ŠVENTASIS RAŠTAS

NAUJOJO TESTAMENTO

I

KETURIOS EVANGELIJOS IR APAŠTALŲ DARBAI

Vertē ir komentarą pridējo
LADAS TULABA
ŠV. RAŠTO DAKTARAS

ROMA
1979

ŠVENTASIS RAŠTAS

NAUJOJO TESTAMENTO

I

KETURIOS EVANGELIJOS IR APAŠTALŲ DARBAI

Vertė ir komentarą pridėjo
LADAS TULABA
ŠV. RAŠTO DAKTARAS

ROMA
1979

Imprimatur
† Giovanni Canestri, Vicegerente
Arciv. tit. di Monterano
Dal Vicariato di Roma 15 Agosto 1979

Spaustuvē F. Failli
Via Tuscolana, 128 - Roma

ŠV. RAŠTO KNYGŲ, CITUOJANT, SUTRUMPINIMAI

ST	Seno Testamento knygos
NT	Naujo Testamento knygos
Prad	Pradžios-Genesis
Iš	Išėjimo-Exodus
Sk	Skaitlių-Numerus
Kun	Kunigų-Leviticus
AtĮ	Atkarto Įstatymo-Deuteronium
Joz	Jozuēs-Josuae
Teis	Teisējų-Judicum
Kar	/I-IV/Karalių-Samuelis et Regum
Kron.	/I-II/Kronikų-Chronikon
Esd	Esdro-Esdrae
Neh	Neemijo-Nehemia
Tob	Tobijo-Tobiae
Juds	Juditos-Judithae
Est	Esteros-Ester
Mak	/I-II/ Makabiejų-Machabaei
Job	Jobo-Jobae
Ps	Psalmēs-Psalmorum
Pat	Patarlių-Proverbiorum
Ekl	Eklesiastas-Ecclesiastes
Gg	Giesmių Giesmē-Canticum Canticorum
Išm	Išminties-Sapientiae
Ekli	Eklesiastikas-Ecclesiasticus
Iz	Izaijas-Izaias
Jer	Jeremijas-Jeremias
Ez	Ezechielis-Ezechiel
Dan	Danielius-Daniel
Os	Osējas-Hosea
Joel	Joelis-Joel
Am	Amosas-Amos
Ab	Abdijas-Abdias
Jo	Jona-Jona
Mich	Michēja-Michea
Na	Nauma-Nahum
Abk	Abakukas-Abakuk
So	Sophonijas-Sophonia
Ag	Agējas-Ageas
Zach	Zacharijas-Zacharia
Ma	Malachijas-Malachia
Mt	Mato-Mathaei
Mk	Morkaus-Marcus
Lk	Luko-Lucas
Jon	Jono-Joannes
ApD	Apaštalų Darbų-Acta Apostolorum
Rom	Romēnams-Ad Romanos
Kor	/I-II/Korintiečiams-Ad Corinthios
Gal	Galatams-Ad Galatas
Ef	Efeziečiams-Ad Efesios
Pilyp	Pilypiečiams-Ad Philipenses
Kol	Kolosiečiams-Ad Colosenses
Tes	/I-II/Tesalonikiečiams-Ad Tesalonicenses
Tim	/I-II/Timoteijui-Ad Timotheum
Tit	Titui-Ad Titum
Fil	Filemonui-Ad Philemonum
Žyd	Žydams-Ad Hebraeos
Jok	Jokūbo-Jacobi
Petr	/I-II/Petro-Petri
Jon	/I-III/Jono-Joannis
Jud	Judo-Judae
Ap	Apreiškimo-Apocalypsis

TURINYS

I. ŠV. RAŠTO-EVANGELIJŲ VERTIMAI Į LIETUVIŲ KALBĄ

Protestantiškieji Vertimai

Katalikiškieji Vertimai

III. V.J. KRISTAUS EVANGELIJA PAGAL KETURIUS EVANGELISTUS

EVANGELIJA PAGAL MATĄ

I. Įvadas:

EVANGELIJA PAGAL LUKĄ

I. Įvadas:

II. Tekstas ir aiškinimas

EVANGELIJA PAGAL JONĄ

I. Įvadas

II. Tekstas ir paaiškinimai

III. Pabaiga

APAŠTALŲ DARBAI

I

ŠV. RAŠTO - EVANGELIJŲ VERTIMAI Į LIETUVIŲ KALBĄ

PROTESTANTIŠKIEJI VERTIMAI

1. Jono Bretkūno vertimas

Pirmąjį viso šv. Rašto vertimą į lietuvių kalbą paruošė evangelikų kunigas Jonas Bretkūnas, Karaliaučiuje. Jis pašventė šiam vertimo darbui 11 metų. Jį baigė 1590. Vertė iš vokiško M. Liuterio Biblijos vertimo. Darbą atliko be priekaišto. Vertimas tikslus. Kalba gana gryna ir graži. Deja, vertimas nebuvo išspausdintas. Kodėl? Neturime žinių. Greičiausiai trūko techninių priemonių bei galimybių. Mat, tuomet spausdinimo darbas nebuvo nei paprastas, nei lengvas. Reikėjo surasti kur nors spaustuvę. Reikėjo turėti lėšų, o jų trūko. Tik liaudis buvo reikalinga lietuviško šv. Rašto, nes tik ji nemokėjo kitų kalbų. Aukštosios klasės žmonės kalbėjo vokiškai, lenkiškai, o taip pat mokėjo naudotis ir lotynų kalba. Bet liaudies žmonės buvo neturtingi: jie nepajėgė surinkti tiek pinigų, kad galėtų išspausdinti paruoštą šv. Rašto vertimą. Reikėjo tad tenkintis vien rankraščio nuorašais. Jono Bretkūno vertimo originalas buvo saugojamas Karaliaučiaus universiteto archyve. Antro pasaulinio karo eigoje Karaliaučiaus universiteto archyvo dalis buvo pergabenta į Vakarus: dalis randasi Marburge ir dalis Göttingene. Kiek žinoma, J. Bretkūno vertimas turėtų rastis Göttingene.

Nors J. Bretkūno vertimas nebuvo išspausdintas, tačiau jis buvo žinomas ir nuorašuose naudojamas evangelikų bažnyčiose; taip pat jis buvo panaudotas vėliau tų, kurie ėmėsi versti evangelijas ar visą šv. Raštą į lietuvių kalbą.

2. Samuelio Boguslavo Chilinskio vertimas

Lietuvos kalvinai savo ruožtu rūpinosi turėti savą šv. Rašto vertimą į lietuvių kalbą.

Remiami kunigaikščių Radvilų-Kristopo, Jonušo ir Boguslavo-, kalvinai turėjo įsikūrę Kėdainiuose savo gana žymų religinį-kultūrinį židinį su Teologijos mokykla. Čia gimė mintis ir iš čia pajudėjo pirmosios pastangos turėti religinės kalvinų literatūros lietuvių kalba, pradedant nuo giesmyno, katekizmo ir baigiant šv. Raštu. 1653 išleista Kėdainiuose « Kniga Nobažnistės ». Joje, be Psalmių ir kitų giesmių, buvo evangelijų sekmadieniams lietuviškas vertimas su paaiškinimais, o taip pat katekizmas ir maldų rinkinys. Tekstą paruošė, versdami iš lenkų

kalbos, Samuelis Minvydas ir Jonas Boržimauskis vyresnysis. Pirmųjų laimėjimų padrąsinti, Lietuvos kalvinai rūpinosi pasigaminti visą šv. Rašto vertimą į lietuvių kalbą. Šis darbas atiteko Samueliui Boguslavui Chilinskiui.

S.B. Chilinskis gimė apie 1634 metus, greičiausiai Šventežeryje. Jis buvo sūnus Adrijono Chilinskio, aktyvaus kalvinų dvasiškio, atvykusio iš Šiaurės Mozūrijos. Motina buvo Minvydaitė-tikra lietuvė, žemaitė. Iš Minvydų šeimos buvo kilę visa eilė pagarsėjusių kalvinų dvasiškių. S.B. Chilinskis vaikystę ir jaunystę praleido Šventežeryje, kur tėvas nuo 1633 buvo pastorius. S.B. Chilinskis ryžosi sekti tėvo pėdomis. Dar jaunuolis 1652 paskiriamas katechistu Biržuose. Po metų, drauge su kitais dešimt jaunuolių, siunčiamas į garsią kalvinų Teologijos Akademiją Franeker, Olandijoje. Į čia atvyksta 1654 gegužės mėnesį. Pasižymi darbštumu, dideliais gabumais ir asmenybės kilnumu. Po trijų metų sėkmingų filosofijos ir teologijos studijų jis palieka Franeker ir vyksta Anglijon į Oxfordą tolimesnėms studijoms, turėdamas su savim puikią Franeker Akademijos rekomendaciją /S. Kot, Biblia Litewska Chylinskiego, vol II, Poznan 1958, LV/.

S.B. Chilinskis atvyko į Didžiąją Britaniją 1657 pavasarį, kad Oxfordo universitete gilintų studijas ir drauge imtųsi versti šv. Raštą. Lietuvos kalvinai palaikė glaudžius ryšius su Anglikonų Bažnyčia. Pats kunigaikštis Boguslovas Radvila turėjo Londone ir Oxforde savo ryšininkų ir draugų, kaip Krainskis, Goreckis ir kt. Nėra jokios abejonės, kad S.B. Chilinskis vyko į Britaniją paskatintas įtakingų asmenų iš Lietuvos, kurių dėka jis rado Oxforde globėjų ir rėmėjų, kaip prof. Robert Boyle ir prof. John Wallis.

Nuo jaunystės S.B. Chilinskis puoselėjo mintį imtis šv. Rašto vertimo. Mat, jo tėvas Adrijonas buvo vienas iš šv. Rašto vertėjų kolektyvo, kuriam Kėdainių sinodas buvo pavedęs bendromis jėgomis išversti šv. Raštą į lietuvių kalbą, pridedant prie teksto trumpus paaiškinimus /S. Kot, op. cit. p. XLV/. Vertimo darbą jis pradėjo 1657 spalių 22 d. Pradėdamas, jis rašo: « I began my translation in the name of God on D 8-bris at Oxford stylo veteri-Aš pradėjau savo vertimą Dievo vardan D spalių Oxforde senu stiliumi » /Cit S. Kot, op. cit. p. LVI/. Dirbo labai intensyviai ir vertė nuostabiai greitai, taip kad per vienerius metus jau buvo išvertęs visą S. Testamentą ir pradėjo N. Testamentą. Visą vertimą sugrupavo į septynis tomus. Septintasis tomas apėmė visas N. T. knygas. Šio tomo pradžioje autoriaus ranka yra parašytas sekantis įvardinimas: « Versionis Bibliorum in linguam lituanicam Tomus VII... mano Interpretis propria A-o 1658 » /S. Kot, op. cit. LVII/. 1659 visas vertimas buvo baigtas. Prasidėjo pastangos vertimą išspausdinti. Lietuvos kalvinai nebuvo tiek turtingi, kad pajėgtų finansuoti išleidimą. Taigi buvo kreiptasi į Anglikonų Bažnyčią ir visuomenę, prašant paramos. Daug šiuo raikalu pasidarbavo S. Hartlib, iš Lenkijos kilęs vokietis-anglas /iš motinos pusės/, profesija-prekybininkas, pašaukimu-filantropas. Oxfordo profesoriams rekomneduojant ir remiant, aukų rinkimas pradžioje buvo tiek sėkmingas, kad žymus Londono leidėjas Evan Tyler 1660 sutiko pradėti spausdinti S.T. knygas.

Tuo tarpu S.B. Chilinskis, greičiausiai pakviestas duoti patikrinti vertimą vietiniams specialistams, pasiėmęs su savim 11 jau išspausdintų S.T. lankų ir visą vertimo rankraštį, grįžo į Lietuvą ir prisistatė Kėdainių sinodui, kuris vyko 1661 rugpiūčio 20-24. Čia buvo šiltai sutiktas, padėkota už atliktą darbą ir nutarta pavesti vertimą patikrinti Kun.

Skrockiui ir vyriausiam Žemaitijos superintendentui Jonui Boržimovskiui, o, patikrinus, pasirūpinti jį išleisti. S.B. Chilinskiui buvo leista grįžti atgal į Angliją tų pačių metų pabaigoje.

Sugrįžęs į Angliją, Chilinskis tuojau ėmėsi rūpintis tolesniu vertimo spausdinimu. Tačiau sutiko daug kliūčių. Mat, staigus Chilinskio išvykimas į Lietuvą 1661 anglų rėmėjų tarpe sukėlė nustebimo ir įtarimo. Nėra negalima, kad kai kurie lenkai politiniais sumetimais siekė diskredituoti Chilinskį ir lietuviško šv. Rašto vertimo reikalą. Pats S. Hartlib savo 1661 gruodžio 7 laiške prof. Worthington, kuris prašė kai kurių paaiškinimų, liečiančių lietuviškos Biblijos vertimą bei spausdinimą, reiškia savo abejojimą, ar verta leisti lietuvišką šv. Rašto vertimą, nes esą tenai plačiai vartojama, ypač aukštesniuose sluoksniuose, lenkų kalba /S. Kot, op. cit. LXI/. Neigiamos žinios pasiekė Londoną ir iš Lietuvos. Tie, kuriems Kėdainių sinodas buvo pavedęs patikrinti vertimą, nebuvo juo pilnai patenkinti: buvo rasta nemaža netikslumų ir netobulumų. Krainskis todėl netikėtai pareikalavo, kad spausdinimo darbas būtų sustabdytas ir kad Chilinskis nedelsdamas pasiųstų jau išspausdintą tekstą į Lietuvą. Be to, Vilniaus sinodas 1663 birželio 3-10 griežtai pasisakė prieš Chilinskį, kaltindami jį neteisėtu pinigų pasisavinimu. Greičiausiai ir čia reiškėsi lenkų politinės intrigos. Mat, tuo pat metu Kėdainių kalvinų centras ryžosi tęsti S.T. pataisyto teksto spausdinimą Londone, bet N.T. nutarė paruošti naują vertimą. Tai nebuvo sunku padaryti, nes buvo prieinamas J. Bretkūno vertimas, o taip pat ir kiti daliniai pačių kalvinų paruošti N.T. knygų vertimai. Gavęs žinią, kad N.T. vertimas atmestas, Chilinskis buvo besiryžtąs jį išspausdinti savo lėšomis ir atsakomybe.

1664 Krainskis grįžo į Lietuvą ir atsivežė išspausdinto S.T. vertimo kopijų. O Kėdainių sinodui nutarus, nežiūrint visko, rūpintis, kad Chilinskio vertimo spausdinimas būtų tęsiamas Londone, Krainskis vėl buvo pasiųstas į Angliją. Deja, čia nieko negalėjo pasiekti ir netrukus grįžo atgal į Lietuvą. O Chilinskis, apsivylęs ir atsidūręs ekonominiuose sunkumuose, susirgo ir mirė Cambridge, greičiausiai 1668.

Lietuvos kalvinai sulaukė N.T. lietuviško vertimo tik 1701. Jį buvo paruošę J. Boržimovskis ir Nikolas Minvidas, turėdami prieš akis J. Bretkūno vertimą. Jis buvo išspausdintas Karaliaučiuje S. Bitnerio rūpesčiu.

Chilinskis ir jo lietuviškas šv. Rašto vertimas ilgam pasiliko užmirštas. Tik XIX a. jis vėl sukėlė nemažo susidomėjimo egzegetų bei istorikų tarpe Anglijoje ir Vokietijoje. 1887 A. Bezzenbergeris iškėlė Chilinskio Biblijos klausimą, prašydamas žinių apie šį vertimą iš tų, kurie jų galėjo turėti. Atsišaukimas sulaukė teigiamų pasėkų. Tais pačiais metais Petrapilio Teologijos akademijoje surastas vienas Chilinskio Biblijos egzempliorius, spausdintas Londone, apimąs 26 lankus: S.T. knygas nuo pradžios iki 40 psalmės. Tai vienas iš egzempliorių, kurį Krainskis bus parvežęs į Lietuvą 1663. Jį padovanojo Vilniaus universitetui gen. Jurgis Gruževskis 1805. Iš Vilniaus, drauge su visu universiteto archyvu, 1842 buvo perkeltas į Petrapilio Dvasinę akademiją. Sekančiais metais /1843/ Berlyne buvo atrastas kitas spausdintas Chilinskio Biblijos fragmentas. Jis buvo į Berlyną patekęs iš Stettino, o į čia jį bus greičiausia atvežęs ar atsiuntęs Hartlibas prieš 1662 metus. Jis turi 24 lankus ir baigiasi Jobo knyga. 1893 Jan Naake-Nkęski surado trečią spausdintos Chilinskio Biblijos fragmentą Britų muziejuje Londone. Šis fragmentas turi tik 11 lankų ir apima pirmąsias S.T. knygas iki Jozuės. Tai pats pirmasis spausdintas rinkinys, kurio kopiją Chilinskis 1661 buvo

atsivežęs į Lietuvą. Pagaliau 1934 Britų muziejui pavyko surasti ir nupirkti iš privataus asmens, senų knygų bei rankraščių rinkėjo, Chilinskio N.T. vertimo rankraštį. Šį rankraštį atidžiai išstudijavo prof. S. Kot, ir, greičiausiai jo siūlymu, vertimą sutiko išleisti Vilniaus Mokslo akademija. Redagavimo darbą pasiėmė prof. J. Otrębski. Iškilęs karas sutrukdė išleidimo darbą. Bet prof. Otrębskio ir prof. Koto pasiaukojimo dėka Chilinskio N.T. vertimą išleido 1958 Poznanėje vietinė Mokslo draugija.

Kritiškai žvelgiant į Chilinskio šv. Rašto vertimą, reikia apgailestauti, kad jam teko toks kryžiaus kelias. Neabejotinai S.B. Chilinskis yra girtinas dėl savo drąsos, darbštumo ir mokslinio pasirengimo. Tiesa, jo vertime yra nemaža trūkumų, kurių būtų galėjęs išvengti, jei būtų neskubėjęs. Jo pateisinimui reikia priminti, kad jis lietuvių kalbą pažino tik iš liaudies, su kuria susitikdavo savo vaikystėje ir jaunystėje. Mokykloje ir šeimoje girdėjo lenkų kalbą. Aukštesnį mokslą eidamas išmoko lotynų kalbos, o Olandijoje ir Anglijoje taip pat flamų-germanų ir anglų kalbos. Mokėsi ir ebrajų kalbos. Neužmirština ir tai, kad versdamas neturėjo prieš akis jokio kito lietuviško vertimo. Skubėti jį vertė tiek reikalas kiek galima greičiau turėti lietuvišką šv. Rašto vertimą, tiek sunkios ekonominės sąlygos, kuriose jis radosi.

Neaišku, iš kokio teksto S.B. Chilinskis vertė. Kadangi mokėjo ebrajų kalbą, galimas daiktas, kad S.T. vertė laikydamasis mazoretiško teksto. Tikriausiai turėjo prieš akis germanišką, anglišką ir lotynišką vertimą. Tai matyti iš to, kad, nerasdamas lietuviško žodžio, vertime panaudodavo lotyniškus, lenkiškus ir flamiškus žodžius. Pavyzdžiui, Ap 9, 10: «Ir turėjo odegas ligias scorpionib-us»; Ap 19, 16: «Parašyta ant ruba savo ir ant femore savo vardą.» Polonizmų ir germanizmų yra daug. Juos nebūtinai ėmė iš lenkiškų ar vokiškų vertimų, bet iš kasdienės tuomet Lietuvoje ir ypač Dzūkijoje /Šventežeryje/ vartojamos kalbos. Pasitaiko vienas kitas flamiškas žodis: Mk 12,1- «Pabudavojo toorm»; Tit 2,15- «Tev kalbėk ir ragink ir bark su visokiu ernst.» Vienur kitur, kur nerasdavo tinkamo žodžio, palikdavo tuščią vietą; ir vėliau įrašė, paimdamas iš kurio nors kito vertimo, pavz, Mt 21,33 /wežia/; ApD 27,39 /atszaka/. Daug kaligrafinių netikslumų. Tai rodo, kad vertimas buvo daromas labai skubotai. Tačiau autorius stengėsi ištikimai perduoti teksto prasmę. Jei taisytojai dėl užtiktų netikslumų, kurie tikriausiai buvo daugiau kalbinio pobūdžio, atmetė S.B. Chilinskio N.T. vertimą, tai šitai rodo, kaip ir kiek mūsų broliai Kristuje, ne katalikai, brangino šv. Raštą ir saugojo, kad nė mažiausias žodis iš jo nebūtų išleistas.

S.B. Chilinskio Biblija turi savo reikšmę šv. Rašto mokslininkams, bet ypač ji yra įdomi ir naudinga kalbininkams. Tai gyvas dokumentas, kaip XVI-XVII a Lietuvoje liaudis kalbėjo, kokias gramatines formas naudojo. S.B. Chilinskio Biblija kalbininkams gali būti įdomi ir savo rašyba. Šiuo klausimu puikią studiją yra parašęs prof. J. Otrębski: Litewski jędzik litewski w ukształtowaniu Chylinskiego, vol. III, Poznan 1964.

3. Įvairūs evangelikų šv. Rašto išspausdinti vertimai

Tik 1701 lietuviai evangelikai sulaukė pirmo išspausdinto N.T. vertimo, antrašte «Naujas Testamentas Wieszpaties musu Jezaus Kristaus, Pirmą kartą ant Swieto Lietuwiszkoj kalboj». Šis vertimas buvo parengtas ir išleistas Karaliaučiuje bendromis M. Lietuvos evangelikų liute-

ronų ir reformatų /kalvinų/ pastangomis. Vertimą buvo paruošę /1681/ J. Boržimovskis ir N. Minvidas. Jį peržiurėjo ir paruošė spaudai evangelikai Bitneris ir B. von Soden /1690/. Kadangi šis vertimas nevisai patenkino evengelikus liuteronus, tai 1727 Karaliaučiuje buvo išleistas naujas N.T. vertimas drauge vokiečių ir lietuvių kalbomis. Jį parengė su pagelba poros talkininkų Pilypas Ruigys. Vertimas paruoštas pagal M. Liuterio vokišką vertimą. Prūsijos karaliaus Fridricho Vilhelmo I įsakymu bei pavedimu šio vertimo paruošimu ir išleidimu rūpinosi Jonas Jokūbas Kvandtas /1686-1772/, M. Lietuvos evangelikų kunigas, vėliau superintendentas /vyskupas/, Karaliaučiaus universiteto teologijos profesorius. Tas pats Kvandtas buvo organizatorius ir viso šv. Rašto vertimo, kuris buvo išspausdintas 1735 Karaliaučiuje antrašte: « Biblia, tai esti: Visas Szwentas Rasztas Seno ir Naujo Testamento, pagal vokišką Perguldimą D. Mertino Luteraus... nuo kellu Mokytojų Lietuwoj Lietuwiszkay perguldytas ». Pagrindinis vertėjas buvo Jonas Berentas /1667-1737/. Bet vertimas žinomas daugiausia J. Kvandto vardu. Kvandtas parašė įvadą į S.T., kuris jau buvo išspausdintas 1729, t.y. 6 metus prieš pasirodant visam vertimui. Kaip iš Kvandto pasisakymo įvade seka, vertėjai, nors vertė iš vokiško teksto, turėjo tačiau prieš akis J. Bretkūno lietuvišką vertimą, o taip pat ir Chilinskio išspausdintą teksto dalį. Antrą šio vertimo laidą parengė Adomas Fridrichas Šimelpenigis, kuri buvo išspausdinta 1755 Karaliaučiuje. Trečias leidimas, iš naujo peržiūrėjus ir pataisius, buvo parengtas prof. Liudviko Gedimino Rėzos rūpesčiu, talkininkaujant keliems kitiems. Šis III leidimas išspausdintas Karaliaučiuje 1816. Vėliau šis leidimas kartotas 1824, 1853 /Kuršaičio rūpesčiu/, 1858, 1861, 1865, 1869, 1885 ir 1897. Iš naujo peržiūrėtas vertimas išėjo 1898, 1903, 1910, 1946. Atskirai N.T. vertimus parengė J. Berentas 1735, turėjęs keletą laidų, ir L.G. Rėza 1816, sulaukęs taip pat eilę laidų.

4. Algirdo Jurėno N.T. vertimas

A. Jurėnas gimęs Lietuvoje 1919 kovo Id. Studijavo humanitarinius mokslus Kauno V.D. Universitete. Karo metu, atsiradęs Vokietijoje kaip pabėgėlis, studijavo teologiją Tübingeno Universitete. Iš Vokietijos išemigravo į J.A.V. Apsigyveno Čikagoje, ir čia University of Chicago toliau gilino savo teologines studijas. Baigęs studijas, ėmėsi versti šv. Raštą į lietuvių kalbą. Pradėjo nuo N.T. 1972 išėjo iš spaudos kišeninio formato N.T. ir Psalmių vertimas. Jis tituluojamas: « Mūsų Viešpaties ir Gelbėtojo Jėzaus Kristaus Naujasis Testamentas ». Išleido British and Foreign Bible Society.

Vertimas visais atžvilgiais geras. Vertėjas ištikimai, bet lietuviškai sklandžiai, perduoda originalo tekstą, kaip jį skaitome Nestle paruoštame leidinyje. Jei lyginti A. Jurėno vertimą su Č. Kavaliausko, Lietuvoje parengtu ir išleistu N. Testamentu, tai originalui ištikimesnis yra A. Jurėno vertimas. Manau, kad visais atžvilgiais A. Jurėno vertimas yra pats pranašiausias lietuviškas N.T. vertimas. Yra nemaža panašumo su Č. Kavaliausko vertimu. Nežinau, ar yra tarp šių dviejų vertimų kokia nors priklausomybė. Nėra negalima, kad A. Jurėnas galėjo susipažinti su Č. Kavaliausko vertimo rankraščiu, nes prieš išleidžiant jis buvo pasiekiamas Vakarų pasaulyje. Kalbos atžvilgiu jis yra beveik be priekaišto. Galima turėti skirtingą nuomonę dėl kai kurių vartojamų žodžių ir naudojamų formų. Vertėjas visur vartoja sutrumpintą sangrąžinę formą:

sakytute, užuot sakytumėte. Visur naudoja « mokytinis », užuot « mokinys », « psalmai », užuot « psalmės ». Kaip Č. Kavaliauskas, taip ir A. Jurėnas be reikalo ir be pagrindo, užuot versti « tikiu į Dievą », verčia « tikiu Dievą », arba « tikiu Dievu ». Jie taip pat sutaria versdami lotynišką « super pinnaculum templi »-« ant šventyklos šelmens ». Tiesa, A. Jurėnas, vietoj « šventyklos », vartoja « šventovė »; vietoj « tarnas,»-« vergas » ir p.

Gaila, kad A. Jurėnas kažkodėl nenorėjo, kad leidinyje būtų pažymėtas jo-vertėjo vardas, pavardė. Vertimas išėjo anoniminis; net ir leidykla nuslėpė savo tikrą vardą po Biblijsko Drusto slapyvarde. Gal tai padaryta tam tikrais politiniais motyvais, būtent, kad leidinys galėtų būti lengviau ir saugiau platinamas Lietuvoje. Gaila taip pat, kad Vertėjas nesiteikė parašyti įvado, duodant kai kurių naudingų paaiškinimų apie vertimą. Nėra abejonės, kad vertėjas ir leidėjai pirmoje eilėje turėjo religinius siekimus, o ne mokslines ambicijas. Bet mokslinės žinios nesumažina, o veikiau padidina religinę vertimo vertę bei prasmę.

II

KATALIKIŠKIEJI VERTIMAI

Katalikai ilgą laiką tesitenkino tik daliniais šv. Rašto vertimais. Pirmasis, kuris paruošė ir išleido sekmadieniais skaitomų evangelijų lietuvišką vertimą buvo Mikalojus Daukša. Tikrumoje tai buvo pilnas Wuijko Postille Catolicka vertimas iš lenkų į lietuvių kalbą. Tai buvo ilgų metų darbas, kuris teikė ne tik evangelijų tekstus, bet taip pat medžiagą sekmadienių ir švenčių pamokslams. Vertimas buvo išleistas Vilniuje 1599. 1926 Mykolo Biržiškos ir Jurgio Gerulio rūpesčiu, o Kauno V.D. universiteto lėšomis, buvo išleista šio M. Daukšos vertimo fotokopinė laida.

1629 išėjo Konstantino Širvydo paruoštas pirmas tomas veikalo « Punktai Sakymų ». 1644 išleista antroji laida pirmojo tomo ir naujai paruoštas antras tomas to paties veikalo su lenkišku titulu Punkty Kazan. Naują fotografinę laidą šio veikalo paruošė ir išleido F. Spechtas 1929. Tai sekmadienių ir švenčių evangelijų lietuviškas vertimas su pridedamais paaiškinimais, kurie galėjo būti panaudoti kaip metmenys pamokslams-homilijoms. K. Širvydo vertimas buvo darytas taip pat iš lenkiško Wuijko vertimo. Bet tarp Širvydo ir Daukšos vertimų yra žymių kalbinių skirtumų. Pirmasis vartoja rytietišką lietuvių kalbos tarmę, o pastarasis vakarietišką. M. Daukšos stilius gyvesnis, vaizdingesnis. Pas Širvydą daugiau vyrauja daiktavardžiai, nors ir pas jį netrūksta gyvumo, palyginimų, vaizdžių posakių. K. Širvydo lietuvių kalba palyginti gryna.

1. Vysk. J.A. Giedraičio N.T. vertimas

Vysk. Juozapas Arnulpas Giedraitis gimė kunigaikščių Giedraičių dvare, Giedraičiuose, 1754 birželio 29 d. Vidurinį mokslą baigė Vilniuje. Įstojo į Varnių kunigų seminariją. Iš čia tačiau dėdės vysk. Stepono Giedraičio patvarkymu išvyko mokslą tęsti Varšuvoje. Kunigu įšventintas 1781 m. Mokslą dar tęsė Romoje, Varšuvoje ir Vilniuje, gaudamas

teologijos daktaro laipsnį. 1791 paskiriamas Žemaičių vyskupu koadjutorium. 1802 paskirtas Žemaičių vyskupu. Vyskupaudamas ypatingu būdu rūpinosi žemaičių kultūrinimu. Steigė ir palaikė mokyklas. Griebėsi taip pat plunksnos, kad duotų šiek tiek religinės literatūros lietuvių kalba. Jau 1806, bendradarbiaujant Kun. D. Mogėnui, paruošė ir išleido evangelijų vertimą « Lietuwiszkos Evangelijos ». 1816 Petrapilyje buvo išspausdintas pilnas N.T. vertimas, paruoštas vysk. J.A. Giedraičio — "Šv. Raštas arba Biblija Naujo Įstatymo." Antrą J.A. Giedraičio N.T. vertimo laidą paruošė Kun. A. Staniukynas, pridėdamas trumpus paaiškinimus. Išleido Kun. S. Pautienius, Shenandoah 1906, Š. Amerikoje. Vysk. J.A. Giedraitis vertė iš lotyniškos Vulgatos, bet turėjo prieš akis lenkiškąjį Wuijko vertimą. Vertimo kalba, nors nėra gryna, tačiau sklandi ir lingvistiniu požiūriu įdomi. Vysk. J.A. Giedraitis mirė 1838 Alsėdžiuose.

2. Vysk. M. Valančiaus vertimas

Vysk. J.A. Giedraičio šv. Rašto vertimą norėjo atbaigti vysk. M. Valančius. A. Giedraitis išvertė N.T., Valančius ryžosi išversti S.T. Jis galvojo tokiu būdu galėsiąs duoti Lietuvos Bažnyčiai pilną lietuvišką šv. Rašto vertimą. Deja, tokiam milžiniškam darbui jis nerado laiko. Vyskupijos valdymas, o taip pat mažiau pastangų reikalanjančių, bet būtinų, religinio turinio knygų rašymas, neleido jam atsidėti šv. Rašto vertimui. Jis išvertė tik Psalmes. Šis vertimas buvo išspausdintas Tilžėje 1869 ar 1871.

3. Vysk. A. Baranausko vertimas

Seinų vysk. A. Baranauskas buvo trečias lietuvis vyskupas, kuris ėmėsi versti šv. Raštą lietuviškai. Gaila, kad vysk. A. Baranauskas ėmėsi šio darbo tik savo amžiaus pabaigoje. Jis pradėjo vertimą nuo pradžios, t.y. nuo pirmųjų S.T. knygų. Vertė, padedamas Kun. J. Laukaičio, labai intensyviai. Vienų metų laikotarpyje jis išvertė istorines ir didaktines knygas ir pradėjo versti pranašus. Pasiekęs Jeremijo Raudų trečią skyrių, turėjo padėti plunksną visam. Staigi mirtis 1902 lapkričio 26 d. paliko vysk. A. Baranausko šv. Rašto vertimą neužbaigtą. Vysk. A. Baranauskas vertė iš Vulgatos, naudodamasis Menochijaus komentaru. Vertimo kalba nėra gryna. Vysk. A. Baranauskas nevengė polonizmų. Nors nėra jokios abejonės, kad širdyje jis buvo lietuvis patrijotas, bet, būdamas vyskupas, jis aukštesne vertybe laikė tikėjimą; o katalikiško tikėjimo išlaikymui, jo nuomone, lietuviams buvo būtina eiti išvien su lenkais, kitaip nepajėgtų atsispirti prieš provoslavijos spaudimą bei veržimąsį politiniais keliais ir priemonėmis. Vysk. A. Baranausko vertimo rankraštis randasi Kauno Universiteto archyve.

4. Arkiv. J. Skvirecko vertimas

Reikalas turėti pilną šv. Rašto vertimą Lietuvoje buvo gyvai jaučiamas. 1890 metais Žemaičių kunigų seminarijoje klierikų tarpe atsirado entuziastų, kurie galvojo bendromis jėgomis imtis šv. Rašto vertimo. Šios idėjos pagrindinis kėlėjas buvo Jonas Vizbaras. Jis suorganizavo slaptą klierikų būrelį, vadinamus kazimierininkus, kurie ryžosi rašyti straipsnius į lietuvišką spaudą, o taip pat imtis versti, pasidalinus atskiromis dalimis, šv. Raštą. Aišku, tuometinė seminarijos vadovybė buvo

priešinga tokiai klierikų « litvomaniškai » veiklai, bet profesorių tarpe buvo, kurie ją rėmė: kurie klierikus šiame drąsino, skatino ir globojo. Tai buvo J. Mačiulis-Maironis ir A. Jakštas-Dambrauskas. Kai 1892 J. Skvireckas įstojo į Kauno seminariją, jis J. Vizbaro tuojau buvo įtrauktas į kazimieriečių ratelį, kas davė jam impulso, sekant kitais kolegomis, imtis plunksnos ir rašyti straipsnius lietuviškai, o be to puoselėti savyje idėją prisidėti prie šv. Rašto išvertimo į lietuvių kalbą. Kai J. Skvireckas 1901, grįžus iš Petrapilio Akademijos, buvo paskirtas profesoriumi Kauno seminarijoje, buvusieji jo seminarijos draugai, dabar jau kunigai, kurie buvo pradėję versti atskiras šv. Rašto knygas į lietuvių kalbą, atsiuntė jam savo atliktus vertimo darbus, ragindami jį imtis vadovauti pilnam vertimui parengti ir išleisti. Tai buvo lemiantis akstinas, kuris pastūmėjo J. Skvirecką paaukoti savo gyvenimą šv. Rašto vertimui ir išleidimui lietuvių kalba. Apie šitai jis pats rašo: « Nors nelabai daug pagelbos radau jų rankraščiuose, ir tų rankraščių buvo labai maža, tačiau jų intencijos buvo skaisčios, jų padrąsinimai broliški, galingi » /Tiesos Kelias, 1938, n. 12,823/. Jaunas profesorius J. Skvireckas nedelsdamas ėmėsi vertimo darbo, ir jį pradėjo nuo evangelijų. Mat, kunigai visų labiausiai laukė gero lietuviško evangelijų vertimo, nes kiekvieną sekmadienį šv. Mišių metu jų ištrauką turėjo skaityti ir aiškinti žmonėms. Vos pradėjus versti, atėjo iš Seinų žinia, kad šv. Rašto vertimo ėmėsi vysk. A. Baranauskas. J. Skvireckas todėl bevelijo laukti ir žiūrėti, kaip vyks vysk. A. Baranauskui vertimo darbas. Kaip žinome, A. Baranauskas, pradėjęs nuo S.T. knygų ir pasiekęs pranašo Jeremijo Raudų knygą, mirė. Vertimo darbas taigi liko nebaigtas. Kadangi A Baranauskas teišvertė tik dalį S.T. knygų, tai J. Skvireckas, tikėdamas, kad kas nors gal tęs ir užbaigs bent S.T. vertimą, ėmėsi skubiai darbo, kad užbaigtų evangelijų vertimą. Jį baigė 1904. Drauge su evangelijomis jis išvertė dar ir Apaštalų Darbų knygą. Vertimą išspausdino Banaičio spaustuvė Kaune 1906. Tai buvo pirmasis bandymas, pirmieji atsargūs J. Skvirecko žingsniai šv. Rašto vertime. Pirmieji žingsniai paprastai kiekvienam yra sunkūs. Jie buvo sunkūs ir J. Skvireckui. Jis pats tai pareiškia savo atsiminimuose: « Ir šiandien-, rašo jis, -gerai atsimenu, kaip man buvo sunku reikšti savo mintis, kaip nelengva buvo atrasti tinkamą žodį svetimos kalbos sąvokoms reikšti. Bet tas kitų, vyresniųjų, man pareikštas pasitikėjimas buvo ir akstinas ir drauge jėga nugalėti visas sunkenybes » - /Tiesos Kelias 1938, N 12,828/. Tuo metu vyravo dvejopa rašyba lietuvių kalboje: senesnė, pilna slavizmų, kurią naudojo vysk. A. Baranauskas; ir naujoji, grynesnė, kurią piršo ir atstovavo Kun. Jaunius. J. Skvireckas pasirinko šią pastarąją. Ją pasisavinti tačiau nebuvo lengva. Trūko ne tik žodynų ir kalbos vadovėlių, bet taip pat ir rašytų literatūrinių pavyzdžių. J. Skvireckui pasitobulinti lietuvių kalboje daug padėjo A. Jakštas-Dambrauskas, kuris, pasak prel. B. Česnio, tuo metu, « 1901-1902 Kaune buvo tik vienas stiprus lietuvių kalbos žinovas ir jau prityręs rašytojas » - /Židinys, 1938, N. 3,290/.

Paruošęs ir išleidęs evangelijų vertimą, J. Skvireckas neskubėjo imtis tolesnio šv. knygų vertimo. Jis bevelijo laukti, tikėdamas, kad gal kas kitas imsis tęsti vysk. A. Baranausko S.T. vertimą. Pagaliau, kaip jis pats prisipažįsta: « Laikas slinko. Drąsesnių vertėjų neatsirado. Toms aplinkybėms susidėjus, lioviausi svyravęs, pradėjau vertimą; pradėjęs gi dedu į jį su meile visą savo laką, kuris man lieka nuo kitų pašaukimo pareigų ». Taip jis rašė įvade į VI tomą, kuris buvo išspausdintas Kaune 1911 metais.

Apsisprendęs išversti visą šv. Raštą į lietuvių kalbą, J. Skvireckas iš anksto numatė vertimą išleisti šešiuose stambiuose tomuose, paduodant lotynišką Vulgatos tekstą ir lietuvišką jo vertimą su plačiais paaiškinimais. Leidėju sutiko būti Šv. Kazimiero draugija, Kaune.

Kadangi jau buvo išvertęs evangelijas ir Apaštalų Darbus, tai, užuot pradėti nuo pirmų S.T. knygų, ėmėsi tęsti N.T. vertimą, pradėdamas taigi iš antro galo, t.y. nuo paskutinio VI tomo. Jis apėmė šv. Pauliaus ir kitų apaštalų laiškus ir Jono Apreiškimų knygą. Šis tomas buvo išspausdintas 1911, Kaune.

Baigęs N.T. vertimą, J. Skvireckas ėmėsi versti S.T., ruošdamas pirmąjį tomą, kuris buvo išspausdintas 1913 ir apėmė penkias Mozės knygas, Jozuės, Teisėjų ir Rutos. Prie šio tomo pridėjo ir platų įvadą į šv. Rašto knygas. Karas sutrukdė vertimo darbą. Antrasis tad tomas pasirodė tik 1921. Jame tilpo likusios istorinės knygos, būtent, Samuelio, Karalių, Kronikų, Ezdro-Nehemijo, Tobijo, Juditos, Esteros ir Jobo. 1923 išspausdintas trečias tomas. Jis apėmė didaktines knygas: Psalmių, Patarlių, Pamokslininko, Giesmių Giesmės, Išminties ir Ekleziastiko, o taip pat Izaijo pranašysčių knygą. 1928 pasirodė ketvirtas tomas, apimąs likusias S.T. knygas: tris didžiųjų pranašų knygas-Jeremijo, Ezechielio ir Danieliaus, dvylika mažųjų pranašų ir dvi Makabiejų knygas. Paskutinysis-penktasis tomas, apimąs keturias evangelijas ir Apaštalų Darbų knygą, pasirodė 1937.

Taip galutinai darbas buvo baigtas. Lietuviai katalikai jau turėjo visą šv. Raštą sava kalba. Vertėjas galėjo didžiuotis šiuo milžinišku darbu, kuris jį padarė istoriniu asmeniu. Dabar jis galėjo padėti plunksną ir sakyti, kaip jis pabrėžė, pradėdamas vertimo darbą: « Feci quod potui, meliora faciant potentes » /Įvadas-Šv. Raštas, VI, Kaunas 1911/. Bet jis dar nesijautė nei pasenęs, nei pavargęs, kad negalėtų toliau dirbti ir tobulinti savo atliktą darbą.

Jau 1922 J. Skvireckas buvo išleidęs populiarų viso N.T. leidimą. 1936, pataisęs, išleido antrą viso N.T. populiarų leidimą. 1939 išleido iš naujo peržiūrėtą ir pataisytą evangelijų ir Apaštalų Darbų populiarų leidimą. 1942 paruošė naują laidą ir antrosios N.T. dalies, apimančios Apaštalų laiškus ir Jono Apreiškimų knygą.

Atsidūręs tremtyje, J. Skvireckas tęsia darbą. Visų pirma pasirūpina parengti naują, jau ketvirtą, N.T. kišeninį leidimą, kad juo galėtų naudotis tremtyje ir išeivijoje gyveną lietuviai. Išleido Lux leidykla, Stuttgart 1947. Toliau dirbo, ruošdamas antrą didžiąją viso šv. Rašto laidą. Pasiryžo išleisti keturis tomus: du S.T. ir du N.T. Šį kartą davė tik lietuvišką tekstą, išleidžiant lotyniškąjį, bet pridedant plačius paaiškinimus. Ir šį kartą J. Skvireckas pradeda iš antro galo, t.y. nuo ketvirtojo tomo. 1949, minint vertėjo 50 metų kunigystės sukaktį, Lux leidykla Stuttgarte, finansuojant Kun. P. Jurui, išleido naujosios laidos IV tomą, kuris talpina antrąją N.T. dalį: Apaštalų laiškus ir Jono Apreiškimų knygą.

Ta pačia proga išleistas ir naujas Psalmių vertimas, kurį J. Skvireckas išvertė pagal naują, iš ebraiško orginalo, išverstą lotynišką tekstą. /Psalmynas, Lux: Stuttgart 1949/. Kitus du tomus, apimančius visą S.T., jau senelis Arkivyskupas paruošė spaudai Zamse, o jų išleidimu pasirūpino vysk. V. Padolskis Romoje: 1955 pasirodė I tomas, o 1958-II. Spausdino. F. Failli spaustuvė. Teliko paruošti tik trečias tomas, apimąs pirmą N.T. dalį /evangelijas ir Apaštalų Darbus/. Deja, vertėjas jau neturėjo jėgų imtis šio darbo.

Arkivyskupui dar gyvam esant, prel. L. Mendelis pasiūlė išleisti lietuvišką šv. Rašto vertimą viename tome. Siūlymas buvo palankiai sutiktas. Bet J. Skvirecko ir vysk. V. Padolskio mirtis sudarė nenugalimų kliūčių prel. L. Mendelio mintį realizuoti.

J. Skvireckas vertė pagal oficialų lotyniškos Vulgatos tekstą. Pridėtuose paaiškinimuose jis visur atisižvelgė į originalinį ebraišką ir graikišką tekstą, nurodydamas ir paaiškindamas pasitaikančius skirtumus. Jo vertimas yra ištikimas, bet ne vergiškas; tikslus, bet ne visada sklandus; aiškus, bet ne visur elegantiškas. Lietuvių kalba-palyginti gryna, įvairi ir turtinga. Jis bandė įvesti naujų terminų ir vartoti naują svetimų žodžių rašybą. Pavyzdžiui, vietoj Mozė rašo Mošė, vietoj Izaijas-Ješaias, vietoj Bažnyčia-Ecclesia, vietoj kankinys-martiras ir k. Arkivyskupo siūlomi naujumai nerado pritarimo. Nėra jokios abejonės, kad būtų buvę naudinga, jei vertėjas būtų turėjęs gerą lietuvių kalbos patarėją. Tai būtų padėję vertimo kalbą padaryti tobulesnę. Tiesa, berengdamas naują evangelijų leidimą Lietuvoje, J. Skvireckas buvo kvietęs į talką prof. A. Salį; tačiau, atsiradus nuomonių skirtumams, vertėjas bevelijo pats vienas tęsti darbą ir imtis visą atsakomybę.

Jis virš visko statė minties tikslumą ir verčiau rinkosi aukoti kalbos elegantiškumą. Šv. Raštas juk yra Dievo Žodis ir pagrindinis tikėjimo šaltinis. Reikia tad jame paisyti kiekvieno paskiro žodžio, nes nuo jo gali priklausyti teologinė mintis, jos tikslus išreiškimas. Manau, kad šiuo atžvilgiu jis buvo teisingas. Labiau yra peiktini tie, kurie kalbos elegantiškumą stato virš minties tikslumo, ar aiškumo dėliai drįsta nutolti nuo originalo.

Aiškindamas tekstą J. Skvireckas nesiekė parodyti savo išmintį, bet stengėsi atskleisti Dievo apreikštą mintį. Jis nesivaikė naujumų ir nesiekė originalumo, bet griežtai laikėsi Bažnyčios nurodymų, remdamasis Padavimu, laikėsi tradicinio šv. Rašto aiškinimo metodo ir linijos. Jis niekada neišleido iš akių fakto, kad šv. Raštas yra Dievo veikalas ir tikėjimo šaltinis. Todėl šv. knygas jis studijavo ir aiškino vaduodamasis tikėjimu, o ne vien žmogišku smalsumu ar moksliškų išdidumu. Savo egzegeze jis nesiekė, kad kas nors juo stebėtųsi, bet kad visi geriau pažintų Dievą ir jį labiau mylėtų.

5. Č. Kavaliausko ir V.Aliulio N.T. vertimas

1972 išėjo iš spaudos naujas N.T. lietuviškas vertimas, kurį išleido «Lietuvos TSR vyskupijų ordinarų kolegija». Vertėjas kun. Č. Kavaliauskas, redaktorius kun. V. Aliulis. Antraštė - «Naujasis Testamentas. Keturios evangelijos-Apaštalų raštai.»

Leidinys rūpestingai parengtas ir gražiai išspausdintas. Prie teksto pridėti trumpučiai paaiškinimai, o kiekvienos knygos pradžioje duodamas trumpas įvadas.

Šio naujo vertimo buvo laukta. Sulaukus, juo buvo didžiuojamasi, jis buvo aukštinamas ir giriamas, kartais gal net perdaug /plg. «Tiesa» 1973. V. 17, N. 114/. Kaip kiekvienas kitas, taip ir šitas yra žmonių darbo vaisius, todėl nėra laisvas nuo netobulumų.

Versti šv. Raštą reikia ir kalbinės kultūros, ir ypač egzegetinio pasirengimo. Be to, gerai suprasti ir teisingai perduoti šv. Rašto mintis reikia dar ir antgamtinės pagelbos. Juk šv. Raštas yra Dievo Žodis, o Dievo Žodį suvokti vien žmogiškos išminties nepakanka, reikia, kad šv. Dvasia apšviestų protą ir įgalintų pažinti pilnutinę tiesą. O ir pačiose

studijose reikia paisyti ne to, kaip kas mums atrodo, ar kaip ką kuris egzegetas teigia, bet ką Bažnyčia moko, kaip ji autentiškai aiškina šv. knygas.

Vertėjams netrūko kalbinės kultūros. Teigiama, kad buvo versta iš graikiško originalo. Bet arčiau į vertimą pažvelgus, gaunamas įspūdis, jog verčiant pirmoje eilėje turėta prieš akis Jeruzalės Biblijos vertimas, kuris neretai laisvai verčia graikišką orginalą, siekdamas kiek galima didesnio aiškumo.

Kalbiniu atžvilgiu šis vertimas daug kur žodyne ir gramatinėse bei sintaksinėse formose pralenkia kitus lietuviškus vertimus. Bet kai kur svetimų terminų lietuviški vertimai kelia abejojimų, kiek jie tikslūs. Pavyzdžiui, ar tikslu yra versti lot. cohorta-kuopa; lot. quadrantes-skatikas; sinedrium-taryba; pinnaculum-šelmuo ir kt.? Nežinau, kodėl vertėjas rado prasmingiau vartoti demonas, o ne velnias!

Geras vertėjas stengiasi ne tik ištikimai perduoti mintį, bet išlaikyti ir stiliaus būdingumą. Čia Č. Kavaliauskui ir V. Aliuliui galima padaryti kai kurių pagrįstų priekaištų. Jų vertime visur jaučiama Kavaliausko ar Aliulio ranka, o juk būtų teisinga pirmoje eilėje jausti ir rasti Mato, Morkaus, Luko ir Jono stilių bei rašymo būdą.

Vertėjas beveik visur ir visada, greičiausiai sekdamas Jeruzalės Biblija, išleidžia evangelistų dažnai vartojamą jungtuką « ir » /gr. « kai », ebr. « ve »/. Šis jungtukas rodo evangelistų semitinį galvojimo, kalbėjimo bei rašymo būdą. O tai yra svarbu, sprendžiant evangelijų parašymo laiką. Be reikalo taip pat vertėjas vietoje evangelistų naudojamo įvardžio « autos »-« jis » verčia « Jėzus ». Nėra abejonės, kad pakaitomis vartojant tikrinį vardą « Jėzus » ir įvardį « jis », tekstas kalbiškai darosi sklandesnis ir aiškesnis. Reikia tačiau neužmiršti, kad taip atimama tekstui būdingumas, kuris turi egzegetinę reikšmę. Mat, iš evangelijų rašymo būdo galima spręsti, kas ir kada bus parašęs N.T. knygas. Jei evangelijas būtų rašę tie, kurie nepažinojo Kristaus, ir jei evangelijos būtų buvusios parašytos daug laiko praslinkus po pasakojamų įvykių, semiant žinias ne iš gyvų šaltinių, o iš įvairių istorinių dokumentų, tai autoriai ar redaktoriai būtų tikrai taip parašę, kaip Č. Kavaliauskas verčia. Skaitant tačiau evangelijas, kaip jos originale parašytos, darosi aišku, kad jas bus parašę tie, kurie buvo arba patys Kristaus mokiniai, arba jų betarpiai bendradarbiai. Jiems Kristus buvo tiek artimas, tiek žinomas ir didis, jog nereikėjo minėti jo vardo: jis buvo jiems « jis ». Paduviečiai, kalbėdami apie šv. Antaną, nemini jo vardo, bet jį vadina « il Santo »-« Šventasis ». Paduvoje visi žino, kas yra « il Santo ». Tuo laiku, kai evangelijos buvo rašomos, evangelistams ir tikintiesiems nereikėjo minėti Jėzų vardu: užtekdavo pasakyti « jis », ir visiems buvo aišku, apie ką kalbama. Juoba, kad žydai aplamai vengdavo minėti Dievo vardą. Tad ir evangelistai, kurie, išskyrus Luką, buvo žydai, ir dėl šios priežasties kalbėjo apie Jėzų įvardžiu, o ne vardu. Manau, kad be didelių nuostolių lietuvių kalbos skambumui vertėjas galėjo palikti originale vartojamus tautologinius pakartojimus, kaip « išėjęs, ėjo »; « sakė, tardamas » ar « tarė, sakydamas »; « žmogus karalius » ir kt. Tokie pakartojimai buvo vartojami semitų pabrėžimo tikslu.

Verčiant šv. Raštą, reikia visų pirma paisyti minties tikslumo ir kiek galint didesnio artimumo originalui, nes net ir paskiri žodžiai neretai gali turėti ypatingą reikšmę ir egzegetinę prasmę. Vertėjui pavyko pasiekti vertime girtino kalbos skambumo ir minties išreiškime didesnio aiškumo. Tačiau kai kur, siekdamas aiškumo bei skambumo, per-

daug nutolo nuo originalo. Vertime užtinkama eilė sutrumpinimų, o net ir mažesnių išleidimų; netrūksta taip pat vietų, kur tekstas tik atpasakojamas. Šitai pastebėjo net sovietinė spauda, vertindama naująjį vertimą. Fatina Butienė savo recenzijoje, atkreipusi dėmesį į išleidimus bei užtinkamus pakeitimus, klausia: « Kaip visa tai suderinti su Šventraščio teigimu:-Greičiau dangus ir žemė praeis, negu iš Įstatymo iškris bent vienas brūkšnelis - /Lk 16,17/? /« Tiesa », 1973. V. 17. Nr. 114/.

Nežiūrint kai kurių trūkumų, visumoje Č. Kavaliausko ir V. Aliulio N.T. vertimas yra vertingas ir naudingas. Ar jis viršija J. Skvirecko vertimą? Kalbos atžvilgiu-taip; ištikimumo tekstui-ne. Ir vienas ir antras turi ir turės savo vertę. Kas ruoš naują vertimą, turės į abu atsižvelgti.

Prie teksto pridedami trumpučiai paaiškinimai. Jie daromi, jei neklystu, sekant Jeruzalės Bibliją Gal dėl to daug kur leidžiamasi į teksto kritikos painiavas, nurodant pasitaikančius kodeksuose skirtumus. Manau, kad tai nebuvo reikalinga. Juoba, kad nei vertėjas, nei radaktorius neturėjo galimybės patikrinti minimus kodeksus. Vertė, kaip pradžioje nurodoma, iš graikiško originalo. Užteko tad nurodyti, iš kokio kritiško teksto vertė, paliekant atsakomybę tiems, kurie parengė kritišką tekstą. Būtų buvę naudingiau, jei būtų buvę kreipta dėmesio ne į žodinę kritiką, o į dvasinę-moralinę teksto prasmę. Ten, kur egzegetai nesutaria, būtų buvę naudinga šitai nurodyti ar bent duodamą aiškinimą palydėti su rezervu: « atrodo », « manoma » ir pan.

Didesnių priekaištų galima padaryti, greičiausiai ne vertėjui, bet redaktoriui ar redaktoriams dėl paduodamų į paskiras evangelijas įvadų. Nors iš vienos pusės norėta likti ištikimais oficialiam Bažnyčios mokymui, kuris teigia evangelijų autentiškumą ir istoriškumą, iš kitos pusės norėta paisyti moderniškų autorių nuomonių apie evangelijų kilmę. O šiųjų tarpe yra nemaža, kurie evangelijų kilmę aiškina, pripažindami autentiškumą tik pačiam branduoliui, o ne visam tekstui, kokį nūdien turime: esą nūdienis tekstas bus turėjęs eilę redakcijų su neišvengiamais pakeitimais ir priedais.

Įvade į Mato evangeliją be jokių rezervų teigiama, kad esą mūsų turimas evangelijos tekstas nesąs Mato originalus teksto vertimas, bet veikiau perdirbta ir papildyta graikiško vertimo redakcija. Teigiama taip pat, kad ši redakcija bus buvusi parašyta tarp 75-80 metų kažkur Sirijoje /p. 10.23/.

Morkaus evangelija laikoma seniausia. Ji esą tarnavusi kaip šaltinis ar vienas iš šaltinių Mato ir Luko evangelijoms /p. 10/. Kalbant apie Luko evangeliją, nurodoma tik tiek, kad ji buvusi parašyta po Morkaus evangelijos. Nenurodoma tačiau, kada apytikriai ji bus buvusi parašyta.

Šiuos teigimus radaktorius remia ne vidiniais pačių evangelijų argumentais, kurių netrūksta, ir ne krikščioniško Padavimo liudijimais, kurie taip pat yra gausūs ir gana aiškūs, bet grindžia moderniškų autorių nuomonėmis, kurios yra privačios, dažnai tendencingos, o kartais aiškiai klaidingos. Būtų buvę daug geriau, jei radaktorius būtų laikęsis tradicinio Bažnyčios mokymo apie evangelijų kilmę. Šis mokymas yra paremtas visuotinu krikščioniško Padavimo liudijimu, be to, išplaukia iš pačių evangelijų teikiamų argumentų. Iš tikrųjų, atidžiai išstudijavus evangelijų tekstą ir Bažnyčios Tėvų liudijimus, nelieka rimtos abejonės, kad keturios evangelijos ir visos N.T. knygos yra tikrai istoriškos ir autentiškos.

Mato evangelija nėra kažkokia trečioji redakcija nežinia kieno parūpinta, bet graikiškas vertimas originalaus apaštalo Mato aramajų kalba

parašyto teksto, kaip tai liudija Papijas ir kiti Bažnyčios Tėvai. Matas savo evangeliją parašė Palestinoje, kada žydai dar turėjo savo politinę autonomiją, t.y. prieš 70 metus. Kai romėnai sugriovė Jeruzalę ir ištrėmė bei išsklaidė po platųjį pasaulį Izraelio vaikus, rašyti evangeliją aramajų kalba nebūtų buvę prasmės. Be to, evangelijoje Jeruzalės išgriovimas nurodomas kaip pranašystė, ne kaip įvykęs faktas.

Visiškai aišku, kad Morkus parašė pirma Luko, o Lukas savo evangeliją tikrai parašė prieš Apaštalų Darbų knygą. Gi Apaštalų Darbų knygą Lukas bus parašęs tikriausiai prieš 63 metų pabaigą. Mat, knyga baigiama, minint, kad Paulius dar buvęs kalinys Romoje. Iš kitų šaltinių žinome, kad Paulius iš pirmosios nelaisvės buvo paleistas 63 metais. Lukas, kuris taip smulkiai aprašė savo mylimo mokytojo keliones ir apaštalavimą Romoje pirmosios nelaisvės eigoje, jei būtų vėliau rašęs, tikriausiai būtų atpasakojęs, kaip Paulius buvęs paleistas iš pirmosios nelaisvės, o taip pat aprašęs jo tolesnį gyvenimą bei veiklą. Jei to nepadarė, tai tik todėl, kad knygą nutraukė rašyti, kai Paulius dar buvo kalinys Romoje. Iš čia seka, kad evangeliją Lukas bus parašęs prieš 63 metus, o Morkus dar anksčiau. Vadinasi, pirmosios trys evangelijos bus buvusios parašytos Mato, Morkaus ir Luko tarp 52-62 metų.

Nežinau, iš kur ir kodėl įvadų autorius ištraukia teigimą, esą evangelijų tekstas 90% esąs autentiškas, o kita 10% laikytina neautentišku ar bent nepilnai patikimu. Reikėtų būti atsargiems su šios rūšies teigimais. Juoba, kad tokiems teigimams paremti nėra rimto pagrindo. Prileidžiant, kad, nors ir maža dalis evangelijų pasakojimo esanti ne autentiška, tuo pačiu pastatoma pavojun visas evangelijų pasakojimo tikėtinumas. Jei prileidžiama, kad šioje vietoje tekstas neautentiškas, tai kodėl turėtų būti tikima, kad kitoje vietoje jis esąs autentiškas! Teksto autentiškumu reiškia abejojimų paprastai tie, kurie nėra pilnai ir atidžiai išstudijavę evangelijų. Tiesa, yra kai kurių sunkumų, lyginant ir derinant atskirų evangelijų paralelius tekstus. Bet jie yra išsprendžiami, nesigriebiant teigimų apie eventualius neautentiškumus bei galimus redakcinius priedus.

Pareikštos kritiškos pastabos apie Č. Kavaliausko ir V. Aliulio N.T. lietuvišką vertimą nemažina šio vertimo svarbos ir vertės. Kiekvienas žmogaus darbas turi savo silpnumų ir ribotumo, kadangi pats žmogus yra silpnas ir ribotas. Apskritai Č. Kavaliausko ir V. Aliulio atliktas N.T. vertimo darbas yra girtinas. Jis bus naudingas Dievo Žodžio pažinimui ir skelbimui. Jis padės kitiems, kurie imsis paruošti naują šv. Rašto vertimą, siekdami jį duoti dar tobulesnį.

Bibliografija:

Th. Lepner, Der Preusche Litauer, Danzig 1944; L. Rhesa, Geschichte der litauischen Bibel, 1816; Vysk. A. Giedraitis, N. Testamentas, Pietroburg-Shenandoah 1816 ir 1906; Vysk. M. Valančius, Visas Psalmes S. Dovida Karaliaus, Vilnius 1864; Mankiewicz, Wiedomosc o Bibli Litewskej, London 1883; id. Bibliografia Litewska, Krakow 1889; X.J. Maculewicz, Tlumaszenie Litewskie Biblii: Enc, Koscielna; H. Reinhold, Die sogenannte Chylinskische Bibelübersetzung: Mitteil. d. lit. Literarischer Gesellschaft 1895 B IV.H.XX., 105-163 und 1896 H.XXI, 207-273; R-čių Jonas-Jonas Raitelaitis, Šv. Rašto vertimo į lietuvių kalbą istorija: Vadovas 4 1912, 245-260; V. Biržiška, Lietuviškų knygų istoriniai bruožai: Senosios liet. knygos, Kaunas 1930; id. Biblija lietuvių kalba: Liet. Enc.

III Kaunas 817-824; id. Biblija lietuvių kalba: Liet. Enc. II Boston, 469-472; A. Jakštas-Dambrauskas, Apie katalikiškus lietuviškus Šv. Rašto vertimus ir vertėjus: Soter 1933 3-24; V. Padolskis, Vysk A. Baranauskas ir Šv. Rašto vertimas į lietuvių kalbą: L.K.M.A. Suvažiavimo Darbai III, 84-98; id. Arkiv. J. Skvireckas Šv. Rašto vertėjas: Aidai 1953 6, 241-247; F. Falkenhahn, Der Ubersetzer d. lit. Bibel J. Bretke 1941; Kot-Otrębski-Kudzinowski, Biblia Litewska Chylinskiego N.T., Poznan 1958 II tom., 1964 III tom.; L. Tulaba, Moderne Bibelübersetzungen, Herder-Wien 1960, 26-27.

II

PASTABOS DĖL ŠIO VERTIMO

1. Kodėl ėmiausi šio sunkaus ir ilgai trukusio darbo, paruošiant visai naują keturių evangelijų ir Apaštalų Darbų vertimą, kai dar tik nesenai pasirodė net du nauji viso N.T. lietuviški vertimai, būtent, Č. Kavaliausko-V. Aliulio ir A. Jurėno, apie kuriuos ką tik esame kalbėję? Turiu prisipažinti, jog mintis paruošti naują evangelijų ir Apaštalų Darbų knygos lietuvišką vertimą gimė manyje anksčiau, negu pasirodė nauji N.T. vertimai Lietuvoje ir išeivijoje. Kai arkiv. J. Skvireckas mirė /1959/, liko neužbaigta naujoji viso šv. Rašto laida: trūko III tomo apimančio evangelijas ir Apaštalų Darbus. Tada kilo manyje mintis paruošti trūkstamąjį tomą, ir taip užbaigti J. Skvirecko, išeivijoje gyvenant, peržiūrėtą ir pataisytą viso šv. Rašto laidą. Buvau juk Ekscelencijos mokinys, o vėliau jo įpėdinis N.T. katedroje Vytauto Didžiojo Universitete, ir artimas bendradarbis, ruošiant pataisytą lietuviško šv. Rašto vertimo laidą.

Konkreti proga imtis šio darbo atsirado, kai Tėvai Jėzuitai, Čikagoje, vadovaujant Tėv. B. Krištanavičiui, ėmėsi ruošti lietuvišką mišiolo vertimą. Buvau pakviestas bendradarbiauti šiame darbe, būtent, peržiūrėti ir pataisyti šv. Rašto tekstus, skirtus skaitymams. Dažnai tekdavo ne vien taisyti, o kai kuriuos visai iš naujo versti. Įdėjau daug darbo. Dalį evangelijų tekstų jau turėjau išvertęs. Pradėjau tad galvoti, ar neverta tęsti vertimo darbą ir paruošti visai naują evangelijų lietuvišką tekstą. Pasiryžau ir nedelsdamas ėmiausi darbo. Pradėjau nuo ketvirtos evangelijos, nes ji man yra labiausiai artima dėl daugelio motyvų. Kai jau buvau bebaigiąs Jono Evangelijos vertimą, tik tada pasiekė mane žinia, jog Lietuvoje yra ruošiamas naujas N.T. vertimas. Tuojau kilo klausimas: ar beverta tęsti mano pradėtąjį vertimą, kai Lietuvoje yra ruošiamas kitas? Galvojau, dvejojau, ir galutinai apsisprendžiau tęsti savo darbą, bet jį išleisti su plačiais paaiškinimais, kad turėtume ne tik sklandų lietuvišką evangelijų vertimą, bet taip pat kad pačios evangelijos būtų geriau ir pilniau suprantamos. Galvojau, kad prie vertimo pridedami platūs paaiškinimai galės būti labai naudingi kunigams, ruošiant pamokslus. Tuo labiau, kad po naujų liturginių pakeitimų likome beveik be literatūros sekmadienių homilijoms. Apie A. Jurėno vertimą sužinojau tik žymiai vėliau.

2. Pasisakius kodėl ėmiausi šio naujo vertimo darbo, norisi pasisakyti ir kaip stengiausi šį darbą atlikti? Verčiau iš graikiško originalo pagal kritiškai paruoštą ir išleistą mano buvusių profesorių Zorell-Merk /Novum Testamentum graece et latine, Roma, 1944/ tekstą. Be to, turėjau taip pat prieš akis, vadinamą ekumeninį, kritiškai parengtą N.T. graikišką tekstą, paruoštą bendromis jėgomis Kurt Aland, Matthew Black ir Carlo Martini /The Greek New Testament, Stuttgart 1968/. Versdamas naudojausi beveik visais lietuviškais N.T. vertimais, išskyrus tik Bret-

kūno ir Kvandto N.T. Bibliją. Be lietuviškų vertimų naudojausi lotyniškuoju Neo Vulgata tekstu /Novum Testamentum: Evangelia IV, Ed. Vaticana 1970), o taip pat naujausiais vertimais svetimomis moderniškomis kalbomis. Italų kalba: A. Vaccari, La S. Bibbia, Firenze 1958, vol. VIII; S. Garofalo, Il Nuovo Testamento, Ed. Marietti, 1963; La Sacra Bibbia N.T., Ed. Readers Digest 1968; P. Vanetti, Vangeli, Ed. Civiltà Cattolica 1974. Prancūzų-Prot-Claver, La Sainte Bible, Paris 1951; La Sainte Bible de Jerusalem, Paris 1956. Vokiečių-J. Kürzinger, Das N.T., Stuttgart 1964; Jerusalemer Bibel, Ed. Herder 1972; Das Neue Testament, Stuttgart 1972; Die Gute Nachricht: Das Neue Testament, Stuttgart 1971. Angliškai-The Jerusalem Bible, New York 1966.

Nesiekiau būti originalus. Neieškojau naujumų, vien kad pasirodyčiau skirtingas ir savarankiškas. Jei kur kitaip išverčiau, tai tik todėl, kad, po ilgo svarstymo ir atydaus studijavimo, radau tikslinga išversti ne taip, kaip kiti yra išvertę. Daug kur, ypač kalbos srityje, parenkant žodžius, naudojant gramatines ir sintaksines formas, geri vadovai man buvo J. Skvirecko, Č. Kavaliausko. ir A. Jurėno vertimai. Naudojausi taip pat naujausiais lietuvių kalbos žodynais. Nuolat turėjau po ranka Lietuvoje išleistą « Dabartinės Lietuvių Kalbos Žodynas » /Liet. Mokslo Akademijos leidinys, Vilnius 1972/. Naudojausi taip pat kitu naudingu leidiniu- « Kalbos Praktikos Patarimai », /Vilnius 1976/. Kur buvo neaiškumų, paskirus žodžius tikrinau enciklopediniuose žodynuose: « Lietuvių Kalbos Žodynas » I-IX tomas ir Senn-Salys, « Rašomosios Lietuvių Kalbos Žodynas ».

Versdamas visų pirma paisiau minties tikslaus suvokimo ir sklandaus perdavimo, laikydamasis tačiau galimai arčiau teksto: kaip žodžius parenkant, taip ir formas perduodant.

Nėra jokios abejonės, kad ir paskiri žodžiai turi savo prasmę ir vertę. Kodėl šv. Autorius parinko ir naudojo šiuos, o ne kitus žodžius, išreiškiant tą ar kitą mintį? Paskiri žodžiai kartais yra tikri liudininkai, nurodą, kas buvo šv. autorius, kada jis rašė, kam savo evangeliją skyrė. Jau esame minėję, jog faktas, kad pirmieji trys evangelistai, kalbėdami apie Jėzų, jį dažniausiai nurodo ne vardu, o įvardžiu « autos-jis ». Bet tai rodo, kad, kai jie rašė, Kristus buvo tiek visiems žinomas, jog užteko jį nurodyti vien įvardžiu « jis ». Šitai gi leidžia manyti, kad pirmosios trys evangelijos bus buvusios parašytos ne ilgam laikui po Jėzaus įžengimo į dangų praslinkus. Evangelistai, užuot sakę- « Jėzus nuėjo ir atėjo į Jeruzalę »-, rašo: « Jis užkopė į Jeruzalę »; arba « Jis nusileido į Genezareto ežerą ». Šis rašymo būdas yra ypatingas. Iš jo galima spręsti, kad evangelistas gerai pažino Palestinos geografinę pedėtį. Jeruzalė randasi virš 700 metrų aukštumoje. Todėl, einant į ją, reikėjo kopti. O Genezareto ežeras yra žemiau jūros lygio. Todėl, einant į jį iš Nazareto, reikėjo leistis žemyn. Pas tris pirmuosius evangelistus pasitaiko staigių perėjimų iš būtojo laiko į esamąjį. Vertime stengiausi ištikimai šitai perduoti, nors tai vertimą daro mažiau sklandų. Tai dariau tačiau, nes tame mačiau argumentą, kad evangelistas gyvai atsiminė ir perdavė įvykius, kadangi pats tai buvo matęs ir išgyvenęs, arba bent buvo girdėjęs iš tų, kurie patys visa buvo matę ir girdėję. Be to, šiose ir kitose smulkmenose, į kurias daug kas neatkreipia dėmesio, slepiasi kitas įrodymas, kad evangelijos buvo parašytos ar suredaguotos ne kokių nors nežinomų redaktorių pirmo šm. pabaigoje ar antro pradžioje, kaip kai kurie net iš mūsiškių drįsta teigti /A. Rubšys, Raktas į N.T., op. cit. 113/, bet pačių apaštalų ir jų mokinių ne ilgam laikui po įvykių praslinkus, kaip tai Baž-

nyčia visada mokė. Jei evangelijas kas nors vėliau būtų suredagavęs, jis tikrai būtų pasirūpinęs išlyginti skirtumus bei pašalinti netobulumus, o taip pat nebūtų suminėjęs smulkamenas, kurios minčiai išryškinti nėra esminės, bet tik įvykių betarpiam liudininkui buvo neišdildomai įstrigusios atmintyje.

Žinau, kad sulauksiu priekaištų dėl kalbos nesklandumų. Beveliju tačiau ištikimai perduoti Dievo Žodį, negu girdėti žmonių pagyrimus, laisvai perduodant evangelistų žodžius bei Kristaus Evangelijos mintis. Prisimenu gerai šv. Pauliaus įspėjimą: « Ateis laikas, kad nebepakęs sveiko mokslo, bet vaikysis savo įgeidžių, suburs sau mokytojų, kaip jų ausims patinka; užkimš ausis tiesai, o atgręš melui » /2 Tim 4,3-5/. Skamba taip pat mano ausyse grąsinantis Apreiškimų knygos įspėjimas: « Jei kas pridėtų prie šios knygos ką nors, Dievas siųs ant jo visas anas šioje pranašysčių knygoje surašytas nelaimes; o jei kas atimtų iš šios pranašystės knygos žodžių, kas šioje knygoje yra parašyta, Dievas atims jo dalį iš gyvybės medžio ir iš šventojo Miesto » /Ap 22,18-12/.

Stengiausi paisyti graikiškų veiksmažodžio formų. Daugeliu atvejų kiti vertėjai tariamąjį laiką verčia it būtų tiesioginės nuosakos laikas. Ten, kur nurodoma sąlyginis veiksmas, graikiškame tekste su priešdėliu « ean » vartojama tariamoji nuosaka, o mūsų vertėjai beveik visada vartoja būsimąjį laiką. Pavyzdžiui: « Jei kas norės išgelbėti savo gyvybę, ją praras ». Mums atrodo tiksliau versti: « Jei kas siektų išgelbėti savo gyvybę, tas ją praras » /Mt 16,25/. Manau, kad šitoks vertimas yra tikslesnis. Mat, Jėzus, naudodamas sąlyginę formą ne pabrėžė, kas įvyks, o verčiau įspėjo, kas galėtų įvykti, jei būtų elgiamasi taip, ir ne kitaip.

Č. Kavaliauskas ir A. Jurėnas, sugestijonuoti kai kurių liturgistų, nors sakosi tai priimą kalbiniais sumetimais, graikiškąjį « pisteuein eis ton Theon » verčia ne « tikėti į Dievą », bet « tikėti Dievą », ar « tikėti Dievu ». Tokį vertimą laikau nepriimtinu. Tikėti Dievą ir tikėti į Dievą nėra tas pats. Tikėti Dievą-gr. « pisteuein ton Theon »-, reiškia prileisti Dievo buvimą. Tikėti gi į Dievą, reiškia jį priimti, jį pripažinti savo Viešpačiu. Galima prileisti kieno nors buvimą, bet jo nepriimti. Pavyzdžiui tikime velnią, bet netikime į velnią. Tikėti Dievu, reiškia prileisti, kad jis tiesiakalbis, reiškia juo pasitikėti. Galima sakyti tikiu pranašu, bet būtų netikslu sakyti tikiu į pranašą. Graikiškas « tikėti-pisteuein » vartojamas trejopai: « pisteuein eis-tikėti į »; « pisteuein en-tikėti tą » ir « pisteuein toi-tikėti tam ». Pirmoji forma taikoma tik Dievui, ir išreiškia žmogaus pripažinimą bei atsidavimą savo Kūrėjui ir Viešpačiui.

Turėjau norą vertimo kalbą duoti peržiūrėti prof. A. Saliui. Jis buvo mielai sutikęs man talkinti. Jam jau buvau nusiuntęs Jono evangelijos vertimą. Deja, Profesoriaus sveikata jau buvo tiek kritiška, kad jis nepajėgė imtis vertimo kalbos taisymo darbo. Iš jo tepasisavinau tik vieną naujadarą, būtent, vietoj parabolės ar palyginimo pasiūlė versti panašybė. Klausiau taip pat jo nuomonės: ar lietuviškai yra tiksliau versti: « Tikiu į Dievą », ar « Tikiu Dievą »? Atsakė, jog kalbiniu atžvilgiu abu išsireiškimai yra priimtini. Klausiau dar: ar tiksliau yra sakyti « ant žemės », ar « žemėje »? Atsakė-abi formos yra priimtinos. Nustojus prof. A. Salio bendradarbiavimo, neieškojau kitų pagelbos, o ėmiausi vienas pats, kaip ir J. Skvireckas, visos atsakomybės ant savęs. Tai pareikalavo iš manęs didelių pastangų, bet praturtino mano lietuvių kalbos pažinimą.

Pradėjau nuo Jono evangelijos ir baigiau Apaštalų Darbų knyga. Dirbau virš penkiolikos metų. Darbas buvo sunkus, bet mielas. Bevers-

damas mokiausi ir išmokau daug. Ne tik dirbau, bet ir meldžiausi. Daugeliu atvejų maldos metu suvokdavau, ko studijuodamas nepajėgdavau suprasti. Norėčiau, kad skaitytojai skaitytų lietuviškai perduotą Evangelijos Žodį su tokiu pačiu tikėjimu ir meile, su kokiu aš jį verčiau ir aiškinau.

3. Pasisakius kodėl ėmiausi versti ir kaip verčiau, tenka dar vieną kitą žodį pasakyti, kiek šis vertimas galės būti naudingas.

Tikroji šio vertimo vertė ir naudingumas, manau, turėtų priklausyti nuo pridedamų prie teksto paaiškinimų. Noriu tikėti, kad paaiškinimai darys patį tekstą patrauklesnį, nes leis jį lengviau ir giliau suprasti.

Aiškindamas, nesileidau į žodinę teksto kritiką. Ji įdomi tik mokslininkams, o ne eliniams tikintiesiems ir net nei pamokslininkams. Pasitikėjau ir rėmiausi tais, kurie yra biblinės graikų kalbos tikri specialistai. Daugiausia naudojausi Max Zerwick, Analysis Philologica N.T. Graeci, Romae 1960. Paisiau taip pat J.-M. Lagrange, J. Knabenbauer ir k. komentarų į keturias evangelijas.

Vengiau taip pat leistis į nagrinėjimą įvairių nesutarimų bei nuomonių skirtumų tarp egzegetų. Ginčijamais klausimais, stengiausi paduoti ir paremti tą nuomonę bei tą aiškinimą, kuris man atrodė tikslesnis bei priimtinesnis.

Visų pirma ir virš visko siekiau išryškinti teksto mintį ir atskleisti Evangelijos mokomąją prasmę. Studijavau, meldžiausi, padariau, kas buvo įmanoma, kad teisingai suprasčiau ir tiksliai perduočiau Dievo apreikštą Žodį. Būčiau tikrai tobuliau šį didelį darbą atlikęs, jei būčiau galėjęs atsidėti vien šiam. Deja, turėjau eiles kitų darbų bei įsipareigojimų. Prie vertimo bei aiškinimo darbo turėdavau tik pribėgdamas dirbti. Sunku būdavo susikaupti ir įsigilinti, nes Kolegijos ir kiti reikalai nuolat versdavo knygas padėti į šalį.

Aiškinimai gal galėjo būti sintetiškesni ir kalbos atžvilgiu sklandesni, bet tai būtų pareikalavę tiek laiko, kiek aš negalėjau aukoti. Yra pasikartojimų, ypač atskirose evangelijose, kai kalbama apie tuo pačius dalykus. Jų tačiau sąmoningai nevengiau, nes norėjau, kad skaitytojas čia pat prie kiekvieno teksto rastų paaiškinimą.

Aiškindamas, rėmiausi įvairiais komentarais, kurie yra nurodyti bibliografiniame sąraše, pridėtame prie kiekvienos paskiros evangelijos.

Jei visas šv. Raštas, kaip nurodo šv. Paulius, « yra Dievo įkvėptas ir naudingas mokyti, barti, taisyti, auklėti teisume, kad Dievo žmogus taptų tobulas, pasiruošęs kiekvienam darbui » /2Tim 3,16-17/, tai tuo labiau evangelijos, kadangi tiesioginiai paduoda paties Kristaus žodžius. Todėl noriu tikėti, kad šis mano sunkaus darbo veikalas, talpinąs evangelijų vertimą ir aiškinimą, padės lietuviui tikinčiajam tapti tobulesniu ir veiklesniu Kristaus Mistinio Kūno nariu.

Tebus šis mano darbas padėkos ir pagarbos pareiškimas arkiv. J. Skvireckui, kuris buvo mano mokytojas; vysk. V. Padolskiui, kuris buvo ir mokytojas ir bendradarbis; prel. L. Mendeliui, kuris paragino imtis šv. Rašto vertimo ir patį vertimą bei išleidimą finansiškai parėmė: tik jo dėka šis veikalas gali išvysti pasaulio šviesą.

III

V. J. KRISTAUS EVANGELIJA PAGAL KETURIUS EVANGELISTUS

1. Evangelija - graikiškai evangelion išreiškia gerą, džiugią naujieną. Pas klasikus, o taip pat ir kasdienėje graikų kalboje evangelion, daugiskaitoje evangeliai, turi ne tik profaninę, bet taip pat ir religinę prasmę: kartais pažymima atlyginimas už gerą žinią; kartais nurodoma padėkos atnašos; kartais-pačios šventės padėkai pareikšti. S. Testamente ebraiškas bišar, kuris graikiškai verčiamas evangelidzein, turi ne tik religinę, bet taip pat mesijaninę prasmę /Iz 52,7; 60,6: Ps 96,2/.

N. Testamente evangelion yra geroji Naujiena apie Kristų, Mesiją, kuris būdamas Dievas, tapo žmogumi, kad savo kančia ir mirtimi laimėtų nuodėmių atleidimą, o savo prisikėlimu užtikrintų tiems, kurie tiki į jį, amžinąjį gyvenimą.

Pats Kristus skelbė šią gerąją Naujieną, apsireikšdamas kaip Dievo Sūnus ir Atpirkėjas; nurodydamas, jog Dievo karalystė yra jau atėjusi; mokydamas, kokia yra ši Dievo karalystė ir kokie turi būti jos piliečiai. Visa tai buvo Evangelija, buvo geroji Naujiena /Mt 24,14; 26,13/.

Šią gerąją Naujieną skelbti ir nešti iki žemės pakraščių Kristus patikėjo apaštalams, kuriuos šiai misijai parinko, pašaukė ir parengė, apreikšdamas visas Dievo karalystės paslaptis. /Plg Mt 13,11/ Prieš žengdamas į dangų Jėzus, pažadėjęs atsiųsti šv. Dvasią, kalbėjo apaštalams: « Kai šv. Dvasia nužengs ant jūsų, jūs gausite galios ir būsite man liudytojai Jeruzalėje, visoje Judėjoje, Samarijoje ir iki žemės pakraščių » /ApD 1,8/.

Apaštalai vykdė Jėzaus įsakymą. Jie ėjo iš Palestinos į visus kraštus, skelbė Kristų-Išganytoją, liudijo apie jį visiems ir visur; ir šis jų liudijimas buvo geroji Naujiena-Evangelija. /Plg ApD 13,30s/.

Šv. Paulius savo laiškuose Evangeliją mini 66 kartus. Ji jam yra: Dievo /Rom 1,1/, Kristaus /Rom 1,9/ džiugioji Naujiena. Jis skelbia šią Naujieną, apie ją liudija tokiu pačiu autoritetu, kaip kiti apaštalai, kadangi Jėzus ir jam, kaip ir Dvylikai, apreiškė Dievo karalystės paslaptis. /Plg Gal 2,2-10/.

Evangelija taigi yra viena. Ji yra pats Kristus: Dievas-Žmogus, Išganytojas-Dievo karalystės žemėje Įkūrėjas. Apie ją autentiškai liudija tik apaštalai ir jų įpėdiniai su Petru priešakyje. Tik jų liudijimą reikia priimti /ApD 2,42; Gal 1,6-9; 2 Jon 10/. Vadinasi, kaip Bažnyčioje visa ateina iš viršaus: iš Kristaus, taip ir Evangelija savo kilme yra iš viršaus: iš Kristaus ir iš apaštalų liudijimo, o ne iš žmonių prisiminimų, iš tikinčiuosiuose paplitusių pasakojimų.

2. Evangelijos skelbimas. — Vykdydami Kristaus paliepimą /Mk 16,15/ apaštalai ėjo į plačiuosius pasaulio kraštus ir skelbė Evangeliją žodžiu, liudydami apie Kristų-Išganytoją. Pradžioje apaštalai neturėjo nei laiko, nei sąlygų imtis surašyti Evangeliją raštu. Vienok Bažnyčia nuo pat pradžios buvo paveldėjusi S. Testamentą. Apaštalai žinojo, kad Mozė Įstatymą ne tik žodžiu paskelbė, bet ir raštu perdavė. Jie taip pat žinojo, kad pranašai ne tik žodžiu skelbė Dievo žodį, bet ir raštu daug ką surašė ir paliko ateities kartoms. Taigi ilgainiui ir apaštalai, o taip pat ir tikintieji pradėjo jausti reikalą Evangeliją, bent dalinai, palikti ir raštu. /Plg Eus. H.E. III, 24,3-5: MG 20,265/.

Evangeliją baskelbiant įvairiuose kraštuose, tikinčiųjų skaičius augo, krikščioniškos bendruomenės dygo ir gausėjo. Apaštalai pradėjo nepajėgti asmeniškai visur atsilankyti; o atskiros bendruomenės šaukėsi jų patarimų, jų pagalbos. Atsirado taigi būtinas reikalas griebtis ir plunksnos, kad laiškais atsakytų į klausimus, duotų nurodymų. Ypač šv. Paulius ėmėsi rašyti laiškus atskiroms Bažnyčioms. Krikščioniškos bendruomenės apaštalų laiškus gerbė ir laikė lygiomis su įkvėptomis S. Testamento šv. knygomis.

Apaštalams senstant ir pamažu išmirštant tiems, kurie buvo asmeniškai matę ir girdėję Jėzų, tikintieji pradėjo rūpintis, kad pati Evangelija būtų paduota ir raštu. Jie taigi pradėjo primygtinai prašyti, kad apaštalai pasirūpintų savo liudijimą apie Kristų palikti raštu. /Plg Klem. A: Hyp. in 1Petr: MG 9,732/. Iš čia buvo pradėta imtis iniciatyvos perduoti Evangeliją raštu. Lukas mini, kad pirma jo daugelis jau buvo ėmėsi surašyti atskirus Evangelijos faktus /Lk 1,1-3/. Bažnyčia tačiau priėmė ir įkvėptomis pripažino tik keturias Evangelijos knygas, kurios drauge su kitomis N.T. knygomis buvo saugojamos ir perduotos kaip įkvėptas Dievo žodis iki mūsų laikų.

Rašytų evangelijų tekstus cituoja jau Klemensas Romietis, I šm pabaigoje /92-101/, ir Ignatius Antijochietis, II šm pradžioje /107-108/, laiške Smirnos bažnyčiai /VII, 2/. Jie tačiau nemini evangelistų vardų. Apie 130 metus Papijas mini du pirmuosius ir ketvirtąjį evangelista, būtent, Matą, Morkų ir Joną /Eus. H.E. III, 39,16: MG 20,300/. O antro šm pabaigoje /178-188/ Ireniejus mini visus keturis evangelistus /C. Haer. III, 9,1-11: MG 7,844/. Origenas aiškiai pabrėžia, jog Bažnyčia priima tik keturias Evangelijos knygas, būtent, pagal Matą, Morkų, Luką ir Joną /In Mt: MG 13,829/. Vadinasi, Bažnyčia pripažįsta vieną Kristaus Evangeliją, kuri yra paduodama keturiose knygelėse, parašytose keturių skirtingų autorių. Jau antro šm pabaigoje ir trečio pradžioje šios keturios Evangelijos knygelės turi pridėtus pavadinimus pagal jų autorius, būtent, pagal Matą, pagal Morkų, pagal Luką, pagal Joną. /Plg Ireniejus, C. Haer III, 11,8: MG 7,885; Klemensas A., Strom I, 2: MG 8,890 ir k./.

3. Evangelistai. — Pagal sutartinį krikščioniško Padavimo liudijimą pirmoji Evangelijos knyga buvo parašyta Mato; antroji-Morkaus; trečioji-Luko; o ketvirtoji-Jono. Šis krikščioniškas Padavimas buvo visuotinai priimtas ir tikėtas Bažnyčioje nuo pradžios iki 19 šm. Tik 19 šm. racionalistai pradėjo kelti kai kurių abejojimų dėl evangelijų autentiškumo ir jų istoriškumo. Atsirado vadinama istorinė kritika, šaltinių išsigalvojimai ir literatūrinių formų ieškojimai ir taikymai, kur reikia ir kur nereikia. Visa tai, remiantis ne istoriniais dokumentais, bet veikiau filosofiniais išvedžiojimais, siekiant vieno tikslo, būtent, pa-

neigti Evangelijos knygose bei liudijime antgamtinį elementą, ir taip atimti jai įrodomąją galią, kad Kristus yra Dievas, Išganytojas, o jo mokslas yra Dievo žodis, rodąs kelią į amžinąjį gyvenimą.

Du iš evangelistų buvo apaštalai — Matas ir Jonas — ir du betarpiai apaštalų mokiniai — Morkus ir Lukas; Morkus-Petro mokinys, Lukas-Pauliaus.

Pirmosios trys evangelijos buvo parašytos beveik tuo pačiu metu: apie 60-64 m. Ketvirtoji evangelija buvo parašyta vėliau: pirmo šm pabaigoje. Pirmos trys yra artimos tarp savęs ne tik parašymo laiku, bet taip pat ir turiniu. Ketvirtoji yra gana skirtinga nuo pirmųjų trijų. Pirmose trijose smulkiai aprašoma Jėzaus apaštalavimas Galilėjoje, kreipiant daugiau dėmesio į faktus ir įvykius. Ketvirtoje-daugiausia kalbama apie Kristaus veiklą Judėjoje ir Jeruzalėje, kreipiant daugiausia dėmesio į Jėzaus kalbas besiginčijant su žydais.

4. Sinoptinės evangelijos. — Trys pirmosios evangelijos yra tiek panašios, kad atrodo lyg būtų vieno to paties pasakojimo trys skirtingi atpasakojimai. Dėl šio jos paprastai vadinamos sinoptinėmis, t.y. tartum būtų tokios, kurias, sugretinus, galima vienu žvilgsniu apžvelgti.

Pas Matą grynai nuosavo yra maždaug vienas trečdalis. Pas Morkų sava randame tik apie vieną dešimtadalį. Lukas grynai savo paduoda apie pusę viso pasakojimo. Vadinasi, trys pirmosios evangelijos, nors būdamos tarpsavęs panašios, turi nemaža ir skirtingumų; ir jų turi ne tik tame, kas kiekvienai yra sava, bet ir tame, kas bendrai aprašoma. Iš čia kyla vadinamas sinoptinis klausimas: kaip išaiškinti tapatumą ir išspręsti skirtingumus?

Panašumai gali būti aiškinami ir išaiškinami, turint prieš akis eilę aplinkybių. Visų pirma reikia atsiminti, kad evangelistai tikrai paduoda vienos ir tos pačios Kristaus Evangelijos, kaip apie ją liūdijo apaštalai, ir kaip šį jų liudijimą perdavė žodinis Padavimas, trejopa, versiją. Kai kalbama apie tą patį asmenį, kai aprašoma tie patys įvykiai, kai atpasakojama tos pačios kalbos, aišku, jog turi būti panašumo; jei jo nebūtų, reikėtų stebėtis. Be to, yra galima ir tiespanašu, kad trys pirmosios evangelijos jų dabartinėje redakcijoje turi tarpsavį priklausomumą. Nėra jokios abejonės, kad Lukas, rašydamas savo evangeliją bus naudojęsis kitomis, prieš tai parašytomis evangelijomis, būtent, Mato ir Morkaus. Jis tai netiesioginiai pats pasako evangelijos įvade /Lk 1,1-3/. Nėra negalima, kad Morkus, kuris iš Romos lankėsi Palestinoje, bus turėjęs progos susipažinti su Mato evangelijos originaliniu-aramaiškuoju tekstu. O tas, kuris vėliau Mato evangeliją vertė į graikų kalbą, versdamas, galėjo turėti prieš akis Morkaus ir gal ir Luko evangeliją. Iš čia lengvai galėjo atsirasti sinoptinėse evangelijose ne tik panašumo, bet net ir žodinio tapatumo.

Skirtingumai savo ruožtu gali būti įvairiai išaiškinami. Visų pirma trys evangelistai rašė skirtingiems skaitytojams ir turėjo prieš akis skirtingą tikslą. Be to, jie rašė remdamiesi skirtingais šaltiniais ir buvo veikiami skirtingų asmenų įtakos.

Matas galėjo būti paragintas parašyti evangeliją krikščionims iš žydų apaštalo Jokūbo, Viešpaties pusbrolio, pirmo Jeruzalės vyskupo, kuris buvo laikomas Bažnyčios kolona /Gal 2,9/, ir ypač rūpinosi krikščionimis iš žydų /ApD 21,16-21/. Matas parašė evangeliją aramajų kalba ir skyrė ją Palestinos žydams-krikščionims. Rašydamas žydams, jis visų

pirma stengėsi iškelti ir parodyti, kad Jėzus yra tikrai Dievo žadėtasis ir siųstasis Mesijas. Jis, kalbėdamas apie Jėzų, dažnai cituoja S. Testamento pranašystes, nurodydamas, kaip jos yra išsipildę Kristuje. Jis stengiasi apleisti tai, kas žydams galėjo nepatikti, ar neigiamai juos nuteikti; ir, priešingai, iškelia ir pabrėžia, kas rodo Jėzaus meilę Izraeliui; kur Jėzus pirmoje eilėje stato žydus. /Plg. Mt 5,47; 10,5; 15,26 ir k./

Morkus rašė romėnams. Jis surašė, ką ir kaip Petras liudijo apie Kristų. Morkaus skaitytojai taigi buvo daugumoje aukštesnės kultūros žmonės-romėnai, kilę iš pagonių. Jis todėl pristato Jėzų ne kaip Mesiją, bet kaip Dievo Sūnų; ir, pristatydamas jį kaip Dievą, nesiremia S. Testamento pranašystėmis, bet jo padarytais stebuklais. Pasakojime Morkus yra aiškus, gyvas, smulkmeniškas, bet drauge sintetiškas ir įtikinantis.

Lukas savo evangeliją skyrė krikščionims iš pagonių, kurie priklausė elenistiniam pasauliui ir kultūrai. Jis, prieš rašydamas susipažino ir išstudijavo, kas kitų jau buvo parašyta apie Jėzų ir jo Evangeliją; jis taip pat kruopščiai surinko žinias iš tų, kurie asmeniškai Jėzų buvo matę ir girdėję /Lk 1,2/; vienok daugiausia sekė ir užrašė, ką ir kaip jo mokytojas Paulius liudijo apie Kristų. Jis pristato Jėzų kaip Išganytoją, kaip gailestingąjį Dievą, kaip gerąjį Ganytoją, kuris neša išganymą visiems: ne tik žydams, bet ir pagonims. Rašydmas krikščionims iš pagonių, jis apleidžia tuos Kristaus pasakymus, kurie pagonims būtų buvę nemalonu girdėti /Mt 10,5; Mk 7,27/. Priešingai, Lukas mini ir pabrėžia tai, kur Jėzus prisistato ar yra pristatomas kaip visų Išganytojas; ne tik kaip Izraelio garbė, bet taip pat ir kaip pagonių šviesa /Lk 2,31-32/.

Kaip Jonas aiškiai pabrėžia, evangelistai savo evangelijose tik mažą dalį užrašė to, ką Jėzus buvo kalbėjęs ir įvykdęs. Jonas rašo: « Yra daug dar ir kitų dalykų, kuriuos Jėzus padarė. Jei kiekvienas jų būtų atskirai parašytas, tai manau, kad visas pasaulis negalėtų sutalpinti tų knygų, kurias reikėtų parašyti » /Jon 21,25/. Iš turėtos gausios medžiagos evangelistai pasirinko tai, ką jie matė reikalinga ir naudinga tam tikslui, kurį turėjo prieš akis imdamiesi rašyti evangeliją. Jie taigi, nors daug ką paduoda bendro, nemaža mini ir skirtingų dalykų; o kai kada, rašydami apie tuos pačius įvykius, juos kiek skirtingai nusako. Pats Kristus tikriausiai, lankydamasis įvairiose vietovėse, bus kalbėjęs vienur ir kitur ta pačia tema, bet kiek skirtinga forma. Kaip misijonieriai, vesdami misijas įvairiose parapijose, kalba daug-maž tomis pačiomis temonis, bet ne tais pačiais žodžiais; kai ką išleisdami, kai ką pridėdami; taip ir Kristus, keliaudamas po Galilėją ir eidamas iš miestelio į miestelį, kalbėjo kartais ir ta pačia tema, bet vis kiek skirtingai: kai ką išleisdamas, kai ką pridėdamas, kai kur kitaip mintį formuluodamas. Evangelistai buvo laisvi pasirinkti vieną ar antrą versiją, kaip buvo girdėję, kaip atsiminė, ar kaip jų siekiamam tikslui geriau tiko. Iš gausybės medžiagos evangelistai stengėsi kiek galima daugiau paduoti, bet suglaustai, sugretinant ir sujungiant panašius, bet skirtingus dalykus. Atsitiko todėl, kad, kur vienas mini vieną faktą, kitas kalba apie du, nenurodydamas skirtingų aplinkybių, kuriose vienas ir kitas įvykis atsitiko. Tokiu būdu atsirado evangelijose skirtumų, kurie galėtų atrodyti prieštaraujantys, bet tikrumoje tokie nėra, turint prieš akis, kad evangelistai nėra nei kronistai, nei istorikai, o Kristaus ir jo Evangelijos ištikimi liudytojai.

5. Evangelijų pobūdis. — Evangelijos yra istoriniai dokumentai, bet nėra nei istorija, nei biografija, o veikiau liudijimas apie Kristų-Išganytoją. Evangelistai nesiekė išstudijuoti visą Jėzaus gyveni-

mą ir jį aprašyti dokumentuotai. Jie siekė pristatyti Kristų kaip Mesiją, Dievo Sūnų, kad, kurie tiki į jį, « turėtų jo vardu amžinąjį gyvenimą » /Jon 20,31/ Nežiūrint, kad evangelistai nepaduoda pilno chronologinio Kristaus gyvenimo aprašymo, jie tačiau paduoda faktus istoriniai tikrus. Jie liudija apie Kristų su giliu įsitikinimu ir pilnu istoriniu tikrumu, kad visi ir kiekvienas galėtų įsitikinti ir tikėti į Jėzų, kaip istorinį asmenį, bet skirtingą nuo visų kitų; kuris buvo žmogus, bet drauge ir Dievas; kuris kentėjo ir mirė, bet prisikėlė iš numirusiųjų; kuris nugalėjo nuodėmę ir įgalino žmogų grįžti prie Dievo, tapti jo įsūniu ir paveldėti amžinąjį gyvenimą. Šv. Jonas užtikrina: « Kas buvo nuo pradžios, ką girdėjome, ką savo akimis matėme, ... tai skelbiame jums, kad ir jūs turėtumėte su mumis draugystę ir kad mūsų bendradarbiavimas būtų su Tėvu ir su jo Sūnumi, Jėzumi Kristumi » /I Jon 1,1-3/. Tas pats Jonas savo evangelijos pabaigoje primygtinai pabrėžia: « Yra tai tas mokinys, kuris liudija apie šituos dalykus; ir mes žinome, kad jo liudijimas yra tikras » /Jon 21,24/. O šv. Lukas savo evangelijos pradžioje, kreipdamasis į Teofilių, rašo: « Kadangi daugelis ėmėsi suredaguoti pasakojimą apie mūsuose įvykusius dalykus, kaip juos mums yra perdavę tie, kurie buvo matę ir yra tapę Žodžio tarnais: pravartu tad atrodė ir man, kuris esu viską nuo pat pradžios rūpestingai ištyręs, parašyti tau, kilnusis Teofiliau, nuosekliai, kad žinotum tikrumą tų dalykų, kurių esi išmokytas. » /Lk 1,1-4/

Evangelistų ištikimumas liudijime apie Kristų, jų artumas pačiam Išganytojui matosi iš pačių evangelijų tekstų. Kristus mokė aramajų kalba. Evangelistai, išskyrus Matą, rašė graikiškai, bet visose keturiose evangelijose yra aiškiai pastebimas semitiškas pagrindas: semitiškas galvojimo būdas, semitiški išsireiškimai, semitiški žodžiai. Visa tai rodo jų autentiškumą ir istoriškumą. Mat, jei evangelijos būtų buvusios vėliau suredaguotos, juk redaktoriai būtų tikrai pasirūpinę išlyginti stilių, išdailinti kalbą, o taip pat geriau suderinti vadinamus nesutarimus ar tariamus priešingumus tarp vienos ir kitos evangelijos teksto. To viso nėra, kadangi jos yra ne kokių redaktorių darbas vėlesniais laikais, o veikiau yra parašytos apaštalų ir betarpių jų mokinių, kai Kristaus atminimas buvo dar visai gyvas; kai gyvųjų tarpe buvo dar nemaža tų, kurie asmeniškai Jėzų buvo matę ir girdėję. Jie rašė, rūpindamiesi ne stiliumi, ne kalba, ne moksliniu nuoseklumu, bet verčiau visu ištikimumu liudyti apie Kristų, ką patys buvo matę ir girdėję, ar ką iš kitų buvo patyrę. Šitai patvirtina visuotinas krikščioniškas Padavimas. Nesiskaityti su pačių evangelistų tvirtinimais ir su visuotinu Padavimo liudijimu apie evangelijų autentiškumą ir istoriškumą, reikėtų šiam turėti labai rimtus argumentus, labai stiprius įrodymus. Bet racionalistai ir naujieji modernistai tokių argumentų neturi. Jų kritika iš evangelijų reikalauja to, ko niekas nereikalauja iš jokio kito istorinio veikalo ar dokumento. Jie mato priešingumus, kur jų nėra, ar kur jie, kaip aukščiau pastebėjome, lengvai gali būti išaiškinami. Jie kabinėjasi prie atskirų žodžių, iš jų daro sprendimus, kai tuo tarpu evangelistai rūpinosi ne žodžiais, ne stiliumi, o faktais ir mintimi, kad parodytų Kristų ne istorijos rėmuose, o gyvą ir gyvenantį Mokytoją-Dievą. Racionalistai savo kritika nesiekė ir nesiekia evangelijas padaryti istoriniai tikresnėmis, bet verčiau nori joms paneigti tai, kas yra esminio, būtent, antgamtinį charakterį, kad tuo būdu atimtų joms tikėjimo šaltinio galią.

Atsimintina, kad krikščionys nuo pat pradžios priėmė ir įkvėptomis laikė kaip S. Testamento taip ir N. Testamento šv. knygas; jas gerbė

ir saugojo, nepaliesdami nei taško, kaip tai darė ir žydai. Šv. Paulius, įspėjęs Titą, kad tie, kurie nori dievotai gyventi Jėzuje Kristuje, bus persekiojami; o pikti žmonės ir apgavikai eis nelabyn, klaidindami ir klaidinami, ragina jį, sakydamas: « Bet tu pasilik prie to, ką išmokai ir kuo esi įsitikinęs, žinodamas, iš kurių išmokai, ir kad nuo mažų dienų žinai šv. Raštus, kurie gali tave padaryti išmintingą, kad per tikėjimą pasiektum išganymą, kuris yra Jėzuje Kristuje. » Ir priduria: « Kiekvienas Dievo įkvėptas Raštas yra taipgi naudingas pamokymui, kaltės įrodymui, pataisymui, ugdymui daryti, kas teisinga » /2Tim 3,12-16/. O šv. Petras, priminęs, jog pats dangiškasis Tėvas liudijęs apie Jėzų, kai jis pasirodė jiems dangiškoje savo garbėje ant Taboro kalno, tęsia, sakydamas: « Taip mes turime juo labiau patikimą pranašų žodį. Jūs gerai darote, kreipdami į jį dėmesį, lyg į kokį žiburį šviečiantį tamsoje, kol praauš diena ir aušros žvaigždė užtekės jūsų širdyse. Pirmoje eilėje jūs turite žinoti tai, kad jokia pranašystė nėra savavališko aiškinimo dalykas, nes ne žmogaus valia yra kada nors atėjusi pranašystė, bet, šv. Dvasios veikiami, žmonės kalbėjo Dievo įkvėpti » /2Petr 1,17-21/. Vadinasi, krikščionys nuo pat apaštalų laikų priėmė šv. Raštą kaip įkvėptą Dievo žodį. Jį tikėjo, juo naudojosi, jį gerbė, jį laikė šventu, jo nedrįso savavališkai aiškinti, o tuo labiau ką nors jame keisti. Jie gerai atsiminė paties Jėzaus įspėjimą, jog jis atėjo ne pakeisti, bet įvykdyti Įstatymą /Mt 5,17/, ir jog iš Įstatymo nepranyks nė taškelis, kol visa išsipildys /Mt 5,18/. Jų ausyse nuolat skambėjo grąsantys Jėzaus žodžiai: « Jei kas panaikintų vieną šių, mažiausiųjų, įsakymų ir taip mokytų žmones, bus mažiausias dangaus karalystėje » /Mt 5,19/.

Žinant šitai visa, kas iš tikinčiųjų būtų galėjęs drįsti perredaguoti apaštalų ar jų betarpių mokinių parašytas šv. knygas? O jei tikrai būtų tai padarę su Bažnyčios pritarimu ar pavedimu, kodėl tad nebuvo nurodyta, kas tai padarė? Kodėl keturios evangelijos buvo perduotos Mato, Morkaus, Luko ir Jono vardais? Kaip ir dėl ko Bažnyčia būtų leidusi ir pakentųsi tokį klaidinimą tų šv. knygų autorių atžvilgiu, kurios yra pagrindas tikėjimo? Neabejojama, kad kai kurie apaštalai yra parašę laiškų, kurie yra laikomi kanoniškais, t.y. įkvėptais, kodėl tada neigiama, kad evangelijas bus parašę apaštalai ir jų mokiniai, kaip tai liudija ir patvirtina visuotinis Bažnyčios Padavimas; kaip tai Bažnyčia visuomet mokė ir Tridento Visuotinis Susirinkimas iškilmingai paskelbė kaip tikėjimo tiesą? /Plg Enchiridion Bibl. 57-60, p. 25s/. Žinome, kodėl evangelijų autentiškumą bando neigti racionalistai, bet sunku suprasti, kodėl racionalistus seka kai kurie iš katalikų egzegetų. Jie juk automatiškai stato save klaidatikių tarpe! Jie juk turėtų atsiminti šv. Jono, Apreiškimų knygos autoriaus, įspėjimą: « Aš įspėju kiekvieną, kuris klausosi šios knygos pranašystės žodžių: jei kas prie jų ką pridės, Dievas pridės jam slogų, kurios yra aprašytos šioje knygoje; ir jei kas atims ką nors nuo šios pranašystės knygos žodžių, Dievas atims jo dalį nuo gyvybės medžio ir iš šventojo miesto, kaip tai aprašyta šioje knygoje » /Ap 21,18s/.

Racionalistai gali galvoti ir rašyti, ką jie nori, mes tačiau žinome, ką Bažnyčia mokė ir moko, būtent, kad evangelijos yra tikėjimo šaltinis; kad jos yra Dievo žodis, nes evangelistai jas parašė ne iš savo žmogiško žinojimo, bet iš dieviško apreiškimo bei įkvėpimo. Šv. Dvasia veikė evangelistus, kad jie imtųsi rašyti, ir kad parašytų tai ir taip, kaip buvo reikalinga ir naudinga liudyti apie Kristų, į kurį tikėdami galime laimėti amžinąjį gyvenimą. Dieviškas įkvėpimas viršija mūsų žmogišką žinojimą. Todėl ten, kur tekstas mūsų supratimui nėra aiškus, ne klaidą

matyti ir teigti galime, bet verčiau galvą nulenkti privalome prieš Dievą, tikrąjį šv. knygų Autorių, išpažįstant mūsų žinojimo ribotumą bei pripažįstant, kad, kas žmogui kartais nesuprantama atrodo, Dievui yra žinoma ir įmanoma.

6. Kai, pasakius eucharistinę kalbą, ir daugelis dėl jos piktinosi, Jėzus klausė apaštalus, ar ir jie nori atsitraukti nuo jo, Petras atsakė: « Viešpatie, kur mes eisime? Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius. Mes įtikėjome ir žinome, kad tu Kristus, Dievo Sūnus » /Jon 6,19s/. Kur mes galėtume eiti? Kur turėtume atsidurti? Jei apleistume Kristų? Jis, tiesa, atsitolino nuo mūsų, kad grįžtų į dangų pas Tėvą. Bet jis paliko mums « amžinojo gyvenimo žodžius », ir jie yra Evangelijoje, kuri yra patikėta Bažnyčiai, kurią skaitome keturiose evangelijų knygose. Laikydamiesi Evangelijos, mes galime, jei norime, laimėti amžinąjį gyvenimą.

ŠV. EVANGELIJA PAGAL MATĄ

1. Autorius

Pirmąją evangeliją parašė apaštalas Matas. Tai liudija krikščioniško Padavimo dokumentai /Plg. J.-M. Lagrange, St. Mathieu, Paris 1948, VII-XV/. Tai patvirtina pats evangelijos pasakojimas.

Pirmosios evangelijos tekstas jau buvo plačiai žinomas antro šm. pradžioje. Bažnyčios Tėvai sutartinai pirmosios evangelijos autoriumi laikė bei nurodė Matą-Levi, apaštalą. Tarp daugelio kitų suminėtini patys autoritetingiausi liudijimai, kuriuos pateikia Papijas: Euseb. H.E. III, 36,2: MG 20,300, Ireniejaus: Contra Haer.: MG 7,844 ir Jeronimas: De vir. ill. 3: ML 23,643.

Padavimo liudijimą patvirtina evangelijos turinys bei pasakojimas. Pirmąją evangeliją bus parašęs apaštalas Matas. Skaitant šią evangeliją aiškiai matosi, kad ją bus parašęs žydas ir skyręs žydams; kad jis bus buvęs palestinietis ir betarpis įvykių liudininkas; kad jis greičiausiai bus buvęs Levi, kuris buvo pašauktas į apaštalų tarpą ir yra žinomas Mato vardu.

Skaitant pirmąją evangeliją aiškiai matosi, kad jos autorius bus buvęs žydas. Mat, evangelijos kalba ir stilius nenuslepiamai išduoda jos semitiškumą. Žydiški papročiai evangelistui yra savi. Jis jų neaiškina, kaip tai daro ketvirtos evangelijos autorius. Jis argumentuoja, remdamasis S.T. pranašystėmis, kurios tik žydams buvo žinomos, ir tik jiems turėjo įrodomąją vertę.

Pirmosios evangelijos autorius bus buvęs palestinietis, nes gerai pažįsta Palestinos geografiją, istoriją ir topografiją.

Pirmosios evangelijos autorius bus buvęs betarpis įvykių liudininkas, nes pasakoja gyvai ir smulkmeniškai; cituoja įvairius pasakymus žodiniai ir paduoda visą eilę neesminių smulkmenų bei aplinkybių, kokių vėlesnis redaktorius tikrai nebūtų nurodęs, nei galėjęs nurodyti. Šitaip galėjo rašyti tik tas, kuris visa tai pats buvo matęs, girdėjęs, išgyvenęs.

Pirmąją evangeliją bus parašęs apaštalas Matas, nes joje smulkiai aprašoma šio apaštalo pašaukimas, pabrėžiant, kad jis buvęs muitininkas; kai tuo tarpu kiti evangelistai šį faktą nutyli; ir suprantama kodėl; mat, būti muitininku žydams buvo žeminantis dalykas.

Turint visa šitai prieš akis, logiškai seka išvada, kad pirmosios evangelijos autorius tikrai yra apaštalas Matas, kaip tai ir krikščioniškas Padavimas vienbalsiai liudija. Jis juk buvo žydas, palestinietis, mutininkas, apaštalas, betarpis įvykių liudininkas. Jis gyveno ir veikė Palestinoje, o pagal Padavimo liudijimą evangeliją bus parašęs Palestinoje ir ją skyrė žydams bei krikščionims iš žydų.

Tie, kurie kelia abejojimų dėl pirmosios evangelijos autentiškumo ar istoriškumo, turėtų rimtais argumentais įrodyti, kad ne Matas, o kas

nors kitas būtų parašęs pirmą evangeliją, ir nurodyti kas anas kitas būtų buvęs. Faktas tačiau lieka faktu, kad iki šiol nė vienas nepajėgė istoriškais argumentais įrodyti, jog ne Matas bus parašęs pirmąją evangeliją; kaip nė vienas neišdrįso nurodyti, kas kitas ir kada būtų parašęs ar suredagavęs šią evangeliją. Kodėl tada neužtinkame nei krikščioniškuose, nei profaniškuose šaltiniuose nė mažiausio įtarimo ar abejojimo dėl pirmosios evangelijos autentiškumo? Manau, kad autentiškumo neigėjai padėjo visas pastangas, kad ieškotų ir surastų kokį nors dokumentą prieš pirmosios evangelijos autentiškumą. Bet nesurado. Xavier Leon-Dufour, Les evangiles et l'histoire de Jesus, Paris 1963/ pripažįsta ir apgailestauja, kad profaniniai šaltiniai neduoda istorinių liudijimų apie evangelijų ir Kristaus istoriškumą. Mat, jie būtų labiau įtikinantys, nes nešališki. Kodėl krikščioniški šaltiniai turėtų būti laikomi šališkais? Argi apaštalai ir kiti pirmieji Bažnyčios Tėvai nepaliūdijo savo raštu paliktų dokumentų savo krauju? Todėl reikia tikrai apgailėti, kad katalikai autoriai, kaip Xavier Leon-Dufour /p.39/ drįsta mažinti krikščioniškų šaltinių vertę, atrodo, vien dėl to, kad jie liudija priešingai, negu jis ir racionalistai norėtų rasti ir yra nusistatę teigti.

Kalbama apie įvairius šaltinius, apie vėlesnes redakcijas, bet visa tai tėra tik spėliojimai ar išsigalvojimai /Antanas Rubšys, Raktas į N.T., Putnam 1978, 113/. Ko siekiama šiais spėliojimais ir išsigalvojimais? Nereikia ilgai galvoti, kad rastume atsakymą į pastatytą klausimą. — Norima paneigti evangelijų autentiškumą, o tuo pačiu įgalinti abejoti ir jų istoriškumu, nes nenorima priimti ir tikėti tai, ką evangelijos skelbia, būtent, kad Kristus yra tikras Dievas ir tikras žmogus. Gaila, kad kai kurie katalikai egzegetai, siekdami pasirodyti esą modernūs, bevelija sekti Bultmann'ą, Dibelių ir kitus racionalistus, o ne verčiau paisyti Bažnyčios mokymo ir atkreipti dėmesį į didžiuosius katalikų egzegetus, kaip J.M. Lagrange, A. Vaccari, S. Garoffallo ir k.

Kas atydžiai skaito, kruopščiai studijuoja ir gerai pažįsta pirmąją evangeliją, tas gali lengvai įsitikinti, kad nėra jokio pagrindo neigti jos autentiškumą; priešingai, nesunkiai suranda rimtų įrodymų, kad ji tikrai yra autentiška. Tiesa, užtinkama kai kurių nesklandumų; randama skirtingumų, lyginant su kitomis evangelijomis; bet visa tai galima išaiškinti ir pateisinti, giliau pastudijavus tekstą, ir, atydžiau pažinus įvairias aplinkybes, kaip tai vėliau pamatysime, verčiant ir aiškinant tekstą. Modernieji evangelijų kritikai iš evangelistų reikalauja tokio tikslumo ir tokio tobulumo, kokio niekas nereikalauja iš kitų autorių. Nei Matas, nei kiti evangelistai nebuvo nei istorijos profesoriai, nei tituluoti teologai, nei aukšto lygio rašytojai, o tik gyvi Kristaus bei jo skelbto mokslo liudininkai bei liudytojai. Rašydami evangelijas, jie nesiekė duoti mokslinius istorijos veikalus. Tam jie nebuvo pasirengę. Jie stengėsi atpasakoti faktus, kuriuos matė, ir kalbas, kurias girdėjo, patys būdami su Kristumi, ar visa tai sužinoję iš tų, kurie buvo buvę su Nazareto Mokytoju. Jie visa tai parašė, kad ateities kartoms paliktų gyvą ir ištikimą liudijimą apie Kristų ir jo seklbtą Gerąją Naujieną. Jie visa surašė, siekdami ne istoriją rašyti, bet verčiau liudyti apie Kristų: jo asmenį, gyvenimą, veiklą, mokslą.

Matas buvo betarpis Kristaus apaštalavimo liudininkas. Jis visa aprašė, ką buvo matęs, išgyvenęs, girdėjęs, ir kaip vėliau atsiminė. O ko pats nebuvo matęs ir girdėjęs, tai aprašė, kaip iš kitų buvo sužinojęs. Nėra įtikinamo pagrindo prileisti, kad Matas, rašydamas, būtų naudojęsis Morkaus evangelija, kaip tai tegia racionalistai ir kai kurie iš ka-

talikų autorių /Xavier Leon-Dufour, op. cit., 234s[1]. Tuo atveju juk būtų turėjęs išvengti visos eilės skirtumų, kurie užtinkami šiose dviejose evangelijose, ypač kas liečia įvairias smulkmenas bei nereikšmingas aplinkybes. O esami bendrumai bei panašumai tarp pirmųjų trijų evangelijų pilnai išaiškinami tuo, kad visi trys evangelistai atpasakoja tuos pačius įvykius ir tas pačias Jėzaus pasakytas kalbas, apaštalaujant Galilėjojie; o paskui aprašant kančią Jeruzalėje.

2. Kalba ir stilius

Krikščioniškas Padavimas liudija, kad Matas savo evangeliją parašė ebrajų-aramajų kalba /Simon-Dorado, Praelectiones Bib., Taurini 1947, vol. I, 36ss./ Tai vienintelė N.T. knyga parašyta semitų kalba. Visos kitos N.T. knygos buvo parašytos graikiškai. Mat, tuo metu graikų kalba Romos imperijoje buvo vyraujanti literatūrinė kalba. Todėl ir Mato evangelija greitai buvo išversta į graikų kalbą. Jau I šm. gale ir II pradžioje graikiškas šios evangelijos vertimas Bažnyčioje buvo žinomas ir vartojamas /Simon-Dorado, Prael. Bib. N.T. I, 36-37/. Laikui bėgant ebraiškas-aramaiškas pirmosios evangelijos tekstas galutinai užleido vietą graikiškam vertimui. Tai įvyko todėl, kad krikščionybė rado daug derlingesnę dirvą tarp pagonių, negu tarp žydų; o pagonys kalbėjo graikiškai; net ir žydai diasporoje dažnai kalbėjo graikų kalba. Nenaudojamas pirmosios evangelijos originalinis tekstas liko užmirštas ir žuvo, o graikiškas vertimas buvo Bažnyčios priimtas ir pripažintas oficialiu, t.y. kanonišku tekstu.

Kas ir kada paruošė pirmosios evangelijos graikiškąjį vertimą, tikslių žinių neturime /Jer., De vir. ill., 3: ML 23,643/. Vertinant graikiškąjį šios evangelijos vertimą, nors ne visi autoriai yra vienos nuomonės, tačiau išsami ir objektyvi teksto kritika leidžia manyti, kad vertimas, tiesa, yra laisvas, bet esmėje ištikimas ebraiškam originalui /J.-M. Lagrange, St. Mt. CXIIss; Simon-Dorado, Prael. Bib., N.T. I, 40/.

3. Tikslas ir paskirtis

Matas, atpasakodamas Kristaus gyvenimo ir veiklos įvykius, pirmoje eilėje turėjo prieš akis dvasinę jų prasmę, o ne istorinį pobūdį. Remdamasis istoriniais įvykiais, siekė įrodyti, kad Jėzus iš Nazareto tikrai buvo žadėtasis Kristus-Mesijas, ir kad jis buvo, ne kaip kiti Dievo siųstieji pranašai, žmogus iš žmonių, bet tikras Dievo Sūnus, prisiėmęs žmogišką prigimtį: žodžiu, buvo Dievas-žmogus. Šitai Matas siekia įrodyti, kad atmestų žydų skleidžiamus priešingus teigimus; kad įtikintų geros valios žydus priimti Kristų, įtikėti į jį.

Turėdamas šį tikslą prieš akis, Matas atpasakoja bei aprašo įvykius, paisydamas daugiau loginio, negu chronologinio ryšio, kad taip galimai daugiau išryškintų bei pagrįstų jo siekiamą apologetinį-dogmatinį tikslą.

Žydai pripažino, kad Jėzus save laikė Mesiju ir Dievo Sūnumi, bet jie teigė, būk jis šitai savinęsis neteisėtai-nepagrįstai. Jie tvirtino, kad Jėzus apgaulingai dėjęsis Mesiju. Štai kodėl Matas įrodinėja, kad žydai klydo nepripažindami Jėzaus Mesiju. Jis įrodinėja, remdamasis S.T. pranašystėmis. Atpasakodamas Jėzaus gyvenimo ir veiklos faktus, Matas nurodo, kad tai, ką pranašai nusakė apie ateisimą Mesiją, išsipildė Jėzaus

asmenyje. Taigi, kas priima ir tiki S.T., turi tikėti ir į Jėzų Kristų. Be to, Matas pabrėžia, kad Jėzus, ką žodžiu skelbė, daromais stebuklais patvirtino ir įrodė, jog tikrai yra Dievo Sūnus.

Faktas, kad Matas dažnai cituoja S.T. ir įrodinėja, jog pranašystės išsipildė Jėzaus asmenyje, rodo ir neleidžia abejoti, kad savo evangeliją jis parašė ir skyrė žydams bei krikščionims iš žydų. Tai patvirtina ir pats rašymo būdas. Mat, Matas, cituodamas ebraiškus-aramaiškus žodžius, jų nepaaiškina, nes jie jo skaitytojams buvo suprantami. Priešingai elgiasi ketvirtosios ir antrosios evangelijos autoriai. Jie ebraiškus žodžius paaiškina, nes žinojo, kad jų evangelijų skaitytojai ebrajų kalbos nemokėjo.

4. Turinys

Mato evangeliją galima skirstyti į tris dalis. Pirmoje trumpai aprašoma slaptas Jėzaus gyvenimas, iškeliant ir pabrėžiant jo mesijanišką ir dievišką kilmę /1-4/. Antroje-plačiai kalbama apie Jėzų, kuris, skelbdamas evangeliją Galilėjoje ir kaimyniniuose kraštuose, Judėjoje ir Jeruzalėje, prisistato kaip Mesijas ir Dievo Sūnus /4,12-25,46/. Trečioje-paduodama kančios istorija, nurodant, jog visa tai įvyko, nes taip pranašai apie Mesiją buvo pranašavę; nes tai pats Jėzus iš anksto nusakė ir paskelbė /26-28/.

5. Parašymo laikas ir vieta

Krikščioniškas Padavimas aiškiai liudija, kad Matas pats pirmas parašė savo evangeliją /Simon-Dorado, Prael. Bibl. N.T., I, 51/. Iš pačios evangelijos turinio galima spręsti, kad ji bus buvusi parašyta greičiausia tarp 50 ir 60 metų. Pirmoji evangelija turėjo būti parašyta prieš 70 metus, nes Jeruzalės sugriovimas, kas įvyko 70 metais, nusakomas kaip pranašystė, o ne kaip įvykęs faktas. Jei evangelija būtų buvusi parašyta po 70 metų, tai evangelistas ar redaktorius būtų tikrai nurodęs ir pabrėžęs, kad visa tai įvyko, kaip Kristus buvo pranašavęs. Juk tai būtų dar vienas, ir puikus, argumentas įrodyti, kad Jėzus tikrai yra Mesijas. Matas savo evangeliją tikriausiai parašė, kai buvo ir kol buvo Palestinoje, nes rašė ebrajų kalba ir skyrė žydams. Tiesa, nemaža žydų gyveno ir diasporoje, bet šieji daugumoje vartojo graikų kalbą. Matas tikriausiai Palestinoje pasiliko bent iki 50 metų. Jis juk dalyvavo, drauge su kitais apaštalais, Jeruzalės susirinkime, kuris įvyko tikriausiai 50 metais /ApD 15,1-12/. Klemensas Alksandrietis /Paed. 2,1/ ir Euzebijus /H.E. III, 24.6/ mini, kad Matas, palikęs Palestiną, skelbė evangeliją įvairiuose kraštuose. Tačiau tikslių žinių, kada Matas išvyko iš Palestinos, kad skelbtų evangeliją kituose kraštuose, neturime. Atrodo, kad Matas savo evangeliją bus parašęs prieš 60 metus. Mat, jis pirmasis parašė evangeliją. Iš Padavimo tačiau žinome, kad antroji ir trečioji evangelija turėjo būti parašytos tarp 60-63 metų. Vadinasi, Matas bus parašęs prieš tai. Iš kitos tačiau pusės pirmoji evangelija vargu ar galėjo būti parašyta prieš 50 metus. Mat, kai kurios pačioje evangelijoje užtinkamos pastabos /Mt 27,8; 28,5/ verčia manyti, kad evangelija bus buvusi parašyta kuriam laikui po Kristaus įžengimo į dangų praslinkus. Evangelisto paduodamos pastabos — « iki šiai dienai » — leidžia manyti, kad nuo įvykio iki to meto, kai evangelija buvo rašoma, buvo praslinkę

eilė metų; bet iš kitos pusės taip pat leidžia spręsti, kad su Kristaus kančia susiję įvykiai dar buvo gyvi žmonių atmintyje, kas reiškia, kad evangelija bus buvusi parašyta ne per daug metų praslinkus. Iš čia išvada, kad Matas savo evangeliją bus parašęs maždaug tarp 50 ir 60 metų.

6. Šaltiniai

Jau nuo pereito šm. pabaigos racionalistai ėmė kelti abejojimų dėl evangelijų autentiškumo ir istoriškumo. Jie ėmė kalbėti apie šaltinius, kurie turėję įvairią kilmę, ir kurie buvę panaudoti redaguojant evangelijas dabartinėje jų formoje /J.M. Lagrange, St. Mathieu, CXXIV-CXL/. Pastaruoju laiku ir katalikų tarpe atsiranda, kurie siekia pasirodyti esą prilygstą « išmintimi » ir « moderniškumu » racionalistams /Xavier Leon-Dufour, op. cit.: Les evangiles et l'evangile, 41-91; Les sources de l'histoire de Jesus, 15-29; A. Rubšys, Raktas į N.T., op. cit. 107-145/. Taigi, kalbėdami apie evangelijų kilmę, ir šieji prileidžia šaltinių teoriją; kalba apie redaktorius ir redakcijas, lyg tai būtų moksliniai įrodyta tikrenybė, o ne paprasta prielaida bei išsigalvojimas.

Xavier Leon-Dufour drąsiai teigia, kad Matas bus naudojęsis įvairiais priešsinoptiniais šaltiniais, ir kad vėliau jo redaguota evangelija bus buvusi naujai ir kiaurai peredaguota /Op. cit. 145s/. A. Rubšys drąsiai teigia, kad evangelijos buvo parašytos « pirmo amžiaus pabaigoje, ir jų tiesioginiai autoriai nebuvo patys apaštalai » /Op. cit. 113s/. Vadinasi, Matui ir Jonui fiktyviai priskiriama pirmoji ir ketvritoji evangelija. Kokia drąsa šitai teigti! Reiškia, Bažnyčia iki šiolei klydo, skelbdama evangelijų autentiškumą. Reiškia Tridento Santarybos, o taip pat ir Vatikano II Susirinkimo dekretai gali būti vienu rankos mostu pastumti į šalį!

Racionalistai sąmoningai išsigalvojo šaltinių teoriją, nes tai jiems leido paneigti evangelijų įrodomąją bei liudijančią galią apie Kristų: Dievą-žmogų, Išganytoją. Mat, jie netiki nei į antgamtę, nei į apreiškimą, ir prileidžia tik tai, ką protu suvokia. Ko siekia katalikai autoriai, pasisavindami racionalistų išsigalvojimus, greičiausiai jie patys nežino ir nesuvokia; greičiausiai tuo jie siekia pasirodyti esą moderniški mokslininkai, drįstą nepaisyti tradicinio Bažnyčios mokymo. Racionalistų laikysena yra suprantama. Jie žino, ko siekia. Jų sprendimus lemia ne tiesa, o greičiau valia: pro ratione stat voluntas! Tačiau katalikų autorių laikysena sunkiai yra suprantama, o dar sunkiau pateisinama. Tuo labiau, kad jie visi plūduriuoja vien teigimų ir prielaidų bei hipotezių vandenyse.

Mato evangelija, kaip tai matysime aiškindami tekstą, nekelia jokių ypatingų sunkumų, kurių nebūtų galima išaiškinti, nekeliant abejojimų dėl jos autentiškumo bei istoriškumo.

Be abejo Matas bus naudojęsis šaltiniais. Bet pagrindinis jo naudotas šaltinis tikriausiai buvo tas pats, kurį nurodo ketvirtasis evangelistas sekančiais žodžiais: « Ką regėjome, ką girdėjome, tai liudijame, ir mūsų liudijimas yra tikras » /Jon 1,14; 3,11; 21,24; 1Jon 1,1/. Matas pats buvo liudininkas bent daugumos įvykių, kuriuos aprašo evangelijoje. Jis pats girdėjo Jėzaus kalbas ir mokymus, kuriuos cituoja ar atpasakoja. O, ko pats nematė ar negirdėjo, lengvai galėjo sužinoti iš tų, kurie buvo matę ir girdėję. Jėzus, kaip pats Matas mini ir pabrėžia /Mt 9,26; 14,1; 15,30; 21,11/, buvo žinomas visoje Palestinoje ir kaimyniniuose kraštuose. Minios žmonių plaukė prie jo; noriai jo klausėsi; juo stebė-

josi; jį laikė pranašu. Tikriausiai ir Matas, pirma negu buvo pašauktas būti apaštalu, buvo jau girdėjęs apie Nazareto Mokytoją; greičiausiai buvo jį ir matęs; buvo vienas iš tų, kurie stebėjosi jo mokslu ir darbais. Mažojoje Galilėjoje nebuvo sunku surinkti visas žinias apie šį nuostabų Mokytoją, kuris diena iš dienos garsėjo Galilėjoje ir už jos ribų, ir savo asmenybe iškilo virš visos žemės ir virš visų žmonių /Jon 7,46/. Be to, būdamas žydas, Matas buvo susipažinęs su S.T.; žinojo žydų mesijaninius lūkesčius; žinojo Dievo pažadus duotus Izraeliui. Visa tai įgalino jį parašyti evangeliją tokią, kokią ją nūdien turime. Aišku, kaip kiti evangelistai, taip ir Matas ne viską yra parašęs, ką Jėzus buvo pasakęs ir padaręs, bet tik tai, kas jo užsibrėžtam tikslui buvo reikalinga ir naudinga /Jon 21,25; 20,30/.

Nėra negalima, kad pats Kristus, kalbėdamas įvairiose vietose, galėjo tuos pačius pamokymus perduoti skirtingu būdu; galėjo taip pat padaryti panašių, bet skirtingų ženklų bei stebuklų. Evangelistai kiekvienas pasirinko ir užrašė bei atpasakojo atskirus faktus, kaip atsiminė, ir kaip vienas ir antras įvykis jiems atrodė labiau patarnaująs jų siekiamam tikslui išryškinti. Nėra tad jokio reikalo ieškoti kokių tai šaltinių ar prileisti, būk Matas bus naudojęsis kokiais tai priešsinoptiniais dokumentais, apie kuriuos absoliučiai nieko nežinoma, jokių pėdsakų neužtinkama krikščioniškame Padavime. Nėra taip pat jokio pagrindo priimti nuomonę, būk Mato evangelija bus buvusi vėliau peredaguota. O kai kalbama apie mitus, tai pats didžiausias mitas yra pati šaltinių teorija su visa išpūsta teksto kritika.

7. Bibliografija

J. Knabenbauer-A. Merk, Cursus Scripturae S[3], 1922. A. Plummer, An Ex. Comm. ac. St. Mathew[5], 1920. J. Weiss, Die drei älteren Ev.[4], 1929. H.L. Strack-P. Billerbeck, Komm. z. N.T.: Das Ev. n. Matthäus, 1922. Th. Zahn, Das Ev. d. Matthäus[4], 1922. M.-J. Lagrange, Evangile s. St. Matthieu[4], 1927. E. Klostermann, Das Matthäusevangelium[2], 1927. F.X. Poltz-Th. Innitzer, Komm. z. hl. Matthäus[4], 1932. G.D. Kilpatrick, The Origin of the Gospel a. St. Matthew, 1946. J. Schmid, Das Ev. nach Matthäus, 1948. B.C. Butler, The Originality of St. Matthew, 1951. A. Carucci, L'apostolo Matteo, 1953. A. Guidetti, Ev. s. Matthaeum, 1954. G. Barth, Untersuchungen zum Gesetzverständnis des Ev. Matthäus, 1955; L. Cerfaux, L'Evangile de St. Matthieu, 1957. R. Glover, A Theachers Comm. on the Gospel of St. Matthew, 1956. E. Lohmoyer, Das Ev. des Matthäus, 1956. H. Roux, L'evangile du royaume: Comm. sur l'Evangile selon St. Matthieu, 1956. M. Tellina, Vangelo di S. Matteo: La Sacra Bibbia, Firenze 1958. A. Durand, Evangile s. St. Matthieu[33], Paris 1948. S. Garofalo, Vangelo s. Matteo: Sacra Bibbia N.T., Marietti 1963. X. Leon-Dufour, Les evangiles e l'histoire de Jesus, Paris 1963. L. Pirot-A. Clamer, La Sainte Bible, IX, Paris 1946. David M. Stanley, The Gospel of St. Matthew, Minnesota 1960. R.V.G. Tarker, The Gospel a. S. Mt., London 1961. Troader, L'evangile s. St. Mt., Paris 1963. G.M. Campo, Evangeli segun S. Mateu: Monserrat Biblia, Monserrat 1963. P. Gaechter, Die literalische Kunst im Mt: SBS 7, Stuttgart, 1965. HH. Hobbs, An Exposition of the Gospel of Mt., Gran Rapids 1965. I. Goma Civit, El Evangelio segun Mateo: Comm. N.T. 3, Madrid 1966.

ŠV. EVANGELIJA PAGAL MATĄ

I. JĖZUS - MESIJAS - PRIVATUS GYVENIMAS

I. *KRISTAUS GIMIMAS IR VAIKYSTĖ*

1. Jėzaus Žmogaus Sūnaus kilmė

1. [1]Kilmės knyga: Jėzaus Kristaus, Dovido sūnaus, Abraomo sūnaus.
[2]Abraomui gimė Izaokas, o Izaokui gimė Jokūbas, Jokūbui gi gimė

---

[1]Matas pradeda savo evangeliją, paduodamas Kristaus kilmės dokumentą. Biblos-knyga čia reiškia tą patį ką raštas, dokumentas. Žydai laikydavo ir saugodavo kilmės dokumentus, nes jie turėjo teisinės ir religinės reikšmės. Mat, žydai buvo išrinktoji tauta, kuriai buvo pažadėtas Išganytojas-Mesijas, ir kuris turėjo kilti iš Judo giminės. Kilmės dokumentai todėl kiekvienam turėjo būti įrodymas, kad jis priklauso išrinktajai tautai /Esd 2, 59.62/; kad jis yra iš tos ar kitos Izraelio giminės; o, jei yra Judo ainis, kad gali laukti ir tikėtis susilaukti Mesijo iš savo giminės. Matas nurodo, kad Jėzus yra Abraomo ainis, vadinasi, priklauso išrinktajai tautai. Jis taip pat pabrėžia, kad Jėzus yra Dovido ainis, o iš jo juk turi kilti Mesijas. Taigi pačioje pirmoje eilutėje Matas pristato Jėzų kaip Mesiją: kaip aną Pranašą, kuris per Abraomo giminę turėjo suteikti palaimą visoms žemės giminėms /Prad 12,3/; kuris Dovidui turėjo laiduoti viešpatavimą į amžius /2Kar 7,12; Ps 89,29/.

Ne tik kilmė, bet ir pats vardas, kuriuo Matas Mokytoją pristato, rodo, kad jis yra žadėtasis Išganytojas. — Jėzus Kristus — tai iškilmingas, tartum protokolinis, Išganytojo pavadinimas. Jis retai vartojamas evangelijose, bet dažnai užtinkamas pas šv. Paulių ir visoje krikščioniškoje literatūroje. — Jėzus — hebr. Ješuah — Jahve /Dievas/ — išganymas. Šį vardą pats Dievas apreiškė ir davė Išganytojui, nes jis turėjo išgelbėti savo tautą iš nuodėmių /Mt 1,21/. — Kristus — grk. christos, ebr. meshiah-pateptasis. Žydai patepdavo šv. aliejais, ir taip pašvęsdavo Dievo ir žmonių tarnybai, kunigus ir karalius /Iš 28,41; 1Kar 10,1/. Žadėtąjį ir ateisimą Išganytoją žydai laikė ir nurodė kaip Meshiah-Christos-Pateptąjį tobuliausia prasme /Jon 1,41/.

[2]Evangelistas, paduodamas Kristaus kilmę, ją veda nuo Abraomo iki Marijos vyro Juozapo. Kaip žydams buvo įprasta, kilmė nusakoma pagal tėvą, vartojant tiesioginį-aktyvinį veiksmažodžio laiką: egenesen-pagimdė. Lietuvių kalboje nepriimtina tėvui taikyti aktyvinį veiksmažodį, todėl verčiame «gimė jam», ne «pagimdė». Pažymėtina, kad žodis «gimė jam», ar «jis pagimdė» nebūtinai imtina tiesiogine ir griežta prasme. Semitai tėvu vadina ir senelį, ir proseneli, ir dar tolesnį giminės galvą. «Gimė jam» čia pažymi visų pirma kilmę, kuri gali būti betarpė, bet taip pat ir tarpinė; fizinė, bet kartais vien tik teisinė, pavyzdžiui: įsūnijimo ar Levirato įstatymo atveju /AtĮ 25,5/.

Judas ir jo broliai. 3Judui gimė Faresas ir Zara iš Tamaros, o Faresui
gimė Esromas, Esromui gi gimė Aramas. 4Aramui gimė Aminadabas, o
Aminadabui gimė Nasonas, Nasonui gi gimė Salmonas. 5Salmonui gimė
Boazas iš Rachabos, o Boazui gimė Jobedas iš Rutos, Jobedui gi gimė
Jesė. 6Jesei gimė Dovidas-karalius, o Dovidui gimė Saliamonas, iš tos,
kuri buvo Urijo. 7Saliamonui gimė Roboamas, o Roboamui gimė Abijas,
Abijui gi gimė Asas. 8Asui gimė Josafatas, o Josafatui gimė Joramas,
Joramui gi gimė Ozijas. 9Ozijui gimė Joatamas, o Joatamui gimė Acha-
zas, Achazui gi gimė Ezechijas. 10Ezechijui gimė Manasas, o Manasui
gimė Amonas, Amonui gi gimė Jozijas. 11Jozijui gimė Jechonijas ir jo
broliai Babilonijos tremtyje. 12Po tremties Babilonijoje Jechonijui gimė
Salatielis, o Salatieliui gimė Zorobabelis. 13Zorobabeliui gimė Abijudas,
o Abijudui gimė Eliakimas, Eliakimui gi gimė Azoras. 14Azorui gimė
Sadokas, o Sadokui gimė Achimas, Achimui gi gimė Elijudas. 15Elijudui
gimė Eleazaras, o Eleazarui gimė Matanas, Matanui gi gimė Jokūbas.
16Jokūbui gimė Juozapas, Marijos vyras, iš kurios gimė Jėzus, vadina-
mas Kristus.
17Visos taigi kartos: nuo Abraomo iki Dovido keturiolika kartų;
nuo Dovido iki tremties Babilonijoje keturiolika kartų ir nuo tremties
Babilonijoje iki Kristaus keturiolika kartų.

3Judas buvo vienas iš 12 Jokūbo sūnų. Jie visi davē pradžią 12 Izraelio giminių. Judui Jokūbas suteikē pirmenybēs teises prieš kitus brolius. Jam taip pat suteikē mesijaninį palaiminimą, užtikrinant, kad iš jo kilsiąs ateisimas Mesijas /Prad 46,8-10/. Iš Judo sūnų suminima tie, kurie buvo gimę iš jo žmonos Tamaros. Žydai kilmēs dokumentuose moterų paprastai neminēdavo. Jēzaus tačiau genealogijoje evangelistas mini net keturias moteris, be švč. Marijos, būtent: Tamarą, Rachabą, Rutą ir Urijo žmoną. Jos visos ypatingu būdu įējo į Izraelio istoriją. Tamara buvo Judo sūnaus Herio našlē. Ji susilaukē iš Judo /uošvio/ dvynukų, einant Levirato įstatymu /Prad 38,13-30/. Rachaba ir Ruta buvo svetimtautēs. /Plg Joz 2,1-16; Rut 4,22/. Nēra negalima, kad ir Urijo žmona buvo svetimtautē, nes pats Urijas buvo Hetietis. /Plg 2Kar 11,2/. Kodēl evangelistas mini moteris Kristaus kilmēs dokumente? Greičiausiai tai daro, dēl eilēs priežasčių. Visų pirma, kadangi yra priverstas minēti Jēzaus Motiną, žinant kad Jēzus teturējo tik teisinį, o ne fizinį tēvą, nes buvo pradētas iš šv. Dvasios. Antra, turint prieš akis Kristaus visuotinį pašaukimą nešti išganymą visoms žemēs giminēms, minēdamas svetimtautes moteris, evangelistas siekē pabrēžti, kad Jēzus ir savo kilme buvo, nors Dovido ainis, bet turįs ir pagoniško kraujo; priklausąs todēl ne vien žydams, bet visiems.

7Asas — kiti skaito Asafas.

8Ozijas jis vadinamas taip pat Azarijo vardu /2Kar 14,21/. Pastebētina, kad Ozijas buvo Joramo ainis, o ne sūnus. Tarp Joramo ir Ozijo buvo dar Ochozijas, Joasas ir Amazijas /1 Kron. 3,11-14; 2Kar 15,1/.

10Amonas — kiti skaito Amosas.

16Evangelistas aiškiai pabrēžia, kad Jēzus gimē ne iš Juozapo. Juozapas buvęs tik jo legalus tēvas. Jis buvo Marijos vyras. Bet Marija pradējo Jēzų iš šv. Dvasios. Teisiniai taigi Jēzus buvo Dovido ainis, pagal savo legalinį tēvą, bet faktiškai jis buvo «gimęs iš Dievo» /Jon 1,14/ ir todēl tikrasis Dievo Sūnus.

17Matas Kristaus kilmę paduoda schematinēje formoje. Jis mini 42 kartas, skirstydamas jas į tris grupes po 14. Šios grupēs atatinka tris reikšmingiausius Izraelio istorijos periodus. Pirmoji grupē eina nuo Abraomo iki Dovido, t.y. nuo patriarchų laikotarpio iki monarchijos. Antroji grupē apima laikotarpį nuo Dovido iki Babilonijos nelaisvēs, vadinasi,

2. Antgamtinis Jėzaus pradėjimas ir gimimas

18 Jėzaus Kristaus gimimas įvyko šitaip. — Marija, jo motina, buvo
Juozapo sužieduotinė. Bet, prieš jiems sueinant drauge gyventi, paaiš-
kėjo, kad ji yra nėščia iš šv. Dvasios.
19 O Juozapas, jos vyras, būdamas
teisus ir nenorėdamas ją viešai apkaltinti, apsisprendė ją slapčia pa-
leisti.
20 Tačiau jam tai bemąstant, štai sapne pasirodė Viešpaties ange-
las ir tarė: « Juozapai, Dovido sūnau, nebijok pasiimti Mariją, savo žmo-
ną, nes kas joje prasidėjo, yra iš šv. Dvasios.
21 Ji pagimdys sūnų, ir tu
duosi jam vardą Jėzus, nes jis išgelbės savo žmones iš jų nuodėmių. »

---

visą monarchijos erą. Trečioji grupē liečia laikotarpį nuo grįžimo iš Babilonijos iki Kristaus gimimo. Aišku, kad grupēse ne visos Izraelio kartos yra suminētos, o tik pačios svarbiausiosios. Kodēl kiekvienoje grupēje paduodama 14 kartų? Kai kurie egzegetai mano, kad 14, skaitant raidēmis, o taip juk žydai skaitydavo, atatinka Dovido vardui. Mat, raide d nurodoma skaičius 6, o raide v-2. Kadangi Dovido vardas susideda iš trijų priebalsių d.v.d., tai skaičiais 6-2-6 gaunasi 14. Išeitų taigi, kad jau pati schematinē Kristaus genealogijos forma, siekē pabrēžti Kristaus dovidišką kilmę, o tuo pačiu ir jo mesijaniškumą. Mat, pas žydus, kartojant tris kartus tą patį dalyką, būdavo ne tik pabrēžiama, bet taip pat užtikrinama, jog taip tikrai ir pilnai yra. Vadinasi, schematinē Kristaus genealogija užtikrina, kad Jēzus yra tikras ir tobulas Dovido ainis, koks turējo būti laukiamasis Mesijas. Pabrēžtina dar, kad genealogijos schematiškumas patvirtina jos fragmatiškumą, t.y. istorinį nepilnumą. Evangelistas kalba apie Kristaus kilmēs knygą. Greičiausiai tai buvo koks nors rašytas dokumentas, kuriuo Matas bus pasinaudojęs. Nors ir pats evangelistas pilnai tokią genealogiją galējo suredaguoti, remdamasis šv. Rašto knygomis /1Kron 12,1-14; 25,1-12/ ir gyva žodine tradicija.

18 Sužieduotinē pas žydus teisiškai jau buvo žmona. Likdavo tačiau gyventi kurį laiką pas savuosius. Tai galējo tęstis ištisus metus. Praējus nustatytam laikui, sužieduotinis parsigabendavo iškilmingai sužieduotinę į savo namus, ir tuo moterystē būdavo atbaigiama bei įvykdoma /Tob 8,15; Mt 12,1-14; 25,1-12/. Marija buvo Juozapo sužieduotinē. Bet Juozapas dar nebuvo jos parsigabenęs pas save, t.y. dar jie negyveno kaip vyras ir žmona. O va paaiškējo, kad Marija buvo nēščia. Evangelistas čia pat pastebi, kad Marija kūdikį buvo pradējusi iš šv. Dvasios.

19 Juozapas pristatomas kaip teisus. Šiuo žodžiu žydai nurodydavo tą, kuris buvo teisus ne tik žmonių, bet ypač Dievo akyse. Teisus žydams buvo tas, kuris laikēsi Įstatymo ir buvo visame ištikimas Dievui. Juozapas, sužinojęs, kad Marija laukiasi kūdikio, kurio jis nebuvo tēvas, labai susirūpino. Ką daryti? Apkaltinti Mariją svetimoteryste, reiškē išstatyti ją ne tik pažeminimui, bet net ir mirčiai. Mat. Įstatymas už nusikaltimą svetimoteryste reikalavo mirties bausmēs /Kun 20,10; AtĮ 22,22/. O sužadētinēs nusikaltimas jau buvo laikomas svetimoteryste. Bet ar Marija tikrai yra kalta? Jis ją pažinojo kaip dorą ir pamaldžią jaunuolę. Visa šitai permąstęs, Juozapas nusprendē, jog būsią geriausia paleisti Mariją slapčia, duodant jai oficialų atsiskyrimo raštą, kaip to reikalavo Įstatymas /At Į 24,1-3/.

20 Juozapo susirūpinimą išsklaidē naktį turētas apreiškimas, kurio metu Dievo angelas nurodē, jog Marija yra pradējusi iš šv. Dvasios, todēl jis neturįs nei bijoti, nei abejoti, o vesti Mariją, kad žmonių ir teisēs akivaizdoje taptų tēvu to, kuris yra Dievo Sūnus. Apreiškimas vyko per sapną, bet jis buvo toks, kad Juozapas buvo visai tikras, jog tai buvo ne sapnas, o antgamtinis regējimas.

21 Jēzus — ebr. jeh-shuah-Dievas išgelbējimas-Dievas Gelbētojas.

[22]Visa tai įvyko, kad išsipildytų, ką Viešpats buvo pasakęs per pranašą:
[23]« Štai mergaitė pradės ir pagimdys sūnų, ir vadins jį jo vardu Emanuelis » —, kas reiškia: « Dievas su mumis ». [24]O Juozapas, atsibudęs iš miego, padarė, kaip Viešpaties angelas jam buvo įsakęs. Ir pasiėmė pas save savo žmoną. Ji pagimdė sūnų, jam jos nepažinus; ir pavadino jį jo vardu Jėzus.

3. Rytų Išminčių atsilankymas

2. [1]O Jėzui gimus Judėjos Betliejuje karaliaus Erodo dienomis,
štai į Jeruzalę atvyko Išminčiai iš Rytų. [2]Jie teiravosi: « Kur yra gi-

---

[22]Matas savo evangelijoje dažnai cituoja S.T. pranašystes. Jis nurodo, kad, ką pranašai yra skelbę ir rašę apie būsimąjį Mesiją, visa tai yra išsipildę Jēzuje. Vadinasi, Jēzus yra žadētasis ir lauktasis Mesijas. Šis argumentas galiojo ypatingu būdu žydams, nes tik jie žinojo šv. Raštą. Iš čia darosi aišku, kad Matas savo evangeliją rašē bei skyrē žydams.

[23]Cituojama Izaijo pranašystē /7,14/. Pranašas kviečia karalių Achazą pasitikēti Dievo pagelba kovoje prieš syrus. Achazui tačiau atsisakius prašyti Dievo pagelbą užtikrinančio ženklo, Izaijas pabrēžia, kad Dievas, ir neprašomas, duos tokį ženklą ir tas yra pranašystē apie Mesijo gimimą iš mergelēs. Dievas gelbēs Izraelį, kadangi iš jo turi kilti Mesijas.

[24]Juozapas, supratęs Dievo valią, kuri jam buvo apreikšta sapne-regējime, nedelsdamas ją įvykdē. Jis iškilmingai pasiēmē Mariją į savo namus, taip kad moterystē tapo pilnai įvykdyta; o tuo pačiu Jēzaus gimimas buvo legalizuotas. Jēzus, gimęs, teisinai buvo Juozapo sūnus, nors faktiniai jis buvo pradētas ne iš Juozapo, bet iš šv. Dvasios. Evangelistas šitai pakartotinai pabrēžia, nurodydamas, kad Jēzus gimē, Juozapui Marijos nepažinus. Tekste pažodžiui yra: « ...jos nepažino iki ji pagimdē sūnų... » Tai nereiškia, kad Juozapas vēliau ją pažino. Graikiškas eos-iki-turi nurodomąją, nebūtinai priešpastatomąją, prasmę. Evangelistas čia vien nurodo, kad Juozapas tikrai Marijos nepažino sąryšyje su Jēzaus gimimu. Vadinasi, Jēzus gimē, jam Marijos nepažinus. Tik šitai evangelistui rūpējo pažymēti. Jēzui buvo duotas vardas, kurį angelas buvo nurodęs ir įsakęs jam duoti.

2. [1]Evangelistas nurodo vietą ir laiką, kur ir kada Jēzus gimē. Jis gimē Judējos Betliejuje. Matas šitai pažymi, kad atskirtų nuo Galilējos Betliejaus /Joz 19,15/. Jis gimē karaliaus Erodo viešpatavimo laiku. Erodas mirē 750 m. nuo Romos įkūrimo, kas atatinka pagal mūsų skaičiavimą 4 metus po Kristaus. Vadinasi, mūsų skaičiavimas yra nevisai tikslus; prie dabartinio mūsų skaičiavimo reikētų pridēti tarp 5-6 metų. Reiškia, du tūkstančius metų nuo Kristaus gimimo mes turētume švęsti 1994/5. Gimusio Jēzaus pasveikinti bei pagarbinti atvyko vadinami Išminčiai — gr — magai. Tai buvo mokslu ir dvasiniu gyvenimu užsiimą vyrai, žinomi ypač Persijoje ir Babilonijoje. Jie atvyko iš Rytų, t.y. iš Persijos, Sirijos, ar Arabijos. Rytais Palestinoje paprastai būdavo nurodomi suminētieji kraštai.

[2]Persai, pagal Zaratustos mokslą, tikējo ir laukē ateisiančio Išgelbētojo, vadinamojo Šaušian. Ano meto astrologai tikējo, kad kiekvieno žymaus žmogaus gimimą ženklinanti naujai pasirodžiusi žvaigždē. Minimieji Išminčiai, vienu momentu išvydę naują, ypatingą žvaigždę, planetą, kometą, kuri iš Rytų riedējo į Vakarus, galvojo, kad tai esąs ženklas rodąs ypatingos asmenybēs gimimą. Jie ryžosi ją sekti, o, besekdami, atsidūrē Jeruzalēje. Čia tačiau juos ištiko staigmena. — Žvaigždē netikētai pranyko. Ēmē tad galvoti, kad asmuo, kurio gimimą žvaigždē ženklino,

musysis Žydų karalius? Mat, mes išvydome jo žvaigždę Rytuose ir atė-
jome jo pagarbinti.» [3]Tai išgirdęs, karalius Erodas išsigando, o su juo
visa Jeruzalė. [4]Sušaukęs visus vyriausiuosius kunigus ir tautos moky-
tojus, teiravosi iš jų, kur turėtų gimti Kristus. [5]Jie jam sakė:
«Judėjos Betliejuje! Nes pranašo yra parašyta: —
[6]Ir tu, Betliejau, Judo žeme, anaiptol neesi mažiausias tarp Judo
didžiūnų! Iš tavęs juk kils vadas, kuris ganys mano tautą, Izraelį. —»
[7]Tuomet Erodas, slapčia pasikvietęs Išminčius, rūpestingai iškvotė
juos apie žvaigždės pasirodymo metą [8]ir, siųsdamas į Betliejų, tarė:
«Nuėję, atidžiai teiraukitės apie Vaikelį; o radę, praneškite man, kad
ir aš, nuėjęs, jį pagarbinčiau.» [9]Jie gi, išklausę karalių, iškeliavo. Ir
štai žvaigždė, kurią buvo išvydę Rytuose, slinko pirma jų, kol atėjus
sustojo virš tos vietos, kur radosi Kūdikis. [10]O išvydę žvaigždę, jie la-
bai džiaugėsi. [11]Ir, įėję į namus, pamatė Kūdikį su jo motina Marija.

---

bus gimęs čia. Kur jo galējo ieškoti? Tik karališkame dvare, tik valdovo rūmuose! Kur kitur galētų rastis ypatingos asmenybēs! Ējo taigi į karaliaus rūmus, klausē karalių Erodą apie ypatingą naujagimį.

[3]Žinia apie kokios tai asmenybēs gimimą sujaudino ir išgąsdino Erodą. Jis pradējo bijoti, kad gimusysis nebūtų koks naujas pretendentas į valdovo sostą. Žinia apie ypatingo asmens gimimą sujaudino ne tik Erodą, bet visą Jeruzalę, t.y. visus tautos vadus. Šieji jaudinosi ir galvojo, kad gal bus gimęs Mesijas. Bet iš kitos pusēs jiems buvo mįslē, kodēl tokią žinią kokie tai pagonys yra atnešę.

[4]Erodas sukvietē pas save atsakinguosius tautos vadus. Minima dvi klasēs: vyriausieji kunigai ir tautos mokytojai. Vyriausius kunigus sudarē einąs pareigas vyriausias kunigas, buvusieji vyriausieji kunigai ir atskirų kunigų klasių, kurių buvo 24, vadai /Lk 1,5/. Prie tautos mokytojų priklausē-Rašto žinovai ir Įstatymo aiškintojai.

[5]Tautos vyresnieji Erodui duoda atsakymą, remdamiesi Michējo /5, 1-3/ pranašyste. Pagal pranašystę Mesijas turįs gimti Judējos Betliejuje.

[6]Evangelistas pranašystę laisvai cituoja, paisydamas esmēs, o ne žodžių. Nors Betliejus tikrumoje buvo mažas miestelis, bet savo reikšme jis buvo didis, ir galējo lygintis didiesiems Judo miestams, kadangi iš jo turējo kilti Mesijas, kuris bus vadas, bet jis bus skirtingas nuo žemiškų valdovų. Jis ne viešpataus, bet veikiau ganys; ne prievartaus, bet veikiau rūpestingai globos; jis bus veikiau ganytojas, o ne valdytojas.

[7-8]Erodas, sužinojęs, kur turētų gimti Mesijas, pasikviečia Išminčius ir liepia vykti į Betliejų, kad ten ieškotų, ar tikrai toks Kūdikis yra gimęs; o jei jį rastų, prašo, kad, sugrįžę, jį smulkiai painformuotų. Mat, ir jis norētų jį aplankyti ir pagerbti. Erodas veidmainiškai tai sakē. Ne pagerbti jis galvojo Naujagimį, bet verčiau nužudyti, nes galējo būti konkurentas sostui.

[9]Išminčiams išējus iš miesto, žvaigždē vēl spindējo ant dangaus ir pamažu slinko į pietus, t.y. Betliejaus link. Normaliai žvaigždēs juda priešinga kryptimi, būtent, iš pietų į šiaurę. Vadinasi, čia turima reikalo su nepaprastu, nuostabiu reiškiniu. Pastebētina, kad žodžius, kaip mes išvertēme, — «žvaigždē, kurią buvo išvydę Rytuose» — kiti verčia arba — «žvaigždē, kurią matē pasirodančią Rytuose», arba «žvaigždē, kurios pasirodymą išvydo Rytuose».

[10]Vēl išvydę nuostabią žvaigždę, Išminčiai nudžiugo, nes tai leido jiems viltis, kad Naujagimį pagaliau surasią ten, kur jis tikrai yra gimęs.

[11]Išminčiai atvyko į Palestiną kuriam laikui nuo Kristaus gimimo praslinkus. Mat, kol išsirengē kelionēn ir kol iš Persijos atkeliavo iki Jeruzalēs, prie ano meto keliavimo priemonių, turējo praeiti ne dienos, bet mēnesiai. Evangelistas aiškiai nurodo, kad Išminčiams atvykus šv. Šeima

Parpuolę, jį pagarbino ir, atidengę savo brangenybių dėžes, davė jam dovanų: aukso, smilkalų ir miros. [12]Sapne įspėti, kad nevyktų pas Erodą, kitu keliu grįžo į savo šalį.

4. Bėgimas į Egiptą

[13]O jiems išvykus, štai Viešpaties angelas apsireiškė Juozapui sapne, tardamas: « Kelkis! Imk Kūdikį ir jo motiną ir bėk į Egiptą. Tenai pasilik, kol tau pasakysiu. Mat, Erodas ieškos Vaikelio, kad jį nužudytų.
[14]Jis gi, atsikėlęs, naktį pasiėmė Kūdikėlį ir jo motiną ir pasitraukė į Egiptą.
[15]Ir buvo tenai iki Erodo mirties, kad įvyktų Viešpaties žodis, kurį jis buvo pasakęs per pranašą, tardamas:

« Iš Egipto pašaukiau savo sūnų. »

5. Kūdikių išžudymas

[16]Tuomet Erodas, matydamas, kad yra Išminčių apviltas, labai įniršo ir, pasiuntęs, išžudė Betliejuje ir apylinkėse visus vaikus, nuo

---

jau nebebuvo grotoje, kur Kristus gimė, o gyveno kokiam tai bute, ir jie, įėję į namus, kur jie radosi, pagarbino Kūdikėlį. Pats faktas, kad Erodas įsakė išžudyti kūdikius iki antrųjų amžiaus metų /Mt 2,16/, rodo, jog pagal valdovo skaičiavimą Jėzus galėjo būti gimęs daugiau negu prieš metus. Suradę Betliejuje šv. Šeimą, Išminčiai pagarbino Kūdikėlį, parpuldami kniūpsti ant žemės, kaip tai Rytuose buvo įprasta. O paskui suteikė jam dovanų iš brangių savo krašto gaminių, būtent, aukso ir kvepalų. Kvepalai Rytuose yra daromi iš įvairių sakų. Išminčiai aukojo iš kvapių sakų padarytų smilkalų ir miros. Smilkalai Rytuose būdavo naudojami ne tik liturgijoje, bet taip pat įkvėpinti butus. Mira yra daroma iš balzamiškų sakų. Ją rytiečiai naudodavo kaip kvepalus, kuriais įkvėpindavo drabužius, kūną ir net valgius bei gėrimus /Mk 15,35/. Krikščionys šioms dovanoms duoda simbolinę prasmę. Būtent, aukodami auksą, Išminčiai pagerbę Kristaus karališką kilnumą; kvepalais nurodę bei išpažinę jo dievišką kilmę; o mira pažymėję jo žmogišką prigimtį.

[12]Išminčius specialiu apreiškimu Dievas įspėjo, kad negrįžtų pas Erodą, bet vyktų tiesiai į savo šalį. Jie paklausė įspėjimo ir iš Betliejaus, pasukę į pietus, per Judėjos dykumą iškeliavo į savo kraštą.

[13]Įspėjęs Išminčius, Dievas specialiu apreiškimu įspėjo ir Juozapą, kad su šeima kuo greičiau iš Betliejaus vyktų į Egiptą, nes Erodas norįs nužudyti dieviškąjį Vaikelį. Egiptą tuo metu valdė romėnai. Žydų kolonija Egipte buvo gana skaitlinga.

[14]Juozapas nedelsdamas vykdo Dievo įsakymą. Pasiėmęs Mariją ir Kūdikėlį, naktį leidžiasi į kelionę, kuri turėjo trukti, kol pasiekė Egiptą, apie 10 dienų. Kaip liudija krikščioniškas Padavimas, šv. Šeima apsigyveno vietovėje, kuri radosi netoli Kairo; nūdien yra Kairo priemiestis.

[15]Egipte šv. Šeima pasiliko iki Erodo mirties. Jėzaus buvimas Egipte ir jo sugrįžimas į Palestiną buvo išpranašautas pranašo Ozėjo /11,1/. Tiesa, pranašas tiesioginiai tikriausiai bus turėjęs mintyje Izraelio buvimą ir grįžimą iš Egipto. Bet Išrinktoji Tauta savo ruožtu buvo Mesijo paveikslas. Plg Iš 4,22: Sk 23,22.

[16]Kai Erodas patyrė, kad Išminčiai jo nepaklausė, jam nepranešė apie gimusį Kristų, bet slapčia ir paskubomis išvyko atgal, labai supyko ir,

dviejų metų ir jaunesnius, pagal iš Išminčių patirtą laiką. [17]Tada išsipildė, kas pasakyta per pranašą Jeremiją, jam tariant:
[18]« Ramoje pasigirdo šauksmas, verksmas ir didis vaitojimas.
Rakelė raudojo savo vaikų, ir nesileido paguodžiama, nes jų nebėra. »

6. Grįžimas iš Egipto

[19]O Erodui mirus, štai Viešpaties angelas pasirodo sapne Juozapui
Egipte, [20]sakydamas: « Kelkis! Imk Vaikelį ir jo motiną ir eik į Izraelio
žemę. Mat, yra mirę tie, kurie kėsinosi į Kūdikėlio gyvybę. » [21]Jis, at-
sikėlęs, pasiėmė Vaikelį ir jo motiną ir parkeliavo į Izraelio žemę. [22]Bet,
išgirdęs, kad Archelajus viešpatauja savo tėvo vietoje Judėjoje, pabūgo
ten vykti. Įspėtas sapne, pasitraukė į Galilėjos sritį. [23]Ir, atėjęs, apsi-
gyveno mieste, kuris vadinosi Nazaretas. Taip išsipildė pranašų pasaky-
mas: « Jis vadinsis Nazariečiu. »

įniršęs, griebėsi žiauriausių priemonių, kad pasiektų tikslą, būtent, nužudytų gimusį kūdikį, galimą kandidatą į sostą. Nežinodamas, kuris yra anas ypatingas Naujagimis, jis davē įsakymą išžudyti visus Betliejuje ir apylinkēse gimusius berniukus iki dviejų metų amžiaus. Taip jis tikējosi, kad ir anas nuostabus Kūdikis, kurio aplankyti buvo atēję Išminčiai, neišvengiamai žus su kitais. Tuo metu Betliejuje buvo apie 2000 gyventojų. Todēl Erodo įsakymu bus buvę nužudyti apie 30-40 vaikų. Kraugeriui, koks buvo Erodas, tai nesudarē didelio sąžinēs klausimo. Jis juk be pasigailējimo buvo nužudęs savo žmoną ir tris sūnus /J. Flavijus, Ant. 16,10.1-7/.

17-18Evangelistas vaikelių išžudymą sieja su Jeremijo pranašyste /31,15/. Patriarcho Jokūbo žmona Rachelē buvo palaidota prie Betliejaus. Kai žydai buvo ištremiami į Babilonijos vergiją, Benjamino giminēs palikuoniai, susirinkę Ramoje, graudžiai verkē. Šį jų verksmą pranašas Jeremijas poetiškai nusakē, lyg jis būtų buvęs tiek gilus, kad kape nepaguodžiamai pravirkdinęs prosenelę Rachelę. Kaip anuomet Rachelē jautē skausmą ir verkē su savo ainiais benjaminitais, taip dabar ji kentējo ir verkē su Betliejaus motinomis dēl išžudytų nekaltų vaikelių, o jų skausmas ir verksmas buvo beribis.

19-20Erodas mirē keliems mēnesiams praslinkus po Išminčių atsilankymo. Todēl reikia manyti, kad šv. Šeimos buvimas Egipte nebuvo ilgas. Mat, jie grįžo, kai sužinojo apie Erodo mirtį. Apie tai Viešpats painformavo Juozapą sapne, įsakydamas grįžti į Palestiną.

22Archelajus buvo sosto įpēdinis, ir po tēvo mirties ēmē valdyti Palestinos sritis, kurias valdē Erodas, bet ne karaliaus titulu, kurį turējo tēvas, o etnarcho. Archelajus buvo nemažiau žiaurus, negu Erodas. Dēl žiaurumo imperatorius Augustas jį nušalino ir ištrēmē. Nenuostabu todēl, kad Juozapas pabūgo apsigyventi po Archelajaus valdžia. Bevelijo vykti į Galilēją ir ten įsikūrti.

23Nazaretas randasi Galilējos kalnų papēdēje, pusiaukelyje tarp Karmelo ir Genezareto ežero. Čia Juozapas ir Marija ankčiau gyveno. Čia jie ir apsivedē. Vardas Nazaret — ebr. n e z e r — mūsiškai atžala. Pagal pranašą Izaiją /11,1/ Jēzus turējo kilti it atžala iš Jesēs kelmo. Žydai Jēzų vadindavo nazariečiu arba nazaretiečiu iš paniekos. Mat, Nazaretas neturējo gero vardo Izraelyje /Jon 1,46/. Vadinasi, dar ir šiuo atžvilgiu Jēzuje išsipildē, ką Izaijas pranašavo, būtent, kad jis kilsiąs kaip atžala iš išdžiūvusios žemēs, neturēs išorinio grožio ir bus niekinamas /Iz 53,1-3/.

2. *PASIRENGIMAS VIEŠAJAM GYVENIMUI*

1. Jono Krikštytojo veikla

3. [1]O anomis dienomis pasirodo Jonas Krikštytojas, pamokslaudamas Judėjos tyruose ir sakydamas: [2]« Atgailaukite, nes dangaus karalystė yra prisiartinusi! » [3]O tai jis, apie kurį per pranašą Izaiją yra šitaip pasakyta:
« Tyruose šaukiančiojo balsas: Parenkite Viešpaties kelią, tiesius darykite jo takus! »
[4]O pats Jonas vilkėjo rūbu iš kurpanugario plaukų ir savo strėnas buvo apsijuosęs odiniu diržu. Jo maistas buvo skėriai ir laukinis medus.
[5]Tuomet išėjo pas jį Jeruzalė, visa Judėja ir visa Jordano apylinkė. [6]Jie buvo jo krikštijami Jordano upėje, išpažindami savo nuodėmes.
[7]O matydamas daug fariziejų ir sadukiejų ateinančių pas jį krikštydintis, jiems sakė: « Gyvačių išperos! Kas jus pamokė bėgti nuo bea-

---

3. [1]Matas nenusako tiksliai Jono Krikštytojo pasirodymo laiko. Jis mini tik patį faktą, kad jis pradėjo viešai pamokslininkauti Judėjos tyruose, o tai buvo sritis, kuri tęsėsi nuo Jericho į pietus, Judėjos kalnų rytinėje pusėje.

[2]Jonas kvietė daryti atgailą. Grk m e t o n e i t e — mūsiškai pasikeiskite pakeiskite savo mintis, savo elgseną. Jis kvietė daryti atgailą, kad, pakeisdami savo gyvenimą, taptų tinkami priimti mesijaninę karalystę, kuri buvo beateinanti su Jėzumi. Pastebėtina, kad kiti evangelistai mesijaninę karalystę paprastai vadina — Dievo karalystė, kai tuo tarpu Matas ją tituluoja — dangaus karalystė. Jis juk rašė žydams. O žydai iš pagarbos vengdavo minėti Dievo vardą. Taigi vietoje Dievo karalystė jis bevelijo rašyti dangaus karalystė.

[3]Cituojama Izaijo pranašystė /40,3/. Pranašas tiesioginiai ją taikė nusakydamas žydų grįžimą iš Babilonijos. Šis tačiau politinis išlaisvinimas ženklino bei simbolizavo dvasinį tautos išlaisvinimą, kurį turėjo atnešti Mesijas. Anuo metu, kai valdovas vykdavo lankyti įvairias savo karalystės provincijas, prieš tai vykdavo pasiuntinys, kuris kviesdavo gyventojus pravesti kelius, ten kur jų nebuvo; pataisyti tuos, kurie buvo, bet radosi apleisti.

[4]Jonas, ką žodžiu skelbė, tvirtino pavyzdžiu. Jis kvietė daryti atgailą, tai ir pats gyveno atgailos gyvenimą. Vilkėjo rūbą, o tas buvo ašutinė išausta iš kupranugario šerių. Gyveno tyruose, ir maitinosi tuo, ką dykumoje galėjo rasti, būtent, skėriais-žiogais ir laukinių bičių medumi.

[5]Minios žmonių plaukė pas Joną, kad jo pasiklausytų ir krikštydintųsi, iš Jeruzalės, visos Judėjos ir visos Pajordanės.

[6]Žydams ir bendrai rytiečiams krikštas pasinėrimu vandenyje, siekiant nuodėmių atleidimo, buvo žinomas. Išorinis apsiplovimas simbolizavo vidinį nusivalymą nuo nuodėmių. Jono tačiau krikštas buvo skirtingas nuo pagonių ir žydų praktikuojamo apsiplovimo. Jono krikštas nebuvo tik ritualinis,bet veikiau moralinis, reikalaująs vidinio atsivertimo /Mt 3,2.6; Lk 3,10-14/. Jono krikštas buvo vienkartinis, kai tuo tarpu žydų ir pagonių vartojami apsiplovimai būdavo atkartojami. Jono krikštas ženklino naujo gyvenimo pradžią. Jis turėjo įvesti į mesijaninę karalystę ir atvesti į sakramentinį Kristaus krikštą.

[7]Prie Jono rinkosi ne tik liaudis, bet ir žydų elitas. Ateinančiųjų tarpe buvo ir fariziejų ir sadukiejų. Fariziejai buvo religinė-politinė žydų sekta. Jie stengėsi išsiskirti iš kitų griežtu Įstatymo laikymuosi. Dažnai tačiau tai buvo vien išorinis rodymasis, tikras veidmainiavimas /Lk 12,1; Mt 23,14/. — Sadukiejai buvo daugiau politinė sekta. Jai tačiau priklausė daugelis aukštosios kunigijos. Lyginant su fariziejais, jie sudarė kitą kraš-

teinančios rūstybės? [8]Darykite taigi vertą atgailos vaisių. [9]Ir negalvo-
kite galį sau sakyti: — Tėvą turime Abraomą! — Nes aš jums sakau,
jog Dievas gali iškildinti Abraomui vaikų iš šių va akmenų. [10]O kirvis
jau yra pridėtas prie medžių šaknies. Kiekvienas taigi medis, kuris ne-
neša gero vaisiaus, yra nukertamas ir į ugnį įmetamas. [11]Aš, tiesa, jus
krikštiju vandeniu atgailai; bet po manęs Ateinantysis yra galingesnis
už mane; jo kurpių aš neesu vertas nešti. Jis jus krikštys Šventąją Dvasia
ir ugnimi. [12]Vėtyklė jo rankoje. Jis išvalys savo klojimą; į sandėlius su-
pils savo grūdus, o pelus sudegins neužgesinama ugnimi.»

---

tutinumą. Jie buvo daugiau negu lankstūs bei liberališki Įstatymo aiškinime ir jo pritaikyme. Jie neigė angelų buvimą, sielos nemirtingumą, kūnų prisikėlimą /ApD 23,8; Mt 12,18; Lk 20,27/.

Jonas žinojo fariziejų veidmainiškumą ir pažino sadukiejų religinį ir moralinį nuosmukį. Jis todėl į juos kreipiasi, vadindamas angių išperomis, t.y. pikto vaikais /Jon 8,44; Mt 12,34/, ir grąsindamas Dievo bausmėmis. Kristus turėjo ateiti ne tik kaip gelbėtojas, bet taip pat ir kaip dieviško teisingumo vykdytojas /Jon 15,22/. Teisiesiems Mesijas neša išgelbėjimą, bet velniui ir jo sekėjams-pasmerkimą /Jon 3,18; 16,11/.

[8]Fariziejai manė galėsią laimėti išganymą savo išoriniu, veidmainišku pamaldumu. Jonas įspėja, kad jie klysta. Išganymą galima laimėti ne išoriniu pamaldumu, bet tik tikra atgaila, kuri remiasi ne žodžiais, bet darbais: ir reiškiasi ne išoriniu pasirodymu, bet vidiniu pasikeitimu, kas yra tikrasis atgailos vaisius.

[9]Žydai klaidingai aiškinosi, būk pats priklausymas prie Išrinktosios Tautos, prie Abraomo giminės, savaime laiduoja mesijaninį išgelbėjimą. Jonas šį galvojimą atmetė. Jis nurodė, kad ne kilmė, bet gyvenimas ir darbai laiduoja išganymą. Žydai, nors ir priklausydami prie Abraomo palikuonių, gali būti atmesti ir pasmerkti; ir, priešingai, į mesijaninį išganymą Dievas gali pašaukti visai kitus, kokius jis tik nori. Dievas gali iš akmenų iškildinti mesijaninei karalystei piliečius, dangaus karalystės paveldėtojus.

[10]Kiekvienas todėl neatidėliotinai privalo rūpintis daryti atgailą, duoti tikrų atgailos vaisių, nes išganymo metas jau yra atėjęs. Kirvis jau yra pridėtas prie medžio šaknų, kad būtų iškirstas kiekvienas medis, kuris neneša vaisių. Kaip sodininkas nukerta kiekvieną medį, kuris neneša vaisiaus, taip ir Dievas atmes ir pašalins, įmesdamas į amžinos bausmės ugnį kiekvieną žmogų, kuris neduoda dvasinių vaisių. Šitai Jonas primena fariziejams, sadukiejams ir visiems kitiems savo klausytojams.

[11]Jonas taip pat įspėja, kad išganymui pasiekti nepakanka jo krikšto. Mat, jo krikštas buvo tik simbolinis apsiplovimas turįs tikslą sužadinti atgailą, kuria pasiruošiama priimti išganymo malonę. O išganymo malonę teiks ateinančio Kristaus krikštas. Jonas krikštija tik vandeniu, o Kristus-Šv. Dvasia, suteikdamas antgamtinę malonę, kuri atleis nuodėmes ir apvalys sielą, kaip ugnis ištyrina metalą. Kristus todėl yra daug didesnis už Joną. Jis tiek didis, kad Jonas nesijaučia esąs vertas būti net žemiausiu jo tarnu, kuris reikale palaiko ir neša savo pono kurpes. Žydai tam tikrais atvejais nusiaudavo kurpes, būtent, įeidami į šventyklą, ar eidami užimti vietą prie stalo. Kurpes nusiauti, nunešti ir atnešti paprastai patarnaudavo vergai.

[12]Jonas dar įspėja, kad Mesijas ateina kaip vėtytojas. Vėtyklė-šiūpelė yra jo rankoje, kad, kaip ūkininkas išvėtydavo iškultus javus, atskirdamas grūdus nuo pelų, taip ir jis atskirtų blogus nuo gerų. Ūkininkas, išvėtęs javus, grūdus supila į sandėlius, o pelus, Palestinoje ir bendrai Pietų kraštuose, paprastai sudegina. Panašiai pasielgs ir Kristus: geruosius jis pakvies į dangaus džiaugsmą, o bloguosius atiduos sudeginimui į amžiną pragaro ugnį.

2. Jėzaus krikštas

[13]Tuomet Jėzus iš Galilėjos ateina prie Jordano pas Joną, kad būtų
jo pakrikštytas. [14]O Jonas atkalbinėjo jį, sakydamas: « Reikia, kad aš
būčiau tavo pakrikštytas, o tu ateini pas mane! » [15]Bet Jėzus, atsiliepdamas,
jam tarė: « Šį kartą leisk! Juk mums dera įvykdyti visą teisybę. »
Tada jis jį pasiunčia. [16]O, pakrikštytas, Jėzus tuojau išlipo iš vandens.
Ir štai atsivėrė jam dangus, ir jis išvydo Dievo Dvasią, sklendžiančią
žemyn, it balandis, ir nusileidžiančią ant jo. [17]Ir štai balsas iš dangaus
prašneko: « Šitas yra mano numylėtasis Sūnus, kurį aš pamėgau. »

3. Jėzaus gundymas

4. [1]Tuomet Jėzus buvo Dvasios nuvestas į tyrus, kad būtų velnio
gundomas. [2]Išpasninkavęs keturiasdešimt dienų ir keturiasdešimt naktų,

---

[13]Tuomet, kai Jonas krikštijo ir kvietē daryti atgailą, rengiantis sutikti ateinantį Mesiją, Jēzus, palikęs Nazaretą, iš Galilējos atējo į Judēją, į Pajordanę pas Pirmtaką. Atējęs jis prašēsi būti pakrikštijamas.

[14]Jonas priešinosi, pastebēdamas, kad veikiau jis pats turētų būti jo pakrištytas, o ne jį krikštyti.

[15]Jēzus pripažįsta, kad normaliai taip turētų būti, kaip Jonas sako, bet šį kartą yra būtina išimtis. Šį kartą Jēzus turi būti Jono pakrikštytas, nes tokiu būdu bus įvykdyta pilnutinē teisybē: tokiu būdu Jēzus pasirodys ne vien Dievo, bet ir žmonių akyse esąs teisus, pilnai įvykdąs Įstatymą. Krikštas Jēzui nebuvo reikalingas dēl Dievo, bet jis buvo reikalingas dēl žmonių, kad visiems pasirodytų pildąs tai, ko turējo reikalauti iš kitų. — Jonas sutiko ir pasiuntē Jēzų eiti i vandenį, kad būtų pakrikštytas.

[16]Pasikrikštiję, žmonēs paprastai pasilikdavo kurį laiką vandenyje ir išpažindavo savo nuodēmes. Kristus to nedarē. Jis tuojau išlipo iš vandens. Jis neišpažino nuodēmių, kadangi jų neturējo /Jon 8,46/ Neužteko, kad Jonas liudytų ir pristatytų Jēzų kaip Mesiją. Reikējo, kad pats Dangiškasis Tēvas liudytų ir pristatytų jį kaip savo Sūnų. Šitai įvyko, Jēzui tik išlipus iš vandens. Staiga nuostabi šviesa suspindo iš aukštybių. Ji buvo tokia stipri, kad atrodē, jog dangus atsivērē. Regējimas visų pirma buvo skirtas Jēzui. Jis taigi pirmas išvydo šviesą ir joje nužengiančią Šv. Dvasią. Ji plezdeno virš jo it balandis. Kaip Dievo Dvasia plezdeno virš beformēs medžiagos pasaulio kūrimo eigoje /Prad 1,2/, taip dabar Dievo Dvasia plezdeno virš Jēzaus, kai jis ēmēsi atpirkti nusidējusią žmoniją. Nors regējimas pirmoje eilēje buvo skirtas Jēzui, bet jį, bent dalinai, matē Jonas ir kiti ten buvusieji.

[17]Tēvo balsas iš dangaus paliudija, kad Jēzus yra Mesijas, apie kurį tais pačiais žodžiais buvo kalbēję Psalmistas /2,7/ ir pranašas Izaijas /42,1/. — Numylētasis — biblinēje kalboje yra tas pats ką viengimis /Jon 1,14/. Dangiškasis Tēvas liudija, kad Jēzus yra ne tik viengimis jo Sūnus, bet taip pat kad jis jam yra džiaugsmas, malonumas, pasigērējimas.

4. [1]Kaip didieji S.T. vyrai — Mozē, Elijas, Jonas Krikštytojas, taip ir Jēzus prieš pradēdamas savo misiją, eina į tyrus, kad tenai malda ir pasninku tinkamai apaštalavimo darbui pasirengtų. Į tyrus Jēzus ējo vedinas ir lydimas Šv. Dvasios, bet tyruose prie jo prisiartino piktoji dvasia, kad jį gundytų. Velnias žinojo, jog Jēzus ateina, kad išgelbētų žmones iš jo vergijos. Jis todēl negalējo pasilikti ramus ir neveiklus. Jis ryžosi sukliudyti Jēzui jo darbą. Aišku, kad velnias galējo veikti į Jēzų tik išoriniai.

po to jautėsi išalkęs. [3]Gundytojas tad, prisiartinęs, jam tarė: « Jei esi
Dievo Sūnus, sakyk, kad šie akmenys pavirstų duona. » [4]Bet jis, atsaky-
damas, tarė: « Parašyta:

— Ne vien duona gyvens žmogus, bet ir kiekvienu žodžiu, kuris
išeina iš Dievo burnos —. »

[5]Tuomet velnias pasiima jį į šventą miestą. Jį pastatė ant šventyk-
los viršaus [6]ir jam sako: « Jei esi Dievo Sūnus, nušok žemyn. Juk para-
šyta:

— Savo angelams įsakys dėl tavęs,
ir jie nešios tave ant rankų,
kad kartais neužsigautum savo kojos į akmenį. — »

[7]Jėzus jam atsakė: « Taip pat parašyta:

— Negundysi Viešpaties savo Dievo. — »

[8]Velnias dar paima jį į labai aukštą kalną ir parodo jam visas pa-
saulio karalystes bei jų didybę. [9]Ir jis taria jam: « Visa tai aš tau ati-

---

[2-4]Išpasninkavęs 40 dienų, Jēzus jautēsi išalkęs. Gudrus ir klastingas velnias ryžtasi gundyti Jēzų duona. Duonos kaina jis siekia išgauti iš Jēzaus jo dieviškumo pasirodymą ne laiku ir ne pagal Tēvo valią. Tuo jis siekē suardyti pačioje pradžioje Jēzaus veiklos planus. Jēzus griežtai atmeta gundymą, cituodamas Įstatymo žodžius /AtĮ 8,3/, kuriais nurodoma, kad žmogus yra reikalingas ne vien fizinio maisto, bet taip pat ir dvasinio peno, nes jis turi ne tik fizinę, bet ir dvasinę gyvybę. Jei kūno gyvybę palaiko duona, tai sielai gyvenimą laiduoja ištikimybē Dievui bei klusnumas jo valiai. Kadangi dvasinē gyvybē yra aukščiau fizinēs, tai ne duoną reikia virš visko statyti, o veikiau ištikimybę bei klusnumą Dievui.

[5]Velnias paima Jēzų į Jeruzalę, kuri buvo vadinama « šventasis miestas » /Ps 2,6; Neh 11,1/. Jis jį pastato ant pačios aukščiausios šventyklos vietos, vadinamos pinnaculum. Ji radosi pietrytiniame kampe. Nuo jos žemyn iki Kedrono slēnio dugno buvo apie 100 metrų. Nušokti žemyn prie tokio aukščio ir neužsimušti reikējo tikro Dievo stebūklo.

[6-7]Velnias ragina Jēzų nušokti žemyn. Juk jis Dievo Sūnus! Taigi jam nieko neatsitiks, nes Dievas jį išgelbēs, kaip yra Rašte parašyta. Velnias cituoja Psalmēs 91, 11s žodžius, kuriais užtikrinama Dievo pagelba kiekvienam, kuris yra ištikimas Dievui; taigi tuo labiau Mesijui, dieviškajam Sūnui. Ko siekē velnias šiuo gundymu? Tikriausiai jis bandē paveikti Jēzaus ambiciją, iššaukti jame puikybēs jausmą bei norą tuščiai pasirodyti, panaudojant dievišką galią. Bet tai nēra leistina. Tai būtų tikras Dievo gundymas. Todēl Jēzus atmetē velnio gundymą, savo ruožtu cituodamas Įstatymo žodžius /Iš 17,1/, kuriais draudžiama Dievą gundyti, laukiant iš Dievo pagelbos ten ir tada, kur nēra jokio reikalo.

[8-9]Trečią kartą velnias gundo Jēzų, parodydamas jam vienam akimirksnyje /Lk 4,6/ visas žemiškas grožybes ir gērybes. O tai visa juk vilioja žemēs žmogų. Jis dedasi esąs viso to viešpats ir galįs duoti kam nori, net ir pačiam Jēzui, jei jis sutiksiąs priimti jo reikalavimus. Pastebētina, kad Jēzus pripažino, jog velnias viešpatauja pasaulyje /Jon 12,31; 14,30/. Tačiau Jēzus taip pat nurodē, jog velnias nēra tikrasis pasaulio viešpats. Jis-Kristus-nugalējo pasaulį /Jon 16,33/. Jis išmetē velnią lauk /Jon 12,31/. Jis jį pasmerkē /Jon 16,11/. Žadēdamas žemiškas gērybes, velnias reikalavo, kad Kristus nusilenktų jam, o tuo pačiu pripažintų jo viešpatavimą žemēje.

duosiu, jei tu, parpuolęs, pagarbinsi mane.» [10]Tuomet Jėzus jam sako: «Eik šalin šėtone! Nes parašyta:

— Viešpatį savo Dievą tegarbinsi
ir jam vienam tetarnausi. —»

[11]Tada velnias atstojo nuo jo, ir štai angelai prisiartino ir jam tarnavo.

II. JĖZUS - MESIJAS - VIEŠASIS GYVENIMAS

APAŠTALAVIMAS GALILĖJOJE

I. *APAŠTALIŠKOS VEIKLOS PRADŽIA*

1. Jėzus Kafarnaume

[12]O išgirdęs, kad Jonas yra suimtas, jis pasitraukė į Galilėją. [13]Ir, palikęs Nazaretą, atėjęs, apsigyveno Kafarnaume, prie jūros, Zabuliono ir Neftalio srityse, [14]kad išsipildytų žodis duotas per pranašą Izaiją, kuris šitaip sako:

— [15]«Zabuliono žemė ir Neftalio žemė,
prie jūros kelio, Užjordanė,
pagonių Galilėja!

---

[10]Velnio pretendavimas, kad Jēzus nusilenktų jam ir jį pagarbintų, buvo didžiausia niekšybē. Todēl Jēzus reagavo su visu griežtumu. Jis įsakē jam atsitraukti ir priminē, jog pirmasis Dekalogo įsakymas įpareigoja Viešpačiu pripažinti ir garbinti tik vieną Dievą /Atį 6,13/. Jēzus velnią vadina šētonu. Ebr. kilmēs žodis-mūsiškai-neprietelis.

[11]Velnias, Jēzaus įsakytas, paklūsta ir atsitolina. O velniui pasišalinus, prie Kristaus prisiartina angelai ir jam tarnauja. Tuo parodo, jog Dievas tikrai pildo savo per Psalmistą pasakytus žodžius, kad angelai saugos ir tarnaus Dievo Siųstajam, o tuo pačiu patvirtina, jog Jēzus tikrai yra Mesijas.

[12]Kai Jēzui buvo pranešta, jog Jonas, Erodo Antipo įsakymu /Mt 14, 1-4/yra suimtas, saugumo sumetimais, pasišalino iš Judējos ir grįžo į Galilēją, į Nazaretą. Čia, provincijoje, kur Erodas retai lankydavosi, jautēsi saugiau. Tarp Jēzaus krikšto ir jo pasitraukimo į Galilēją praējo tam tikras laiko tarpas ir atsitiko eilē įvykių, kuriuos mini Jonas savo evangelijoje /Jon 1,19-4,54/.

[13]Pabuvęs kurį laiką Nazarete, Jēzus persikēlē į Kafarnaumą, kur buvo platesnē apaštalavimui dirva. Mat, Nazaretas buvo nežymus provincijos miestelis, o Kafarnaumas-žymus prekybos ir susisiekimo centras. Jis radosi ant šiaurinio Genezareto ežero kranto, prie garsaus «Jūros Kelio», kuris jungē Damaską ir Tyrus su Viduržemio jūra ir Egiptu.

[14-15]Jēzaus apsigyvenimas ir apaštalavimas Kafarnaume buvo pranašo Izaijo pramatytas ir nusakytas. Pranašaudamas apie ateisimą Mesiją, Izaijas minējo, kad išganymo šviesa tamsybēje skendinčiai tautai suspindēsianti Galilējoje: Neftalio ir Zabulono srityse, prie jūros kelio ir Užjordanēje /Iz 8,23-9,1/. Kafarnaumas kaip tik radosi Neftalio teritorijoje, bet buvo taip pat prie pat Zabuliono ribų. Iš Kafarnaumo taigi pradējo sklisti Evangelijos šviesa, pasiekdama Jūros keliu Užjordanę ir pasklisdama net ir šiaurinēje, pagoniškoje, Galilējoje. — Užjordanē buvo sritis, kuri tęsēsi nuo rytinēs Genezareto ežero pusēs ir ējo į šiaurę rytiniu

[16]Tamsybėje tūnanti tauta išvydo didelę šviesą,
mirties krašte ir šešėlyje sėdintiesiems užtekėjo šviesa. — »
[17]Nuo tada Jėzus ėmė pamokslauti ir sakyti: « Darykite atgailą, nes dangaus karalystė prisiartino. »

2. Pirmieji mokiniai

[18]Beeidamas palei Galilėjos jūrą, jis pamatė du brolius: Simoną,
vadinamą Petru, ir Andriejų, jo brolį, bemetančius tinklą į jūrą; buvo,
mat, žvejai. [19]Ir jiems taria: « Sekite mane, o aš padarysiu jus žmonių
žvejais! » [20]Jiedu tuojau, palikę tinklus, sekė jį. [21]Ir iš tenai, paėjęs toliau,
pamatė kitus du brolius: Jokūbą, Zebediejaus sūnų, ir jo brolį Joną-
laivelyje drauge su jų tėvu Zebediejum betaisančius savo tinklus, ir pašaukė
juos. [22]O jie tuojau, palikę laivelį ir savo tėvą, sekė jį.

3. Jėzus moko ir gydo

[23]Jėzus vaikštinėjo po visą Galilėją, mokydamas jų sinagogose, skelbdamas karalystės Evangeliją ir gydydamas žmonėse visokią ligą ir vi-

---

Jordano pakraščiu iki pat upės žiočių. — Pagonių Galilėja — buvo šiaurinė Galilėjos sritis. Jau Saliamono laikais čia gyveno nemaža pagonių /3Kar 9,11/; o Makabiejų periode čia buvo tiek pagonių, kad Simonas Makabiejus rado reikalinga išsevakuoti iš ten visus mažumoje esančius žydus /1Mak 5,14-23/.

[16]Prieš Kristų pasaulis skendėjo nuodėmių tamsybėse. Mesijas atėjo, kaip šviesa šviečianti tamsybėse /Iz 42,6; 49,6; Jon 1,5/. Nuodėmė nešė ne tik tamsą, bet ir mirtį /1Kor 15,56/. Prieš Kristų taigi žmonės tūnojo ne vien tamsybėse, bet taip pat sėdėjo apgaubti mirties šešėlio. Kristus, kuris atėjo sunaikinti nuodėmę, pakilo it saulė žmonijos horizonte, išsklaidydamas tamsybes ir išgelbėdamas iš amžinosios mirties, laiduojant išganymą Dievo vaikų šeimoje danguje.

[17]Nuo tada, kai persikėlė iš Nazareto į Kafarnaumą, Jėzus pradėjo savo apaštalavimo darbą. Jis sakė pamokslus: mokė žmones ir kvietė prie atgailos, nurodydamas, kad atpirkimo metas, apie kurį pranašai kalbėjo, jau yra atėjęs; dangaus karalystė jau čia pat. Jėzus kviečia daryti atgailą: taisytis, nusivalyti nuodėmes, kadangi į dangaus karalystę gali būti priimti tik tie, kurie yra nesutepti /1Kor 6,9-10/. Jėzus taigi nuo pat pradžios davė visiems aiškiai suprasti, jog jis yra Mesijas.

[18-20]Kafarnaumas radosi ant Genezareto ežero kranto. Jėzus todėl dažnai vaikštinėdavo palei ežerą. Kartą, beeidamas, jis pamatė Petrą ir jo brolį Andriejų beleidžiančius iš valties į vandenį tinklą. Juos jis jau pažinojo iš anksčiau, kaip tai seka iš Jono evangelijos pasakojimo /Jon 1, 35-42/. Kreipiasi taigi į juos ir kviečia tapti jo mokiniais. Šieji čia pat, palikę viską, seka jį.

[21-22]Kiek toliau rengėsi žvejoti Zebediejus su savo sūnumis Jonu ir Jokūbu. Jėzus, prisiartinęs pakviečia ir Zebediejaus sūnus būti jo mokiniais. Kaip Petras ir Andriejus, taip ir Jonas pažinojo Jėzų iš Judėjos /Jon 1,35/. Jonas taigi apsidžiaugė, kai Jėzus pakvietė juos sekti jį. Drauge taigi su broliu, palikę tėvą tvarkyti tinklus, sekė Mokytoją. Zebediejaus sūnūs apaštalų tarpe Kristui buvo itin artimi. Dėl jų uolumo ir karštumo buvo vadinami « griaustinio vaikais » /Mk 3,17/. Jokūbas buvo vadinamas didžiuoju, kad atskirtų nuo kito to paties vardo apaštalo, kuris būdavo vadinamas « mažuoju » arba Alfiejaus sūnumi /Mt 10,3; Mk 15,40/.

[23]Jėzus vaikštinėjo po visą Galilėją. Jis lankydavosi sinagogose ir tenai skelbė savo mokslą, « gerąją išganymo Naujieną ». Grk. — euvange-

sokią negalią. [24]Taip gandas apie jį pasklido po visą Siriją. Ir gabeno pas jį visus sergančiuosius: ligos ir skausmo prislėgtuosius, velnio apsėstuosius, epileptikus ir paralyžuotuosius, — o jis juos gydė. [25]Ir jį sekė didelės minios: iš Galilėjos, Dekapolio, Jeruzalės, Judėjos ir Užjordanės.

2. *KALNO PAMOKSLAS*

1. Palaiminimai

5. [1]O matydamas minias, jis užkopė į kalną; ir, jam atsisėdus, prie
jo priėjo jo mokiniai. [2]Ir, atvėręs savo burną, juos mokė, sakydamas:
[3]« Palaiminti vargdieniai dvasioje, nes jų yra dangaus karalystė.

---

lion-geroji naujiena. Geroji Naujiena, kurią Jēzus skelbē, tai buvo, kad mesijaninē karalystē atējo, kuri yra dangaus-išganymo karalystē. Jēzus savo mokymą tvirtino daromais stebuklais. Vaikščiodamas po Galilēją, jis ne tik mokē, bet taip pat gydē įvairius ligonius.

[24]Savo mokslu, bet ypač daromais stebuklais Jēzus pagarsējo ne tik Galilējoje, bet ir srityse į šiaurę nuo Palestinos, būtent, visoje Sirijoje. Iš visur gabeno pas jį dvasinius ir fizinius ligonius, ir jis juos gydē.

[25]Jam garsējant, pas jį rinkosi žmonēs iš visų kraštų: iš Galilējos ir Judējos, iš Dekapolio ir iš Užjordanēs. Dekapolis buvo-10 miestų rytinēje Jordano pusēje į šiaurę nuo Genezareto ežero. Imperatorius Pompiejus šiai sričiai buvo stueikęs autonomiją. Užjordanē radosi į pietus nuo Dekapolio. Ši sritis buvo dar žinoma Perējos vardu.

5. [1]Matydamas susirinkusią didelę minią, Jēzus ryžosi pasinaudoti proga, kad pasakytų programinę kalbą, išdēstydamas pagrindinius savo mokslo principus. Kad būtų geriau matomas ir girdimas, jis užkopē į nedidelį kalną ir nuo jo prabilo į susirinkusiuosius. Šis kalnas nūdien yra žinomas kaip Palaiminimų kalnas. Jis randasi 3 km. į šiaurēs vakarus nuo Kafarnaumo. Jēzui užlipus ant kalno ir atsisēdus, prie jo prisiartino mokiniai, kuriuos jau buvo pašaukęs /Mt 4,18-22/, o taip pat kai kurie iš artimųjų. Jie visi susēdo aplink Jēzų, kaip tai buvo priimta pas žydų mokytojus.

[2]Jēzus prabilo į mokinius ir į minią. Evangelistas naudoja semitinį išsireiškimą — « atvēręs burną ». Tokiu išsireiškimu paprastai pas semitus būdavo pažymima pasakytosios kalbos svarbumas. Evangelistas juo įveda į Kalno pamokslą, o Jēzus šiuo pamokslu įvedē visus į savo mokslo esmę.

[3]Matas cituoja aštuonius palaiminimus: tai 8 gairēs siekti krikščioniškam laimingumui. Šios gairēs rodo priešingą kelią į laimę, negu pasaulis siūlo.

Visų pirma palaiminti yra tie, kurie yra vargdieniai dvasioje, t.y. kurie ne tik išoriniai, bet ypač vidiniai yra neprisirišę prie turto; kurie ne tik pakenčia, bet tiesiog myli neturtą. Šie yra aiškiai skirtingi nuo tų, kurie, tiesa, yra vargdieniai, bet savo viduje yra gobšūs. Ne tai, ką žmogus turi, bet tai, ko jis trokšta, daro jį turto ar neturto žmogum. Palaiminti taigi yra tie, kurie nēra prisirišę prie žemiškų gērybių ir dēl jų negyvena, nes tai įgalina juos pakilti nuo žemēs, atsipalaiduoti nuo žemiškų rūpesčių, išsivaduoti iš žemiškos apgaulēs ir gyventi dangaus karalyste ir jos laime.

[4]Palaiminti liūdintieji, nes jie bus paguosti.
[5]Palaiminti malonieji, nes jie paveldės žemę.
[6]Palaiminti alkstantieji ir trokštantieji teisingumo, nes jie bus pasotinti.
[7]Palaiminti gailestingieji, nes jie patirs gailestingumo.
[8]Palaiminti tyraširdžiai, nes jie regės Dievą.
[9]Palaiminti taikdariai, nes jie bus vadinami Dievo vaikais.
[10]Palaiminti persekiojamieji teisingumo dėliai, nes jų yra dangaus karalystė.
[11]Palaiminti esate, kai dėl manęs jus keiks ir persekios bei, meluodami, sakys prieš jus visokį pikta. [12]Linksminkitės ir džiūgaukite, nes jūsų atpildas yra gausus danguje. Juk taip persekiojo pranašus, kurie jus pranoko. »

---

[4]Palaiminti yra ne tie, kurie žemiškais malonumais džiaugiasi, bet veikiau tie, kurie kenčia ir liūdi žemiško gyvenimo nedalios prislėgti. Tikrai, vidinio džiaugsmo, dvasinės paguodos ir sielos giedros patiria ne tie, kurie žemiškų malonumų ieško, kurie bėga nuo kančios, bet tie, kurie noriai prisiima kančią ir kantriai ją perneša, kaip Dievo dovaną amžinoms vertybėms laimėti. Nuo kančios žemės gyvenime pabėgti negalime. Nuo jos bėgdami, ją tik padidiname; ir, priešingai, ją noriai priimdami, jos geluonį praktiškai sunaikiname. Be to, žemiška kančia laimime dangišką ramybę, kuri yra Kristaus atneštoji ir teikiamoji dovana mesijaninės karalystės piliečiams.

[5]Pasaulyje dažnai viešpatauja jėga ir smurtas, vienok žmogui visokeriopą laimėjimą užtikrina veikiau malonumas bei švelnumas. Žemę laimi malonieji, t.y. tie, kurie visa priima su malonumu ir perneša su gerumu. Švelnumas, ne smurtas, atidaro duris į žmonių ir į Dievo širdį. Švelnumu ir malonumu taigi laimime žmonių ir Dievo širdis, o tuo pačiu laimime pilną Dievo gėrybių paveldėjimą žemėje ir danguje.

[6]Palaiminti tie, kurie trokšta ir siekia visame ir visada atatikti Dievo valią, būdami teisingi ir geri Dievui ir žmonėms, nes jie neliks apvilti: jie pasieks, ko siekia, ir bus pilnai užganėdinti. Jie nesakys: « Tuščiai gyvenau! »

[7]Palaiminti yra tie, kurie yra gailestingi; kurie daro gera iš širdies visiems, bet ypač vargstantiems, nes už savo gailestingumą jie laimės kitų gailestingumą, ir pirmoje vietoje Dievo, kuris užtikrina savo gailestingumą tiems, kurie yra gailestingi artimui /Mt 6,12/.

[8]Palaiminti, kurie yra tyros širdies, t.y. kurie yra tiesūs, teisūs, be klastos, nes tiesumas, tyrumas, buvimas be nuodėmės dėmės užtikrina dangaus paveldėjimą, o tuo pačiu Dievo regėjimą, t.y. amžiną buvimą su juo /AtĮ 18,13; Ap 14,5/.

[9]Palaiminti, kurie rūpinasi ir daro visa, kad taika viešpatautų. Taika yra Kristaus karalystės žymė /Iz 9,6/. Taika yra pagrindinė Kristaus sekėjų žymė /Jon 13,35/. Siekdami taikos ir vykdydami ją, mes pasirodome tikrais Dievo vaikais.

[10]Palaiminti yra visi tie, kurie yra persekiojami ir kenčia teisingumo dėliai, t.y. dėl tikėjimo, dėl doros, dėl Dievo, nes tuo jie sau užsitikrina išganymo karalystę. Kristus juk atėjo, kad kentėtų. Jo įsteigtoji išganymo karalystė neišvengiamai susijusi su kančia ir persekiojimais. « Mane persekiojo, persekios ir jus...Pasitikėkite, aš nugalėjau pasaulį» /Jon 15,20; 16,33/. Kai esame persekiojami dėl tikėjimo, tada galime turėti pilną tikrumą, jog išganymo karalystė yra mūsų, jog ją tinkamai atstovaujame.

[11]Kreipdamasis tiesioginiai į apaštalus, Jėzus įspėja juos, jog jų laukia persekiojimai. Jis tačiau juos drąsina, nurodydamas, kad tokia dalis teko ir pranašams; o taip pat juos užtikrina, kad už visa jų laukia gausus atpildas amžinybėje.

2. Žemės druska-pasaulio šviesa

[13]« Jūs esate žemės druska. Bet, jei druska nustotų sūrumo, kuo ji bus įsūdoma? Ji niekam daugiau nebetinka, kaip tik būti išmesta laukan ir žmonių sumindžiota. [14]Jūs esate pasaulio šviesa. Negali būti paslėptas miestas, kuris randasi ant kalno. [15]Ir žiburys neuždegamas, kad būtų padėtas po dangčiu, bet veikiau ant žibinto, ir šviečia visiems, kurie yra namuose. [16]Taip tešviečia jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų jūsų gerus darbus ir garbintų jūsų Tėvą, kuris yra danguje. »

3. Senasis ir Naujasis Įstatymas

[17]« Nemanykite, kad aš atėjau panaikinti Įstatymą ar Pranašus. Ne panaikinti atėjau, bet įvykdyti. [18]Mat, iš tikrųjų, sakau jums, iki dangus ir žemė nepraeis, nė viena iota ar taškelis neišdils iš Įstatymo, iki visa įvyks. [19]Taigi, jei kas panaikintų vieną iš šių, net mažiausių, įsakymų ir taip mokytų žmones, bus laikomas mažiausiu dangaus karalystėje; o, jei kas vykdytų ir mokytų, tas bus laikomas didžiausiu dan-

---

[13-15]Sintetiniu paralelizmu Kristus nurodo, kokie turėtų būti jo sekėjų santykiai su pasauliu Jo mokiniai į pasaulį turi atsinešti kaip druska ir kaip šviesa. — Kaip druska duoda valgiui skonį ir jį saugoja nuo gedimo, taip krikščionys yra pašaukti saugoti žemės gyvenime žmones nuo dvasinio gedimo per nuodėmę, ir drauge teikti jiems amžinojo gyvenimo skonį bei siekimą. Vienok druska gali sugesti: būti užteršiama ir prarasti savo skonį bei sūdijamą galią. Tai ypač lengvai gali atsitikti Palestinoje, kur druska imama iš Negyvosios jūros, išdžiovinant jūros vandenį ant žemės. Jei druska sugenda, ji niekam netinka; ją tenka išmesti į gatvę, kaip tai paprastai daroma Rytuose, ir ji yra sumindžiojama. Tai baugus įspėjimas Kristaus sekėjams. Jų pašaukimas, tiesa, yra kilnus ir svarbus pasaulio išgelbėjimui, bet, jei jie nustoja savo krikščioniško kilnumo ir šventumo, pasidaro niekam tinkami, taip kad pats pasaulis juos suniekina ir sumindžioja. — Kaip žiburys uždegamas ir dedamas ant žibinto, kad šviestų kambaryje, taip ir krikščionys yra pašaukti būti išganymo šviesa, kad šviestų ir rodytų pasauliui kelią į amžinąjį dangaus gyvenimą. Kristus taigi įspėja, kad jo sekėjai, būdami pasaulio šviesa /Jon 12,46/, nesislėptų, bet rodytųsi ir būtų visų matomi, it miestas pastatytas ant kalno; it lempa uždėta ant žibinto ir šviečianti visiems, kurie yra kambaryje.

[16]Kristus įspėja ir ragina savo sekėjus būti tiek gerais ir tiek šventais, kad visi galėtų sekti jų pavyzdžiu, darydami gera, ir taip teikdami dangiškajam Tėvui garbę.

[17]Jėzus atėjo ne kad atšauktų S.T., kuris buvo sudėtas iš Įstatymo ir pranašų, bet kad jį įvykdytų. Jis įvykdo S.T., nurodydamas, kaip jo asmenyje išsipildo pranašystės, ir mokydamas, kaip turi būti pildomi Dievo įsakymai, kad pasiektume amžinąjį gyvenimą.

[18]Jėzus pabrėžtinai užtikrina, kad iki pasaulio pabaigos iš Įstatymo nedings nė mažiausia raidė, nė mažiausias brūkšnelis. Vadinasi, Įstatymas pilnai ir vispusiškai turi būti vykdytas. — J o t a buvo mažiausia ebraiško alfabeto raidė. — T a š k e l i s — brūkšnelis, kuriuo buvo atžymimos ir atskiriamos tarpsavęs panašios raidės. Pav p ir f ebrajų alfabete yra žymima tuo pačiu ženklu, ir skiriama tik pridedamu tašku.

[19]Jėzus toliau įspėja, nurodydamas, kad jei kas nepaisytų Įstatymo smulkmenų ir kitus šia prasme mokytų, nors ir nebus dėl to atmestas ir pasmerktas, vienok dangaus karalystėje turės mažiau nuopelnų ir gaus mažesnį atlyginimą. Ir priešingai.

gaus karalystėje. [20]Nes aš sakau jums, jei jūsų teisingumas neviršys
Rašto žinovų ir fariziejų, neįeisite į dangaus karalystę.»
[21]«Girdėjote, jog seniesiems buvo pasakyta: — Neužmuši! O, jei
kas užmuštų, bus teistinas. — [22]O aš jums sakau, jog kiekvienas, kuris
pyksta ant savo brolio, bus teistinas. O kuris sakytų savo broliui: — Žiop-
ly! — bus skųstinas sinedriumui. O kuris sakytų: — Pamišėli! — bus
smerktinas į pragaro ugnį. [23]Taigi, jei tu aukoji prie altoriaus savo at-
našą ir ten atsimeni, kad tavo brolis turi ką prieš tave, [24]palik savo auką
tenai, prie altoriaus, ir eik pirma susitaikinti su savo broliu, o tada, atė-
jęs, aukok savo atnašą.»
«Veikiai susitark su savo priešininku, kol dar su juo esi kelyje, kad
kartais priešininkas neatiduotų tavęs teisėjui, o teisėjas-vykdytojui, ir
kad neatsidurtum kalėjime. [26]Iš tikrųjų, sakau tau, neišeisi iš ten, iki
neatmokėsi paskutinio pinigėlio.»

---

[20]Krikščionių tobulumas, jų gyvenimo šventumas, jų klusnumas Dievo valiai turi viršyti tų, kurie pas žydus buvo laikomi garbingiausiais ir tobuliausiais, būtent, Rašto žinovų ir fariziejų /Mt 23,7; Ekli 38,24.../.

[21]Jēzus primena, jog jie visi girdējo ir žino, kad Mozē, kalbēdamas ir rašydamas jų proseniams, draudē žudyti, o musikaltēlius įsakē bausti /Iš 20,13; Kun 24,17; AtĮ 5,17/.

[22]Kristus tuojau apsireiškia ne tik kaip mokytojas, bet taip pat kaip įstatimdavys. Jis primena klausytojams, ką Mozē buvo įsakęs. Jis neatšaukia Mozēs paliepimų, bet juos papildo, pagrieždindamas ir patobulindamas. Mozēs duotas Įstatymas draudē išorinį-fizinį žmogžudystēs veiksmą, o Kristus įsako pašalinti net ir vidinį nusiteikimą, kuris veda prie išorinio žmogžudystēs įvykdymo. Jis draudžia pyktį; draudžia įžeidinējimus; draudžia moralinę žmogžudystę. — Kai kurie kodeksai skaito: «kuris pyksta be pagrindo». Atrodo, kad žodžiai «be pagrindo» yra paaiškinamasis intarpas įjungtas į tekstą vēliau. — Žydai turējo dvi teismo instancijas: vietinis teismas, kuris sprędsavo mažesnius nusikaltinimus, ir sinedriumas, kurį sudarē tautos vyresnieji Jeruzalēje, ir kuriam buvo rezervuota spręsti svarbesnius prasižengimus prieš Įstatymą. Jēzus tačiau pabrēžia, kad šalia žemiško teisingumo yra dar ir dieviškas, kuris yra įvykdomas amžinybēje. — Žioply — hebr. raka yra giliai įžeidžiantis išsireiškimas. — Pamišēli — Apšaukti ką nors pamišēliu buvo ne tik įžeidimas, bet taip pat sukompromitavimas, o tuo pačiu dvasinē žmogžudystē, ir kaip tokia turi gauti ir dvasinį nubaudimą: turi atsakyti ne tik prieš žmones, bet ir prieš Dievą. — Pragaro ugnis — hebr. ghe-hinnom: Hinnomo slēnio ugnis. Šis slēnis buvo į pietus nuo Jeruzalēs. Anksčiau čia būdavo aukojamos žmonių aukos Moloko stabui /Jer 19,2-6/. Vēliau čia būdavo sudeginami nužudytųjų kūnai, gyvulių kaulai ir visokios miesto atmatos. Čia nuolat taigi kūrendavosi ugnis. Šis slēnis ir jame deganti ugnis tapo vaizdu pragaro ugnies, bei amžinosios pasmerkimo bausmēs /Mt 18,8/.

[23-24]Jēzus toliau nurodo, jog neužtenka vien pyktį atmesti, užgauliojimų bei įžeidimų vengti; reikia pozityviai pataisyti bei išlyginti savo santykius su prieteliais ir priešininkais. Ši pareiga yra svarbesnē net už aukų aukojimą. Visų pirma todēl reikia susitaikinti su artimu, ir tik po to galima eiti aukoti auką, nes tik tada atnaša bus vertinga Dievo akyse.

[25-26]Kaip yra išmintinga susiderinti su artimu, su kuriuo turime kivirčą, kad išvengtume teismo, taip yra išmintinga susiderinti su visais, kad neliktume niekam niekuo skolingi, ir taip išvengtume Dievo teismo ir jo bausmēs. Mat, Dievo teisingumas yra tobulas, todēl ir jo bausmē yra pilnutinē: «iki paskutinio cento» jam turēsime atsilyginti. — Pinigēlis — lot. quadrans-mažiausias pinigo vienetas.

[27]« Girdėjote, jog buvo pasakyta: — Nesvetimoteriausi! — [28]O aš
jums sakau, jog kiekvienas, kuris žvelgia į moterį, jos geisdamas, jau
nusikalto svetimoteryste savo širdyje. [29]O, jei tavo dešinioji akis pik-
tina tave, išlupk ją ir mesk šalin nuo savęs. Juk tau geriau verčiau vieną
sąnarį prarasti, negu kad visas tavo kūnas būtų įmestas į pragarą. [30]Ir
jei tavo dešinioji ranka tave piktina, nukirsk ją ir mesk šalin nuo savęs.
Juk tau geriau verčiau vieno sąnario nustoti, negu kad visas kūnas at-
sidurtų pragare. »
[31]« Taipogi pasakyta: — Jei kas paleistų savo moterį, teduodie jai
skyrybų raštą. — [32]O aš sakau jums: kiekvienas, kuris paleidžia savo
moterį, nebent dėl paleistuvystės, išstato ją svetimoterystei; ir, jei kas
paleistąją veda, svetimoteriauja. »
[33]« Dar girdėjote, jog seniesiems pasakyta: — Neprisieksi neteisingai,
o tesėsi Viešpačiui savo priesaiką. — [34]Bet aš sakau jums: išvis nepri-
siekinėti-nei dangumi, nes tai Dievo sostas; [35]nei žeme, nes tai padėk-
las jo kojoms; nei Jeruzale, nes tai didžiojo karaliaus miestas. [36]Nepri-
siekinėsi nei savo galva, nes negali padaryti juodo ar balto nė vieno vie-

---

[27-28]Mozės Įstatymas draudė svetimoterystę, o tuo pačiu įsakė moterystėje ištikimybę /Iš 20,13; AtĮ 5,18/. Žydai paisė daugiau fizinės ištikimylės, nors Įstatymas draudė ir dvasinį svetimoteriavimą /Iš 20,17/. Kristus įspėja ir pabrėžia, jog nusikalstama moterystės ištikimybei ne tik fiziniu veiksmu, bet ir mintimis, bei vidiniais pageidimais.

[29-30]Jėzus toliau pabrėžia, jog reikia vengti ne tik nuodėmingų veiksmų, bet taip pat ir progų, kurios veda į nuodėmę. Jis reikalauja todėl, kad kiekvienas drastiškai atmestų bei pašalintų visa, kas jį piktina, t.y. veda į pagundą, teikia impulsą nusidėti; šitai kiekvienas turi padaryti, nežiūrint kiek tai turėtų kainuoti.

[31]Istatymas leido vyrui paleisti žmoną, bet įsakė, kad paleistąjai būtų duodamas skyrybų raštas, kuris įgalindavo ją ištekėti už kito vyro /AtĮ 24,1-4/.

[32]O Kristus skelbia, jog moterystė yra neišardoma /Mt 10,10; Lk 16,18; 1Kor 7,10s/. Pagal Kristaus mokslą, jei išsiskyrusi moteris vėl ištekėtų, ji svetimoteriautų; ir, jei kas vestų išsiskyrusiąją, svetimoteriautų, nors ji būtų buvusi paleista dėl paleistuvystės. Vadinasi, dėl paleistuvystės galima išsiskirti, bet negalima iš naujo tekėti ar vesti. Kiti tačiau mano, kad gr. p o r n e a s čia esąs ebr. z e n u t vertimas, kuriuo nurodoma neteisėta moterystė, konkubinatas. Šiuo atveju tekstą reikėtų suprasti bei aiškinti, jog Kristus čia nurodo, kad moterystė yra neišardoma, išskyrus tik tą atvejį, kai gyvenama neteisėtoje moterystėje. Tie, kurie gyvena konkubinate, gali išsiskirti ir iš naujo vesti ar tekėti.

[33]S.T. draudė neteisingą priesaiką, bet nurodė, kad, kartą priesiekus Dievo vardu, priesaika yra įpareigojanti ir turi būti užlaikoma /Kun 19,12; Sk 30,3; AtĮ 5,11; 23,21/. Žydai bandė apeiti Įstatymą, prisiekinėdami ne Dievo, o kūrinių vardu. Kristus tačiau draudžia išvis prisiekinėti. Jis pabrėžia, kad žmogus neturi teisės prisiekti, įsipareigojant žemiškais dalykais, nes jie nėra jo nuosavybė, o priklauso Dievui.

[34-36]Žydai prisiekinėdavo dangumi, žeme, Jeruzale, savo galva. Kristus tačiau šitai draudžia, nurodydamas, kad kaip dangus, taip ir žemė; kaip Jeruzalė, taip ir pats mūsų kūnas nėra mūsų, bet Dievo galioje ir jo valioje. Dangus yra Dievo buveinė. Žemė yra suolelis Dievo kojoms padėti. Jeruzalė yra šventasis Dievo miestas: čia juk yra ne vien žemiškojo valdovo sostas, bet ir didžiojo Karaliaus buveinė-šventykla. Žmogus neturi nieko savo, nes net ir paskiri jo galvos plaukai yra Dievo žinioje: be jo valios nė vienas plaukas nenukrinta žmogui nuo galvos /Lk 21,18/. Net plaukų spalva priklauso nuo Dievo.

nintelio plauko. [37]Jūsų gi kalba tebūnie: — Taip, taip; ne, ne! — O
kas virš šito, tai yra iš piktojo.»
[38]«Girdėjote, jog pasakyta: — Akis už akį ir dantis už dantį. —
[39]O aš sakau jums: nesipriešinsi piktam, bet verčiau, kuris kerta tau į
dešinį skruostą, atgręžk jam ir antrąjį; [40]ir, kuris nori su tavim bylinė-
tis ir atimti tavo tuniką, atiduok jam ir apsiaustą; [41]ir kuris priverčia
tave vienai myliai, eik su juo dvi. [42]Tave prašančiam duok ir nuo no-
rinčio iš tavęs pasiskolinti nenusigręžk.»
[43]«Girdėjote, jog pasakyta: — Mylėsi savo artimą ir nekęsi savo
priešo. — [44]O aš jums sakau: mylėkite savo neprietelius ir melskitės
už tuos, kurie jus persekioja, [45]kad būtumėte jūsų dangiškojo Tėvo vai-
kai, nes jis leidžia savo saulei tekėti ant blogųjų ir gerųjų, ir lietui lyti
ant teisiųjų ir neteisiųjų. [46]Juk jei jūs temylėtumėte tuos, kurie jus myli,
kokį nuopelną turite? Argi ir muitininkai to pat nedaro? [47]Ir jei tesvei-

---

[37]Krikščionys visur ir visada privalo sakyti tiesą. Todėl priesaika jiems nėra raikalinga. Jei kas netiesą nori perduoti kaip tiesą priesaikos pagelba, tas elgiasi ne pagl Dievo valią, bet verčiau pagal velnio įkvėpimą ir gundymą, o jis juk yra melo tėvas /Jon 8,44/.

[38-39]S.T. galiojo žiaurus atsikeršinimo įstatymas-lex talionis /Iš 21,23s; Kun 24,19s; AtĮ 19,18/. Kristus atmeta principą atsilyginti piktu už pikta. Tačiau jo žodžiai: «Nesipriešink piktam»-reikia suprasti, ne kad išvis nereikėtų reaguoti prieš pikta, bet kad reikia į pikta reaguoti gerumu ir gerumu jį nugalėti /Rom 12,21/.

[40]Jei kas per teismą reikalautų tunikos, t.y. apatinio rūbo, vadinamos palaidinēs, kad tai būtų užstatas už suteiktą paskolą /AtĮ 24,12/, tai krikščionis turi ne tik ją atiduoti, bet dar turētų pridēti ir savo apsiaustą, t.y. viršutinį rūbą.

[41]Toliau Kristus skatina klusniai, noriai ir su kaupu atlikti įvairias pareigas. Konkrečiai jis mini įpareigojimą nunešti kokį nors daiktą, padarant vienos mylios kelią, ir liepia savo noru nunešti dvigubai toliau. Lotyniškoji mylia-milium pagal mūsų matavimą atatinka maždaug 1,5 km. atstumą /1,476 m./. Dar ir nūdien Rytuose yra įprasta įpareigoti piliečius atlikti kokias nors viešų darbų pareigas. Taip būdavo ir senovēje.

[42]Pagaliau Jēzus pabrēžia, jog jo sekējai privalo rūpintis atlikti ne vien tai, ko reikalauja teisingumas, bet taip pat vykdyti gailestingumo darbus, kitaip tariant, prie teisingumo pridēti dar gailestingumą. Jis liepia būti duosniems, kai kas prašo, ir gailestingiems, kai kas reikalingas paramos.

[43]S.T. neliepia pozityviai nekęsti neprietelio /Kun 19,18/. Jis reikalauja veikiau izoliuotis nuo priešų, neturēti santykių su pagonimis, kad taip apsisaugotų nuo jų pragaištingos įtakos /AtĮ 20,13s; 23,4s/. Rašto žinovai tačiau ilgainiui pradējo aiškinti, būk Įstatymas leidžiąs ir reikalaująs neapkęsti priešų. Be to, pažymētina, kad ebrajų kalboje «neapkęsti» yra tolygu «nemylēti» /Lk 14,26/, «nepalaikyti draugystēs».

[44]Kai žydai meilēs įsakymą ribojo tik savaisiais, tai Kristus nuo savojo meilēs įsakymo nuēmē betkokias ribas: jis liepē visus mylēti; taigi ne tik prietelius, bet ir neprietelius. Šį visuotinį meilēs įsakymą Jēzus remia dangiškojo Tēvo valia, kuris teikia savo gerumą kaip geriems, taip ir blogiems.

[46-47]Mylēti tą, kuris mus myli, ne tik nereikia jokių pastangų, bet dar yra malonu. Ši meilē plaukia iš pačios prigimties. Ją turi ir vykdo visi: žydai ir pagonys; teisieji ir nusidējēliai. Ši meilē nēra nuopelninga, nes ji nereikalauja jokios aukos. Priešingai, mylēti neprietelius yra sunku, kainuoja pastangų, savęs atsižadējimo; bet kaip tik dēl to ši meilē yra kilni ir nuopelninga. — M u i t i n i n k a i buvo žydai, kurie tarnaudavo romēnams, rinkdami mokesčius. Žydai juos laikē viešais nusidējēliais: sukčiais ir parsidavēliais.

kintumėte vien savo brolius, ką ypatingo darote? Ar ir pagonys to pat
nedaro? [48]Būkite taigi jūs tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra to-
bulas.»

4. Atgailos darbai

Išmalda

6. [1]« Žiūrėkite, kad savo teisingumo nedarytumėte žmonių akivaiz-
doje, siekdami būti jų matomi; kitaip neturėsite atlyginimo pas savo
Tėvą, kuris yra danguje. [2]Taigi, kai duodi išmaldą, netriūbyk aplink,
kaip tai daro veidmainiai sinagogose ir gatvėse, kad būtų žmonių gi-
riami. Iš tikrųjų, sakau jums, jie jau atsiėmė savo užmokestį. [3]Bet, kai
tu duodi išmaldą, tenežino tavo kairioji, ką daro tavo dešinioji, [4]kad
tavo išmalda liktų slaptoje; o tavo Tėvas, kuris mato slaptoje, tau at-
lygins.»

Malda

« Ir, kai meldžiatės, nebūkite kaip veidmainiai. Mat, jie mėgsta
melstis, stovėdami sinagogose ir aikščių kampuose, kad būtų žmonių
matomi. Iš tikrųjų, sakau jums, jie jau atsiėmė savo užmokestį. [6]Tu
gi, kai meldiesi, įeik į savo kambarį ir, užsklendęs duris, melskis į savo
Tėvą, kuris yra slaptoje; o, slaptoje matąs, tavo Tėvas tau atlygins.»
[7]O melsdamiesi nekalbėkite daug, kaip pagonys. Mat, jie mano,

---

[48]Jēzus saviesiems įsako ypatingą meilę, kuri turi būti tobula ir neribota kaip kokybēs, taip ir kiekybēs atžvilgiu. Krikščionys privalo mylēti visus be išimties. Jie juos turi mylēti pilnai ir tobulai, kaip to pavyzdį turi dangiškajame Tēvuje. Visame, taigi ir meilēje, krikščionys turi siekti dieviško tobulumo.

6. [1]T e i s i n g u m o, t.y. savo gerų darbų nereikia daryti, siekiant išorinio pasirodymo ir tuo pačiu žmonių įvertinimo. Krikščionys privalo paisyti ne žmonių, o Dievo įvertinimo.

[2]Fariziejai, kuriuos Jēzus laikē ir vadino veidmainiais /Mt 15,7; 22 18; 23,13s/, mēgdavo rodytis savo gerais darbais; duodami išmaldą, jie trimituodavo, kad visi akreiptų į juos dēmesį. Jēzus kviečia savuosius nesiekti išorinio pasirodymo, darant gera; bet visa daryti dēl Dievo ir tik iš jo laukti atpildo.

[3-4]Jēzus užtikrina, kad Dievas mato visa ir slaptoje. Todēl jis atlygins už visus ir kiekvieną gerą darbą, nors jis būtų niekam nežinomas. Tie gi, kurie siekia išorinio pasirodymo; kurie yra žmonių giriami ir įvertinami, mažesnį atlyginimą gaus iš Dievo, nes jį yra jau atsiēmę iš žmonių.

[5]Jeruzalēje kasdien-ryte ir vakare-būdavo aukojamos šventykloje aukos. Ryte-9 val., o po pietų 3 val. Tuo metu visi žydai, kur besirastų, atsigręžę į Jeruzalę, melsdavosi, jungdamiesi malda su tais, kurie šventykloje atnašavo aukas. Fariziejai mēgdavo viešai melstis, kad visų būtų matomi. Jie išeidavo į aikštes, atsistodavo prie gatvių sąnkryžų, ir tenai melsdavosi, kad tuo būdu būtų galimai daugiau žmonių matomi.

[6]Kristus įspēja, nurodydamas, jog meldžiantis reikia atsistoti ne žmonių, o Dievo akivaizdoje, siela jungiantis su juo tyloje. Mat, žinome, kad Dievas mato ir slaptoje, girdi ir tyloje. Juk malda yra kreipiama į Dievą, o ne į žmones. Iš Dievo tad reikia laukti įvertinimo, o ne iš žmonių.

[7]Pagonys mēgdavo melstis triukšmingai. Jie šaukdavo ir kartodavo savo prašymus, tikēdami, kad kuo daugiau kalbēs ir šauks, tuo jų malda bus daugiau išgirsta ir išklausyta /3Kar 18,26/.

kad dėka savo kalbumo bus išklausyti. [8]Nebūkite tad į juos panašūs. Juk jūsų Tėvas žino, ko jums reikia, pirma negu jį prašote. [9]Jūs taigi šitaip melskitės:

— Tėve mūsų, kuris esi danguje,
teesie šventas tavo vardas;
[10]teateinie tavo karalystė,
teįvyksta tavo valia, kaip danguje, taip ir ant žemės.
[11]Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien.
[12]Ir atleisk mums mūsų kaltes,
kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.
[13]Ir nevesk mūsų į pagundymą,
bet gelbėk mus nuo pikto. —

---

[8]Kristus moko, jog nėra nei reikalo, nei prasmės meldžiantis šaukti ir kartoti maldos žodžius, tartum Dievas vargiai girdėtų ar sunkiai suprastų. Tikrumoje Dievas viską žino. Jis žino, ko mums reikia. Jis žino, ko mes jį prašysime, pirma negu paprašome. Melstis reikia ne tiek lūpomis, kiek širdimi bei siela. Tokios maldos Dievas iš mūsų laukia; tokią maldą jis išklauso /Iz 29,13/.

[9-13]Jēzus pats suformuluoja maldą, kuri turi būti mūsų kasdieninė ir pagrindinė malda. Šia malda kreipiamės i Dievą, kaip į dangiškąjį mūsų Tēvą, pasivesdami jam ir žadėdami vykdyti jo valią; iš savo pusės prašome jį, kad aprūpintų mus žemiškomis gērybēmis, atleistų mums kaltes ir saugotų mus nuo pikto.

Dievo-Tēvo titulas žydams nebuvo svetimas /Ekli 23,1; Išm 1,12; Tob 13,4/. Bet ypatingu būdu Dievo-Tēvo sąvoka išryškėjo Jēzuje Kristuje, kuris tapo žmogumi, kaip Tēvo Viengimis Sūnus /Jon 1,14/. Per Jēzų Kristų ir mes esame pašaukti būti Dievo įsūniais /Ef 1,5/ ir turime priējimą prie dangiškojo Tēvo, kaip jo vaikai, galēdami kreiptis į jį, tardami: « Abba-Tēve » /Rom 8,15/. Dievas, tiesa, yra Tēvas, bet jis yra ir Viešpats. Jo vardas, jo asmuo, visiems turi būti šventas; jo viešpatavimas visų turi būti mielai laukiamas ir noriai priimamas; jo karalystē turi apimti dangų ir žemę, kad visa ir visi būtų po Dievo valdžia ir viena Dievuje.

Išpažinus ir pareiškus pagarbą Dievui, grįžtama prie žemēs žmogaus reikalų. Visų pirma prašoma to, kas reikalinga žemiškam gyvenimui, būtent, kasdienēs duonos, maisto kūno gyvybei palaikyti. — K a s d i e n ē s- gr. epiousios-būtinos. Prašoma taigi maisto, kuris būtinas pragyvenimui.

Bet kadangi žmogus ne vien duona yra gyvas, t.y. ne vien fizinę, bet ir dvasinę turi gyvybę, todēl ir maldoje, paprašius duonos, toliau meldžiama to, kas būtina sielai išganyti, būtent, kalčių atleidimo. Esame kalti Dievui, nes esame nusidējēliai. Todēl privalome prašyti, kad Dievas atleistų mums nuodēmes, ir taip užtikrintų mums dangaus paveldējimą. Mat, nusidējēliai, sutepti nuodēmēmis, dangaus nepaveldēs /Ap 21,8; Ef 5,5/. Dievas tačiau mums yra tiek atlaidus bei gailestingas, kiek mes esame atlaidūs mūsų artimui. Todēl, prašydami, kad Dievas mums būtų gailestingas, turime žadēti ir būti pasiryžę atleisti visiems, kurie mums yra kuo nors kalti.

O ir gavus kalčių atleidimą, dar nēra viskas. Kol esame žemēs žmonēs, galime vēl nusidēti. Todēl turime melsti Dievą, kad, jis gelbētų mus nuo pikta ir, jei galima, apsaugotų net ir nuo pagundymų. Nors pagundos nēra blogis, o neretai yra priemonē mus išbandyti bei sustiprinti dorybēse ir praturtinti nuopelnais. Taigi Dievas gali pozityviai norēti ir leisti, kad būtume gundyti. Juk Dievas norējo ir leido, kad būtų gundomas net ir jo dieviškasis Sūnus /Mt 4,1-4/, nes tuo siekē mus pamokyti, kuo velnias ypač stengiasi sugundyti, ir kaip reikia atemsti gundymą. Tiesa, Dievas visada teikia pakankamai malonių, kad galētume atsispirti pagundymams /1Kor 10,13/. Bet iš kitos pusēs jis nēra linkęs galutinai išlaisvinti nuo gun-

14« Mat, jei jūs žmonėms atleisite jų nusikaltimus, tai ir jums atleis
jūsų dangiškasis Tėvas; bet, jei jūs neatleisite žmonėms, tai nė jūsų
Tėvas neatleis jūsų nusikaltimų. »

Pasninkas

16« Kai pasninkaujate, nebūkite paniurę, kaip veidmainiai; nes jie
perkreipia savo veidus, kad pasirodytų žmonėms pasninkaują. Iš tik-
kųjų, sakau jums, jie jau atsiėmė savo užmokestį. 17O tu, kai pasnin-
kauji, pasitepk savo galvą ir nusiprausk savo veidą, 18kad ne žmonėms
rodytumeisi pasninkaująs, bet savo Tėvui, kuris yra slaptoje. Ir tavo
Tėvas, kuris mato slaptoje, tau atlygins. »

5. Dievas ir pasaulis

Tikrasis lobis

19« Nekraukite sau turtų ant žemės, kur kandis ir rūdis suėda ir kur
vagys įsiplėšia ir pavagia. 20Verčiau kraukite sau lobius danguje, kur
nei kandis, nei rūdis nesuėda, ir kur vagys neįsibrauna ir nepavagia.
21Nes, kur yra tavo lobis, ten bus ir tavo širdis. »

---

dymų, nes jie, kaip esame jau pabrēžę, tarnauja mums kaip priemonē stiprēti gerume ir turtēti nuopelnais. Kai Paulius pakartotinai prašē Dievą išlaisvinti nuo kūno silpnybių, kurios jį vargindavo ir išstatydavo pavojun nusidēti, Dievas atsakē: « Gana tau mano malonių, nes mano jēga bręsta silpnume » /2Kor 12,9/. Visų pirma taigi mes turētume prašyti, kad Dievas ne tiek nuo pagundų, kiek pagundose mus saugotų, ir neleistų būti sugundomiems. Kadangi tačiau, žinant mūsų silnumą, kiekviena pagunda mums sudaro pavojų nupulti, tai galime ir turime prašyti Dievą, kad, jei galima, apsaugotų mus išvis nuo pagundymų; o svarbiausia, kad gelbētų mus nuo viso pikto, kuris yra pasaulyje ir virš pasaulio; kuris paeina ne nuo kūno ir kraujo, o nuo tamsybių kunigaikščio-velnio /Ef 6,12/.

14-15Jēzus paaiškina, kodēl prašydami Dievą atleidimo, privalome pasižadēti patys būti atlaidūs. Jis pabrēžia, jog Dievas mums atleidžia tik tada ir tiek, kiek mes iš savo pusēs atleidžiame tiems, kurie yra mums kalti.

16Mozēs Įstatymas įsakē tik vieną pasninką, būtent, Permaldavimo šventēje /Sk 29,7; Kun 16,29/. Ilgainiui tačiau žydai pradējo praktikuoti daugiau pasninkų, kurie būdavo vieši ir privatūs. Fariziejai iš asmeniško dievotumo pasninkaudavo du kartus savaitēje: pirmadienį ir ketvirtadienį; pasninkaudami, mēgdavo viešai rodytis pasninkaują.

17Pasninkas yra atgailos veiksmas. Žydai todēl, pasninkaudami, ne tik susilaikydavo nuo valgio, bet ir nesiprausdavo, nesusišukuodavo plaukų, nevartodavo tepalų bei kvepalų ir stengdavosi rodytis nuliūdę. Kristus liepia vengti išorinio rodymosi, kaip meldžiantis, taip ir pasninkaujant, pabrēždamas, jog, atgailojant, reikia siekti rodytis ne žmonēms, bet Dievui, kuris mato slaptoje, ir už visa atlygina amžinomis vertybēmis.

18Nēra išmintinga rūpintis bei sielotis žemiškomis gērybēmis, kadangi jos yra gendančios; kadangi jas lengva prarasti. Brangius rūbus suēda kandys. Metalinius indus ir papuošalus rūdys sugraužia. Brangenybes vagys pagrobia.

20Kristus todēl ragina visų pirma rūpintis dangiškomis gērybēmis ir jų siekti. Žemē praeina su savo lobiais, o sukrauti turtai danguje visam pasilieka.

21Kristus kviečia siekti dangiškų gērybių dar ir dēl to, kad gērybēs paprastai pavergia mus. Jei siekiame žemiškų turtų, mes visa būtimi atsigręžiame į žemę ir neišvengiamai nusigręžiame nuo dangaus, rizikuodami prarasti amžinąjį gyvenimą; ir, priešingai, jei siekiame dangiškų gērybių, mes atsigręžiame į dangų, gyvename jam ir jį sau užsitikriname.

Tikroji šviesa

22« Kūno žiburys yra akis. Taigi, jei tavo akis yra sveika, visas tavo
kūnas bus apšviestas; 23bet, jei tavo akis yra netikusi, visas tavo kūnas
bus tamsoje. Jei tad tavyje esanti šviesa yra tamsybė, tai kaip didelė
yra tamsybė! »

Tikrasis Viešpats

24« Niekas negali tarnauti dviem valdovams: jis juk arba vieno nekęs
ir kitą mylės, arba dėsis prie vieno ir kitą niekins. Negalite tarnauti Die-
vui ir mamonai. »

Dievo Apvaizda

25« Todėl sakau jums: — Nesirūpinkite dėl savo gyvybės, ką val-
gysite ar ką gersite; nei dėl savo kūno, kuo apsirengsite. Argi gyvybė
nėra daugiau už maistą ir kūnas už drabužį? 26Pažvelkite į dangaus
paukščius. Juk jie nei sėja, nei piauna, nei kluonuosna krauna, o vienok
jūsų dangiškasis Tėvas juos maitina. Argi jūs nedaug daugiau už juos
esate? 27O kas iš jūsų gali savo rūpesčiu prailginti savo gyvenimą vienu
mastu? 28Ir kam tiek sielojatės dėl apsirengimo? Stebėkite lauko lelijas,
kaip jos auga. Jos nei dirba, nei verpia; 29o, sakau jums, jog nei Salia-

22-23Yra dvejopa šviesa: fizinė ir dvasinė. Fizinę šviesą regime mūsų akimis. Dvasinę šviesą mums teikia vidinis mūsų nusistatymas. Jei mūsų intencijos yra tyros, jos veda mus šviesos keliu; bet, jei jos nėra tyros, mes atsiduriame baisioje tamsoje.

24Kristus įspėja, jog negalime svyruoti ir laviruoti tarp dangaus ir žemės, tarp dangiškų ir žemiškų gėrybių: turime rinktis arba viena, arba kita; arba Dievą, arba žemės turtus. — Aram. — m a m o n a — pinigas, žemiškos gėrybės.

25-26Kristus kviečia nesisieloti dėl fizinės gyvybės išlaikymo: dėl to, kas būtina jai palaikyti, būtent, dėl valgio bei gėrimo. Pastebėtina, kad kai kuriuose kodeksuose žodžiai « ką gersite » yra išleidžiami. Todėl kai kurie teksto kritikai yra linkę manyti, kad tai esąs papildomasis intarpas originale. Pagrindas, kodėl nereikia sielotis dėl valgio yra tame, kad, jei Dievas kartą davė fizinę gyvybę, tai jis duos ir tai, kas būtina šiai gyvybei palaikyti. Juoba, kad, kaip visi gerai žinom, Dievas aprūpina visokeriopai menkus žemės gyvius, kaip skraidantieji paukščiai, suteikdamas jiems viso to, kas reikalinga jų gyvybei palaikyti; taigi tuo labiau jis rūpinasi žmogumi, tobuliausiu savo kūriniu, kad jis turėtų visa, kas būtina žemiškam gyvenimui.

27Žmogus nėra savęs viešpats. Jis visame priklauso nuo savo Kūrėjo. Žmogaus gyvenimas, nuo jo gimimo iki mirties, yra Dievo rankose. Niekas neturi teisės disponuoti žmogaus gyvenimu: bandyti neleisti naujai gyvybei gimti, ar amžiaus pabaigoje sutrumpinti ar prailginti gyvenimą. Bet jei Dievas yra mūsų gyvenimo Viešpats, tai jis parūpins ir visa, kas ir kiek reikalinga, kad galėtume gyventi tiek, kiek jis yra mums skyręs.

28Kaip nereikia sielotis dėl maisto, taip nereikia rūpintis ir dėl apsirengimo. Dievas aprūpina mus ir šiuo. Kristus, kuris kalbėjo nuo Palaiminimų Kalno, žvelgdamas į kalno papėdėje žaliuojančią ir žydinčią lygumą /Jon 6,10/, kvietė žvelgti į lauko žoles: į žydinčią leliją. Ji juk nuostabiai graži bei puošni. Bet, jei Dievas taip gražiai papuošia lauko žoles, kurios išdygsta, pražysta ir čia pat vėl nuvysta, kaip tuo labiau jis rūpinasi, kad į jo paties paveikslą sutvertas žmogus turėtų kuo apsirengti.

29Saliamonas buvo pagarsėjęs ne tik savo išmintingumu, bet taip pat ir savo turtingumu bei puošnumu /3Kar 9,26-10,29/.

monas visoje savo garbėje nevilkėjo, kaip viena iš jųjų. [30]Jei tad Dievas taip aprėdo lauko žolę, kuri šiandien yra, o rytoj metama į krosnį, ar ne tuo labiau jus, o mažatikiai!? [31]Nesisielokite tad, sakydami-Ką valgysime? — arba-Ką gersime? — arba-Kuo apsirengsime? — [32]Mat, visų tų dalykųješko pagonys. Juk jūsų dangiškasis Tėvas žino, kad viso to esate reikalingi. [33]Bet pirmiausia ieškokite Dievo karalystės, o visi anie dalykai bus jums pridėti. [34]Taigi nesirūpinkite dėl rytojaus, nes rytojus pats savim pasirūpins. Kiekvienai dienai gana jos vargo.»

6. Įvairūs pamokymai

Neteisti

7. [1]«Neteiskite, kad nebūtumėte teisiami. [2]Mat, kaip teisiate, taip ir jūs būsite teisiami; ir kokiu saiku seikėjate, tokiu bus ir jums atseikėta. [3]O kodėl savo brolio akyje pastebi krislą, bet savojoje nematai rąsto? [4]Arba, kaip tu gali sakyti savo broliui: — Duokš, išimsiu iš tavo akies krislą —, kai štai rąstas tavo akyje? [5]Veidmainy, pirma išmesk rąstą iš savo akies, paskui pažiūrėsi, kaip pašalinti krislą iš savo brolio akies!»

Pagarba tam, kas šventa

[6]«Neduokite to, kas šventa, šunims ir savo perlų nemėtykite ties kiaulėmis, kad kartais jų savo kojomis nesutryptų ir, atsigręžusios, jūsų nesudraskytų.»

---

[30]Tie, kurie perdaug rūpinasi žemiškais dalykais, yra mažo tikējimo žmonēs. Užuot pasitikēję Dievo Apvaizda, sielojasi ir deda visas pastangas, kad patys užsitikrintų visakuo; bet, žinodami savo ribotumą, neišvengiamai baiminasi dēl rytojaus ir yra neramūs.

[31-32]Kristus nurodo, jog tik pagonys yra nuolat susirūpinę valgiu ir apsirengimu, nes jie neturi tikējimo į tikrąjį Dievą, kuris yra gerasis ir galingasis pasaulio Viešpats, o mūsų Tēvas. Krikščionys tačiau gali ir turi būti ramūs ir pasitikį, nes žino, kad turi danguje Tēvą, kuris rūpinasi savo žemēje esančiais vaikais, ir juos visakuo aprūpina.

[33]Krikščionys virš visko turi rūpintis Dievo karalyste, siekiant ne žemiškų vertybių, bet dangiškų turtų amžinybēje, vykdant teisingumą žemēje.

[34]Žemiškas gyvenimas yra laikinas. Todēl nēra ko sielotis dēl rytojaus. Reikia kasdien atlikti šventai savo pareigas, lyg tai būtų paskutinē diena. O, jei Dievas leis sulaukti rytojaus, tai jis pasirūpins ir tuo, kas rytojuje mums bus reikalinga.

7. [1-2]Kristus įspēja, kad nebūtume greiti teisti ir smerkti kitus, ieškodami kituose kaltēs, užuot jos ieškoję visų pirma savyje, kad tuo būdu išvengtume Dievo pasmerkimo. Į artimą verčiau turime atsinešti su gailestingumu, nes savo gailestingumu mes užsitikriname sau žmonių ir Dievo gailestingumą.

[3-5]Jēzus primena, jog žmonēs yra linkę pas artimą pastebēti net ir mažiausias silpnybes, kai tuotarpu pas save nepastebi didelių ydų. Kiekvienas todēl privalo žiūrēti visų pirma savęs: save teisti, savo ydas pašalinti, o tik tada galēs ir iš kitų reikalauti, kad būtų pašalintos jų silpnybēs.

[6]Kristus vaizdžiai ir net drastiškai įspēja savuosius, kad šventą Evangelijos turtą, kuris yra vertesnis už visas žemiškas gērybes, šventai laikytų ir ištikimai saugotų, nemētydami kur reikia ir nereikia, ir neduodami nevertiems ir piktiems, kurie juo ne tik nepasinaudoja, bet dar gi jį išnie-

Melsti

[7]« Prašykite, o bus jums duota; ieškokite, o rasite; belskite, o bus jums atidaryta. [8]Mat, kiekvienas, kuris prašo, gauna; kuris ieško, randa; kuris beldžia, tam atidaroma. [9]Argi yra jūsų tarpe asmuo, kuris, jei jo sūnus jį prašytų duonos, jam duotų akmenį; [10]arba, jei prašytų žuvies, jam duotų žaltį? [11]Jei tad jūs, būdami blogi, gebate duoti savo vaikams gerų dalykų, kaip tuo labiau jūsų dangiškasis Tėvas suteiks gera tiems, kurie jį prašo! »

Daryti gera

[12]« Taigi visa, ko norite, kad žmonės jums darytų, ir jūs jiems darykite. Nes tai yra Įstatymas ir Pranašai. »

Du keliai

[13]« Įeikite pro ankštus vartus, nes erdvūs vartai ir platus kelias yra vedąs į pražūtį, ir daug tų, kurie juo eina. [14]Kaip ankšti yra vartai ir siauras kelias vedąs į gyvenimą! Ir nedaugelis yra tų, kurie jį atranda. »

7. Klaidingi pranašai

[15]« Sergėkitės klaidingų pranašų. Jie ateina pas jus avių rūbe, bet viduje yra plėšrūs vilkai. [16]Iš jų vaisių juos pažinsite. Argi vynuogės nuo erškėčių, ar figos nuo dagių raškomos? [17]Juk kiekvienas geras medis

---

kina, sumindžioja, o pačius Evangelijos skelbėjus gali net užpulti ir užmušti. Šis įspėjimas visada ir visiems buvo ir yra aktualus. Evangeliją reikia skelbti visiems, bet Evangelijos turto nereikia mėtyti visur ir siūlyti tiems, kurie į ją atsineša kaip šunys ir kiaulės.

[7-11]Jėzus ragina melstis ir užtikrina maldos sėkmingumu. Kaip mylintis, nors silpnas ir nuodėmingas, tėvas duoda savo vaikui, kai jis jį prašo reikalingų bei būtinų dalykų, taip tuo labiau Dievas, mūsų dangiškasis Tėvas, išklauso mūsų prašymus, kai jį meldžiame reikalingų ir būtinų dalykų.

[12]Ką Tobijas įsakė savo sūnui iš neigiamos pusės: « Nedaryk kitam to, kas tau nemalonu » /4,15/, — Jėzus įsako teigiama prasme. Tai auksinė krikščioniško gailestingumo taisyklė, kuri išplaukia iš dieviško Apreiškimo ir talpina savyje visą dievišką įstatimdavystę /Plg Rm 11,8-10/.

[13-14]Į amžinybę veda du keliai, ir į ją įeinama pro dvejas duris: platus kelias ir erdvios durys veda į prapultį; siauras kelias ir ankštos durys veda į išganymą. Turėtų visi rinktis šį pastarąjį kelią, bei eiti pro ankštąsias duris. Deja, taip nėra. Priešingai, daugelis renkasi platųjį kelią ir eina pro erdvius vartus, nežiūrint kad tai grąso pražūtimi. Mat, žmogų vilioja ir suvilioja patogumas. Juk patogiau eiti plačiu keliu ir įeiti pro erdvius vartus!

[15]Iš S.T. žinome, kad šalia tikrųjų, t.y. Dievo pašauktųjų, pranašų buvo ir netikrų. Šieji dėjosi esą Dievo pašaukti, bet tikrumoje veikė savo iniciatyva, siekdami savų, egoistinių tikslų, ir klaidino žmones /Ez 13,3; Mich 2,11; Raud 2,14/. Jėzus įspėja, jog klaidingų pranašų kils ir krikščionių tarpe. Todėl ragina saugotis, kad nebūtų suvedžioti bei suklaidinti.

[16-20]Jėzus toliau nurodo, kaip galima atpažinti klaidingus pranašus, nepašauktus mokytojus. Kaip medis pažįstamas iš vaisių, taip pranašas pažįstamas iš jo darbų. Tik geras medis duoda gerų vaisių; nuo blogo medžio negalima gauti gerų vaisių. Taip yra ir su pranašais. Iš jų gyvenimo ir darbų galima pažinti ar jie yra tikri, ar klaidingi. Tikri pranašai yra

duoda gerus vaisius, o netikęs medis neša blogus vaisius. [18]Geras medis negali duoti blogų vaisių, nei blogas medis gali nešti gerų vaisių. [19]Kiekvienas medis, kuris neduoda gerų vaisių, yra nukertamas ir metas į ugnį. [20]Taigi iš jų vaisių juos pažinsite. »

[21]« Ne kiekvienas, kuris man sako: — Viešpatie, Viešpatie! —, įeis į dangaus karalystę, bet tas, kuris vykdo valią mano danguje esančio Tėvo. [22]Aną dieną daugelis man sakys: — Viešpatie, Viešpatie, argi ne tavo vardu mes pranašavome? Ar ne tavo vardu išvarinėjome velnius? Ar ne tavo vardu darėme daug stebuklų? — [23]Ir tada aš jiems pareikšiu: — Niekada jūsų nepažinau. Atstokite nuo manęs, jūs piktadariai. — »

8. Kalno Pamokslo pabaiga

[24]« Taigi kiekvienas, kas klauso šių mano žodžių ir juos vykdo, prilygs anam gudriam vyrui, kuris pasistatė sau namą ant uolos. [25]Lijo ir lietus, tvino ir upės, pūtė ir vėjai, ir ištiko anuos namus, bet jie nesugriuvo, nes buvo pastatyti ant uolos. [26]O kiekvienas, kas klauso šių žodžių, bet jų nevykdo, prilygs anam paikam vyrui, kuris pasistatė sau namus ant smilčių. [27]Krito ir lietus, tvino ir upės, pūtė ir vėjai, ir ištiko anuos namus, jie sugriuvo, o jų sugriuvimas buvo visiškas. »

[28]Ir atsitiko, kad kai Jėzus baigė šias savo kalbas, minios stebėjosi jo mokslu. [29]Mat, jis mokė juos, ne kaip Rašto žinovai, bet kaip turįs galią.

švento gyvenimo vyrai, ir jų darbai bei pasiekiami rezultatai yra teigiami. O klaidingi pranašai, nors ir dedasi esą geri; nors ir skelbiasi esą Dievo pašaukti, tačiau jų skelbiamas mokslas neveda prie Dievo, prie gyvenimo šventumo, prie dvasinių laimėjimų. Klaidingų pranašų visada buvo. Jų yra ir nūdien. Kiek yra, vadinamų, teologų, kurie su entuziazmu kalba apie atsinaujinimą, apie reikalą keisti Bažnyčios sąntvarką ir p., o visi matom, kaip anie keitimai, atsigręžimai į pasaulį, bent iki šiolei, ne į laimėjimus, bet aiškiai į pralaimėjimus veda, dvasinę krizę išaukia. Šio viso akivaizdoje tačiau neturime nei nusigąsti, nei nusiminti, nes Kristus užtikrina, jog klaidingi pranašai neturi ateities: jų laukia nudžiūvimas, iškirtimas ir sudeginmas, kaip tai juk įvyksta su netikusiu vaismedžiu. Klaidingų pranašų laukia ne tik nesekmė, bet ir sunaikinimas bei pražuvimas.

[21]Neužtenka vien kalbėti apie Dievą, vien žodžiais jį išpažinti. Reikia tikėjimą vykdyti darbais, vykdant visame ir visada Dievo valią. Išganymą pasieks ne tie, kurie garsinasi tikėjimu, bet tie, kurie juo gyvena.

[22-23]Aną, t.y. teismo dieną ne vien tie, kurie Kristų atmetė, bet ir tie, kurie, nors dangstėsi jo vardu, bet tikrumoje buvo klaidingi pranašai; buvo piktadariai ir pikto tarnai, išgirs pasmerkimo ištarmę.

[24-27]Žmogaus likimas ir jo vertė priklauso nuo to, kuo jis grindžia savo gyvenimą. Jei jis savo gyvenimą atremia į Dievą, tuo pačiu jis užsitikrina, kad gyvenimo audros jo nenublokš. Bet, jei jis visų pirma paiso savo valios; jei jis atsigręžia į save, o ne į Dievą, tai jo gyvenimas prilygsta namui pastatytam ant smilčių, kurį audros lengvai sugriauna ir visiškai sunaikina.

[28-29]Evangelistas pabrėžia, jog, Jėzui baigus kalbėti, minia labai stebėjosi jo mokymu, nes jis kalbėjo ir mokė skirtingai, negu kiti Rašto žinovai bei mokytojai. Mat, žydų mokytojai savo mokymą remdavo Įstatymu ir Pranašais, o taip pat įvairių rabinų autoritetu. Jėzus gi mokė, remdamasis savo paties autoritetu. — « Girdėjote, jog pasakyta... O aš jums sakau... ».

3. *STEBUKLAI*

1. Raupsotojo išgydymas

8. [1]Jam nulipant nuo kalno, jį sekė didelės minios. [2]Ir va, prisiartinęs, vienas raupsuotasis parpuolė prieš jį, tardamas: « Viešpatie, jei panorėtum, gali padaryti mane nesuteptą. » [3]Ir jis, ištiesęs savo ranką, palietė jį, sakydamas: « Noriu, būk nesuteptas. » Ir tuojau jo raupsai pranyko. [4]O Jėzus jam sako: « Žiūrėk, kad niekam nesakytumei. Bet eik, pasirodyk kunigui ir atnašauk auką, kurią yra įsakęs Mozė, kad tai būtų jiems paliudymas. »

2. Šimtininko tarno pagydymas

[5]O jam įeinant į Kafarnaumą, prie jo prisiartino vienas centurijonas, maldaudamas [6]ir sakydamas: « Viešpatie, mano tarnas guli namie paralyžuotas ir labai kenčia. » [7]Ir taria jam: « Aš jį, atėjęs, pagydysiu. » [8]O centurijonas atsiliepdamas, sakė: « Viešpatie, nesu vertas, kad tu

---

8. [1]Jēzus reiškiasi kaip Mesijas ne tik savo mokymu, bet taip pat ir savo daromais ženklais bei stebuklais. Evangelistas aprašo keletą Jēzaus padarytų stebuklų.

Kalno pamokslas visiems padarē didelį įspūdį /Mt 7,28/. Todēl, jam benueinant, jį sekē didelēs minios.

[2]Pagal Mozēs Įstatymą raupsuotieji buvo laikomi suteptais, ir negalējo bendrauti su sveikaisiais. Jie gyvendavo izoliuoti. O jei kas kada nors artēdavo prie jų, jie turēdavo tokį įspēti, šaukdami iš tolo: « Suteptas, suteptas » /Kun 13,15/. Čia minimas raupsuotasis, nežiūrint draudimo, prisiartino prie Jēzaus ir, parpuolęs prieš jį ant žemēs, rytietišku papročiu išreiškē jam pagarbą. Po to paprašē, kad jį pagydytų, pareikšdamas savo tikējimą, jog jis galįs tai padaryti.

[3]Jēzus, įvertindamas raupsuotojo tikējimą, ištiesē savo ranką, palietē jį ir tarē: « Noriu, būk nesuteptas. » Evangelistas pabrēžia, jog čia pat raupsuotasis stebuklingai tapo sveikas.

[4]Jēzus pagydytajam įsako, kad apie stebulingą išgijimą niekam nesakytų. Kodēl Jēzus nenorējo, kad būtų kalbama apie įvykdytąjį stebuklą? Tam buvo eilē priežasčių. Visų pirma, daugelis nebuvo verti ne tik regēti, bet ir girdēti apie stebuklus. Antra, Jēzus nenorējo stebuklais versti įtikēti į jį. Jis verčiau siekē, kad visi laisvai ir pamažu įsitikintų, jog jis yra Dievo Siųstasis. Pagaliau, kad gandai apie jo daromus stebuklus galējo išaukti nenaudingų, o gal net žalingų reakcijų tautoje ir ypač valdančiųjų tarpe. Kadangi Įstatymas reikalavo, kad pagijęs raupsuotasis prisistatytų kunigui šventykloje, ir šis patikrintų ar tikrai yra pagijęs; o, jei pagijęs, kad aukotų padēkos atnašą, ir tik po to gautų kunigo oficialų paliudijimą, jog esąs pasveikęs, tai Jēzus pagydytajam įsako atlikti visa, ko Įstatymas reikalavo /Kun 14,1-20/.

[5]Šimtininkas — centurijonas — šimto kareivių dalinio viršininkas. Centurija buvo mažiausias Romos legijono vienetas. Minimas karininkas buvo romēnas, pagonis, bet žydams prietelingas. Jis pastatē Kafarnaumo sinagogą /Lk 7,2-10/. Lukas plačiau šį įvykį aprašo. Šimtininkas pradžioje kreipēsi į Jēzų, tarpininkaujant žydams, paskui per savo patikētinį ir pagaliau, kai Jēzus jau buvo ateinąs į namus, jis pats išējo jį pasitikti.

[7]Atsiliepdamas į centurijono prašymą, Jēzus užtikrina, jog yra beateinąs pas jį, kad, atējęs, pagydytų tarną.

[8-9]Centurijonas pastebi, jog nēra reikalo, ir jis nesijaučia esąs vertas, kad Jēzus ateitų į jo namus. Juk jis galįs pagydyti jo tarną ir iš tolo,

įeitum po mano stogu, bet tark tik žodį, ir mano tarnas pasveiks. [9]Mat,
ir aš, nors esu pavaldinys, turiu savo valdžioje kareivių, ir sakau šiam:
— Eik —, ir jis eina; o kitam — Ateik —, ir jis ateina; ir savo vergui:
— Daryk tai —, ir jis daro.» [10]O Jėzus, tai girdėdamas, buvo nustebintas, ir sakė tiems, kurie jį sekė: «Iš tikrųjų, sakau jums, tokio tikėjimo aš neužtikau nė pas vieną Izraelyje. [11]Sakau gi jums, daugelis ateis
iš Rytų ir Vakarų ir sėsis dangaus karalystėje už stalo su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu; [12]o karalystės vaikai bus išmesti laukan į tamsybes; ten
bus verksmas ir dantų griežimas.» [13]Ir sakė Jėzus šimtininkui: «Eik,
teįvyksta tau, kaip tikėjai!» Ir jo tarnas pasveiko tą pačią valandą.

3. Petro uošvės pagydymas ir kiti stebuklai Kafarnaume

[14]Atėjęs į Petro namus, Jėzus išvydo jo uošvę gulinčią ir turinčią
karščio. [15]Jis palietė jos ranką ir karštis pas ją liovėsi. Ji atsikėlė ir jam tarnavo.

[16]O atėjus vakarui, atgabeno pas jį daug velnio apsėstųjų. Jis išvarė
dvasias žodžiu ir pagydė visus ligonius; [17]kad įvyktų sekantys žodžiai
pasakyti per pranašą Izaiją:

— «Jis mūsų negalias pasiėmė ir ligas prisiėmė.»

---

vien savo ištartu žodžiu. Šį savo įsitikinimą jis remia savo kasdiene patirtimi. Jis, tiesa, žemo rango karininkas, bet turi po savo valdžia kareivių ir tarnų bei vergų. Jiems jis įsakinėja, ir jie jo klauso. Kaip tuo labiau taigi jis, dieviškasis Mokytojas, gali įsakinėti kam ir kada nori, kad jo valia būtų vykdoma, kaip jis nori. Jis tikrai nēra reikalingas asmeniško ryšio, kad pagydytų kiekvieną, kurį jis nori, ir kur anas besirastų. Todēl jis meldžia Jēzų, kad nesitrukdytų, o vien žodžiu pareikštų savo valią, kad ligonis pagytų, ir jis pagys. Tuo labiau, kad jis nēra žydas, ir todēl Jēzui gal nēra patogu pas jį atsilankyti, ir jis pats nesijaučia esąs vertas tokios privilegijos.

[10-12]Centurijono tikējimas buvo toks didelis, kokio Jēzus nerado pas Izraelio vaikus. Jis tad patenkino jo prašymą, vien ištartu žodžiu pagydydamas sergantį tarną. O Bažnyčia anuos — pagonio — centurijono žodžius, trykštančius tikējimu ir nuolankumu, cituoja šv. Mišių liturgijoje, prieš priimant šv. Komuniją. Jēzus, pabrēždamas, jog centurijonas turįs didesnį tikējimą, negu Izraelio vaikai, įspēja žydus, kad į mesijaninę karalystę bus pakviesti ir jos malonēmis naudosis daugybē pagonių, o nemaža Izraelio vaikų bus išmesti ir pasmerkti amžinoms kančioms.

[13]Evangelistas pabrēžia, kad ligonis tikrai pasveiko, kai Jēzus tik ištarē savo žodį: «Teįvyksta tau, kaip tikējai».

[14]Petras buvo kilęs iš Betsaidos /Jon 1,44/. Bet jis gyveno Kafarnaume /Mk 1,29/. Būdamas Kafarnaume, Jēzus greičiausiai apsistodavo pas Petrą, arba bent dažnai lankydavosi jo namuose. Petras buvo vedęs ir gyveno su uošviais. Šia proga Jēzus rado Petro uošvę sergančią, su aukšta temperatura /Lk 4,38-41/.

[15]Užteko, kad Jēzus paliestų jos ranką, ir ji, nors buvo sunkiai serganti, staiga pasijuto sveika ir, atsikēlusi, galējo pasirūpinti svečių pavaišinimu.

[16]Jēzus gydē ne tik fizinius, bet ir dvasinius ligonius. Tuo jis pasirodē turįs galią ne tik į fizinę, bet taip pat ir į dvasinę gyvybę. Jis gydē vien savo ištartu žodžiu. Jis nevartojo jokių ritualinių formulių, neskaitē jokių egzorcizmų.

[17]Pranašas Izaijas cituojamais žodžiais kalbējo apie kenčiantį Mesiją, Jahvēs tarną /ebr.-ebed Jahve/, kuris prisiēmē ant savęs visas mūsų fizines ir dvasines negalias /Iz 53,4/.

4. Kristaus sekimas

[18]O matydamas apie save didelę minią, Jėzus liepė vykti į kitą pusę.
[19]Ir vienas iš Rašto žinovų, prisiartinęs, jam sakė: « Mokytojau, aš sek-
siu tave, kur tu beeitum! » [20]Bet Jėzus jam taria: « Lapės turi landas,
dangaus paukščiai lizdus, o Žmogaus Sūnus neturi kur galvos priglaus-
ti. » [21]Kitas gi iš mokinių jam sakė: « Viešpatie, leisk man pirmiau nueiti
ir palaidoti savo tėvą. » [22]Bet Jėzus jam taria: « Sek mane, ir palik mi-
rusiems laidoti jų mirusiuosius. »

5. Audros nutildymas

[23]Jam įlipus į valtį, jo mokiniai sekė jį. [24]Ir štai jūroje kilo tokia
didelė audra, kad valtis buvo užpilama bangų. O jis miegojo. [25]Moki-
niai, pripuolę, jį pažadino, sakydami: « Viešpatie, gelbėk, žūvame! » [26]Ir
jis jiems taria: « Ko baiminatės, mažatikiai?! » Tuomet, atsikėlęs, su-
draudė vėjus bei jūrą, ir pasidarė visiškai ramu. [27]O žmonės stebėjosi,
sakydami: « Kas jis toks, kad net vėjai ir jūra jo klauso? »

---

[18]Jėzus nori išsilaisvinti iš minios, kad rastų kiek ramybės ir poilsio. Jis liepia todėl mokiniams ruoštis persikelti į kitą ežero pusę /rytinę/.

[19-20]Vienas iš Rašto žinovų, išgirdęs, kad Jėzus rengiasi vykti į kitą ežero pusę, pareiškia, jog jis yra pasiryžęs jį sekti, kur tik bevyktų. Rašto žinovo ištikimybė Jėzui greičiausiai rėmėsi žmogiškais jausmais ir žemiškais išskaičiavimais. Išganytojas todėl jį įspėja, nurodydamas, jog žemiškame gyvenime jis negali ko nors iš jo laukti, nes pats neturi kur prisiglausti. Laukiniai žvėreliai ir dangaus paukščiai turi sau prieglaudas, kai tuo tarpu jis neturi savo namų, kur ramiai ir patogiai galėtų pailsėti. — L a n d a — urvas landynė, kur lapės turi sau buveines. — Kristus sau taiko Žmogaus Sūnaus titulą, norėdamas tuo pabrėžti savo žmogišką prigimtį. Jis — viengimis Tėvo Sūnus /Jon 1,1.12-14/ — yra taip pat žmogaus Sūnus.

[21]Palaidoti tėvą yra žmogiško kilnumo pareiga. Jėzus tačiau nurodo, jog dėl Dievo, dėl sielos išganymo reikia paaukoti net ir kilniausias žemiškas pareigas. Kad pilnai galėtume Dievui tarnauti, neretai reikia atsižadėti žemiškų tėvų ir žemiškų rūpesčių. Žemiškus reikalus reikia palikti tiems, kurie gyvena tik žeme, kurie yra mirę dangui. Jėzus savo mokiniui įsako nesirūpinti žemiškais reikalais: palikti tai žemės vaikams, o rūpintis visų pirma Dievo karalyste ir jos teisybe /Mt 6,33/.

[23]Jėzus pirmasis įlipo į valtį. Po to sulipo ir mokiniai.

[24]Atsitolinus nuo kranto, staiga kilo audra. Į šiaurės rytus nuo Genezareto ežero dunkso Hermono kalnas. Jo aukštumoje susiformuoja šaltoji oro srovė. Tuo pačiu metu iš slėnio ir nuo ežero kyla karštoji srovė. Šių dviejų srovių susitikimas sukelia vėją, o neretai ir stiprias audras popietyje ir vakare. Vieną iš tokių audrų išgyveno aną pavakarį ir apaštalai su Jėzumi, besiirdami nuo Kafarnaumo į kitą ežero pusę.

[25]Apaštalai buvo prityrę žvejai. Jie buvo įpratę kovoti su bangomis. Bet šį kartą audra buvo tokia didelė, kad ir įgudę žvejai išsigando. Jie šaukėsi Jėzaus, kad jis savo dieviška galia juos ir save išgelbėtų.

[26]Jėzus, pažadintas, ir matydamas apaštalus išsigandusius, subaria juos, prikišdamas tikėjimo stoką. Jie juk žinojo, kad jis turi dangišką galią. Kodėl tad išsigando, kodėl baiminosi galį pražūti? Subaręs mokinius, Jėzus pagaliau atsikėlė, pamojo ranka ir staiga vėjas liovėsi pūtęs, o jūra visiškai nurimo.

[27]Apaštalai buvo jau matę eilę Kristaus padarytų stebuklų, bet tokio dar nebuvo matę. Jie todėl stebėjosi, kad Mokytojas gali ne tik žmones stebuklingai pagydyti, bet taip pat valdyti visas gamtos galybes.

6. Apsėstųjų išgydymas

[28]Ir, atvykus į kitą pusę, į Gadarėnų kraštą, priešais jį atsistojo, iš kapų išlindę, du velnio apsėstieji. Jie buvo taip pašėlę, kad niekas negalėjo tuo keliu praeiti. [29]Ir štai jie šaukė, sakydami: « Ką mes turime bendro su tavim, Dievo Sūnau? Ar atėjai čia, kad pirma laiko mus kamuotum? » [30]O buvo atstu nuo jų besiganant didelė kiaulių kaimenė. [31]Velniai taigi meldė jį, sakydami: « Jei mus išvarai, tai siųsk į kiaulių kaimenę. » [32]Ir jis jiems tarė: « Eikite! » O jie, išėję, nuėjo į kiaules. Ir štai visa kaimenė galvotrūkčiais pasileido skardžiu į jūrą ir prigėrė vandenyje. [33]O piemenys pabėgo ir, atėję į miestą, visa papasakojo; taipogi ir kas atsitiko velnio apsėstiesiems. [34]Ir va visas miestas išėjo priešais Jėzų, ir, jį pamatę, prašė apleisti jų žemę.

---

[28]Gadara buvo vienas iš Dekapolio srities miestų. Jis radosi apie 10 km. atstu į rytus nuo Genezareto ežero. Tai nūdienis Umm Kejs. Gyventojai čia buvo pagonys, nes žydai kiaulių nelaikydavo. Atvykus į Gadaro sritį, Jēzų pirmieji pasitiko du velnio apsēstieji. Jie klajojo negyvenamose vietose; lindējo kapuose. Buvo tiek pašēlę, jog buvo pavojingi: užpuldinēdavo praeivius; taip kad vietiniai žmonēs vengdavo eiti ten, kur jie slapstēsi.

[29]Apsēstieji pasitinka Jēzų, bet jie nedrįsta jį užpulti. Jie juk veikē velnio galia. Velnias tuojau atpažįsta, kas yra Kristus. Jis todēl, žinodamas Kristaus galią, pradeda lyg ir teisintis, o taip pat skųstis ir prašyti, kad jį paliktų ramybēje; kad jam neįsakytų grįžti atgal, išeinant iš šių nelaimingų žmonių ir grįžtant tuojau į pragarą. Velnias žinojo, kad Kristus atējo sutramdyti velnio viešpatavimą ant žemēs; bet jis taip pat žinojo, kad tai turēs įvykti tik jam užbaigus savo misiją. Jis vienok bijo, kad Jēzus nepanaudotų prieš jį savo galios pirmiau, negu turētų įvykti.

[30]Kiek atokiau nuo jų ganēsi kiaulių kaimenē. Morkus /5,13/ mini, jog buvo didžiulē: apie 2000 kiaulių-kaimenē.

[31]Velnias — amžinas Dievo ir žmogaus priešas — vienu, ar kitu būdu stengiasi kenkti ir žmogui ir Dievui. Jei turi apleisti žmogų, tai prašosi įeiti į kiaules, kad jas pražudytų, ir taip padarytų nuostolį žmonēms, o žmones sukeltų prieš Kristų.

[32]Kodēl Kristus leido piktosioms dvasioms įeiti į kiaules ir jas pražudyti? Greičiausiai todēl, kad jis tuo norējo dar kartą parodyti, jog turi galią į visa: į velnią, į žmogų ir taip pat į gyvulius. Be to, šiuo būdu Jēzus norējo parodyti, kad velnio apsēdimas buvo tikra realybē, ir kad apsēstųjų išgydymas nebuvo tai kokia magija ar psichologinis fenomenas, bet tikras dieviškos galios pasireiškimas. — Kiaulēs, siaubo pagautos, šoko bēgti ežero link, galvotrūkčiais nusivertē nuo kranto į vandenį ir prigērē. Aišku, žmonēms buvo nuostolis, bet Jēzus norējo parodyti, kad yra vertybių skalē. Jis leido žūti kiaulēms, bet išgelbējo žmones nuo velnio apsēdimo. Du žmonēs juk yra vertesni už du tūkstančius kiaulių. Tai graži pamoka visiems. Deja, daugelis jos nesupranta. Daugelis už kiaules, už medžiagines vertybes parduoda žmones, aukoja sąžines, pražudo sielas.

[33]Piemenys, matydami kas įvyko, išsigando ir pabēgo. Grįžę į miestą, papasakojo, kas buvo atsitikę su velnio apsēstaisiais ir su kiaulēmis.

[34]Miesto gyventojai ir kiaulių savininkai išējo pasitikti Kristų. Žinodami, kas buvo įvykę, jie nedrįso naudoti jēgą prieš Stebukladarį, bet primygtinai prašē, kad jis pasišalintų iš jų krašto, ir nedarytų jiems daugiau nuostolių. Taigi ir Gadarēnai paisē pirmoje eilēje kiaulių, o ne žmonių. Užuot prašę, kad Jēzus pasiliktų pas juos ir gelbētų jų sielas nuo velnio, jie reikalavo, kad jis pasišalintų, ir nedarytų jiems medžiaginēs žalos.

7. Paralitiko pagydymas

9. [1]Ir, įlipęs į laivelį, persikėlė į šiapus ir atvyko į savo miestą. [2]Ir
štai pristatė pas jį ant čiužinio gulintį paralitiką. Jėzus, matydamas
jų tikėjimą, tarė paralyžuotajam: « Pasitikėk, vaikeli, atleidžiamos tau
nuodėmės! » [3]Ir štai kai kurie iš Rašto žinovų sakė sau: « Tasai pikt-
žodžiauja! » [4]Bet Jėzus, permatydamas jų mintis, tarė: « Kam pikta
mintijate savo širdyje? [5]Kas gi yra lengviau-ar tarti: — Tau atleidžia-
mos nuodėmės —, ar sakyti: — Kelkis ir vaikščiok? — [6]O kad žino-
tumėte, jog Žmogaus Sūnus turi galią ant žemės atleisti nuodėmes »,
— tuomet sako paralitikui: — « Kelkis, imk savo guolį ir eik į
savo namus! » [7]Ir jis, atsikėlęs, nuėjo sau namo. [8]O minios, tai ma-
tydamos, buvo pagautos baimės ir garbino Dievą, suteikusį tokią galią
žmonėms.

---

9. [1]Iš Gadarēnų krašto Jēzus laiveliu grįžo atgal į vakarinį Genezareto pakraštį ir atējo į Kafarnaumą, kurį laikē savo miestu. Mat, į čia buvo persikēlęs gyventi. Taigi jau ne Nazaretas, bet Kafarnaumas buvo laikomas jo miestu.

[2]Kai tik mieste pasklido gandas, kad Jēzus yra sugrįžęs, tuojau pradējo gabenti pas jį ligonius. Evangelistas aprašo vieno paralitiko pagydymą. Jį atnešē pas Jēzų gulintį ant čiužinio. Jēzus kreipiasi į ligonį su tēvišku švelnumu: jį ramina ir kviečia turēti viltį. Visų nustebimui tačiau Jēzus užtikrina jaunuoliui nuodēmių atleidimą, o ne fizinį pagydymą. Žydai tikējo, kad kiekvienos negalios priežastis esanti nuodēmē. Jēzus, tiesa, yra pabrēžęs, jog ne visada negalių priežasties reikia ieškoti asmeniškose nuodēmēse, nes kartais Dievas jas leidžia, kad apsireikštų jo garbē nelaimēs ištiktame žmoguje /Jon 9,3/. Šia proga tačiau Jēzus pirmoje eilēje pasirūpino ligonį pagydyti iš dvasinių jo negalių, t.y. nuodēmių. Tuo jis siekē parodyti, kad didžiausias blogis yra dvasinēs negalios, o ne fizinēs, ir todēl visų pirma kiekvienas turētų rūpintis šiųjų pastarųjų pašalinimu; o iš kitos pusēs jis norējo parodyti, jog turi galią pašalinti ne tik fizines, bet ir dvasines negalias, kas yra žymiai svarbiau.

[3]Rašto žinovai, išgirdę, jog Jēzus savinasi teisę atleisti nuodēmes, piktinosi ir, nedrįsdami viešai Kristui priekaištauti, murmējo vieni sau, sakydami, būk Jēzus piktžodžiaująs, nes savinasi teisę, kuri priklauso tik Dievui. Juk kas, jei ne vien Dievas, turi galią atleisti nuodēmes?

[4-7]Jēzus rodēsi esąs Dievas ne tik darydamas stebuklus, ne tik savindamasis teisę atleisti nuodēmes, bet taip pat permatydamas bei skaitydamas žmonių mintis. Skaitydamas Rašto žinovų mintis ir žinodamas, ką jie apie jį galvojo, Jēzus kreipēsi į juos ir nurodē, jog jis tikrai turi galią atleisti nuodēmes. Žmonių akimis žiūrint, atrodē esą lengviau sakyti: « Tau atleidžiamos nuodēmēs » —, negu vieno žodžio ištarimu pagydyti paralitiką. Mat, nuodēmių atleidimo išoriniai nebuvo galima nei pastebēti, nei patikrinti, o ligonio pagijimą visi galējo matyti ir patikrinti. Žmonēms tad ligonio pagydymas galējo padaryti didesnį įspūdį, negu užtikrinimas, kad šitam ar kitam atleidžiamos jo nuodēmēs. Jēzus taigi pagydo paralitiką, kad tuo parodytų visiems, jog jis tikrai yra turįs dievišką galią, kuria gali pagydyti ne tik fizines, bet ir dvasines negalias.

[8]Stebuklo akivaizdoje minia išsigąsta. Jie teikia garbę Dievui, kad jis suteikē antgamtinę galią Nazareto Mokytojui. Jie jį, tiesa, pažino kaip žmogų, bet dabar pripažįsta, jog jis turi antgamtinę galią.

8. Sielų Ganytojas

Mato pašaukimas ir vaišės pas jį

9Ir Jėzui iš ten išvykstant, jis pamatė muitinėje sėdintį vyrą, vardu Matą, ir jis jam taria: « Sek mane! » Ir tas, pakilęs, sekė jį.
10Ir atsitiko, kad namuose jam atsisėdus prie stalo, štai daugelis ir muitininkų bei nusidėjėlių, atėję, sėdosi prie stalo drauge su Jėzumi ir jo mokiniais.
11Fariziejai, tai matydami, sakė jo mokiniams: « Kodėl jūsų Mokytojas vaišinasi su muitininkais ir nusidėjėliais? »
12O jis, išgirdęs, tarė: « Ne sveikieji, bet ligoniai yra reikalingi gydytojo.
13Eidami tad mokykite, ką reiškia: — Noriu gailestingumo, o ne aukos. — Juk ne teisiųjų atėjau šaukti, bet nusidėjėlių. »

Pokalbis su Jono mokiniais

14Tuomet prisiartino prie jo Jono mokiniai, sakydami: « O kodėl mes ir fariziejai daug pasninkaujame, bet tavo mokiniai nepasninkauja? »

9Jėzus buvo beišeinąs iš Kafarnaumo. Miestas, kaip jau esame minėję /Mt 4,13/, buvo gana didelis susisiekimo ir prekybos centras. Todėl čia buvo muitinė ir muitininkų. Beeidamas, Jėzus pamatė vieną iš muitininkų, sėdintį prie savo tarnybos stalo. Tai buvo Matas, žinomas dar Levio vardu /Mk 2,13-17; Lk 5,27-32/. Nežiūrint, kad Matas buvo muitininkas, kurių žydai neapkentė ir laikė nusidėjėliais, Jėzus jį kviečia būti jo mokiniu. Matas kvietimą čia pat priima ir, visa palikęs, jį seka. Nėra negalima, kad Matas jau anksčiau Jėzų buvo pažinęs, ar bent apie jį daug gero girdėjęs. Todėl, pakviestas, kvietimą noriai priima ir, viso atsižadėjęs, seka Jėzų.

10Muitininkai paprastai buvo pasiturintys žmonės. Toks buvo ir Matas. Tapęs mokiniu, jis pasikviečia Mokytoją pas save vaišėms. Svečių tarpe buvo visa eilė Mato kolegų-muitininkų.

11Fariziejai, pamatę Jėzų vaišinantis drauge su muitininkais, murmėjo ir, priekaištaudami, klausė jo mokinius, kodėl Mokytojas vaišinasi su nusidėjėliais ir tautos išdavikais bei romėnų tarnais, kokiais jie laikė muitininkus.

12Kristus, išgirdęs jam daromus priekaištus, atsiliepia ir paaiškina, kodėl tai darąs. Mat, jo pašaukimas jį verčia taip elgtis. Juk jis atėjo nusidėjėlių gelbėti. Kaip daktaras eina pas ligonius, taip jis eina pas nusidėjėlius. Kaip daktaras lanko ligonius, ne kad būtų jų draugas, bet kad juos gydytų; taip ir Kristus eina pas nusidėjėlius, ne kad nekreiptų dėmesio į jų kaltes, bet kad juos iš nuodėmių gelbėtų, išlaisvintų.

13Kristus įspėja fariziejus, kad jie užuot jam priekaištavę dėl jo santykių su nusidėjėliais, verčiau gilintųsi ir pilniau suprastų pranašų mokymą apie Dievo gailestingumą. Jėzus cituoja pranašo Ozėjo žodžius: « Gailestingumo noriu, ne aukos » /Oz 6,7/. Žydai visą savo dėmesį kreipdavo į liturgines apeigas, manydami, kad šventykloje aukojamos aukos padarys juos teisius Dievo akivaizdoje. Dievas tačiau daugiau laukia ne išorinio garbinimo, bet vidinės žmogaus meilės, kuri išorėje reiškiasi gailestingumo darbais.

14Fariziejai du kartus į savaitę pasninkaudavo, būtent, pirmadienį ir ketvirtadienį. Jonas Krikštytojas gyveno griežtą apsimarinimo gyvenimą; nenuostabu todėl, kad ir jo mokiniai daug pasninkaudavo. Tą dieną, kai fariziejai ir Jono mokiniai buvo bepasninkaują, greičiausiai tai buvo pirmadienis ar ketvirtadienis, jie matė, kaip Jėzus drauge su mokiniais vaišinosi pas Matą /Plg Mt 9,10/. Todėl kai kurie iš Jono mokinių, prisiartinę prie Jėzaus, jį klausė, kodėl jo mokiniai nepasninkauja, kaip tai daro fariziejai ir jie patys. Juk jie buvo girdėję iš Jono, kad jis esąs didesnis už patį Joną. Taigi ir jo mokiniai turėtų būti griežtesni ir tobulesni už juos; turėtų net daugiau pasninkauti ir apsimarinti, negu jie.

[15]Ir Jėzus jiems sakė: « Argi gali vestuvininkai liūdėti, kol su jais yra
jaunikis? Bet ateis dienos, kai jaunikis bus atimtas nuo jų, tuomet tai
jie pasninkaus. [16]Juk niekas nededa nedėvėtos medžiagos lopo ant pa-
laikio drabužio; nes jo užlopas atplyšta, ir įplyšimas darosi didesnis.
[17]Nei jauną vyną pila kas į senas odines; kitaip odinės plyšta, ir vynas
išsilieja, o odinės niekais nueina. Bet jauną vyną pila į naujas odines,
ir taip abu išsilaiko. »

9. Kiti du stebuklai

Sinagogos vyresnysis pas Jėzų

[18]Jam tai bekalbant, štai vienas vyresnysis, priėjęs, sukniubo prieš
jį, sakydamas: « Mano duktė ką tik mirė. Bet, atėjęs, uždėk ant jos savo
ranką, ir ji bus gyva. » [19]Ir, pakilęs, Jėzus sekė jį, o taip pat ir jo mokiniai.

Moters pagydymas

[20]Ir štai moteris, kuri dvylika metų buvo beserganti kraujavimu,
priėjusi iš paskos, palietė jo apsiausto kaspiną. [21]Mat, ji pati sau sakė:

---

[15]Atsakydamas, Jēzus neneigia, kad jo mokiniai nebūtų reikalingi atgailos. Jis tačiau nori atkreipti Jono mokinių dēmesį į svarbesnį dalyką-būtent, į savo mesijaniškumą. Atgaila yra tik priemonē pasiekti išganymui; bet Jēzus-Mesijas yra tas, kuris neša išganymą. Jēzaus-Mesijo buvimas yra džiaugsmo, ne liūdesio metas. Jo mokiniai turēs pakankamai progos liūdēti ir pasninkauti bei atgailoti, kai Jēzus bus atimtas nuo jų; kai jis, miręs ir prisikēlęs, grįš pas Tēvą. — Vestuvininkai — gr. uioi tou numfonos. Aiškus semitizmas. Uioi — hebr. benai — gali pažymēti: vaikus, giminaičius ir prietelius.

[16]Vilnonēs, neišdēvētos medžiagos lopas nēra tinkamas lopyti senam drabužiui; kadangi, kartą sudrēkęs, toks lopas paprastai susitraukia, o, traukdamasis, atplyšta nuo sudēvēto, nestipraus, drabužio; ir tuo pačiu drabužyje atsiranda dar didesnē skylē.

[17]Anais laikais Rytų kraštuose vyną pildavo ir laikydavo odinēse tarbose, kurias pasigamindavo iš papiautų gyvulių pilvų. Kadangi jaunas vynas rūgsta ir gamina dujas, tai jis paprastai yra pilamas į naujas, stiprias, odines; kitaip, berūgdamas, silpnesnes rauktines gali suplēšyti; o šiuo atveju nuostolis pasidaro dvigubas: parandamas ir vynas ir odinēs.

[18]Kai Jēzus dar kalbējosi su Jono mokiniais, prie jo prisiartino vienas sinagogos vyresnysis, rabinas, vardu Jairas /Mk 5,21-43; Lk 8,40-56/. Atējęs, jis pasveikina Jēzų rytiečiams įprastu būdu, nusilenkdamas prie žemēs, ir prašo, kad išgelbētų iš mirties jo dukrelę. Šį stebuklą plačiai aprašo evangelistai Morkus ir Lukas. Jēzus Jairo prašymą išklauso, ir, pakilęs, tuojau eina pas jį.

[20]Pakeliui Jēzus padaro kitą stebuklą, išgydydamas vieną moteriškę. Ši moteris 12 metų sirgo kraujavimo liga. Gydytojai jai nieko negalējo padēti /Mk 5,26/. Teliko tik viena viltis-Jēzus. Ji tvirtai tikējo, kad Nazareto Mokytojas gali ją išgelbēti. Reikējo tik kaip nors prie jo prieiti. O tai buvo nelengva. Mat, Įstatymas tokia liga sergančią moterį laikē sutepta, ir jai nebuvo leidžiama viešai rodytis /Kun 15,25s/. Ji negalējo taigi tiesioginiai prieiti prie Jēzaus ir jį paprašyti, kad pagydytų. Bet ji tikējo, kad, jei galētų slapta prie jo prisiartinti ir nejučiomis paliestų bent jo drabužį, bent jo apsiausto kutą, pagytų. Pastebētina, jog žydai prie apsiausto kampų turēdavo ant mēlynų kaspinų prikabintus ir nuleistus kutus, kurie jiems primindavo Įstatymą /Sk 15,37-41/. Ko moteris troško, tai įvyko. Jai pavyko prisiartinti minioje prie Jēzaus ir paliesti vieną iš apsiausto kutų.

« Jei tik paliesčiau jo drabužį, pagysiu. » [22]O Jėzus, atsigręžęs ir ją pamatęs, tarė: « Pasitikėk, dukra, tavo tikėjimas tave išgelbėjo. » Ir nuo tos valandos moteris tapo sveika.

Mergaitės prikėlimas

[23]O, atėjęs į vyresniojo namus ir matydamas vamzdininkus ir ūžiančią minią, Jėzus [24]tarė: « Pasišalinkite, nes mergaitė nemirė, o tik miega. » Ir jie juokėsi iš jo. [25]O kai minia buvo išvaryta, jis, įėjęs, paėmė ją už rankos, ir mergaitė atsikėlė. [26]Ir gandas apie šitai pasklido po visą aną kraštą.

10. Aklųjų pagydymas

[27]Jėzui iš ten išeinant, jį sekė du akli, šaukdami ir sakydami: « Pasigailėk mūsų, Dovido sūnau! » [28]O, jam įėjus į namus, aklieji atėjo pas jį; ir Jėzus jiems tarė: « Tikite, kad tai galiu jums padaryti?! » Jie jam sako: « Taip, Viešpatie! » [29]Tuomet jis palietė jų akis, tardamas: « Teįvyksta jums, kaip tikite. » [30]Ir atsivėrė jų akys. O Jėzus juos griežtai įspėjo, sakydamas: « Žiūrėkite, kad niekas nesužinotų! » [31]Bet jie, išėję, skleidė gandą apie jį visame krašte.

---

[22]Jēzus pajuto ne prisilietējimą, bet moters tikējimą, kuris jai laimējo stebuklingą pagydymą. Atsigręžęs todēl, ją užtikrino, jog yra sveika.

[23]Pas žydus buvo įprasta laidotuvēms samdyti raudotojas ir vamzdininkus, kad triukšmingai išreikštų gedulą /Jer 48,36; J. Flavijus, Bell. Jud. III, 9.5/.

[24]Jēzus nenori, kad visi susirinkusieji būtų stebuklo liudininkais. Visų pirma, jie to nebuvo verti; antra, tai galējo išaukti perdidelį susijaudinimą minioje su galimomis neigiamomis reakcijomis iš romēnų ir žydų vyresnybēs. Jēzus pareikalavo todēl, kad visi išeitų iš kambario ir liautųsi raudoję bei kēlę triukšmą, nurodydamas, jog mergaitē nēra mirusi, o tik mieganti. Įvyksimo prikēlimo iš numirusiųjų akivaizdoje mirtis tebuvo tartum tik miegas /Jon 11,11-13/. Jēzui pasakius, jog mergaitē nēra mirusi, o tik mieganti, iššaukē susirinkusiųjų tarpe juoką, kadangi jie buvo visai tikri, jog mergaitē neabejotinai yra mirusi.

[25-26]Kai visi pasišalino, Jēzus, įējęs į vidų, paēmē mirusiąją už rankos, ir ji atgijo. Šis stebuklas, nors Jēzus ir stengēsi slēpti, sukēlē platų atgarsį visame krašte.

[27]Kai Jēzus paliko Jairo namus ir ējo sau toliau, jį sekē du aklieji. Jie buvo elgetos. Jie prašē pagelbos, tikēdami, kad jis ne tik gali juos sušelpti, bet taip pat pagydyti.

[28]Pradžioje Jēzus nekreipē į juos dēmesio, bet jie nesiliovē jį sekę, ir kai jis sugrįžo į namus, jie sekē jį į vidų. Tuomet Jēzus juos paklausē, ar jie yra tikri, kad jis galįs juos pagydyti. Jie patvirtino, jog tiki į jo dievišką galią.

[29-30]Jēzus atlygina jų tikējimą, juos pagydydamas savo ištartu žodžiu.

[31]Ir šį kartą Jēzus reikalauja, kad nebūtų kalbama apie įvykusį stebuklą. Vienok tai buvo neįmanoma nuslēpti. Gandas apie Jēzaus daromus stebuklus vis labiau ir labiau plito visame krašte.

11. Velnio išvarymas iš nebylio

[32]O jiems išėjus, štai atgabeno pas jį velnio apsėstą nebylį. [33]Ir, velnią išvarius, nebylys prakalbėjo. Ir minios stebėjosi, sakydamos: « Tokių dalykų niekados Izraelyje nėra pasirodę! » [34]Bet fariziejai sakė: « Per velnių vyresnyjį jis išvaro velnius. »

4. *APAŠTALAI*

1. Piūtis ir reikalas darbininkų

[35]Jėzus perėjo visus miestus ir kaimus, mokydamas jų sinagogose ir skelbdamas karalystės Evangeliją, o taip pat gydydamas kiekvieną ligą ir kiekvieną negalią. [36]O matydamas minias, jų gailėjosi, nes buvo suvargusios ir drypsojo, it avys neturinčios piemens. [37]Tuomet jis taria savo mokiniams: « Piūtis gausi, bet darbininkai neskaitlingi. [38]Melskite tad piūties šeimininką, kad siųstų darbininkų į savo piūtį. »

2. Apaštalų pašaukimas ir jų siuntimas

10. [1]Ir pasišaukęs dvyliką savo mokinių, suteikė jiems galią ant piktų dvasių, kad jas išvarytų, ir kad gydytų visokią ligą ir visokią negalią.

---

[32]Išėjus regėjimą atgavusiems akliesiems, pas Jėzų atgabeno velnio apsėstąjį, prašydami, kad jį pagydytų. Velnio apsėdimas žmoguje įvairiai reiškiasi. Atgabentasis velnio apsėstasis buvo praradęs kalbą. Jėzus išvarė velnią, ir nelaimingasis atgavo kalbos dovaną.

[33]Kristaus daromi stebuklai žmonėse išaukė stebėjimąsi. Gydo ligonius, išvarinėja velnius, prikelia numirusius! — Tokių dalykų dar niekas nebuvo matęs ir girdėjęs Izraelyje!

[34]Kai minios stebėjosi Jėzaus stebuklais, fariziejai, negalėdami paneigti stebuklų fakto, pradėjo skleisti gandus, teigdami, būk jis darąs stebuklus ne Dievo, bet velnio galia; net ir pačius velnius išvarąs velnių vyresniojo galia.

[35]Evangelistas trumpai nusako Kristaus apaštališką veiklą: jis vaikštinėjo po kaimus ir miestus, skelbė Evangeliją, darė stebuklus.

[36]Jėzų sekė, jo klausėsi gausios minios žmonių. Žvelgdamas į jas, jis jų gailėjosi, nes matė jas dvasia išvargusias ir klaidžiojančias be tikslo, be tvarkos ir be apsaugos. Šiuo Kristus daro stiprų priekaištą Izraelio dvasios vadams, kurie tikrumoje niekino minią ir nesirūpino ja /Jon 7,49/. — Drypsojo, it avys...Išsisklaidžiuoios stovinėjo bei gulinėjo vienos sau. S.T. dažnai šiuo vaizdu nurodoma išrinktoji tauta /Sk 27,17; 3Kar 22,17; Teis 11,19/.

[37-38]Turima mintyje dvasinė piūtis. Ji didelė, nes minios žmonių su atviromis širdimis klauso Jėzaus mokymo ir jį seka. Bet šiai piūčiai reikia ne tik Dievo, o ir žmonių veikimo, reikia darbininkų. Šiuo Kristus įveda į reikalą apaštalų. Apie tai kalbama sekančiame skyriuje.

10. [1]Jėzus turėjo nemažą skaičių mokinių. Iš jų tačiau išsirinko dvylika. Šiuos jis laikė arti savęs; jiems patikėjo Dievo karalystės paslaptis /Jon 15,15/; juos padarė savo bendradarbiais ir vėliau paliko savo įpėdiniais. Pasirinko dvylika, nes norėjo parodyti, kad jo Bažnyčia yra statoma bei bus pastatyta ant dvylikos apaštalų, kaip S.T. Sinagoga buvo pastatyta ant dvylikos Izraelio giminių. Dvylikai išrinktųjų Jėzus suteikė ypatingų antgamtinių galių, kad jie gydytų ligonius ir išvarinėtų velnius.

[2]O dvylikos apaštalų vardai yra sekantys: pirmasis-Simonas, vadi-
namas Petras, ir Andriejus, jo brolis; Jokūbas, Zebediejaus sūnus, ir
jo brolis Jonas; [3]Pilypas ir Baltramiejus, Tomas ir Matas, muitininkas;
Jokūbas, Alfiejaus sūnus, ir Tadas, Simonas Kananietis ir Judas Iska-
rijotas, kuris jį ir išdavė. [5]Šiuos dvylika išsiuntė Jėzus, jiems davęs įsa-
kyma, tardamas:
«Nevykite pas pagonis ir neikite į samariečių miestą. [6]Eikite ver-
čiau pas prapuolusias Izraelio namų avis. [7]O eidami, skelbkite, saky-

---

[2]N.T. knygose apaštalų sąrašas paduodama keturis kartus. Čia-pas Matą, pas Morkų 3,16-19, pas Luką 6,14-16 ir Apaštalų Darbų knygoje 1,13. Visuose šiuose sąrašuose pirmoje vietoje minima Petras, o paskutinėje Judas Iskarijotas, išdavikas. Be to, šiuose sąrašuose galima pastebėti trys apaštalų sugrupavimai. Pirmoje grupėje visada minimi Petras, Jonas, Jokūbas ir Andriejus; antroje — Pilypas, Baltramiejus, Tomas ir Matas; trečioje — Jokūbas Alfiejaus, kitaip dar vadinamas Mažasis, Judas, kitaip vadinamas Tadas, Simonas Kananietis, kitaip vadinamas Uolusis, ir Judas Iskarijotas. Pirmoje grupėje yra didieji apaštalai, kuriuos Jēzus ypatingu būdu laikē sau artimais. Simoną pavadino Petru ir jį paskyrē savo įpēdiniu, suteikdamas jam aukščiausią valdžią Bažnyčioje. Andriejus ir Jonas buvo pirmieji, kurie susitiko su Jēzumi bei jį pažino /Jon 1, 37-42/. Jonas tapo labiausiai numylētas Jēzaus mokinys /Jon 13,23; 20,2; 21,20/. Petrą, Joną ir Jokūbą Kristus ypatingais atvejais pasiimdavo su savim ir leido būti jiems liudininkais savo dieviškos garbēs ant Taboro kalno ir savo kančios Alyvų darže, o taip pat Jairo dukters prikēlimo iš numirusiųjų /Mt 8,51; Mk 5,37; Mt 17,1; 26,37/. Pastebētina, kad Matas Petrą ne tik stato pirmoje vietoje, bet ir pabrēžia, jog jis yra pirmasis, t.y. vyriausias iš Dvylikos.

[3]Baltramiejus ir Tomas yra aramaiški vardai, o Pilypas turi graikišką vardą. Baltramiejus buvo Pilypo draugas. Jis buvo vadinamas dar Natanaelio vardu /Jon 1,45; 21,2/. Matas — ebraiškas vardas. Jis turējo dar ir kitą ebr. vardą — Levi. Evangelistas prie savo vardo prideda pastabą, jog buvęs muitininkas.

Trečioji apaštalų grupē visada pradedama Jokūbo vardu. Jis skiriamas nuo Jokūbo, Zebediejaus sūnaus, arba nurodant tēvo vardą — Alfiejaus sūnus, arba duodant Mažojo pravardę — Jokūbas Mažasis. Nors yra nuomonių skirtumų, bet daugiau negu apytikru, kad šis apaštalas Jokūbas yra tas pats, ką Jokūbas Viešpaties pusbrolis, pirmasis Jeruzalēs vyskupas, iškilęs į pirmaeiles figūras pirminēje Bažnyčioje, taip kad Paulius jį laiko vienu iš Bažnyčios šulų, ir stato šalia Petro ir Jono /Gal 1,19; 2,9; ApD 15,12s; 21,18/. Tadas turējo dar aramaišką vardą Jūdas. Jis buvo Jokūbo, Viešpaties pusbrolio, brolis /Jud 1,1/.

[4]Simonas turi dar Kananiečio pravardę, kad jį būtų galima atskirti nuo Simono Petro. Kananietis — aramaiškos kilmēs žodis, kuriuo nurodoma uolumas. Graikų kalboje Kananietis yra verčiamas Zelotes — Uolusis. Yra pagrindo manyti, kad ir Simonas Kananietis buvo Viešpaties pusbrolis: Jokūbo ir Judo Tadiejaus brolis; po Jokūbo tapęs antruoju Jeruzalēs vyskupu.

Judas išdavikas buvo kilęs iš Qeriot miestelio. Todēl nurodomas kaip Judas Iskarijotas /ebr. iš-vyras Qeriot: vyras is Qerioto/, kad tuo būdu būtų skiriamas nuo Judo Tadiejaus.

[5-6]Jēzus siunčia apaštalus pradinei misijai. Jiems įsako ribotis apaštalavimu tarp žydų. Apaštalavimui tarp pagonių jie dar nebuvo parengti, o be to, lankymasis pas pagonis ir samariečius būtų išaukęs didelį žydų priešingumą.

[7]Jēzus liepia apaštalams skelbti tai, ką Jonas ir ką jis pats pradžioje buvo skelbęs /Mt 3,2; 4,17/, būtent, jog dangaus, t.y. mesijaninē karalystē yra jau arti, jau čia pat.

dami: — Dangaus karalystė arti! — [8]Ligonius gydykite, mirusiuosius prikelkite, raupsuotus apvalykite, velnius išvarykite! Dovanai gavote, dovanai ir duokite. [9]Neįsigykite nei aukso, nei sidabro, nei vario savo diržuose, [10]nei krepšio kelionei, nei dviejų tunikų, nei kurpių, nei lazdos; nes darbininkas yra vertas savo maisto. [11]Į kurį tik miestą ar kaimą beateitumėte, pasiteiraukite, kas jame yra vertas, ir tenai pasilikite, kol išvyksite. [12]O įeidami į namus, pasveikinkite juos. [13]Ir, jei tie namai būtų verti, tenužengs ant jų jūsų ramybė; bet, jei jie neverti, tesugrįš jūsų ramybė pas jus. [14]Ir jei kas jūsų nepriimtų, nei jūsų žodžių neklausytų, išeidami iš anų namų ar ano miesto, nupurtykite dulkes nuo savo kojų. [15]Iš tikrųjų, sakau jums, teismo dieną Sodomos ir Gomoros žemei bus lengviau, negu anam miestui. »

3. Persekiojimai

[16]« Štai aš siunčiu jus, kaip avis tarp vilkų. Būkite tad gudrūs, kaip žalčiai, ir neklastingi, kaip balandžiai. [17]Sergėkitės gi žmonių, nes jie

---

[8]Jēzus įsako apaštalams savo mokymą tvirtinti stebuklais, naudojantis jiems suteikta antgamtine galia /Mt 10,1/. Jie turi gydyti ligonius, išvarinėti iš apsēstųjų velnius, kad taip įtikintų žydus, jog mesijaninē karalystē yra tikrai atējusi. Žydai juk laukē ir reikalavo ženklų net iš paties Kristaus /Jon 6,30/. Jēzus tačiau įspēja apaštalus, kad už teikiamas malones, už daromus stebuklus neimtų iš nē vieno jokio užmokesčio, kaip tai darydavo pagonių žyniai /ApD 8,4-20/.

[9]Leisdamiesi į kelionę, apaštalai neturējo apsirūpinti nei pinigais, nei kitais kelionei reikalingais dalykais, kaip: kuprinē, atsarginis drabužis, kurpēs, lazda. Visu tuo juos turējo aprūpinti tie, kuriems jie ējo skelbti Evangeliją. Rytiečiai pinigus: aukso, sidabro ir vario monetas paprastai laikydavo diržuose, kuriais susijuosdavo tuniką. Jei Įstatymas reikalavo kuliančiam jaučiui neužrišti nasrų /AtĮ 25,4/, kaip tuo labiau apaštalai turējo būti laikomi vertais už jų pasiaukojimą gauti iš tikinčiųjų medžiaginį aprūpinimą.

[11]Toliau Jēzus liepia, kad atvykę į kurią nors vietą, apsistotų ne užeigos namuose, bet pas privačius žmones, pasiteiraujant kurie galējo būti verti, kad jie pas juos gyventų, kol tenai pasiliks.

[12-13]Rytiečiams buvo įprasta, įeinant į svetimus namus, pasveikinti ten esančius, linkint tiems namams ramybēs. Ir apaštalams Jēzus liepia taip elgtis, įspēdamas, kad jie nebijotų tai daryti, net jei vieni ar kiti būtų neverti.

[14]Žydai, sugrįžę iš pagonių kraštų, prieš įeidami į šventą Izraelio žemę, privalējo nusidulkinti savo drabužius, kad pagonių žemēs dulkēmis nesuterštų Izraelio žemēs /ApD 13,51/. Jēzus įsako ir apaštalams panašiai elgtis, išeinant iš tų namų, ar to miesto, kuris jų nepriimtų. Jie turi išeiti ir, išeidami, nusipurtyti dulkes nuo savo kojų, kad tuo parodytų, jog su jais neturi nieko bendra. Šis Kristaus įsakymas yra prisimintinas, kai bandoma dialogauti su pasauliu.

[15]Sodomos ir Gomoros sunaikinimas /Prad 13,11-18/ liko visiems laikams klasinis įspējimas, jog Dievas baudžia tuos, kurie nuodēmingai gyvena. Jei jis nubaudē pagonis, tai dar daugiau jo bausmē palies tuos, kurie atmeta išganymo Evangeliją. « Jei aš nebūčiau atējęs ir nebūčiau kalbējęs, — sakē Jēzus, — jie nebūtų turēję nuodēmēs, o dabar jie neturi pasiteisinimo » /Jon 15,22/.

[16]Kristus įspēja apaštalus, kad savo veikloje jie sutiks priešų, atsiras pavojuose. Todēl ragina, kad būtų gudrūs ir apsukrūs, bet drauge tiesūs ir neklastingi.

[17]Jēzus kviečia apaštalus saugotis šio pasaulio žmonių, tamsybių vaikų /Jon 3,20/. Mat, šieji stos prieš juos, kaltins teismuose, muš sinagogose.

atiduos jus teismui ir savo sinagogose plaks jus; [18]o ir pas valdovus bei karalius būsite tempiami dėl manęs, kad jiems ir pagonims liudytumėte. [19]O kai jie jus atiduos, nesirūpinkite, kaip ar ką kalbėsite, nes čia pat jums bus duota, ką turėsite sakyti. [20]Juk ne jūs būsite kalbą, bet jūsų Tėvo Dvasia bus kalbanti jumyse. [21]O brolis brolį išduos mirčiai ir tėvas sūnų. [22]Dėl mano vardo būsite visų nekenčiami, bet kas ištesės iki galo, tas bus išgelbėtas. [23]O kai imtų persekioti šiame mieste, bėkite į kitą. Mat, iš tikrųjų, sakau jums, dar nebūsite išvaikščioję Izraelio miestų, kol Žmogaus Sūnus ateis. »

4. Pasitikėjimas Apvaizda

[24]« Mokinys nėra virš mokytojo, nei tarnas virš savo šeimininko. [25]Mokiniui pakanka būti, kaip mokytojas, ir tarnui, kaip jo šeimininkas. »

[26]Taigi nebijokite jų. Juk nieko nėra uždengta, kas nebus atidengta; ir paslėpta, kas nepasidarys žinoma. [27]Ką jums sakau tamsoje, sakykite šviesoje; ir ką girdite į ausį, skelbkite ant stogų. [28]Ir nebijokite tų, kurie

---

Vyriausias žydų teismas — sinedrium — buvo Jeruzalėje. Bet jie turėjo savo teismų ir provincijoje. Kiekviename miestelyje, kur gyveno bent 120 žydų, būdavo vietinis teismas: mažas sinedriumas.

[18]Kristus dar įspėja apaštalus, jog jie bus tempiami ir kaltinami ne tik žydų teismuose, bet taip pat bus statomi ir kaltinami ir prieš civilinės valdžios atstovus bei teisėjus. Jie bus kaltinami esą Kristaus sekėjai, todėl turės liudyti apie Kristų ir žydams ir pagonims.

[19-20]Įspėjęs apie laukiamus persekiojimus, Jėzus drąsina apaštalus, žadėdamas jiems visokeriopą antgamtinę pagelbą. Dievas, šv. Dvasia bus su jais, kai jie turės teisintis teismuose, ir juos įkvėps, kaip turės kalbėti bei į klausimus atsakinėti. Pati šv. Dvasia kalbės jų lūpomis.

[21-22]Jėzus toliau užtikrina, jog, nors persekiojimas bus didelis ir skaudus, tikrumoje tačiau visa tai jiems ne pražūtį neš, o verčiau išganymą laiduos. Svarbu tik ištesėti iki galo: kurie ištesės, tie laimės išganymą.

[23]Nors persekiojimai ne į pražutį veda, bet verčiau išganymą laiduoja, tai vis dėl to Jėzus nekviečia išsistatyti persekiojimams, bet verčiau skatina jų vengti, kiek ir kur įmanoma. Jis liepia pasitraukti iš ten, kur vyksta persekiojimai, ir eiti į ten, kur yra saugiau. Tai buvo pravartu, nes žydų persekiojimai neilgai turėjo trukti. Dievo bausmė Izraeliui už atmetimą Mesijo buvo čia pat. Ji atėjo, kai Titas 70 metais užėmė Jeruzalę, sugriovė šventyklą ir išsklaidė žydus vergų daliai po platų pasaulį.

[24-25]Jėzus įspėja apaštalus, o tuo pačiu drąsina, jog persekiojimai juos daro panašius jam pačiam. Žydai jį persekioja, persekios ir juos. Juk mokinys neturi siekti turėti geriau, negu mokytojas; mokinys turi būti patenkintas, jei jis prilygsta mokytojui. Žydai savo įžulume drįso teigti, būk jis darąs stebuklus velnių kunigaikščio Belzebulio galia /Mt 12,27/, taigi ar apaštalai gali tikėtis ir laukti ko nors geresnio? Pastebėtina, kad kiti kodeksai vietoj Belzebul skaito Belzebub-rūkalų dievaitis, velnių kunigaikštis.

[26-27]Kristus todėl kviečia apaštalus nebijoti kentėjimų akivaizdoje, nes tai jų dalia. Jie tačiau gali guostis, kad jiems daromos neteisybės, jiems primetami kaltinimai, su laiku bus atidengti ir jų nekaltumas paaiškės. Jie taigi turi turėti drąsos skelbti visa visiems viešai, ką Jėzus dabar jiems pasako privačiai.

[28]Kristus nurodo, jog fizinis persekiojimas nėra pati didžiausia nelaimė. Daug pavojingesni yra dvasiniai priešai. Netekti fizinės gyvybės nėra pražūtis, nes žmogus turi ne tik fizinę, bet ir dvasinę gyvybę, ir ši pastaroji yra žymiai didesnė vertybė, kadangi yra amžina. Reikia taigi daugiau

užmuša kūną, bet sielos negali užmušti. Verčiau bijokite to, kuris ir sielą
ir kūną gali pražudyti pragare. [29]Argi ne už vieną asą parduodami du
žvirbliai? Ir vis dėl to nė vienas jų nenukrinta ant žemės be jūsų Tėvo.
[30]O jūsų net galvos plaukai yra visi suskaityti. [31]Taigi nebijokite! Už
daugelį žvirblių jūs esate vertesni.»

5. Išpažinti ir sekti Kristų kryžiaus keliu

[32]«Taigi kas išpažins mane žmonių akivaizdoje, tą ir aš išpažinsiu
prieš savo Tėvą, kuris yra danguje. [33]O kas išsigintų manęs žmonių aki-
vaizdoje, to ir aš išsiginsiu prieš savo Tėvą, kuris yra danguje.»
[34]«Nemanykite, jog atėjau duoti taiką ant žemės. Neatėjau taikos
nešti, o kalavijo. [35]Nes aš atėjau atskirti žmogų nuo jo tėvo, dukrą nuo
jos motinos, marčią nuo jos uošvės; [36]ir žmogaus neprieteliai bus jo na-
miškiai. [37]Kas myli tėvą ar motiną labiau už mane, tas nėra manęs ver-
tas; ir kas myli sūnų ar dukterį labiau už mane, nėra manęs vertas; [38]ir
kas neima savo kryžiaus ir neseka paskui mane, nėra manęs vertas. [39]Kas
išsaugoja savo gyvybę, ją praras; o kas dėl manęs praras savo gyvybę,
ją atras.»

---

bijoti ir saugotis ne tų, kurie atima fizinę gyvybę, bet tų, kurie gali amžinai pražudyti sielą, atplėšiant ją nuo Dievo. Ne budelių, bet klaidingų pranašų labiausiai turime bijoti ir saugotis.

[29-31]Visame ir visada reikia pasitikēti Dievo Apvaizda. Dievas visa tvarko ir viskuo rūpinasi. Be jo valios niekas nežūna: net ir menkiausios vertēs paukštis nekrinta ant žemēs užmuštas be Dievo žinios ir leidimo. Jēzus mini žvirblį. Jo vertē buvo tokia maža, kad už vieną asą, kuris buvo mažiausia pinigo dalis, tolygi 16 daliai denaro, buvo galima nupirkti du žvirblius. Jei Dievas rūpinasi net žvirbliais, kaip tuo labiau jis rūpinasi žmogumi, tobuliausiu savo kūriniu. Jis juo tiek rūpinasi, kad net vienas paskiras jo plaukas nenukrinta nuo galvos be Dievo žinios ir leidimo. Štai kodēl reikia pasitikēti Dievu: jis «yra mūsų priegloba ir stiprybē, veikiausia paguoda varguose».

[32]Nežiūrint kokie bebūtų persekiojimai apaštalai ir visi tikintieji privalo likti ištikimi Kristui; jį viešai išpažinti ir jo laikytis. Tuos, kurie jam bus ištikimi ir jį išpažins, Kristus, kaip savuosius, pakvies į dangų ir pristatys savo Tēvui, kad būtų su juo dangaus džiaugsme. Vargas tiems, kurie užsigins jo žemēje. Tų jis nepripažins savaisiais Tēvo akyvaizdoje, ir jie bus išmesti į tamsybes pragaro kančioms.

[34-36]Kristus atējo, kad neštų vidinę ramybę sieloms /Jon 14,27/, bet jis neatnešē išorinēs taikos pasauliui. Jis atējo, kaip ženklas, kuriam prieštaraujama /Lk 2,34/. Kristus, tikējimas į jį, kaip Dievo Sūnų, daugeliui yra nesantaikos, skyrimosi, prieštaravimo, nesutarimo priežastis. Net artimiausieji asmens dēl Kristaus nesutars, taps priešais.

[37]Meilē Kristui turi viršyti žemišką meilę. Dēl Kristaus ne tik galima, bet ir reikia atsižadēti tēvų ar vaikų, brangių ar brangiausių asmenų. Kas žemišką, nors ir kilniausią meilę, aukščiau statytų už meilę Kristui, tas pasirodytų Kristaus nevertas; kadangi pats Kristus mus yra labiau numylējęs, negu bet kas iš žmonių.

[38]Dēl Kristaus reikia prisiimti kentējimus, kokie jie bebūtų; kadangi pats Kristus dēl mūsų prisiēmē kryžiaus kančią ir mirtį.

[39]Dēl Kristaus reikia aukoti net ir gyvybę. Jei kas siektų išgelbēti savo fizinę gyvybę, atsižadēdamas Kristaus, tas pražudys savo sielą, praras amžiną gyvenimą; ir, priešingai, jei kas dēl Kristaus paaukotų fizinę savo gyvybę, tas užsitikrins amžinąjį gyvenimą danguje.

6. Atlyginimas

40«Kas jus priima, mane priima; ir kas mane priima, priima tą,
kuris yra mane siuntęs. 41Kas priima pranašą, kadangi pranašas, gaus
pranašo atlyginimą; ir kas priima teisųjį, kadangi teisusis, gaus teisiojo
atpildą. 42Ir jei kas duotų atsigerti bent vieną taurę šalto vandens vie-
nam iš šitų mažųjų, kadangi mokinys, iš tikrųjų, sakau jums, tas nepra-
ras savo užmokesčio.»

5. *JĖZUS APSIREIŠKIA MESIJAS*

1. Keliauja po Galilėja

11. 1Ir atsitiko, kad, kai Jėzus baigė duoti nurodymus dvylikai savo
mokinių, išvyko iš tenai mokyti ir sakyti pamokslus jų miestuose.

2. Liudija apie Joną

2O Jonas, kalėjime išgirdęs apie Kristaus darbus, pasiuntęs, per
savo mokinius 3jam tarė: «Ar tu esi tas, kuris turi ateiti, ar mes kito

---

40-42Kristaus karalystē yra organiškas vienetas: yra mistinis jo Kūnas. Todēl visa, kas liečia Kristų ir jo Bažnyčią, liečia visus ir kiekvieną krikščionį. Tikinčiųjų tarpsavis santykiavimas neišvengiamai siejasi su pačiu Kristumi, nes visi juk yra vieno mistinio Kūno sąnariai, kurio galva yra Kristus /Ef 4,15/. Ką vienas krikščionis daro kitam, dēl to kad jis krikščionis, daro tuo pačiu ne tik artimui, bet ir Kristui; ir todēl už visa tai pats Kristus atlygins pas savo Tēvą danguje. S.T. pranašai ir teisieji sudarē savos rūšies dvasinę aristokratiją /Mt 13,17; 23,29/. Ir N.T. kalbama apie Kristaus pranašus. Jie turējo specialią pranašysčių dovaną bei charizmą /ApD 15,32; 1Kor 14,29/. Teisieji N.T. nēra specifikuojami, bet tai buvo švento gyvenimo asmenybēs. Ypatingas atpildas laukia tų, kurie priima ir globoja bei remia dirbančius dēl Kristaus ir jo Bažnyčios ne iš paprasto vaišingumo ar kokių žmogiškų, išskaičiavimų, bet iš meilēs ir ištikimybēs Išganytojui. Nūdien tiek kalbama apie meilę žmogui; bet šiai meilei pagrįsti dažniausiai minimi vien žmogiški motyvai. O reikētų atsiminti, kad visų pirma reikia mylēti žmogų dēl antgamtinių motyvų, dēl Dievo, kuris yra visų Tēvas, ir dēl Kristaus, kuris yra mūsų Atpirkējas ir Bažnyčios Galva.

11. 1Evangelistas pradeda naują pasakojimą jam įprastu įvadu: «Ir atsitiko». Pamokęs dvylika apaštalų, Jēzus vaikštinējo po Galilēją ir, eidamas iš miesto į miestą, skelbē Evangeliją plačioms žydų masēms.

2Jonas Krikštytojas buvo suimtas Erodo Antipo įsakymu ir buvo kalinamas Macheronto pilyje, rytiniame Negyvosios jūros pakraštyje. Mokiniams buvo leidžiama jį lankyti, ir jie jam pranešdavo, kas dējosi krašto gyvenime. Jono mokiniai ne visi buvo teigiamai nusiteikę Jēzaus atžvilgiu. Šis jų nusiteikimas galējo paeiti iš pavydo, nes matē, kad Jēzus turējo daug daugiau sekējų, negu Jonas; bet tikriausiai priklausē ir nuo stokos pažinimo bei įsitikinimo, kad Jēzus esąs Mesijas. Jonas taigi pasiuntē keletą iš savo mokinių, kad, nuēję pas Jēzų, pasiteirautų jį, kas esąs, kuo save laikąs. Jonas tikriausiai šitai liepē daryti, ne kad pats būtų abejojęs, bet kad mokiniai iš jo paties išgirstų liudijimą apie save, ir įsitikintų, jog jis tikrai yra Mesijas.

3Jonas liepē savo mokiniams pastatyti Jēzui aiškų klausimą: ar jis yra tas, kuris turi ateiti pagal pranašų nusakymą, kaip žadētasis ir lauktasis Mesijas /Mt 21,9; 23,39/.

turime laukti? [4]Ir Jėzus, atsakydamas, jiems sakė: « Nuėję praneškite
Jonui, ką girdite ir matote: [5]aklieji regi ir raišieji vaikščioja, raupsuo-
tieji apvalomi ir kurtieji girdi, mirusieji prikeliami ir vargdieniams skel-
biama Evangelija. [6]Ir palaimintas yra tas, kuris nepasipiktins manimi. »
[7]O šiems nueinant, Jėzus ėmė kalbėti minioms apie Joną: « Ko išė-
jote į tyrus pasižiūrėti? Ar vėjo linguojamos nendrės? [8]Ko gi išėjote
pamatyti? Ar švelniais rūbais vilkinčio žmogaus? Antai tie, kurie švel-
niais rūbais vilki, yra karalių rūmuose. Bet ko išėjote? Ar pranašo pa-
matyti? Taip, sakau jums, ir daugiau negu pranašo! [10]Jisai yra tas, apie
kurį parašyta:

— Štai aš siunčiu pirm tavęs savo pasiuntinį,
kuris, tau ateinant, paruoš tau kelią. —

[11]Iš tikrųjų, sakau jums, tarp gimusiųjų iš moterų nėra kilusio didesnio
už Joną Krikštytoją. O vis dėl to mažiausiasis dangaus karalystėj yra
didesnis už jį. [12]Nuo Jono Krikštytojo dienų iki nūdien dangaus karalystė
patiria prievartą, ir smarkieji ją sau grobia. [13]Mat, visi pranašai ir Įs-

---

[4-5]Užklaustas, Jėzus atsako netiesioginiai, bet taip kad neliktų jokio abejojimo, jog jis tikrai yra Mesijas. Jis kviečia Jono mokinius atkreipti dėmesį į tai, ką jis skelbia ir ką jis daro. Jo skelbiama Evangelija ir jo daromi gausūs stebuklai juk aiškiai liudija, kad jis yra tas, apie kurį pranašas Izaijas kalbėjo ir nurodė, kaip ateisimą Mesiją /Iz 35,5-6; 61,1/.

[6]Nurodęs bei prisipažinęs, jog esąs Mesijas, Jėzus įspėja, kad palaiminti yra tie, kurie tiki į jį, jį priima, jam neprieštarauja, jo neatmeta, kaip tai, deja, elgėsi daugelis žydų.

[7-8]Jono mokiniams beišvykstant, Jėzus ėmė kalbėti miniai apie Joną, iškeldamas jo asmenybės didumą, jo būdo tvirtumą, jo gyvenimo šventumą ir jo pašaukimo nelygstamą aukštumą.

[9]Jonas buvo daugiau, negu pranašas. Mat, pranašai tik skelbė ateisiantį Mesiją, o Jonas jam, jau atėjusiam, rengė kelią; jį pristatė minioms ir pasauliui /Mt 3,10-11/.

[10]Cituojama Malachijo pranašystė /Mal 3,1/. — P a s i u n t i n į — pažodžiui angelą. — Verčiame — t a u a t e i n a n t — pažodžiui reikėtų versti: prieš tave, tavo akivaizdoje. Senovėje-Romos imperijos laikais atvykstant valdovui, būdavo siunčiamas per kraštą šauklys, kuris ragindavo žmones paruošti kelią atvykstančiam valdovui.

[11]Jėzus pabrėžia skirtumą tarp S. ir N. Testamento. Jonas priklausė S. Testamentui, kuris buvo įsakymų bei reikalavimų Testamentas. Šiame Testamente jis buvo pats didžiausias. N. tačiau Testamentas, kuris yra malonės bei antgamtinių dovanų Testamentas, yra esminiai aukštesnis už S. Taip kad, kas S. yra kilniausias, N. yra žemesnis už tą, kuris yra pats mažiausias.

[12]Kristaus skelbiamoji ir steigiamoji karalystė nuo pat pradžios patiria tam tikrą prievartą, kuri gali ateiti iš dešinės ir iš kairės: iš gerosios ir iš blogosios pusės. Iš gerųjų ji patiria entuziazmo prievartą; iš blogųjų kenčia persekiojimų ir kliudymų prievartą. Šių pastarųjų priešinga veikla padaro tai, kad į dangaus karalystę įeiti pasidaro tiek sunku, jog tai pasiseka tik smarkiesiems: tik tiems, kurie turi drąsos kovoti ir jėgų kentėti bei ištesėti iki galo.

[13-14]Kristaus karalystė nėra nauja, nežinoma realybė. Ji buvo pranašų paskelbta ir nusakyta. Ji buvo Įstatymo laukiama ir rengiama. Visa tai dabar pildosi. Pranašai skelbė, kad Mesijui kelią parengsiąs naujas Elijas /Mal 3,23; Ekli 48,10/. Šis naujasis Elijas yra Jonas. Vadinasi, Mesijas ir jo karalystė jau yra atėjusi. Reikia jį priimti. Tačiau kiekvienas yra laisvas jį priimti ar atmesti, prisimdamas už tai atsakomybę.

tatymas pranašavo iki Jono, [14]ir jei norite priimti, jis yra Elijas, kuris turi ateiti. [15]Kas turi ausis, teklauso. »

3. Priekaištauja žydams dėl jų netikėjimo

[16]« Su kuo gi palyginsiu šią kartą? Ji panaši į vaikus, kurie sėdi aikštėse ir, šūkaudami į kitus, sako: [17]— Mes jums grojome, ir nešokote; mes raudas giedojome, ir neverkėte! — [18]Mat, atėjo Jonas, nei valgovas, nei gėrovas, ir sako: — Jis velnio apsėstas. — [19]Atėjo Žmogaus Sūnus, valgąs ir geriąs, ir sako: — Štai žmogus rijūnas ir vyno gėrikas, muitininkų ir nusidėjėlių draugas! — Ir vis dėl to išmintis pasiteisina savo darbais. »

4. Graso Galilėjos miestams

[20]Tuomet jis ėmė priekaištauti miestams, kuriuose buvo įvykę gausūs jo stebuklai, kad jie nedarė atgailos. [21]« Vargas tau, Chorozine! Vargas tau, Betsaida! Nes, jei Tire ir Sidone būtų įvykę stebuklai, kurie yra

---

[15]Baigia Kristus, įspėdamas, kad kiekvienas turi išgirsti ir suprasti, ką jis yra pasakęs, nes nuo to priklausys jo amžinas likimas.

[16-17]Jēzus priekaištauja savo bendralaikiams žydams, kad jie nekreipia reikiamo dēmesio į jį, kad Mesiju jo nepripažįsta. Jēzus juos palygina su anais vaikais, kurie žaizdavo miesto aikštēse, pavaizduodami ar vestuvių džiaugsmą, ar laidotuvių raudas. Jie šaukdavo vieni į kitus, bet nesusiklausydavo tarp savęs, nekreipdavo vieni į kitus dēmesio. Pastebētina, kad Kristus priekaištauja ne aplamai žydams, bet tik anai kartai, kurie asmeniškai jį pažino, matē jo stebuklus ir girdējo jo skelbiamą Evangeliją.

[18-19]Kaip anie vaikai, kurie be tvarkos ir be sutarimo žaidžia džiaugsmo ir skausmo scenomis, taip ir žydai be logikos ir be saiko puola iš vienos pusēs Joną, dēl jo asketiško gyvenimo; iš kitos pusēs Kristų, dēl jo tariamo nesanturumo. Joną jie laikē nenormaliu ar net velnio apsēstu, kadangi jis išsiskyrē iš visų savo gyvenimo griežtumu. Kristų jie kaltino stoka susivaldymo, kadangi jis nevengē vaišių ir nesirodē viešai pasninkaująs; bet ypač, kadangi jis svečiuodavosi su muitininkais ir nusidējēliais. Pasauliui niekaip ir niekad neįtiksi! Bet nēra nei reikalo įtikti, nes tikrą kiekvieno vertę įrodo ne žmonių sprendimas bei turima nuomonē, o gyvenimas ir darbai. Darbai parodo, kur yra tikroji išmintis ir teisybē. Jono ir Kristaus gyvenimas ir darbai liudija, kad juose yra Dievo išmintis ir galia.

[20]Jēzus smerkia Galilējos miestus dēl jų netikējimo, primena jiems jų atsakomybę, grąsina bausmēmis. Gausūs ten padaryti stebuklai pasiliko be atgarsio, be pasekų. Jei tie stebuklai būtų buvę padaryti pagonių miestuose, šieji tikriausiai būtų įtikēję ir darę viešą atgailą. Galilējos miestų atsakomybē buvo žymiai didesnē, negu žinomų pagonių miestų, kaip Tiras ar Sidonas, nes jie žinojo pranašystes: žinojo, kad ateisiąs Mesijas; o « pagonys buvo svetimi išganymo sandorai bei jos pažadams ir be Dievo pasaulyje » /Ef 2,12/. Štai kodēl Galilējos miestų laukia didesnēs bausmēs, negu net labiausiai ištvirkusių pagonių miestų, kaip Sodoma ir Gomora.

[21]K o r o z i m — nūdienis Kirbeth Keradze, apie 3 km. į šiaurę nuo Tell-Hum. B e t s a i d a — radosi rytiniame Genezareto ežero pakraštyje, apie 2 km. atstu nuo Jordano žiočių. Kiti tačiau mano, kad čia minimoji Betsaida radosi į vakarus nuo Kafarnaumo, būtent, ten, kur nūdien yra Chan-Minieh. Kiekvienu atveju ši Betsaida yra skirtinga nuo žinomos Betsaida Julia, kuri radosi toliau į šiaurēs rytus nuo Genezareto ežero, būtent, nūdienis Et Tell ir Hirbet er Arag.

įvykę pas jus, jie senai būtų darę atgailą ašutinėje ir pelenuose. [22]Bet, sakau jums, Tirui ir Sidonui teismo dieną bus lengviau, negu jums. [23]Ir tu, Kafarnaume, negi būsi išaukštintas iki dangaus? Tu nugrimsi iki pragaro. Nes, jei Sodomoje būtų įvykę stebuklai, kurie yra įvykę tavyje, ji dar iš šiandien stovėtų. [24]Bet, sakau jums, Sodomos žemei teismo dieną bus lengviau, negu tau.»

5. Apreiškia Tėvą ir save mažiesiems

[25]Anuo metu Jėzus, atsiliepdamas, tarė: «Aš šlovinu tave, Tėve dangaus ir žemės Valdove, kad paslėpei tai nuo išmintingųjų ir gudriųjų ir apreiškei tai mažiesiems. [26]Taip, Tėve, nes taip buvo tavo panorėta. [27]Visa man yra atiduota mano Tėvo; ir niekas nepažįsta Sūnaus, kaip tik Tėvas, nei Tėvą kas pažįsta, kaip tik Sūnus ir tas, kuriam Sūnus panorėtų apreikšti.»

«Ateikite pas mane visi, kurie esate pavargę ir apsunkinti, o aš jus atgaivinsiu. [29]Imkite ant savęs mano jungą ir mokykitės iš manęs, nes aš esu romus ir nuolankios širdies, o rasite savo sieloms atgaivą. [30]Nes mano jungas yra malonus ir mano našta lengva.»

---

[22]Tiras ir Sidonas — du svarbieji Fenikijos miestai, kurių vardai išliko iki mūsų laikų.

[23]Kafarnaumas — nūdien Tell-Hum, žymus susisiekimo ir prekybos, o taip pat ir kultūros centras. Žydai čia turojo puošnią sinagogą. Buvo čia nemaža fariziejų ir Rašto žinovų. Visu tuo Kafarnaumas kēlēsi ir didžiavosi. Kristus įspēja, kad siekdamas savo garbēje kilti iki dangaus, Dievo bausmēs bus taip paliestas, jog nugrims iki pragaro gilybių ir baisybių; ir jo likimas bus skaudesnis, negu Sodomos.

[25]Kai 72 mokiniai grįžo ir papasakojo, kaip visa jiems sekēsi, Jēzus, reaguodamas į šį pasakojimą, prabilo, dēkodamas dangiškajam Tēvui, kad jis išganymo Naujieną apreiškē eiliniams žmoneliams, o ne išpuikēliams ir mokytiems tautos vadams /Plg Lk 10,21/. Išmintingaisiais save laikē fariziejai, o gudriaisiais skaitēsi sadukiejai. Ir vieni ir antri buvo priešingi Kristui. Artimiausi Jēzaus mokiniai ir ištikimiausi jo sekējai buvo paprasti žmonēs: žvejai, moters, vaikai, liaudis. Ir nūdien dangaus karalystēs paslaptis neretai geriau supranta eiliniai tikintieji, negu išpuikę teologai.

[26]Dangiškasis Tēvas, kuris permato kiekvieno žmogaus pačias sielos gelmes, žinojo, kad išganymo malonių verti buvo verčiau mažieji, o ne išmintingieji ir gudrieji. Taigi, kaip Tēvas žinojo ir norējo, kad verčiau mažiesiems būtų apreikštos išganymo paslaptys, taip visa tai Kristus vykdo.

[27]Ne Rašto žinovai ir fariziejai, o tik Viengimis Sūnus gali apreikšti Tēvą. Ir patį Sūnų tegalima pažinti tik iš Tēvo per antgamtinį apreiškimą. Vēliau apie Tēvą galēs liudyti tie, kuriems Sūnus tai leis ir paves, juos iš anksto paruošęs ir įgalinęs. Dievą taigi galima pažinti tik iš apreiškimo, o į jį tikēti tik per malonę. Protu, tiesa, galime prieiti prie tam tikro Dievo pažinimo, bet tai visada tēra tik netobulas Dievo atspindys, o ne tikras jo paveikslas /Plg 1Kor 13,12; Ps 18,2/.

[28-30]Talmudistai, perdētai aiškindami Mozēs Įstatymą, padarē jį sunkia, beveik nepakeliama našta /Mt 23,4/. Jēzus todēl kviečia nusigręžti nuo fariziejų ir Rašto žinovų mokyklos, ir dētis prie jo, o jis bei jo Evangelija juos atgaivins. Tiesa, ir Evangelija uždeda įsakymų jungą ir reikalavimų naštą ant kiekvieno krikščionio pečių. Bet šis jungas yra malonus priimti, o ši našta yra lengva nešti. Kodēl? Todēl, kad jį uždeda tas, kuris yra švelnios ir nuolankios širdies; kad našta yra uždedama iš meilēs ir laiduoja laimę; kad visa tai yra malonē, o ne bausmē; yra išganymas, o ne pavergimas.

6. Su fariziejais

Subatos Viešpats

12. [1]Anuo metu Jėzus ėjo subatą pro javų lauką. Jo mokiniai buvo alkani, ėmė tad skabyti varpas ir valgyti. [2]O fariziejai, matydami, jam sakė: « Štai, tavo mokiniai daro tai, kas neleista daryti subatą! » [3]Bet jis jiems tarė: « Ar neskaitėte, ką darė Dovidas, kai buvo išalkęs, ir tie, kurie buvo su juo? [4]Kaip jis įėjo į Dievo namus ir valgė Padėtinių duonų, kurias nebuvo leista valgyti nei jam, nei tiems, kurie buvo su juom, o vien kunigams? [5]Arba, ar neskaitėte Įstatyme, kad kunigai subatomis šventykloje laužo subatą, ir yra be kaltės? [6]O, sakau jums, čia yra kažkas daugiau, negu šventykla! Bet jei būtumėte supratę, ką reiškia: — Gailestingumo noriu, ne aukos! — nebūtumėte pasmerkę nekaltųjų. [8]Mat, Žmogaus Sūnus yra subatos Viešpats. »

Gydo subatoje

[9]Ir iš ten išėjęs, atėjo į jų sinagogą. [10]Ir štai žmogus turįs atrofuotą ranką. Siekdami jį apkaltinti, jie klausė, sakydami: « Ar valia gydyti

---

12. [1]Jēzus ējo pro nokstančių javų lauką. Buvo beartējanti piūtis, kuri paprastai vykdavo tarp Velykų ir Sekminių /Mk 2,23-28; Lk 6,1-5/. Mokiniai, praeidami, skynēsi varpų ir valgē grūdus. Įstatymas tai leido /AtĮ 23,25/. Bet buvo subata. O fariziejai varpų raškymą prilygindavo piūčiai, ir todēl laikē, būk subatoje tai yra neleistina, nes laužo šventą subatos poilsį, kada visoks darbas buvo draudžiamas /Iš 34,21/.

[2]Fariziejai ēmē priekaištauti Jēzui, kam jo mokiniai raško varpas subatoje.

[3]Jēzus, nesileisdamas į tiesioginius ginčus su fariziejais, jiems atsako cituodamas istorinį faktą, kuris aiškiai rodo, kad Įstatymas prileidžia kai kurias išimtis jo vykdyme, ir kad jis turi būti aiškinamas, atsižvelgiant į prigimtus žmogaus reikalavimus. Kai Dovidas slapstēsi nuo Sauliaus, kartą jis, būdamas išalkęs, įējo į šventyklą ir vyriausias kunigas Achimelekas davē jam ir jo kariams valgyti Padētinių duonų /1Kar 21,2-7/, nežiūrint kad šias duonas tebuvo leista valgyti tik kunigams, nes jos buvo pašvęstos Dievui /Kun 24,21/. Einąs pareigas kunigas kiekvieną savaitę padēdavo 12 paplotēlių duonos ant auksinio stalo, kuris radosi švenčiausioje šventyklos dalyje. Tai buvo auka Dievui. Savaitei pasibaigus, šią duoną kunigai suvalgydavo, o jos vietoje padēdavo naujos duonos 12 paplotēlių.

[5]Be to, Kristus primena, kad, nežiūrint įsakyto poilsio, kunigai subatoje atlikdavo eilę liturginių veiksmų.

[6]Jei tad Įstatymas leido kunigams atlikti subatoje liturginius veiksmus, tai tuo labiau jis-Kristus, nepalyginamai aukštesnis už kunigus ir šventyklą, galįs leisti sau ir mokiniams atlikti subatoje tai, kas lietē jo darbą, vykdant Tēvo valią.

[7]Jau pranašas Ozējas buvo nurodęs /Oz 6,6/, jog reikia paisyti Įstatymo dvasios, o ne raidēs. Dievas pirmoje eilēje laukia žmonių šventumo, o ne išorinių liturginių aukų. Taigi ir subatos šventimą reikia suprasti ne raidine, o dvasine prasme.

[8]Baigdamas, Jēzus aiškiai pasako, jog jis pats yra Įstatymo davējas Mesijas, Dievo Sūnus, o tuo pačiu, kaip viso Įstatymo, taip ir subatos Viešpats.

[9]Po ginčo su fariziejais dēl varpų raškymo subatoje, Jēzus keliavo toliau. Sekančią subatą jis vēl susitiko su fariziejais. Šį kartą sinagogoje.

[10]Čia radosi žmogus, kuris turējo atrofuotą ranką. Fariziejai, jau žinodami Jēzaus pažiūrą į subatos šventimą, siekia jį išprovokuoti, kad galētų apkaltinti, kaip maištininką prieš Įstatymą. Taigi jam stato klausimą, ką manąs, — ar valia gydyti subatomis?

subatomis? » 11O jis jiems tarė: « Kas iš jūsų būtų toksai žmogus, kuris
turėtų vieną avį, ir, jei ji įkristų į duobę subatą, jos negriebtų ir neiš-
trauktų? 12Kaip tad daug vertesnis žmogus už avį! Vadinasi, yra leista
daryti gera subatoje. » 13Tuomet sako anam žmogui: « Ištiesk savo ran-
ką! » Jis ištiesė ir ji pasidarė sveika, kaip kita. 14O fariziejai, išėję, pa-
darė sąmokslą, kaip jį pražudytų. 15Jėzus gi, tai žinodamas, pasišalino
iš tenai. Daugelis jį sekė, ir jis pagydė juos visus. 16Ir įsakė jiems jo
negarsinti, 17kad išsipildytų, kas per pranašą Izaiją yra šitaip parašyta:

— 18« Štai mano tarnas, kurį aš išsirinkau,
mano mylimasis, kurį pamėgo mano siela.
Dėsiu ant jo savo Dvasią,
ir jis skelbs teisingumą tautoms.
19Jis nesivaidys, nė šauks,
nė jo balsą kas girdės aikštėse.
20Įlūžusios nendrės jis nenulauš,
ir grazdančio dagties neužgesys,
kol į pergalę nenuves teisybės.
21Ir tautos vilsis jo vardu. » —

Fariziejai kaltina Jėzų

22Tuomet jam buvo pristatytas velnio apsėstasis-aklas ir nebylys;
ir jis jį pagydė, taip kad nebylys galėjo regėti ir kalbėti. 23Visos minios

11-12Jēzus, atsakydamas, nurodo, jog fariziejai patys sau prieštarauja. Mat, jie mokē, kad yra leista subatoje išgelbēti gyvulį, jei jis atsidurtų kokiam pavojuje. Iš kitos tačiau pusēs jie laikē neleistinu dalyku pagydyti žmogų subatoje. Bet tai yra nelogiška. Juk žmogus yra žymiai vertesnis už gyvulį. Jei tad yra leista subatoje gelbēti gyvulį, tai tuo labiau yra leista išgydyti žmogų. Ir bendrai, gera daryti visada yra leista, taigi ir subatoje.

13Savo mokymą Jēzus patvirtina darbu, pagydydamas ligonį, kuris ten buvo, nežiūrint kad buvo subata /Lk 6,6/.

14Fariziejai, drauge su erodininkais /Mk 3,6/, nepajēgdami ginčytis su Jēzumi, kuris skirtingai aiškino Įstatymą ir dējosi esąs Dievo Siųstasis, viengimis Sūnus /Jon 5,18/, išēję iš sinagogos tarēsi ir nutarē jį nužudyti.

15Jēzus, kuris skaitē žmonių mintis, žinodamas, jog žydai siekia jį nužudyti, pasišalino iš ten. Nežiūrint fariziejų priešingumo, minios žmonių jį sekē. Jis juos mokē ir gydē ligonius.

16Žmonēs buvo dēkingi Jēzui už visa gera, ką jis darē. Jis tačiau nesiekē savo garbēs, kaip tai darē fariziejai. Priešingai, jis tiesiog reikalavo, kad žmonēs nekalbētų apie jį, neskelbtų visiems, ką jis yra padaręs.

17-21Savo stebuklais ir savo kuklumu Jēzus pasirodē esąs anas Jahvēs Tarnas, apie kurį pranašas Izaijas rašē ir pristatē, kaip kenčiantį Mesiją /Iz 42,1-4/. Jis ateis, kaip Dievo Siųstasis, kaip jo Mylimasis, kad skelbtų teisingumą, laiduotų teisybei pergalę ir būtų išganymo viltis tautoms, t.y. ne tik žydams, bet ir pagonims. Visa tai jis vykdys be triukšmo, be prievartos, bet, priešingai, su dideliu švelnumu ir gerumu; ne lauž damas ir ne užgesindamas, bet verčiau sulipdydamas, kas sulūžę; ir įžiebdamas, kas vos rusena ir gęsta.

22Velnio apsēdimas žmonēse įvairiai pasireikšdavo. Vieni prarasdavo protą, kiti nustodavo vienos ar kitos fizinēs galios veikimo. Čia minimas velnio apsēstasis buvo nustojęs regējimo ir kalbos galių. Jēzus išvarē velnią, ir apsēstasis vēl galējo regēti ir kalbēti.

23Stebuklo akivaizdoje žmonēs ēmē galvoti ir kalbēti, ar tik Nazareto Mokytojas nebūsiąs išpranašautas ir lauktasis Dovido ainis, Mesijas /Mt 9,2/.

stebėjosi ir sakė: « Ar tik ne šitas yra Dovido Sūnus? » [24]O fariziejai, tai
išgirdę, kalbėjo: « Šitas neišvaro piktų dvasių kitaip, kaip tik per Bel-
zebulą, velnių kunigaikštį. » [25]Jis gi, žinodamas jų mintis, sakė jiems:
« Kiekviena savyje suskilusi karalystė griūva, ir kiekvienas savyje pasi-
dalinęs miestas ar namai neišliks. [26]Ir jei šėtonas išvaro šėtoną, tai jis
savyje yra susiskaldęs. Kokiu tad būdu išliks jo karalystė? [27]Ir jei aš
per Belzebulą išvarau velnius, tai per ką juos išvaro jūsų vaikai? Todėl
jie bus jūsų teisėjai. [28]O jei Dievo Dvasia aš išvarau velnius, tai Dievo
karalystė jau nužengė ant jūsų. [29]Arba, kaip gali kas nors įeiti į galiūno
namus ir pasigrobti jo daiktus, jei pirma nesurištų galiūno, ir tik tada
jis galės išplėšti jo namus. [30]Kas nėra su manim, yra prieš mane; ir kas
su manim nerenka, barsto. [31]Todėl, sakau jums, jog kiekviena nuodėmė
ir piktžodžiavimas bus žmonėms atleisti, bet piktžodžiavimas Dvasiai
nebus atleistas. [32]Ir jei kas tartų žodį prieš Žmogaus Sūnų, jam bus at-

---

[24]Fariziejai, girdėdami minioje plintančias šnekas bei spėliojimus, būk Jėzus esąs Mesijas, susirūpina ir sąmoningai pradeda skleisti mintį, kad jis išvarinėjąs velnius ne Dievo, bet velnių kunigaikščio Belzebulio pagelba bei galia.

[25-27]Jėzus, permatydamas fariziejų mintis ir žinodamas, ką jie sako minioms apie jį, jiems atsako, panaudodamas du argumentus. Visų pirma, jis nurodo, jog velnias negalįs veikti pats prieš save, kitaip pragaro galybė griūtų. Jei jis velnio galia išvarinėtų velnius, tai velnius reikėtų laikyti susiskaldžiusiais, nesutariančiais, o tuo pačiu nepavojingais. Bet taip nėra. Jie yra vieningi ir galingi. Antra vertus, velnių išvarymas žydams neturėtų būti kažkas nežinomo ar neįmanomo. Juk patys fariziejai praktikuodavo egzorcizmus. Specialių maldų pagelba jie stengdavosi išvaryti piktasias dvasias iš apsėstųjų. Jei tad fariziejai turėjo galią išvaryti velnius, kodėl tokios galios negalėtų turėti jis? Aišku, jog fariziejai tikėjo galį išvaryti piktasias dvasias ne velnio, bet Dievo galia. Kodėl tokios pat galios jie nenori pripažinti jam?

[28]Atmetęs fariziejų teigimą, būk jis išvarąs velnius paties velnio galia, Jėzus daro logišką išvadą: velnią tegalima suvaldyti tik Dievo galia. Vadinasi, jis, kadangi turi galią ant velnių, yra Dievo Siųstasis, ir mesijaninė Dievo karalystė, kurios Izraelis amžiais laukė, jau yra atėjusi, jau yra nužengusi iš dangaus ant jų. Pažymėtina, kad tekste yra vartojama žodžiai — «ant jų», ne « pas juos ». Tai reiškia, kad Dievo karalystė, Kristaus Bažnyčia yra iš dangaus, iš Dievo, o ne iš žemės; nėra žemiška žmonių bendruomenė, o iš dangaus nužengusi Dievo buveinė su žmonėmis.

[29]Velnias yra galiūnas. Bet Kristus yra galingesnis už jį. Jėzus atėjo, kad įsiveržtų į velnio namus, jį surištų ir išlaisvintų iš jo valdžios žemės žmones.

[30]Jėzus yra Dievo Siųstasis. Todėl visi privalo jį sekti. Pasirinkimas yra tik vienas: arba su juo, arba prieš jį. Reikia eiti su juo, nes, stojant prieš jį, ne tik kad nieko negalima laimėti, bet rizikuojama dar prarasti ir tai, kas turima. Plg Ps 126,1.

[31-32]Dievas yra gailestingas. Jis atleidžia žmonėms nuodėmes. Jis atleidžia net ir tuos įžeidimus, kuriuos patiria jo Sūnus-Jėzus. Bet Dievas neatleis fariziejams ir tiems, kurie tiesioginiai priešinasi Dievui; kurie atmeta Dievo malonę; kurie bevelija veikti velnio, o ne Dievo galia. Kurie priešinasi Dievui, jo nekenčia, prieš jį kovoja, tiems nebus atleidžiama nei žemėje, nei danguje. Išganymas pasiekiamas per šv. Dvasios teikiamas malones, kas tačiau atmeta šv. Dvasios malones, tuo pačiu įžeidžia šv. Dvasią ir užsitrenkia sau duris į išganymą. Ne Dievas ir ne šv. Dvasia tačiau jį atstumia, bet jis pats save pasmerkia, atstumdamas Dievą ir įžeisdamas šv. Dvasią.

leidžiama; bet jei kas kalbėtų prieš šv. Dvasią, tam nebus atleidžiama nei šiame, nei būsimame amžiuje.»
[33]«Arba pripažįstate, kad medis yra geras, ir jo vaisius geras; arba pareiškiate, kad medis yra blogas ir jo vaisius blogas. Juk medis pažįstamas iš vaisiaus. [34]Angių veisle! Kaip galėtumėte gera jūs kalbėti, būdami blogi?! Juk burna kalba tai, ko širdis yra kupina. [35]Geras žmogus iš gero lobyno išima gera, o blogas žmogus iš blogo lobyno išima bloga. [36]Sakau gi jums, kad už kiekvieną piktą žodį, kurį žmonės ištartų, turės atsakyti teismo dieną. [37]Nes iš savo žodžių būsi išteisintas, ir iš savo žodžių būsi pasmerktas.»

Jonos ženklas

[38]Tuomet kai kurie iš Rašto žinovų ir fariziejų jam atsakė, tardami: «Mokytojau, norime iš tavęs matyti ženklą.» [39]O jis, atsiliepdamas, sakė jiems: «Netikusi ir neištikima karta reikalauja ženklo! Bet nebus jai duota kito ženklo, kaip tik pranašo Jonos ženklas. [40]Būtent, kaip

---

[33]Jēzus prikiša fariziejams jų netikējimą, dēl ko jie neturi pasiteisinimo. Kaip medis pažįstamas iš jo vaisių, taip žmogus iš jo darbų. Fariziejai matē Jēzaus darbus, jo daromus stebuklus. Argi jie nieko jiems nesakē? Jei jo žodžiai, jo kalbos jų neįtikino, tai vis dēl to turējo įtikēti dēl jo daromų darbų /Jon 14,11/, kad jis tikrai yra Dievo Siųstasis.

[34]Jēzus žino kodēl fariziejai netiki į jį, jam prieštarauja, jį smerkia. — Todēl, kad jie patys yra blogi, pilni klastos ir veidmainystēs, taip kad pagrįstai gali būti prilyginti angių veislei. Būdami patys blogi, blogai atsineša ir į kitus. Taigi ir apie jį blogai mano, blogai kalba, priešingai veikia.

[35]Tik iš gero lobyno geras žmogus gali išimti ir duoti gerų dalykų. O piktas žmogus iš blogo lobyno tegali išimti ir duoti tik blogų dalykų. Jēzus iš savo dieviško lobyno duoda gera, o fariziejai iš jų pikto lobyno tegali duoti tik pikta.

[36]Jei kiekvienas žmogus už kiekvieną pasakytą piktą žodį yra atsakingas prieš Dievą, kaip tuo labiau fariziejai turēs atsakyti prieš Dievą, kadangi piktai kalba prieš jį-viengimį Dievo Sūnų.

[37]Niekas neturi turēti iliuzijų: reikēs atsakyti prieš Dievą ne vien už darbus, bet ir už pasakytus žodžius. Pagal kalbas kiekvienas bus arba išteisintas arba pasmerktas.

[38]Fariziejai ir Rašto žinovai iš pasakytų Jēzaus žodžių supranta, kad jis save laiko Mesiju. Bet jei taip, tai jis šį savo teigimą turētų patvirtinti kokiu nors ženklu, stebuklu. Taigi jie reikalauja iš Jēzaus ženklo, duodami suprasti, jog tik išvydę kokį nors stebuklą, jie galētų įtikēti, kad jis esąs Mesijas.

[39]Atsakydamas, Jēzus nurodo, jog jie nēra verti stebuklo malonēs, nes yra pikti ir neištikimi Dievui. Šį kaltinimą Jēzus taiko ne vien tiems, su kuriais ta proga kalbējo, bet visam oficialiam ano meto Izraeliui. — N e i š t i k i m a   k a r t a — žodiniai-svetimoteriaujanti karta. Išrinktoji tauta buvo įsipareigojusi su Dievu iškilminga sandora, kuri buvo padaryta su Abraomu ir atkartota su Moze ant Sinai kalno /Prad 9,13-15; Iš 34,28; AtĮ 9,11/. Todēl, kai kartais ji pasirodydavo Dievui neištikima, pranašai ją prilygindavo moteriškei paleistuvei, kuri yra neištikima savo vyrui /Oz 1,2; 2,6; Jer 2,20/.

[40]Jēzus atsisako daryti stebuklą, žydams to prašant, kad įrodytų savo mesijaniškumą, bet jis nurodo kitą ženklą, kuris savu laiku bus įrodymas, kad jis tikrai yra Mesijas. Jēzus primena pranašą Joną, nes jis turējo būti simbolis Mesijo. Mat, kaip Jona išbuvo tris paras jūrų pabaisos viduriuose

Jona išbuvo tris dienas ir tris naktis jūrų pabaisos viduriuose, taip ir Žmogaus Sūnus išbus tris dienas ir tris naktis žemės širdyje. [41]Vyrai ninivječiai kelsis teisme su šia karta ir ją pasmerks, nes jie, Jonai pamokslininkaujant, darė atgailą; o čia daugiau, negu Jona. [42]Pietų karalienė kelsis su šia karta teisme ir ją pasmerks, nes ji nuo žemės pakraščių atkeliavo pasiklausyti Saliamono išminties; o štai čia daugiau, negu Saliamonas.»

Velnio sugrįžimas

[43]«O kai nešvarioji dvasia išeina iš žmogaus, ji vaikštinėja po sausumas, ieškodama poilsio, ir jo neranda. [44]Tuomet ji taria. — Grįšiu į savo namus, iš kur išėjau. — O, grįžusi, randa juos tuščius, išluotus ir išpuoštus. [45]Tada ji eina ir pasiima su savim kitas septynias, už save piktesnes, dvasias, ir, įėjusios, tenai gyvena; ir ši paskutinė ano žmogaus būklė pasidaro blogesnė už ankstesniąją. Taip bus ir šitai nedorajai kartai.»

---

ir išējo gyvas, taip Mesijas, miręs ir palaidotas, trečią dieną, prisikēlęs, išeis iš kapo gyvas. Kai tai įvyks, visi turēs žinoti, jog Jēzus tikrai yra Mesijas.

[41]Priminęs Joną, Jēzus prikiša žydams jų netikējimą, pabrēždamas, kad jie stovi žemiau už ninivječius. Mat, kai Jona grąsē ninivječiams dēl jų nuodēmingo gyvenimo, jie darē atgailą /Jona 2,1³ 3,1../. O va, kai Jēzus kviečia prie atgailos, žydai jo neklauso, į jį netiki, nors jis daug didesnis už Joną. Todēl ninivječiai teismo dieną stos prieš žydus, kaip smerkiantis pavyzdys.

[42]Ne vien ninivječiai, bet dar ir Pietų, t.y. Arabijos karalienēs pavyzdys stos teisme prieš žydus jų pasmerkimui. Mat, Arabijos karalienē, išgirdusi apie Saliamono išmintį, atvyko jo pasiklausyti, atlikdama sunkią kelionę. O žydai Jēzų, kuris yra nepalyginamai didesnis už Saliamoną, turi čia pat, bet jo nesiklauso, jį atmeta, jį nori užmušti /3Kar 10,1-13/.

[43-45]Jēzus įspēja fariziejus ir mokinius saugotis atkritimų į nuodēmę. Kartą nusikračius velniu, reikia žiūrēti ir saugotis, kad jis nesugrįžtų, nes, kai sugrįžta, tampa stipresnis ir pavojingesnis.

Senovēje buvo tikima, o kartais dar ir nūdien yra pasakojama, būk piktosios dvasios esančios ir pasireiškiančios negyvenamose vietose: senose pilyse, griuvēsiuose, dykumose /Mt 8,18; Iz 13,21; 34,14; Ap 18,2/. Tekste pažodžiui sakoma — «išdžiūvusiose vietose», kitaip sakant, sausumose; bet sausumos drauge yra dykumos. Ten, kur visa yra išdžiūvę, juk niekas negyvena, negali gyventi. Tikējimas, būk velnias gyvena, klaidžioja negyvenamose vietose, turi realią dvasinę prasmę. Velnias buvoja ir reiškiasi ten, kur yra dvasinē tuštuma. Velnias grįžta ir mielai pasilieka sielose, kurios dvasiniai yra tuščios, išdžiūvusios, be aukštesnių polēkių. Tokiose sielose velnias apsigyvena ir įsistiprina su vis didesne galia ir didesniu piktumu; taip kad tokio žmogaus būklē pablogēja ir tampa visai sunki. Velnias veikē Izraelyje per klaidingus pranašus ir per žmonių silpnybes. Vienok Dievas savo tautą saugojo ir vedē išganymo keliu, siųsdamas jai tikruosius pranašus; o pagaliau atsiuntē ir savo Sūnų, kad jis galutinai išlaisvintų Izraelį ir žmoniją iš velnio vergijos. Bet tauta jo nepriima. Todēl velnias grįš į ją, grįš su didesne galia, ir taip jos likimas pasidarys blogesnis, negu buvo prieš tai.

7. Jėzus su savaisiais

[46]Jam tebekalbant minioms, štai jo motina ir broliai stovėjo lauke,
norėdami kalbėtis su juo. [47]O kažkas jam pasakė: « Štai tavo motina
ir tavo broliai stovi lauke, ieškodami kalbėtis su tavim.» [48]Bet jis, atsi-
liepdamas, pasakiusiajam tarė: « Kas yra mano motina, ir kas yra mano
broliai? [49]Ir, ištiesęs savo ranką į savo mokinius, sakė: « Štai mano mo-
tina ir mano broliai!» [50]Nes, kas tik vykdytų danguje esančio mano Tėvo
valią, tas yra mano brolis, ir sesuo, ir motina.»

6. *PANAŠYBĖS APIE DIEVO KARALYSTĘ*

1. Jėzus moko panašybėmis

13. [1]Vieną dieną, išėjęs iš namų, Jėzus sėdėjo pajūryje. [2]Gausios
minios susirinko prie jo, taip kad jis, įlipęs į lavelį, atsisėdo, o visa minia
stovėjo krante. [3]Ir jis daug jiems kalbėjo panašybėmis, sakydamas:

2. Sėjėjas

« Štai sėjėjas išėjo sėti. [4]Ir, jam besėjant, vieni grūdai krito palei
kelią, ir atskridę paukščiai juos sulesė. [5]O kiti krito ant uolų, kur ne-
turėjo žemės, ir jie greitai išdygo, nes neturėjo gilios žemės. [6]Pakilus
gi saulei, nuvyto ir, neturėdami šaknų, išdžiūvo. [7]O kiti krito į erškė-
čius. Erškėčiai augo ir juos nusmelkė. [8]Dar kiti krito į gerą dirvą ir

---

[46]Kartą pas Jēzų atvyko jo motina lydima kai kurių giminaičių, kurie nurodomi kaip broliai. Ebrajų kalboje broliu vadinami ne tik tikrieji broliai, bet taip pat pusbroliai ir net tolimesni giminaičiai, o kartais net ir prieteliai /Prad 11,27; 1Kron. 23,21/. Evangelijose minimi Viešpaties broliai /Mt 13,55; Mk 6,3; Jon 7,3/, buvo Kristaus pusbroliai: Juozapo brolio Kleopo ir jo žmonos Marijos sūnūs /Mt 27,56; Mk 15,04.47; Jon 19,25/.

[48-50]Jēzus nepaneigia ir neatmeta savo motinos ir savo giminaičių, bet aiškiai pabrēžia, kad dvasiniai ryšiai yra pranašesni už fizinius. Jis nurodo, kad virš visko reikia paisyti ne fizinį gyvenimą tvarkančių dēsnių ir įstatymų, bet Dievo valios. Visų pirma turime paisyti palaikyti ryšius su Dievu, o tik antroje vietoje privalome rūpintis fiziniais ryšiais ir iš jų išplaukiančiomis prigimtomis pareigomis.

13. [1]Vieną kurią tai dieną, žodiniai — aną dieną —, Jēzus išējo iš namų ir, atējęs, sēdējo ant ežero kranto. Pastebētina, kad evangelistas nerado reikalinga precyzuoti laiką. Jis jį nurodo bendriniu žodžiu — « aną dieną ». Jis kreipē dēmesį ne į laiką, bet į aprašomą įvykį, į jo prasmę.

[2]Jēzus jau buvo pagarsējęs. Kur jis ējo, ten jį sekē minios žmonių. Ir šį kartą, atējus prie ežero, jį atsekē didelē minia. Kad išvengtų spūsties ir minią galētų turēti prieš save, jis įlipo į valtį ir kiek atsitolino nuo kranto.

[3]Iš valties Jēzus prabilo į minią ir ją mokē. Šį kartą jis kalbējo panašybēmis. Rytiečiams yra įprasta kalbēti vaizdais, paimtais iš kasdienio gyvenimo. Matas savo evangelijoje paduoda septynias panašybes /paraboles/. Nebūtinai jos visos bus buvusios Jēzaus pasakytos šia proga. Mat, Matas nevisada laikosi chronologinēs įvykių eilēs. Kartais jis įvairius įvykius sugretina, paisydamas ne laiko nurodymo, o verčiau minties išryškinimo.

[4-8]Palestinoje sēja prasideda po pirmojo lietaus, t.y. lapkričio mēnesyje. Galilējoje, ypač jos šiaurēje, šalia nedidelių sklypų geros dirvos, pilna kalvų, uolų, vingiuotų kelių bei takų, kurie paprastai yra apaugę piktžolēmis ir erškēčiais; o virš viso to skraido pulkai žvirblių ir kitų paukš-

davė derlių: vieni šimteriopą, kiti šešiasdešimteriopą, kiti trisdešimteriopą.
[9]Kas turi ausis, teklauso! »
[10]Ir mokiniai, prisiartinę, tarė jam: « Kodėl kalbi jiems panašybė-
mis? [11]O jis, atsakydamas, sakė jiems: « Jums yra duota pažinti dan-
gaus karalystės paslaptis, o aniems neduota. [12]Mat, kas turi, tam bus
duota, ir jis turės su kaupu; o, kuris neturi, iš to bus atimta ir tai, ką
turi. [13]Dėl to panašybėmis jiems kalbu, kad jie žiūrėdami nemato ir
klausydami negirdi, nei supranta. [14]Ir išsipildo jiems Izaijo pranašystė,
kuri sako:

— Girdėte girdėsite, ir nesuprasite;
žiūrėte žiūrėsite, ir nematysite.
[15]Nes šitos tautos širdis aptuko,
ir ausimis jie sunkiai girdėjo,
ir savo akis jie užmerkė,
kad kartais akimis nepamatytų,
ir ausimis neišgirstų, ir širdimi nesuprastų,
ir neatsiverstų, ir aš jų nepagydyčiau! —

[16]« Palaimintos gi yra jūsų akys, nes regi, ir jūsų ausys, nes girdi.
[17]Mat, iš tikrųjų, sakau jums, kad daug pranašų ir teisiųjų troško ma-
tyti, ką jūs regite, ir girdėti, ką jūs girdite, bet neišgirdo. »

čių. Šį krašto gamtos vaizdą Jēzus puikiai panaudojo Evangelijos sēklos bei išganymo malonēs veikimo žmonēse likimui nusakyti.

[9]Pasakęs panašybę, Jēzus kviečia klausytojus įsimąstyti ir bandyti suprasti dvasinę panašybēs prasmę.

[10]Pradžioje Jēzus kalbēdavo aiškiai ir suprantamai. Todēl, kai pradējo kalbēti panašybēmis, apaštalai nustebo ir ēmē teirautis, kodēl jis pradējo kalbēti panašybēmis.

[11]Užklaustas, Jēzus atsako mokiniams, nurodydamas, jog Dievas teikia malonę tiems, kurie ją priima; bet neteikia tiems, kurie ją atmeta. Apaštalai tiki, todēl jis jiems kalba aiškiai. O fariziejai ir Rašto žinovai nenori tikēti, todēl jis jiems kalba tik vaizdais ir panašybēmis, neatskleisdamas visoje pilnumoje Evangelijos paslapčių, nes jie to neverti.

[12]Jēzus toliau pabrēžia, jog antgamtinēs malonēs yra teikiamos pagal kiekvieno vidinį nusiteikimą. Kurie priima išganymo malones, tiems jų teikiama su kaupu; o kurie nenori priimti, tiems sustabdoma malonių teikimas; ir, negaudami naujų malonių, jie neišvengiamai praranda ir tas, kurias jau anksčiau buvo gavę.

[13]Jēzus dar nurodo, jog jis fariziejams buvo suteikęs pradinę malonę, būtent, jis apsireiškē kaip Mesijas. Bet jie, nors matē jo stebuklus ir girdējo jo pamokymus, pasirodē it būtų akli ir kurti, it to viso nematytų, negirdētų ir nesuprastų. Jie netiki į jį, jie jį atmeta. Taip jie pasirodo esą neverti tolesnių malonių. Štai kodēl jis jiems jų toliau ir neduoda: jiems neapsireiškia aiškiai, ir kalba tik panašybēmis.

[14-15]Žydų netikējimas buvo pramatytas pranašo Izaijo. Ką pranašas savo laiku prikišo Izraeliui, tai pildosi visoje pilnumoje dabar Jēzaus atžvilgiu. Žydai atsisako tikēti į Jēzų, ir tuo pačiu užtrenkia sau duris į išganymą. Taigi ne Dievas juos atstumia, bet jie pats nesileidžia, kad Dievas juos išganytų /Iz 6,9-10/.

[16]Kai tiems, kurie netiki į Kristų, jo asmeniškas pažinimas nēra palaima, bet verčiau pasmerkimas, tai apaštalams, kurie tiki į jį ir jį seka, būti su juo, jį matyti, girdēti jo pamokymus yra tikroji palaima.

[17]Pranašai, kurie Jēzaus atējimą pranašavo, S.T. šventieji žmonēs, kurie laukte laukē ateisiančio Mesijo, neturējo laimēs išvysti jį, apie kurį pranašavo, kurio pasilgę laukē. Daug laimingesni yra apaštalai, nes jie savo akimis matē ir savo ausimis girdējo: jį, jo mokymą, jo stebuklus /Rm 16,25; Ef 3,4/.

[18]« Taigi pasiklausykite panašybės apie sėjėją jūs! — [19]Ties keliu
kritusi sėkla yra kiekvienas tas, kuris išgirsta karalystės žodį, bet jo ne-
supranta; ateina piktasis ir išplėšia, kas pasėta jo širdyje. [20]O ant uolų
kritusi sėkla yra tas, kuris, išgirdęs žodį, tuojau jį su džiaugsmu priima;
[21]tačiau neturi savyje šaknies, bet yra nepastovus; o atsiradus sunku-
mams ar persekiojimui dėl žodžio, jis veikiai atsimeta. [22]Į erškėčius gi
kritusi sėkla yra tas, kuris klauso žodžio, bet pasaulio rūpesčiai ir turtų
apgaulė nusmelkia žodį, ir jis lieka nevaisingas. [23]O į gerą dirvą kritusi
sėkla yra tas, kuris klauso žodžio ir jį supranta; tas tad neša vaisių: ir
duoda vienas šimteriopą, kitas šešiasdešimteriopą, kitas trisdešimteriopą. »

3. Raugės

[24]Pasakė jiems kitą panašybę, tardamas: « Dangaus karalystė pri-
lygsta žmogui, kuris savo dirvoje pasėjo gerą sėklą. [25]Bet, žmonėms
bemiegant, atėjo jo priešas, pasėjo raugių tarp kviečių ir nuėjo. [26]O kai
želmuo paaugo ir užmezgė vaisių, tuomet pasirodė ir raugės. [27]Tarnai
gi, nuėję pas šeimininką, sakė jam: — Pone, argi ne gerą sėklą pasėjai
savo dirvoje? Iš kur tad ji turi raugių? — [28]O jis tarė jiems: — Tai
padarė neprietelis. — Tarnai gi sakė jam: — Ar nori tad, kad mes,
nuėję, jas išrinktume? — [29]Bet jis sakė: — Ne, kad kartais, berink-
dami rauges, neišrautumėte su jomis ir kviečių. [30]Leiskite abejiems augti

[18]Apaštalai yra palaiminti, nes jie tiki, ir Jēzus jiems atidengia savo karalystēs paslaptis, išaiškina panašybių prasmę.

[19-22]Sējējas-Jēzus. Sēkla-Evangelija. Ji yra gaivalinga ir pajēgi nešti antgamtinių vaisių. Tačiau nevisada ir ne visuose Evangelija randa tinkamą dirvą. Evangelija negali nešti vaisių tose sielose, kurios yra kietos, it kelias, tikēti ir suvokti jos tikrąją prasmę. Evangelija negali nešti vaisių tose sielose, kurios yra lēkštos ir paviršutiniškos tikēti; nepastovios ir silpnos išlaikyti Dievo malonēs grūdą. Evangelija negali nešti vaisių tose sielose, kurios yra atsigręžusios į žemę ir jos turtus, o ne į dangų ir Dievo karalystę.

[23]Kurie tiki į Kristų ir priima Evangeliją, gauna išganymo malonių ir auga šventume, nešdami gausių dvasinių vaisių. Tačiau gautomis Dievo malonēmis ne visi lygiai pasinaudoja ir lygų vaisių atneša. Vieni nusipelno daugiau, kiti mažiau.

[24]Ūkininkas-Dievas. Dirva-žmonēs. Kviečių sēkla-išganymo malonē. Dievas visiems duoda savo malonių ir todēl visi turētų duoti gerą derlių, būti geri ir šventi.

[25]Nebudrūs žmonēs-tarnai yra visi tie, kuriems Dievas yra pavedęs savo Bažnyčios tvarkymą ir priežiūrą; o taip pat ir kiekvienas paskiras individas, kuriam Dievas patiki savo malones. Priešas-velnias. Dievas duoda tik gera, o velnias sēja tik bloga. Raugēs-visoks nedorumas pasireiškiąs žemēje ir žmonēse.

[26]Raugēs-kūkaliai tegali būti atskiriama nuo kviečių tik, kai išleistos varpos užmezga vaisių.

[27-30]Panašybē duoda atsakymą į klausimą: iš kur blogis? Dievo karalystēje ant žemēs bus blogio. Jis kils tačiau ne iš Evangelijos, o iš velnio, kuris yra Dievo priešininkas ir siekia griauti jo karalystę. Velnias sēkmingai sēja Dievo dirvoje piktžoles, kai Dievo tarnai miega. Dievas liepia pakęsti pikta, bet ne dēl to, kad jis savyje būtų pakęstinas, o dēl to, kad drastiškas pikto pašalinimas gali atnešti žalos gērio vykdymui; o be to, Dievas moka ir pikta palenkti gēriui. Tačiau pikto pakentimas yra tik laikinis. Galų gale blogis bus sunaikintas: jei ne žemēs gyvenimo eigoje, tai amžinybēs angoje, teismo dieną. Tada visa pikta atsidurs pragaro ugnyje, o visa gera bus paimta į dangaus kluonus.

iki piūčiai. O piūties metu aš pasakysiu piovėjams: — Visų pirma surinkite rauges ir jas suriškite į pėdelius, kad būtų sudegintos; kviečius gi sukraukite į mano kluoną. »

4. Garstyčios grūdelis

[31]Dar kitą panašybę jis jiems pateikė, sakydamas: « Dangaus ka-
ralystė yra panaši į garstyčios grūdą, kurį žmogus, paėmęs, pasėjo savo
dirvoje. [32]Jis, tiesa, yra mažiausias iš visų sėklų. Tačiau, kai užauga,
viršija visas daržoves: pasidaro medis, taip kad dangaus paukščiai atsk-
renda ir tupi jo šakose. »

5. Raugas

[33]Dar kitą panašybę jiems pasakė: « Dangaus karalystė yra panaši
į raugą, kurį moteris, paėmus, įmaišė į tris saikus miltų, kol visa įrūgo. »
[34]Visa tai Jėzus kalbėjo minioms panašybėmis, ir be panašybių jis
nieko joms nekalbėjo, [35]kad išsipildytų, kas per pranašą buvo šitaip
pasakyta:

« Atversiu savo burną panašybėmis;
išpasakosiu, kas yra paslaptis nuo pasaulio sukūrimo. »

6. Raugių panašybės išaiškinimas

[36]Tuomet, paleidęs minias, jis nuėjo į namus. Ir priėjo prie jo jo mo-
kiniai, sakydami: « Paaiškink mums lauko raugių panašybę. » [37]O jis,
atsakydamas, tarė: « Tas, kuris sėja gerą sėklą, yra Žmogaus Sūnus.
[38]O dirva yra pasaulis. Gera gi sėkla yra karalystės vaikai; o raugės tai
piktojo vaikai. [39]Neprietelis, kuris jas pasėjo, tai velnias. O piūtis yra

---

[31-32]Garstyčia Palestinoje užauga į tikrą medį: pasiekia iki 4 metrų aukščio. Šia panašybe Kristus nurodo, kaip įvyks jo mesijaninės karalystės augimas. Iš mažos mokinių grupelės ji išaugs į didžiulę Bažnyčią, pasiekdama žemės pakraščius.

[33]Jei garstyčios panašybe Kristus nurodė išorinį Bažnyčios augimą, tai raugių panašybe jis nusako vidinį jos gajumą, dvasinį jos bujojimą. Kaip mažas kiekis raugo įraugina didelę, trijų maišų miltų, tešlą, taip ir mesijaninė karalystė pajėgs nesulaikomai augti, apimdama ir perimdama kiaurai tikinčiųjų sielas.

[34-35]Evangelistas pastebi, jog Jėzus kalbėjo panašybėmis, kad tuo būdu išsipildytų Psalmisto pranašystė. Cituoja 77,2 /78,2/ žodžius. Psalmistas pabrėžia, jog kalbės panašybėmis ir išpasakos visa, kas nuo pasaulio pradžios nebuvo pasakota, buvo laikoma paslaptyje.

[36]Kai Jėzus pasiliko vienas su mokiniais, šieji jį prašė, kad jiems paaiškintų, kaip reikia suprasti raugių panašybę.

[37-39]Sėjėjas yra jis pats-Žmogaus Sūnus, Evangelijos skelbėjas. Dirva-žemės žmonės, pasaulis. Gera sėkla-kviečiai-mesijaninės karalystės vaikai: piliečiai, bendrininkai /Mt 8,12/. Semitinis išsireiškimo būdas. Raugės-blogi žmonės: tie, kurie laikosi ne Dievo, bet velnio; todėl vadinami velnio vaikais. Neprietelis-velnias. Piūtis-pasaulio pabaiga. Piovėjai-Dievo angelai, kurie duos ženklą teismo dienai ir surinks teismui visus prikeltuosius iš numirusių /Mt 25,31/.

pasaulio pabaiga; piovėjai gi yra angelai. [40]Taigi, kaip raugės yra su-
renkamos ir sudeginamos ugnyje, taip bus ir pasaulio pabaigoje. [41]Žmo-
gaus Sūnus pasiųs savo angelus, ir jie surinks iš jo karalystės visus pa-
piktinimus ir piktadarius; [42]ir juos įmes į žioruojančią krosnį; ten bus
verksmo ir dantų griežimo. [43]Tuomet teisieji spindės it saulė savo Tėvo
karalystėje. Kas turi ausis, teklauso! »

7. Paslėptas lobis

[44]« Dangaus karalystė yra panaši į lauke paslėptą lobį, kurį, atradęs,
žmogus nuslėpė; ir iš savo džiaugsmo eina, parduoda visa, ką turi, ir nu-
siperka aną lauką. »
[45]« Dangaus karalystė dar panaši į žmogų-pirklį, kuris ieško gerų
perlų. [46]O radęs vieną brangų perlą, nuėjęs, pardavė visa, ką turėjo, ir
jį nusipirko. »

8. Tinklas

[47]« Vėl dangaus karalystė yra panaši į tinklą, įmestą į jūrą ir užgrie-
biantį įvairių žuvų. [48]Jį, kai prisipildo, išvilkę į krantą ir susėdę, gerą-
sias surinko į indus, o netikusiąsias išmetė lauk. [49]Taip įvyks pasaulio
pabaigoje: išeis angelai ir išskirs bloguosius iš gerųjų tarpo [50]ir juos įmes
į ugnies krosnį. Ten bus verksmas ir dantų griežimas. »

[40-43]Teismo dieną blogio problema bus išspręsta visam. Pasaulio pabaigoje, kai Žmogaus Sūnus ateis teisti gyvųjų ir mirusiųjų, angelai sunaikins visą blogį, o visus piktadarius atskirs nuo gerųjų, ir jie, it raugės, bus įmesti į žioruojančią pragaro ugnį, kur bus skausmo ir susigraužimo bei nevilties /Ps 35,16; 37,12; Job 16,9/; kai tuo tarpu gerieji bus pakviesti į dangaus garbę, kur spindės it saulė. Kristus baigia panašybę, kviesdamas turėti prieš akis tai, ko ji moko.

[44-45]Paslėpto lobio ir brangaus perlo panašybėmis Jėzus pabrėžia mesijaninės karalystės kilnumą. Dėl jos reikia visko atsižadėti. Ją reikia sau laimėti, paaukojant visa. Kaip žemdirbys, radęs lauke lobį, jį slepia ir, džiaugdamasis radiniu, eina, parduoda visą turimą nuosavybę ir už gautus pinigus nusiperka lauką, kur buvo paslėptas lobis, taip ir kiekvienas žmogus, pažinęs Kristų ir jo karalystės nelygstamą vertybę, privalo visa aukoti, kad sektų Kristų ir paveldėtų jo karalystę. Kaip pirklys, užtikęs vieną brangų perlą, jį įsigija, išleisdamas paskutinius pinigus, taip ir kiekvienas tikintysis dėl Kristaus karalystės turi paaukoti visa: kūniškus malonumus, turtus, o reikale net ir brangiausius asmenis, nuo jų atsiskiriant, dėl Kristaus.

[47-50]Tinklo panašybe Kristus nusako savo karalystės sudėtį. Kristaus Bažnyčioje, kaip aname žvejų tinkle, bus gerų ir blogų. Tik pasaulio pabaigoje, tik teismo dieną blogieji bus galutinai išskirti iš gerųjų tarpo, kad būtų pasmerkti amžinoms kančioms pragare. Kaip žvejai, išvilkę į krantą užmestą tinklą, susėdę, atrenka pagautas žuvis, gerąsias sumesdami į indus, o netikusiąsias išmesdami lauk, taip paskutinę dieną Kristus-Teisėjas įsakys savo angelams išskirti bloguosius iš gerųjų tarpo ir juos pasiųsti į amžinas pragaro kančias. — Ten bus verksmas... Kiti verčia — « ten bus verksmo ». Tiksliau versti, laikantis orginalo, « ten bus verksmas ». Mat, šiuo nurodoma, kad pragaras bus ne tik verksmo ir nevilties vieta, bet bus savo esme verksmas ir beviltis susigraužimas.

51« Ar supratote visa tai? » — « Taip », — sako jam. 52O jis tarė jiems: « Todėl kiekvienas Rašto žinovas, išsimokslinęs apie dangaus karalystę, yra panašus į žmogų-šeimininką, kuris ištraukia iš savo lobyno naujų ir senų dalykų. »

9. Nazarete

53Ir atsitiko, kad, kai Jėzus užbaigė šias panašybes, jis išvyko iš
tenai; 54ir, atėjęs į savo tėviškę, mokė juos jų sinagogoje, taip kad jie
buvo labai nustebinti ir sakė: « Iš kur šitam tokia išmintis ir galybės?
55Argi jis ne dailidės sūnus? Argi jo motina nesivadina Marija ir jo bro-
liai-Jokūbas, Juozapas, Simonas ir Judas? 56Ir jo sesers-argi ne visos
yra pas mus? Iš kur tad jam visa tai? » 57Ir jie piktinosi juo. O Jėzus
sakė jiems: « Pranašas niekur kitur, tik savo tėviškėje ir savo namuose,
yra be pagarbos. » 58Ir jis nepadarė ten daug stebuklų, dėl jų neti-
kėjimo.

51-52Apaštalai suprato Kristaus paskytų panašybių prasmę, bet Jēzus dar jiems paaiškina apie abiejų Testamentų reikšmę ir vertę. Kaip geras šeimininkas savo sandeliose laiko įvairių gērybių, kad jomis savu laiku ir pagal reikalą pasinaudotų, taip gerai pasirengę. Bažnyčios mokytojai turi naudotis senuoju ir naujuoju mokslu, t.y. Evangelija, bet drauge ir S. Testamentu, nes Jēzus atējo ne panaikinti Įstatymo, bet jį įvykdyti /Mt 5,17/.

53Baigęs mokyti panašybēmis, Jēzus išvyko iš Kafarnaumo ir atvyko į Nazaretą.

54Nazaretas buvo Kristaus tēviškē. Jis čia užaugo, čia praleido savo jaunystę, čia visą laiką gyveno, kol pradējo viešą apaštalavimą. Todēl visuotinai buvo žinomas kaip Mokytojas iš Nazareto /Jon 1,45/. Kaip kitur, taip ir Nazarete Jēzus, atējus subatai, mokē sinagogoje. Bet čia jis buvo sutiktas bei priimtas gana šaltai ir net aiškiai nepalankiai.

55-56Nazaretiečiai netikējo, kad Jēzus galįs būti Mesijas. Pagal žydų aiškinimą Mesijas turējęs pasirodyti, kaip nežinomas asmuo /Jon 7,27/. O Jēzų jie gerai pažinojo. Jie žinojo, kad jis dailidēs sūnus, kad jo motina yra Marija. Jie taip pat pažinojo jo giminaičius: pusbrolius ir pusseseres. Šieji buvo Juozapo brolio Kleopo sūnūs ir dukterys. Išvardijami keturi broliai-pusbroliai. Pirmoje vietoje minima Jokūbas, nes jis ypač pasižymējo Bažnyčioje, būdamas pirmas Jeruzalēs vyskupas. Jis buvo statomas šalia Petro ir Jono apaštalų, kaip vienas iš Bažnyčios šulų /ApD 1,14; 15,13; 21,18; Gal 1,9; 2,9/. Jokūbas ir Judas yra autoriai dviejų vadinamų katalikiškųjų laiškų /Jok 1,1,; Jud 1/. Pažymētina, kad ebr. kalboje « brolis » vartojamas plačia prasme.

57Nazaretiečiai iš vienos pusēs piktinosi, kad Jēzus dedasi esąs Mesijas, iš kitos tačiau pusēs stebējosi jo mokslu ir jo daromais stebuklais. — « Iš kur jam tai visa? » — klausē jie. Jēzus priekaištaujantiesiems atsako, cituodamas žinomą patarlę: « Pranašas visur yra gerbiamas, tik ne savo tēviškēje. »

58Nazaretiečiai pyko ant Jēzaus dar ir dēl to, kad jis visur darē daug stebuklų, gydydamas ligonius, o savo tēviškēje tik vieną antrą ženklą teikēsi parodyti /Lk 4,23/. Evangelistas tačiau pastebi, kad, jei Jēzus Nazarete nedarē gausių stebuklų, kaip kitur, tai ne jis kaltas, o verčiau patys nazaretiečiai, kadangi jie netikējo į jį. Kur nēra tikējimo, kur nēra atsigręžimo į Dievą, ten nēra reikiamos dirvos stebuklams.

B. APAŠTALAUJA GALILĖJOS PAKRAŠČIUOSE

1. *JONO MIRTIS*

1. Erodas ir Jėzus

14. [1]Anuo metu tetrarchas Erodas išgirdo gandą apie Jėzų. [2]Ir jis sakė savo dvariškiams: « Tai Jonas Krikštytojas! Jis yra prisikėlęs iš numirusių, ir todėl jame veikia stebuklingos jėgos. »

2. Jono nužudymas

[3]Mat, Erodas, suėmęs Joną, jį surakino ir įmetė į kalėjimą, dėl Erodiados, savo brolio Pilypo žmonos; [4]nes Jonas jam pasakė: « Tau nevalia jos turėti! » [5]Ir buvo benorįs jį nužudyti, bet bijojo minios, kadangi jį laikė pranašu. [6]O atėjus Erodo gimtadieniui, Erodiados duktė iškilmėse šoko, ir patiko Erodui. [7]Todėl jis su priesaika jai pažadėjo duoti, ko tik ji prašytų. [8]Ji gi, savo motinos pamokyta, tarė: « Duok man čia ant padėklo Jono Krikštytojo galvą. » [9]Karalius nuliūdo, bet dėl priesaikos ir dėl drauge pokyliaujančiųjų liepė duoti. [10]Ir, pasiuntęs, nukirsdino kalėjime Jonui galvą. [11]Jo galva buvo atnešta ant padėklo ir

---

14. [1]Erodas Antipas buvo Erodo Didžiojo sūnus. Jis valdė Galilėją ir Perėją tetrarcho titulu. Buvo vedęs nabatiečių karaliaus Aretos dukrą, bet nuo jos atsiskyrė, ir gyveno su savo brolio Pilypo žmona Erodiada. Čia minimas Pilypas nebuvo tikrasis Erodo Antipo brolis: buvo vieno tėvo, bet ne vienos motinos vaikai. Erodas Antipas tačiau turėjo ir tikrąjį brolį vardu Pilypą. Šis buvo Iturėjos ir Trachonitidės tetrarchas /Lk 3,1/. Erodas Antipas buvo ambicingas, bet silpnas; žingeidus, bet klastingas; žiaurus, bet bailus.

[2]Jono Krikštytojo nužudymas nedavė Erodui ramybės. Jis jo-mirusio-bijojo daugiau, kaip gyvo. Kai jo ausis pasiekė gandas apie Jėzų, apie jo daromus stebuklus, jis ėmė galvoti ir, galvodamas, bijoti, ar tai tik nebus iš numirusiųjų prisikėlęs Jonas.

[3]Suminėjęs Erodo baiminimąsi, kad Jėzus galįs būti prisikėlęs iš numirusiųjų Jonas Krikštytojas, Evangelistas daro mažą nukrypimą, kad trumpai nusakytų Kristaus Pirmtako tragišką mirtį, kas buvo įvykę anksčiau. Joną įsakė suimti ir įmesti į kalėjimą Erodas, raginamas Erodiados. Ši buvo Erodo Didžiojo sūnaus Aristobulo duktė. Pradžioje ji ištekėjo už savo dėdės, Erodo Didžiojo sūnaus Pilypo. Iš jo sulaukė dukters Salomės. Tai buvo palaido gyvenimo ir didelio žiaurumo moteris. Ji troško turtų ir garbės. Svajojo tapti karaliene. Pirmasis vyras Pilypas jos troškimų ir siekimų nepatenkino. Todėl jį pametė. Susidėjo su Erodu Antipu, nes šis buvo ir turtingesnis ir galingesnis, laidavo taigi daugiau galimybių pasiekti valdžios ir garbės.

[4-12]Kai Jonas išdrįsto pabarti Erodą dėl jo nuodėmingo gyvenimo su Erodiada, ši užsidegė pykčiu prieš Krikštytoją. Ji ragino Erodą suimti Joną ir jį nužudyti. Erodas suimti suėmė Krikštytoją, bet jo nužudyti nedrįso, kadangi žinojo, kad jis buvo labai gerbiamas ir vertinamas minios, kurios Valdovas nenorėjo suerzinti ir sukelti prieš save. Erodiada tačiau nerimo. Ji laukė tik progos, kad galėtų pražudyti Joną. Proga atsirado, kai Erodas šventė savo gimtadienį ir pokyliavo su gausiais svečiais. Erodiada prikalbėjo savo dukrą Salomę pošokti Erodo ir svečių akivaizdoje, kad tuo būdu laimėtų Valdovo malonę. Visa įvyko, kaip Erodia-

atiduota mergaitei, o ji ją nunešė savo motinai. [12]Ir, nuėję, jo mokiniai paėmė jo kūną ir jį palaidojo; paskui, atėję, pranešė Jėzui.

2. *DU DUONOS PADAUGINIMAI IR KITI STEBUKLAI*

1. Primasis duonos padauginimas

[13]O tai išgirdęs, Jėzus pasitraukė iš ten laiveliu į dykvietę, į nuošalę. Minios tačiau, sužinoję, sekė jį iš miestų pėsčiomis. [14]Ir, išlipęs, jis pamatė didelę minią. Jam jų pagailo, ir jis pagydė jų ligonius. [15]Atėjus gi vakarui, priėjo prie jo mokiniai, sakydami: « Vieta yra dyka ir valanda jau vėlyva. Paleisk tad minias, kad, nuėję į kaimus, nusipirktų sau maisto. [16]O jėzus tarė jiems: « Nėra raikalo, kad jie eitų. Duokite jūs jiems valgyti. » [17]Jie gi sako jam: « Mes čia neturime nieko kito, kaip tik penkis papločius duonos ir dvi žuvis. » [18]O jis sakė: « Atneškite man

---

da norējo. Salomē Erodui tiek patiko, kad jis, greičiausiai alkoholio apsvaigintas, po priesaika pažadējo mergaitei duoti, ko tik ji beprašytų. Salomē tuojau nubēgo pas motiną, kad pasiklaustų, ko turētų prašyti. Erodiada šito tik laukē. Ji tuojau jai paliepē prašyti Jono Krikštytojo galvos, kad ji čia pat svečių salēje būtų ant plokštēs atnešta ir jai įteikta. Mergaitēs prašymas nustebino ir nuliūdino Erodą, bet jis neturējo išeities: duotą svečių akivaizdoje po priesaika žodį nebuvo patogu netesēti. Taip Erodiados kerštas išsipildē: ji gavo į savo rankas Jono galvą.

[12]Erodas leido, kad Jono kūnas būtų palaidotas. Tai padarē jo mokiniai. Pagal krikščionišką Padavimą Jonas bus buvęs palaidotas Samarijoje. Apie Jono mirtį ir palaidojimą jo mokiniai pranešē Jēzui. Jono mokiniai kurį laiką palaikē tarp savęs ryšį, bet ilgainiui jie pasidarē Kristaus sekējai /ApD 19,1-6/.

[13]Išgirdęs apie Krikštytojo nužudymą, o taip pat apie Erodo baiminimąsi, kad jis nebūtų kartais iš numirusiųjų prisikēlęs Jonas, Jēzus pasijuto nesaugus. Mat, klastingas valdovas galējo griebtis smurto ir prieš jį. Todēl iš Kafarnaumo pasitraukē į nuošalę, į dykumą. Laiveliu persikēlē į rytinį Genezareto ežero pakraštį. Ši sritis buvo ne Erodo, bet jo brolio Pilypo, Iturējos tetrarcho, valdžioje. Čia taigi galējo jaustis daug saugiau.

[14]Žinia, kad Jēzus išvyko laiveliu į anapus ežero, tuojau pasklido mieste ir apylinkēse. Taigi gausi žmonių minia ējo pēščiomis į ten, kur tikējosi Jēzų surasti, nuspēdami vietą į kur jis vyko. Sausžemiu jie greičiau pasiekē aną vietą, negu Jēzus atplaukē laiveliu. Taip kad, išlipęs į krantą, jis išvydo jo jau ten belaukinačią minią. Minios ištikimumas ir jos pasiaukojimas sujaudino Jēzų, ir jis jiems parodē visą savo gerumą, pagydydamas ligonius, kuriuos jie buvo atsigabenę su savim.

[15]Artējo vakaras. Mokiniai pradējo rūpintis dēl žmonių. Mat, radosi dykoje, t.y. neapgyvendintoje vietoje, o valanda jau buvo vēlyva. Žodiniai vietoje « vēlyba » reikētų versti « praējusi » valanda, t.y. įprastinē vakarienei valanda jau buvo praējusi. Todēl kreipēsi į Jēzų, ragindami paleisti žmones, kad, nuēję į kaimus, galētų nusipirkti ką nors valgyti.

[16-21]Į mokinių raginimą Jēzus atsakē, nurodydamas, jog jie turētų pavalgydinti žmones. Apaštalai nustebo tokiu Jēzaus atsakymu ir pastebējo, kad teturi tik 5 papločius duonos ir dvi žuvi. Kaip tad galētų pamaitinti tokią daugybę žmonių? Jēzus tačiau žinojo, ką sakē, nes buvo pasiryžęs pamaitinti žmones stebuklingai padauginta duona ir žuvimi. Liepē tad atnešti turimą duoną ir žuvis. O kai atnešē, liepęs susodinti žmo-

juos čia.» [19]Ir, liepęs miniai susėsti ant žolės, paėmęs anuos penkis pap-
ločius duonos ir anas dvi žuvis, žvelgdamas į dangų, laimino ir, laužy-
damas, davė duoną mokiniams, o mokiniai minioms. [20]Ir visi valgė ir
prisisotino. Ir, kas buvo likę nuotrupų, nunešė dvylika pilnų pintinių.
[21]O valgiusiųjų buvo apie penki tūkstančiai vyrų, neskaitant moterų
ir vaikų.

2. Jėzus eina virš vandens

[22]Ir čia pat privertė mokinius sėsti į laivelį ir vykti pirma jo į ana-
pus, kol jis atleisiąs minias. [23]O atleidęs minias, užkopė į kalną vienas
sau melstis. Atėjus gi vakarui, jis ten buvo vienas. [24]O laivelis jau buvo
daugelį stadijų atstu nuo kranto. Jis buvo bangų blaškomas, nes vėjas
buvo priešingas. [25]Ketvirtą gi nakties sargybą jis atėjo pas juos, eida-
mas viršum jūros. [26]O mokiniai, išvydę jį einantį viršum jūros, persi-
gando, sakydami, jog tai yra šmėkla, ir iš baimės ėmė šaukti. [27]Jėzus
gi tuojau į juos prabilo, tardamas: «Drąsos! Tai aš. Nebijokite.»
[28]O Petras, jam atsakydamas, tarė: «Viešpatie, jei tu esi, liepk man
ateiti pas tave virš vandenų. [29]Jis gi sakė: «Ateik». Ir, išlipęs iš lai-

---

nes, melsdamasis, laimino, laužē duoną, o taip pat ir žuvis, ir davē mokiniams, kad neštų ir dalintų žmonēms. Jis vis laužē ir davē dalinti duonos ir žuvies, iki kiekvienas gavo iki sočiai. Visiems buvo aišku, kad buvo įvykęs stebuklas, bet, kad dar labiau išryškintų stebuklo neabejotinumą, Jēzus liepē mokiniams surinkti tai, kas buvo likę iš nuotrupų. Evangelistas pabrēžia, jog apaštalai surinko ir nunešē 12 pilnų pintinių nuotrupų; ir dar priduria, kad valgiusiųjų buvo 5000 vyrų, neskaitant moterų ir vaikų. Plg. Jon 6,4; Mk 6,39.

22-23Stebuklingas pamaitinimas sukēlē entuziazmą minioje. Kai kam atējo į galvą mintis apšaukti Jēzų karaliumi /Jon 6,15/. Juk būtų patogu turēti valdovu, kuris be triūso ir prakaito gali pamaitinti! Žinodamas minios nuotaikas, Jēzus privertē apaštalus tuojau sēsti į laivelį ir grįžti atgal. Sakoma — «privertē», nes jie, matyt, priešinosi, kadangi nenorējo palikti Mokytoją tenai vieną. Kai mokiniai išplaukē, Jēzus nepastebimai pasišalino nuo minios, įkopē į kalną ir tenai pasiliko vienas iki pat nakties.

24-25Apaštalai yrēsi pamažu, nes pūtē priešingas vējas, o be to, reikējo kovoti su pakilusiomis bangomis. Yrēsi visą naktį. Buvo nuplaukę apie 25-30 stadijų, t.y. apie 5,5 km. /Jon 6,12.26/, ketvirtos nakties sargybos laike t.y. tarp 3-6 valandos ryto, staiga išvydo virš vandens einančią figūrą. Tai buvo Jēzus. Romēnai naktį skirstydavo į keturias sargybas, pagal tai kaip kareiviai einą sargybas keisdavosi. Ketvirtoji nakties sargyba apēmē laiką nuo 3 iki 6 val. ryto.

26-27Išvydę virš vandens einantį žmogų, apaštalai galvojo ir vienas kitam sakē, jog tai esanti šmēkla. Jie tiek išsigando, kad ēmē balsu šaukti. Bet Jēzus tuojau į juos prabilo ir nuramino, pastebēdamas, jog tai jis, o ne šmēkla.

28Petras nori užsitikrinti, kad tai tikrai ne vaiduoklis, o Jēzus. Todēl sako: «Jei tai tu, Viešpatie, tai įgalink, kad eičiau ir ateičiau pas tave, žengdamas virš vandens». Petras tiki, kad Jēzus gali tai padaryti, nes jis Dievo Sūnus.

29Jēzus patenkino Petro prašymą. Jis jam liepē išlipti iš valties ir eiti pas jį, žingsniuojant virš vandens. Tekste skaitome — «eiti virš vandenų», kas reiškia eiti virš bangų, nes dēl smarkaus vējo ežero vanduo buvo labai vilniuotas.

velio, Petras ėjo virš vandenų ir atėjo prie Jėzaus. [30]Bet, matydamas
vėjo smarkumą, išsigando ir, pradėjęs skęsti, sušuko, tardamas: « Vieš-
patie, gelbėk mane! » [31]O Jėzus, ištiesęs ranką, jį čia pat nutvėrė ir sako:
« Mažatiki, kodėl suabejojai?! » [32]Ir, jiems įkopiant į laivelį, vėjas lio-
vėsi. [33]O valtyje buvusieji parpuolė kniūpsti prieš jį, sakydami: « Tikrai
tu esi Dievo Sūnus. »
[34]Perplaukę, jie atsirado ant Genezareto žemės. [35]Ir, atpažinę, anos
vietos žmonės išsiuntinėjo po visą tą kraštą, ir gabeno pas jį visus ser-
gančiuosius [36]ir prašė, kad leistų paliesti bent apsiausto kutą. O visi,
kurie tik palietė, pasveiko.

3. Ginčai su fariziejais dėl papročių

15. [1]Tuomet prisiartina prie Jėzaus fariziejai ir Rašto žinovai iš
Jeruzalės, sakydami: « Kodėl tavo mokiniai laužo senolių padavimą?
[2]Jie juk nenusiplauna rankų, kai valgo duoną. » [3]O jis, atsakydamas,

---

[30]Išgirdęs Jēzaus kvietimą, Petras tuojau išlipo iš laivelio ir bandē eiti virš vandens, bet matydamas, kaip pūtē smarkus vējas ir kaip vanduo bangavo, išsigando, o, išsigandęs, nebepajēgē toliau eiti ir pradējo skęsti. Atsidūręs pavojuje nuskęsti, ēmē šaukti, kad Jēzus gelbētų.

[31]Jēzus čia pat ištiesē savo ranką ir jį ištraukē iš vandens. Po to subarē Petrą, kam jis nustojo pasitikējimo; jei būtų tvirtai tikējęs, būtų galējęs eiti virš vandens ir nieko jam nebūtų atsitikę.

[32-33]Antgamtiniai reiškiniai sekē vienas kitą. Duonos padauginimas. Ējimas virš vandens. Staigus vējo nutilimas. Visų šių antgamtinių reiškinių akivaizdoje apaštalai, Jēzui įlipus į laivelį, puolē jam į kojas, išreikšdami pagarbą, o taip pat išpažindami savo Viešpačiu, Dievo Sūnumi.

[34]Persiyrę per ežerą, jie išlipo į krantą vietovēje, kuri buvo žinoma kaip Genezareto žemē: tai graži ir derlinga lyguma, kuri tęsēsi į pietvakarius nuo Kafarnaumo, nūdien vadinama El Ghueir.

[35]Vietiniai žmonēs, atpažinę Jēzų, tuojau žinią perdavē visoje apylinkēje. Iš visur pradējo plaukti prie jo žmonēs, gabendami ligonius. Jų buvo tiek, kad ne visi galējo prieiti prie Jēzaus ir su juo pasikalbēti, bei jį paprašyti, kad pagydytų vieną ar antrą ligonį. Jie prašē jį, kad ligonys galētų paliesti jo apsiaustą, ar iš paskos besidriekiantį apsiausto kutą, būdami tikri, kad vien dēl to pagysią. Pastebētina, jog žydai prie apsiausto keturių kampų turēdavo prisikabinę ant mēlyno kaspino kutus. Jie kiekvienam turēdavo priminti Įstatymą /Mt 9,20/.

[36]Evangelistas patvirtina, kad visi, kurie tik paliesdavo bent Jēzaus drabužį, pasveikdavo.

15. [1]Gausūs daromi stebuklai Jēzų tiek išgarsino, kad gandas apie jį pasiekē Jeruzalę ir atkreipē dēmesį tautos vyresniųjų. Iš čia atskubējo į Kafarnaumą Rašto žinovų ir fariziejų, kad surinktų visas galimas žinias apie garsējantį Nazareto Mokytoją.

[2]Rašto žinovai ir fariziejai, atvykę į Kafarnaumą iš Jeruzalēs, tuojau pradējo ginčytis su Jēzumi. Jie priekaištavo jam, kam jo mokiniai nesilaiką senolių padavimo, kuris reikalavo, kad, prieš valgant, kiekvienas nusiplautų rankas. Žydai turējo iš kartų į kartas perduotą padavimą, kaip reikia suprasti ir aiškinti Įstatymą. Šis padavimas rabinų buvo statomas lygiagrečiai su pačiu Įstatymu, taip kad padavimo nepaisymas buvo laikomas nusikaltimu, lygiai kaip ir Įstatymo laužymas. Žydų padavimas reikalavo daug ir įvairių apsiplovimų, pavyzdžiui: atējus iš lauko į namus, prieš valgant, pavalgius ir k.

[3]Jēzus atsako savo ruožtu prikišdamas fariziejams bei Rašto žinovams, kad jie, perdētai laikydamiesi padavimo, jie patys kai kuriais atvejais laužo Įstatymą.

tarė jiems: « Kodėl ir jūs laužote Dievo įsakymą dėl savojo padavimo?
[4]Juk Dievas pasakė: — Gerbk tėvą ir motiną — ir: — Kas keikia tėvą
ar motiną, tegauna galą mirtimi —. [5]O jūs sakote: — Jei kas sakytų
tėvui ar motinai: — Yra auka, ką iš manęs turėtum gauti! — [6]tas ga-
lės negerbti tėvo ar motinos. — Taip jūs nieku pavertėte Dievo žodį
dėl savojo padavimo. [7]Veidmainiai, gerai apie jus pranašavo Izaijas,
sakydamas:

«[8]Ši tauta gerbia mane lūpomis,
bet jų širdis toli nuo manęs.
[9]Veltui gi jie mane garbina
mokydami mokslus, kurie tėra žmonių potvarkiai. — »

[10]Ir, pasišaukęs minią, jiems sakė: « Klausykite ir supraskite! [11]Ne
tai, kas įeina į burną, sutepa žmogų, bet, kas iš burnos išeina, tai sutepa
žmogų. » [12]Tuomet mokiniai, priėję, sako jam: « Ar žinai, kad fariziejai,
išgirdę tą žodį, pasipiktino? » [13]O jis, atsakydamas, tarė: « Kiekvienas
augalas, kurio nėra pasodinęs mano dangiškasis Tėvas, bus išrautas.
[14]Palikite juos! Jie yra akli aklųjų vadovai. O jei aklas aklą vestų, abu
įkris į duobę. »

[4-6]Ketvirtas Dekalogo įsakymas liepia gerbti tēvus /Iš 20,12; 21,17; Kun 20,9/. O gerbti tēvus reiškē jais rūpintis, jiems reikale padēti. Bet fariziejai, remdamiesi padavimu, pateisindavo tą, kuris atsisakydavo suteikti paramą tēvams, jei šis tą dalį, kurią būtų turējęs duoti tēvams, pažadēdavo aukoti šventyklai. — A u k a — ebr. horban-Dievui įsipareigota atnaša. Pastebētina, kad tokia Dievui įsipareigota atnaša neretai būdavo tik paprastas pažadas, kurį galēdavo tesēti tik po kurio laiko, arba visai netesēti, gaunant dispensą. Jēzus prikiša fariziejams, kad savo padavimą stato aukščiau už Įstatymą. Mat, leidžia vaikams atsakyti paramą tēvams, nors Įstatymas to reikalavo, jei šie tai, ką turētų duoti tēvams, pažada šventyklai, nors to Įstatymas nenumatē. Vadinasi, jie tai leido, remdamiesi vien savo padavimu, kurį statē aukščiau už Įstatymą. Bet tai yra neleistina, nes Įstatymas yra iš Dievo, o padavimas yra žmonių sukurti papročiai. O Dievo reikia daugiau klausyti, negu žmonių /ApD 4,19/.

[7-9]Jēzus smerkia fariziejus, taikydamas jiems Izaijo pranašystę. Jis jiems prikiša, kad, kaip jų senoliai, taip ir jie Dievą garbina vien lūpomis, o ne širdimi; tik išoriniai, o ne vidiniu nusiteikimu; ir paiso verčiau žmonių, o ne Dievo.

[10]Jēzus, palikęs fariziejus, pasikvietē prie savęs minią ir juos mokē, aiškindamas, kad apsiplovimai, kuriuos įsakē Įstatymas, ir kurių reikalavo žydų padavimas, turi gilesnę dvasinę prasmę: liečia verčiau sielos, o ne kūno higieną.

[11]Fariziejai mokē, kad, jei kas nenusiplovęs rankų valgydavo, tas susitepdavo, ir turējo būti laikomas nešvariu. Jēzus atmeta šį fariziejų aiškinimą, pabrēždamas, jog ne išorinis, bet vidinis nešvarumas sutepa žmogų: ne nešvarus maistas, bet pikta širdis, piktas dvasinis nusistatymas suteršia žmogų.

[12]Fariziejai negalēdami atremti Kristaus argumentų, kabinasi prie jo žodžių: kaltina jį vulgarumu.

[13-14]Į fariziejų argumentum ad hominem Jēzus atsako tuo pačiu argumentu: jis nurodo, jog fariziejai nēra Dievo autorizuoti mokytojai: jie yra klaidingi vadai.

[15]O Petras, atsiliepdamas, sakė jam: « Išaiškink mums šią panašy-
bę. » [16]Jis gi tarė: « Dar ir jūs esate neišmanūs? » [17]Ar nesuprantate, kad
visa, kas įeina į burną eina į pilvą ir išmetama išvietėn? [18]O kas išeina
iš burnos, eina iš širdies, ir tai sutepa žmogų. [19]Juk iš širdies išeina
piktos mintys, žmogžudystės, svetimoteriavimai, paleistuvystės, vagys-
tės, melagingi liudijimai, piktžodžiavimai. [20]Šitie dalykai yra, kurie su-
tepa žmogų; o valgyti neplautomis rankomis nesutepa žmogaus. »

4. Kananietė

[21]Ir, iš ten išėjęs, Jėzus pasitraukė į Tiro ir Sidono kraštą. [22]Ir va
moteris kananietė, atėjusi iš anų apylinkių, šaukė, sakydama: « Pasi-
gailėk manęs, Viešpatie, Dovido Sūnau! Mano duktė yra skaudžiai ka-
muojama velnio. » [23]Bet jis jai neatsakė nė žodžio. Ir, prisiartinę, jo mo-
kiniai jį meldė, sakydami: » Atleisk ją, nes nesiliauja šaukusi paskui
mus. » [24]O jis, atsakydamas, tarė: « Neesu siųstas-, kaip tik pas pra-
puolusias Izraelio namų avis. » [25]Ji gi, prisiartinusi, sukniubo prieš jį,
tardama: « Viešpatie, padėk man. » [26]Bet jis, atsakydamas, tarė: « Ne-
dera imti vaikų duoną ir ją mesti šuneliams. » [27]O ji sakė: « Taip, Vieš-
patie! Tačiau trupinius, nukrintančius nuo pono stalo, juk ir šunyčiai

---

[15-19]Petrui paprašius paaiškinti panašybę apie laukinį augalą ir apie aklą vadovą, Jēzus prikiša apaštalams, jog jie, nežiūrint tiek jau duotų pamokymų, vis dar stokoja supratimo. Jis duoda paaiškinimą ne apie fariziejus, bei jiems taikytą panašybę, bet apie sutepimo prasmę. Jis pabrēžia, jog lengva turētų būti suprasti, kad žmogų sutepa jo vidinis, dvasinis piktas nusiteikimas. Žmogaus širdyje, jo sieloje visų pirma gimsta visokie nusikaltimai.

[20]Vidinis piktumas ir iš jo išplaukiančios nuodēmēs sutepa žmogų, o ne valgymas nešvariomis rankomis.

[21]Iš Genezareto srities Jēzus leidžiasi į vakarus ir pasiekia Fenikiją: Tiro ir Sidono sritį, kad tenai, nežinomas, ramiai galētų praleisti laiką, ilsēdamasis ir mokydamas apaštalus /Mk 7,24-30/.

[22]Gandas tačiau apie Jēzų buvo pasiekęs ir Fenikiją, taip kad viena moteris kananietē, atējusi, karštai maldavo, kad pagydytų jos dukrą. Kananiečiai buvo senieji Palestinos gyventojai. Žydų išstumti, kai kurie jų iš Galilējos persikēlē gyventi Fenikijoje. Moteris, nors buvo pagonē, išpažįsta Jēzų Mesiju, tiki į jo dievišką galią ir prašo pagydyti jos dukrą.

[23]Jēzus nekreipē dēmesio į moterį ir jos maldavimus. Bet moters įkyrus maldavimas jaudino ir erzino apaštalus. Jie todēl prašē Mokytoją, kad ją išklausytų ir leistų laimingą grįžti namo /Mt 18,27; Lk 14,14/.

[24]Jēzus visų pirma atējo, kad gelbētų Izraelio namų vaikus; kad pirmoje eilēje jiems skelbtų išganymo Evangeliją. Ir savo mokiniams jis buvo įsakęs /Mt 10,5/ eiti apaštalauti tik pas žydus. Tik, kai žydai pasirodē neištikimi, priešingi ir neverti, tada Jēzus leido ir siuntē mokinius eiti į visus pasaulio kraštus ir skelbti išganymo Naujieną visiems /Mt 28,19/.

[25]Moteris kananietē tiki, kad Jēzus yra Dievo Siųstasis. Prisiartinusi prie Jēzaus, ji sukniunba prieš jį ir rytietišku papročiu išreiškia jam pagarbą. Po to pareiškia savo prašymą, kad pagydytų jos sergančią dukrą.

[26]Jēzus prabyla į moteriškę šiurkščiai, ber realiai. Žydai buvo pratę pagonis vadinti « netikinčiais šunimis ». Šiurkštūs, nors žydų ir pagonių santykiuose įprasti žodžiai, moteriškei buvo tikras bandymas jos tikējimo; ir ji parodē, kad jos tikējimas buvo tikrai didelis.

[27]Atsiliepdama, moteris nuolankiai pripažįsta, kad Jēzus sakąs tiesą, bet drauge švelniai primena, jog, nors niekas nemeta nuo stalo duonos šunims, o vis dēl to šuneliai sukasi aplink stalą, laukdami galēsią rasti vie-

ėda.» [28]Tuomet, atsiliepdamas, Jėzus sakė jai: «O moteriške, didis yra tavo tikėjimas! Tebūnie tau, kaip tu nori.» Ir tą pačią valandą jos duktė pagijo.

5. Antrasis duonos padauginimas

[29]Ir iš ten nusileidęs žemyn, Jėzus atvyko prie Galilėjos jūros ir, užkopęs nat kalno, ten sėdėjo. [30]Prie jo susirinko didelės minios, kurios turėjo su savim raišų, luošų, aklų, nebylių bei daugel kitokių, ir juos pametė prie jo kojų, o jis pagydė juos. [31]Taip kad minios, matydamos nebylius kalbančius, luošus pagijusius, raišus vaikščiojančius ir aklus reginčius, stebėjosi; ir jie garbino Izraelio Dievą.

[32]O Jėzus, pasišaukęs savo mokinius, tarė: «Gaila man minios, nes jau trys dienos, kaip jie būna su manim, ir neturi ko valgyti; jų gi alkanų nenoriu paleisti, kad kartais kelyje nenualptų.» [33]Ir mokiniai sako jam: «Iš kur mums tyruose tiek duonos, kad pavalgydintume tokią minią?» [34]Tuomet Jėzus taria jiems: «Kiek turite duonų?» O jie sakė: «Septynias ir keletą žuvelių». [35]Ir, paliepęs miniai susėsti ant žemės, [36]jis paėmė tuos papločius duonos ir žuvis ir, palaiminęs, laužė ir davė mokiniams, o mokiniai minioms. [37]Visi valgė ir pasisotino. Ir likusių

---

ną kitą nuotrupą nukritusią nuo stalo ir ja pasimaitinti. Moteriškē taigi pripažįsta, kad Jēzus atējo gelbēti prapuolusių Izraelio namų vaikų, bet drauge ji tiki, kad ir pagonims gali tekti vienas kitas trupinēlis išganymo malonių, nukritęs nuo Evangelijos stalo. Ji tiki, kad Jēzus vieną kitą malonę galįs suteikti ir pagonims.

[28]Moters tikējimas nustebina Jēzų, ir jis patenkina jos prašmą: pagydo jos dukrą.

[29]Iš Fenikijos Jēzus grįžta atgal į Galilēją. Kopdamas per Libano kalnus, jis nusileidžia žemyn, pasiekdamas Genezareto ežero rytinį pakraštį /Mk 7,31/.

[30-31]Kai tik žmonēs sužinojo, kad Jēzus yra sugrįžęs, gausiais būriais jie plaukē prie jo, gabendami su savim įvairius ligonius. Jēzus buvo besēdįs ant kalno. Atgabenę ligonius, žmonēs juos suguldē ir paliko prie Jēzaus kojų. O jis juos pagydē. Stebuklų akivaizdoje minios stebējosi ir išpažino, kad Jēzus esąs ne žmogus, o Dievas. Minioje, matyt, buvo ir pagonių. Šieji, išvydę stebuklus, išpažino ir garbino Izraelio Dievą.

[32]Minia buvojo su Jēzumi jau trečia diena. Vieta buvo neapgyvendinta. Atsirado maisto klausimas. Žmonēs buvo išvargę ir išalkę. Jēzus, žvelgdamas į šią išalkusią ir suvargusią, bet ištikimą minią, pajuto savo širdyje gailestį dēl jos. Pasikvietē tad pas save apaštalus ir jiems pareiškē savo susirūpinimą dēl minios. Vienas antras iš apaštalų greičiausiai pasiūlē siųsti juos namo arba bent, kad eitų į kaimus ir nusipirktų maisto. Jēzus tačiau pastebējo, kad būtų pavojinga siųsti žmones namo ar į kaimus, nes yra perdaug išvargę, taip kad galį pakeliuje nualpti.

[33]Apaštalai tačiau primena Jēzui, jog nēra kitos išeities, nes jie neturi iš ko pavalgydinti tokią gausybę.

[34]Tuomet Jēzus pasiteirauja, kiek jie turi su savim maisto. Šieji atsako, jog teturi tik 7 papločius duonos ir kelias žuvis.

[35-38]Tada Jēzus liepia, kad žmonēs susēstų. Paskui paima iš apaštalų duoną ir žuvis ir, atkalbējęs palaiminimo maldą, ēmē laužyti ir duoti apaštalams duoną ir žuvis, kad išdalintų žmonēms. Jie nešē ir dalino, kol visi gavo iki sočiai. Taip įvyko naujas duonos padauginimo stebuklas, nes valgusiųjų buvo apie 4000 vyrų, neskaitant moterų ir vaikų; ir, pavalgius, buvo pririnkta ir nunešta 7 pilnos pintinēs nuotrupų.

nuotrupų nunešė septynias pilnas pintines. [38]Valgiusiųjų gi buvo keturi tūkstančiai vyrų, neskaitant moterų ir vaikų. [39]Ir, paleidęs minias, jis įlipo į laivelį ir atvyko į Magadeno apylinkes.

3. *JĖZUS RENGIA APAŠTALUS SAVO KANČIAI*

1. Ragina saugotis fariziejų ir sadukiejų dvasios

16. [1]Prisiartinę fariziejai ir sadukiejai, gundydami, prašė jį parodyti jiems ženklą iš dangaus. [2]O jis, atsiliepdamas, jiems sakė: « Atėjus vakarui, sakote: — Bus giedra, nes dangus raudonas! — [3]Ir rytmetį: — Šiandien bus audra, nes raudonuoja paniuręs dangus. — Dangaus išvaizdą taigi jūs mokate atpažinti, bet laiko ženklų nepajėgiate suvokti. [4]Pikta ir neištikima karta reikalauja ženklo, bet jai nebus duota kito ženklo, kaip tik Jonos ženklas. » Ir, palikęs juos, nuėjo sau.

[5]Vykdami į kitapus ežero, mokiniai buvo pamiršę pasiimti duonos. [6]O Jėzus jiems sakė: « Žiūrėkite ir saugokitės fariziejų ir sadukiejų rau-

---

[39]Kai minia išsiskirstė, Jēzus, įsēdęs į laivelį, atplaukē su mokiniais į Magadeno sritį. Kur radosi ši vietovē, tikslių žinių neturime. Kai kurie mano, kad Magada esanti graikiška transkripcija žinomo miestelio Magdala, kuris radosi vakariniame ežero pakraštyje. Kiti tačiau teigia, kad tai būsianti nūdienē Ma-ad ir El Dalhamije vietovē, kuri randasi rytiniame Jordano pakraštyje į pietus nuo Genezareto ežero. Ši nuomonē remiasi tuo, kad Morkus, minēdamas šį įvykį, vietoje Magada mini Dalmanuta. Iš konteksto tačiau sektų, kad Jēzus bus atvykęs į vakrinį ežero pakraštį, kur susitiko su fariziejais ir sadukiejais, todēl gal apytikresnis yra pirmasis aiškinimas, būtent, kad Magada yra identifikuotina su Magdala.

16. [1]Kuo Jēzus daugiau garsējo savo mokslu ir daromais stebuklais, tuo žydų vyresnieji labiau niršo ir ieškojo galimybių jį apkaltinti ir pasmerkti. Pradžioje /Mt 12,38/ jį puolē fariziejai ir Rašto žinovai, t.y. dvasinio ir kultūrinio gyvenimo atstovai bei vadai. Prie fariziejų šį kartą prisijungia ir sadukiejai, kurie atstovavo politinę klasę. Vadinasi, praktiškai visi tautos vyresnieji stoja prieš Jēzų. Šia proga jie siekia jį išbandyti, reikalaudami, kad jis savo dējimąsi Dievo Siųstuoju patvirtintų kokiu nors stebuklu.

[2]Jēzus atsako žydų vyresniesiems palyginimu iš kasdienio žemdirbių gyvenimo. Senovēje, kaip ir nūdien, kaimų žmonēs spēdavo oro atmainas iš dangaus skliauto išvaizdos, ir jų spējimai dežnai būdavo teisingi. Jēzus savo priešams prikiša, jog jie pajēgdami atspēti oro atmainas iš dangaus spalvų, tuo labiau turētų suvokti kas jis esąs iš mesijaninio laiko ženklų, kurie yra aiškiai matomi /Mt 11,3-5; 12,28/; o vienok jie jų nepajēgia ar nenori suprasti.

[4]Jēzus smerkia žydų vyresniuosius, juos kaltindamas neištikimumu ir piktumu ir pakartotinai pabrēžia, jog jiems nebus duota kito ženklo, kaip Jonos, kuris yra simbolis Kristaus prisikēlimo iš mirtics /Mt 11,3-5; 12,28/.

[5]Jēzus, palikęs vakarinį ežero pakraštį, persikēlē į rytinę pusę: į Betsaidos /Julijos/ apylinkę /Mk 8,22/o Rytinē ežero sritis buvo daugiausia tyrai. Vykstant taigi į tenai buvo pravartu pasiimti maisto. Apaštalai tačiau, greičiausiai dēl skubotumo, pamiršo pasiimti su savim duonos.

[6]Beplaukiant, Jēzus kalbējo su apaštalais. Jis juos įspējo saugotis kad fariziejų ir sadukiejų raugas-dvasia jų neužkrēstų ir neapimtų.

go.» [7]Bet jie svarstė tarp savęs, sakydami: «Tai todėl, kad nepasiėmėme
duonos!» [8]O Jėzus, žinodamas, tarė: «Kam svarstote tarpe savęs, ma-
žatikiai, kad nepasiėmėte duonos? [9]Vis dar nesuvokiate, nei atsimenate
penkių duonos papločių penkiems tūkstančiams, ir kiek pririnkote pin-
tinių? [10]Nei septynių papločių duonos-keturiems tūkstančiams, ir kiek
susirinkote pintinių? [11]Kaipgi nesuvokiate, jog ne apie duoną jums kal-
bėjau? Bet saugokitės fariziejų ir sadukiejų raugo!» [12]Tuomet jie sup-
rato, kad jis nesakė jiems saugotis raugo, bet fariziejų ir sadukiejų mokslo.

2. Petrui pažada aukščiausią valdžią

[13]O atėjęs į Pilypo Cezarėjos apylinkes, Jėzus klausė savo mokinius,
tardamas: «Ką žmonės sako, kas esąs Žmogaus Sūnus? [14]Jie gi sakė:
«Vieni —, kad Jonas Krikštytojas, kiti-Elijas, kiti-Jeremijas, ar vienas
iš pranašų.» [15]Jiems taria: «O jūs ką sakote, kas aš esąs?» [16]Atsaky-

---

[7]Išgirdę Jėzų minint raugą, apaštalai tą žodį suprato tiesiogine prasme, ir todėl ėmė galvoti ir tarpe savęs šnibždėti, kad Mokytojas jiems priekaištauja, kam nepasiėmė duonos.

[8-12]Jėzus, skaitydamas apaštalų mintis, jiems prikiša jų neišmanymą ir stoką tikėjimo. Jie juk matė du jo padarytus stebuklus, padauginant duoną. Turėjo taigi suprasti, kad duona jam nebuvo problema. Jei galėjo pamaitinti kelis tūkstančius žmonių, tai tuo labiau, esent reikalui, galės aprūpinti maistu save ir mokinius. Įspėdamas saugotis fariziejų raugo, jis nesiekė jiems priekaištauti, kam nepasiėmė duonos, bet verčiau-juos pamokyti, kad saugotųsi fariziejų ir sadukiejų klaidingo mokslo ir pragaištingos dvasios, kuri, it raugas, lengvai juos galėjo užkrėsti fariziejų veidmainiškumu /Lk 12,1/ ir sadukiejų klastingumu bei liberališkumu. Kaip raugas gali įrauginti, bet gali ir sugadinti tešlą /1Kor 5,6; Gal 5,9/, taip ir fariziejų mokslas bei dvasia nepadeda, bet veikiau kenkia išganymui. Štai kodėl Jėzus kviečia savo mokinius saugotis, kad neužsikrėstų fariziejų ir sadukiejų dvasia.

[13]Persikėlus per ežerą, Jėzus su mokiniais rytiniu Jordano pakraščiu pakilo aukštyn į šiaurę ir pasiekė Pilypo Cezarėją, kuri radosi Hermono kalno papėdėje, apie 40 km į šiaurę nuo Genezareto ežero. Nūdien ši vietovė vadinasi Banijas. Senovėje tenai radosi šventykla duonos dievaičiui, ir vieta turėjo Paneas vardą. Iturėjos tetrarchas Pilypas ją atstatė ir dedikavo imperatoriui Augustui. Ji buvo vadinama Pilypo Cezarėja, kad atskirtų nuo Cezarėjos, kuri buvo prie Viduržemio jūros: tarp Jafos ir Haifos, ir kurią buvo pastatęs Erodas Didysis. Atėjęs į šią vietovę, čia pailsėjęs ir pasimeldęs /Lk 9,18/, Jėzus apsisprendė apaštalams pasakyti aiškiai, kas esąs: apsireikšti, jog jis tikrai yra tas, kuris turi ateiti-Mesijas, Dievo Sūnus.

[14]Jėzus, kaip geras pedagogas, pamažu rengia ir veda apaštalus prie savęs atpažinimo Mesiju. Jis juos klausia: Ką žmonės kalba apie jį? Kuo jie jį laiko? Žmonių tarpe apie jį buvo daug ir įvairiai kalbama. Apaštalai nurodo, kad kai kurie jį laikė prisikėlusiu Jonu Krikštytoju /Mt 14,3/; kiti manė, jog jis būsiąs pranašas Elijas, kuris pagal žydų padavimą turėjęs ateiti-sugrįžti pirma Mesijo /Mt 11,10...; Jon 1,21/; kiti galvojo, jog jis būsiąs greičiausiai prisikėlęs pranašas Jeremijas, kurį žydai ypatingai gerbė /2Mak 2,1-12; 15,14/; dar kiti manė, jog jis esąs pranašas, ir tai ne tik paprastas, bet pranašas-Mesijas /Mt 21,11.46; Mk 6,15; Lk 7,16; Jon 4,19/.

[15-16]Gavęs atsakymą, ką žmonės apie jį mano, kuo jį laiko, Jėzus stato klausimą patiems apaštalams: Ką jie maną apie jį? Kuo jie jį laiką? Visų vardu atsako Petras, ir jis aiškiai pareiškia, jog jie tiki, kad jis yra Mesijas, Dievo Sūnus.

damas gi Simonas Petras tarė: «Tu esi Kristus, gyvojo Dievo Sūnus.»
[17]O Jėzus, atsiliepdamas, jam sakė: «Palaimintas esi, Simonai, Jonos
sūnau, nes nei kūnas, nei kraujas tau to neapreiškė, bet mano Tėvas,
kuris yra danguje. [18]O ir aš tau sakau: Tu esi Petras /Uola/, ir ant šitos
uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią; ir pragaro vartai jos nenugalės. [19]Tau
duosiu dangaus karalystės raktus, ir ką tik surištum ant žemės, bus su-
rišta ir danguje; ir ką tik išrištum žemėje, bus išrišta ir danguje.» [20]Tuo-
met paliepė mokiniams, kad niekam nesakytų, jog jis yra Kristus.

3. Pirmasis įspėjimas apie kančią

[21]Nuo tada Jėzus pradėjo aiškinti savo mokiniams, jog jis turįs eiti
į Jeruzalę ir daug kentėti nuo vyresniųjų, vyriausių kunigų ir Rašto ži-

---

[17]Jēzus pagiria Petrą: jį vadina palaimintu, nes jo tikējimas nēra žmogiško protavimo išdava, bet dieviško įkvēpimo vaisius. K ū n a s ir k r a u j a s biblinēje kalboje pažymi žmogų fizinēje jo prigimtyje /Rom 7,5; 1Kor 15,50; Ef 6,12/.

[18]Jēzus, pirmą kartą sutikęs Simoną, jį pasveikino, tardamas: «Tu Jonos sūnus Simonas; tu vadinsies Kefa, kas reiškia Petras» /Jon 1,42/. Šia proga jis atskleidžia, kodēl tada Simonui davē antrąjį vardą-Petras. Mat, grk. petros, o aramaiškai kefa, mūsiškai-uola. Taigi Jēzus Simoną pavadina Petru-Uola, kadangi jį buvo numatęs paskirti savo Bažnyčios galva. O savo Bažnyčią jis buvo pasiryžęs pastatyti ant uolos, kad ji būtų tvirta ir pajēgi atsispirti net pragariškoms galybēms. — B a ž n y č i a — grk. eklesia, lot. ecclesia-pažymi susirinkusią bendruomenę: S.T. -tautos, o N.T. -krikščionių /Sk 13,1; Gal 6,6/. Kristaus Bažnyčia yra Dievo karalystē ant žemēs. Jēzus atējo jos įsteigti ir ją įsteigē, kad ji vykdytų ir įvykdytų žmonijos išganymą. — V a r t a i — žydiškas išsireiškimas-pažymēti valdžiai. Mat, anuomet pas žydus ir bendrai Rytų kraštuose valdžios sprendimai ir veiksmai buvo daromi prie miesto vartų. Čia vykdavo teismai. Čia būdavo šaukiami politiniai susirinkimai. Čia stovēdavo ginkluotos valdžios pajēgos. Taigi pasakymas — «pragaro vartai nenugalēs» — reiškia, kad pragaro galybēs neįveiks Kristaus Bažnyčios.

[19]Jēzus pažada Petrui aukščiausią valdžią Bažnyčioje, kurią jis vykdys Dievo vardu ir jo galia, ir todēl galios ne tik žemēje, bet ir danguje. Raktai yra valdžios ženklas: suteikti raktus, reiškia suteikti valdžią /Iz 3,7/. Taip buvo seniau, taip yra dar ir nūdien, bent simboliškai.

[20]Aiškiai pasisakęs esąs Mesijas, Jēzus įspēja mokinius, kad šito niekam neskelbtų. Nes laikas dar nebuvo atējęs. Nes, perankstí tai paskelbus, galējo kilti pavojingų reakcijų iš dešinēs ir iš kairēs; iš entuziastingos minios ir iš priešingai nusiteikusių žydų vyresniųjų.

[21]Pasisakęs mokiniams, kad esąs Mesijas, ir gavęs iš Petro užtikrinimą, jog jie tiki jį esant gyvojo Dievo Sūnų, Jēzus pradeda kalbēti apie savo kančią. Jis pasako apaštalams, jog Jeruzalēje jo laukia išdavimas paniekinimas, kančia ir mirtis, bet po to trečią dieną jis prisikelsiąs iš numirusių. Šitai apaštalams buvo didelē staigmena. Mat, žydai tikējo ir laukē, kad Mesijas pasirodysiąs kaip nugalētojas ir tautos išlaisvintojas, užtikrindamas Izraeliui viešpatavimą ant visų tautų. Jēzus stengēsi paaiškinti, kad žydai neteisingai suprato ir vaizdavosi Mesiją, primindamas, jog pranašystēs kalba apie kenčiantį Dievo Tarną /Iz 42-50/, kuris, tiesa, laiduos išlaisvinimą, bet ne politinį, o dvasinį: išlaisvins iš nuodēmēs ir velnio vergijos, ir taip užtikrins amžiną išganymą.

novų, būti nužudytas ir trečią dieną prisikelti. [22]Ir, pasivadinęs jį į šalį, Petras ėmė drausti, sakydamas: « Saugok Dieve, Viešpatie! Tai neturi tau atsitikti. » [23]O jis, atsigręžęs, tarė Petrui: « Eik šalin nuo manęs, šėtone! Esi man papiktinimas, nes nemintiji, kas Dievo, bet, kas žmonių. »

[24]Tuomet Jėzus kalbėjo savo mokiniams: « Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada savęs, teima savo kryžių ir teseka mane. [25]Mat, kas norėtų išgelbėti savo gyvybę, ją praras; o, kas prarastų savo gyvybę dėl manęs, ją atras. [26]Juk ką praverstų žmogui, jei jis ir visą pasaulį laimėtų, bet savo sielą pražudytų? Arba ką duotų žmogus už savo sielą? [27]Nes Žmogaus Sūnus ateis savo Tėvo garbėje su savo angelais, ir tuomet jis atsilygins kiekvienam pagal jo darbus. [28]Iš tikrųjų, sakau jums, yra kai kurie iš čia stovinčiųjų, kurie nepatirs mirties, pirma negu išvys Žmogaus Sūnų ateinantį savo karalystėje. »

---

[22]Petras nenori girdēti Jēzaus kalbos apie kančią; neprileidžia minties, kad Mokytojas turētų kentēti. Paprašęs, kad galētų privačiai pasikalbēti, Petras ima tiesiog barti Jēzų, kad jokiu būdu neįvyktų, ką yra pasakęs: jis neturi leistis būti suimamas ir kankinamas.

[23]Kaip Petras visu karštumu ragino Jēzų atmesti kančią, taip Jēzus visu griežtumu atmetē Petro raginimą, nes tai buvo tikras velnio gundymas. Tik velniui rūpējo, tik jis siekē, kad Jēzus atmestų kančią, nes jis žinojo, jog kančia Mesijas įvykdys atpirkimą ir išlaisvins žmogų iš pragaro vergijos. — Šētone — galima suprasti ir grynai etimologiškai, būtent, neprieteli, ir vardiniai, būtent, turint mintyje bei nurodant velnią. Jēzus galējo Petrą pavadinti savo nprieteliu, nes jis, ragindamas atmesti kančią, atsistojo prieš jo valią ir prieš jo planus. Kiekvienu tačiau atveju-ar imsime velnio, ar paprasto neprietelio prasme-išsireiškimas: « Eik šalin, šētone! » — yra labai griežtas. Tai rodo, kaip ir kiek Kristus laikē esminiu dalyku savo kančią. Jēzus tad paaiškina, kad Petras, ragindamas atmesti kančią, ne talkina, bet verčiau kliudo jam įvykdyti savo misiją. Mat, jo raginimas nesiremia Dievo valia, o greičiau žmogiškais jausmais ir išskaičiavimais.

[24]Jēzus toliau aiškina, jog jis turi kentēti, kad įvykdytų atpirkimą, bet taip pat kad visiems paliktų pavyzdį bei nurodytų kelią, kuriuo kiekvienas privalo eiti, siekiant išganymo; tas kelias yra kančios ir kryžiaus kelias.

[25]Jēzus, įspējęs, jog krikščionių laukia kentējimai, skatina mokinius nebijoti paaukoti dēl tikējimo net savo gyvybę. — Gyvybę — grk. psiuxe.. Grk. psiuxe atatinka ebr. nefeš ir pažymi bendrai gyvybēs principą, įimant dvasinę ir fizinę gyvybę. Jēzus čia turi mintyje fizinę gyvybę ir pabrēžia, jei kas norētų išgelbēti savo fizinę gyvybę, atsižadēdamas krikščioniško tikējimo, tas neišgelbēs nei savo fizinēs gyvybēs, nes kartą vistiek turēs mirti, bet dar praras savo dvasinę gyvybę, pražudydamas sielą pragare. Ir, priešingai, jei kas dēl Kristaus bus pasiryžęs viską, net ir fizinę gyvybę, paaukoti, tas užsitikrins sau amžiną gyvenimą su siela ir kūnu danguje.

[27]Žemē su visomis savo gērybēmis negali prilygti sielos vertybei, nes ši yra amžina ir dieviška. Nieko nepadētų žmogui, jei ir visą pasaulį laimētų, bet pražudytų savo dvasinę gyvybę. t.y. sielą. Nēra žemiškos kainos, kurią galima būtų pasiūlyti už amžinos vertēs sielą. Kiek verta yra siela, lyginant su žemiškomis gērybēmis, kiekvienas pamatys ir įsitikins, kai stos į Dievo teismą amžinybēje. O Dievo teismas yra artima realybē. Žemiškos bausmēs, Izraelį ištiksianti katastrofa, laikytina preliudu į Dievo teismą, kuris įvyks amžinybēje ir amžių pabaigoje.

4. Atsimainymas

17. [1]Šešioms dienoms praslinkus, Jėzus pasiėmė Petrą, Jokūbą ir jo brolį Joną ir užsivedė juos nuošaliai į aukštą kalną. [2]Ir jis atsimainė jų akivaizdoje: jo veidas spindėjo it saulė, o jo drabužiai pasidarė skaidrūs it šviesa. [3]Ir štai jiems pasirodė Mozė ir Elijas, besikalbą su juo. [4]O Petras, atsiliepdamas, tarė Jėzui: « Viešpatie, gera mums čia būti! Jei nori, aš padarysiu čia tris palapines: tau vieną, ir Mozei vieną, ir Elijui vieną. » [5]Jam dar tebekalbant, štai šviesus debesis apgaubė juos, ir va balsas iš debesies, sakąs: « Šis yra mano mylimasis Sūnus, kuriame aš radau pasitenkinimo! Jo klausykite. » [6]Tai išgirdę, mokiniai sukniubo ir labai išsigando. [7]Bet Jėzus priėjo ir, juos palietęs, tarė: « Kelkitės ir nebijokite. » [8]O jie, pakėlę savo akis, nieko nebematė, kaip tik vieną Jėzų.

[9]Ir, benulipant nuo kalno, Jėzus jiems įsakė, tardamas: « Niekam nepasakokite apie šį regėjimą, kol Žmogaus Sūnus prisikels iš numiru-

---

17. [1]Praėjus šešioms dienoms nuo Kristaus pokalbių su apaštalais Pilypo Cezarėjoje, kai Petras išpažino Jėzaus dievystę ir Jėzus jam pažadėjo aukščiausią valdžią savo Bažnyčioje, jie radosi jau prie Taboro kalno, kuris yra apie 10 km. į rytus nuo Nazareto, ir pakyla arti 600 mt. aukštyn virš Ezdreliono lygumos. Mokytojas, pasiėmęs su savim apaštalus Petrą, Jokūbą ir jo brolį Joną, užlipa į kalną jie vieni.

[2]Bebūnant ant kalno nuošaliai, Jėzus staiga atsimaino: pasirodo dieviškoje savo garbėje, kokią nuo amžių turėjo būdamas pas Tėvą. Jo veidas ir jo drabužiai spindėjo ir blizgėjo neapsakoma šviesa. Vulgata verčia — « jo drabužiai buvo balti it sniegas ». Pagal graikišką originalą tačiau tiksliau yra versti « jo drabužiai buvo skaidrūs it šviesa ». Skaidrūs, t.y. šviesūs, blizgantys.

[3]Prie atsimainiusio Mokytojo apaštalai išvydo dieviškoje šviesoje Mozę ir Eliją, besikalbančius su Jėzumi. Mozė atstovavo Įstatymą, o Elijas pranašus. Mozė ir Elijas taigi atstovavo visą Seną Testamentą, o Kristus-Naująjį Testamentą. Tokiu būdu ant Taboro kalno abu Testamentai ne tik vidiniai, bet ir išroriniai pasirodė susijungę į vieną. Juk Kristus buvo aiškiai pasakęs, jog jis yra atėjęs Senąjį Testamentą įvykdyti Naujajame /Mt 5,17/.

[4]Regėjimas buvo žavus. Petras, entuziazmo pagautas, ragina Mokytoją pasilikti čia, nes jie jautėsi tokie laimingi; jiems buvo gera čia būti ir matyti Jėzų dieviškoje garbėje. Petras taip pat pareiškia, jog yra pasirengęs pastatyti tris palapines, kur galėtų buvoti Jėzus, Mozė ir Elijas. Palapines žydai statydavo ir jose buvodavo Padangčių šventėje /Jon 7,14/.

[5]Kaip žinome iš S. Testamento tekstų /Iš 16,10; 19,9.16; 24,15/, Dievas paprastai apsireikšdavo Mozei ir tautai nematomas šviesiame debesyje. Ant Taboro kalno šviesus debesys pridengia ir paslepia dieviškoje garbėje pasirodžiusį Jėzų. O kai šviesus debesys pridengė Jėzų, iš debesio pasigirdo Dievo balsas, kuris liudijo, jog Jėzus yra mylimasis dangiškojo Tėvo Sūnus, ir jog jo visi privalo klausyti. Dievo balsas, bei dieviškas liudijimas apie Jėzų yra toks pat, kaip ir kitais dviem atvejais, būtent, krikšto metu ir prieš kančią /Mt 3,17; Jon 12,28/. Dangiško Tėvo liudijimas apie Kristų šia proga turėjo sustiprinti apaštalų tikėjimą į Jėzų ir drauge padrąsinti juos sekti ir paklusti jam net ir kančios atveju.

[9]Atsimainymas, kaip Kristaus apsireiškimo veiksnys, tuo tarpu buvo skirtas tik trims rinktiniams apaštalams, kad jie vėliau stiprintų kitus mokinius. Jėzus įsako šį įvykį tuo tarpu laikyti paslaptyje, nes jo paskelbimas šiuo metu galėjo turėti daugiau neigiamų, negu teigiamų pasėkų: galėjo iššaukti kituose apaštaluose pavydą, minioje tuščią žingeidumą, o tautos vyresniuosiuose didesnį įtūžimą prieš Mokytoją.

siųjų.» [10]Ir mokiniai paklausė jį, sakydami: «Kodėl tad Rašto žinovai
sako, jog pirmiau turi ateiti Elijas?» [11]O jis, atsakydamas, tarė: «Tikrai,
Elijas ateina, ir jis visa sutvarkys. [12]Bet aš jums sakau, kad Elijas jau
atėjo, ir jie jo nepažino, bet elgėsi su juo, kaip norėjo. Taip ir Žmogaus
Sūnus turės nuo jų kentėti.» [13]Tuomet mokiniai suprato, kad jis kalbėjo
apie Joną Krikštytoją.

5. Velnio apsėsto lunatiko pagydymas

[14]Ir kai jie atėjo prie minios, priėjo prie jo žmogus. Jis, parpuolęs
kniupščias prieš jį [15]ir sakąs: «Viešpatie, pasigailėk mano sūnaus, nes
yra lunatikas ir sunkiai kenčia. Juk dažnai krinta į ugnį ir neretai į van-
denį. [16]Aš jį atvedžiau pas tavo mokinius, bet jie nepajėgė jo pagydyti.»
[17]O Jėzus, atsiliepdamas, tarė: «Oi, netikinti ir iškrypusi karta! Iki ko-
lei aš su jumis būsiu? Iki kolei aš jus kęsiu? Atveskite jį man čia!» [18]Jė-

---

[10]Elijo pasirodymas šalia Jēzaus ir Mozēs ant Taboro kalno primena apaštalams Rašto žinovų mokymą, būk, prieš ateinant Mesijui, turēsiąs sugrįžti ant žemēs Elijas. Jie žino ir tiki, kad Jēzus yra Mesijas. Kyla tačiau klausimas, kodēl Elijas, pasirodęs prie Mokytojo, vēl pranyko, užuot pasilikęs?

[11-13]Atsakydamas į apaštalų klausimą, Jēzus nurodo, jog anas Pranašas, laikomas Elijumi, kuris turējo ateiti pirma Kristaus, tikrumoje yra atējęs: jis yra Jonas Krikštytojas; bet tautos vadai jo nepažino, nuo jo nusigręžē, o Erodas jį nužudē /Mt 14,1... Toliau Jēzus priduria, jog, kaip vyresnieji pasielgē su Jonu, taip, sauvaliaudami, pasielgs ir su juo. Čia Jēzus dar kartą netiesioginiai primena savo kančią.

[14]Jēzus nulipo nuo kalno ir sugrįžo pas kitus apaštalus. Ten buvo susirinkusi ir jo belaukianti nemaža minia žmonių. Priējo prie jo vienas žmogus. Jis parpuolē prieš jį kniūbčiomis ir pasiliko šioje padētyje, maldaudamas pagydyti jo sergantį sūnų.

[15]Tēvas mini, kad jo sūnus yra lunatikas, sunkiai kenčia ir yra nuolatiniame pavojuje žūti. Lunatiku paprastai vadinamas miegeivis, t.y. tas, kuris miegodamas vaikščioja. Tačiau žydai lunatiku vadindavo ir epileptiką. Mat, buvo tikima, kad, kaip miegeiviniai, taip ir epilepsiniai priepuoliai esą susiję su mēnulio permainomis. Miegeivystē ar epilepsija yra žinoma liga. Tačiau pas aną jaunuolį be šios ligos buvo dar ir velnio apsēdimas. Gal pati liga priklausē nuo velnio apsēdimo; o jei ne, tai neabejotinai velnio apsēdimas ligą darē sunkesnę ir pavojingesnę. Velnio apsēdimo pasēkoje jaunuolį ištikdavo pašēlimo priepuoliai, kurių metu jis šokdavo į ugnį, krisdavo į vandenį ir p. Todēl turēdavo būti nuolat saugojamas.

[16]Neradęs Jēzaus, tēvas kreipēsi į ten buvusius apaštalus, prašydamas juos pagydyti jo sūnų, išvarant velnią. Apaštalai buvo gavę iš Mokytojo galią išvaryti velnius /Mt 10,8/. Tačiau šį kartą velnią išvaryti jiems nepavyko.

[17]Kai tēvas apie šitai papasakojo Jēzui, kuris tam tarpe nukopē nuo kalno ir sugrįžo pas apaštalus ir minią, jis ēmē skųstis ir priekaištauti dēl stokos tikējimo. Mat, tikējimas laiduoja stebuklus, o stoka tikējimo trukdo bei daro neįmanomą antgamtinēs Dievo galios reiškimąsi. Priekaištą Jēzus taiko visam Izraeliui, ne vien apaštalams. Po to liepia atvesti pas save ligonį.

[18]Kai velnio apsēstasis jaunuolis buvo atvestas prie Jēzaus, jis dieviška savo galia pagrūmojo velniui, įsakydamas išeiti iš apsēstojo, o šis išējo, bet parbloškē jaunuolį ant žemēs ir išaukē jame tokias konvulsijas, kad, joms praējus, apsēstasis gulējo it būtų negyvas /Mk 9,25-26/; bet Jēzus paēmē jį už rankos ir jis atsikēlē sveikas.

zus pagrūmojo jam, ir velnias iš jo išėjo, o berniukas čia pat pasveiko.
[19]Tuomet mokiniai, likę vieni, prisiartinę prie Jėzaus, tarė: « Kodėl mes
negalėjome jo išvaryti? » [20]O jis jiems sako: « Dėl jūsų mažatikystės.
Nes, iš tikrųjų, sakau jums, jei turėtumėte tikėjimą, kaip garstyčios grū-
delis, jūs galėtumėte sakyti šiam kalnui: — Persikelk iš čia į ten! — ir
jis persikeltų. Ir jums nebūtų nieko negalimo. [21]Bet ši rūšis neišvaroma
kitaip, kaip tik malda ir pasninku. »

6. Antrasis kančios priminimas

[22]O bevaikščiojant Galilėjoje, Jėzus jiems sakė: « Žmogaus Sūnus
turi būti išduotas į žmonių rankas, [23]ir jie jį nužudys, o jis trečią dieną
prisikels. » Ir jie labai nuliūdo.

7. Mokestis šventyklai

[24]O jiems atėjus į Kafarnaumą, dvidrachmų rinkėjai priėjo prie Petro
ir sakė: « Jūsų mokytojas nemoka dvidrachmos? » [25]Atsako: « Taip ». Ir
parėjus namo, Jėzus jį pralenkė, tardamas: « Kaip tau atrodo, Simonai?
Iš ko žemės valdovai ima mokestį ar duoklę? — Iš savo vaikų ar iš sve-
timųjų? » [26]O jam atsakius: « Iš svetimųjų » —, Jėzus tarė: « Vadinasi,

[19-20]Miniai išsiskirsčius ir apaštalams esant vieniems su Mokytoju, jie jį klausē; kodēl šį kartą jiems nepasisekē išvaryti velnią. Jēzus, atsakydamas, nurodo pagrindinę priežastį, būtent, stoką tikējimo. Tikējimas, jei jis gyvas ir gilus, sujungia mus su Dievu, o iš Dievo gauname tiek antgamtinių galių, kad galime įvykdyti net ir didžiausius stebuklus.

[21]Jēzus dar priduria, kad kai kuriais atvejais šalia tikējimo reikia dar ir gerų darbų, kitaip sakant, reikia iš žmogaus pusēs aktyvaus bendradarbiavimo su Dievo malone, kad galētume pilnai viršyti velnią. Pastebētina, kad šios eilutēs kai kuriuose kodeksuose nēra. Ji išleidžiama ir kai kuriuose vertimuose, bet be reikalo.

[22]Jēzus jau buvo beeinąs į Judēją, bet dar radosi Galilējoje. Jis jau buvo apaštalams priminęs, jog turįs eiti į Jeruzalę, ir tenai turēsiąs kentēti /Mt 16,21/. Šia proga, kai jau buvo bepaliekąs Galilēją, jis dar kartą įspēja mokinius, kad Jeruzalēje jo laukia kančia ir mirtis, bet jie neturi nusiminti, nes trecią dieną jis prisikelsiąs iš numirusių.

[23]Jei pirmo įspējimo atveju apaštalai ēmē protestuoti ir reikalauti, kad tai neturi įvykti, tai šį kartą įspējimą apie kančią jie priima tyliai, bet su labai prislēgta nuotaika.

[24]Kiekvienas izraelitas-vyras, sulaukęs 20 metų, privalējo mokēti šventyklai duoklę. Ši duoklē buvo renkama mēnesį prieš Velykas /Iš 30,11-13/. Reikalaujomoji duoklē asmeniui buvo ebr. šekel, kas Kristaus laikais atatiko dviem drachmom, mūsiškai apie 6 gramai aukso.

[25-26]Duoklēs rinkējai kreipēsi į Petrą, teiraudamiesi: ar jų Mokytojas nejaučiąs pareigos mokēti duoklę? Šiuo klausimu jie mandagiai priminē, jog Jēzus turįs mokēti nustatytą duoklę. Petras atsakē, kad jis atlieka šią pareigą. Parējus namo, Jēzus, žinodamas, kad rinkējai priminē Petrui duoklēs mokējimo pareigą, pirma negu Petras rado progą apie šitai kalbēti, užvedē kalbą jis pats. Jis paēmē pavyzdį iš civilinio gyvenimo. Valdovai renka duokles iš piliečių, bet ne iš savo namiškių. Šitai patvirtina, užklaustas, ir Petras. Bet, jei taip, pastebi Jēzus, tai ir šventyklai nevisi privalo mokēti mokesčius, būtent, tie, kurie yra šventyklos namiškiai, turētų būti laisvi nuo anos prievolēs. Šiuo Jēzus duoda suprasti, jog jis — Dievo Sūnus — yra laisvas nuo mokesčių šventyklai, nes yra ne tik namiškis, bet tikras šventyklos Viešpats.

vaikai yra laisvi! [27]Tačiau, kad jų nepapiktintume, nuėjęs prie jūros,
užmesk meškerę, paimk pirmą ištrauktą žuvį ir, atvėręs jos žiomenis,
rasi staterą; paėmęs ją, duok jiems už mane ir už save.»

4. *PAMOKYMAI APAŠTALAMS*

1. Nuolankumas

18. [1]Aną valandą priėjo prie Jėzaus mokiniai, sakydami: «Kas iš
tikrųjų yra didžiausias dangaus karalystėje?» [2]O pasišaukęs vaikutį,
pastatė jį jų tarpe [3]ir tarė: «Iš tikrųjų, sakau jums, jei jūs nepasikeisite
ir netapsitė kaip vaikai, neįeisite į dangaus karalystę. [4]Taigi, kas pasi-
darys mažas kaip šis vaikutis, tas yra didžiausias dangaus karalystėje.
[5]Ir, jei kas priimtų vieną tokį vaikelį mano vardu, mane priima. [6]O,

---

[27]Nurodęs bei davęs suprasti, jog yra laisvas nuo duoklēs mokējimo, vis dēl to yra pasiryžęs šią prievolę atlikti, bet vien dēl žmonių akių, būtent, kad nepapiktintų tų, kurie nežinojo jį esant laisvą nuo šios prievolēs. Iš čia seka pamoka visiems, kad kartais kai kurias pareigas reikia atlikti bei prievoles prisiimti, nors teisiniai ir nebūtų įpareigojančios, bet iš meilēs artimui, kad jo nepapiktintume; kad jam duotume gerą pavyzdį Šitai ir šv. Paulius primena korintiečiams, rašydamas: «Viskas man valia, bet ne viskas pravartu» /1Kor 6,12/. Jēzus taigi liepē Petrui sumokēti duoklę už jį ir save, ir nurodē būdą, kaip tai turējo padaryti. Jis liepē eiti meškerioti ir, kai ištrauksiąs pirmą žuvį, jos žiomenyse rasiąs pinigą, kurio pakaks sumokēti duoklę už du. Genezareto ežere yra žuvų, kurių žiomenyse randama akmenēlių, o kartais ir metalinių pinigēlių. Šios žuvys, čia aprašomo įvykio atminimui, vadinamos šv. Petro žuvimis. — S t a t e r a — metalinis pinigas atatinkąs 4 drachmas.

18. [1]Beeinant į Kafarnaumą, mokiniai ēmē ginčytis dēl pirmenybēs /Lk 9, 46/. Atējus į namus, Jēzus pasiteiravo, apie ką jie kelyje taip karštai kalbējosi bei ginčijosi. Pradžioje jie nedrįso pasakyti /Mk 9,35/, bet, kiek palaukus, pagaliau pasakē, kad ginčijosi dēl pirmenybēs, o tuo pačiu ir paklausē apie eventualią jų padētį mesijaninēje karalystēje: kas iš jų turēsiąs pirmenybę?

[2-3]Jēzus atsako ir moko apaštalus nuolankumo. Jis juos įspēja, jog, užuot ginčijęsi dēl pirmenybēs, visų pirma turētų svarstyti, kaip galēs patekti į jo karalystę, nes ne kiekvienas į ją pateks, o tik tie, kurie bus paprasti ir nekalti it kūdikiai. Jēzus čia pat pakviečia prie savęs vieną vaikutį, pastato jį jų tarpe ir, rodydamas į jį, pastebi, jog nē vienas neįeis į jo karalystę, jei nepasikeis ir netaps nekaltas, kuklus ir paprastas, kaip šis ir kiti vaikeliai. Kristus apie savo karalystę čia kalba eschataloginěje perspektyvoje: ji prasideda žemēje, bet savo pilnybę pasiekia danguje.

[4-6]Tęsdamas savo pamokymą, Jēzus nurodo ir pabrēžia, kad Dievo akyse didžiausias yra ne tas, kurį žmonēs tokiu laiko, bet, priešingai, tas, kurį žmonēs menkiausiu skaito. Jēzui artimiausi yra tie, kurie yra nekalti it kūdikiai. Mat, kūdikius jų nekaltumas daro labiausiai panašius Jēzui. Jēzus juose mato save. Taip kad tie, kurie myli nekaltuosius dēl Kristaus, tuo pačiu myli Jēzų; o tie, kurie piktina nekaltuosius, juos veda iš kelio, nusikalsta pačiam Kristui, ir užsitraukia pasmerkimą. Tokiems tad būtų geriau prarasti fizinę gyvybę, net ir pačia negarbingiausia mirtimi, negu papiktinti nekaltuosius, už ką gresē bei laukē dvasinē mirtis, amžinas pražuvimas pragare. — A s i l o s u k a m ų g i r n ų... Žydai turējo dvejopas girnas: mažas-rankines ir dideles-asilo ar mulo sukamas. Aišku, kad asilo sukamų girnų viršutinis akmuo buvo didelis ir sunkus. Toks ak-

jei kas papiktintų vieną šių mažutėlių tikinčių į mane, tam geriau, kad
asilo sukamų girnų akmuo būtų užmautas jam ant kaklo ir jis būtų pas-
kandintas jūros gilumoje.»

2. Papiktinimai

7« Vargas pasauliui dėl papiktinimų! Tiesa, papiktinimai turi ateiti,
bet vargas tam žmogui, per kurį papiktinimai ateina.»
8« O jei tavo ranka ar koja piktina tave, nukirsk ją ir mesk nuo sa-
vęs. Geriau tau luošam ar raišam įeiti į gyvenimą, negu, turint abi rankas
ir abi kojas, būti įmestam į amžiną ugnį. 9Ir jei tavo akis piktina tave,
išlupk ją ir mesk nuo savęs. Geriau tau su viena akimi įeiti į gyvenimą,
negu, turint abi akis, būti įmestam į pragarą-ugnies.»
10« Žiūrėkite, kad nepaniekintumėte nė vieno iš šitų mažutėlių. Nes,
sakau jums, jų angelai danguje nuolat regi mano dangiškojo Tėvo veidą.
11Juk Žmogaus Sūnus atėjo gelbėti, kas yra prapuolę. 12Kaip jums atrodo?
Jei kuris nors žmogus turėtų šimtą avių, ir viena jų prapultų, argi jis
nepaliks kalnuose devyniasdešimt devynių ir, nuėjęs, neieškos paklydu-
sios? 13Ir jei jam pavyktų surasti, iš tikrųjų, sakau jums, jog dėl jos jis
daugiau džiaugiasi, negu dėl devyniadešimt devynių, kurios nebuvo
nuklydusios. 14Taip nė danguje esančio jūsų Tėvo nėra valia, kad pra-
žūtų bent vienas iš šių mažutėlių.»

---

muo, užnertas ant kaklo, vienam akimirksnyje paskandindavo žmogų. Pas žydus, kaip kryžiaus, taip ir paskandinimo mirtis buvo laikoma žeminanti, negarbinga. Mat, paskandinimas atimdavo galimybę būti palaidotam, o žydai palaidojimą laikė Dievo malone, skaitė privilegija /Tob 1,20; Ekkli 38,16/.

7Papiktinimai yra neišvengiami. Jie yra nupuolusio žmogaus dalis. Jų buvo ir bus. Tačiau vargas tam, pabrėžia Kristus, kuris teikia papiktinimų, ir, papiktindamas, veda nekaltuosius į nuodėmę. Taigi kiekvienas neša atsakomybę prieš Dievą ne tik už asmenines nuodėmes, bet ir už kitų prasižengimus, jei kokiu nors būdu tokiems prasižengimams duoda progą bei akstiną. Todėl privalu yra paisyti ne vien savęs, bet visada reikia atsižvelgti ir į kitus, kad netaptume niekam niekada kliūtimi siekti gero; o tuo labiau akstinu, pastumiant į pikta.

8-9Drastiškai Jėzus reikalauja virš visko statyti sielos išganymą, šiam visa paaukojant ir visko atsižadant, nors ir kaip žmogui tai būtų brangu ir reikalinga /Mt 5,9/.

10Dievas myli nekaltuosius, jais rūpinasi, juos paveda globoti savo angelams, kurie nuolat stovi jo akivaizdoje, pasirengę kiekvienu atveju vykdyti jo valią. Kiekvienas privalo vertinti tuos, kuriuos vertina Viešpats, ir vengti viso, kas jiems galėtų pakenkti.

11Kai kuriuose kodeksuose ši eilutė yra išleista. Spėjama, kad ji galėjo būti paimta iš Lk 19,10 ir vėliau įterpta į Mato evangelijos tekstą. Eilutės mintis yra sekanti: Žinome, kad Jėzus atėjo gelbėti nusidėjėlių. Bet jei taip, tai kaip tuo labiau Dievui yra brangūs nekaltieji. Šia eilute įvedama į toliau sekantį pamokymą apie Dievo gailestingumą, ir apie jo norą išgelbėti visus, jei galima, neprarandant nė vieno.

12-14Dievas savo gerumu ir rūpestingumu yra panašus ūkininkui, avių savininkui. Ūkininkas, pastebėjęs, kad trūksta vienos avelės, palieka kaimenę ir eina ieškoti paklydusiosios; o, ją atradęs, džiaugiasi tartum ji jam daugiau reikštų, negu visos kitos, nors jų būtų ir šimtas. Kaip ūkininkas rūpinasi ir visa daro, kad nepražūtų nė viena avelė, taip Viešpats Dievas daro visa, kad nepražūtų nė viena vienintėlė siela. — Nėra valia — semitiškas išsireiškimas: nėra toks Dievo noras. Dievas nori, kad nė vienas

3. Įvairūs įspėjimai

[15]« O jei tavo brolis tau nusikalstų, eik, įspėk jį judviejų vienų tarpe.
Jei jis tavęs paklausytų, esi laimėjęs savo brolį. [16]O jei nepaklausytų,
pasiimk su savim dar vieną ar du, kad iš dviejų ar trijų liudininkų bur-
nos visas reikalas būtų nuspręstas. [17]Bet jei ir jų nepaklausytų, pasakyk
Bažnyčiai. O jei ir Bažnyčios nepaklausytų, tebūnie jis tau kaip pa-
gonis ir muitininkas. [18]Iš tikrųjų, sakau jums, ką tik surištumėte ant
žemės, bus surišta ir danguje; ir ką tik išrištumėte žemėje, bus išrišta
ir danguje. [19]Dar, sakau jums, jog jei du iš jūsų ant žemės sutartų
dėl bet kurio dalyko, kad jo maldautų, bus jiems tai duota mano Tėvo,
kuris yra danguje. [20]Mat, kur du ar trys yra susirinkę mano vardu, ten
jų tarpe aš esu. »

4. Atlaidumas

[21]Tuomet Petras, priėjęs, tarė jam: « Viešpatie, kiek kartų nusikals
man mano brolis, ir aš turėsiu jam atleisti? Iki septynių? » [22]Atsako jam

---

tų, kurie yra ir stengiasi būti nekalti, nežūtų, bet pasiektų išganymą. Ši Dievo valia įpareigoja kiekvieną ir visus, kurie yra Kristaus sekėjai. Kiekvienas mūsų privalome visa daryti, kad nė viena siela, jei galima, nepražūtų.

[15-18]Jėzus nurodo, jog neužtenka vien nepapiktinti kitų, reikia, kad kiekvienas pozityviai stengtųsi saugoti savo artimą nuo pikto; ir pamoko, kaip šitai reikia daryti. Visų pirma, pastebėjus artimą darant pikta, reikia įspėti privačiai, kaip priimta sakyti: ant keturių akių. Jei tokio įspėjimo nepakaktų, tada reikia įspėti prie vieno ar dviejų liudininkų. Mat, Įstatymas /AtĮ 19,15/ reikalavo, kad tik dviejų ar trijų liudininkų patvirtintas pareiškimas turėjo teisinę vertę. Vadinasi, pirmas įspėjimas turi būti privatus, o antras jau oficialus. O jei kas nekreiptų dėmesio nei į oficialų įspėjimą, tuomet vsa turi būti pranešta ir perduota spręsti Bažnyčiai. Bažnyčia čia reikia suprasti kaip tikinčiųjų bendruomenė, atstovaujama ir vadovaujama dvasiškijos, kuri turi galią ir prievolę spręsti tikinčiųjų dvasinius reikalus Dievo vardu bei autoritetu; o reikale neklusniuosius pašalinti iš tikinčiųjų tarpo, bei išskirti iš Bažnyčios /1Kor 5,1-8/. Pagaliau, jei kas nė Bažnyčios nepaklausytų, su tokiuo nereikia turėti nieko bendra: jis tikintiesiems turi būti svetimas, kaip žydams yra svetimi pagonys ir muitininkai.

[18-20]Bažnyčia ir jos vadai turi teisę ir galią spręsti tikinčiųjų reikalus, nes Kristus Petrui ir apaštalams suteikė galią išrišti ir surišti, t.y. valdyti Dievo vardu /Mt 16,19; Lk 10,16/. Kristus ne tik suteikė Bažnyčiai bei jos vadams galią spręsti ir valdyti, bet taip pat užtikrino savo dvasinį nuolatinį buvimą ir angamtinę globą visiems, kuriems pavesta vadovauti Bažnyčiai /Jon 21,15-19; Mt 28,16.20/.

[21]Žydų rabinai mokė, kad teisusis privalo atleisti nusikaltusiam artimui iki trijų kartų /Am 1,3/. Petras klausia Mokytoją, kokius jis reikalavimus stato dėl atleidimo artimui kalčių. Jis prileidžia, kad Kristaus reikalavimai būsią didesni, negu Rašto žinovų: greičiausia sieksią septynių kartų. Mat, septyni žydams buvo pilnas, tobulas skaičius.

[22]Bet Jėzus nurodo, jog jo reikalavimai yra kur kas didesni. Nepakanka atleisti iki septynių kartų. Krikščionio atlaidumas turi būti beribis. Ebraiškas išsireiškimas — « septyniasdešimt po septynis » — reiškia be skaičiaus, be ribų /Prad 4,24/. Pastebėtina, kad kiti kodeksai paduoda kiek skirtingą versiją, kuri pagal graikišką tekstą yra verčiama: « septyniasdešimt septynis kartus ». Bet ir šitoks formulavimas vis tiek pažymi neribotą skaičių.

Jėzus: « Nesakau tau-iki septynių, bet iki septyniasdešimt kartų po sep-
tynis. »
23« Todėl dangaus karalystė yra panaši į žmogų-valdovą, kuris no-
rėjo atsiskaityti su savo tarnais. 24O jam pradėjus atsiskaityti, atvesta
pas jį vienas, kuris buvo skolingas dešimt tūkstančių talentų. 25Bet jam
neturint iš ko atiduoti, valdovas liepė parduoti jį, ir jo žmoną, ir vaikus,
ir visa, ką tik turėjo, ir sumokėti. 26Taigi tarnas, parpuolęs ant kelių,
maldavo jį, sakydamas: — Turėk man kantrybės, ir aš visa sumokė-
siu. — 27O valdovas, pasigailėjęs ano tarno, jį paleido ir dovanojo jam
skolą. 28Išėjęs gi tas tarnas, sutiko vieną iš savo bendradarbių, kuris
jam buvo skolingas šimtą denarų; ir, nutvėręs, smaugė jį, sakydamas:
— Grąžink visa, ką privalai! — 29Taigi jo bendradarbis, puolęs ant
kelių, jį maldauja, tardamas: — Turėk man kantrybės, ir aš tau ati-
duosiu. — 30Jis gi nesutiko, bet, nuėjęs, įmesdino jį į kalėjimą, iki ati-
duos, ką buvo skolingas. 31Matydami tad, kas atsitiko, kiti bendratar-
niai labai nuliūdo ir, nuėję, papasakojo visa, kas buvo įvykę, savo val-
dovui. 32Tuomet jo valdovas, pasišaukęs jį, jam sako: — Nedorasis tar-
ne, visą aną skolą tau dovanojau, nes mane maldavai. 33Ar neturėjai
ir tu pasigailėti savo bendratarnio, kaip ir aš tavęs pasigailėjau? — 34Ir,
užsirūstinęs, jo valdovas atidavė jį kankintojams, iki atiduos visą skolą.
35Taip ir mano dangiškasis Tėvas padarys jums, jei neatleisite kiekvie-
nas savo broliui iš savo širdies. »

23-27Koks turētų būti krikščioniškas atlaidumas, Kristus tai paaiškina panašybe apie turtingą valdovą ir niekingą skolininką. Valdovas dovanojo vienam iš savo tarnų didelę skolą, nes jis jį karštai maldavo. Romēniškas talentas buvo lygus 6000 drachmų: apie 26 kg. aukso. Taigi 10.000 talentų buvo milžiniška suma. Anais laikais, jei skolininkas neturēdavo iš ko grąžinti skolą, skolintojas turējo teisę jį parduoti kaip vergą. Nors tarnas maldavo tik palaukti, kol grąžinsiąs skolą, valdovas parodē tokį gailestingumą, kad jam dovanojo skolą ir jį paleido laisvą. Čia minimas valdovas yra simbolis Dievo. Dangiškasis Tēvas yra tiek geras ir gailestingas, kad jis dovanoja visada ir kiekvienam didžiausias kaltes, jei tik žmogus jį to maldauja.

28Anas tarnas, gavęs iš valdovo skolos dovanojimą, sutinka kitą to paties valdovo tarną, kuris savo ruožtu jam buvo skolingas palyginamai nedidelę sumą pinigų, būtent, 100 denarų. Romēniškas denaras buvo sidabrinis pinigas tolygus graikiškai drachmai, kurios vertē siekē apie 3,5 gr. aukso. Ir štai žemēs žmogaus tragiškas paveikslas! Užuot dovanojęs mažą skolą savo bendratarniui, kaip valdovas jam buvo dovanojęs, priešingai, jis, nežiūrint visų maldavimų, aną savo bendradarbį įmetē į kalējimą, kad ten kentētų, iki sugrąžins skolą.

31Kiti tarnai, matydami šį jų kolegos niekšingumą, pasipiktino ir visa pranešē valdovui.

32-34Valdovas, visa sužinojęs, pasikvietē niekingą tarną, jį išbarē, atšaukē skolos dovanojimą ir įmetē į kalējimą, kad tenai budelių būtų kankinamas, iki nesugrąžins visa, ką jam privalējo.

35Prie panašybēs Jēzus priduria pastabą, jog dangiškasis Tēvas pasielgs su kiekvienu mūsų, kaip anas valdovas pasielgē su savo tarnu-skolininku. Jis mums atleis kaltes, nors ir didžiausios jos būtų, jei jo nuoširdžiai prašysime; ir, jei iš savo pusēs būsime gailestingi tiems, kurie mums yra nusikaltę. Veltui prašytume ir lauktume iš Dievo gailestingumo, jei mes nebūtume gailestingi mūsų artimui.

C. APAŠTALAVIMAS JUDĖJOJE

1. *ĮVAIRŪS PAMOKYMAI*

1. Moterystės neišardomumas

19. [1]Ir atsitiko, kad, kai Jėzus baigė šias kalbas, persikėlė iš Ga-
lilėjos ir atėjo į Judėjos sritis, anapus Jordano. [2]Jį sekė didelės minios,
ir jis tenai juos gydė.
[3]Ir priėjo prie jo fariziejai, jį gundydami ir sakydami: « Ar valia
dėl kokios nors priežasties paleisti žmoną? » [4]O jis, atsakydamas, tarė:
« Argi neskaitėte, jog Kūrėjas nuo pradžios padarė juos vyrą ir moterį
[5]ir pasakė: — Todėl vyras paliks tėvą ir motiną ir jungsis prie savo žmo-
nos, ir du bus vienas kūnas. — [6]Taip kad jau ne du, o vienas tėra kū-
nas. Taigi, ką Dievas sujungė, žmogus teneišskiria. » [7]Jam sako: « Ko-
dėl tad Mozė liepė duoti atsiskyrimo raštą ir paleisti? » [8]Jis taria jiems:
« Mozė leido jums paleisti savo žmonas dėl jūsų širdies kietumo; o prad-
žioje taip nebuvo. [9]Sakau gi jums: Jei kas atstumtų savo žmoną, nebent
paleistuvystės atveju, ir vestų kitą, svetimoteriauja; ir, kuris atstumtąją
veda, svetimoteriauja. »

---

19. [1]Jēzus savo apaštalavimą Galilējoje baigē. Reikējo eiti į Jeruzalę, kur laukē kančia, mirtis ir prisikēlimas. Prieš kopdamas į Jeruzalę, laikinai sustojo Judējos apylinkēse, anapus Jordano. Ši sritis vadinosi Perēja. Ji siekē nuo Pella šiaurēje iki Philadelphia, nūdien Aman, pietuose.

[2]Jēzų sekē gausūs būriai žmonių. Jie gabenosi su savim ligonių, ir jis juos gydē. Daromi stebuklai greitai atkreipē dēmesį į jį tautos vadų, ypač fariziejų, kurie atsirado čia iš Jeruzalēs.

[3]Fariziejai, būdami nusistatę prieš Jēzų, ir matydami kaip jis garsējo, ieškojo galimybēs, kaip jį sukompromituotų minios akivaizdoje. Jau Galilējoje jie buvo bandę jį išprovokuoti ir pastatyti sunkumuose klausimais apie skyrybas bei moterystēs eventualų panaikinimą /Mt 5,31/. Prie to paties klausimo jie grįžta ir dabar. Mozēs Įstatymas buvo numatęs galimybę, kada vyras dēl tam tikrų priežasčių turējo teisę atstumti, paleisti savo žmoną /AtĮ 24,1/. Bet Rašto žinovai nesutarē dēl Įstatymo aiškinimo. Hilelio mokyklos sekējai teigē, kad vyras galįs paleisti savo žmoną dēl betkokios priežasties. Tačiau Šamaijaus sekējai mokē, kad vyras tegalis paleisti žmoną tik dēl neištikimybēs, t.y. dēl svetimoterystēs. Fariziejal teiraujasi pas Jēzų, kokios nuomonēs šiuo klausimu jis esąs.

[4-6]Fariziejai, aišku, siekē išprovokuoti ginčus. Bet Jēzus nesileido įtraukiamas į kokius nors ginčus. Jis priminē fariziejams, kaip Dievas visa iš pat pradžios, sukūrdamas žmogų, sutvarkē. Cituoja Pradžios knygos žodžius /1,27; 2,24/, iš kurių aiškiai seka, jog buvo ir yra Dievo valia, kad moterystē būtų organiškai sujungta ir neišardoma. Visi ir kiekvienas privalo paisyti šios Dievo valios; ir niekas tenedrįsta išskirti tų, kuriuos Dievas sujungē į vieną kūną.

[7]Fariziejai bando prieštarauti Jēzui, primindami, kad Mozē buvo leidęs skyrybas /AtĮ 24,1/.

[8]Jēzus atsako ir pastebi, kad Mozē ne įsakē, o tik leido tam tikru atveju paleisti žmoną, ir jis leido vien tik pakęsdamas, o taip pat apribodamas pas žydus jau nuo anksčiau vyravusį paprotį atstumti žmoną. Mozē tai pakentē ne dēl to, kad tai būtų laikęs teisinga, bet dēl to, kad pažino žydų kietasprandiškumą, jų užsispyrimą laikytis šio nusistatymo. Ne tokia buvo Kūrējo valia. Dievas sukūrē pirmą žmonijos šeimą, sujungdamas du į vieną kūną, kad vyras ir moteris gyventų neišardomą moterystēs gyvenimą.

[9]Pastaba: « nebent paleistuvystēs atveju » —, reikia suprasti, kaip jau esame nurodę aiškindami Mt 5,32, arba kad turima mintyje netikroji mo-

2. Viengungystė

[10]Mokiniai jam sako: « Jei toks yra vyro reikalas su žmona, tai neverta vesti. » [11]O jis jiems tarė: « Ne visi supranta šią kalbą, bet tik tie, kuriems yra duota. [12]Mat, yra išdarų, kurie tokie gimė iš motinos įščių; yra išdarų, kuriuos žmonės išdarais padarė; ir yra išdarų, kurie patys save padarė išdarais dėl dangaus karalystės. Kas gali išmanyti, teišmano. »

3. Jėzus ir kūdikiai

[13]Tuomet atvesta pas jį kūdikių, kad uždėtų ant jų rankas ir melstųsi. O mokiniai jiems draudė. [14]Bet Jėzus tarė: « Leiskite vaikučius ir nedrauskite jiems ateiti pas mane, nes tokių yra dangaus karalystė. » [15]Ir, uždėjęs ant jų rankas, jis išvyko iš tenai.

4. Žemės turtai

Turtingas jaunuolis

[16]Ir va vienas, prisiartinęs, tarė jam: « Mokytojau, ką gero turėčiau daryti, kad laimėčiau amžiną gyvenimą? » [17]Jis gi sakė jam: « Kam klausi

---

terystē-konkubinatas, arba kad kalbama apie paprastas skyrybas, o ne moterystēs panaikinimą. Žodžiu, Kristus neabejotinai skelbia moterystēs neišardomumą.

[10]Mokiniai teisingai supranta Jēzaus mintį apie moterystēs neišardomumą griežta prasme. Bet jiems atrodo, kad, esant tokiai tvarkai, gal geriau yra atsisakyti moterystēs.

[11-12]Atsakydamas į apaštalų užmetimą, Jēzus nurodo, kad kiekvienas yra laisvas pasirinkti moterystēs ar viengungystēs gyvenimą. Ir pabrēžia, jog yra ne tik galima, bet ir kilnu atsižadēti moterystēs dēl dangaus karalystēs, dēl tarnystēs Dievui. Priduria tačiau, jog skaistybēs gyvenimo kilnumą ir pranašumą tesupranta tik tie, kuriems Dievas duoda ypatingą malonę šitai suprasti. Pasaulio žmonēs šito nesupranta. Todēl gavusieji šią malonę neturi paisyti, ką pasaulis apie celibatą kalba, rašo, siūlo; bet verčiau privalo atsigręžti į Dievą; jam visa aukoti, iš jo laukti stiprybēs sunkumuose. I š d a r a s — eunuchas-iškastruotasis. Senovēje eunuchų būdavo karalių rūmuose, kurie būdavo skirti tarnauti karalienei.

[13]Motinos su kūdikiais rankose veržēsi prie Jēzaus, kad jis, uždējęs rankas, palaimintų jų vaikelius /Prad 48,14/. Apaštalai bandē drausti moteris, kad nevargintų Mokytojo.

[14]Jēzus tačiau savo ruožtu sudraudē apaštalus, liepdamas nekliudyti motinoms eiti prie jo, kad jis palaimintų jų kūdikius. Jis jiems priminē, ką jau anksčiau buvo sakęs /Mt 18,3/, jog visų pirma mažieji ir nekaltieji paveldēs dangaus karalystę.

[15]Palaiminęs vaikučius, Jēzus paliko aną vietą ir leidosi toliau kelionēn Jeruzalēs link.

[16]Beeinant, prisiartino prie Jēzaus vienas turtingas ir aukštos kilmēs /Lk 18,18/ jaunuolis. Jis buvo susirūpinęs, kaip užtikrintai galētų laimēti amžiną gyvenimą. Priējęs tad, klausē Jēzų, kokius gerus darbus turētų daryti, kad užsitikrintų išganymą.

[17]Atsiliepdamas, Jēzus pastebi, jog nēra reikalo klausti apie gera: teirautis, kas tikrai yra gera. Jis juk turi žinoti, kad tikrasis gēris yra tik Dievas: tik Dievas yra tikrai geras; tik iš Dievo ateina visoks gēris. Todēl į jį reikia atsigręžti, jame ieškoti gerumo, vykdant jo valią ir laikantis jo įsakymų.

mane apie gera? Vienas yra Geras! O jei nori įeiti į gyvenimą, laikykis
įsakymų.» [18]Jam sako: «Kokių?» O Jėzus pasakė: «Šių-neužmuši, nes-
vetimoteriausi, nevogsi, neliudysi neteisingai; [19]gerbk tėvą ir motiną ir
mylėsi savo artimą, kaip pats save.» [20]Jaunuolis jam sako: «Visa tai
uš užlaikiau. Ko dar man trūksta?» [21]Jėzus jam sakė: «Jei nori būti
tobulas, eik, parduok, ką turi, ir duok vargšams, o turėsi lobį danguje;
paskui ateik ir sek mane.» [22]Išgirdęs gi tą pasakymą, jaunikaitis nuėjo
nuliūdęs, nes turėjo daug turto.
[23]O Jėzus sakė savo mokiniams: Iš tikrųjų, sakau jums, jog turtuo-
lis sunkiai įeis į dangaus karalystę. [24]O ir dar, sakau jums, lengviau ku-
pranugariui pralįsti pro adatos ausį, negu turtuoliui įeiti į dangaus ka-
ralystę.» [25]O tai išgirdę, mokiniai labai stebėjosi, sakydami: «Tai kas
begali būti išgelbėtas?» [26]Pažvelgęs gi, Jėzus jiems tarė: «Žmonėms tai
yra neįmanoma, o Dievui visa galima.»

---

[18]Jēzui priminus, jog reikia laikytis Dievo įsakymų, jaunuolis toliau klausia, kokių įsakymų jis turētų laikytis. Jēzus, atsakydamas, nurodo Dekalogą. Visų pirma cituoja draudžiančiuosius įsakymus, o po to mini pozityviuosius, kuriuos vainikuoja artimo meilēs įsakymas /Iš 20,12-16; Kun 19,18/.

[20]Jaunuolis su pasitenkinimu prisipažįsta, jog visa tai jis visada užlaikē ir užlaiko. «Bet ar to pakanka? O gal dar ko daugiau reikia?» — klausia jis.

[21]Į pastarąjį klausimą Jēzus atsako, nurodydamas, jog išganymui užsitikrinti, tiesa, pakanka laikytis Dekalogo, tačiau norint pasiekti didesnio tobulumo, o tuo pačiu didesnio atlyginimo amžinybēje, pravartu yra atsižadēti žemiškų gērybių ir gyventi vien Dievui. Todēl pataria jaunuoliui eiti, parduoti turimas gērybes, visa išdalinti vargšams, ir po to grįžti pas jį ir būti jo mokiniu. Šis tekstas duoda pagrindą Evangelijos Patarimų teologijai bei doktrinai. Norint išganymo, reikia laikytis įsakymų. Siekiant krikščioniško tobulumo, reikia vykdyti Evangelijos patarimus atsižadēti žemiškų gērybių, priimti neturto gyvenimą, laikyti skaistybę /Mt 5,3; 6,24; 19,10-12/. Mat, dangaus karalystēje yra daug vietų, ir kiekvienas ten gaus atlyginimą pagal savo darbus bei nuopelnus /Mt 16,27; Rm 2,6; Ap 20,12/.

[22]Jaunuolis buvo prisirišęs prie žemēs gērybių. Atsižadēti turtų ir sekti Jēzų, gal buvo žavu, bet jis neturējo savyje tiek valios, kad tai įvykdytų; todēl nuējo sau nuliūdęs.

[23-24]Kai anas turtingas -jaunuolis, pakviestas rinktis turtus arba Jēzų, bevelijo pasilaikyti turtus, negu sekti Jēzų, Išganytojas pasinaudoja proga, kad įspētų savo sekējus, jog žemiškos gērybēs yra didelē kliūtis laimēti amžinąjį gyvenimą. Kupranugario perlindimo per adatos ausį metonimija yra vaizdus nurodymas ano didelio sunkumo, kurį sudaro turtai, siekiant išganymo. Rytiečiams metonimiški išsireiškimai buvo ir yra artimi ir savi. Nēra tačiau negalima, kad Jēzaus čia panaudotas palyginimas buvo patarlinis kasdienēs kalbos išsireiškimas.

[25-26]Jēzaus toks griežtas įspējimas dēl turtų, kaip kliūties išganymui, nustebino apaštalus. Jie stebējosi ir klausē vienas kitą, jei taip yra, tai kas iš vis galēs pasiekti išganymą. Mokytojas, pažvelgęs į nustebusius ir net išsigandusius mokinius, juos ramino, paaiškindamas, jog Dievo įsakymų ir Evangelijos patarimų vykdymas, nors, tiesa, yra sunkus ir vien žmogiškų galių ribose gal net persunkus, bet yra įmanomas, kai atsiremiame į dieviškas galias, kurias krikščionys gauna per malonę. Juk Dievui visa yra galima. O visa pajēgia ir žmogus, kai jis yra vienybēje su Dievu, kai jį gaivina Dievo malonē /Pilyp 4,13/.

Atlyginimas apaštalams

[27]Tuomet Petras, atsiliepdamas, tarė jam: « Štai mes palikome visa
ir sekėme tave! Kas tad mums bus? » [28]O Jėzus sakė jiems: « Iš tikrųjų,
sakau jums, jog atgimime jūs, kurie mane sekėte, kai Žmogaus Sūnus
sėdės savo garbės soste, sėdėsite ir jūs ant dvylikos sostų, teisdami dvy-
lika Izraelio giminių. [29]Ir kiekvienas, kuris paliko dėl mano vardo na-
mus, ar brolius, ar seseris, ar tėvą, ar motiną, ar žmoną, ar vaikus, ar
ūkius, gaus šimteriopai ir paveldės amžinąjį gyvenimą. [30]O daugel pir-
mųjų bus paskutiniai ir paskutiniųjų-pirmutiniai. »

5. Panašybė apie samdinius

20. [1]« Mat, dangaus karalystė yra panaši į žmogų šeimininką, kuris
anksti rytą išėjo samdytis darbinininkų savo vynuogynui. [2]Susiderėjęs
gi su darbininkais po denarą dienai, pasiuntė juos į savo vynuogyną.

---

[27]Turtingas jaunuolis nesutiko atsižadēti visko, ką turējo, kad, atē-jęs, sektų Jēzų. Apaštalai tačiau pasielgē priešingai: vos tik Jēzus juos pakvietē, paliko visa ir jį ištikimai sekē. Petras todēl drįsta klausti Mokytoją, ką jie už tai gausią.

[28]Atsakydamas, Jēzus užtikrina apaštalus, jog jie bus atlyginti amžinybēje, būtent, atgimime, t.y. prisikēlime iš numirusiųjų, kai jis pasirodysiąs savo dieviškoje garbēje ir galybēje, kad teistų gyvuosius ir mirusius, atlygindamas teisiuosius ir nubausdamas pasmerktuosius. Pastebētina, kad kai kurie egzegetai žodį « atgimime » aiškina ne eschatalogine, bet priešeschatalogine prasme, būtent, prileidžia esą čia turima mintyje anas mesijaninis visatos atnaujinimas, kuris turētų pranokti pasaulio pabaigą, kaip tai, jų manymu, galima išvesti iš kai kurių šv. Rašto tekstų /Iz 65,17; 66,22; 2Petr 3,13; Ap 21,1; ApD 3,21/. Kristus nurodo, kad kaip atlyginimas už pasiaukojima apaštalams bus suteikta valdžia ant dvylikos Izraelio giminių, kitaip tariant, ant viso Izraelio, ant jų sinagogos, o tuo pačiu ir ant Bažnyčios, nes ji užima sinagogos vietą. Iš čia seka, kad Bažnyčioje yra hierarchinē, o ne demokratinē valdžia, nes ji yra Dievo dovana, o ne žmonių įgaliojimas. Tai dar aiškiau seka iš sekančių eilučių, kur kalbama apie eilinių žmonių atlyginimą, darant skirtumą tarp apaštalų ir tikinčiųjų: pirmieji pašaukti valdyti, o antrieji-būti valdomi ir vedami, atsižadant visko, bei virš visko statant Dievą.

[29]Jēzus pabrēžia, jog ne tik apaštalai, bet ir kiekvienas tikintysis, kuris ištikimai seka bei pildo Evangeliją, statydamas Dievą virš visko, bus daugeriopai atlygintas net ir žemēs gyvenime, bet svarbiausia užsitikrins dangaus gyvenimą.

[30]Užtikrinęs gausimu atlyginimu, Jēzus įspēja, kad nē vienas nesididžiuotų savo nuopelnais. Nes tie, kurie žmonių akyse rodosi pirmieji, pas Dievą gali būti paskutinieji.

20. [1]Panašybēs prasmē yra sekanti. — Šeimininkas-Dievas. Darbininkai-žmonēs. Pirmieji pakviestieji-žydai. Vēliau pakviestieji-pagonys. Dievo gerumas yra virš jo teisingumo. Dievas visiems yra teisingas, bet kartais kai kuriems jis duoda iš savo gerumo daugiau, negu teisingumas reikalautų. Kristus į mesijaninį vynuogyną visų pirma pakvietē žydus. Jie tačiau murmējo prieš jį, buvo nepatenkinti, jam priešinosi, todēl iš pirmųjų gali likti paskutiniaisiais.

[2]Dienos uždarbis anuo metu siekē vieną denarą. Denaras buvo sidabrinis romēnų pinigas, kurio vertē prilygo vienam aukso frankui /Mt 18,28/[3] maždaug 3,5 aukso gr.

[3]Ir išėjęs apie trečią valandą, pamatė kitus stovinčius aikštėje be darbo,
[4]ir jiems pasakė: — Eikite ir jūs į mano vynuogyną, ir, kas bus teisinga,
duosiu jums. — [5]O jie nuėjo. Vėl išėjęs apie šeštą ir devintą valandą,
padarė taip pat. [6]O apie vienuoliktą valandą išėjęs, rado kitus bestovin-
čius, ir jiems sako: — Ko čia stovite visą dieną dyki? — [7]Jam atsako:
— Niekas mūsų nepasamdė. — Sako jiems: — Eikite ir jūs į mano
vynuogyną. — [8]Atėjus gi vakarui, vynuogyno savininkas taria savo
ūkvedžiui: — Pašauk darbininkus ir atiduok jiems užmokestį, pradė-
damas nuo paskutiniųjų iki pirmųjų. — [9]Ir apie vienuoliktą valandą
pasamdytieji, atėję, gavo kiekvienas po denarą. [10]Po to, atėję pirmieji,
tikėjosi gausią daugiau, tačiau ir jie kiekvienas gavo po denarą. [11]O im-
dami murmėjo prieš šeimininką, [12] sakydami: — Šie paskutinieji vieną
valandą tedirbo, ir juos pastatei lygiomis su mumis, kurie nešėmė die-
nos naštą ir kaitrą. — [13]O jis, atsiliepdamas, vienam jų tarė: — Prie-
teliau, aš neskriaudžiu tavęs. Argi ne už denarą buvai man parsisam-
dęs? [14]Imk, kas tau priklauso, ir eik. O aš noriu ir šiam paskutiniajam
duoti, kaip ir tau. [15]Argi man neleista daryti, kaip noriu, su tuo, kas
yra mano? Nejaugi tavo akis yra pikta, kad aš esu geras? — [16]Taip
paskutinieji bus pirmieji, ir pirmieji-paskutiniai. »

---

[3]Žydai anuomet dieną — nuo aušros iki sutemos — dalindavo į keturias dalis, kiekvieną po tris valandas. Trečioji valanda atatiko mūsų 6, o šeštoji-mūsų 12; devintoji-mūsų 15 ir dvyliktoji-mūsų 18. Rytų kraštuose seniau, o kai kur dar ir dabar, samdomieji darbininkai ryte susirinkdavo prekyvietėse bei aikštėse, ir laukdavo, kol savininkai, atėję, juos pasisamdydavo.

[8]Atėjus vakarui, t.y. baigus dienos darbą, maždaug apie 18 val., savininkas užveizdui liepia išmokėti sutartą užmokestį visiems dirbusiems darbininkams.

[9]Pirmieji buvo pašaukti, kurie atėjo į darbą paskutinieji ir tedirbo tik vieną valandą. Jiems buvo išmokėta pilnas dienos darbo užmokestis, būtent, kiekvienas gavo po denarą.

[10-12]Atėję pirmieji, kurie dirbo visą dieną, būtent nuo 9 val ryto iki 18 /6/ val. vakaro, tikėjosi gausią daugiau, negu po denarą. Juk atrodė teisinga, kad tie, kurie daugiau dirbo, ir pakėlė dienos darbo sunkumą ir vasaros kaitrą, daugiau būtų ir atlyginti. Gavo tačiau ir jie tik po denarą. Bet tai išaukė juose nepasitenkinimą. Jie murmėjo ir sakė, jog yra neteisinga, kad jie gavo tokį patį atlyginimą, kaip tie, kurie tedirbo tik vieną valandą, ir tai visai pavakaryj, kada kaitra jau nevargina.

[13-14]Šeimininkas tačiau visai pagrįstai atmeta priekaištą, nurodydamas, kad jis juos atlygino pagal susitarimą. Juk buvo susiderėję po denarą dienai. Kad paskutiniesiems davė tiek pat, kaip pirmiesiems, t.y. po denarą, tai yra jo reikalas. Juk kiekvienas turi teisę elgtis su savo gėrybėmis, kaip jam patinka.

[15]Nė vienas neturi teisės piktintis ir priekaištauti tam, kuris iš savo gerumo duoda daugiau, negu teisinga; daugiau, nega turėtų. Priešingai, tokiu atveju kiekvienas turėtų tik džiaugtis ir lenkti galvą prieš tą, kuris daro gera. — T a v o a k i s p i k t a — semitizmas. Mūsiškai reikėtų versti; Kodėl tu šnairuoji akimis, pyksti, kai matai mane darant gera?

[16]Baigdamas Jėzus įspėja žydus, jog jie, nors dedasi ir tikrumoje yra pašaukti būti pirmaisiais, rizikuoja tapti paskutiniaisiais, mesijaninėje karalystėje, del savo netikėjimo.

2. *PAKELIUI Į JERUZALĘ*

1. Trečią kartą primena savo kančią

[17]Ir, kai buvo bepakyląs į Jeruzalę, Jėzus pasiėmė skyrium Dvylika, ir kelyje kalbėjo jiems: [18]« Štai kopiame į Jeruzalę, ir Žmogaus Sūnus bus išduotas vyriausiems kunigams ir Rašto žinovams; o jie pasmerks jį mirčiai [19]ir atiduos pagonims-pasityčioti, nuplakti ir nukryžiuoti; ir trečią dieną jis prisikels. »

2. Zebediejaus sūnūs ir jų motina

[20]Tuomet priėjo prie jo Zebediejaus sūnų motina drauge su savo sūnumis, — parpuolus kniūpsčiomis ir norinti kažko jį prašyti. [21]Jis gi tarė jai: « Ko nori? » Ji jam sako: « Tark, kad šiuodu mano sūnūs tavo karalystėje sėdėtų vienas iš tavo dešinės, o kitas iš tavo kairės. » [22]O

---

[17]Nuo Jordano Jēzus leidosi Jeruzalēs link, kopdamas aukštyn. Mat, Jeruzalē yra maždaug 800 mt. virš jūros lygio, o Jordano slēnis prie Negyvosios jūros yra beveik 400 mt. žemiau jūros lygio. Taigi, norint nuo Jordano pasiekti Jeruzalę, reikia kopti aukštyn apie 1.200 mt. Jēzų lydējo mokiniai ir būrys žmonių, kurie vyko Velykų šventēms į Jeruzalę. Pasivadinęs iš minios apaštalus į nuošalę, Jēzus trečią kartą priminē jiems, kas jo laukē Jeruzalēje, būtent, kančia, paniekinimas ir mirtis; bet taip pat ir prisikēlimas. Jis tai pakartotinai apaštalams primena, kad, kai tai įvyks, jie žinotų, jog tai turi įvykti, ir, žinodami, nepasimestų.

[18-19]Pakartodamas, ką jau anksčiau buvo pasakęs apie laukiančią kančią, sumini naują aplinkybę, būtent, jog savųjų bus pasmerktas ir perduotas pagonims, kad įvykdytų mirties sprendimą. Kaip žinome, taip ir įvyko: sinedriumas pasmerkē Jēzų mirti ir, atvedę pas Pilotą, išreikalavo, kad įsakytų jį nukryžiuoti.

[20]Pas žydus žmona ir vaikai būdavo nurodomi pagal vyrą ir tēvą. Todēl ir čia evangelistas pristato Salomę, kaip Zebediejaus žmoną ir jo sūnų motiną. Ji buvo viena iš anų moterų, kurios sekē Jēzų ir jam tarnavo /Mt 27,55; Mk 15,41/. Salomē prisiartino prie Jēzaus drauge su savo sūnumis, apaštalais Jonu ir Jokūbu, ir, parpuolusi kniūpsčiomis, išreiškē jam gilią pagarbą, kaip rytiečiams anuomet buvo įprasta. Ji pasiliko kurį laiką sukniubusi prieš Jēzų, duodama suprasti, kad nori jį ko prašyti. Iš pagarbos ji nedrįso pirmoji prabilti, bet laukē, kad Jēzus ją prakalbintų. Anuomet pas rytiečius tai buvo privalu, ypač moterims. O ir nūdien audiencijose pas Popiežių ar valdovus yra priimta, kad Popiežius ar karalius pirmas prabiltų, o tik po to audiencijos dalyvis gali prabilti ir pareikšti savo reikalus.

[21]Kai Jēzus paklausē, ko ji norinti, Salomē prabilo ir paprašē malonēs savo sūnums, būtent, kad jiems suteiktų pirmąsias vietas savo karalystēje. « — S a k y k — patvarkyk, padaryk, kad mano sūnūs, tau sēdint savo karalystēs soste, sēdētų vienas iš tavo dešinēs, kitas iš kairēs, t.y. kad jie, po tavęs, turētų pačią aukščiausią valdžią Bažnyčioje ». Aišku, kad Salomē ēmēsi šio žygio su sūnų pritarimu, o gal net jų prašoma.

[22]Jēzus, atsiliepdamas, kreipiasi ne tik į Salomę, bet ir į jos sūnus. Jis nurodo, jog jie neturi tikro supratimo apie jo karalystę. Jo karalystēje esminis dalykas yra ne viešpatavimas, o verčiau pasiaukojimas ir kryžiaus nešimas. Todēl jis klausia juos, ar yra pasirengę ir pasiryžę sekti jį kančios keliu bei gerti su juo skausmų taurę. Pas žydus gerti su kuom nors taurę, reiškē dalintis su juo jo likimu: džiaugsme ar skausme. Aišku, Jēzus čia turi mintyje savo skausmo taurę, ir klausia ar apaštalai yra pasirengę ja dalintis su juo. Zebediejaus sūnūs drąsiai atsako, jog yra pasirengę ir pasiryžę jį sekti ir skausme.

Jėzus, atsakydamas, tarė: « Neišmanote, ko prašote. Ar galite gerti taurę, kurią aš turėsiu gerti? » Jam sako: « Galime. » [23]Jiems taria: « Mano taurę, tiesa, jūs gersite; o sėdėti mano dešinėje ar kairėje-ne mano reikalas šitai duoti, bet kam yra paskirta mano Tėvo. » [24]Ir, tai išgirdę, kiti dešimtis supyko ant dviejų brolių. [25]Jėzus gi, pasišaukęs juos, pasakė: « Žinote, kad tautų valdovai viešpatauja joms ir didžiūnai vyrauja ant jų. [26]Ne taip bus pas jus; bet, jei kas jūsų tarpe norėtų tapti didis, tebūnie jūsų tarnas; [27]ir jei kas iš jūsų siektų būti pirmasis, tebūnie jūsų vergas. [28]Lygiai kaip ir Žmogaus Sūnus neatėjo, kad jam kas tarnautų, bet kad jis pats tarnautų ir savo gyvybę atiduotų kaip auką daugeliui atpirkti. »

3. Aklųjų pagydymas

[29]Ir jiems išeinant iš Jericho, jį sekė didelė minia. [30]Ir štai du ne-
regiai, sėdį prie kelio, išgirdę, kad eina Jėzus, ėmė šaukti, sakydami:

---

[23]Jēzus patvirtina, jog jis žino, kad jie kentēsią-gersią jo kančios taurę. Taip ir įvyko. Jokūbas buvo pirmasis iš Dvylikos, kuris kentējo ir mirē dēl Kristaus /ApD 12,2/. O Jonas savo ilgo gyvenimo eigoje tiek kentējo dēl Kristaus, kad, nors ir nemirē kankinio mirtimi, yra laikomas kankiniu /ApD 4,1; Ap 1,9/. Jēzus priduria, jog jis savo mokiniams galįs duoti tik privilegiją kentēti; o atlyginimą džiaugsmu ir laime danguje skiria ir teikia Tēvas, pagal kiekvieno nuopelnus. Taigi Jēzus neneigia, bet, priešingai, patvirtina, kad apaštalai už jų ištikimybę ir kančias gausią atlyginimą, bet ne šioje žemēje, o amžinybēje pagal dangiškojo Tēvo nuožiūrą.

[24]Zebediejaus sūnų siekimas privilegijų kituose apaštaluose sukēlē nepasitenkinimą ir net pyktį. Apaštalų tarpe netrūko pavydo ir ginčijimosi dēl pirmavimo /Lk 22,24/.

[25-28]Girdēdamas kitų apaštalų murmējimą prieš Joną ir Jokūbą, Jēzus pasišaukē visus prie savęs ir juos mokē, įspēdamas, kad Bažnyčioje nebus tokia tvarka, kokią jie mato žemiškose karalystēse. Valstybių valdovai viešpatauja, remdamiesi jēga ir naudodami prievartą. O Bažnyčioje apaštalai ir jų įpēdiniai vadovaus ne viešpataudami, bet tarnaudami, kaip to pavyzdį mato jo asmenyje. Juk jis nereikalauja, kad kas jam tarnautų, bet verčiau jis pats tarnauja ir aukojasi, atiduodamas net savo gyvybę atperkamaja auka daugeliui atpirkti. Pastebētina, kad evangelistas vartoja grk. žodžius-lutron anti polloon-atperkamąją auką už daugelį. Vadinasi, Kristus pasiaukojo, kad atpirktų ir išganytų visą daugybę. Tiesa, Kristus siekē visų išganymo ir aukojosi už visus, bet jis, būdamas Dievas, žinojo, jog ne visi jį priims ir jo auka pasinaudos; kitaip tariant, ne visi pasieks išganymą. Štai kodēl Jēzus pareiškē ir evangelistas ištikimai perdavē jo žodžius, jog atiduos savo gyvybę kaip permaldaujamą auką atpirkti, o tuo pačiu laiduoti išganymą, daugybei, t.y. visai tai gausybei, kurie norēs pasinaudoti šia auka.

[29]Iš Užjordanēs eidamas į Jeruzalę, Jēzus turējo eiti per Jerichą. Tai garsus istorinis miestas. Jis radosi dešinēje Jordano pusēje, žaliuojančiame slēnyje, apie 30 km. į rytus nuo Jeruzalēs.

[30]Prie miestų vartų rytų kraštuose gyvai reiškiasi judējimas ir visokeriopa veikla. Senais laikais čia sēdēdavo teisējai, advokatai, prekybininkai, o taip pat ir elgetos. Visa tai vyko ir Jeriche. Jēzui praeinant, du ten sēdēję aklieji, sužinoję, jog Jēzus yra bepraeinąs, ēmē šaukti, prašydami, kad jų pasigailētų. Jie buvo girdēję apie jo daromus stebuklus ir tikējo, kad jis galįs jiems suteikti regējimą. Evangelistai Lukas ir Morkus šį įvykį aprašo kiek kitaip. Lukas kalba apie išgydymą, įeinant į miestą /Lk 18,35-43/; o Morkus-išeinant /Mk 10,46-52/. Be to, jie abu kalba tik

«Viešpatie, Dovido Sūnau, pasigailėk mūsų!» [31]O minia draudė juos, kad tylėtų; bet jie dar labiau šaukė, sakydami: «Viešpatie, Dovido Sūnau, pasigailėk mūsų!» [32]Tada Jėzus sustojo, pasišaukė juos ir tarė: «Ko norite, kad jums padaryčiau?» [33]Jam sako: «Viešpatie, kad atsivertų mūsų akys.» [34]Jėzus gi, pasigailėjęs, palietė jų akis, ir jie čia pat praregėjo ir sekė jį.

3. *JERUZALĖJE*

1. Iškilmingas įėjimas į miestą

21. [1]Ir kai prisiartino prie Jeruzalės bei atėjo į Betfagę, prie Alyvų kalno, tada Jėzus pasiuntė du mokinius, [2]jiems tardamas: «Eikite į priešais jus stovintį kaimelį, ir tuojau rasite pririštą asilę ir su ja asilaitį. Atrišę, atveskite man. [3]Ir jei kas jums ką sakytų, atsakykite: — Jų reikia Viešpačiui, bet greit juos grąžins. —» [4]Visa tai gi įvyko, kad išsipildytų žodis, kurį pranašas šitaip pasakė:

[5]«Sakykite Siono dukrai:
Štai tavo karalius ateina pas tave!

apie vieno neregio pagydymą. Greičiausiai tai buvo du skirtingi įvykiai: Jēzus bus pagydęs vieną akląjį, įeinant į miestą; o kitą, išeinant. Šiuos du įvykius Matas, kaip jam buvo įprasta, sintetizuoja ir jungia į vieną /Mt 27,44; Lk 23,39-43/.

[31]Neregiai taip šaukē, jog žmonēs ēmē juos drausti, ragindami, kad nutiltų. Jie tačiau ne tik nesiliovē, bet vis labiau šaukē, išpažindami Jēzų Dovido Sūnumi, t.y. Mesiju ir prašydami pasigailēti, suteikiant jiems malonę, kad regētų.

[32-33]Jēzus pagaliau sustojo, liepē juos atvesti pas jį ir, kai buvo atvesti, klausē, ko jie norį, kad jiems padarytų. Jie tuojau atsakē: «Viešpatie, kad atsivertų mūsų akys».

[34]Jų didelis tikējimas ir desperatiškas maldavimas palietē Jēzaus širdį: jam jų pagailo. Jis palietē jų akis ir čia pat jie praregējo; o, praregēję, užuot grįžę namo, ryžosi sekti Jēzų.

21. [1]Iš Jericho, kopdamas aukštyn, Jēzus pasiekē Betaniją, kuri radosi apie 3 km. į rytus nuo Jeruzalēs /Jon 11,18/. Buvo penktadienis. Subatą praleido Betanijoje /Jon 12,1/. Sekmadienį ryžosi iškilmingai įžengti į Jeruzalę. Išeję iš Betanijos ir paeję apie 1 km. į siaurēs vakarus, pasiekē Betfagę, prie Alyvų kalno.

[2]Prisiartinęs prie Betfagēs, Jēzus sustojo priešais kaimelį, ir iš čia pasiuntē du mokinius, kad jie, nuēję į kaimelį, iš ten atvestų jam asilę su asilaičiu, kurią rasią tenai pririštą.

[3]Jēzus primena, jog, jei savininkas ar kas nors kitas klaustų juos, kam jie ima asilę, kad atsakytų, jog Mokytojas jos reikalingas, bet jis ją ir asilaitį tuojau grąžins. Jēzus žinojo, kas buvo asilēs savininkas, ir buvo tikras, kad jis jam jos neatsakysiąs. Matyt, jis buvo vienas iš Jēzaus sekējų. Pastebētina, kad kai kurie egzegetai tekstą kiek kitaip supranta ir sekančiai verčia: «Jei kas jums ką sakytų, pasakykite, jog Mokytojas jos yra reikalingas; ir tuojau paleis, t.y. atriš ir leis nusivesti».

[4]Evangelistas pabrēžia, jog visa šitai įvyko taip, kaip pranašai buvo nusakę apie ateisimą Mesiją. Vadinasi Jēzus tikrai yra Mesijas.

[5]Cituojama Izaijo ir Zacharijo pranašystēs. Izaijas 66,11 kviečia Siono dukrą-Jeruzalę džiaugtis, nes pas ją ateina jos Karalius-Mesijas. Zacharijas 9,9 įspēja, jog Mesijas ateina ne su triukšmu ir galybe, kaip tai daro

-Romus, sėdįs ant asilės
ir ant asilaičio, darbinės jauniklio.»
[6]O mokiniai, nuėję, padarė, kaip Jėzus buvo jiems liepęs. [7]Jie at-
vedė asilę ir asilaitį. Po to ant jų uždėjo savo apsiaustus ir ant jų užso-
dindino jį. [8]O gausi minia tiesė savo apsiaustus ant kelio; kiti gi kirto
ir klojo ant kelio medžių šakas. [9]O priekyje einančios ir iš paskos se-
kančios minios šaukė, sakydamos:

«Osana Dovido Sūnui!
Pašlovintas, kuris ateina Viešpaties vardu!
Osana aukštybėse!»

[10]Ir jam įėjus į Jeruzalę, visas miestas sujudo, klausdami: «Kas
yra šis?» [11]O minios sakė: «Šis yra pranašas Jėzus. Jis yra iš Galilėjos
Nazareto.»

2. Prekiautojų išvarymas iš šventyklos

[12]Įėjo Jėzus į šventyklą ir išvarė visus, kurie pardavinėjo bei pri-
kinėjo šventovėje. Ir išvartė pinigų keitėjų stalus bei balandžių parda-

---

žemės valdovai, bet su paprastumu, švelnumu ir taika. Jis atžygiuoja į Jeruzalę, ne ant puikaus žirgo užsisėdęs, ne ant kariškai paruošto kupranugario, kaip tai darydavo karo žygį laimėję valdovai; bet ant kuklaus ir ramaus asilaičio, ant kurio dar niekas nebuvo jojęs, kaip tai tiko Dievui /Mk 11,2/. Mat, pagal S.T. /Sk 19,2; AtĮ 21,3/ religinėse apeigose tegalėjo būti panaudojamas tik toks gyvulys, kuris jokiam kitam darbui nebuvo panaudotas. Kas turėjo tarnauti Dievui, tas išimtinai priklausė Dievui, negalėjo būti naudojamas jokiam profaniniam tikslui ar darbui. Pranašas naudoja ebraiškoje poezijoje dažnai vartojamą sinoniminį paralelizmą — «ant asilės ir asilaičio, darbinės jauniklio» —.

6-7Mokiniai atliko visa, kaip Mokytojas buvo liepęs. Jie atvedė asilę ir asilaitį. Jėzui reikėjo tik asilaičio, bet, kadangi tai buvo jauniklis, kad jis būtų ramesnis, atvedė drauge ir asilę. Atvedus, mokiniai parengė asilaitį jojimui, užklodami ant jo savo apsiaustus.

8Kai Jėzus, užsisėdęs ant asilaičio, jojo miesto link, žmonės jį sveikino. Iš džiaugsmo ir pagarbos jie tiesė ant kelio savo ploščius, klojo medžių šakas, mojavo ir plojo rankomis.

9Vieni ėjo priekyje, kiti sekė iš paskos. Susidarė tikra procesija. Minia džiūgavo ir sveikino Jėzų, kaip ateinantį pranašų išpranašautą Mesiją. — O s a n a — aramaiškas šūkis-mūsiškai — «sveikas, valio». Minia sveikina Jėzų Psalmės 118,26 žodžiais: «Pašlovintas, kuris ateina Viešpaties vardu», t.y. kuris ateina kaip Dievo Siųstasis; vadinasi, — Mesijas. O kadangi Jėzus ateina kaip Dievo Siųstasis, tai džiaugsmingasis «valio» aidi ne tik žemėje, bet ir dangaus aukštybėse.

10-11Žmonės, kurie buvo mieste, ir kurie Jėzaus nebuvo pažinę, stebėdami iškilmingą jo įžengimą į Jeruzalę, stebėjosi ir teiravosi: «Kas jis esąs?» Klausiantiems atsakė tie, kurie atlydėjo Jėzų, kurie džiūgavo ir sveikino jį, kaip Mesiją. Jie atsakė, kad jis yra pranašas Jėzus, kilęs iš Nazareto, Galilėjoje. Evangelistas Jonas paaiškina, kodėl minia taip entuziastiškai sutiko, sveikino ir iškilmingai atlydėjo Jėzų į Jeruzalę. Todėl, kad jie žinojo bei buvo matę, kaip Jėzus prikėlė Lozorių iš numirusiųjų /Jon 12,17-18/.

12Sekančią dieną, įėjęs į šventyklą, išvarė pirkliautojus /Mk 11,15/. Išoriniame šventyklos prieangyje, kur buvo leista įeiti ir pagonims, paprastai vykdavo tikras turgus: buvo pardavinėjami gyvuliai aukoms; keičiami pinigai, kad kiekvienas turėtų priimtinų, t.y. nesuteptų monetų duoti savo dalį šventyklos lobynui. Šitai visa nesiderino su Dievo namų

vėjų suolus. [13]Ir taria jiems: « Parašyta: — Mano namai vadinsis maldos namai —, o jūs juos darote plėšikų lindyne. » [14]Šventykloje prisiartino prie jo akli ir luoši, ir jis pagydė juos. [15]Vyriausieji gi kunigai ir Rašto žinovai, matydami nuostabius darbus, kuriuos jis darė, ir vaikus, šaukiančius šventykloje ir sakančius: « Osana Dovido Sūnui! » —, susierzino [16]ir sakė jam: « Girdi, ką šitie sako? » O Jėzus jiems taria: « Taip! Ar niekad neskaitėte: — Iš vaikų ir žindomųjų kūdikių lūpų prirengei sau garbę. — » [17]Ir, palikęs juos, išėjo iš miesto į Betaniją ir tenai pernakvojo.

3. Figmedžio pasmerkimas

[18]O rytmetį, grįždamas į miestą, jautė alkį. [19]Ir pamatęs pakelėje vieną figmedį priėjo prie jo, tačiau nerado jame nieko, kaip tik vien lapus. Ir sako jam: « Tegul per amžius neatsiranda iš tavęs vaisius! » Ir

---

orumu bei šventumu. Štai kodēl Jēzus, visa tai pamatęs, beatodairiškai išvarē prekiautojus laukan, panaudodamas net fizinę jēgą. Pastebētina, kad Jonas savo evangelijoje /2,13-16/ prekiautojų iš šventyklos išvarymo įvykį mini ne Jēzaus apaštalavimo pabaigoje, bet pradžioje, t.y. pirmo jo atsilankymo Jeruzalēje proga. Nēra negalima, kad Jēzus bus du kartus išvaręs prekiautojus iš šventyklos: viešojo gyvenimo pradžioje ir pabaigoje. Jei tačiau tai įvyko tik vieną kartą, tai esame linkę manyti, jog tai bus įvykę, kaip Jonas paduoda, būtent, pirmo Jēzaus atsilankymo Jeruzalēje metu. Jēzus, pirmą kartą įžengęs į šventyklą, pasirodē esąs jos Viešpats. Kiti evangelistai deda šį įvykį apaštalavimo pabaigoje, kadangi jie tik šį kartą kalba apie oficialų Jēzaus įžengimą į Jeruzalę ir į šventyklą, tuo tarpu Jonas mini kelis Jēzaus atsilankymus ir oficialius pasirodymus mieste ir šventykloje.

[13]Jēzus pateisina savo pasielgimą, cituodamas dvi pranašystes, būtent: Izaijo 56,7 — « Mano namai vadinsis maldos namai » ir Jeremijo 7, 11 — « Jūs juos darote plēšikų lindyne ». Šventykla yra maldai, o ne prekybai. Čia reikia melstis, o ne pinigauti, sukčiaujant, kaip tai darydavo įvairūs prekiautojai.

[14]Po to Jēzus ēmē mokyti žmones ir gydyti ligonius.

[15-16]Vyresnieji, matydami daromus stebuklus, ir girdēdemi, kaip minia, ypač vaikai šaukē ir sveikino Jēzų, išpažindami jį esant Mesiją-Dovido Ainį, susierzino ir bandē reaguoti, siekdami kaip nors jį apkaltinti. Jie jį klausē, ar jis negirdįs, ką jie sako, būtent, kad jį laiko bei apšaukia Mesiju; jis turētų tai paneigti; juk tikrai neesąs Mesijas! Jēzus atsako, cituodamas Psalmēs 8,3 žodžius, iš kurių seka, jog Mesijas bus išpažintas ir pašlovintas ne Rašto žinovų, bet prastuolių ir vaikų. Šiuo Jēzus iš vienos pusēs duoda suprasti, jog esąs Mesijas, iš kitos tačiau pusēs prikiša tautos vyresniesiems jų netikējimą.

[17]Pavakare Jēzus nuvyko į Betaniją, kur, greičiausiai Lozoriaus šeimoje, praleido naktį. Tai buvo pirmadienis.

[18-19]Antradienį rytą iš Betanijos buvo begrįžtąs į Jeruzalę. Jausdamas alkį, prisiartino prie vieno figos medžio, tikēdamas rasti ant jo vaisių. Deja, ant jo terado vien lapus, jokio vaisiaus. Sekdamas S.T. pramašų pavyzdžiu, Jēzus prakeikia figmedį, ir jis išdžiūsta. Apaštalai stebējosi, kaip figmedis bematant išdžiūvo, bet jie nesuprato gilios dvasinēs šio įvykio prasmēs. Būtent, Jēzus figmedyje matē Izraelį ir kiekvieną paskirą asmenį, kuris yra dvasiniai nevaisingas, ir, pasmerkdamas jį, siekē parodyti, kaip Dievas pasielgs su išganymo nepriimančiu Izraeliu ir su kiekvienu, kuris, atmesdamas malonę, neduoda išganymo vaisių.

figmedis bematant nudžiūvo. [20]Tai matydami, mokiniai stebėjosi, saky-
dami: « Kokiu būdu figmedis tučtuojau nudžiūvo? » [21]Atsakydamas gi
Jėzus tarė jiems: « Iš tikrųjų, sakau jums, jei turėtumėte tikėjimo ir
nedvejotumėte, jūs padarytumėte ne tik, kas įvyko su figmedžiu, bet net,
jei šiam kalnui tartumėte: — Pakilk ir griūk į jūrą —, tai įvyks. [22]Ir
visa, ko tik malda, tikėdami, prašytumėte, gausite. »

4. Ginčai su žydų vyresniaisiais

[23]Jam įėjus į šventyklą, prie jo, kai jis buvo bemokąs, priėjo vy-
riausieji kunigai ir tautos seniūnai, sakydami: « Kokia galia tai darai? »
[24]O Jėzus, atsiliepdamas, tarė jiems: « Ir aš paklausiu jus vieno dalyko.
Jei jį man pasakysite, ir aš jums pasakysiu, kokia galia tai darau. [25]Jono
krikštas-iš kur jis buvo? Iš dangaus ar iš žmonių? » O jie samprotavo
sau, sakydami: « Jei sakytume-iš dangaus-, jis mums tars: — Kodėl
tad juo netikėjote? — [26]O jei sakytume-iš žmonių-, turėtume bijoti
minios, nes visi laiko Joną pranašu. » [27]Todėl, atsakydami, jie tarė Jėzui:
« Mes nežinome. » Tuomet ir jis jiems sakė: « Nė aš jums nesakysiu,
kokia galia tai darau. »

---

[20]Pastebėtina, kad apaštalai figmedžio išdžiūvimą pastebėjo tik sekančią dieną /Mk 11,20-24/. Matas šito neprecizuoja. Jis tik pastebi, kad apaštalai stebējosi, matydami ūmai išdžiūvusį figmedį. Juk ir vienos paros eigoje medžio išdžiūvimas yra nuostabus įvykis.

[21]Apaštalams besistebint dėl ūmaus figmedžio išdžiūvimo, Jēzus pastebi, jog ir jie galētų daryti tokius ir net žymiai didesnius stebuklus, jei turētų gilų ir tvirtą tikējimą. Mat, tikējimas jungia žmogų su Dievu taip ir tiek, kad jis iš Dievo gauna antgamtinių galių ir pasidaro pajēgus ne tik ištartu žodžiu išdžiūvinti figos medį, bet net gamtos jēgas apvaldyti, virš jų pakilti.

[22]Jēzus dar priduria, jog reikia ne tik tikējimo, bet taip pat ir maldos. Antgamtinių galių gali gauti kiekvienas, kuris tiki ir kuris, giliai tikēdamas, jų maldauja iš Dievo.

[23]Sinedristai, sužinoję apie Jēzaus pasielgimą su prekiautojais, atējo pas jį ir klausē, kokia teise jis imasi daryti tvarką šventykloje. Ši teisē priklausē tik tautos vadams, būtent, vyriausiems kunigams ir seniūnams. Prekiautojai gaudavo specialų leidimą verstis prekyba šventyklos prieangyje. Tokie leidimai būdavo teikiami, neva kad palengvintų žmonēms atlikti jų religines prievoles, aukojant kruvinas ir nekruvinas aukas. Sinedristų klausimas tikrumoje buvo priekaištas bei pabarimas, o ne teiravimasis, ar jis turįs teisę ir galią išvaryti iš šventyklos prekiautojus.

[24-27]Užuot atsakęs į klausimą, Jēzus iš savo pusēs stato klausimą žydų vyresniesiems, pastebēdamas, jei jie jam atsakysią į klausimą, tai ir jis jiems duosiąs atsakymą, kokia teise ēmēsi išvaryti iš šventyklos prekiautojus. Jis klausia sinedristus, kad jie pasisakytų apie Joną Krikštytoją, būtent, ar jis buvo Dievo pašauktas, ar savo iniciatyva skelbē atgailos krikštą. Jēzaus klausimas žydų vyresniuosius pastato į keblią padētį. Išmokslinti ir gudrūs vyriausieji kunigai tuojau supranta, kad, kokį neduotų atsakymą, neišvengiamai atsiras keblioje padētyje. Atsakius, kad Jonas buvo Dievo siųstas, Kristus tuojau prikištų, kodēl tad jie netikējo jam; o teigiant, būk jis veikęs savo autoritetu, rizikavo nustatyti prieš save žmones, nes minia jį laikē pranašu. Geriausia išeitis buvo neatsakyti į klausimą. Taip jie ir pasielgē, būtent, pareiškē, jog nežiną, ar Jonas buvo Dievo siųstas, ar pats iš savęs veikē. Į tokį vyriausių kunigų pareiškimą Jēzus atsakē, pabrēždamas, jog, kadangi jie nesiteikē jam tiksliai atsakyti į klausimą, tai ir jis neatsakysiąs į jų klausimą.

5. Jėzus priekaištauja žydams panašybėmis

Panašybė apie du sūnus

28« O kaip jums atrodo? — Vienas žmogus turėjo du sūnu. Priėjęs
prie pirmojo, tarė: — Sūnau, eik, pasidarbuok šiandien vynuogyne. —
29Jis gi, atsakydamas, tarė: Nenoriu! Bet vėliau, apsigalvojęs, nuėjo. 30O
prie antrojo priėjęs, jam lygiai taip pat kalbėjo. Jis gi, atsakydamas,
tarė: — Einu, Viešpatie —, ir nenuėjo. 31Kuris iš dviejų įvykdė tėvo
valią? » Jie sako: « Pirmasis ». Jėzus jiems taria: « Iš tikrųjų, sakau jums,
muitininkai ir paleistuvės pralenkia jus dangaus karalystėje. 32Nes Jonas
atėjo pas jus teisybės keliu, ir jam netikėjote; o muitininkai ir paleistu-
vės jam tikėjo. O jūs, visa tai matydami, nei vėliau neapsigalvojote,
kad jam tikėtumėte. »

Niekšingi nuomininkai

33« Pasiklausykite kitos panašybės. — Buvo žmogus savininkas, ku-
ris įsiveisė vynuogyną ir jį aptvėrė, iškasė jame spaustuvą ir pastatė

28-31Iš gynimosi Jēzus pereina į puolimą. Sinedristams jis stato kitą klausimą, kad gavęs atsakymą, juos pasmerktų. Savo klausimą Jēzus įpina į panašybę. Pastebētina, kad ginčuose su žydų vyresniaisiais Jēzus panaudoja eilę panašybių. Šioje panašybēje kalba apie tēvą, kuris turi du sūnu. Juos ragina eiti dirbti į vynuogyną. Pirmasis, paragintas, atsako neigiamai. Bet vēliau, apsigalvojęs ir gailēdamasis, kad atsisakē klausyti tēvo, eina ir dirba vynuogyne. Antrasis, paskatintas, atsako-nueisiąs, bet neina. Kristus klausia, kaip jiems atrodo, kuris iš sūnų tikrumoje išpildē tēvo valią tasai, kuris sutiko, bet nenuējo; ar tasai, kuris nesutiko, bet nuējo? Žydai atsako: « Aišku, tasai, kuris nuējo ir dirbo! » Savo atsakymu sinedristai netiesioginiai patys save pasmerkē. Mat, Jēzus kaip tik juos laikē tais, kurie sakē « taip », bet nevykdē; kurie dēl žmonių akių dējosi tarnaują Dievui, bet tikrumoje nevykdē Dievo valios. Jēzus dar pridūrē, jog jie ne tik nevykdo Dievo valios, bet yra blogesni už tuos, kuriuos laikē blogiausiais, būtent, muitininkus ir paleistuves. Pastebētina, kad kai kuriuose kodeksuose 29 ir 30 eilutēs yra sukeičiamos.

32Jēzus paaiškina, kodēl žydų vyresnieji yra blogesni už muitininkus ir paleistuves. Mat, paleistuvēs ir muitininkai ējo pas Joną, jo klausēs, darē atgailą ir krikštydinosi, tuo tarpu vyriausieji kunigai atsisakē priimti Joną, jam tikēti; o juk jis buvo tikrai Dievo siųstas ir ējo teisybēs bei švetntumo keliu. Net ir vēliau, kai Erodas nužudē Joną, jie savo nusistatymo jo atžvilgiu nepakeitē, juo netikējo ir nedarē atgailos, prie kurios Jonas visus skatino. Taigi jie jokiu būdu negali prilygti anam sūnui, kuris atsakē tēvui-« ne », bet paskui, apsisvarstęs ir gailēdamasis įžeidęs tēvą, nuējo į darbą.

33Jau pranašas Izajas /5,1-7/ kalbējo apie Izraelį, lygindamas jį vynuogynui. Šia panašybe Jēzus duoda suprasti, kad Dievas savo išrinktajai tautai, kaip anas savininkas savo vynuogynui, suteikē visa, ką tik reikējo suteikti: ją saugojo, ja rūpinosi, prie jos budējo. Tačiau tie, kuriems pavedē vadovauti tautai, pasirodē neištikimi, nesąžiningi ir net galvažudžiai. Tautos vadai atmetē Dievo pas juos siųstuosius pranašus, juos niekino, primušē ir kai kuriuos net užmušē. Dievas dabar atsiuntē pas juos savo Sūnų, bet jie nesidrovi nei Sūnaus; priešingai, rengiasi jį nužudyti. Vynuogynai paprastai įveisiami įkalnēse. Todēl vynuogēms spausti spaustuvą į rengdavo pačiuose vynuogynuose, iškaldami uoloje dviejų aukštų angą. Viršutinēje angoje pildavo vynuoges ir jas mindžiodavo. Sunka iš viršutinēs angos tekēdavo į apatinę, kur stovēdavo indai sunkai supilti ir leisti, kad fermentuotųsi /Job 24,11; Teis 6,11; Iz 63,2/. Vynuogynuose būdavo statomi bokštai, kuriuose derliaus ēmimo metu budēdavo sargyba.

bokštą, jį išnuomavo ūkininkams ir išvyko. [34]O kai atėjo vaisių metas,
pasiuntė savo tarnus pas anuos ūkininkus, kad paimtų jam priklausan-
čius vaisius. [35]Ir ūkininkai, nutvėrę jo tarnus, vieną sumušė, kitą nu-
galabijo, o dar kitą akmenimis užmušė. [36]Vėl siuntė kitus tarnus, dau-
giau negu pirma, ir su jais taip pasielgė. [37]O galop pasiuntė pas juos savo
sūnų, tardamas: — Mano sūnaus jie drovėsis. — [38]Išvydę gi sūnų, ūki-
ninkai kalbėjosi tarp savęs: — Tai įpėdinis! Eiva, užmuškime jį, ir tu-
rėsime jo paveldėjimą. — [39]Ir, nutvėrę, išmetė jį iš vynuogyno ir už-
mušė. [40]Ką tad vynuogyno savininkas, atvykęs, padarys aniems ūkinin-
kams? » [41]Jam sako: « Piktadarius žiauriai nužudys, o vynuogyną iš-
nuomuos kitiems, kurie atiduos jam vaisių savu laiku. » [42]Jėzus jiems
taria: « Ar niekados neskaitėte Raštuose:

— Akmuo, kurį statytojai atmetė,
tapo kertiniu akmeniu.
Tai Viešpaties padaryta,
ir yra nuostabu mūsų akyse. —

[43]Todėl, sakau jums, jog dangaus karalystė bus iš jūsų atimta ir atiduota
tautai, kuri neša vaisių. [44]Ir, kas krinta ant šio akmens, suduš; ir, ant
ko jis kristų, tą sutriuškins. »
[45]Išgirdę jo panašybes, vyriausieji kunigai ir fariziejai suprato, kad
jis apie juos kalba. [46]Ir siekdami jį suimti, bijojo minių, nes jos laikė
jį pranašu.

---

[34]Nuoma anuomet, o kai kur dar ir nūdien, atmokama derliaus dalimi, pagal padarytą susitarimą.

[37]D r o v ē s i s-nedrįs paniekinti bei priešintis.

[38-39]Nuomininkai tikējosi, kad, užmušę vienintelį įpēdinį, jie gausią jo paveldējimą: pasisavinsią jam priklausantį palikimą. Taigi gobšumo apakinti, nutvērē savininko sūnų ir, ištempę iš vynuogyno, jį užmušē.

[40]Pasakęs panašybę, Jēzus klausia žydų vyresniuosius, ką jie mano, kaip pasielgsiąs savininkas su tokiais niekšingais nuomininkais.

[41] Zydai atsako, jog nēra abejonēs, kad savininkas, sugrįžęs, su nuomininkais pasielgs be pasigailējimo: juos nužudys, o vynuogyną išnuomuos kitiems, kurie pildys įsipareigojimus.

[42]Remdamasis žydų duotu atsakymu, Jēzus atskleidžia panašybēs mesijaninę prasmę, taikydamas sau Ps 118,22 žodžius. Niekšingi ūkininkai yra tautos vadai. Jie juk siekia nužudyti jį-Dievo Sūnų. Tuo pačiu jie yra panašūs aniems mūrininkams, kurie atmeta tą akmenį, kuris yra skirtas būti kertiniu akmeniu Dievo Bažnyčioje; jie atmeta Dievo Sūnų, kuris ateina pas juos kaip žadētasis Mesijas /Iz 28,18; 1 Petr 2,4/.

[43]Jēzus pabrēžia, jog jie patys davē atsakymą, kaip Dievas pasielgs su jais, dēl jų pasielgimo su jo Sūnumi. Mesijaninē karalystē iš jų bus atimta ir atiduota pagonių paveldējimui, kurie bendradarbiaus su išganymo malone ir duos šventumo vaisių.

[44]Jēzus aiškiai pasisako, jog jis esąs anas kertinis akmuo, kurį tautos vyresnieji atmetē /ApD 4,11/. Jis taip pat pabrēžia, jog jo atmetimo pasēkos bus labai skaudžios. Mat, atsimušti į jį-kertinį akmenį-, reiškia sudužti; išsistatyti, kad jis-kertinis akmuo-, užkristų, reiškia būti sutriuškintam. Štai kas laukia Jēzaus priešų! Su Jēzumi kiekvienas visada laimi, be jo ar prieš jį kiekvienas yra skirtas būti sutriuškintas. Pastebētina, kad kai kurie kodeksai šią eilutę išleidžia.

[45]Žydų vyresnieji suprato, kad savo panašybes Jēzus jiems taikē. Jie niršo ant jo ir apsisprendē jį nužudyti. Ieškojo tačiau tinkamos progos. Mat, nedrįso viešai jį suimti, nes bijojo minios, kadangi ši jį laikē pranašu.

Vestuvių puota

22. [1]Ir, atsiliepdamas, Jėzus vėl kalbėjo jiems panašybėmis, saky-
damas: [2]« Dangaus karalystė yra panaši į žmogų-karalių, kuris kėlė ves-
tuves savo sūnui. [3]Ir siuntė tarnus šaukti pakviestuosius į vestuves,
bet jie nenorėjo ateiti. [4]Vėl pasiuntė kitus tarnus, tardamas: — Saky-
kite pakviestiesiems: — Štai paruošiau vaišes. Mano veršiai ir peniukš-
liai papiauti ir viskas prirengta. Ateikite į vestuves! — [5]Jie gi, nekreip-
dami dėmesio, nuėjo sau, kas į savo lauką, kas prie savo prekybos.
[6]O kiti, nutvėrę jo tarnus, išniekino ir užmušė. [7]Karalius gi supyko ir,
pasiuntęs savo karius, užmušė anuos galvažudžius ir jų miestą sudegino.
[8]Tuomet taria savo tarnams: — Vestuvės, tiesa, paruoštos, bet pakvies-
tieji nebuvo verti. [9]Eikite tad į kryžkeles ir, kuriuos tik berastumėte,
kvieskite į vestuves. — [10]Ir, išėję į kelius, anie tarnai surinko visus,
kuriuos rado, blogus ir gerus; ir vestuvių menė prisipildė besivaišinan-
čiųjų. [11]O karalius, įėjęs pasižiūrėti besivaišinančiųjų, pamatė tenai vie-
ną žmogų neapsirengusį vestuvių drabužiu. [12]Ir jis jam taria: — Prie-
teliau, kaip čia įėjai, neturėdamas vestuvinio rūbo? — Jis gi tylėjo.
[13]Tuomet karalius sakė tarnams: — Surišę jam rankas ir kojas, išmes-
kite jį laukan į tamsybes. Ten bus verksmas ir dantų griežimas. — Nes
daug yra pašauktų, o maža išrinktų. »

[22,1]Jēzus toliau kalbējo žydams, juos įspēdamas, panašybēmis. Evangelistas čia atpasakoja panašybę apie karalių, kuris rengē vestuves savo sūnui. Karalius-Dievas. Sūnus-Kristus. Sužadētinē-Bažnyčia. Vestuvių pokylis-išganymo malonēs, gaunamos per Bažnyčią. Pirmieji pakviestiejižydai. Sukviestieji iš skerstgatvių-pagonys. Šia panašybe Jēzus dar kartą primena ir prikiša žydams jų netikējimą ir nedorumą. Dievas juos pirmuosius kvietē į mesijaninēs karalystēs vaišes, bet jie kvietimo nepriēmē, ir pačius kvietējus išniekino ir užmušē. Žydams atmetus Mesiją, į mesijaninēs karalystēs džiaugsmą kviečiami pagonys. Šiuo Jēzus pabrēžia mesijaninēs karalystēs visuotinumą. Kristus visiems laiduoja išganymą, bet ne visi nori juo pasinaudoti. Visi yra kviečiami į išganymą, bet nevisi bus išganyti. Šis pastarasis įspējimas liečia visus, ne vien žydus. Toliau dar pabrēžiama, jog neužtenka būti pakviestiems į išganymą ir priimti kvietimą, reikia dar turēti tinkamą dangiškoms vaišēms rūbą. Vadinasi, neužtenka vien būti pakrikštytam, vien nešioti krikščionio vardą, kad užsitikrintume išganymą, reikia dar būti laisvam nuo nuodēmių, turēti dieviškos malonēs stovį, kuris yra anas reikalaujamas dangiškoms vaišēms rūbas.

[3]Rytų kraštuose būdavo paprotys pokylio išvakarēse priminti kviestiesiems, kad atsilankytų į vaišes.

[4]*Peniūkšliai*-nupenēti ir piovimui parengti gyvuliai.

[7]Daroma aliuzija į tai, kas turējo įvykti 70 metais, kai romēnai, įsiveržę į Jeruzalę, miestą sugriovē ir sudegino, o gyventojus išžudē. Vadinasi, tai, kas atsitiko Jeruzalei 70 metais, buvo Dievo-Karaliaus bausmē už jo Sūnaus atmetimą ir nužudymą. Šis įspējimas žydams turējo būti malonē. Deja, jie jos nepriēmē, į Jēzaus įspējimą nekreipē dēmesio.

[10]Į išganymą ir į Bažnyčią kviečiami visi: geri ir blogi. Tačiau išganymą paveldēs tik gerieji, o blogieji bus pasmerkti pragaro kančioms.

[13]Į išganymą kviečiami visi. Kvietimą priima ne visi, bet didelē gausybē; tačiau rinktinių krikščionių palyginamai nēra daug. Pabrēžtina, kad iš šio teksto negalima išvesti, būk pasmerktų bus daugiau, negu išganytų.

Dievas ir ciesorius

15 Tuomet, nuėję, fariziejai tarėsi, kaip jį sugautų kalboje. 16 Ir nu-
siunčia pas jį savo mokinius kartu su erodininkais, sakydami: « Moky-
tojau, žinome, kad esi tiesakalbis ir mokai Dievo kelio tiesoje, ir į nė
vieną neatsižiūri, nes neatsižvelgi į žmonių veidus. 17 Pasakyk tad mums,
kaip tau atrodo: valia mokėti ciesoriui mokestį, ar ne? 18 Jėzus gi, ži-
nodamas jų klastingumą, tarė: « Kam gundote mane, veidmainiai?!
19 Parodykite man mokesčio pinigą. » O jie atnešė jam denarą. 20 Ir jis
taria jiems: « Kieno yra šitas atvaizdas ir įrašas? » 21 Jam sako: « Cieso-
riaus. » Tuomet jis taria jiems: « Atiduokite tad, kas ciesoriaus, ciesoriui
ir, kas Dievo, Dievui. » 22 Tai girdėdami, jie stebėjosi ir, palikę jį, nuėjo sau.

Mirusiųjų prisikėlimas

23 Tą pačią dieną prisiartino prie jo sadukiejai, kurie sako, kad nesą

---

15 Fariziejai, susirinkę, tarēsi, kaip galētų apkaltinti Jēzų ir jį pasmerkti. Nutarē pasiųsti kai kuriuos iš savo mokinių, kad šieji įvairiais klausimais bandytų jį išprovokuoti, sukompromituoti ir apkaltinti.

16 Fariziejai pasitelkia sau dar ir erodininkus. Šieji buvo valdovo Erodo šalininkai. Politikoje jie buvo palankūs Romos valdžiai, o religijoje linkę į liberalizmą, artimi sadukiejams. Fariziejai pasikvietē erodininkus, kad jie eventualiai būtų liudininkai ir kaltintojai pas romēnus, jei Jēzus pasisakytų ką prieš valdžią. Mat, jie buvo apsisprendę jam statyti pavojingą klausimą apie mokesčių mokējimą. Siekdami išprovokuoti, fariziejų atstovai prabyla į Jēzų, jį girdami bei pripažindami, jog jiis laikąsis tiesos ir ją teigiąs, neatsižvelgdamas į asmenis ir nepataikaudamas niekam. Jie todēl tikisi, kad jis drąsiai ir tiesiai atsakys ir į jų klausimą, kurį rengiasi statyti.

17 Jie klausia: A r v a l i a, t.y. ar reikia, ar privalu mokēti ciesoriui-Romos imperatoriui nustatytus mokesčius? Klausimas buvo tikrai klastingas. Atrodē, kad Jēzus, atsakydamas į šį klausimą, neišvengiamai pastatysiąs save į pavojingą padētį. Jei atsakys: « Taip », žydai apakltins jį esant romēnų šalininką, ir tautos išdaviką. Jei atsakys: « Ne », erodininkai apkaltins kaip maištininką prieš valdžios įstatymus.

18 Jēzus žino klausimo klastingumą. Todēl prieš atsakydamas, prikiša fariziejams jų veidmainiškumą. Mat, kai jie jį giria, siekia pastatyti jam pinkles, statydami klastingą klausimą.

19-20 Kad atsakytų į klausimą, Jēzus paprašo parodyti jam pinigą. Jie jam padavē denarą. Tai buvo romēnų pinigas, atatinkąs dienos uždarbį /Mt 20,2/. Paēmęs sidabrinį pinigą, ant kurio atspaustas imperatoriaus Tiberijaus atvaizdas ir įrašas: « Tiberius caesar, divi Augusti filius », Jēzus paklausē: Kieno šis atvaizdas ir įrašas? » Fariziejai buvo priversti atsakyti, jog tai yra ciesoriaus. Tuomet Jēzus jiems pareiškē, jog yra privalu atiduoti ciesoriui, kas yra ciesoriaus; kaip iš kitos pusēs lygiai yra privalu atiduoti Dievui, kas yra Dievo.

21 Jēzus taigi atsakē taip, kad nei žydai galējo ką jam prikišti, nei romēnai kuo apkaltinti. Jis aiškiai nurodē, jog kiekvienas turi dvejopą prievolę dvejopai valdžiai-žemiškai ir dieviškai. Žydai privalējo mokēti mokestį šventyklai, bet jie turējo duoti duoklę ir Romos imperatoriui, kurio valdžią, norēdami ar nenorēdami, turējo pripažinti ir pripažino /Jon 19,15/.

22 Fariziejai ir erodininkai stebējosi Jēzaus sugebējimu atsakyti į klausimą taip, kad jie negalējo jam nieko prikišti. Todēl, palikē jį, nuējo sau.

23 Fariziejams nepasisekus pastatyti į pinkles Jēzų, bandē tai padaryti sadukiejai. Dar tą pačią dieną jie atējo pas Jēzų, pasiryžę pastatyti jam klausimą, kuriuo tikējosi pastatysią jį į keblią padētį. Sadukiejai netikējo į kūnų prisikēlimą. Taigi sugalvojo klausti Jēzų kaip tik apie prisikēlimą, siekiant parodyti, jog esą juokinga tikēti į kūnų prisikēlimą.

prisikėlimo, ir jį klausė, [24]sakydami: « Mokytojau, Mozė sako: — Jei kas mirtų bevaikis, teveda jo žmoną jo brolis ir tepažadina savo broliui palikuonių. — [25]Buvo gi pas mus septyni broliai. Pirmasis, vedęs, mirė ir, neturėdamas vaikų, savo žmoną paliko savo broliui. [26]Panašiai ir antras, ir trečias iki septintojo. [27]O paskiausiai numirė ta moteris. [28]Taigi, prisikėlime, kurio iš septynių ji bus žmona? Juk visi ją turėjo! » [29]O, atsakydamas, Jėzus jiems tarė: « Klystate, nežinodami Raštų, nei Dievo galybės. [30]Mat, prisikėlime nei vedama, nei tekama, bet yra kaip Dievo angelai danguje. [31]O apie mirusiųjų prisikėlimą, ar neskaitėte, ką Dievas jums pasakė, tardamas: [32]— Aš esu Abraomo Dievas, ir Izaoko Dievas, ir Jokūbo Dievas —? Dievas nėra mirusiųjų, bet gyvųjų! » [33]Tai girdėdamos, minios stebėjosi jo mokslu.

Didžiausias įsakymas

[34]O fariziejai, išgirdę, kad jis uždarė burną sadukiejams, susirinko

---

[24]Savo klausimą sadukiejai remia Levirato įstatymu /AtĮ 25,5-6/, pagal kurį, jei miršta vyras nepalikęs vaikų, tai našlę privalo vesti mirusiojo brolis, kad mirusiajam pažadintų įpėdinį. Būtent, primasis našlēs pagimdytąsis sūnus atstovaudavo mirusiojo brolio šeimą ir paveldēdavo jo palikimą. Šis įstatymas veikē ne tik pas žydus, bet ir kituose Rytų kraštuose, laiduojant šeimų tęstinumą.

[25-28]Žydai, išskyrus sadukiejus, tikējo, kad amžinasis gyvenimas būsiąs tobula žemiško gyvenimo tąsa. Sadukiejai netikējo į kūnų prisikēlimą. Jie laikē absurdiška tikēti į būsimą gyvenimą, prileidžiant kūnų prisikēlimą. Šią savo tezę jie paaiškina ir pagrindžia pavyzdžiu apie 7 brolius ir vieną žmoną, kurią visi 7 buvo vedę. Jei būtų prisikēlimas, kurio žmona ana moteris turētų būti amžinybēje ?

[29-30]Jēzus atsako sadukiejams, nurodydamas, jog žydai neteisingai supranta Raštą apie amžinąjį gyvenimą; o sadukiejai neišmano, kad Dievui yra galima, kas žmogui atrodo neįmanoma. Jis pabrēžia, kad dangaus gyvenimas bus ne kūninis, kokį žemēje gyvename; o dvasinis, kokį gyvena angelai danguje. Kūnų prisikēlimas būsiąs, bet prisikēlusieji kūnai nebus, kaip juos žemēje turime, o pakeisti, garbingi, kokį turējo prisikēlęs Kristus /Pilyp 3,21; 1 Kor 15,35-51/. Pastebētina, kad, primindamas dangaus angelus, Jēzus priminē sadukiejams antrą jų klaidą, kuri lietē angelus. Mat, jie neigē angelų buvimą /ApD 23,8/.

[31-32]Kad mirusieji gyvena Jēzus įrodo iš šv. Rašto, cituodamas Iš 3,6 žodžius, kuriais Dievas apsireiškia Mozei, tardamas: « Aš esu Abraomo Dievas... » Šis apreiškimas įvyko ir šie žodžiai buvo pasakyti, kai patriarchai Abraomas, Izaokas ir Jokūbas senai jau buvo mirę. Ir vis dēl to Dievas Mozei sakē: « Aš esu Abraomo Dievas... » Vadinasi, Abraomas ir kiti patriarchai ir Mozēs laikais buvo gyvi; kitaip Dievas būtų sakęs: « Aš esu buvusiųjų jūsų patriarchų Dievas ». O jei po mirties žmogus lieka gyvas siela, tai savu laiku turi būti ir kūnų prisikēlimas, nes žmogus dangaus laime pilnai galēs džiaugtis, tik kai bus pilnas savo prigimtyje, būtent, su kūnu ir siela /2Mak 12,44/.

[34]Tarp fariziejų ir sadukiejų nebuvo prieteliškumo. Taigi fariziejai, išgirdę, kad Jēzus savo atsakymu uždarē sadukiejams burną, ir jie buvo priversi pasišalinti, jautē tam tikrą pasitenkinimą. Tačiau iš savo pusēs galvojo ir planavo, kaip galētų Jēzų apkaltinti, pasirodydami gudresni už sadukiejus. Todēl susirinko ir tarēsi, kaip galētų išprovokuoti ir apkaltinti Jēzų. Pastebētina, kad kai kurie kodeksai tekstą paduoda kiek skirtingai. Graikiškame tekste vietoj « epi to auto », skaito « epi to auton ». Išvertus: vieton « susirinko draugēn », skaito « susirinko pas jį », t.y. pas Jēzų. Pirmasis skaitymas yra patikimesnis.

draugėn; [35]ir vienas iš jų, Įstatymo mokytojas, klausė jį, gundydamas:
[36]« Mokytojau, kuris įsakymas yra didžiausias Įstatyme? » [37]O jis jam
tarė: « Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, ir visa savo siela, ir
visu savo protu. [38]Šis yra didžiausias ir pirmasis įsakymas. [39]O antra-
sis, šiajam panašus: — Mylėsi savo artimą, kaip pats save. — [40]Šitais
dviem įsakymais remiasi visas Įstatymas ir Pranašai. »

Mesijas ir Dovidas

[41]O fariziejams tebesant susirinkus, Jėzus juos klausė, [42]sakydamas:
« Ką jūs manote apie Kristų? Kieno jis yra sūnus? « Jie jam taria: « Do-
vido. » [43]Jis jiems sako: « Kaip taigi Dovidas, Dvasios įkvėptas, jį va-
dina Viešpačiu, sakydamas:

— Viešpats tarė mano Viešpačiui:
Sėskis mano dešinėje,
kol aš padėsiu tavo priešus
pakoju po tavo kojomis. —

[45]Jei tad Dovidas jį vadina Viešpačiu, kaip jis yra jo sūnus? » [46]Ir nė
vienas negalėjo jam atsakyti nė žodžio, nei kas nors nuo tos dienos drį-
so daugiau jį klausti.

---

[35]Pasitarę, fariziejai įgaliojo vieną iš Įstatymo mokytojų bei Rašto žinovų, kad paklausinētų Jēzų apie Įstatymą. Jie tikējosi, jog gal bus galima sulaukti atsakymų, dēl kurių galētų būti apkaltintas kaip maištininkas prieš Įstatymą.

[36]Rabinai priskaičiuodavo 613 įsakymų Įstatyme, bet ne visus jų laikē lygiai svarbiais. Todēl Įstatymo mokytojas klausē Jēzų, kuris jo nuomone esąs svarbiausias įsakymas Įstatyme.

[37]Jēzus, nesileisdamas į platesnius aiškinimus, tiesiai atsakē į pastatytą klausimą, cituodamas Rašto žodžius /AtĮ 6,4-5/: « Mylēsi Viešpatį, savo Dievą visa širdimi... », t.y. visomis fizinēmis ir dvasinēmis galiomis. Vadinasi, pats svarbiausias įsakymas yra mylēti Dievą visomis galiomis.

[39]Jēzus dar priduria, jog antrasis svarbos atžvilgiu įsakymas yra-mylēti artimą, kaip pats save /Kun 19,18/.

[40]Dievo ir artimo meile remiasi visi kiti įsakymai. Šie du įsakymai yra tartum šaltinis ir sintezē viso to, ką Dievas yra apreiškęs per pranašus, ir ko jis reikalauja savo Įstatymu.

[41-42]Jēzui atsakius į klausimą, fariziejai, matyt, negalēdami nieko jam prikšti, tylējo. Tuomet jis ēmē juos klausinēti. Jis klausē: ką jie maną apie Mesiją, apie jo žemišką kilmę? Jie atsakē, kad Mesijas būsiąs Dovido ainis.

[43-45]Išeidamas iš fariziejų duoto atsakymo, Jēzus stato dar antrą klausimą, cituodamas Psalmēs 110,2 žodžius: jei Mesijas Dovido ainis, kokiu tad būdu pats Dovidas, rašydamas Dievo įkvēpimu, Psalmēje apie jį kalba kaip apie savo Viešpatį? Fariziejai nepajēgē į ši klausimą atsakyti. Bet atsakymas lengwai suvokiamas, jei prileidžiame, kad Mesijas yra Dievo Sūnus, tapęs žmogumi ir teisiniai pripažįstamas kaip Dovido ainis. Šiuo Jēzus aiškiai duoda suprasti, kad Rašto žinovai nesupranta pranašysčių, neteisingai jas aiškina.

[46]Taip Jēzus uždarē burną ne tik sadukiejams, bet ir fariziejams. Niekas toliau nedrįso jį klausti, nei su juo ginčytis.

6. Jėzus smerkia fariziejų veidmainiškumą

23. [1]Tuomet Jėzus kalbėjo minioms ir savo mokiniams, [2]sakydamas: « Ant Mozės katedros atsisėdo Rašto žinovai ir fariziejai. [3]Taigi visa, ką jie jums sakytų, darykite ir laikykite, bet nesielkite, kaip jie elgiasi, nes jie sako, bet nedaro. [4]Jie suriša sunkias bei vargiai panešamas naštas ir jas užkrauna ant žmonių pečių, o patys nenori jų nė pirštu pajudinti. [5]Visus savo darbus jie daro, kad žmonėms pasirodytų. Jie pasiplatina tad krepšelius ir pasiilgina kutus; [6]mėgsta pirmas vietas pokyliuose bei pirmas kėdes sinagogose; [7]pasveikinimus aikštėse ir būti žmonių vadinami « rabi ». [8]Jūs gi nesivadinkite « rabi », nes jūsų Mokytojas yra vienas, o jūs visi esate broliai. [9]Ir nė vieno nevadinkite ant žemės savo tėvu, nes vienas yra jūsų Tėvas-dangiškasis. [10]Nė mokytojais nesivadinkite, nes vienas yra jūsų Mokytojas-Kristus. [11]O jūsų didžiausiasis tebūnie jūsų tarnas. [12]Kuris gi save aukštintų, bus pažemintas; ir kuris pasižemintų, bus išaukštintas. »

[23,1]Evangelistas paduoda eilę griežtų Jēzaus pasisakymų prieš Rašto žinovus ir fariziejus. Jie dējosi Rašto mokytojais, saugotojais ir Įstatymo vykdytojais, bet tikrumoje buvo veidmainiai, savanaudžiai, garbētroškos, akli tautos vadai.

[2-3]Kalbēdamas miniai ir mokiniams, Jēzus pastebi, kad Rašto žinovai ir fariziejai yra teisēti tautos mokytojai. Šią teisę jie paveldējo iš Mozēs. Mat, Mozē patvarkē ir paskyrē, kas turējo mokyti ir vykdyti Įstatymą /Iš 18,24/. Kadangi Rašto žinovai yra teisēti mokytojai, todēl reikia jų klausyti. Tačiau čia pat Jēzus priduria, įspēdamas nesekti jų pavyzdžiu, ir pabrēžia, kad jie, tiesa, moko teisingai, bet patys nevykdo to, ką moko.

[4]Rašto žinovai ir fariziejai, bijodami prasižengti Įstatymui, paisē net mažiausių smulkmenų, statē įvairiausių reikalavimų, kurie buvo sunkiai beįvykdomi. Bet patys viso to nevykdē, surasdami sau įvairiausių pasiteisinimų /ApD 15,10; Kol. 2,2ē-23/.

[5] Fariziejai išoriniai stengēsi pasirodyti esą tobuli, darē gera, bet visa tai ne iš meilēs Dievui, o iš noro būti žmonių giriami ir gerbiami.

[5]Kad išsiskirtų iš kitų, fariziejai naudodavo platesnius maldos krepšelius ir dēvēdavo ilgesnius prie apsiaustų kutus. Tuo siekē atkreipti į save dēmesį, kad visi juos matytų ir stebētųsi jų maldingumu ir ištikimumu Įstatymui. Minimi krepšeliai-filakteria-buvo odiniai krepšeliai, į kuriuos būdavo dedama ir kuriuose būdavo laikoma ištraukos iš Mozēs knygų. Šiuos krepšelius pamaldūs žydai, besimelsdami, užsideda ant kaktos ir ant kairēs rankos, kad ne tik vidiniai, bet ir išoriniai turētų prieš akis Dievo Įstatymą, kaip tai buvo įsakęs pats Mozē /Iš 13,1-10; AtĮ 6,4-9/. Kad nuolat prisimintų Dievo Įstatymą, Mozē dar buvo įsakęs prie apsiausto turēti prikabintus kutus. Jie būdavo prikabinami prie ploščiaus kampų /Sk 15,37-44/.

[6-7]Toliau Jēzus prikiša fariziejams jų išdidumą bei garbēs troškimą. Mat, jie mielai užimdavo garbēs vietas svečiuose; reikalaudavo pirmų kēdžių sinagogose; viešuose pasirodymuose norēdavo būti sveikinami ir vadinami « rabi » titulu. Rabi-mūsiškai « mano mokytojau ».

[8-10]Smerkdamas fariziejų išdidumą bei garbēs ieškojimą, Jēzus įspēja savo mokinius, kad jie nesiektų ir nesisavintų garbēs titulų. Jie neturi vadintis mokytojais ar tēvais, nes vienas yra tikrasis Mokytojas-Kristus, ir vienas yra tikrasis visų Tēvas-Dievas: dangiškasis Tēvas; o jie visi tarpe savęs yra broliai, vadinasi, lygūs.

[11-12]Kristus dar įspēja savo mokinius, kad jie ne tik nesiektų garbēs, bet, priešingai, verčiau mylētų ir brangintų nusižeminimą. Jēzus pabrēžia, jog jo Bažnyčioje pirmos vietos suteikiamos ne asmeniui pagerbti, bet broliams tarnauti; ir valdžia duodama, ne kad viešpatautų, bet kad tarnautų. Taip kad, jei kas Bažnyčioje siektų garbēs, jos nustos Dievo akyse; ir, priešingai, jei kas save laikytų nevertu ir nereikšmingu, bus Dievo įvertintas.

7. Grąsymai fariziejams ir Rašto žinovams

[13]« Vargas gi jums, Rašto žinovai ir fariziejai, veidmainiai, kad užsk-
lendžiate žmonėms dangaus karalystę; juk jūs neįeinate, nei leidžiate
įeiti tiems, kurie norėtų įeiti. [14]Vargas jums, Rašto žinovai ir fariziejai,
veidmainiai, kurie ryjate našlių namus ir nuduodate kalbą ilgas maldas.
Jums tad teks rūstesnis teismas. [15]Vargas jums, Rašto žinovai ir fa-
riziejai, veidmainiai, kurie jūrą ir žemyną perkeliaujate, kad laimėtu-
mėte vieną naujatikį; ir, kai toks tampa, jį padarote dvigubai, negu jūs
patys, pragaro vaiku. [16]Vargas jums, aklieji vadai, kurie sakote: — Jei
kas šventykla prisiektų, negalioja; bet jei kas šventyklos auksu prisiektų,
yra įpareigotas. — [17]Paiki ir akli! Kas yra svarbiau: auksas ar šventykla,
kuri pašvenčia auksą? [18]Ir: — Jei kas prisiektų altoriumi, negalioja; bet
jei kas prisiektų auka, kuri yra ant jo, yra įpareigotas. — [19]Akli! Kas
yra svarbiau: auka ar altorius, kuris pašvenčia auką? [20]Juk kas prisiekia
altoriumi, tuo pačiu prisiekia ir tuo, kas yra ant jo. [21]Ir kas prisiekia
šventykla, ja prisiekia ir tuo, kuris joje gyvena. [22]Ir kas prisiekia dan-
gumi, prisiekia Dievo sostu ir tuo, kas ant jo sėdi. »

---

[13]Evangelistas pradeda eilę skaudžių Jėzaus pasakytų priekaištų Rašto žinovams ir fariziejams. Pirmuoju priekaištu Jėzus kaltina fariziejus, kad jie, nors dedasi esą dvasios vadai, bet, užuot atidarę žmonėms duris į dangų, jas užtrenkia. Mat, jie taip griežtai aiškino Įstatymą ir iš jo vedė tokią daugybę įsakymų bei reikalavimų, kad juos visus užlaikyti buvo beveik neįmanoma. Taigi tokiu Įstatymo aiškinimu fariziejai išganymą žmonėms darė sunkiai pasiekiama, o tuo pačiu, užuot atidaryti dangaus karalystės duris, jas praktiškai laikė užsklęstas.

[14]Šios eilutės daugelyje kodeksų nėra. Teksto kritikai mano, kad ši eilutė buvo įterpta Mato evangelijoje, paimant ją iš Morkaus evangelijos /Mk 12,40/. Kaip bebūtų, vistiek tai yra Kristaus žodžiai. Jėzus prikiša fariziejams negailestingumą ir neteisingumą našlių atžvilgiu, o taip pat veidmainiškumą bei stoką nuoširdumo maldoje. Už visa tai jie turės atsakyti Dievo teisme.

[15]Jėzus dar prikiša Rašto žinovams ir fariziejams perdėtą jų uolumą, ieškant prozelitų. Jie darė visa, kad tik surastų kur nors ir atverstų vieną ar antrą pagonį į žydų tikėjimą. Tačiau šis jų uolumas buvo tik paviršutiniškas. Pirmoje eilėje jie rūpindavosi atsivertusį pagonį apipiaustyti, t.y. išoriniai padaryti žydą, bet nesistengdavo prozelitus perauklėti, įdiegiant jiems tikrą Įstatymo dvasią. Atsitikdavo taigi, kad atsivertusieji ne tik neatsižadėdavo savo pagoniškų silpnybių bei ydų, bet dar pasisavindavo iš fariziejų jų veidmainiškumą bei nenuoširdumą, tapdami tokiu būdu dvigubai blogesni, negu buvo buvę. — P r a g a r o   v a i k a i — semitizmas: pragarui priklausą, pragarui tarnaują žmonės.

[16-22]Galiausiai Jėzus prikiša fariziejams jų suktumą, aiškinant bei vertinant priesaikas. Pagal Rašto žinovus priesaika turėjo būti daroma Dievo vardu, kitaip ji turėjo būti laikoma negaliojančia. Taigi, jei kas prisiekdavo šventykla ar altoriumi, tokią priesaiką jie laikydavo negaliojančia. Tačiau prileisdavo dvi išimtis. Būtent, jei kas prisiekdavo šventyklos auksu ar altoriaus atnaša, tokią priesaiką jie laikė galiojančia ir įpareigojančia. Suprantama, kodėl jie darė tokia išimtį. Mat, buvo gobšūs, ir norėjo gauti auksą bei pasinaudoti atnašomis. Jėzus smerkia tokią priesaikos praktiką bei aiškinimą, nurodydamas, jos nelogiškumą ir pabrėždamas, jog visa galutinai yra Dievo, o pirmoje eilėje tai, kas yra pašvęsta jo garbei. Todėl, ar prisieksi šventykla, ar jos auksu; ar prisieksi altoriumi, ar auka ant jo, galutinai juk prisieki Dievui, ir esi įpareigotas laikyti priesaiką. Nes šventykla yra daugiau, negu jos auksas, ir altorius daugiau, negu ant jo padėta auka. Juk šventykla ir altorius pašvenčia auksą ir atnašą. Išsireiškimas

[23]« Vargas jums, Rašto žinovai ir fariziejai, veidmainiai, kurie duodate dešimtinę mėtų, krapų ir kmynų, o apleidote svarbesnius Įstatymo dalykus: teisingumą, gailestingumą ir ištikimumą! O reikėjo tai daryti ir anų neapleisti. [24]Aklieji vadai, kurie iškošiate uodą, o praryjate kupranugarį! »

[25]« Vargas jums, Rašto žinovai ir fariziejai, veidmainiai, kurie nuvalote taurės ir dubens išorę, o viduje jie yra pilni godulystės ir nesaikingumo. [26]Aklasis fariziejau! Pirmiau išvalyk taurės vidų, kad taptų švari ir jos išorė. »

[27] « Vargas jums, Rašto žinovai ir fariziejai, veidmainiai, kad esate panašūs į pabaltintus kapus, kurie išorėje, tiesa, atrodo gražūs, bet viduje yra pilni mirusiųjų kaulų ir visokio nešvarumo. [28]Taip ir jūs-išo-

---

galioja-įpareigoja yra techniški rabinų vartojami terminai. Žodiniai "negalioja„ reikėtų versti « yra niekas, nieko nereiškia ». Mūsų atatinkami terminai yra-saisto-nesaisto.

[23]Įstatymas įpareigojo kiekvieną žydą, turintį nuosavybę, mokėti šventyklai dešimtą dalį gaunamo derliaus: javų, vyno, aliejaus ir k. /AtĮ 14,23/. Fariziejai tačiau iš perdėto uolumo reikalavo, kad dešimtinė būtų duodama iš kiekvieno dalyko: net iš aromatinių žolių, kaip mētos, krapai ir kmynai, kurios naudojamos kaip valgio prieskoniai. Jēzus nepeikia Rašto žinovų ir fariziejų dēl jų uolumo Įstatymui, kas liečia dešimtinēs mokējimą; bet jis primena, kad savo uolumą jie turētų rodyti, kreipdami dēmesį ne į smulkmenas, o verčiau į pagrindinius dalykus. Jis prikiša, kad jie, tiesa, ištikimai duoda dešmtinę net iš įvairių prieskonių, bet nepaiso bei nevykdo svarbių pareigų, kurias uždeda teisingumas, gailestingumas ir tiesumas bei nuoširdumas. Būdami ištikimi smulkmenoms, tuo labiau jie turētų vykdyti esminius Įstatymo reiklavimus.

[24]Fariziejai košdavo gērimą, kad kartais neprarytų kokio nors nešvaraus vabalēlio, kaip uodas, moskitas ir k., ir taip nepažeistų Įstatymo, kuris reikalavo vengti viso to, kas buvo laikoma sutepta. Iš kitos tačiau pusēs tie patys fariziejai laužydavo svarbius Įstatymo įsakymus, prasižengdami teisingumui, stokodami gailestingumo. Taigi jie saugojosi, kad neprarytų uodo, o lengvai prarydavo kupranugarį. Jēzus čia naudoja populiarų, patarlinį išsireiškimą.

[25]Istatymas reikalavo įvairių apsivalymų /Iš 19,10; Kun 12,6; 16,1; 17,15/. Rašto žinovai ir fariziejai mokē ir reikalavo, kad ne tik asmens, kartą susitepę, apsivalytų, bet kad būtų nuvalomi ir padaromi ritualiai švarūs net ir indai bei įvairūs vartojami rakandai. Tokiems apvalymams Talmude yra skirtas ištisas skyrius. Fariziejai taigi itin uoliai rūpinosi net indų apvalymu; jie visa darē, kad išorēje pasirodytų tobulai vykdą Įstatymą. Jēzus prikiša jiems jų išoriškumą, kuris lietē ne tik fizinį, bet ypač dvasinį gyvenimą. Jie rūpinosi, kad taurēs ir indai būtų nuvalyti, bet jie nepaisē, kad būtų tyra bei morališkai priimtina tai, kas būdavo pilama į taurę ar dedama į dubenį. Švariuose dubenyse dažnai jie dēdavo maistą, ar taurēse pildavo gērimą, kuris neretai neteisingai buvo gautas ir nesaikingai naudojamas. Saikingumas valgyme ir gērime, o taip pat valgio ir gērimo įsigijimo teisētumas yra daug svarbiau, negu taurēs ir dubens išorinis švarumas. Tačiau ne taip galvojo ir elgēsi fariziejai.

[26]Veltui kas valytų stiklo išorę, jei jo vidus nešvarus, nes nešvarumas matysis iš vidaus. Visų pirma tad reikia išvalyti stiklą iš vidaus, o kai vidus bus švarus, tada bus lengva ir išorę nuvalyti. Taip yra ir dvasiniame gyvenime. Visų pirma reikia išvalyti vidų-sielą, o paskui nesunku ir išorēje pasirodyti švariu bei teisiu.

[27-28]Jei žydas prisiliesdavo prie kapo, buvo laikomas suteptu /Sk 19,16/. Todēl, kai žmonēs eidavo šventēms į Jeruzalę, pakelēse esą kapai būdavo

rėje, tiesa, atrodote žmonėms teisūs, bet viduje esate pilni veidmainys-
tės ir nedorumo.»
[29]« Vargas jums, Rašto žinovai ir fariziejai, veidmainiai, kurie stato-
te antkapius pranašams ir puošiate teisiųjų paminklus, [30]ir sakote: — Jei
mes būtume buvę mūsų tėvų dienose, nebūtume buvę jų dalininkai, iš-
liejant pranašų kraują. — [31]Taip patys sau liudijate, jog esate vaikai
tų, kurie užmušė pranašus. [32]Ir jūs pripildykite savo tėvų saiką! [33]Gy-
vatės! Angių išperos! Kaip jūs išvengsite pasmerkimo pragaran? [34]Todėl
štai aš siunčiu pas jus pranašų, išminčių ir Rašto žinovų. Iš jų-užmu-
šite ir nukryžiuosite; iš jų-plaksite savo sinagogose ir persekiosite iš mies-
to į miestą; [35]kad taip kristų ant jūsų visas nekaltas kraujas, išlietas
ant žemės, nuo teisiojo Abelio kraujo iki kraujo Barachijo sūnaus Zacha-

---

baltinami, kad iš tolo būtų matomi, ir kad maldininkai, matydami, galėtų praeiti pro juos, išvengiant susitepimo. Žydų kapai arba turėdavo akmeninius antkapius, arba būdavo apkrauti akmenimis. Todėl juos nudažyti buvo lengva. Kristus prikiša fariziejams, kad jie yra tartum anie nudažyti kapai-išorėje gražiai atrodą, bet viduje pilni nešvarumų-; taip ir jie išoriniai rodosi žmonėms teisūs, o savo viduje yra pilni visokio pikto.

[29]Rašto žinovai ir fariziejai stengėsi rodyti pagarbą pranašams ir didiesiems S.T. vyrams. Jie statė jiems antkapius ir prižiūrėjo jų paminklus. Jie laikė gyvą jų atminimą.

[30] Fariziejai mėgdavo kritikuoti tautos vadų, kurių dauguma buvo sadukiejai, elgseną istorijos eigoje, ypač dėl jų santykių su pranašais. Jie tvirtindavo, jog jie nieku būdu nebūtų taip pasielgę su pranašais, kaip tai įvykdė amžių bėgyje tautos vadai, juos persekiodami ir užmušdami.

[31]Kristus nepeikia fariziejų dėl jų rodomos pagarbos pranašams, bet jis primena, jog jie patys prisipažįsta esą ainiai tų, kurie žudė pranašus; taigi yra paveldėtojai ano senolių palikimo, kuris įima ir pranašų žudymą.

[32]Iš tikrųjų, pabrėžia Kristus, jie nesiskiria nuo savo senolių; jie yra tokie patys žudikai, kaip ir jų protėviai. Juk Jėzui nėra paslaptis, kad jie yra pasiryžę jį nužudyti. Taigi su ironija skatina juos pasirodyti, kas tikrumoje jie yra, būtent, niekšingi persekiotajai Dievo siųstųjų.

[33]Aštrūs Jėzaus žodžiai nėra keiksmas, nei pykčio išsiliejimas, o verčiau tiesus fariziejų veidmainiškumo nurodymas ir pasmerkimas, o drauge ir gailestingas įspėjimas bei kvietimas taisytis. Jėzus drastiškai ir dramatiškai įspėja fariziejus, primindamas, kad jų veidmainiškumas yra toks, jog jis grąso jiems pasmerkimu pragaran. Jie turėtų todėl šitai atsiminti ir, atsimindami, taisytis, kad išvengtų pragaro.

[34]Kaip amžių bėgyje Dievas siuntė pas Izraelį pranašus, taip dabar Jėzus siunčia pas žydus savo apaštalus ir mokinius, kurie ateina pas juos, kaip Naujo Įstatymo mokytojai, Dievo atstovai ir pranašai /1 Kor 12,28; 2,6; Ef 4,11/. Kaip Izraelio senoliai persekiojo pranašus, taip dabartinės kartos žydų vadai elgsis su Kristaus siunčiamais Evangelijos skelbėjais: jie juos persekios, kankins ir užmuš /ApP 5,40; 7,54; 12,1/.

[35]Jėzus dar kartą įspėja, jog, atmesdami jį ir persekiodami jo mokinius, žydai užsitraukia atsakomybę dėl išlieto nekalto kraujo tų, kurie buvo Dievo siųsti skelbti ir vykdyti išganymą. Kristus jungia savyje visą atpirkimo darbą. Kristaus kraujuje, kurį jis yra beišliejąs dėl išganymo, jungiasi visas dėl atpirkimo išlietas kraujas, kaip Naujo, taip ir Seno Testamento, pradedant nuo Abelio užmušimo ir baigiant Zacharijo nužudymu, kuris buvo paskutinis iš S.T. pranašų /2Kron 19,22/. Pastebėtina, jog Zacharijas čia per klaidą nurodomas kaip Barachijo sūnus. Tikrumoje jis buvo Jojados sūnus. Kuris nors iš perrašinėtojų jį sumaišė su kitu pranašu Zachariju, kuris buvo Barachijos sūnus, ir yra žinomas kaip vienas iš dvylikos Mažųjų pranašų /Zach. 1,1/.

rijo, kurį užmušėte tarp šventyklos ir altoriaus. [36]Iš tikrųjų, sakau jums,
visa tai ateis ant šios kartos.»
[37] «Jeruzale, Jeruzale! Tu, kuri žudai pranašus ir akmenimis už-
muši pas tave siųstuosius! Kiek kartų norėjau surinkti tavo vaikus, kaip
višta surenka savo viščiukus po sparnais, ir jūs nenorėjote. [38]Štai jums
paliekama tuščias jūsų namas. [39]Nes, sakau jums, nuo šiol jūs nebe-
matysite manęs, kol netarsite: — Palaimintas, kuris ateina Viešpaties
vardu! —»

8. Jėzus, pranašaudamas, kalba apie paskutiniuosius įvykius

Jeruzalės sugriovimas

24. [1]Išėjęs iš šventyklos, Jėzus ėjo sau. Ir priėjo jo mokiniai, kad
rodytų jam šventyklos pastatus. [2]Jis gi, atsiliepdamas, tarė jiems: «Ar
nematote jūs viso to? Iš tikrųjų, sakau jums, neliks čia akmens ant ak-
mens, kuris nebūtų nugriautas.»
[3]O jam sėdint ant Alyvų kalno, prisiartino prie jo mokiniai, privačiai,
tardami: «Sakyk mums, kada tai įvyks, ir koks tavo atėjimo bei pa-
saulio pabaigos ženklas?» [4]Ir, atsakydamas, Jėzus tarė jiems: «Žiūrė-
kite, kad kas nesuklaidintų jūsų. [5]Nes daugelis ateis mano vardu, saky-

---

[36]Jēzus nurodo ir pabrēžia, jog bausmē už visus anuos nusikaltimus, ir ypač už jo nužudymą, kris ant šios kartos žydų. Tai įvyko 70 metais, kai romēnai sunaikino Jeruzalę, sugriovē šventyklą ir Izraelio vaikus išsklaidē po pasaulį nešti vergų dalią.

[37-39]Su skaudama širdimi ir su ašaromis akyse Jēzus pranašauja Jeruzalēs sunaikinimą bei tragišką savo tautos likimą. Jis pabrēžia, jog iš savo pusēs padarē visa, kad šio tragiško likimo būtų išvengta, bet žydai nesiteikē jo klausyti, nei jo globai pasivesti. Bausmē todēl pasidarē neišvengiama, ir ji bus baisi. Tautos neištikimybē verčia Dievą apleisti šventyklą ir Jeruzalę, taip kad ji taps tuščia, liks sunaikinta ir apleista, — it dykuma. *Jūsų namas*... Galima suprasti — Jeruzalē arba šventykla. Tiesioginiai greičiausiai taikoma šventyklai, o netiesioginiai ir Jeruzalei. Galiausiai Jēzus pabrēžia, jog tautos atmetimas ir jos tragiškas likimas tęsis, kol jie neatsigręš į jį-Mesiją, ir nepripažins jo tokiu viešai ir iškilmingai.

[24,1]Jēzus paliko šventyklą, išeidamas greičiausiai pro rytines duris. Buvo pavakarys. Jis ējo, kad Getsemani ar Betanijoje, kaip tai buvo įprasta, praleistų naktį. Kai pakilo į Alyvų kalną, mokiniai, atsigręžę, žvelgē atgal į miestą. Jeruzalēs pastatai, auksu nudažyti besileidžiančios saulēs spindulių, šešēlių žaisme, žavējo akį ir virpino širdį. Apaštalai, susižavēję, atkreipē ir Mokytojo dēmesį į užburiantį miesto grožį. Gal tuo jie siekē paveikti Jēzų, kad pasigailētų šio didingo miesto, šios puošnios šventyklos, apie kurių sunaikinimą jis buvo jiems kalbējęs.

[2]Tačiau Jēzus, atsiliepdamas, pakartotinai pabrēžia, jog visi tie pastatai ne tik bus sugriauti, bet taip bus sunaikinti, kad iš tų didingų mūrų neliks akmens ant akmens: visa bus išversta, sulyginta su žeme.

[3]Įkopęs į kalną, Jēzus atsisēdo ir žiūrējo į miestą. Prie jo prisiartino kai kurie iš apaštalų, būtent, Patras ir jo brolis Andriejus, Jonas ir jo brolis Jokūbas /Mk 13,3/, ir visai privačiai teiravosi bei prašē, kad jiems pasakytų, kada įvyks Jeruzalēs sunaikinimas, ir koks bus ženklas, iš kurio galēs pažinti, kad ana baisioji pabaiga yra beateinanti.

[4-5]Atsakydamas, Jēzus nurodo eilę ženklų, kurie įvyks prieš aną galutinę pabaigą, ir kurie bus pranokstantys ir įspējantys ženklai, kad išpra-

dami: — Aš esu Kristus! — Ir daugelį apgaus. 6O girdėsite apie karus
ir karų gandus. Žiūrėkite, kad neišsigąstumėte, nes reikia, kad tai įvyktų.
Bet dar ne galas. 7Mat, tauta sukils prieš tautą ir karalystė prieš kara-
lystę, ir bus badų, marų ir žemės drebėjimų įvairiose vietose. 8O visa
tai-tik pradžia skausmų.
9« Tuomet paduos jus kankinimams ir jus užmuš, ir būsite dėl mano
vardo visų tautų nekenčiami. 10Ir tuomet daugelis pasipiktins, vieni
kitus išduos bei vieni kitų neapkęs. 11Kils taip pat daug klaidingų pra-
našų, ir jie daugelį suvedžios. 12Ir dėl niekšybių gausėjimo, meilė pas

---

našautoji pabaiga jau artēja. Pirmuoju ženklu artējančio Jeruzalēs sunai, kinimo Jēzus nurodo klaidingų pranašų pasirodymą. Jie dēsis mesijais-skelbsis išgelbētojais, ir taip suvedžios daugelį. Jēzus ragina saugotis tokių klaidingų pranašų. Visa tai tikrai įvyko. Juozapas Flavijus /Bel. Iud. 2, 258-263/ liudija, kad, ypač prokuratoriaus Felikso laikais, t.y. 58-60 m., Palestinoje atsirado ir veikē nemaža suvedžiotojų, kurie skelbēsi esą mesijai ir kurstē žmones sukilti prieš romēnus.

6Antruoju ženklu Jēzus nurodo įvairius gąsdinimus bei gąsdinančius gandus apie karus ir neramumus. Jēzus ragina neišsigąsti ir nepasiduoti panikai, nes tokie dalykai vyksta ir yra neišvengiami.

7 Trečiuoju ženklu Jēzus nurodo nelaimes, kurios skaudžiai palies ir prislēgs žmones. Kils karų, atsiras sukilimų, bus bado, maro ir žemēs drebējimų. Istoriniai faktai liudija, kad Palestinoje, M. Azijoje ir Europoje anuo metu, t.y. nuo 30 iki 70 p.Kr., buvo visa eilē sukilimų, neramumų, žudynių, karų. Tacitas apie šį laikotarpį taip rašo: « Tai istorija pilna įvykių: baisi kovomis, audringa sukilimais, tragiška net ir taikoje ». /Historia 1,2/ Pačioje Palestinoje tame laikotarpyje buvo du sukilimai. Vienas prie valdytojo Kvintilijaus Cumano /48-52/. Kitas pries Gesijaus Florio 64-66/. Apie 45 m. Palestinoje siautē didelias badas /ApD 11,28/. Maždaug tuo pačiu metu Romoje siautē maras /Tacitas, Annales 12, 13; 13, 6-8/. Buvo taip pat žemēs drebējimų M. Azijoje, Graikijoje ir Italijoje, kur buvo sunaikinta Pompēja. Vadinasi, visa vyko, kaip Kristus buvo pranašavęs.

9Ketvirtuoju ženklu, kuris turēs įspēti apie artējančią Jerusalēs tragediją, Jēzus nurodo krikščionių persekiojimą. Jis bus tikrai žiaurus ir pasibaisētinas. Ir iš tikrųjų, visa įvyko, kaip Jēzus pranašiškai buvo nusakęs. Kristaus sekējus žiauriai persekiojo žydai ir romēnai Palestinoje ir visoje Romos imperijoje. Šis persekiojimas pareikalavo daug aukų. Nuo diakono Stepono, kurį žydai užmušē akmeninmis, iki apaštalo Jokūbo, kurį nužudē karalius Erodas su imperatoriaus Claudijaus pritarimu /ApD 7,58; 12,1/, daugybē tikinčiųjų buvo plakami, kalinami, teisiami ir žudomi. Iki 70 metų visi apaštalai, išskyrus tik Joną, mirē kankinių mirtimi; o juos sekē kančios ir mirties keliu dēl tikējimo į Kristų tūkstančiai kitų tikinčiųjų.

10-12Penktasis ženklas artējančios bausmēs turējo būti pačių krikščionių dvasinis silpnējimas. Jēzus įspēja, jos persekiojimų akivaizdoje, kai kurie kirkščonys neištesēs, pasipiktins, atkris; atsiras jų tarpe išdavikų, o taip pat ir klaidingų pranašų; kaip persekiojimų pasēkoje, taip ypač dēl neišvengiamai besiskverbiančios pagoniškos dvasios ir gyvenimo pavyzdžių kai kurie krikščionys pradēs prarasti gyvenimo šventumą, ir meilē Dievui jų širdyse ims blēsti. Šitas Kristaus pranašiškas įspējimas, deja, išsipildē. Jau Paulius laiške Pilypiečiams skundēsi, sakydamas: « Nes daugelis, apie kuriuos jums dažnai kalbējau, o dabar su ašaromis sakau, elgiasi kaip Kristaus kryžiaus neprieteliai. Jų galas-pražuvimas; jų Dievas-pilvas; jų pasididžiavimas-, dēl ko turētų gēdytis; jų mintys nukreiptos į žemiškus dalykus » /Pilyp 3, 18-19/.

daugelį išblės. [13]O kas ištvers iki galo, tas bus išgelbėtas. [14]Ir bus skel-
biama ši karalystės Evangelija visame pasaulyje paliudyti visoms tau-
toms; ir tada ateis galas.»
[15]«Taigi, kai išvysite per pranašą Danielių pasakytą sunaikinimo
baisybę, stovinčią šventoje vietoje, — kas skaito, teišmano, — [16]tuo-
met, kurie yra Judėjoje, tebėga į kalnus; [17]kurie yra viršuje ant namo,
tenežengia žemyn ko nors iš savo namo pasiimti; ir, kurie yra laukuose,
tenegrįžta pasiimti apsiausto. [19]Vargas gi nėščioms ir žindančioms ano-
mis dienomis. [20]O melskitės, kad jūsų bėgimas neįvyktų žiemą, nei su-
batą. [21]Kadangi tuomet bus didelis suspaudimas, kokio nėra buvę nuo
pasaulio pradžios iki šiolei, nei kada nors bus daugiau. [22]Ir, jei anos die-
nos nebūtų sutrumpintos, niekas neišsigelbėtų. Bet dėl išrinktųjų anos
dienos bus sutrumpintos.»

---

[13]Įspējęs dēl persekiojimų ir galimų atkritimų, Jēzus drąsina apaštalus, užtikrindamas laimējimą ir išsigelbējimą tiems, kurie ištesēs, kurie liks ištikimi iki galui.

[14]Pagaliau šeštuoju ženklu, kuris pranoks Jeruzalēs tragediją, Jēzus nurodo, jog pirm viso to Evangelija bus paskelbta visame anuometiniame pasaulyje, t.y. visoje Romos imperijoje. Vadinasi, pirma negu Izraelis bus sunaikintas į Bažnyčią bus pašaukti pagonys, kad paveldētų išganymo palikimą, ir iš paskutiniųjų taptų pirmaisiais, kaip Jēzus žydus buvo įspējęs /Mt 19,20/.

[15]Artimiausias, betarpis, Jeruzalēs sunaikinimo ženklas bus šventyklos pasibaisētinas išniekinimas, kaip tai pranašavo Danielius /Dan 9,27; 11,31; 12,11/. Šitai įvyko, kai vadinamieji zelotai-fanatikų grupē-69 m. užēmē šventyklą ir išžudē 8500 žmonių, tariamų jų neprietelių /Juozapas Flavijus, Bell. Iud. 4,305-313/. Jēzus primena, jog kiekvienas, kuris skaito šią Danieliaus pranašystę, pamatęs anuos žiaurumus ir aną šventyklos išniekinimą, težino, jog Jeruzalēs sunaikinimas yra jau čia pat.

[16]Jeruzalēs sunaikinimas pirmoje eilēje turējo paliesti Judēją ir jos gyventojus. Jēzus įspēja mokinius, kad, išvydę anuos įvykius šventykloje, nelaukdami pasitrauktų į kalnus ir tenai pasislēptų, kol visa įvyks.

[17-18]Jēzus įspēja, jog įvykiai bus staigūs, ir todēl norintieji išsigelbēti, turi, visa palikę, iš ten kur besirastų, bēgti į kalnus. Jei kas rastųsi ant terasos, neturi nusileisti žemyn į butą, kad ką nors pasiimtų, bet, išoriniais laiptais nulipęs, tebēga į kalnus. O jei kas rastųsi laukuose prie darbo, tenegrįžta į namus pasiimti drabužių, bet tiesiai tebēga į kalnus.

[19]Ypatingų sunkumų turēs moterys-motinos, kurios laukiasi kūdikių, ar kurios turi dar mažyčių, žindomų vaikų. Joms bus sunku bēgti, o dar sunkiau kalnuose slapstytis.

[20] Jēzus kviečia melstis, kad anie baisūs įvykiai neįvyktų žiemos metu ar subatoje. Žiemos metu, dēl lietaus ir šalčio, sunku bēgti, o dar sunkiau gyventi, pasislēpus, uolų lindynēse. Subatos gi dieną žydams nebuvo leista daryti ilgesnę kelionę. Jiems buvo draudžiama eiti toliau kaip 900 metrų /2000 žydiškų kubitų/.

[21]Jēzus dar primena ir pabrēžia, kad Jeruzalēs sunaikinimas bus susijęs su skaudžiausiais išgyvenimais. Pranašai, kalbēdami apie Dievo bausmes, vartodavo tą patį išsireiškimą, kurį Jēzus čia vartoja, būtent, «bus didelis suspaudimas» /Jer 30,7; Dan 12,1; Ap 16,18/. Juozapas Flavijus apie Jeruzalēs sugriovimą šitaip rašo: «Man atrodo, jog visos visų tautų išgyventos nelaimēs esančios mažesnēs, negu žydų» /Bell. Iud. Pr. 12/.

[22]Romēnų šēlimas bei žiaurumas buvo toks, jog galējo visa nušluoti nuo žemēs. Bet Dievas specialiu savo įsikišimu apribojo šį šēlimą, kad išgelbētų išrinktuosius, t.y. krikščionis. Tikrumoje krikščionys suskubo laiku pasišalinti į Užjordanę, ir taip išliko gyvi /Eus. H.E. 3, 5.3/.

[23]«Tuomet, jei kas jums sakytų: — Štai Kristus čia! — arba: — Ten! —, netikėkite. [24]Nes kils netikrų mesijų ir klaidingų pranašų, ir jie darys didelių ženklų ir stebuklingų veiksmų, taip kad suklaidintų, jei galima, net išrinktuosius. [25]Štai aš jums iš anksto pasakiau! [26]Taigi, jei jums sakytų: — Štai jis yra tyruose! — Neišeikite. — Štai - kambariuose! — Netikėkite. [27]Nes kaip žaibas tvykstelėja iš rytų ir nuspindi iki vakarų, taip įvyks ir Žmogaus Sūnaus atėjimas. [28]Kur tik besirastų lavonas, ten susirinks ereliai.»

Pasaulio pabaiga

[29]O tuojau, po anų dienų suspaudimo, saulė aptems ir mėnulis nebeskleis savo spindėjimo, žvaigždės kris nuo dangaus ir dangaus galybės bus sukrėstos. [30]Tuomet danguje pasirodys Žmogaus Sūnaus ženklas. Ir tuomet aimanuos visos žemės giminės, ir jos išvys Žmogaus Sūnų, ateinantį ant dangaus debesų su galybe ir didžia garbe. [31]Jis siųs savo

---

[23-25]Jēzus dar įspēja, kad Jeruzalēs sugriovimą pranoks ir lydēs ne tik fizinēs nelaimēs, bet ir dvasiniai sunkumai. Velnias išnaudos šią progą, ne tik kad galutinai parblokštų Izraelį, net ypač kad pultų bekylančią Kristaus Bažnyčią, suvedžiojant krikščionis. Jēzus tad skatina savuosius, kad, kai visa tai vyks, jie būtų atydūs ir nesileistų suvedžiojami. Be to, Jēzus pabrēžia, kad klaidingieji pranašai, velnio veikiami, rodysis turį antgamtinių galių: darys nuostabių dalykų, it būtų tikrai Dievo siųstieji. Taip kad ir Kristaus sekējams bus pavojaus būti suklaidintiems. Jie tačiau turi pasitikēti Dievu, nes Dievas savo specialiu įsikišimu galēs sutramdyti velnio veikimą ir apsaugoti juos nuo suklaidinimo.

[26-28]Šiomis eilutēmis jungiama Jeruzalēs sugriovimo pranašystē su pasaulio pabaigos pranašyste. Kristus šias dvi pranašystes, kurios turi tarp savęs tam tikro panašumo, jungia į vieną, kad tuo būdu apgaubtų ir vieną ir antrą, visoms pranašystēms bendru, miglų rūbu, kurios išsisklaido tik faktui įvykus. Kristaus antrasis atējimas bus netikētas, bet aiškus. Jis suspindēs kaip žaibas, bet nušvies visą padangę nuo rytų iki vakarų. Jo nereikēs eiti ieškoti kur nors į tyrus, ar į rūmų kambarius. Jis spindēs visiems nuo dangaus. Nereikēs taip pat prie jo kviesti, nes savaime visi prie jo susirinks, kaip prie lavono savaime suskrenda ereliai. — «Kur bebūtų lavonas, ten susirinks ereliai». — Tai patarlinis išsireiškimas /Job 39,30/. Juo pažymima spontaniškas susiējimas, savaiminis susirinkimas.

[29]Fizinį ir dvasinį suspaudimą seks gamtinis sukrētimas, ir jis ženklins jau ne Jeruzalēs, bet pasaulio pabaigą. Pranašiškoje perspektyvoje sugretinami du įvykiai, kurie, nors laiku yra tolimi, bet esme yra artimi. Kosminiai sukrētimai pranašiškoje kalboje ženklina paprastai ypatingą Dievo įsikišimą bei pasireiškimą istorijoje /Iz 13,9; 34,4; Jer 4,23-26; Ez 32,7; Am 8,9/. — D a n g a u s g a l y b ē s — gausūs ir didingi dangaus kūnai, planetos bus sukrēstos: bus išmuštos iš savo orbitų, taip kad kris viena ant kitos visuotinēje katastrofoje.

[30]Staiga ant dangaus pasirodys Žmogaus Sūnaus ženklas. Koks jis bus? Greičiausiai kryžius, kuris, tiesa, yra Kristaus kančios, bet drauge ir jo pergalēs ženklas, duodąs jam teisę viešpatauti ir teisti. Šių ženklų akivaizdoje žmonēs darys atgailą, aimanuodami iš susigraudinimo ir iš baimēs /*Ap* 1, 7; Jon 19,37/. Pasirodžius ženklui, tuojau pasirodys ir pats Kristus einąs ant debesų. Vadinasi, įvyks kaip Danielius pranašavo /Dan 7, 13-14/.

[31]Angelai trimito garsais duos ženklą kūnų prisikēlimui /1 Kor 15,52/ ir paskutiniam teismui. S.T. Dievo pasirodymai bei apsireiškimai dažnai būdavo lydimi trimito garsų /Iš 19,16; Iz 27,13; Ez 39,9/. Trimitų garsai simbolizuoja dvasinę Dievo galią, kuri prikels kūnus iš numirusiųjų ir surinks visus Kristaus akivaizdoje iškilmingam teismui.

angelus su skardaus balso trimitu, ir jie surinks jo išrinktuosius iš keturių vėjų: nuo vieno dangaus pakraščio iki kito.»
[32]«Mokykitės iš figmedžio panašybės. — Kai jos šaka jau suminkštėja ir sprogsta lapai, jūs žinote, jog vasara arti. [33]Panašiai ir jūs, kai
visa tai išvysite, žinokite, kad yra arti, prie durų. [34]Iš tikrųjų, sakau
jums, jog ši karta nepraeis, kol visa tai įvyks. [35]Dangus ir žemė praeis,
bet mano žodžiai nepraeis.»
[36]«O anos dienos ir valandos niekas nežino, nei dangaus angelai,
nei Sūnus, vien tik Tėvas. [37]Kaip Noės dienos, taip bus ir Žmogaus Sū-
naus atėjimas. [38]Kaip anomis gi dienomis prieš tvaną valgė ir gėrė, vedė
ir tekėjo iki tos dienos, kurią Noė įžengė į arką, [39]ir nesusivokė, kol užėjo
tvanas ir visus nunešė, taip įvyks ir Žmogaus Sūnaus atėjimas. [40]Tuo-

---

[32-34]Nuo pasaulio pabaigos grįžtama vēl prie Jeruzalēs sugriovimo. Dar kartą pranašiškoje perspektyvoje sugretinami laiku tolimi, bet esme artimi įvykiai. Figos medis galējo būti ženklas pamažu artējančios Jeruzalēs pabaigos, bet ne pasaulio galo, kuris turēs pasirodyti ūmai, kaip žaibas ant dangaus. Palestinoje figos medis pradeda sprogti kovo mēnesyje, kada tenai vasara yra jau arti. Jēzus įspēja apaštalus, kad, kai jie išvys visus anuos ženklus, turi žinoti, jog Jeruzalēs sugriovimas jau yra čia pat, ir todēl privalo laiku iš jos pasišalinti. Jēzus primygtinai kartoja, kad Jeruzalēs sunaikinimas įvyks dar prie šios kartos.

[35]Ir dar kartą Jēzus teigia, kad visa tai tikrai įvyks: tikrai Jeruzalē bus sugriauta, bet taip pat tikrai ir pasaulio pabaiga ateis. Jeruzalēs išgriovimas, kartą įvykęs faktas, turēs būti liudijimas ir užtikrinimas, kad ir antroji pranašystē-apie pasaulio pabaigą ir antrą Kristaus atējimą-išsipildys.

[36]Apaštalai prašē Jēzų, ne tik kad nurodytų ženklą, bet taip pat kad pasakytų ir laiką, kada anas sunaikinimas ir ana galutinē pabaiga įvyks. Ženklus Jēzus nusakē, bet laiką pasakyti atisisakē, nurodydamas, jog laikas yra vien dangiškojo Tēvo žinioje, o žemēje visiems yra ir turi likti paslaptis. Visai suprantama, kodēl laiko nē vienas neturi žinoti. Mat, laiko žinojimas, kada kas įvyksią, ne tik nieko nepraverstų, net būtų tikra nelaimē. Juk jei kartais žmogus žino, kas ir kada jo laukia, belaukdamas jis dvigubai kenčia. Pavyzdžiui, pasmerktasis mirti, kol sprendimas įvykdomas, išgyvena nežmoniškas kančias. Jei žydai būtų žinoję, kas juos ištiks Jeruzalēs sugriovimo metu, ir, jei jiems būtų buvę iš anksto pasakyta, kada tai įvyks, daugelis jų belaukdami būtų mirę iš baimēs, o kai kurie būtų išēję iš proto. Žodžių — «nei Sūnus» kai kuriuose kodeksuose nēra. Jei tačiau šie žodžiai yra autentiški, tai juos reiktų suprasti ir aiškinti ta prasme, kad kaip Dievo Sūnus Jēzus neabejotinai žinojo, bet kaip Žmogaus Sūnus, t.y. kol gyveno žemēje, turējo laikyti paslaptį ir niekam to nepasakyti.

[37-39]Jēzus atsisakē pasakyti laiką, bet mokinius įspējo, kad visa tai staiga įvyks, nelaukiant ir nesitikint. Tai įvyks, kaip buvo įvykę su tvanu. Tvanas ištiko, kai žmonēs, nieko nenujausdami, ramiai sau gyveno kasdienį savo gyvenimą. Panašiai bus su pasaulio pabaiga. Ji ateis, niekam nieko nenujaučiant.

[40]Kadangi paskutinieji įvykiai ateis netikētai, todēl Jēzus kviečia ir ragina būti visada pasirengus sutikti kosminę, o visų pirma individualinę pabaigą. Kiekvienas visada turi būti pasirengęs stotis Dievo akivaizdon, nes nē vienas nežino nei dienos, nei valandos, kada Viešpats pašauks amžinybēn. O jis pašaukia ligonius, bet ir sveikuosius; senus, bet ir jaunus; kai kuriuos jis pasišaukia net nuo kasdienio darbo.

met du bus lauke: vienas paimamas ir vienas paliekamas; [41]dvi bemalančios girnomis: viena paimama ir viena paliekama.»

Ragina rengtis teismui

[42]« Budėkite tad, nes nežinote, kurią dieną jūsų Viešpats ateis. [43]Supraskite gi tai, kad, jei šeimininkas žinotų, kurią nakties sargybą ateis vagis, jis budėtų ir neleistų įsibrauti į savo namus. [44]Todėl ir jūs būkite pasirengę, nes tą valandą, kurią nemanote, Žmogaus Sūnus ateis.»

[45]« Kas tad yra anas ištikimas ir sumanus tarnas, kuriam šeimininkas patikėjo savo namiškius, kad jiems duotų savo metu maisto? [46]Laimingas anas tarnas, kurį sugrįžęs jo šeimininkas ras taip darantį. [47]Iš tikrųjų, sakau jums, jis jam patikės visas savo gėrybes. [48]O jei anas, nedoras, tarnas sakytų savo širdyje: — Mano viešpats užtrunka! — [49]ir imtų mušti savo bedratarnius, o valgytų ir gertų su girtuokliais, [50]to tarno šeimininkas sugrįš dieną, kurią jis nelaukia, ir valandą, kurios nesitiki, [51]jį perskros pusiau ir duos jam dalį su veidmainiais. Tenai bus verksmas ir dantų griežimas.»

Išmintingos ir paikos mergaitės

25. [1]Tuomet dangaus karalystė prilygs dešimčiai mergaičių, kurios pasiėmusios savo lempas, išėjo jaunikio pasitikti. [2]O penkios jų buvo

---

[41]Rytuose grūdus maldavo rankinėmis girnomis. O juk ir Europoje seniau būdavo vartojamos rankinės girnos. Buvo tačiau Palestinoje anuomet ir asilo ar mulo sukamų girnų /Mt 18,6/. Įspėjimas būti pasirengusiems galioja lygiai vyrams ir moterims.

[42-43]Savo raginimą būti visada pasirengus sutikti paskutiniuosius įvykius Jėzus paryškina panašybe apie rūpestingą savininką, kuris, nujausdamas, kad gali įsibrauti į namus vagys, budi ir neleidžia jiems įsibrauti. Panašiai privalo budėti ir kiekvienas žmogus, kad apsisaugotų nuo dvasinių plėšikų ir nuo galimo pražuvimo pragare. Juk nusidėjėlių « dalis bus ežere, degančiame ugnimi ir siera; o tai yra antroji mirtis» /Ap 21,8/. — Laiką žydai skaičiuodavo romėnų papročiu, pagal kariškas sargybas, kurios būdavo keičiamos kas trys valandos. Taigi iš viso buvo 4 dienos ir 4 nakties sargybos. Pirmoji nakties sargyba prasidėdavo nuo 18 ir baigdavosi 21 valandą Antroji-nuo 21 iki 24. Trečioji-nuo 24 iki 3. Ketvirtoji nuo 3 iki 6. Vagys paprastai įsibraudavo pro kiemo ar namo sienoje pasidarytą skylę. Tai nebuvo sunku padaryti, nes sienos, ypač kiemo, būdavo sulipdytos iš paprasto molio.

[45-51]Ir dar kita panašybe Jėzus ragina budėti ir būti pasirengus paskutieniems įvykiams. It anas šeimininkas, kuris, turėdamas išvykti, patiki savo namus ir namiškius vienam iš savo tarnų, kad visa prižiūrėtų ir visus aprūpintų. Dievas, pašaukęs žmogų žemės gyvenimui, jam patiki bei skiria atlikti kai kuriuos uždavinius išganymo planuose. Kaip anas šeimininkas, grižęs netikėtai, ištikimą tarną atlygina, o nedorą pasmerkia ir žiauriai nubaudžia, taip ir Dievas atsineša į žmones-savo tarnus. Ištikimuosius jis atlygins, pakviesdamas į dangaus laimę; o nedoruosius, kurie gyvenime elgiasi lyg būtų tikri šeimininkai ir neturėtų atsakyti prieš tikrąjį Šeimininką, skaudžiai nubaus, atmesdamas nuo savęs, kad eitų pragaran, kur yra baisus beviltiškums ir amžinas skausmas. — P e r s k r o s p u s i a u . . . — žiauriausiu būdu nubaus. Senovėje pagonys praktikuodavo šios rūšies žiaurumus: pririšę už kojų, plėšdavo pasmerktąjį pusiau.

[25-1]Jėzus paduoda dar vieną panašybę, kad paaiškintų ir paragintų budėti ir būti visada pasirengusiems stoti Dievo akivaizdon, nes nežinome, kada Viešpats ateis mus pakviesti amžinybēn. Panašybē imama iš žydų vestuvių.

paikos ir penkios išmintingos. 3Mat, paikosios, pasiėmę savo lempas,
nepasiėmė su savim aliejaus; 4išmintingosios gi pasiėmė su savo lempo-
mis aliejaus induose. 5O jaunikiui užtrunkant, visos pradėjo snausti ir
užmigo. 6Vidurnaktį gi pasigirdo šauksmas: — Štai jaunikis! Išeikite jo
pasitikti! — 7Tuomet atsikėlė visos anos mergaitės ir sutvarkė savo
lempas. 8O paikosios sakė išmintingosioms: — Duokite mums jūsų alie-
jaus, nes mūsų lempos gęsta. — 9Išmintingosios gi atsakė, tardamos:
— Kad kartais nepritrūktų mums ir jums, eikite verčiau pas pardavė-
jus ir nusipirkite sau. — 10O joms nuėjus pirktis, atėjo jaunikis, ir, ku-
rios buvo pasirengę, įėjo su juo į vestuves, ir durys buvo užsklęstos. 11Vė-
liau gi atėjo ir likusios mergaitės. Jos sakė: — Pone, pone, atidaryk
mums! — 12O jis, atsiliepdamas, tarė: — Iš tikrųjų, sakau jums, aš jūsų
nepažįstu. — 13Taigi budėkite, nes nežinote nei dienos, nei valandos.»

Talentai

14«Mat, bus taip, kaip anas žmogus, kuris, iškeliaudamas, pasišaukė

Paskutinis ir iškilmingiausias žydų vestuvių veiksmas būdavo, kai jaunikis atvykdavo į jaunosios namus ir ją iškilmingai vesdavosi į savo namus, kur, parsivedus, vykdavo pokylis. Išmintingos ir paikos mergaitės vaizduoja tikinčiuosius Bažnyčioje. Vieni yra apdairūs: jie visada yra apsirūpinę dangiškomis malonėmis, ir todėl užtikrintai įeis į dangiškų vestuvių puotą. Kiti, deja, gyvenimo malonumų suvedžioti, kartais netenka dangiškų malonių, ir rizikuoja, jei mirtis užkluptų neesant malonės stovyje, pasilikti už dangaus durų, nebūti įleisti į dangiškų vestuvių džiaugsmą.

3-4Anuomet žydai naudodavo nedideles molines lemputes. Jas žibindavo aliejum. Paikos mergaitės nepramatė, kad jaunikis gali vėluoti, ir nepasiėmė atsargai indelyje aliejaus, kaip tai padarė išmintingosios.

5-7Jaunikis jaunąją vesdavosi į savo namus paprastai vakare ar naktį. Mat, į jaunosios namus jis turėdavo vykti jau saulei nusileidus. O kol nuvykdavo ir parvykdavo, praeidavo kelių valandų laikas /Teis 4,10-18; Tob 6,16; 8,19/. Šį kartą jaunikis vyko su jaunaja į savo namus tik apie vidurnaktį. Belaukiant, mergaitės-jaunosios pamergės-pradėjo snausti ir užmigo.

8-10Jaunikiui beateinant, buvo pažadintos, ir tuojau ėmėsi tvarkyti savo lempas. Paikiosios pastebėjo, kad jų lempos stinga aliejaus. Kreipėsi tad į išmintingąsias, kad jos iš savo turimų atsargų joms paskolintų. Bet šiosios atsisakė duoti, bijodamas, kad, pasidalinus, gali pristigti ir vienoms ir antroms. Taigi paikiosiosioms mergaitėms neliko kitos išeities, kaip eiti ieškoti, kur galėtų nusipirkti. Tačiau, kol nuėjo ir sugrįžo, visi jau buvo suėję į vidų ir durys buvo užsklęstos. Atsimintina, jog buvo naktis.

11-12Pavėlavusiosios prašėsi įleidžiamos, bet nebuvo įleistos. Kadangi nedalyvavo vestuvių eisenoje, tai jaunikis jas palaikė pašalinėmis, nepriklausančiomis prie vestuvių dalyvių.

13Pasakęs panašybę, Jėzus ir vėl ragina budėti, kad kiekvienu metu būtume pasirengę priimti Dievo pakvietimą įeiti į dangiškų vestuvių puotą. Panašybė turi dar mistinę prasmę. Jaunikis-Kristus. Mergaitės-žmonės. Lempos-tikėjimas. Aliejus-gyvenimo šventumas. Vestuvių vaišės-dangaus džiaugsmas.

14Jėzus tęsia savo kalbą, pasakydamas dar kitą panašybę, kuria primena ir paryškina reikalą būti pasirengus stoti Dievo akivaizdon. Dievas elgiasi su žmogumi, kaip anas šeimininkas, kuris, prieš išvykdamas patiki savo tarnams turtus, kad jie jais naudotųsi, ir, jam sugrįžus, grąžintų su palūkanomis. Būtent, Dievas duoda kiekvienam žmogui žemės gyvenime sugebėjimų ir malonių, kad visu tuo naudodamasis pasiektų laimėjimų, kuriuos atiduotų Dievui, kai jis pašauks pas save. Mat, dangiškoji laimė kiekvienam suteikiama pagal jo pasiektus laimėjimus /Ap 22,12/.

savo tarnus ir jiems perdavė savo turtus. [15]Vienam davė penkis talentus, kitam du, trečiam vieną, — kiekvienam pagal jo sugebėjimą. Ir išvyko. [16]Čia pat gavusysis penkis talentus, nuėjęs, vertėsi jais ir pelnė kitus penkis. [17]Panašiai tas, kuris gavo du, pelnė kitus du. [18]O tas, kuris gavo vieną, nuėjęs, iškasė duobę ir paslėpė savo šeimininko pinigą.»

[19]« O po ilgo laiko grįžta anų tarnų šeimininkas ir atsiskaito su jais. [20]Ir, atėjęs tas, kuris buvo gavęs penkis talentus, atnešė kitus penkis, tardamas: — Pone, man davei penkis talentus, žiūrėk, kitus penkis talentus esu pelnęs! — [21]Jo šeimininkas jam pasakė: — Gerai, šaunusis ir ištikimasis tarne! Buvai ištikimas mažuose dalykuose, aš tave pastatysiu ant didelių. Įeik į savo pono džiaugsmą. [22]O, atėjęs tas, kuris buvo gavęs du talentus, sakė: — Pone, man davei du talentus, žiūrėk, aš laimėjau kitus du! — [23]Jo šeimininkas jam pasakė: — Gerai, šaunusis ir ištikimasis tarne! Buvai ištikimas mažuose dalykuose, aš tave pastatysiu ant didelių. Įeik į savo šeimininko džiaugsmą. [24]O, atėjęs ir tas, kuris buvo gavęs vieną talentą, sakė: — Pone, žinodamas, kad esi kietas žmogus: piaunąs, kur nesėjai, ir renkąs, kur nebarstei, [25]todėl, bijodamas, nuėjęs užkasiau tavo talentą žemėje. Va, turėk, kas tavo. — [26]O atsakydamas, jo ponas tarė: — Blogasis ir tingusis tarne! Žinojai, kad piaunu, kur nesėjau, ir renku, kur nebarsčiau. [27]Taigi ir tu turėjai pa-

[15]Talentas:sidabrinis pinigas, kuris Kristaus laikais atatiko 5000 denarų. Panašybē primena mums, jog Dievas ne visus žmones lygiai apdovanoja. Iš prigimties žmonēs yra skirtingi savo sugebējimais. Visiems tačiau Dievas duoda, kiek yra būtina; o kiekvienam, kiek jis yra pajēgus.

[16-18]Dievas daugiau duoda tiems, kurie yra sumanūs. Mat, žino, kad jie, kaip anie šeimininko apsukrūs tarnai, tinkamai panaudos gautus talentus ir pasieks didelių laimējimų. Bailiems ir nesumaniems mažiau duoda, nes žino, kad jie yra, kaip anas šeimininko tarnas, kuris, kad neturētų rūpesčių, užkasa gautą talentą.

[19]Šeimininkas užtrunka svetur ilgą laiką. Pagaliau grįžta, o, sugrįžęs, pasišaukia tarnus ir pareikalauja atsiskaityti iš viso to, ką buvo gavę.

[20-23]Pirmieji du, atēję, pareiškia, jog gautus pinigus leido į apyvartą ir laimējo antra tiek. Šeimininkas juos pagiria, jiems pažada patikēsiąs daug didesnių turtų ir pakviečia pas save į vaišes. Ką tai reiškia? Visa tai sako, kad Dievas kiekvieną žmogų, kuris ištikimai jam tarnauja žemēs gyvenime, sąžiningai atlikdamas jam patikētas pareigas ir sumaniai išnaudodamas jam duotus sugebējimus, pagirs, apdovanos ir pakvies į dangiškų vaišių džiaugsmą. Žemēs gērybēs yra tik menkiekis, lyginant jas su dangiškosiomis, nes šios yra beribēs-apimties ir laiko atžvilgiu.

[24]Trečiasis, mažiausiai gavusysis, tarnas pasielgē, kaip elgiasi daugelis visų laikų tarnų. Jis paslēpē, užkasdamas žemēje, šeimininko duotą pinigą. Šeiminką jis laiko išnaudotoju, todēl neturi jokio noro naudotis jo pinigu, kad paskui jam grąžintų su nuošimčiais. Vaizdas imamams iš ūkininkų gyvenimo. Žemvaldžiai pavesdavo ūkius darbininkams. Šieji atlikdavo darbus, bet derliaus dalį pasiimdavo savininkas. Nupiautus javus suklodavo ant klojimo, iškuldavo, bet dalį grūdų pasiimdavo savininkas. Iš čia posakis: piauni, kur nesējai; renki, kur nebarstei. Piktas ir pavydus tarnas grąžina šeimininkui pinigą, bet be palūkanų, ir jaučiasi esąs teisus.

[26-27]Šeimininkas prikiša šiam tarnui jo neigiamą nusiteikimą ir tinginystę. Iš neapykantos šeimininkui jis nusprendē nesinaudoti jo pinigu. Tuo labiau, kad buvo ir tinginys, ir bevelijo atsisakyti rūpesčio, leidžiant į apyvartą iš pono gautą pinigą. Kaip aniems, taip ir šiam šeimininkas būtų davęs atlyginimą, taip kad būtų laimēję: ir savininkas, gaudamas palūkanas, ir tarnas, gaudamas premiją. Kiekvienas taigi, kuris ištikimai tarnauja Dievui, niekada neturi nuostolių; priešingai, visada tik laimi, nes Dievas atlygina šimteriopai.

vesti mano pinigą pinigų verslininkams, kad aš, sugrįžęs, atsiimčiau,
kas mano, su palūkanomis. [28]Atimkite tad iš jo talentą ir duokite tam,
kuris turi dešimt talentų. [29]Mat, kuris turi, tam bus duota, ir jis turės
su kaupu; o, kuris neturi, iš to bus atimta ir tai, ką turi. [30]Ir nenaudėlį
tarną išmeskite laukan, į tamsybes, kur bus vaitojimas ir dantų griežimas.»

Paskutinis teismas

[31]« O kai Žmogaus Sūnus, ir visi angelai su juo, ateis savo garbėje,
tuomet jis atsisės savo garbės soste. [32]Ir susirinks priešais jį visos tau-
tos. Ir jis atskirs vienus nuo kitų kaip piemuo atskiria avis nuo ožių.
[33]Ir pastatys avis savo dešinėje, o ožius kairėje. [34]Tuomet Karalius tars
tiems, kurie iš jo dešinės: — Ateikite, mano Tėvo palaimintieji, pavel-
dėkite karalystę, kuri yra parengta jums nuo pasaulio sukūrimo! [35]Nes
buvau išalkęs, ir davėte man valgyti; buvau ištroškęs, ir mane pagir-
dėte; buvau pakeleivis, ir mane priglaudėte; [36]— nuogas, ir mane apren-
gėte; sirgau, ir mane aplankėte; buvau kalėjime, ir atėjote pas mane. —
[37]Tuomet teisieji atsakys jam, tardami: — Viešpatie, kada mes matėme
tave išalkusį, ir pavalgydinome; ištroškusį, ir pagirdėme? [38]O kada re-
gėjome tave pakeleivį, ir priėmėme; ar nuogą, ir aprengėme? [39]Kada
gi matėme tave ligonį ar kalėjime, ir atėjome pas tave? [40]Ir atsakydamas,

---

[28-29]Dievas duoda gausiai malonių tiems, kurie jomis naudojasi; o iš tų, kurie nesugeba ar nenori gautomis malonėmis pasinaudoti, atima ir tai, ką buvo davęs.

[30]Kaip anas šeimininkas, taip ir Dievas neištikimą ir nedorą tarną, atėmęs visas jam suteiktas malones, atstumia nuo savęs, ir jis atsiduria pragaro tamsybėse, kur amžina nedalia ir beviltiškas skausmas.

[31]Amžių pabaigoje Jėzus pasirodys žemės žmonėms antrą kartą, bet jau ne kaip Žmogaus Sūnus-kenčiantis Atpirkėjas, o kaip visagalis Valdovas ir Teisėjas. Jis pasirodys visoje savo garbėje, apsuptas angelų ir sėdįs karališkame soste /ApD 20,11/. Evangelistas, tikriausiai cituodamas paties Kristaus pasakytus žodžius, jį vadina Karalium; kai kitais atvejais Jėzus save nurodo Žmogaus Sūnaus titulu; daug kur tačiau evangelijose jis nurodomas ir Dievo Sūnaus titulu. Tiesa, karaliaus titulą Jėzus sau priskiria, bei prisipažįsta esąs karalius, teisme prieš Pilotą /Jon 18,37/.

[32-33]Į paskutinį teismą susirinks ir stosis prieš Jėzų visa žmonija /Mt 10, 15; 11,22.24; 12,41-42/. Ši visa žmonių visuma bus suskirstyta į dvi grupes, ir atsistos-gerieji dešinėje, o blogieji kairėje pusėje. Gerieji lyginami su avimis, nes avys yra ramios ir klusnios. Blogieji gi lyginami su ožiais, nes šieji paprastai yra pikti ir sunkiai suvaldomi.

[34]Geruosius Kristus-Teisėjas pakvies į dangaus karalystę, kad paveldėtų dangiškas gėrybes, kurias Tėvas nuo amžių paruošė ir paveldėti pašaukė visus tuos, kurie yra šventi ir nepeiktini, kurie jį myli /Ef 1,3-5/.

[35-39]Dangiškas Tėvas paskyrė ir pašaukė mus paveldėti dangaus laimę nuo pasaulio pradžios, bet šią laimę mes turime nusipelnyti, vykdydami Evangeliją, o pirmoje vietoje pagrindinį Įstatymo įsakymą: mylėti virš visko Dievą, o savo artimą kaip patys save. Artimo meilė, vykdoma dėl Dievo, įima savyje visą Dievo Įstatymą, ir tuo pačiu užtikrina išganymą /Mt 22,3; Jon 13,35; 1Kor 13,1-7/.

[40]Kadangi Kristuje visi esame sujungti į vieną Mistinį Kūną /Ef 4,1-16/, ir kadangi esame dangiškojo Tėvo įsūniai, atpirkti ir įsigyti Kristaus krauju /Ef 1,5-7/, tai visi esame broliai Jėzuje. Juk Išganytojas yra pasakęs, kad visi tie, kurie vykdo dangiškojo Tėvo valią, jam yra broliai ir sesers /Mt 12,49-50/. O jei Kristus mus laiko broliais ir yra viena su mumis, būdamas Mistinio Kūno galva, tai tuo labiau mes savo tarpe privalome jaustis ir būti broliai ir sesers.

Karalius tars jiems: — Iš tikrųjų, sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš šių pačių mažiausiųjų mano brolių, man padarėte. — [41]Tuomet tars ir tiems, kurie iš kairės: — Eikite šalin nuo manęs jūs prakeiktieji, į amžinąją ugnį, prirengtą velniui ir jo angelams! [42]Nes buvau išalkęs, ir manęs nepavalgydinote; buvau ištroškęs, ir manęs nepagirdėte; [43]buvau pakeleivis, ir manęs nepriėmėte; — nuogas, ir manęs neaprengėte; — ligonis ir kalėjime, ir manęs neaplankėte. [44]Tuomet ir jie atsakys, tardami: — Viešpatie, kada mes tave matėme alkstantį, ar trokštantį, ar pakeleivį, ar nuogą, ar sergantį, ar kalėjime, ir tau nepatarnavome? — [45]Tuomet jis atsakys jiems, tardamas: — Iš tikrųjų, sakau jums, kiekvieną kartą, kai to nepadarėte vienam iš šitų mažiausiųjų, nė man nepadarėte. — [46]Ir eis-šitie į amžinąjį kentėjimą, o teisieji į amžiną gyvenimą.»

III. JĖZUS-MESIJAS: KANČIA, MIRTIS, PRISIKĖLIMAS

1. *KANČIA*

1. Sąmokslas prieš Jėzų

26. [1]Ir atsitiko, kad, užbaigęs visas šias kalbas, Jėzus tarė savo mokiniams: [2]« Žinote, kad už poros dienų yra Velykos, ir Žmogaus Sūnus atiduodamas nukryžiuoti.»

[3]Tuomet susirinko į vyriausio kunigo, kuris vadinosi Kaifas, rūmus

[41]Pragaro bausmē buvo skirta nupuolusiems angelams. Žmogų Dievas sukūrē ir pašaukē, kad jis, gyvendamas vienybēje su juo, būtų laimingas /Prad 1-2/. Tačiau, kadangi žmogus yra laisvas būti ar nebūti vienybēje su Dievu, tai tie, kurie atsisako būti su Dievu, patys savs pasmerkia pragarui. Dangaus laimē ar pragaro kančia yra žmogaus rankose: visa priklauso nuo jo laisvo apsisprendimo.

[42-45]Kaip teisieji kviečiami į dangaus laimę, kadangi artimo meilēs darbais įrodē savo meilę ir ištikimybę Dievui; taip niekadējai yra atstumiami ir pasmerkiami pragaro kančioms, kadangi gyveno ne Dievui, o sau; kadangi nevykdē pagrindinio įsakymo, būtent, neturējo meilēs Dievui ir žmonēms.

[46]Kristaus-Teisējo ištarmē bus galutinē, ir pasēkos amžinos. Teisieji eis į dangaus laimę, o nedorieji į pragaro kančias.

[26,1-2]Pradedama kančios istorija. Pasakęs anas visas kalbas /Mt 21,23-26,1/, pamokęs bei įspējęs būti pasirengusiems sutikti paskutiniuosius įvykius, Jēzus primena apštalams, jog Velykos jau čia, o prieš tai jis turēsiąs būti nukryžiuotas. Taigi jo kryžiaus kelias jau yra prasidējęs. Velykos-didžiausia žydų šventē. Ji švenčiama nuo 14 iki 21 Nisan. Pagal žydų kalendorių Nisan buvo primasis metų mēnuo; atatiko mūsų skaičiavimu kovo-balandžio mēnesių laiką /Iš 12,1-20/. Šventē prasidēdavo 14 Nisan vakare. Jēzus pasakē, jog už dviejų dienų yra Velykos, vadinasi, jis šitai sakē 13 Nisan. Tai buvo trečiadienis, nes Velykos tais metais išpuolē penktadienį /Mk 15,42; Jon 19,31/.

[3]Prieš šventes vyriausias kunigas Kaifas sukvietē pas save tautos vyresniuosius pasitarti, ką turējo daryti su Jēzumi. Tai buvo ne oficialus susirinkimas, o tik pasitarimas. Todēl jis vyko ne oficialioje sinedriumo būstinēje, kuri buvo prie šventyklos, o Kaifo rūmuose. Kaifas ējo vyriausio kunigo pareigas nuo 18 iki 36 metų po Kristaus.

vyriausieji kunigai ir tautos seniūnai, [4]ir susitarė suimti Jėzų klasta ir
nužudyti. [5]Sakė gi: « Ne šventės metu, kad nekiltų maišto tautoje ».

2. Vaišės Betanijoje

[6]O Jėzui esant Betanijoje, Simono Raupsuotojo namuose, [7]priėjo
prie jo moteris, nešina alabastriniu brangių kvepalų indu, ir, jam sėdint
prie stalo, išpylė ant jo galvos. [8]O išvydę tai, mokiniai piktinosi, saky-
dami: « Kam šitas eikvojimas? [9]Juk tai būtų buvę galima brangiai par-
duoti ir duoti beturčiams. » [10]O Jėzus, tai žinodamas, sakė jiems: « Kam
varginate šią moteriškę? Juk ji padarė gerą darbą man. [11]Nes beturčių

[4-5]Susirinkę pas Kaifą tautos vadai svarstē ne Jēzaus pasmerkimo klausimą, tai jie jau anksčiau buvo nusprendę /Jon 11,47/, bet jo suēmimo sąlygas bei galimybes. Jie nutarē griebtis klastos ir pagreitinti laiką, t.y. jį suimti ir pasmerkti tučtuojau, dar prieš šventes, kol dar nebuvo susirinkę minios maldininkų. Mat, jie bijojo, kad suēmus Kristų, minia nesukeltų maišto, kurių tarpe buvo nemaža Jēzaus pasekējų. Nutarē tad veikti atsargiai ir paslapčia, bet greitai ir apgaulingai.

[6] Jēzus buvo pakviestas į vaišes į Betaniją pas Simoną, vadinamą Raupsuotąjį. Tai įvyko šeštadienį 9 Nisan /Jon 12,1-8/. Simonas buvo artimuose ryšiuose su Lozoriaus šeima, ir greičiausia yra tas pats Simonas Fariziejus, kuris buvo pakvietęs vaišēms Jēzų Magdaloje /Lk 7,37/.

[7] Vaišių metu į kambarį įējo moteris. Ji turējo rankose alabastrinį indą pilną brangių kvepalų. Prisiartinusi prie Jēzaus, atvērē indą ir kvepalus išliejo Jēzui ant galvos. Evangelistas Jonas, atpasakodamas šį įvykį, nurodo, jog minimoji moteris buvo Marija, Lozoriaus ir Mortos sesuo /Jon 12,3/. Šis įvykis yra labai panašus tam, kurį aprašo Lukas 7,36-50. Įvykiai skirtingi, bet moteris tikriausiai ta pati. Ta pati Marija Magdalietē Galilējoje patepē kvepalais Jēzui kojas, apgailēdama savo nuodēmes; ta pati Marija, dabar Betanijoje patepa Jēzui galvą, išreikšdama savo didžią pagarbą ir meilę. Pas žydus buvo įprasta brangius svečius pagerbti, patepant galvą ir kojas kvepiančiais aliejais. Kadangi šeimininkas, kaip Magdaloje, taip ir Betanijoje šios garbēs Jēzui nesuteikē, tai šitai išdrįso padaryti Marija.

[8-9]Marijos poelgis išaukē pas mokinius, o ypač pas Judą Iskarijotą, neigiamą vertinimą ir net pasipiktinimą /Jon 2,4-6/. Kam toks pinigų eikvojimas? Juk šie kvepalai galējo būti parduoti už kelis šimtus denarų, ir pinigai verčiau turējo būti išdalinti beturčiams! /Jon 12,5/ — Laikas bēga. Daug kas keičiasi. Bet žmogus savo siela visada yra tas pats. Kam tos išlaidos? Kam tas pinigų mētymas? — Girdim murmant daug ką, daug kur. Ir kas murma? Daugiausia tie, kurie nedaug kuo skiriasi nuo Judo Iskarijoto. O apie Judą išdaviką evangelistas Jonas šitaip liudija: « Ne vargšai jam rūpējo, bet pinigai, nes buvo gobšas ir vagis » /Jon 12,6/.

[10]Judas priekaištavo, kalbēdamasis su kitais apaštalais, patylomis, o Jēzus, nors ir negirdējo, bet žinojo, apie ką jie kalbējo, ir ką jie mintijo. Todēl jis kreipēsi į juos ir liepē palikti Mariją ramybēje, nedaryti jai nemalonumo, nes savo pasielgimu ji užsipelnē ne papeikimo, o verčiau pagyrimo. Juk ji padarē gerą darbą jam, Dievo Sūnui. Ji išreiškē jam savo meilę. O meilē Dievui yra virš visko. Artimo meilē išplaukia iš Dievo meilēs. Artimas turi būti mylimas ne dēl savęs, bet dēl Dievo. Artimo meilē tikrumoje yra Dievo meilēs pasireiškimas išorēje. /1 Jon 1,1/. Savo meilę Dievui išreiškiame artimo meilēs darbais; bet galime Dievą ir tiesioginiai mylēti, kaip pasielgē Marija. O tiesioginis meilēs pareiškimas Dievui nieku būdu nepažeidžia, nei yra priešingas artimo meilei. Taigi Marija dēl savo polegio neturi būti peikiama, bet, priešingai, yra sektinas pavyzdys visiems.

jūs visada turite pas save, o mane ne visada turite. [12]Mat, išpildama šį kvepalą ant mano kūno, ji tai padarė mano laidotuvėms. [13]Iš tikrųjų, sakau jums, jog visame pasaulyje, kur tik bebūtų skelbiama ši Evangelija, bus pasakojama, jai atminti, ir tai, ką ji padarė. »

3. Išdavimas

[14]Tuomet vienas iš Dvylikos, kuris vadinosi Judas Iskarijotas, nuėjęs pas vyriausius kunigus, [15]sakė: « Ką velijate man duoti, ir aš jums išduosiu jį? » O jie paskyrė jam trisdešimt sidabrinių. [16]Ir nuo tada jis ieškojo progos, kad jį išduotų.

---

[11]Vargstančiais bei beturčiais reikia rūpintis ir jiems padėti, bet meilė vargšams niekada neturi būti statoma virš Dievo meilės.

[12-13]Jēzus naudojasi proga, kad primintų savo mirtį. Pas žydus buvo paprotys, prieš laidojant, patepti mirusiųjų kūnus kvepiančiais aliejais. Šį paskutinį patarnavimą Jēzui dabar, iš anksto, atliko Marija. Mat, vēliau šios pareigos ji ir kitos moterys nesukubo atlikti, nes dēl artējančios šventēs kūnas, nuimtas nuo kryžiaus, tuojau turējo būti padētas į kapą /Lk 24,1/. O ir Velykų rytą, nors skubējo prie kapo su kvepalais, kad pateptų Mokytojo kūną, bet jo jau nerado, nes buvo prisikēlęs /Mt 28,1/.

[14]Kodēl Judas Iskarijotas apsisprendē išduoti Mokytoją? Galējo būti eilē prižasčių, dēl kurių Judas ryžosi išduoti Jēzų. Buvo gobšus /Jon 12,6/, blogas /Jon 6,71/, savanaudis. Jis dējosi prie Nazareto Mokytojo, nes tikriausiai tikējosi ką nors sau laimēti. Mesiją jis, kaip ir kiti žydai, vaizdavosi kaip politinį tautos išlaisvintoją, iškeliant ją virš kitų tautų. Būti taigi Jēzaus mokiniu, ir tai vienu iš rinktinių, leido turēti vilčių, kad mesijaninēje karalystēje galēsiąs gauti didelių privilegijų, žinoma, žemiška prasme. Bet kai Jēzus pradejo kalbēti apie kančią ir mirtį, Judui tai buvo didelis apsivylimas, vedąs į nepasitenkinimą ir net į neapykantą. Šiuo pasinaudojo velnias. Jis rado gerą dirvą Judo sieloje. Jis veikē ir lenkē Judą įvykdyti baisų nusikaltimą, išduodant Dievo Sūnų /Jon 13,27/.

[15]Apsisprendęs Jēzų išduoti, Judas nuējo pas vyriausius kunigus ir juos klausē, kiek jie jam užmokētų, jei jis išduotų Mokytoją. Sinedristai pasiūlē 30 sidabrinių. Vienas sidabrinis-žydiškas šēkelis ar graikiškas stateras-atatiko keturiems romēniškiems denarams. Taigi už Jēzaus išdavimą sinedristai pasiūlē Judui 120 denarų. Nebuvo tai didelis pinigas. Įstatymas tokią sumą reikalavo mokēti už kiekvieną vergą /Iš 21,32/. Vadinasi, net ir siūlomu pinigu vyriausieji kunigai siekē Jēzų paniekinti, lyginant jį vergui. Judas su žydų siūlymu sutiko. Pasiēmē 30 sidabrinių ir laukē bei ieškojo progos, kada saugiai, kaip žydai reikalavo, galētų išduoti dieviškąjį Mokytoją.

[16-17]Velykas žydai vadindavo Neraugintų Duonų švente. Mat, šios šventēs metu jiems buvo leista valgyti tik neraugintą duoną, vadinamas macas /Iš 12,8/ Pirmoji Neraugintų Duonų diena prasideda 13 Nisan vakare. Tai buvo Pasirengimo diena /Parasceve/. Tą dieną butai turēdavo būti išvalomi, kad neliktų nieko, kas yra raugintа. Pradedant šventę žydai turējo valgyti Velykų avinēlį /Is 12,6/. 14 Nisan į pavakarę avinēlis turēdavo būti aukojamas šventykloje. Jis turējo būti pilnai sveikas, ne mažiau aštuonių dienų ir ne daugiau vienų metų. Šventykloje paaukotas avinēlis turējo būti iškepamas ant ugnies ir suvalgomas visas, nelaužant kaulų. Valgančiųjų turēdavo būti ne mažiau 10 ir ne daugiau 20. Vakarienei vadovaudavo šeimos galva. Artējant šiai šventei, apaštalai teiravosi Jēzų, kur jis yra numatęs valgyti Velykų vakarienę. Pastebētina, kad žydai Velykų šventę ir Velykų vakarienę, kada valgydavo avinēlį, vadindavo tuo pačiu vardu-grk. paska, lot. pasqua, ebr. pesah. Ebr. pesah reiškia-praējimas, peršokimas. Šis vardas žydams turējo priminti istorinį faktą, kaip Dievo

4. Paskutinė vakarienė

[17]O pirmąją Neraugintų Duonų dieną mokiniai priėjo prie Jėzaus,
sakydami: « Kur nori, kad paruoštume tau valgyti Velykų vakarienę?
[18]Jis gi tarė jiems: « Nueikite į miestą pas tokį tai ir jam sakykite: — Mo-
kytojas sako: Mano metas yra arti. Pas tave darau Velykų vakarienę
su savo mokiniais. — » [19]Ir mokiniai padarė, kaip Jėzus buvo jiems
įsakęs, būtent, jie paruošė Velykų avinėlį.

Išdaviko nurodymas

[20]O atėjus vakarui, jis sėdosi prie stalo drauge su Dvylika. [21]Ir jiems
bevalgant, jis tarė: « Iš tikrųjų, sakau jums, vienas iš jūsų išduos mane. »
[22]Ir labai nuliūdę, ėmė vienas po kito jam sakyti: « Nejaugi aš, Viešpa-
tie? » [23]O jis, atsakydamas, tarė: « Kuris dažo su manim ranka dube-

---

angelai, siustieji nešti mirtį Egiptiečių pirmgimiams, eidami, aplenkē žydų namus, taip kad jų pirmgimiai nežuvo /Iš 12,8/. Štai kodēl ir apaštalai, klausdami, kur Jēzus nori valgyti Velykų vakarienę, vartoja žodį paska: « Kur nori, kad parengtume paską? ».

[18-19]Jēzus pasiunčia apaštalus pas jam gerai pažįstamą žmogų, kad praneštų, jog norįs pas jį valgyti Velykų vakarienę. Evangelistas nemini ano žmogaus vardo. Daug kas mano, spēja, kad tai bus buvęs evangelisto Morkaus tēvas /Mk 14,51/. Mokiniai, kuriuos Jēzus pasiuntē parengti Velykų vakarienę, buvo Petras ir Jonas /Lk 22,8/. Šie du mokiniai paruošē visa, kas buvo reikalinga ritualinei Velykų vakarienei, kurios metu buvo valgoma paaukotas avinēlis. Atsimintina, kad žydai dieną skaičiuodavo, pradedant nuo vakaro.

[20]Velykų vakarienę žydai pradēdavo valgyti saulei nusileidus. Evangelistas Jonas nurodo /Jon 18,18/, kad Jēzus Velykų avinēlį bus valgęs Pasirengimo dienos vakare. Iš čia seka, kad Jēzus Velykų vakarienę valgē dieną anksčiau, būtent, ketvirtadienį /14 Nisan/, o žydai penktadienį. Kaip tai išaiškinti? Šiuo klausimu esame plačiau rašę Liet. Enc. vol. 22, 100-102. Nors autoriai įvairiai aiškina, tačiau mums atrodo, jog pati patikimiausia nuomonē yra sekanti. Fariziejai griežtai laikydavosi legalinio Velykų šventimo laiko. Pagal juos Velykų avinēlis turējo būti valgomas 14 Nisan vakare. Bet sadukiejai, kai Velykos išpuldavo penktadienį, šventę nukeldavo į šeštadienį, ir Velykų avinēlį valgydavo ne 14, o 15 Nisan, t.y. penktadienį vakare. Jēzus bus laikęsis legalinio laiko, todēl Velykų vakarienę valgē ketvirtadienį 14 Nisan vakare. — S ē d o s i — užēmē vietas prie stalo. Mat, žydai prie stalo ne sēdēdavo, bet gulēdavo ant kairio šono, ranka pasirēmę ant pagalvēlių. Paskutinę vakarienę Jēzus valgē su apaštalais, ir jie buvo visi.

[21]Vakarienēs eigoje Jēzus atskleidē išdavimo paslaptį. Tai buvo įspējimas, o išdavikui paskutinē malonē, kurios jis, deja, nepriēmē.

[22]Kristaus įspējimas, kad vienas iš jų jį išduos, sujaudino ir nuliūdino apaštalus. Jiems buvo sunku suvokti, kaip tai galētų įvykti. Todēl vienas po kito kreipēs į Mokytoją, klausdami, kuris galētų išdrįsti tai padaryti. Nedrįsdami vienas kitą įtarti, kiekvienas bevelijo klausti apie save: « Nejaugi tai aš, Viešpatie? »

[23]Jēzus atsako, jog jį išduosiąs, kaip Psalmistas yra pranašavęs /Ps 41,10/, tasai, kuris tuo metu dažē su juo dubenyje duoną. Apaštalams toks atsakymas nebuvo aiškus. Mat, ir kiti dažē su Jēzumi dubenyje duoną. Todēl Jonas, Petro paragintas, paprašē Mokytoją, kad aiškiai nurodytų kuris esąs išdavikas. /Jon 13, 24-26/. Tada Jēzus jam pasakē: « Tasai, kuriam aš, padažęs, paduosiu kąsnį ». Tai buvo Judas Iskarijotas. Pažymētina, kad žydai, valgydami, imdavo kąsnius pirštais ir pasidažydavo bendrame dubenyje.

nyje, tasai mane išduos. [24]Žmogaus Sūnus, tiesa, pasišalina, kaip apie
jį parašyta, bet vargas tam žmogui, per kurį Žmogaus Sūnus išduoda-
mas. Jei anas žmogus nebūtų gimęs, jam būtų geriau.» [25]O Judas, kuris
buvo jį beišduodąs, atsiliepdamas, tarė: « Nejaugi aš, Mokytojau? » Sako
jam: « Tu pasakei. »

Eucharistijos įsteigimas

[26]O jiems valgant, Jėzus, paėmęs duoną ir atkalbėjęs palaiminimą,
laužė ją ir, duodamas mokiniams, sakė: « Imkite, valgykite: tai yra
mano kūnas. » [27]Paskui, paėmęs taurę ir padėkojęs, davė jiems, saky-
damas: « Gerkite iš jos visi, [28]nes tai yra mano, naujosios sandoros, krau-

---

[24]Tēvo yra tokia valia, kad Jēzus pasišalintų, t.y. mirtų. Jis turi, kaip pranašai yra išpranašavę, palikti savuosius, kentēti, mirti, bet prisikelti ir grįžti pas Tēvą /Ps 11; Iz 53/. Tačiau tas, kuris jį išduos, padarys baisų nusikaltimą, taip kad jam būtų geriau, jei jis nebūtų gimęs. Juk geriau negimti, negu, gimus, amžinai pražūti pragare!

[25]Kaip kiti apaštalai, taip ir Judas savo ruožtu klausia Mokytoją, nejaugi jis būtų išdavikas. Taigi Judas prie viso kito niekšingumo jungia dar ir akiplēšišką veidmainystę, rodydamasis kitų apaštalų akyse lyg būtų nieku dētas. Atsakydamas Judui, Jēzus naudoja ebraišką išsireiškimo formą: vietoje atsakyti — « Taip, tai tu! » — sako: « Tu pasakei ». Tai netiesioginis, bet teigiamas atsakymas. Jo prasmē yra — « Ne aš, bet tu pats sakai ir prisipažįsti! » Atidengimas išdavystēs ir įspējimas išdaviko nebuvo tai paprastas iš skaudančios širdies išsiliejęs nusiskundimas, bet verčiau gailestingas įspējimas visiems, bet pirmoje eilēje išdavikui.

[26]Vakarienēs metu: jai einant į galą /Lk 22,20; 1 Kor 11,25/, Jēzus įvykdo tai, ką buvo žadējęs, apie ką buvo apaštalams pakartotinai kalbējęs /Jon 4, 7-14; 6, 26-66/, būtent, įsteigia Eucharistiją. Paēmęs neraugintos duonos, atkalbējo padēkos maldą, laužē duoną, davē po gabalēlį apaštalams į rankas, tardamas: « Imkite, valgykite: tai yra mano kūnas ». Ir įvyko, kad anie duonos gabalēliai, kuriuos apaštalai laikē savo rankose, jau nebuvo duona, bet jo kūnas. Jo dieviškas žodis, kaip anuomet ištartas raupsuotajam: « Noriu, būk nesuteptas!» — padarē jį sveiką, taip dabar duona — tapo jo kūnas. Ir išsipildē jo žodžiai, pasakyti Kafarnaumo sinagogoje, — « Duona, kurią aš duosiu, yra mano kūnas » /Jon 6,51/.

[27-28]Paskui ima ir vyno taurę į savo rankas. Atkalba padēkos maldą. Duoda mokiniams iš taurēs gerti ir sako: « Gerkite iš jos visi, nes tai yra mano, naujosios sandoros, kraujas... » Su šiais žodžiais taurēje buvo jau ne vynas, o Jēzaus švenčiausias kraujas. Jēzus pabrēžia, kad šis Eucharistijos kraujas yra išliejamas naujajai sandorai patvirtinti bei žmonijos nuodēmēms atleisti, o tuo pačiu žmonēms išganymą laiduoti. Kaip senoji -išganymo pažadų-sandora tarp Dievo ir Izraelio buvo patvirtinta aukojamų atnašų krauju, taip naujoji — išganymo vyksmo — sandora yra patvirtinama Kristaus krauju, kuris buvo išlietas mirštant ant kryžiaus, ir kuris nuolat išliejamas Eucharistijos aukoje ant altorių. Plg Iš 24,8. Eucharistija taigi nēra vien tik « šventa vakarienē », kaip kai kas nūdien bando teigti, bet yra tikroji atperkamoji Kristaus auka; nēra taip pat vien tik « memoriale sacrificii crucis-atminimas kryžiaus aukos », bet yra tikroji auka, kuri laiko atžvilgiu pranoko kryžiaus auką; nes paskutinēje vakarienēje, įsteigiant Eucharistiją, Kristaus kraujas jau tikrai išsiliejo ir toliau išsilieja kiekvienų šv. Mišių eigoje. Kristaus žodžiai « už daugelį » reikia suprasti už visą gausybę. Nēra taigi ribojantis išsireiškimas, bet veikiau apibendrintas pasakymas: už daugybę. Kristus, tiesa, mirē ir savo kraują išliejo už visus. Tačiau ne visi jo auka pasinaudoja. Žmogus yra laisvas: jis gali priimti, bet gali ir atmesti Kristaus atperkamąją auką. Žinome, kad buvo ir yra žmonių, kurie atmeta Dievą ir Kristų, o tuo pačiu atsiranda

jas, išliejamas už daugelį nuodėmėms atleisti. [29]O, sakau jums, nuo dabar aš nebegersiu šito vynmedžio vaisiaus iki tos dienos, kai jį, naują, gersiu su jumis savo Tėvo karalystėje.»

5. Įspėjimas Petrui

[30]Ir, atkalbėję padėkos giesmę, išėjo į Alyvų kalną. [31]Tuomet Jėzus sako jiems: «Šiąnakt jūs visi manimi pasipiktinsite. Nes parašyta: — Ištiksiu piemenį, ir išsiblaškys kaimenės avys. [32]O po to kai prisikelsiu, pirma jūsų atsirasiu Galilėjoje. —» [33]Petras gi, atsakydamas, tarė jam: «Jei ir visi tavimi pasipiktintų, aš niekuomet nepasipiktinsiu.» [34]Jėzus jam sakė: «Iš tikrųjų, sakau tau, šią pačią naktį, pirma negu gaidys pragys, tu tris kartus išsiginsi manęs.» [35]Petras jam sako: «Net jei turėčiau su tavim mirti, aš neišsiginsiu tavęs.» Taip kalbėjo ir visi mokiniai.

---

ir šalia jo laiduojamo išganymo. Kristaus kraujas nenuplauna šiųjų nuodēmių. Žinome taip pat, kad yra tokių, kurie yra neverti Kristaus kraujo aukos. Tokie, kaip įspēja šv. Paulius, «užsipelno ne išganymą, bet verčiau pasmerkimą» /1 Kor 11,29/. Iš čia aišku, kodēl Kristus ir evangelistai naudojo žodžius «už daugelį», o ne «už visus». Klaidingai todēl kai kurie teologai verčia «už visus», ir leidžia suprasti, būk Kristus ne tik siekē, kad jo kraujas būtų visiems nuodēmių atleidimo laidas, bet ir padarē, jog tikrai jis tapo nuodēmių atleidimas visiems.

[29]Paskutinē vakarienē yra paveikslas dangiškų vaišių /Mt 8,11: 22,1/. Kristus jau nesivaišins žemēje, bet jis vaišinsis su apaštalais anose dangiškose vaišēse /Lk 22,15/.

[30-31]Žydai Velykų vakarienę baigdavo, sukalbēdami ar pagiedodami padēkos giesmes, vadinamas Halel. Tai buvo psalmēs 113-118. Pradedant vakarienę būdavo sukalbama 113-114 psalmēs, o baigiant-115-118. Plg. Talmud, pesachin 10,7/. Vakarienę oficialiai užbaigus, Jēzus su mokiniais buvo beeinąs į Alyvų kalną, kur paprastai praleisdavo naktį. Prieš išeinant tačiau, jis įspējo mokinius ir asmeniškai Petrą, jog jie viso to akivaizdoje, kas įvyks tą naktį, pasimesią ir jį apleisią /Jon 13,36; Lk 22,31-34/. Įspēdamas tačiau jis nurodo, jog tai įvyks, nes taip pranašo buvo išpranašauta /Zach 13,7/.

[32]Įspējęs apaštalus, kad jie suvoktų savo silpnumą, Jēzus juos skatina neprarasti vilties. Mat, visa ši tragedija turi įvykti, nes tokia yra Tēvo valia ir taip pranašų yra iš anksto nusakyta, bet jie turi atsiminti, ką jis jau anksčiau buvo jiems pasakęs, jog jis prisikels iš numirusių ir, prisikēlęs, vēl jiems pasirodys, bus su jais. Kai jie pasišalins iš Jeruzalēs ir sugrįš į Galilēją, jis tenai atsiras pirma jų ir juos sutiks.

[33-35]Petras, atsiliepdamas į Mokytojo įspējimą, užtikrina, kad, jei ir visi jį apleistų, jis to niekada nepadarys; net, jei reikētų ir mirti, jis liks su juo. Jēzus, kreipdamasis į Petrą, su liūdesiu primena jam, jog nežiūrint jo primygtino užtikrinimo, šią naktį, prieš baigiantis trečiai nakties sargybai, t.y. prieš trečią valandą ryto, jis net tris kartus jo išsigins. Trečioji nakties sargyba paprastai būdavo vadinama «gaidžio giedojimo sargyba» — «gallicinium», kadangi tame laike gaidžiai paprastai pradeda giedoti. Petro išsigynimo laiką nurodo, naudodamasis liaudies kalbējimo būdu, būtent, pagal gaidžio giedojimą, o ne pagal karinių sargybų keitimąsi, kaip romēnai nurodydavo laiką. Petras buvo nuoširdus, bet silpnas. Jis pats nesuvokē, kiek siekē jo ryžtas, ir kaip toli ējo jo silpnumas. Kiti apaštalai, sekdami Petro pavyzdžiu, ir jie teigē bei įtikinējo jo neapleisią.

6. Getsemanyje

[36]Tuomet jis ateina su jais į ūkį, vadinamą Getsemani, ir taria moki-
niams: « Pasėdėkite čia, kol aš, nuėjęs, tenai pasimelsiu. » [37]Ir, pasiėmęs
Petrą ir abu Zebediejaus sūnus, jis ėmė sielvartauti ir nuogastauti. [38]Tuo-
met sako jiems: « Mano siela pertekusi liūdesiu iki mirčiai. Pasilikite
čia ir budėkite su manim. » [39]Ir, kiek paėjęs, parpuolė kniūpsčias, mels-
damasis ir sakydamas: « Mano Tėve, jei galima, teatstoja nuo manęs
šį taurė; tačiau ne kaip aš noriu, bet kaip tu. » [40]Paskui sugrįžta pas
mokinius ir juos randa bemiegančius, ir jis taria Petrui: « Taip jūs ne-
galėjote pabudėti su manim nė vienos valandos? [41]Budėkite ir melskitės,
kad nepatektumėte į pagundą. Dvasia, tiesa, yra žvali, bet kūnas silp-

---

[36]Palikęs vakarienbutį, Jēzus nuo Siono kalno nusileido žemyn, pe-rējo Kedrono tarpeklį ir pasiekē Alyvų kalno papēdēje esantį ūkį, žinomą Getsemani vardu. Čia jis paprastai praleisdavo su mokiniais naktį. Taigi ši vieta Judui, išdavikui, buvo gerai pažįstama. — Getsemani yra sudētinis ebraiškas žodis: gath-spaustuvas ir šemanim-alyvos. Vadinasi, tenai buvo alyvoms spausti spaustuvas. Iš čia ir pavadinimas Getsemani. Dar ir šiandien toje vietoje auga alyvų medžiai. Krikščionys visada šią vietą brangino. Jau 380 m. čia buvo pastatyta bazilika. Šios bazilikos liekanos buvo atrastos 1891 m. Nūdien čia stovi kita puošni bazilika.

[37-38]Atējęs į vietą, kur paprastai jie praleisdavo naktį, Jēzus liepia mokiniams ten pasilikti. O pats, pasiēmęs su savim tris artimiausius apaštalus, būtent, Petrą, Joną ir Jokūbą, Zebediejaus sūnus, atsitolina kiek į nuošalę, kad pasimelstų. Pasiēmē su savim artimiausius apaštalus, kad jie, kurie buvo jo dieviškos garbēs liudininkai ant Taboro kalno /Mt 17,1-2/, dabar būtų ir jo žmogiško silpnumo kančios akivaizdoje stebētojai. Jis prisipažįsta, jog išgyvena tiesiog mirtiną sielvartą, būtent, jis yra toks, kad galįs iššaukti mirtį. Ragina mokinius, kad jie budētų su juo, ir taip palengvintų jam kančią.

[39]Paējęs keliasdešimt metrų /Lk 22,41/ nuo trijų apaštalų, Jēzus, suknibęs ant žemēs, pradeda melstis! Žmogiškos prigimties savaiminis priešinimasis kančiai ir mirčiai veikia Jēzų tiek, kad jis neištveria neprašęs Tēvą, jei galima, atitolinti nuo jo kančios taurę, bet priduria, jog yra pasirengęs įvykdyti Tēvo valią, nežiūrint kiek tai jam turētų kainuoti.

[40]Jēzus tris kartus nutraukia maldą ir grįžta prie trijų mokinių. Tai, ką jis išgyveno tuo metu dvasiniai ir fiziniai, prašoko žmogiško pajēgumo ribas. Mat, būdamas Dievas, jis žinojo ir kančios baisumą ir drauge jos dalinį nesekmingumą. Jis troško, pakilęs ant kryžiaus, visus patraukti prie savęs, bet drauge žinojo, kad daugelis nuo kryžiaus nusigręš, juo bodēsis, ir daugeliui jis nebus išganymui, o verčiau pasmerkimui. Nežmoniško skausmo prislēgtas, kreipiasi į Tēvą, prašydamas paguodos; jis jos ieško taip pat pas mylimiausius savo mokinius. Jis pakartotinai grįžta prie jų, kad jų artumas suteiktų jam kiek atvangos jo sielvarte. Radęs juos miegančius, priekaištauja pirmoje eilēje Petrui, kad nepajēgia budēti su juo. Petras juk žadējo likti ir būti su juo iki mirties /Mt 26,35/, o va dabar nepajēgia nē valandos pabudēti su juo.

[41]Jēzus ragina apaštalus budēti ir melstis, nes, jei jis-Dievo Sūnus-išgyvena tokį žmogiškos prigimties silpnumą, tai tuo labiau jie privalo turēti prieš akis savo silpnumą ir budrumu, apdairumu bei malda stengtis įgalinti save atsispirti neišvengiamoms pagundoms. Jis puikiai žino, kad jie yra pilni gerų norų, bet silpni savo kūniška prigimtimi: jų siela-žvali, bet kūnas pilnas silpnybių. Jie privalo todēl budēti, kad neįpultų į pagundą, ir melstis, kad, patekus į pagundą, Dievas stiprintų ir įgalintų atsispirti pagundoms /Mt 6,13/.

nas.» [42]Vėl, antrą kartą nuėjęs, meldėsi, sakydamas: «Mano Tėve, jei šioji negali praeiti, kad aš jos negerčiau, tebūnie tavo valia!» [43]Ir, atėjęs, vėl rado juos miegančius, nes jų akys buvo mieguistos. [44]Ir palikęs juos, trečią kartą nuėjęs, meldėsi, kartodamas tuos pačius žodžius. [45]Tuomet grįžta pas mokinius ir jiems sako: «Miegokite jau ir ilsėkitės. Štai prisiartino valanda, ir Žmogaus Sūnus išduodamas į nusidėjėlių rankas. [46]Kelkitės, eime! Štai atėjo tas, kuris mane išduoda.»

7. Jėzus suimamas

[47]Ir jam dar tebekalbant, štai atėjo Judas, vienas iš Dvylikos, ir su juo didelė minia su kalavijais ir vėzdais, nuo vyriausių kunigų ir tautos seniūnų. [48]Išdavėjas gi buvo davęs jiems ženklą, sakydamas: «Kurį pabučiuosiu, tai tas yra: jį suimkite.» [49]Ir, tuojau priėjęs prie Jėzaus, tarė: «Sveikas, Mokytojau!» Ir jį pabučiavo. [50]O Jėzus tarė jam: «Prieteliau, ko atėjai?» Tuomet, pripuolė, nutvėrė Jėzų rankomis ir jį suėmė.

---

[42]Jēzus žinojo, kokia yra Tēvo valia, bet jis leido, kad žmogiškoji prigimtis jame pasirodytų visoje savo jēgoje, priešindamasi kančiai ir begdama nuo mirties, net ir tada, kai pabēgti nebuvo galima. Šiuo Jēzus išryškino ne tik savo žmogišką, bet ir savo dievišką prigimtį. Mat, žmogiškai prigimčiai prieštaraujant visa savo jēga, jis nē kiek nedvejodamas pajēgē kartoti: «Ne mano, bet tavo, Tēve, tebūnie valia! «Vadinasi, jis pajēgē pakilti virš žmogiškos prigimties, ir galējo ją palenkti dieviškąjai.

[43]Apaštalai nepajēgē atsispirti miegui. Jų akys merkēsi, lyg koks svoris būtų slēgęs jų blakstienas ir jas lenkęs merktis. Pažodžiui reikētų versti: «jų akys buvo sunkios», t.y. sunkiai valdomos: merkēsi, nežiūrint pastangų jas laikyti atvertas.

[45]Trečią kartą sugrįžęs pas mokinius, kadangi jo agonija Getsemani jau buvo baigta, galējo apaštalams sakyti: «Dabar galite jau miegoti ir ilsētis. Jūsų budējimas man jau nebereikalingas. Kančios taurę jau imu gerti: ji jau yra mano rankose. Mat, išdavikas jau čia pat. «Kiti egzegetai šios eilutēs žodžius skirtingai aiškina. Jie mano būk Jēzus ir šį kartą apaštalus baria, kam jie miega. Jie verčia: «Jūs vis tebemiegate ir ilsitēs?!»

[46]Kai Judas su grupe sinedristų ir sargybinių buvo beprisiartiną, tuomet Jēzus pažadino tris apaštalus ir grįžo prie kitų mokinių, kad visų apaštalų akivaizdoje stotų prieš išdaviką ir jo suimti atējusius žydus.

[47]Vyriausių kunigų ir tautos seniūnų tarnai ir sargybiniai, vadovaujami Judo Iskarijoto, ginkluoti kalavijais ir ladzomis, atvyko į Getsemani, kad čia niekam nematant ir negirdint, nakties ramybēje suimtų Jēzų. Juos atlydējo romēnų karių dalinys /Jon 17,12/. Šieji greičiausiai buvo pasiųsti saugumo sumetimais, vyriausiam kunigui prašant.

[48-46]Judas buvo susitaręs su sinedristais, kaip jie, atvykus į Getsemani, galēsią atpažinti Jēzų. Buvo juk naktis, o Jēzus radosi tarp apaštalų. Reikējo tad būti tikriems, kuris yra Jēzus. Judui nebuvo sunku atpažinti Mokytoją. Jis todēl sakē sinedristams, jog, atējus į vietą, jis pasveikinsiąs Mokytoją, jį pabučiuodamas. Šitas bus ženklas, kad tai Jēzus, ir jį jie turi suimti. Pas žydus tuomet buvo priimta, kad mokiniai bučiuotų mokytojui ranką, o kai kuriais atvejais pabučiuotų ir į veidą. P a b u č i a v o — gr. katefileten — išreiškē savo meilę: apkabino ir pabučiavo.

[50]Jēzus į išdavikišką pabučiavimą atsako švelniu įspējimu. Jis jį klausia: «Prieteliau, ko tu čia?» Šiuo klausimu Jēzus kviečia Judą apsigalvoti, ko jis atējo, ką jis daro, kad suprastų savo elgesio baisumą. Kai kurie tačiau egzegetai šį tekstą kitaip aiškina. Pagal juos Jēzus, jau apsisprendęs bei pasiruošęs kentēti, skatina Judą vykdyti savo išdavikišką darbą. «Prieteliau, vykdyk, ko esi atējęs!».

[51]Ir štai vienas iš buvusių su Jėzumi, ištiesęs ranką, išsitraukė savo ka-
laviją ir, smogęs vyriausio kunigo tarnui, nukirto jam ausį. [52]Tuomet
taria jam Jėzus: « Grąžink kalaviją atgal į jo vietą, nes visi, kurie grie-
biasi kalavijo, nuo kalavijo žūsta. [53]Ar manai, kad aš negalėčiau pra-
šyti savo Tėvą, ir jis man duotų virš dvylikos legijonų angelų? [54]Taigi
kaip išsipildytų Raštai, jog taip turi įvykti? » [55]Aną valandą Jėzus sakė
minioms: « Kaip prieš plėšiką išėjote su kalavijais ir vėzdais, kad mane
suimtumėte! Kasdien sėdėdavau šventykloje, mokydamas, ir nesuėmėte
manęs. [56]O visa tai įvyko, kad išsipildytų pranašų Raštai. » Tada visi
mokiniai, palikę jį, pabėgo.

8. Teisme prieš sinedriumą

[57]O kurie suėmė Jėzų, nuvedė jį pas vyriausiąjį kunigą Kaifą, kur
buvo susirinkę Rašto žinovai ir seniūnai. [58]Petras gi sekė jį iš tolo iki

---

[51]Matas mini, kad vienas iš apaštalų smogė vyriausio kunigo tarnui kalaviju, nukirsdamas jam ausį. Evangelistas Jonas pabrėžia, kad tai buvo Petras, ir kad tarnas, kurį Petras ištiko, vadinosi Malkus /Jon 18,10/.

[52-54]Jėzus sudraudė Petrą, įsakydamas nevartoti kalavijo, nes kalavijo naudojimas visada yra pavojingas, o šiuo atveju buvo bereikalingas. Jėzus primena, kad jis pats lengvai galėtų apsiginti, panaudodamas savo dievišką galią. Bet jis noriai pasiduoda į žydų rankas, nes laisvai prisiima kančią. Tokia juk yra Tėvo valia. Taip apie jį buvo nusakę pranašai. Reikia tad, kad jis kentėtų, mirtų ir prisikeltų. Mat, kančia atpirks žmoniją; o, prisikeldamas iš numirusiųjų, laiduos dvasinį ir fizinį prisikėlimą amžinam gyvenimui tiems, kurie tikės į jį. Petro pasielgimas buvo pavojingas, nes jėgos panaudojimas išaukia atsakymą jėga, o tuo pačiu stato pavojun žūti. Įniršę žydai galėjo lengvai čia pat išžudyti apaštalus. Įspėdamas Petrą, Jėzus netiesioginiai daro aliuziją į atsikeršinimo įstatymą, kuris galiojo pas žydus, vadovaujantis principu: akis už akį, dantis už dantį /Išm 11,16; Teis 1,6; 2Kar 12,9/.

[55]A n ą v a l a n d ą — tuo metu, kai Jėzus, suimtas, stovėjo prieš savo suėmėjus. Jis prabilo į atėjusiuosius, prikišdamas, kad jie išėjo prieš jį ginkluoti, tartum jis būtų koks plėšikas; drauge priminė, jog kasdien viešai mokė šventykloje, — galėjo tad tuomet suimti, nesigriebiant ginklų. Šia pastaba Jėzus: iš vienos pusės pabrėžia savo nekaltumą, o iš kitos-prikiša sinedristams jų klastingumą.

[56]Jėzus dar pridūrė, jog, nežiūrint žydų klastingumo, jis ir dabar galėjo išvengti suėmimo, bet to nedaro, nes yra pasiryžęs kentėti, kadangi tokia yra Tėvo valia ir taip pranašų yra išpranašauta. Ką pranašai nusakė apie kenčiantį Jahvės Tarną /Iz 53,12/, dabar išsipildo jame. Todėl sinedristai neturi jokio pagrindo didžiuotis, būk savo klastingumu yra pasiekę laimėjimą. Evangelistas priduria, jog apaštalai, matydami, kad Jėzus pasiduoda suimamas, paskubomis pasišalino, bijodami, kad žydai nesuimtų ir jų.

[57]Žydai Jėzų nuvedė pas vyriausią kunigą Kaifą. Ten buvo sušauktas sinedriumas, t.y. vyriausioji tautos taryba. Romėnai pripažino žydams tam tikrą teisinę savivaldą. Ją vykdė vyriausias kunigas drauge su sinedrium. Normaliai sinedriumas posėdžiaudavo vienoje iš salių prie šventyklos. Bet, kadangi buvo naktis, o naktį šventykla būdavo uždaryta, tai sinedriumas teisti Jėzų susirinko pas Kaifą. Kaifo rūmai radosi vakarinėje Siono kalno pusėje, netoli nuo ten, kur Jėzus valgė paskutinę Velykų vakarienę. Prieš atvedant pas Kaifą, Jėzus buvo nuvestas pirmam apklausinėjimui pas buvusį vyriausią kunigą Aną /Jon 18,13/. Tai įvyko greičiausiai paties Kaifo įsakymu, kad pagerbtų Aną, kuris buvo jo uošvis, ir kad tuo pačiu laimėtų laiko susirinkti sinedriumui.

[58]Petras, padrąsintas ir paskatintas apaštalo Jono /Jon 18,15/, ryžosi sekti Mokytoją iš paskos, kad pamatytų, kuo visa baigsis. Jie abu su Jonu

vyriausiojo kunigo rūmų ir, įėjęs į vidų, sėdėjo su tarnais, norėdamas
pamatyti, kaip baigsis. [59]Vyriausieji gi kunigai ir visas sinedriumas ieš-
kojo neteisingo liudijimo prieš Jėzų, kad jį pasmerktų mirčiai, [60]bet
nerado, nors prisistatė daugelis neteisingų liudininkų. Pagaliau gi du,
išėję priekin, [61]tarė: « Šitas sakė: — Aš galiu sugriauti Dievo šventyklą
ir per tris dienas ją atstatyti. — » [62]Tuomet vyriausias kunigas, atsis-
tojęs, tarė jam: « Nieko neatsakai, ką šitie liudija prieš tave? » [63]Jėzus
gi tylėjo. Tada vyriausias kunigas sakė jam: « Aš saikdinu tave gyvuoju
Dievu, kad mums pasakytumei, jei tu esi Kristus, Dievo Sūnus. » [64]Jėzus
jam taria: « Tu pasakei. Bet, sakau jums, netrukus jūs išvysite Žmo-
gaus Sūnų sėdintį Galybės dešinėje ir ateinantį dangaus debesyse. » [65]Tuo-
met vyriausias kunigas perplėšė savo drabužius, tardamas: « Jis pikt-
žodžiavo. Kam dar reikia mums liudytojų? Štai dabar girdėjote piktžod-
žiavimą! [66]Kaip jums regisi? » O jie, atsakydami, tarė: « Vertas mir-

---

atėjo iki Kaifo rūmų. Jonui tarpininkaujant, nes jis turėjo tenai pažįstamų, Petras galėjo įeiti į vidų, t.y. į rūmų kiemą. Įėjęs, atsisėdo ir sėdėjo su tarnais pries ugnies, laukdamas, kol visa baigsis.

[59]Įstatymas reikalavo /Sk 35,30; At Į 17,6/, kad nė vienas nebūtų pasmerktas, jei jo nusikaltimas nebus paliudytas bent dviejų liudininkų. Štai kodėl šia proga sinedriumas ieškojo liudininkų prieš Kristų, kad galėtų jį pasmerkti, kaip iš anksto buvo apsisprendę.

[60]Liudininkų prieš Kristų atsirado daug, bet jų liudijimai nesutarė, ir buvo perdaug aiškiai melagingi.

[61]Pagaliau atsistojo prieš sinedriumą du liudininkai, kurie sutarė savo liudijime. Jie kaltino Jēzų, būk jis teigęs galįs sugriauti šventyklą ir ją atstatyti per tris dienas. Jie tačiau neteisingai perdavē ne tik Jēzaus mintį, bet net ir pačius jo žodžius iškreipē. Mat, Jēzus anuo savo pasakymu, kurį cituoja Jonas 2,19-22, turējo mintyje ne šventyklą kaip pastatą, o Sinagogą kaip S.T. išganymo sandoros liudytoją. Jēzus įspējo, kad, prisikeldamas iš numirusių, jis ant baigusios savo misiją Sinagogos, iškildins N.T. Bažnyčią. Taigi anuo pasakymu Jēzus kalbējo apie save patį, apie savo mirtį ir prisikēlimą. Jo mirtis ant kryžiaus buvo drauge Sinagogos mirtis; o jo prisikēlimas buvo jo įsteigtosios naujos Bažnyčios pradžia. Liudininkai tačiau ne tik mintį neteisingai suprato ir perdavē, o ir jo pasakytus žodžius klaidingai pacitavo. Mat, Jēzus nesakē: « Aš sugriausiu », bet « sugriaukite ». Ne Jēzus, bet patys žydai, nužudydami Jēzų, sugriovē savo Sinagogą.

[62-63]Parodymų nepakankamumas ir Jēzaus tylējimas privertē Kaifą klausti po priesaika, kad pasisakytų, ar jis laiką save Mesiju ir Dievo Sūnumi ar ne. Teigiamas atsakymas turējo būti pakankama priežastis jį pasmerkti, kaltinant piktžodžiavimu prieš Dievą, kadangi būdamas žmogus savinasi dieviškumą bei stato save lygiu su Dievu. Jau anksčiau žydai-fariziejai kaltino jį piktžodžiavimu ir norējo užmušti /Jon 8,18; 18,33/.

[64]Oficialiai ir po priesaika paklaustas, Jēzus atsakē, pareikšdamas, jog pats Kaifas pasakē, kas jis esąs, būtent, Mesijas ir Dievo Sūnus. Jis gerai žinojo, kad toks jo atsakymas turējo reikšti jam pasmerkimą mirčiai. Bet jis juk atējo tam, kad liudytų tiesą, kad apsireikštų esąs Mesijas, kad kentētų, mirtų ir, prisikeldamas, atneštų išganymą. Sinedristams tačiau jis primena ir juos įspēja, kad dabar jie jį gali teisti ir pasmerkti, bet ateis metas, kada jie jį išvys antrą kartą, o tuomet jis ateis ir pasirodys savo dieviškoje garbēje, kad teistų juos ir visus kitus /Mt 25,31-46; Dan 7, 13-14/.

[65-66]Kaifas pasiekē, ko tikējosi. Jēzaus atsakymą, jis laikē piktžodžiavimu. Pasipiktinimo ženklan, jis perplēšē savo drabužį /Prad 37,29/. Įstatymas reikalavo mirties bausmēs tiems, kurie drįsdavo savintis dieviškas savybes, neturēdami tam pagrindo. Tokia bausmē būdavo taikoma pranašams, kurie tokiais save laikē, bet tikrumoje nebuvo Dievo pašaukti

ties.» 67 Tada jie spiaudė jam į veidą ir mušė kumsčiais; o kiti kirto
per skruostus, sakydami: «Pranašauk mums, Kristau! — Kas yra tas,
kuris tave užgavo?»

9. Petras išsigina Jėzaus

69 O Petras sėdėjo lauke, kieme. Prie jo prisiartino viena tarnaitė,
sakydama: «Ir tu buvai su Jėzumi Galilėjiečiu.» 70 Bet Petras užsigynė
visų akivaizdoje, tardamas: «Nežinau, ką sakai!» 71 O jam išeinant į
tarpvartį, kita pamatė jį ir sako ten esantiems: «Šitas buvo su Jėzumi
Nazaretiečiu.» 72 Jis ir vėl neigė, prisiekdamas: «Aš nepažįstu to žmo-
gaus.» 73 O tuoj po to ten stovėjusieji, priėję, sakė Petrui: «Tikrai ir
tu esi iš jų, nes ir tavo tarmė išduoda tave.» 74 Tuomet jis ėmė keiktis
ir prisiekinėti: «Aš nepažįstu to žmogaus.» Ir netrukus pragydo gaidys.
75 Tada atsiminė Petras Jėzaus pasakymą: «Pirma negu gaidys pra-
gys, tu tris kartus manęs išsiginsi.» Ir, išėjęs laukan, graudžiai
verkė.

/At 18,20/. Kaifas tad iškilmingai pareiškia, jog jokių liudininkų daugiau nereikia, kadangi Jėzus piktžodžiavo, ir todėl vien dėl šio yra pasmerktinas. Jis kreipiasi į sinedristus ir oficialiai juos klausia, kokios jie yra nuomonės. O jie atsakė, kaip Kaifas laukė: «Jis vertas mirties!»

67 Kai sinedriumas paskelbė, kad Jėzus esąs pasmerktas mirti, tuomet prasidėjo jo niekinimas ir kankinimas. Vieni spiaudė jam į veidą, kiti mušė, o dar kiti, tyčiodamiesi, priėję iš užpakalio kirto per skruostus ir klausė kad įspėtų, kadangi dėjosi pranašu, kas jį užgavo.

69 Įvyko, kaip Jėzus buvo įspėjęs Petrą /Mt 26,34/. Jis išsigynė Mokytojo. Petrui besėdint su vyriausio kunigo tarnais prie ugnies, viena iš tarnaičių jį atpažino ir jam prikišo, kad jis esąs vienas iš Jėzaus mokinių.

70 Aišku, mergaitės mestas Petrui kaltinimas iššaukė visų susidomėjimą. Petras išsigando ir daug negalvodamas pareiškė, jog tarnaitės teigimas jam yra nesuprantamas, nes yra nepagrįstas.

71 Paneigęs tarnaitės kaltinimą, Petras ryžosi pasišalinti: bet tarpvartyje kita tarnaitė jį atpažino ir ėmė tvirtinti, kad jis tikrai esąs Jėzaus mokinys.

72 Petras, kaltinamas, pateko į paniką. Jis ėmė neigti, keikdamas ir prisiekinėdamas, jog nepažįstąs Mokytojo iš Nazareto.

73 Bet ten stovėjusieji, girdėdami jį kalbant galilėjietiška tarme, įsitikino, kad tikrai būsiąs vienas iš Jėzaus sekėjų, nes tai rodo ir jo galilėjietiška tarmė. Juk Jėzus buvo iš Galilėjos ir jo mokiniai daugumoje buvo galilėjiečiai. Galilėjiečių tarmė skyrėsi nuo Jeruzaliečių gomurinių balsių ištarime.

74 Įtarimui bei kaltinimui vis didėjant, Petras užsispyręs neigė. Bet čia pat pragydo gaidys. Evangelistas Morkus pastebi, jog tai buvo antras gaidžio pragydimas /Mk 14,72/. Vadinasi, tai buvo tarp ketvirtos ir penktos valandos ryto.

75 Gaidžio pragydimas priminė Petrui Kristaus įspėjimą, kad, pirma negu gaidys pragys, jis tris kartus jo išsiginsiąs. Įvyko, kaip Kristus buvo pasakęs, nors Petras bandė užtikrinti, kad tai jokiu būdu neįvyks. Dabar Petras pamatė ir įsitikino esąs silpnas ir nusidėjėlis žmogus. Paskubomis jis išėjo pro vartus ir, nuėjęs į nuošalę, graudžiai pravirko, apgailėdamas išsigynimo kaltę.

10. Teisme prieš Pilotą

Jėzus vedamas pas Pilotą

27. [1]O atėjus rytui, vyriausieji kunigai ir tautos seniūnai tarėsi prieš
Jėzų, kad jį nužudytų. [2]Ir, jį surišę, nuvedė ir perdavė valdytojui Pilotui.

Išdaviko mirtis

[3]Tuomet Judas, kuris jį išdavė, matydamas, kad jis pasmerktas,
susigraužęs, nunešė atgal trisdešimt sidabrinių vyriausiems kunigams ir
seniūnams, [4]tardamas: «Nusidėjau, išduodamas nekaltą kraują.» O jie
sakė: «Kas mums? Tu žinokis.» [5]Ir, metęs sidabrinius šventykloje, jis
pasišalino ir, nuėjęs, pasikorė. [6]O vyriausieji kunigai, paėmę sidabrinius,
sakė: «Nevalia dėti juos šventyklos lobynan, nes tai yra kraujo užmokestis.»
[7]Pasitarę gi, nupirko už juos puodžiaus lauką ateiviams laidoti. [8]Todėl

---

[27-1]Sinedriumas jau buvo naktį pasmerkęs Jēzų mirčiai. Bet Įstatymas neleido, kad kas nors būtų pasmerktas ant greitųjų ir dar naktį /ApD 1,18/. Dēl to jie iš naujo susirinko ryte ir pakartotinai bei oficialiai pasmerkē Jēzų mirčiai.

[2]Romēnai leido žydams teisti savuosius pagal jų Įstatymą. Tačiau pasmerkimo mirčiai atveju romēnai rezervavo sau teisę sprendimą patvirtinti ir įvykdyti. Judēja nuo 6 metų po Kr. priklausē Sirijos provincijai, ir buvo valdoma prokuratoriaus /Jon 18,38/. Tuo metu prokuratoriumi buvo Pontijus Pilotas. Prokuratorius paprastai gyvendavo Cezarējoje, bet didesnių švenčių metu persikeldavo gyventi Jeruzalēje, kad asmeniškai kontroliuotų tvarką ir saugumą, esant dideliam maldininkų suplūdimui šv. Mieste. Jeruzalēje prokuratorius apsistodavo arba Erodo rūmuose, arba Antonijos pilyje, kuri buvo prie pat šventyklos. Tuo metu Pilotas buvo apsistojęs Antonijos pilyje. Į čia žydai penktadienio rytą atvedē Jēzų, kad Pilotas patvirtintų jų sprendimą, kuriuo Jēzus pasmerkiamas mirčiai.

[3]Sidabriniai, gauti už Mokytojo išdavimą, neatnešē Judui nei džiaugsmo, nei naudos. Priešingai, atnešē jam susigraužimą, kuris nuvedē jį į beviltiškumą ir savižudybę. Gal Judas, išduodamas Jēzų, siekē tik gauti pinigų, ir visai negalvojo, kokios bus viso to pasēkos. Vēliau gi, pamatęs, kad pasēkos buvo tragiškos, pajuto tokį sąžinēs graužimą, kad įpuolē į neviltį ir baigē gyvenimą savižudybe.

[4-5]Prieš nusižudymas Jodas nuējo pas sinedristus, kad grąžintų jiems pinigus gautus už išdavimą. O kai sinedristai į jo prisipažinimą, jog jaučiasi nusikaltęs išduodamas nekaltą žmogų, ciniškai atsakē, kad tai jo reikalas, jis su panieka sviedē pinigus ant žemēs ir išējęs į nuošalę pasikorē.

[6]Šventyklos lobynan nevalia buvo dēti nešvarias aukas /AtĮ 23,19/. Sinedristai paēmē Judo numestus pinigus. Bet, kadangi tai buvo kaina sulygta už Kristaus išdavimą, sidabriniai pagal Įstatymą buvo nešvarūs, todēl negalējo būti dedami į šventyklos iždą. Reikējo tad juos sunaudoti kam nors kitam.

[7]Pasitarę, sinedristai nusprendē už tuos pinigus nupirkti žemēs sklypą, ir ji panaudoti kapinēms laidoti svetimšaliams. Jie nupirko kokio tai puodžiaus lauką, kuris radosi prie Gehenos slēnio, Blogo Patarimo kalno papēdēje, į pietus nuo miesto. Ten buvo pakankamai molio puodams dirbti /Jer 18,2/. Ten būdavo laidojami ateiviai ir svetimšaliai /4Kar 23,5/.

[8]Vēliau ši vieta buvo pradēta vadinti Kraujo Laukas-aramaiškai Hakeldamah. Šis vardas buvo duotas, kadangi laukas buvo nupirktas už pinigus, už kuriuos Judas išdavē Mokytoją. Trisdešimt sidabrinių buvo Kristaus kraujo kaina.

anas laukas iki šios dienos yra vadinama Kraujo Laukas. [9]Tuomet išsipildė, kas buvo šitaip pasakyta per pranašą Jeremiją: « Ir paėmė trisdešimt sidabrinių, įkainuotojo kainą, sulygtą iš Izraelio sūnų, [10]ir juos atidavė už puodžiaus lauką, kaip man Viešpats yra skyręs. »

Jėzus pas Pilotą

[11]O Jėzus atsistojo prieš valdytoją. Ir valdytojas klausė jį, tardamas: « Žydų karalius esi tu? » Jėzus gi tarė: « Tu sakai. » [12]Ir, kai vyriausieji kunigai bei seniūnai jį kaltino, jis nieko neatsakė. [13]Tuomet Pilotas sako jam: « Ar negirdi, kiek prieš tave liudija? » [14]Ir jis neatsakė jam nė į vieną žodį, taip kad valdytojas labai stebėjosi.

[15]O šventės metu valdytojas paprastai paleisdavo miniai vieną iš kalinių, kurio jie pageidaudavo. [16]Turėjo gi tuomet žymų kalinį, vadinamą Barabą. [17]Taigi, esant jiems susirinkus, Pilotas paklausė juos: « Katrą norite, kad jums paleisčiau: Barabą ar Jėzų, vadinamą Kristų? » [18]Mat, jis žinojo, kad jie jį iš pavydo yra įdavę. [19]O, kai jis sėdėjo teismo

---

[9-10]Cituojama dvi pranašystės sujungtos į vieną, būtent, Zacharijo 11,12s ir Jeremijo 18,2; 19,1; 22,6-7/. Evangelistas, cituodamas, mini tik Jeremiją, nes jis buvo žymesnis ir žinomesnis pranašas.

[11]Sinedristai, išaušus rytui, vēl susirinko, kad formaliai pasmerktų Jēzų, kaip to reikalavo Įstatymas. Po to atvedē jį pas Pilotą, kad šis patvirtintų ir įvykdytų jų sprendimą, kaip to reikalavo romēnų įstatymai. Pristatę Jēzų Pilotui, žydai jo akivaizdoje kaltino jį ne religiniais, bet verčiau politiniais motyvais. Jie teigē, būk jis dedąsis karaliumi, kurstąs žmones, galįs sukelti maištą prieš romēnus. Išgirdęs kaltinimus, valdytojas paklausē Jēzų, ar jis tikrai laikąs save karaliumi. Jēzus, atsakydamas, neneigia, bet, žydams įprastu stiliumi, atsako dviprasmiškai. — « Tu sakai », kas reiškia, « ne aš, bet tu ir kiti tai teigia ». Tačiau, kaip skaitome pas evangelistą Joną 18,31, Jēzus ramina Pilotą, nurodydamas, kad neesąs politinis valdovas, ir kad jo karalystē nēra iš šios žemēs: nēra politinē, bet dvasinē.

[12-14]Į kitus žydų kaltinimus ir Piloto klausimus Jēzus neatsakē. Jis tylējo, ir jo tylējimas buvo iškilmingas liudijimas jo nekaltumo ir nelygstamas įrodymas jo kilnumo. Pilotas stebējosi, kad Jēzus nesiteisino. Bet jis teisingai suprato jo tylējimą, ir įsitikino, kad jis yra nekaltas.

[15]Kadangi Velykos priminē žydams tautos išlaisvinimą iš Egipto, tai Romos valdytojai šios šventēs proga paleisdavo vieną iš kalinių, kurio žydų visuomenē prašydavo.

[16]Tuo metu buvo kalinimas pagarsējęs nusikaltēlis, žmogžudys Barabas /Mk 14,7/.

[17-18]Pilotas, būdamas įstitikinęs, kad Jēzus yra nekaltas, bandē kaip nors jį paleisti. Velykos buvo čia pat, o Velykų proga paprastai paleisdavo vieną iš kalinių. Kreipēsi tad į susirinkusius žydus ir klausē, kurio jie norētų, kad jis paleistų Velykų proga: Jēzaus ar žmogžudžio Barabo? Pilotas žinojo, kad Jēzus buvo pagarsējęs ir turējo tautoje pasekējų, todēl buvo beveik tikras, kad minia paprašys paleisti Nazareto Mokytoją, o ne Barabą. Deja, įvyko kitaip. Mat, ten susirinkusi minia buvo sinedristų rankose. Tautos seniūnai minią buvo sukurstę ir palenkę, kad reikalautų Jēzui mirties. Taigi, kai Pilotas leido įpasirinkti Jēzų ar Barabą, minia ēmē reikalauti, kad paleistų Barabą, o Jēzų nukryžiuotų.

[19]Evangelistas priduria, kad Piloto apsisprendimą, geriau, nusistatymą paleisti Jēzų sustiprino jo žmonos prašymas. Mat, ji aną naktį turējo ypatingą sapną: sapnavo Jēzų ir dēl jo sapne daug kentējo. Romēnai, kaip visi pagonys, buvo prietaringi: tikējo sapnams ir burtams /ApD 13,6/. Žmona Pilotą apie sapną painformavo per vieną iš kariškių ar aukštųjų valdininkų. Ji prašē, kad jis nedarytų nieko pikta Jēzui, nes esąs nekaltas, ir todēl jį nubausdamas galējo užsitraukti dievų kerštą. — « Tenebūnie

soste, jo žmona atsiuntė pas jį, sakydama: « Tenebūnie nieko tarp tavęs ir ano teisiojo. Nes aš sapne dėl jo šiandien daug kentėjau. »
[20]O vyriausieji kunigai ir seniūnai įtikino minias, kad prašytų Ba-
rabo, Jėzų gi pražudytų. [21]O valdytojas, atsiliepdamas, sakė jiems: « Katrą
iš dviejų norite, kad jums paleisčiau? » Jie gi tarė: « Barabą. » [22]Pilotas
jiems sako: « Ką tad turėčiau daryti su Jėzumi, vadinamu Kristumi? »
Jie visi taria: « Tebūnie nukryžiuotas! » [23]O jis pasakė: « Ką gi bloga
jis padarė? » Bet jie dar labiau šaukė, sakydami: « Tebūnie nukryžiuo-
tas! » [24]O Pilotas, matydamas, kad nieko nelaimi, bet sąmyšis tik dar
didėja, paėmęs vandens, nusiplovė minios akivaizdoje rankas, tardamas:
« Aš esu nekaltas dėl šio teisiojo kraujo. Jūs atsakysite. » [25]Ir, atsiliep-
dama, visa minia sakė: « Jo kraujas ant mūsų ir ant mūsų vaikų! » [26]Tuo-
met jis paleido jiems Barabą, o Jėzų, nuplakęs, atidavė nukryžiuoti.

11. Jėzus išjuokiamas ir erškėčiais vainikuojamas

[27]Tuomet valdytojo kareiviai, nusivedę Jėzų į pretoriumą, surinko
prie jo visą kohortą. [28]Išrengę jį, jie apsiautė jį purpuriniu apsiaustu
[29]ir, nupynę iš erškėčių vainiką, uždėjo jam ant galvos ir į jo dešinę įs-
praudė nendrę. Paskui, priklaupdami prieš jį, tyčiojosi iš jo, tardami:
« Sveikas, žydų karaliau! » [30]Ir, spiaudydami į jį, paėmė nendrę ir mušė

---

nieko tarp tavęs ir ano teisiojo » — lot. nihil tibi et iusto illi: « neprisidėk jokiu būdu prie ano teisiojo pasmerkimo ».

[20-22]Minia, sukurstyta ir prigrąsinta sinedristų, reikalavo, kad būtų paleistas Barabas, o ne Jēzus. Tuomet Pilotas, kreipdamasis į minią, klausē, ką turētų daryti su Jēzumi. Jis tikējosi, kad minioje atsirasią žmonių, kurie prašys pasigailēti Nazareto Mokytojo. Deja, atsakydami, jie visi šaukē ir reikalavo jį nukryžiuoti.

[23]Pilotas stebējosi tokiu minios nusistatymu. Jis dar kartą kreipēsi į juos, klausdamas: « Ką gi pikta jis yra padaręs, dēl ko turētų būti nukryžiuotas.» Aišku, Pilotas siekē gelbēti Jēzų, bet įšēlusi minia grūmojo ir šaukē, reikalaudama, kad būtų nukryžiuotas.

[24]Valdytojas, matydamas, kad jo pastangos paleisti Jēzų nesulaukia minioje pritarimo; priešingai, ją tik labiau siutina, bijodamas maišto, o taip pat būti apskųstas ciesoriui /Jon 18,12/, nenoromis ryžosi patenkinti žydų reikalavimą, leisdamas jį nukryžiuoti. Bet prieš tai paprašē vandens ir, nusiplaudamas rankas, pareiškē neesąs kaltas dēl šio teisiojo žmogaus nužudymo, primindamas žydams, jog visa kaltē krinta ant jų. Pastebētina, kad anuo metu, kaip žydai, taip ir pagonys, praktikuodavo rankų nusiplovimu išreikšti savo nekaltumą dēl vieno ar antro asmens pasmerkimo /AtI 21,6; Ps 26,6/.

[25]Žydai, atsiliepdami, pilnai prisiēmē atsakomybę už Jēzaus nužudymą, ir tai ne tik kaip individai, bet ir kaip visa tauta, šaukdami: « Jo kraujas tebūnie ant mūsų ir ant mūsų vaikų!»

[26]Matas sumini, kad Pilotas liepē nuplakti Jēzų, bet nepaaiškina kodēl. Paaiškina evangelistas Jonas 19,1-15. Tikrumoje Pilotas, įsakydamas nuplakti Jēzų, siekę jį išgelbēti. Jis manē, kad minia, pamačiusi Jēzų nuplaktą, tuo pasitenkins, ir nereikalaus jį nužudyti.

[27]Valdytojas turējo savo asmeninę sargybą. Kareiviai, skirti valdytojo apsaugai, buvo vadinami pretorianais. Mat, valdžios rūmai vadinosi pretorium; todēl rūmų sargybiniai vadinosi pretorianais. Jeruzalēje valdžios rūmai buvo Antonijos pilyje, kuri radosi prie šventyklos, į šiaurę. K o h o r t a — karinis vienetas, susidedąs iš 600 karių ir vadovaujamas karininko, kuris turējo tribūno titulą. Prie Jēzaus susirinko greičiausiai ne visi 600 kareivių, bet visi kohortos kariai, kurie tuo metu ten buvo.

[28-30]Kareiviai buvo girdēję apie Jēzų, tikriausiai iš sinedristų, kad jis

jam per galvą. [31]Ir, kai pasityčiojo iš jo, nuėmė nuo jo apsiaustą, apvilko jį jo drabužiais ir jį nuvedė nukryžiuoti.

12. Su kryžiumi ir ant kryžiaus

[32]O išeidami sutiko žmogų kirenietį, vardu Simoną. Šį jie privertė
nešti jo kryžių. [33]Ir, atėję į vietą, vadinamą Golgota, kuri yra vadinamoji Kaukolės vieta, [34]jie davė jam gerti vyno sumaišyto su tulžimi,
bet, kai paragavo, jis nenorėjo gerti. [35]O jį nukryžiavę, pasidalijo jo
drabužius, mesdami burtą, [36]ir, atsisėdę, sergėjo jį tenai. [37]Virš jo galvos
uždėjo jo apkaltinimo užrašą: « Šitas yra Jėzus, žydų karalius. »

---

laikąs save karaliumi, esąs žydas nacionalistas. Todėl naudojasi proga, kad iš jo pasityčiotų. Nuplakę, jie jį apsiautė pretoriano raudonu ploščiumi tartum tai būtų purpurinis karališkas apsiaustas. O ant galvos jam užspaudė iš erškėčių nupintą vainiką, lyg tai būtų karališka karūna. Pagaliau į dešinę ranką įspraudė nendrę, tartum tai būtų valdovo skeptras. Štai žydų karalius! Dabar prieš jį jie klaupėsi ir, tyčiodamiesi, sveikino, sakydami: « Sveikas, žydų karaliau! » Paskui, paėmę nendrę, ėmė kirsti jam per galvą, kad erškėčių dygliai giliau įsmigtų, labiau įskaudintų, daugiau sukruvintų. Tokį Jėzų: sumuštą, išniekintą, kruviną, į žmogų nepanašų-Pilotas pristatė žydų miniai, tardamas: « Štai žmogus! » Jis tikėjosi, kad, išvydę jį tokį, žydai nurims, jo pasigailės, nereikalaus, kad būtų nukryžiuotas. Deja, žydų žiaurumas buvo didesnis, negu Pilotas galėjo įsivaizduoti.

[31]Kai Pilotas, žmogus egoistas ir bailys, nenoromis ir nusiplaudamas rankas nusilenkė žydų reikalavimui ir atidavė Kristų nukryžiuoti, kareiviai ji vėl apvilko jo drabužiais, ir, uždėję jam ant pečių kryžių, išvedė į nukryžiavimo vietą.

[32]Kareiviai vedė Jėzų į nukryžiavimo vietą. Jis ėjo nešdamas sunkų kryžių. Jo jėgos buvo beišsenkančios. Todėl šimtininkas, bijodamas, kad Jėzus galįs nepajėgti nueiti iki mirties vietos, sustabdė pakeliui sutiktą svetimšalį vyrą, Simoną, ateivį iš Kirenėjos, ir jį privertė padėti Jėzui nešti kryžių. Simonas su savo šeima vėliau tapo žymūs krikščionys, ypač buvo žinomi tarp pirmųjų krikščionių du jo sūnūs Aleksandras ir Rufus /Mk 15,21/.

[3]Nukryžiavimo vieta radosi keletą šimtų metrų atstu nuo miesto, į šiaurę. Tai buvo apie 10 metrų aukščio kalva. Ji turėjo kaukolės išvaizdą, todėl buvo vadinama: lot. calvarium, arm. gulgutha, o gr. golgotha, liet. kaukolė.

[34]Pasmerktiesiems mirti ant kryžiaus būdavo duodama gerti vyno sumaišyto su kartumynais, kad palengvintų kančias, kurios turėjo būti nežmoniškos /Pat 31,6/. Evangelistas kartumynus vadina tulžimi /Ps 69,22/ Mat, tulžis paprastai laikoma simboliu kartybės. Jėzus, paragavęs ir pažinęs, kad tai yra gėrimas skausmui sumažinti, atsisakė gerti. Jis buvo pasiryžęs pakelti visą skausmą, koks jis bebūtų, ir kokį žmogiškos jėgos gali pakelti.

[35]Prieš prikalant ant kryžiaus, kareiviai išrengė Jėzų, jį apnuogindami. Taip buvo įprasta nukryžiuoti, kad nukryžiuotasis dar daugiau kentėtų nuo saulės ir nuo vabzdžių. Nukryžiuotojo drabužiai tekdavo kareiviams, kurie įvykdydavo nukryžiavimą. Jėzaus tunika — apatinis rūbas — buvo numegzta, ir buvo iš vieno gabalo. Todėl kareiviai metė burtą, kuriam jų šis drabužis turėjo tekti /Jon 19,23-24/.

[36]Kai Jėzus buvo prikaltas prie kryžiaus ir kryžius pakeltas aukštyn, kareiviai pasiliko sargyboje, sėdėdami prie kryžiaus. Mat, nukryžiuotieji turėjo būti saugojami, kad kas nors nesikėsintų išgelbėti. Sargyba turėdavo pasilikti, kol nukryžiuotasis numirdavo.

[37]Kristaus kryžiaus forma buvo maždaug tokia, kokią mes esame pratę vaizduotis. Išilginis gabalas buvo gana aukštas, taip kad kareivis buvo

[38]Tuomet su juo nukryžiuojami du nusikaltėliai: vienas iš dešinės, o kitas iš kairės.
[39]O einantieji pro šalį tyčiojosi iš jo, kraipydami galvas [40]ir sakydami: « Tu, kuris sugriauni šventyklą ir per tirs dienas atstatai, gelbėk save! Jei tu esi Dievo Sūnus, nužengk nuo kryžiaus! » [41]Panašiai ir vyriausieji kunigai su Rašto žinovais ir seniūnais, tyčiodamiesi, sakė: [42]« Kitus išgelbėjo, o savęs negali išgelbėti! Jis Izraelio karalius! Tenužengia dabar nuo kryžiaus, ir tikėsime juo! [43]Pasitikėjo Dievu, teišgelbsti dabar jį, jei nori! Jis juk sakė: — Aš esu Dievo Sūnus. » — [44]O užgauliojo jį taip pat ir nusikaltėliai, kurie buvo nukryžiuoti su juo.

2. *MIRTIS*

1. Jėzus miršta ant kryžiaus

[45]Nuo šeštos gi valandos pasidarė tamsu visoje žemėje iki devintos valandos. [46]O apie devintą valandą Jėzus sušuko didžiu balsu, tarda-

---

priverstas pakelti įmirkytą kempinę ant nendrēs, kad pasiektų Jēzaus lūpas /Mt 27,48/. Virš Jēzaus galvos, ant išilginio kryžiaus gabalo, kareiviai prikalē medinę lentelę su įrašu trimis kalbomis-graikų, lotynų ir ebrajų. Įrašas: « Šitas yra Jēzus, žydų karalius » — nurodē kaltę, kodēl jis buvo nukryžiuotas, būtent, kad jis dējęsis esąs žydų karalius.

[38]Teisusis Dievo Sūnus nukryžiuojamas su dviem plēšikais ir galvažudžiais. Teisusis Dievas tarp nusikaltēlių žmonių! Tai įspūdingas atpirkimo paveikslas.

[39-44]Žmogaus piktumas yra beribis. Neturējo ribų ir žydų niekingumas. Jie nesitenkino pakabinę Jēzų ant kryžiaus. To jiems neužteko. Jie jį kenčiantį ir mirštantį niekino ir užgauliojo. K r a i p y d a m i g a l v a s tai buvo įprastas pas žydus pajuokos ženklas /Jer 18,16; Ps 22,8; Ekkli 13,7/.

[45]Jēzus kentējo ant kryžiaus apie tris valandas: nuo 6, mūsų skaičiavimu 12, iki 9, mūsų 15val. Kai Jēzus buvo pakeltas su kryžiumi aukštyn, staiga pasidarē tamsu Jeruzalēje ir visame krašte, ir tai tęsēsi, kol numirē. Staigus sutemimas buvo nuostabus, bet nebūtinai stebuklingas. Tai galējo įvykti ir dēl gamtinių veiksnių. Nuostabumas tačiau yra sutapime su Jēzaus kančia ant kryžiaus. Viena yra tikra, kad tai nebuvo saulēs užtemimas, kaip tai periodiškai atsitinka. Mat, tokie užtemimai neįvyksta, kai yra mēnulio pilnatis. O Jēzus mirē kaip tik kai buvo pilnatis, būtent, Velykų išvakarēse. Kodēl Jēzui mirštant tamsa apgaubē žemę? Šis reiškinys tikriausiai turi dvasinę prasmę. Tamsa juk ženklina liūdesį ir skausmą. Šį liūdesį ir skausmą išgyveno prigimtis dēl Kūrējo mirties. Be to, žemę apgaubusi tamsa Išganytojui mirštant ženklino, jog tie, kurie pasmerkē ir žudē Dievo Sūnų, buvo tamsybių vaikai, tamsybių kunigaikščio-velnio tarnai. Velnias triumfavo, matydamas Jēzų mirštant ant kryžiaus; bet jis nesuvokē, jog tai nebuvo jo laimējimas, bet verčiau pralaimējimas. Kryžius tapo tikrasis ginklas kovoti ir laimēti prieš velnią.

[46]Nežmoniško fizinio skausmo kamuojamas ir dvasia prislēgtas, Jēzus balsiai šaukēsi Tēvo, skųsdamasis Psalmēs žodžiais, kad jaučiasi esąs užmirštas ir apleistas. Kaip seka iš 22 psalmēs konteksto, tai nebuvo šauksmas to, kuris priekaištauja, bet verčiau to, kuris skundžiasi Tēvui, kadangi juo pasitiki. Jēzus prabilo aramaiškai-ebraiškai. Eli, Eli-ebraiška, o lema sebaktani-aramaiška forma.

mas: « Eli, Eli, lema sebaktani? » Tai yra: « Mano Dieve, mano Dieve,
kam mane apleidai? » [47]Kai kurie gi iš ten stovėjusiųjų, išgirdę, sakė:
« Šitas šaukiasi Elijo. » [48]Ir tuojau vienas iš jų, pribėgęs, primirkė paimtą
kempinę acte ir, užmovęs ant nendrės, davė jam gerti. [49]O kiti sakė:
« Palauk! Žiūrėkime, ar ateis Elijas jo išgelbėti. » [50]Jėzus gi, dar kartą
sušukęs skardžiu balsu, atidavė dvasią.
[51]Ir štai šventyklos uždanga perplyšo pusiau nuo viršaus iki apačios,
ir žemė drebėjo, ir uolos skilo; [52]kapai atsivėrė, ir daug mirusiųjų šven-
tųjų kūnų prisikėlė. [53]Išėję po jo prisikėlimo iš kapų, jie atėjo į šven-
tąjį miestą ir pasirodė daugeliui. [54]O centurijonas ir, kurie su juo sau-
gojo Jėzų, matydami žemės drebėjimą ir visa, kas dėjosi, buvo apimti
didelės baimės ir sakė: « Tikrai šitas buvo Dievo Sūnus! » [55]Buvo gi tenai
daug moterų, kurios stebėjo iš tolo. Tai buvo tos, kurios sekė Jėzų iš Ga-
lilėjos, kad jam tarnautų. [56]Tarp jų buvo Marija Magdalena, ir Marija,
Jokūbo ir Juozapo motina, ir Zebediejaus sūnų motina.

---

[47]Kai kurie iš ten stovējusiųjų, išgirdę žodžius-Eli, Eli-pagalvojo, kad Jēzus šaukiasi pranašo Elijo /ebr. elijah/. Mat, žydai Eliją laikē kenčiančiųjų užtarēju.

[48]Kristus, kybodamas ant kryžiaus, prabilo septynis kartus. Evangelistas Jonas 19,28 mini, kad Jēzus prabilo, ištardamas žodį: « Trokštu ». Vienas kareivis, išgirdęs šį kenčiančiojo Išganytojo žodį, pamirkęs kempinę specialiai paruoštame skausmui sumažinti gērime ir ją užmovęs ant nendrēs, pakēlē prie Jēzaus lūpų, kad jis, pačiulpęs iš rūgšties ir kartumynų paruošto gērimo, kiek atsigaivintų.

[49]Kiti tačiau draudē jį, kviesdami palaukti, kad netrukdomi galētų stebēti, ar pasirodys Elijas. Šisai tačiau atsakē, kviesdamas turēti kantrybēs, nes jis duodąs Jēzui gērimo atsigaivinti, kitaip jis gali čia pat numirti, o, jei jis numirs, Elijas tikrai nepasirodys /Mk 15,36/.

[50]Prieš mirdamas, Jēzus balsiai sušuko, ištardamas: « Baigta » /Jon 19,30/ ir « Tēve, į tavo rankas atiduodu savo sielą » /Lk 23,46/.

[51]Jeruzalēs šventykla buvo padalinta į dvi dalis, atskirtas išausta brangia uždanga. Priekinē dalis buvo vadinama švenčiausioji, o užpakalinē-švenčių švenčiausioji. Į šią pastarąją tebuvo leidžiama įeiti tik vyriausiam kunigui /Iš 26,31/. Jēzui mirštant, ši uždanga kiaurai perplyčo pusiau. Tai buvo ženklas iš dangaus. Jis reiškē, kad su Jēzaus mirtimi baigēsi S.T. ir prasidējo N.T. laikotarpis: baigesi Jahvēs kultas Jeruzalēs šventykloje, o prasidējo dvasinis Dievo garbinimas Kristaus Bažnyčioje /Žyd 10,9/. Kristui mirštant, ne tik šventyklos uždanga plyšo pusiau, bet ir kiti nuostabūs reiškiniai dējosi, būtent, žemē drebējo, uolos plyšo, kapai atsivērē. Pastebētina, kad žemēs drebējimas S.T. buvo laikomas Dievo bausmēs ženklu /Iz 6,4; Am 8,8/.

[52]-53Matas, sekdamas, jam įprastu būdu, daugiau loginę, negu chronologinę įvykių eilę, šalia kitų nuostabių įvykių Kristui mirštant ant kryžiaus, mini kai kurių mirusiųjų pasirodymą Jeruzalēje. Tai tačiau įvyko ne Kristaus mirties, bet jo prisikēlimo proga.

[54]Centurijonas-šimtininkas, kuris vadovavo kariniam daliniui, nukryžiuojant Jēzų, išvydęs visus tuos įvykius, įsitikino, kad Jēzus buvo tikrai Dievo Sūnus. Taip pat ir kai kurie iš kareivių įtikējo, kad Jēzus nebuvo paprastas žmogus. Todēl grįžo atgal pilni baimēs.

[55]Nukryžiavimo sceną iš tolo sekē ir stebējo keletas moterų, kurios sekē Jēzų jo kelionių metu ir jam patarnavo. Tarp tų buvo Marija Magdalena /Lk 7,37-50; Jon 11,1/; Marija Kleopienē, Juozapo brolio žmona ir žinomų Viešpaties brolių, t.y. pusbrolių Jokūbo, Juozapo, Simono ir Judo motina /Mt 12,46; Jon 19,25/ ir Salomē, Zebediejaus žmona ir apaštalų Jokūbo ir Jono motina /Mt 20,20/.

2. Jėzus kape

[57]Atėjus gi vakarui, atvyko turtingas žmogus iš Arimatėjos, vardu
Juozapas; jis irgi buvo Jėzaus mokinys. [58]Šisai, nuėjęs pas Pilotą, pap-
rašė Jėzaus kūno. Tuomet Pilotas liepė atiduoti. [59]Ir, paėmęs Jėzaus
kūną, Juozapas įvyniojo jį į tyrą drobulę [60]ir paguldė naujame kape,
kurį buvo išsikaldinęs uoloje, ir, ant kapo angos užritinęs didelį akmenį,
nuėjo. [61]O buvo tenai Marija Magdalena ir kita Marija, kurios sėdėjo
priešais kapą.
[62]Sekančią gi dieną, kuri eina po Prisirengimo dienos, vyriausieji
kunigai ir fariziejai susirinko pas Pilotą, [63]sakydami: «Valdove, mes
atsiminėme, kad anas suvedžiotojas, būdamas gyvas, sakė: — Po trijų
dienų aš prisikelsiu! — [64]Įsakyk tad saugoti kapą iki trečios dienos,

---

[57]Atėjus vakarui, t.y. vakarėjant, pirma negu pasirodė žvaigždės ant dangaus, bei pirma negu prasidėjo šventė, vienas iš slaptųjų Jėzaus mokinių, būtent, Juozapas iš Arimatėjos, sinedriumo narys, turtingas ir įtakingas vyras, atėjo, kad pasirūpintų Mokytojo palaidojimu; kitaip jo kūnas, kaip būdavo paprastai elgiamasi su nukryžiuotaisiais, būtų buvęs įmestas į bendrą duobę ir palaidotas su kitais nusikaltėliais. Žydai garbingą palaidojimą laikė didele malone /Tob 1,20/. Juozapas buvo kilęs iš Arimatėjos: tai senasis Haramatah, nūdien Rentis miestelis, 14 km. į šiaurės rytus nuo Lidos. Jis tikėjo į Jėzų, bet bijojo viešai prisipažinti esąs jo mokinys bei sekėjas /Mk 15,43/. Jam mirus tačiau, jis išdrįso pasirūpinti, kad Mokytojas būtų garbingai palaidotas.

[58]Būdamas sinedriumo narys /Mk 15,43/, Juozapas turėjo galimybę būti priimtas Piloto. Atėjęs pas valdytoją, paprašė leidimo palaidoti Jėzų. Pilotas stebėjosi, kad Jėzus taip greitai numirė. Norėdamas būti tikras, jis pasiuntė kareivius patikrinti, ar tikrai Jėzus jau yra miręs /Jon 19,31-37/. Tik gavęs užtikrinimą, davė Juozapui leidimą palaidoti.

[59]Gavęs leidimą, Juozapas, atėjęs, nuėmė Jėzaus kūną nuo kryžiaus, jį įvyniojo, žydams įprastu būdu, į drobulę, kad paskui paguldytų kape.

[60]Juozapas netoli nuo nukryžiavimo vietos buvo išsikaldinęs sau kapą uoloje. Dabar jame jis palaidoja Jėzų. Uoloje iškaltas kapas paprastai susidėdavo iš dviejų mažų kambarėlių-angų. Iš lauko įeinama į prieangį o iš ten pro mažą skylę įeinama į antrą kambarėlį, kur ant uoloje iškalto suolo būdavo paguldomas kūnas. Palaidojus, ant kapo angos būdavo užritanama didelis akmuo. Tokiame kape ir taip Juozapas palaidojo Jėzaus kūną.

[61]Jėzaus palaidojimo liudininkėmis buvo Marija Magdalena ir kita Marija, būtent, Marija Kleopienė /Mt 27,56; Jon 19,25/. Jos sėdėjo priešais kapą ir stebėjo, kaip Juozapas drauge su kitu slaptu Jėzaus mokiniu ir žinomu sinedristu Nikodemu /Jon 19,39/ palaidojo Mokytoją. Žydai paprastai, prieš įvyniojant kūną į drobules, užpildavo kvepalų. Kadangi Jėzus buvo laidojamas paskubomis, dėl artėjančios šventės, tai nei Juozapas, nei moterys, matyt, nesuskubo pasirūpinti kvepalų, kad pateptų Jėzaus kūną, jį laidojant. Štai kodėl šį patarnavimą moters norėjo atlikti Velykų rytą /Mk 16,1/.

[62]Jėzus mirė ir buvo palaidotas penktadienį vakarėjant. Tais metais tai buvo Pasirengimo diena prieš Velykas: mes ją vadintume-prieššventė. Šią dieną žydai pasirengdavo Velykų šventei ir vakare valgydavo Velykų avinėlį /Lk 23,56/. Iš čia seka, kad žydai-vyriausieji kunigai ir fariziejai-atsilankė pas Pilotą, prašydami pastatyti sargybą prie Jėzaus kapo, pačioje Velykų šventėje, t.y. 16 Nisan.

[63-64]Ir nužudę Jėzų sinedristai jo ėmė bijoti. Jie prisiminė, jog jis buvo kalbėjęs, kad turėsiąs mirti, bet trečioje dienoje prisikelsiąs /Mt 12,40; Mk 9,30/. Todėl pradėjo bijoti, kad apaštalai bei mokiniai neišvogtų kūno iš kapo ir nepaskleistų gando, būk jis prisikėlęs. Šis eventualumas, jų manymu, galėjo turėti blogesnių pasėkų, negu Jėzaus dėjimasis Mesiju.

kad kartais jo mokiniai, atėję, jo neišvogtų ir visuomenei nesakytų: — Jis prisikėlė iš numirusiųjų! — Ir pastaroji apgavystė būtų blogesnė už pirmąją.» [65]Pilotas jiems tarė: «Turite sargybą. Eikite ir saugokite, kaip išmanote.» [66]O jie, nuėję, apsaugojo kapą, užantspauduodami akmenį ir pastatydami sargybą.

3. *PRISIKĖLIMAS*

1. Tuščias kapas

28. [1]O subatai praėjus, auštant pirmajai savaitės dienai, Marija Magdalena ir kita Marija atėjo pažiūrėti kapo. [2]Ir štai ištiko didelis žemės drebėjimas: mat, Viešpaties angelas, nužengęs iš dangaus ir priėjęs, nurito akmenį ir atsisėdo ant jo. [3]Jo išvaizda buvo it žaibas, o jo drabužis-baltas it sniegas. [4]Sargybiniai, jo pabūgę, ėmė drebėti ir pasidarė tartum mirę. [5]O, prabilęs, angelas tarė moterims: «Jūs nebijokite! Nes aš žinau, kad ieškote Jėzaus, nukryžiuotojo. [6]Jo čia nėra, nes jis prisikėlė, kaip buvo sakęs. Ateikite, pamatykite vietą, kur buvo paguldy-

---

[65]Pilotas patenkina sinedristų prašymą: duoda jiems sargybą ir leidžia pasirūpinti kapo saugojimu, kaip jiems patinka.

[66]Gavę valdytojo sutikimą, vyriausieji kunigai padaro visa, kad Kristaus kapas būtų užtikrintai apsaugotas, pašalinant kiekvieną Kristaus kūno išvogimo pavojų. Visų pirma, jie užantspauduoja akmenį, kuris buvo užristas ant kapo angos, kad niekas negalētų įeiti į vidų; o prie kapo pastato sargybinius, kad jie budētų ir saugotų dieną naktį. Šiuo žydai, nenorēdami, pasitarnavo Kristui ir krikščionims, nes Jēzaus prisikēlimo iš numirusiųjų faktui tuo suteikē neginčijamą tikrumą.

[28'1]Subatos dieną žydai turējo laikyti griežtą poilsį. Moterys, kurios buvo prie Jēzaus laidojimo, ir kurios dēl prasidedančios šventēs nesuskubo patepti Jēzaus kūną, vos tik baigēsi subata, auštant sekmadienio rytui, skubējo prie kapo su kvepalais, kad iš savo pusēs prisidētų prie paskutinio patarnavimo Mokytojui, patepant bei įbalzamuojant jo kūną. Matas mini, kad prie kapo skubējo Marija Magdalena ir kita Marija; tikriausiai Kleopienē. Morkus tačiau pažymi, kad buvo taip pat ir Salomē: apaštalų Jono ir Jokūbo motina.

[2]Kristui mirštant ir prisikeliant drebējo žemē. Tai buvo ženklas, kad Dievo galybē tiesioginiai reiškēsi vienu ir antru atveju. S.T. kiekvieną Dievo apsireiškimą lydējo žemēs drebējimas ar kitoks gamtos sukrētimas /Plg Ps 67,8; 97,7; 98, 113,6; Joel 3,16 ir k./. Dievo įsikišimą ženklino angelo pasirodymas. Angelas, pasirodęs, atgamtine jēga atvērē kapą ir pasiliko sēdįs ant nuo kapo angos nuristo akmens.

[3]Angelo veidas spindējo didele — it žaibo — šviesa, o jo drabužiai švitējo balti — it saulēs spindulių nušviestas sniegas: tai buvo antgamtinē šviesa ir antgamtinis švitējimas.

[4]Angelo pasirodymas sargybinius tiek išgąsdino, kad jie iš baimēs drebējo ir buvo tartum be žado.

[5]Moterys, atējusios prie kapo su kvepalais, nustebo, išvydę, jį esant atvirą. Kai atējo arčiau ir bandē pažvelgti į vidų, pamatē angelą. Nors jis neapsireiškē joms savo dieviškame spindējime, kokį išvydo sargybiniai /Mk 1,68/, vienok, /į išvydę, jos išsigando. Jis tad visų pirma jas nuramino.

[6] Nuraminęs ir padrąsinęs, angelas praneša moterims, kad Jēzus yra prisikēlęs, kaip tai jis pats iš anksto apaštalams buvo pasakęs /Mt 26,32/. Po to kviečia jas įeiti į vidų, pamatyti ir įsitikinti, kad tikrai kapas yra tuščias, nes Mokytojas yra prisikēlęs.

tas. [7]Ir tuojau, nuėję, pasakykite jo mokiniams, jog yra prisikėlęs iš
numirusiųjų, ir štai pirma jūsų eina į Galilėją; tenai jį pamatysite. — Štai
aš jums pasakiau.» [8]Ir paskubomis apleidę kapą, su baime ir dideliu
džiaugsmu jos bėgo pranešti jo mokiniams.

2. Pasirodo moterims

[9]Ir štai Jėzus atsistojo prieš jas, tardamas: «Sveikos!» O jos, pri-
puolusios, apkabino jo kojas ir sukniubo prieš jį. [10]Tuomet Jėzus joms
taria: «Nebijokite! Eikite, pasakykite mano broliams, kad vyktų į Ga-
lilėją. Tenai jie mane išvys.»

3. Sinedristai griebiasi apgaulės

[11]O joms nuėjus, štai kai kurie iš sargybinių, atėję į miestą, pranešė
vyriausiems kunigams visa, kas buvo įvykę. [12]Šieji, susirinkę su seniū-
nais ir padarę nutarimą, davė kareiviams daug pinigų, [13]tardami: «Sa-
kykite, kad naktį, mums bemiegant, jo mokiniai, atėję, jį pavogė. —
[14]Ir, jei tai išgirstų valdytojas, mes jį įtinkinsime ir jus apsaugosime.»

---

[7]Angelas, pranešęs, kad Jēzus prisikēlęs, ragino moteris skubēti pas apaštalus ir jiems pranešti apie prisikēlimą, nurodant, jog jie jį išvysią Galilējoje, kaip jis jiems tai iš anksto buvo pasakęs /Mt 26,32/. Moterys, matyt, norējo angelą ko klausti, bet jis nesileido į kalbas, pareikšdamas, jog yra pasakęs, ką turējo pasakyti.

[8]Moterys, išsigandusios, bet drauge kupinos džiaugsmo, mat, Jēzus prisikēlęs, bēgte nubēgo pas apaštalus, kad jiems praneštų linksmą žinią.

[9]Joms beskubant, staiga prieš jas atsistojo Jēzus. Tai įvyko greičiausiai, ne kai jos nuo kapo bēgo pas apaštalus, bet kai nuo apaštalų grįžo atgal prie kapo /Lk 24,22/; be to, Jēzus veikiausiai pasirodē tik Marijai Magdalenai, kai ji, sugrįžusi prie kapo, verkē ir ieškojo Mokytojo /Jon 20,11-18/.

[10]Kaip angelas moterims, taip ir Jēzus, pasirodęs Marijai Magdalenai, liepē pranešti mokiniams, kad vyktų į Galilēją, kur jis jiems pasirodysiąs.

[11]Moterims atsitolinus nuo kapo, o sargybiniams atsigavus iš išgąsčio, kai kurie jų nuējo pas žydų vyresniuosius, kad jiems praneštų, kas buvo įvykę.

[12]Žinia apie angelo pasirodymą, kapo atvērimą ir Kristaus prisikēlimą sujaudino žydus. Įvyko tai, ko vyriausieji kunigai bijojo. Gandas apie Kristaus prisikēlimą galējo būti pavojingesnis savo pasēkomis, negu paties Kristaus mokslas ir veikla. Tiesa, kareiviai tematē tik angelą, paties Prisikēlusiojo jie nematē; bet angelo pasirodymas ir tuščias kapas buvo aiškus liudijimas, kad Kristus tikrai prsikēlē, kaip buvo pranašavęs. Reikējo tad griebtis priemonių, kad žinia apie Kristaus prisikēlimą nepasklistų minioje. Vyriausieji kunigai todēl tuojau sušaukē sinedriumą, kad, pasitarę, nuspręstų, kas darytina. Jie nusprendē papirkti sargybinius, kad, meluodami, paliudytų, būk naktį, jiems sumigus, mokiniai išvogę iš kapo Jēzaus kūną ir jį kur nors paslēpę.

[14]Kareiviai greičiausiai pradžioje bijojo priimti sinedriumo siūlymą, nes prisipažinti, jog, beeinant sargybą, buvo užmigę, buvo pavojinga. Valdytojas, sužinojęs, galējo juos atiduoti karo lauko teismui, už ką grēsē net mirties bausmē. Sinedristai todēl juos ramina, užtikrindami, jog nuo galimo pavojaus būti nubaustiems jie juos užtarsią pas valdytoją ir apginsią, taip kad nieko jiems neatsitiks.

[15]O jie, paėmę pinigus, padarė, kaip buvo pamokyti. Ir tas gandas yra pasklidęs tarp žydų iki šiai dienai.

4. Pasirodymas Galilėjoje

[16]O vienuolika mokinių nuėjo į Galilėją, į kalną, kurį Jėzus buvo jiems nurodęs. [17]Ir, jį išvydę, jie puolė kniūpsčiomis ant žemės; kai kurie tačiau abejojo. [18]O Jėzus, prisiartinęs, jiems kalbėjo, sakydamas: « Man duota visa valdžia danguje ir ant žemės. [19]Eidami tad, mokykite visas tautas, krikštydami juos vardan Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios, [20]mokydami laikyti visa, ką esu įsakęs. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos. »

---

[15]Kareiviai, užtikrinti, jog būsią apsaugoti nuo galimų nemalonumų ar bausmės, priėmė žydų siūlymą: paėmė pinigus ir paskleidė gandą, būk Kristaus kūnas buvęs iš kapo išvogtas. Šis gandas, sinedristų rūpesčiu ir pastangomis, buvo plačiai paskleistas, ir jis buvo dar gyvas, kai Matas rašė savo evangeliją, būtent, po 20-30 metų nuo Kristaus mirties. Ilgainiui tačiau tas gandas išnyko, nes nei Lukas Apštalų Darbų knygoje, nei šv. Paulius savo laiškuose jo nemini.

[16]Matas mini Jėzaus pasirodymą mokiniams tik Galilėjoje. Jis tačiau suponuoja kitus jo pasirodymus Jėruzalėje /Jon 20,26/, kurių metu Mokytojas liepė jiems eiti į Galilėją ir nurodė vietą, kur jis jiems vėl pasirodysiąs. Jėzus Galilėjoje mokiniams pasirodė ant kurio tai kalno. Greičiausiai tai įvyko ant Palaiminimų kalno.

[17]Kristus Galilėjoje greičiausiai pasirodė ne tik apaštalams, bet ir didesniam būriui kitų mokinių. Šv. Paulius mini /1Kor 15,6/, kad Kristus pasirodė penkiems šimtams brolių. Nėra negalima, kad Matas čia kalba kaip tik apie šį Pauliaus minimą pasirodymą. Tie, kurie tikėjo, sukniubo prieš Jėzų, jį pagarbindami. Bet buvo ir tokių, kurie netikėjo, kad tai prisikėlęs Jėzus.

[18]Jėzus, kreipdamasis į visus-tikinčius ir abejojančius —, iškilmingai pareiškia, jog jis esąs Dievo Siųstasis, Dievo numylėtasis Sūnus, turįs visą galią ir visą valdžią visoje visatoje.

[19]Remdamasis Tėvo jam suteikta galia, Jėzus siunčia apaštalus, įgaliodamas ir įpareigodamas juos skelbti Evangeliją, krikštyti Švenčiausios Trejybės vardu, mokyti ir reikalauti, kad pakrikštytieji vykdytų dangiškojo Tėvo valią, kaip jis ją skelbė ir vykdė.

[20]Jėzus užtikrina apaštalus, jog jis visada bus su jais nematomu būdu, juos antgamtiniai stiprindamas ir jiems vadovaudamas.

ŠV. EVANGELIJA PAGAL MORKŲ

1. Autorius. — Krikščioniškas Padavimas aiškiai ir vieningai liudija, kad antrąją Evangelijos knygą parašė Morkus. Kas yra šisai Morkus?

Apie evangelistą Morkų kai ką žinome iš N.T. šv. knygų. Jose jis minimas 10 kartų. Būtent, Apaštalų Darbų knygoje, Pauliaus ir Petro laiškuose. Visą eilę liudijimų apie jį užtinkame Bažnyčios Tėvų raštuose.

Morkus buvo žydas, iš Levi giminės /Kol 4,10/. Tikrasis jo vardas buvo Jonas, bet jis, kaip anuo laiku pas žydus buvo praktikuojama, turėjo dar antrąjį, lotynišką, vardą-Morkus. Apaštalų Darbuose, kalbant apie jį, jis vadinamas-Jonas, vadinamas Morkus /12,12/, Jonas /13,5.13/, Morkus /15,35/. Kristaus viešo gyvenimo pabaigoje Morkus su motina Marija gyveno Jeruzalėje. Jų namuose apaštalai susirinkdavo melstis pirmaisiais krikščionybės metais /ApD 12,12/. Spėjama, kad ten pat Jėzus bus valgęs paskutinę Vakarienę; ir po prisikėlimo ten jis bus pasirodęs Vienuolikai Velykų dieną /Mk 14,13-16; Jon 20,19-21/. Yra taip pat pagrindo spėti, kad antrojoje evangelijoje minimas jaunikaitis, kai Jėzų suėmė Getsemani, ir kai sargybiniai bandė nutverti ir jį, jis pabėgo nuogas, palikdamas apsiaustą sargybinių rankose /Mk 14,51s/, buvęs pats Morkus. Juk tokį, visai nereikšmingą įvykį, galėjo suminėti tik tas, kuris kokiu nors būdu buvo asmeniškai liečiamas. Ši aplinkybė tačiau, jei anas jaunuolis tikrai buvo Morkus, leidžia manyti, kad antrosios evangelijos autorius, Jėzui apaštalaujant, jį, tiesa, pažino, bet jo tikruoju mokiniu nebuvo, nes buvo dar perjaunas. Vadinasi, jis nebuvo betarpis visų evangelijoje pasakojamų įvykių liudininkas.

Morkus buvo Barnabo giminaitis: pusbrolis ar broliavaikis /Kol 4,10/. Barnabas pasirūpino įjungti Morkų į pirminės Bažnyčios gyvenimą ir apaštalinę veiklą. Kai Barnabas ir Paulius buvo Antijochijos tikinčiųjų pasiųsti nunešti aukų į Jeruzalę, jiems grįžtant, Barnabas pasiėmė su savim Morkų /ApD 12,25/. O vėliau, kai Barnabas su Pauliumi leidosi į pirmą apaštalinę kelionę, su jais keliavo ir Morkus /ApD 13,5/. Tačiau, atvykus į Pergę, Pamfilioje, Morkus, greičiausiai pabūgęs kelionės sunkumų bei pavojų, atsiskyrė nuo Pauliaus ir Barnabo ir grįžo atgal į Jeruzalę /ApD 13,13/. Barnabas, matyt, pateisino Morkų dėl šio jo poelgio, bet Paulius tai neigiamai vertino. Taip kad, kai jie rengėsi į antrą apaštalinę kelionę ir, kai Barnabas vėl siūlė pasiimti Morkų, Paulius nesutiko. Barnabas iš savo pusės nebuvo nusiteikęs nusileisti Pauliui. Tokiu būdu nesutarimas dėl Morkaus išskyrė šiuos du Evangelijos skelbėjus. Barnabas atsisakė vykti su Pauliumi, ir, pasiėmęs su savim Morkų, nuvyko apaštalauti į Kipro salą, iš kur jis buvo kilęs /ApD 15,37-40/.

Barnabo globojamas ir mokomas Morkus ilgainiui pilnai įsitraukė į apaštalinę veiklą, įsigydamas ir Pauliaus, o taip pat ir Petro pasitikėjimą ir tapdamas jų artimu ir vertinamu bendradarbiu. Tapęs šiųjų dvie-

jų didžiųjų apaštalų bendradarbiu, Morkus talkino apaštalavimo darbe kaip Pauliui, taip ir Petrui. Kai Paulius buvo kalinamas Romoje pirmosios nelaisvės metu /61-63 m./, Morkus buvo Romoje ir buvo artimas Pagonių Apaštalui. Paulius šitai mini savo laiškuose, rašytuose šios pirmos nelaisvės metu. Laiške Kolosiečiams skaitome: « Jus sveikina Morkus, šv. Barnabo pusbrolis » /Kol 4,10/. O laiške Filemonui jis rašo: « Tave sveikina Morkus, mano bendradarbis » /Fil 24/. Kiek vėliau Petras savo pirmajame laiške mini, jog Morkus yra su juo ir yra jam mylimasis sūnus. Jis rašo: « Jus sveikina mano sūnus Morkus » /1 Petr 5,13/.

Nerono persekiojimo metu /64 m./ Morkus buvo išvykęs į M. Aziją. Paulius antros savo nelaisvės metu, rašydamas Timotiejui, kviečia jį atvykti pas jį į Romą ir pasiimti bei atsivesti su savim Morkų, kuris jam esąs reikalingas kaip bendradarbis /2 Tim 4,11/.

Krikščioniškas Pàdavimas, kuris siekia patį apaštalą Joną, liudija, kad antrąją evangeliją bus parašęs Morkus Romoje, prašomas Romos tikinčiųjų, pagal tai, ką Petras buvo pasakojęs ir mokęs, ir ką jis iš to viso atsiminė /Plg. Papijas: Eus. H.E. III, 39.15: MG 20,299; Klem. A. Hup. in Petr: MG 9, 732; Iraen. Haer. III, 1.1: MG 7,844; Tertulianus, Adv. Marc. 4,5: PL 2,396/.

Po apaštalų Petro ir Pauliaus nužudymo Morkus bus gyvenęs Egipte, ir Aleksandrijoje bus įsteigęs krikščionišką Bendriją bei jai vadovavęs, kaip pirmasis vyskupas, iki savo mirties /Plg Eus. H.E. II,16,1: MG 20, 173/.

2. Evangelija. — Antroji Evangelijos knyga yra liudijimas apie Kristų, žmogumi tapusį Dievo Sūnų, kad žmonės į jį tikėdami pasiektų amžiną išganymą. Antrosios evangelijos /knygos/ pasakojimas yra paprastas, bet gyvas; suglaustas, bet vaizdingas; ištikimas atpasakojime, bet ne visada tikslus įvykių sugretinime. Visa tai rodo, kad autorius žinias sėmė iš betarpio įvykių liudininko, bet vargu ar jis pats bus buvęs betarpis įvykių liudininkas. Jei pats būtų buvęs betarpis liudininkas, greičiausiai nebūtų rašęs taip suglaustai, registruodamas vien įvykius, o apleisdamas visą eilę gražiausių Kristaus pasakytų kalbų ir nenurodydamas kai kurių įdomių aplinkybių; be to, būtų tikriausiai daugiau paisęs chronologinės įvykių eilės. Tačiau visa eilė paduodamų smulkmenų, kai kurių visai nežymių ir nieko nesakančių aplinkybių, o taip pat pasakojimo gyvumas, naudojant dažnai istorinį esamą laiką, rodo, jog autorius, rašydamas antrąją evangeliją, žinias sėmė iš betarpio įvykių liudininko.

Arčiau įsiskaičius į antrąją evangeliją, aiškiai matosi, kas galėjo būti anas betarpis įvykių liudininkas, iš kurio antrosios evangelijos autorius bus sėmęs žinias. Jis buvo ne kas kitas, o pats Petras. Antrosios evangelijos autoriaus ryšys su apaštalu Petru aiškiai matomas tiek iš evangelijos pobūdžio, tiek iš visos eilės aplinkybių, kurios liečia Petrą bei turi ryšį su juo. Kai skaitome Apaštalų Darbų knygoje paduodamas Petro kalbas, kuriose jis liudija apie Kristų, tai lengvai pastebime, jog antrojoje evangelijoje lygiai taip pat liudijama apie Jėzų /ApD 1,21; 2,22; 10,37-42/. O, kai atydžiai įsiskaitome antrąją evangeliją, pastebime kiek Petro asmuo yra artimas šiai evangelijai; kaip jis gyvas iš jos atsistoja prieš mus. Antroji evangelija pradedama Petro pašaukimu /Mk 1,16/. Ji tęsiama, rodant Petrą pirmuoju veikėju apaštalų tarpe, bei paduodant visą eilę su jo asmeniu susijusių aplinkybių ir smulkmenų /Mk 1,36; 9,2/. Pastebėtina taip pat, jog antrojoje evangelijoje smulkiai nupasakojama visa tai, kur pasireiškia Petro silpnybės /Mk 8,32; 14,37/, ir nuty-

limą tai, kas Petrą iškelia aukščiau už kitus apaštalus /Mt 14,28-31; 16, 17-19/. Tai lengva suprasti bei paaiškinti. Mat, Petras, būdamas nuolankus, mielai bus kalbėjęs apie tai, kas rodė jo silpnybes; o iš kitos pusės bus vengęs kalbėti apie tai, kas kėlė jo garbę. Taigi yra visai aišku, kad antrosios evangelijos autorius bus buvęs artimas Petrui, ir bus iš jo sėmęs žinias, kai ėmėsi rašyti evangelijos knygą.

Antrosios evangelijos kalba ir stilius leidžia manyti, kad jos autorius bus buvęs žydas, bet rašęs ne žydams, o romėnams, ar Romoje gyvenusiems krikščionims. Antroji evangelija, tiesa, buvo parašyta graikiškai, bet joje aiškiai matosi semito galvojimo būdas bei semitiški išsireiškimai. Nepaprastai gausiai vartojama jungtis « ir » gr « kai ». Aiškus ebraiškumas. Mat, ebrajų kalboje nuolat vartojama jungtis « ve » — « ir ». Be to, antroje evangelijoje užtinkama visa eilė kitų semitizmų: semitinių išsireiškimų /Mk 7,2; 8,11; 11,28 ir k./.

Kad antrąja evangeliją autorius skyrė ne žydams, aišku iš to, jog jis aiškina žydų papročius, verčia semitiškus žodžius /Mk 2,26; 7,3; 14,12; 3,7; 5,41; 11,34 ir k./.

Kad antrąją evangeliją autorius tikriausiai skyrė Romos tikintiesiems, tai seka iš to, jog jis vartoja visą eilę lotynizmų /Mk 2,23; 15,15.19l; jog vietoj graikiškų vardų vartoja lotyniškus /Mk 6,37; 15,39; 12,14/; jog vienur kitur priduria lotyniškus paaiškinimus /Mk 12,42; 15,16/. Šitai patvirtina ir pastaba apie Simoną Kirenietį. Būtent, nurodoma, jog Simonas Kirenietis buvęs Aleksandro ir Rufo tėvas. O iš Pauliaus laiško Romėnams žinome, kad Rufas gyveno Romoje ir vietiniams tikintiesiems buvo gerai žinomas /Rm 16,13/.

Iš viso to, kas pasakyta, seka, kad, ką kirkščioniškas Padavimas teigia apie antrosios evangelijos autorių, tai patvirtina pati evangelija, būtent, kad ją parašė Jonas-Morkus, žydas, Petro mokinys ir Pauliaus bendradarbis; kad ją jis parašė Romoje, atpasakodams, ką Petras buvo skelbęs bei liudijęs apie Kristų Romos tikintiesiems.

3. Parašymo laikas ir aplinkybės. — Apie Morkaus evangelijos parašymą liudija Papijas, cituodamas Jono Presbitero, t.y. Jono apaštalo žodžius. Jis rašo: « Šitai sakė Presbiteras: — Morkus, Petro aiškintojas, uoliai surašė, ką atsiminė; tačiau ne ta eile, kaip Kristaus buvo pasakyta ar padaryta. Jis juk nesiklausė Viešpaties, nei buvo jį sekęs. Bet, kaip esu sakęs, vėliau jis sekė Petrą, kuris pagal reikalą skelbė mokymus. Tačiau tai darė ne tartum Viešpaties istoriją sudėtų. Todėl Morkus nenusikalto, rašydamas tą ar kitą dalyką, kaip atsiminė. Vienu jis rūpinosi, kad nepraleistų nieko, ką buvo girdėjęs, ir kad ko nors klaidingai neperduotų » /Eus. H.E. III, 39.15: MG 20,299/. Šis Papijo liudijimas, rašytas apytikriai tarp 125-130 metų, bet remiamas Jono apaštalo autoritetu, nes tikrumoje yra citata. Apaštalo liudijimo, yra labai svarbus: tiek dėl savo senumo, tiek dėl savo autoritetingumo, tiek taip pat dėl savo preciziškumo. Iš jo seka, kad antrąją evangeliją bus parašęs Morkus. Petro mokinys ir bendradarbis; kad jis ją parašė, kiek iš atminties atsiminė, ką Petras buvo skelbęs bei mokęs Romoje; kad jis rašė ne visada laikydamasis chronologinės įvykių ar kalbų eilės, kadangi pats nebuvo sekęs Jėzaus, o surašė, ką iš Petro buvo girdėjęs; Petras tačiau skelbė Evangeliją ne moksliniu metodu, tartum siektų sistemingai patiekti Kristaus istoriją, o verčiau visų pirma atsižvelgė į tai, kas, jo manymu, anose sąlygose ir aplinkybėse tikintiesiems galėjo būti daugiau prasminga bei reikalinga išganymui pasiekti. O, kadangi Petras nesistengė visa iš

eilės atpasakoti, todėl ir Morkus nėra kaltas, jei jis savo evangelijoje surašė ne taip, kaip visa buvo įvykę, bet verčiau, ką ir kaip atsiminė. O vis dėl to Morkus ištikimai ir teisingai perdavė, ką buvo girdėjęs bei ką atsiminė. Vadinasi, Morkaus evangelijoje neturimė ieškoti nei mokslinio metodo, nei istorinio preciziškumo, nei pasakojimo vientisumo, nei aprašymų pilnumo; bet iš kitos pusės galime būti tikri, kad visa, kas antrojoje evangelijoje paduodama, yra ištikimai perduota ir teisingai aprašyta.

Antrą svarbų liudijimą apie Morkaus evangelijos parašymo aplinkybes paduoda Klemensas Aleksandrietis /miręs 215/. Jis rašo: « Kai Petras viešai skelbė Dievo žodį Romoje, ir, šv. Dvasios įkvėptas, platino Evangelija, daugelis iš tenykščių prašė Morkų, kuris jau nuo kurio laiko sekė Petrą ir atsiminė jo pasakojimus, kad surašytų, ką Apaštalas buvo skelbęs. Taigi Morkus parašė evangeliją ir įteikė tiems, kurie jį jos buvo prašę. O kai apie tai Petras sužinojo, jis nei draudė, nei ragino, kad tai darytų « /Eus. H.E. VI, 14.6: MG 20,552/. Tas pats Klemensas Alks. patvirtina cituotąjį liudijimą kitoje vietoje. Jis rašo: « Morkus, Petro sekėjas, kai Petras Romoje viešai skelbė ir mokė daug Kristaus liudijimų, jam bekalbant kai kuriems imperatoriaus raitininkams, šiųjų buvo paprašytas surašyti, kad būtų galima atsiminti, kas buvo mokoma, parašė evangeliją pagal tai, ką Petras buvo paskelbęs, kuri vadinama evangelija pagal Morkų » /Hypotyp. ad 1 Petr 5,13: MG 9,732/.

Iš Klemenso Aleks. liudijimo aiškiai seka, kad Morkus tikrai parašė antrąją evangeliją; kad ją parašė Romos tikinčių prašomas; kad ją parašė, sekdamas Petro liudijimą apie Kristuų. Iš Klemenso Aleks. liudijimo dar seka, kad Morkus savo evangeliją ėmėsi rašyti, kai Petras dar buvo gyvas. Įdomi taip pat pastaba, kad Petras, kai sužinojo, jog Morkus imasi rašyti evangeliją, laikėsi neutraliai: nei jį ragino imtis šio darbo, nei jam tai draudė. Bet, kai evangelija buvo parašyta, Petras, kaip liudija Eusebijus ir Jeronimas, su ja susipažinęs, ją užgyrė ir rakomendavo /Eus. H.E. II,15: MG 20,171; Hier. De vir. Ill.8: ML 23,654].

Iš šių liudijimų galima daryti išvadą, jog antroji evangelija bus buvusi parašyta, kai Morkus jau senokai buvo Romoje, kai jis čia buvo su Petru: jo klausėsi ir jam talkininkavo; be to, kad Morkus savo evangeliją bus parašęs Petrui dar gyvam esant, kuris, kartą su ja susipažinęs, ją užgyrė ir rakomendavo. Pastebėtina tačiau, jog kai kurie autoriai kelia abejonių dėl Klemenso Alks. liudijimo, kad Morkus bus parašęs savo evangeliją Petrui dar gyvam esant. Jie cituoja Ireniejaus liudijimą apie antrosios evangelijos parašymą. Ireniejus pripažįsta, kad Morkus parašė šią evangeliją. Jis sako: « Morkus, Petro mokinys ir aiškintojas, taipogi ir jis raštu mums perdavė, ką Petras buvo skelbęs », bet priduria, kad jis tai padaręs « po šiųjų, t.y. Petro ir Pauliaus, išėjimo »/ Haer.: Eus III, 1.1: MG 20,449/. Apie kokį apaštalų išėjimą Ireniejus čia kalba? Išėjimą amžinybėn t.y. mirtį, ar apie laikiną pasišalinimą iš Romos? Jei reikėtų suprasti apie išėjimą amžinybėn, tai turėtum prileisti, kad Morkus evangeliją bus parašęs po Petro mirties. Šiuo atveju būtų aiškus nesutarimas, tikras priešingumas, tarp Klemenso Alks. ir Ireniejaus. Kadangi tačiau šį Ireniejaus liudijimą cituoja bei paduoda Eusebijus, o jis, kaip ankščiau esame nurodę, cituoja ir Klemenso Alks. tekstą, pagal kurį Morkus ėmėsi rašyti evangeliją Petrui dar gyvam esant, ir dar nuo savęs priduria, kad Petras, susipažinęs su Morkaus evangeliją, ją užgyrė, todėl reikia prileisti, kad Eusebijus Ireniejaus žodžius apie apaštalų iškeliavimą suprato ne apie jų mirtį, bet apie jų laikiną iš miesto pasišalinimą.

Iš tikrųjų žinome, kad Paulius iš Romos buvo išvykęs tuojau po to, kai buvo paleistas iš pirmosios savo nelaisvės /63-64 m./. Nėra taip pat negalima, kad Ireniejus cituojamame tekste turi mintyje ne evangelijos parašymą, o jos viešą naudojimą Bažnyčioje, kas galėjo įvykti ir tikriausiai vyko po Petro ir Pauliaus mirties, t.y. po 67/68 m.

Žinant, kad Morkus savo evangeliją parašė po to, kai jau ilgoką laiką buvo buvęs su Petru, o į Romą jis bus atvykęs tik po 51 m., nes tuo laiku jis dar radosi su Barnabu Kipro saloje /ApD 15,37-40/, todėl reikia daryti išvadą, kad antroji evangelija negalėjo būti parašyta anksčiau 55/56 m. O iš kitos pusės, kadangi, kaip Padavimas liudija, ji buvo parašyta Petrui dar gyvam esant, tai ji turėjo būti parašyta prieš 67/68 m., kada Petras buvo nukankintas Romoje. Ir dar, kadangi Morkus savo evangeliją tikrai bus parašęs pirmau negu Lukas parašė trečiąją evangeliją, tai reikia manyti, kad antroji evangelija buvo parašyta dar prieš 62 metų pabaigą, nes Lukas, kaip nurodome įvade į trečiąją evangeliją, savo evangeliją parašė prieš 63 m. pabaigą. Vadinasi, Morkaus evangelijos parašymo datą apytikriai galime statyti tarp 57-62 m.

4. *Pobūdis.* — Morkaus evangelija nėra nei gilaus mintijimo, nei lakios vaizduotės istorinių įvykių atpasakojimas, o verčiau paprastas, bet ištikimas Petro skelbtos katechzės apie Kristų surašymas. O Petras kalbėjo apie Jėzų, kaip jis jį pažino, jo mokslą girdėjo, į jį-žmogumi tapusį Dievo Sūnų-įtikėjo, jį sekė, o vėliau apie jį liudijo kaip apie Dievo siųstąjį žmonijos Išgelbėtoją. Be didelio mokslo, bet šv. Dvasios įkvėptas Morkus ištikimai surašė visa, ką iš Petro buvo girdėjęs, ir ką atsiminė, kad ateities kartoms liktų autentiškas liudijimas apie Kristų ir jo skelbtą Evangeliją. Taigi antroji evangelija, kaip ir visos kitos įkvėptos šv. knygos, visų pirma yra tikėjimo šaltinis, o ne žmogiško žinojimo veikalas. Todėl, kad ją galėtume pilnai suprasti ir autentiškai aiškinti neužtenka vien mokslinio pasirengimo, bet reikia visų pirma gilaus tikėjimo ir maldos, kad gautume šv. Dvasios apšvietimo. Juk žmogus Dievą tegali pažinti tik tiek kiek Dievas leidžiasi pažįstamas: kiek jis žmogui pats save apreiškia. Jėzus yra aiškiai pasakęs: « Niekas nepažįsta Sūnaus, kaip tik Tėvas; nei Tėvą kas pažįsta, kaip tik Sūnus; ir tas, kuriam Sūnus panorėtų apreikšti » /Mt 11,27/.

Morkus paduoda, ką Petras liudijo apie Kristų. O Petras liudijo apie istorinį Kristų, kuris buvo ir yra konkreti realybė, gyva asmenybė o ne kokia tai abstrakti idėja, ar kokis tai žmogiškos vaizduotės pasakojimais apipintas mokymas-kerigma. Petras ir Morkus ne Kristaus istoriją paduoda, o gyvą Kristų skelbia bei liudija, kuris lieka, nors nematomas, bet gyvas savo Bažnyčioje iki amžių pabaigos /Mt 28,20/.

5. Tekstas. — Morkaus evangelija nuo pat pradžios, jau paties Petro užgirta, buvo Bažnyčios priimta, laikoma, saugojama ir naudojama, kaip šv. Dvasios įkvėpta knyga, lygiai kaip ir visos kitos S ir N Testamento šv. knygos. Krikščioniškas Padavimas, siekiąs net Joną apaštalą, mini antrąją evangeliją, ją priskiria Morkui, ją cituoja pagal nūdien turimą tekstą /Simon-Dorado, Praelectiones Bibl. N.T. vol. 1, Taurini 1947,55/. Kalbos apie tariamą-« pirminį » Morkų-UrMark-Proto Marc-yra tik išsigalvojimai, tik niekuo nepagrįsti įvairių racionalistų, įvarių modernistų teigimai. Nei Padavimas, nei evangelijos tekstas neturi nieko, kuo remiantis būtų galima prileisti įvairias antrosios evangelijos redakcijas. J-M. Lagrange, plačiai išnagrinėjęs racionalistų kritišką,

Morkaus evangelijos vertimą, baigia sekančia pastaba: « Atrodo, kad protestantų evangelijų kritika savo klaidingume pasiekė dugną. Telieka tik laukti, kad jie pagaliau grįžtų ne prie to, nuo ko pradėjo, bet ten, kur jų laukia, pažangai visada atvira, Bažnyčia. O ši Motina reikalauja iš savo vaikų, kad jie priimtų evangelijas su pagarba, kuri yra privali įkvėptoms šv. knygoms. Be to, ji turi teisę reikalauti iš visų, kurie nori tinkamai atsinešti į šį nelygstamą dvasinį lobyną, kad jie jį pripažintų tikrojo tikėjimo veikalu, perduotu pačių pirminės Bažnyčios vadų, nuoširdžių Kristaus gyvenimo liudytojų, ir ypač, kai kalba eina apie Morkų, kuris yra tartum aidas katechezės to mokinio, kuris yra per paprastas, kad būtų galėjęs iškreipti Mokytojo mokslą; per peremptoriškas, kad galėtų nebūti pilnai įsitikinęs Kristaus gyvenimo tikru žmogiškumu, ir, nežiūrint to, tikru jo dieviškumu /Saint Marc, Paris 1947, LVIs/.

6. — T u r i n y s. — Įvadas-Jono Krikštytojo veikla. Kristaus Krikštas. Kristaus gundymas. /1,1-13/. Pirmoji dalis-Jėzaus apaštališka veikla Galilėjoje /1,14-7,23/. Antroji dalis-Kristaus apaštalavimas už Galilėjos ribų /7,24-8,30/. Trečioji dalis-Kelionė į Jeruzalę ir apaštalavimas Judėjoje /8,31-10,50/. Ketvirtoji dalis-Veikla Jeruzalėje. Penktoji dalis-kančia, mirtis ir prsikėlimas /14,1-16,20/.

7. B i b l i o g r a f i j a. — L. Tulaba, Morkus evangelistas: Liet. Enc. XIX, 282-284. Čia paduodama plati bibliografija. Papildomai minėtini yra sekantys veikalai: O. Hophan, Gli Apostoli, Torino 1951, 313-332; M. Tellina, Vangelo di S. Marco: S. Bibbia, Firenze 1958; S. Garofalo, Il Vangelo di S. Marco: La S. Bibbia, Torino 1963; J. Huby, Evanglie s. St. Marc.: Verbum Salutis, Paris 1948; A. Cole. Gospel a. St. Marc: Tundale Bible Comm. N.T. 2, London 1961; A. Durand, Evangelio segun S. Marco, Madrid 1963; H. Troadec, Ev. s. St. Marc, Paris 1965; B. Rigaux Temoignage de l'Ev. de Marc, Paris 1965; V. Taylor, Gospel a. St. Marc, London 1966; R. Shcnackengurg, Ev. nach Markus, Düsseldorf 1967; A. Rubšys, Raktas į N.T.: Krikščionis Gyvenime, Putnam 1978, 152-22; G. Nolli, Evangelo secondo Marco, Roma 1978.

ŠV. EVANGELIJA PAGAL MORKŲ

I. ĮVADAS Į JĖZAUS VIEŠĄJĄ VEIKLĄ

1. Pirmtako veikla

1. [1]Jėzaus Kristaus, Dievo Sūnaus, Evangelijos pradžia. [2]Kaip parašyta pas pranašą Izaiją:

« Štai aš siunčiu pirma tavęs savo pasiuntinį,
kuris parengs tau kelią.
[3]Tyruose šaukiančiojo balsas:
Parengkite Viešpaties kelią,
ištiesinkite jo takus.»

[4]Atsirado Jonas tyruose krikštijąs ir skelbiąs atgailos krikštą nuodėmėms atleisti. [5]Ir rinkosi pas jį visa Judėjos šalis ir visi jeruzaliečiai ir, išpažindami savo nuodėmes, buvo jo krikštijami Jordano upėje. [6]O Jonas buvo apsirengęs kupranugario plaukais ir susijuosęs odiniu diržu. Jis maitinosi skėriais ir laukiniu medum. [7]Ir jis skelbė, sakydamas.

---

1. [1] Pačioje pradžioje evangelistas nurodo, kuriuo tikslu imasi rašyti Evangelijos knygą, būtent, kad parodytų, jog Jēzus yra Mesijas-Kristus, bet drauge ir tikrasis Dievo Sūnus. Jis taip pat nurodo, kad Jēzaus skēlbtoji Evangelija — išganymo Naujiena — prasideda nuo Jono Krikštytojo apaštališkos veiklos.

[2] Evangelistas sujungia dvi pranašystes į vieną, būtent, Malachijo ir Izaijo; cituoja tačiau tik Izaiją, kadangi jis buvo žymesnis pranašas. Plg Mal 3,1; Iz 40,3.

[3] Cituojamieji pranašo Izaijo žodžiai yra taikomi Jonui Krikštytojui, Kristaus Pirmtakui /Mt 3,3/. Anuomet buvo įprasta, kad atvykstant valdovui į kurią nors savo karalystēs sritį, šauklys eidavo kviesdamas žmones paruošti atvykstančiam valdovui kelią: jį ištiesinti ir išlyginti. Panašiai ir, prieš Kristui ateinant, Dievas turējo atsiųsti Pirmtaką, kuris atgailos krikštu turējo parengti žmones sutikti ir priimti ateinantį Išganytoją. Jonas Krikštytojas turējo parengti Jēzui kelią žmonių širdyse, kviesdamas juos prie atgailos.

[4] Jonas savo apaštališką veiklą pradējo Pajordanēje: prie Jordano esančiuose tyruose. Jis ragino žmones prie atgailos, ir apsivalymo nuo nuodēmių ženklan juos krikštijo, apiplaudamas vandeniu Jordano upēje.

[5] Savo apaštališka veikla Jonas greitai pagarsējo. Prie jo plaukē minios žmonių iš visos Judējos ir iš Jeruzalēs. Jie klausēsi jo pamokymų ir noriai krikštydinosi, išpažindami savo nuodēmes.

[6] Jonas ne tik minią kvietē prie atgailos, bet visų pirma pats gyveno atgailos gyvenimą. Jis vilkējo ašutinę, iš kupranugario plaukų išaustą, ir maitinosi, ką galējo rasti tyruose, būtent, skēriais ir laukinių bičių medumi.

[7]Jonas nesikēlē į puikybę, nors sekmē jį lydējo. Entuziastingai miniai, kuri juo žavējosi, jis kalbējo, jog po jo ateina Kristus, kuris yra nepalyginamai didesnis už jį: kuriam jis nēra vertas būti net vergu, t.y. atlikti vergo pareigas. Atrišti kurpes buvo vergo darbas.

« Po manęs ateina galingesnis už mane, kuriam aš neesu vertas, pasilenkęs, atrišti jo kurpių dirželio. [8]Aš jus krikštiju vandeniu, o jis krikštys jus šv. Dvasia ».

2. Jėzaus krikštas

[9]Ir atsitiko, kad anomis dienomis Jėzus atėjo iš Galilėjos Nazareto ir buvo Jono pakrikštytas Jordane. [10]Ir, kai tik išlipo iš vandens, išvydo atsivėrusį dangų ir Dvasią, it balandį, nužengiančią ant jo. [11]Ir balsas pasigirdo iš dangaus: « Tu esi mano mylimasis Sūnus! Tavimi aš gėriuosi.»

3. Jėzaus gundymas

[12]Ir tuojau Dvasia jį išvaro į tyrus. [13]O tyruose jis išbuvo keturiasdešimt dienų, gundomas velnio; buvojo su žvėrimis, ir angelai jam tarnavo.

II. JĖZUS APAŠTALAUJA GALILĖJOJE

1. *APAŠTALAUJA GALILĖJOJE*

1. Jėzus pradeda viešąjį savo gyvenimą

[14]Po to, kai Jonas buvo suimtas, Jėzus atėjo į Galilėją, skelbdamas Dievo Evangeliją [15]ir sakydamas, jog laikas išsipildė, ir Dievo karalystė prisiartino. — « Darykite atgailą ir tikėkite Evangelijai.»

---

[8] Jono krikštas, kuris buvo teikiamas apiplaunant vandeniu, tebuvo tik simbolinis ženklas, tik netiesioginis įrankis nuodėmių atleidimui gauti; tuo tarpu Kristaus krikštas yra tiesioginė priežastis nuodėmių atleidimui gauti, nes vyksta per Šv. Dvasią, per antgamtinę malonę.

[9] Kristus — Dievas — nebuvo reikalingas krikšto. Kristus — Žmogaus Sūnus-leidosi krikštijamas, prisiimdamas ant savęs visos žmonijos nuodėmes, kad už jas permaldautų Tėvą.

[10]Pasikrikštijus, beišlipant iš vandens, Jėzus išvydo atsivėrusį dangų, ir iš ten nužengiančią ant jo Šv. Dvasią balandžio pavidale.

[11]Pasigirdo balsas iš dangaus. Dangiškasis Tėvas pristatė savo viengimį Sūnų pasauliui, kai jis buvo bepradedąs savo išganymo misiją. Dangiškasis Tėvas pristatė savo Sūnų, nurodydamas, kad jis turi jo pilną pasitikėjimą; kad jis taip vykdo jo valią, jog jam yra tikras džiaugsmas.

[12]Tuojau po krikšto Jėzus Dvasios veikimu buvo verčiamas eiti į tyrus, kad tenai vienatvėje, besimelsdamas ir bepasninkaudamas, pasirengtų apaštalavimo darbui.

[13]Atvykęs į Judėjos tyrus, Jėzus pasilieka tenai ir išbūna keturiasdešimt parų. Čia jis radosi tarp žvėrių; bet dangaus angelai buvo su juo ir jam tarnavo; prie jo drįso tačiau prisiartinti ir velnias, siekdamas jį gundyti.

[14]Po krikšto ir po gundymų Jėzus iš Judėjos sugrįžo atgal į Galilėją. Jis pasišalino iš Judėjos greičiausiai saugumo sumetimais, nes tai įvyko tuojau po to, kai Erodo įsakymu buvo suimtas Jonas Krikštytojas. Atvykęs į Galilėją, Jėzus pradėjo savo apaštališką veiklą. Plg Jon 3,22; Mk 6,17.

[15]Morkus trumpai nusako Jėzaus skelbtosios Evangelijos esmę. Pradžioje Mokytojas nurodė, jog pranašų nusakytas ir Izraelio lauktas mesijaninis

2. Pirmieji mokiniai

[16]O beeidamas Galilėjos jūros pakraščiu, jis pamatė Simoną ir Andriejų,
Simono brolį, bemetančius tinklą į jūrą; buvo, mat, žvejai. [17]Ir tarė jiems
Jėzus: « Sekite mane, o aš padarysiu, kad jūs tapsite žmonių žvejais.»
[18]Ir tuojau, palikę tinklus, jie sekė jį. [19]O, paėjęs kiek toliau, jis pamatė
Jokūbą, Zebediejaus sūnų, ir jo brolį Joną. Ir jie buvo valtyje, ir taisė
tinklus. [20]Tuojau juos pašaukė; o jie, palikę savo tėvą su samdiniais lai-
velyje, nuėjo paskui jį.

3. Moko ir gydo Kafarnaume

[21]Jie ateina į Kafarnaumą. O jis tuojau, subatoje, įėjęs į sinagogą,
mokė. [22]Ir stebėjosi jo mokslu, kadangi jis buvo bemokąs kaip tas, kuris
turi galią, o ne kaip Rašto žinovai.
[23]Kaip tik tuo metu jų sinagogoje buvo žmogus apsėstas netyrosios
dvasios, ir jis sušuko, [24]tardamas: « O kas mums ir tau, Jėzau Naza-
retieti?! » Atėjai mus pražudyti? Žinau, kas tu esi: Dievo Šventasis! »
[25]Jėzus tačiau, sudrausdamas, įsakė jam: « Nutilk ir išeik iš jo.» [26]O ne-

---

laikas yra jau atėjęs: išsipildęs, kas reiškia, kad Dievo karalystė yra jau čia pat. Jos įsteigti Jėzus juk atėjo. Ji vadinama Dievo karalystė, nes savo prigimtimi ir siekimu yra dieviška. Joje Dievas gyvens su žmonėmis, kaip danguje: jis bus jų Tėvas, o jie bus jam jo vaikai » /Ap 21,3/. Toliau Jėzus pabrėžė, jog, norint priklausyti prie šios Dievo karalystės, reikia visų pirma atgaila nusivalyti nuo nuodėmių, ir antra — tikėti priimant Kristaus skelbiamą gerąją išganymo Naujieną.

[20]Apaštalų Jokūbo ir Jono tėvas Zebediejus buvo, matyt, pasiturintis žvejys, kad turėjo ir samdinių.

[21]Kristaus laikais kiekvienas didesnis miestelis turėjo savo sinagogą. Subatomis sinagogoje rinkdavosi vietiniai žydai, kad melstųsi, klausytųsi skaitomo šv. Rašto ir pateikiamo jo aiškinimo. Sinagogos vyresnysis dažnai ne pats skaitydavo ir aiškindavo šv. Raštą, bet pakviesdavo tai daryti vieną iš dalyvių. Neretai patys dalyviai pasisiūlydavo atlikti šią pareigą ar pasinaudoti šia privilegija.

[22]Jėzus dažnai pasinaudodavo šia privilegija: jis imdavosi skaityti ir aiškinti šv. knygų tekstus. Jis aiškindavo skirtingai nuo Rašto žinovų. Šieji, aiškindami, paprastai remdavosi talmudo, o Jėzus-savo autoritetu. Klausytojai stebėdavosi ir pripažino, kad jis mokąs lyg būtų Viešpats.

[23] Jėzui bemokant Kafarnaumo sinagogoje, ten radosi vienas velnio apsėstasis. Evangelistas velnią vadina « netyrioji dvasia », nes visa, kas pikta, kas sutepta, kyla iš šėtono. Mūsų kalboje velnias dažnai vadinamas « piktoji dvasia ».

[24]Velnias žino, kas yra Jėzus. — Jis Mesijas. Velnio apsėstasis ima protestuoti Kristaus akivaizdoje. Jis pabrėžia, kad pasaulis nenori su juo nieko bendra turėti. Jis juk yra Dievo Šventasis, todėl yra priklausąs dangui, o ne žemei; kai tuo tarpu pasaulis priklauso žemei, o tuo pačiu jam-velniui, nes jis esąs pasaulio kunigaikštis. Pastebėtina, kad pats Kristus velnią vadina « šio pasaulio kunigaikščiu » /Jon 12,31/. *Kas mums ir tau* — ebraiška išsireiškimo forma, kuria pabrėžiama, jog tarp šiųjų nieko nėra bendra.

[25]Jėzus nesileidžia į kalbą su velniu. Priešingai, parodo savo galią ant jo. Jis jam įsako apleisti aną nelaimingąjį, kurį buvo apsėdęs.

[26] Nelabasis klauso Kristaus. Jam įsakius, jis apleidžia apsėstąjį, bet iššaukia jame fizines konvulsijas.

tyrioji dvasia išėjo iš jo, jį tąsydama ir balsiai šaukdama. 27Ir visi buvo
tiek nustebinti, kad klausinėjo vienas kitą, sakydami: « Kas yra šitai?
Naujas mokslas su galia! Įsakinėja net netyrioms dvasioms, ir jos jam
paklusta! » 28Ir tuojau pasklido apie jį gandas po visą Galilėjos šalį.
29Ir netrukus, išėjęs iš sinagogos, atėjo drauge su Jokūbu ir Jonu
į Simono ir Andriejaus namus. 30O Simono uošvė gulėjo, turėdama karščio.
Ir jie tuojau pasako jam apie ją. 31Priėjęs, paimdamas už rankos, jis ją
pakėlė, ir karštis liovėsi, o ji ėmė jiems tarnauti.
32Atėjus gi vakarui, kai saulė jau buvo nusileidus, gabeno pas jį
visus, kurie sirgo, bei, kurie buvo velnio apsėsti. 33Prie durų buvo su-
gužėjęs visas miestas. 34Ir pagydė daugelį įvairiomis ligomis sergančių,
ir daug velnių išvarė. Velniams jis neleido kalbėti, nes jie žinojo, kas jis.

2. *KELIAUJA IR SKELBIA EVANGELIJĄ*

1. Slaptai palieka Kafarnaumą

35Rytą, gerokai prieš aušrą, atsikėlęs, jis išėjo ir nuėjo į negyvenamą
vietą, ir tenai meldėsi. 36Simonas ir tie, kurie buvo su juo, nusekė jį iš

27Velnio išvarymas visus labai nustebina ir sujaudina. Stebino žydus Jėzaus mokymas, nes jis mokė ne kaip rabinai, kurie rėmėsi kitų autoritetu, o kaip tas, kuris turi galią mokyti savo autoritetu. Velnio tačiau išvarymas jau ne tik stebino, bet ir statė kiekvienam klausimą: Ką visa tai turėtų reikšti? Kas yra šitas Nazareto Mokytojas? Ar jis tik nebus žadėtasis ir lauktasis Mesijas? Visi ėmė juo domėtis, apie jį kalbėti, taip kad gandas apie jį pasklido po visą Galilėją.

29-31Būdamas Kafarnaume Jėzus greičiausiai apsistodavo Petro ir Andriejaus namuose. Pagydęs velnio apsėstąjį, Jėzus išėjo iš sinagogos ir drauge su apaštalais Jokūbu ir Jonu atėjo į Petro namus. Vos jiems įėjus, buvo pranešta, kad Petro uošvė serga ir turi karščio. Tai išgirdęs, Jėzus tuojau prisiartino prie ligonės, paėmė ją už rankos ir pakėlė. Tam pačiam akimirksnyje ji pasijuto sveika, temperatūra liovėsi, ir ji, atsikėlusi, pasirūpino pavaišinti svečius.

32-33Gandas apie velnio apsėstojo pagydymą žaibo greitumu pasklido po miestą. Nežiūrint kad buvo vakaras, žmonės ėmė gužėti prie Petro namų, gabendami su savim įvairius ligonius, o taip ir velnio apsėstuosius. Atrodė lyg visas miestas būtų susirinkęs prie Petro namų durų.

34Jėzus pagydė daugelį sergančiųjų, ir iš daugelio išvarė velnius. Velnio apsėstiesiems bei velniams Jėzus neleido kalbėti, nes jie žinojo, kad jis esąs Mesijas, o Jėzus nenorėjo, kad tuo tarpu šitai būtų visiems skelbiama. Jis buvo pasiryžęs save pamažu apreikšti, kad kiekvienas galėtų laisvai apsispręsti: tikėti į jį ar netikėti. Be to, staigus pasiskelbimas, kad esąs Mesijas, galėjo iššaukti neigiamų pasėkų bei sudaryti rimtų pavojų, ypač politinėje srityje.

35Morkus, kuris buvo Petro mokinys, smulkiai atpasakoja, ką Apaštalas iš savo asmeniško patyrimo jam ir kitiems apie Jėzų buvo kalbėjęs. Kas galėjo paduoti aplinkybę, kad Jėzus paliko Petro namus anksti rytą, specifikuojant, kad tai įvyko dar prieš aušrą? — Tik tas, kuris tai pats išgyveno, ir išaušus, atsikėlęs, patyrė, jog Mokytojo jau nebuvo.

36Petras rytą, pastebėjęs, kad Jėzaus jo namuose jau nebuvo, išskubėjo drauge su kitais mokiniais, kurie buvo pas jį, kad ieškotų Mokytojo.

paskos. [37]Ir, radę jį, jam sako: « Visi tavęs ieško.» [38]O jis jiems taria: « Eikime kitur, į kaimyninius miestelius, kad ir tenai mokyčiau, nes juk tam aš atėjau.» [39]Ir vaikštinėjo po visą Galilėją, mokydamas jų sinagogose ir išvarinėdamas velnius.

2. Pagydo raupsuotąjį

[40]Ir ateina pas jį vienas raupsuotasis, kuris jį maldavo ir, atsiklaupęs, jam sakė: « Jei norėtum, gali mane padaryti tyrą.» [41]Ir jis, gailestingumo pagautas, ištiesęs savo ranką, jį palietė ir jam sako: « Noriu! Būk apvalytas.»[42] O čia pat raupsai nuo jo pranyko, ir jis tapo tyras. [43]Prigrąsinęs, jį tuojau pavarė [44]ir jam taria: « Žiūrėk, kad niekam nieko nesakytum! Bet eik pasirodyk kunigui ir atnašauk už savo apvalymą, ką Mozė yra įsakęs, kad tai būtų jiems paliudijimas.» [45]O šis, išėjęs, pradėjo plačiai skleisti ir skelbti įvykį, taip kad jis nebegalėjo viešai įeiti į miestą, bet buvojo nuošalėje, negyvenamose vietose; tačiau pas jį ateidavo iš visur.

3. Paralitiko pagydymas

2. [1]Ir po kelių dienų, jam vėl įėjus į Kafarnaumą, buvo sužinota, jog esąs namuose. [2]O susirinko tiek daug žmonių, kad nebebuvo vietos

---

[37]Suradę Jēzų, mokiniai jam priekaištavo, kodēl jis slepiąsis. Mat, jie bevelijo, kad Mokytojas nevengtų viešumos, bet rodytųsi minioms, ir taip būtų visų pripažintas ir priimtas, kaip Mesijas /Jon 7,3/.

[38-39]Jēzus, atsakydamas, nurodo apaštalams, jog jis nevengia minių, bet pabrēžia, kad jis privalo pasirodyti ne tik Kafarnaume, o taip pat ir kitose vietose: visoje Galilējoje, kad visur skelbtų išganymo Naujieną.

[40]Raupsuotasis pagal Mozēs Įstatymą /Kun 13-14/ buvo laikomas suteptu, nešvariu. Kaip toks jis turējo laikytis atstu nuo sveikųjų. Jie paprastai laikydavosi negyvenamose vietose. Minimas raupsuotasis buvo girdējęs apie Jēzų ir jo daromus stebuklus. Radęs progą, jis iš tolo prabilo į jį ir prašē, kad jį pagydytų, ir taip padarytų tyrą.

[41]Žvilgsnis į šį nelaimingąjį, raupsų naikinamą žmogų, sujaudina Jēzų, paliečia jo gailestingą širdį, ir jis jį pagydo.

[43]Pagydytajam Jēzus liepia nekalbēti apie įvykusį stebuklingą, pagijimą, neskelbti šio įvykio, bet tuojau eiti, kaip Įstatymas reikalavo, į šventyklą, kad atliktų apsivalymo apeigas, ir taip gautų oficialų paliudijimą, jog yra pasveikęs, yra nesuteptas, ir galįs vēl gyventi visuomenēje.

[45]Nors Jēzus buvo įsakęs neskelbti stebuklingo išgydymo, bet pagydytasis buvo tiek laimingas, kad nepajēgē tylēti: savo džiaugsmu jis norējo su visais dalintis. Jis plačiai kalbējo ir skelbē visiems apie įvykusį stebuklingą pagijimą, ir kad tai buvo padaręs Nazareto Mokytojas. Šitai minioje sukēlē tokį entuziazmą, pažadino tiek žingeidumo, kad Jēzus negalējo viešai rodytis miestuose ir miesteliuose, nes tuojau prie jo rinkdavosi minios žmonių. Jis buvo priverstas laikytis nuošalēje. Bet ir taip žmonēs jo ieškodavo ir jį rasdavo, kur jis tik pasišalindavo.

2. [1]Jēzus, po to kai kalbos ir jaudinimasis dēl raupsuotojo išgydymo kiek aprimo, slapčia vēl grįžo į Kafarnaumą. Bet negalējo likti nepastebētas. Žinia, kad jis esąs sugrįžęs, greitai pasklido mieste.

[2]Išgirdę, kad Mokytojas yra sugrįžęs, žmonēs gausiai rinkosi, kad jį pamatytų ir jo pasiklausytų. Susirinko tiek, kad ne tik viduje netilpo, bet net ir lauke buvo tiek susikimšę, jog buvo sunku prieiti prie namo durų. Į susirinkusius Jēzus prabilo, juos mokydamas: jiems skelbdamas Evangelijos žodį.

net prie durų. Ir jis jiems pasakė kalbą. [3]Atėjo pas jį atgabendami pa-
ralyžuotąjį, nešamą keturių vyrų. [4]Jie negalėjo dėl minios prie jo prieiti.
Atidengė tad stogą ten, kur jis stovėjo, ir, padarę skylę, nuleido žemyn
gultą, ant kurio gulėjo paralyžuotasis. [5]Jėzus, matydamas jų tikėjimą,
taria paralyžuotajam: «Sūnau, atleidžiamos tavo nuodėmės.» [6]O ten
buvo besėdį kai kurie iš Rašto žinovų, ir jie mintijo savo širdyse: [7]«Ką
šis taip kalba? Jis piktžodžiauja. Kas gali atleisti nuodėmes, jei ne vien
Dievas?!» [8]Bet Jėzus, savo dvasia čia pat suvokęs, kad jie taip mintijo,
jiems taria: «Kam jūs tai mąstote savo širdyse? [9]Kas yra lengviau: sa-
kyti paralyžuotajam — tau atleidžiamos nuodėmės —, ar sakyti — kel-
kis, imk savo guolį ir vaikščiok —? [10]O kad žinotumėte, jog Žmogaus
Sūnus turi galią ant žemės atleisti nuodėmes, [11]sakau tau, — taria pa-
ralyžuotajam, — kelkis, imk savo gultą ir eik į savo namus.» [12]Ir jis tuojau
atsikėlė ir, paėmęs guolį, visų akivaizdoje išėjo, taip kad visi labai stebė-
josi ir garbino Dievą, sakydami: «Niekados nesame matę tokių dalykų.»

4. Levio-Mato pašaukimas

[13]Jis vėl išėjo į pajūrį. Ir visa minia atėjo pas jį. O jis juos mokė.
[14]Praeidamas pamatė Levį, Alfiejaus sūnų, sėdintį prie muitinės stalo,
ir jam taria: «Sek mane.» Ir jis, atsikėlęs, sekė jį.

[3-4]Morkus paduoda eilę smulkmenų, kurios rodo, kad jis žinias buvo gavęs iš betarpio įvykių liudininko. — Nešē keturi vyrai; negalējo prisiartinti prie durų; nuleido pro stogą; ten, kur jis stovējo ir k. — Visa šitai buvo matęs ir išgyvenęs Morkaus mokytojas Petras. Iš jo jis ir bus visa tai girdējęs. Paralitiką vyrai atnešē ant paprasto čiužinio, kaip tuomet pas žydus, o net ir nūdien pas arabus, ypač beduinus, yra įprasta gulēti pasidējus čiužinį ant žemēs.

[5]Pirm negu pagydē ligonį iš jo fizinēs negalios, Jēzus susirinkusiems norējo parodyti, jog daug svarbiau yra rūpintis dvasine sveikata: išsilaisvinimu iš sielos negalių, t.y. iš nuodēmių. Todēl, kreipdamasis į paralitiką, jis pareiškē, tardamas: «Sūnau, tau atleidžiamos tavo nuodēmēs.» Jēzus čia pasirodē esąs galingesnis, negu susirinkusieji manē: galįs ne tik fizinę sveikatą stebuklingai grąžinti, bet taip pat išgydyti dvasiniai žmogų, atleidžiant jam jo nuodēmes.

[6-7]Susirinkusiųjų tarpe buvo Rašto žinovų. Šieji, išgirdę Mokytojo žodžius — tau atleidžiamos tavo nuodēmēs —, pasipiktino ir kaltino jį piktžodžiavimu, kadangi savinosi Dievui priklausančią, galią. Juk tik Dievas gali atleisti nuodēmes. Jie nesuvokē, kad Jēzus, savindamasis sau galią atleisti nuodēmēs, kaip tik ir norējo pasirodyti esąs Dievas.

[8]Rašto žinovai vien savo mintyse priekaištavo Jēzui, bet jis savo dievišku visažinojimu skaitē ir jų mintis: žinojo, ką jie galvojo, — todēl kreipēsi į juos ir jiems aiškiai davē suprasti, jog tikrai esąs Dievas, priēmęs žmogaus prigimtį /Mt 8,20/.

[9-11]Rašto žinovai reikalavo iš Jēzaus fizinių ženklų, kad tikētų į jį: jį priimtų kaip Dievo Siųstąjį. Jēzus taigi duoda jiems tokį ženklą, pagydydamas paralitiką, bet tuo pačiu reikalauja, kad jie nesipiktintų, o pažintų, jog jis yra Dievo Sūnus, ir todēl turįs galią atleisti nuodēmes.

[12]Pagal Jēzaus žodį paralitikas pasveiko. Visi matē, jog yra įvykęs stebuklas. Visi stebējosi ir garbino Dievą.

[13]Jau anksčiau Jēzus /Mk 1,45/ buvo priverstas eiti į nuošalę, kad išvengtų minios. Jis ir vēl apleidžia miestą: eina į pajūrį, kad tenai rastų kiek ramybēs. Tačiau minia jį surado ir pajūryje. Į susirinkusiuosius jis prabilo, juos mokydamas, jiems skelbdamas Evangeliją.

[14]Kafarnaumas radosi prie pagrindinio kelio, kuris vedē į Damaską, ir buvo netoli ribos, kuri skyrē Galilēją nuo Iturējos. Galilēją ir Perēją

[15]Ir atsitiko, kad jam besėdint jo namuose, daug ir muitininkų bei
nusidėjėlių vaišinosi drauge su Jėzumi ir jo mokiniais, nes jų buvo daug
ir jie sekė jį. [16]O Rašto žinovai iš fariziejų, matydami, kad jis valgo su
nusidėjėliais ir mutininkais, sakė jo mokiniams: « Kaip tai, kad jis valgo
su muitininkais ir nusidėjėliais?» [17]Ir tai išgirdęs, Jėzus jiems sako: « Svei-
kieji nėra reikalingi gydytojo, bet ligonys. Aš atėjau ne teisiųjų šaukti,
o nusidėjėlių.»

5. Pasninkas

[18]Jono mokiniai ir fariziejai buvo bepasninkaują. Ateina ir jam sako:
« Kaip čia yra, kad Jono mokiniai ir fariziejų mokiniai pasninkauja, o
tavo mokiniai nepasninkauja? » [19]Jėzus jiems tarė: « Ar gi gali pasnin-
kauti pabroliai, kai su jais yra jaunikis? Kol turi su savim jaunikį, jie
negali pasninkauti. [20]Tačiau ateis dienos, kai jaunikis bus atimtas nuo
jų, tuomet, tą dieną, jie pasninkaus. [21]Niekas nesiuva lopo iš neišdėvėtos
medžiagos ant seno drabužio; kitaip naujas lopas atplėšia nuo senojo
dalį, ir įplyšimas darosi didesnis. [22]Niekas taip pat nepila naujo vyno į

---

valdē Erodas Antipas, o Iturēją ir Trakonitidę jo brolis Pilypas. Nenuostabu todēl, kad čia buvo muitinē ir daug muitininkų. Visada ir visur muitininkai nēra mēgstami. Bet žydai ypač nemēgo muitininkų, kadangi šieji tarnavo tautos pavergējams ir pagonims romēnams /Lk 3,12-13/. Nežiūrint aštraus žydų nusistatymo prieš muitininkus, Jēzus vieną iš jų: Alfiejaus sūnų Levį, kuris vadinosi taip pat Mato vardu, pakvietē į dvylikos apaštalų tarpą /Mt 9,9-13/, ir jis kvietimą tuojau priēmē.

[15]Levis — Matas, dēkingas už pašaukimą, pakvietē Jēzų pas save vaišēms, kuriose dalyvavo nemaža kviestųjų: jo draugų — muitininkų, o taip pat Jēzaus mokinių.

[16]Radosi tenai ir Rašto žinovų, kurie buvo iš fariziejų. Šieji buvo griežtesni, negu Rašto žinovai iš sadukiejų tarpo /Mt 5,20; ApD 23,9/. Fariziejai nesēsdavo už bendro stalo su tais, kuriuos jie laikē nusidējēliais prieš Įstatymą ar prieš Tautą. Mat, Įstatymas draudē bendrauti su tais, kurie teisiniai ar faktiškai buvo laikomi nešvariais, suteptais /Kun 11-16/. Matydami Jēzų vaišēse drauge su nusidējēliais, t.y. nešvariaisiais, Rašto žinovaifariziejai piktinosi ir savo pasipiktinimą pareiškē Jēzaus mokiniams. Į patį Mokytoją jie, matyt, nedrįso kreiptis.

[17]Jēzus atsako priekaištautojams, nurodydamas, kad jis yra atējęs kaip tik nusidējēlių gelbēti, todēl turi su jais turēti ryšį. Kaip gydytojas yra pašauktas eiti pas ligonius, kad juos gydytų, taip ir Jēzus turi eiti pas nusidējēlius, kad juos išgelbētų.

[18]Fariziejai nesiliauja priekaištavę. Šį kartą jie kreipiasi tiesiai į Jēzų. Jie jam priminē, kad kaip Jono Krikštytojo, taip ir fariziejų mokiniai gyvena asketinį gyvenimą: jie praktikuoja apsimarinimus ir pasninkus, kai tuo tarpu jo mokiniai nepasninkaują. Čia kalba eina apie privatų, asmeninio pamaldumo pasninką, ne apie viešąjį, Įstatymo įsakytąjį, kurį Kristus ir jo mokiniai tikriausiai užlaikē.

[19-22]Jēzus į šį priekaištą atsako trimis palyginimais. Jis duoda, suprasti, kad esąs Mesijas, ir, kaip toks, esąs naujo Įstatymo davējas, naujos tvarkos kūrējas. Jis esąs tartum jaunikis einąs į naują gyvenimą, o jo mokiniai yra it pabroliai. Kaip vestuvių metu niekas nepasninkauja, o linksminasi, taip ir jo mokiniai, kol yra su juom-jaunikiu, turi džiaugtis, o ne pasninkauti. Ateis tačiau laikas, kada jie pasninkaus ir kentēs, ir tai įvyks, kai jis bus nuo jų atimtas: kai jis pradēs kryžiaus kelią, kuriuo paskui turēs

senas rauktines; kitaip vynas suplėšo rauktines, ir tuo būdu nustojama ir vyno ir ranktinių. Bet naujas vynas yra pilamas į naujas rauktines.

6. Subatos švenimas

[23]Ir atitiko, kad subatoje jis ėjo pro javų lauką, ir jo mokiniai, beeidami, ėmė skintis varpų. [24]O fariziejai sakė jam: « Žiūrėk, ką jie daro subatoje, kas nėra leista! » [25]Bet jis jiems taria: « Ar gi neskaitėtė, ką padarė Dovidas, kai atsidūrė reikale ir buvo išalkęs, jis ir tie, kurie buvo su juo? [26]Kaip jis įėjo į Dievo namus, prie vyriausio kunigo Abiataro, ir valgė padėtinės duonos, kurią tebuvo leidžiama valgyti vien kunigams, ir davė taip pat ir tiems, kurie su juo buvo? » [27]Ir sakė jiems: « Subata yra padaryta žmogui, o ne žmogus subatai; tuo būdu Žmogaus Sūnus yra ir subatos Viešpats.»

---

eiti ir jo mokiniai. Jēzus toliau nurodo, jog, kaip niekas nesiuva lopo iš naujo milo ant seno drabužio, nes toks stiprus bei nelankstus lopas plēšia išdēvētą rūbą ir padaro jame didesnę skylę, taip ir Kristaus naujas mokslas neturi būti siuvamas it lopas ant S. Testamento rūbo. Ir dar Jēzus lygina savo naują mokslą su vynu. Kaip naujas, besifermentuojąs, vynas neturi būti pilamas į senas, išdēvētas, ir todēl nestiprias, rauktines, nes jas gali suplēšyti, bet veikiau į naujas, iš gyvulių pilvo odos padarytas rauktines, taip ir naujas Kristaus mokslas neturi būti talpinamas į senas ritualinio Įstatymo formas, bet verčiau turi būti priimtas ir reikštis nauju būdu, naujomis formomis.

[23-24]Vieną subatos dieną Jēzus buvo praeinąs pro kviečių lauką. Varpos jau buvo pribrendusios. Artējo piūtis, kuri Galilējoje vyksta balandžio-gegužēs mēnesiais. Mokiniai norējo valgyti. Jie skynēsi taigi varpų ir, ištrynę, valgē grūdus, kaip tai Įstatymas leido /AtĮ 23,25/. Buvo tačiau subata, o subatoje javus piauti nebuvo leista /Iš 34,21/. Rabinai mokē, kad, kadangi subatoje nebuvo leista piauti javus, tai tuo pačiu nebuvo leista nei varpas skintis. Štai kodēl fariziejai, matydami kaip apaštalai subatoje skabē varpas, piktinosi ir priekaištavo Jēzui, kad jo mokiniai laužo subatą, darydami tai, kas subatoje neleistina.

[25-26]Jēzus atsako fariziejams, cituodamas įvykį iš Dovido gyvenimo /1 Kar 21,1-6/. Dovidas slapstēsi nuo Sauliaus. Kartą jis buvo labai išalkęs. Neturēdamas kitos galimybēs pasisotinti, jis su savo palydovais kreipēsi į kunigus šventykloje, kad gautų kiek pavalgyti. Šieji leido jam ir jo kariams valgyti padētinių duonų, kurios tebuvo leidžiama valgyti tik kunigams. Vadinasi, reikale Įstatyme galimos išimtys. Tokią juk išimtį padarē Dovidui vyriausias kunigas. Tuo metu buvo vyriausiuoju kunigu Abimelekas. Tekste tačiau minimas Abiataras, kuris buvo Abimeleko sūnus, ir vēliau tapo vyriausiu kunigu. Čia minima sūnus vietoje tēvo, kadangi jis žydamas buvo labiau žinomas. Be to, Abiataras įvykio metu ējo tarnybos pareigas šventykloje, ir todēl galējo jis pats Dovidui leisti valgyti pašvęstų duonų. Padētinē duona buvo tai 12 pyragaičių, kurie dviem eilēmis būdavo laikomi padēti ant auksinio stalo /3Kar 7,48/. Pyragaičiai būdavo pakeičiami kas savaitę. Pakeičiamuosius suvalgydavo kunigai šventykloje kaip šventą duoną /24,5-9/.

[27]Jēzus pabrēžia, jog Dievas subatą skyrē žmonių dvasinei ir fizinei gerovei, o ne žmones pavergē subatai. Kadangi Dievas skyrē žmonēms subatą, tai jos šventimo tvarkymas priklauso Jēzui, Dievo Sūnui. Jo taigi, o ne fariziejų reikia klausyti, kaip subata turi būti švenčiama.

7. Pagydymas žmogaus su nevaldoma ranka

3. [1]Jis vėl įėjo į sinagogą, o ten buvo žmogus turįs nevaldomą ranką.
Ir jie stebėjo jį, ar jis pagydys aną subatoje, kad galėtų jį apkaltinti.
[3]Jis taria žmogui turinčiam nevaldomą ranką: «Stokis viduryje!» [4]Ir
jiems taria: «Ar leistina subatoje daryti verčiau gera, negu bloga; ver-
čiau išgelbėti gyvybę, negu pražudyti?» Bet jie tylėjo. [5]O jis, apžvelgęs
juos rūsčiai ir liūdėdamas dėl jų širdies užkietėjimo, taria anam žmogui:
«Ištiek ranką!» Jis ištiesė, ir jo ranka atgijo. [6]Fariziejai, išėję, tuojau
tarėsi prieš jį su erodininkais, kaip jį galėtų pražudyti.

3. *MINIA, APAŠTALAI, SAVIEJI*

1. Minios antplūdis

[7]Jėzus su savo mokiniais pasitraukė į pajūrį. Ir didelė daugybė sekė
jį iš Galilėjos. Taip pat iš Judėjos, [8]ir iš Jeruzalės, ir iš Idumėjos, ir iš
Užjordanės, ir iš Tiro bei Sidono apylinkių didelė daugybė, girdėdami,
ką jis darė, atėjo pas jį. [9]Ir jis įsakė savo mokiniams turėti jam valtį,
dėl minios: kad jo nesuspaustų. [10]Mat, daugelį pagydė, todėl, kurie turėjo

---

3. [1] Kitą subatą Jēzus vēl mokē sinagogoje /Lk 6,6/. Kur ir kada tai įvyko, evangelistas nenurodo. Tuo metu toje sinagogoje buvo žmogus turįs nudžiūvusią, atrofuotą, nevaldomą ranką.

[2] Fariziejai, kurių priešingumas Jēzui didējo, atydžiai stebējo, ar jis kartais nepagydys šio žmogaus, sulaužydamas subatą. Jie to laukē, kad galētų jį apkaltinti nusikaltimu prieš Įstatymą.

[3-4]Jēzus, žinodamas fariziejų mintis, pakviečia aną nelaimingą žmogų, kad prisiartintų ir atsistotų viduryje, t.y. visų akivaizdoje. Kai jis tai įvykdē, Jēzus kreipēsi į susirinkusiuosius ir juos klausē, ar gi gali būti neleista subatoje daryti gera, kad būtų išvengta blogo; išgelbēti gyvybę, kad kitaip ji nežūtų! Fariziejai nežinojo, ką atsakyti; todēl tylējo.

[5-6]Jēzus rūstu žvilgsniu apšvelgē fariziejus, bet savo širdyje liūdējo, kad jie buvo tiek užkietēję. Jis pasiryžo daryti stebuklą. Jį jis darē iš gailestingumo ne tik sergančiajam, bet ir savo priešams fariziejams, siekdamas, kad stebuklu juos paveiktų priverstų apsigalvoti ir įtikēti. Deja, fariziejai ne tik neįtikējo, bet, priešingai, dar labiau užkietējo. Išēję iš sinagogos, jie kreipēsi į Erodo šalininkus, kad sutartinai imtųsi priemonių prieš Jēzų, siekiant jį suimti ir nužudyti.

[8]Jēzus buvo pagarsējęs jau ne tik Galilējoje, bet ir kituose Palestinos kraštuose. Gandas apie jį buvo pasiekęs Judēją ir Jeruzalę, Idumēją ir Užjordanę, o taip pat ir Fenikijos miestus Tirą ir Sidoną bei jų apylinkes. Taip kad iš visur žmonēs miniomis rinkosi prie Nazareto Mokytojo, kad jo pasiklausytų, kad išvystų jo daromus nuostabius ženklus. Idumēja radosi į pietus nuo Judējos. Erodo Didžiojo laikais ji priklausē Judējos provincijai, bet buvo valdoma, kaip speciali tetrarchija, t.y. ypatingą teisinę padētį turinti sritis. Užjordanē-rytinē Jordano pakraščio sritis, graikiškai vadinama Perea.

[9-10]Sergantieji visi veržēsi vienas pro kitą prie Jēzaus, kad galētų bent prisiliesti prie jo. Jie tikējo, jog to pakaksią, kad pagytų. Susidarē taigi tokia spūstis, jog darēsi tiesiog pavojinga. Jēzus liepē dēl viso ko turēti atsargoje valtį, kad pavojaus atveju galētų pasitraukti nuo besiveržiančios ir spaudžiančios minios.

kokią negalią, veržėsi prie jo, kad jį paliestų. [11]Ir netyrosios dvasios, jį išvydę, sukniubdavo prieš jį ir šaukdavo, sakydamos: «Tu esi Dievo Sūnus!» [12]Bet jis griežtai joms įsakydavo neskelbti, kas esąs.

2. Dvylikos apaštalų pašaukimas

[13]O užkopia į kalną ir pasišaukia pas save tuos, kuriuos jis pats norėjo, ir jie atėjo pas jį. [14]Ir paskyrė dvyliką, kad jie būtų su juo, ir kad juos siųstų pamokslauti, [15]ir jie turėtų galią išvaryti velnius. [16]Paskyrė dvyliką: Simoną, kuriam davė Petro vardą; [17]Jokūbą, Zebediejaus sūnų, ir Joną, Jokūbo brolį, kuriuos pavadino Boanerges, kas reiškia: griaustinio vaikai; [18]ir Andriejų, ir Pilypą, ir Baltramiejų, ir Matą, ir Tomą, ir Jokūbą, Alfiejaus sūnų, ir Tadą, ir Simoną Kananietį; [19]ir Judą Iskariotą, kuris jį išdavė.

[11-12]Piktosios dvasios pažįsta ir išpažįsta Jēzų, kaip Dievą. Jēzus savo ruožtu nepaneigia esąs Dievo Sūnus, bet reikalauja, kad piktosios dvasios neskelbtų to viešai, kadangi tai galējo iššaukti neigiamų ir pavojingų reakcijų kaip iš fariziejų, taip iš politinēs valdžios pusēs.

[13]Jēzus atsitolina nuo ežero, įkopia į kalną ir tenai praleidžia naktį besimelsdamas /Lk 6,12/. Po to pasišaukia prie savęs mokinius ir iš jų pasirenka sau dvyliką.

[14]Jēzus savo nuožiūra pasirenka ir paskiria dvyliką mokinių, kad jie būtų su juo ir iš jo mokytųsi; kad jie talkintų jam Evangelijos skelbime; kad juos apdovanotų ypatingomis galiomis ir parengtų būti savo įpēdiniais.

[16]Pirmuoju iš dvylikos evangelistas mini Simoną, nurodydamas, kad Jēzus jam davē kitą vardą, būtent, Petras. Šitai įvyko dar prieš pašaukimą, kai Jēzus pirmą kartą sutiko Simoną, bebūnant Judējoje /Jon 1,42/. Vardo davimas pas semitus reiškē, kad davējas laikē duotąjį sau priklausomu. Kodēl Jēzus Simonui davē Petro vardą, paaiškēja iš Mt 16,18. Petras graikiškai — uola. Jēzus jam davē šį vardą, kadangi jį numatē ir paskyrē savo įpēdiniu: ant jo, kaip ant uolos, buvo pasiryžęs pastatyti savo Bažnyčią.

[17]Zebediejaus sūnūs: apaštalai Jokūbas ir Jonas buvo vadinami Boanerges — griaustinio vaikai. Aramaiškas boanerges buvo plačiai žinomas titulas pavadinti smarkaus, ūmaus būdo žmonēms. Ebr. beni-rigshagriausmo sūnūs, griaustiniai. Pagal Luko pasakojimą apaštalai Jokūbas ir Jonas, kai vieno miestelio gyventojai atsisakē Jēzų priimti, prašē Mokytoją, kad tą miestelį ugnimi iš dangaus sunaikintų /Lk 9,54/. Šis įvykis rodo kad Zebediejaus sūnūs tikrai buvo griausmingi.

[18]Apaštalų tarpe buvo du Jokūbai: Zebediejaus sūnus ir Alfiejaus sūnus. Šis pastarasis yra tas pats ką Jokūbas vadinamas Viešpaties brolis, kuris buvo pirmasis Jeruzalēs vyskupas ir kanoniško laiško autorius /Gal 1,9/: kuris buvo žinomas taip pat kaip Jokūbas Mažasis /Mk 16,1/. Tikrumoje jis buvo Jēzaus pusbrolis: Marijos Kleopienēs ir Juozapo brolio Kleopo-Alpiejaus sūnus /Jon 19,25/. — Apaštalas Tadas yra tas pats ką Judas, kanoniško laiško autorius ir Jokūbo Mažojo brolis, o Viešpaties pusbrolis /Lk 6,16: ApD 1,13; Jon 14,22; Jud 1,1/. — Simonas Kananietis, kitaip vadinamas Zelotes-Uolusis. Matyt, priklausē prie vadinamų «Uolių̜jų» sektos, arba pasižymējo ypatingu uolumu Įstatymui /Gal 1,14; ApD 21,20/. Visai galimas daiktas, kad ir šitas apaštalas buvo Viešpaties pusbrolis: Jokūbo ir Judo brolis, vēliau tapęs antruoju Jeruzalēs vyskupu.

[19]Judas išdavikas skiriams nuo Judo Tado, nurodant jo kilmę. Jis buvo kilęs iš Kerioto miestelio, kuris radosi Judējoje ir yra minimas Jozuēs knygoje /15,25/ kaip Kerioth-Hezron.

3. Su saviškiais

[20]Sugryžta namo. Ir vėl susirenka minia, taip kad jis negalėjo nė
pavalgyti. [21]Tai išgirdę, saviškiai išėjo jį pasiimti. Mat, jie sakė: « Jis
nėra savyje.»
[2]O Rašto žinovai, kurie buvo atėję iš Jeruzalės, sakė: « Jis turi Bel-
zebulį! » ir — « Jis išvaro velnius per velnių kunigaikštį! » [23]Bet jis, pa-
sišaukęs, jiems kalbėjo panašybėmis. — « Kaip gali velnias velnią išvaryti?
[24]Ir jei karalytė būtų savyje suskilusi, tokia karalystė negali išsilaikyti.
[25]Ir jei namai būtų savyje suskilę, tie namai negalės tesėti. [26]Ir jei vel-
nias sukiltų pats prieš save ir susiskaldytų, negali išsilaikyti, bet yra baigtas.
Tiesą sakant, niekas negali, įėjęs į galiūno namus, išplėšti jo daiktus,
jei pirma nesurištų galiūno, ir tik tada galės apiplėšti jo namus. [28]Iš ti-
krųjų, sakau jums, jog visa bus atleidžiama žmonių vaikams: nuodėmės
ir piktžodžiavimai, kaip jie bepiktžodžiautų; [29]tačiau jei kas piktžod-
žiautų šventąjai Dvasiai, neturi atleidimo per amžius, o yra kaltas am-
žina nuodėme ». [30]Mat, jie sakė: « Jis turi netyrą dvasią ».
[31]Atvyksta jo motina ir jo broliai, ir, stovėdami lauke, jie siuntė

---

[20]Iš tyrų, kur mokē, ir kur išsirinko dvylika apaštalų, Jēzus grįžo atgal į Kafarnaumą, kur turējo pastovią savo buveinę: greičiausiai Petro namuose Minia tačiau visur jam nedavē atvangos, o tuo labiau mieste, kaip Kafarnaumas; taip kad jis neturējo laiko nē pavalgyti.

[21]Dieviškoji Motina ir artimieji giminaičiai, išgirdę, kad Jēzus, nesaikingai apaštalaudamas, stato savo sveikatą į pavojų, paliko Nazaretą ir vyko į Kafarnaumą su tikslu jį susigrąžinti atgal į Nazaretą ir rūpintis juo.

[22]Gandas apie Jēzų pasiekē ir Jeruzalę. Tautos vyresnieji siuntē Rašto žinovų, kad jie asmeniškai susipažintų su Nazareto Mokytoju, jo pasiklausytų ir autoritetingai pasisakytų dēl jo skelbiamo naujo mokslo. Kadangi Jeruzalē randasi aukštumoje, tai atvykimas iš Jeruzalēs ir vykimas į Jeruzalę patrastai evangelijose yra nusakomas žodžiais — nusileido arba pakilo. Čia mes vietoje « nusileido », kaip yra orginale, išvertēmē « buvo atėję ». Kaip vietiniai fariziejai, taip ir iš Jeruzalēs atvykę Rašto žinovai tuojau pasirodē priešingi Jēzui. Matydami, kaip jis išvaro piktąsias dvasias, ir, girdēdami, kaip daugelis įtikējo į jį bei viešai išpažino Mesiju /Mt 12,22-24/, ēmē teigti, būk jis išvarąs velnią ne Dievo, bet paties velnio galia. Jie teigē, būk jis turįs Belzebulį, t.y. esąs apsēstas Belzebulio. Baalzeboud buvo pagonių dievaitis /4Kar 1,2/. Žydai pajuokos dēliai vietoj Baalzeboud jį vadindavo Belzeboul, kas reiškia « dūmų divaitis », kitaip tariant, pragaro kunigaikštis.

[23]Jēzus atsako Rašto žinovams panašybēmis — parabolēmis — palyginimais, parodydamas jų teigimų nelogiškumą, o tuo pačiu jų pačių neišmintingumą.

[25]N a m a i č i a imtini ne pastato, bet veikiau šeimos, kastos prasme.

[26]Jei velnias kovotų pats prieš save, tai tuo pačiu jis būtų baigtas, t.y. pasmerktas galą gauti, žūti.

[27]Velnias, deja, nēra pasidalinęs. Jis yra galingas. Jis gali žmogų pavergti, jį apiplēšti. Bet Jēzus yra galingesnis už velnią. Velnias yra jo valdžioje. Kiekvienas todēl, kad atsispirtų velniui, turi dētis prie Jēzaus, jo laikytis, ir nesileisti, kad velnias jį surištų ir apiplēštų.

[28-30]Dievas yra gailestingas. Jis atleidžia žmogui visokias kaltes. Bet, kai žmogaus piktumas pasiekia tokią ribą, jog jis Dievo pradeda nepripažinti savo Viešpačiu, bet prieš jį sukyla: jį laiko savo neprieteliu, jame mato patį velnią, kaip tai daro fariziejai, jis negali gauti atleidimo, nes nepripažįsta ir atsistoja prieš tą, kuris vienas tegali atleisti nuodēmes.

[31]Grįžtama prie pasakojimo pradēto 20 e. Jēzaus Motina ir jo giminaičiai, išgirdę, kad Mokytojas minios yra tiek varginamas, jog galįs pakenkti

jį pakviesti. [32]O aplink jį buvo susėdusi minia, ir jie jam sako: « Štai
tavo motina ir tavo broliai lauke: tavęs ieško.» [33]Ir jis, atsakydamas, jiems
taria: « Kas yra mano motina ir mano broliai?» [34]Ir, žvelgdamas į aplink
jį sėdinčiuosius, sako: « Va, mano motina ir mano broliai. [35]Mat, kiek-
vienas, kuris tik vykdytų Tėvo Valią, tas yra man brolis, sesuo ir motina.»

4. *MOKO PANAŠYBĖMIS*

1. Sėjėjas

4. [1]Ir vėl ėmė mokyti pajūryje. Prie jo susirenka didelė minia, taip
kad, kai jis, įlipęs į valtį sėdėjo jūroje, visa minia buvo sausžemyje prie
jūros. [2]Ir jis juos mokė daugelio dalykų panašybėmis, ir savo mokyme
jiems kalbėjo: [3]« Klausykitės! Štai sėjėjas išėjo sėti. [4]O atsitiko, kad,
besėjant, kai kuri sėkla krito išilgai kelio; atskrido paukščiai ir ją sulesė.
[5]Kita krito akmenynėn, kur neturėjo daug žemės; greitai išdygo, nes ne-
turėjo giliau dirvos. [6]O, kai pakilo saulė, nudegė ir, kadangi neturėjo
šaknų, išdžiūvo. [7]Kita krito erškėčiuosna; o erškėčiai paaugo ir ją nus-
melkė, ir ji neatnešė vaisiaus. [8]O kiti grūdai krito geron žemėn, ir davė

---

savo sveikatai, pasiryžta vykti pas jį ir susigrąžinti atgal į Nazaretą. Jie pagaliau pasiekia Kafarnaumą. Randa tačiau prie Jēzaus susirinkusią tokią minią, kad patys negali prie jo prieiti. Paprašo tad, kad jam praneštų, jog jie yra atvykę ir jo laukia.

[32]Tie, kurie radosi prie Jēzaus, perdavē jam žinią, kad saviškiai jo buvo belaukią lauke.

[33-35]Reaguodamas į pranešimą apie Motinos ir giminaičių atvykimą, Jēzus naudojasi proga, kad pareikštų, jog ryšiai su Dievu privalo būti statomi aukščiau už žemiškos giminystēs ryšius.

4. [1]Ir dar kartą Jēzus ateina į pajūrį. Jį seka taip skaitlinga minia, kad jis, dēl spūsties, bevelija sēsti į valtį ir, atsistūmęs kiek nuo kranto, iš jos moko pakraštyje stovinčią minią.

[2] Šį kartą jis ima mokyti panašybēmis, imdamas vaizdus bei palyginimus iš kasdienio gyvenimo.

[3]Pradeda sējējo panašybe. Visai galimas daiktas, kad Jēzus čia pat matē žmogų sējantį, ir atkreipē minios dēmesį į jį, kad duotų dvasinį pamokymą apie Evangelijos skelbimą. Kaip ūkininkas sēja grūdus, taip jis sēja Evangelijos žodį. Kaip ūkininko, taip ir jo laukia tas pats likimas: sējami grūdai ne visi atneš laukiamą derlių; lygiai taip pat ir skelbiamas Evangelijos žodis dēl skirtingos dirvos, į kurią kris, skirtingą neš vaisių.

[4]Sējant palei kelią, neišvengiamai kai kurie grūdai krisdavo išilgai kelio. To tik laukdavo paukščiai. Jie tuojau nusileisdavo ir ant kelio rastus grūdus sulesdavo.

[5]Galilēja yra kalnuota ir akmenuota. Daug kur tik plonas sluoksnis dirvožemio, o apačioje uola. Tokioje žemēje kritusi sēkla lieka paviršiuje; todēl greičiau išdygsta, bet greitai, saulei bekaitinant, ir išdžiūsta, nes neturi giliau įleistų šaknų.

[7]Palestiniečiai, kaip ir kiti pietiečiai, piktžoles iš dirvos paprastai naikina ne išraudami bei išversdami, o veikiau išdegindami. Atsitinka todēl, kad, atsiradus drēgmei, piktžolēs iš šaknų vēl iššelia, ir kadangi turi giliau įleistas šaknis, negu pasētoji sēkla, tai greičiau už javus auga, ir šiuosius paskui nustelbia.

vaisių: augant ir bujojant atnešė kas trisdešimtą, kas šešiasdešimtą ir
kas šimtąjį grūdą.» [9]Ir sakė: « Kas turi ausis klausyti, teklauso ».
[10]Ir, kai jis radosi vienas, tie, kurie buvo prie jo su Dvylika, klausė
jį apie panašybes. [11]Ir jis jiems sakė: « Dievo karalystės paslaptis duota
jums, o tiems, kurie yra pašaliniai, viskas vyksta panašybėmis, [12]kad

— žiūrėdami žiūrėtų, ir nematytų,
klausydami klausytų, ir nesuprastų,
kad kartais neatsiverstų ir nebūtų jiems atleista. — »

[13]Ir jis jiems sako: « Jūs nesuvokiate šios panašybės, o kaip suvoksite
visas kitas panašybes? [14]Sėjėjas sėja žodį. [15]O pagal kelią, kur žodis sė-
jamas, yra tie, kurie, kai tik išgirsta, tuojau ateina velnias ir pagrobia
juose pasėtą žodį. [16]Panašiai akmenynėje pasėtieji: jie yra tie, kurie,
kai išgirsta žodį, tuojau su džiaugsmu jį priima, [17]bet neturi savyje
šaknų ir yra neištvermingi; paskui, kilus priespaudai ar persekiojimui
dėl žodžio, greitai pasipiktina. [18]O kiti —erškėčiuose pasėtieji — yra
tie, kurie išgirsta žodį, [19]bet pasaulio rūpesčiai, turtų vylius ir kitų da-
lykų pogeidžiai, įėję, nustelbia žodį, ir jis tampa nevaisingas. [20]O anie

---

[9] Baigęs panašybę, Kristus kviečia mokytis iš jos, pasidaryti praktiškas išvadas. — Kas turi ausis, tesiklauso — yra semitiškas išsireiškimo būdas, kviečiant klausytis ir mokytis. Pas semitus mokymas vykdavo žodžiu. Buvo taigi mokinamasi besiklausant. Kristus todēl kviečia klausytis, kad besilausant mąstytų, suprastų ir pasimokintų.

[10]Miniai išsiskirsčius, apaštalai ir kiti su Mokytoju pasilikę mokiniai prašē jį, kad jiems paaiškintų panašybēs tikrąją prasmę.

[11]Atsakydamas, Jēzus nurodo, kad išganymo malonē yra teikiama visiems, bet skirtingai. Vieniems duodama tiek, kad malonē tampa efektyvi; kitiems duodama tik tiek, kad ji yra pakankama, bet nebūtinai sekminga. Tiems, kurie Dievui yra artimi, kurių sielos yra jam atvertos, Dievas duoda malonių su kaupu, ir jie jomis tikrai pasinaudoja; o tiems, kurie yra abejingi ar priešingi, Dievas, nors ir neatsako išganymo malonių, bet jų teikia tik tiek, kad jie negauna pilno aiškumo, ir todēl legvai gali nebendradarbiauti su teikiama malone, ją atmesti.

[12]Cituojama Izaijo pranašystē /6,9-10/, kuria Dievas grąso Izraeliui, jog, dēl jų neištikimumo, neduosiąs malonių tiek, kad jie sekmingai galētų jomis pasinaudoti, be ypatingų savo pastangų. Tuo pačiu Dievas ragino ir Izraelį ir fariziejus taisytis, kad būtų verti išganymo malonių, ir taip jų gautų su kaupu, t.y. su užtikrinimu, kad bus sekmingos.

[13]Sējējo panašybē yra gana aiški ir lengvai suvokiama. Jēzus tad stebisi, kad jo mokiniai jos nesupranta; drauge reiškia savo susirūpinimą bei baiminimąsi, kaip jie suprasią sunkesnes tikējimo tiesas, išreikštas tiesioginiai ar panašybēmis.

[14-20]Jēzus paaiškina, kad Evangelijos sekmē ar nesekmē nepriklauso nei nuo sējējo, nei nuo sēklos, o veikiau nuo dirvos, į kurią krinta. Evangelijos sēkla yra gera, o jos sējējas yra pats Kristus; bet dirva į kurią Evangelijos sēkla krinta, yra įvairi: yra gerų sielų, į kurias Evangelijos sēkla kritusi neša šimteriopą vaisių; bet yra ir užkietējusių širdžių, į kurias Evangelijos žodis atsimuša, kaip grūdas į kelią, ir neneša jokio vaisiaus; yra pagaliau paviršutinių, kurie priima Evangeliją, tačiau lengvai nuo jos atsimeta, nes Evangelija juose neįleidžia giliau šaknų.

[17]P a s i p i k t i n a — atsižada priimto tikējimo, atkrinta nuo jo iš baimēs bei žemiškų išskaičiavimų.

[18-19]Šio pasaulio vaikai neatmeta Dievo, bet jo nestato aukščiau pasaulio: dēl jo neatsižada žemiškų gērybių, priešingai, dēl žemēs gērių dažnai užmiršta Dievą, ir neneša reikiamų dvasinių vaisių.

— geroje žemėje pasėtieji — yra tie, kurie išgirsta žodį ir jį priima, ir neša vaisių: kas trisdešimteriopą, kas šešiasdešimteriopą ir kas šimteriopą.»

2. Žiburys

21Ir jis jiems kalbėjo: « Argi žiburys atnešamas, kad būtų padėtas po dubeniu ar po lova? Argi ne veikiau, kad būtų uždėtas ant žibintuvo?
22Juk nėra nieko paslėpta, kas neturėtų būti atidengta; nei kas pasidarė slapta, jei ne kad išeitų į viešumą. 23Kas turi ausis klausyti, teklausai.»

3. Saikas

24Ir sakė jiems: « Įsidėmėkite, ką girdite! — Kokiu saiku seikėjate, bus jums atsaikuota ir, kurie klausotės, bus jums dar pridėta. 25Mat,
kas turi, tam bus duota, o, kas neturi, iš to bus atimta ir tai, ką turi.»

4. Želmuo

26Ir sakė: Su Dievo karalyste yra taip, kaip jei žmogus pasėtų dirvoje sėklą, 27ir jis miegotų, ir keltusi naktį bei dieną, o sėkla dygtų ir augtų, jam nežinant kaip. 28Žemė savaime duoda derlių: visų pirma želmenį, paskui varpą, paskui varpoje brandų grūdą. 29O kai grūdas tai
leidžia, tuojau siunčia piautuvą, nes piūtis atėjo.»

21Po dubeniu — po saikuojamu indu. Žydai turėdavo specialų indą javams saikuoti. — Po lova — kiti verčia po stalu. Gr. kline čia reiškia ne guolį lovos prasme, bet gulėjimą išsitiesus ant kilimo prie stalo, kaip tai būdavo praktikuojama pas žydus. Kaip žiburys uždegamas, kad būtų uždedamas ant žibintuvo ir šviestų visiems esantiems kambaryje, taip ir Kristaus sekėjai turi ne slapstytis, bet drąsiai visiems rodytis esą tikintieji, kad ir kitus patrauktų prie Kristaus.

22Nė vienas neslepia ko nors visam: slepia veikiau tik tam tikram laikui, tikėdamas, kad kada nors, sąlygoms pasikeitus, paslėtas dalykas galės būti viešai parodytas. Panašiai turi būti ir su Kristaus mokiniais. Jie, nors kurį laiką turės slapstytis, bet vieną dieną galės ir privalės išeiti į viešumą su savo tikėjimu, kad žmonėms būtų Evangelijos šviesa.

24Kristus kviečia domėtis Evangelija, ją suprasti, ją priimti, ja gyventi. Neužtenka būti vien pakrikštytam, vien krikščionio vardą nešioti. Reikia priimti Evangeliją, tampant naujais žmonėmis, kurie vykdo teisingumą ir gyvena meile Dievui. Dievas kiekvienam atsilygins pagal jo asmeniškas pastangas priimti ir gyventi Evangeliją; ir jis atsilygins su kaupu.

25Dievas kiekvienam krikščioniui duoda išganymo malonių; bet, jei kuris nevykdo Evangelijos įsakymų, Dievas ne tik nustoja tam duoti daugiau malonių, bet atima ir jau duotąsias, taip kad šis tampa Dievui visai svetimas. Priešingai, jei kuris bendradarbiauja su malone, Dievas tam teikia dar daugiau ir gausiau naujų malonių.

26-29Tik Morkus paduoda šią panašybę. Dangaus karalystė yra it anas ūkininkas, kuris, kartą, pasėjęs grūdus, daugiau nesirūpina: ramiai sau leidžia dienas ir naktis, laukdamas kol pati dirva išaugins ir subrandins javus, kad, atėjus piūčiai, nuimtų derlių. Evangelijos sėkla yra gaivalinga. Jėzus, ją pasėjęs, leis, kad ji augtų ir neštų derlių, kurio pasiimti jis ateis piūties metu. Evangelijos sėkla auga ir bręsta pamažu. Todėl nereikia laukti betarpių rezultatų. Reikia turėti kantrybės ir pasitikėjimo. Vieni sėjame, kiti laisto, o augimą Dievas duoda /1Kor 3,6/. Reikia pasitikėti Dievu ir laukti, kol Dievas, piūčiai atėjus, suvalys derlių, atskirdamas pelus nuo grūdų, o grūdus supils į dangaus aruodus.

5. Garstyčios grūdas

[30]Ir sakė: « Su kuo palygintume Dievo karalystę, arba kokia panašybe ja perstatytume? [31]Ji — it garstyčios grūdelis, kuris, kai sėjamas, yra mažesnis už visas žemės sėklas, [32]bet, kartą pasėtas, auga ir tampa didesnis už visas daržoves; ir išleidžia plačias šakas, taip kad dangaus paukščiai jo pavėsyje gali buvoti.»

[33]Ir daugeliu tokių panašybių jis skelbė jiems žodį, kiek jie pajėgė suvokti. [34]Be panašybių jis jiems nekalbėjo. Privačiai tačiau savo mokiniams visa išaiškindavo.

5. *DARO STEBUKLUS*

1. Audros nutildymas

[35]O aną, dieną, vakare, jiems sako: « Persikelkime į anapus.» [36]Ir, paleidę minią, pasiėmė jį, jau sėdėjusį valtyje. Buvo su juo ir kitų valčių. [37]Ir pakyla didžiulis viesulas, ir bangos bloškėsi į laivelį, taip kad valtis buvo jau beprisipildanti. [38]O jis buvo laivugalyje bemiegąs ant priegalvio. Jį pažadina ir jam sako: « Mokytojau, ar tau nerūpi, kad mes žūvame?» [39]O, atsikėlęs, jis sudraudė vėją ir tarė jūrai: « Liaukis, nurimk! » Ir vėjas liovėsi, ir pasidarė didelė tyla. [40]Ir jis jiems tarė: « Kodėl esate

---

[31-32]Kaip iš mažutėlio garstyčios grūdo išauga didelis augalas, taip ir gimstanti iš Evangelijos sēklos krikščionybē iš anuomet tik mažo būrelio išaugs ilgainiui i didelę: visą pasaulį apimančią Bažnyčią, kurios plačių šakų pavēsyje, galēs rasti išganymo prieglobą visi ir kiekvienas žemēs vaikų.

[33-34]Evangelistas nurodo, jog jis paduoda tik kelias iš daugelio panašybių, kuriomis Kristus pavaizdavo savo skelbiamą Dievo karalystę. Evangelistas pastebi taip pat, kad Jēzus žydams kalbējo tik panašybēmis. Jas, norint, kiekvienas galējo suprasti ir įtikēti. Tačiau savo mokiniams Jēzus visa arba tiesiai pasakydavo, arba, kalbant panašybēmis, jas paskui išaiškindavo, kad jie neturētų jokių abejojimų; kad visa teisingai ir pilnai suprastų.

[35]Mokęs visą dieną, artējant vakarui, Jēzus panoro persikelti į kitą ežero pusę.

[36]Jēzus mokē iš laivelio /Mk 4,1/. Jam pareiškus norą persikelti į kitą ežero krantą, apaštalai, atleidę minią, tuojau pradējo irtis per ežerą. Kai kurie iš apaštalų buvo su Jēzumi laivelyje, kiti sēdo ir yrēsi kitose valtyse.

[37]Besiiriant, kilo didelis vējas. Vanduo sujudo. Bangos pakilo. Jos blaškēsi į valtis apipildamos jas vandeniu, kurio, ir prityrę žvejai, nespējo išsemti ir išlieti. Atsirado rimtas pavojus paskęsti.

[38]Kai apaštalai ramiai sau irklavo, Jēzus, būdamas pavargęs, atsisēdęs laivugalyje, pradējo snausti ir, padējęs galvą ant suolelio, užmigo. Pavojaus akivaizdoje apaštalai jį pažadino ir prašē, kad gelbētų.

[39]Pažadintas, Jēzus atsikēlē ir, pakēlęs ranką, įsakē vējui nutilti, o jūrai nurimti, kas tuojau ir įvyko: vienam akimirksnyje vējo švilpimas ir bangu ošimas liovēsi, ir pasidarē didelē tyla.

[40]Vien rankos mostu ir vien ištartu žodžiu nutildęs jūrą, Jēzus žvelgē į apstulbusius stebuklo akivaizdoje apaštalus ir juos subarē, prikišdamas stoką tikējimo. Būdami su Jēzumi, jie juk neturējo nieko bijoti; privalējo juk žinoti, kad jis, būdamas Dievas, negalējo nei pats žūti, nei leisti, kad jie žūtų. Jei būtų turēję tikrą bei pilną tikējimą, kad Jēzus yra Dievo Sūnus, jie nebūtų patekę į paniką, nors ir didžiausio pavojaus akivaizdoje.

tokie bailiai? Kaip gi neturite tikėjimo?» [41]Jie buvo pagauti didelės bai-
mės ir sakė vienas kitam: « Kas gi jis yra, kad vėjas ir jūra jam paklūsta?»

2. Velnių išvarymas

5. [1]Ir atvyko į kitą ežero pusę, į Gerazėnų kraštą. [2]Ir, kai jis išlipo
iš valties, staiga išėjo prieš jį iš kapų žmogus, netyrios dvasios apsėstas.
[3]Jis buvojo kapuose, ir niekas negalėjo jo net grandine surakint.
[4]Mat, dažnai jį surakindavo grandinėmis, bet jis nusiplėšdavo nuo savęs
grandines ir sutraukydavo pančius. Niekas neįstengė jo suvaldyti. [5]Ir
visuomet, naktį bei dieną, kapuose bei kalnuose jis būdavo bešūkaująs
ir bedaužąs save akmenimis. [6]Ir iš tolo pamatęs Jėzų, jis atbėgo, par-
puolė prieš jį [7]ir, didžiu balsu šaukdamas, taria: « Kas man ir tau, Jė-
zau, Aukščiausiojo Dievo Sūnau? Saikdinu tave Dievu, nekankink ma-
nęs! » [8]Mat, jis jam buvo taręs: « Išeik, netyrioji dvasia, iš šio žmogaus! »
[9]Ir jis jį paklausė: « Koks tavo vardas? » Ir anas jam atsakė: « Mano
vardas-Legijonas, nes daugel esame.» [10]Ir labai jį prašė, kad neišvarytų
jų iš to krašto. [11]O buvo tenai, atkalnėje, besigananti didelė kiaulių kai-

---

[41]Kiek atsigavę bei nurimę, apaštalai stebējosi ir klausē vienas kitą, kas iš tikrųjų esąs Mokytojas, kad vējas ir jūra jo klauso bei jam paklūsta?

5. [1] Persikēlęs per ežerą, Jēzus atsirado Gerazēnų krašte. Tai buvo anuometinio Dekapolio, o nūdien Jordanijos sritis. Pats vardas paeina nuo svarbiausio srities miesto, kuris buvo arba Gerasa — apie 50 km į pietryčius nuo ežero —, arba Gadara — į pietus nuo Jarmuk —, arba Koursi — prie Wadi Samak.

[2-3]Gerazēnų krašte Jēzus pagydē du velnio apsēstuosius /Mt 8,28-34/. Morkus čia mini tik vieną. Užteko juk tik vieno smulkmeniškai aprašyto stebuklo, kad iškeltų bei parodytų Jēzaus dievišką galią. Petrui, iš kurio Morkus sēmē žinias, matyt, aprašomasis įvykis bus padaręs didelį įspūdį, kad jis apie jį kalbējo bei jį atpasakojo su visomis smulkmenomis, nurodydamas, koks buvo anas velnio apsēstasis, ir kaip Jēzus jį pagydē.

[4-5]Tai buvo tikrai pašēlęs velnio apsēstasis. Jis lindēdavęs kapų uolose. Iš čia išlindęs, vaikščiodavęs po apylinkę, šūkaudamas ir daužydamas save akmenimis. Jis turējęs tokią jēgą, kad buvo tiesiog nesuvaldomas, nes sutraukydavęs pančius ir išsiliuosuodavęs iš grandinių. Tai buvo tikroji pabaisa.

[6]Kai Jēzus išlipo iš laivelio ir pasirodē ant kranto, jį iš tolo išvydęs, velnio apsēstasis tuojau puolē prieš jį ir apaštalus, kaip tai darydavo prieš kitus, bet, atsidūręs prieš Kristų, dieviškos jēgos buvo parbloštas ant žemēs. Jame esąs velnias atpažino Dievo Sūnų, ir prieš jį negalējo veikti.

[7]Jēzus, apsēstajam parpuolus prieš jį, tuojau paliepē velniui išeiti, bet jis apsēstojo lūpomis, balsiai šaukdamas, pareiškia, jog jis neturi ir nenori nieko bendra turēti su Kristumi, todēl prašo jį, kad paliktų ramybēje ir jo nekamuotų, įsakydamas išeiti iš ano nelaimingojo žmogaus.

[8-9]Jēzus, siekdamas iškelti šio apsēdimo ypatingumą, paklausia, kas per viena esanti ši piktoji dvasia. Velnias nurodo kolektyvinį vardą — Legijonas, pabrēždamas, jog jų yra daug. Vadinasi, anas apsēdimas buvo ypatingai intesyvus ir pavojingas.

[10]Netyrosios dvasios, gavusios įsakymą išeiti iš žmogaus, prašosi, kad galētų pasilikti, jei ne žmoguje, tai bent aname krašte.

[11]Gerazēnų kraštas buvo pagonių apgyventas. Todēl nenuostabu, kad tenai buvo auginamos kiaulēs. Žydai kiaulių neaugindavo, nes jiems kiaulē buvo nešvarus gyvulys.

menė. [12]Ir prašė jį, sakydamos: «Siųsk mus į kiaules, kad į jas įeitume.»
[13]Ir jis joms leido. Ir netyrosios dvasios, išėjusios, įėjo į kiaules, ir kaimenė,
apie du tūkstančiai, ūmai bloškėsi nuo skardžio į jūrą ir paskendo jūroje.
[14]Tie, kurie jas ganė pabėgo ir davė žinią mieste bei kaimuose. Ir
subėgo pasižiūrėti, kad buvo atsitikę. [15]Ateina pas Jėzų ir pamato vel-
nio apsėstąjį: sėdintį, apsitaisiusį ir pilno proto, — tą, kuris buvo apsėstas
Legijono, — ir juos apėmė baimė. [16]Mačiusieji papasakojo jiems, kas
atsitiko velnio apsėstajam, ir apie kiaules. [17]Ir ėmė jį prašyti pasišalinti
iš jų žemės. [18]Ir, kai jis buvo beįlipąs į laivelį, velnio apsėstasis jį maldavo,
kad galėtų pasilikti su juo. [19]Ir jis jam neleido, bet taria: «Eik į savo
namus pas savuosius ir pranešk jiems, ką Viešpats tau padarė ir kaip
tavęs pasigailėjo.» [20]Ir jis nuėjo ir ėmė skelbti Dekapolyje, ką Jėzus jam
padarė, ir visi stebėjosi.

3. Jėzus pagydo moterį ir prikelia iš numirusių mergaitę

[21]Jėzui persikėlus laiveliu vėl į kitą pusę, prie jo susirinko didelė
minia, ir jis buvo pajūryje. [22]Ir ateina vienas iš sinagogos vyresniųjų,

---

[12]Velniai prašėsi, kad jiems leistų įeiti į kiaules. Mat, jie tikėjo, kad Jėzus, būdamas žydas, leis jiems įeiti į kiaules pažeminimo tikslu.

[13]Velniai neapsiriko. Jėzus jų prašymą patenkino. Jie įėjo į kiaules. O šios, siaubo pagautos, galvotrukčiais nusivertė nuo skardžio žemyn į jūrą ir paskendo. Šiuo velniai siekė pakenkti Kristui. Mat, jie žinojo, kad kiaulių savininkai dėl patirto nuostolio kaltins Kristų ir jį išvarys iš krašto; kas tikrumoje ir įvyko.

[14]Piemens, visa tai išgyvenę, buvo tiek baimės pagauti, kad pabėgo: kas į kaimus, kas į miestą; ir papasakojo visa, kas buvo atsitikę.

[15]Žmonės, išgirdę apie nuostabų įvykį, atskubėjo pas Jėzų. O, atėję, išvydo velnio apsėstąjį tvarkingai apsitaisiusį, ramiai sėdintį ir pilnai protingą. Jie suprato, jog yra įvykęs stebuklas. Šitai juos sujaudino ir išgąsdino.

[16]Su žmonėmis sugrįžo atgal ir piemenys. Jie čia pasakojo ir aiškino, kaip velnio apsėstasis tapo pagydytas, ir kaip kiaulės, siaubo pagautos, nusivertė į jūrą.

[17]Stebuklas turėjo būti išganymo malonė žmonėms, bet jie daugiau rūpinosi žemiškomis vertybėmis, negu sielos išganymu. Todėl, užuot įtikėję į Jėzų, ėmė reiklauti, kad jis paliktų jų kraštą, ir nedarytų jiems nuostolių, kaip tai įvyko su kiaulėmis. Visada buvo ir yra žmonių, kurie žemiškas vertybes stato aukščiau už sielos išganymą. Visada žmogus yra laisvas pasirinkti Dievą arba velnią.

[18]Gerazėnų atstumtas, Jėzus palieka jų kraštą. Pagydytasis prašosi, kad Jėzus leistų jam vykti su juo.

[19-20]Bet Jėzus pagydytojo prašymą atmeta. Jis liepia jam pasilikti krašte, kad skelbtų visiems, kas buvo įvykę: kaip jis buvęs pagydytas. Nors ir atstumtas, Jėzus nenustoja teikti išganymo malonių ir šiems pagonims. Mat, jis atėjo, kad kviestų į išganymą visus — iš Rytų ir iš Vakarų. Kiek ano pagydytojo apaštalavimas tarp Gerazėnų buvo sėkmingas, nežinome.

[21]Palikęs Gerazėnų kraštą, Jėzus laiveliu persikelia atgal į vakarinį ežero pakraštį, netoli nuo Kafarnaumo. Čia prie jo, paežeryje, susirinko didelė minia, ir jis juos mokė.

[22]Mieste tuojau pasklido žinia, kad Jėzus yra sugrįžęs ir randasi paežeryje. Atskuba pas jį sinagogos vyresnysis, vardu Jairas. Kafarnaume buvo viena iš didžiųjų sinagogų, kurios archeologiniai likučiai dar ir šiandien yra matomi. Jairas buvo vienas iš žymesniųjų sinagogas vyresniųjų, o gal būt pats vyriausias vietinės sinagogos viršininkas.

vardu Jairas, ir, jį išvydęs, puola jam į kojas 23ir jį maldauja, sakydamas:
«Mano dukrelė yra bemirštanti. O kad, atėjęs, tu uždėtum ant jos ran-
kas, kad ji būtų išgelbėta ir gyventų!» 24Ir jis nuėjo su juo.
Jį sekė didelė minia, ir spaudė jį iš visų pusių. 25Ir viena moteris,
dvylika metų sirgusi kraujaplūdžiu ir nemaža iškentėjusi nuo daugelio
gydytojų bei išleidusi visa, ką turėjo, tačiau nė kiek nepagerėjusi, bet dar
pablogėjusi, 27išgirdusi apie Jėzų, priėjusi minioje prie jo iš paskos, prisi-
lietė prie jo apsiausto. 28Mat, ji sakė sau: «Jei tik bent prie jo drabužio
prisiliesčiau, pasveikčiau!» 29Ir čia pat kraujoplūdžio versmė išdžiūvo,
ir ji pasijuto kūne, jog buvo pagijusi iš savo negalios. 30O Jėzus iš karto
savyje pajutęs, jog iš jo išėjo galia, kreipdamasis į minią, tarė: «Kas pri-
silietė prie mano drabužio?» 31Tuomet jo mokiniai sakė jam: «Matai
tave spaudžiančią minią ir klausi — Kas mane palietė? —» 32Ir jis žval-
gėsi aplinkui, kad pamatytų tą, kuri buvo tai padariusi. 33O moteris,
išsigandusi ir drebėdama, žinodama, kas jai buvo įvykę, atėjo, suklupo
prieš jį ir jam pasakė visą tiesą. 34Jis gi jai tarė: «Dukra, tavo tikėjimas
išgelbėjo tave. Eik ramybėje ir būk pasveikusi iš savo negalios.»

23Jairas pasveikina bei pagerbia Jėzų rytiečiams įprastu būdu, būtent, nusilenkdamas prieš jį iki žemės. Suklupęs prie Jėzaus kojų, Jairas meldžia jį ateiti ir išgelbėti jo dukrą, kuri buvo marinama. Jis tiki, kad Jėzus galįs išgelbėti nuo mirties ir padaryti sveiką jo dukrelę. Jis sako: «O, kad tu, atėjęs, uždėtum ant jos ranką! Ir taip ji nemirtų, bet liktų gyventi!»

24Jairo tikėjimas buvo didelis, ir jis paveikė Jėzų, taip kad jis sutiko vykti pas jį ir jo prašymą patenkinti.

25-26Jėzui beeinant, jį sekė labai gausi minia. Žmonės veržėsi prie Mokytojo, grūdosi aplink jį, ir jį spaudė iš visų pusių. Minioje radosi viena moteris, kuri jau 12 metų kankinosi nuo kraujavimo. Gydytojams ir vaistams ji buvo išeidusi visus savo išteklius, bet niekas negelbėjo; priešingai, negalia vis ėjo blogyn.

27-28Moteris buvo girdėjusi, kad Jėzus darąs stebuklus: stebuklingai pagydąs žmones nuo visokių negalių. Ji buvo įsitikinusi, kad ir ji, jei tik prisiliesianti bent prie jo drabužio, pagysianti. Įsibrovė tad į minią. Veržėsi prie jo, eidama iš paskos ir siekdama, nepastebėta, prisiliesti prie jo drabužio. Ji nedrįso viešai prisiartinti prie jo, kad prisiliestų prie jo drabužio, nes kraujaplūdžio liga serganti moteris pagal Įstatymą /Kun 15,25/ buvo laikoma sutepta, ir jai buvo neleista viešai rodytis. Todėl jį norėjo prisiliesti prie Jėzaus drabužio slapčiomis. Ji tai ir padarė.

29Moteris neapsiriko. Įvyko, kaip ji tikėjo. Vos tik, prisiartinusi iš paskos, palietė jo ploščiaus kutą /Lk 6,19/, tuojau kraujavimas liovėsi, ir ji pasijuto esanti sveika.

30Būdamas Dievas, Jėzus žinojo, ką moteris mąstė, ko ji troško, kuo ji tikėjo. Jis leido, kad įvyktų, kaip ji tikėjo. Bet stebuklai paprastai skiriami ne vienam žmogui, o visiems, kad ne tik pagydytasis, o galimai ir daugelis kitų įtikėtų. Štai kodėl Jėzus, įvykus stebuklui, pareikalavo, kad moteris viešai prisipažintų minios akivaizdoje, jog yra stebuklingai pagydyta.

31Jėzui paklausius, — kas bus prie jo prisilietęs, — apaštalai stebėjosi dėl tokio klausimo. Juk jis buvo iš visų pusių minios apsuptas ir spaudžiamas. Kiekvienas tad galėjo prie jo prisiliesti. Ir kaip būtų galima, esant tokiai daugybei ir tokiai spūsčiai, sužinoti, kas buvo jį palietęs?

32-33Ir vis dėl to Jėzus dairėsi aplinkui ir laukė, kad moteris prisipažintų. Pagaliau ana moteris, drebėdama iš baimės ir susijaudinimo, prisiartino prie Mokytojo, jį pagarbino, nusilenkdama prieš jį iki žemęs, ir prisipažino, jog ji yra ta, kuri prie jo prisilietė ir staiga pagijo.

34Jėzus, visiems stebintis, priminė moteriškei, jog jos tikėjimas pelnė jai stebuklingą pagijimą, ir pridūrė, jog dabar galinti ramiai sau eiti namo, nes yra pilnai pagijusi.

35 Jam tebekalbant, ateina kai kurie iš sinagogos viršininko namiškių,
sakydami: « Tavo duktė numirė. Kam dar gaišini Mokytoją? » 36 O Jėzus,
išgirdęs pasakytą žodį, taria sinagogos viršininkui: « Nebijok. Tik tikėk.»
37 Ir jis neleido niekam jį lydėti, išskyrus tik Petrą, Jokūbą ir Jokūbo brolį
Joną. 38 Jie atėjo į sinagogos viršininko namus. Ir jis išvysta triukšmą,
verkiančius ir gailiai aimanuojančius. 39 Ir, įėjęs, taria jiems: « Kam
triukšmaujate ir verkiate? Vaikas nėra miręs, bet miega.» 40 Ir jie juo-
kėsi iš jo. O jis, išvaręs visus, pasiima tik jaunuolės tėvą bei motiną ir
tuos, kurie jį buvo atlydėję, ir įeina į ten, kur jaunuolė buvo begulinti.
41 Ir, paėmęs mergaitę už rankos, taria jai: « Talita kuom », kas verčiant
reiškia: « Mažyte, sakau tau, kelkis! » 42 Ir čia pat mergaitė atsikėlė ir
ėmė vaikščioti. Mat, ji buvo dvylikos metų. Ir tuojau jie apstulbo iš
didelio nustebimo. 43 Ir jis griežtai jiems įsakė, kad niekas apie tai neži-
notų, po to liepė duoti jai valgyti.

---

35 Kai Jairas dar kalbējo su Jēzumi, kai kurie iš jo namiškių, atēję, pasivadino jį į šalį ir pranešē, jog duktē, deja, jau mirē. Todēl nēra reikalo, kad Jēzus eitų į jo namus.

36 Jēzus, išgirdęs, ką namiškiai Jairui buvo pasakę, jį ramina ir ragina pasitikēti dieviška galia, kuriai nēra negalimo dalyko.

37 Jēzus leido jį palydēti į Jairo namus tik trims iš apaštalų, būtent, Petrui ir Zebediejaus sūnums Jokūbui ir Jonui. Mat, jis nenorējo, kad prikēlimo iš numirusių stebuklas būtų skelbiamas plačiai visuomenei, nes tai galējo sukelti nepageidaujamą entuziazmą minioje, ir išaukti pavojingų reakcijų valdančiųjų sferose. Pastebētina, kad minimus tris apaštalus Jēzus padarē liudininkais ir savo atsimainymo dieviškoje garbēje ant Taboro kalno /Mt 17,1/, o taip pat savo kančios Getsemani /Mk 14,33/.

38 Anuomet pas žydus buvo praktikuojama laidotuvēms samdyti specialius raudotojus /jas/, kurie /kurios/ balsiai aimanuodavo ir keldavo didelį triukšmą. Šios rūšies pavyzdžių dar ir šiandien užtinkama kai kuriuose pietų-rytų kraštuose.

39 Evangelistas mergaitę čia nurodo žodžiu « vaikas »: gr. paidion, vok. das Kind, pranc. l'enfant. Vadinasi, pažymi amžių, ne lytį. Mes vertime pakaitomis vartojame-vaikas, jaunuolē, mergaitē. Jēzus aiškiai siekia nuslēpti stebuklo įvykdymą. Todēl ten buvusiems įsako liautis verkti, pabrēždamas, jog mergaitē nēra mirusi, o tik praradusi sąmonę ar giliai mieganti.

40 Susirinkusieji Jēzaus pasakymą, jog mergaitē nēra mirusi, o tik mieganti, sutiko su aiškia pajuoka, nes jie buvo tikri, kad mergaitē buvo mirusi. Jēzus leido būti stebuklo liudininkais tik trims, jį atlydējusiems, apaštalams ir mergaitēs tēvams.

41 Priējęs prie mirusios mergaitēs, Jēzus ją paēmē už rankos ir ištarē žodžius « talita koum — arm. talita koumi » — « mergyte, aš tau sakau, kelkis!» Šie Jēzaus žodžiai liko Petro atmintyje visam. Jis juos gyvai prisiminē ir, įvykį atpasakodamas, citavo orginalinēje kalboje. O Morkus juos savo evangelijoje užrašē, kaip iš Petro buvo girdējęs.

42 Kai tik Jēzus ištarē žodžius « talita koumi » mergaitē tuojau atgijo, atsikēlē ir ēmē vaikščioti. Evangelistas, paaiškindamas, pastebi, jog ji buvo dvylikmetē mergaitē.

43 Stebuklo akivaizdoje, jį mačiusieji, liko be žado iš susijaudinimo. O Jēzus juos ramino ir įsakē niekam apie tai nekalbēti, visa laikyti paslaptyje. Mat žinia apie stebuklingą mergaitēs iš numirusių prikēlimą galējo iššaukti iš vienos pusēs entuziazmą minioje, o iš kitos pusēs baimę ir neapykantą tautos vaduose. Taip juk įvyko, kai Jēzus prikēlē Lozorių iš numirusių. Bet tuomet Išganytojas jau buvo pasirengęs mirti /Jon 11,47-49/.

6. *JĖZUS APSIREIŠKIA ESĄS DIEVAS*

1. Nazarete

6. [1]Ir jis išvyko iš ten. Ir ateina į savo tėviškę. Jį atlydi jo mokiniai.
[2]O atėjus subatai, ėmė mokyti sinagogoje. Ir daugelis klausydamiesi
stebėjosi, sakydami: « Iš kur jam visa? Kas per išmintis, kuri šiajam yra
duota? Ir kas per stebuklai vykdomi jo rankomis? [3]Argi šitas ne dailidė,
Marijos sūnus ir Jokūbo, Juozapo, Judo ir Simono brolis? Ir ar jo seserys
nėra čia pas mus? » Ir jie piktinosi juo. [4]Tuomet Jėzus jiems tarė: « Niekur
kitur, kaip tik savo tėviškėje, tarp savųjų, savo namuose, pranašas yra
be pagarbos.» [5]Ir jis negalėjo ten padaryti jokio stebuklo, tik keliems li-
goniams uždėjo rankas ir juos pagydė. Ir stebėjosi dėl jų netikėjimo.
[6]Vaikštinėjo aplinkui po miestelius mokydamas.

2. Siunčia apaštalauti Dvylika

[7]Tuomet pasišaukia pas save Dvylika. Ir ėmė jis juos siuntinėti po

---

6. [1]Po to Jēzus nuo Genezareto ežero grįžo į savo tēviškę Nazaretą /Mt 13, 53-58; Lk 4, 16-30/.

2-3Nazaretiečiai sekē Jēzaus veiklą. Jie girdējo, kad jis dējosi Mokytoju ir darē nuostabių ženklų. Jie tuo stebējosi ir klausē patys savęs, iš kur jam visa tai. Juk jie jį gerai pažinojo. Jis dar tik nesenai dirbo paprastą dailidēs darbą. Jie žinojo, kad jo motina buvo Marija, o jo giminaičiai buvo čia pat pas juos. Primintina, kad broliais ir seserimis čia, semitams įprastu kalbējimo būdu, nurodomi giminaičiai bei artimieji. Minimi keturi broliai tikrumoje buvo pusbroliai, būtent, Juozapo brolio Kleopo ir jo žmonos Marijos sūnūs /Jon 19m25; Mk 15,40.47/. Trys iš šių « Viešpaties brolių », būtent, Jokūbas, vadinamas Mažasis », Judas, vadinamas Tadiejus, ir Simonas, vadinamas Uolusis, buvo 12 apaštalų tarpe. Nors kai kas šitai neigia. Jokūbas ir Judas yra kanoniškų laiškų autoriai. Judas save pristato, kaip Jokūbo brolį, nes šis pirminēje Bažnyčioje buvo laikomas vienu iš šulų ir statomas šalia Petro /Gal 2,9/. Nazaretiečiai nenorējo tikēti, kad šitas, jų gerai pažįstamas Jēzus, galētų būti Dievo Siųstasis — Mokytojas ar Pranašas. Pagal rabinų mokymą Dievos Siųstasis turējo pasirodyti staiga, niekam nežinant iš kur jis yra /Jon 7,28/. Taigi jie buvo linkę manyti, kad Jēzus tik apgaudinējąs žmones, ir todēl piktinosi juo.

[4]Nazaretiečių priešingas nusistatymas nestebina Jēzaus, bet teikia progą patvirtinti, jog jis tikrai yra Pranašas. Jis jiems primena bei cituoja priežodį, kuris sako, jog pranašas visur ir visų yra gerbiamas, tik ne savųjų ir ne tēviškēje. Vadinasi, jų priešingas nusistatymas nepaneigia, bet verčiau patvirtina, kad jis yra Pranašas.

[5]Stebuklams daryti būtinos dvi sąlygos. Tas, kuris daro stebuklą, turi turēti dieviškų galių; o tas, kuriam daromas stebuklas, turi tikēti į Dievą bei į dieviškas galias. Kadangi nazaretiečiai netikējo į Jēzų, tai jis jiems nedarē stebuklų; o tik vieną kitą ligonį pagydē privačiai. Mat, ir Nazarete buvo žmonių, kurie tikējo į Jēzų. Šiesiems jis ir suteikē antgamtinę pagelbą ligoje.

[6]Nazaretiečių netikējimas stebino Jēzų ir teikē jam skausmo. Ilgiau čia pasilikti nebuvo prasmēs. Todēl, palikęs Nazaretą, jis vaikštinējo po apylinkēs miestelius skelbdamas Evangeliją.

[7] Po to kai pasirinko bei pašaukē dvyliką apaštalų, Jēzus kurį laiką juos laikē prie savęs, mokē ir rengē apaštalavimo darbui. Atējo metas juos siųsti, kad bandytų savarankiškai apaštalauti. Pradžioje tačiau jis juos siunčia po du, — kad būtų drąsiau; kad reikale vienas antram padētų;

du. Ir davė jiems galią ant netyrųjų dvasių. [8]Ir įsakė, be lazdos, nepasiimti
su savim kelionėn nei duonos, nei krepšio, nei pinigo dirže, [9]bet tik būti
apsiavus ir nevilkėti dviejų tunikų. [10]Ir jis jiems sakė: « Kur tik beįei-
tumėte į namus, ten ir pasilikite, kol iš ten išeisite. [11]Ir, jei kurioje nors
vietovėje jūsų nepriimtų, nei jūsų klausytųsi, išeidami iš ten, nusipurty-
kite nuo savo kojų dulkes paliudijimo ženklan.» [12]Tuomet, išėję, ragino
atgailauti, [13]ir daug velnių išvarė, bei daugelį ligonių patepė aliejumi ir
išgydė.

3. Erodas ir Jėzus

[14]Ir išgirdo karalius Erodas, nes jo vardas buvo pagarsėjęs. Ir jis
sakė: « Jonas Krikštytojas yra prisikėlęs iš numirusiųjų, ir todėl jame
veikia stebuklingos jėgos.» [15]O kiti sakė: « Tai Elijas.» O dar kiti šnekejo:
« Tai pranašas, kaip kiti pranašai.» [16]Bet Erodas, tai girdėdamas, pasakė:
« Tai Jonas, kurį aš nukirsdinau. Jis yra prisikėlęs.»

---

kad turētų galimybēs, esant reikalui, pasitarti. Siųsdamas Jēzus suteikē apaštalams antgamtinių galių, kad savo mokymą remtų bei patvirtintų antgamtiniais ženklais, ir taip lengviau žmones įtikintų. Juk ir pats Jēzus taip elgēsi, ir žydams priekaištavo, sakydamas: « Jei aš nedaryčiau savo Tēvo darbų, galite netikēti man; bet jei aš juos darau, tai, jei man netikite, tikēkite darbams » /Jon 10,37-38/.

[8]Jēzus įsako mokiniams, leidžiantis į kelionę, pasiimti tik lazdą, ir nieko kito: nei maisto, nei pinigų. Mat, jų išlaikymu privalēs pasirūpinti tie, kuriems jie apaštalaus.

[9]Be to, Jēzus liepia nepasiimti nei drabužių atsargos. Kurpēs, kuriomis yra apsiavę, ir tunika, kuria yra apsivilkę, — tai viskas, ir nieko daugiau. Kurpēs — šliurēs, sandalai, vyžai. Tunika — suknia: ilgas — nuo kaklo iki kojų — rūbas. Toks buvo vyrų apatinis rūbas, ant kurio dar dēvēdavo plosčių.

[10]Ir dar Jēzus įspēja, kad, atēję į kurią nors vietą, visų pirma apsižiūrētų, kur galētų bei kur derētų apsistoti /Mt 10,11/; o, kartą apsistoję, ten turi ir pasilikti, kol išvyks. Kitaip sakant, neturi vaikščioti iš namų į namus, kad tuo nesukeltų žmonēse nepasitenkinimo ir galimo pavydo.

[11]Pagaliau Jēzus apaštalus įspēja, kad jei kurioje nors vietoje nerastų prielankumo, bet verčiau sutiktų priešingumą, tai iš ten jie turi išeiti, ir išeidami privalo nusipurtyti nuo kojų net ir dulkes, kad taip parodytų, jog jie su anais žmonēmis neturi nieko bendra /ApD 18,6/.

[12]Kaip Jonas Krikštytojas, taip ir apaštalai turējo kviesti žmones į atgailą, kad taip pasirengtų priimti Kristų.

[13]Apaštalai vykdē visa, ką Mokytojas jiems buvo įsakęs bei nurodęs. Jie mokē ir savo mokymą tvirtino gausiais stebuklais. Pastebētina, kad gydymui apaštalai naudojo ir gamtines priemones, būtent, ligonius jie patepdavo aliejumi. Mat, anuomet aliejus buvo naudojama kaip gydomoji priemonē, ypač išorinēms žaizdoms patepti /LK 10,34/. Bet grynai gamtines, jų naudojamas, gydymui priemones lydējo ypatinga Dievo malonē, taip kad ligonys tikrai pasveikdavo.

[14-16]Gandas apie Jēzų pasiekē karalių Erodą ir jam sukēlē nerimo bei suteikē susirūpinimo. Erodas Antipas buvo žiaurus, bet bailus; palaidus, bet prietaringas. Jis jautē sąžinēs graužimą dēl Jono Krikštytojo nužudymo. Klausydamasis kalbų apie Kristų, — spēliojimų, kas jis būsiąs: ar į žemę sugrįžęs Elijas? ar Dievo siųstasis pranašas, kaip ir kiti S.T. pranašai? — Erodas ēmē baimintis, ar tik Jēzus nebūsiąs iš numirusių prisikēlęs Jonas? O jei tikrai būtų prisikēlęs Jonas, juk jis galētų keršyti?!

4. Jono Krikštytojo nužudymas

[17]Juk jis — Erodas —, pasiuntęs, suėmė Joną ir jį kalino surakintą,
dėl savo brolio žmonos Erodiados, kadangi jis ją buvo vedęs. [18]Mat,
Jonas sakė Erodui: « Tau nevalia turėti savo brolio žmoną! » [19]O Erodiada
buvo nusistačiusi prieš Joną ir siekė jį nužudyti, bet negalėjo; [20]nes Erodas
bijojo Jono, žinodamas jį esant teisų bei šventą vyrą; ir jis jį gynė; ir,
klausydamasis, jausdavosi neramus, tačiau mielai jo klausydavosi.
[21]Ir atėjo patogi diena, kai Erodas savo gimtadienio proga kėlė po-
kylį savo didikams, karininkams ir Galilėjos pirmūnams. [22]Tuomet jos-
Erodiados-duktė, įėjusi ir pašokusi, patiko Erodui ir su juo besivaišinu-
siems. O karalius tarė mergaitei: « Prašyk mane, ko tik benorėtum, ir
aš tau duosiu.» [23]Ir jis jai prisiekė: « Ko tik iš manęs beprašytum, aš tau
duosiu, net ir pusę savo karalystės.» [24]Ir, išėjusi, tarė savo motinai: « Ko
turėčiau prašyti? » O ši pasakė: « Jono Krikštytojo galvos ». [25]Ir tuo-
jau, paskubomis įėjusi pas karalių, ji prašė, sakydama: « Noriu, kad tuo-
jau man duotumei ant padėklo Jono Krikštytojo galvą.» [26]Tuomet karalius

---

[17]Priminęs Erodo baiminimąsi, kad Jēzus nebūtų kartais iš numirusių prisikēlęs Jonas Krikštytojas, evangelistas grįžta prie ankstesnių įvykių, kad paaiškintų, iš kur anas pas karalių baiminimasis. Jis trumpai, bet gyvai, aprašo Erodo atsinešimą į Joną Krikštytoją, bei, kaip šis buvęs nužudytas. Erodas jautē Jono nužudymo kaltę, ir tai nedavē jam ramybēs. Jis bijojo dangaus keršto dēl šio švento vyro nužudymo.

[18]Erodas nelegaliai gyveno su savo brolio Pilypo žmona Erodiada. Jonas išdrįso šitai karaliui prikišti, pabrēždamas, jog jam nevalia gyventi neteisētoje moterystēje, o tuo labiau, kad gyveno su savo brolio žmona.

[19]Erodiada buvo palaido gyvenimo ir didelių ambicijų moteris. Ji niršo ant Jono dēl ano priekaišto. Primygtinai ragino karalių, kad suimtų Joną ir jį nužudytų, bet Erodas delsē tai padaryti.

[20]Erodas nedrįso pakelti ranką prieš Joną, nes buvo įsitikinęs, jog jis yra geras ir Dievo pašauktas vyras. Jis patenkino Erodiadą tik tiek, kad suēmē Joną ir jį laikē kalējime. Prie progos jis pasiklausydavo Jono kalbų. Jos, tiesa, jam sukeldavo nerimo, bet jis noriai jų klausydavosi.

[21]Vis dēl to Erodiada nenustojo vilties ir laukē progos, kaip atsikeršytų Jonui. Tokią progą davē pokylis, kurį Erodas iškēlē savo gimtadienio proga. Į vaišes buvo sukviesti rūmų didikai, karininkai ir aukštieji valdžios pareigūnai. Pokylis vyko Macheronto pilyje, kurią buvo pastatęs Erodas Didysis tarp 25-13 metų prieš Kristų ant rytinio Negyvosios jūros kranto. Erodui Didžiajam mirus, šią pilį paveldējo su visa Perējos provincija jo sūnus Erodas Antipas, kuris valdē taip pat Galilēją tetrarcho titulu /J. Flavius, Bel. Iud. VII, 6.2; Ant. Iud. XVIII, 7.2/. Jonas buvo kalinamas Macheronto pilyje. Čia buvo ir nužudytas, kaip tai paliudija ir J. Flavius, Ant. Iud. XVIII, 5.2/.

[22-24]Erodiada puikiai pažinojo Erodo silpnybes. Ji prikalbino dukrą pašokti svečiams vaišių metu. Buvo tikra, kad Erodas, prisivaišinęs bei prisigēręs, susižavēs mergaite ir ją atlygins pažadais bei įsipareigojimais. Neapsiriko. Karalius, entuziazmo pagautas, liepē mergaitei, jai pašokus, prašyti, ko tik benorētų, ir jis jai duosiąs. Mergaitē, išbēgusi, paklausē motiną, ko turētų prašyti. Ši to tik ir belaukē. Ir ji jai liepē prašyti Jono Krikštytojo galvos.

[25-26]Kai mergaitē, sugrįžusi pas karalių, paprašē Jono galvos, Erodas nusiminē. Tokio prašymo jis nesitikējo ir nelaukē. Bet pažadas buvo duotas, ir dar priesaika patvirtintas. Visi svečiai tai girdējo. Netesēti pažado, atsisakyti pildyti duotą žodį visų akivaizdoje, būtų buvę karaliui pažeminimas. Jis to negalējo padaryti. Todēl, nors ir nenoromis, nors ir su baime, vis dēl to davē įsakymą patenkinti mergaitēs prašymą. Pasiuntē budelį į pilies rūsį, kad nukirsdintų Joną ir jo galvą, atnešęs, įteiktų mergaitei.

labai nuliūdo, tačiau dėl priesaikos ir dėl vaišių dalyvių nenorėjo ją ap-
vilti. [27]Ir tuojau pasiuntęs budelį, karalius paliepė atnešti jo galvą.
Šis, nuėjęs, jį nukirsdino kalėjime, [28]ir atnešė jo galvą ant padėklo, ją
padavė mergaitei, o mergaitė ją atidavė savo motinai. [29]Tuomet jo mo-
kiniai, tai išgirdę, atėjo ir paėmė jo kūną, ir jį palaidojo kape.

5. Pirmasis duonos padauginimas

[30]Ir susirenka apaštalai pas Jėzų. Jie jam papasakojo visa, ką buvo
nuveikę ir ko buvo mokę. [31]Ir jis sakė jiems: «Eikite patys vieni į nuo-
šalią vietą ir pailsėkite truputį.» Mat, ateinančių ir nueinančių buvo
daug, ir jis neturėjo kada nė pavalgyti. [32]Ir jie išvyko laiveliu į negy-
venamą vietą nuošalėje. [33]Matė juos išvykstančius, taip kad daugelis
žinojo, ir sugužėjo tenai iš visų miestų pėsčiomis, ir atsirado pirma jų.
[34]Ir, išlipęs, išvydo didelę minią, ir jam pagailo jų, nes buvo it avys netu-
rinčios piemens. Ir jis ėmė daug juos mokyti. [35]O kai jau pasidarė vėlu,
prisiartinę prie jo, jo mokiniai sakė: «Vieta yra dykuma ir valanda jau
vėlyva; [36]paleisk juos, kad, nuėję į aplinkinius ūkius bei kaimus, nusi-
pirktų ko valgyti.» [37]O jis, atsakydamas, tarė jiems: «Duokite jūs jiems

---

[27-28]Budelis įvykdē Erodo įsakymą. Nukirsdinęs Joną, atnešē ant padēklo jo galvą ir įteikē mergaitei, o ji atidavē savo motinai. Pastebētina, kad evangelistas Erodą vadina karaliumi. Mat, nors pradžioje jis valdē Galilēją tetrarcho titulu, bet vēliau, kaip tik tarpininkaujant Erodiadai, imperatorius Caligula, jam suteikē karaliaus titulą /J. Flavius, Ant. Iud. XVIII, 7.2/.

[29]Jono mokiniai, sužinoję, kad jų mokytojas yra nužudytas, pasirūpino jo kūną palaidoti žydams įprastu būdu. Erodas ne tik nedarē šiam kliūčių, bet greičiausiai buvo patenkintas, kad Jonas gautų garbingą palaidojimą.

[31]Išklausęs apaštalų pasakojimus apie jų atliktą veiklą, Jēzus kviečia juos vykti į nuošalią vietą, kad kiek pailsētų. Mat, ten minia nei apaštalams, nei Jēzui neleido ne tik atsikvēpti kiek nors, bet net nē pavalgyti, nes nuolat vieni nueidavo kiti ateidavo.

[32-33]Nebuvo kitos galimybēs atsiskirti nuo minios, kaip tik, sēdus į valtį, persikelti į kitą, neapgyvendintą, paežerio vietą. Jie taip ir padarē. Bet minia pastebējo, kaip jie išplaukē, taip kad daugelis sužinojo, kad jie išvyko ir į kur jie vyko. Juk ne pirmą kartą Jēzus pasišalino, kad, atvykęs į neapgyvendintą vietą, ten kiek pailsētų. Todēl atsirado daug žmonių, kurie pēsčiomis nuskubējo į ten, kur tikējosi surasti Mokytoją; ir pēsčiomis jie nuvyko greičiau, negu Jēzus su mokiniais atplaukē laiveliu.

[34]Vieta, į kur Jēzus vyko ir atvyko, buvo kairēje pusēje Jordano, netoli Betsaidos, apie 10 km atstu nuo Kafarnaumo, einant suasžemiu /Lk 9, 10; Jon 6,1/. Į pietryčius nuo Betsaidos tiesēsi plati bei žaliuojanti lyguma. Turima mintyje Julijos Betsaida. Atvykę į čia, jie nustebo išvydę susirinkusią gausią minią. Žmonēs sēdējo pasisklaidę žaliuojančioje vejoje. Atrodē lyg tai būtų avių kaimenē palikta be priežiūros, be piemens. Jēzui jų pagailo, ir jis ēmē mokyti: ilgai jiems kalbējo, iki pat vakaro juos mokē.

[35-36]Mokiniai, kadangi buvo jau vēlus laikas, ēmē raginti Mokytoją, kad liautųsi mokęs, ir leistų žmonēms, nuējus į aplinkinius ūkius bei kaimus, apsirūpinti maistu.

[37]Jēzus jiems atsako ir pastebi, jog nēra reikalo, kad žmonēs eitų pirktis maisto, nes jie turi pasirūpinti jų pamaitinimu. Apaštalai nesuprato Jēzaus pasakymo. Jie stebisi ir klausia, nejau jie turētų eiti ir nupirkti duonos, bet reikētų jos nupirkti bent už porą šimtų denarų, kad būtų galima pavalgydinti tokią minią. Iš kur jie galētų gauti tiek duonos bei tu-

valgyti. « Ir jie sako jam: « Ar, nuėję, už du šimtus denarų turėtume nupirkti duonos ir duoti jiems valgyti?» [38]Jis gi jiems taria: « Kiek turite duonos? Eikite ir pasižiūrėkite.» Ir, sužinoję, sako: « Penkias ir dvi žuvis.»
[39]Ir paliepė jiems susodinti vaišinimui būriais ant žalios žolės. [40]Ir susėdo eilėmis po šimtą ir po penkiasdešimt. [41]Tuomet, paėmęs penkias duonas ir dvi žuvis, pažvelgęs į dangų, palaimino, laužė duonas ir davė mokiniams, kad jiems pateiktų. Taip pat ir tas dvi žuvis padalino visiems.
[42]Visi valgė ir pasisotino. [43]Ir pririnko trupinių bei žuvų likučių dvylika pilnų pintinių. [44]O valgytojų buvo penki tūkstančiai vyrų.

6. Eina virš vandens

[45]Ir jis tuojau privertė savo mokinius lipti į laivelį ir vykti pirma jo į kitą pusę, prie Betsaidos, kol jis paleisiąs minią. [46]O juos paleidęs, nuėjo į kalną melstis. [47]Ir, kai atėjo vakaras, valtis buvo viduryje ežero, o jis vienas ant sausžemio. [48]Matydamas, kaip jiems buvo sunku irtis, kadangi

---

rēti tiek pinigų? Mat, denaras buvo tolygus darbininko dienos užmokesčiui /Mt 22,2/. Čia turima mintyje sidabrinis romėnų denaras, kurio vertē buvo lygi 5 aukso gramams.

[38]Tuomet Jēzus siunčia apaštalus, kad patikrintų, kiek jie turi maisto atsargų. Patikrinę, apaštalai praneša, kad vienas jaunuolis turi penkis papločius duonos ir dvi žuvis. Tai ir viskas /Jon 6,9/. Tekste kalbama apie duonas, turint mintyje, kad Palestinoje tuomet duona buvo kepama papločiais.

[39]Nežiūrint, kad mokiniai pranešē, jog surado tik penkis papločius duonos ir dvi žuvis, vis dēl to Jēzus liepē žmones susodinti eilēmis: po šimtą ir po penkiasdešimt, tartum prie stalų, žalioje žolēje, kurios ten tuo metu buvo apstu, nes buvo pavasario metas /Jon 6,4/.

[41-42]Kai visi buvo susodinti, Jēzus, paēmęs duoną ir žuvis, palaimino ir ēmē laužyti ir duoti mokiniams, kad neštų ir dalintų žmonēms. Jie nešē, dalino ir davē kiekvienam, taip kad visi pavalgē iki sočiai. Visiems buvo aišku, jog yra įvykęs stebuklas. Penkiais duonos paplotēliais ir dviem žuvimis pavalgydinta ir pasotintina tūkstantinē minia!

[43-44]Kad stebuklo apimtis dar labiau išryškētų, Jēzus įsakē surinkti, kas buvo likę iš nuotrupų. Evangelistas pabrēžia, jog nuotrupų buvo pririnkta ir nunešta dvylika pilnų pintinių; ir dar priduria, jog valgiusiųjų buvo penki tūkstančiai vien vyrų, neskaitant moterų ir vaikų.

[45]Stebuklingas duonos padauginimas, kaip mini Jonas evangelistas /Jon 6,15/, išaukē minioje tokį entuziazmą, kad kai kuriems kilo mintis apšaukti jį karaliumi. Juk patogu turēti valdovu tą, kuris užtikrina duoną! Mintis apšaukti Jēzų karaliumi buvo prie širdies ir apaštalams /ApD 1,6/. Kad mokiniai nepasiduotų šios rūšies pagundai, Jēzus įsakē jiems sēsti į laivelį ir persikelti į kitą ežero pakraštį, paliekant jį vieną, kol paleisiąs minią. Apaštalai, matyt, nenorējo paklusti, paliekant Mokytoją vieną, bet jis juos privertē vykti. Jie turējo atplaukti ir išlipti į krantą netoli Betsaidos, kur Jēzus juos lengvai galējo pasiekti sausžemiu dar tą patį vakarą /plg 33 e./.

[46]Įsakęs miniai skirstytis bei eiti namo, Jēzus nepastebimai pasišalino ir, palipęs į kalną, tenai kurį laiką pasiliko besimelsdamas.

[47]Kelias per ežerą, kuriuo apaštalai turējo vykti, buvo netolimas. Jie turējo praplaukti pro Jordano žiočių įlanką, plaukiant iš rytų nuo El Vathiah lygumos, ir pasiekti Genezareto sritį, vakarinēje Jordano pusēje.

[48]Apaštalai sunkiai yrēsi, nes vējas buvo priešingas ir gana smarkus. Smarkus vējas juos buvo nubloškęs į ežero vidurį, apie 5 km atstu nuo šiaurinio kranto /Jon 6,19/. Jēzus žinojo, kad apaštalai sunkiai yrēsi. Todēl

pūtė priešingas vėjas, jis atėjo pas juos apie ketvirtą nakties sargybą, eidamas virš ežero, ir norėjo pro juos praeiti. [49]O jie, išvydę jį einantį virš ežero, pamanė, jog tai esanti šmėkla, ir ėmė šaukti. [50]Mat, visi jį regėjo ir persigando. Jis gi tuojau prakalbino juos, ir jiems sako: « Būkite drąsūs! Aš esu! Nebijokite! » [51]Ir įkopė pas juos į laivelį, ir liovėsi vėjas. Ir jie savyje be galo stebėjosi; [52]nes nebuvo supratę duonų įvykio, bet verčiau jų širdis buvo užkietėjusi.

[53]Ir, pasiekė sausžemį, atvyko į Genezaretą ir išlipo į krantą. [54]Ir, kai išlipo iš laivelio, žmonės tuojau jį atpažinę, [55]apibėgiojo visą aną apylinkę ir ėmė gabenti pas jį ant guolių ligonius, kur tik girdėjo jį esant. [56]Ir, kur tik jis beįžengdavo — į kaimus, ar į miestus, ar į ūkius jie guldydavo ligonius aikštėse ir maldaudavo jį, kad leistų paliesti nors jo apsiausto apvadą. Ir, kurie tik paliesdavo, pagydavo.

7. Ginčai su fariziejais

7. [1]Tuomet susirenka pas jį fariziejai bei kai kurie Rašto žinovai, atvykę iš Jeruzalės. [2]Ir pamatę, kad kai kurie iš jo mokinių valgė duoną

---

skubējo prie jų, eidamas ežero paviršiumi. Juos pasiekē, kai jau buvo ketvirtoji nakties sargyba, t.y. tarp 3 ir 6 valandos ryto. Prisiartinęs jis nudavē it būtų praeinąs pro juos.

[49]Apaštalai, išvydę nakties prieblandoje virš vandens einančią ir prie jų artējančią figūrą, manē, jog tai šmēkla, ir tiek išsigando, kad iš baimēs ēmē šaukti.

[50]Evangelistas pastebi, kad visi apaštalai jį matē, bet nē vienas jo neatpažino. Net, kai Jēzus į juos prabilo, Petras nebuvo tikras, kad tai Mokytojas. Todēl prašē, tardamas: « Jei tikrai tu esi, tai įgalink mane ateiti pas tave virš vandens » /Mt 14,28/.

[51]Morkus nemini, kad Petras, Jēzaus pakviestas, bandē eiti virš bangų, bet išsigando ir pradējo skęsti, šaukdamasis Jēzaus pagelbos. Morkus tačiau mini kitą nuostabų ženklą, būtent, kad, kai tik Jēzus įlipo į laivelį, tuojau liovēsi pūtęs vējas ir jūra čia pat nurimo.

[52]Evangelistas pastebi, jog apaštalai šių įvykių buvo tiek nustebinti, kad rodēsi lyg būtų žadą praradę. Šis apaštalų apstulbimas Morkų stebino, prisiminus, kad Jēzus tik nesenai buvo padaręs nemažesnį stebuklą, padaugindamas duoną, ir priduria, jog apaštalai duonos padauginimo stebuklo nebuvo suvokę. Tiek jie buvo kieto proto.

[53]Vējui nutilus, jie lengvai pasiekē krantą ir išlipo Genezareto srityje, kuri tęsēsi nuo ežero į šiaurę iki Tell el Hul, ir nuo Kafarnaumo vakaruose iki Jordano žiočių rytuose. Visai galima, kad toje srityje radosi šio vardo miestelis, apie kurį tačiau neturime jokių istorinių žinių. Genezareto sritis, kaip liudija J. Flavius /Bell. Iud. III, 10.8/, buvo nepaprastai graži ir turtinga.

[54-56]Vos tik jie išlipo į krantą, žmonēs tuojau atpažino Jēzų ir davē žinią visoje apylinkēje. Todēl minios rinkosi, kur tik žinojo jį esant, gabendami ligonius, kuriuos guldydavo aikštēse, kad, jam praeinant, galētų paliesti bent jo drabužį, ir taip atgautų sveikatą. Evangelistas pabrēžia, jog, kurie tik prisiliesdavo, pagydavo.

7. [1]Gandas apie Jēzų pasiekē Jeruzalę. Tautos vyresnieji panoro tikslių žinių apie Nazareto Mokytoją. Kai kurie tad iš fariziejų ir Rašto žinovų atvyko į Galilēją ir prisistatē pas Jēzų, kad stebētų jo veiklą ir pasiklausytų jo kalbų.

[2]Fariziejai ir Rašto žinovai stebējo Jēzų kritiškai. Tuojau atkreipē dēmesį, kad Jēzaus mokiniai valgē nenusiplovę rankų, kas buvo priešinga žydų padavimui bei rabinų įvestoms praktikoms.

nešvariomis, būtent, nenuplautomis rankomis, — [3]mat, fariziejai ir bend-
rai visi žydai, laikydamiesi senųjų padavimo, nevalgo, jei nebūtų kruopš-
čiai nusiplovę rankų; [4]ir iš prekyvietės parėję, nevalgo, jei nėra apsišlakstę;
be to, yra dar daug ir kitų dalykų, kurie yra perduoti, kad būtų užlai-
komi, kaip — plovimas taurių, indų, varinių rakandų; — [5]klausė tad
jį fariziejai bei Rašto žinovai: « Kodėl tavo mokiniai nesielgia pagal pro-
senių padavimą, bet nešsvariomis rankomis valgo duoną? » [6]O jis sakė
jiems: « Veidmainiai, gerai apie jus pranašavo Izaijas, kaip parašyta:

— Ši tauta šlovina mane lūpomis,
o jų širdys toli nuo manęs.
[7]Bet veltui jie mane garbina,
mokydami mokslą — žmonių įsakymus. —

[8]Apleidę Dievo įsakymą, jūs laikotės žmonių padavimo.» [9]Ir sakė jiems:
« Puikiai apeinate Dievo įsakymą, kad užlaikytumėte savąjį padavimą.
Juk Mozė pasakė: — Gerbk savo tėvą ir savo motiną ir — Kas keiktų
tėvą ar motiną, tegauna galą mirtimi —. [11]O jūs sakote: — Jei kas tartų
tėvui ar motinai: Tebūnie Korban, kas reiškia-atnaša, tai, kuo turėčiau
tave sušelpti —, [12]tuomet jūs nebeleidžiate jam nieko daryti tėvui ar
motinai, [13]panaikindami Dievo žodį dėl savojo padavimo, kurį esate per-
davę. Ir daug panašių dalykų jūs darote.»
[14]Ir dar kartą, pasišaukęs minią, jiems kalbėjo: « Klausykitės manęs

---

[3-4]Rašydamas romėnams, Morkus randa reikalinga paaiškinti apie žydų praktikuotus apsiplovimus. Tai jis daro trumpa digresija. Rabinai, remdamiesi Mozės įsakymu apie apsivalymus /Kun 15,11/, reikalaudavo visos eilės ir įvairių rūšių apsiplovimų. Vien rankoms jie buvo numatę trijų rūšių apsiplovimus, būtent, pirštų, delnų ir rankų /iki alkūnių/. Šis pastarasis buvo pilnas, kruopštus apsiplovimas. Be to, būdavo reikalaujama, kad kiekvienas, grįžęs iš prekyvietės ar kitos kokios viešos vietos, apsišlakstytų vandeniu apsivalymo ženklan, ir tik tada sėstų prie stalo valgyti. Žydų padavimas reikalaudavo dar, kad ir indai būtų nuplaujami.

[5]Fariziejai, priekaištaudami, klausė Jėzų, kodėl jo mokiniai nesilaiko senolių mokymo apie apsiplovimus, kuris buvo perduotas iš kartų į kartas.

[6-8]Jėzus atsako, cituodamas Izaijo pranašystę /Iz 29,13/. Jis prikiša fariziejams veidmainystę. Mat, jie dėjosi esą pamaldūs, bet jų pamaldumas buvo tik paviršutinis. Jie paisė pirmoje eilėje žmonių, o ne Dievo. Jie fanatiškai laikėsi rabinų padavimo, bet šis buvo veikiau žmonių išsigalvojimas, o ne Dievo įstatymas.

[9-13]Toliau Jėzus nurodo bei prikiša, kaip fariziejai moka gudriai apeiti Dievo įsakymus, bet raidiškai laikosi savojo padavimo. Mini vieną konkretų atvejį. Mozės Įstatyme /Iš 20,12; 21,17/ įsakoma gerbti tėvus, juos globoti, jiems padėti. Bet žydų vyresnieji gobšumo sumetimais išsigalvojo, būk sūnus galįs būti atleistas nuo pareigos sušelpti tėvus, jei jis tai, ką turėtų duoti tėvams, paskirtų kaip atnašą šventyklos iždui, kuris buvo vadinamas Korban. Aramaiškas žodis korban reiškia atnaša, šventa auka. Kartą pažadėjęs auką šventyklai, pažadą turėjo pildyti, bet būdavo atleidžiamas nuo pareigos šelpti tėvus. Toks tačiau fariziejų mokymas bei tokia elgsena buvo priešinga Dievo įstatymui, kuris reikalavo, kad vaikai šelptų tėvus. Nuo Dievo įsakymų tautos vadai neturėjo teisės atleisti. Todėl fariziejai bei Rašto žinovai, statydami padavimą aukščiau už Mozės, t.y. Dievo Įstatymą, elgėsi neteisėtai. Jie, tiesa, nuduodavo tai darą neva Dievo garbei. Juk šventykla buvo Dievo namai. Tikrumoje tačiau jų siekimai buvo egoistiniai. Todėl su pagrindu Jėzus juos vadino veidmainiais.

[14]Ginčas su fariziejais ir Rašto žinovais buvo privataus pobūdžio. Jėzus tačiau norėjo duoti viešą atsakymą į užmetimą, kuris lietė žydų praktikuojamus apsiplovimus. Jis todėl pasišaukė minią ir jai paaiškino, kas sutepa žmogų, ir kas nesutepa.

visi ir supraskite!» [15]Šalia žmogaus nėra nieko, kas, kartą į jį įėjęs, ga-
lėtų sutepti jį; tik, kas iš žmogaus išeina, vien tai yra, kas žmogų sutepa.
[16]Kas turi ausis klausyti, teklauso! [17]O kai, palikęs minią, parėjo namo,
jo mokiniai klausė jį apie panašybę. [18]ir jis sako jiems: «Taip ir jūs esate
neišmanėliai? Argi nesuprantate, kad visa, kas iš lauko įeina žmogų,
negali jo sutepti, [19]kadangi neįeina į jo širdį, bet į pilvą ir išeina išvietėn?»
— Taip jis paskelbė visus valgius esant švarius. — [20]O jis sakė: «Kas
iš žmogaus išeina, tai sutepa žmogų. [21]Mat, iš vidaus, iš žmonių širdies,
išeina pikti sumanymai: paleistuvystės, vagystės, žmogžudystės, sveti-
moteriavimai, godulystės, piktenybės, apgaulystės, begėdystės, pavydu-
lystė, piktžodžiavimas, puikybė, paikystė. [23]Visos šios blogybės išeina
iš vidaus ir sutepa žmogų.»

III. JĖZAUS KELIONĖS UŽ GALILĖJOS

1. *TIRO IR SIDONO SRITYJE*

1. Kananietės dukros pagydymas

[24]O iš ten, pakilęs, jis nuvyko į Tiro ir Sidono sritis; ir, įėjęs į vienus
namus, jis norėjo, kad niekas nežinotų, tačiau buvo neįmanoma likti
pasislėpus. [25]Bet tuojau viena moteris, kurios duktė turėjo netyrą dvasią,
išgirdusi apie jį, atėjusi, puolė jam į kojas. [26]O moteris buvo graikė, ki-

[15]Jēzus nurodo, jog ne tai sutepa žmogų, kas iš išorēs į j įeina, bet veikiau tai, kas jame, jo sieloje yra, ir iš jos išeina.

[16]Ši eilutē kai kuriuose kodeksuose yra išleidžiama.

[17]Apaštalai nesuvokē pilnai, ką Kristus norējo pasakyti, todēl, parējus namo, kai radosi vieni su Mokytoju, jį prašē, kad jiems paaiškintų, ką norējo pasakyti ana panašybe /Mt 15,15/.

[18-23]Jēzus stebisi, kad apaštalai šio taip paprasto dalyko nesuvokia. Jis pabrēžia, jog čia neina kalba apie fizinius — gamtinius reikalus, kaip tai fariziejai suprato, o veikiau apie dvasinį sutepimą, nes tik šis pirmoje eilēje turi kelti susirūpinimą; tik šio virš visko reikia rūpintis vengti. Sutepa žmogų, kas išeina iš jo širdies, iš jo pageidimų, iš jo piktos valios, kuri yra versmē viso pikto, šaltinis visokių blogybių.

[19]Šioje eilutēje evangelistas įterpia pastabą, nurodydamas, kad Jēzus praktiškai atšaukē žydų padavimą apie netyrą valgį ir paskelbē, jog moraliniai visi valgiai yra švarūs.

[24]Palikęs rytinę Galilēją, Jēzus pasuko į vakarus ir pasiekē Fenikijos pakraštį: Tiro ir Sidono apylinkes. Atvyko į čia greičiausiai poilsio ir saugumo sumetimais. Tiro ir Sidono srityje gyveno nemaža ir žydų, kurie apie Jēzų buvo jau girdēję ir jį pažino. Pas vieną iš pažįstamų Jēzus apsistojo ir norējo tenai pasilikti nežinomas. Deja, tai buvo neįmanoma, nes jis ir čia jau buvo pagarsējęs.

[25-26]Apie Jēzaus atvykimą tuojau sužinojo ir vietiniai žydai ir fenikiečiai. Viena moteris, ne žydē, bet graikē-pagonē, tikrumoje tai buvo Fenikijoje gyvenanti Kananietē /Mt 15,22/, sužinojusi, kad Jēzus yra čia, atējo pas jį, puolusi ant žemēs prie jo kojų, maldavo, kad pagydytų jos dukrelę.

limo sirofenikietė. Ir ji jį meldė, kad išvarytų velnią iš jos dukros. [27]Bet jis jai sakė: « Leisk, kad visų pirma vaikai pasisotintų. Juk nedera imti vaikų duoną ir mesti šunyčiams.» [28]O ji atsiliepė ir jam sako: « Taip, Viešpatie, bet ir šunyčiai po stalu ėda vaikų trupinius.» [29]Ir jis jai tarė: « Dėl šio žodžio eik, velnias iš tavo dukters jau išėjo.» Ir, parėjusi į savo namus, ji rado mergaitė begulinčią lovoje ir velnią išėjusį.

2. *DEKAPOLIO SRITYJE*

1. Kurčio-nebylio pagydymas

[31]Ir vėl, išėjęs iš Tiro apylinkių, pro Sidoną, atėjo prie Galilėjos ežero, į Dekapolio krašto vidurį. [32]Atgabena pas jį kurčią ir nebylį ir prašo, kad uždėtų ant jo ranką. [33]Ir, paėmęs jį nuošaliai nuo minios, jis įdėjo savo pirštus į jo ausis ir spiaudamas palietė jo liežuvį; [34]paskui, pažvelgęs į dangų, atsiduso ir taria jam: « Efata », kas reiškia, — « Atsiverk ».

---

[27]Jēzus nurodo, jog pirmoje eilēje išganymo malonēmis pasinaudoti yra pašaukti izraelitai, bet prileidžia, kad šiomis malonēmis galēs pasinaudoti ir pagonys. Palyginimas su šunyčiais nēra įžeidžiantis, o verčiau nurodantis, kad ir pagonys priklauso prie tos pačios išganymo šeimos, nors ir skirtinga eile. Juk ir šunyčiai, nors ir po stalu, tačiau yra savi pono namuose.

[28]Moteriškē teisingai supranta Jēzaus žodžius. Ji todēl nuolankiai, bet logiškai pastebi, jog ji nepretenduoja gauti vaikų dalią: ji pasitenkina šunyčių dalimi; bet juk šunyčiai maitinasi tuo, kas nukrinta nuo šeimininko stalo.

[29-30]Moters nuolankumas ir jos tikējimas laimi jai Kristaus prielankumą. Jis stebuklingai pagydo jos dukrelę, pabrēždamas, jog gali grįžti namo, nes dukra jau yra pagijusi: velnias ją jau yra palikęs. Moteris, parējusi namo, rado, kaip Jēzus jai buvo sakęs: mergaitē ramiai sau ilsējosi lovoje, nes velnias iš jos jau buvo išējęs.

[31]Nuo Tiro Jēzus leidžiasi aukštyn į šiaurę. Praeina pro Sidoną. Paskui pasuka į rytus Damasko link ir keliauja toliau į šiaurę iki pat Ermono kalno, iš kur vēl leidžiasi žemyn į pietus ir pasiekia Dekapolio sritį, kuri tęsēsi į rytus nuo Jordano žiočių, ir kur jis jau buvo skelbęs Evangeliją /Mt 5,20/.

[32]Čia atgabena pas Jēzų kurčią ir nebylį, kad jį pagydytų. N e b y l y s — gr. mogilelos: švebeldžiuojąs, sunkiai bei nenormaliai kalbąs. Šiuo vardu tačiau būdavo nurodomi ir tikri nebyliai. Mat, ir nebyliai ištaria kai kuriuos garsus.

[33]Jēzus pasivadina nelaimingąjį į nuošalę. Kodēl? Tikriausiai, kad nenorējo daryti stebuklą minios akivaizdoje. Jis juk žinojo, kad minioje buvo žmonių, kurie buvo nusistatę prieš jį: kurie kiekvienu jo daromu ženklu piktinosi bei stengēsi blogai aiškinti; todēl jie nebuvo verti išvysti stebuklą. Darydamas stebuklą, Jēzus panaudojo kai kuriuos išorinius veiksmus: jo ausis palietē pirštais, o jo liežuvį patepē savo seilēmis. Šiuo jis norējo duoti suprasti, kad išorinis jo prisilietimas, tartum gydytojo vartojami vaistai, turējo gydomąją galią.

[34]Pastebētina tačiau, jog Jēzus nesitenkino vien išoriniu palietimu, kad stebuklas įvyktų, jis pakēlē akis į dangų, taigi kreipēsi į dangiškąjį Tēvą, ir po to žodžiu davē įsakymą, kad nelaimingojo ausys atsivertų ir liežuvis atsirištų. Tuo jis davē suprasti, jog tikrumoje gydomoji galia priklausē ne nuo išorinio palietimo, bet nuo antgamtinēs jēgos, kuri ateina iš dangaus.

[35]Ir čia pat atsivėrė jo ausys ir atsirišo jo liežuvis, ir jis kalbėjo kaip reikia.
[36]Tuomet jis liepė niekam to nesakyti. Bet kuo labiau jis jiems draudė,
tuo daugiau jie skelbė; [37]ir vis labiau stebėjosi, sakydami: « Jis visa gerai
padarė! Jis daro, kad kurtiniai girdi ir nebyliai kalba.»

2. Antrasis duonos padauginimas

8. [1]Anomis dienomis, vėl esant gausiai miniai ir neturint ko valgyti,
pasišaukęs mokinius, sako jiems: « Man gaila minios, nes jau trys dienos,
kaip jie pasilieka prie manęs, ir neturi ko valgyti. [3]Ir jei juos paleisčiau
į jų namus nevalgiusius, jie pakelyje nualptų, nes kai kurie jų yra iš toli
atėję.» [4]Tuomet jo mokiniai jam atsakė: « Iš kur kas galėtų šiuosius čia,
tyruose, pavalgydinti duona?» [5]Ir jis juos klausė: « Kiek turite duonų? »
O jie pasakė: « Septynias ». [6]Tuomet jis liepė miniai susėsti ant žemės.
Ir, paėmęs septynias duonas, jas palaiminęs, laužė ir davė savo mokiniams,
kad dalintų, ir jie patiekė miniai. [7]Turėjo ir keletą žuvelių. Ir, jas palai-
minęs, liepė pateikti ir šiąsias. [8]Jie pavalgė ir prisisotino, ir nunešė septy-
nias pintines likusių trupinių. [9]O buvo apie keturi tūkstančiai. Ir jis
juos paleido. [10]Po to tuojau, įlipęs su mokiniais į laivelį, atvyko į Dal-
manutos kraštą.

---

[35]Stebuklas įvyko. Buvęs kurtinys ir nebylys galėjo girdėti ir kalbėti visai normaliai.

[36]Kaip kitais atvejais, taip ir šį kartą Jēzus liepē nekalbēti apie įvykdytą stebuklą, bet žmonēs jo neklausē: jie plačiai kalbējo ir visur pasakojo apie jo daromus stebuklus.

[37]Minia stebējosi Jēzaus darbais, o prisiminē Izaijo pranašystę /Iz 35,5/, ją jam taikē, sakydami, jog jis darē gera: darē, kad kurtiniai ēmē girdēti ir nebyliai kalbēti.

8. [1]A n o m i s d i e n o m i s . . . Semitinis išsireiškimas, kuriuo nuo vieno įvykio pereinama prie kito, nenurodant tikslaus laiko. Jēzus mokē Dekapolio srityje. Prie jo buvo skaitlinga minia. Vieta buvo neapgyvendinta. Žmonēs neturējo ko valgyti.

[2-3]Jēzus kreipiasi į apaštalus, pareikšdamas savo susirūpinimą dēl minios. Mat, ji buvo išvargusi ir išalkusi. Jis turējo pagrindo baimintis, kad, jei jiems įsakytų vykti namo, kai kurie iš jų vargu ar pajēgtų sugrįžti, nes nemaža jų buvo iš toli atēję. Taigi reikējo pasirūpinti, kad žmonēs gautų kiek užvalgyti.

[4]Mokiniai supranta reikalą, bet nesuvokia, kaip būtų galima tyruose pamaitinti tokią minią.

[5]Jēzus žinojo, ką daryti. Jis ryžtasi antrą kartą pamaitinti minią stebuklingai padauginta duona. Todēl klausē apaštalus, kiek jie turi duonos. Šieji atsakē, jog teturi tik septynius paplotēlius.

[6]Kai apaštalai atnešē Jēzui turimą duoną, jis liepē, kad žmonēs susēstų. Po to, paēmęs duoną ir sukalbējęs palaiminimo maldą, jis laužē ir davē mokiniams, kad jie neštų ir dalintų žmonēms.

[7]Išdalinus duoną, davē dar i žuvies, kurią Jēzus, palaiminęs, stebuklingai padaugino ir davē mokiniams, kad išdalintų žmonēms.

[8-9]Kaip pirmąjį kartą /Mk 6,42/, taip ir dabar, pavalgius, mokiniai surinko, kas buvo likę iš nuotrupų, ir pririnko septynias pintines; o valgiusiųjų šį kartą buvo apie keturi tūkstančiai. Nurodytos aplinkybēs ne tik pabrēžia stebuklą, bet taip pat užtikrina, kad Jēzus du kartus pamaitino minią stebuklingai padauginta duona, kai tuo tarpu kiti evangelistai aprašo tik vieną duonos padauginimo stebuklą.

[10]Paleidęs minią, Jēzus su mokiniais laiveliu persikelia per ežerą ir atvyksta į Dalmanutą. Neturime tikslių žinių, kur radosi ši vietovē. Matas

3. *DALMANUTOJE*

1. Fariziejai reikalauja ženklo iš dangaus

[11]Tuomet išėjo fariziejai ir ėmė su juo ginčytis, reikalaudami iš jo, gundymo tikslu, ženklo iš dangaus. [12]Ir, atsidusęs savo sieloje, jis taria: « Kam ši giminė ieško ženklo? Iš tikrųjų, sakau jums, šiai giminei nebus duota ženklo.» [13]Ir, palikęs juos, vėl sėdęs valtin, nuplaukė į kitą pusę.

2. Fariziejų ir Erodo raugas

[14]Ir jie buvo pamiršę pasiimti duonos, taip kad su savim teturėjo tik vieną paplotėlį. [15]Ir jis juos įspėjo, tardamas: « Žiūrėkite, saugokitės fariziejų raugo ir Erodo raugo.» [16]Tuomet jie ėmė kalbėtis tarp savęs, kad neturį duonos. [17]Ir jis, tai žinodamas, jiems sako: « Kam kalbatės, kad neturite duonos? Dar nesuprantate ir nesuvokiate; vis dar turite

---

vietoj Dalmanuta nurodo Magadan /Mt 15,39/. Kai kurie egzegetai mano, kad Dalmanuta esanti transkripcija aramaiško Dilmeonathe-gyvenvietē. Priēmus šį aiškinimą, reikētų manyti, kad iš tyrų jie atvyko į apgyvendintą sritį, tikriausiai, į Kafarnaumą. Kiti tačiau mano, kad jie bus nuvykę į pietinį ežero pakraštį, kur į rytus nuo Jordano randasi vietovēs nūdien vadinamos Na'ad ir El-Dalhamije.

[11]Fariziejai buvo atėję pas Jēzų, ne kad siektų tiesos, o verčiau kad pinkles jam spęstų, ieškodami, kaip galētų jį apkaltinti ir pasmerkti. Jie reikalavo, kad kokiu nors ženklu iš dangaus jis įrodytų, jog turįs teisę mokyti. O, jei jis tokį ženklą ir padarytų, jie vargu ar įtikētų. Greičiausiai stengtųsi arba patį ženklą paneigti, arba įrodinēti, būk jis darąs stebuklus ne Dievo, o velnio galia /Mt 12,24/.

[12]Žinodamas fariziejų klastingumą, Jēzus jaudinasi ir, giliai atsidusęs, pareiškia, jog jie nēra verti ženklo iš dangaus, todēl toks ženklas jiems nebus duotas. Dvi aplinkybēs rodo, kad evangelistas apie įvykį žinias gavo iš to, kuris visa tai buvo matęs ir išgyvenęs, būtent, pastaba, jog Jēzus, prieš atsakydamas, giliai atsiduso; ir antra, jog Jēzaus žodžiai cituojami tipiškai semitiška forma. Sekant originalą, Jēzaus žodžiai reikētų versti: « Kam ši giminē ieško ženklo? Iš tikrųjų, sakau jums, jei būtų šiai giminei duota ženklas... » Išleidžiama neigimą pabrēžianti semitinē formulē: « Tebūnie man tai ir kita, jei...» Kas galējo pabrēžti, jog Jēzus, giliai atsidusęs, griežtai atsakē fariziejams, ir jiems atsakē semitams įprasta forma, jei ne tas, kuris pats visa tai matē ir girdējo, arba tas, kuris patyrē betarpiai iš to, kuris visa tai buvo išgyvenęs?

[13]Jēzus nesileidžia į pokalbį su fariziejais. Jis, juos palikęs keliasi su mokiniais į kitą ežero pusę.

[14]Kad paaiškintų tolesnius Kristaus žodžius, kuriuos apaštalai klaidingai suprato, evangelistas primena, jog jie buvo pamiršę pasiimti maisto atsargos, ir teturējo tik vieną paplotēlį duonos.

[15]Skaudžiai paliestas fariziejų veidmainiškumo, Jēzus įspēja mokinius, kad jie saugotųsi fariziejų ir Erodo dvasios, kuri yra it raugas galįs lengvai užkrēsti. Jēzus ragina būti atydžiais, kad neužsikrēstų fariziejų veidmainiškumu bei Erodo menkavertiškumu.

[16-17]Išgirdę Mokytoją primenant raugą, apaštalai tuojau pagalvojo, kad jis priekaištauja jiems dēl duonos, kurios buvo pamiršę pasiimti. Jēzus tačiau prikša jiems stoką supratimo, nes jis ne duoną turējo mintyje, o dvasinį fariziejų ir Erodo nusiteikimą.

užkietėjusią širdį? [18]Turėdami akis, nematote, ir, turėdami ausis, negirdite? Ir neatsimenate, — [19]kai laužiau penkis kepalėlius duonos penkiems tūkstančiams, — kiek pilnų pintinių nuotrupų nunešėte? » Jam taria: « Dvylika ». [20]« O kai septynis papločius keturiems tūkstančiams, — kiek pilnų pintinių nuotrupų nunešėte? » Atsako: « Septynias ». [21]Ir jis sakė jiems: « Ar dar neišmanote?»

4. *BETSAIDOJE*

1. Aklojo pagydymas

[22]Tuomet atvyksta į Betsaidą. Atgabena pas jį aklą ir prašo, kad jį paliestų. [23]Ir, paėmęs neregį už rankos, išsivedė jį už kaimo ir, užspiovęs jam į akis, uždėjęs ant jo rankas, jį klausė: « Ar ką regi? » [24]O jis, pažvelgęs, tarė: « Regiu žmones. Matau tartum bevaikščiojančius medžius.» [25]Paskui jis vėl uždėjo rankas ant jo akių, ir jis pilnai praregėjo: pagijo ir visa iš tolo ryškiai matė. [26]Tada pasiuntė jį namo, tardamas: « Neužeik nė į kaimą.»

5. *PILYPO CEZARĖJOJE*

Primato pažadėjimas Petrui

[27]Ir išėjo Jėzus bei jo mokiniai į Pilypo Cezarėjos kalnus. O kelyje paklausė savo mokinius, jiems tardamas: « Ką žmonės sako mane esant?»

[18-20]Apaštalai buvo susirūpinę, ką darysią, nes buvo pamiršę pasiimti valgio. Bet jie juk turējo atsiminti, kad Jēzus tik nesenai du kartus buvo pamaitinęs tūkstančius žmonių, stebuklingai padaugindamas duoną. Priminęs šitai, Jēzus priekaištingai klausia: « Ir dar jūs nesuprantate?! »

[22]Jie sugrįžta atgal į Genezareto ežero šiaurēs rytų pakraštį ir pasiekia Betsaidą. Turima mintyje Betsaida Julia /Mt 11,20/.

[23]Jēzus pagydo akląjį. Evangelistas pabrēžia dvi aplinkybes. Jis nurodo, jog Jēzus įvykdē stebuklą išsivedąs akląjį į nuošalę. Matyt, nenorējo, kad gandas apie jo daromus stebuklus plačiau plistų ir atkreiptų valdančiųjų dēmesį, kas galējo tik pakenkti jo apaštalavimui. Evangelistas taip pat pabrēžia, kad Mokytojas, kaip kitais atvejais /Mk 7,33/, taip ir šį kartą įvykdē stebuklą, panaudodamas išorinius veiksmus, būtent, patepimą seilēmis ir rankų uždējimą. Aišku, išoriniai veiksmai nebuvo būtini stebuklui įvykdyti, bet, matyt, Jēzus tuo siekē, bent dalinai, užtušuoti stebuklo antgamtiškumą, ir iš kitos pusēs pagydytajam leido fiziniai pajusti antgamtinēs galios veikimą.

[24]Aklasis pradžioje ēmē regēti, bet gana miglotai; tik po antro palietimo praregējo aiškiai: ēmē matyti viską ryškiai, ne tik iš arti, bet ir iš tolo. Toks smulkmeniškas stebuklo aprašymas dar kartą rodo, kad evangelistas naudojosi betarpių įvykio liudininkų pasakojimu.

[26]Aklasis, matyt, gyveno ne miestelyje, bet kur nors apylinkēje. Jēzus, pagydęs, pasveikusiajam liepē eiti namo, įspēdamas, kad neužeitų į šalimai esantį miestelį. Aišku, jog Jēzus nenorējo, kad žmonēs tuojau sužinotų apie įvykusį stebuklą.

[27]Iš Betanijos Jēzus su mokiniais pakilo į šiaurę ir pasiekē Pilypo Cezarēją, kuri radosi prie Jordano šaltinių, nūdien ši vietovē turi Banias vardą. Pakelyje Jēzus teiravosi apaštalus, ką žmonēs, ir jie patys, apie jį mano, kuo jį laiko.

[28]Jie gi tarė jam, sakydami: « Joną Krikštytoją, ir kiti — Eliją: o kiti,
jog esąs vienas iš pranašų ». [29]Tuomet jis juos klausė: « O jūs ką sakote
mane esant?» Atsakydamas, Petras jam taria: « Tu esi Kristus.» [30]Ir jis
prigrąsė jiems, kad niekam apie jį nekalbėtų.

IV. JĖZUS RENGIA APAŠTALUS PASKUTINIEMS ĮVYKIAMS JERUZALĖJE

1. *PIRMASIS ĮSPĖJIMAS APIE KANČIĄ*

1. Jėzus pareiškia, jog turėsiąs kentėti ir mirti, bet prisikelsiąs

[31]Ir jis ėmė juos mokyti, jog reikia, kad Žmogaus Sūnus daug ken-
tėtų; ir kad būtų atmestas seniūnų, vyriausių kunigų ir Rašto žinovų;
ir kad būtų nužudytas; ir kad po trijų dienų prisikeltų. [32]Ir šitai jis pa-
sakė visai atvirai. Tada Petras, pasivadinęs jį į šalį, ėmė drausti. [33]O jis,
atsigręžęs ir pažvelgęs į savo mokinius, sudraudė Petrą, ir taria: « Eik
šalin nuo manęs šėtone, nes nemintiji, kas Dievo, bet kas žmonių! »

---

[28]Apaštalai nurodo, jog žmonės jį laiko ypatinga asmenybe: vieni jų mano, kad jis esąs vienas iš pranašų; kiti spėlioja, ar tik jis nebūsiąs iš numirusiųjų prisikėlęs Jonas Krikštytojas; dar kiti įtaria, kad jis galįs būti, iš dangaus sugrįžęs, pranašas Elijas. Mat, žydai tikėjo, kad prieš ateinant Mesijui, sugrįšiąs pranašas Elijas, ir paruošiąs Išganytojui kelią.

[29-30]Į klausimą, ką maną apaštalai apie jį kuo jie jį laiką, atsakė Petras. Jis pareiškė, jog jie tiki, kad jis esąs Kristus-Mesijas. Kiti evangelistai šį įvykį plačiau aprašo /Mt 16,13-23; Lk 9,18-22/. Jie paduoda bei cituoja, ką Kristus atsakė Petrui. O jis šia proga pažadėjo Petrui vyriausią valdžią Bažnyčioje. Jį pavadino uola, ant kurios pastatysiąs savo Bažnyčią, ir jos nė pragaro galybės nenugalės. Suprantama, kodėl Morkus nutyli šį taip svarbų faktą. Mat, jis buvo Petro mokinys, o Petras iš kuklumo greičiausiai bus vengęs kalbėti apie šį faktą ir kitus dalykus, kurie iškėlė jo asmenį. Patyręs, kad apaštalai tiki jį esant Mesiją, jiems griežtai įsako apie šitai niekam nekalbėti: neskleisti, kad jis tikrai yra lauktasis Mesijas. Mat, šitai, kaip jau esame pastebėję kitomis progomis, galėjo iššaukti neigiamas reakcijas žydų vyresniųjų, o taip pat romėnų, kaip tai iš tikrųjų įvyko pabaigoje.

[31]Žinodamas, kad apaštalai tiki jį esant Mesiją, Jėzus pradeda apreikšti kančios paslaptį. Žydai, klaidingai aiškindami pranašystes, laukė triumfuojančio Mesijo, bet tikrumoje jis tapsiąs kenčiantis Išgelbėtojas. Jėzus aiškiai įspėja mokinius, jog jo laukia kančia: jis turėsiąs būti tautos vyresniųjų atmestas ir pasmerktas mirti; tačiau prisikelsiąs iš numirusių, ir galutinai pasirodysiąs esąs nugalėtojas.

[32]Petras nenorėjo sutikti su mintimi, kad Mokytojas turėtų kentėti. Paprašęs tad, kad galėtų pasikalbėti privačiai, jis ėmė jį ne tik įtikinėti, bet tiesiog barti, kad jokiu būdu nesileistų būti suimamas, kankinamas ir nužudomas. Juk jis Dievo Sūnus, todėl turįs galią viso to išvengti!

[33]Jėzus tačiau griežtai ir net šiurkščiai atmetė Petro raginimą atmesti kančią. Jėzus žinojo, jog ir kiti apaštalai panašiai galvojo. Todėl subarė Petrą ir atmetė jo raginimą viešai visų akivaizdoje, pabrėždamas, jog tokia yra Tėvo valia, kad jis kentėtų ir kančia atpirktų žmoniją. Taigi Petras, ragindamas atmesti kančią, ėjo prieš Tėvo valią, ir patarnavo velniui, o ne Dievui. Pastebėtina, kad Jėzus tais pačiais žodžiais, kuriais atmetė velnio gundymą, atmetė ir Petro įtaigą.

2. Kristaus sekėjai turės kentėti

[34]Ir, pasišaukęs minią drauge su savo mokiniais, sakė jiems: « Jei kas nori eiti paskui manc, teišsižada savęs ir teneša savo kryžių, — ir teseka mane. [35]Mat, jei kas norėtų išgelbėti savo gyvybę, ją praras; o jei kas praras savo gyvybę dėl manęs ir dėl Evangelijos, tas ją išgelbės. [36]Juk ką žmogui praverčia laimėti visą pasaulį, ir prarasti savo gyvybę? [37]Nes ką žmogus galėtų duoti mainais už savo gyvybę? [38]Mat, jei kas gėdytųsi manęs bei mano žodžių šioje neištikimoje ir nuodėmingoje kartoje, to gėdysis ir Žmogaus Sūnus, kai ateis savo Tėvo garbėje su šventaisiais angelais.»

9. [1] Ir kalbėjo jiems: « Iš tikrųjų, sakau jums, jog čia stovinčiųjų tarpe yra, kurie nepatirs mirties, kol išvys galybėje atėjusią Dievo karalystę.»

3. Jėzaus atsimainymas

[2] Po šešių dienų Jėzus pasiima Petrą, Jokūbą ir Joną, ir juos vienus užsiveda į aukštą kalną nuošaliai. Ir jų akivaizdoje jis atsimainė. [3]Ir jo drabužiai pasidarė žvilgą, baltutėliai, kaip negalėtų išbaltinti joks skalbėjas žemėje. [4]Jiems pasirodė Elijas su Moze, ir jie buvo besikalbą su Jėzumi. [5]Tuomet Petras, atsiliepdamas, taria Jėzui: « Mokytojau,

---

[34]Jēzus turi kentēti, kad kančia laiduotų žmonijai išganymą; bet turēs kentēti ir jo sekējai, kad užsitikrintų išganymą. Taigi kryžiaus keliu einąs Jēzus yra pirmuonis, kurį mes visi privalome sekti, kad įeitume į dangaus garbę.

[35]Kaip Jēzus savo meilę žmonēms parodē ir įrodē kančia bei gyvybēs auka, taip ir jo sekējai savo meilę Mokytojui galēs bei turēs įrodyti pilnu atsidavimu ir tobulu pasiaukojimu, iki mirčiai, dēl Kristaus ir dēl Evangelijos.

[36-37]Siela yra aukščiausia vertybē. Kad ją išgelbētume, reikia viską paaukoti, visko atsižadēti. Pastebētina, jog graikiškas *psyche* pažymi bei išreiškia kaip fizinę, taip ir dvasinę gyvybę. Mūsų atveju turima mintyje pilnutinē gyvybē, t.y. fizinē ir dvasinē. Todēl daug kas verčia vietoje « gyvybē »-« siela ». Ir Neo Vulgatoje skaitome « anima »-« siela ».

[38]Jēzus įspēja jog, jei kas dēl įvairių žemiškų sumetimų nedrįstų prisipažinti krikščionimi, ir išsigintų Kristaus, to ir jis išsigins teismo dieną, t.y. teisme jo nepripažins savuoju. Anuometinę žydų kartą Jēzus laiko neištikima ir nuodēminga. Ji tokia ir buvo. N e i š t i k i m a — pažodžiui reikētų versti — » svetimoteriaujanti ». Mat, S.T. neištikimumas laikoma tolygiu svetimoteriavimui.

9. [1] Daroma aliuzija į tragišką senosios Sinagogos sunaikinimą, kas įvyko 70 metais, kai romēnai sunaikino Jeruzalę; kas ženklino S.T. kulto pabaigą. Ant Sinagogos griuvēsių pakilo nauja Kristaus Bažnyčia, ir prasidējo N.T. era.

[2]Praējus 6 dienoms nuo Petrui primato pažadējimo /Mk 8,27-30/, Jēzus, pastebējęs, kad apaštalai buvo labai prislēgti, išgirdę jo kalbą apie kančią, ryžosi pakelti jų dvasią, pasirodydamas dieviškoje savo garbēje rinktiniams apaštalams ant Taboro kalno. Iš Pilypo Cezarējos jie jau buvo grįžę į žemutinę Galilēją. Pasiēmęs su savim Petrą, Jokūbą ir jo brolį Joną, užlipo į Taboro kalną ir ten, esant jiems vieniems, pasirodē savo dieviškoje garbēje.

[3-5]Vienam akimirksnyje apaštalai išvydo Jēzų spindintį nepaprasta šviesa. Jo drabužiai buvo tokie skaidrūs, tiek balti, kaip joks skalbējas negalētų išbaltinti. Šalia Jēzaus jie regējo Mozę ir Eliją, du didžiuosius S.T. vyrus. Jie kalbējosi tarp savęs. Petras, susijaudinęs iki sumišimo, sušuko,

gera mums čia būti. O kad padarytume tris palapines: vieną tau, vieną Mozei ir vieną Elijui?!» [6] Mat, jis nesusivokė ką sakąs, nes jie buvo persigandę. [7]Ir užėjo debesis, kuris paslėpė juos; po to iš debesies suaidėjo balsas: « Šitas yra mano numylėtasis Sūnus. Jo klausykite.» [8] Ir tuojau, žvalgydamiesi aplinkui, jie nieko kito nematė, bet tik Jėzų: jį vieną su jais.

[9]Ir, kai buvo benulipą nuo kalno, jis įsakė jiems niekam nepasakoti, ką buvo regėję, kol Žmogaus Sūnus prisikels iš numirusiųjų. [10]Ir jie palaikė savyje tą žodį, teiraudamiesi, kas tai būtų anas «prisikelti iš numirusių? » [11]Ir klausė jį, sakydami: « Kodėl Rašto žinovai sako: — Reikia, kad pirmiau Elijas ateitų?» [12]O jis jiems tarė: « Elijas, tiesa, atėjęs, pirmiausia visa sutvarko. Bet kaip yra parašyta apie Žmogaus Sūnų, kad jis daug kentėtų ir būtų išniekintas? [13]Bet, sakau jums: Elijas jau atėjo, ir jie darė jam, ką tik norėjo, kaip apie jį parašyta.»

---

pareikšdamas savo džiaugsmą. Jis taip pat siūlē bei prašē, kad tas regējimas tęstųsi, nes jiems buvo taip gera ten būti. Iš savo pusēs jis pasiūlē padaryti tris padangtes, kur Jēzus, Mozē ir Elijas galētų pastoviai buvoti.

[6]Evangelistas pastebi, jog Petras buvo tiek susijaudinęs, kad nesusivokē, ką sakąs. Aišku, kad Morkus šitai bus sužinojęs iš paties Petro. Juk kas kitas būtų galējęs žinoti, ką Petras anuo atveju buvo išgyvenęs.

[7]Staiga atsirado debesis. Jis apgaubē ir pridengē atsimainiusį Kristų ir prie jo stovinčius Mozę bei Eliją. Bet iš debesio pasigirdo nuostabus balsas: prabilo dangiškas Tēvas ir pristatē Jēzų kaip savo numylētą Sūnų, įsakydamas jo klausyti.

[8]Regējimas išnyko. Apaštalai grįžo į žemēs realybę. Jie dairēsi, bet nematē daugiau nē Mozēs, nē Elijo. Su jais tebuvo tik Jēzus, bet jis jau nebuvo spindįs dieviška garbe, o toks, kokį anksčiau jie buvo matę bei pažinę.

[9]Besileidžiant žemyn nuo kalno, kad grįžtų prie kitų apaštalų, Jēzus įsakē niekam apie regējimą nesakyti: visa tai laikyti griežtai paslaptyje, kol jis vēl pasirodys dangiškoje garbēje, bet šį kartą jau prisikēlęs iš numirusių.

[10]Evangelistas pastebi, kad apaštalai gerai įsidējo į galvą Mokytojo žodžius. Jiems tačiau buvo nesuprantama, ką turējo reikšti pasakymas apie prisikēlimą iš numirusių. Žydai tikējo į prisikēlimą iš numirusių. Bet pagal Rašto žinovų mokymą tai turējo įvykti tik amžių pabaigoje. O Jēzus kalbējo apie savo prisikēlimą, įvyksiantį neužilgo, būtent, kai apaštalai bus dar gyvi; kai jie turēs skelbti Evangeliją ir atskleisti išganymo paslaptis. Kaip tai suprasti?

[11]Žydai mokē, kad prieš ateinant Mesijui, sugrįšiąs ant žemēs Elijias, kad parengtų ateinančiam Išganytojui kelią. Šį mokymą rabinai rēmē Malachijo pranašyste /Mal 4,5-6/. Todēl apaštalai klausia Mokytoją, kodēl jis kalbąs apie kančią, mirtį ir prisikēlimą, kai turįs dar ateiti Elijas; o šis juk kaip pranašai yra nusakę, visa parengsiąs bei sutvarkysiąs, taip kad jis galēsiąs viešpatauti ir jo viešpatavimui nebūsią galo?

[12]Atsakydamas, Jēzus pastebi, jog yra tiesa, kad Elijas, ar tas, kuris ateina it Elijas, būtent, Jonas Krikštytojas, atējęs turi parengti kelią jo mesijaninei veiklai, tačiau jie turi žinoti, jog yra taip pat pranašų nusakyta, kad jis turēsiąs kentēti /Iz 49-51/.

[13]Čia pat Jēzus primena ir pabrēžia, jog pranašystē apie Elijo-Kristaus pirmtako sugrįžimą jau yra išsipildžiusi. Ji išsipildē Jono Krikštytojo asmenyje. Jonas įvykdē savo misiją. Bet tautos vadai su juo elgēsi sauvališkai, kaip apie jį buvo išpranašauta. Jonas savo misiją užbaigē kančia ir mirtimi. Todēl nēra ko stebētis, kad ir jis savo misiją užbaigs taip, kaip ir jo Pirmtakas.

4. Velnio išvarymas iš jaunuolio

[14]Ir atėję pas mokinius, išvydo aplink juos gausią minią ir Rašto žinovus besiginčijančius su jais. [15]Ir kai tik jį išvydo, visa minia labai nustebo ir, pripuolę, sveikino jį. [16]Tada jis juos paklausė: « Ko ginčijatės su jais?» [17]Ir vienas iš minios jam atsakė: « Mokytojau, atvedžiau pas tave nebylio dvasios apsėstą savo sūnų. [18]Ir kur tik jį benugriebtų, jį tąso, o jis putoja, griežia dantimis ir pastyra. Pasakiau tavo mokiniams, kad ją išvarytų, bet jie neįstengė.» [19]O jis, atsakydamas, taria jiems: « O netikinti karta! Iki kolei aš pas jus būsiu? Iki kolei aš jus pakęsiu? Atgabenkite jį pas mane.» [20]Ir jį atvedė pas jį. Ir kai jį išvydo, dvasia tuojau ėmė jį tąsyti; ir, kritęs ant žemės, jis vartėsi putodamas. [21]Jis paklausė jo tėvą: « Kiek laiko, kaip jam tai atsitiko? O jis pasakė: « Nuo vaikystės. [22]Nekartą jį įmesdavo ir į ugnį, ir į vandenį, kad pražudytų. Bet, jei ką gali, pasigailėk mūsų ir padėk mums.» [23]O Jėzus tarė jam: « — Jei ką gali! — Visa yra galima tam, kuris tiki.» [24]Čia pat, sušukęs, vaiko tėvas tarė: « Tikiu! Padėk man stokojime tikėjimo ». [25]Jėzus gi, matydamas susibėgančią minią, sudraudė netyrąją dvasią, jai tardamas: « Nebyle ir kurtine dvasia, aš įsakau tau: išeik iš jo ir žiūrėk, kad daugiau nebeįeitumei į jį!» [26]Ir, šaukdama bei labai tąsydama, ji išėjo; ir

---

[14]Kai nusileido nuo kalno žemyn ir sugrįžo pas kitus apaštalus, jie ten išvydo susirinkusią minią ir pastebējo, jog mokiniai buvo besiginčiją su Rašto žinovais.

[15-16]Išvydę Jēzų, žmonēs maloniai nustebo ir, pripuolę prie jo, jį sveikino. O jis tuojau pasiteiravo, kodēl jie ginčijosi su jo mokiniais.

[17-18]Atsiliepē bei atsakē tas, kuris buvo davęs progą ginčams, būtent, vienas tēvas, kuris, atsivedęs savo sergantį sūnų, buvo prašęs apaštalus jį pagydyti. Jaunuolis buvęs apsēstas piktosios dvasios ir kamuojamas epileptinio pobūdžio priepuoliais. Apaštalai nepajēgē jo pagydyti. Iš čia ir kilo ginčai bei murmējimas minioje; tuo labiau, kad minioje buvo ir Rašto žinovų, kurie tikriausiai pasinaudojo proga, kad pultų apaštalus ir patį Kristų, kritikuodami ir niekindami.

[19]Jēzus priekaištauja apaštalams, bet taip pat ir visiems ten buvusiems, dēl stokos tikējimo. Mat, ši buvo priežastis, kodēl apaštalai negalējo jaunuolio pagydyti.

[20]Jēzaus akivaizdoje piktoji dvasia tuojau parodē savo galią, išaukdama jaunuolyje epileptines konvulsijas.

[21]Jēzus pasiteiravo, kaip senai jaunuolis turi šiuos priepuolius. Tēvas paaiškino, jog jis visa tai kenčia nuo pat vaikystēs. Vadinasi, tai nebuvo koks nors isteriškas reiškinys, bet tikras epileptinis apsēdimas.

[22]Nelaimingas tēvas, užuot plačiau aiškinęs apie sūnaus ligą, šaukias Jēzaus gailestingumo bei prašo, jei galima, padēti, t.y. pagydyti sūnų.

[23]Jēzus, atsakydamas, primena tēvui, jog visa yra galima tam, kuris tikrai tiki į Dievą. Juk Dievui nēra negalimo dalyko. Kas turi gilų tikējimą, tas iš Dievo gali visko sau išmelsti.

[24]Tēvas čia pat sušunka ir tvirtina, jog jis tiki, kiek tik pajēgia; o, jei nepajēgia pakankamai tikēti, tai meldžia, kad Jēzus padētų jam jo nepajēgume.

[25]Jēzus minios akivaizdoje pasirodo turįs pilną galią ant piktųjų dvasių. Jis joms įsako savo autoritetu. — « Aš įsakau tau! » — Jis ne tik liepia piktajai dvasiai išeiti, bet taip pat įsako, kad daugiau šio jaunuolio neliestų.

[26]Piktoji dvasia klauso Jēzaus įsakymo. Ji išeina iš jaunuolio, bet, išeidama, jį tiek tąso konvulsijomis, jog jis lieka be žado; ir gaunasi įspūdis lyg būtų miręs.› Kai kurie ēmē galvoti, kad jis tikrai yra miręs.

jis tapo tartum negyvas, taip kad daugelis ėmė sakyti: « Jis mirė.» [27]Jėzus gi, paėmęs jį už rankos, pakėlė, ir jis atsistojo. [28]Ir, kai jis įėjo į namus, jo mokiniai privačiai jį paklausė: « Kodėl mes negalėjome jos išvaryti? » [29]Tuomet Jėzus jiems tarė: « Ši veislė nieku kitu negali būti išvaroma, kaip tik malda ir pasninku.»

2. *ANTRAS ĮSPĖJIMAS APIE KANČIĄ*

1. Keliauja į Judėją ir primena, kad ten laukia kančia

[30]Ir, išėję iš ten, keliavo per Galilėją, ir jis nenorėjo, kad kas nors apie tai žinotų. [31]Mat, jis mokė savo mokinius ir jiems kalbėjo: « Žmogaus Sūnus atiduodamas į žmonių rankas; ir jie nužudys, jį, bet jis, nužudytas, po trijų dienų prisikels.» [32]O jie nesuprato šios kalbos, ir bijojosi jį klausti.

2. Įvairūs pamokymai

[33]Tuomet jie atvyko į Kafarnaumą ir, įėjus į namus, jis juos paklausė: « Apie ką kelyje kalbėjotės? » [34]O jie tylėjo. Mat, pakelyje jie tarp savęs ginčijosi, kas esąs didesnis. [35]Ir, atsisėdęs pasišaukė Dvylika ir jiems sako: « Jei kas nori būti primasis, tebus pats paskučiausias bei visų tarnas.» [36]Ir, paėmęs vaiką, pastatė tarp jų ir, apkabinęs jį, tarė jiems: [37]« Jei

---

[27]Jēzus paēmē, be žado gulintį, jaunuolį už rankos, jį pakēlē ir jis atsistojo sveikas.

[28]Palikęs minią, Jēzus su apaštalais grįžo į namus. Mokiniai pasinaudojo proga, kad, niekam negirdint, patirtų iš Mokytojo, kodēl jie šį kartą neįstengē išvaryti piktąją dvasią, nors kitais atvejais tai jiems pavykdavo /Mk 3,14/.

[29]Atsakydamas, Jēzus paaiškina apaštalams, jog yra apsēdimų, nuo kurių neįmanoma išlaisvinti, nors ir turint egzorcizmo galią. Piktosioms dvasioms suvaldyti, tiesa, reikia Dievo galios, bet reikia taip pat ir atatinkamo žmogaus dvasinio nusiteikimo, būtent, tokio, kuris daro Dievo malonēs veikimą jame sekmingesnį. Reikia tikējimo. Reikia nuolankumo Reikia šventumo. P a s n i n k u . . . Kai kuriuose kodeksuose šis žodis yra išleidžiamas.

[30]Atējo metas vykti į Jeruzalę. Jēzus leidosi į kelionę Judējos link. Ējo, pereidamas Galilēją. Vyko beveik slapta, kad kelionēs metu visą laiką galētų pašvęsti apaštalams, juos mokydamas, jiems duodamas paskutinius nurodymus.

[31]Visų pirma Jēzus dar kartą priminē apaštalams, jog Jeruzalēje jo laukia kančia ir mirtis, bet taip pat ir prisikēlimas.

[32]Deja, nē šį kartą apaštalai nesuvokē ir nenorējo suvokti Kristaus kalbos apie kančią. Jiems buvo nesuprantama, kodēl Jēzus turētų kentēti. Tačiau jie nedrįso jį pakartotinai klausti, kad paaiškintų, kodēl tai turētų įvykti /Mk 8,33/.

[33]Pereidamas per Galilēją, Jēzus pasiekē Kafarnaumą. Čia apsistojęs, greičiausiai Petro namuose, klausē mokinius, apie ką jie kelyje taip karštai kalbējosi bei ginčijosi.

[34]Apaštalai nedrįso atsakyti. Jie tylējo. Mat, gēdijosi prisipažinti, jog kalba ējo apie tai, kas iš jų būsiąs primesnis.

[35-37]Jēzus naudojasi proga, kad duotų apaštalams pamoką apie nuolankumą. Šiam jis pasinaudoja vienu kūdikiu. Jis paima kūdikį ant rankų,

kas priimtų mano vardu vieną iš šių vaikelių, mane priima; ir, jei kas mane priimtų, jis priima ne mane, bet tą, kuris yra mane siuntęs.»
[38]Jonas jam tarė: «Mokytojau, matėme vieną tavo vardu išvarinėjantį velnius, ir mes jam draudėme, kadangi jis mūsų nesekė.» O Jėzus sakė: «Nadrauskite jam! Juk nėra nė vieno, kuris mano vardu darytų stebuklus ir čia pat galėtų blogai kalbėti apie mane.
[40]Mat, kuris nėra prieš mus, yra už mus.
[41]Nes jei kuris pagirdytų jus taure vandens dėl to, kad esate Kristaus, iš tikrųjų, sakau jums, jis nepraras savo užmokesčio.»
[42]« Ir jei kas papiktintų vieną iš šitų į mane tikinčių mažutėlių, tam būtų geriau, jeigu asilinių girnų akmuo būtų užmautas jam ant kaklo ir jis būtų įmestas į jūrą.
[43]Ir jei tavo ranka tave piktintų, nukirsk ją. Juk geriau tau luošam įeiti į gyvenimą, negu, turint abi rankas, nueiti į pragarą, į negęstančią ugnį, /
[44]kur jų kirminas nemiršta ir ugnis negęsta/.
[45]Ir jei tavo koja tave piktintų, nukirsk ją. Geriau tau raišam įeiti į gyvenimą, negu, turint abi kojas, būti įmestam į pragarą,/
[46]kur jų kirminas nemiršta ir ugnis negęsta/.
[47]Ir jei tavo akis piktintų tave, išlupk ją. Juk tau geriau vienakiui įeiti į Dievo karalystę, negu, turint abi akis,

---

atsistoja tarp jų ir iškilmingai pareiškia, jog šis mažutis, bet nekaltas, kūdikis yra daug vertesnis už daugelį tų, kurie laikomi didžiais. Ir dar priduria, jog kūdikis savo nekaltume yra tiek artimas Tėvui ir jo Sūnui, kad, kas jį priima, priima patį Dievą.

[38]Jėzui priminus, jog reikia priimti nekaltą kūdikį jo vardu, apaštalas Jonas pasako Mokytojui, jog koks tai žydas, kuris nėra iš jo sekėjų, bet jo vardu išvarinėjąs velnius, ir jie uždraudę jam tai daryti. Juk jis, nebūdamas jo sekėjas, neturįs jokios teisės veikti jo vardu.

[39]Jonas, matyt, tikėjosi, kad Mokytojas jį pagirsiąs dėl tokio pasielgimo. Tačiau įvyko priešingai: Jėzus ne tik nepagyrė, bet liepė nedrausti anam žmogui veikti jo vardu ir paaiškino, kodėl taip privalo elgtis. Mat, kas veikia jo vardu, reiškia tiki į jį, ir todėl nėra ir negali būti jo priešas, bet verčiau yra jo prietelis.

[40]Jėzus dar priduria, jog nesekti jo, nereiškia būti prieš jį; o jei kas nėra prieš jį, tai tuo pačiu yra su juo, nors jo dėl tam tikrų sumetimų neseka bei viešai nesirodo esąs jo mokinys.

[41]Atsakęs Jonui, Jėzus grįžta prie savo kalbos apie nekalto kūdikio priėmimą jo vardu. Kas jo vardu priima nekaltą kūdikį, tas priima jį patį, o kas padarytų mažiausią patarnavimą jo mokiniams dėl jo, tas gaus atlyginimą iš dangiškojo Tėvo.

[42]Bet jei nekaltas kūdikis yra tiek vertas, kad jį priimti, reiškia priimti patį Kristų, tai suprantama, jog papiktinti bei įvesti į nuodėmę vieną iš tokių kūdikių, reiškia nusikalsti prieš Dievą ir užsitraukti sau pasmerkimą; taip kad tokiam būtų geriau, jei jis verčiau žūtų, negu tokį nusikaltimą įvykdytų. Mat, sielos gyvybė yra vertesnė už kūno. Anuomet Palestinoje būdavo vartojamos dviejų rūšių girnos: mažesnės-ranka sukamos-ir didesnės-asilo ar arklio sukamos. Gyvulio sukamų girnų viršutinis akmuo būdavo gana didelis bei sunkus, kad, tokį akmenį užmovus kam ant kaklo ir įmetus į vandenį, jis neišvengiamai turėjo paskęsti.

[43]Kristus kviečia virš visko vertinti sielos gyvybę ir stengtis ją išganyti, nežiūrint kiek tai kainuotų. Dėl sielos, jei yra reikalas, privalu visa paaukoti: turtus, fizinę sveikatą, net pačią fizinę gyvybę. Juk kiekvienam yra geriau pasiekti amžiną gyvenimą, prarandant ranką, koją, akį, esant visaip sužalotam, negu, esant fiziniai sveikam, atsidurti su kūnu ir siela amžinose pragaro kančiose.

[44] ir [46]Šios eilutės daugelyje kodeksų išleidžiamos, nes atkartojama tie patys žodžiai, kuriuos skaitome 48 eilutėje. Nėra tačiau negalima, kad evangelistas bus pakartojęs anuos žodžius tris kartus pabrėžimo tikslu.

būti įmestam į pragarą, [48]kur jų kirminas nemiršta ir ugnis negęsta. [49]Mat, kiekvienas bus pasūdytas ugnimi. [50]Druska yra geras daiktas; bet jei druska nustotų sūrumo, kuo ją pasūdysite? Turėkite savyje druskos ir būkite tarp savęs taikoje.

3. Moterystės nesuardomumas

10. [1]Ir, pakilęs iš ten, jis atėjo į Judėjos sritį Užjordanėje. Ir susirenka prie jo vėl minios ir, kaip buvo pratęs, vėl juos moko. [2]Tuomet, prisiartinę fariziejai, gundydami, klausė jį: « Ar valia vyrui paleisti žmoną?» [3]O jis, atsakydamas, tarė jiems: « Ką yra įsakęs jums Mozė?» [4]Jie gi sakė:

---

[48]Cituojama pranašo Izaijo žodžiai /Iz 66,24/. Jais pabrēžiama nepaprastas vidinis susigraužimas, nurodant, kad tasai susigraužimas pragare bus amžinas: grauš ir kankins be paliovos per amžius.

[49]Beviltiškumas grauš ir degins pragare it liepsnojanti ugnis, bet ji neišdegins kalčių ir neapvalys nuo jų. Nors paprastai ugnis turi išvalomą galią, bet dvasinē ugnis šią galią teturi tik, kai ji liepsnoja iš meilēs, o ne iš neapykantos. Pragare gi viešpatauja neapykanta. Kristaus sekējai visi turi pereiti per meilēs ugnį, kad taip būtų apvalyti, ištyrinti; ir ne tik apvalyti, bet ir pasūdinti, kad daugiau negestų, kad iš naujo neįpultų į nuodēmes. Taigi kančia Kristaus sekējams, jei jie ją priims su meile ir perneš su viltimi, bus it ugnis, kuri išvalo; ir it druska, kuri apsaugo nuo tolesnio gedimo.

[50]Jēzus primena ir pabrēžia, jog jo mokiniai privalo visada turēti savyje tikrosios, nesugedusios Evangelijos druskos, kuri yra ne kas kita, o tikroji meilē, ir savo ruožtu broliško gyvenimo bei šventumo laidas.

10. [1]Iš Kafarnaumo Jēzus leidosi į pietus, eidamas Genezareto ežero pakrasčiu. Jis pasiekē pagaliau Judēją ir radosi Ušjordanēje. Ir čia žmonēs gausiai rinkosi prie jo, ir jis juos mokē, kaip tai jam buvo įprasta. Atkreipē į jį dēmesį fariziejai, kurie į čia greičiausiai buvo atvykę iš Jeruzalēs. Jie buvo priešingi Jēzui ir ieškojo progos bei galimybēs, kaip ji sukompromituotų, apkaltintų ir eventualiai pasmerktų.

[2]Fariziejai, siekdami pastatyti Jēzų į keblią padētį, stato jam klausimą apie moterystę: apie jos išardomumą ar neišardomumą. Jie žinojo, kad Jēzus reikalavo gyvenimo šventumo ir tarpsavio ištikimumo. Todēl, klausdami ar moterystē yra išardoma ar ne, jie tikējosi bei laukē, kad Jēzus pasisakysiąs už moterysēs neišardomumą. Juk jau Jonas Krikštytojas buvo įspējęs net patį karalių Erodą dēl jo netvarkingo gyvenimo moterystēje, nes gyveno su savo brolio žmona /Mk 6,17/. Fariziejai gerai žinojo, kad, pasisakydamas už moterystēs neišardomumą, Jēzus pastatysiąs save į keblią ir pragaištingą padēti. Mat, visų pirma prieš jį stotų visi netvarkingai moterystēje gyventantieji, o tokių buvo nemaža, ypač įtakingųjų ir galingųjų tarpe, įimant ir patį Erodą. Jonui Krikštytojui toks pasisakymas kainavo gyvybę. Be to, prieš jį stotų visi fariziejai ir Rašto žinovai, kaltindami, jog einąs prieš Įstatymą, mat, Mozē buvo leidęs moterystēs išardymą /AtĮ 24,1-4/.

[3]Žinodamas fariziejų mintis, Jēzus užbēga už akių. Užuot tiesioginiai atsakyti į klausimą, jis savo ruožtu juos paklausia, ką Mozē šiuo reikalu yra įsakęs. Jie juk rēmēsi Mozēs autoritetu ir reikalavo uolaus jo įsakymų vykdymo.

[4]Fariziejai yra priversti pripažinti, kad Mozē leido, bet neįsakē, tam tikrais atvejais paleisti žmoną. Rašto žinovai tarp savęs nesutarē dēl atvejų nustatymo, kada vyras galējo atstumti savo žmoną. Jie buvo pasidalinę į dvi klases. Rabino Chamai sekējai mokē, kad moterystēs išardymą galējo pateisinti tik labai svarbios priežastys. O rabino Hillel mokiniai teigē, kad kiekviena eilinē priežastis esanti pakankama atstumti žmoną.

«Mozė leido parašyti atmetimo raštą ir paleisti». [5]O Jėzus jiems tarė:
«Tokį nuostatą jis jums parašė dėl jūsų širdies kietumo. [6]O nuo sutvė-
rimo pradžios — *jis padarė juos vyriškį ir moteriškę.* [7]*Todėl vyras paliks
savo tėvą ir motiną ir dėsis prie savo žmonos,* [8]*ir du bus vienas kūnas.* —
Taip kad bus jau ne du, o vienas kūnas. [9]Taigi, ką Dievas sujungė,
žmogus teneišskiria.»
[10]Ir namie mokiniai dar klausė jį apie tai. [11]Ir jis sako jiems: «Jei
kas paleistų savo žmoną ir vestų kitą, tas svetimoteriauja jos atžvilgiu.
[12]Ir jei kuri paliktų savo vyrą ir už kito ištekėtų, ji svetimoteriauja.»

4. Jėzus laimina kūdikius

[13]Ir nešė pas jį vaikų, kad jis juos paliestų. O mokiniai jiems draudė.
[14]Jėzus gi, tai matydamas, buvo nepatenkintas ir jiems sakė: «Leiskite
vaikeliams ateiti pas mane, nekliudykite jiems, nes tokių yra Dievo
karalystė. [15]Iš tikrųjų, sakau jums, jei kas nepriimtų Dievo karalystės
kaip kūdikis, neįeis į ją.» [16]Ir, glausdamas prie savęs, jis juos laimino,
uždėdamas ant jų rankas.

5. Turtingas jaunuolis

[17]O jam išeinant į kelionę, vienas, pribėgęs ir puolęs prieš jį ant ke-
lių, klausė: «Gerasis Mokytojau, ką turėčiau daryti, kad laimėčiau am-

---

[5]Jėzus nurodo, jog Mozė leido tam tikrais atvejais išardyti moterystę ne dėl to, kad tai būtų pačia prigimtimi leistina; kad tai patiktų Dievui, bet vien dėl žydų užkietėjusio silpnumo. Vadinasi, Dievas Mozės leistą moterystės išardymą vien tik pakentė, bet nepatvirtino ir neužgyrė. Pastebėtina, jog Jėzus čia stato save virš Mozės ir kalba savo dievišku autoritetu. Panašiai, kaip jis buvo kalbėjęs Kalno pamoksle /Mt 5,21/.

[6-9]Toliau Jėzus nurodo, kad dangiškasis Tėvas pačia prigimtimi pašaukė vyrą ir moterį sudaryti vieną, organiškai sujungtą, todėl neišardomą, šeimos bendruomenę. Ši Dievo valia turi būti paisoma. Ką Mozė šiuo klausimu leido, tai buvo tik laikinė išimtis, o ne taisyklė. Žmonės savo įstatymais neturi teisės savaip tvarkyti tai, kas ir kaip yra Dievo patvarkyta bei nustatyta. Pastebėtina, jog Kristus cituoja Pradžios knygos žodžius apie pirmųjų tėvų sutvėrimą /Prad 2,24/.

[10]Nė šį kartą apaštalai pilnai nesuvokė Kristaus žodžių. Tačiau minios ir fariziejų akivaizdoje nedrįso Mokytoją klausti, kad jiems paaiškintų, kaip visa tai suprasti. Jie tai padarė, kai sugrįžo į namus ir radosi vieni su Mokytoju.

[11-12]Pagal Mozės Įstatymą ir žydų papročius tik vyras galėjo paleisti žmoną ir vesti kitą. Kristus grąžina moterystei įgimtą grynumą ir nesuardomumą, statydamas lygiomis vyrą ir moterį. Jis nurodo ir pabrėžia, jog nei vyrui, nei moteriai nėra leista suardyti moterystę ir tuoktis iš naujo.

[13]Pakeliui, kur Jėzus sustodavo, moters eidavo pas jį su savo kūdikiais, prašydamos, kad jis juos palaimintų, uždėdamas ant jų savo rankas. Šitai vargindavo Mokytoją ir eikvodavo laiką. Taigi mokiniai bandydavo drausti moteris kad jos nevargintų Mokytojo. Jie bandė neprileisti jų prie Jėzaus.

[14-16]Apaštalų elgesys nepatiko Mokytojui. Jis liepė nekliudyti motinoms artintis prie jo su kūdikiais, kad juos palaimintų. Jėzus pabrėžė, jog jis mielai priima ir laimina kūdikius, nes jie yra nekalti, ir todėl jam itin artimi. Visi privalo siekti tapti ir būti nekalti, kaip nekalti yra kūdikiai, nes tik tokiu būdu galima užsitikrinti dangaus karalystę. Mat, dangaus karalystę paveldės tik nekaltieji /Ap 7,14-17/.

[17]Kai Jėzus buvo beapleidžiąs vietą, kur buvo laikinai apsistojęs, atskubėjo prie jo vienas jaunuolis ir jį pagarbiai pasveikino; o, pasveikinęs, prašė pasakyti, kaip jis galėtų užsitikrinti amžinąjį gyvenimą.

žiną gyvenimą?» [18]Bet Jėzus jam tarė: « Kam vadini mane geruoju?
Niekas nėra geras, tik vienas Dievas. [19]Žinai įsakymus: — Kad neuž-
muštum, kad nesvetimoteriautum, kad nevogtum, kad neliudytum netei-
singai, kad neapgaudinėtum; gerbk savo tėvą ir motiną —.» [20]O jis,
atsakydamas, tarė jam: « Mokytojau, aš visa tai laikiau nuo savo jaunystės.»
[21]O Jėzus, pažvelgęs į jį, jį pamilo ir jam sakė: « Vieno tau trūksta. — Eik,
parduok visa, ką turi, ir duok neturtėliams; o turėsi lobį danguje; paskui
ateik, sek mane, nešdamas kryžių.» [22]Bet jis, nuliūdęs dėl to pasakymo,
nuėjo apniukęs. Mat, turėjos daug turto.
[23]Jėzus, apsidairęs, taria savo mokiniams: « Kaip sunkiai įeis į Dievo
karalystę tie, kurie turi turtų!» [24]O mokiniai stebėjosi jo žodžiais. Bet
Jėzus, dar kartą atsiliepdamas, jiems sako: « Vaikeliai, kaip sunku yra
įeiti i Dievo karalystę tiems, kurie pasitiki turtais! [25]Lengviau yra kupra-
nugariui pralįsti pro adatos ausį, negu turtuoliui įeiti į dangaus karalystę.»

---

[18]Jaunuolis kreipėsi į Jėzų, kaip žydams buvo įprasta kreiptis į Rašto žinovus. Jis tikriausiai Jėzų laikė vienu iš mokytojų, ir vargu ar tikėjo jį esant Dievo Sūnų. Taigi Jėzus jam ir atsakė pagal jo galvojimą, įspėdamas, jog tik Dievui dera gerojo titulas. Tuo Kristus anaiptol nepaneigė esąs Dievo Sūnus, o tik įspėjo, jog nereikia perdėti teikiant kam nors vieną ar antrą titulą. Jei jis netiki jį esant Dievo Sūnų, kam jam teikia titulą, kuris tinka vien Dievui. Nėra negalima, kad šiuo būdu Jėzus siekė išprovokuoti jaunuolį: jam duoti progą viešai išpažinti jį esant Dievą. Jėzus primena jaunuoliui, jog norint pasiekti išganymą visų pirma reikia paisyti ne žmonių, o Dievo. Juk Dievas yra nurodęs, ko nereikia daryti, ir, kas privalu vykdyti, kad pasiektume išganymą.

[19]Kelrodžiai į išganymą yra Dievo įsakymai. Juos reikia priimti bei vykdyti, vengiant to, kas draudžiama, ir, pildant tai, kas įsakoma /Iš 20,17/. Tekste cituojami Dekalogo žodžiai išleidžiant įvedamąjį žodį — « žiūrėk ». Žiūrėk, kad neužmuštum ir t.t.

[20]Jaunuolis su pasitenkinimu, bet ir su tikru nuoširdumu, pastebi, jog jis ištikimai užlaikė ir užlaiko Dievo įsakymus. Bet norėtų žinoti, ar nereikia ko nors daugiau /Mt 19,20/.

[21]Jėzus, pažvelgęs į jį ir savo dieviškomis akimis peržvelgęs jo sielos gelmes, matė ir žinojo, kad jis tikrai yra geras jaunuolis, ir todėl galėtų būti vienas iš rinktinių jo mokinių. Todėl jis liepė jam eiti, parduoti visa, ką turėjo, paskui grįžti atgal ir būti jo sekėju, kad taip ne tik išganymą užsitikrintų, bet laimėtų didesnį atlyginimą danguje. Bet čia pat jis jį įspėja, jog būti jo mokiniu ir sekėju, reiškia eiti kryžiaus keliu, kuriuo jis pats yra pasiryžęs eiti. Šiojo pastarojo įspėjimo kai kurie kodeksai neturi, ir Neo Vulgata juos išleidžia.

[22]Kristaus reikalavimai jaunuoliui pasirodė persunkūs. Jis, tiesa, nuliūdo, tačiau, nors ir liūdėdamas, vis dėl to nuėjo šalin, bevelydamas pasilikti prie savo turtų, negu sekti Jėzų, einant kryžiaus keliu.

[23]Jaunuoliui nuėjus šalin, Jėzus pasižiūrėjo į mokinius, kurie pasiliko su juom, ir juos įspėjo nurodydamas, jog žemiškos gėrybės sudaro kliūtį pasiekti išganymui.

[24]Jėzaus žodžiai apaštalus nustebino. Jie, pamaldūs žydai, tikėjo, kad žemiškos gėrybės yra Dievo dovana bei jo palaima, kaip tai teigiama ir S.T. knygose /Iz 1,19; 7,22; Ekkli 46,10 ir k./. Kristus ramina mokinius, bet patvirtina savo įspėjimą, kad tikrai yra sunku įeiti į Dievo karalystę tiems, kurie viliasi ir pasitiki pirmoje eilėje ne Dievu, o verčiau žemiškomis gėrybėmis.

[25]Jėzus ne tik patvirtina, kad yra tikrai sunku pasiekti išganymą tam, kuris viliasi ne dangumi, o žeme; kuris ieško ne Dievo, o žemės gėrybių, bet dar pabrėžia, jog praktiškai tokiam yra neįmanoma įeiti į Dievo karalystę, kaip kad yra neįmanoma kupranugariui pralįsti pro adatos ausį, nors ši būtų pati didžiausia, kokia tik galėtų būti.

[26]O jie dar labiau stebėjosi, sakydami vienas kitam: « Tai kas gi gali būti
išgelbėtas?» [27]Jėzus, pažvelgęs į juos, sako: « Tai negalima žmonėms,
bet ne Dievui. Dievui juk visa galima.»
[28]Petras ėmė jam sakyti: « Va mes viską palikome ir sekėme tave!»
Jėzus tarė: « Iš tikrųjų, sakau jums, nėra nė vieno, kuris dėl manęs
ir dėl Evangelijos paliktų namus, ar brolius, ar seseris, ar motiną, ar tėvą,
ar vaikus, ar laukus, [30]kad negautų dabar, šiuo laiku, šimteriopai namų,
brolių, seserų, motinų, vaikų ir laukų, kartu su persekiojimais; o atei-
simame pasaulyje amžino gyvenimo. [31]O daug pirmųjų bus paskutinieji
ir paskutiniųjų — pirmieji.»

3. *TREČIĄ KARTĄ PRIMENA SAVO KANČIĄ*

1. Keliauja į Jeruzalę

[32]O buvo kelyje kildami aukštyn į Jeruzalę, ir Jėzus buvo beeinąs
pirma jų: ir jie stebėjosi, o einantys iš paskos baiminosi. Ir vėl pasiė-
męs Dvylika, ėmė jiems sakyti, kas jam atsitiksią: « Štai kopiame į Je-

[26-27]Pastarasis Kristaus pabrēžimas apaštalus ne tik nustebina, bet ir išgązdina. Jie stebisi ir klausia vienas antrą, ar išganymą pasiekti išvis yra įmanoma, kai statoma tokie reikalavimai? Jēzus tačiau ir vēl juos drąsina, pabrēždamas, jog, jei kas atrodytų žmogiškai neįmanoma, tai neužmirština, kad Dievui tai yra galima, nes Dievas viską gali. Taigi su Dievo pagelba kiekvienas gali išsigelbēti. Iš čia seka, jog savomis jēgomis išganymo negalime pasiekti, bet jį gali kiekvienas pasiekti remdamasis Dievo malone.

[28]Petras, išgirdęs, kad Mokytojas reikalavo iš jaunuolio atsižadēti visko ir sekti jį, žadēdamas už tai lobį danguje, nori sužinoti, kokį jie gausią atlyginimą. Juk jie įvykdē, ko Jēzus reikalavo, būtent, paliko visa ir jį ištikimai seka.

[29-30]Atsakydamas, Jēzus patvirtina, kad tų, kurie dēl Evangelijos visko atsižada, laukia gausus atlyginimas ir žemēje ir danguje. Jis tačiau primena, kad žemiškas atlyginimas, koks jis bebūtų, neišlaisvina krikščionių nuo persekiojimų bei kentējimų. Tačiau persekiojimai ir kančia Kristaus sekējams tikrumoje nēra nelaimē, o verčiau privilegija ir pasididžiavimas, nes taip jie tampa panašūs Mokytojui, kuris juk atējo, kad kentētų ir mirtų, bet per kančią ir mirtį pasiektų pergalę ir garbę.

[31]Užtikrinęs apaštalus, kad jų laukia gausus atlyginimas, Jēzus įspēja, jog jie nieku būdu neturi didžiuotis, nei statyti savęs virš kitų, nes Dievo karalystēje tie, kurie žemēje laikomi primaisiais, gali būti paskutinieji ir priešingai.

[32]Jēzus jau buvo pakelyje į Jeruzalę. Nuo Jordano slēnio jis kopē aukštyn kad pasiektų arti 700 mt. virš jūros lygio aukštumoje besirandančią Izraelio sostinę. Po to, kai Jēzus buvo pasakęs, kas jo laukē Jeruzalēje, apaštalai neturējo jokio noro eiti į tenai. Jie ējo iš paskos ir stebējosi, kad Mokytojas skuba ir eina visų priekyje, tartum jo lauktų Jeruzalēje triumfas, o ne kančia. Kai kurie iš mokinių tiesiog bijojo eiti į Jeruzalę, ir sekē Jēzų su tam tikru atsargumu iš tolo.

[33]Nežiūrint, kad mokiniai nenoromis ējo į Jeruzalē, ir jų nuotaika buvo slegianti, Jēzus, pasivadinęs Dvylika į nuošalę, dar kartą jiems kalbējo ir priminē, kas jo laukia Jeruzalēje. Tuo jis siekē juos įtikinti, jog reikējo, kad tai įvyktų; jog tai yra išganymo plano dalis. Bet čia pat jis taip pat pabrēžē, jog, tiesa, jis kentēsiąs ir mirsiąs, bet, miręs, prisikelsiąs ir taip įeisiąs į savo dievišką garbę, įvykdęs žmonijos išganymą.

ruzalę, ir Žmogaus Sūnus bus išduotas vyriausiems kunigams bei Rašto žinovams: ir jį pasmerks mirčiai ir perduos jį pagonims. [34]Ir išjuoks jį, spiaudys į jį, ir jį plaks ir nužudys, ir po trijų dienų jis prisikels.»

2. Zebediejaus sūnums Jėzus žada tik kančios taurę

[35]Ir prisiartina prie jo Jokūbas ir Jonas, Zebediejaus sūnūs, sakydami jam: « Mokytojau, norime, kad, ko tik prašytume, mums padarytumei. [36]O jis tarė jiems: « Ko norite, kad jums padaryčiau?» [37]Jie gi sakė jam: « Duok mums, kad sėdėtume tavo garbėje vienas iš tavo dešinės, o kitas iš tavo kairės.» [38]O Jėzus tarė jiems: « Nežinote, ko prašote. Ar galite gerti taurę, kurią aš geriu, arba būti pakrikštyti krikštu, kuriuo aš esu krikštijamas? » [39]Jie gi sakė jam: « Galime ». O Jėzus tarė jiems: « Taurę, kurią aš geriu, jūs gersite, ir krikštu, kuriuo aš esu krikštijamas, jūs būsite pakrikštyti, [40]sėdėti gi iš mano dešinės ar kairės ne man /priklauso/ duoti, bet, kuriems yra paskirta.»

[41]Tai girdėdami Dešimtis ėmė rūgoti ant Jokūbo ir Jono. [42]Tuomet,

---

[35]Kai Jēzus jau tečią kartą įspējo, kad Jeruzalēje jo laukia kančia, mirtis, bet ir prisikēlimas, apaštalai ēmē galvoti ir rūpintis, kas bus po to. Jie tikējo, kad Jēzus įsteigs savo mesijaninę karalystę, apie kurią jis kalbējo kaip apie Dievo-dangaus karalystę. Jie nežinojo, kada tai įvyks, tačiau tikējosi, jog greičiausiai įvyksią po prisikēlimo iš numirusiųjų, ir prieš Jēzui įžengiant į dangų /ApD 1,6/. Taigi du iš rinktinių apaštalų, būtent, Zebediejaus sūnūs Jokūbas ir Jonas, lydimi motinos Salomēs /Mt 20,20/, prisiartino prie Mokytojo ir pareiškē, jog norētų jį prašyti malonēs.

[36-37]Jēzus mylējo šiuos apaštalus, ypač Joną /Jon 19,26/. Todēl čia pat pasiteiravo, ko jie norētų iš jo gauti. Šieji atsakē, jog norētų jo karalystēje būti galimai arčiausia jo: turēti pirmąsias vietas. Šio prašē, kaip nurodo Matas /20,21/, ne patys apaštalai, bet jų motina Salomē.

[38]Jēzus atsako, pabrēždamas, jog jie vis dar nesuvokia, kokia yra jo karalystē ir kas joje jų laukia, būtent, ne viešpatavimas ir garbē, bet verčiau savęs atsižadējimas ir kančia. Todēl visų pirma jis nori žinoti, ar jie yra pasirengę kentēti ir aukotis dēl jo ir dēl Evangelijos; kitaip tariant, ar jie yra apsisprendę ir pasiryžę gerti kartumų taurę, kurią jis yra begeriąs, ir kurią duos gerti kiekvienam savo sekējui. Pastebētina, kad evangelistas paduoda Jēzaus žodžius, kalbant apie taurēs gērimą, esamajame laike. Vadinasi, visas atpirkimo darbas, kurį Tēvas pavedē Jēzui įvykdyti, vyko ne tik ant kryžiaus, bet nuo pat jo prisiēmimo žmogiškos prigimties.

[39]Dviejų apaštalų tikējimas buvo tiek gilus ir meilē Mokytojui tokia karšta ir nuoširdi, kad jie buvo viskam pasiryžę, ko tik Jēzus iš jų pareikalautų. Todēl drąsiai atsako, jog yra pasirengę gerti kančios taurę bei būti pakrikštyti aukos krikštu, sekdami jo pavyzdžiu. Jēzus čia pat juos užtikrina, jog kančios ir aukos malonę jis jiems tikrai suteiks.

[40]O tai, ko jie jį prašē, Jēzus, nors ir nepaneigia, kad ir tai jiems gali būti suteikta, tačiau nurodo, jog tai yra nusprendęs ir paskyręs Tēvas nuo amžių. Ne jo taigi žinioje yra skirstyti privilegijas pagal dabar turimus asmeniškus santykius su kiekvienu. Visa jau yra nusprendęs ir kiekvienam paskyręs dangiškas Tēvas nuo pat pradžios.

[41]Kiti apaštalai, kuriuos evangelistas mini vardu Dešimtis, pagal jų skaičių, išgirdę, kad Jokūbas ir Jonas prašē sau pirmųjų vietų, supyko ir rūgojo prieš juos. Toks reagavimas psichologiškai pilnai suprantamas. Vienų ambicijos visada išaukia kituose nepasitenkinimą. Pastebētina, kad apaštalai pakartotinai svarstē ir ginčydavosi, kas iš jų užimsiąs aukštesnę vietą mesijaninēje karalystēje /Mk 9,33; Lk 22,24/.

[42-44]Jēzus pasivadina apaštalus į nuošalę ir, kalbēdamas jiems vieniems, moko bei nurodo, kad jo Bažnyčioje bus skirtinga tvarka, negu pagoniško

pasivadinęs juos, Jėzus jiems sako: « Žinote, kad tie, kurie laikomi tautų valdovais, viešpatauja ant jų, ir jų didžiūnai jas prievartauja. [43]Ne taip gi yra jūsų tarpe. Bet, jei kas jūsų tarpe norėtų pasidaryti didis, tebus jūsų tarnas; [44]ir, jei kas tarp jūsų norėtų būti pirmas, tebus visų vergas. [45]Juk ir Žmogaus Sūnus neatėjo, kad būtų tarnaujamas, bet kad tarnautų ir duotų gyvybę kaip atpirkimą už daugelį. »

3. Aklojo pagydymas

[46]Tuomet atvyksta į Jerichą. Ir, kai jis ir mokiniai bei skaitlinga minia buvo beišeiną iš Jericho, Timiejaus sūnus Bartimiejus, aklas elgeta, sėdėjo prie kelio. [47]Ir išgirdęs, jog tai Jėzus Nazarėnas, jis ėmė šaukti ir sakyti: « Jėzau, Dovido Sūnau, pasigailėk manęs. « [48]Ir draudė jį daugelis, kad tylėtų. O jis dar daugiau šaukė: « Dovido Sūnau, pasigailėk manęs! » [49]Tuomet Jėzus, sustojęs, tarė: « Pašaukite jį ». Ir jį pašaukia, jam sakydami: « Drąsos! Kelkis. Jis tave šaikia. » [50]O jis, numetęs savo apsiaustą, pašokęs, atėjo pas Jėzų. [51]Ir Jėzus, jam atsakydamas, tarė: « Ko nori, kad tau padaryčiau? » O neregys jam sakė: « Rabuni, kad regėčiau! » [52]Tada Jėzus tarė jam: « Eik, tavo tikėjimas išgelbėjo tave ». Ir jis čia pat praregėjo ir sekė jį kelyje.

---

pasaulio visuomeniniame bei politiniame gyvenime. Civiliniame gyvenime beveik visada tie, kurie turi valdžią, ją naudoja viešpataudami bei prievartaudami. Bet krikščionių tarpe turi būti priešingai, būtent, pirmieji bei didieji privalo ne viešpatauti, o tarnauti bei aukotis, kad taptų visiems visa.

[45]Pavyzdžiu Jēzus nurodo save patį. Juk jis-Mokytojas ir Viešpats-atējo, ne kad jam tarnautų, bet kad jis visiems tarnautų ir dėl visų pasiaukotų, atiduodamas net gyvybę, kaip auką-kainą, atpirkimui įvykdyti. — Už daugelį — už neapibrėžtą gausybę.

[46]Nuo Jordano į Jeruzalę kelias veda per Jericho miestą. Iš Užjordanēs eidamas į Jeruzalę Jēzus atvyko į šį nuo Jozuēs laikų žinomą ir garsų miestą. Jis radosi ir randasi Jordano slēnyje, į šiaurę nuo Negyvosios jūros, prie El Sultan šaltinio ir Wadi el-Quelt, apie 30 km į rytus nuo Jeruzalēs. Jerichas buvo ir yra žaliuojanti oazē druskuotame ir išdegusiame Jordano žemutiniame slēnyje. Jēzaus atvykimas į Jerichą neliko mieste nepastebētas. Kai buvo beapleidžiąs miestą, jį sekē ne vien mokiniai, bet ir skaitlinga minia. Jo laukē prie kelio elgetos ir ligoniai.

[47]Vienas iš elgetų, kokio tai Timiejaus sūnus, vēliau tarp krikščionių žinomas Bartimiejaus vardu, išgirdęs triukšmą ir patyręs, jog Jēzus yra praeinąs, ēmē šaukti ir maldauti, kad Nazareto Mokytojas jo pasigailētų. Mat, jis buvo aklas.

[48]Neregis taip šaukē, kad vienas antras iš ten buvusiųjų ēmē jį drausti. Pastebētina, jog Matas 20,29-34 mini, kad be Bartimiejaus ten buvęs dar ir kitas aklas elgeta. Jie abu šaukę. Taip kad triukšmas buvęs tikrai didelis. Jie nepaisē draudimo ir šaukē, kiek tik pajēgē.

[49]Girdēdamas šauksmą, Jēzus sustojo ir liepē nelaimingąjį atvesti pas jį. Tie, kurie jį /juos/ tildē, dabar drąsina ir liepia eiti prie Jēzaus, nes jis jį /juos/ šaukiąs.

[50]To jis tik telaukē. Numetęs apsiaustą, tuojau pašoko ir prisiartino prie Jēzaus.

[51]Atējęs, tikriausiai pakartojo tą patį prašymą, kad jo pasigailētų. Jēzus paklausia, ko konkrečiai jis yra noris, kad jam padarytų. Tada Bartimiejus atsako, vadindamas Jēzų Rabuni-aramaiškas žodis: mūsiškai — « mano Mokytojau », ir prašo, kad suteiktų jam regējimą.

[52]Jēzus jam suteikia prašytą malonę. Jis čia pat praregi; o, praregējęs, jau negrįžta elgetauti, bet seka Mokytoją.

V. JĖZUS APAŠTALAUJA JERUZALĖJE

1. *IŠKILMINGAS ĮĖJIMAS Į MIESTĄ*

1. Minia džiūgauja ir sveikina Jėzų-Mesiją

11. [1]Ir kai atėjo arti Jeruzalės: į Betfagę ir Betaniją, prie Alyvų kalno, siunčia du iš savo mokinių ir jiems sako: « Nueikite į prieš jus esantį kaimą, ir, kai tik į jį įeisite, tuojau rasite pririštą asilaitį, ant kurio dar niekas iš žmonių nėra užsisėdęs; atriškite jį ir atveskte. [3]Ir jei kas jums sakytų: — Ką jūs ten darote? — atsakykite: — Viešpačiui jo reikia, ir jis greitai vėl jį sugrąžins čia —. « [4]Ir jie nuėjo ir rado asilaitį, pririštą prie durų lauke, skersgatvyje, ir jį atrišo. [5]Tuomet kai kurie iš ten stovėjusiųjų sakė jiems: « Ką jūs darote, atrišdami asilaitį? » [6]O jie jiems pasakė, kaip Jėzus buvo jiems nurodęs, ir tie leido jiems. [7]Tuomet atveda asilaitį pas Jėzų ir uždeda ant jo savo apsiaustus, ir jis užsisėdo ant jo. [8]Ir daug kas klojo ant kelio savo ploščius, o kiti žaliumynus, nuskindami juos laukuose. [9]Ir priekyje einantieji ir iš paskos sekantieji šaukė:

— Osana!
Palaimintas, kuris ateina Viešpaties vardu!
[10]Palaiminta ateinančioji mūsų tėvo Dovido karalystė!
Osana aukštybėse! —

---

11. [1]Iš Jericho, kopdamas aukštyn, Jēzus prisiartino prie Jeruzalēs: pasiekē Alyvų kalną bei jo rytinēje pusēje esančius Betanijos ir Betfagēs miestelius. Betanija radosi apie 3 km atstu nuo Jeruzalēs /Jon 11,18/. Čia Jēzus būdavo laukiamas svečias Lozoriaus šeimoje. Betfagē radosi prie pat Alyvų kalno viršūnēs, keletą šimtų metrų į šiaurēs vakarus nuo Betanijos, kur nūdien stovi Tour miestelis. Sustojęs atvirame lauke, Jēzus pasiuntē du iš mokinių į priešais esantį kaimelį, kad iš ten atvestų jam asilaitį.

[2]Einant senuoju keliu iš Jericho į Jeruzalę ir prisiartinus prie Alyvų kalno bei sustojus priešais vieną kaimelį, anas kaimelis tikriausiai buvo Betfagē. Taigi mokinius Jēzus bus pasiuntęs į Betfagę, kad iš ten atvestų rastą asilaitį. Jēzus nurodē, jog asilaitis, kurį jie rasią, esąs jaunas, ant kurio niekas dar nebuvo jojęs nei užsisēdęs. Pagal Mozēs Įstatymą /Sk 19,2; AtĮ 21,3/, o taip pat pagal pagonių papročius /Ovidius, Metam. III, 11; Virgilius, Georg. IV, 540/, religinēse apeigose galējo būti panaudojamas tik toks gyvulys, kuris nebuvo buvęs panaudotas jokiam kasdieniam darbui. Faktas, kad Jēzus ryžosi įžengti į Jeruzalę ant asilēlio, ant kurio niekas dar nebuvo jojęs, rodo, jog šį iškilmingą savo įžengimą į miestą jis laikē religiniu veiksmu: šį kartą jis ējo į Jeruzalę ne kaip paprastas maldininkas, bet kaip Dievo siųstasis Mesijas.

[3-6]Asilaičio savininkas, matyt, pažinojo Jēzų ir buvo jam prietelingas. Užteko tik pasakyti, kad asilaitis buvo reikalingas Mokytojui, ir buvo leista mokiniams jį atrišti ir nusivesti.

[7]Atvedus asilaitį, apaštalai tuojau jį parengē jojimui, užklodami ant jo savo apsiaustus, kad Mokytojui būtų patogiau sēdēti. Jēzus užsisēdo ant asilaičio ir ēmē leistis žemyn. Jį lydējo mokiniai, o prie jų dējosi pa kelyje būriai žmonių.

[8] Minia džiūgaudama sveikino Jēzų. Jie išpažino jį Mesiju ir sveikino kaip Viešpatį, kuris įamžins savo prosenelio Dovido sostą.

[9-10]Žmonēs ējo vieni priekyje, kiti sekē iš paskos; vieni jų tiesē jam ant kelio savo ploščius, kiti klojo medžių šakas ir barstē nuskintas laukų gēles. Visi džiūgavo ir sveikino Jēzų kaip ateinantį Mesiją, kartodami ke-

[11]Ir įėjo į Jeruzalę, į šventyklą; ir, visa apžiūrėjęs, kandangi buvo jau vėlyva valanda, išėjo su Dvylika į Betaniją.

2. Figmedžio pasmerkimas

[12]Ir sekančią dieną, išeinant iš Betanijos, jis jautėsi išalkęs. [13]Ir,
išvydęs iš tolo lapotą figmedį, prisiartino, ar kartais neras ko ant jo.
Tačiau, priėjęs, nerado nieko, vien tik lapus. Mat, dar nebuvo figų metas.
[14]Ir, atsiliepdamas, jis tarė jam: «Tenevalgo nuo tavęs niekas į amžius.
«Ir jo mokiniai tai girdėjo.

3. Prekiautojai išvaromi iš šventyklos

[15]Jie ateina į Jeruzalę, ir jis, įėjęs į šventyklą, ėmė varyti laukan
tuos, kurie pardavinėjo ir pirkinėjo šventovėje; išvartė pinigų keitėjų
stalus ir balandžių pardavėjų suolus, [16]o taip pat neleido, kad kas nors

---

turioliktą kreipimąsi kasdien žydų kalbamos maldos: «Palaimintas, kuris ateina Viešpaties vardu...» Kiekvienas pamaldus žydas kasdien tris kartus kalbėdavo ir kalba aštuoniolikos kreipimųsi maldą. Keturioliktas kreipimasis yra paimtas iš Ps 118,26. — Osana — ebr. žodis, mūsiškai reikėtų versti — «gelbėk tad mus!» Ilgainiui tačiau pas žydus šis žodis įgavo paprasto džiaugsmo pareiškimo prasmę, ir mūsiškai galėtų būti išreikštas žodžiu «valio». — Palaimintas — pašlovintas. — Minia sveikina Jėzų ne kaip paprastą Mokytoją, bet kaip tą, kuris ateina Dievo vardu; kuris yra anas Dievos Siųstasis, apie kurį pranašai kalbėjo kaip apie ateisimą Išgelbėtoją. Jėzaus asmenyje minia sveikina ir ateinančią mesijaninę karalystę, kuri it atžala turės kilti iš Jesės kelmo ir būti Dovido karališkų namų tęsinys /Iz 11,1/. — Aukštybėse — Minia trokšta, kad šis jos džiaugsmas pasiektų dangaus aukštybes, ir kad pats Dievas dalintųsi juo su jais.

[11]Įžengęs į miestą, Jėzus eina tiesiai į šventyklą. Čia apsidairo, bet ilgiau nepasilieka, nes jau buvo vėlus laikas. Be to, minios entuziazmas galėjo sudaryti jam tam tikrų nepatogumų pasilikti mieste. Todėl nakčiai grįžo atgal į Betaniją.

[12-13]Sekanti rytą, iš Betanijos grįžtant į miestą, Jėzus jautėsi išalkęs. Todėl, pamatęs jau žaliuojantį figos medį, prisiartino prie jo, tikėdamasis rasti ant jo vaisių. Deja, nerado, nes dar nebuvo metas, kada figos duoda vaisių. Juk dar buvo ankstyvas pavasaris.

[14]Norėdamas pamokyti apaštalus apie reikalą rūpintis nešti dvasinių vaisių, t.y. nelikti dvasiniai nevaisingais, Jėzus simboliškai prakeikia figmedį, kadangi nerado jame vaisių. Jei figmedį prakeikė, neradęs jame vaisių, tai kaip tuo labiau jis pasmerks kiekvieną atpirktą žmogų, jei neras jame išganymo vaisių. Figmedžio prakeikimas apaštalams paliko nepaprastą įspūdį. Šio įvykio jie niekad neužmiršo. Todėl Morkus baigia pasakojimą, pridurdamas: «Ir jo mokiniai tai girdėjo.»

[15]Palikęs figmedį, Jėzus ateina į Jeruzalę. Tai buvo primadienis prieš Velykas. Įėjęs į šventyklą, jos prieangiuose išvysta tikrą turgų. Vieni pardavinėjo, kiti pirkosi, kas reikalinga aukoms. Vieni sėdėjo prie stalų ir keitė pinigus, kiti stovėjo ir pardavinėjo balandžius, laikydami juos narveliuose, pasidėję ant suolų. Visa tai nesiderino su vietos šventumu. Šventyklos vadovai tai pakentė, bet Jėzus, remdamasis savo dievišku autoritetu, išvarė laukan prekiautojus, išvartė jų stalus ir suolus.

[16]Žydai ne tik prekiaudavo šventyklos kiemuose, bet taip pat per juos vaikštinėdavo, nešiodami įvairius daiktus, lyg tai būtų kokia turgavietė. Aišku, daug kam tai buvo patogu: sutrumpindavo kelią ir išvengdavo siau-

neštų daiktus per šventyklą. [17]Be to, mokė ir sakė jiems: «Argi nėra parašyta: — Mano namai vadinsis maldos namai visoms tautoms? — O jūs padarėte juos plėšikų lindyne.» [18]Tai išgirdo vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai, ir jie ieškojo, kaip jį pražudytų. Mat, jie bijojo jo, kadangi visa minia buvo susižavėjusi jo mokslu. [19]O vakare jis išeidavo iš miesto.

2. *PASKUTINIEJI PAMOKYMAI BEI ĮVYKIAI*

1. Prie išdžiūvusio figmedžio

[20]O rytą praeidami, jie pamatė, kad figmedis buvo išdžiūvęs iš šaknų.
[21]Ir Petras, atsiminęs, sako jam: «Mokytojau, žiūrėk! Figmedis, kurį
prakeikei, išdžiūvo.» [22]O Jėzus, atsiliepdamas, taria jiems: «Turėkite
Dievo tikėjimą! [23]Iš tikrųjų, sakau jums, jog, jei kuris tartų šiam kalnui:
— Kelkis ir krisk į jūrą —, ir nedvejotų savo širdyje, bet tikėtų, kad
įvyks, ką sako, bus jam tai. [24]Todėl, sakau jums, ko tik meldžiate ir

---

rose Jeruzalės gatvelėse sutinkamų kliūčių, bet tai buvo piktnaudojimas bei nuvertinimas šventos vietos. Todėl Jėzus ir šiuos sulaikė, nurodydamas, kad yra neleistina, nes pažeidžia vietos šventumą.

[17]Savo pasielgimą Jėzus pateisino bei pagrindo, cituodamas pranašų — Izaijo ir Jeremijo — Dievo vardu pasakytus ir užrašytus žodžius. Per pranašą Izaiją /56,7/ Dievas nurodė, jog šventykla visiems — žydams ir pagonims — privalo būti maldos namai. Per pranašą Jeremiją /7,11/ Viešpats žydams priekaištavo, kad jie šventyklą — maldos namus — pavertė plėšikų lindyne.

[18]Kristaus pasielgimas išaukė vyriausių kunigų pyktį. Jie negalėjo pakęsti, kad Kristus darytų savo tvarką šventykloje, pastatydamas save virš jų. Juk jiems priklausė teisė ir pareiga tvarkyti šventyklą. Taigi, susirinkę, jie tarėsi ir sutarė, jog reikią kaip nors jį pašalinti. Reikėjo tačiau veikti atsargiai. Mat, jiems nebuvo paslaptis, kad minia juo žavėjosi. Todėl viešai pasikėsinti prieš jį buvo pavojinga, nes galėjo iššaukti minioje pasipriešinimą. O slaptai jį suimti nebuvo lengva, nes vakare jis palikdavo miestą. Reikėjo taigi svarstyti ir ieškoti progos ir tinkamų priemonių, kad jį nepastebimai galėtų suimti.

[19]Jėzus žinojo, kad žydų vyresnieji planuoja jį nužudyti. Jis taip pat žinojo, kad jie nori tai padaryti slapčia. Dėl to nakčiai jis apleisdavo miestą, kad kartais vyriausių kunigų pasiųsti žudikai naktį jo neužkluptų ir neužmuštų.

[20]Evangelistas grįžta prie pasakojimo apie figmedį. Pernakvojęs Betanijoje, antryt Jėzus buvo begrįžtąs į Jeruzalę. Beeidami apaštalai atkreipė dėmesį į figmedį, kurį Jėzus buvo prakeikęs. Jų didžiam nustebimui figmedis, vakar žaliuojąs, šiandien buvo išdžiūvęs iki šaknų, t.y. visiškai miręs.

[21]Petras nesusivaldo neatkreipęs Jėzaus dėmesio į šį nuostabų įvykį. Jis tikisi ir laukia, kad Mokytojas paaiškintų, ką tai reiškia.

[22]Jėzus, atsakydamas, nurodo, jog tuo jis norėjęs visų pirma parodyti savo dievišką galią; bet priduria, jog dievišką galią galės turėti ir apaštalai, jei jie turės D i e v o, t.y. dievišką tikėjimą, būtent, tokį, kuris tobulai sujungia žmogų su Dievu, taip kad jis paskęsta Dievuje, ir gyvena jau ne jie, o Dievas juose.

[23-24]Jėzus užtikrina apaštalus, kad jei jie turės gyvą ir tvirtą tikėjimą į Dievą; jei Dievą priims kaip savo Viešpatį ir Tėvą, Dievas nužengs į juos: pasiliks juose, ir taip jie galės veikti Dievo galia, darydami net didžiausius stebuklus, ir antgamtinė Dievo pagelba visada bus su jais.

prašote, tikėkite tartum būtumėte jau gavę, ir tai įvyks jums. [25]Ir kai stovite melsdamiesi, atleiskite, jei ką prieš kurį nors turite, kad ir jūsų Tėvas, kuris yra danguje, atleistų jums jūsų nusižengimus.» [26]e...

2. Vyriausieji kunigai priekaištauja Jėzui

[27]Ir jie vėl ateina į Jeruzalę. Ir jam bevaikščiojant šventykloje, prisiartina prie jo vyriausieji kunigai, Rašto žinovai ir seniūnai. [28]Ir jie sakė jam: «Kokia galia šitai darai? Arba kas tau davė tokią galią, kad šitai darytum?» [29]O Jėzus tarė jiems: «Aš jus vieno dalyko paklausiu, ir jūs man atsakykite, tada aš jums pasakysiu, kokia galia šitai darau. — Jono krikštas buvo iš dangaus ar iš žmonių? — Atsakykite man.» [31]Ir jie svarstė tarpe savęs, sakydami: «Jei sakytume — iš dangaus —, jis pasakys: — Tai kodėl jam netikėjote? — [32]Bet argi galėtume sakyti — iš žmonių? —» Mat, jie bijojo minios, nes visi laikė, kad Jonas tikrai buvęs pranašas. [33]Ir, atsakydami Jėzui, jie taria: «Nežinome». Tada Jėzus jiems sako: «Nei aš nepasakau jums, kokia galia tai darau.»

---

[25]Jie galės išmelsti iš Dievo nuodėmių atleidimo malonę, bet, kad galėtų iš Dievo išmelsti nuodėmių atleidimą sau, visų pirma privalo patys atleisti tiems, kurie jiems yra nusikaltę.

[26]Vulgatoje ir kai kuriuose graikiškuose tekstuose po 25 eilutės seka 26 su sekančiu tekstu: «Ir, jei neatleisite jūs, nei jūsų Tėvas, kuris yra danguje, atleis jums jūsų prasižengimus.» Neo Vulgatoje šie žodžiai išleidžiami. Manoma, kad jie bus buvę įterpti čia perašinėtojų, paimant juos iš Mato evangelijos /Mt 6,15/.

[27]Sekančią dieną Jėzus vėl grįžo į miestą. Buvo antradienis prieš Velykas. Įėjo į šventyklą ir ten vaikštinėjo. Tuojau prisiartino prie jo sinedriumo atstovai. Kitais atvejais ateidavo su juo ginčytis ar Rašto žinovai, ar fariziejai, ar tautos seniūnai. Šį kartą, ateina prie jo visa valdžia: visų trijų sinedriumą sudariusių grupių atstovai, būtent, vyriausieji kunigai, Rašto žinovai ir tautos seniūnai. Momentas iškilmingas, įtemptas ir pavojingas.

[28]Vyriausieji tautos vadai iškilmingai klausia Jėzų. Kokia teise bei iš kur gauta galia jis ėmęsis dieną prieš tai daryti tvarką šventykloje, išvarydamas pirkliautojus?

[29-30]Jėzus gerai žino, ką mano bei ko siekia tautos vadai, statydami jam klausimą, kokia teise ėmęsis daryti tvarką šventykloje. Jis žino, kad jie siekia jį apkaltinti ir pasmerkti mirčiai. Todėl atsisako atsakyti į jam statomą klausimą, jei pirma sinedristai neatsakys jam į klausimą: kokie yra buvę jų santykiai su Jonu Krikštytoju? Kuo jie laiką Joną Krikštytoja? Ir jaip jie vertiną jo krikštą?

[31-33]Jėzaus klausimas sinedristus statė į keblią padėtį. Jie gerai suprato, jog, jei pripažintų, kad jis buvęs Dievo siųstas, jis jiems prikištų, kodėl jie jo nepriėmė, jam netikėjo, jo nesekė. Iš kitos pusės teigti, kad jis veikęs iš savęs, buvo pavojinga, ir jie nedrįso. Mat, bijojo minios, kadangi žmonės buvo įsitikinę, kad Jonas buvo tikrai Dievo siųstas pranašas. Turėdami šitai prieš akis, sinedristai nusprendė, jog būsią išmintingiausia atsakyti, pareiškiant, kad jie nežiną, kas iš tikrųjų yra buvęs Jonas, kuo jis laikytinas. Gavęs tokį atsakymą, Jėzus iš savo pusės pareiškė, kadangi jie jam neduoda tikro atsakymo, tai nė jis jiems neatsakysiąs į jų klausimą, kokia teise bei galia išvaręs prekiautojus iš šventyklos. Sinedristai tuo būdu buvo nutildyti, ir Jėzus išvengė jam statomų pinklių.

3. Panašybė apie niekšingus nuomininkus

12. [1]Ir ėmė jiems kalbėti panašybėmis. — « Vienas žmogus pasisodino
vynuogyną. Aptvėrė tvora. Išsikasdino spaustuvą. Pastatė bokštą. Ir
išnuomavo jį ūkininkams. Paskui išvyko svetur. [2]Ir atėjus metui, pasiuntė
pas ūkininkus tarną, kad iš jų atsiimtų sau dalį vynuogyno vaisių. [3]Ir,
nutvėre, jie jį primušė ir tuščiomis pasiuntė atgal. [4]Tada vėl pasiuntė.
pas juos kitą tarną. Ir tą apdaužė per galvą bei išniekino. [5]Ir kitą pasiuntė.
Bet jie ir tą užmušė. Taipogi daugel kitų, kurių vienus jie primušė, kitus
užmušė. [6]Turėjo dar vieną — mylimajį sūnų. Galiausiai pasiuntė jį pas
juos, tardamas: — Jie paisys mano sūnaus. — [7]O anie ūkininkai kalbėjosi
tarpe savęs: — Tasai yra įpėdinis. Eime, užmuškime jį, ir palikimas
bus mūsų. — [8]Ir, pačiupę, jie jį užmušė ir išmetė iš vynuogyno laukan.

---

12. [1]Ginčuose su sinedristais iš gynimosi Jēzus pereina į puolimą. Panašybe apie niekšingus nuomininkus jis atskleidžia tautos vadų niekšingumą. Sodai ir daržai Palestinoje paprastai yra apvesti akmenine tvora bei mūru. Dirva juk čia yra akmenuota. Todēl kiekvienas ūkininkas iš dirvožemio visų prima išrenka akmenis, kad dirva būtų puresnē. O surinktus akmenis panaudoja daržų bei sodų aptvērimui. Daržuose ir soduose paprastai būdavo statomi bokštai, kad derliaus nokimo bei ēmimo metu būtų galima sēkmingiau saugoti vaisius nuo vagių. O vynuogynuose būdavo dar įrengiama spaustuvas. Spaustuvai būdavo iškalami uolose, kur įnors kalnyje. Spaustuvas susidēdavo iš dviejų duobių: viena viršuje su skyle viduryje, o kita apačioje. Į viršutinę duobę būdavo verčiamos surinktos vynuogēs ir čia mindžiojamos. Iš mindžiojamų vynuogių ištrēkštos sultys pro skylę subēgdavo į apatinę duobę. Paskui iš šios duobēs semdavo sunką ir, fermentuodami, gamindavo vyną.

Panašybēs prasmē yra aiški. — Savininkas-Dievas. Ūkininkai-Izraelio vadai. Tarnai-pranašai. Sūnus-Jēzus Kristus.

[2]Kaip vynuogyno savininkas, atējus derliaus nuēmimo metui, pareikalauja iš nuomininkų jam priklausančios derliaus dalies, taip ir Dievas pareikalaus iš savo išrinktosios tautos ir iš kiekvieno žmogaus individualiai atsilyginimo dvasiniais vaisiais už suteiktas išganymo malones.

[3-5]Yra gerų, ir yra nedorų nuomininkų. Panašybēje kalbama apie niekšingus nuomininkus. Šieji ne tik atsisakē duoti savininkui sutartą derliaus dalį, bet dargi iškoneveikē, apmušē, o kai kuriuos net užmušē iš tų, kuriuos savininkas buvo pas juos atsiuntęs atsiimti jam priklausančio derliaus. Aišku, kad Jēzus čia daro aliuziją į Izraelio istoriją. Juk ne kartą tautos vadai panašiai pasielgē su pas juos siųstais Dievo pranašais. Plg Mt 23,37. Tačiau panašybē apie niekšingus nuomininkus yra įspējimas visiems ir kiekvienam. Argi trūksta tokių, kurie už Dievo palaimą atsimoka nedēkingumu ir net niekšingumu?!

[6-8]Savininkas yra kantrus. Jis pakartotinai bando atsiimti, kas jam priklausē. Nepasisekus tai gauti per tarnus, jis galiausiai siunčia savo sūnų, galvodamas, kad nuomininkai skaitysis su juo, jo paisys: nedrįs jam priešintis ar prieš jį pakelti rankas. Po to, kai žydai nepaisē pranašų: juos išniekino, atmetē, o kai kuriuos net nužudē, Dievas atsiuntē savo mylimąj Sūnų, kad įvykdytų jo valią, atpirkdamas Izraelį ir žmoniją. Bet, kaip anie ūkininkai, užmušdami sūnų, tikējosi pasisavinti palikimą, taip ir sinedristai yra pasirengę užmušti Jēzų, kad pasilaikytų sau valdžią ir būtų jie patys išganymo pažadų laiduotojai. Jie juk šaukē prieš Pilotą: « Nenorime, kad šis mums viešpatautų » /Lk 19,14/. Deja, visais amžiais buvo ir yra tokių, kurie atmeta Kristų ir visa gerkle šaukia: « Nenorime, kad Kristus mums viešpatautų!» Yra tokių, kurie užmuša Dievą savo sieloje, pasirinkdami nuodēmę bei joje skęsdami. Yra tokių, kurie persekioja Kristų jo Bažnyčioje, siekdami neva išlaisvinti žmogų iš Dievo viešpatavimo, bet tikrumoje trokšdami patys atsistoti Dievo vietoje ir viešpatauti žemēs žmonēms su jų kūnu ir siela.

[9]Taigi ką darys vynuogyno savininkas? — Atvyks ir išžudys anuos ūkininkus, ir vynuogyną atiduos kitiems. [10]Ar nė šio Rašto nežinote? —
— Akmuo, kurį statytojai atmetė,
tasai tapo kertiniu akmeniu.
[11]Tai Viešpaties padaryta,
ir yra nuostabu mūsų akyse. — »
[12]Tada jie ieškojo jį suimti, bet bijojo minios. Mat, jie suprato, kad jis panašybę jiems taikė. Ir, jį palikę, jie nuėjo sau.

4. Duoklė ciesoriui

[13]Ir atsiuntė pas jį kai kuriuos iš fariziejų ir erodininkų, kad jie jį sugautų kalboje. [14]Ir, atėję, jam sako: « Mokytojau, žinome, jog esi tiesus ir nepaisai, kad ir kas bebūtų. Mat, nežiūri žmogaus veido, bet, remdamasis tiesa, mokai Dievo kelio. Leistina ar ne duoti ciesoriui duoklę? Turėtume ją duoti ar ne? [15]O jis, matydamas jų klastą, jiems sakė: « Kam

---

[9]Žmogaus niekšybes Dievas pakenčia, bet tik iki tam tikro laiko, iki tam tikro laipsnio. Kada žmogus jau peržengia visokias ribas, kada jis bando atsistoti Dievo vietoje, tada Viešpats leidžia, kad įvairios nelaimės jį prislėgtų ir jam parodytų jo menkystę ir priklausomumą. Ir sinedristai turėtų atsiminti, kad Dievo kantrybė kartą pasibaigs. Tenemano, kad, nužudę Dievo Sūnų, jie sau laimės dangaus tėvonystę: kad taps į amžius mesijaninės karalystės valdovais. Įvyks priešingai, jie ne tik nieko nelaimės, bet dar praras ir tai, ką iki šiolei turėjo, būtent, nustos būti Dievo išrinktoji tauta.

[10-11]Panašybę baigia Jėzus, cituodamas Ps 118,22-23 žodžius. Jais Jėzus primygtinai įspėja sinedristus. Jie — sinagogos statytojai ir valdytojai — yra beatmetą Jėzų Kristų, kaip netinkantį akmenį. Bet tikrumoje jis yra akmuo, kuris ant sinagogos griuvėsių iškilsiančioje Bažnyčioje bus kertinis akmuo. Mat, Dievo mintys, ne žmonių mintys. Ką žmonės atmeta, Dievas neretai išaukština.

[12]Sinedristai suprato, kad panašybę Jėzus jiems taikė. Todėl dar labiau pyko bei niršo prieš jį. Tačiau tuo tarpu nedrįso pasikėsinti prieš jį. Mat, bijojo minios. Todėl tuo tarpu išsiskirstė, bet pasiryžę laukti progos, kada jį galėtų suimti ir pasmerkti mirčiai.

[13]Sinedristai ieškojo vis naujų progų suimti Jėzų. Jie nėrėsi iš kailio, kaip galėtų pagauti Jėzų kalboje, jį apkaltinti ir pasmerkti visų akivaizdoje, kad taip išvengtų eventualaus minios pasipriešinimo. Jie siuntė pas jį kai kuriuos iš fariziejų ir karaliaus Erodo šalininkų, kad šie bandytų jį vylingais klausimais sukompromituoti ir apkaltinti.

[14]Fariziejai ir erodininkai kreipiasi į Jėzų, jį girdami ir pripažindami jo tiesumą bei objektyvumą. Taip jie siekia laimėti prielankumą tiek minios, tiek paties Jėzaus, kad šis leistųsi į kalbą su jais. Jie paklausia Jėzų, ką jis manąs apie duoklės davimą romėnų valdžiai: leistina ar neleistina žydui mokėti mokesčius ciesoriui: pagoniui ir pavergėjui? Klausimas buvo tikrai vylingas, į kurį atsakyti buvo labai pavojinga.

[15]Jėzui buvo aišku, kad anuo klausimu sinedristai tikėjosi jį apkaltinti arba prieš romnėnus, arba prieš patį sinedriumą. Jei jis atsakytų, jog reikia mokėti, jie jį lengvai galėtų apkaltinti prieš tautos vyresniuosius, nes šieji mokė, jog žydai neprivalą mokėti pagonims ir pavergėjams kokius nors mokesčius. O jei pasakytų, jog neprivalu mokėti mokesčius ciesoriui, tada jį apkaltintų prieš romėnus kaip maištininką. Žinodamas sinedristų užmąstis bei jų spendžiamas jam punkles, Jėzus nedavė atsakymo, kokio klausėjai tikėjosi bei laukė. Visų pirma jis jiems prikišo jų klastą, o paskui paprašė, kad jie parodytų jam pinigą.

nane gundote? Atneškite man denarą, kad pasižiūrėčiau.» [16]Jie gi atnešė. Ir jis jiems sako: «Kieno šitas atvaizdas ir įrašas?» O jie sakė jam: «Ciesoriaus.» [17]Jėzus gi tarė jiems: «Kas cieosriaus, atiduokite ciesoriui, ir kas Dievo-Dievui.» Ir jie labai stebėjosi juo.

5. Mirusiųjų prisikėlimas

[18]Tada ateina pas jį sadukiejai, kurie sako, būk nesą prisikėlimo, ir jie paklausė jį, tardami: [19]«Mokytojau, Mozė mums parašė: — Jei kieno brolis mirtų ir paliktų žmoną, bet nepaliktų vaiko, kad jo brolis paimtų žmoną ir duotų savo broliui įpėdinį. — [20]Buvo septyni broliai. Pirmasis vedė žmoną ir mirdamas nepaliko įpėdinio. [21]Tada ją vedė antrasis, ir jis mirė nepalikdamas palikuonio. Panašiai ir trečiasis. [22]Ir visi septyni nepaliko ainio. Visų paskiausia mirė ir moteris. [23]Kurio jų bus jį žmona prisikėlime, kai jie prisikels?» Juk visi septyni ją turėjo žmona! [24]Jėzus jiems sakė: «Argi ne todėl klystate, kad esate nepažįstą nei Rašto, nei Dievo galybės. Nes, prisikėlus iš numirusiųjų, nei veda, nei teka, bet yra it angelai danguje. [26]O apie mirusius, kad jie prisikelia, ar neskaitėte Mozės knygoje apie krūmą, kaip jam kalbėjo Dievas, tardamas: — Aš esu Abraomo Dievas, ir Izaoko Dievas, ir Jokūbo Dievas!? — [27]Ne mirusiųjų jis yra Dievas, bet gyvųjų! Jūs labai klystate.»

[16-17]O kai fariziejai padavē Jēzui pinigą, jis, pasižiūrējęs į jį, klausē juos, kieno atvaizdas yra ant denaro. Jiems atsakius, jog ant jo yra ciesoriaus paveikslas, jis pareiškē, kad yra visai logiška atiduoti ciesoriui, kas yra ciesoriaus; kaip taip pat yra logiška atiduoti Dievui, kas yra Dievo. Gavę tokį atsakymą, fariziejai apsivylē, nes negalējo apkaltinti Jēzaus, bet drauge labai stebējosi jo išmintimi bei sumanumu.

[18]Nepasisekus fariziejams ir erodininkams apkaltinti Jēzų, prisiartina prie jo sadukiejai. Šieji priklausē prie tautos vadų elito. Jų tarpe buvo vyriausieji kunigai ir aukštieji tautos seniūnai. Tačiau jie buvo savos rūšiss liberalai:netikējo į iš numirusiųjų prisikēlimą ir atmetē dvasių buvimą /ApD 23,6/, o taip pat neigē amžiną gyvenimą /J. Flavijus, Ant. Iud. 18,1.4/. Tikrumoje sadukiejams daugiau rūpējo politika, negu religija. Jiems kēlē rūpesčio ne tiek Jēzaus mokslas, kiek jo vis didējantis tautoje populiarumas. Jie bijojo, kad Jēzų sekanti entuziastinga minia neišprovokuotų romēnų ir neiššauktų naujų persekiojimų bei didesnēs priespaudos. Jie lengva širdimi buvo pasiryžę paaukoti Kristų, neva kad išgelbētų tautą /Jon 11,49/; o tikrumoje siekē verčiau gelbēti save bei išgelbēti savo turimą valdžią.

[19-23]Levirato įstatymas /AtĮ 25,5/ reikalavo, kad, jei kuris vyras mirdavo nepalikęs įpēdinio, tai jo našlę turēdavęs vesti vienas iš brolių, ir primasis iš šios moterystēs gimęs sūnus teisiniai turējo būti laikomas mirusiojo brolio, o ne tikrojo tēvo, įpēdinis. Sadukiejai, remdamiesi šiuo įsakymu, stato Jēzui klausimą, nurodydami septynių brolių, vedusių tą pačią našlę, atvejį, kurio, būtent, iš jų ta moteris turētų būti žmona amžinybēje? Šiuo klausimu sadukiejai siekē pajuokti tikējimą į prisikēlimą iš numirusiųjų, o tuo pačiu išjuokti ir Jēzų.

[24]Atsakydamas, Jēzus prikiša sadukiejams, jog, statydami tokį klausimą, jie pasirodo nepažįstą nei šv. Rašto, nei Dievo galybēs, kuriam juk nēra negalimo dalyko, ir todēl jų galvojimas yra klaidingas ir paikas.

[25]Sedukiejų galvojimas buvo grynai žemiškas. Jie žvelgē į žmogų iš fizinio taško. Tačiau pomirtiniame gyvenime gyvenama ne fiziniu, o dvasiniu gyvenimu, kokiu gyvena dangaus angelai. Gavę tokį atsakymą sadukiejai, užuot Jēzų išjuokę, jautēsi patys sugēdinti.

[26-27]Jēzus priduria, jog pomirtinio gyvenimo buvimą paliudija šv. Raštas. Jis primena Dievo apsireiškimą Mozei prie degančio krūmo, ir

6. Svarbiausias įsakymas

[28]Tuomet vienas iš Rašto žinovų, kuris buvo girdėjęs juos ginčijantis, matydamas, kaip jis gerai jiems atsakė, prisiartinęs jį klausė: « Kuris įsakymas yra pats pirmiausias? » [29]Jėzus atsakė: « Pirmasis yra: — Klausyk, Izraeli! Viešpats, mūsų Dievas, yra vienintelis Viešpats. [30]Todėl mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, ir visa savo siela, ir visu savo protu, ir visa savo jėga. — [31]Antrasis yra sekantis: — Mylėsi savo artimą, kaip save patį. — Kito, už šiuodu didesnio, įsakymo nėra. » [32]Ir Rašto žinovas jam tarė: « Gerai, Mokytojau. Teisingai pasakei, jog jis yra vienas, ir apart jo nėra kito; [33]ir jį mylėti iš visos širdies, ir iš visos išminties, ir iš visų jėgų; o artimą, kaip save patį, yra virš visų deginamų aukų ir atnašų. » [34]Ir Jėzus, matydamas, kaip jis sumaniai atsakė, jam tarė: « Esi netoli nuo Dievo karalystės. » Ir niekas daugiau nebedrįso jo klausti.

---

cituoja Dievo žodžius, kuriais jis prisistatē Mozei: « Aš esu Abraomo Dievas... » /Iš 3,6/. Kai Viešpats pasirodē ir kalbējo Mozei, patriarchai jau senai buvo mirę. Vis dēl to Dievas prisistatē: esąs Abraomo, Izaoko ir Jokūbo Viešpats. Vadinasi, ne *tik* buvo, bet yra patriarchų Viešpats, kadangi patriarchai, nors ir mirę, yra gyvi amžinajame gyvenime. Juk Dievas nēra mirusiųjų, bet gyvųjų Viešpats. Baigdamas, Jēzus dar kartą pabrēžia, kad sadukiejų galvojimas yra aiškiai klaidingas.

[28]Vienas Rašto žinovų, išgirdęs, kaip Jēzus sumaniai atsakē fariziejams ir sadukiejams į jų klastingus klausimus, prisiartino prie jo ir paklausē, ką jis manąs apie Įstatymo įsakymus. Mozēs Įstatyme priskaitoma virš šešių šimtų įsakymų. Rašto žinovai įsakymus skirstydavo į svarbius ir mažiau reikšmingus. Tačiau buvo mokytojų, kurie bevelydavo nedaryti skirtumo tarp įvairių įsakymų, kad nesumažintų jų vertēs. Todēl nenuostabu, kad čia minimas Rašto žinovas rado pravartu atsiklausti Jēzų, kaip jis vertinąs įsakymus: kurį iš jų jis laikąs svarbiausiu?

[29]Atsakydamas, Jēzus cituoja AtĮ 6,4-6 žodžius. Šiais žodžiais prasideda žydų kasdien kalbama malda, vadinama « šema ». Todēl kiekvienam izraelitui jie buvo gerai žinomi.

[30]Kiekvienas privalo atsiminti ir tikēti, kad Dievas yra vienas, ir kad tik jis yra vyriausias mūsų Viešpats. O tikint, kad Dievas yra vienintelis mūsų Viešpats, privalu jį mylēti visais širdies jausmais, visa savo dvasia, visomis savo protinēmis pajēgomis, visomis savo fizinēmis ir dvasinēmis galiomis, t.y. visa žmogiška asmenybe. Vadinasi, Dievą reikia mylēti vispusiškai ir visu galimu intensyvumu. Šitas, nurodē Kristus, yra pirmutinis ir svarbiausiasi įsakymas.

[31]Antrasis svarbumo atžvilgiu įsakymas, nurodo toliau Jēzus, yra: « Mylēsi savo artimą, kaip save patį.» Jei Dievą privalu virš visko mylēti, tai artimą reikia mylēti, kaip kiekvienas myli save. Šis antrasis įsakymas yra paduodamas Kun 19,18. Už šiuodu — Dievo ir artimo meilēs — įsakymus nēra nieko didesnio Įstatyme. Šis Kristaus nurodymas yra kertinis akmuo kirkščioniškai moralei: yra esminē krikščionybēs žymē.

[32-33]Rašto žinovas su pasitenkinimu priima Kristaus atsakymą; jam pilnai pritaria ir dar priduria, jog mylēti Dievą virš visko, o artimą kaip save patį, yra svarbiau, negu aukoti deginamąsias ir atnašaujamas aukas, kaip tai seka iš eilēs S.T. tekstų /1Kar 15,22; Amos 5.21; Iz 1,11; Oz 6,6; Jer 6,20/.

[34]Rašto žinovo tikējimas buvo artimas Evangelijai, todēl Jēzus jam pareiškē, jog jis esąs arti Dievo karalystēs. Evangelistas priduria, jog toliau niekas nebedrįso Jēzų klausinēti bei su juo ginčytis.

7. Kristus Dovido ainis ir Viešpats

[35]Ir atsiliepęs, mokydamas šventykloje, Jėzus kalbėjo: « Kokiu būdu Rašto žinovai sako, kad Kristus esąs Dovido sūnus? [36]Pats Dovidas, įkvėptas šv. Dvasios, yra pasakęs:

— Viešpats tarė mano Viešpačiui:
Sėskis mano dešinėje,
kol tavo priešus padėsiu
pakoju po tavo kojomis. —

Pats Dovidas vadina jį Viešpačiu. Tai kaip jis yra jo sūnus? » Ir didžiulė minia mielai jo klausėsi.

8. Įspėjimas dėl Rašto žinovų

[38]Ir savo mokyme jis kalbėjo: « Sergėkitės Rašto žinovų, kurie mėgsta vaikščioti apsitaisę ilgais drabužiais bei būti sveikinami aikštėse; [39]ir užimti pirmąsias kėdes sinagogose bei primąsias vietas pokyliuose; [40]kurie suryja našlių namus ir rodosi ilgai besimeldžią; šieji gaus didesnį pasmerkimą. »

9. Našlės pinigėlis

[41]Ir, atsisėdęs, priešais lobyną, žiūrėjo kaip minia meta pinigus iždinėn. Daugelis turtingųjų metė daug. [42]Tuomet, atėjusi, viena neturtinga našlė

[35-36]Niekam nedrįstant klausti, Jēzus pats atsiliepē: prabilo ir mokē šventykloje. Savo kalboje jis stengēsi parodyti miniai, kaip Rašto žinovai yra lēkšti ir sau prieštaraują savo mokyme apie Mesiją. Mat, jie teigē, kad Mesijas turēsiąs būti Dovido ainis. Tačiau pats Dovidas vienoje iš psalmių, kurias parašē, būdamas Dievo įkvēptas, apie ateisimą Mesiją kalba kaip apie savo Viešpatį /Ps 110,1/. Evangelistas psalmēs žodžius cituoja pagal gr LXX vertimą. Kad cituojamas psalmēs tekstas yra mesijaninis, tai patvirtina tiek pats Jēzus, tiek kiti įkvēptieji N.T. rašytojai /ApD 2,34; 1 Kor 15,35; Žyd. 1,3; 1 Petr 3,22/. Kristus pabrēžia, kad Dovidas rašē šv. Dvasios įkvēptas. Žodiniai reikētų versti: « Pats Dovidas pasakē iš šv. Dvasios ». Mes išvertēme aiškinamuoju būdu: « . . . šv. Dvasios įkvēptas.» Dangiškasis Tēvas kviečia Mesiją sēstis jo dešinēje, kad viešpatautų drauge su juo; ir drauge užtikrina, kad visi jo priešai bus palenkti jo valdžiai: bus it vergai ir belaisviai paguldyti po jo kojomis; bus it suolelis, ant kurio jis padētų savo kojas.

[37]Jei Dovidas Mesiją vadina Viešpačiu, tai kaip jis gali būti laikomas jo sūnumi? Šiuo klausimu Jēzus iš vienos pusēs atskleidžia Rašto žinovų lēkštumą, o iš kitos pusēs leidžia suprasti, kad Mesijas, nors žemiška kilme ir yra Dovido ainis, tačiau gali būti vadinamas ir laikomas Dovido Viešpačiu, nes nēra vien žmogus, o žmogumi tapęs Dievo Sūnus, ir kaip toks pilnai ir tikrai yra Dovido Viešpats. Taigi Jēzus čia neabejotinai duoda Rašto žinovams suprasti, jog esąs Dievo Sūnus.

[38-40]Tęsdamas savo kalbą, Jēzus prikiša Rašto žinovams, kad jie yra ambicingi ir veidmainiai, gobšūs ir neteisingi. Todēl savuosius ragina saugotis jų, o juos pačius grąso pasmerkimu.

[41-42]Jēzus radosi šventyklos prieangiuose. Atsisēdęs moterų prieangyje, jis stebējo, kaip maldininkai metē pinigines aukas šventyklos lobynan. Lobyno kambarys buvo prie moterų prieangio. Iš moterų prieangio, pro sienoje padarytas specialias skyles bei angas, žmonēs mesdavo į lobyno

įmetė du pinigėlius, kas sudaro ketvirtį. [43]Tada jis, pasišaukęs savo mo-
kinius, jiems tarė: « Iš tikrųjų, sakau jums, jog iš visų aukojusiųjų ši
neturtinga našlė įmetė lobynan daugiausia. [44]Mat, visi metė iš to, kas
jiems atliko, o ši savo neturte įmetė visa, ką turėjo; visa, kas buvo rei-
kalinga pragyvenimui. »

3. *ESCHATALOGINĖ PRANAŠYSTĖ*

1. Jeruzalės sunaikinimas

13. [1]Ir, jam išeinant iš šventyklos, vienas iš jo mokinių tarė:
« Mokytojau, žiūrėk, kokie akmenys bei kokie pastatai! » [2]Ir Jėzus pa-
sakė jam: « Matai šituos didžiulius pastatus? Čia neliks akmens ant
akmens, kuris nebūtų nugriautas. »
[3]Ir, jam sėdint ant Alyvo kalno, priešais šventyklą, Petras, Jokūbas,
Jonas ir Andriejus jį slaptai paklausė: [4]« Pasakyk mums, kada tai įvyks
ir koks bus ženklas, kai visa tai bus beišsipildą? » [5]O Jėzus ėmė jiems kal-
bėti: « Žiūrėkite, kad jūsų kas nesuvedžiotų! [6]Daugelis ateis mano vardu,

---

vidų pinigines aukas. Aukotojų buvo daug. Buvo turtingų aukotojų, kurie metē nemažus pinigus. Jēzus tačiau atkreipē dēmesį į vieną neturtingą moterį. Jis matē, kaip ji įmetē lobynan du pinigēlius. Evangelistas paaiškina, kad anie du moters įmesti pinigēliai atatiko romēniškos « asos » ketvirtį. A s a buvo mažiausias romēnų pinigo vienetas. Jis buvo tolygus 16 daliai denaro. Tokiu būdu vienas pinigēlis-gr. « lepta », kurių du ana moteris paaukojo šventyklai, sudarē 128 dalį denaro. Nūdien pas graikus lepta yra šimtoji dalis drachmos: vienas centas.

[43-44]Jēzus atkreipē savo ir mokinių dēmesį į anos moters auką, kad tuo būdu duotų pamoką apie aukos vertę. Jis nurodē, jog ana varguolē moteris, nors mažiausiai paaukojo, bet Dievo akyse jos auka turējo didžiausią vertę. Mat, turtingieji, nors žymiai daugiau aukojo, bet jie davē iš to, ką viršaus turējo, kas jiems atliko, o moteris davē tai, kas buvo reikalinga jos pragyvenimui. Taigi aukos vertē priklauso ne nuo to, kiek kas aukoja, bet nuo to, kiek kas atiduoda iš to, kas jam pačiam yra reikalinga.

13. [1]Kai Jēzus buvo beišeinąs iš miesto, vienas iš mokinių atkreipē jo dēmesį į Jeruzalēs pastatų grožį.

[2] Atsiliepdamas, Mokytojas pripažįsta, kad sostinēs pastatai yra tikrai didingi ir puošnūs, bet su liūdesiu pranašauja jų tragišką likimą, pastebēdamas, jog miestas bus taip sunaikintas, kad iš anų pastatų neliks akmens ant akmens. Ši pranašystē pilnai išsipildē 70 m. Romēnai, vadovaujami Tito, apgulē miestą, įsiveržē į jį ir visa sunaikino, visa sulygino su žeme, o tautos likučius ištrēmē vergijon.

[3-4]Išējęs iš miesto, Jēzus pasiekē Alyvų kalną ir, čia sēdēdamas, žiūrējo į miestą, į prieš jį dunksojančius, besileidžiančios saulēs spindulių auksu nudažytus, didingus miesto pastatus. Apaštalai sēdējo pasidalinę grupelēmis. Arčiausiai Mokytojo sēdējo keturi jam artimiausieji apaštalai, būtent, Petras, Jokūbas, Jonas ir Andriejus. Šieji, kitiems negirdint, jį paklausē, kada miesto sunaikinimas turēsiąs įvykti; ir iš ko jie galēsią pažinti, kad visa tai pradeda pildytis.

[5-6]Atsakydamas, Jēzus pirmiausia įspēja mokinius, kad saugotųsi klaidingų pranašų. Mat, tokių atsirasią. Jie ateis ir skelbsis esą Dievo siųstieji, kad išgelbētų Izraelį, ir suvedžiosią daugelį. Taip ir įvyko. Klaidingieji pranašai, dēdamiesi esą Dievo siųstieji, išaukē tautos sukilimą. Romēnai numalšino sukilimą ir ne tik Jeruzalę sulygino su žeme, bet visą tautą išsklaidē vergais po pasaulį /J. Flavijus, De Bel. Iud. III, 2-10/.

tardami: — Tai aš, — ir jie suklaidins daugelį. [7]O kai išgirsite apie karus
bei karų gandus, nenusigąskite. Reikia, kad tai įvyktų. Bet dar ne galas.
[8]Mat, sukils tauta prieš tautą ir karalystė prieš karalystę. Vietomis
įvyks žemės drebėjimų, bus badų: pradžia suspaudimų.
[9]« O jūs žiūrėkite patys savęs! — Jus įduos teismams ir būsite plakami
sinagogose; turėsite taip pat dėl manęs stoti prieš valdovus ir karalius,
kad jiems liudytumėte. [10]Ir pirma to turės būti visoms tautoms skelbia-
ma Evangelija. [11]Ir, kai ves jus, išduodami, nesirūpinkite iš anksto, ką
sakysite, bet sakykite, kas tą valandą bus jums duota, nes ne jūs būsite
kalbą, o šv. Dvasia. [12]Tuomet brolis išduos brolį, o tėvas vaiką; ir pakels
ranką vaikai prieš gimdytojus bei juos nužudys. [13]Ir būsite jūs nekenčia-
mi dėl mano vardo; o kas ištvers iki galo, tas bus išgelbėtas. »
[14]O kai sunaikinimo baisybę išvysite ten, kur ji neturėtų būti, skaitąs
tesupranta, tuomet, kurie yra Judėjoje, tebėga į kalnus; [15]o, kurie ant
namo viršaus, tenenulipa žemyn, nei eina ko nors pasiimti iš savo namų:
[16]Ir kas laukuose tenegrįžta atgal pasiimti apsiausto. [17]O vargas nėščimos
ir žindančioms anomis dienomis. [18]Melskite gi, kad tai neįvyktų žiemą.

[7-8]Toliau nusakydamas paskutiniuosius įvykius, Jēzus drąsina mokinius Kilus karams, kas neišvengiamai įvyks, ir einant gandams apie karus, jie neturi išsigąsti, nei galvoti, būk jau atējusi pabaiga. Be karų bus dar ir kitų suspaudimų bei baisybių, būtent, žemēs drebējimų, bado ir k. Tačiau ir tai dar nežeklins pabaigos, o verčiau bus tik pradžia nelaimių, kurios ištiks, ir kurias reikēs iškentēti.

[9]Jēzus dar priduria, jog suspaudimai ištiks, tiesa, visus žmones, bet kai kurie jų lies asmeniškai apaštalus. Jie bus persekiojami, kadangi krikščionys, ir turēs daug kentēti dēl savo tikējimo į Kristų.

[10]Jēzus įspēja ir pabrēžia, jog, nežiūrint kokius persekiojimus apaštalai turētų pakelti, vis dēl to jie privalo eiti ir skelbti Evangeliją, nes ji turi būti skelbiama visoms tautoms, pirma negu ateis galutinē pabaiga.

[11]Jēzus pakartotinai drąsina apaštalus, nurodydamas, kad visada ir visame jiems bus suteikta antgamtinē pagelba.

[12-13]Krikščionių persekiojimas, tiesa, bus nelygstamai žiaurus: bus toks, kad sutraukys net tampriausius kraujo ryšius, iššaukdamas pasibaisētinus nusikaltimus. O vis dēl to krikščionys išeis laimētojai. Visi tie, būtent, kurie ištesēs iki galo, likdami ištikimi Kristui, užsitikrins sau išsigelbējimą. Jie išgelbēs sielą. Jie laimēs dangų. O juk dēl dangaus verta visa paaukoti žemēje. Nes ką padētų žmogui, jei jis ir visą žemę sau laimētų, bet sielą pražudytų pragare! Plg. Mt 16,25.

[14]Katastrofinis sunaikinimas turējo paliesti ne tik miestą, bet ir šventyklą; o tai reiškē ne vien sunaikinimą, bet ir išniekinimą šventos vietos, kas neišvengiamai turējo sudaryti vaizdą tikros baisybēs. Apie šventyklos išniekinimo ir sunaikinimo baisybę pranašavo Danielius 9,27. Kristus, neabejotinai, čia daro aliuziją į Danieliaus pranašystę. Daug kas mano, kad šventykla buvo išniekinta pačių žydų, vadinamų zelotų, pirma negu romēnai įsiveržē į miestą. Zelotų sukilimas, kuris iššaukē romēnų puolimą, krikščionims turējo būti ženklas bēgti iš miesto ir slēptis kalnuose.

[15-16]Įvykiai turējo būti staigūs. Todēl reikējo skubēti gelbētis. Kas radosi namo viršuje, neturējo leistis žemyn ir ieškoti ką nors pasiimti su savim, bet privalējo, visa palikus, tuojau bēgti ir slēptis kalnuose. O tie, kurie rastųsi laukuose, turējo atsispirti pagundai grįžti į namus, kad pasiimtų drabužių ir kitų dalykų, bet privalējo tiesiai bēgti ir pasislēpti kalnų uolose.

[17-18]Su užuojauta Jēzus prisimena moteris, kurios laukēsi kūdikių ar turējo mažus vaikus. Anas suspaudimas būsiąs ypač joms sunkus. Sunku bus joms bēgti, bet dar sunkiau bus joms pakelti, slapstantis kalnuose, nepalankias sąlygas, ypač jei tai vyktų žiemą. Jēzus kviečia prašyti dan-

[19]Mat, anos dienos bus tokio suspaudimo, kokio nėra buvę nuo pradžios
pasaulio, kurį Dievas sutvėrė, iki dabar ir nebebus daugiau. [20]Ir jei
Viešpats nesutrumpintų anų dienų, niekas neišsigelbėtų. Bet dėl išrinktųjų,
kuriuos sau išsirinko, jis sutrumpino tas dienas. [21]Ir tuomet, jei kas
jums sakytų: — Žiūrėk, — čia Kristus! Žiūrėk, jis ten! — netikėkite.
[22]Mat, kils netikrų kristų ir netikrų pranašų, ir jie darys ženklų bei stebuklų,
kad suvedžiotų, jei galima, išrinktuosius. [23]Jūs gi būkite atydūs. Jums
visa iš anksto pasakiau. »

2. Pasaulio pabaiga

[24]« Bet anomis dienomis, po ano suspaudimo, saulė užtems ir mėnulis
nebeduos savo spindesio; [25]žvaigždės bus bekrintą nuo dangaus ir danguje
esančios galybės bus sukrėstos. [26]Ir tada išvys Žmogaus Sūnų, ateinantį
debesyse su didele galybe ir garbe. [27]Ir jis pasiųs tada angelus ir surinks
savo išrinktuosius iš keturių vėjų: nuo pačių žemės pakraščių iki pačių
dangaus tolybių. »

3. Pranašystės išsipildymo ženklai ir laikas

[28]« Mokykitės gi iš figos medžio panašybės. — Kai jo šaka darosi
minkšta ir leidžia lapus, žinote, kad arti yra vasara. [29]Taip ir jūs, kai

---

giškąjį Tēvą, kad visa tai vyktų palankesniu metų laiku, ir taip būtų sumažinta kančios nekaltiesiems, būtent, naujagimiams ir motinoms.

[19]Jēzus pabrēžia, jog anos suspaudimo dienos bus tikrai baisios. Čia turima mintyje ne vien Jeruzalēs likimas, bet taip pat visos tos sunkios dienos, kurias turēs išgyventi amžių eigoje Kristaus Bažnyčia, kovodama prieš pragaro slibiną.

[20]Jēzus drąsina savuosius, nurodydamas, kad Dievas jų neapleis; kad jis yra nusprendęs sutrumpinti suspaudimo dienas; kad jis apribos suspaudimą ne tik laiko, bet ir intesyvumo atžvilgiu, taip kad tikintieji pajēgs anuos bandymus pakelti.

[21-22]Kristus dar įspēja, jog puolimai prieš Bažnyčią ir tikinčiuosius būsią ne vien iš išorēs, bet ir iš vidaus. Mat, atsiras klaidingų pranašų. Jie skleis klaidingą mokslą, siekdami suklaidinti tikinčiuosius, ir ypač pačius rinktiniausius, kad taip griautų tikējimą ir Bažnyčią.

[23]Taigi apaštalai turi būdēti ir, prisimindami šį jo įspējimą, nesiduoti suvedžiojami.

[24]Po visų bandymų, kuriuos Bažnyčia turēs sutikti ir išgyventi, galiausiai ateis kosminis sukrētimas, kuris bus tartum iškilmingas pirmtakas antrajam Kristaus pasirodymui žemēs žmonēms, kai jis ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti.

[25]Kosminē katastrofa bus tokia, kad dangaus kūnai visoje jų galybēje išeis iš savo orbitų, svies įvairiomis kryptimis, susidurs tarp savęs ir subyrēs į gabalus. Bus tikrai kažkas neįsivaizduojamai baisaus.

[26-27]Šios kosminēs suirutēs mirtinai išgąsdintiems žmonēms pasirodys visoje savo dieviškoje didybēje Jēzus Kristus. Jis siųs savo angelus į visas puses, kad sušauktų bei surinktų galutiniam teismui visus iš visur: iš rytų ir vakarų, iš pietų ir šiaurēs; nuo pačių toliausių žemēs ribų iki pačių aukščiausių dangaus sferų.

[28-29]Apaštalai buvo klausę Jēzų, kada turēs įvykti Jeruzalēs sugriovimas. Jēzus dabar nurodo, jog matydami vykstant, ką jis pranašiškai nusakē, jie suprasią, kad Jeruzalēs sunaikinimas jau čia pat. Kadangi apaštalai klausē apie Jeruzalēs sunaikinimą, tai ir Jēzus, atsakydamas, nors mini ir galutinę pabaigą, tačiau konkrečiai nurodo Jeruzalēs sunaikinimą.

išvysite visa tai vykstant ,žinokite, jog jau arti: prie durų. [30]Iš tikrųjų, sakau jums, ši karta nepraeis, kol visa tai įvyks. [31]Dangus ir žemė praeis, o mano žodžiai nepraeis.»

4. Paraginimas budėti

[32]« O apie aną dieną ar valandą niekas nežino: nei angelai danguje, nei Sūnus, tik Tėvas. [33]Žiūrėkite, budėkite! Nes nežinote, kada yra metas. [34]Yra panašiai, kaip kad žmogus, kuris, staiga iškeliaudamas, yra palikęs savo namus ir davęs įgaliojimus tarnams, kad kiekvienas atliktų savo darbą, ir durininkui paliepė budėti. [35]Todėl budėkite, nes nežinote, kada namų savininkas grįžta: ar vakare, ar vidunaktyje, ar gaidžiams giedant, ar rytmetį? [36]Kad, netikėtai sugrįžęs, nerastų jūsų bemiegant. [37]Ką gi jums sakau, sakau visiems: budėkite! »

VI. KANČIA, MIRTIS IR PRISIKĖLIMAS

I. *KANČIA*

1. Sinedristai apsisprendžia nužudyti Jėzų

14. [1]O po dviejų dienų buvo Velykos bei Neraugintų Duonų šventė. Ir ieškojo vyriausieji kunigai bei Rašto žinovai, kaip, klasta suėmę, jį nužudytų. [2]Tačiau jie sakė: « Ne šventės metu, kad kartais nekiltų minioje sujudimo. »

[30-31]Jēzus, nurodęs ženklus, kurie pranoks Jeruzalēs sugriovimą, pasako apytikriai ir laiką, kada tai įvyks, būtent, dar šioje kartoje. Ir baigia, iškilmingai patvirtindamas, kad visa tai tikrai įvyks.

[32-33]Tikslų tačiau laiką, kada pranašystē pilnai išsipildys, niekas nežino, net nē Jēzus negali tai pasakyti. Visa tai yra vien dangiškojo Tēvo žinioje. Aišku, kaip Dievo Sūnus Jēzus žinojo, kad tai įvyks ir kada įvyks; bet kaip Išganytojas, gyvenąs žemēje, neturējo niekam atidengti laiko paslaptį. Ji buvo ir turējo likti dangiškoji paslaptis. Tai visai suprantama. Atidengimas paskutiniųjų įvykių paslapties, žinojimas, kada visa tai įvyks, iš vienos pusēs būtų perdidelē privilegija žmogui, nes jis galētų pradēti rūpintis sutvarkyti savo santykius su Dievu tik paskutiniu momentu; iš kitos tačiau pusēs būtų žmogiškai prigimčiai nepakeliamas siaubas, nes žinoti, kad laukia baisi pabaiga ir kada ji ateis, sunkiai būtų žmogui pakeliama. Štai kodēl dangiškas Tēvas neleido nē Jēzui atidengti šią paslaptį. Nežinant, kada visa įvyks, išmintinga ir privalu yra būti kiekvienu momentu pasirengusiems.

[34-36]Jēzus lygina save, paskutiniųjų įvykių atveju, žmogui, kuris turi išvykti į svetimą šalį. Prieš išvykdamas, jis duoda parēdymus savo tarnams, ką kiekvienas privalo daryti; o durininkui įsako budēti ir laukti, kad, kada jis netikētai sugrįš, tuojau atidarytų duris. Kaip anas šeimininkas, taip ir Jēzus, prieš palikdamas pasaulį, duoda mokiniams paskutinius nurodymus ir liepia budēti ir jo laukti, kada gyvenimo ar amžių pabaigoje pasirodys, kad juos sutiktų.

[37]Baigdamas, Jēzus pabrēžia, jog raginimas budēti ir laukti yra taikomas ne vien apaštalams, bet visiems atpirktiesiems.

14. [1-2]Velykos ir Neraugintų Duonų šventē pažymi dvi tos pačios šventēs dalis. Velykos-Pasqua buvo ritualinē Velykų avinēlio vakarienē.

2. Vakarienė Betanijoje

3 Ir jam esant Betanijoje, Simono Raupsuotojo namuose, sėdint prie
vaišių stalo, atėjo moteris turinti alabastro indą labai brangių, tikro
nardo, kvepalų. Pradaužusi alabastrą, ji išliejo jam ant galvos. 4 O atsi-
rado kai kurie iš ten buvusiųjų, kurie pareiškė vienas kitam pasipikti-
nimą: « Kam padaryta tas kvepalų eikvojimas? 5 Juk visas šitas tepalas
galėjo būti parduota daugiau kaip uš tris šimtus denarų ir išdalinta varg-
šams! » 6 Jėzus tarė: « Palikite ją! Kam darote jai nemalonumo?! Ji pa-
darė gerą darbą man. 7 Juk beturčių turite visuomet pas save ir galite,
kada tik norite, daryti jiems gera, o mane ne visuomet turite. 8 Ji padarė,

---

Tai vykdavo 14 Nisan vakare, ir primindavo stebuklingą Izraelio pirmgimių išgelbējimą Egipte /Iš 12,1-15/. Neraugintų Duonų šventē apēmē visą šventēs metą: nuo 15 iki 21 Nisan imtinai. Šiomis dienomis tebūdavo leidžiama valgyti tik neraugintą duoną-macas. Šiais dviem vardais paprastai būdavo minima ši šventē. Palestinoje daugiau būdavo nurodoma Velykų vardu, o Diasporoje dažniau vadinama Neraugintų Duonų švente. Dviem dienom prieš Velykas vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai, kurie sudarē dvi pagrindines sinedriumo grupes, susirinko pas vyriausią kunigą Kaifą pasitarti, ką turētų daryti su Jēzumi. Sutarē jį nužudyti. Bijojo tačiau minios. Todēl nusprendē panaudoti klastą, kad jį suimtų slapčia. Bet visa tai ryžosi įvykdyti po švenčių. Mat, švenčių metu buvo ir nepatogu ir perdaug pavojinga, dēl daugybēs maldininkų, kurių tarpe nemaža buvo Kristaus sekējų.

3 Vakarienē Betanijoje vyko šeštadienį, išvakarēse iškilmingo įējimo į miestą /Jon 12,1/. Morkus atpasakoja šį įvykį, nesilaikydamas chronologinēs eilēs. Jis paiso verčiau loginio ryšio, kuris sieja šį įvykį su Kristaus kančia. Simonas Raupsuotasis greičiausiai yra tas pats Simonas fariziejus, kuris buvo pakvietęs Jēzų vaišēms Magdaloje /Lk 7,40/. Jis turējo būti artimas Lozoriaus šeimai. Mat, vaišēse dalyvavo ir Lozorius, o prie stalo tarnavo jo sesuo Morta. Moteris gi, kuri patepē Jēzų buvo Lozoriaus ir Mortos sesuo Marija. Ji tikriausiai yra ta pati Marija, kuri patepē Jēzaus kojas Magdaloje Simono fariziejaus namuose, ir kuri buvo žinoma taip pat Magdalenos vardu /Jon 12,2-3/. Nardo kvepalai buvo gaminami iš Indijoje ir Sirijoje užtinkamo augalo. Kvepalai buvo laikomi alabastro inde, kuris turējo butelio formą, su ilgu kaklu. Marija, nulaužusi indo kaklą, kvepalus išpylē Jēzui ant galvos.

4-5 Morkus mini, jog kai kurie iš mokinių, kalbēdamiesi tarpe savęs, murmējo ir piktinosi, kam bereikalingai buvo išleista tiek pinigų kvepalams pirkti. Juk ta suma galējo būti verčiau išdalinta vargšams. Evangelistas Jonas ne tik patį faktą aprašo, bet taip pat mini, jog murmējo Judas Iskarijotas, išdavikas /Jon 12,5/. Visais laikais buvo ir yra, kurie piktinasi dēl tariamų bereikalingų eikvojimų ir primena vargšus. Bet tokie piktinimaisi dažnai yra nenuoširdūs: išplaukia ne iš artimo meilēs, o greičiau iš savymeilēs bei pavydo, kaip tai buvo su Judu. Judas, kaip pastebi evangelistas Jonas, murmējo ir priekaištavo, ne kad jam tikrai būtų rūpēję vargšai, bet kad buvo gobšas ir vagis. Mat, jis valdē bendrą apaštalų kasą ir iš jos pasisavindavo pinigų /Jon 12,6/.

6-7 Jēzus, atsiliepdamas, ne tik nepeikia Marijos, bet ją pagiria. Mat meilē Dievui statytina aukščiau už meilę žmogui. Aukodami Dievui nenusikalstame ir neunuskriaudžiame beturčių, nes Dievas gali geriau už mus pasirūpinti vargšais, ir pasirūpina.

8 Be to, Jēzus nurodo, jog Marija savo veiksmu tikrumoje įvykdē ne tik Dievo, o ir artimo meilēs pareigą. Juk artimo meilē reikalavo mirusiojo kūną patepti kvepalais. Šitai Marija iš anksto padarē jam, jo artējančioms laidotuvēms.

ką galėjo. Iš anksto ji patepė mano kūną laidotuvėms. [9]Iš tikrųjų, sakau jums, visame pasaulyje, kur tik bebūtu skelbiama Evangelija, ką ji padarė, tai bus pasakojama jos atminimui. »

3. Judo išdavystė

[10]Tuomet Judas Iskarijotas, vienas iš Dvylikos, nuėjo pas vyriausius kunigus, kad jį jiems išduotų. [11]O jie, tai išgirdę, apsidžiaugė ir pažadėjo duoti jam pinigų. Ir jis ieškojo, kaip parankiau jį išduotų.

4. Pasiruošimas paskutinei vakarienei

[12]Ir pirmąią Neraugintų Duonų dieną, kada aukojo Velykų avinėlį,
jo mokiniai sako jam: « Kur nori, kad, nuėję, paruoštume, kad valgytumei Velykų avinėlį? » [13]Tada pasiunčia du savo mokinius ir jiems taria:
« Nueikite e miestą ir sutiksite žmogų, nešantį asotį vandens. Sekite jį,
[14]ir, kur jis įeitų, sakykite namų šeimininkui: — Mokytojas sako: — Kur yra menė man, kurioje valgyčiau su mokiniais Velykų avinėlį? — [15]Ir
jis parodys jums viršuje, — didelį, apstatytą, paruoštą, — kambarį. Ten ir prirenkite mums. » [16]Tada mokiniai išėjo, nuėjo į miestą ir rado,
kaip jis jiems buvo pasakęs. Ir jie prirengė Velykų avinėlį.

---

[9]Jēzus ne tik pagiria Mariją dēl jos elgesio, bet pabrēžia, jog jos pasielgimas yra tiek vertingas, kad jis bus amžiais minimas ir teiks jai garbę.

[10]Jau Betanijoje Judas parodē savo nepasitenkimą Mokytoju. Mat, priekaištas dēl kvepalų buvo taikomas ne tiek Marijai, kiek Jēzui. Judas tikriausiai buvo vienas iš tų, kuris laukē žemiško Mesijo, ir tikējosi gauti žemiškų privilegijų mesijaninēje karalystēje. Bet, kai Jēzus ēmē kalbēti apie kančią, ir jis žinojo, jog sinedristai yra pasiryžę jį nužudyti, apsisprendē išnaudoti padētį, kad šį tą laimētų. Taigi, nuējęs pas vyriausius kunigus pasiūlē išduoti Mokytoją, žinoma, už tam tikrą atlyginimą. Morkus nemini atlyginimo sumos, bet kiti evangelistai nurodo, jog susitarē už 30 sidabrinių.

[11]Sinedristai su džiaugsmu priēmē Judo siūlymą. Mat, jie bijojo viešai pasikēsinti prieš Jēzų, kad kartais minia jo neužstotų ir neišauktų riaušių. Todēl ieškojo progos, kaip jį suimtų slapčia. Šiam Judas kaip tik buvo labai naudingas. Jis žinojo, kur Mokytojas paprastai nakvoja. Sinedristai, susitarę dēl atlyginimo, palieka Judui laisvę, kada ir kur jis ras parankiau Jēzų įduoti.

[12]Neraugintų Duonų šventē prasidēdavo 14 Nisan vakare. Šios dienos popietyje būdavo aukojami Velykų avinēliai. Morkus dienas skaičiuoja pagal romēnų, ne pagal žydų skaičiavimą, būtent, dieną jis skaito nuo ryto, ne iš vakaro, kaip tai darydavo žydai. Taigi pagal Morkų 14 Nisan yra pirmoji Velykų dieną, o žydai pirmąja Velykų diena laikē 15 Nisan. 13/14 Nisan naktį Jēzus praleido greičiausiai ant Alyvų kalno. Ryte, ketvirtadienį, mokiniai paklausē Jēzų, kur jis norįs valgyti ritualinę Velykų vakarienę. Jie ją juk turējo iš anksto parengti.

[13]Atsakydamas, Jēzus nurodo vietą ir pasiunčia du iš apaštalų, būtent, Petrą ir Joną /Lk 22,8/, kad jie pasirūpintų visa paruošti.

[14]Sutikę nurodytą asmenį, apaštalai turi jį sekti ir, į kuriuos namus jis įeis, į juos privalo ir jie įeiti, o įēję, turi kreiptis į šeimininką ir priminti, kad Mokytojas čia valgysiąs Velykų vakarienę: kuriam tad kambaryje jie turētų visa parengti.

[15-16]Evangelistas pastebi, jog mokiniai visa rado, kaip Mokytojas jiems buvo pasakęs. Atrodo, kad šeimininkas buvo jau anksčiau įspētas, jog Jēzus pas jį valgysiąs Velykų avinēlį. Mat, kai apaštalai pasiteiravo, ku-

5. Paskutinė vakarienė

[17]Ir, atėjus vakarui, atvyksta su Dvylika. Ir, sėdint prie stalo bei vaišinantis, Jėzus tarė: « Iš tikrųjų, sakau jums, vienas iš jūsų: vienas iš valgančiųjų su manim — išduos mane. » [19]Juos apėmė liūdesys ir vienas po kito ėmė jam sakyti: « Nejaugi aš? » [20]O jis jiems sakė: « Vienas iš Dvylikos, kuris dažo dubenyje su manim. [21]Nes Žmogaus Sūnus, tiesa, eina, kaip apie jį yra parašyta, tačiau vargas tam žmogui, per kurį Žmogaus Sūnus yra išduodamas! Anam žmogui būtų geriau, jei jis nebūtų gimęs. »

6. Eucharistijos įsteigimas

[22]Ir, jiems bevalgant, jis paėmė duoną, palaiminęs, laužė, davė jiems ir sakė: « Imkite, tai yra mano kūnas. » [23]Paėmęs ir taurę, padėkojęs, davė jiems, ir jie visi iš jos gėrė. [24]Ir jis tarė jiems: « Tai yra mano

---

riam kambaryje galėtų paruošti vakarienę, šeimininkas nurodė jiems viršutinį kambarį, kuris jau buvęs paruoštas vaišėms, būtent, išklotas kilimais, apstatytas rakandais, o prie stalo buvo patiestos pagalvėlės, kad kiekvienas, užėmęs vietą, galėtų atsiremti, kaip tai žydams buvo įprasta valgyti, — nesėdint, bet išsitiesus.

[17]Atėjus vakarui, Jėzus atvyko į vakarienbutį lydimas mokinių.

[18-20]Kai jie visi užėmė vietas prie stalo ir ėmė valgyti, Jėzus prabilo ir įspėjo, jog vienas iš jų jį išduosiąs. Įspėjimas apaštalus nustebino ir nuliūdino. Tuojau kilo klausimas: kuris tai būtų? Jie vienas po kito ėmė klausti Mokytoją, kad jis paliūdytų, jog tai ne klausiantysis. Tuo būdu jie tikėjosi išgauti iš Jėzaus aiškų pasakymą, kuris esąs išdavikas. Tačiau Petras pamojo Jonui, kuris buvo arčiausia Jėzaus, kad jis tuojau paprašytų Mokytoją nurodyti išdaviką /Jon 13,24s/. Paklaustas, Jėzus, tiesa, nenurodė vardu, bet patylomis pasakė, jog tasai, kuris tuo metu dažė su juo dubenyje duoną, ir tai buvo Judas Iskarijotas.

[21]Toliau Jėzus duoda suprasti, jog, jei norėtų, jis galėtų išvengti išdavimo, bet to nedaro, kadangi yra apsisprendęs laisva valia prisiimti kančią ir mirtį, nes taip yra nusprendęs Tėvas, ir taip apie jį pranašai yra pranašavę. Taigi turi visa įvykti. Bet tai jokiu būdu nepateisina išdaviko pasielgimo. Išduodamas Mokytoją jis nusikalsta, ir jo nusikaltimas yra toks didelis, jog būtų geriau, jei jis nebūtų gimęs. Šie žodžiai buvo įspėjimas Judui, kad būtų sąmoningas, ką darąs: buvo įspėjanti malonė, kad nedarytų tokio nusikaltimo. Deja, šia malone jis nepasinaudojo. Po šių žodžių Judas greitai apleido vakarienbutį ir nuskubėjo pas sinedristus. Evangelistas Jonas pastebi, jog, kai Judas išėjo, buvo naktis. Nakties tamsumoje dunksojo Jeruzalės pastatai. Tamsi naktis viešpatavo išdaviko sieloje /Jon 13,29/.

[22]Vakrienės eigoje Jėzus, paėmęs paplotį duonos, atkalbėjo padėkos maldą, po to laužė duoną ir ją dalino apaštalams, tardamas: « Imkite ir valgykite, tai yra mano kūnas ». Taigi dabar jis įvykdė, ką buvo žadėjęs savo eucharistinėje kalboje Kafarnaumo sinagogoje /Jon 6,48-57/.

[23-23]O vakarienei einant į pabaigą, Jėzus paėmė taurę vyno ir, sukalbėjęs ritualinę padėkos maldą, davė gerti apaštalams, tardamas: « Imkite ir visi iš jos gerkite, nes tai yra mano kraujas ». Taigi ir šiuo jis įvykdė, ką buvo žadėjęs moteriškei samaritonei, kalbėdamas apie « gyvąjį vandenį » /Jon 4,11-16/. Eucharistinis Jėzaus kraujas yra duodamas patvirtinti Naujajai Sandorai, kurią Jėzus — Mesijas — /Iz 49 20ss/ daro tarp Dievo ir atpirktųjų žmonių, kad jie būtų jam jo šventoji tauta. Dievas buvo padaręs išganymo sandorą su Abraomu /Prad 17,19/ ir ją atnaujino per Mozę

kraujas, — naujosios sandoros —, kuris išliejamans už daugelį. [25]Iš tikrųjų, sakau jums, jog vynmedžio vaisiaus daugiau nebegersiu iki tos dienos, kai jį naują gersiu Dievo karalystėje.»

7. Įspėja apaštalus ir ypač Petrą

[26]Ir, pagiedoję psalmes, išėjo į Alyvų kalną. [27]Tuomet Jėzus jiems
taria: «Jūs visi pasipiktinsite, nes parašyta: — Ištiksiu piemenį, ir išsi-
blaškys avys. — [28]Bet po to, kai prisikelsiu, pirma jūsų nueisiu į Ga-
lilėją.» [29]O Petras jam pasakė: «Jei ir visi pasipiktintų, tai tik ne aš!»
[30]Tada Jėzus jam taria: «Iš tikrųjų, sakau tau, jog šiandien, šią naktį,
pirma negu gaidys du kartu pragys, tu tris kartus išsiginsi manęs.»
[31]O jis atkakliai tvirtino: «Jei ir mirti su tavim turėčiau, tavęs neišsi-
ginsiu.» Panašiai gi sakė ir visi kiti.

---

ant Sinai kalno su Izraeliu /Iš 19,5/, tačiau Izraelio vaikai dabar atmeta Jēzu-Mesiją, todēl jie nustoja būti jo išrinktoji tauta, ir Jēzus daro Naują Sandorą su visa žmonija. Šią išganymo sandorą Jēzus patvirtina savo krauju, savo mirtimi ant kryžiaus. Tačiau pirma negu Jēzus išliejo savo kraują ant kryžiaus, jį duoda Eucharistijoje, ir jis laiduoja nuodēmių atleidimą. Kristaus kraujas pelno nuodēmių atleidima ir jį pelno ne vienai kuriai tautai ar žmonių klasei, bet visai daugybei tų, kurie nori, siekia bei stengiasi būti verti išganymo. Ant kryžiaus tik kartą buvo išlietas Kristaus kraujas, o Eucharistijoje jis nuolat išliejamas už žmonių nuodēmes, kurios juk nuolat vyksta, nuolat kartojasi.

[25]Eucharistijos įsteigimu Jēzus baigia Velykų vakarienę ir, baigdamas pabrēžia, jog tai yra paskutinē jo vakarienē; drauge tačiau pastebi, jog, miręs žemēje, lieka gyvas danguje ir vaišinsis dangiškose vaišēse, į kurias visi yra kviečiami; kurias pasiekti įgalina Eucharistija.

[26]Kaip žydams buvo įprasta, baigiant Velykų vakarienę, Jēzus su mokiniais sukalbējo ar atgiedojo Hallel psalmes /115-118/. Po to paliko vakarienbutį ir nusileido žemyn į Alyvo kalno papēdę, kur buvo pratęs praleisti naktis.

[27]Dar vakarienbutyje ar beinant į Alyvą kalną, Jēzus įspējo apaštalus, kad įvykiai juos tiek sukrēs, jog jie pasimes: nežinos ką daryti ir nustos drąsos prisipažinti esą jo mokiniai. — Pasipiktinsite — gr skandalistēseste. Graikiškas žodis-skandalon pažymi kliūtį, pinklę, užgavimą-o veiksmažodis skandalizein gali būti verčiamas: užgauti, kliudyti, įužkliūti, suklupti. Lotyniškas žodis scandalum reiškia papiktinimą. Pasipiktinti Kristumi reiškia turēti kliūtį išpažinti Kristų. Tokią kliūtį apaštalams sudarē baimē, kuri juos apēmē, matant Jēzų suimamą. Savo įspējimą Kristus grindžia Zacharijo pranašyste /Zach 13,7/. Kaip pašalinus piemenį, išsiblaško avys, taip, suēmus, Mokytoją, išsiblaškys jo mokiniai.

[28]Vis dēl to apaštalų pasimetimas bei išsisklaidymas bus tik laikinas. Mat, Jēzus prisikels iš numirusiųjų, pasirodys apaštalams ir vēl surinks juos prie savęs Galilējoje.

[29]Petras reaguoja į Mokytojo įspējimą, tvirtindamas, kad jis jo jokiu būdu ir niekad neapleis, nors kiti ir išsisklaidytų.

[30]Atsiliepdamas, Jēzus dabar tiesiai prabyla į Petrą ir pareiškia, jog, nežiūrint jo užtikrinimo, dar šią naktį, gaidžiams nepragydus antrą kartą, jis pakartotinai, net tris kartus, išsigins jo. Gaidžiai Jeruzalēje pirmą kartą pragysta apie 3 val. naktį, o antrą kartą-apie 5 val., t.y. prieš pat aušrą.

[31]Tačiau Petras ir toliau ginasi, užtikrindamas, jog tikrai Mokytojo neišsiginsiąs, net jei jam reikētų ir mirti su juo. Ir kiti apaštalai taip pat stengēsi užtikrinti Mokytoją, kad jo neišsiginsią.

8. Getsemanyje

32Ir ateina i ūkį, vadinamą Getsemani. Tuomet jis sako savo moki-
niams: « Pasėdėkite čia, kol aš melsiuosi. » 33Petrą, Jokūbą ir Joną jis
pasiima su savim. Ir ėmė nuogąstauti bei sielotis. 34Ir jiems sako: « Mano
siela yra nuliūdusi giliausiai, mirtinai. Pasilikite čia ir budėkite. » 35Ir,
kiek paėjęs, sukniubo ant žemės ir meldė, kad, jei tai galima, toji va-
landa praeitų pro jį. 36Ir sakė: « Abba, Tėve, visa tau įmanoma, — atimk
šią taurę nuo manęs. Tačiau ne, ko aš noriu, bet ko tu. »
37Paskui ateina ir randa juos miegančius. Tada taria Petrui: « Simonai,
tu miegi? Neįstengei nė vienos valandos pabudėti? 38Budėkite ir melskitės,
kad neįpultumėte į pagundą. Dvasia, tiesa, žvali, bet kūnas silpnas. » 39Ir

---

32Išėję iš miesto, jie nusileido žemyn į Kedrono tarpeklį, o iš čia, kiek pakilę aukštyn, pasiekė Alyvų kalno papėdėje esančią sodybą, vadinamą Getsemani. Vardas yra aramaiškas ir reiškia « alyvų spaustuvas ». Sodyboje buvo alyvmedžių. Todėl savininkas turėjo įsirengęs alyvoms spausti spaustuvą. Iš čia ir pati sodyba bei vietovė gavo Getsemani vardą. Atėjus į Getsemani, Jėzus liepia apaštalams ten pasilikti, kol jis, kiek atsitolinęs, pasimelsiąs.

33Tačiau pasiima su savim tris sau artimiausius apaštalus, būtent, Petrą ir Zebediejaus sūnus Jokūbą ir Joną. Šie trys apaštalai buvo liudininkai Kristaus garbingo atsimainymo ant Taboro kalno /Mt 17, 1ss/. Todėl Jėzus pasikviečia juos, kad jie būtų liudininkai ir jo agonijos. Evangelistas pastebi, kad kančios akivaizdoje Jėzaus žmogiškoji prigimtis pripildė išgąsčiu ir sielvarta. Aišku, kad evangelistai žinias apie Kristaus agoniją Getsemani gavo iš šių trijų apaštalų. Morkus tikriausiai iš Petro.

34Jėzus atveria savo sielą artimiausiems apaštalams. Jis jiems pasako, jog tiek kenčiąs, kiek žmogiška prigimtis nėra pajėgi pakelti, būtent, jo skausmas ir liūdesys yra toks, kuris neša mirtį. Jis prašo šiuos mylimuosius mokinius budėti ir būti su juo. Mat, skausmo ir mirties akivaizdoje kiekvienas žmogus nori, kad kas nors būtų su juo.

35Kiek atsitolinęs nuo trijų apaštalų, Jėzus, sukniubęs ant žemės, ėmė melstis. Jis meldė Tėvą, kad, jei galima, kančios taurė būtų atitolinta nuo jo.

36-37Apaštalai pradžioje tikriausiai stebėjo Mokytoją: matė jį sukniubusį ant uolos, girdėjo jo ištartus žodžius. Aramaiškas Abba yra tas pat ką graikiškas pater-tėve. Evangelistas kartoja abiem kalbom, nes dauguma skaitytojų aramajų kalbos nemokėjo. Morkus juk skyrė savo evangeliją pirmoje eilėje Romos tikintiesiems, kaip tai esame nurodę įvade.

Jėzus meldžia Tėvą, kad neleistų jam kentėti. Tėvui juk visa yra galima. Tačiau čia pat priduria, jog yra pilnai pasirengęs vykdyti Tėvo valią, nepaisant savęs.

37Pasimeldęs, Jėzus grįžta prie trijų apaštalų. Juos randa miegančius. Mat, buvo išvargę, todėl neįstengė atsispirti miegui, nežiūrint kad Mokytojas buvo prašęs bei raginęs budėti ir melstis su juo. Jėzus pirmoje eilėje priekaištauja Petrui. Juk jis tik nesenai tvirtino, jog yra pasirengęs net ir mirti su Mokytoju. O va, dabar negalėjo pabudėti su juo nė vienos valandos.

38Jėzus pakartotinai ragina rinktiniuosius savo mokinius budėti ir melstis. Mat, tik taip jie pajėgs atsispirti bandymams, kurie jų laukė. Jėzus įspėja nepasitikėti vien dvasios polėkiais ir kviečia neužmiršti, kad žvali dvasia randasi silpname kūne, kuris ją riboja ir neretai taip stipriai lenkia prie pikto, jog tik su Dievo pagelba galima atsispirti.

39Jėzus antrą kartą atsitolina nuo mokinių: vėl meldžiasi ir kartoja tuos pačius žodžius, kreipdamasis į dangiškąjį Tėvą.

vėl, nuėjęs, meldėsi, tardamas tuos pačius žodžius. [40]Ir dar kartą, sugrįžęs, rado juos miegančius. Mat, mieguistos buvo jų akys; ir jie nežinojo, ką jam turėtų atsakyti. [41]Ateina ir trečią kartą ir jiems taria: « Jau miegokite ir pailsėkite. Užteks. Jau atėjo valanda. Štai Žmogaus Sūnus išduodamas į nusidėjėlių rankas. [42]Kelkitės! Eikime! Štai atėjo, kuris mane išduoda. »

9. Jėzaus suėmimas

[43]Ir tuojau, dar jam tebekalbant, atsirado Judas, vienas iš Dvylikos; ir su juo vyriausių kunigų, Rašto žinovų ir seniūnų pasiųsta minia su kalavijais ir vėzdais. [44]O išdavėjas davė jiems ženklą, tardamas: « Kurį pabučiuosiu, tai tasai; jį suimkite ir veskite saugiai. » [45]Ir, atėjęs, tuojau prie jo prisiartinęs, jam taria: « Rabi! » Ir jį pabučiavo. [46]O anie nutvėrė jį rankomis ir suėmė. [47]Vienas gi iš stovėjusiųjų, išsitraukęs kalaviją, ištiko vyriausiojo kunigo tarną ir nukirto jam ausį. [48]Tada Jėzus, atsiliepdamas, jiems sakė: « Išėjote su kalavijais ir vėzdais it prieš plėšiką, kad mane suimtumėte! [49] Buvau pas jus kasdien, mokydamas šventykloje, ir jūs nesuėmėte manęs?! Bet teišsipildo Raštai. » [50]Tada, palikę jį, jie visi išbėgiojo. Ir kažkoks jaunikaitis, apsisiautęs kūna vien drobule, sekė iš paskos. — Griebė jį, [51]bet jis, palikęs drobule, pabėgo nuogas.

---

[40]Sugrįžęs, vēl randa apaštalus miegančius. Jie buvo tiek nieguisti, kad nežinojo, ką galētų atsakyti Mokytojui į jo jiems daromą priekaištą.

[41]Vēl, atsitolinęs, meldžiasi, ir trečią kartą sugrįžta pas apaštalus; bet ir šį kartą juos randa bemiegančius. Tačiau dabar jau jų nebežadina: leidžia jiems pamiegoti ir pailsēti, kol ateis išdavikas. O kai išdavikas jau buvo beateinąs, tada juos pažadina ir ragina eiti su juo, kad pasitiktų ateinančiuosius jo suimti ir būtų jo suēmimo liudininkai. Pastebētina, kad kiti kiek kitaip verčia tekstą, būtent, vietoje « jau miegokite... », verčia: « ar vis dar temiegate?». Mes sekēme Neo Vulgatos kritišką tekstą.

[43]Judas atvyko su gausiu būriu, sinedristų atsiųstų, kalavijais ir vēzdais ginkluotų vyrų. Tai buvo šventyklos sargybiniai ir sinedriumo atstovai.

[44]Kadangi visa vyko naktį, tai, kad išvengtų galimos kalidos, Judas įspējo sargybinius, kad suimtų tą, kurį jis pabučiuosiąs, ir, suēmę, atsargiai bei saugiai vestų, nes galējo sutikti pasipriešinimo iš apaštalų ir Kristaus sekējų.

[45-46]Judas iš savo pusēs įvykdē visa, kaip buvo nurodęs sinedristams ir sargybiniams; o sargybiniai savo ruožtu tuojau nutvērē Jēzų ir jį suēmē.

[47]Evangelistas mini, kad vienas iš apaštalų griebēsi kalavijo ir nukirto vyriausio kunigo tarnui ausį. Tai buvo Petras /Jon 18,10/. Bet Morkus nemini vardo. Jis nemini nē Kristaus reagavimo į Petro pasielgimą. Mat, Jēzus subarē Petrą, nurodydamas, jog gynimo jis nēra reikalingas, o priešinimasis yra neprasmingas.

[48-49]Kreipdamasis į suēmējus, Jēzus apgailestauja, kad jie atējo ginkluoti jo suimti, tartum jis būtų koks piktadaris. Be to, jis primena, jog laisvai pasiduoda suimamas, nes tokia yra Tēvo valia, nes tai turi įvykti pagal pranašystes.

[50]Matydami, kad Jēzus pasiduoda suimamas, apaštalai greitai pasišalina, bijodami, kad ir jų nesuimtų.

[51]Evangelistas priduria, jog, kai Jēzus buvo vedamas, vienas jaunikaitis sekē iš paskos. Sargybiniai tai pastebēję, griebē jį, kad suimtų, bet nutvērē tik drobulę, kuria jis buvo apsisiautęs, o jis, išsinēręs iš drobulēs, pabēgo nuogas. Padavimas liudija, kad anas jaunuolis bus buvęs pats Morkus.

10. Prieš sinedriumą

53Ir atvedė Jėzų pas vyriausią kunigą. Ir susirenka visi vyriausieji
kunigai, ir seniūnai, ir Rašto žinovai. 54Sekė jį Petras iki vyriausiojo
kunigo kiemo vidaus; ir jis buvo besėdįs su tarnais ir besišildąs prie
ugnies. 55Vyriausieji gi kunigai ir visas sinedriumas ieškojo prieš Jėzų
liudijimo, kad ji pasmerktų, ir nerado. 56Mat, daugelis liudijo prieš jį
neteisingai, ir jų liudijimai nesutarė. 57Ir kai kurie, stojęsi, melagingai
prieš jį liudijo, sakydami: 58«Girdėjome jį sakant: — Aš sugriausiu šią
rankomis pastatytą šventyklą ir per tris dienas pastatysiu kitą, ne rankų
darbo. —» 59Ir nė taip jų liudijimas buvo sutariantis. 60Tada vyriausias
kunigas, atsistojęs viduryje, klausė Jėzų, tardamas: «Neatsakai nieko
į tai, ką šitie prieš tave liudija?» 61O jis tylėjo ir nieko neatsakė. Vyriau-
sias kunigas vėl jį paklausė, ir jam sako: «Esi tu Kristus, Palaimintojo
Sūnus?» 62Jėzus gi tarė: «Aš esu! Ir išvysite Žmogaus Sūnų, sėdintį Galy-

---

53Suėmę Jėzų, jie jį atvedė pas vyriausią kunigą. Čia susirinko visas sinedriumas. Normaliai sinedriumas rinkdavosi vienoje salėje prie šventyklos. Kadangi buvo naktis, ir šventykla buvo uždaryta, todėl sinedriumo nariai susirinko pas vyriausią kunigą. Sinedriumas — taryba buvo aukščiausias žydų politinis ir teisinis organas. Tai buvo it mūsų laikų senatas. Sinedriumą sudarė trys grupės vadovaujančių žmonių: vyriausieji, t.y. aukščiausio rango kunigai, Rašto žinovai bei Įstatymo mokytojai ir tautos pirmūnai bei seniūnai. Vyriausiųjų kunigų grupę sudarė-einąs pareigas vyriausias kunigas ir visi buvusieji vyriausieji kunigai. Rašto žinovai-buvo kunigai ir pasauliečiai, užsiimą Rašto studijomis ir mokymu. Seniūnai-buvo rinktiniai kilmingieji asmens, ne kunigai. Iš viso sinedriumo narių buvo 71 ar 72.

54Petras, paragintas bei padrąsintas Jono, su šiuoju sekė Jėzų iš tolo /Jon 18,15/, kai jis buvo vedamas pas vyriausiąjį kunigą. Jiems pavyko įeiti į vidų, į rūmų kiemą. Mat, Jonas turėjo tenai pažinčių /Jon 18,16/. Naktis buvo šaltoka. Todėl tarnai kieme buvo susikūrę ugnį. Petras atsisėdo tarp tarnų prie ugnies: sėdėjo, šildėsi ir laukė, kuo baigsis teismas.

55Pagal žydų teisę, kad kas nors teisėtai būtų pasmerktas, reikėjo, kad kaltė būtų paliudyta bent dviejų liudininkų /Mt 26,59-61/, kurių liudijimas turėjo sutapti /AtĮ 17,6; 19,15/.

56Liudininkų prieš Kristų netrūko. Tačiau jų liudijimai nesutarė, ir kaip tokie neturėjo teisinės vertės.

57-59Buvo liudininkų, kurie kaltino Jėzų, būk jis kėsinęsis sugriauti šventyklą. Toks nusikaltimas galėjo būti pakankamas nubausti mirtimi /Jer 26, 6-11/. Tiesa, Jėzus buvo šį tą panašaus pasakęs, bet ne taip ir ne ta prasme. Jis buvo pasakęs: «Sugriaukite šventyklą, ir aš per tris dienas ją atstatysiu» /Jon 2,19/. Taigi netiesa, būk jis kėsinęsis sugriauti šventyklą. Jis tik įspėjo, jog žydams sugriovus šventyklą, jis ją po trijų dienų atstatysiąs. Žodžiais — «po trijų dienų», kaip pastebi evangelistas Jonas /Jon 2,21/, Jėzus darė aliuziją į savo prisikėlimą iš numirusiųjų. Vadinasi, Jėzus šventyklą nurodė ne fizine, o dvasine prasme. Būtent, kai žydai, atmesdami ir nužudydami Kristų, sunaikins Sinagogą, tai Kristus, prsikeldamas trečią dieną iš numirusiųjų, duos pradžią naujai savo Bažnyčiai, kurios nesunaikins nė pragaro vartai. Taigi jų liudijimas buvo neteisingas, o be to, ir nesutariąs.

60Neturint tikrų liudininkų, vyriausias kunigas, pakilęs ir atsistojęs salės viduryje, oficialiai bei iškilmingai kreipėsi į Jėzų, tikėdamasis iš jo paties išgauti pareiškimą, už kurį galėtų būti apkaltintas ir pasmerktas. Visų pirma jis klausia Jėzų, ar jis neturįs nieko atsakyti į jam metamus kaltinimus.

61-62Jėzus nesiteikė teisintis. Jis tylėjo, nes kaltinimai nebuvo verti atsakymo ar pasiteisinimo. Tuomet vyriausias Kunigas Kaifas /Jon 18,24/

bės dešinėje ir ateinantį su dangaus debesimis.» [63]O vyriausias kunigas, perplėšęs drabužius, taria: Kam dar reikia mums liudininkų? [64]Girdėjote piktžodžiavimą! Kaip jums atrodo?» O jie visi nusprendė jį esant vertą mirties. [65]Tuomet kai kurie ėmė į jį spiaudyti, ir dangstyti jam veidą, ir mušti jį kumsčiais ir jam sakyti: «Pranašauk!» Ir tarnai mušė jį per veidą.

11. Petras išsigina Jėzaus

[66]Ir esant Petrui žemai, kieme, ateina viena iš vyriausio kunigo tarnaičių, [67]ir, pamačiusi Petrą besišildantį, į jį pasižiūrėjusi, taria: «Ir tu buvai su Nazaretiečiumi, su Jėzumi. « [68]Jis gi užsigynė, tardamas: «Nei žinau, nei suprantu, ką tu sakai. «Tada jis išėjo laukan, į prieškiemį. Ir pragydo gaidys. [69]Paskui tarnaitė, jį pamačiusi, ėmė vėl sakyti aplink stovintiesiems: «Šitas yra iš jų.» [70]O jis dar kartą išsigynė. Ir

---

jį paklausē, ar tikrai jis save laikąs Mesiju ir Dievo Sūnumi, kaip tai apie jį buvo skelbiama. Pažymētina, kad Kaifas Dievą nurodo vardu «Palaimintasis». Mat, žydai, laikydamiesi įsakymo: «Neminēsi Dievo vardo be reikalo» /Iš 20,7/ —, Dievą nurodydavo įvairiais antriniais vardais, kaip: «Šventasis, Gailestingasis, Galybē, Dangus ir k.» Kaifas šia proga Dievą vadina «Palaimintasis». Be to, pažymētina, kad žydai darē skirtumą tarp Mesijo ir Dievo Sūnaus. Jų supratimu Mesijas nebūtinai turējo būti Dievo Sūnus. Dievo Sūnus jiems buvo žymiai daugiau negu Mesijas /Lk 22,67-71/. Užklaustas, ar laikąs save Mesiju ir Dievo Sūnumi, Jēzus atsako, ir atsako teigiamai: jis tikrai yra Mesijas ir Dievo Sūnus. Pažymētina, jog ir Jēzus Tēvą nurodo ne tikriniu vardu Jahve, bet antriniu — «Galybē», kitaip sinedristai būtų pasipiktinę.

[63]Išgirdęs Jēzaus prisipažinimą, jog esąs Dievo Sūnus, Kaifas iš pasipiktinimo perplēšia savo drabužius. Tai žydams buvo įprasta /1 Mak 2,14/. Kalbama apie drabužius, o ne drabužį, kas reiškia, kad Kaifas buvo apsivilkęs ne viena, bet dviem ar net keliomis tunikomis, kas kilmingiesiems buvo priimta.

[64]Pagal vyriausią kunigą Jēzus, dēdamasis Mesiju ir Dievo Sūnumi, yra kaltintinas piktžodžiavimu, nes savinasi dieviškas savybes, kokių neturi ir negali turēti. O kaip piktžodžiautojas gali būti pasmerktas, nes visi girdējo ir gali paliudyti, kad jis tikrai prisipažino esąs Dievo Sūnus, ir todēl neabejotinai piktžodžiavo. Taigi Kaifas čia pat reikalauja, kad sinedriumas oficialiai nuspręstų, ar Jēzus kaltas ar ne. Ir jie nusprendē, kad jis kaltas ir baustinas mirties bausme.

[65]Pasmerkus Jēzų, prasidējo jo niekinimas ir kankinimas. Kas spiaudē jam į veidą; kas tyčiojosi iš jo. Kai kurie apdengē jam galvą ir paskui kirsdavo, klausdami, kad pasakytų, kas jį užgavo. Net ir tarnai ēmē jį niekinti ir mušti per veidą.

[66-67]Jēzus stovējo prieš sinedriumą vyriausio kunigo rūmuose, į kuriuos iš kiemo reikējo pakopti aukštyn. Petras sēdējo kieme, apačioje, prie ugnies. Viena iš tarnaičių atkreipē į jį dēmesį ir, atydžiau pasižiūrējusi, jį atpažino, o atpažinusi, pareiškē, jog jis esąs vienas iš Jēzaus mokinių.

[68]Petras, atsiliepdamas į tarnaitēs teigimą, griežtai paneigē, tvirtindamas, jog nežinąs ir nesuprantąs, ką ji sakanti ir ko ji norinti. Ir tuojau, pakilęs, jis išējo į prieškiemį, kur buvo tamsiau, ir todēl sunkiau atpažinti. Kaip tik tuo metu gaidys pragydo pirmą kartą. Vadinasi, buvo apie 3 val. nakties.

[69]Tačiau ir prieškiemyje tarnaitē ten stovējusiems kartojo, kad Petras esąs Jēzaus sekējas ir mokinys.

[70]Petrą apēmē baimē. Jis vēl atmetē tarnaitēs teigimą. Bet susidomējimas juomi ēmē didēti. Kai kurie pradējo tarnaitei pritarti. Juoba, kad Petro kalba aiškiai rodē, jog jis galilējietis, iš kur buvo kilęs ir Jēzus.

po valandėlės stovintieji aplink vėl sakė Petrui: « Tikrai tu esi iš jų. Juk ir galilėjietis esi! » [71]Jis gi ėmė keiktis ir prisiekinėti: « Nepažįstu to žmogaus, apie kurį kalbate. » [72]Ir netrukus gaidys pragydo antrą kartą. Tada atsiminė Petras pasakymą, kaip Jėzus jam buvo sakęs: « Pirma negu gaidys du kartu pragys, tu tris kartus išsiginsi manęs ». Ir jis ėmė verkti.

12. Prieš Pilotą

15. [1]Ir tuojau, anksti rytą, vyriausieji kunigai su seniūnais ir Rašto žinovai bei visas sinedriumas, padarę sprendimą, surišdinę Jėzų, nuvedė ir perdavė Pilotui. [2]Ir paklausė jį Pilotas: « Ar tu esi žydų karalius? » O jis, jam atsakydamas, taria: « Tu sakai. » [3]Ir kaltino jį visaip vyriausieji kunigai. [4]O Pilotas vėl klausė jį, sakydamas: « Nieko neatsakai? Žiūrėk kiekuo jie tave kaltina. » [5]Jėzus gi nebeatsakė daugiau nieko, taip kad tai stebino Pilotą.

---

[71]Petras pateko į tikrą paniką. Jis ėmė prisiekinėti ir šaukti ant savęs bausmes, kad įtikintų, jog neesąs Jėzaus mokinys. Žydams buvo įprasta, siekiant ką nors įtikinti, kad sakąs tiesą, prisiekinėti ir keiktis, tariant: « Tebūnie man tai ir kita, jei aš netisą sakyčiau!»

[72]Netrukus po to, kai Petras trečią kartą išsigynė Jėzaus, antrą kartą pragydo gaidžiai. Buvo jau parytis. Dabar Petras prisiminė Jėzaus įspėjimą, pajuto savo kaltę ir ėmė graudžiai verkti.

15. [1] Vos tik išaušo rytas, tuojau susirinko sinedriumas, kad oficialiai patvirtintų mirties sprendimą Jėzui. Mat, naktį paskubomis padarytas sprendimas neturėjo teisinio oficialumo. Patvirtinę mirties sprendimą, sinedristai atvedė Jėzų surištą pas Pilotą, kad šis jų sprendimą patvirtintų ir įvykdytų. Romėnai, tiesa, laidavo žydams tam tikrą teisinę autonomiją, bet bausti ką nors mirtimi bei įvykdyti mirties sprendimą buvo rezervavę sau /Jon 18,31/. Pilotas buvo aukščiausias Romos valdžios atstovas Palestinoje. Jis valdė Judėją ir Idumėją prokuratoriaus titulu. Prokuratoriai patoviai gyvendavo Cezarėjoje, apie 50 km į šiaurę nuo Jafos, dabartinio Tel Avivo. Tačiau švenčių metu dažnai būdavo Jeruzalėje, kad iš arčiau galėtų stebėti ir kontroliuoti žmonių judėjimą bei miesto saugumą. Jeruzalėje prokuratoriai apsistodavo arba Erodo rūmuose /ApD 23,35/, arba Antonijos pilyje, kuri radosi prie šventyklos, ir iš kurios lengvai buvo galima stebėti, kas dedasi šventykloje /ApD 21,27/. Plg. J. Flavijus, Bell. Iud. V, 5.8/. Tuo metu Pilotas buvo apsistojęs Antonijos pilyje. Į čia žydai atvedė Jėzų. Čia jis buvo Piloto apklausinėtas ir paskui atiduotas žydams, kad būtų nukryžiuotas. Pilotas valdė Palestiną nuo 26 iki 36 metų po Kristaus.

[2]Kad išgautų iš valdytojo mirties sprendimo patvirtinimą, žydai kaltino Jėzų, būk jis esąs maištininkas, laikąs save karaliumi ir todėl nusikalstąs prieš ciesorių. Todėl Pilotas klausia Jėzų, ar jis tikrai dedąsis karaliumi, ir todėl esąs ciesoriaus priešas. Jėzus atsako enigmatine formule: « Tu sakai.» Vadinasi, nei teigia, nei neigia. Kiti tai sako, ne aš! Prie to tačiau priduria, pabrėždamas, jog neesąs politinis valdovas, nes jo karalystė yra dvasinė, ne politinė; ir jis nėra atėjęs griauti karališkų sostų, bet skelbti išganymo mokslą bei liudyti apie tiesą /Jon 18,36-38/.

[3-5]Žydai patiekė Pilotui eilę kitų kaltinimų prieš Jėzų. O jis tylėjo. Jis neatsakė į kaltinimus, juos ignoravo, nes jie buvo tiek melagingi bei niekšingi, kad nebuvo verta į juos atsakyti. Pilotas suprato, kad Jėzus nėra nusikaltęs, todėl skatino jį, kad atsakytų į kaltinimus, kad patiektų pasiteisinimų, bet Jėzus pasiliko tylįs. Ši Jėzaus laikysena stebino valdytoją, bet iš kitos pusės dar labiau jį įtikino, kad jis tikrai esąs nekaltas. Juk nusikaltėliai mirties bausmės akivaizdoje paprastai kitaip reaguoja.

[6]O šventės proga jis paprastai paleisdavo jiems vieną kalinį, kurio
jie prašydavo. [7]Buvo gi toksai, vardu Barabas, suimtas drauge su maiš-
tininkais, kurie sukilimo metu buvo įvykdę žmogžudystę. [8]Ir minia, užli-
pusi aukštyn, ėmė prašyti to, ką jis jiems visuomet padarydavo. [9]O
Pilotas jiems atsakė, tardamas: « Ar norite, kad jums paleisčiau žydų
karalių? » [10]Mat, jis žinojo, kad vyriausieji kunigai jį buvo įdavę iš pavy-
do. [11]Vyriausieji gi kunigai sukurstė minią, kad verčiau Barabą jiems
paleistų. [12]O Pilotas, vėl atsiliepdamas, sakė jiems: « Ką tad turėčiau
daryti su tuo, kurį vadinate žydų karaliumi? [13]Jie gi vėl šaukė: « Nukry-
žiuok jį! » [14]O Pilotas jiems tarė: « O ką pikta jis padarė »? Jie gi dar
labiau šaukė: « Nukryžiuok jį! » [15]O Pilotas, norėdamas patenkinti minią,
paleido jiems Barabą, ir Jėzų, nuplakęs, atidavė nukryžiuoti.

13. Jėzus išjuokiamas ir erškėčiais vainikuojamas

[16]O kareiviai jį nusivedė į rūmų vidų, tai yra, į pretoriumą. Ir su
šaukia visą kohortą. [17]Tada apvelka jį purpura ir, nupynę, uždeda jam
erškėčių vainiką. [18]Ir ėmė jį sveikinti: « Sveikas, žydų karaliau! » [19]Ir

---

[6]Velykų šventės proga Pilotas suteikdavo žydams malonę: amnestuodavo vieną iš kalinių, kurio jie prašydavo.

[7]Tuomet buvo kalėjime toksai Barabas, vienas iš sukilėlių bei maištininkų prieš romėnus. Kadangi maišto metu buvo nužudytas vienas žmogus, tai Barabas buvo kaltinamas žmogžudyste. Jeruzaliečiams Barabas buvo žinomas. Jie jį laikė tautiniu didvyriu. Vyriausieji kunigai buvo pramatę, kad kai kurie iš minios galėjo prašyti Pilotą paleisti Velykoms kaip tik Jėzų. Todėl iš anksto pasirūpino nuteikti minią, kad prašytų paleisti ne kurį kitą, o Barabą. Jie parinko taip pat ir delegaciją, kuri, iš kiemo užlipusi į viršų, prisistatytų Pilotui ir paprašytų paleisti Barabą.

[9-10]Išgirdęs žydų prašymą paleisti vieną iš nuikaltėlių, Pilotas nudžiugo. Mat, jis buvo įsitikinęs, kad Jėzus esąs neteisingai skundžiamas, todėl jam dingtelėjo mintis, jog yra gera proga pasiūlyti paleisti kaip tik čia pat kaltinamą Jėzų. Deja, Piloto siūlymą sinedristų sukurstyta minia atmetė. Jie reikalavo paleisti Barabą, o Jėzų nukryžiuoti.

[11-12]Pilotas nustebo, kad žydai reikalavo paleisti žmogžudį Barabą, o ne Jėzų. Tuomet jis paklausė, ką turėtų daryti su Kristumi, kadangi nerandąs jame kaltės, dėl kurios jį galėtų pasmerkti mirčiai.

[13-15]O sinedristų sukurstyta ir vadovaujama minia ėmė šaukte šaukti ir primygtinai reikalauti, kad Jėzus būtų nukryžiuotas. Pilotas delsė. Jis ieškojo galimybės Jėzų paleisti. Tada sinedristai ėmė grąsinti, jei nepasmerksiąs Nazareto Mokytojo, jie jį apskųsią ciesoriui. Šitai išgąsdino Pilotą ir jis patenkino žydų reikalavimą, bet čia pat viešai pareiškė, jog nesiimąs ant savęs kaltės, bet visa kaltė dėl šio nekalto žmogaus pasmerkimo krintanti ant žydų; o žydai šią atsakomybę ant savęs noriai ir iškilmingai prisiimė. Pasmerktą Jėzų Pilotas perdavė kariams, kad jie įvykdytų mirties sprendimą /Jon 19,12-16; Mt 26,24-25/.

[16-19]Tai, kas aprašoma šiose eilutėse, vyko prieš galutinį Jėzaus pasmerkimą. Pilotas atidavė Jėzų sargybiniams, kad nusivedę į pretiriumą, jį nuplaktų. Mat, valdytojas tikėjosi, kad žydai, išvydę Jėzų nuplaktą ir paniekintą, tuo pasitenkinsią ir nereikalausią daugiau jam mirties bausmės. Deja, Pilotas suklydo. Žydų įtūžimas buvo didesnis negu jis manė. Jie nesiliovė reikalavę mirties bausmės, kol pagaliau grąsinimais tai išgavo Pretoriumas buvo įgulos kiemas, kur kareiviai praleisdavo laisvalaikį, atlikinėdavo pratybas; be to, pretoriumuose vykdavo politiniai susirinkimai, pasitarimai ir teismai. Atvedę Jėzų į pretoriumą, sargybiniai sušaukė visus kohortos karius. Kohorta buvo Romos karinis dalinys, suside-

plakė jį per galvą nendre; ir spiaudė į jį; ir, priklaupdami, lankstėsi
prieš jį. 20Ir, kai jau prisityčiojo iš jo, nuėmė nuo jo purpurą ir jį apvilko
jo drabužiais.

2. *MIRTIS*

1. Kryžiaus keliu

Tada išveda jį, kad būtų nukryžiuotas. 21Ir priverstinai paima vieną
praeivį, Simoną Kirenietį, Aleksandro ir Rufo tėvą, kuris buvo grįžtąs iš
laukų, kad paneštų jo kryžių. 22Ir atveda jį į vietą, vadinamą Golgota,

---

dąs iš 600 kareivių. Evangelistas sako, kad sušaukė visą kohortą. Vargu ar susirinko visi šeši šimtai kareivių. Greičiausiai buvo sušaukti visi tuo metu Antonijos pilyje buvusieji kohortos kariai. Kodėl tai buvo padaryta? Gal saugumo sumetimais. Mat, galėjo būti bijomasi, kad Jėzaus sekėjai nebandytų jį jėga išlaisvinti. Bet gal tai buvo padaryta, kad daugiau būtų iš Jėzaus pasityčiota. Romos kariai nemėgo žydų, nes žinojo, kad šieji jų nekenčia. Todėl, išgirdę, kad Jėzus dedasi esąs karalius, noriai imasi jį išjuokti ir paniekinti. Nuėmę nuo jo viršutinį rūbą, apsiaučia raudonu-purpuriniu ploščium, užspaudžia ant galvos erškėčių vainiką ir tyčiojasi iš jo, jį sveikindami it karalių. Va, koks jis karalius! Kiti muša nedrinėmis lazdomis per galvą. Dar kiti spiaudo į jį. Žodžiu, kankina ir niekina, kiek tik žmogiškas piktumas pajėgia.

20Prisityčioję, vėl aprengia Jėzų jo rūbais ir jį atveda pas Pilotą, o šis pristato jį miniai, tardamas: « Štai žmogus! » Bet žydų piktumas buvo toks didelis, kad paniekintas, iškankintas, kraujais aptekęs Jėzus nesužadino juose jokio pasigailėjimo, kaip to tikėjosi Pilotas. Priešingai, jie dar labiau niršo ir dar balsiau šaukė: « Nukryžiuok jį!»

20Jėzus ėjo į nukryžiavimo vietą, nešdamas sunkų kryžių ant pečių, ant kurio turėjo būti prikaltas. Jį lydėjo, romėnams įprasta tvarka, keturi kareiviai vadavaujami centurijono /Jon 19,23; Plut. De Sermonum vind., 554/.

21Naktį nemiegojęs ir kareivių negailestingai iškankintas, Jėzus neturėjo jau jėgų. Kiek panešęs kryžių, ėmė po juo suklupti. Kareiviai bijodami, kad jis nepajėgsiąs ateiti su kryžiumi ant pečių į nukryžiavimo vietą, sustabdė nuo darbo iš laukų grįžtantį ūkininką, Simoną Kirenietį, ir jį privertė padėti Jėzui nešti kryžių. Simonas buvo kilęs iš šiaurinės Afrikos, iš Kirenaikos provincijos, todėl ir buvo vadinamas Simonas Kirenietis. Jis buvo tėvas Rufo ir Aleksandro, kurie pirminėje Bažnyčioje buvo plačiai žinomi. Rufas greičiausiai yra tas pats, kurį mini Paulius laiške Romėnams 16,13. Šisai gyveno Romoje su savo motina ir buvo gerai žinomas Romos tikintiesiems. Jis tikriausiai buvo pažįstamas ir Morkui, kuris juk Romoje apaštalavo, talkindamas Petrui ir Pauliui. Dėl šios priežasties Morkus, kalbėdamas apie Simoną Kirenietį, nurodė, jog jis buvo tėvas Rufo ir Aleksandro. Apie šį pastarąjį neturime žinių. Bet greičiausiai ir jis Romos tikintiesiems buvo gerai pažįstamas.

22Pasmerktus žydus romėnai nukryžiuodavo ant šalia miesto sienų esančios kalvos. Ji radosi miesto šiaurėje, prie kelio, ir buvo žinoma Golgota vardu. Golgota yra graikiška forma aramaiško žodžio goulgotha, ebraiškai goulgoleth-mūsiškai kaukuolė. Kai kas mano, kad kalva buvo pavadinta šiuo vardu, kadangi išoriniai atrodžiusi it kaukuolė. Kiti tačiau mano, kad kalva kaukuolės vardu bus buvusi pavadinta, kadangi tai buvo mirties vieta.

kas išvertus reiškia « Kaukolės vieta ». [23]Tuomet davė jam su mira sumaišyto vyno, o jis nepriėmė.

2. Ant kryžiaus

[24]Jie jį nukryžiuoja ir pasidalija jo drabužius, mesdami burtą, kas
kam tektų. [25]Buvo gi trečia valanda, kada jį nukryžiavo. [26]Buvo parašy-
tas ir jo apkaltinimo įrašas: « Žydų karalius. » [27]Su juo jie nukryžiavo
ir du piktadarius: vieną iš jo dešinės, o kitą iš kairės. [28]Ir išsipildė Raštas,
kuris sako: « Jis buvo ir prie piktadarių priskaitytas. »

---

[23]Pasmerktiesiems mirti ant kyržiaus, kad palegvintų kančias, būdavo duodama gerti specialiai parengto gėrimo. Tai buvo tartum savos rūšies anestezija: dalinis apmarinimas. Kareiviai pasiūlė ir Jėzui tokio gėrimo. Tačiau Jėzus atisakė gerti. Jis buvo pasiryžęs kančios taurę pilnai išgerti, visa be jokio palengvinimo iškentėti. Gėrimas buvo daromas iš vyno primaišant į jį tam tikrų kartumynų. Toks gėrimas buvo gana brangus. Nėra negalima, kad jį buvo parūpinusios Jėzų sekusios moters, kurios vėliau rūpinosi kūno patepimu.

[24]Kareiviai, prikalę prie kyržiaus, pakėlė Jėzų su kryžiumi aukštyn, ir kryžių įtvirtino žemėje, taip kad visi galėjo matyti Nukryžiuotąjį iš tolo. Mirtis ant kryžiaus buvo paniekos mirtis. Romėnai šį žiaurų nukankinimą vykdė tik dėl didelių nusikaltimų ir tik ne Romos piliečiams. Prie kryžiaus prikaldavo apnuogintą, kad tuo pastatytų pajuokai ir padidintų kančias nuo saulės kaitros ir nuo vabzdžių. Nukryžiuotojo drabužius turėjo teisę pasisavinti kareiviai, kurie vykdydavo nukryžiavimą. Jėzaus tunika buvo numegzta, ne pasiūta, todėl ją pasidalinti dalimis nebuvo galima. Štai kodėl kareiviai metė burtą, kam turėjo tekti Jėzaus tunika /Jon 19,23-25/.

[25]Evangelistas nurodo nukryžiavimo laiką. Jis pažymi, jog buvo trečia valanda. Pagal romėnų skaičiavimą trečioji valanda arba trečioji dienos sargyba pažymėdavo laiką nuo 9 iki 12 val. mūsų skaičiavimu. Taigi Jėzus buvo prikaltas prie kryžiaus apie vidudienį. Greičiausiai pajudėjo iš Antonijos pilies po 10 valandos. Reikia atsiminti, kad Jėzų vargu ar galėjo pristatyti Pilotui prieš 9 valandą. O paskui, kol apklausinėjo, kol kareiviai pasityčiojo ir kol pagaliau Pilotas nusprendė patenkinti žydų reikalavimą nukryžiuoti Jėzų, tikriausiai praėjo virš valandos laiko. Todėl Golgotą galėjo pasiekti tik apie 11 val., ne anksčiau. Tokiu būdu Jėzus buvo nukryžiuotas ir pakeltas su kryžiumi apie vidudienį ar kiek po vidudienio, o po vidudienio jau prasidėjo, romėnų skaičiavimu, šeštoji valanda. Iš čia seka, kad nėra jokio nesutarimo tarp Morkaus ir Jono /19,14-25/, kurių vienas kalba apie trečią, o antras apie šeštą valandą.

[26]Ant kryžiaus, pačioje viršūnėje, kareiviai prikalė lentelę su įrašu, nurodančiu pasmerktojo nusikaltimą bei pasmerkimo priežastį. Įrašas buvo parašytas lotyniškai, graikiškai ir ebraiškai, ir buvo: « Žydų karalius.» Vadinasi, Jėzus buvo pasmerktas mirti ant kyržiaus, kadangi buvo apkaltintas būk dėjęsis esąs žydų karalius. Įrašas nepatiko sinedristams. Jame jie įžiūrėjo žydų pažeminimą. Todėl bandė protestuoti ir reikalauti, kad būtų nuimtas ir eventualiai pakeistas. Tačiau Pilotas jų protestą bei reikalavimą atmetė /Jon 19,21-22/.

[27]Su Jėzumi buvo nukryžiuoti dar du nusikaltėliai. Taigi trys kryžiai buvo pakelti ant Kalvarijos kalvos. Jėzus kybojo viduryje, o nusikaltėliai vienas iš jo dešinės, o kitas iš kairės. Teisusis Dievo Sūnus miršta ant kryžiaus tarp dviejų piktadarių! Šioje dramatiškoje skausmo scenoje slepiasi išganymo paslaptis. Teisusis miršta, kad piktadariai būtų išgelbėti.

[28]Daugelyje kodeksų ši eilutė išleidžiama. Ją išleidžia ir Neo Vulgata. Kai kurie teksto kirtikai mano, kad ši eilutė esanti vėlesnis intarpas, paim-

[29]O praeiviai piktžodžiavo jam, kraipydami savo galvas ir sakydami: « Še tau, kuris sugriauni ir per tris dienas atstatai šventyklą! [30]Išgelbėk pats save, nužengdamas nuo kryžiaus! » [31]Panašiai ir vyriausieji kunigai su Rašto žinovais, tyčiodamiesi, kalbėjo tarpe savęs: « Kitus išgelbėjo, savęs negali išgelbėti! [32]Kristus, Izraelio karalius! — Tenužengia dabar nuo kryžiaus, kad matytume ir įtikėtume! » Užgauliojo ir tie, kurie kartu su juo buvo nukryžiuoti.

3. Mirtis

[33]Ir šeštai valandai atėjus, visoje žemėje pasidarė tamsu iki devintos valandos. [34]Ir devintą valandą Jėzus sušuko pakeltu balsu: « Eloi, Eloi, lama sabachtani? — Kas, išvertus, reiškia: « Mano Dieve, mano Dieve, kam mane apleidai? » [35]Tada kai kurie iš ten stovėjusiųjų, išgirdę, sakė: « Žiūrėk, šaukia Eliją! » [36]O vienas, nubėgęs ir primirkęs kempinę acto, užmovęs ant nendrės, davė jam gerti, tardamas: « Palaukite, stebėkime, ar ateis Elijas jo nuimti. »

[37]Jėzus gi, garsiai sušukęs, atidavė dvasią. [38]Tuomet šventyklos

---

tas iš Luko 22,37. Tačiau paduodamoji citata pilnai derinasi su tekstu ir kontekstu. Cituojama Iz 53,12 pranašystė, kur kalbama apie kenčiantį Jahvės Tarną.

[29]Pakeltas ant kryžiaus, Išganytojas buvo gerai matomas iš tolo. Praeiviai, einą keliu pro Golgotą, matydami Nukryžiuotąjį, vieni stebējosi, kiti tyčiojosi, o kiti prisipildē užuojautos jausmais.

[30-32]Pirmoje eilėje tyčiojosi iš Jēzaus sinedristai. Jie su pasitenkinimu kalbējosi, pabrēždami, jog dabar visiems turētų būti aišku, kad Nazareto Mokytojas neesąs Mesijas, bet suvedžiotojas. Jei jis būtų Mesijas, juk turētų save išgelbēti: turētų nužengti nuo kryžiaus, ir taip visiems pasirodyti bei visus įtikinti, jog esąs Dievo Siųstasis. Iš Jēzaus tyčiojosi net ir vienas iš nusikaltēlių, kurie buvo nukryžiuoti drauge su juo.

[33]Prasidējus šeštai dienos sargybai, t.y. tuojau po vidurdienio, staiga sutemo, ir tamsa tęsēsi iki devintos sargybos, t.y. iki 15 valandos. Devintoji sargyba prasidēdavo 15 val. ir tęsdavosi iki 18 val. Sutemimas šiuo dienos metu, t.y. nuo vidurdienio iki 15 val., buvo tikrai kažkas nepaprasto. Tamsa apgaubē visą horizontą. Evangelisto pasakymas: « Sutemo visoje žemēje » nēra suprastinas raidine prasme. Evangelistas pabrēžia, kad buvo visur sutemę, ne tik Jeruzalēje.

[34]Jēzus mirē tarp šeštos ir devintos dienos sargybos, t.y. tarp 15-18 val. Mūsų skaičiavimu. Prieš mirdamas jis sušuko Psalmēs /22/ žodžiais, išreikšdamas savo begalinį skausmą, o taip pat pabrēždamas, jog esąs Mesiajas, apie kurį Dovidas ir kiti pranašai pranašavo. Evangelistas psalmēs žodžius cituoja aramaiškai, taip kai Jēzus juos buvo ištaręs, ir čia pat paduoda graikišką vertimą. Tai yra vienas iš daugelio įrodymų, kad Morkus savo evangeliją skyrē ne žydams.

[35]Žydai tikējo, kad, prieš ateinant Mesijui, sugrįšiąs pranašas Elijas ir parengsiąs ateinančiam Mesijui kelią /Mt 9,11/. Išgirdę Jēzaus aramaiškus žodžius — Eloi, Eloi. . ., — kai kurie pamanē, jog jis šaukiasi Elijo, kad, atējęs, jį nuimtų nuo kryžiaus ir išgelbētų.

[36]Vienas iš kareivių skuba paduoti Jēzui gērimo, kad kiek atsigaivintų. Visi buvo žingeidūs laukti, kad pamatytų, kas čia bus: ateis ar neateis Elijas išgelbēti Nukryžiuotojo?

[37]Jēzus giliai atsidusęs, ir ištaręs: « Atlikta! » — atidavē dvasią, t.y. nustojo kvēpavęs: mirē. Jon 19,30.

[38]Jēzaus kančią ir mirtį ant kryžiaus lydējo eilē nuostabių ženklų: sutemo, žemē sudrebējo, šventyklos uždanga plyšo pusiau. Šventykloje buvo dvi uždangos: viena prie išorinių durų, o antra viduje, — skyrē šventąją

uždanga perplyšo pusiau nuo viršaus iki apačios. [39]O centurijonas, kuris stovėjo priešais jį, matydamas, kad jis šitaip mirė, tarė: «Iš tikro šitas žmogus buvo Dievo Sūnus.»

[40]Buvo gi ir moterų, žiūrinčių iš tolo, tarp kurių buvo Marija Magdalena, ir Marija, Mažesniojo Jokūbo ir Jozės motina, ir Salomė. [41]Josios, kai jis dar buvo Galilėjoje, jį sekė ir jam tarnavo. Ir daugelis kitų, kurios kartu su juo buvo atvykusios į Jeruzalę.

4. Palaidojimas

[42]Ir, kai jau atėjo vakaras, kadangi tai buvo Pasirengimo diena, tai yra subatos išvakarės, [43]Juozapas iš Arimatėjos, garbingas sinedriumo narys, kuris ir pats laukė Dievo karalystės, atėjęs, drąsiai įėjo pas Pilotą

---

dalį nuo švenčių švenčiausiosios /Iš 26,31-37; J. Flavijus, Bell. Iud. V,5.4/. Kuri iš šių uždangų plyšo pusiau, neaišku. Dauguma egzegetų yra linkę manyti, kad tai buvusi išorinė uždanga, kuri visiems buvo matoma. Evangelistas mini šį faktą, kadangi jis turi simbolinę prasmę, būtent, ženklina, jog su Kristaus mirtimi šventykla savo paskirtį išganymo vyksme baigė, ir prasideda naujoji era ir naujas Dievo garbinimas visuotinėje Kristaus Bažnyčioje.

[39]Centurijonas — šimtininkas, t.y. šimto karių vieneto vadas, vadovavo daliniui, kuriam buvo pavesta įvykdyti pasmerktiesiems — Jėzui ir dviem piktadariams — mirties bausmę. Jis visa atydžiai sekė, visa gerai matė. Jėzaus mirtis ant kryžiaus ir su ja susiję nuostabūs įvykiai, jam padarė tokį įspūdį, kad jis įsitikino, jog Jėzus neabejotinai buvo ne paprastas žmogus, bet Dievo Sūnus, kaip apie jį buvo kalbama, ir kaip jis pats tai pakartotinai teigė.

[40]Jėzaus kančią ir mirtį ant kryžiaus sekė ir stebėjo ne tik šimtininkas, ne tik sinedristai, kurie iš jo tyčiojosi, bet ir kai kurie iš jo sekėjų. Šiųjų tarpe buvo būrelis moterų, kurios buvo atsekusios Mokytoją iš Galilėjos. Evangelistas išvardina Mariją Magdaleną, Mariją Kleopinę, vadinamų Viešpaties brolių Jokūbo ir Jozės motiną, ir Salomę, apaštalų Jokūbo ir Jono motiną. Marijos sūnus Jokūbas nurodomas Mažesniojo pravardžiu, kad būtų galima atskirti nuo antrojo apaštalo Jokūbo, būtent, Zebediejaus sūnaus. Šis pastarasis apaštalų tarpe buvo pripažįstamas Didesniuoju, nes buvo vienas iš trijų Jėzui itin artimų apaštalų, kurie apaštalų sąrašuose visada minimi pirmoje vietoje /Mt 10,2; Lk 6:14; ApD 1,13/.

[41]Evangelistas pastebi, kad kai kurios moters sekė Jėzų jo kelionėse ir jam tarnaudavo. Suminėjęs tris iš jų vardais, priduria, jog buvo dar nemaža ir kitų Jėzui artimų moterų, kurios iš tolo stebėjo jo kančią ir mirtį. Evangelistas nemini švč. Motinos. Mat, ji nebuvo tarp tų, kurios iš tolo stovėdamos stebėjo. Ji stovėjo arti kryžiaus drauge su Jonu apaštalu /Jon 19,25/.

[42]Žydai griežtai užlaikydavo subatą. Šventės dieną jie susilaikydavo ne tik nuo darbo, bet taip pat nuo keliavimo ir net nuo mažo triūso. Todėl prieš subatą bei šventę, iš vakaro, turėdavo pasirūpinti visu tuo, kas buvo būtina šventės dienai. Štai kodėl dieną prieš subatą jie vadindavo pasirengimo diena. Ypatingai diena prieš Velykas buvo didžioji Pasirengimo diena, nes tada reikėjo pasirengti Velykų vakarienei, o taip pat pačiai Velykų šventei, kuri tęsėsi visą savaitę. Morkus, kadangi rašė ne žydams, o romėnams, kuriems žydų papročiai nebuvo žinomi, paaiškina, kad Pasirengimo diena buvo tai diena prieš subatą, prieš šventę.

[43]Kristus mirė tarp 15-16 val. Reikėjo skubėti palaidoti, nes temstant prasidėjo šventė. Romėnai nukryžiuotuosius paprastai palikdavo kyboti ant kryžiaus kurį laiką ir jau mirus. Bet žydai kiekvieną, mirusį ar nužudytą asmenį paprastai tuojau palaidodavo. Mat, Įstatymas reikalavo /AtĮ 21,22/,

ir paprašė Jėzaus kūno. [44]O Pilotas nustebo, nejaugi jis būtų jau mi-
ręs, ir pasišaukęs centurijoną, paklausė jį, ar jis jau miręs. [45]Ir, iš cen-
turijono tai patyręs, atidavė kūną Jouzapui. [46]Tada jis, nupirkęs drobulę,
nuėmęs, įvyniojo į drobulę ir paguldė kape, kuris buvo iškaltas uoloje,
ir ant kapo angos užritino akmenį. [47]O Marija Magdalena ir Marija,
Jozės motina stebėjo, kur jį padėjo.

3. *PRISIKĖLIMAS*

1. Moterys prie kapo

16. [1]Ir subatai praėjus, Marija Magdalena, ir Marija, Jokūbo motina,
ir Salomė nusipirko kvepalų, kad, nuėjusios, jį pateptų. [2]Ir pirmą savai-
tės dieną, labai anksti, ateina prie kapo saulei patekėjus. [3]Tuomet kal-

---

kad nukryžiuotasis būtų palaidotas tą pačią dieną, t.y. dar prieš vakarą. Kristaus atveju, kadangi sekančią dieną buvo Velykos, tai sinedristai kreipėsi į Pilotą, reikalaudami, kad nukryžiuotieji dar prieš saulėleidį būtų nuimti nuo kryžių ir palaidoti /Jon 19,31/. Jie negalėjo prileisti, kad kūnai pasiliktų kyboti ant kryžių per šventę. Tai būtų buvęs, žydams tikras pasibaisėjimas bei pasipiktinimas. Savo ruožtu Jēzaus kūno paprašē vienas iš sinedriumo narių, būtent, Juozapas iš Arimatējos. Jis buvo slaptas Jēzaus sekējas. Jis tikējo, kad Jēzus esąs Mesijas. Taigi paprašē Pilotą, kad leistų nuimti ir palaidoti Mokytojo kūną.

[44-45]Kai Juozapas iš Arimatējos, atējęs, paprašē Pilotą leisti nuimti ir palaidoti Jēzaus kūną, Pilotas nenorējo tikēti, kad jis taip greitai būtų miręs. Todēl pasiuntē centurijoną, kad patikrintų ar tikrai jis yra jau miręs; o, gavęs atsakymą, kad taip, davē Juozapui leidimą jį palaidoti. Ši evangelisto nurodyta aplinkybē leidžia manyti, kad Jēzus buvęs tiek iškankintas, jog palyginamai greitai numiręs. Štai kodēl manome, kad jis bus miręs tarp 15-16 val.

[46]Žydai mirusiojo kūną visų pirma nuplaudavo, paskui ištepdavo kvapiais aliejais, po to įvyniodavo į drobulę, aprišdavo ir, taip įvyniotą, atnešdavo ir paguldydavo kape. Juozapas, gavęs leidimą, įsigyja drobulę, ateina, nuima kūną nuo kryžiaus ir parengia laidojimui, įvyniodamas į drobulę. Jam talkino kitas sinedristas, slaptas Jēzaus sekējas, Nikodemas /Jon 19,39/. Laimingu sutapimu Juozapas turējo naujai išsikaldinęs uoloje kapą, kuris radosi visai netoli nuo Golgotos. Jame paguldē Jēzaus kūną ir ant angos užritino akmenį.

[47]Marija Magdalena ir Marija Kleopienē buvo viso to liudininkēs. Jos buvo norējusios Jēzaus kūną patepti kvepalais, bet nesuskubo, nes artējo šventē. Todēl, žinodamos, kur Jēzus palaidotas, ryžosi tai padaryti po šventēs.

16. [1-3]Šeštadienį po saulēleidžio šventē baigēsi. Moterys, kurios nebuvo suskubusios patepti Jēzaus kūną, kai buvo laidojamas, dar tą patį vakarą pasirūpino įsigyti kvepalų; bet buvo jau vēlu pasiekti kapą. Turējo laukti ryto. Ir vos tik ēmē aušti, Marija Magdalena, Marija Kleopienē ir Salomē, nuskubējo su kvepalais prie kapo, kad pateptų Jēzaus kūną. Beeinant, patekējo saulē, buvo jau šviesu, ir jos galējo visa aiškiai matyti. Pastebētina, kad evangelistas sąmoningai pabrēžia bei nurodo kai kurias aplinkybes, kad parodytų, jog moterų liudymas apie Jēzaus prisikēlimą nebuvo kokia iliuzija, bet aiški tikrenybē. Jos matē, kaip Jēzus buvo laidojamas; jos stebējo, kaip ant kapo angos buvo užristas didžiulis akmuo. Dabar beeidamos prie kapo susirūpinusios statē sau klausimą: kas joms atrisiąs nuo kapo angos aną didžiulį akmenį? Pačios juk nebūtų galējusios jį nuristi.

bėjosi tarp savęs: « Kas nuritins mums akmenį nuo kapo angos? » [4]Ir, pažvelgusios, pamato, kad akmuo nuristas. Mat, jis buvo labai didelis.

2. Angelas praneša, kad Jėzus prisikėlęs

[5]Ir, įėjusios į kapą, išvydo jaunikaitį sėdintį dešinėje, apsivilkusį baltais rūbais, ir labai išsigando. [6]O jis taria joms: « Nenusigąskite! Jūs ieškote Jėzaus: ano Nazaretiečio, Nukryžiuotojo! Jis prisikėlė. Jo čia nėra. Štai vieta, kur jį buvo paguldę. [7]Bet eikite, pasakykite jo mokiniams ir Petrui: — Jis pirma jūsų eina i Galilėją; tenai jį pamatysite, kaip jis jums sakė. — » [8]Ir, išėjusios, bėgo nuo kapo, nes buvo pagautos šiurpo ir siaubo. Ir niekam neištarė žodžio, nes buvo persigandusios.

3. Jėzaus pasirodymai

[9]O prisikėlęs, anksti, pirmąją savaitės dieną, pasirodė pirmiausiai Marijai Magdalenai, iš kurios buvo išvaręs septynis velnius. [10]Ji, nuėjusi, pranešė su juo buvusiesiems, kurie gedėjo ir verkė. [11]Ir tieji, išgirdę, kad jis esąs gyvas ir kad, ji pati jį mačiusi, netikėjo.

---

[4]Ir va, prisiartinusios, pamatē, kad akmuo buvo nuristas ir kapo anga atvira. Šitai jas nustebino ir sujaudino. Kapas atviras! Kas čia atsitiko? Marija Magdalena greičiausiai čia pat, palikusi kitas moteris, bēgte nubēgo pranešti apaštalams, jog kapas yra atviras /Jon 20,1/.

[5] Moterys, kiek atsipeikējusios, išdrįso pagaliau prisiartinti ir pažvelgti į kapo vidų. Paskui atsargiai įējo į kapo prieangį, o iš čia, pasilenkusios, pažvelgē ir į patį kapą. Ir išvydo kapo dešinēje sēdintį ant akmens, ant kurio buvo paguldytas Jēzaus kūnas, jaunikaitį, kurio rūbai buvo tiek balti, kad spindēte spindējo. Reginys jas taip išgąsdino, kad liko tartum be žado. Juk antgamtinēs realybēs artumas visada sukrečia fizinę prigimtį iki pačių žmogaus sielos gelmių.

[6]Jaunikaitis-angelas prabyla ir ramina moteris. Jis žino, ko jos yra atējusios, ir ko ieško, būtent, Jēzaus. Jis joms pareiškia, jog Nukryžiuotasis yra prisikēlęs iš numirusių ir jo čia nēra. Jis parodo joms vietą, kur jo kūnas buvo paguldytas, kad pačios įsitikintų, jog jo nēra, nes jis prisikēlē ir yra gyvas. Moterys supranta, kad jaunikaitis esąs angelas, ne žmogus.

[7]Tuomet angelas joms liepia eiti ir pranešti apaštalams bei tiems, kurie buvo su juo kaip jo mokiniai, ir pirmoje eilēje Petrui, jog Mokytojas yra prisikēlęs ir jie jį išvysią Galilējoje, kaip jis tai jiems buvo iš anksto pranašiškai pasakęs. Vadinasi, jau prisikēlimo dieną angelas pabrēžē Petro primatą. Po Kristaus jo mokiniams turi vadovauti Petras.

[8]Matydamos ir girdēdamos angelą, kuris skelbē Kristaus prisikēlimą ir davē joms nurodymus, moterys tiek išsigando, jog iš baimēs virpējo ir buvo tartum be žado. Išējusios iš kapo, jos bēgo siaubo pagautos ir negalējo nē žodžio ištarti. Atējusios pas apaštalus, papasakojo, ką buvo mačiusios ir girdējusios. Bet apaštalai jų pasakojimą priēme gana skeptiškai. Moterų plepalai! O vis dēl to Petras ir Jonas ryžosi nueiti pas kapą ir pasižiūrēti, kas yra atsitikę /Jon 20,3/.

[10]Nors angelas buvo sakęs, kad Jēzus pasirodysiąs mokiniams Galilējo, kur tikrai vēliau jis pakartotinai jiems pasirodē, tačiau tą patį Velykų rytą jis pasirodē įvairiems asmenims Jeruzalēje. Padavimas kalba, kad Jēzus visų pirma bus pasirodęs švč. Motinai. Bet evangelistai šio įvykio nemini. Jie kalba, kad Jēzus visų pirma pasirodē Marijai Magdalenai. Evangelistas primena, kad tai buvusi ta pati Magdalos Marija, nusidējēlē, kuriai Simono namuose Jēzus pasakē: «Jai daug atleidžiama, nes ji labai mylējo » /Lk 7,47/.

[12]O po šito jis pasirodė dviem iš jų kelyje, kitu būdu, jiems vykstant į kaimą. [13]Ir tie, nuėję, pranešė likusiesiems. Netikėjo nė jiems. [14]Galop pasirodė Vienuolikai, jiems esant prie stalo, ir prikišo jų netikėjimą bei širdies kietumą, kadangi netikėjo tiems, kurie buvo jį matė.

4. Apaštalų siuntimas

[15]Ir jis tarė jiems: «Eidami į visą pasaulį, skelbkite Evangeliją visai kūrinijai. [16]Kas įtikės ir krikštydinsis, bus išgelbėtas, o kas neįtikės, bus pasmerktas. [17]Tuos gi, kurie įtikės, lydės sekantys ženklai: mano vardu išvarys velnius, kalbės naujomis kalbomis, [18]paims gyvates ir, jei

---

Skaičius 7 pas žydus buvo pilnutinis skaičius. Todėl pasakymas — «išvarė septynis velnius» — reiškia išvarė gausybę velnių. Tuo nurodoma, jog ji buvusi didelė nusidėjėlė, ir Jėzus jai atleido nuodėmes, išlaisvindamas iš vergystės velniui. Marija Magdalena, atbėgusi nuo kapo ir pranešusi Petrui, jog kapas yra atviras, grįžo atgal. Čia vaikštinėjo, dairėsi, paskui įėjo į vidų ir išvydo du angelus, kurie ir jai pasakė, jog Jėzus yra prisikėlęs. Ji tačiau buvo tiek sumišusi, jog nepajėgė suvokti, kas čia yra įvykę ir, kas čia dedasi. Išėjusi, ji vėl dairėsi ir verkė; ji dairėsi ir ieškojo Jėzaus. Sutiko vieną vyrą, tačiau, kaip moterims įsakyta ir įprasta buvo anuomet rytų kraštuose, Marija Magdalena nedrįso į jį pažvelgti, juoba, kad dar veidą buvo pridengusi velionu, todėl neatpažino, kad tai buvo Jėzus. Jį atpažino tik iš kalbos. Tuomet puolė prie jo ir bandė apkabinti jo kojas, bet Jėzus nesileido paliečiamas, ir įsakė eiti pranešti apaštalams /Jon 20,11-18/.

[10-11]Vykdydama Jėzaus įsakymą, Marija Magdalena atėjo pas apaštalus ir rado juos užsidariusius bute ir paskendusius liudesyje. Jie buvo užsidarę, nes bijojo būti suimti ir baudžiami, kaip ir Mokytojas. Jie skendėjo liudesyje, nes galvojo, kad visos jų viltys dėl mesijaninės karalystės esą palaidotos su Jėzumi kape. Kai Marija papasakojo mačiusi prisikėlusi Jėzų, jie nenorėjo tikėti. Šitą aplinkybę evangelistas pabrėžia, kad tuo parodytų, jog apaštalai nebuvo lengvatikiai; o jei vėliau jie įtikėjo į Kristaus prisikėlimą, tai tam turėjo tikrų įrodymų.

[12]Dienos eigoje Jėzus pasirodė dviem mokiniams kelyje iš Jeruzalės į Emaus. Šį pasirodymą plačiai aprašo Lukas 24,13-34. Morkus pastebi, kad šis pasirodymas įvyko skirtinga forma, negu anas-Marijai Magdalenai.

[13]Mokiniai, atpažinę Jėzų vakarienės metu, jam staiga išnykus, tą patį vakarą iš Emaus grįžo į Jeruzalę ir papasakojo apaštalams, ką buvo regėję ir išgyvenę. Tuo metu apaštalai buvo susirinkę ir sėdėjo prie stalo. Jiems papasakojo, kaip Jėzus ėjo su jais it nepažįstamas keleivis, ir kaip jie jį pagaliau atpažino vakarienės metu, kai jis ėmė laužyti duoną. Jie užtikrino, jog tai buvo tikrai Jėzus. Juoba, kad jis staiga išnyko jiems iš akių. Kai kurie iš apaštalų tikėjo, kad Jėzus buvo prisikėlęs. Mat, jis buvo pasirodęs jau ir Petrui. Bet vienas kitas vis dar nenorėjo tikėti.

[15]Morkus trumpai sumini paskutinius Jėzaus nurodymus duotus apaštalams, prieš jam įžengiant į dangų. Šiuos nurodymus jis davė apšatalams skaitlingų savo pasirodymų eigoje Galilėjoje. Jis jiems liepė eiti ir skelbti Evangeliją visiems ir visur.

[16]Apaštalai privalo skelbti Evangeliją visiems, bet kiekvienas žmogus yra laisvas tikėti ar netikėti; priimti Evangeliją ar ją atmesti, prisiimant tačiau ir iš to sekančias pasėkas. Kas įtikės į Kristų ir priims jo Evangeliją, tas laimės amžiną gyvenimą; o kas netikės, tas pats save pasmerks.

[17-18]Kaip Jėzus savo mokymą tvirtino gausiais stebuklais, taip jis suteikia galią ir apaštalams antgamtiniais ženklais tvirtinti jų mokymą, skelbiant Kristaus Evangeliją. Šią galią Jėzus suteikė apaštalams bei jų laikų Evangelijos skelbėjams, kai krikščionybė dar nebuvo įsišaknijusi /ApD 2,3; 10,46; 19,6; 1 Kor 12,28/. Po apaštalų eros stebuklai yra galimi ir jie įvyksta, bet tik išimtinais ir ypatingais atvejais.

išgertų ką mirtį nešančio, jiems nepakenks; uždės rankas ant ligonių, ir jie pasveiks.»

5. Įžngimas į dangų

19Taigi Viešpats Jėzus, po to kai jiems pakalbėjo, buvo paimtas į dangų ir atsisėdo Dievo dešinėje. 20O jie, išėję, visur skelbė, Viešpačiui kartu veikiant ir mokymą patvirtinant ženklais, kurie juos lydėjo.

19Praējus keturiasdešimt dienų po prisikēlimo, davęs apaštalams paskutinius nurodymus. Jēzus pagaliau grįžo pas Tēvą į dangų, kad drauge su Tēvu viešpatautų dangui ir žemei /ApD 1,1-3/.

20Evangelija baigiama teigimu, kad visa vyko, kaip Jēzus buvo nusakęs ir įsakęs: apaštalai skelbē Evangeliją visur, o Jēzus, nors ir nematomas, buvo su jais, jiems antgamtiniu būdu talkino, jų mokymą tvirtino gausiais stebuklais, kuriuos apaštalai darē jo vardu.

Kai kas kelia abejonių dēl Morkaus evangelijos pabaigos /9-20/ autentiškumo. Kai kuriuose kodeksuose *anų* eilučių nēra. Vienam antram kodekse po 8 eilutēs paduodami skirtingi teksto variantai. Dauguma tačiau teksto kritikų jas laiko autentiškomis. Šių eilučių autentiškumą bei kanoniškumą patvirtina Tridento Santaryba /Denzinger, Ench. Bibl. nn. 59.60/, o taip pat ir Biblinē Komisija /Ench. Bibl. n. 391/. Nēra negalima, kad Morkus dēl kurių tai priežasčių buvo nutraukęs evangelijos rašymą, ir vēliau ją užbaigē, pridēdamas trumpą sąntrauką apie Jēzaus pasirodymus, apaštalų siuntimą ir dangun įžengimą.

TREČIOJI EVANGELIJA

Trečioji evangelijų knyga priskiriama Lukui. Kas buvo Lukas? Ar tikrai jis yra parašęs šią evangeliją? Kada jis ją bus parašęs? Šie klausimai kyla visų pirma, imantis svarstyti bei studijuoti trečiąją evangeliją.

1. Šv. Lukas. — Apie Luką turime žinių tiek iš N.T. šv. knygų, tiek iš krikščioniško Padavimo.

1. N.T. randame žinių apie Luką Apaštalų Darbų knygoje ir šv. Pauliaus laiškuose.

Šv. Paulius savo laiškuose mini Luką, nurodydamas, kad jis buvo gydytojas, kilęs iš pagonių, buvęs jo artimas bendradarbis ir ištikimas draugas pirmos ir antros nelaisvės metu Romoje /Kol 4,14; Fil 24; 2 Tim 4,11/.

Apaštalų Darbų knygoje Lukas liudija pats apie save. Nėra jokios abejonės, kad šią knygą bus parašęs Lukas. Aprašydamas įvairius įvykius jis vienur kalba pirmuoju asmeniu, kitur pasakoja trečiuoju. Iš to seka, kad tuos įvykius, kurių jis pats buvo betarpis liudininkas, aprašo pirmuoju asmeniu; o tuos, apie kuriuos buvo girdėjęs iš kitų, atpasakoja trečiuoju asmeniu. Šitai leidžia lengvai ir tiksliai nustatyti, kada ir kur Lukas buvo su šv. Pauliumi jo apaštališkose kelionėse bei veikloje.

Pirmą kartą su šv. Pauliumi Lukas pasirodo, kai Apaštalas antrosios savo kelionės eigoje iš Troados vyko į Makedoniją/ApD 16,9/. Pasiekę Makedonijos krantus, jie pirmiausiai apsistojo Filypuose. Iš čia šv. Paulius vyko toliau į Makedonijos ir Achaijos provincijas, aplankant Atėnus ir Korintą. Su juo Lukas nevyko. Jis greičiausiai pasiliko Filypuose/.ApD 16,40/. Lukas vėl keliauja su šv. Pauliumi, kai jis trečiosios apaštališkos kelionės pabaigoje iš Graikijos leidosi atgal Jeruzalės link /ApD 20,6/. Jis pasiliko su Apaštalu Jeruzalėje, Cezarėjoje, kai čia šis buvo kalinamas /ApD 24,22/. Jis lydėjo šv. Paulių, plaukiant į Italiją, keliaujant į Romą ir būnant nelaisvėje Romoje /ApD 27,2; 28,16/.

Taigi iš N.T. žinome, kad Lukas buvo šv. Pauliaus sekėjas ir bendradarbis, kilęs iš pagonių; profesija-gydytojas; uolus talkininkas Evangelijos skelbime; ištikimas draugas Pagonių Apaštalo, jo nelaisvėje Cezarėjoje ir Romoje.

2. Šv. knygų liudijimą apie Luką patvirtina ir papildo krikščioniškas Padavimas.

Senas iš II-IIIšm. paeinąs dokumentas, kuris yra žinomas Prologo vardu /Plg J-M. Lagrange, St. Luc [7]Paris 1948, XIII-XV/, liudija, kad Lukas buvo siras, kilęs iš Antijochijos. Muratori Fragmentas /En Bib. 1, Romae 1961, 1/nurodo, kad Lukas buvo gydytojas; kad jis asmeniškai Kristaus nebuvo matęs; kad pažinęs tačiau apaštalus ir buvęs šv. Pauliaus sekėjas. Istorikas Euzebijus /IV šm./apie Luką rašo, kad jis buvęs antijochietis, gydytojas, ilgametinis šv. Pauliaus sekėjas ir uolus kitų apaštalų bendradarbis /HE III, 4.6: MG 20, 219/. Pagaliau šv. Jeroni-

mas teigia, kad Lukas-antijochietis, gydytojas buvęs aukštos kultūros bei išsilavinimo vyras, mokėjęs gerai graikų kalbą /De vir. III. 7: ML 23,629/.

2. Lukas-evangelistas. — Krikščioniškas Padavimas, nuo pat pirmųjų amžių, liudija, pripažįsta ir tvirtina, kad trečiąją evangeliją bus parašęs Lukas, šv. Pauliaus sekėjas ir bendradarbis; jog jis ją parašęs, imdamas žinias iš tų, kurie buvo Kristų matę ir su juo buvoję, būtent, iš apaštalų, o pirmoje eilėje iš šv. Pauliaus; kai tuo tarpu jis pats Išganytojo nebuvo matęs./ Plg. Muratori Frag.: En. Bib. 1; Irenaeus: Haer. III, 1.1: MG 7, 844; Eus.: HE III, 4.6: MG 20,219; Jeronimas, De vir. ill.: ML 23,629 ir k/Kad trečiąją evangeliją tikrai bus parašęs Lukas: šv. Pauliaus mokinys, krikščionis iš pagonių, išsilavinęs helenistas, profesija gydytojas, — tai rodo ir liudija pati evangelija.

1. Įvade evangelistas pristato save ne kaip pasakotoją, bet kaip atpasakotoją įvykių ir mokymo, kurį Kristus skelbė ir vykdė, vaikštinėdamas po Galilėją; keliaudamas į Jeruzalę ir būdamas Jeruzalėje. Jis prisipažista, nebuvęs iš tų, kurie « patys nuo pat pradžios visa matė ir yra tapę Žodžio tarnai » /LK 1,2/. Jis pabrėžia tačiau, jog turėjęs progos būti su tais, kurie visa matė, ir iš jų tai sužinojo; o, sužinojes, stengėsi ištikimai ir iš eilės visus tuos dalykus atpasakoti bei aprašyti. Ir tikrai, skaitant trečiąją evangeliją, pastebime, jog joje yra mažiau smulkmenų bei pastabų, kurias galėjo atsiminti ir suminėti tik betarpis įvykių liudininkas, koks buvo šv. Jonas, ar šv. Matas. Trečioje evangelijoje neužtinkame tokių smulkmenų, kaip — « Jėzus buvo pavargęs... Buvo šešta valanda »/Jon 4,6/. « Jie juokėsi iš jo »/Mt 9,24/ Ir p.

2. Iš trečiosios evangelijos pasakojimo galima spėti, kad ją bus parašęs gydytojas. Mat, aprašydamas įvairius Kristaus įvykdytus stebuklingus pagydymus, Lukas nesitenkina vien tik fakto suminėjimu, bet paprastai nurodo mediciniškąą ligos ir pagijimo nusakymą. Pavyzdžiui, kalbant apie Petro uošvės ligą, kai Morkus paprastai sumini, jog jį gulėjo turėdama temperatūros, Lukas nurodo, kad jį turėjo aukštą temperatūrą, vadinasi, buvo rimtai susirgusi /Mk 1,30; Lk 4,38/. Kalbant apie raupsuotojo pagydymą, kai kiti evangelistai mini, jog tai buvo raupsuotasis, Lukas specifikuoja, nurodydamas, jog tai buvo jau kiaurai raupsais apimtas ligonis, vadinasi beviltiškoje padėtyje /Mk 1,40; Lk 5,12/. Vietoje paralitikas Lukas vartoja technišką medicinoje priimtą terminą-suparaližuotasis-paralelumenos /Lk 5,18/. Klbant apie kraujaplūdžio liga sergančios pagydymą, Lukas ne tik mediciniškai aprašo pačią ligą, bet taip pat nurodo, kad gydytojai negalėję jai nieko padėti. Čia Lukas tam tikru atžvilgiu pateisina gydytojus, pabrėždamas ligos sunkumą: kai tuo tarpu kiti evangelistai aiškiai priekaištauja daktarams, pažymėdami, jog jie, nežiūrint kad moteris išleido jiems visus savo pinigus, jai nieko nepadėjo /Lk 8,43; Mk 5,55/. Studiozai ir tie, kurie yra patyrę medicinoje, teigia, kad trečioje evangelijoje ir Apaštalų Darbų knygoje užtinkama bent 400 mediciniškų terminų.Plg Hoobart, The medical language of St. Luke: cit. Otto Hophan, Gli Apostoli, Roma 1951, 343.

3. Kai lyginame trečiąją evangeliją su šv. Pauliaus laiškais, tai lengvai įsitikiname, kad trečiosios evangelijos autorius turėjo būti artimas Pagonių Apaštalui. Šis artimumas pastebimas tiek kalboje ir stiliuje, tiek mintyse ir idėjose.

Iš daugybės kalbinių bei stilistinių panašumų, kurie yra užtinkami šv. Pauliaus laiškuose ir trečiojoje evangelijoje, tesuminėsime tik keletą

būdingesnių. Kaip šv. Paulius, taip ir trečiosios evangelijos autorius Dievą tituluoja — « gailestingumo Tėvas » /2Kor 1,3; Lk 6,36/. Kaip Apaštalas, taip ir trečiasis evangelistas kalba apie « aklą aklo vadovą » /Rom 2,19; Lk 6,39/. Kaip Pagonių Apaštalas, taip ir trečioji evangelija naudoja tą patį išsireiškimą — « darbininkas vertas savo užmokesčio » /1 Tim 5,18; Lk 10,7/. Tai tik vienas antras iš daugybės randamų šios rūšies panašumų, o ir daugiau negu panašumų, — tapatumo žodžiuose ir išsireiškimuose.

Bet ypač artima yra trečioji evangelija šv. Pauliui savo turiniu: idėjomis bei išganymo teologija. Kai Matas pristato Jėzų kaip žadėtą ir lauktą Mesiją; kai Morkus kalba apie Jėzų-žmogumi tapusį Dievą; tai trečioji evangelija pristato Jėzų-Gerąjį Ganytoją, Gailestingąjį, kuris atleidžia nuodėmes, eina, gera darydamas; o visa tai taip artima Pagonių Apaštalo mokymui. Šv. Paulius savo laiškuose nuolat kalba apie nuodėmę, apie atgailą, apie išsilaisvinimą iš nuodėmės, kurį laiduoja Kristus per malonę. Be to, šv. Paulius nuolat kalba apie Kristų, kuris neša išganymą, padaro žmogų Dievo įsūniu, laiduoja dangiškų turtų paveldėjimą; kuris įjungia kiekvieną į savo Mistinį Kūną, leisdamas jau žemėje gyventi dievišku gyvenimu./Plg. Rom 1,6; Gal 3,28; Ef 1,3; 4,7 — Lk 2,14.31 4,24; 24,24/ Kaip šv. Paulius su žydais buvo žydas, su graikais-graikas, kad visus išgelbėtų; kaip jam nebuvo nei graiko, nei žydo, bet visiems pasidarė visa, kad visus išgelbėtų, taip ir trečiosios evangelijos autorius rūpinasi atpasakoti visa taip, kad neužgautų nei pagonių, nei žydų. Matas ir Jonas paduoda skaudžios kritikos prieš žydus ir specialiai prieš fariziejus /Mt 5,20; 16,6; 23,14-26; Jon 5,16; 6,41; 7,13; 8,57ss; 9,40/. Lukas šio vengia. Jis, priešingai, cituoja tuos Kristaus žodžius iš kurių trykšta Išganytojo meilė savo tautai /Lk 19,41; 23.28/. Iš kitos tačiau pusės trečiosios evangelijos autorius stengiasi neminėti nei to, kas galėjo užgauti pagonis. Taip jis apleidžia Kristaus žodžius apaštalams, kai jis jiems liepia neiti į pagonių kelią, bet eiti tik pas Izraelio namų avis /Mt 10,5/. Jis taip pat apleidžia Kristaus pokalbį su moteriške Kananiete, kur Jėzaus pasakymas — « nedera imti duoną nuo vaikų stalo ir ją mesti šuneliams » — galėjo būti atstumiantis krikščionims iš pagonių./Plg. Mk 7,24/Ir vėl iš kitos pusės jis mielai mini tai, kas samoritonams ir pagonims galėjo teikti malonumo /Lk 7,1...; 10,29...; 17,18/. Trečiasis evangelistas pristato Kristų, kuris Izraeliui yra garbė, o pagonims išganymo šviesa; kuris apaštalus siunčia skelbti Evangeliją, pradedant nuo Jeruzalės, bet pasiekiant visus žemės kraštus ir teikiant išganymą visoms žemės giminėms /Lk 2,29s; 3,6; 24,45s/. Be to, trečioji evangelija pilnai sutaria su šv. Pauliumi Eucharistijos įsteigimo aprašyme /Lk 22,19 — 1Kor 11,22s/, ir skiriasi nuo pirmųjų dviejų evangelistų paduodamo teksto /Mk 14,22; Mt 26,26/. Pagaliau dar viena aplinkybė sieja trečiąją evangeliją su šv. Pauliumi, būtent, tik Pagonių Apaštalas ir trečioji evangelija mini, kad Kristus po prisikėlimo pirmiausiai pasirodė Petrui /1Kor 15,5-Lk 24,34/.

Iš to, kas pasakyta, seka, kad trečiąją evangeliją bus parašęs tikrai Lukas, šv. Pauliaus palydovas ir bendradarbis, kurį Pagonių Apaštalas vadina mylimuoju gydytoju /Kol 4,14/ ir pristato kaip giriamą visose bažnyčiose /2Kor 8,18/; kurį — visas krikščioniškas Padavimas laiko ir nurodo trečiosios evangelijos autoriumi.

3. Kada. — Lukas bus parašęs trečiąją evangeliją? Ieškant atsakymo į šį klausimą, naudinga yra žvelgti į Luko apaštališkos veiklos chronologiją.

Lukas Evangelijos scenoje pirmą kartą pasirodo 51 m. Jis randasi Troadoje. Čia jis prisijungia prie šv. Pauliaus, kuris ryžosi vykti į Makedoniją. Iš Troados jie pasiekia Filypus /ApD 16,10.../Iš Filypų šv. Paulius vyksta toliau į Makedonią ir į Achają. Luko su juo šioje kelionėje nėra. Jis greičiausiai pasiliko ilgesniam laikui Filypuose. Tik 58 m, kai šv. Paulius trečiosios savo apaštališkos kelionės pabaigoje buvo begrįžtąs į Jeruzalę, jį vėl lydi Lukas /ApD 20,6/. Iš Filypų, jie išplaukia į Troadą, o iš ten, su įvairiais sustojimais, į Cezarėją, Palestinoje /ApD 21,8/. Iš Cezarėjos pasiekia Jeruzalę, kur Apaštalas yra suimamas. Kai šv. Paulius buvo kalinams Cezarėjoje, Lukas yra su juo. Tai tęsėsi nuo 58 iki 60 metų, valdant Palestiną Romos prokuratoriui Feliksui/.ApD 24,22/. 60 metais Feliksą pakeitė Festas. Šis, žydams reikalaujant, ėmėsi spręsti šv. Pauliaus bylą. Byla baigėsi Apaštalo apeliavimu į ciesorių. Paulius buvo pasiųstas į Romą. Jį lydėjo Lukas /ApD 27,2/. Romą jie pasiekė 61 m. Lukas čia pasiliko su Apaštalu ir jam, kaip kaliniui, įvairiaip talkino /ApD 28,16/. Pats Paulius savo laiškuose mini, kad Lukas su juo buvo Romoje jo pirmosios nelaisvės metu /Kol 4,14; Fil 24/. Romoje Lukas turėjo progos pažinti evangelistą Morkų /Kol 4, 10/ ir visą eilę kitų Bažnyčios darbuotojų. Nėra negalima, kad Lukas šia proga Romoje bus sutikęs ir šv. Petrą. Ar Lukas bus pasilikęs visą laiką Romoje su šv. Pauliumi jo pirmosios nelaisvės metu, neturime tikslių žinių. Nėra negalima tačiau, kad jis bus išvykęs kuriam laikui į Rytus, į Graikiją, palikdamas Apaštalą nelaisvėje Romoje. Pats šv. Paulius galėjo jį pasiųsti aplankyti krikščioniškas bendruomenes Achaijoje ir kitur. Kiti tačiau mano, kad Lukas bus pasilikęs Romoje iki 64 m. Pagal juos Lukas drauge su šv. Pauliumi, jau paleistu iš nelaisvės, palikęs Romą ir pasitraukęs į Graikiją, kai Neronas 64 sudegino Romą ir pradėjo persekioti krikščionis./Plg. G. Ricciotti, Paolo Apostolo, Roma, 1946, 119-121/ 66 m šv. Paulius vėl nelaisvis Romoje. Pradžioje randasi vienas. Bet vėliau atskuba pas jį Lukas /2 Tim 4, 11,16/. Vadinasi, Lukas išbuvo Rytuose, greičiausiai Graikijoje, iki 66 m pabaigos. Romoje jis buvo 67 m. Šv. Pauliui mirus kankinio mirtimi, Lukas paliko Romą ir grįžo tikriausiai atgal į Graikiją, kur praleido savo likusį gyvenimą. Mirė kankinio mirtimi, bet kur ir kada, nežinia /O. Hophan, Gli Apostoli 351s/.

Iš to, kas pasakyta, nesunku matyti, kad Lukas turėjo progos, galimybės ir laiko studijuoti ir rašyti. Ypatingai geras sąlygas studijoms ir rašymui jis turėjo, kai ištisus du metus išbuvo prie šv. Pauliaus jo nelaisvėje Cezarėjoje /58-60 mm/, ir paskui taip pat beveik du metus Romoje /61-62/. Be to, galėjo rašymui pasišvęsti ir būdamas Graikijoje /63-66/.

Lukas, kaip žinome, parašė ne tik trečiąją evangeliją, bet ir Apaštalų Darbus. Abi knygas jis dedikuoja tam pačiam asmeniui Teofiliui. Evangeliją, kaip pats mini įvade į Apaštalų Darbus, parašė pirmiau.

Abi knygas Lukas tikriausiai rašė ne paskubomis, ne ant greitųjų, bet po atydžių studijų ir kruopštaus darbo, vertinant ir tvarkant medžiagą bei davinius; paskui visa tvarkingai ir ištikimai surašant. Šio darbo bei šių pastangų ypač pareikalvo evangelijos rašymas, kadangi turėjo aprašyti įvykius, kurių pats nebuvo matęs; kai tuo tarpu Apaštalų Darbų knygoje užrašė daugelį dalykų, kuriuos jis pats buvo išgyvenęs. Įvade į evangeliją Lukas mini, kad jis ėmėsi rašyti tik po to, kai visa atydžiai išstudijavo, ir rašė, stengdamasis visa iš eilęs paduoti; visa pilnai ir ištikimai aprašyti /Lk 1,1-4/.

Visai galimas daiktas, kad Lukas jau šv. Pauliaus nelaisvės metu Cezarėjoje bus pradėjęs dirbti prie evangelijos rašymo. Turėjo progos dienų dienomis išsikalbėti su Apaštalu. Netrūko ryšių su Jeruzale ir su krikščioniškų bendruomenių vadais, kurie iš toli ir iš arti atvykdavo aplankyti kalinamo Apaštalo. Praleidžiant du metus vienoje vietoje, tikrai nestigo nei laiko imtis rašymo darbo. Pats šv. Paulius galėjo Luką paskatinti imtis parašyti evangeliją, skiriant ją tiems, kuriuos jis buvo pagimdęs Kristui, apaštalaudamas M. Azijoje, Makedonijoje ir Achaijoje. Šią mintį šv. Pauliui ir Lukui galėjo duoti Mato evangelija, kuri tuo metu galėjo jau būti žinoma Palestinoje. Ši buvo skirta žydams bei krikščionims iš žydų. Todėl lengvai galėjo ateiti šv. Pauliui mintis, kad būtų naudinga duoti evangeliją ir krikščionims iš pagonių.

Atvykus į Romą ir bebūnant čia vėl apie porą metų prie kalinamo Apaštalo /61-62/, Lukas turėjo ir laiko ir sąlygas atsidėti rašymo darbui. Čia jis sutiko Morkų ir iš jo tikriausiai sužinojo, kad buvo berašąs ar jau parašęs antrąją evangeliją, skirtą romėnams. Nėra jokios abejonės, kad Lukas susipažino su Morkaus rašoma, ar parašyta evangelija. Susipažinęs su pirmosiomis dviem evangelijomis, Lukas pastebėjo, kad jose yra spragų: nesuminėtų įvykių, nepaduotų reikšmingų pamokymų. Be to, jis matė taip pat, kad Jeruzalės ir Palestinos Bažnyčia turėjo Mato parašyta evangeliją, kad romėnai turėjo Morkaus evangeliją, bet tokios evangelijos neturėjo visos šv. Pauliaus įsteigtos M. Azijos ir Graikijos krikščioniškos bendruomenės. Šitai jį dar daugiau pastumėjo « visa nuo pradžios rūpestingai ištyrus, surašyti iš eilės naujoje evangelijos knygoje /Lk 1,4/. Atrodo todėl, kad esminį evangelijos rašymo darbą Lukas bus atlikęs Romoje 61/2 m. Nėra tačiau negalima, kad evangelijos rašymą Lukas bus galutinai užbaigęs Graikijoje tarp 62-64 metų, kaip tai teigia šv. Jeronimas /In Mt: ML 26,18/.

Kadangi evangeliją Lukas parašė pirmiau negu Apaštalų Darbus, tai, sprendžiant evangelijos parašymo laiką, svarbu žinoti, kada yra parašyta Apaštalų Darbų knyga. Dauguma autorių teigia, kad Apaštalų Darbų knyga buvo parašyta ne anksčiau 62 ir ne vėliau 63 metų. Tai sprendžiama iš to, kad Apaštalų Darbų knygoje minima, jog šv. Paulius yra jau ištisus dvejus metus Romoje kalinys, ir knyga tuo baigiama /ApD 28,30s/. Vadinasi, knyga bus buvusi baigta rašyti pirma negu šv. Paulius buvo paleistas, kas įvyko 63 mt.; kitaip Lukas juk būtų paleidimo faktą suminėjęs. Kiti tačiau mano, kad Lukas buvo bebaigiąs rašyti Apaštalų Darbų knygą Romoje, bet, kilus Nerono persekiojimui (64 m), rašymą turėjo nutraukti ir paskui jau neturėjęs progos ją toliau tęsti. Kiekvienu taigi atveju Apaštalų Darbų knyga bus buvusi parašyta ne vėliau 64 m pradžios; o tuo pačiu trečioji evangėlija turėjo būti parašyta prieš tai: vadinasi, 62-63 m.

4. Š a l t i n i a i. — Lukas, rašydamas trečiąją evangeliją, naudojosi rašytais ir žodiniais šaltiniais. Tai jis pats pabrėžia įvade, sakydamas: « Kadangi daugelis ėmėsi suredaguoti pasakojimą apie mūsuose įvykusius dalykus, kaip mums yra perdavę tie, kurie nuo pradžios patys yra matę ir tapę Žodžio tarnais, pravartu tad atrodė ir man, kuris esu visa nuo pat pradžios rūpestingai ištyręs, parašyti tau... » /Lk 1,1-3/.

Kas yra tie, kurie buvo ėmęsi redaguoti įvykius, susijusius su Kristumi ir jo apaštališka veikla? Tikriausiai tai buvo Morkus, kuri Lukas gerai pažino, ir su kuriuo drauge buvojo Romoje /Kol 4,10.14/. Ir apie Matą bei jo parašytą evangeliją Lukas neabejotinai bus girdėjęs, o gal ir susipažinęs, kai buvo Cezarėjoje. Bebūnant Palestinoje ir Jeruzalėje,

Lukas galėjo susipažinti su vienu ar kitu rašytu dokumentu, ypač kas liečia vadinamą Kristaus vaikystės istoriją. Nėra negalima, kad pats Zacharijas, ar Jonas Krikštytojas, ar kuris nors iš Jono mokinių bus galėjęs aprašyti įvykius, kurie minimi pirmuose dviejuose trečiosios evangelijos skyriuose.

Pagrindiniai tačiau Luko panaudoti šaltiniai buvo žodiniai pasakojimai, kuriuos jis girdėjo iš tų, kurie «nuo pradžios patys visa tai buvo matę,» t.y. iš betarpių įvykių liudininkų.

Pirmasis ir pagrindis žinių šaltinis Lukui buvo šv. Paulius. Jo skelbiamą Evangelijos Žodį Lukas girdėjo ir užrašė. Šv. Paulius teisėtai yra laikomas betarpiu Evangelijos liudytoju, kadangi jis visa buvo išmokęs iš jam suteikto apreiškimo, kaip jis tai aiškiai pabrėžia laiške Galatams, sakydamas: «Taigi, sakau jums, kad mano paskelbtoji Evangelija ne žmonių mokslas, nes ne iš žmonių aš ją gavau ir neišmokau, bet Jėzaus Kristaus apreiškimu» /Gal 1,11/.

Lukas tikriausiai bus sutikęs, pažinęs ir bendravęs taip pat su šv. Petru, kai šis lankėsi Antijochijoje /Gal 2,11/, ir kai pats Lukas buvo Romoje.

Be to, Lukas pažino Viešpaties brolį Jokūbą, Jeruzalėje /ApD 21,18/.

Pagaliau yra beveik tikra, kad Lukas bus sutikęs ir mylimiausiąjį Kristaus mokinį Joną apaštalą. Pagal Padavimo liudijimą, Jonas kurį laiką bus gyvenęs Efeze. Lukas, keliaudamas po M. Aziją, neabejotinai bus aplankęs Efezą. Iš to, kaip jis aprašo šv. Pauliaus buvimą ir veiklą Efeze, matyti, kad šis svarbus prekybos ir kultūros centras jam buvo gerai žinomas. /Plg Apd 19,1-40/ Kadangi apaštalas Jonas, Kristaus pavedimu nuo kryžiaus /Jon 19,25s/, globojo švenč. Dievo Motiną, tai Lukas pas jį galėjo turėti progos pažinti ir švenč. Mariją. Iš jos jis galėjo sužinoti visa tai, ką aprašo pirmuose dviejuose trečiosios evangelijos skyriuose. Kad Lukas tikrai bus pažinojęs švenč. Mariją, ir kad iš jos bus sėmęsis žinias apie Jėzaus pradėjimą, gimimą ir vaikystę, galima spėti iš jo užrašytos pastabos: «O Marija įsidėmėjo visus šiuos dalykus, svarstydama juos savo širdyje» /Lk 2,19/.

Luko taigi panaudoti šaltiniai, rašant trečiąją evangeliją, buvo gausūs, patikimi ir, sakyčiau, gyvi, nes betarpiai susiję su aprašomais įvykiais.

5. Pobūdis. — Kalbant apie trečiosios evangelijos pobūdį, reikia pastebėti, kad Lukas nesitenkina vien šaltinių nurodymu; o pabrėžia, jog turimas žinias, kalbamus bei aprašomus įvykius jis yra atydžiai ištudijavęs; ir tik po to ėmęsis rašyti ir rašęs ištikimai ir, galimai, iš eilės. Šiuo Lukas siekė duoti evangelijos pasakojimui ne tik įtikimumą, bet tiesiog tikrumą, kad tuo būdu pasakojimas apie Kristų, jo darbus ir mokslą liktų visam gyvas, kaip jis buvo gyvas, jam visa tai berašant, taip kad jis apie tai kalba, kaip apie «mūsuose įvykusius dalykus» /Lk 1,1/. Kaip kitos, taip ir trečioji evangelija yra istorinis — biografinis veikalas. Lukas Kristų ir išganymo istoriją įrėmina pasaulio istorijos rėmuose. Kristaus gimimą ir jo apaštališkos veiklos pradžią jis jungia su Romos istorija: su ciesorių Augusto ir Tiberijaus viešpatavimu/.Lk 2,1; 3,1/. Kristų taigi Lukas pristato ne kaip senai kada buvusį, nežinomą, laiko dulkėmis pridengtą, žmonių pasakojimais papuoštą asmenį, bet kaip visiems žinomą, visų atmintyje ir širdyse gyvą ir neužmirštamą Nazareto Mokytoją. Jį jis istorijai paduoda ne kaip archyvinį turtą, bet kaip istorinį asmenį, kuris yra ir lieka visam gyvas Mokytojas ir išganymo nešėjas, amžinai viešpataująs Valdovas savo Bažnyčioje. Lukas taigi

ne Kristaus kroniką paduoda, bet žmogumi gimusį Dievo Sūnų, iš dangaus nužengusį Išganytoją pristato ir liudija. Nors Lukas visa stengėsi iš eilės aprašyti, paisydamas taigi chronologinės įvykių eilės, vienok kai kur jis bevelijo chronologinę eilę paaukoti geresniam minties išryškinimui, paisydamas daugiau loginio minčių suderinimo, negu chronologinių įvykių sugretinimo.

6. P a s k i r t i s. — Lukas evangeliją, kaip ir Apaštalų Darbus dedikavo kokiam tai Teofiliui, kuris jam buvęs artimas ir brangus. Apie šį Teofilių iš Padavimo nieko nežinome. Kai kas mano, kad tai nebuvęs asmuo-individidas, bet veikiau kiekvienas Dievą mylįs krikščionis. Mat, — teofilos — pažymi tą, kuris myli Dievą. Atrodytų taigi, kad Lukas savo evangeliją bus skyręs bendrai krikščioniui: kiekvienam, kuris gali vadintis teofilos, t.y. kuris yra mylįs Dievą. Kaip ten bebūtų Lukas savo evangeliją tikrai nerašė vienam asmeniui. Tiesa, dedikuoti galėjo ir vienam asmeniui, bet skyrė tikrai plačioms tikinčiųjų masėms. Jei Matas pirmąją evangeliją skyrė žydams ir krikščionims iš žydų gyvenantiems Palestinoje; jei Morkus parašė antrąją evangeliją Romos krikščionims; tai Lukas savo evangeliją skyrė Mažosios Azijos ir Graikijos krikščioniškoms bendruomenėms, kurias šv. Paulius kūrė ir kuriose jis pats apaštalavo. O šias bendruomenes daugumoje sudarė graikiškos kilmės ir kultūros krikščionys iš pagonių. Vienok M. Azijoje, Makedonijoje ir Achajoje gyveno nemaža ir žydų, kurių kai kurie buvo tapę krikščionimis. Taigi ir Lukas, kaip ir jo mokytojas šv. Paulius, nors pirmoje eilėje buvo pašaukti apaštalauti tarp pagonių, nenusigręžė ir nuo žydų, bet siekė visus laimėti Kristui. Lukas taigi savo evangelijoje pakartotinai ir primygtinai pabrėžia Evangelijos visuotinumą /Lk 2,14; 24,47/. Jis iškelia ypatingą Dievo gailestingumą, siekiant visus išgelbėti, kurie yra paklydę, nežiūrint ar tai būtų žydai, ar graikai, ar romėnai /Lk 7,11; 8,36; 15,11/. Lukas apleidžia Kristaus ginčus su fariziejais; nemini žydiškų papročių bei talmudiškų reikalavimų. Jo evangelijoje daugiau vyrauja meilė ir gailestingumas, o ne Įstatymo iškreiptas griežtumas bei reikalaujamas fariziejiškas teisingumas/.Mt 5-7; Lk 6,17-49/.

7. K a l b a i r s t i l i u s. — Trečiosios evangelijos graikų kalba yra originali ir turtinga, išsireiškimais įvairi ir formomis graži. Kalbos grynumu ir stiliaus puošnumu Lukas pralenkia kitus N.T. autorius, išskyrus tik Jokūbo laišką ir šv. Pauliaus laišką Žydams. O vis dėl to negalėtume sakyti, kad Luko stilius būtų tobulas ir kalba tikrai gryna. Nuo puošnių klasinių išsireiškimų Lukas lengvai nusileidžia į barbarizmus; nuo grynos ir sklandžios graikų kalbos netikėtai pereina į pasakojimą, kuris aiškiai dvelkia aramajų bei hebrajų kalbos dvasia /Lk 9,51; 12,10; 1,5-25/. Tai lengvai yra suprantama, žinant, kad Lukas bus naudojęsis šaltiniais, kurie buvo semitinės kilmės.

Lukas dažnai vartoja žodelius kai-ir, de-o, gar-taigi. Būdinga, kad Lukas, kalbėdamas apie Kristų, labai retai jį mini tikriniu vardu-Jėzus, Viešpats. Jis jį daugiausiai nurodo įvardžiu autos,jis. Tai reiškia, kad Lukui, kaip ir kitiems evangelistams, Kristus buvo tiek artimas, tiek gyvas, jog nerado reikalo jį nurodyti vardu. Visi žinojo, visiems buvo aišku, kad tai Jis: Jis vienas, tik Jis. Panašiai, kaip nūdien Paduvos gyventojams yra šv. Antanas. Paduvoje šv. Antano vardas neminima: tik Šventasis-il Santo. Vertime mes stengėmės išlaikyti evangelisto stilių, nors tai kartais kliudo kalbos sklandumui. Manau, kad nėra leistina kalbos sklandumą statyti aukščiau už originalui ištikimumą. Juoba, kad

šv. knygos yra tikėjimo šaltinis; ir kad kiekvienas paskiras žodis šv. knygose gali turėti savo gilią prasmę ir ypatingą reikšmę.

8. Turinys bei padalinimas. — Trečiąją evangeliją skirstome sekančiai:

Įvadas 1,1-4
1. Jėzaus vaikystė 1,5-2,52
2. Pasirengimas apaštalavimui 3,1-13
3. Apaštalavimas Galilėjoje 3,14-9,50
4. Apaštalavimas pakeliui į Jeruzalę 9,51-21,38
5. Jeruzalėje-Kančia, mirtis ir prisikėlimas 22-24

9. Bibliografija. — Bažnyčios Tėvų ir senųjų egzegetų sąrašą išsamiai paduoda — E. Magenot: Dictionnaire de la Bible — St Luc — IV, 383-402; Cerfaux-Gambier, St. Luc: Dict. de la Bible Supl. VIII, 546-594.

A. Harnack, Lukas der Arzt, 1906. Th. Zahn, Das Ev Lukas[4], Leipzig 1920. J. Knabenbauer, Ev s. Lucam[2], Parisiis 1926. A. Schlater, Das Ev des Lukas 1931. M-J. Lagrange, St Luc[7], Paris 1948. L. Marchal, St Luc: La St. Bible X, 1946, N. Gelderhuys, Comm on the Gospel o St. Luc. 1950. Otto Hophan, Gli Apostoli, Torino 1951. W.K. Hobert, Medical Language of St Lc, London 1954. A. Vaccari, Vangelo S. Luca: La Sta Bibbia, Firenze 1958. J. Schmid, Das Ev nach Lukas, Regensburg 1960. S. Garofalo, Vangelo S. Luca: La Sacra Bibbia NT, Marietti 1963. C. De Ambroggio, Il Vangelo di S. Luca, Torino 1965. B. Reiche, The Gospel of St. Luc, London 1964. A. Stoger, Das Ev nach Lukas, Düsseldorf 1966.

ŠV. EVANGELIJA PAGAL LUKĄ

PRATARTIS

1,1. — Kadangi daugelis ėmėsi suredaguoti pasakojimą apie mūsuose įvykusius dalykus, [2]kaip juos mums yra perdavę tie, kurie nuo pradžios patys buvo matę ir yra tapę Žodžio tarnais: [3]pravartu tad atrodė ir man, kuris esu viską nuo pat pradžios rūpestingai ištyręs, parašyti tau, kilnusis Teofiliau, nuosekliai, [4]kad žinotum tikrumą tų dalykų, kurių esi išmokytas.

I. JĖZAUS VAIKYSTĖ

1. *APREIŠKIMAS ZACHARIJUI*

[5]Erodo, Judėjos karaliaus, dienomis buvo kunigas, vardu Zacharijas, iš Abijo klasės. Jis turėjo žmoną iš Aarono dukterų, vardu

---

1. [1-4]Lukas pratarmēje, kaip tai graikų-romēnų istorikams buvo įprasta, pareiškia savo pasiryžimą suredaguoti Kristaus skelbtą Evangeliją, aprašant visa pilnai ir nuosekliai, remiantis autentiškais liudijimais bei kruopščiomis studijomis. Savo evangeliją jis skiria kokiam tai Teofiliui, turēdamas prieš akis siekimą, kad Evangelijos pasakojimui būtų duotas tikimumo tikrumas.

[1]Lukas patebi, jog prieš jį kiti buvo ēmęsi surašyti ir perduoti Evangelijos pasakojimą. Nēra abejonēs, kad evangelistas čia turi mintyje pirmąsias dvi evangelijas, būtent, Mato ir Morkaus, o taip pat apaštalų laiškus. Evangelijos pasakojimas, kurį Lukas imasi rašyti, ir kurį kiti prieš jį buvo parašę, paduoda įvykius liečiančius Kristų, jo veiklą ir tuos, kurie yra Kristaus. — Mūsuose — reikia suprasti « mūsų tarpe, kurie esame Kristaus.»

[2]Žinias savo evangelijos pasakojimui Lukas ēmē iš tų, kurie buvo visa matę bei patyrę, t.y. iš betarpių įvykių liudininkų, iš apaštalų, kurie vēliau buvo Kristaus Evangelijos skelbējai /Mk 16,15/.

[3]Imtis rašyti Luką pastumējo kitų pavyzdys. Matydamas, kad kiti buvo jau parašę Evangelijos pasakojimus, ryžosi ir jis rašyti, kad duotų galimai pilnesnį Evangelijos pasakojimą. Jis stengēsi rašyti visa iš eilēs nuo pradžios iki pabaigos, stengdamasis duoti galimai pilną, istoriškai ištikimą ir nuoseklų Evangelijos įvykių atpasakojimą. Savo evangeliją Lukas dedikuoja kokiam tai Teofiliui. Nors nežinome, kas buvo šis vyras, bet jis tikriausiai yra istorinē asmenybē, artima evangelistui, nes jam jis skiria ir antrą savo knygą, būtent, Apaštalų Darbus /ApD 1,1/.

[4]Lukas rašo savo evangeliją, siekdamas, užtikrinti, kad Evangelijos pasakojimas, kaip jis buvo skelbiamas, perduodamas bei mokomas pirminēje Bažnyčioje, yra tikras ir tikētinas.

Elzbieta. [6]Abu jie buvo teisūs Dievo akyse, vykdą be priekaišto visus
Viešpaties įsakymus ir nuostatus. [7]Vienok juodu neturėjo vaikų, nes
Elzbieta buvo nevaisinga, ir abu buvo jau pažengę amžiuje.
[8]O atsitiko, kad jam beeinant savo eilėje kunigiškos tarnybos pareigas,
[9]teko burtu, kaip tai buvo įprasta kunigiškoje tarnyboje, įėjus į Viešpa-
ties Šventyklą, aukoti smilkalus. [10]Visa daugybė žmonių, smilkymo va-
landą, meldėsi lauke. [11]Tuomet pasirodė jam Viešpaties angelas, stovįs
smilkalų altoriaus dešinėje. [12]Zacharijas, išvydęs, išsigando ir baimė jį
apniko. [13]Bet angelas jam tarė: Zacharijau, nebijok! Mat tavo malda
yra išklausyta: tavo žmona Elzbieta pagimdys tau sūnų, ir tu jį pava-
dinsi vardu Jonas. [14]Bus tau džiaugsmas ir linksmybė, ir daugelis džiaug-

---

[5]Pratartyje pažadėjęs visa paduoti iš eilės, Lukas patį pasakojimą pradeda nurodydamas Kristaus gimimo leiką, o tuo pačiu įstatydamas Kristaus asmenį į istorinius rėmus. Tai įvyko karaliaus Erodo viešpatavimo metu. Erodas gyveno Judėjoje, bet Romos Senato pavedimu valdė visą Palestiną nuo 40 iki 4 metų prieš Kristų pagal dabartinį mūsų skaičiavimą, kuris tikrumoje yra vėluojąs maždaug keturiais metais. Taip kad mūsų skaičiavimas nuo Kristaus gimimo reikėtų pastumti 4 metus pirmyn. Kunigas Zacharijas priklausė Abijo klasei, kuri buvo aštuontoji iš eilės. Mat, S.T. kunigai buvo suskirstyti į 24 klases arba dalinius. Kiekvienas dalinys iš eilės atlikdavo savaitinę tarnybą šventykloje /1Kron. 24,7-19/.

[6]Zacharijas ir jo žmona Elzbieta buvo teisūs Dievo akyse, nes ištikimai vykdė visa, ką Įstatymas įsakė, bei ko tautos papročiai reikalavo.

¿Nors abu buvo teisūs Dievo akyse, tačiau moterystėje neturėjo Viešpaties palaimos, nes buvo bevaikiai. O pas žydus, kaip pati Elzbieta pastebi /Lk 1,25l, tai buvo nepalaima ir pažeminimas. Evangelistas, siekdamas daugiau pabrėžti antgamtinį veiksnį Pirmtako gimime, pabrėžia, jog Zacharijas ir Elzbieta jau buvo senyvo amžiaus, kada paprastai vaikų nebesulaukiama.

[8]Kai Zacharijas ėjo kunigiškos tarnybos pareigas šventykloje, Viešpaties angelas jam apsireiškė ir pranešė žinią, jog Elzbieta pradės ir pagimdys kūdikį, kuris bus ateisiman Mesijui kelio rengėjas.

[9]Jei daliniai eidavo tarnybos pareigas šventykloje savaitėmis, tai daliniuose kunigai būdavo skiriami atskiroms pareigoms atlikti burtų keliu. Zacharijuj teko atlikti smilkymo apeigas. Šios apeigos būdavo atleikamos du kartu dienoje: ryte ir vakare. Apeigos vykdavo prie smilkymo altoriaus, kuris radosi pirmoje šventyklos dalyje, vadinamoje Šventoji-Sanctum /3Kar 6,5; Iš 30,1-8/. Kai kunigas šventykloje aukodavo smilkalus, žmonės melsdavosi lauke, prieangyje. Kunigas gi, užbaigęs apeigas, išeidavo ir duodavo nuo laiptų visiems susirinkusiems palaiminimą /Sk 6,22-27/.

[11]Apeigų metu Zacharijas staiga išvydo angelą stovintį altoriaus dešinėje pusėje. Pabrėžimas, kad angelas stovėjęs dešinėje altoriaus pusėje, rodo, kad evangelistas sėmė žinią iš betarpio šaltinio, ir tuo pačiu užtikrina įvykio autentiškumą.

[12]Angelo pasirodymas išgąsdino Zachariją. Tai normalu. Antgamtės artumas kiekvieną žmogų sukrečia /Iš 20,19/.

[13-14]Angelas tuojau nuramina Zachariją ir jam praneša dangišką naujieną, kad Dievo valia susilauks įpėdinio. Zacharijas jau buvo praradęs viltį susilaukti vaikų /Lk 1,18/. Bet, kai buvo jauni, abu su Elzbieta bus prašę Viešpatį šios malonės. Dabar angelas pareiškia, jog Viešpata girdėjo jų maldą ir dabar išklauso. Elzbieta pagimdys sūnų, kuriam pats Dievas duoda Jono vardą. Tai buvo ženklas, kad kūdikis ypatingu būdu priklausys Dievui. Angelas taip pat pabrėžia, jog Kūdikio gimimas atneš džiaugsmą ne tik tėvams, bet ir visiems.

sis jo gimimu. [15]Mat, jis bus didis Viešpaties akivaizdoje, ir negers vyno, nei svaigalų; bus pilnas šventosios Dvasios nuo pat savo motinos įsčių, [16]ir daugelį Izraelio sūnų grąžins prie Viešpaties, jų Dievo. Ir eis jis pirma jo su Elijo dvasia ir galia atgręžti tėvų širdis į vaikus ir neklaužadas į teisiųjų nusiteikimą, parengti Viešpačiui tobulą tautą.»

[18]O Zacharijas sakė angelui: «Iš ko aš tai pažinsiu? Mat, aš esu jau senas ir mano žmona jau pažengusi savo amžiumi!» [19]Ir angelas, atsakydamas, jam tarė: «Aš esu Gabrielius, stovintis Dievo akivaizdoje, ir esu siųstas kalbėti su tavim ir tau pranešti šią linksmą žinią. [20]Ir štai tebūsi nebylys ir negalįs kalbėti iki tos dienos, kurią tai įvyks, nes netikėjai mano žodžiais, kurie išsipildys savo metu.»

[21]O žmonės buvo belaukią Zacharijo ir stebėjosi dėl jo užtrukimo šventykloje. [22]Jis gi, išėjęs, nebegalėjo jiems kalbėti, ir jie suprato, kad šventykloje jis bus išvydęs regėjimą. Ir jis aiškinosi jiems ženklais ir pasiliko nebylys.

[23]Ir įvyko, kad, pasibaigus jo tarnystės dienoms, grįžo į namus. [24]O po anų dienų jo žmona Elzbieta tapo nėščia ir slėpėsi per penkis

---

[15]Jono Krištytojo gimimu džiaugsis ne tik tēvai, bet ir daugelis kitų. Mat, jis bus neeilinis žmogus: bus didis, kaip asmenišku šventumu, taip pašaukimu, nes paruoš kelią ateinančiam Mesijui. Jis bus didis ne tik žmonių, bet ir Dievo akyse. Dievas jį pripildys gausumu malonių nuo pat jo pradējimo motinos įščiose. Susilaikymas nuo svaigalų pas žydus buvo praktikuojamas asketiškais sumetimais. /Plg Sk 6,2-3/.

[16]Jonas rengs Viešpačiui kelią, skelbdamas atgailą, kviesdamas Izraelio sūnus atsinaujinti dvasia: nusivalyti nuo nuodēmių ir grįžti prie Dievo su šventais pasiryžimais ir pažadais. Jono apaštalavimas bus sekmingas. Jis daugelį grąžins prie Viešpaties Dievo /Mt 3,1-12/.

[17]Jonas bus didis ir galingas, koks buvo didysis pranašas Elijas. Jis ateis pirma Kristaus, ir eis jam kelią rengdamas, kaip tai pranašavo Malachijas 3,23... Jis grąžins darną Izraelyje ir neklauždas palenks prie tiesumo bei šventumo ir prie klusnumo Dievo valiai .Jis paruoš išrinktąją tautą, kad būtų pasirengusi ir verta priimti ateinantį Mesiją.

[18]Angelo žodžiai Zacharijo neįtikina. Jis žino, kad tai, ką angelas yra apreiškęs, galētų įvykti tik per stebuklą. Todēl reikalauja, kad angelas kokiu nors antgamtiniu ženklu jį užtikrintų, jog apreiškimas tikrai įvyksiąs.

[19]Zacharijas reikalauja antgamtinio ženklo, angelas jam jį duoda, bet ne kaip malonę, o verčiau kaip bausmę dēl jo netikējimo. Visų. pirma angelas prisistato, kas esąs: jis yra vienas iš angelų, kuris nuolat stovi Dievo akivaizdoje ir vykdo jo valią. Jis vadinasis Gabrielius, yra tas pats, kuris buvo siųstas pas pranašą Danielių, kad apreikštų jam, kada turēsiąs gimti Mesijas /Dan 9,12-24/. Jau pats prisistatymas turējo įtikinti Zachariją, bet angelas duoda ir prašytąjį ženklą, o jis yra, kad Zacharijas taps nebylys, kadangi netikējo apreiškimui. Pasijutęs esąs tikrai nebylys, Zacharijas suprato, kad apreiškimas yra tikras; bet jis negalējo šia žinia ir šiuo džiaugsmu pasidalinti su kitais, ir tai jam buvo bausmē.

[21]Angelo pasirodymas sutrukdē Zachariją, ir jis pasiliko šventykloje ilgiau negu paprastai tai įvykdavo. Minia, kuri laukē lauke, kad, išējęs, kunigas suteiktų įprastą palaiminimą, atkreipē dēmesį į šį užtrukimą.

[22]Zacharijas, išējęs, nebegalējo prabilti į žmones. Jis bandē aiškintis ženklais. Tuomet visi suprato, kad šventykloje jam bus atsitikę kažkas nepaprasto, kad jis bus turējęs antgamtinį regējimą.

[23-24]Nors ir nebylys, Zacharijas tęsē savo pareigas šventykloje, kol nesibaigē jo tarnybos savaitē. Po to grįžo namo. Ir štai, įvyko, ką angelas buvo apreiškęs:. Elzbieta pasijuto esanti nēščia. Kurį laiką ji, tiek iš moterims įprasto kuklumo, tiek iš nuolankumo Dievui, kurio stebuklu ji tapo

mėnesius, sakydama: « Šitaip padarė man Viešpats dienose, kuriomis jis teikėsi nuimti mano pažeminimą žmonių tarpe. »

2. *JĖZAUS ĮSIKŪNIJIMAS*

1. Apreiškimas Marijai

[26]O šeštame mėnesyje angelas Gabrielius buvo Dievo pasiųstas į Ga-
lilėjos miestą, vardu Nazaretas, [27]pas mergelę pažadėtą vyrui, vardu
Juozapas, iš Dovido namų; ir mergelės vardas buvo Marija. [28]Ir, įėjęs pas
ją, jis tarė: « Sveika, malonės pilnoji, Viešpats su tavimi! » [29]O ji, sumi-
šusi dėl to pasakymo, galvojo sau, koks tai būtų šitas pasveikinimas.
[30]Ir angelas tarė jai: « Nebijok, Marija, nes radai malonę pas Dievą!

---

motina, visa tai slėpė nuo žmonių akių, bet dėkojo Viešpačiui už motinystės dovaną, nes tuo jis ją išlaisvino nuo pažeminimo, kurį žydai priskirdavo kiekvienai nevaisingajai.

[26-27]Lukas, aprašydamas Kristaus įsikūnijimą, mini ne tik patį faktą, bet taip pat nurodo eilę su juo susijusių aplinkybių: nurodo laiką, pažymi vietą, pristato asmenis. Tai įvyko šeštame mėnesyje po apreiškimo Zacharijui apie Pirmtako gimimą. Tas pats angelas Gabrielius, kuris apreiškė Jono gimimą, Dievo yra siunčiamas, kad apreikštų Jėzaus gimimą. Tai jis įvykdė, pasirodydamas Marijai, kuri gyveno Nazareto miestelyje, Galilėjoje. Galilėja buvo šiaurinė Izraelio provincija. Nazaretas radosi ir randasi Galilėjos kalnų papėdėje 349 mt aukštyje, ir prieš save turi puošnų Ezdrelono slėnį. Gal dėl to ir vardą gavo Nazaretas. Mat, hebr. nazar-nozoret, reiškia atžalą, gėlę. Kiti tačiau aiškina, kad nazar pažymi sargybinį. Marija buvo jau sužadėtinė, bet dar mergelė, t.y. dar negyvenanti su vyru. Pas žydus moterystės gyvenimas prasidėdavo tik tada, kai sužadėtinis sužadėtinę iškilmingai parsivesdavo į namus. Marijos sužadėtinis buvo Juozapas, kilęs iš Dovido-Judo giminės, bet gyveno Nazarete, t.y. ne Judėjoje, o Galilėjoje. Ar ir Marija buvo iš Dovido-Judo giminės, nėra žinoma; nors krikščioniškoji tradicija dalinai palaiko šią nuomonę, ir kai kurie šv. Rašto tekstai /Lk 1,32; Rom 1,3/ leidžiasi aiškinami šia prasme; netrūksta tačiau tų, kurie teigia, kad Marija bus buvusi iš Levi giminės, nes buvo Elzbietos giminaitė, o ši, būdama kunigo Zacharijo žmona, tikriausiai buvo iš Levi giminės. Visi žydai stengėsi vesti žmonas iš tos pačios Izraelio giminės, bet ypač griežtai šito laikėsi Levi palikuoniai, kurie buvo pašaukti kunigiškai tarnybai. Marijos vardas pas žydus buvo dažnas. Mozės sesuo vadinosi šiuo vardu /Iš 15,20/. Etimologinė šio vardo prasmė yra įvairiai aiškinama. Daug kas mano, kad hebr. mara, iš kurio yra kilęs vardas Marija, reiškiąs — « ponia », « didikė.»

[28]Angelas pasirodė Marijai jos bute, kai ji radosi viena. Angelas, pasirodęs, prabyla: ją sveikina, ją giria, nurodydamas, jog ji yra pilna malonės, jog Viešpats yra su ja. — M a l o n ė s p i l n o j i, t.y. turinti Dievo malonių pilnybę: turinti tiek malonių, kiek daugiau negalima turėti. Netikslu yra versti nei « malonėmis apdovanotoji » /Kavaliauskas/, nei « malonę gavusioji » /Jurėnas/ Malonė Marijoje nebuvo vien paprasta Dievo dovana, bet buvo tiesiog jos būtis, jos gyvenimas. Ji buvo su Dievu ir Dievas buvo su ja, kaip jos globėjas ir užtarėjas /Atį 2,7; Joz 1,5/, o taip pat kaip joje gimstančiojo jo Viengimio Sūnaus Tėvas.

[29]Angelo pasirodymas, o ypač pasveikinimo žodžiai, Mariją sujaudino ir sudomino. Ji galvojo ir klausė savęs, ką turėtų reikšti toks pasveikinimas. Ji ėmė spėti ir nujausti, kad Dievas turi kokius ypatingus planus jos atžvilgiu.

[30]Angelas, matydamas Mariją sumišusią ir išsgandusią, ją ramina ir drąsina, pabrėždamas, jog ji randa pas Dievą ypatingą palankumą.

31 Ir štai pradėsi įsčiose ir pagimdysi sūnų, ir jį pavadinsi jo vardu Jėzus.
32 Jis bus didis ir vadinsis Aukščiausiojo Sūnus. Viešpats Dievas duos jam
jo tėvo Dovido sostą; 33 ir jis viešpataus Jokūbo namams per amžius, ir
jo karaliavimui nebus galo.» 34 O Marija sakė angelui: «Kaip tai įvyks,
kadangi aš nepažįstu vyro?» 35 Ir angelas, atsakydamas, tarė jai: «Šven-
toji Dvasia nužengs ant tavęs, ir Aukščiausiojo galia apgaubs tave savo
šešėliu; todėl ir gimusysis — Šventasis — bus vadinamas Dievo Sūnu-
mi. 36 Štai tavo giminaitė Elzbieta! Ir ji pradėjo savo sūnų savo senatvėje.
Ir va, vadinamoji nevaisingoji, yra jau šeštame mėnesyje. 37 Mat, Dievui
nėra negalimo dalyko.» 38 O Marija tarė: «Štai aš Viešpaties tarnaitė,
tebūnie man, kaip tu pasakei.» Ir angelas pasišalino nuo jos.

---

31 Koks yra anas Dievo palankumas Marijai, angelas paaiškina, nurodydamas, jog ji yra išrinkta būti žadėtojo ir laukiamo Mesijo motina.

32-33 Angelas primygtinai pabrēžia, jog Tasai, kurį ji pradēsianti įsčiose, yra tikrai Mesijas, apie kurį pranašai pranašavo, jog jis kilsiąs iš Jokūbo /Prad 32,29/, ir įamžinsiąs savo protēvio Dovido dinastijos męsijaninį viešpatįvimą iš kartų į kartas be galo ir be krašto /2Kar 7,12-16/. Angelas be to, dar pabrēžia, kad gimsiantysis Mesijas bus tikras Dievo Sūnus, o ne paprastas pranašas, kaip kiti prieš jį buvę. Tekste vartojamas hebraiškas išsireiškimas «vadinsis Dievo Sūnus», mūsiškai tai yra tolygu-bus-yra.

34 Marija tiki angelo žodžiams: tiki, kad visa įvyks, kaip jis sako, bet ji prašo paaiškinti, kaip tai įvyks. Ji turēs tapti motina. Bet, kaip tai galēs įvykti, kad ji nepažįsta ir yra pasiryžusi nepažinti vyro; kad ji yra pažadējusi savo skaistybę Dievui! Taigi kaip ji tapsianti motina? Esamasis laikas graikų kalboje, kaip ir mūsų, kartais turi absoliutinę prasmę: pažymi esamąjį ir būsimąjį laiką. Pav. mūsų pasakymas — «negeriu svaigalų» —, reiškia — «esu pasiryžęs negerti», t.y. «negeriu ir negersiu.» Šia prasme yra suprastini ir Marijos žodžiai — «kadangi aš nepažįstu vyro.» Kitaip jos klausimas būtų beveik beprasmis. Juk ji buvo sužadētinē! Artimiausioje ateityje turējo pradēti moterystēs gyvenimą, o tuo pačiu ne tik galējo, bet ir privalējo turēti santykių su vyru. Jei Marija statē angelui tokį klausimą, o ji tikrai statē, tai reiškia, kad ir moterystēje ji buvo pasiryžusi neturēti santykių su vyrų, išlaikyti skaistybę: žinoma, šį pasiryžimą jie buvo padarę abu su Juozapu. Šitai patvirtina ir ta aplinkybē, kad angelas apsireiškē ir pranešē Jezaus gimimą, Marijai, o ne Juozapui. Juozapą tik vēliau Viešpats apie šitai įspējo /Mt 1,25/. Pastebētina, kad Jono gimimą angelas apreiškē Zacharijui, o ne Elzbietai. Mat, Jonas buvo pradētas, tiesa, specialios Dievo intervencijos dēka, bet naturaliu būdu, o Jēzus buvo pradētas ir gimē antgamtiniu būdu.

35 Angelas atsako į Marijos klausimą, paaiškindamas, kad jos mergystē nēra jokia kliūtis jos motinystei, nes ji pradēs ne iš kūno pageidimo ir ne iš vyro valios /Jon 1,13/, bet iš šv. Dvasios ir Dievo galios veikimo. Šv. Dvasia nužengs ant jos ir pats Dievas apgaubs ją savo galia ir savo buvimu bei veikimu. Kaip Dievas savo buvimą Sandoros Šētroje ženklino nusileidžiančiu ant jos debesiu, taip jis savo dieviško buvimo rūkais apgaubs ir Marija: bus su ja ir veiks joje./ Plg Mt 17,5/ Taip kad ji pradēs įščiose kūdikį iš Dievo. O, kadangi pradēs iš Dievo, tai ir Gimusysis bus ne kaip kiekvienas kitas iš žmonių, o Šventasis ir tikras Dievo Sūnus.

36-37 Kad šitai gali įvykti ir tikrai įvyks, angelas nurodo Elzbietos pavyzdį. Ji buvo žinoma kaip nevaisinga ir buvo jau amžiuje, kada moterys paprastai negali turēti vaikų, o, Dievui veikiant, ji pradējo ir jau yra šeštame neštumo mēnesyje. Jei tai įvyko su Elzbieta, įvyks visa ir su ja, nes Dievas visa gali.

38 Marija, priima su nuolankumu angelo paaiškinimą ir giliai tikēdama pareiškia, jog pilnai pasiveda Dievo valiai ir jo veikimui. — Štai aš Viešpaties tarnaitē — tipiškas hebraiškas išsireiškimas, pareiškiant visišką pasivedimą, atsidavimą /2Kar 25.41/.

2. Marija lanko Elzbietą

39 O tomis dienomis Marija, pakilusi, paskubomis iškeliavo į kalnus:
į Judo miestą. 40 Ji įėjo į Zacharijo namus ir pasveikino Elzbietą. 41 Ir
atsitiko, kad, kai tik išgirdo Elzbieta Marijos pasveikinimą, kūdikis šok-
telėjo iš džiaugsmo jos įsčiose, o Elzbieta tapo kupina šv. Dvasios. 42 Ji
balsiasi sušuko ir tarė: « Palaiminta tu tarp moterų ir palaimintas tavo
įsčios vaisius! 43 Ir iš kur man šitai visa, kad ateitų pas mane mano Vieš-
paties motina?! 44 Nes štai vos tik tavo pasveikinimo garsas pasiekė mano
ausis, šoktelėjo iš džiaugsmo kūdikis mano įsčiose. 45 Ir palaiminta, kuri
įtikėjo, kad išsipildys, kas Viešpaties jai yra pasakyta! »

3. Marijos giesmė-Magnificat

46 Marija tarė:

47 « Mano siela garbina Viešpatį,
ir mano dvasia džiūgauja Dievuje, mano Išgelbėtojuje,

---

39 Marija, sužinojusi, kad jos giminaitė Elzbieta laukiasi kūdikio, vyksta pas ją, kad pasidžiaugtų su ja jos ir savo motinyste iš Dievo malonės.

40 Zacharijas ir Elzbieta, kaip liudija krikščioniškas Padavimas, gyveno AinKarim miestelyje, kuris randasi apie 7 km į vakarus nuo Jeruzalės ir 150 km į šiaurę nuo Nazareto. Įėjusi į namus, Marija įprastu būdu pasveikino Elzbietą. Greičiausiai ją rado vieną namuose.

41 Marijos apsilankymas suteikė Elzbietai ne tik žmogiško džiaugsmo, kurį teikia brangaus asmens atsilankymas, bet leido pajusti ir antgamtinių reiškinių. Kūdikis suvirpėjo įsčiose, o ji pati prisipildė Dievo malonėmis: buvo kupina šv. Dvasios.

42 Šv. Dvasiai veikiant, Elzbieta sušunka ir pranašiškai išpažįsta savo tikėjimą į Marijos dievišką motinystę, ją sveikindama ir prieš ją nusilenkdama, kaip prieš labiausiai palaimintą iš visų moterų. Elzbieta nemini Jėzaus nei vardu, nei jį vadina sūnumi, bet apie jį kalba, kaip apie įsčių vaisių. Taip žydams buvo įprasta kalbėti apie negimusį kūdikį.

43-44 Elzbieta reiškia savo stebėjimąsi, bet drauge ir džiaugsmą. Juk buvo didelė malonė ir nelygstama privilegiją priimti savo namuose Išganytojo Motiną. Juoba, kad šis atsilankymas jai teikia ne tik garbę, bet ir gausių malonių.

45 O prisiminusi, kas įvyko su jos vyru Zachariju, dėl jo netikėjimo angelo apreiškimui, kaip jis buvo nubaustas ištikusia nebylyste, ji giria Mariją, kad įtikėjo angelo žodžiams.

46 Marija, atsiliepdama į Elzbietos pasveikinimą, poetiniais posmais išreiškia savo dėkingumo, meilės ir tikėjimo jausmus Dievui. Panaudojant mintis ir tekstus, paimtus iš S.T., ji šlovina didį, gerą ir galingą Dievą, kuris maloningai žvelgia į menkuosius ir atmeta išpuikėlius; iškelia mažuosius ir pažemina didžiuosius; apdovanoja neturtėlius ir tuščiomis paleidžia turtuolius; globoja ištikimuosius savo tautos vaikus, tesėdamas savo gailestingumo pažadus. S.T. netrūksta pavyzdžių, kur giesmės posmais išreiškiami vieno ar antro asmens dėkingumo jausmai Dievui. Mozė giedojo Viešpačiui, kai jis savo galia išvedė tautą iš Egipto /Iš 15,1-20/. Savo dėkingumą Viešpačiui poetiniais posmais išreiškė Ona, kai Dievo intervencijos dėka pradėjo įsčiose sūnų, Samuelį /1Kar 2,1-10/. Nenuostabu todėl kad ir Marija galėjo giesmės žodžiais dėkoti Dievui. Galėjo taip pat būti, kad Marijos iš įkvėpimo pasakytus žodžius, dėkojant Dievui, eilėmis užrašė Zacharijas, kuris savo ruožtu eilėmis išreiškė padėką Viešpačiui, kai gimė Jonas.

47-48 Marija žino savo menkumą, užtat tuo labiau dėkoja Dievui, kad jis atkreipė į ją savo dėmesį ir suteikta dieviškos motinystės malone ją

48nes jis pažvelgė į savo tarnaitės menkumą.
Juk štai nuo dabar mane palaiminta vadins visos kartos!
49Mat, didžių dalykų padarė man Galingasis,
ir šventas yra jo vardas.
50Ir jo gailestingumas į kartų kartas
tiems, kurie jo bijosi.
51Parodė savo rankos galią,
išsklaidė išpuikėlius jų širdžių užmąstyse.
52Numetė galiūnus nuo sostų,
ir išaukštino menkuosius.
53Pripildė gėrybėmis alkstančiuosius,
ir turtuolius paleido tuščius.
54Padėjo Izraeliui, savo vaikui,
prisimindamas gailestingumą,
55Kaip buvo kalbėjęs mūsų tėvams:
Abraomui ir jo palikuoniams į amžius.»
56O Marija pasiliko su ja apie tris mėnesius. Paskui grįžo į savo namus.

3. *PIRMTAKO GIMIMAS IR JO JAUNYSTĖ*

1. Jono Krikštytojo gimimas

57O Elzbietai atėjo laikas, kad ji gimdytų, ir pagimdė sūnų. 58 Kai-
mynai ir jos giminės išgirdo, kad Viešpats jai suteikė didį savo gailestin-
gumą, ir jie džiaugėsi su ja.

---

tiek išaukštino, kad nuo dabar visi ją laikys labiausiai palaiminta iš visų moterų.

49Tai, kas įvyko Marijoje, rodo Dievo galingumą ir jo šventumą. Jis daro didžiausius stebuklus, kad jo Sūnus gimtų iš nekaltos ir nesuteptos mergelės, nepažeidžiant jos mergystės, bet pašvenčiant jos motinystę.

50Dievas yra galilestingas visiems, kurie jo bijosi, t.y., kurie jį pripažįsta savo Viešpačiu.

51Marija kalba apie Dievą būtuoju laiku. Tačiau Dievuje nėra laiko. Todėl naudojamas būtasis laikas yra imtinas absoliutine prasme. Dievas visada ir visiems rodo savo rankos, t.y. savo jėgos galią, kad atmestų nuo savęs išpuikėlius ir neleistų išspildyti jų užmąstims, kurios kyla iš jų puikybės.

52-53Dievas pažemina išpuikusius galiūnus, o išaukština paniekintuosius. Jis alkstančiuosius ne tik apdovanoja, bet tiesiog pripildo gėrybėmis, o turtuolius atstumia nuo savęs tuščiomis. Aišku, čia visų pirma turima mintyje dvasinės gėrybės.

54Viešpats amžiais globojo Izraelį, kurį jis buvo pasirinkęs kad būtų jam namiškis, ir kuriam jis buvo žadėjęs savo gailestingumą ir palaiminimą per savo duotus pažadus Abraomui ir jo ainijai.

56Marija pasiliko pas Elzbietą apie tris mėnesius. Kadangi ji atvyko, kai Elzbieta jau buvo šeštame neštumo mėnesyje, todėl reikia manyti, kad ji pasiliko su Elzbieta, kol jai gimė kūdikis. O jam gimus, kai Elzbieta jau nebuvo reikalinga pagelbos, Marija sugrįžo atgal į Nazaretą.

57A t ė j o l a i k a s, k a d g i m d y t ų... Semitiškas išsireiškimo būdas. Mūsiškai reikėtų žiaip išsireikšti: Atėjus metui, Elzbieta pagimdė sūnų.

58Jei aplamai kūdikio gimimas yra visiems ir visada linksma naujiena ir džiaugsmo proga, tai labiau tai buvo, kai Elzbieta, buvusi nevaisinga, po ilgų laukimo metų, savo senatvėje pagaliau susilaukė sūnaus. Giminės

59Ir atsitiko, kad aštuntą dieną atėjo kūdikio apipiaustyti, ir buvo
bepavadiną jį jo tėvo vardu Zacharijas. 60Bet jo motina, atsiliepdama,
tarė: «O ne! Jis vadinsis Jonas.» 61Jie gi jai sakė: « Juk nė vienas iš tavo
giminės nesivadina šiuo vardu! » 62Pamojo tad jo tėvui, kaip jis norėtų,
kad anas vadintųsi. 63O jis, paprašęs lentelės, parašė, pareikšdamas: « Jonas
yra jo vardas. » Ir visi stebėjosi. 64Čia pat atsileido jo burna ir jo liežuvis,
ir jis prabilo, garbindamas Dievą. 65Visus jų kaimynus apėmė baimė,
ir per visas Judėjos aukštumas sklido šnekos apie šiuos dalykus. 66Visi
girdėjusieji dėjosi tai širdin, sakydami: « Kas gi bus iš šio vaiko? » Mat,
Viešpaties ranka buvo su juo.

2. Zacharijo giesmė - Benedictus

67Jo tėvas Zacharijas tapo kupinas šventosios Dvasios ir pranašavo,
sakydamas:

---

ir kaimynai, pažįstami ir artimieji ējo ją lankyti, ją sveikino ir su ja džiaugēsi, dēkodami Dievui, kad jis jai suteikē šią savo gailestingumo malonę: suteikē jai motinystēs džiaugsmą ir drauge nuēmē nuo jos nevaisingosios pažeminimą.

59Pagal Įstatymą naujagimiai berniukai būdavo apipiaustomi aštuntoje dienoje, kad tuo būtų fiziškai paženklinti, kaip priklausą prie Dievo išrinktosios Tautos, kuriai buvo suteikti išganymo pažadai /Plg Prad 17,12; Kun 12,3/. N. Testamento laikais apipjaustymo proga būdavo duodamas naujagimiui vardas. Pirmgimiui paprastai būdavo duodamas senelio /tēvo tēvo/ vardas, bet kartais būdavo suteikiamas ir tēvo vardas, kaip tai buvo norēta pasielgti ir su Krikštytoju. Apipjaustymo apeigos paprastai būdavo atliekamos šventykloje /Kun 12,4/. Bet šiuo atveju tai buvo įvykdyta namuose. Tam galējo būti eilēs priežasčių. Juoba, kad Zacharijas pats buvo kunigas.

60Apipjaustymo apeigose aktyviai reiškiasi Elzbieta. Tai yra suprantama, kadangi Zacharijas buvo nebylys. Išgirdusi, kad kūdikiui duoda Zacharijo vardą, Elzbieta protestuoja ir reikalauja, kad jis būtų pavadintas Jono vardu. Matyt, Zacharijas žmonai bus davęs suprasti, kad pats Dievas per angelą naujagimiui yra davęs Jono vardą.

62Pas žydus ne motina, bet tēvas turējo lemiamą sprendimą šeimoje, todēl, Elzbietai reikalaujant, kad kūdikis būtų pavadintas Jono vardu, apipjaustymo apeigas atliekantieji kreipēsi į Zachariją, kad jis nuspręstų, kokiu vardu kūdikis turi būti pavadintas. Kadangi Zacharijas negalējo kalbēti, tai jie bandē su juo susikalbēti ženklais.

63Zacharijas atsakymą davē raštu, parašydamas ant rašymui naudojamos vaškuotos lentelēs. Zacharijas patvirtino Elzbietos reikalavimą: Kūdikis turi vadintis Jonas.

64Kai Zacharajas pilnai išpildē, ką angelas jam sąryšyje su kūdikio gimimu buvo įsakęs, baigēsi jo bausmē, ir jis pajuto, kad jo burna ir jo liežuvis vēl buvo laisvi, taip kad jis vēl galējo kalbēti. Prabilęs, jis visų pirma garbino Dievą ir dēkojo jam už suteiktas malones.

65Gandas, kad Zacharijui nuostabiu būdu gimē kūdikis, ir kad pats Zacharijas, kartą tapęs nebyliu, vēl atgavo kalbos dovaną, plačiai pasklido ne tik artimose apylinkēse, bet ir visuose Judējos kalnų gyventojuose.

66Kadangi Jono gimime buvo aiškiai matoma Dievo ranka, tai visiems kilo klausimas: « Kas gi bus iš šio vaiko? Kokiai misijai jis yra pašauktas ir skirtas?»

67Kaip Marija, taip ir Zacharijas visų šių antgamtinių įvykių akivaizdoje, šv. Dvasios pagautas, savo tikējimą ir savo dēkingumą Dievui, kuris vykdo žmonijos išganymą, išreiškē giesme « Benedictus ». Ši giesmē liečia išganymo vyskmą praeityje, dabartyje ir ateityje, ir todēl yra drauge ir pranašystē

68«Teesie pašlovintas Viešpats Izraelio Dievas,
nes jis aplankė ir įvykdė atpirkimą savo tautai;
69ir pažadino Gelbėtoją mums galingą
savo tarno Dovido namuose,
70kaip nuo amžių buvo nusakęs
savo šventų pranašų lūpomis:
71išgelbėjimą nuo mūsų nepriętelių
ir iš mus neapkenčiančiųjų rankos;
72vykdyti gailestingumą mūsų tėvams
ir atsiminti savo šventąją sandorą,
73priesaiką, duotą mūsų tėvui Abraomui,
suteikti mums,
74kad, iš priešų rankos išvaduoti,
be baimės jam tarnautume
75šventume ir teisume jo akyse
visomis mūsų dienomis.
76O tu, vaikeli, Aukščiausiojo pranašu būsi vadinamas,
nes eisi pirma Viešpaties paruošti jam kelią,
77duoti jo tautai išganymo pažinimą
jų nuodėmėms atleisti
78dėka nepaprasto mūsų Dievo gailestingumo,
dėl ko nusileis iš aukštybių mus aplankyti bepatekanti saulė,
79kad apšviestų tamsoje
ir mirties ūksmėje tūnančius,
kad vestų mūsų žingsnius taikos keliu.»

68Zacharijas visų pirma reiškia garbę Dievui, kad jis tėviškai globojo, savo tautą Izraelį ir vykdē bei vykdo jos atpirkimą.

69Zacharijas garbina Dievą, kad jis pašaukē iš Dovido giminēs Išgelbētoją-Mesiją, kaip tai nuo senų amžių jis buvo žadējęs ir nusakęs per pranašus.

71Kaip buvo žadējęs Viešpats saviesiems išgelbējimą iš visų nepriętelių, taip dabar jis visa tai ir įvykdo.

72Dievas buvo žadējęs Izraeliui; per pranašus išgelbējimą, o taip pat vykdyti savo gailestingumą atsiminti ir vykdyti sandorą padarytą su Abraomu ir patvirtintą priesaika.

73Dievas per pranašus ir per sandorą buvo pažadējęs suteikti tēvišką globą Izraeliui.

74-75Žadētoji Dievo globa pasireiškē ir reiškiasi, suteikiant apsaugą nuo įvairių priešų ir laiduojant sąlygas netrukdomai garbinti Dievą ir jam būti visada ir pilnai ištikimi.

76Nusakęs didį Dievo gailestingumą, matomą išganymo pažaduose ir vyksme, Zacharijas nusako, kokią dalį išganymo vyksme turēs jo naujagimis sūnus. Jam skirta pranašo dalis. Kaip kiti pranašai, taip ir jis apreikš ir skelbs Viešpaties valią žmonēms. Jis bus Viešpaties pirmatakas. Jis rengs jam kelią. Jis bus tas, apie kurį Izaijas /40,3/ ir Malachijas /3,1/ pranašavo.

77Jonas skelbs Izraeliui išganymo pažinimą, kad jis galētų gauti nuodēmių atleidimą.

78Vienok nuodēmių atleidimą laiduos ne pats išganymo pažinimas, bet Dievo gailestingumas, pats iš dangaus nužengęs Dievas-Išganytojas, kuris pasirodys it bepatekanti saulē, kaip pranašai yra apie jį kalbēję, vadindami «tautų šviesa» /Iz 49,6/, «teisingumo saule»/ /Mal 3,20/, «bepatekančia saule» /Zach. 6,12/.

79Išganytōjas nužengs iš dangaus kaip bepatekanti saulē, kaip kylanti

3. Jono jaunystė

80O vaikas augo ir stiprėjo dvasia. Jis buvo dykumoje iki savo viešo pasirodymo Izraeliui dienos.

4. *JĖZAUS GIMIMAS IR JO JAUNYSTĖ*

1. Jėzaus gimimas

2,1. — Atsitiko gi, jog anomis dienomis išėjo ciesoriaus Augusto potvarkis įsakąs visuotinį surašymą. 2Šis pirmas surašymas įvyko, kai Siriją valdė Kvirinas. 3Ir visi ėjo užsirašyti, kiekvienas į savo miestą.

šviesa, kad apšviestų netikējimo tamsoje ir nuodēmių mirties ūksmēje esančius žmones ir vestų juos išganymo keliu, kuris tuo pačiu yra tikrosios, t.y. Dievo teikiamos taikos, kelias, Plg Mt 4, 12-16.

80Aprašęs Krikštytojo gimimą, Lukas priduria vienu sakiniu jo jaunystēs aprašymą. Nežinia kokio amžiaus buvo Jonas, kai apleido tēvų namus ir pasitraukē į Judējos dykumą, kuri radosi į pietryčius nuo Jeruzalēs. Tyruose Pirmtakas pasirengē savo didžiai misijai, praleisdamas laiką vienatvēje, maldoje ir apsimarinimuose.

2. 1Lukas ištikimai vykdo savo pratarmēje duotą pažadą paduoti Evangelijos pasakojimą iš eilēs, t.y. chronologine tvarka. Pradēdamas kalbēti apie Kristaus gimimą, jis visų pirma nurodo laiką, kada tai įvyko, sekant pasaulio istorinius įvykius. Jis nurodo, jog su Kristaus gimimu buvo susijęs ciesoriaus Augusto įsakytas visuotinis gyventojų surašinējimas. Iš įvairių istorinių šaltinių žinome, kad ciesorius Augustas turējo savos rūšies maniją daryti gyventojų surašinējimus-Romoje, Galijoje, Ispanijoje, Egipte /Tacitus, Ann, 1,11; Sventonius, Aug. 101./

2Iš eilēs Augusto įsakymo įvykdytų surašinējimų Lukas specifikuoja, jog jo minimas surašymas įvyko, kai Siriją valdē gubernatorius Kvirinas, ir jog tai buvo pirmas Palestinoje įvydytas surašymas. Kitą surašymą tas pats Lukas mini savo Apaštalų Darbų knygoje /5,37/. Aišku, kad surašymas buvo vykdomas ne tuo pačiu metu visose provincijose, ir kad tai galējo tęstis ilgesnį laiką. Senatorius Publius Sulpicius Quirinus apie 6 m. pr. Kr. vadovavo karo veiksmams Sirijoje. Jis taigi galējo būti ciesoriaus autorizuotas pravesti pirmą surašinējimą Palestinoje. Tikri istoriniai dokumentai paliūdija, kad tas pats Kvirinas, būdamas Sirijos valdytoju, pravedē Palestinoje antrąjį surašinējimą, kurį mini Ap.D. 5,37 Lukas, ir kuris buvo įvykdytas apie 7 m po Kr /Plg Josephus, Ant. 17,13; 18,1.1/ Kvirinas mirē Romoje 21 m. po Kr. J.M. Lagrange ir kai kurie kiti egzegetai šį tekstą verčia sekančiai: « Šis surašymas įvyko pirmiau, negu anas, kurį įvykdē Sirijos valdovas Kvirinas.» Šiaip verčiant tekstą, išvengiama daromų kai kurių istorinių priekaištų. Mat, žinome, kad Kvirinas pravedē surašinējimą apie 7 m. po Kr., bet neturime tikslių davinių, kad tas pats Kvirinas būtų pravedęs ankstesnį surašinējimą, kurio metu gimē Kristus. Pastebētina tačiau, jog jei nēra aiškių įrodymų, kad jis būtų pravedęs aną pirmą surašinējimą, tai nēra taip pat įrodymų, kad jis nebūtų pravedęs.

3Romēnai, kad neužgautų žydų tautinių ir religinių jausmų, prisiderindavo prie papročių. Kadangi žydai gyventojus skaičiuodavo ne pagal gyvenamą vietą, bet pagal kilmę Izraelio giminių, tai ir Romēnai surašymą vykdē, reikalaudami, kad kiekvienas vyktų įsirašyti į savo kilmēs vietą, pagal Izraelio giminę, kuriai priklausē.

[4]Pakilo tad ir Juozapas iš Galilėjos, iš Nazareto miesto, į Judėją, į Dovido miestą, vadinamą Betliejumi, nes jis buvo iš Dovido namų ir giminės, [5]kad įsirašytų su Marija, savo sužadėtine, kuri buvo nėsčia. [6]O atsitiko kad jiems ten beesant, atėjo jai metas gimdyti. [7]Ir pagimdė sūnų, jos pirmgimį. Jį suvystė ir paguldė ėdžiose. Mat, jiems nebuvo vietos užeigoje.

2. Piemens

[8]Toje apylinkėje buvo piemenys, nakvoją laukuose ir einą nakties sargybą prie savo kaimenės. [9]Viešpaties angelas atsistojo šalia jų ir Dievo garbė apgaubė juos savo šviesa. Jie labai išsigando. [10]Bet angelas jiems tarė: « Nebijokite! Nes štai aš skelbiu jums didį džiaugsmą, kuris bus visai tautai. [11]Mat, šiandien gimė jums Dovido mieste Išganytojas, kuris yra Kristus-Viešpats. [12]Ir štai jums ženklas: rasite kūdikį, suvy-

---

[4]Juozapas buvo iš Dovido giminės. Jis turėjo todėl vykti įsirašyti į Dovido miestą Betliejų. Tai labai senos kilmės miestas. /Plg Prad 35,19/. Jis randasi 150 km į pietus nuo Nazareto, Judėjos kalnuose 770 mt. aukštyje.

[5]Įsirašyti turėjo ne tik vyrai, bet ir moters. Juozapas taigi keliavo su Marija, kuri jau buvo oficiali jo žmona /Plg Mt. 1,18/, bet Lukas ją vadina sužadėtine, kadangi tikrumoje Juozapas ir Marija negyveno kaip vyras ir žmona, bet kaip sužadėtiniai, laikydamiesi skaistybės.

[6]A t ė j o m e t a s-gr t « išsipildė dienos » — ebraizmas.

[7]Juozapas, atvykęs, ieškojo vietos apsistosi užeigos namuose. Palestinoje tuo metu užeigos namai paprastai susidėdavo iš gyvenamo pastato ir didelio kiemo. Name apsistodavo žmonės, o kieme palikdavo gyvulius. Deja, užeigos namuose Juozapas nerado vietos. Svečių, surašymo proga, buvo daug, taip kad užeigos namai buvo perpildyti. Reikėjo kur nors prisiglausti. Juoba, kad Marija laukėsi kūdikio. Neliko neiko kita kaip apsistoti gyvuliams skirtoje vietoje, tvarte. Krikščioniškas Padavimas sako, kad Jėzus gimė vienoje iš daugelio prie Betliejaus esančių grotų, kuriose piemenys paprastai laikydavo gyvulius. /Plg S. Iustinus, C. Tryph.: PG 6,657/ Kad Jėzus gimė tvarte aišku iš to, jog tekste sakoma, kad kūdikėlis buvo paguldytas ėdžiose. Evangelistas pabrėžia, jog Jėzus buvo pirmgimis sūnus. Tai nieku būdu nereiškia, kad Marija būtų turėjusi kitų vaikų, o tik pabrėžiama, kad Jėzus turėjo pirmgimio privilegijas ir pareigas. /Plg Iš 34,19; Kun 27,26; Sk 3,13/ Pirmgimis gali būti viengimis, koks buvo ir Kristus. Senuose kapuose Egipte rastas yra užrašas ant vienos motinos kapo, kur sakoma, jog ji mirė, gimdydama savo pirmgimį sūnų. Vadinasi, kalbama apie primgimį, kuris buvo viengimis. Užrašas yra iš 5 m. pr. Kr. /Plg. S. Garoffalo, S. Luca, Sacra Bibbia, 1963, 150/.

[8]Betliejaus apylinkėse ir nūdien yra daug ganyklų, piemenys dieną naktį budi prie savo kaimenių.

[9]Angelui pasirodžius, dangiškoji šviesa apgaubė piemenis, ir jie pajuto Dievo betarpį artumą. /Plg. Iš 4,16/.

[10]Angelas drąsina nusigandusius piemenis ir jiems praneša linksmą naujieną, kuri neša džiaugsmą ne tik jiems, bet ir visai tautai. Aišku, jog čia turima mintyje anas džiaugsmas, apie kurį pranašai kalbėjo, kuris yra susijęs su Mesijo atėjimu. /.Plg Iz 9,1../

[11]Angelas aiškiai nurodo, jog kūdikis, kurio gimimą čia praneša; yra lauktasis Išganytojas; yra žadėtasis Dievo Pateptasis-Mesijas-Kristus; yra Viešpats, kitaip tariant, yra ne koks pranašas, ne koks Dievo siųstas žmogus, bet yra Dievas. Graikai buvo pratę Viešpaties-Kūrios vardu vadinti dievus, arba dievais laikomus imperatorius. Lukas prie kūrios nededa artikelio. Reiškia jis turi mintyje ne vieną iš viešpačių, kokiais būdavo vadinami stabai, bet apie Viešpatį, kuris yra vienintelis.

[12]Angelas nurodo piemenims, kur jie gali rasti, ir kaip jie gali atpažinti gimusyjį Išganytoją.

stytą ir paguldytą ėdžiose.» [13]Ir staiga su angelu buvo gausybė dangaus
kareivijos, kurie garbino Dievą ir sakė: [14]« Garbė Dievui, aukštybėse o
ant žemės ramybė geros valios žmonėse.»
[15]Ir atsitiko, kad piemenys, kai tik angelai pakilo nuo jų į dangų,
kalbėjo tarpe savęs: « Nueikime tad iki Betliejaus ir pamatykime šį
įvykį, kurį Viešpats mums pranešė! » [16]Jie atskubėjo ir rado Mariją, Juo-
zapą ir kūdikį, gulintį prakarte. [17]Pamatę gi, jie papasakojo, kas jiems
apie šį kūdikį buvo pasakyta. [18]O visi klaususieji stebėjosi tuo, ką jiems
piemenys papasakojo. [19]Marija gi įsidėmėjo visus tuos dalykus, svarsty-
dama juos savo širdyje. [20]Piemenys grįžo atgal, garbindami ir šlovindami
Dievą už visa, ką girdėjo ir matė, kaip jiems buvo pasakyta.

3. Apipjaustymas ir paaukojimas šventykloje

[21]Praslinkus aštuonioms dienoms, kai Kūdikis turėjo būti apipjausty-
tas, jam buvo duotas Jėzaus vardas, kaip angelo buvo pavadintas, pirma
negu buvo pradėtas įsčiose.

---

[13]Pradžioje piemenys regējo tik vieną angelą, bet staiga vaizdas pasikeitē: jie regējo jau ne vieną angelą, bet visą gausybę dangaus dvasių ir girdējo iš aukštybių aidančius žodžius, kurie skelbē, jog visa tai yra, kad danguje būtų garbē Dievui, ir kad ant žemēs būtų ramybē geros valios žmonēse.

[14]Teksto antroji dalis yra įvairiai aiškinama. Graikiškas sudokias galima imti arba subjektyvia arba objektyvia prasme. Jei imama subjektyvine prasme, turima mintyje geros valios, gerų nusiteikimų žmonēs. Jei imama objektyvine prasme, kalba eina apie žmones, kurie yra mēgiami, kurie yra mylimi. Manau, kad tiksliau yra priimti pirmąją, t.y. subjektivinę prasmę. Teksto konstrukcija yra aiškiai ebraiška. Turime ebraišką antitetinį paralelizmą, kuris taip dažnai yra užtinkamas semitinēje poezijoje. Dangus ir žemē, Dievas ir žmogus, Dievui garbē, o žmonēms ramybē. — Ramybē yra mesijaninē Dievo dovana. /Plg Iz 9,1..., Jon 14,27/.

[15]Regējimui pasibaigus, kalbējosi tarpe savęs, dalindamiesi įspūdžiais ir tardamiesi, ką turētų daryti. Jie apsisprendē nueiti į Betliejų ir pamatyti šį Išganytojo gimimo įvykį, kurį angelas jiems apreiškē. Gr. logos atatinka ebr dabar ir reiškia-dalykas, įvykis, faktas, žodis.

[16]Faktas, kad piemenys, atvykę, rado Mariją, Juozapą ir Naujagimį paguldytą ēdžiose, rodo, kad visa tai įvyko palyginamai trumpu laiku, greičiausiai tą pačią naktį.

[17]Atēję, piemenys tuojau pasiaiškino, kodēl jie atsilankē, papasakodami Marijai ir Juozapui, o taip pat ir kitiems ten buvusiems, kaip angelas jiems apsireiškē ir ką jis jiems apie gimusį kūdikį pasakē.

[18]Piemenų pasakojimas apie angelo apsireiškimą ir jo jiems duotą apreiškimą apie gimusį Kūdikį visus sudomino ir nustebino.

[19]Jei visi domējosi ir stebējosi visais tais nuostabiais įvykiais, kurie buvo susiję su Jēzaus gimimu, tai ypač pati Marija visa tai giliai ēmē į širdį, ir visa tai liko gyva visam jos sieloje ir atmintyje. Šiuo Evangelistas neteisioginiai nurodo autentišką šio savo pasakojimo šaltinį. Stengdamsis Evangelijos pasakojimą parašyti ištikimai ir iš eilēs, Lukas nebus praleidęs progos, kad iš pačios Marijos, tarpiniai ar betarpiai, gautų žinių apie visa, kas lietē Jēzaus gimimą ir jo vaikystę.

[20]Piemenys, suradę Naujagimį, jį aplankę ir visa savo akimis pamatę, įtikējo, jog jis tikrai yra Mesijas-Viešpats, ir grįžo atgal prie savo kaimenių, garbindami ir šlovindami Dievą, kuris suteikē jiems malonę pažinti Išganytoją.

[21]Įstatymas reikalavo /Prad 17,10-13/, kad kiekvienas berniukas, praslinkus 8 dienoms nuo gimimo, būtų apipiaustytas, ir taip gautų fizinį ženk-

22O kai atėjo metas jų apsivalymui, pagal Mozės Įstatymą, jie nunešė jį į Jeruzalę pristatyti Viešpačiui, 23kaip parašyta Viešpaties Įstatyme: « Kiekvienas motinos įsčias atveriąs vyriškos lyties kūdikis bus pašvęstas Viešpačiui », — 24ir duoti auką, kaip yra pasakyta Viešpaties Įstatyme, porą purplelių, arba du balandėlius.

4. Senelis Simeonas

25Ir va, Jeruzalėje buvo žmogus, vardu Simeonas. Šis vyras, teisus ir dievobaimingas, buvo belaukiąs Izraelio paguodos, ir šventoji Dvasia buvo su juo. 26O šventosios Dvasios jam buvo apreikšta, kad mirties

---

lą, jog priklauso prie išrinktosios tautos. Jēzus, kaip Dievo Sūnus, buvo laisvas nuo Įstatymo prievolių, bet jis jas savo noru prisiėmē, kad visiems būtų pavyzdys. /Plg Gal 5,3/ Atliekant apipjaustymo apaeigas būdavo kūdikiui suteikiamas vardas. Šiuo atveju Marijai ir Juozapui iš anksto Viešpaties buvo apreikšta, kaip turi pavadinti Vaikelį. Jiems buvo nurodyta, jog jo vardas turi būti Jēzus. /Plg Lk 1,31:, Mt. 1,21/

22-24Pagal Įstatymą kaip Marija, taip ir Jēzus turējo nustatytu laiku prisistatyti šventykloje, kad atliktų reikalaujamas apeigas ir aukotų nurodytas aukas. Marija turējo atlikti apsivalymo apeigas, o Jēzus turējo būti pristatytas ir paaukotas Viešpačiui, kaip kiekvienas pirmgimis. — A t ē j o m e t a s j ų a p s i v a l y m u i . . . Žodiniai tekstą reikētų versti — « išsipildē jų apsivalymo dienos.» — Ebraizmas. Jų-čia turima mintyje Marija ir Jēzus. Atējo metas jų prisistatymui šventykloje, kad Marija atliktų apsivalymo apeigas, ir kad Jēzus, kaip pirmgimis, būtų pristatytas Dievui, paaukojant išpirkimo auką. Pagal Įstatymą kiekviena moteris po gimdymo, praslinkus 40 dienų, jei buvo gimęs berniukas, ir 80 dienų, jei buvo gimusi mergaitē, turējo prisistatyti šventykloje ir atlikti apsivalymo apeigas, paaukojant, jei pasiturinti, avinēlį ar balandēlį; jei nepasiturinti, du purplelius ar porą balandēlių. Plg Kun. 12/ Marija buvo nepasiturinti, todēl aukojo beturčių auką. Antras Įstatymas reikalavo, kad pirmgimiai būtų pristatomi Dievui ir išperkami specialia auka. /Plg Iš 13,11-15/ Kadangi Dievas Egipte stebuklingai išgelbējo žydų pirmgimius, tai jis pareikalavo Įstatymu, kad visi pirmgimiai priklausytų jam, jo betarpiai tarnybai šventykloje. Kadangi tačiau tarnybai šventykloje vēliau buvo paskirti Levitai, tai pirmgimiai turēdavo būti paaukoti Dievui specialiomis apeigomis ir išpirkti, aukojant nustatytą auką. /Plg Iš, 13,2-13/ Motinos apsivalymo ir pirmgimio kūdikio paaukojimo apeigos paprastai būdavo atliekamos tuo pačiu metu. Todēl suprantama, kodēl Lukas abu įvykius jungia į vieną, sakydamas « atējus jų apsivalymo metui.» — K i e k v i e n a s m o t i n o s į s č i a s a t v e r i ą s b e r n i u k a s . . . . . t.y. kiekvienas pirmgimis berniukas. Evangelistas čia cituoja ebraišką tekstą jo formoje: Kiekvienas vyriškos lyties kūdikis, kuris atveria motinos įsčias, t.y. kuris pirmas gimsta, kuris yra pirmgimis, bus pašvęstas, kitaip tariant, paaukotas Dievui.

25Tuo metu Jeruzalēje gyveno vienas pamaldus ir švento gyvenimo vyras, vardu Simeonas. Jis, kaip ir kiti pamaldūs žydai, ilgējosi ir laukē Mesijo, kuris turējo ateiti kaip Guodējas, turējo būti Izraeliui paguoda ir garbē. /Plg Iz 40,1; 66,13/

26Viešpats buvo davęs Simeonui apreiškimą, kuriuo jį užtikrino, jog jis nemirsiąs, kol neišvysiąs Viešpaties Pateptąjį-Mesiją. Evangelistas nesitenkina suminēdamas vien Mesijo vardą, jis prideda pabrēžimą « Viešpaties Mesiją », kad tuo būdu užtikrintų, jog tai bus tikrasis Mesijas, kadangi buvo netikrų, apsimetusių ,pretenduojančių mesijų, dēl kurių pats Jēzus įspējo. /Plg Mt-24,5.23/

neregėsiąs pirma, negu išvysiąs Viešpaties Pateptąjį. 27 Šventosios Dvasios
veikiamas, jis atėjo į šventyklą. Ir, kai gimdytojai įnešė kūdikį Jėzų, kad
atliktų, ko Įstatymas jo atžvilgiu reikalavo, 28 taip pat ir jis paėmė jį į
rankas, šlovino Dievą ir sakė:

29 « Dabar jau atleisk, Valdove, savo tarną,
kaip esi žadėjęs, ramybėje.
30 Mat, mano akys išvydo tavo išgelbėjimą,
31 kurį tu parengei visoms tautoms:
32 šviesą pagonims apšviesti,
ir garbę savo tautos, Izraelio. »

33 O tėvas ir motina stebėjosi tuo, kas apie jį buvo sakoma. 34 Simeo-
nas juos palaimino ir jo motinai Marijai tarė: « Štai šis yra padėtas
daugelio Izraelyje nupuolimui ir prisikėlimui ir prieštaravimo ženklan.
35 Ir tavo pačios sielą pervers kalavijas, kad būtų atskleistos daugelio šird-
žių mintys. »

---

27 Kai Marija ir Juozapas atnešē kūdikēlį Jēzų į šventyklą Simeonas, šv. Dvasios įkvēpimu bei veikimu, atējo į šventyklą ir atpažino Jēzų kaip Mesiją.

28 Kaip kiti /Ona plg e. 38/, taip ir Simeonas turējo laimēs ne tik išvysti gimusyjį Išganytoją, bet taip pat jį paimti ir į savo rankas, glausti prie širdies.

29-32 Fizinis prisilytējimas prie Išganytojo pripildē Simeoną tiek šv. Dvasios malonēmis, kad jis giesmēs posmais išreiškē savo tikējimo ir meilēs jausmus dangiškajam Tēvui ir jo, žmogumi tapusiam, Sūnui, mūsų Išganytojui. Visų pirma jis išreiškia savo tikējimą, jog Jēzus tikrai yra žadētasis Mesijas, kurio jis laukē ir buvo užtikrintas, jog jį pamatys pirma, negu numirs. Dabar jis jį jau pamatē, todēl kreipiasi į dangiškąjį Tēvą ir sako, jog jis jį nuo šio momento galįs pašaukti amžinon ramybēn. Mat, jo pažadas jau išsipildē. Jis juk pamatē tą, kuris yra išgelbējimas visiems: šviesa pagomims /Iz 49,6/ ir garbē Izraeliui /Iz 46,13/.

33 Juozapas ir Marija, girdēdami, ką Simeonas sakē apie kūdikēlį Jēzų, stebējosi, nes buvo tikri, jog jis kalbējo Dievo įkvēptas.

34 Senelis Simeonas suteikē savo, ne kunigišką, bet tēvišką palaiminimą Juozapui ir Marijai, sveikindamas juos kaip Išganytojo tēvus. Jis kreipiasi specialiai į Mariją, nes tik ji buvo tikroji Jēzaus gimdytoja, kai tuo tarpu Juozapas buvo tik legalus tēvas. Jis jai pasako dvigubą pranašystę. Viena jų liečia Kūdikēlį, antra ją pačią. Apie Kūdikēlį jis pranašauja, kad, nors jis ateina kaip lauktasis Išganytojas, vienok ne visi jame pasieks išgelbējimą. Tiesa, daugeliui iš Izraelio vaikų jis bus prisikēlimas naujam, dvasiniam, gyvenimui; bet daugeliui jis ne tik nebus išganymas, o bus proga nupuolimo ir pražuvimo. Jēzus pats vēliau šitai patvirtino, sakydamas: « Jei nebūčiau atējęs ir nebūčiau jiems kalbējęs, jie neturētų nuodēmēs, o dabar jie savo nuodēmei neturi pateisinimo » /Jon 15,22/. Jēzus tikrai tapo ir yra priešingumų ir prieštaravimo ženklas pasaulyje. Daugelis jį myli aukščiausia meile, bet daugelis jo nekenčia pragariška neapykanta. Daugelis jį seka, bet daugelis jam prieštarauja ir prieš jį kovoja. Nē vienas žmogus žemēje nēra tiek sukēlęs priešingų ir prieštaraujančių jausmų bei nusiteikimų, kiek Jēzus.

35 Ne tik Jēzus sutiks pasipriešinimo ir prieštaravimų, ir taps net prieštaravimo ženklu, bet ir Marijos laukia skausmas. Skausmų kalavijas pervers jos širdį, kai ji matys Jēzų nekenčiamą, persekiojamą, teisiamą ir pasmerkiamą mirčiai. Jos širdį kiaurai pervers skausmas, kai ji stovēs po kryžiumi. /Plg Jon 19,25/ Su Marijos skausmu atsiskleis daugelio nusiteikimai: pasirodys, kiek daug yra piktumo ir niekšingumo žmonių širdyse, kad jie atmeta ir nužudo tą, kuris neša išganymą.

5. Pranašė Ona

36 Ten buvo ir pranašė Ona, Fanuelio duktė, iš Ašero giminės. Ji
buvo toli pažengusi savo dienose. Po savo mergystės septynerius metus
išgyveno su vyru, 37 o-našlė-pasiekė aštuoniasdešimt ketverių metų. Ji
neatsitraukdavo iš šventyklos, tarnaudama Dievui dieną-naktį pasninkais
ir maldomis. 38 Atėjusi kaip tik tuo metu, ir ji ėmė garbinti Dievą ir
kalbėjo apie jį visiems, kurie laukė Jeruzalės išvadavimo.

6. Jėzaus jaunystė

39 Atlikę visa, ko reikalavo Viešpaties Įstatymas, jie sugrįžo į Galilėją,
į savo miestą Nazaretą. 40 O Vaikelis augo ir stiprėjo, prisipildydamas
išmintimi, ir Dievo malonė buvo su juo.
41 Jo gimdytojai kasmet eidavo į Jeruzalę Velykų šventėms. 42 Kai
buvo dvylikos metų, šventės papročiu pakilus jiems į Jeruzalę, 43 ir šven-

---

36 Tuo metu Jeruzalėje gyveno moteris, vardu Ona. Ji buvo žinoma kaip pranašė, t.y. gyvenanti ypatingame artume su Dievu, kad galėjo duoti nurodymų ir patarimų, kas liečia Dievo valią. /Plg Iš 15,20; Teis. 4,4; 4 Kar 22,14/. Ji buvo jau senutė.

37 Didesnę savo amžiaus dalį praleido našlaudama. Su vyru pagyveno tik septynis metus. Nors buvo jauna, kai tapo našlė, bet neištekėjo už antro vyro. Tai pas žydus, o net ir pas romėnus buvo laikoma už garbę. /Plg Jud 15,11; Juozapas Fl. Antq. 18,6.6/. Ji buvo tiek pamaldi, kad visą laiką praleisdavo šventykloje. — Dieną — naktį — reiškia: pastoviai, nuolat, visada, kada tik šventykloje buvo galima būti. Nėra negalima, kad ji gyveno kur nors artimai šventyklos.

38 Kaip tik tuo metu, kai Jėzus buvo aukojamas, Ona buvo šventykloje. Ir ji tad turėjo progos išvysti savo akimis Išganytoją, ir Dievo įkvėpimu kalbėti apie jį, kaip Mesiją visiems tiems, kurie jo laukė. Jeruzalė čia imama Izraelio vietoje. Žydai laukė Mesijo, kuris turėjo išvaduoti Jeruzalę ir visą pavergtą Izraelį.

39 Lukas apleidžia iš Kristaus vaikystės pasakojimo kai kuriuos įvykius, kuriuos atpasakoja Matas, būtent, Išminčių atsilankymą, Erodo bandymą nužudyti Vaikelį, bėgimą į Egiptą ir grįžimą atgal /Mt 2/. Lukas neteigia tačiau, kad šv. Šeima tiesiai iš Jeruzalės grįžo į Galilėją, kaip tai jis tegia, aprašęs Jėzaus atradimą šventykloje. Čia jis sako- — «sugrįžo», o tenai /e. 51/ «leidosi žemyn». Iš Jeruzalės «leistis žemyn», reiškia vykti į šiaurę. Gi grįžti į Galilėją galėjo įvairiais keliais: galėjo, kaip Matas sako, vykti pirma į Betliejų; iš tenai į Egiptą, ir galiausiai iš Egipto pasiekti Galilėją.

40 Vaikelis Jėzus augo ir stiprėjo fiziniai. Jis buvo pilnas išminties. Bet jis pasižymėjo ne tik žmogiškomis dorybėmis: jis buvo taip pat pilnas antgamtinių Dievo malonių.

41 Įstatymas reikalavo, kad kiekvienas izraelitas Velykų, Sekminių ir Padangčių šventėms vyktų į Jeruzalę. /Plg Iš 23,14-17 At Į 16,16/. Moters šio įsakymo buvo nesaistomos, bet daugelis jų paprastai vykdavo su šeimomis.

42 Evangelistas pastebi, kad Jėzus buvo dvylikos metų, kai pasiliko šventykloje, ne kuriuo kitu tikslu, o tik kad pabrėžtų jo asmens nepaprastumą sąryšyje su jo pasirodymu mokytojų tarpe.

43 Maldininkai privalėdavo dalyvauti Velykų apeigose nuo 14 iki 16 dienos Nisan. Dauguma jų tačiau pasilikdavo mieste visą Velykų savaitę. Būrys grįžtančių maldininkų buvo didelis. Vaikelis buvo drausmingas ir klusnus. Todėl· Juozapas ir Marija be jokio rūpesčio leidosi kelionėn, kaip buvo nuspręsta būdami tikri, kad Jėzus yra keliaujančių tarpe.

tės dienoms pasibaigus, grįžtant atgal, Vaikelis pasiliko Jeruzalėje, o gimdytojai to nežinojo. 44Manydami jį esant bedrakeleivių tarpe, jie keliavo dienos kelią, ir ieškojo jo tarp giminių ir pažįstamų. 45Neradę, ieškodami jo, grįžo į Jeruzalę. 46Ir atsitiko, kad po trijų dienų jį rado šventykloje, sėdintį tarp mokytojų, besiklausantį jų ir beklausinėjantį juos. 47Visi, kurie jį girdėjo, stebėjosi jo išmintimi ir atsakymais. 48Jį išvydę, jie labai nustebo, ir jo motina jam tarė: «Vaikeli, kam mums taip padarei? Štai tavo tėvas ir aš sielodamiesi ieškojome tavęs! » 49Jis gi jiems tarė: « Kam manęs ieškojote? Argi nežinojote, jog tame, kas yra mano Tėvo, man yra privalu būti? »

50Jie tačiau nesuprato, ką jis jiems pasakė.

51Jis leidosi su jais žemyn ir atvyko į Nazaretą, ir buvo jiems klusnus. Jo motina laikė visa tai savo širdyje. 52O Jėzus brendo išmintimi, metais ir malone pas Dievą ir pas žmones.

44Kai po dienos kelionės, jie vis dar nematė Jėzaus, pradėjo susirūpinti, ir ėmė jo ieškoti giminių ir pažįstamų tarpe.

45Neradę keliaujančių tarpe, jie pasiryžo grįžti atgal, tikėdamiesi jį rasti kur nors pakeliui ar mieste.

46Pasiekę Jeruzalę, jie čia greičiausiai pernakvojo, ir antryt ėmė jo ieškoti. Pagaliau jį rado šventykloje. Tai buvo trečia diena, po to kai buvo atsiskyrę. Jį rado besėdintį prie mokytojų. Didelių švenčių proga Rašto žinovai paprastai šventyklos prieangiuose ir įvairiose menėse teikdavo maldininkams pamokymų apie Įstatymą ir jo laikymą. Šia proga pasinaudojo ir Jėzus, bet jis nebuvo tik pasyvus klausytojas: jis aktyviai reiškėsi diskusijose, duodamas sumanių klausimų ir išmintingų atsakymų, taip kad, atsižvelgiant į jo amžių, ten esantiems jis padarė didelį įspūdį, ir jie juo stebėjosi.

48Marija ir Juozapas, išvydę Jėzų, iš džiaugsmo susijaudino. Jie taip pat stebėjosi, kad jis, jiems nieko nesakęs, pasiliko Jeruzalėje ir čia drįsta diskutuoti su mokytojais. Marija švelniai priekaištauja Jėzui dėl jo pasielgimo, kas jiems suteikė susirūpinimo ir sielvarto.

49Jėzus savo ruožtu stebisi ir netiesioginai priekaištauja gimdytojams, kad jie, gerai žinodami, kas jis yra, į jį žiūri veikiau tik žmogiškomis akimis ir nesuvokia, jog jis yra ant žemės, kad rūpintųsi dangiškojo Tėvo reikalais. Žinodami, jog jis yra Dievo Sūnus, jie neturėjo jaudintis ir bijoti, kad kas nors nebūtų jam blogo nutikę.

50Marija ir Juozapas nesuvokė pilnai Jėzaus žodžių prasmės. Tai jie suprato tik tada, kai jis galutinai apleido savo namus ir pasišventė Evangelijos skelbimui. /Mt 12,45-50/

51Evangelistas žodžiais — « jie leidosi žemyn » — aiškiai pabrėžia, jog jie iš Jeruzalės vyko į šiaurę, leisdamiesi nuo Judėjos ir Samarijos kalnų žemyn, kad pasiektų Ezdreliono lygumą, Galilėjoje, ir iš ten Nazaretą. Baigdamas Jėzaus vaikystės aprašymą, Evangelistas dar kartą pabrėžia, jog Marija visus tuos dalykus įsidėmėjo ir puikiai atsiminė. Šiuo Lukas netiesioginiai, bet aiškiai nurodo Mariją, kaip šio viso pasakojimo autentišką šaltinį.

52Jėzus Nazarete brendo metais, rodėsi vis labiau ir labiau savo išmintimi, ir laimėjo vis daugiau prielankumo pas žmones, o taip pat pas Dievą: buvo taigi tikrąją ir pilnąja prasme visiems ir visada mielas ir malonus, ne tik išorėje-žmonių akyse, bet ir viduje-Dievo akyse.

II. PASIRENGIMAS APAŠTALAVIMUI

1. *PIRMTAKO APAŠTALAVIMAS*

1. Jonas skelbia atgailą ir krikštija

3,1. — Penkioliktais ciesoriaus Tiberijaus viešpatavimo metais,
Judėjos valdytojumi esant Pontijui Pilotui, o Galilėjos tetrarchu Erodui,
jo gi broliui Pilypui — Iturėjos ir Trachonitidės krašto tetrarchu, ir
Abilenės tetrarchu — Lizanijui; 2prie vyriausiųjų kunigų Ano ir Kaifo

---

3. [1]Lukas — istorikas — kaip Jēzaus gimimą, taip ypač jo viešojo gyvenimo pradžią nurodo, siedamas su pasaulio įvykiais, bei dėdamas į pasaulinēs istorijos rēmus.

[2]Kristaus Pirmtakas pradējo savo apaštalavimą kviesdamas prie atgailos, kad atgailos krikštu ir darbais visi pasirengtų priimti ateinantį Išganytoją. Šią savo misiją jis pradējo, kai imperiją valdē ciesorius Tiberijus; kai Judējos valdytojumi buvo Poncijus Pilotas; kai Galilēją valdē tetrarcho titulu Erodas; kai kaimyniniuse kraštuose Iturējoje ir Trachonitidēje tetrarchu buvo Erodo brolis Pilypas, o Abilenēje — Lizanijus ir kai vyriausiais kunigais Jeruzalēje buvo Anas ir Kaifas. Visa eilē asmenų, visa eilē kraštų, kurie turējo ryšių su Jono ir Kristaus apaštališka veikla!

Lukas precyzuoja, kad Jonas savo veiklą pradējo 15 ciesoriaus Tiberijaus viešpatavimo metais. Iš Romos istorijos žinome, kad Tiberijus, imperatoriaus Augusto įsūnis, tapo imperatoriumi, Augustui mirus, 19 rugpiūčio 767 nuo Romos įkūrimo arba pagal krikščioniškos eros skaičiavimą 14 po Kr. Vienok jis pradējo valdyti Augustui dar gyvam esant, būtent, 764 metų pabaigoje ar 765 pradžioje, t.y. 11 ar 12 po Kr. Kyla klausimas ar Lukas 15 metus skaito nuo valdymo pradžios, ar nuo Augusto mirties? Pirmu atveju Jono ir Kristaus apaštalavimas turējo prasidēti 26/7 po Kr., kai Jēzui buvo maždaug 30 metų; antru atveju datą reikētų nukelti į 28/29 po Kr. Dauguma egzegetų pagrįstai mano, jog Lukas čia 15 metus skaito nuo tos datos, kai Tiberijus pradējo valdyti, t.y. nuo 11/12 po Kr. Šiuo atveju Kristus savo viešąjį gyvenimą pradējo 28 po Kr. ir mirē 30. Šios datos pilnai derinasi su evangelijų pasakojimu.

P o n t i j u s P i l o t a s valdē Judēją prokuratoriaus-vietininko titulu nuo 26 iki 36 m. po Kr. /Plg Mt 27,2/

E r o d a s Antipas buvo Erodo Didžiojo sūnus. Tēvui mirus /4 pr Kr./. imperatorius Augustas jam pavedē valdyti Galilēją ir Perēją. Šiuos kraštus jis valdē iki 39 po Kr., kai imperatorius Kaligula jį atšaukē ir ištrēmē į Galiją.

P i l y p a s buvo Erodo Didžiojo sūnus iš žmonos Kleopatros. Jis valdē Iturējos ir Trachonitidēs kraštus, kurie radosi į šiaurēs rytus nuo Genezareto ežero: valdē nuo 4 pr. Kr. iki 34 po Kr. Tai buvo vienintelis iš Erodo sūnų, apie kurį kalbama, jog buvo švelnus, kuklus ir geras valdytojas.

A b i l e n ē — tai nedidelē sritis į šiaurēs vakarus nuo Damasko. Greičiausiai tai buvo pati šiaurinē sritis, kur Jēzus bus lankęsis skelbdamas Evangeliją. Vardas duotas nuo miesto Abila, nūdien Suk wadi Barada.

P r i e v y r i a u s i ų j ų k u n i g ų... Tikrumoje tuo metu vyriausiuoju kunigu buvo Juozapas Kaifa. Jis ējo vyriausio kunigo pareigas nuo 18 iki 36 po Kr. Anas buvo Kaifo uošvis. Jis ējo vyriausio kunigo pareigas nuo 6 iki 15 po Kr., ir buvo nuo pareigų atleistas-atstatytas romēnų įsakymu. Nors ir neidamas pareigų jis buvo tituluojamas vyriausiuoju kunigu. Tautoje turējo didelį pasitikējimą: buvo gerbiamas ir turējo didelēs įtakos Izraelio religiniam ir tautiniam gyvenimui.

D i e v o ž o d i s a t s i r a d o a n t J o n o — buvo su Jonu, pradējo reikštis jāme. Ebraiškas išsireiškimas. Juo nurodoma, kad Jonas ēmē

Dievo žodis atsirado ant Jono, Zacharijos sūnaus, tyruose. [3]Jis vaikščiojo
po visas Pajordanės sritis, skelbdamas atgailos krikštą nuodėmių atlei-
dimui gauti, [4]kaip yra parašyta pranašo Izaijo kalbų knygoje: « Balsas
tyruose šaukiančiojo! — Paruoškite Viešpaties kelią. Padarykite tiesius
jo takus. [5]Kiekvienas dauburys tebus užpiltas, o kiekvienas kalnas ir
kalnelis tebus nukastas. Vingiuoti — tetaps tiesiais, o grubūs-lygiais.
[6]Ir kiekvienas kūnas išvys Dievo išganymą. »
[7]Jis sakė taigi ateinančioms minioms, kad būtų jo pakrikštytos:
« Angių išperos! Kas jus pamokė bėgti nuo besiartinančios rūstybės?
[8]Darykite tad atgailos vertų vaisių; ir nepradėkite sakyti tarpe savęs: Tėvą
turime Abraomą! — Nes aš jums sakau, jog Dievas iš šių akmenų gali
pažadinti Abraomui vaikų. [9]O jau ir kirvis stovi prie medžių šaknų.

---

reikštis kaip pranašas. Jis vykdė Dievo vardu ir jo galia jam skirtas pareigas, kad parengtų kelią ateinančiam Išganytojui į žmonių širdis. /Plg Iz 38,4; Jer 1,2.4.11; 2,1; Oz 1,1; Joel 1,1/

[3]Savo apaštališką veiklą Jonas pradėjo ir vykdė Pajordanės srityje, kur buvo daugumoje neapgyventos vietos: dykuma. Jono apaštalavimas reiškėsi pamokslais ir krikštu. Jis sakė pamokslus, kviesdamas žmones daryti atgailą: keistis, darytis geresniais. Jis krikštydino vandeniu; o tai buvo išorinis apsivalymo ženklas, kaip buvo ir yra praktikuojama Rytų kraštuose, pav. Indijoje.

[4-5]Jonas apaštalavo Pajordanėje, rengdamas kelią ateinančiam Mesijui, kaip tai buvo pranašų iš anksto paskelbta ir nusakyta. Evangelistas cituoja pilną Izaijo pranašystės tekstą /40,3-5/. Kaip, prieš atvykstant valdovui į tolimą provinciją pirma jo būdavo siunčiamas šauklys, kuris kviesdavo piliečius parengti kelią, kad karalius galėtų pasiekti visus miestus ir miestelius, taip Jonas eina pirma Kristaus, ragindamas žmones daryti atgalilą, nusivalyti nuo nuodėmių, kad Išganytojas be kliūčių galėtų pasiekti jų širdis. O kelias, kurį Jonas rengė Kristui, turėjo būti jo kelias, t.y. skirtas išimtinai jam.

[6]K i e k v i e n a s k ū n a s — kiekvienas sutvērimas, kiekvienas žmogus. — Vadinasi, Jėzus neša išganymą ne vien Izraeliui, bet visiems žmonėms.

[7]Savo pamokslais ir savo veikla Jonas greitai atkreipė žmonių dėmesį. Minios plaukė pas jį. Jų tarpe buvo daug fariziejų ir sadukiejų iš Jeruzalės. /Plg Mt 3,1-10/ Šieji pastarieji ėjo, ne kad krikštytųsi, bet kad patikrintų Jono mokslą: ar jis priimtinai ar nepriimtinai moko. Jonas visų pirma į juos prabyla evangelisto cituojamais žodžiais. Jis juos vadina angių išpera, nes žinojo jų veidmainiškumą. Jis žinojo, kad jie mėgsta išoriškumą: mėgsta savo gerais darbais rodytis žmonėms. Jis tad klausia juos, gal jie ir krikštytis nori vien dėl žmonių akių. Jis juos įspėja, kad taip elgdamiesi jie neišvengs Dievo bausmių.

[8]Jonas visus įspėja, kad išorinio pasirodymo neuštenka: neužtenka vien krikštydintis, kad gautume nuodėmių atleidimą: reikia tikros atgailos; reikia atgailos darbų ir tikrų jos vaisių. Reikia ne išorinio apsiplovimo, bet tikro vidinio pasikeitimo, tikro grįžimo prie Dievo. Jonas toliau pabrėžia, kad fariziejai klysta, kai mano, jog vien priklausymas prie išrinktosios tautos, vien kilmė iš Abraomo ainijos laiduoja išganymą. Dievas davė Abraomui tik išganymo pažadus, bet jis neužtikrino, kad visi Abraomo palikuoniai duotus pažadus paveldės. Pagaliau Dievas gali Abraomui duotų pažadų dalininkais padaryti visus, kurios jis nori, ar jie būtų žydai fariziejai ar ne fariziejai.

[9]Jonas dar kartą primygtinai įspėja fariziejus, kad nesidėtų turį išganymą, nes Dievo bausmė juos gali greitai paliesti. Kaip kiekvienas medis neduodąs vaisių yra iškertamas ir sudeginamas, taip ir kiekvienas žmogus, nežiūrint kas ir koks jis būtų, jei nebus atsakąs Dievo valiai, bus atmestas.

Mat, kiekvienas medis, kuris neduoda gero vaisiaus, yra iškertamas ir
metamas į ugnį.»
[10]O minios klausinėjo jį, sakydamos: «Ką tad turėtume daryti?»
[11]Jis gi, atsakydamas, jiems kalbėjo: «Kuris turi dvi tunikas, vieną teduoda
neturinčiam; ir kas turi maisto, tegul daro taip pat.» [12]O ir muitininkai
ėjo krikštytis ir jam sakė: «Mokytojau, ką mes turėtume daryti?»
[13]Jis jiems sakė: «Nereikalaukite nieko daugiau, negu jums yra nustatyta»
[14]Taip pat ir kariai klausė jį, sakydami: «Ką turėtume daryti ir mes?»
O jis sakė jiems: «Žiūrėkite, kad neprievartautumėte ir neteisingai neapkaltintumėte
nė vieno. Pasitenkinkite savo alga.»
[15]O, kadangi žmonės buvo belaukią, ir visi mintijo savo širdyse apie
Joną, kad gal jis esąs Mesijas, [16]tai Jonas visiems atsakė, pareikšdamas:
«Aš jus krikštiju vandeniu, bet ateina galingesnis už mane, kuriam neesu
vertas atrišti jo autuvų dirželio. Jis jus krikštys šventąja Dvasia ir ugnimi.
[17]Vėtyklė jo rankoje-išvalyti savo klojimą ir surinkti grūdus į savo
klėtį; o pelus sudegins neužgesinama ugnimi.»
[18]Taigi dar daug ir kitų dalykų, mokydamas, jis skelbė gerąją Naujie-

---

[10]Į Jono raginimą daryti atgailą žmonės atsiliepė jį klausdami, kad pasakytų, ką konkrečiai jie turėtų daryti.

[11]Jonas nurodo, jog visų pirma jie privalo daryti artimo meilės darbus: dalintis visu, ką iš drabužių, ar maisto turi, su tais, kurie stokoja. — T u n i k a — suknia, ilgas-nuo galvos iki kojų-kasdienis drabužis. Išeigoje rytiečiai ant tunikos paprastai užsidėdavo ploščių, o romėnai vadinamą paliumą.

[12]Muitininkai būdavo samdiniai arba nuomininkai priklausą nuo stambiųjų mokesčių rinkėjų. Jiems būdavo nustatyta, kokius mokesčius turi išreikalauti, ir už tai jie savo ruožtu gaudavo jiems skirtą algą. Jie tačiau, berinkdami mokesčius, neretai išreikalaudavo iš žmonių daugiau, negu buvo nustatyta, ir tai pasilikdavo sau, padindami sau algą, bet skriausdami žmones.

[13]Jonas įsako, kad jie neskriaustų žmonių, ir imtų tik tokius mokesčius, kokie yra nustatyta.

[14]Jono klausytojų tarpe buvo ir kariškių. Ir jie teiravosi, ką turėtų daryti, kad pasiektų išganymą. Jonas liepia, kad, eidami savo pareigas, jie neprievartautų žmonių, piktnaudodami savo turimą galią; kad neteisingai neapkaltintų ir neįduotų žmonių; kad negrobtų iš žmonių, bet pasitenkintų gaunama alga.

[15]Lukas, kaip geras istorikas, nurodo ano meto žydų nuotaikas ir lūkesčius. Visi tuo metu, kaip tai patvirtina ir romėnų istorikai Tacitas /Historiae V, 13/ ir Svetonius /Vesp. IV/, buvo belaukią greitai ateisiančio Mesijo. Šių lūkesčių pasėkoje, stebėdami Jono veiklą, kai kurie ėmė galvoti, o gal šis jau yra Mesijas.

[16]Jonas, žinodamas, kad yra žmonių, kurie mintija, jog jis galįs būti Mesijas, rado reikalinga aiškiai pasakyti, jog Mesijas tikrai yra jau beateinąs, bet jis toli gražu nėra Mesijas, ir negalįs būti su juo net palygintas; jis yra žmogus, krikštijąs paprastu vandeniu; o Mesijas yra Dievas, ir jis krikštys antgamtine malone; jo krikštas tik ženklina apsivalymą nuo nuodėmių, o Kristaus krikštas veiks kaip ugnis, išdegindamas, panaikindamas nuodėmes.

[17]Jonas pabrėžia, jog Kristus jau čia pat. Jis, it ūkininkas, jau laiko savo rankoje vėtyklę, kad vėtytų iškultus javus ir klojimą nuvalytų, grūdus supilant į dangiškus sandėlius, o pelus sudeginant pragaro ugnimi.

[18]Jonas tęsė savo apaštalavimą skelbdamas išganymo Evangeliją Izraelio vaikams.

ną tautai [19]Bet tetrarchas Erodas, jo pabartas dėl Erodiados, savo brolio žmonos, ir dėl visų piktadarybių, kurias Erodas darė, [20]prie visų jis pridėjo dar ir šią, kad uždarė Joną kalėjime.

2. Jėzaus krikštas

[21]O atsitiko, kai visa minia krikštydinosi, ir kai Jėzus, pasikrikštydinęs, meldėsi, atsivėrė dangus [22]ir ant jo nusileido šventoji Dvasia kūniškų, it balandis, pavidalu, ir pasigirdo iš dangaus balsas: « Tu esi mylimasis mano Sūnus, tavyje aš pasigėrėjau! »

3. Jėzaus kilmė

[23]Ir pats, beateinąs, Jėzus buvo apie trisdešimt metų, būdamas sūnus, kaip buvo laikoma, Juozapo, kuris buvo Helio sūnus, [24]kuris buvo Matato, kuris buvo Levio, kuris buvo Melchio, kuris buvo Janajaus, kuris buvo

---

[19]Jono apaštalavimą tačiau nutraukė Erodas, įmesdamas jį į kalėjimą, už tai kad jis išdrįso jį pabarti dėl netvarkingos jo moterystės /Mk 6,19-29/.

[20]Lukas pastebi, jog prie daugelio kitų Erodo padarytų niekšybių jis pridėjo dar ir Jono suėmimą ir jo vėliau įvykdytą nužudymą.

[21]Visiems kitiems besikrikštijant, prisistatė ir Jėzus, kad Jonas jį pakrikštytų. Jonas iš pradžių prieštaravo, nurodydamas, jog veikiau jis jį turėtų pakrikštyti, bet, Jėzui reikalaujant, jį pakrikštijo. /Plg Mt. 3,14-16/ Po krikšto apeigų, išlipęs iš vandens, Jėzus meldėsi. Kaip tik tuo metu įvyko antgamtinis pasirodymas, teofanija.

[22]Antgamtinis reiškinys buvo matomas ir girdimas. Šviesos spinduliai tartum atvėrė dangaus skliautus, iš kur šv. Dvasia regimu būdu, balandžio pavidale, nusileido ir plezdeno virš Jėzaus. Tuo pat metu pasigirdo kalbančio Dievo balsas iš aukštybių, kuris liudijo apie Jėzų, kad jis yra Dievo numylėtasis Sūnus, Dievas, lygus Tėvui, į kurį žvelgdamas, Tėvas nuo amžių mato save ir, matydamas gėrisi. Tekstas taigi teologiškai yra gilus: atskleidžia dievišką Jėzaus prigimtį, jos asmeniniame skirtume ir esmės tapatume su Tėvu. Netikslu todėl versti: « tavimi gėriuosi.»Tėvas Sūnuje pasigėrėjo savimi.

[23]Pereidamas nuo Pirmtako prie Jėzaus apaštalavimo aprašymo, Lukas, jam įprastu būdu, nurodo laiko aplinkybę. Jis pažymi, jog Jėzus, kai buvo bepradedąs savo apaštalavimą turėjo apie trisdešimt metų. Kadangi Jonas savo apaštalavimą pradėjo apie 26/7 m. po Kr./Plg 3,1/, ir kadangi Jėzus bus gimęs apie 4 pr. Kr./Plg Mt, 2,1/, tai Jonui pradėjus apaštalauti, ir tuojau išeinant į viešumą Jėzui, jis turėjo eiti apie 31 metus, kas pilnai derinasi su Luko čia paduodamu nurodymu. Trisdešimt metų pas žydus ir pas graikus, bei romėnus ženklino subrendimo ribą, kada asmuo galėjo pradėti užimti atsakingas pareigas, bei išeiti į viešo gyvenimo veiklą. /Plg Sk 4,2...: Denys Hal, Ant. Rom. IV, 6/

[24-38]Luko paduodama Kristaus geneologija sutampa ir skiriasi nuo Mato paduodamos. Skiriasi skaičiavimo eile ir dalimi asmenų. Sutampa asmenimis nuo Abraomo iki Dovido. Matas skaičiuoja žemyn einančia eile, nuo Abraomo iki Kristaus. Lukas skaičiuoja aukštyn einančia eile, nuo Kristaus iki Adomo ir iki paties Dievo Kūrėjo.

Matas, rašydamas žydams, pristato Jėzų kaip Abraomo ainį, iš kurio palikuonių turėjo kilti Mesijas. Lukas, rašydamas krikščionims iš pagonių, pristato Jėzų kaip visos žmonijos Išganytoją, ir todėl jo kilmę veda iš Adomo, visos žmonijos tėvo. Nėra jokios abejonės, kad ir vienas ir antras evangelistas tepaduoda tik pačius svarbiausius Kristaus geneologijos narius. Kai nuo Abraomo iki Dovido abi geneologijos sutampa, tai nuo Do-

Juozapo, [25]kuris buvo Matatijo, kuris buvo Amoso, kuris buvo Naumo,
kuris buvo Eslio, kuris buvo Nagajaus, [26]kuris buvo Majato, kuris buvo
Matatijo, kuris buvo Semeino, kuris buvo Jozecho, kuris buvo Jodos,
[27]kuris buvo Joano, kuris buvo Resos, kuris buvo Zarobabelio, kuris buvo
Salatielio, kuris buvo Nerio, [28]kuris buvo Melchio, kuris buvo Adijo, ku-
ris buvo Kosamo, kuris buvo Eldadamo, kuris buvo Ero, [29]kuris buvo
Jėzaus, kuris buvo Eliezero, kuris buvo Jorimo, kuris buvo Matato, kuris
buvo Levio, [30]kuris buvo Simeono, kuris buvo Judo, kuris buvo Juozapo,
kuris buvo Jonamo, kuris buvo Eliakimo, [31]kuris buvo Melėjo, kuris buvo
Menos, kuris buvo Matato, kuris buvo Natamo, kuris buvo Dovido, [32]ku-
ris buvo Jesės, kuris buvo Jobedo, kuris buvo Booso, kuris buvo Salos,
kuris buvo Naasono, [33]kuris buvo Aminadabo, kuris buvo Admino, kuris
buvo Arnio, kuris buvo Esromo, kuris buvo Faraseo, kuris buvo Judo,
[34]kuris buvo Izaoko, kuris buvo Abraomo, kuris buvo Tarės, kuris buvo
Nachoro, [35]kuris buvo Serucho, kuris buvo Ragaujo, kuris buvo Faleko,
kuris buvo Ebero, kuris buvo Salos, [36]kuris buvo Kainamo, kuris buvo
Arfasado, kuris buvo Semo, kuris buvo Nojės, kuris buvo Lamecho,
[37]kuris buvo Matūzalio, kuris buvo Enocho, kuris buvo Jareto, kuris
buvo Malelėlio, kuris buvo Kaino, [38]kuris buvo Enoso, kuris buvo Zeto,
kuris buvo Adomo, kuris buvo Dievo.

4. Jėzaus gundymas

4,1. — O Jėzus, kupinas šventosios Dvasios, sugrįžo nuo Jordano,

---

vido iki Kristaus teturi tik du tuos pačius vardus. Kaip tai išaiškinti? Jau nuo pačių seniausių laikų šie skirtumai buvo aiškinami remiantis Levirato įstatymu, pagal kurį, jei kuris mirdavo nepalikęs įpėdinio, tai jo našlę turėdavo vesti vienas iš jo brolių, ir jo pirmasis sūnus, gimęs iš našlės, teisiniai buvo laikomas mirusiojo brolio sūnumi. Taip kad vienas ir tas pats asmuo galėjo turėti du tėvu: tikrąjį ir teisinį. Julius Afrikietis, remdamasis senaisiais, iš pačių Kristaus giminaičių paeinančiais šaltiniais, teigia, kad Juozapas bus buvęs teisiniai Helio, bet faktinai Jokūbo sūnus. Helis ir Jokūbas buvę broliai tos pačios motinos, bet ne to paties tėvo. Iš čia skirtinga aukštyn einanti geneologija iki Salatielio. Salatielis taip pat, pagal Levirato įstatymą, bus turėjęs du tėvu: Jechoniją, kuris buvęs tikrasis, ir Nerį, kuris buvęs teisinis. Jechonijas buvo kilęs iš Dovido sūnaus Saliamono, o Neris iš kito Dovido sūnaus Natano. /Plg Eus. Hist. Ecc. 1,7/ Kiti egzegetai mano, kad Lukas paduoda faktiškai Jėzaus geneologiją ne pagal Juozapą, o veikiau pagal Mariją. Evangelistas aiškiai pradžioje pabrėžia, kad Juozapas buvo tik laikomas Jėzaus tėvu, bet tikrumoje juo nebuvo. Todėl logiška yra vesti Jėzaus žmogišką kilmę iš tos giminės, iš kurios jis buvo gavęs savo žmogišką prigimtį, būtent, iš Marijos. Šitai neprieštarauja nei žydų Įstatymui, nei papročiams. Tiesa, žydai geneologijas visada vesdavo pagal tėvą. Bet Įstatymas leido, kad, jei kas vesdavo vienturtę dukterį, jis įeidavo į žmonos geneologiją, ir taip galėjo turėti dvigubą geneologiją: tikrąją ir teisinę. /Plg Sk 36,6-9/ Krikščioniškas Padavimas aiškiai teigia, kad Marija buvo vienturtė duktė. Šitai leidžia manyti, kad Juozapas bus turėjęs dvigubą geneologiją: pagal savo tėvą ir pagal savo žmoną. Matas paduoda tikrąją Juozapo kilmę, o Lukas, kuris savo evangelijos pradžioje duoda daugiausiai žinių apie Mariją, galėjo paduoti teisinę Juozapo geneologiją, bet tikrąją Kristaus geneologiją pagal Mariją.

4. [1]Jėzus, pasikrikštijęs ir regimu būdu susijungęs su šv. Dvasia, kuri nužengė ant jo balandžio pavidale, paliko Jordaną. Šv. Dvasios veikimu jis nuvyko į Judėjos dykumą.

ir jis buvo Dvasios vedžiojamas tyruose [2]keturiasdešimt dienų, gundomas
velnio. Ir tomis dienomis jis nieko nevalgė, o, joms praėjus, buvo išalkęs.
[3]O velnias jam tarė: « Jei esi Dievo Sūnus, sakyk šiam akmeniui, kad taptų
duona. » [4]Bet Jėzus jam atsakė: « Parašyta: — Ne vien duona gyvens
žmogus. »
[5]Ir pavedęs jį aukštyn, parodė jam akimirksnyje visas pasaulio kara-
lystes. [6]Velnias jam tarė: « Aš tau duosiu visą šiųjų valdžią ir jų garbę,
nes tai yra man atiduota, ir kam aš noriu, tam ją duodu. [7]Taigi, jei tu
pultum kniūpsčias prieš mane, visa bus tavo. » [8]Bet Jėzus, atsakydamas,
jam tarė: « Parašyta-Prieš Viešpatį tavo Dievą nusilenksi ir jį vieną
tegarbinsi —. » [9]Paskui jį nuvedė į Jeruzalę, pastatė ant šventyklos briau-
nos ir jam tarė: « Jei esi Dievo Sūnus, šok nuo čia žemyn. [10]Juk parašyta,
jog-Savo angelams duos parėdymą dėl tavęs — sergėti tave —, [11]ir, jog
-Ant rankų nešios tave, kad kartais už akmens neužkliūtum savo kojos. »

---

[2]Dykumoje Jēzus pasiliko 40 dienų. Čia jis išgyveno velnio gundymą. Gundymus aprašo evangelistai Matas /4,1-11/ ir Lukas. Abu kalba apie trejopą gundymą, tik sukeičia jų eilę. Atrodo, kad Mato paduodama eilē yra atsakanti tikrai įvykių eigai. Lukas greičiausiai šį kartą, sekē daugiau logišką, o ne chronologišką įvykių eilę. Logiška yra po duonos gundymo dykumoje gundyti Jēzų žemiškomis grožybēmis ir gērybēmis, ir tik pabaigoje bandyti jo dievišką galią.

[3]Dykumoje nebuvo ko valgyti. Reikējo maitintis tuo, ką tyruose buvo galima rasti: skērių, laukinio medaus ir k. Išbuvęs 40 dienų, Jēzus buvo labai išalkęs. Šiuo pasinaudoja velnias, kad gundytų Jēzų, siūlydamas, kad pasinaudotų savo dieviška galia, ir akmenį paverstų duona. Dievas juk gali ir akmenį paversti duona. Jei jis dedasi Dievo Sūnumi, kodēl alksta?!

[4]Jēzus atmeta gundymą nurodydamas, jog žmogus visų pirma ir virš visko turi paisyti Dievo ir iš jo laukti net ir žemiškos duonos. Cituojama AtI 8,3.

[5]Kai velnias pirmą kartą prisiartino prie Jēzaus, jis radosi ant kalno; dabar jį paveda dar kiek aukštyn, ir iš aukštumos vienam akimirksnyje jam parodo visą žemišką grožybę ir galybę.

[6]Velnias, parodęs žemiškų karalysčių galybę ir garbę, sako, jog jis visa tai turįs savo žinioje ir galįs duoti naudotis, kam nori: jis esąs pasirengęs visa tai duoti Jēzui.

[7]Iš Jēzaus tačiau velnias reikalauja, kad jis nusilenktų prieš jį ir pasivestų jo valdžiai. Rytuose pulti kniūpščiam prieš ką nors reiškia ne tik pagarbą jam pareikšti, bet taip pat pripažinti jo valdžią ant savęs ir jam pasivesti. Šitaip elgdavosi valdiniai prieš valdovą ir ypač belaisviai prieš nugalētoją.

[8]Jēzus atsako velniui, argumentuodamas Dievo autoritetu, kurį velnias, turi pripažinti. Dievas yra įsakęs, jog tik jis esąs tikrasis ir aukščiausias Viešpats, kuriam turi būti nusilenkiama ir pasivedama; kurį galima garbinti, ir kuris turi būti garbinamas. /Plg At Į 6,13/

[9]Jēzui nesileidžiant sugundyti nei duona, nei žemiška galybe bei garbe, velnias bando jį sugundyti, veikiant į ambiciją, į norą pasirodyti. Jį perkelia į Jeruzalę, pastato ant šventyklos briaunos, išsikišimo, kuris, kaip architektoninis papuošalas, supo šventyklos pastato viršų. Lietuviškas **š e l m u o**, kurį vartoja J. Skvireckas ir C. Kavaliauskas, neatatinka savo prasme gr pterugion ir lot pinnaculum. Pastatęs ant šventyklos, kuri buvo gana aukšta, ir nuo kurios šokti žemyn, ypač iš rytinēs pusēs, kur tiesiai žemyn radosi Kedrono slēnis, reikējo ne tik drąsos, bet tikro stebuklo, kad išliktų gyvas, velnias siūlo Jēzui šokti žemyn, ir taip pasirodyti žmonēms tikru herojum.

[10-11]Ir velnias cituoja šv. Rašto žodžius, pagal kuriuos yra užtikrinama Mesijui antgamtinē globa. /Ps 91,11/

[12]O Jėzus, atsakydamas, jam tarė, jog yra pasakyta — « Negundysi Viešpaties savo Dievo. » [13]Užbaigęs visus gundymus, velnias kuriam laikui atstojo nuo jo.

III. APAŠTALAVIMAS GALILĖJOJE

1. *NAZARETE IR KAFARNAUME*

1. Jėzus grįžta į Galilėją

[14]Tuomet Jėzus Dvasios galioje sugrįžo į Galilėją, ir gandas pasklido visame krašte apie jį. [15]Jis mokė, visų giriamas, jų sinagogose.

2. Jėzus Nazarete

[16]Ir atėjo į Nazaretą, kur buvo užaugęs; šeštadienį, kaip jam buvo įprasta, įėjo į sinagogą ir atsistojo skaityti. [17]Jam buvo paduota pranašo Izaijo knyga, o, atvėręs knygą, užtiko vietą, kur buvo parašyta:

[18]« Viešpaties Dvasia ant manęs,
todėl jis patepė mane;
skelbti vargšams gerą naujieną jis siuntė mane,
pranešti belaisviams išvadavimą
ir akliesiems praregėjimą;
pasiųsti į laisvę prislėgtuosius,

---

[12]Jēzus atmeta gundymą, savo ruožtu cituodamas Įstatymo įsakymą, kuriuo yra draudžiama gundyti Dievą, reikalaujant antgamtinēs intervencijos, kada ir kur ji nēra reikalinga./Plg AtĮ 6,16/

[13]Nieko nelaimējęs, velnias atstojo nuo Jēzaus, bet tik laikinai. Jis nepaliko Jēzaus ramybēje. Jis laukē kitų progų, kad galētų pulti jį, kliudant jam įvykdyti atpirkimo darbą. /Plg. 22,3/

[14]Jēzus grįžo į Galilēją jau ne be tas, kurį anksčiau žmonēs jį čia pažinojo. Jis grįžo jau ne kaip Nazareto dailidēs Juozapo sūnus, bet kaip Dievo siųstasis Mesijas, veikiąs ir reiškiąsis Dvasios, t.y. antgamtinēmis galiomis. Dēl šio, t.y. dēl antgamtinių galių, kuriomis jis reiškēsi, darydamas stebuklus, gandas pasklido apie jį po visą kraštą.

[15]Jis ējo iš vietos į vietą po visą Galilēją, skelbdamas savo mokslą sinagogose, laimēdamas sau žmonių prielankumą ir entuziazmą.

[16]Lukas davęs bendrą apibūdinimą Kristaus apaštalavimo Galilējoje, pereina prie smulkesnio aprašymo Jēzaus veiklos Nazarete ir vēliau Kafarnaume. Atvykęs į Nazaretą, šeštadienį, švenčiant žydų subatą, kaip jis anksčiau darydavo, taip ir dabar eina melstis į sinagogą. Kiekviename žydų gyvenamam mieste ir miestelyje buvo maldos namai, vadinami sinagoga-susirinkimo namai. Tai būdavo paprasta salē, kurios prieangyje būdavo baseinas vandens ritualiniams apsiplovimams. Pačioje sinagogoje, jos priekiniame gale, būdavo laikomi spintoje šv. Rašto rituliai. Ten pat stovēdavo sakykla. Į sinagogas paprastai rinkdavosi vyrai, o specialiai rezervuotoje vietoje ir moters, subatomis ir šventēmis. Būdavo meldžiamasi, o tarpais skaitoma kai kurie tekstai iš Įstatymo ir Pranašų. Po to vienas iš esančiųjų, atsistojęs prie pulpito, pasakydavo kalbą, paaiškindamas skaitytą šv. Rašto tekstą. Evangelistas nurodo, kad aną kartą kaip tik Jēzus ēmēsi kalbēti, aiškindamas perskaitytą iš pranašo Izaijo knygos tekstą.

[18]Jēzus, atvertęs jam paduotą šv. Rašto knygą, perskaitē pranašo Izaijo parašytus pranašystēs žodžius apie Jahvēs Tarną /Iz 61,1-2/. Jah-

19paskelbti Viešpaties malonės metą.»
20Užvertęs knygą, atidavęs ją tarnui, jis atsisėdo. Visų gi akys
sinagogoje buvo įsmeigtos į jį. 21O jis ėmė jiems sakyti: « Šiandien jūsų
ausyse išsipildė šis Raštas.» 22Visi jam pritarė bei stebėjosi maloningais
žodžiais, išeinančiais iš jo burnos, ir sakė: « Argi jis ne Juozapo sūnus? »
23Jis gi tarė jiems: « Tikriausiai jūs priminsite man patarlę: — Gydytojau,
pagydyk pats save! — Ką girdėjome, jog esi padaręs Kafarnaume, pa-
daryk ir čia, savo tėviškėje! » 24Jis tad sakė: « Iš tikrųjų, sakau jums,
jog joks pranašas nėra priimtinas savo tėviškėje. 25O iš tiesų, sakau
jums, daugelis našlių buvo Izraelyje Elijo dienomis, kai dangus buvo

---

vēs Tarnas, kuris yra ateisiantis Mesijas, pareiškia, kad jame yra Viešpaties Dvasia, ir todēl Dievas jį patepē, paskirdamas ypatingai dieviškai pasiuntinystei atlikti. Pas žydus aliejais būdavo patepami karaliai, kunigai ir pranašai, kad tuo būdu būtų paskirti bei autorizuoti atlikti Dievo jiems skirtas pareigas Izraelyje /Kun 8,12; 3Kar 19,16/. Jahvēs Tarnas nurodo, kokias pareigas jam Viešpats pavedē, patepdamas jį. Būtent, jis siuntē skelbti vargšams išganymo Naujieną, belaisviams paskelbti išvadavimą, akliesiems praregējimą, o pavergtiesiems laiduoti išlaisvinimą.

19Jahvēs Tarnas buvo Dievo pateptas, kad eitų ir paskelbtų visiems malonēs, t.y. išganymo metą. Žydai švęsdavo jubiliejinius metus, ir šie metai atnešdavo fizinį išlaisvinimą bei atpirkimą: kaliniai atgaudavo laisvę, o skolininkai nuosavybę /Kun 25,10/. Ateinantis Jahvēs Tarnas-Mesijas paskelbs bei laiduos naują jubiliejų, kuris atneš dvasinį išlaisvinimą bei atpirkimą iš nuodēmių vergijos. Pastebētina, kad Lukas laisvai cituoja Izaijo tekstą, sekdamas gr LXX vertimą.

20Perskaitęs Izaijo pranašystēs tekstą, Jēzus užvertē knygą, ją atidavē patarnautojui, o pats atsisēdo. Visų dēmesys nukrypo į jį. Jie laukē, ką jis pasakys, kaip jis aiškins cituotą pranašystę. Žydai anuomet rašydavo arba ant pergamento, arba ant odinių juostų, arba ant papyruso lapų, ir laikydavo suvyniodami į ritinį. Taigi tai, ką evangelistas vadina knyga, tikrumoje buvo rašyto teksto ritinys; o atversti knygą reiškē atvynioti ritinį.

21Jēzus prabilo į susirinkusius ir pareiškē, kad tai, ką Izaijas Dievo įkvēpimu pranašavo apie Jahvēs Tarną, šiandien išsipildē, nes Jahvēs Tarnas yra jis pats, kuris dabar jiems kalba. Pranašas, kalbēdamas apie Jahvēs Tarną, tikrumoje kalbējo apie ateisimą Mesiją, o Mesijas jis yra. Jēzus taigi neabejotinai prisistato nazaretiečiams kaip Mesijas.

22Nazaretiečiai gerai pažinojo Jēzų. Jis juk buvo vienas iš jų, ir buvo visų vertinamas ir gerbiamas. Dabar, jam kalbant, jie, tiesa, stebisi jo gražia iškalba, bet drauge ir klausia: « Iš kur jam šitai visa? » Juk jis Juozapo sūnus! Juk jis nesimokē, nebuvo studijavęs Rašto nei Padavimo rabinų mokyklose! Kaip tad jis va taip gražiai kalba ir taip autoritetingai moko?

23Jēzus, būdamas Dievas, žinojo ką nazaretiečiai galvojo apie jį iš teigiamos ir iš neigiamos pusēs. Jis panoro tad čia pat atsakyti į daromus jam priekaištus, nors tai lietē vien mintijimą, o ne išorinius priekaištavimus. Jis žinojo, kad kai kurie jam prikišo, kodēl jis darē stebuklus kitur, o ne čia pas juos, savo tēviškēje. Jēzus atsako, jog jis žino, ką net patarlē sako, kad visų pirma reikia kreipti dēmesį į save ir savuosius. Jei tačiau jis taip nesielgia, tai ne jo kaltē, o verčiau pačių nazaretiečių.

24Tokia jau yra pranašų dalis, kad jie kitur yra priimami ir vertinami, bet tēviškēje yra atstumiami ir niekinami. Taip yra ir su Jēzumi: ir jis mažiausiai vertinamas bei priimamas kaip tik savo tēviškēje. Ši taigi yra priežastis, kodēl jis daugiau reiškiasi kitur, o ne pas savuosius.

25-27Nazaretiečiai neturi dēl šio Kristaus elgesio stebētis, nei jam priekaištauti. Juk žino, kad ir didieji S.T. pranašai Elijas ir Eliziejus suteikē ypatingų malonių svetimiesiems, o ne saviesiems /3Kar 17,8-16; 4Kar 5,1-4/

uždarytas trejus metus ir šešerius mėnesius, ir didis badas atsirado krašte.
[26]Tačiau nė pas vieną jų nebuvo siųstas Elijas, o tik pas moterį našlę
į Sidono Sareptą. [27]Taipogi daug buvo Izraelyje raupsuotųjų prie pranašo
Eliziejaus, bet nė vienas jų nebuvo pagydytas, tik siras Naamas. »
[28]Sinagogoje buvusieji, tai girdėdami, visi prisipildė pyktimi; [29]pakilę,
išvarė jį iš miesto ir nuvedė iki kalno, ant kurio jų miestas buvo pastatytas,
pakriūtės, kad nustumtų jį žemyn. [30]Bet jis, praeidamas tarp
jų, nuėjo sau.

3. Kafarnaume

[31]Nusileido į Galilėjos miestą Kafarnaumą ir tenai buvo bemokąs
juos subatomis. [32]Jie labai stebėjosi jo mokslu, nes jo žodis dvelkė galia.
[33]Sinagogoje buvo vyras turįs netyro velnio dvasią, ir jis sušuko didžiu
balsu: [34]« O kas mums ir tau, Jėzau Nazaretieti?! Atėjai mus pražudyti?
Žinau, kas tu esi! — Dievo šventasis. » [35]Bet Jėzus jį sudraudė, sakydamas:
« Nutilk, ir išeik iš jo! » Velnias gi, parbloškęs jį jų tarpe, iš jo
išėjo, nieko pikta jam nepadarydamas. [36]Ir apėmė visus siaubas, ir jie
kalbėjosi tarpe savęs, sakydami: « Kas tai per žodis, kad jis su galia ir

---

[28]Jēzus tikriausiai bus atsilankęs Nazarete keletą kartų. Lukas greičiausiai čia jungia į vieną, sintetišką, aprašymą, ką Jēzus keliais atvejais bus patyręs ir išgyvenęs, beapaštalaudamas savo tēviškēs mieste. Tai, ką evangelistas paduoda 28-30 ee, bus įvykę tikriausiai Jēzaus paskutinio atsilankymo Nazarete proga. Jēzaus priekaištas Nazaretiečiams dēl netikējimo ir nepalankumo, iššaukia šiųjų pyktį.

[29]Nazaretiečių įtūžimas pasiekia tokį laipsnį, kad jie ne tik iš miesto išvarē, bet buvo beplanuoją jį nužudyti, nustumdami žemyn nuo už miesto esančios gilios pakriūtēs. Nūdien ši vieta randasi 3 km atstu nuo miesto ir yra žinoma kaip « pakriūtēs kalnas.»

[30]Nežiūrint viso Nazaretiečių įtūžimo, kai Jēzus pakilo visam savo dieviškam ir žmogiškam didingume, kad eitų sau, jie nedrįso pakelti savo rankas prieš jį, taip kad jis, išeidamas iš jų tarpo, praējo pro juos ir nuējo sau.

[31]Palikęs Nazaretą, Jēzus pasiekē, leisdamasis žemyn, prie Galilējos jūros esantį Kafarnaumo miestą, kuris buvo tuomet vienas iš žymiausių prekybos ir administracijos centrų Galilējoje. Čia jis subatomis kalbējo sinagogoje, mokydamas susirinkusiuosius.

[32]Visus stebino ypač tai, kad jis kalbējo ne kaip Rašto žinovai, kurie remdavo savo teigimus šv. Rašto tekstais ar Padavimo mokymu, bet visa aiškino ir mokē savo autoritetu; rodēsi taigi turįs galią mokyti ir įsakyti. « Seniesiems pasakyta — ..., o aš jums sakau... » /Mt 5,27.../

[33]Vieną subatą, Jēzus buvo bemokąs sinagogoje, radosi žmogus apsēstas piktosios dvasios. Žydai velnią laikē netyra dvasia. Jie laikē tyra visa tai, kas Dievo, ir netyra visa tai, kas velnio.

[34]Velnio apsēstasis reaguoja prieš Kristų. Jis pabrēžia, jog jis ir kiti nieko bendra neturi ir nenori turēti su juom. Jis reiškia savo įtarimą, kad Jēzus atējęs juos pražudyti, kadangi jam nēra paslaptis, jog jis esąs Dievo Sūnus, Dievo Siustasis išgelbēti pasaulį ir žmones iš velnio viešpatavimo.

[35]Jēzus pasirodo turįs galią sudrausti ir išvaryti piktąsias dvasias. Jo įsakymu velnias, parbloškęs ant žemēs aną nelaimingąjį vyrą ten esančiųjų tarpe, išējo iš jo, jam nieko pikto, nors ir parbloškē ant žemēs, nepadaręs.

[36]Velnio išvarymas visiems padarē didelį įspūdį. Visi stebejosi, kaip velnias pakluso Jēzui, ir pagal jo įsakymą išējo iš apsēstojo. Jie dabar įsitikino, kad Kristus ne tik kalba ir moko su galia bei autoritetu, bet taip pat ir veikia. Net ir pačiam velniui jis įsakinēja, ir šis jo klauso.

jėga įsakinėja nešvarioms dvasioms, ir jos išeina?! » [37]Ir gandas apie jį sklido po visas apylinkės vietas. [38]O, pakilęs iš sinagogos, Jėzus atėjo į Simono namus. Simono gi uošvė buvo ištikta didelio karščio, maldavo tad už ją. [39]Ir jis, pasilenkęs prie jos, sudraudė karštinę, ir ši ją apleido; o ji, čia pat atsikėlusi, jiems tarnavo. [40]O saulei leidžiantis, kurie turėjo sergančių kokia nors liga, atvedė juos pas jį; jis juos pagydė, uždėdamas ant kiekvieno jų rankas. [41]Taipgi ir velniai išėjo iš daugelio, šaukdami ir sakydami: « Tu esi Dievo Sūnus! » Bet jis, drausdamas, neleido jiems tai sakyti. Mat, jie žinojo jį esant Mesiją.

4. Jėzus palieka Kafarnaumą ir pamokslininkauja visame krašte

[42]Dienai išaušus, išėjęs, nuėjo į nuošalią vietą. Bet minios jo ieškojo. Atėjo pas jį ir bandė jį sulaikyti, kad nepasišalintų nuo jų. [43]O jis jiems pasakė: « Aš turiu skelbti gerąją Dievo karalystės Naujieną ir kitiems miestams. Juk tam esu siųstas. » [44]Ir ėjo pamokslininkaudamas Judėjos sinagogose.

---

[37]Gandas apie Jēzų, kuris moko ir daro stebuklus dieviška galia ir autoritetu, plačiai sklido po visą Kafarnaumo apylinkę, bei visas Galilējos vietoves.

[38]Palikęs sinagogą, Jēzus ateina į Simono namus. Kristus tikriausiai daug kartų bus lankęsis Simono namuose; Lukas, kaip ir kiti evangelistai mini šį apsilankymą, kadangi Jēzus šia proga pagydē Simono Petro uošvę. Anais laikais gydytojai ligas klsasifikuodavo pagal « aukštą » ir « mažą » temperatūrą. Lukas, kaip medikas, aiškiai nurodo, jog Simono uošvē buvo ligonis su aukšta temperatūra; tai reiškia, jog buvo rimtai susirgusi. Dēl šios priežasties Petras ir kiti namiškiai kreipiasi į Jēzų, prašydami, kad ligonei padētų. Jie juk matē, kaip Jēzus buvo pagydęs daugelį; kaip jis čia pat sinagogoje pagydē velnio apsēstąjį.

[39]Jēzus prisiartinęs prie ligonēs, pasilenkē prie jos ir pareiškē, jog karštis turi liautis: ir tam pačiame momente jis tikrai liovēsi, o ji pasijuto sveika, taip kad, atsikēlusi, patarnavo svečiams, juos pavaišindama. /Plg Mt 8,14; Mk 1,28-31/

[40]Tie, kurie matē stebuklą sinagogoje, o taip pat tie, kurie buvo liudininkai Simono uošvēs pagydymo, pranešē kitiems apie padarytus stebuklus; žinia greitai pasklido, taip kad visi, kurie turējo ligonių, vakarop gabeno juos pas Jēzų, prašydami, kad juos pagydytų. O Jēzus neatsakē jiems prašomos malonēs. Jis dējo ant ligonių savo rankas, ir savo prisilietimu juos pagydē iš visokių negalių, kurių buvo ištikti.

[41]Jēzus gydē ne tik fizinius ligonius, bet taip pat ir velnio apsēstuosius. Piktosios dvasios reagavo, skelbdamos, jog jis esąs Dievo Sūnus, žadētasis Mesijas-Pateptasis. Tuo jos darē Jēzui nemalonumo, nes jis nenorējo, kad būtų viešai skelbiama, jog jis esąs Mesijas, kadangi tai galējo iššaukti pavojingų ir žalingų reakcijų.

[42]Po to, kai vakare išgydē visą eilę ligonių, Jēzus, vos tik išaušo rytas, apleido Kafarnaumą ir nuējo į nuošalę, į neapgyvendintą vietą, kad tenai, niekeno nekliudomas, galētų pailsēti. Žmonēse tačiau buvo tiek susijaudinimo ir susidomējimo Jēzumi, kad jie jo pradējo tuojau ieškoti. Surado. O, suradę, darē visa, kad jis pasiliktų pas juos; kad neišeitų kur nors kitur.

[43]Jēzus atmeta Kafarnaumiečių raginimą pasilikti pas juos, nurodydamas, kad jo pašaukimas nēra lokalinis, bet visuotinis; kad jis yra siųstas visur ir visiems skelbti išganymo Naujieną.

[44]Palikęs Kafarnaumą, Jēzus ējo pamokslininkaudamas sinagogose po visą Izraelį. Judēja čia suprastina ne opozicijoje Galilējai, bet veikiau visuotina prasme, pažymint visą Izraelio žemę: Judējoje ir Galilējoje. /Plg Lk 7,17/

2. *STEBUKLAI - MOKINIAI - PRIEŠAI*

1. Stebuklingas žuvavimas

5,1. — Atsitiko, kad miniai besiveržiant prie jo klausytis Dievo žodžio, jis buvo bestovįs prie Genezareto ežero, [2]ir pamatė dvi valtis stovinčias prie ežero kranto; o žvejai, išlipę iš jų, plovė tinklus. [3]Įlipęs į vieną iš valčių, kuri buvo Simono, paprašė jį atsistumti truputį nuo kranto. Atsisėdęs gi, mokė iš valties minias. [4]O kai liovėsi kalbėjęs, tarė Simonui: « Leiskis gilyn ir užmeskite jūsų tinklus valksmui. » [5]Simonas, atsakydamas, tarė: « Mokytojau, visą naktį triūsdami nieko nepagavome, bet tavo žodin užmesiu tinklus. » [6]Tai padarę, užgriebė didelę daugybę žuvų, kad net jų tinklai ėmė plyšti. [7]Pamojo tad savo bendrininkams, kitoje valtyje esantiems, kad, atvykę, jiems padėtų. Tie atvyko, ir pripildė abi valtis tiek, kad jos kone skendo. [8]Simonas gi Petras, matydamas tai, puolė Jėzui į kojas, tardamas: « Pasišalink nuo manęs, Viešpatie, nes aš esu žmogus nusidėjėlis! » [9]Mat siaubas apėmė jį ir visus, kurie buvo su juo, dėl žuvų, kurias buvo sugavę, valksmo; [10]panašiai taip pat ir Zebediejaus sūnus Jokūbą, ir Joną, kurie buvo Petro bendrai. O Jėzus sakė Simonui: « Nebijok! Nuo dabar tu būsi žmones bežvejojąs. » [11]Ir, ištraukus valtis į krantą, palikę visa, jie sekė jį.

---

5. [1]Matas ir Morkus daugiau kreipia dėmesio į pirmųjų keturių apaštalų pašaukimo faktą /Mt 4,18-22; Mk 1,16-20/. Lukas kreipia daugiau dėmesio į pašaukimo aplinkybes, kurios duoda lengviau suprasti, kaip ir kodėl mokiniai, pašaukti, tuojau sekė Jėzų. Jie jį sekė, kadangi čia pat matė ir išgyveno žuvų pagavimo stebuklą.

Gausūs būriai žmonių sekė Jėzų visur. Jam beesant Genezareto ežero pakraštyje, prie jo susirinko tiek žmonių, kad atsirado tikra spūstis.

[2]Jėzus, matydamas dvi valtis stovinčias pakraštyje, kai žvejai, išlipę iš jų, plovė tinklus, kreipėsi į Simoną, ar galėtų pasinaudoti jo valtimi, kad iš jos, atsitolinę kiek nuo kranto, mokytų minią, išvengdamas spūsties.

[3]Simonas patenkino Jėzų, ir jis, atsisėdęs, kalbėjo miniai iš valties.

[4]Baigęs kalbėti, Jėzus paprašė Simoną irtis gilyn ir imtis žvejoti.

[5]Simonas pastebi, kaip naktį žvejyba jiems buvo nesekminga, vienok, kadangi Jėzus skatina užmesti tinklus, jis vien dėl šio juos užmesiąs.

[6]Jėzus savo dieviška galia atlygino Petrą tiek dėl jo paslaugumo, duodant pasinaudoti valtimi, tiek dėl jo tikėjimo į Mokytoją. Užmetus tinklus, jie užgriebė tiek žuvų, kad net tinklai vargiai pajėgė atlaikyti.

[7]Sunkiai pajėgdami traukti tinklus, Simonas ir jo brolis Andriejus pamojo kitoje valtyje esantiems Zebediejaus sūnums Jonui ir Jokūbui, kad atvyktų jiems padėti. Ištraukę tinklus, žuvų pripildė abi valtis, kad jos kone pradėjo skęsti.

[8]Petras visame tame mato stebuklą, ir todėl, puolęs Jėzui į kojas, išpažįsta jo dievystę ir prašo atsitolinti nuo jo, nes jis neesąs vertas rastis prie Viešpaties.

[9-10]Ne tik Petrą, bet ir kitus, kurie buvo liūdininkai šio stebuklo, apėmė didelė baimė ir susijaudinimas. Jėzus pasinaudoja proga, kad Petrą ir kitus ten buvusius, būtent, Petro brolį Andriejų ir Zebediejaus sūnus Jokūbą ir Joną pakviestų būti jo mokiniais, kad jie taptų sielų žvejais.

[11]Jie, paveikti stebuklo, nedvejodami, priėmė Jėzaus kvietimą ir sekė jį.

2. Raupsuotojo išgydymas

[12]Ir atsitiko, kad, jam beesant viename iš miestų, štai žmogus, visas raupsuotas, pamatęs Jėzų, parpuolęs kniūpščiomis, meldė jį, sakydamas: « Jei panorėtum, gali padaryti mane nesuteptą. » [13]O jis, ištiesęs ranką, jį palietė, sakydamas: « Noriu, būk nesuteptas! »Ir staiga raupsai pranyko nuo jo. [14]Jis jam įsakė nepasakoti niekam: « Tik, nuėjęs, pasirodyk kunigui ir aukok savo apsivalymui auką, kaip yra įsakęs Mozė, kad tai būtų jiems paliudymas. » [15] Tačiau kalba apie jį skildo vis plačiau, ir didelės minios rinkosi klausytis ir būti pagydyti iš savo ligų. [16]Bet jis pasitraukdavo ir melsdavosi tyruose.

3. Paraližuotojo pagydymas

[17]Vieną dieną atsitiko, kad jis buvo bemokąs, o farizėjai ir Įstatymo mokytojai, kurie buvo atėję iš visų Galilėjios ir Judėjios kaimų ir iš Jeruzalės, buvo besėdį; ir Viešpaties galia veikė jį gydyti. [18]Ir štai vyrai benešą ant guolio žmogų, kuris buvo suparaližuotas. Jie bandė jį

---

[12]Evangelistas pastebi, kad aprašomas stebuklingas raupsuotojo pagydymas įvyko viename iš Galilējos miestelių, po kuriuos Jēzus vaikščiojo, skelbdamas Evangeliją. Lukas, būdamas medikas, precyzuoja, kad ligonis jau buvo visas raupsų apimtas; taigi nebuvo ligos pradžioje, todēl jo pagydymas juo yra nuostabesnis. Raupsuotasis, išvydęs Jēzų, ir žinodamas, kad jis darąs stebuklus, prisiartino prie jo, prieš jį parpuolē veidu žemēn ir, išreikšdamas savo tikējimą į jo dievišką galią, prašē pagijimo malonēs.

[13]Raupsuotasis buvo tiek arti Jēzaus, kad jis, ištiesęs ranką, galējo jį paliesti, ir paliesdamas pareiškē savo valią, kad jis taptų sveikas, o tuo pačiu nesuteptas. Mat, raupsai buvo laikoma pagal žydų ritualinį Įstatymą sutepančia liga. Užteko, kad Jēzus ištartų savo — « Noriu » — ir ligonis jau buvo sveikas: raupsų jau nē ženklo neliko jame.

[14]Kreipdamasis į stebuklingai pasveikusį raupsuotąjį, Jēzus jam įsakē du dalykus: 1/niekam nepasakoti apie stebuklą; 2/eiti pasirodyti kunigui ir aukoti apsivalymo auką, kaip to reikalavo Įstatymas /Kun 14,2/. Jēzus siunčia pagydytąjį, kad jis atliktų ritualines apeigas susijusias su pagijimu iš raupsų. Šitai turējo kunigams ir žmonēms būti paliudijimas: žmonēms, kad jis tikrai yra pagijęs; kunigams, kad Jēzus turi dievišką galią, ir kad jis nēra maištininkas prieš Įstatymą, bet, priešingai, reikalauja, kad Įstatymo įsakymai būtų vykdomi.

[15]Nežiūrint, kad Jēzus draudē kalbēti apie jo daromus stebuklus, vienok gandas apie jį ir jo darbus plačiai sklido visame krašte. To pasēkoje minios žmonių iš visur plaukē prie jo, kad klausytųsi jo mokymo, kad būtų jo pagydyti tie, kurie turējo kokią nors negalią. Minios nuolatinis buvimas prie jo bei jo sekimas vertē Jēzų ieškoti šiek tiek polisio ir ramybēs, pasitraukiant slapta į nuošalę, į tyrus.

[16]Pasišalinęs į tyrus, Jēzus ne tik pailsēdavo, bet ir melsdavos.

[17]Prie Jēzaus rinkdavosi ne tik eiliniai žmonēs, bet taip pat tautos elitas-Rašto žinovai ir fariziejai, ir tai ne tik iš Galilējos ir Judējos provincijos miestų ir kaimų, bet taip pat iš Jeruzalēs. Jēzus turējo savyje antgamtinę Dievo galią, kuri jį įgalino ir lenkē gydyti ligonius; kitaip tariant, dieviškoji galia veikē jame, taip kad jis stebuklingai gydē ligonius.

[18]Pastebējęs, kad antgamtinē Dievo galia veikē Jēzuje, taip kad jis stebuklingai gydē įvairius ligonius, Lukas smulkiai aprašo vieną iš Jēzaus padarytų stebuklų, išgydant paraližuotąjį žmogų. Jį atgabeno jo artimieji gulintį ant čiužinio. Bandē įneštį į vidų, kur buvo Jēzus, bet spūstis prie įējimo buvo tokia didelē, kad jiems nepavyko prieiti prie durų.

inešti į vidų ir padėti prie jo. [19]Bet, nerasdami dėl minios, kaip jį įneštų,
užlipę ant namo, pro stogą nuleido jį su guoliu į vidurį priešais Jėzų.
[20]Matydamas jų tikėjimą, jis tarė: « Žmogau, tavo nuodėmės tau yra
atleistos! » [21]O Rašto žinovai ir fariziejai ėmė svarstyti, sakydami: « Kas
yra šis, kuris sako piktžodžiavimus? Kas gali atleisti nuodėmes, jei ne
vienas Dievas? » [22]Bet Jėzus, žinodamas jų mintis, atsakydamas jiems
tarė: « Ką jūs manote savo širdyse? [23]Kas yra lengviau sakyti: Tau yra
atleistos tavo nuodėmės —, ar sakyti: Kelkis ir vaikščiok? [24]O kad
žinotumėte, jog Žmogaus Sūnus turi galią ant žemės atleisti nuodėmes, —
sakė paraližuotajam: — Sakau tau! Kelkis ir, paėmęs savo guolį, eik
į savo namus. » [25]Ir tuojau, atsikėlęs jų akivaizdoje, pasiėmęs tai, ant
ko buvo paguldytas, nuėjo garbindamas Dievą į namus. [26]Visus pagavo
siaubas, ir jie garbino Dievą; ir, apimti baimės, sakė: « Šiandien išvydome
nuostabių dalykų. »

4. Mato pašaukimas

[27]Po to jis išėjo ir pamatė muitininką, vardu Levį, sėdintį prie mui-
tinės. Ir jis jam tarė: « Sek mane! » [28]O jis, palikdamas visa, atsikėlęs,

---

[19]Negalėdami įnešti ligonį per duris, jie jį nuleido į vidų pro stogą. Palestinoje namai turėdavo arba palapinės pavyzdžiu stogą, kuris dažnai būdavo iš nendrių ar kitokių augalų arba plokščią, t.y. terasos būdu už dengimą, kuris būdavo iš akmens plokščių ar iš dirbtinių plytų. Ir vienu ir antru atveju nebuvo sunku pro stogą patekti į vidų, praplėšiant nendres, ar nukeliant akmens ar plytų plokštes.

[20]Faktas, kad ligonio artimieji padėjo tiek pastangų, atnešant ir pro stogą nuleidžiant bei priešais Jėzų paguldant suparaližuotąjį, rodė jų gilų tikėjimą į Jėzų. Šitai Išganytoją palietė ir jis apsisprendė pagydyti šį nelaimingajį. Jis norėjo tačiau pasinaudoti proga, kad primintų visiems, jog ne fizinis, bet veikiau dvasinis negalavimas yra didžioji žmogaus nelaimė. Todėl pirm negu grąžino paraližuotajam fizinę sveikatą, jį pagydė iš dvasinės negalios, atleisdamas nuodėmes. Dvasinis pagydymas turėjo būti ženklas ir laidas ir fizinio pagydymo. Mat, žydai tikėjo, kad kiekviena fizinė negalia turėjo savo šaknį dvasinėje negalioje — nuodėmėje. /Plg. Jon 9,2/

[21]Į Jėzaus pasakymą: « Tau atleistos tavo nuodėmės » — tuojau atkreipė dėmesį Rašto žinovai ir fariziejai. Jie Kristaus pasakymą palaikė piktžodžiavimu. Jie svarstė ir klausė savęs: « Kas jis toks? Kuo jis dedasi? Juk tik Dievas gali atleisti nuodėmes! Būdamas žmogus ir pretenduodamas galįs sakyti: « Tau atleidžiamos tavo nuodėmės » — jis piktžožiavo, savindamasis sau tai, kas priklauso Dievui.

[22]Jėzus, savo dievišku visažinojimu perprasdamas jų mintis, jiems prikišo: « Ką ir kaip jūs čia galvojate? Kokia jūsų išmintis?! » Ir konkrečiai jiems parodo ir įrodo, jog jis gali atleisti nuodėmes, nes turi dievišką galią, kuri reiškiasi per jo daromus stebuklus.

[23-25]Kaip įrodymą, kad jis turi dievišką galią, ir todėl gali atleisti nuodėmes, Jėzus daro stebuklą, liepdamas paraližuotajam keltis ir eiti sau namo, ką jis čia pat ir padarė.

[26]Įvykęs stebuklas visus išgąsdino ir sujaudino. Jie garbino Dievą ir pripažino, jog matė ir išgyveno stebuklingą įvykį.

[27]Jėzus išėjo iš Kafarnaumo. Jis ėjo į paežerį. /Mk 2,13/. Pro Kafarnaumą ėjo vienas iš svarbiausių kelių, kuris jungė Palestiną su Mezopotamija rytuose ir Egiptu vakaruose. Kafarnaumas taigi buvo didelis prekybos centras. Todėl čia buvo gausu ir muitininkų. Vieną iš jų, beeidamas, pamatė Jėzus. Tai buvo Levis, kuris daugiau yra žinomas Mato vardu. Jis sėdėjo prie muitinės stalo. Jėzus kreipėsi į jį, ir jį pakvietė būti jo mokiniu.

[28]Matas kvietimą, nedvejodamas, priėmė ir, palikęs visa, jį sekė.

sekė jį. [29]Ir iškėlė Levis jam savo namuose didelę puotą. Buvo daug muitininkų ir kitų, kurie su jais radosi prie vaišių stalo. [30]O fariziejai ir jų Rašto žinovai murmėjo jo mokiniams, sakydami: « Kodėl valgote ir geriate su muitininkais ir nusidėjėliais? » [31]O Jėzus, atsakydamas, jiems tarė: « Sveikieji nera reikalingi gydytojo, bet sergantieji. [32]Neatėjau šaukti į atgailą teisiųjų, bet nusidėjėlių. »

5. Pasninkas

[33]O jie sakė jam: « Jono mokiniai pasninkauja ir kalba maldas, panašiai ir fariziejų, o tavieji valgo ir geria. » [34]Jėzus gi jiems pasakė: « Negi galite versti pasninkauti vestuvininkus, kai jaunikis yra su jais?! [35]Bet ateis dienos, kai jaunikis bus nuo jų atimtas, tada jie pasninkaus: anose dienose.. » [36]Ir pasakė jiems dar panašybę: « Niekas, atplėšęs nuo naujo

---

[29]Tapęs mokiniu, Matas pagerbia Mokytoją, pakviesdamas vaišēms. Svečių tarpe buvo tarp kitų ir muitininkų - Mato draugų ir bendradarbių.

[30]Fariziejai ir Rašto žinovai, kurie buvo iš fariziejų, matydami, kad Jēzus vaišinasi su muitininkais, kuriuos jie laikē nusidējēliais, kadangi tarnavo romēnams-tautos pavergējams, murmēdami priekaištavo jo mokiniams. Mat, pagal fariziejus žydai turējo vengti bet kokio bendravimo ne tik su romēnais, bet ir su jų bendradarbiais. Pastebētina, kad čia kalbama apie Rašto žinovus iš fariziejų; mat, buvo Rašto žinovų, kurie priklausē ar buvo sekējai sadukiejų.

[31]Nors fariziejai priekaištavo ne pačiam Jēzui, bet jo mokiniams, tačiau jų priekaištai, aišku, tikrumoje buvo nukreipti į Jēzų. Todēl jis jiems atsako, pabrēždamas, jog jis ne tik gali, bet ir turi bendrauti su nusidējēliais, nes kaip gydytojas eina pas ligonius, o ne pas sveikuosius, taip ir jis yra atējęs, kad kviestų į atgailą ir į išganymą nusidējēlius.

[33]Fariziejai ir Rašto žinovai tęsia toliau savo priekaištus. Šį kartą jie jau kaltina patį Jēzų. Jie nurodo, kad Jono Krikštytojo mokiniai, o taip ir jų pačių, gyvena asketiškai: daug pasninkauja ir kalba eiles maldų. Taip juk, jų manymu, turētų elgtis ir Kristaus mokiniai. Deja, jie taip nesielgia. Jie valgo ir geria, kaip visi kiti žmonēs.

[34]Jēzus atsako, nurodydamas, kad jis esąs anas, apie kurį pranašai kalba kaip apie jaunikį /Iz 50,1; Jer 2,1; Ez 16,8; Oz 2,2/, kurį jaunikiu vadina ir Jonas /Jon 3,29/. Jei jis jaunikis, tai jo mokiniai, kolei jis yra su jais vestuvių puotoje, negali atgailauti, bet veikiau turi naudotis vestuvių džiaugsmu. Šiuo Jēzus duoda fariziejams aiškiai suprasti, kad jis yra Mesijas.

[35]Jēzus tačiau priduria, kad jo mokiniai savu laiku parodys daugiau pasiaukojimo, negu Jono ar fariziejų sekējai. Kai jų Mokytojas bus nuo jų atimtas, pasmerkiant ir nužudant jį ant kryžiaus, tada, anose dienose, ir jie turēs kentēti ir mirti dēl savo ištikimybēs Mokytojui ir jo Evangelijai.

[36-39]Toliau savo mintį Jēzus paaiškina dviem panašybēmis, nurodydamas, kad jis, kaip pranašų išpranašautas Jaunikis-Mesijas, duoda naują askezę, ir jo mokiniai laikysis jau ne žydų ir fariziejų mokymo, bet Kristaus mokslo.

[36]Kaip būtų neišmintinga plēšti nuo naujo drabužio lopą, kad jį prisiūtų ant seno, kadangi tuo sugadintų ir naująjį, ir nepataisytų senojo, taip būtų neišmintinga naująjį Kristaus mokslą derinti prie seno žydų ir fariziejų mokymo. Būtų tikrai paika plēšti lopą nuo naujo drabužio, ir taip jį sugadinti. Juk naujas lopas prisiuvamas prie seno, jo nepataiso, nes viena, — nesiderina su senu, o, antra, — nauja medžiaga paprastai traukiasi, ypač jei gauna drēgmēs, taip kad, prisiuvus naujos medžiagos lopą prie seno drabužio, šiam besitraukiant, senojo drabužio medžiaga neišlaiko ir plyšta, padarydama drabužyje dar didesnę skylę. /Plg Mk 2,21/.

drabužio lopą, nededa ant seno; kitaip ir naująjį suplėšys, ir senajam netiks lopas iš naujojo. [37]Taipogi niekas nepila šviežio vyno į senus vynmaišius; kitaip šviežias vynas suplėšys vynmaišius, ir tokiu būdų ir pats ištekės ir vynmaišiai bus prarasti. [38]Bet šviežias vynas yra piltinas į naujus vynmaišius. [39]Ir niekas, gėręs seno vyno, nenori šviežio. Juk sako: « Geras yra senas! »

6. Subatos šventimas

6,1. — O atsitiko, kad subatą, jam beeinant per javų lauką, jo mokiniai skabė varpas ir, ištrynę delnais, valgė. [2]Kai kurie gi iš fariziejų sakė: « Kam jūs darote, kas yra neleista subatoje?! » [3]O Jėzus, atsakydamas, tarė jiems: « Nejau neskaitėte net, ką Dovidas padarė, kai buvo išalkęs jis ir, kurie buvo su juo? [4]Kaip jis įėjo į Dievo namus ir, paėmęs padėtines duonas, valgė pats ir davė tiems, kurie buvo su juo, o jas niekam nebuvo leista valgyti, vien tik kunigams? » [5]Ir tarė jiems: « Žmogaus Sūnus yra ir subatos Viešpats. »

---

[37]Jēzaus Evangelija yra anas naujas vynas, kurį reikia pilti į naujus indus, duoti naujas formas. Šviežią vyną visi pila į naujus indus; ypač anais laikais, kai vynas buvo laikomas odinēse rauktinēse. Mat, šviežias vynas dar vis šiek tiek fermentuojasi, todēl reikalingas stiprių indų: stiprių — naujų — rauktinių, kitaip senąsias gali suplēšyti, padarydamas dvigubą nuostolį, prarandant ir vyną ir rauktines.

[39]Baigdamas Jēzus pabrēžia, kad, kas kartą paragauna gero vyno, nenori daugiau gerti to, kuris yra menkesnis. Taip įvyks ir su Kristaus Evangelija, — kas ją pažins, neseks daugiau fariziejų.

6. [1]Bevaikštinēdamas po derlingą Galilēją, Jēzus vieną šeštadienį ējo su mokiniais pro kviečių lauką. Įstatymas leido, praeinant pro svetimą javų lauką, skintis varpų ir, delnuose ištrynus grūdus, valgyti. /At Į 23,24/ Šiuo Įstatymas lengvino vargšų dalią. Gerai pavalgę turtingieji nebuvo reikalingi skintis varpų ir valgyti šviežius grūdus. Tai reiškia, kad ir Kristaus mokiniai, nežiūrint fariziejų jiems užmetamų kaltinimų dēl neasketiško gyvenimo, nebuvo iš turtingųjų. Vienok Įstatymas draudē varpas skabyti šeštadieniais, nes tai buvo priešinga įsakytam subatos poilsiui /Iš 22.25/.

[2]Fariziejai, pastebēję, kad apaštalai skynēsi varpų šeštadienį, vieni priekaištavo Jēzui /Mk 2,23s/, kiti barē pačius apaštalus, kam jie darą, kas yra draudžiama subatoje.

[3]Jēzus atsako vieniems ir kitiems, reikšdamas savo nusistebējimą, kad jie, nors dedasi Rašto žinovais, vienok neatkreipia dēmesio net į tikrai svarbius Izraelio istorijos įvykius, kurie rodo, kad yra galimos išimtys Įstatyme; kad pats Įstatymas reikia aiškinti ne pagal raidę, bet pagal dvasią.

[4]Jēzus primena faktą iš Dovido istorijos. Dovidas, slapstydamasis nuo Sauliaus, kartą įējo į šventyklą su savo kariais, ir, kadangi buvo išalkę, neturēdami kito maisto, ēmē pašvęstą duoną, kurią tebuvo leidžiama tik kunigams valgyti, ir valgē ją, kaip pats Dovidas, taip ir jo kariai. Nei kunigai anuomet, nei fariziejai dabar dēl šio pasielgimo Dovido nekaltino ir nekaltina. Kodēl tad yra taip uolūs kaltinti apaštalus? /Plg. 3Kar. 21,3-5/

[5]Pagaliau Jēzus pasako aiškiai, kodēl fariziejai neturi teisēs nei jam, nei jo mokiniams priekaištauti dēl subatos šventimo, nes jis pats yra subatos Viešpats, ir todēl nuo jo priklauso, kas ir kaip turi subatą švęsti. Šiuo Jēzus aiškiai duoda suprasti, kas esąs. Subata pagal Apreiškimą yra Jahvēs diena. Jēzus, teigdamas, jog esąs subatos Viešpats, tuo pačiu pareiškia, kad esąs lygus Jahvei, savo dangiškajam Tēvui. Iš to taip pat seka, kad jis yra Mesijas.

[6]O atsitiko, kad kitą subatą jis įėjo į sinagogą. Ir buvo tenai žmogus, kurio dešinė ranka buvo apmirusi. [7]O Rašto žinovai ir fariziejai stebėjo, ar jis gydysiąs subatoje, kad rastų kaltinimą prieš jį. [8]Bet jis žinojo jų mintijimą, taigi sakė žmogui turinčiam apmirusią ranką: « Kelkis ir atsistok viduryje! » Ir jis, atsikėlęs, stovėjo. [9]O Jėzus jiems tarė: « Aš klausiu jus, ar leista subatoje daryti verčiau gera, negu bloga; verčiau gelbėti gyvybę, negu pražudyti? » [10]Ir, apžvelgęs juos visus, tarė anajam: « Ištiesk savo ranką! » O tas ištiesė, ir jo ranka atsigavo. [11]Jie gi prisipildė įtūžimu ir tarėsi tarp savęs, ką darytų Jėzui.

7. Dvylikos apaštalų pašaukimas ir paskyrimas

[12]Anomis dienomis atsitiko, kad jis išėjo į kalną melstis ir praleido naktį maldoje į Dievą. [13]Kai išaušo diena, jis pasišaukė mokinius ir, išsirinkęs iš jų dvylika, pavadino, kaip tik juos, apaštalais. — [14]Simoną,

---

[6]Kalbėdamas apie Jėzaus ginčus su fariziejais, Lukas paduoda kitą įvykį. Kaip Evangelistui yra įprasta, visų pirma jis nurodo laiką. Jis pažymi, kad žemiau aprašomas faktas įvyko ne tą patį, bet kitą šeštadienį. Jėzus, atėjęs į sinagogą, rado tenai žmogų, kuris turėjo paralyžuotą ranką. Tekste nurodoma, jog ranka buvo padžiūvusi. Manau, jog mūsiškai tiksliau yra versti panaudojant žodį « apmirusi.» Juk nevaldoma ranka yra tikrumoje tartum apmirusi, neveikianti. Evangelistas, kaip gydytojas, nurodo ir dar vieną smulkmeną, pažymėdamas, jog tai buvusi dešinė ranka.

[7]Jėzui atėjus į sinagogą, ten buvusieji fariziejai, tuojau susidomėjo, ar jis kartais nesiims gydyti subatoje, kas, jų manymu, nebuvo leista. Jie laukė, kad jis tai darytų, nes tai galėjo jiems duoti progą jį apkaltinti nusikaltimu prieš subatos šventimą.

[8]Jėzus žinojo, ką galvojo fariziejai. Jis buvo pasiryžęs ir dar kartą parodyti fariziejams, jog jų nuomonė dėl subatos šventimo yra klaidinga.

[9]Liepęs ligoniui atsistoti visų akivaizdoje, Jėzus kreipėsi į fariziejus ir klausė: Kas labiau dera subatoje daryti — gera ar bloga; gelbėti ar leisti žūti? Atsakymas turėjo būti visiems aiškus: šventą dieną dera daryti veikiau gera, negu pikta; gelbėti, negu leisti žūti. Čia Jėzus fariziejams priminė, jog jie patys subatoje gelbsti gyvulius, jei šie atsiranda pavojuje žūti, įpuolę kur nors į duobę ar į šulinį. Bet, jei jie gelbsti gyvulį, kaip tuo labiau dera gelbėti žmogų /Mt 12,11/.

[10]Žvelgdamas drąsiai į juos visus, Jėzus stebuklingai pagydė ligonį, parodydamas, jog subatoje yra leista ir reikia daryti gera, nepaisant fariziejų priešingumo.

[11]Stebuklas ne tik neįtikino fariziejų, jog Jėzus tikrai yra subatos Viešpats, bet, priešingai, juos pripildė tokiu įtūžimu, kad jie ėmė tartis, kaip ir ką galėtų daryti prieš Jėzų.

[12]Lukas nurodo, kad Jėzus, prieš pašaukdamas ir paskirdamas apaštalus, kurie po jo turėjo kurti ir valdyti Bažnyčią, pasišalino į nuošalę ir, užlipęs ant kalno, visą naktį praleido maldoje, prašydamas Tėvą, kad jis šį jo taip svarbų žygį patvirtintų ir palaimintų. Tai įvyko ant Palaiminimų kalno, kuris randasi apie 3 km į šiaurę nuo Kafarnaumo /Mt 5,1/.

[13]Iš didesnio skaičiaus mokinių Jėzus išsirinko 12. Juos, tik juos, Jėzus pavadino apaštalais. Tai buvo išimtinis Dvylikai skirtas vardas. Nenuostabu todėl, kad vėliau kai kurie prikišo Pauliui, jog jis nesąs apaštalas, nes nėra vienas iš Dvylikos. /Plg Gal 1,1; Kor 15,8/.

[14]Kaip kiti evangelistai /Mt 10,2; Mk 3,16/, taip ir Lukas pirmoje vietoje mini Simoną — Petrą, kadangi jam Jėzus pavedė vyriausią valdžią savo Bažnyčioje. /Plg Mt 16,17-19/. Antroje vietoje mini Andriejų, Petro brolį, kuris pirmasis /drauge su Jonu/ pažino Jėzų, ir Petrą jam pristatė /Jon 1,40-42/.

kuriam davė dar Petro vardą, ir jo brolį Andriejų, Jokūbą ir Joną, Pilypą ir Baltramiejų, 15Matą ir Tomą, Alfiejaus Jokūbą ir Simoną, pramintą Uoliuoju, Judą Jokūbo ir Judą Iskarijotą, kuris tapo išdaviku.

3. *KALNO PAMOKSLAS*

1. Palaiminimai

17Ir, nusileidęs su jais žemyn, jis sustojo lygioje vietoje. Ten buvo gausi minia mokinių ir didelė daugybė žmonių iš visos Judėjos ir Jeruzalės ir iš Tiro ir Sidono pajūrio. 18Jie atėjo jo pasiklausyti ir pasigydyti iš savo ligų. Taip pat ir nešvarių dvasių kamuojamieji buvo pagydomi. 19Ir visa minia stengėsi jį paliesti, nes galia ėjo iš jo ir gydė visus.

Trečioj ir ketvirtoj vietoj mini Zebediejaus sūnus Jokūbą ir Joną. Šie, vadinamieji didieji apaštalai, visuose apaštalų sąrašuose minimi pirmoje ketveriukėje.

15Antrojoje ketveriukėje visi evangelistai mini Pilypą, kuris buvo iš Betsaidos, kaip Petras ir Andriejus /Jon 1,43/; Baltramiejų, kuris buvo vadinamas dar Natanielio vardu /Jon 1,45-46/; Matą, kuris buvo muitininkas ir turėjo taip pat Levio vardą, ir Tomą, kuris vadinosi dar Didimas-Dvynis /Jon 20,24/. Trečioje ketveriukėje minimi: Jokūbas, Alfiejaus sūnus; Simonas, vadinamas — vienų Uolusis, kitų Kananietis; Judas, Jokūbo brolis, žinomas dar ir Tadiejaus vardu ir Judas, vadinamas Iskarijotas, kuris išdavė Jėzų. Pažymėtina, kad Alfiejaus sūnus Jokūbas yra neabejotinai tas pats ką Jokūbas Mažasis /Mt 27,56/. Jis buvo Juozapo brolio Kleofo-Alfiejaus sūnus, o jo motina buvo Marija, kuri evangelijose minima, kaip Jokūbo ir Juozapo motina /Mt 27,36; Mk 15,40/ ir Dievo Motinos sesuo-giminaitė /Jon 19,25/. Jis yra tas pats, ką garsusis pirmasis Jeruzalės vyskupas /ApD 15,13; 21,18/. Iš kitos pusės yra tikra, kad Judas Tadiejus buvo apaštalo Jokūbo Mažojo brolis. Tai teigia Lukas Apaštalų Darbų knygoje /1,14/; o taip pat ir pats Judas savo laiške /Jud 1/. Yra tiespanašu, kad ir Simonas Uolusis bus buvęs Jokūbo Mažojo brolis. Iš to seka, kad Dvylikos apaštalų tarpe bus buvę trys Viešpaties pusbroliai. Gal dėl to jie minimi paskutinėje ketveriukėje. Mat, Jėzus nenorėjo duoti apaštalų tarpe kokią nors pirmenybę savo giminaičiams. Priešingai, juos jis bus laikęs žemiau kitų, išskyrus tik Judą Iskarijotą, išdaviką. Jėzui tačiau mirus, Jokūbas Mažasis iškilo į pirmaeiles figūras pirminėje Bažnyčioje. Jis buvo statomas šalia Petro ir buvo laikomas Bažnyčios šulu drauge su Petru ir Jonu /Gal 2,9/.

17Nėra jokios abejonės, kad Lukas čia trumpai atpasakoja įvykius susijusius su kalno pamokslu. Praleidęs naktį maldoje ir iš ryto pasišaukęs bei paskyręs dvylika apaštalų, Jėzus nusileidžia suo kalno žemyn. Kalno papėdėje tiesiasi plati lyguma. Nusileidęs nuo kalno ir atsistojęs lygumoje, Jėzus prieš save išvydo gausią minią, susirinkusią čia ne tik iš Galilėjos, bet ir iš visos Judėjos, iš Jeruzalės ir net iš Fenikijos pajūrio, nuo Tiro ir Sidono sričių. Minioje buvo daug Jėzaus mokinių ir sekėjų, bet buvo ir tokių, kurie buvo atvykę iš žingeidumo ar iš vienokio ar kitokio intereso.

18Kaip paprastai šalia tų, kurie ateidavo pas Jėzų, kad pasiklausytų jo mokymo, buvo atėjusių ir ligonių, tikėdamiesi, kad Jėzus juos pagydys. Ir napsivylė. Jėzus gydė fizinius ir dvasinius ligonius.

19Visi veržėsi, kad bent prisiliestų prie jo, nes vien to užteko, kad pagytų. Dieviška galia buvo jame ir, it vanduo iš šaltinio, veržėsi iš jo.

[20]Ir jis, pakėlęs akis į savo mokinius, sakė:
« Palaiminti jūs, vargdieniai, nes jūsų yra Dievo karalystė.
[21]Palaiminti jūs, dabar alkstantieji, nes būsite pasotinti. Palaiminti jūs, dabar verkiantieji, nes juoksitės.
[22]Palaiminti esate, jei kada žmonės jūsų neapkęstų, ir kada jus atstumtų, paniekintų ir jūsų vardą kaip blogą atmestų dėl Žmogaus Sūnaus.
[23]Džiaukitės tą dieną ir linksminkitės, nes va jūsų atlygis yra gausus danguje. Juk lygiai taip darė pranašams jų tėvai.
[24]Bet vargas jums, turtuoliai, nes atsiėmėte savo paguodą.
[25]Vargas jums, dabar pasisotinusieji, nes alksite. Vargas jums, dabar besijuokiantieji, nes liūdėsite ir verksite.

---

[20]Pamoksle nuo kalno Jēzus visų pirma kreipēsi į mokinius, bet jo klausēsi ir visa minia, kuri ten buvo susirinkusi. Lukas kalno Pamokslą atpasakoja sintetiškai, išleisdamas tai, kas jo skaitytojams nebuvo aktualu, ir prijungdamas tai, ką Kristus kitomis progomis buvo pasakęs, ar kitose aplinkybēse kitaip buvo atkartojęs. Matas paduoda 8 palaiminimus, o Lukas tik keturis, būtent, tuos, kurie labiau lietē krikščionis iš pagonių, kuriems jis pirmoje eilēje skyrē savo Evangeliją. Lukas iš Kalno Pamokslo išleidžia visa, kur Jēzus prieš S. Testamentą stato Naująjį, kadangi tai lietē pirmoje eilēje žydus. Jis tačiau prijungia keturis grąsymus, kuriuos Matas išleidžia, kadaggi jie daugiau lietē pagoniškąjį to laiko pasaulį. Vargdieniai — beturčiai — žemēs gyvenimo nuskriaustieji. Kristus turi čia mintyje ne tiek tuos, kurie faktiškai yra vargšai, kiek tuos, kurie savo vidiniu nusiteikimu yra neiešką žemēs gērių, yra noriai jų atsisaką, nes visą savo viltį ir visus savo troškimus yra nukreipę į dangų, į dangiškų gērybių paveldējimą.
[21]Tie, kurie žemēje stokoja žemiškų gērybių nēra ir neturi savęs laikyti bedaliais, nes jie bus Viešpaties pasotinti amžinosiomis gērybēmis; ypač tie, kurie patys savo valia pasirenka ir išgyvena alkį, pasninkaudami. Kaip žemēs džiaugsmas nēra tikroji laimē, bet veikiau nelaimēs priedanga, taip žemēs skausmas nēra nelaimē, bet veikiau įvadas į tikrąjį džiaugsmą, kuris liečia sielą, ir todēl yra gilus ir pastovus. Ašaros gyvenime yra neišvengiamos, bet, jei jos trykšta iš tyros ir nekaltos širdies, ženklina ne nelaimę, o veikiau ateinantį tikrą džiaugsmą. Jēzus aiškiai užtikrino apaštalus, sakydamas: « Jūs verksite ir raudosite, o pasaulis džiaugsis. Jūs būsite nuliūdę, bet jūsų liūdesys pavirs džiaugsmu.» /Jon 16,20/ 22
[22]Kiekvienam yra malonu būti priimtinam, mylimam, giriamam; vienok nēra nelaimė, jei pasaulio žmonēs Dievo vaikus kada pultų niekintų ir persekiotų dēl to, kad jie yra Kristaus sekējai. Priešingai, tai yra veikiau palaima.
[23]Visi todēl, kurie yra persekiojami ir niekinami dēl Kristaus, ne liūdēti turi, bet verčiau džiaugtis privalo, nes kentēti dēl Kristaus, reiškia būti panašiam Kristui, reiškia su juo laimēti, reiškia gauti gausų amžiną atlyginimą. Nereikia taip pat stebētis, jei tektų kam kentēti dēl Kristaus. Juk Dievo siųstieji visada buvo nekenčiami ir persekiojami. Atsimintini pranašai. Juk ir jie buvo persekiojami Izraelio senolių.
[24]Jei palaiminti yra vargdieniai, tai vargas turtuoliams, būtent, tiems, kurie žemēs gērybēse ieško savo gyvenimo tikslo. Gyvendami žeme ir žemei, jie žemēje atsiima ir savo atpildą. Vargas jiems, nes žemēs gyvenimas su savo gērybēmis greitai praeina, ir po jo reikia eiti amžinybēn, kuriai negyventa ir nepasirengta; kurioje tad negalima tikētis atpildo.
[25]Vargas tiems, kurie ieško pasisotinimo žemēs gērybēmis, kiurių dievas yra jų pilvas, ir kurių pasididžiavimas, kaip rašo šv. Paulius /Pilyp. 3,19/ yra tame, kas yra gēda. Vargas yra jiems, nes jų laukia, kaip teigia

[26]Vargas jums, kai jus visi žmonės girtų. Mat, visa tai darė klaidingiems pranašams jų tėvai.»

2. Priešų meilė

[27]«Bet jums, kurie klausotės, sakau: — Mylėkite savo priešus. Gera darykite tiems, kurie jūsų neapkenčia. [28]Laiminkite tuos, kurie jus keikia. Melskitės už tuos, kurie jus šmeižia. [29]Kuris užgauna tave per vieną skruostą, atsuk ir antrąjį; ir tam, kuris pasiima tavo apsiaustą, negink nei tunikos. [30]Kiekvienam, kuris tave prašo, duok, ir iš to, kuris pasiima tavo, nereikalauk atgal. [31]Kaip norite, kad žmonės jums darytų, taip ir jūs jiems darykite. [32]Ir jei jūs mylite tuos, kurie jus myli, koks čia jums nuopelnas? Juk ir nusidėjėliai myli juos mylinčius. [33]Ir jei gera darytumėte jums gera darantiems, koks yra jums nuopelnas? Ir nusidėjėliai tai daro. [34]Ir jei skolintumėte tiems, iš kurių tikitės atgauti, koks jums nuopelnas? Ir nusidėjėliai skolina nusidėjėliams, kad atgautų tą patį. [35]Veikiau mylėkite savo neprietelius, gera darykite ir skolinkite, nieko nesitikėdami. O jūsų atlyginimas bus didelis, ir jūs būsite Aukščiausiojo vaikai, nes jis yra maloningas nedėkingiesiems ir piktiesiems.»

---

tas pats apaštalas Paulius, pražuvimas. Pilvas negali nei pasotinti, nei išganyti. Kas nesiekia dangaus, bet džiaugiasi žeme, tas amžinybėje neišvengs verksmo. /Plg, Lk 13,28/

[26]Reikia ne tiek jaudintis, jei pasaulio žmonēs mus peikia, kiek privalu susirūpinti, jei jie mus giria. Žydai persekiojo tikruosius pranašus, bet gyrē klaidinguosius, kadangi šie pataikavo žmonių silpnybēms, stengēsi ne Dievo valią atstovauti, bet žmonių silpnybēms pataikauti. Pasaulis giria tuos, kurie atstovauja pasaulio dvasią, ir puola tuos, kurie kviečia Dievo paisyti, o ne žmonių.

[27]Grąsymus Kristus taikē, aišku, ne savo mokiniams, bet pasaulio žmonēms. Dabar jis kreipaisi į mokinius ir juos moko, kaip turi vykdyti meilēs įstatymą. Kristus liepia mylēti ne tik prietelius, kaip tai buvo įsakyta S.T., bet ir neprietelius. Ši meilē turi pasireikšti ne žodžiais, bet darbais. Kristaus mokiniai tad privalo gera daryti visiems, net ir tiems, kurie jų neapkenčia.

[29]Į užgavimus ir neteisybę reikia atsakyti nuolaidumu ir gerumu. Jei kas savo valia ar jēga iš kurio nors pasigrobtų viršutinį drabužį, tai šis ne tik neturi dēl jo kovoti, bet dar gi privalo leisti, kad anas, jei nori, pasiimtų ir apatinį rūbą /tuniką-suknią/.

[32]Krikščionys turi stovēti aukščiau už tuos, kurie yra laikomi nusidējēliais, kurie nēra Dievo vaikai. Jei krikščionis mylētų tik tuos, kurie jį myli, jis nestovētų aukščiau nusidējēlių, o tuo pačiu nelaimētų sau ypatingo Dievo palankumo bei jo malonių. — Koks čia jums nuopelnas? — Kokia jums malonē? Koks laukia jūsų iš Dievo atlyginimas? Mintis taigi čia kreipiama tiesioginiai į Dievą, ne į žmogų. Ne žmogus įgija ypatingą teisę savo darbais, bet Dievas vertina savo nuožiūra žmogaus gerus darbus. Reikia todēl kalbēti ne tiek apie nuopelnus, kiek apie Dievo maloningumą, kuris laimimas gerais darbais. Dēl šios priežasties mes beveliјame versti — «Koks jums nuopelnas» ,vietoj — «Koks jūsų nuopelnas?»

[35]Nuopelnus laimime ir atlyginimą pas Dievą užsitarnaujame, kai darome auką: kai už gera nesiekiame gauti ir negauname atlyginimo iš žmonių. Ir iš tikrųjų, Dievas gausiai atlygins už kiekvieną mūsų auką, rodant meilę visiems: ne tik prieteliams, bet ir neprieteliams. Taip mylēdami, mes tampame tikrieji Dievo vaikai: jam tikrai panašūs, nes ir jis yra maloningas ir nedēkingiems, ir piktiesiems.

3. Įvairūs įspėjimai ir pamokymai

36« Būkite gailestingi, kaip ir jūsų Tėvas yra gailestingas. 37Neteis-
kite, ir nebūsite teisiami. Nesmerkite, ir nebūsite pasmerkiti. Atleiskite,
ir bus jums atleista. 38Duokite, ir bus jums duota. Geras, pripildytas,
sukratytas, kupinas saikas bus jums į glėbį paduotas, nes kokiu saiku
seikėjate tokiu bus jums atseikėta. »
39O jis pasakė jiems dar ir panašybę. — « Negi aklas gali vesti aklą?
Argi ne abu įkris į duobę? 40Mokinys nėra virš mokytojo. Kiekvienas gi
išsitobulinęs bus kaip jo mokytojas. 41Kodėl stebi krislą savo brolio akyje,
o nepastebi rąsto savojoje akyje? 42Kaip gali sakyti savo broliui: —
Broli, leisk, aš išimsiu krislą iš tavo akies! — nepastebėdamas savo akyje
rąsto? Veidmainy, pirma išmesk iš savo akies rąstą, ir tuomet gerai ma-
tysi, kaip išimti krislą iš tavo brolio akies! »
43« Juk nėra gero medžio nešančio sugedusį vaisių, nei vėl-netikusio
medžio nešančio gerą vaisių. 44Mat, kiekvienas medis yra pažįstamas iš
jo vaisių. Juk figos neskinama nuo erškiečių, nei vynuogės raškoma nuo
gervuogių krūmo. 45Geras žmogus iš gero savo širdies lobyno duoda gera,
o blogas-iš blogo-išima bloga. Nes lūpos kalba tai, kuo kupina yra širdis. »
46« O kam šaukiate jūs mane: — Viešpatie, Viešpatie —, ir nedarote,
ką sakau?! 47Kiekvienas, kuris ateina pas mane, klausosi mano žodžių
ir juos vykdo, aš jums parodysiu į ką jis panašus. 48Jis yra panašus į
žmogų, kuris stato namą: kuris iškasė, įgilino ir ant uolos pastatė pamatus
Potvyniui gi užėjus, srovė ištiko aną namą, bet negalėjo jo pajudinti, nes

---

38Kaip geras ūkininkas, parduodamas grūdus, naudoja gerą saiką, jį gerai pripildo, dar sukrato, kad neliktų tuščios vietos, ir ant viršaus dar su kaupu užpila, taip ir Viešpats suteiks kiekvienam pilną ir su kaupu atlyginimą.

39Artimo meilė nesiriboja vien pagelba kūnui. Ji turi reikštis taip pat ir pagelba sielai. Vienok, kad galėtume kitus apšviesti, reikia kad pats būtume apšviesti, kad pats gerai visa regėtume.

40Vienok siekiant sieloms rodyti kelią į išganymą, reikia visame ir visada laikytis dieviškojo Mokytojo mokslo, prisimenant, kad mokinys negali atsistoti virš Mokytojo. Šitai neretai atsitinka. Visais laikais buvo ir nūdien netrūksta tokių, kurie dedasi galį pataisyti Evangeliją, ar ją neva geriau pritaikyti prie žmonių nusiteikimų ir laiko reikalavimų. Evangelijos skelbėjų idealas yra galimai tobuliau priartėti prie Mokytojo; galimai geriau jam panašėti.

41Užuot kituose ieškoti silpnybių, visų pirma reikia į save pažvelgti, savo silpnybes pažinti ir jas pašalinti.

42Tik save pataisius, sekmingai galime imtis kitus taisyti. Tik savo akis išvalius, galima kitus gerai pamatyti, teisingai vertinti ir sekmingai jiems padėti.

43-45Kaip iš vaisių pažįstama medžio kokybė, taip iš darbų pažįstama žmogaus vertė. Išoriniai žmogaus darbai parodo jo vidinę vertę. Žmogus kalba ir daro, ką jaučia ir išgyvena savo sieloje. — Gr. akanta — lot. spina — erškietis, o ne usnis, kaip verčia Skvireckas ir Kavaliauskas. Gr. batos — lot. rubus — gervuogių krūmas.

46Kristus įspėja, jog neužtenka jį žodžiais vadinti ir pripažinti Viešpačiu, bet reikia tai darbais įrodyti, vykdant ir gyvenant taip, kaip jis moko. Nes ne tas « įeis į dangaus karalystę, kuris sako Viešpatie, Viešpatie, o tas, kuria daro Tėvo valią » /Mt 7,21/. Plg Jok 1,22

47-48Neužtenka rodytis Kristaus sekėju, neužtenka priimti jo mokslą, reikia jo mokslu gyventi ir jame galimai giliau įsigyventi, įsišaknyti, nes tik tokiu būdu yra galima atsispirti visiems bandymams ir ištęsėti iki galo.

buvo gerai pastatytas. [49]O kas klausosi, bet nevykdo, tas yra panašus į žmogų, kuris stato namą ant žemės, be pamato. Srovė jį ištiko ir jis bematant sugriuvo, o to namo sugriuvimas buvo didelis. »

4. *ĮVAIRŪS PAMOKYMAI IR STEBUKLAI*

1. Šimtininko tarno pagydymas

7,1. — [1]Išsakęs visus savo žodžius į minios ausis, jis įėjo į Kafarnaumą. [2]O vieno šimtininko tarnas, kuris buvo jam brangus, susirgęs, merdėjo. [3]Išgirdęs taigi apie Jėzų, pasiuntė pas jį kai kuriuos žydų seniūnus, prašydamas kad, atėjęs, pagydytų jo tarną. [4]Tie gi, atėję pas Jėzų, jį primygtinai prašė, sakydami: « Jis vertas, kad tai padarytum. [5]Mat, jis myli mūsų tautą, ir sinagogą jis mums pastatė. « [6]Ir ėjo Jėzus su jais. O, kai jau buvo netoli namų, šimtininkas atsiuntė savo draugų jam pasakyti: « Viešpatie, nesivargink! Aš juk nesu vertas, kad įeitum po mano stogu. [7]Juoba, kad nesijaučiu vertas nei aš pats pas tave ateiti. Bet pasakyk žodžiu, ir tepasveiksta mano jaunuolis. [8]Juk ir aš esu žmogus valdinys, bet turįs savo valdžioje kareivių, ir sakau šiam: — Eik —, ir jis eina, o kitam: — Ateik, — ir jis ateina; ir savo tarnui: — Tai daryk —, ir jis daro.» [9]Tai girdėdamas, Jėzus stebėjosi juo ir, atsi-

[49]Kaip namas neturįs gerų pamatų neišlaiko potvynių ir griūva, taip ir žmogus neturįs gilesnio tikējime pagrindo neatsilaiko prieš pagundas ir nupuola; o toks tikinčiojo nupuolimas yra katastrofiškas: yra didesnis negu to, kuris išvis neturi tikējimo.

7. [1]Užbaigęs kalbēti miniai, Jēzus pasiekē Kafarnaumą ir įējo į miestą. [2]Kafarnaume buvo romēnų karių įgula. Vienas karininkas, šimtininko-centurijono rango, turējo tarną, kurį brangino. Jis buvo sunkiai susirges ir merdējo.

[3]Šimtininkas, išgirdęs, kad Jēzus atējo į Kafarnaumą, paprašē kai kuriuos iš žydų vyresniųjų, kad, nuējęs pas jį, paprašytų išgydyti jo tarną. Jis taigi žinojo apie Jēzų ir tikējo, kad Nazareto Mokytojas galįs pagydyti mirštantį jo tarną.

[4-5]Šimtininkas buvo žydams prietelingas ir net didelis geradaris. Jis buvo pastatęs Kafarnaume sinagogą. Tai buvo retas, bet neišimtinas atsitikimas, kad romēnų karininkas būtų tokiuose prietelinguose santykiuose su žydais. Paprastai tarp romēnų ir žydų vyravo, jei ne neapykanta, tai bent nepasitikējimas ir asmeniškų santykių nepalaikymas. Šį kartą patys žydų vyresnieji sutinka pasitarnauti pagoniui šimtininkui. Jie jį Jēzui karštai rekomenduoja kaip vertą ir nusipelniusį žmogų.

[6-7]Kai Jēzus jau artējo prie šimtininko namų, jis pasiuntē savo prietelius, kad jam pareikštų jo nuoširdų nuolankumą ir gilų tikējimą. Jis tikējo, kad Jēzus ir iš tolo, vien savo ištartu žodžiu, gali pagydyti ligonį. Jis prašē todēl. kad šią malonę suteiktų žodžiu, nesivargindamas ateiti pas jį į namus, nes jis nesijautē esąs vertas tokios garbēs ir privilegijios priimti Jēzų savo namuose. Jis net nesijautē esąs vertas ateiti asmeniškai sutikti Jēzų.

[8]Šimtininkas, būdamas karininkas, sprendžia kariškai. Jei jis, kuris turi ant savęs viršininkus, savo papvaldinius gali tvarkyti savo nuožiūra, ir jie vykdo, ką jis įsako, tai tuo labiau gali vienu žodžiu visa įvykdyti tas, kuris yra viso Viešpats.

[9]Šimtininko tikējimas nustebino Jēzų. Jis viešai jį sekusiai miniai pareiškē, jog taip gilaus tikējimo, kokį turi šimtininkas, jis neužtiko ne tik pas pagonis, bet net ir pas pačius Izraelio vaikus.

grężęs, jį sekusiai miniai tarė: « Sakau jums, nė Izraelyje neradau tokio
tikėjimo.» [10]Ir, sugrįžę į namus, pasiųstieji rado tarną pasveikusį.

2. Jaunikaičio prikėlimas iš numirusių

[11]Ir atsitiko, kad po to jis vyko į miestą, vadinamą Nainą. Su juo
ėjo jo mokiniai ir didelė minia. [12]O, kai prisiartino prie miesto vartų,
štai išlydėjo numirėlį-vienatinį motinos sūnų; ir ji buvo našlė. Su ja
buvo skaitlinga miesto minia. [13]Ir ją matydamas, Viešpats susigraudino
dėl jos ir jai tarė: « Neverk!» [14]Ir, priėjęs, jis palietė neštuvus, o nešėjai
sustojo, ir jis tarė: « Jaunikaiti, sakau tau, — kelkis!» [15]Numirėlis atsisėdo
ir ėmė kalbėti. Ir jis jį atidavė jo motinai. [16]Visus gi apėmė baimė, ir
jie garbino Dievą, sakydami: « Didis pranašas yra kilęs mūsų tarpe! Ir
Dievas aplankė savo tautą!» [17]Ir pasklido ši kalba apie jį po visą Judėją
ir po visą kraštą.

3. Jėzus liudija apie save ir apie Joną Krikštytoją

[18]Ir papasakojo visa tai Jonui jo mokiniai. Jonas, pasišaukęs du iš
savo mokinių, [19]siuntė pas Viešpatį, sakydamas: « Esi tu tas, kuris turi

---

[10]Jēzus įrodē, jog šimtininkas teisingai tikējo: jis pagydē jo tarną iš tolo vien savo žodžiu, vien savo valios sprendimu.

[11]Iš Kafarnaumo Jēzus vēl vaikščiojo po Galilējos miestelius, mokydamas ir darydamas stebuklus. Lukas aprašo įvykį, kuris atsitiko Naino miestelyje. Šis miestelis dar ir šiandien yra išlaikęs savo vardą. Jis randasi į pietryčius nuo Nazareto, apie 7 km atstu nuo Taboro kalno.

[12]Miestelis buvo apsuptas siena. Į jį buvo įeinama pro vartus, kurie greičiausiai buvo tik vieni. Jēzui beįeinant pro vartus į miestą, iš miesto buvo išlydimas palaidoti miręs jaunikaitis. Kapai, kurių likučiai dar ir šiandien yra matomi, buvo šalia miesto.

[13]Išvydęs verkiančią mirusiojo motiną, Jēzus susigraudino. Jam pagailo šios nelaimingos moters. Ji buvo našlē, o mirusysis buvo vienintelis sūnus. Todēl jos nelaimē ir skausmas buvo pats didžiausias, kokį galima išgyventi. /Plg Am 8,10; Jer 6,25; Zac 12,10l.

[14]Gera ir gailestinga Jēzaus širdis palenkē jį padaryti stebuklą, prikeliant numirusyjį ir grąžinant jį jo motinai. Jis sustabdē procesiją. Priējo prie mirusiojo ir palietē neštuvēlius, ant kurių buvo paguldytas į drobules suvyniotas lavonas, pagal įprastą žydų laidojimo būdą. Paliesdamas neštuvus, Jēzus liepē mirusiajam keltis.

[15]Su Jēzaus žodžiu: « Kelkis » — jaunikaitis staiga pakilo, atsisēdo ir prabilo, lyg būtų atsibudęs iš miego.

[16]Įvykęs stebuklas išgąsdino visus. Praējus pirmajam baimēs įspūdžiui, įvykusio stebuklo liudininkai ēmē garbinti Dievą ir viešai išpažino, kad Jēzus yra Dievo siųstasis pranašas; kad per jį pats Dievas rodo savo gailestingumą savo tautai.

[17]Gandas apie jaunikaičio prikēlimą iš numirusių pasklido po visą kraštą: visur buvo kalbama ir sakoma, kad Jēzus yra didis Dievo siųstasis pranašas.

[18]Šios kalbos pasiekē ir Macherontą, kur buvo kalinamas Jonas Krikštytojas /Mt 14,4/. Mokiniai informavo Joną, kad visi kalba apie Jēzų, kaip didį pranašą, kuris galįs būti Dievo siųstasis Išgelbētojas.

[19]Jonas žinojo, kad Jēzus yra Dievo Siųstasis. Jis tačiau norējo išgirsti iš jo paties užtikrinimą, jog tikrai jis yra Mesijas. Šitai jis norējo išgirsti ne tiek dēl savęs, kiek dēl savo mokinių, kad jie jau ne juo rūpintųsi, bet sektų Jēzų.

ateiti, ar kito laukiame?» [20]O, atėję pas jį anie vyrai sakė: «Jonas Krikštytojas siuntė mus pas tave, sakydamas: — Esi tu tas, kuris turi ateiti, ar kito laukiame?» [21]Tuo metu jis pagydė daugelį ligų ir negalių, piktųjų dvasių, o taip pat daugeliui aklųjų suteikė regėjimą. [22]Atsakydamas tad jiems tarė: «Nuėję, praneškite Jonui, ką matėte ir girdėjote: aklieji atgauna regėjimą, raišieji vaikščioja, raupsuotieji apvalomi, ir kurtieji girdi, mirusieji prisikelia, vargdieniams skelbiama geroji Naujiena, [23]ir palaimintas yra, kuris nepasipiktins manimi.»

[24]O Jono pasiuntiniams nuėjus, jis ėmė kalbėti minioms apie Joną: «Ko išėjote į tyrus pasižiūrėti? Ar vėjo siūbuojamos nendrės? [25]Bet ko išėjote pamatyti? Ar švelniais drabužiais vilkinčio žmogaus? Aure tie, kurie puošniai vilki ir ištaigingai gyvena, yra karalių rūmuose. [26]Ko tad išėjote pasižiūrėti? Ar pranašo? Taip, sakau jums, ir daugiau negu pranašo. [27]Jis yra, apie kurį parašyta:

— Štai aš siunčiu pirma tavęs savo pasiuntinį,
kuris paruoš tavo kelią prieš tave. —»

«Sakau jums, tarp gimusių iš moters nėra nė vieno didesnio už Joną; o vienok Dievo karalystėje pats mažiausias yra didesnis už jį. [29]Visa tauta, o taip pat ir muitininkai, išgirdę, išpažino Dievo teisumą, krikštydamiesi Jono krikštu.»

[30]«Bet fariziejai ir Rašto žinovai, nesileisdami jo krikštijami, patys

[20]Mokiniai, atėję pas Jėzų, Jono vardu jį paklausė, ar jis esąs, apie kurį pranašai kalbėjo ir kurio Izraelis laukia kaip Išgelbėtojo? /Plg. Prad 49,19; Ez 2127; Ps 39,18/

[21-22]Jėzus žinojo, kad Jono mokiniai, atėję pas jį, buvo liudininkai daugelio jo tuo metu padarytų stebuklų. Jis todėl Jono mokiniams davė netiesioginį. bet aiškiai suprantamą, atsakymą. Jis jiems liepė, sugrįžus, pasakyti Jonui, ką jie patys matė ir girdėjo, būdami pas jį, o Jonas supras, kas jis esąs. — Tas, kuris daro stebuklus; tas, kuris skelbia išganymo Evangeliją vargšams, kaip tai pranašai nusakė /Iz 35,5; 61,1/, juk yra ne kas kitas, o tikrai tas, kuris turi ateiti-Mesijas.

[23]Jėzus dar aiškiau pasisako esąs Mesijas, pabrėždamas, kad laimingas yra tas, kuris jį priims tokį, kokį mato; bet vargas tam, kuris, vaizduodamasis kitokį Mesiją, nepriimtų jo tokio, koks yra, būtent, vargšas, kenčiąs; vargas tiems, kurie piktintusi juomi, ir lauktų garbingo, triumfuojančio, viešpataujančio Mesijo, kokį vaizdavosi fariziejai ir Rašto žinovai.

[24]Davęs liudijimą apie save, Jėzus ima liudyti apie Joną, kurio pamatyti minios žmonių eidavo į tyrus, kur jis pamokslininkaudavo. Jėzus visų pirma pabrėžia Jono charakterio ir asmens stiprumą. Jis nebuvo, kuris siūbuoja ir linguoja, kaip vėjo pučiama nendrė. Jis buvo principų žmogus, kuris drįso pasakyti tiesą kiekvienam ir visiems, nežiūrėdamas niekam į veidą, nors tai būtų ir karalius.

[25]Antroje vietoje Jėzus iškelia Jono asketiškumą. Jis vilkėjo ašutinę; matitinosi tik tuo, kas tyruose buvo galima rasti: žolelėmis, skėriais ir laukiniu medumi /Mt 3,4/.

[26]Pagaliau Jėzus nurodo, jog Jonas savo pašaukimu yra didesnis už kiekvieną kitą pranašą, nes jis yra arčiausias Mesijui, yra jam kelio rengėjas /Mal 3,1/.

[28]Iškėlęs Jono didybę, Jėzus pabrėžia tą skirtumą, kuris yra tarp Seno ir Naujo Testamento, tarp senosios Sinagogos ir naujosios Dievo Karalystės, Kristaus Bažnyčios. Iš Seno Testamento vyrų Jonas yra pats didžiausias, bet Kristaus Bažnyčioje, kur kiekvienas yra Kristaus Kūno narys, pats mažiausias savo dievišku kilnumu yra didesnis už Joną didžiausią senos teokratijos vyrą.

[29-30]Pagal Dievo planą Jonas Krikštytojas atgailos krikštu turėjo parengti žmones priimti ateinantį Mesiją. Šį Dievo planą priėmė, o tuo pačiu

nieku pavertė juos liečiantį Dievo planą. [31]Su kuo tad galėčiau palyginti
šios kartos žmones? Į ką jie yra panašūs? [32]Jie panašūs į anuos vaikus,
kurie sėdi aikštėje ir šūkauja tarp savęs, sakydami: — Jums grojome,
ir nešokote; jums raudas giedojome, ir neverkėte! — [33]Juk atėjo Jonas
Krikštytojas nevalgąs duonos ir negeriąs vyno, ir jūs sakote: — Tai
velnio apsėstas! — [34]Atėjo Žmogaus Sūnus valgąs ir geriąs, ir jūs sakote:
— Štai rijūnas ir vyno gėrėjas, muitininkų ir nusidėjelių bičiulis! —
[35]Bet išmintis yra pripažinta teisinga visų jos vaikų.»

5. *JĖZUS IR MOTERYS*

1. Moteris nusidėjėlė

[36]O vienas iš fariziejų paprašė Jėzų, kad valgytų su juo. Ir, įėjęs
į fariziejaus namus, atsisėdo prie stalo. [37]Ir štai moteris, kuri buvo mieste
nusidėjėlė, sužinojusi, kad jis esąs prie stalo fariziejaus namuose, atsi-

---

išpažino Dievo teisumą bei reikalą vykdyti jo valią ne tik daugelis izraelitų, bet taip pat ir muitininkai. Kitaip tačiau elgēsi fariziejai ir Įstatymo žinovai. Jie nepriēmē Jono kvietimo į atgailą; jie atmetē jo raginimą krikštytis, o tuo pačiu niekais pavertē Dievo planą, kuriuo jis siekē visus, taigi ir juos, priimti į išganymo karalystę.

[31-32]Jēzus prikiša fariziejams ir Rašto žinovams jų paikumą ir atsakomingumą. Jis juos lygina su anais vaikais, kurie šūkauja aikštēse' nesutardami tarp savęs. Vieni kviečia žaisti ir linksmintis, bet kiti atsisako priimti kvietimą ir liekasi nuošalēje. O, kai šie kviečia liūdēti, giedant raudas, jie nei šio kvietimo nepriima, pasilikdami ir toliau nuošalēje. Į šiuos pastaruosius panašūs yra fariziejai ir Rašto žinovai.

[33-34]Fariziejai atmetē Joną. Jie jį laikē velnio apsēstu ar pamišēliu dēl jo perdidelio griežtumo bei asketiškumo. Bet jie atmetē ir Kristų. Jie jį kaltino bei jam priekaištavo dēl jo tariamo laisvo, per mažai asketiško, gyvenimo, o taip pat dēl jo bičiuliavimosi su nusidējēliais. Žodžiu, fariziejai ir Rašto žinovai buvo tikrai panašūs į anuos vaikus aikštēje, kurie nesutiko su draugais nei linksmai žaisti, nei raudas giedoti.

[35]Kristus toliau pastebi, kad, kai fariziejai nesuvokia Dievo plano ir jį per savo kaltę padaro neveikiantį, tai yra kiti, kurie laikosi ne savo, o Dievo išminties; šieji išpažįsta Dievo teisumą ir pasinaudoja išganymo planu, kurį ivykdyti yra siųsti Jonas ir Viengimis amžinojo Tēvo Sūnus.

[36]Fariziejus, kuris Jēzų pakvietē vaišēms, vadinosi Simonas. Greičiausiai jis yra tas pats Simonas vadinamas Raupsuotasis, pas kurį Jēzus kita proga buvo pakviestas vaišēms Betanijoje /Mk 14,3/. Jēzus neatmetē muitininkų, bet jis neatmetē taip pat nei fariziejų kvietimo buvoti ir vaišintis su jais. Jis juk atējo visų gelbēti, o pirmoje eilēje paklydēlių.

[37]Moteris, apie kurią čia kalba Lukas, tikriausiai yra Betanijos Marija, Lozoriaus ir Mortos sesuo, kuri savu ruožtu yra ta pati ką Marija Magdalena. /Plg Mt 26,13; Mk 14,3 ir Jon 12,1-8;, Lk 8,2/. Ji mieste buvo žinoma kaip ypatinga asmenybē, nepasižyminti dora, bet veikiau laisvu gyvenimu, vienok nebuvo gatvēs moteris, nes tokia nebūtų galējusi įeiti ir rodytis fariziejaus namuose. Jos atsilankymas pas fariziejų buvo lengvai suprantamas, kadangi ji čia nebuvo nepažįstama, nei svetima. Ji juk buvo iš Betanijos, kaip ir Simonas-šeimininkas; o Lozoriaus ir Simono šeimos buvo artimuose santykiuose. /Plg Mk 14,3/

nešė alabastro indą kvepalų [38]ir, atsistojuisi užpakalyje prie jo kojų,
verkdama ėmė laistyti jo kojas ašaromis ir savo galvos plaukais šluostė;
bučiavo jo kojas ir tepė kvepalais. [39]O fariziejus, kuris buvo jį pakvietęs,
matydamas, sakė pats sau, tardamas: « Jei jis būtų pranašas, juk žinotų,
kas ir kokia yra moteris, kuri jį liečia, — kad ji yra nusidėjėlė!» [40]Ir
Jėzus, atsiliepdamas, jam tarė: «Simonai, turiu tau ką pasakyti. « O jis
tarė: « Sakyk, Mokytojau!» — [41]« Vienas skolintojas turėjo du skolininku.
Vienas buvo skolingas penkis šimtus denarų, o kitas-penkiasdešimt.
[42]Jiems neturint iš ko atiduoti, jis dovanojo abiem. [42]Katras tad
labiau jį mylės?» [43]Atsakydamas, Simonas tarė: « Prileidžiu, jog tasai,
kuriam daugiau dovanojo. » « Teisingai nusprendei.» [44]Ir, atsigręžęs į mo-
teriškę, kalbėjo Simonui: « Matai šią moterį? Įėjau į tavo namus; tu
nedavei vandens kojoms, o ji ašaromis nuplovė man kojas ir savo
plaukais jas nušluostė. [45]Tu nepabučiavai manęs, o ji, kaip tik įėjau,
nesiliovė bučiavusi man kojų. [46]Tu nepatepei aliejumi man galvos, o ji
mano kojas kvepalais patepė. [47]Todėl aš tau sakau: — Atleidžiamos jos

---

[38]Jēzus, žydams įprastu būdu, drauge su kitais svečiais ir šeimininku gulējo prie stalo, išsitiesęs ant kilimo ir viena ranka atsirēmęs į pagalvēlę. Moteris, įējusi į kambarį, prisiartino prie stalo ir atsistojo už Jēzaus, prie jo kojų. Paskui pasilenkē ir pradējo verkti. Krintančios iš akių ašaros vilgē Jēzui kojas, o krintą nuo galvos palaidi jos plaukai jas dengē ir šluostē. Atvērusi alabastro indą ji pylē kvepalus Jēzui ant kojų ir, pasilenkusi, jas bučiavo.

[39]Šeimininkas-fariziejus, matydamas tai, galvojo sau ir mintijo, jog Jēzus vargu ar yra pranašas, o tuo labiau Mesijas, nes kitaip jis turētų žinoti, kad moteris, kuri jį liečia, bučiuodama kojas, yra nusidējēlē, ir turētų todēl būti atstumta.

[40-43]Jēzus žinodamas, ką fariziejus galvojo, jam atsakē palyginimu apie du skolininkus.

[44-46]Jēzus priešpastato moters-nusidējēlēs ir šeiminko fariziejaus elgesį, girdamas moterį ir priekaištaudamas fariziejui.

Anais laikais rytiečiai vaikščiodavo apsiavę sandalais, nedēvējo kojinių, o keliai ir gatvēs nebuvo asfaltuotos; todēl buvo įprasta, kad, grįžtant į namus ar atējus į svečius, būdavo, prieš įeinant į vidų, nusiplaunama kojos. Šeimininkas turējo mandagumo pareigą patiekti vandens, kad svečiai nusiplautų, ar kad jiems būtų nuplaunamos kojos. Jēzus prikiša fariziejui, kad jis šios pareigos neatlikęs. Šitai tačiau jo vietoje atliko, jo smerkiama moteris-nusidējēlē, savo ašaromis nuplaudama jam kojas.

Orientalinis svetingumas reikalavo, kad šeimininkas pasitiktų svečius ir juos pasveikintų. Sveikindavo paprastai arba giliu nusilenkimu, arba pabučiavimu, jei būdavo norima parodyti tikrą prieteliškumą ir pagarbą. Fariziejus nesiteikē parodyti Jēzui prieteliškumą ir pagarbą, jį pasveikindamas pabučiavimu. O nusidējēlē išbučiavo jam kojas iš pagarbos ir meilēs. Pas rytiečius buvo priimta reikšti pagarbą, pabučiuojant kojas. Moteris nusidējēlē tačiau ne tik pabučiavo, bet išbučiavo Jēzui kojas: ji mat, kai tik Jēzus įējo ir užēmē vietą prie stalo, sukniubusi verkē ir nesiliovē bučiavusi jam kojų. Šitai ji darē ne vien iš pagarbos, bet ir iš meilēs.

Šeimininkas rytiečių ir žydų papročiu turēdavo svečią ne tik sutikti ir pasveikinti, ne tik duoti vandens kojoms nusiplauti, bet taip pat užpilti aliejaus ant galvos, kad jis pasiteptų sau plaukus, ir taip galētų užimti vietą prie stalo gerai susitvarkęs. /Plg Ps 22,5; Am 6,6/ Fariziejus nesiteikē to padaryti. Kai tuo tarpu nusidējēlē patepē jam ir kojas, ir tai ne paprastu aliejum, bet brangiais kvepalais.

[47]Jēzus duoda suprasti šeimininkui, jog jis gerai žinąs, kas yra moteris: ji-nusidējēlē, bet atgailojanti; ji-didelē nusidējēlē, bet yra kupina

gausios, nuodėmės, nes ji labai mylėjo; kuriam gi mažai atleidžiama, reiškia, — jis mažai myli.» [48]O jai tarė: «Tau yra atleidžiamos nuodėmės.» [49]Buvusieji drauge prie stalo ėmė sau sakyti: «Kas yra šis, kuris net nuodėmes atleidžia?» [50]Moteriškei gi jis tarė: «Tavo tikėjimas išgelbėjo tave. Eik sau rami.»

2. Gerosios moterys

8. [1]Ir atsitiko, kad po to jis keliavo per miestus ir kaimus, pamokslaudamas ir skelbdamas Dievo karalystės gerąją Naujieną. Su juo buvo Dvylika [2]ir kai kurios moterys, išgydytos nuo piktųjų dvasių ir ligų: Marija, vadinama Magdalena, iš kurios buvo išėję septyni velniai, [3]Joana, Erodo užvaizdo Chuzos žmona ir Zuzana, o taip pat daug kitų, kurios jiems pasitarnaudavo savo ištekliais.

6. *PANAŠYBĖS*

1. Sėjėjas

[4]Susirinkus gi dideliai miniai ir tiems, kurie buvo pas jį ateiną iš miestų, jis kalbėjo panašybe. — [5]«Sėjėjas išėjo sėti savo sėklos. Ir,

---

meilės Viešpačiui, kaip tai rodo šis jos elgesys. Jėzus šiuo duoda fariziejui taip pat suprasti, jog jis yra Viešpats, galįs, altleisti nuodėmes. O Viešpats atleidžia pagal žmogaus jam turimą meilę: kas labai myli, tam daug atleidžiama, ir, priešingai, kas mažai myli, tam mažai alteidžiama. Moteriškei atleidžiama jos gausios nuodėmės, nes ji labai myli. Priešingai yra su fariziejumi. Jis negali pretenduoti, kad Jėzus jam daug atleistų, nes jis neparodė jam reikiamos meilės ir pagarbos. Netiesioginiai šis įspėjimas yra skiriamas visam Izraeliui.

[50]Jėzus neatsako į fariziejų bei su juo buvusių svečių stebėjimąsi, kad jis savinąsis galią atleisti nuodėmes, bet, kreipdamasis į moteriškę, patvirtina, jog esąs Dievas, ir giria ją, kad ji įtikėjo į jį kaip Dievo Sūnų. Dievas visada yra pasirengęs atleisti mums nuodėmes bei suteikti kitas malones, bet reikia, kad mes visų pirma į jį tikėtume, jį pripažintume mūsų Viešpačiu ir jo prašytume mums atleisti ir padėti.

8. [2]Apaštališkose kelionėse Jėzų lydėjo be dvylikos apaštalų dar keletas pasiturinčių moterų, kurios atlikdavo įvairius patarnavimus, o taip pat pasirūpindavo pragyvenimu iš savų išteklių. Tarp anų moterų buvo ir atsivertusi nusidėjėlė. Ją Lukas čia pristato kaip plačiai žinomą Mariją iš Magdalos-Magdalietę-Magdaleną. Magdala buvo nedidelis miestelis vakariniame Genezareto ežero pakraštyje. Dėl palankių klimatinių sąlygų čia atvykdavo žmonės praleisti žiemos periodą. Čia kurį laiką gyveno ir pagarsėjo ir Marija, gaudama Magdalietės pavadinimą. Jėzus ją dvasiniai išgydė. Atsivertusi, iš vieno kraštutinumo ji perėjo į kitą: iš didelės nusidėjėlės ji pasidarė nepaprasto gerumo moteris. Taip kad, lyginant, su tuo, kas ji anksčiau buvo, atrodė lyg ji būtų buvusi velnių apsėsta, ir iš jų dabar išlaisvinta.

[3]Be Marijos minima Joana Erodo Antipo karališko dvaro užvaizdo žmona. Matyt, kad ir jos vyras Chuza buvo tikįs į Jėzų. Būdama Erodo užvaizdos žmona, aišku, buvo turtinga, ir galėjo Jėzų remti piningais. Kas buvo išvardinta trečioji moteris-Zuzana, nežinoma.

[4]Miniai, kuri jį pastoviai sekė, be to, esant drauge ir tiems, kurie kasdien susirinkdavo iš aplinkinių miestelių Jėzus kalbėjo panašybėmis.

jam sėjant, krito pagal kelią, ir buvo sutrypta, ir dangaus paukščiai ją
sulesė. [6]Kita dalis krito ant uolos, ir, išdygus, nudžiūvo, nes stokojo
drėgmės. [7]Dar kita — krito tarp erškiečių, ir erškiečiai, drauge išaugę,
ją nusmelkė. [8]Ir dar kita — krito į gerą žemę, ir, išaugus, davė šim-
teriopą vaisių.» Tai sakydamas, sušuko: «Kas turi ausis klausyti-teklauso!»
[9]O jo mokiniai jį klausė, kas tai būtų ši panašybė. [10]Jis gi sakė:
«Jums yra duota pažinti Dievo karalystės paslaptis, o kitiems panašy-
bėmis, kad žiūrėdami nematytų ir girdėdami nesuprastų. [11]O panašybė
yra ši. Sėkla yra Dievo žodis. [12]Pakelėje-tai tie, kurie klauso, bet po to
ateina velnias ir atima žodį iš jų širdies, kad, tikėdami, nebūtų išganyti.
[13]Ant uolos gi-tai tie, kurie, išgirdę, su džiaugsmu priima žodį, bet ne-
turi šaknų: kurį laiką tiki, o gundymo metu atpuola. [14]O kritusi tarp
erškiečių-tai tie, kurie pasiklauso, bet, beinant, yra nuslopinami rūpesčių,
turtų bei gyvenimo malonumų ir nepribrandina vaisių. [15]Į gerą gi dirvą
—tai tie, kurie klausosi žodžio tauria ir gera širdimi, jį išsaugo ir duoda
vaisių kantrume.»

2. Žiburys

[16]«Niekas, uždegęs žiburį, neužvožia jo indu, nei deda po lova, bet
veikau uždeda ant žibintuvo, kad įeinantieji matytų šviesą. [17]Juk nėra
nieko paslėpto, kas netaptų atskleista; nei slapto, kas nepasidarytų ži-
noma ir nepaiškėtų. [18]Žiūrėkite tad, kaip klausotės. Mat, kas turėtų,
tam bus duota, o, kas neturėtų, iš to bus atimta ir tai, ką jis tariasi
turįs.»

[5-8]Pirmą panašybę jis pasakė apie sējėją ir pasėtą sėklą.

[9]Apaštalai ir kiti mokiniai prašo Jēzų, kad atskleistų jiems panašybēs prasmę.

[10]Jēzus patenkina mokinių prašymą, pastebēdamas, jog Dievo karalystēs paslaptis: jų plotį ir ilgį, aukštį ir gylį /Ef 3,19/ tēra leista ir skirta tik mokiniams, o ne kitiems, pažinti. Kitiems ši malonē neteikiama. Jiems skelbiama Dievo karalystē panašybēmis, kurias, norēdami, jie gali suvokti; o, nenorēdami, ir žiūrēdami nematys, ir girdēdami nesupras.

[12]Yra žmonių kurie savo dvasia yra it kietas ir atviras kelias, į kurį atsimuša krintą grūdai ir lieka arba sutrinami, arba paukščių sulesami. Evangelijos sēkla juos tik pasiekia, bet juose nepasilieka: ją nusineša velnias. Evangelija, nerasdama juose dirvos, netampa jiems išganymo versme.

[13]Yra tokių, kurie lengvai ir mielai įtiki, bet yra paviršutiniški. Evangelijos sēkla juose krinta it į uolētą dirvą: išdygsta, bet neauga, nes nēra įleidusi giliau šaknų. Pirmam bandymui atējus, jie atkrinta.

[14]Dar kiti yra pasidalinę tarp dangaus ir žemēs: nori dangaus, bet nesiryžta atsižadēti žemēs. Juose Evangelijos sēkla krinta tartum į erškiečius: išdygsta ir auga, bet ilgainiui erškiečiai nusmelkia ir nepribrandina vaisių. Jie priima Evangeliją, bet nesistengia ja pilnai gyventi, taip kad ilganiniui įvairūs žemēs rūpesčiai ir pasaulio gērybēs ją nustelbia, ir jie pasidaro tik vardo krikščionys.

[16]Niekas, uždegęs žiburį, neuždengia jo gaubtuvu, nei stato po lova, bet deda jį ant žibintuvo, kad šviestų kambaryje. Lygiai taip pat Kristaus sekējai neturi slēpti savo tikējimo, bet veikiau juo didžiuotis.

[17]Veltui bandytų kas slēpti savo tikējimą, nes vistiek tai paaiškēs. Ilgainiui visos paslaptys yra atidengiamos, visos slaptybēs išeina aikštēn.

[18]Išeidamas iš panašybēs prasmēs, Jēzus įspēja mokinius, kad jie tikējimo ir kitų Dievo malonių neslēptų, bet juo gyventų ir jį gilintų bei praturtintų darbais ir nauju pažinimu. Kaip žemiškam gyvenime, kas turi

7. ĮVAIRŪS ĮVYKIAI

1. Giminystė

19O atėjo pas jį motina ir jo broliai, ir jie negalėjo dėl minios prieiti
prie jo. 20Taigi jam buvo pranešta: « Tavo motina ir tavo broliai stovi
lauke, norėdami tave mayti.» 21Jis gi, atsakydamas, jiems tarė: « Mano
motina ir mano broliai-tai tie, kurie klauso Dievo žodžio ir jį vykdo.»

2. Audros nutildymas

22Ir atsitiko: vieną dieną jis ir jo mokiniai įlipo į valtį, ir jis jiems
tarė: « Persikelkime į anapus ežero!» Atsistūmė nuo kranto. 23O, beplau-
kiant, jis užmigo. Ežere pakilo vėtra. Jie buvo apipilami ir atsidūrė
pavojuje. 24Taigi, pripuolė, pažadino jį, sakydami: « Mokytojau, Mokytojau,
žūname!» O jis, atsikėlęs, įsakė vėjui ir vilnims, ir nurimo, ir užviešpatavo
tyla. 25Jiems gi tarė: « Kur jūsų tikėjimas? » O jie, išsigandę, stebėjosi,
sakydami vienas kitam: « Kas tad jis yra, kad įsakinėja vėjams ir van-
deniui, ir tie jam paklusta?!»

---

turto, tas lengvai jo daugiau padaro; ir, priešingai, kas jo neturi, tas dažniausia praranda ir tai, ką turi; taip yra ir dvasiniame gyvenime. — Kristus kalba ne teigiama, bet sąlygine forma. Jis nurodo, jog kiekvienas, kuris tik turētų, bei rūpintųsi turēti Evangelijos pažinimą, tam bus duota ir daugiau, tas pasieks ir gilesnį pažinimą, ir pilnesnį tikējimą. Priešingai, kas neturētų, t.y. kas nesistengtų siekti gilesnio tikējimo, kas nekartotų su anuo Kafarnaumo valdininku, sakydamas: « Viešpatie, tikiu; padēk tu mano silpname tikējime » /Mk 9,23/, tam Dievas neduos daugiau malonių, ir, jų negaudamas, jis praras ir tą, ką turį, ar tariasi turįs.

19Jēzus radosi name, viduje. Žmonių minia, netilpdama viduje, spietēsi aplink namą. Buvo tiek, kad jo motina ir kai kurie iš jo pusbrolių, atēję, negalējo įeiti į vidų, kad jį pamatytų, bet turējo pasilikti stovēti lauke.

20Kai kurie iš minios, kurie buvo arčiau durų, paprašē tuos, kurie buvo viduje, kad praneštų Mokytojui, jog jo motina drauge su kitais giminaičiais laukē lauke.

21Jēzus naudojasi proga, kad pabrēžtų, jog ne žemiškieji, bet dangiškieji ryšiai turi būti statomi virš visko. Jis nurodo, kad visų pirma jam artimi yra tie, kurie priima Evangeliją ir pagal ją gyvena. O šiame kaip tik jo motina visiems galējo būti pavyzdžiu. /Lk 1,38.45; 2,19.51/.

22Jēzus radosi Kafarnaumo apylinkēse, vakariniame Genezareto ežero pakraštyje. Iš čia jis ryžosi persikelti į rytinį pakraštį.

23Įsēdus į valtį, apaštalai atsistūmē nuo kranto ir ramiai sau plaukē per ežerą. Jēzus, atsisēdęs laivelio gale /Mk 4,38/, ilsējosi ir užmigo. Staiga pakilo smarkus vējas. Sujudo vanduo .Vilnys buvo tokios, kad pradējo apipilti valtį. Nors apaštalai buvo prityę žvejai, vienok bangos buvo tokios didelēs, kad jie pasijuto pavojuje paskęsti.

24Pasijutę pavojuje, apaštalai, pripuolę, pažadino Jēzų, įspēdami jį, jog randasi pavojuje paskęsti. Jēzus, pažadintas, atsistojo ir įsakē vējui ir vilnims liautis, ir pagal jo žodį liovēsi vējas, nurimo bangos ir užviešpatavo tyla.

25Nutildęs audrą, Jēzus kreipēsi į apaštalus prikišdamas jiems jų mažą tikējimą. Jie juk turējo žinoti, kad, būdami su juom — visatos Viešpačiu, nežūsią. Tačiau jie vistiek stebējosi, matydami, kad net gamtos jēgos Mokytojui yra klusnios.

3. Velnio apsėstasis gerazenietis

26Ir atplaukė į Gerazėnų kraštą, kuris yra priešais Galilėjos. 27O, iš-
lipus jam ant žemės, jį pasitiko vienas iš miesto vyras, velnio apsėstasis.
Jis nuo senai nedėvėjo drabužių, negyveno namuose, bet lindėjo kapinėse.
28Išvydęs Jėzų, jis, surikęs, parpuolė prieš jį ir šaukdamas, sakė: « Kas
man ir tau, Jėzau, Aukščiausiojo Dievo Sūnau?! Prašau tave, nekankink
manęs! «29Mat, Jėzus liepė netyrajai dvasiai išeiti iš žmogaus. Nes daug
kartų jį buvo apsėdusi. Jis būdavo surakinamas retežiais ir saugojamas
pančiuose. Bet, sutraukius pančius, jis velnio būdavo išvelkamas į tyrus.
30Jėzus jį paklausė: « Koks tavo vardas?» O jis atsakė- 12«Legionas.» Mat,
į jį buvo įėję daug velnių. 31Jie jį prašė, kad neįsakytų jiems eiti į gelmes.
32Buvo tenai besiganantì didelė kaimenė kiaulių. Jie tad jį prašė,
kad leistų jiems į jas įeiti. Ir jis jiems leido. 33O, išėję iš žmogaus, velniai
įėjo į kiaules; ir kaimenė metėsi su pašėlimu nuo skardžio į ežerą ir
prigėrė. 34Piemenys gi, matydami, kas įvyko, pabėgo ir pranešė mieste
ir sodybose. 35Išėjo taigi pažiūrėti, kas įvyko. Atėjo pas Jėzų ir rado

---

26Jēzus su apaštalais atplaukē į rytinį Genezareto ežero kraštą ir išlipo ant kranto prie Hirbet Kursi, iš čia Gerasenu-Curesenu pavadinimas. Į pietus nuo H. Kursi ežero krantas buvo labai status ir turējo daug grotų, kurias gyventojai panaudodavo kapams.

27Išlipus ant kranto, juos pasitiko vienas velnio apsēstasis. Jis buvo iš miesto, bet gyveno kapinēse: uolų lindynēse.

28Išvydęs Jēzų, jis suriko. Pribēgo prie jo, parpuolē prieš jį ir, šaukdamas, išpažino Jēzų Dievo Sūnumi, bet drauge pareiškē, kad tarp jų nēra nieko bendra, todēl prašē palikti jį ramybēje, jo nekamuoti.

29Pats velnias kalba per apsēstąjį, prašydamas, kad Jēzus jo neliestų, kai Išganytojas jam įsakē išeiti iš ano nelaimingojo žmogaus. Jēzui pagailo šio žmogaus, nes jis žinojo, kad jis pakartotinai buvo velnio apsēstas, ir kad velnias jį ypatingai skaudžiai kamavo.

30Jēzus leidžiasi į dialogą su velniu. Jis jį klausia, kuo jis vardu. Klausimą Jēzus statē ne, kad jis pats būtų nežinojęs, kas tai per velnias, bet, kad jis norējo duoti suprasti mokiniams, jog velnių yra įvairios rūšys. Velnias atsako, kad jis vadinasi « Legionas », kadangi jų daugelis yra šiame žmoguje /Mk 5,9/.

31Pareiškus, jog jų daugel esą, jau ne vienas, bet visi prašo Jēzų, kad jų nepriverstų grįžti į pragaro gelmes, bet veikiau paliktų čia žemēje, toje pat šalyje /Mk 5,10/.

32Kadangi Jēzus įsakē išeiti iš žmogaus, tai piktosios dvasios, nenorēdamos būti sugrąžintos į pragarą, prašosi, kad joms būtų leista įeiti į kiaules, kurių visa kaimenē netoliese ganēsi. Velnias yra gudrus strategas. Jis prašē Jēzų, kad galētų pasilikti žemēje, ir kad būtų jam leista įeiti į kiaules ne iš baimēs grįžti į pragarą ir ne iš nusižeminimo, bet siekdamas padaryti žalą žmonēms ir tuo pačiu pakenkti pačiam Jēzui. Jis tikējo, kad Jēzus, būdamas žydas, iš paniekos leis jam įeiti į kiaules. Mat, žydams kiaulē buvo nešvarus gyvulys, ir būti su kiaulēmis jiems buvo aukščiausias pažeminimas. Jis tačiau žinojo, kad, įėjęs į kiaules, jas įšēldins ir pražudys, sukeldamas žmonių nusistatymą prieš Jēzų, kaip šios nelaimēs kaltininką.

33Kiaulių kaimenē ganēsi netolies ežero kranto. Įėję į jas velniai, sukēlē jose tokį pašēlimą, kad jos šēldamos metēsi bēgti ir nusivertē nuo skardžio žemyn į ežerą, prigerdamos jame.

35Gyventojai ir pirmoje eilēje kiaulių savininkai, sužinoję iš piemenų kas atsitiko, atējo pasižiūrēti, kas tikrai buvo įvykę. Jie atējo pas Jēzų ir labai nustebo, pamatę velnio apsēstąjį, sēdintį prie Mokytojo ir visai sveiką.

žmogų, iš kurio buvo išėję velniai, apsivilkusį ir sveiko proto, sėdintį prie Jėzaus kojų, ir nusigando, [36]Tie, kurie buvo matę, papasakojo jiems, kaip buvo pagydytas apsėstasis. [37]Ir prašė jį Gerazenų krašto gynentojai pasišalinti nuo jų, nes jie buvo apimti didelės baimės. O jis, sėdęs į valtį, sugrįžo atgal.

[38]O žmogus, iš kurio buvo išėję velniai, prašėsi būti su juo, bet jis jį atleido, sakydamas: [39]« Grįšk į savo namus ir papasakok, ką Dievas tau padarė.» Ir jis nuėjo, skelbdamas visame mieste, ką Jėzus jam buvo padaręs.

4. Moters pagydymas ir mergaitės prikėlimas iš numirusių

[40]Jėzui sugrįžtant, pasitiko jį minia. Mat, visi buvo jo belaukią. [41]Ir va atėjo vyras, vardu Jairas. Jis buvo sinagogos viršininkas. Puolęs Jėzui į kojas, prašė jį užeiti į jo namus. [42]Nes, jis turėjo dukrelę, kuri buvo apie dvylikos metų, ir ji buvo bemirštanti. O jam beeinant, apspito jį minia.

[43]Viena moteris, jau dvylika metų kraujoplūdžiu serganti, kuri gydytojams buvo išleidusi visus išteklius, ir nė vieno negalėjo būti pagydyta, [44]priėjusi iš užpakalio, prisilietė jo drabužio apvado ir tuojau jos krau-

---

[36]Tie, kurie visa buvo savo akimis matę, paaiškino, kaip apsēstasis buvo pagydytas.

[37]Gyventojai, sužinoję, kad Jēzus visa tai buvo padaręs, primygtinai prašē jį apleisti jų kraštą, nes jie jo bijojo, kaip *turinčio paslaptingas galias*; ir norējo išvengti, kad kartais nepadarytų jiems kitų nuostolių. Velnias taigi teisingai pramatē žmonių reakcijas, kai prašēsi įleidžiamas į kiaules.

[38]Išgydytasis prašosi sekti Jēzų, būti jo mokiniu. Išganytojas tačiau jo prašymo nepatenkina: jo nepriima į savo nuolatinių sekējų eiles. Kodēl? Greičiausiai dēl dviejų priežasčių. — Viena, jis buvo pagonis. Jēzus žinojo, kad, priimdamas į savo mokinių tarpą žmogų iš pagonių, sukeltų žyduose didelį pasipiktinimą, ir tuo pačiu padarytų savo apaštalavimą Izraelyje mažiau sēkmingą. Antra, Jēzus norējo, kad išgydytasis liktų krašte ir čia pasidarytų Kristaus apaštalu, nes jis buvo atējęs kviesti į išganymą visus.

[39]Jēzus išgydymą prisikiria Dievui. Išgydytasis skelbia visiems, kad Kristus jį išgydē. Tuo pačiu netiesioginiai jis išpažįsta savo tikējimą į Kristaus dievystę.

[40]Jēzus jau buvo pagarsējęs ir įsigijęs minios palankumą Galilējoje. Jo grįžtančio laukē, ir jį grįžusį pasitiko didelis būrys žmonių.

[41]Tarp tų, kurie laukē begrįžtančio Jēzaus, buvo ir vietinēs sinagogos viršininkas Jairas. Tai nebuvo tik vienas iš vyresniųjų, bet pats sinagogos galva. Jis atējo Jēzaus pasitikti, kad prašytų jį ateiti ? jo namus ir pagydyti jo mirtinai sergančią dukrelę.

[42]Jēzus kvietimą priēmē. Beeinant, jį sekē minia, o ji buvo tiek skaitlinga, kad pasidarē spūstis.

[43]Minioje radosi viena moteris, kuri per ištisus 12 metų sirgo kraujoplūdžio liga. Ji stengēsi gydytis medicinos pagelba. Tam išleido visus savo išteklius. Bet nē vienas gydytojas nepajēgē jos išgydyti.

[44]Nerasdama pagelbos pas žemiškus gydytojus, moteriškē ryžosi jos ieškoti pas Tą, kuris, kaip ji buvo girdējusi ir tikējo, turējo dangišką galią. Viešai prie Jēzaus prieiti ir jį paprašyti pagelbos ji nedrįso, nes tokia liga sergančios moterys pagal Įstatymą /Kun 15,25/ buvo laikomos suteptomis, ir negalējo viešai rodytis. Jos tikējimas tačiau buvo toks didelis, jog ji galvojo, kad, jei tik, nors ir nežiniomis, nors ir slapta, prisilies Jēzaus dra-

joplūdis liovėsi. [45]Jėzus tarė: « Kas yra, kuris mane palietė?» Visiems gi užsiginant, Petras sakė: « Mokytojau, minios tave spaudžia ir slegia.» [46]Bet Jėzus sakė: « Kas nors prisilietė manęs, nes aš žinau, kad galia iš manęs išėjo.» [47]Moteris tad, matydama, kad nepasislėpė, drebėdama priėjo ir, parpuolusi prie jo kojų, papasakojo visų žmonių akivaizdoje, kodėl prie jo priesilietė, ir kaip tuojau pagijo. [48]O jis jai tarė: « Dukra, tavo tikėjimas išgelbėjo tave. Eik sau rami!»

[49]Jam dar tebekalbant, atėjo vienas iš sinagogos viršininko namų, sakydamas: « Tavo duktė numirė. Jau nebevargink Mokytojo.» [50]Bet Jėzus, išgirdęs, jam atsakė: « Nebijok, tik tikėk, ir bus išgelbėta.» [51]O, atėjęs į namus, neleido niekam su juo įeiti, išskyrus tik Petrą, Joną, Jokūbą ir mergaitės tėvą bei motiną. [52]Visi gi verkė ir apraudojo ją. Bet jis tarė: « Neverkite! Ji nenumirė, o tik miega.» [53]Ir tyčiojosi iš jo, žinodami, kad ji mirusi. [54] Bet jis, paėmęs ją už rankos, sušuko, sakydamas: « Mergaite, kelkis!» « [55]Ir sugrįžo jos dvasia, ir ji tuojau atsikėlė. Jis liepė duoti jai valgyti. [56]Mergaitės tėvai buvo apstulbinti, o jis liepė niekam nesakyti, kas buvo įvykę.

---

bužio, pasveiks. Tai ji ir padarē, prisiartinusi prie Jēzaus iš užpakalio. Ir, kaip tikējo, taip ir įvyko: ji pasveiko.

[45]Jēzus norējo, kad įvykęs stebuklas būtų visiems žinomas. Jis todēl, nors pats žinojo, bet dēl kitų klausē, kas prisilietē prie jo. Aplink stovējusieji neigē, kad jį būtų palietę. Petras tačiau savo ir kitų mokinių vardu /Mk 5,31/ pareiškē nusistebējimą dēl Mokytojo klausimo. Būdamas iš visų pusių minios apsuptas ir suspaustas, kaip dar gali klausti, kas jį bus palietęs?

[46]Jēzus tačiau vistiek reikalaują, kad pasirodytų, kas jį palietē, nurodydamas, kad prisilietimas yra susijęs su įvykusiu stebuklu: su iš jo išējusia dieviška galia, kuri įvykdē stebuklą.

[47]Moteris, matydama, kad negali toliau slēptis ir likti nežinoma, kaip norējo, ryžosi pasirodyti. Drebēdama iš baimēs, priējo prie Jēzaus, parpuolē prieš jį, pagarbos ženklan, ant žemēs ir, visiems girdint, papasakojo, kodēl prie jo prisilietē ir kaip stebuklingai pasveiko.

[48]Kaip anai moteriškei nusidējēlei /7,50/, taip ir šiai Jēzus nurodo, jog jos tikējimas ją išgelbējo. Jēzus taigi kiekviena proga pabrēžia, jog Dievo galios veikimui reikia iš žmogaus pusēs tikējimo.

[49]Kai Jēzus dar kalbējosi su pagydytąja, Jairui iš namų buvo pranešta, kad jo duktē jau yra mirusi, ir todēl nēra prasmēs, kad Jēzus eitų pas jį.

[50]Jēzus, išgirdęs, kas buvo pranešta Jairui, jį nuramino, kviesdamas tikēti, kad jis išgelbēsiąs mergaitę.

[51]Atējęs, Jēzus rado namiškius ir susirinkusiuosius beverkiančius ir beraudančius, žydams įprastu būdu, laidotuvių raudas. Jēzus paliepē liautis raudojus, pastebēdamas, jog mergaitē nēra mirusi, o tik mieganti. Šį Jēzaus pasakymą visi sutiko su pašaipa, nes buvo tikri, kad mergaitē yra numirusi. Po to jis liepē visiems išeiti. Į vidų pasiēmē su savim tik tris iš apaštalų ir mergaitēs tēvus. Jis norējo, kad šio didžio stebuklo liudininkais būtų artimiausieji jam apaštalai ir mergaitēs tēvai. Iš numirusiųjų prikēlimas buvo toks didelis stebuklas, kad galējo iššaukti žmonēse ir visoje visuomenēje tokį susijaudinimą, kuris savo pasēkose galējo būti žalingas.

[55]Kai Jēzus ištarē žodžius: « Mergaite, kelkis » — ji tuojau pradējo kvēpuoti ir rodyti gyvybēs ženklų, ir čia pat atsikēlē.

[56]Tēvai iš nustebimo ir išgąsčio buvo apstulbinti. Išeidamas, Jēzus liepē neskelbti ir nekalbēti apie įvykusį prikēlimą iš numirusių.

8. *Į PABAIGĄ VEIKLOS GALILĖJOJE*

1. Dvylikos apaštalų išsiuntimas

9. [1]Pasišaukęs Dvylika, Jėzus suteikė jiems galią ir valdžią ant visų
velnių ir gydyti ligas. [2]Ir siuntė juos skelbti Dievo karalystę ir gydyti
ligonius. [3]Jis jiems sakė: «Nieko pepasiimkite kelionei: nei lazdos, nei
krepšio, nei duonos, nei pinigų; neturėkite nei po dvi tunikas. [4]Ir į ku-
riuos namus beįeitumėte, tenai būkite ir iš ten išvykite. [5]Kurie tik jūsų
nepriimtų, išeidami iš ano miesto, nusikratykite nuo savo kojų dulkes
liudijimui prieš juos.» [6]O, išėję, vaikščiojo po kaimus, visur skelbdami
gerąją Naujieną ir gydydami.

2. Erodas ir Jėzus

O tetrarchas Erodas girdėjo visa, kas dėjosi, ir dvejojo, dėl to kad
kai kurių buvo sakoma, jog Jonas prisikėlė iš numirusiųjų; [8]kitų gi —,

---

9. [1]Jēzus, pasišaukęs pas save dvyliką apaštalų, suteikē jiems antgamtinę galią ir leido ja naudotis, išvarant piktąsias dvasias ir gydant ligonius. Turēti galią ir turēti valdžią yra du skirtingi dalykai, bet vienas kitą papildą. Nesekmingas yra tas, kuris turi valdžią, bet neturi galios. Bergždžias yra tas, kuris turi galią, bet neturi valdžios. Kristus savo apaštalus pilnai aprūpino, kad jų apaštalavimas būtų sēkmingas.

[2]Kristus siuntē mokinius visų pirma skelbti išganymo mokslą, o kad žmonēs jų skelbiamą mokslą priimtų, įgalino juos daryti stebuklus.

[3]Jēzus liepia mokiniams leistis į kelionę, nepasiimant nieko, kas paprastai būdavo pasiimama kelionēs patogumui. Jie turējo turēti prieš akis tik Dievo žodį, kurį buvo siunčiami skelbti, ir pasitikēti pilnai Dievo Apvaizda, kuri pasirūpina ir aprūpina kiekvieną, kuris ja pasitiki. Evangelistai laisvai išskaičiuoja tuos dalykus, kurių pagal Jēzaus paliepimą apaštalai turējo atsisakyti. Išskaičiuodami esmēje sutaria visi trys sinoptikai. Tik Morkus vienoje vietoje išsiskiria. Kai Matas /10,10/ ir Lukas nurodo, jog neturējo pasiimti lazdos, Morkus teigia, kad kitų dalykų neturējo pasiimti, išskyrus tik lazdą. Kaip išaiškinti šis nesutarimas? Greičiausiai, apaštalai, prieš išvykdami, individualiai dar prašē paaiškinti, ką gali pasiimti ir ko negali. Į klausimą, ar gali pasiimti lazdą, kuri buvo laikoma kelionēs ištikimu draugu /Prad. 32,11; Iš 12,11/, galimas daiktas, kad Kristus Petrui ar kuriam kitam iš apaštalų bus pasakęs, jog lazdą galį pasiimti; ką Morkus ir pabrēžē; kai tuo tarpu Matas ir Lukas išskaičiuoja visa pagal generalinį Jēzaus įsakymą; neimti nieko kelionei.

[4]Apaštalai turi apsistoti ne viešbučiuose, bet pas žmones. Kartą, pas kurį apsistoja, ten turi ir pasilikti, iki neišeis iš miesto. Jie taigi neturi keltis iš namų į namus, kad negaištų laiko ir nesukeltų galimo pavydo ir bereikalingų kalbų.

[5]Jei kurios vietovēs žmonēs jų nepriimtų, jie juos turi palikti; ir, išeidami iš jų miesto, turi nusikratyti nuo savo kojų ir drabužių dulkes, kaip tai darydavo žydai, kai grįždavo iš pagonių vietovių, kad tuo parodytų, jog neturi su tais žmonēmis nieko bendra; ir kad tai būtų ženklas, jog anie gyventojai patys yra kalti, jei negaus išganymo malonių.

[7-8]Galilējos tetrarchas Erodas Antipa sekē Jēzaus veiklą ir žinojo visa, ką jis darē. Jo daromi stebuklai kēlē Erodui žingeidumą ir statē klausimą: kas jis esąs? Iš savo žvalgybos jis girdējo apie Jēzų įvairias žmonių nuomones. Vieni, greičiausiai iš paties Jono mokinių, buvo beteigią, būk jis esąs iš numirusiųjų prisikēlęs Jonas. Kiti galvojo, kad jis būsiąs iš dangaus pasirodęs Elijas, kurio pasirodymo žydai laukē, tikēdami,

jog Elijas pasirodė; o dar kitų —, jog kuris nors iš senųjų pranašų yra prisikėlęs. [9]Erodas tad tarė: « Jonui aš nukirsdinau galvą. Kas gi yra šitas, apie kurį tokius dalykus girdžiu?» Ir dėjo pastangų jį pamatyti.

3. Sugrįžta apaštalai

[10]Sugrįžę, apaštalai papasakojo jam, ka buvo padarę. Ir jis, pasiėmęs juos, pasitraukė nuošaliai link miesto, vadinamo Betsaida. [11]O minios, žinodamas, jį sekė. Priėmęs juos, jiems kalbėjo apie Dievo karalystę; o tuos, kurie buvo reikalingi gydymo, pagydė.

4. Stebuklingas duonos padauginimas

[12]O diena pradėjo eiti vakarop. Prisiartinę tad Dvylika sakė jam: « Paleisk minią, kad, nuėję į aplinkinius kaimus ir sodybas, apsistotų ir rastų maisto.» [13]Bet jis jiems tarė: « Jūs duokite jiems valgyti.» O jie sakė: « Mes neturime daugiau kaip penkis papločius duonos ir dvi žuvi. Nebent, nuėję, nupirktume visiems šiems žmonėms maisto!» [14]Mat, buvo apie penki tūkstančiai vyrų. Jis gi tarė savo mokiniams: « Susodinkite juos būriais maždaug po penkiasdešimt.» [15]Ir jie taip padarė: visus susodino. [16]O jis, paėmęs penkias duonas ir dvi žuvi, pažvelgęs į dangų,

---

jog jis būsiąs Mesijo pirmtakas /Mal 4,5; 4 Kar 2,11s/. Dar kiti spėliojo, ar jis tik nebūsiąs vienas iš buvusių didžiųjų pranašų prisikėlęs iš numirusiųjų. Girdėdamas šias įvairias nuomones, Erodos dvejojo, kas iš tikrųjų buvo Jėzus? Jis norėjo todėl jį asmeniškai pamatyti, kad pats patirtų, kas tikrumoje jis yra.

[10]Užbaigę misiją, apaštalai grįžo pas Jėzų, ir jam papasakojo savo patirtį bei nupasakojo, ką buvo nuveikę. Jie sugrįžo pavargę, to dėl Jėzus norėjo leisti jiems pailsėti. Išvyko tad su jais į nuošalią vietą Betsaidos miesto srityje: kiek į šiaurę nuo Genezareto ežero.

[11]Žmonės tačiau tuojau sužinojo, kad Jėzus išvyko ir į kur jis nuvyko. Susidarė taigi tuojau nemažas būrys, kurie panoro eiti pas jį. Atėjusius, Jėzus priėmė: juos mokė, o ligonius gydė.

[12]Artėjant vakarui, apaštalai susirūpino minia. Kilo maisto ir nakvynės klausimas. Radosi tyruose. Daugelis buvo atėję iš toli. Namo sugrįžti negalėjo. Jų tarpe buvo dar ir ligonių. Kreipėsi tad į Jėzų, ragindami jį, kad liautųsi mokęs, ir leistų miniai vykti į aplinkinius kaimus ir gyvenvietes, kur galėtų apsinakvoti ir gauti maisto.

[13]Jėzui tačiau nemažiau rūpėjo žmonių aprūpinimas, negu apaštalams. Jis buvo pasiryžęs panaudoti savo dievišką galią, kad pavalgydintų minią. Liepė tad apaštalams, kad jie duotų žmonėms vagyti. Šieji, nesuvokdami Jėzaus paliepimo prasmės, aiškino jam, jog čia neturi tiek maisto, kad galėtų visus pamaitinti, nebent jie turėtų vykti ir nupirkti visiems maisto. Bet tai nebuvo taip paprasta įvykdyti, nes žmonių buvo apie 5000 vyrų.

[14]Jėzus liepė susodinti žmones tvarkingai, sudarant tartum stalus, susodinant aplinkui iš trijų pusių, žydams įprastu sėsti prie stalo būdu, maždaug po 50 žmonių. Taip susodinus, nesunku buvo žinoti bendras žmonių skaičius, bent apytikriai: kaip evangelistas ir nurodo.

[16]Kai žmonės buvo susodinti, Jėzus paėmė penkius papločius duonos ir dvi žuvis, ką apaštalai turėjo, pažvelgė į dangų, iš kur turima galia ėmėsi padaryti duonos padauginimo stelbuklą; ir, jam belaiminant ir belaužant, duona ir žuvys gausėjo tiek, kad visiems pakako pavalgyti, ir likučių dar buvo pririnkta ir nunešta 12 pintinių. Stebuklas taigi buvo aiškus.

jas laimino, laužė ir davė mokiniams, kad išdėstytų ties minia.
17Ir valgė ir pasisotino visi. Ir buvo nunešta, iš to, kas jiems buvo likę, dvylika pintinių nuotrupų.

5. Petro išpažinimas ir primas priminimas apie kančią

18Ir atsitiko, kad, Jėzui besimeldžiant nuošalėje, su juo buvo jo mokiniai, ir jis juos klausė, sakydamas: « Ką sako minios mane esant?»
19O jie, atsakydami, tarė: « Joną Krikštytoją, kiti-Eliją, o kiti-prisikėlusį vieną iš senųjų pranašų.»
20Jis gi tarė jiems: « O ką sakote jūs mane esant?» Petras, atsiliepdamas, sakė: « Dievo Pateptąjį.»
21Bet jis, jiems pagrasinęs, įsakė niekam to nesakyti;
22 įspėdamas, jog reikia, kad Žmogaus Sūnus daug kentėtų ir būtų atmestas seniūnų, vyriausių kunigų ir Rašto žinovų; kad būtų nužudytas ir trečią dieną prisikeltų iš numirusiųjų.

6. Koks turi būti krikščionis

23Visiems gi kalbėjo: « Jei kas nori paskui mane eiti, teišsižada pats savęs, teneša kasdien savo kryžių ir teseka mane.
24Mat, jei kas norėtų

18Po stebuklingo duonos padauginimo Jēzus, paleidęs minią leidosi su mokiniais nuo Betsaidos aukštyn į šiaurę ir pasiekē Pilypo Cezarēją /Mk 8,27/. Čia, nuošalēje, pasimeldē. Paskui, leisdamasis toliau į kelionę teiravosi, klausdamas apaštalus, ką žmonēs apie jį mano: kuo jį laiko?

19Apaštalai, atsakydami, nurodē, jog žmonēse įvairiai kalbama ir manoma apie jį. Kaip jau Erodui buvo žinoma /Lk 9,8/, vieni jį laikē Jonu Krikštytoju prisikēlusiu iš numirusių, kiti-sugrįžusiu Eliju, dar kiti-vienu iš senųjų pranašų prisikēlusiu iš numirusių.

20Jēzui buvo ne tiek svarbu, ką žmonēs apie jį manē, kiek kuo jį laikē patys apaštalai. Jis todēl klausē: « O ką jūs galvojate apie manē? Kuo jūs mane laikote? » Visų vardu atsakē Petras, išpažindamas Kristaus mesijaniškumą ir jo dievystę. /Plg Mt 16,13-23/ — Dievo Pateptąjį, ty. Dievo siųstąjį Mesiją-Kristų.

21Žinodamas, kad mokiniai daug-maž jau turi tikrą jo supratimą: tiki į jo dievišką kilmę ir mesijanišką pašaukimą, griežtai įspēja juos neskelbti šio savo tikējimo. Tam dar nebuvo atējęs laikas.

22Žinodamas, kad mokiniai tiki į jį kaip Mesiją, Jēzus pradeda atsargiai patikslinti jų turimą Mesijo supratimą, nurodant, kad jis nēra siųstas viešpatauti, kaip žydai tikējo, bet veikiau turēs kentēti ir mirti, bet prisikels iš numirusių.

23Patikslinęs, kalbēdamas apaštalams, Mesijo supratimą, Jēzus, kalbēdamas jau ne vien mokiniams, bet visai miniai, stengēsi duoti smulkesnių nurodymų, kokie turētų būti jo sekējai. Jei jis-Mesijas turēs kentēti, tai ir jo sekējų laukia ne džiaugsmai, bet veikiau kryžius ir kančia. Mokiniai juk turi sekti mokytoju!

24Kristus toliau nurodo, jog Dievą, o tuo pačiu ir jį, reikia statyti virš pasaulio, nors tai pareikalautų ir didžiausios žemiškos aukos. Mat, jei kas siektų gelbēti save, atsisakant Evangelijos bei jos Skelbējo ir Autoriaus, neišgelbēs savęs, bet verčiau pražudys, pasmerkiant sielą. Ir, priešingai, jei kas paaukotų save dēl Išganytojo, tas išgelbēs save, laimēdamas amžiną gyvenimą. Gr. psiuche čia atatinka ebr. nefeš, kuriuo pažymima ne vien fizinē, bet ir dvasinē gyvybē: kuriuo nurodoma asmuo. Modernieji egzegetai gr. psiuche verčia « gyvybē », suprantant pilnutine, t.v. fizine ir dvasine prasme. Jei žmogus siektų išgelbēti save, paneigdamas Kristų jis galētų išgelbēti tik fizinę gyvybę, bet prarastų dvasinę, kuri yra nelygstamai aukštensnēs vertēs, nes yra amžina.

išgelbėti savo gyvybę, ją praras; o, jei kas prarastų savo gyvybę dėl
manęs, tas ją išgelbės. 25Juk kokią naudą turėtų žmogus, jei laimėtų
visą pasaulį, bet pražudytų pats save ar sau pakenktų?! 26Mat, kas gėdy-
tųsi manęs ir mano žodžių, to gėdysis Žmogaus Sūnus, kai ateis savo,
Tėvo ir šventųjų angelų garbėje. 27Sakau gi jums užtikrintai: Yra
kai kurie iš čia stovinčiųjų, kurie nepatirs mirties, kol pirma neišvys
Dievo karalystės.»

7. Pasirodymas dieviškame spindėjime

28O atsitiko, kad po šių kalbų, praslinkus maždaug aštuonioms die-
nos, pasiėmęs Petrą, Joną ir Jokūbą, užlipo į kalną melstis. 29Ir, besi-
meldžiant, įvyko, kad jo veidas gavo kitą išvaizdą, ir jo drabužis tapo
baltas-spindįs. 30Ir štai du vyrai kalbėjosi su juo. Tai buvo Mozė ir
Elijas. 31Jie, regimi garbėje, kalbėjo apie jo gyvenimo pabaigą, kuri turėjo
įvykti Jeruzalėje. 32O Petras ir tie, kurie buvo su juo, buvo apimti mie-
go. Išbudę gi, išvydo jo garbę ir du su juo stovinčius vyrus. 33Ir atsitiko,
kad šiems beatsitolinant nuo jo, Petras tarė Jėzui: « Mokytojau, gera

---

25Fizinis pasaulis su visomis savo gērybēmis negali atstoti dvasinių vertybių; nes fizinis pasaulis nyksta ir išnyksta, o dvasinis pasilieka amžinai. Todēl būtų tikrai paika dvasines verybes aukoti dēl pasaulio gērybių.

26Visi turi atsiminti, jog jei kas žemēje išsigintų Kristaus, to Kristus nepažins; kai pasaulio pabaigoje pasirodys jau ne kaip Atpirkējas, bet kaip Teisējas.

27Baigdamas Jēzus nurodo, jog tai, ko jis reikalauja iš savųjų, nēra ateities, bet dabarties realybē. Dievo karalystē jau yra čia pat. Daugelis iš klausytojų jos sulauks. Jos sulaukē ir pats evangelistas Lukas. Jis juk buvo liudininkas, kaip Kristaus mokiniai turējo nešti kasdien kryžių; kaip jie mielai atsisakē pasaulio ir aukojo net savo gyvybes už Kristų, siekdami ne kūno, bet sielos gyvybę išsaugoti.

28Lukas, jam įprastu būdu, pradeda pasakojimą apie Kristaus pasirodymą dangiškame spindējime, apytikriu laiko nurodymu, kada šis svarbus įvykis atsitiko. Tai įvyko maždaug 8 dienoms praslinkus nuo to, kai Jēzus pirmą kartą apaštalus įspējo, jog jis turēsiąs kentēti ir mirti, bet po to prisikelsiąs iš numirusiųjų. Lukas nurodo ne tik laiką, bet ir kitas šio įvykio aplinkybes. Būtent, Jēzus, pasiēmęs tris iš apaštalų-Petrą ir Zebediejaus sūnus Jokūbą ir Joną —, užlipo ant Taboro kalno, kad tenai, vienatvēje, ramiai galētų melstis ir pailsēti.

29Užlipus ant kalno, Jēzus paliko apaštalus ir, kiek atsitolimęs, pradējo melstis. Tai užtruko kurį laiką, taip kad apaštalai pradējo snausti. Maldos metu Jēzaus veidas staiga pasikeitē: jis visas tapo apgaubtas dangiškos šviesos, taip kad atrodē baltas ir spindįs.

30-31Prie spindinčio Jēzaus pasirodē Mozē ir Elijas. Ir jie spindējo dangiška šviesa. Su Jēzumi jie kalbējo apie jį laukiančią Jeruzalēje kančią ir mirtį, apie ką Jēzus prieš aštuonias dienas buvo kalbējęs savo mokiniams. Šis regējimas taigi turējo labiau įtikinti rinktinius apaštalus, jog Jēzus turējo kentēti, o tuo pačiu sustiprinti juos, kad pajēgtų priimti kenčiantį Kristų ir likti jam ištikimi.

32Aprašytąjį regējimą apaštalai išvydo, atsibudę iš miego. Išvydę visa, jie sumišo ir buvo pagauti tokio gērējimosi ir džiaugsmo, kad tiesiog apsvaigo ir nežinojo ką sakyti.

33Šiame apsvaigime Petras sušuko, sakydamas: « Kaip gera mums čia būti! Kodēl negalētume čia visam pasilikti?! Juk, jei leistum, mes pastatytume čia tau, Mozei, ir Elijui palapines! »

mums čia būti! O kad pastatytume tris palapines! — Vieną tau, vieną
Mozei ir vieną Elijui.» [34]O jam tai besakant, atsirado debesis ir uždengė
juos. Jie gi, jiems įeinant į debesį, išsigando. [35]Ir iš debesies pasigirdo
balsas, sakąs: « Šis yra mano sūnus, mano išrinktasis, jo klausykite!» [36]Ir
balsui beaidint, Jėzus radosi vienas. Jie tylėjo ir, ką buvo regėję, anose
dienose niekam nieko nesakė.

8. Velnio apsėstojo jaunuolio pagydymas

O atsitiko, kad sekančią dieną, jiems benulipant nuo kalno, jį pasi-
tiko didelė minia žmonių. [38]Ir štai vyras iš minios šaukė, sakydamas:
« Mokytojau, prašau tave pažvelgti į mano sūnų, nes jis yra mano vien-
turtis. [39]Ir va dvasia jį nutveria, ir jis staiga pradeda rėkti; jį parbloš-
kia tampomą ir putojantį, ir sunkiai nuo jo atstoja, kone užkamuodama
jį. [40]Prašiau tavo mokinius, kad išvarytų ją, bet jie negalėjo.» [41]O Jėzus,
atsakydamas, tarė: « O netikinti ir sugedusi gimine! Kaip aš būsiu pas
jus ir jus pakęsiu? Atvesk čionai savo sūnų.» [42]O, jam dar beateinant
velnias jį parbloškė ir trukčiojo. Jėzus gi sudraudė nešvariąją dvasią,
išgydė berniuką ir jį atidavė jo tėvui. [43]O visi buvo apstulbę dėl Dievo
didybės.

---

[34]Petrui bereiškiant savo entuziazmą, pakilo debesis ir jo rūkuose jie išnyko. O jiems beišnykstant, apaštalus pagavo didelis baimės jausmas.

[35]Iš debesio pasigirdo nuostabus balsas. Tai buvo dangiškojo Tėvo balsas, kuris liudijo, jog Jėzus tikrai yra jo Sūnus, ir jog jie privalo klausyti bei jam likti ištikimi visam.

[36]Regėjimui pasibaigus, Jėzus, vėl atsiradęs prie apaštalų, jiems įsakė, kad apie regėjimą niekam, bent tuo tarpu, nepasakotų /Mk 9,9/. Ir jie, paklusdami Jėzui, tylėjo: niekam iki Jėzuas mirties ir prisikėlimo apie šį įvykį nepasakojo.

[37]Jėzus su mokiniais ant Taboro kalno praleido naktį. Grįžo atgal sekančią dieną. Jo grįžtančio laukė didelė minia žmonių.

[38]Minioje buvo vienas tėvas, kurio vienturtis sūnus buvo velnio apsėstas ir skaudžiai kamuojamas epileptinio pobūdžio priepuoliais. Du faktai. Du vaizdai. Ant Taboro kalno Kristus dieviškoje garbėje. Ten gera būti. Taboro pakalnėje velnias apsėdęs jaunuolį. Čia skausmas ir nedalia. Esame tarp šių dviejų antgamtinių jėgų: tarp Dievo ir velnio, tarp džiaugsmo su Dievu ir skausmo su velniu. Turime rinktis tarp Dievo ir vlenio. Pasirinkimas yra lengvas, kai žinome, jog su Dievu yra džiaugsmas, o su velniu nedalia.

[40]Nelaimingas tėvas prašo Jėzų, kad pagydytų jo sūnų, pastebėdamas, jog jis buvo kreipęsis į jo mokinius, bet jie negalėję išvaryti velnio. Patys apaštalai teiravosi Jėzų, kodėl jie negalėję išvaryti vlenio iš šio jaunikaičio. Jėzus nurodė, jog jiems stigo tikėjimo ir šventumo. /Mt 17-20/.

[41]Išganytojas šiurkščiais žodžiais išreiškia savo apsivylimą mokiniais ir visa tauta. Mokiniais, nes jiems trūksta tikėjimo. Tauta, nes ji yra iškrypusi ir sugedusi.

[42]Kai tėvas, Jėzui liepiant, bandė atvesti savo sūnų, velnias jį parbolškė ant žemės: jis buvo tąsomas konvulsijų ir putojo, kaip tai įvyksta epileptinių priepuolių metu.

[43]Jėzus pagydė berniuką, išvarydamas piktąją dvasią, ir jį atidavė jo tėvui. Matydami šį stebuklą, visi buvo tiek nustebinti, sujaudinti ir išgąsdinti, jog buvo apstulbinti.

9. Antras įspėjimas apie kančią

O visiems stebintis visu tuo, ką vykdė, jis savo mokiniams sakė:
44« Dėkitės į savo ausis šiuos žodžius: Žmogaus Sūnus juk turi būti išduo-
tas į žmonių rankas.» 45Bet jie to pasakymo nesuprato: jis buvo jiems pas-
lėptas, kad jie jo nesuvoktų; ir jie bijojo jį klausti apie šį pasakymą.

10. Pamokymas apie nuolankumą ir veikimą Jėzaus vardu

46Jų tarpe gi kilo svarstymas, kas iš jų būtų didžiausias. 47O Jėzus,
žinodamas jų širdies mintijimą, paėmęs vaikelį, pastatė jį šalia savęs
48ir tarė jiems « Jei tik kas priimtų šį vaiką vardan manęs, mane priima;
ir kas tik mane priimtų, priima tą, kuris yra mane siuntęs. Mat, kas iš
jūsų visų yra mažiausias, jis yra didis.» 49O Jonas, atsiliepdamas, tarė:
« Mokytojau, matėme vieną tokį, kuris tavo vardu išvarinėjo velnius, ir
mes jį sudraudėme, nes jis neseka su mumis.» 50Bet Jėzus jam tarė:
« Nedrauskite! Nes, kas nėra prieš jus, tas yra už jus.»

43Visiems besistebint dēl jaunuolio stebuklingo pagydymo, Jēzus prabyla į apaštalus ir jiems dar kartą primena savo kančią. Jis kviečia juos, kad gerai įsidēmētų jo žodžius, kuriuos jis dabar yra jiems sakąs, ir jis sakē, kad Žmogaus Sūnus-Mesijas turi kentēti ir mirti, o paskui prisikelti; jis todēl yra neišvengiamai einąs į mirtį.

45Apaštalams Jēzaus kalba apie kančią ir mirtį buvo nesuprantama. Jie, kaip ir visi žydai, ne tokio Mesijo laukē. Jie tikējo ir laukē Mesijo nugalinčio bei triumfuojančio. Jēzaus kalba apie reikalą kentēti jiems buvo nesuvokiama. Nors ir nesuprato Jēzaus kalbos apie kančią, tačiau nedrįso jį klausti, kad paaiškintų, kodēl jis turētų kentēti. Jie nedrįso jį prašyti, kad paaiškintų, nes bijojo, kad Mokytojas ir vēl jų nebartų dēl mažo tikējimo. /Plg. 41e/

46Apaštalai, tiesa, nesuprato Jēzaus kančios tikrosios prasmēs, bet jie suprato, kad Mokytojas juos paliksiąs. Jiems kilo todēl klausimas: Kas bus po jo? Kas bus su jo karalyste? Kas joje užimsiąs pirmąsias vietas? Pradējo tad ginčytis tarpe savęs, kas po Kristaus turētų vadovauti jo sekējams. Vieni tikriausiai buvo už Petrą, kadangi Jēzus jam buvo pažadējęs vyriausią valdžią /Lk 8, 51/; kiti galvojo apie Zebediejaus sūnus, kadangi Jēzus jiems rodē didelio palankumo /Lk 9,28/.

47-48Jēzus žinojo, kad mokiniai ginčijosi dēl pirmųjų vietų, dēl vadovavimo, todēl ryžosi duoti jiems pamokymą apie nuolankumą. Jis jiems nurodē, jog jo karalystēje bus skirtingas vertinimas, negu žemiškoje santvarkoje. Dievo karalystēje virš visko turi stovēti paprastumas ir nekaltumas, o ne valdžia ir galia. Kas žmonių akyse yra laikomas menkiausias, tas pas Dievą yra didis. Todēl jo mokiniai turi siekti ne valdžios ir garbēs, bet verčiau nusižeminimo ir nekaltumo, sekant kūdikių pavyzdžiu.

49Prabyla Jonas. Jēzus pasakē, kad reikia priimti kiekvieną Jēzaus vardan. Bet kaip yra su tais, kurie naudojasi Jēzaus vardu, bet jo neseka, nēra iš jo mokinių? Jis nurodo Mokytojui, jog jie matē tūlą žmogų, kuris bandē Jēzaus vardu išvaryti velnius, ir jį sudraudē, kad to nedarytų, nes jis juk nebuvo iš mokinių, kuriems Išganytojas buvo suteikęs šią galią. /Plg. Lk 9,1/.

50Jēzus tačiau liepia, kad jie nedraustų kitiems veikti jo vardu, pabrēždamas, jog tie, kurie veikia jo vardu, nēra jų priešai, bet veikiau jų prieteliai: yra su jais to paties Mokytojo vardan. Nē vienas juk negalētų padaryti stebuklo Jēzaus vardu, jei pats Jēzus jam šios galios nesuteiktų.

IV. PAKELIUI Į JERUZALĘ

1. NUO SAMARIJOS IKI BETANIJOS

1. Nesvetingoje Samarijoje

[51]O atsitiko, kad, kai atėjo metas būti paimtam iš pasaulio, jis ryžtingai nukreipė savo veidą, kad vyktų į Jeruzalę. [52]Ir pasiuntė pirma savęs du pasiuntinius, o jie, nuvykę, įėjo į vieną samariečių kaimą, kad prirengtų, kur apsistoti. [53]Tačiau jo nepriėmė, nes buvo beeinąs į Jeruzalę. [54]O mokiniai Jokūbas ir Jonas, tai matydami, tarė: « Viešpatie, ar nori, kad sakytume: ugnis tenužengia iš dangaus ir tesunaikina juos?!» [55]Jis gi, atsisukęs, sudraudė juos. [56]Ir jie nuėjo į kitą kaimą.

2. Įvairūs reikalavimai mokiniams

[57]Ir jiems beeinant, kelyje, vienas jam tarė: « Seksiu tave, kur tik tu beeitum!» [58]O Jėzus jam sakė: « Lapės turi olas ir dangaus paukščiai lizdus, Žmogaus gi Sūnus neturi, kur galvą priglaustų.»

[59]Kitam jis tarė: « Sek mane!» Bet jis sakė: « Viešpatie, leisk man

---

[51]Kai priartējo metas palikti pasaulį ir grįžti pas dangiškąjį Tēvą, Jēzus laisvu savo valios apsisprendimu pasiryžo vykti į Jeruzalę, kur kaip jis žinojo ir jau buvo įspējęs apaštalus, jo laukē kančia ir mirtis, o paskui garbingas prisikēlimas. Ši paskutinē Jēzaus kelionē į Jeruzalę buvo susijusi su visa eile įvykių ir mokymų. Lukas tačiau įjungia į savo pasakojimą ir eilę kitų įvykių, kurie chronologiškai ir topologiškai išeina iš minimos kelionēs ribų bei eigos.

[52]Keliaudamas į Jeruzalę iš Galilējos, Jēzus ryžosi eiti per Samarijos sritį. Kadangi tarp samariečių ir žydų nebuvo prieteliški santykiai, tai Jēzus pasirūpino pasiųsti pirm savęs kai kuriuos iš mokinių, kad, nuēję, surastų viename iš samariečių gyvenamų kaimų kur apsistoti, o taip pat pasirūpintų maistu.

[53]Kai šie tačiau pasiekē vieną iš tokių miestelių, gyventojai, sužinoję, kad Jēzus vyksta į Jeruzalę, vadinasi, yra žydas, nesutiko jį priimti, dēl jų nusistatymo prieš žydus.

[54]Miestelio gyventojų pasielgimas iššaukē apaštaluose pasipiktinimą. Ypač Jokūbas ir Jonas rodēsi įniršę. Jie kreipēsi į Jēzų, klausdami ar nebūtų pravartu prieš šiuos parodyti dievišką galią, leidžiant ugniai kristi iš dangaus, kad jie visi būtų sunaikinti.

[55]Jēzus ne tik neužgyrē šių dviejų apaštalų uolumo, bet dar gi juos subarē, dēl jų įtūžimo ir kerštingumo. Jēzus juk neatējo, kad ką nors pražudytų, bet veikiau, kad visus išgelbētų.

[56]Nepriimti šiame kaime, jie išvyko į kitą.

[57]Nepriimtas samariečių, Jēzus buvo beeinąs į kitą miestelį. Beeinant, vienas iš Rašto žinovų /Mt 8,19/ kreipēsi į Jēzų, pareikšdamas savo norą jį sekti, kur beeitų.

[58]Jēzus, greičiausiai žinodamas, kad Rašto žinovo siekimai nebuvo gryni; kad jis norējo sekti Mokytoją, turēdamas kai kurių medžiaginių išskaičiavimų, jį įspējo, jog neturi viltis, jį sekdamas, ką nors medžiaginio laimēti, nes jis neturi net kur apsistoti: turi eiti iš miestelio į miestelį, kad gautų nakvynę.

[59]Sutikęs kitą žmogų, Jēzus pats jį pakvietē būti jo sekēju. Šis kvietimą priēmē, bet prašēsi, kad leistų pirma nueiti ir palaidoti mirusį tēvą.

pirmiau, nuėjus, palaidoti savo tėvą.» [60]O jis jam pasakė: « Palik mirusiems laidoti savo mirusius, tu gi, nuėjęs, skelbk Dievo karalystę.»
[61]Ir dar kitas sakė: « Viešpatie, aš seksiu tave, bet leisk man pirmiau atsisveikinti su savo namiškiais.» [62]O Jėzus jam tarė: « Nė vienas, kuris deda ranką prie arklo ir žvalgosi atgal, netinka Dievo karalystei.»

3. Mokinių siuntimas ir jų sugrįžimas

10. [1]O po to Viešpats paskyrė dar kitus septyniasdešimt du ir juos išsiuntė po du pirma savęs į kiekvieną miestą ir vietovę, kur jis pats buvo pasirengęs eiti. [2]Jis jiems sakė: « Piūtis juk didelė, o darbininkai neskaitlingi. Prašykite tad piūties Viešpatį, kad siųstų darbininkų į savo piūtį. [3]Eikite! Štai aš siunčiu jus, lyg avinėlius tarp vilkų. [4]Nesineškite nei krepšelio, nei kelionmaišio, nei autuvo; ir kelyje nieko nesveikinkite.

---

[60]Jēzus nurodo, jog yra dvejopos vertybēs: žemiškos ir dieviškos. Aišku, jog dieviškos vertybēs yra didesnēs. Jis pabrēžia todēl, kad tie, kurie yra kviečiami rūpintis dieviškomis vertybēmis, turi atsisakyti žemiškų, ir palikti, kad jomis rūpintųsi tie, kurie yra žemēs, pasaulio žmonēs. Kaip giliai turētų šį Kristaus įspējimą, apsvarstyti ir pilnai suprasti visi tie, kurie kalba apie Bažnyčios santykius su pasauliu! Kaip klysta tie, kurie, užuot Dievo karalystę skelbę, imasi pasaulio reikalais rūpintis!

[61-62]Trečiajam, kuris pirm negu sekti Jēzumi, prašēsi nueiti ir atsisveikinti savuosius, Kristus pareiškē, jog nēra vertas Dievo karalystēs tas, kuris nori sekti Jēzų, bet nenori atsisakyti pasaulio; kuris ryžtasi siekti dangaus, bet noriai žvelgia į žemę. Kaip niekam tikęs yra artojas, kuris, kartą pridējęs ranką prie arklo, užuot žvelgęs pirmyn, dairosi atgal; taip yra netikęs Dievo karalystei tas, kuris neva eidamas paskui Kristų, yra užsiēmęs žemiškais rūpesčiais.

10. [1]Po to, kai Jēzus buvo pasiuntęs dvyliką apaštalų /Lk 9,1/, prieš eidamas į Jeruzalę, siuntē dar kitus mokinius, o jų turējo nemaža /Mk 4,10; Jon 6,69/, kad jie eitų ir skelbtų Evangeliją. Šį kartą jis pasiuntē net septyniasdešimt du mokinius. Kai kuriuose kodeksuose vietoje 72 nurodoma 70. Tikriausiai tai yra vēlesnis pataisymas. Mat, pas žydus 70 yra simbolinis skaičius; o be to, Mozē buvo sau paskyręs 70 seniūnų, kad talkintų tautos valdyme /Sk 11,16/. Šitai leidžia manyti, kad kai kurie perrašinētojai spontaniškai galējo vietoj 72 parašyti 70. Evangelistas nurodo, kad Jēzus 72 mokinius siuntē po du. Tai darē tikriausiai saugumo ir patogumo sumetimais. Būdami dviese galējo jaustis saugesni, nes nevisur rasdavo prieteliškumo; o taip būti savo veikloje sēkmingesni, nes galējo tarpe savęs pasitarti. Jēzus šiuos mokinius siuntē į tuos miestelius ir į tas vietoves, kur jis pats buvo pasiryžęs eiti. Taigi jų uždavinys buvo parengti žmones ateinančiam Kristui, jo apaštalavimui.

[2]Prieš siųsdamas mokinius, Jēzus pastebējo, kad dirva apaštalavimui yra plati, bet apaštalų nedaug. Jis ragina todēl melsti dangišką Tēvą, kaip piūties Viešpatį, kad jis pašauktų daugiau darbininkų, kurie ne dešimtimis, bet šimtais ir tūkstančiais eitų ir skelbtų Evangeliją visur ir visiems.

[3]Kaip apaštalus, taip ir mokinius Kristus įspēja, kad jie sutiks ne tik prieteliškumo, bet ir priešingumų, ir kartais pasijus lyg būtų avinēliai tarpe vilkų.

[4]Kaip apaštalams, taip ir mokiniams, siųsdamas, Jēzus duoda nurodymų, kaip jie privalo elgtis atlikdami savo misiją. — Jie neturi pasiimti nei krepšelio su pinigais, nei kelionmaišio su maisto ir kitomis atsargomis, net nei avalynēs. Jie turi rūpintis tik Dievo karalyste, o visa kita jiems bus duta. Kad nesugaištų bereikalingai laiko, pakelyje sutiktus žmones neturi sveikinti, kaip tai rytų kraštuose buvo įprasta.

5O į kuriuos namus beįeitumėte, pirmiausia sakykite: Ramybė šiems na-
mams! — 6Ir, jei ten būtų ramybės sūnus, jūsų ramybė ilsėsis jame;
o jei ne-grįš atgal pas jus. 7Tuose namuose pasilikite, valgydami ir ger-
dami tai, kas jų. Mat, darbininkas yra vertas savo užmokesčio. Nesi-
kilnokite iš namų į namus. 8Į kurį miestą beįeitumėte ir jus priimtų
valgykite tai, kas jums padedama; 9gydykite jame esančius ligonius, ir
jiems sakykite: Dievo karalystė prisiartino prie jūsų! 10O į kurį miestą
įeitumėte, ir jūsų nepriimtų, išėję į jo aikštes, sakykite: — 11Mes nukratome
jums net ir jūsų miesto dulkes prilipusias prie mūsų kojų, vienok žino-
kite, jog Dievo karalystė jau prisiartino. — Sakau jums, jog Sodomai
anose dienose bus lengviau, negu anam miestui.»
13«Vargas tau, Chorazine! Vargas tau, Betsaida! Nes, jei Tire ir

5-7Atėję į miestelį, į kurį namą beįeitų, visų pirma turi pasveikinti, linkėdami tiems namams ramybės, kurią Kristus-Mesijas yra siųstas atnešti ir suteikti. /Plg. Jon 14,27/ Jie neturi rūpintis linkėdami ramybės, nors tie namai ir nebūtų verti. Jei bus verti, jų linkima mamybė jiems bus suteikta ir pasiliks juose. Jei nebus verti, jie šios malonės nepatirs, nes ji pasiliks tuose, kurie jos linki, t.y. mokiniuose. — Ramybės sūnus- ebraizmas: ramybės vertas, ramybę mylįs, Kristaus ramybei atviras žmogus. Namuose, kurie juos priims, jie drąsiai gali apsistoti ir jų teikiamu svetingumu ramiai naudotis, nes jie to nusipelno savo apaštalavimu. /Plg. 1Tim. 5,18; 1Kor 9,14/

8-11Kristaus mokiniai turės reikalo ne tik su paskirais namais, bet su kaimais ir miesteliais. Anais laikais rytų kraštuose visokia veikla paprastai vykdavo prie miesto vartų. Ten vykdavo susirinkimai, teismai, pokalbiai. Ten būdavo skelbiami potvarkiai, sužinomos naujienos. Jokios abejonės nėra, kad ir Kristaus mokiniai pirmą priėmimą ar nepriėmimą sutikdavo prie miestelio vartų. Kristus liepia, kad, kartą kuriam nors mestelyje priimti, mokiniai priimtų tai, kas jiems duodama, nereikšdami kokių pretenzijų; nereikalaudami to, kas patinka iš maisto ir kitų dalykų. Iš savo pusės jie turi skelbti miestelio gyventojams išganymo Naujieną ir gydyti tenai esančius ligonius. Kristus tačiau įspėja, jog bus kaimų ir miestelių, kurie jų nepriims. Iš šiųjų išeidami, jie privalo viešai pareikšti, jog su jais nenori nieko bendra turėti; tačiau, nors ir nepriima, turi ir jiems priminti, kad Mesijas yra atėjęs, ir kad Dievo karalystė yra prisiartinusi, taip kad jie negalėtų teisintis, būk nežinoję. Tokiu būdu šis paskelbimas, jei priimantiems yra malonė, tai nepriimantiems yra pasmerkimas.

12Jėzus nurodo ir pabrėžia, jog tie miestai, kurie nepriims jo mokinių, kurie atmes jo Evangeliją, labiau nusikals, negu Sodoma; o ši dėl savo baisių nusikaltimų buvo visiškai sunaikinta, ir liko amžiams Dievo bausmės pavyzdžiu /Prad 19,4 ss/. Sodomos ištvirkėliams teismo dienoje bus lengviau, negu tiems, kurie atmes Kristų ir jo Evangeliją.

13Jėzaus daromi stebuklai buvo ne tik malonė tiems, kuriuos jie tiesioginiai lietė, bet drauge buvo kvietimas visai tautai, kad suprastų, jog žadėtoji mesijaninė karalystė yra atėjusi, ir jog jai reikia rengtis, kaip nurodė ir kvietė Jonas Krikštytojas, darant atgailą. Atgailą pas žydus buvo priimta daryti sėdint ant žemės apsivilkus ašutine ir galvą pasibarsčius pelenais. /Plg. Job, 2,13; Jon 3,6; Iz 3,24; Joz 7,6/. Deja, žydų daugama, nežiūrint gausybės padarytų stebuklų, iki šiolei liko Jėzui abėjinga. Jis todėl iškilmingai įspėja, kreipdamasis į tris žymiausius Galilėjos miestus. — Chorazin-nūdienis Kerazeh, į šiaurę nuo Genezareto ežero. — Betsaida - nūdienis el Tell, prie Jordano žiočių, kairėje pusėje. Šie du žydų gyvenamieji miestai lyginami su dviem pagoniškais Fenikijos miestais Tiru ir Sidonu, pabrėžiant, kad, jei šiuose pagoniškuose centruose būtų buvę padaryta tiek ir tokių stebuklų, kaip Chorazine ir Betsaidoje, tai jų gyventojai būtų tikrai įtikėję į Kristų ir, darydami atgailą, būtų pasiruošę priimti Dievo karalystę.

Sidone būtų buvę įvykdyti stebuklai, kurie yra įvykę jūsų tarpe, senai
jie būtų atgailoję, sėdėdami ašutinėje ir pelenuose. 14Taip, nežiūrint
viso, Tirui ir Sidonui bus lengviau teisme, negu jums. 15Ir tu, Kafarnau-
me, negi iki dangaus būsi išaukštintas? Iki pragaro liksi nugramzdintas.»
16« Kas jūsų klauso, manęs klauso; ir kas jus niekina, mane niekina;
o kas mane niekina, niekina tą, kuris mane yra siuntęs.»
17O septyniasdešimt du sugrįžo su džiaugsmu, sakydami: « Viešpatie,
tavo vardan net ir velniai mums pasiduoda.» 18Bet jis jiems tarė: « Re-
gėjau šėtoną, it žaibą, krintantį iš dangaus. 19Štai suteikiau jums galią
užminti ant žalčių ir skorpionų ir ant visokios priešo galybės, ir niekas
jums nepakenks. 20Tačiau ne tuo džiaukitės, kad dvasios jums pasiduoda,
o veikiau džiaukitės, kad jūsų vardai yra įrašyti danguje.»

4. Jėzus džiaugiasi Evangelijos skelbimo pažanga

21Čia pat jis, pagautas šventos Dvasios, pradžiugo ir sakė: « Šlovinu
tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad paslėpei tai nuo išmintingųjų
ir gudriųjų, ir apreiškei mažiesiems. Taip, o Tėve, nes taip tau patiko!

14Jēzus toliau pabrēžia, jog, nežiūrint, kad Tiras ir Sidonas yra pagoniški miestai, ir yra svetimi mesijaniniams pažadams, teismo dieną jie turēs mažesnę atsakomybę, negu Izraelio miestų gyventojai, kurie matē ir išgyveno Kristaus darytus stebuklus.

15Specialiai Jēzus kreipiasi į Kafarnaumą-nūdienis Tell-Hum. Tai buvo turtingas ir išdidus susiekimo ir prekybos centras.Kristus įspēja, kad jis nesvaigtų savo didybe, nes bus suniekintas ir iki pragaro gelmių nugramzdintas. Jame juk daugiausia buvo padaryta stebuklų. Jis gavo daugiausia malonių. Bet jų nepriēmē. Todēl bus labiausiai nubaustas: turēs didžiausią atsakomybę teismo dieną.

16Siųsdamas apaštalauti, Jēzus įspēja mokinius, kad jie veiks ne savo, bet jo ir dangiškojo Tēvo vardu ir autoritetu; jie atstovaus jį patį ir dangiškąjį Tēvą. Todēl, jei kurie jų nepriimtų ar juos paniekintų, jie atmestų patį dangiškąjį Tēvą, o tuo pačiu užsitrauktų dangaus bausmę ir pasmerkimą.

17Septyniasdešimt du mokiniai, atlikę jiems pavestą uždavinį, grįžo atgal pas Mokytoją, ir jam papasakojo, ką buvo patyrę ir nuveikę. Jie ypač džiaugēsi, kad galējo daryti stebuklus, ir pabrēžē, kad net velniai pasivedē jų valdžiai, jų klausē.

18Girdēdamas, kad mokiniai sēkmingai naudojo antgamtinę galią suvaldyti velniui, Jēzus su pasitenkinimu nurodo, jog atējo metas, kada velnio galybē ir viešpatavimas pasaulyje bus sutriuškintas. Jēzus pabrēžia, jog jis nuo amžių regējo velnio didžios, dangų siekančios /Lk 10,15/, galybēs staigų ir netikētą, it žaibo, kritimą žemyn /Ap 12,9.13; Jon 12,31/.

19Jēzus tačiau pabrēžia ir įspēja, kad mokiniai atsimintų, jog galią sutramdyti fizinēms ir dvasinēms blogio jēgoms jie yra iš jo gavę; jog jis įgalino juos uždēti savo koją, t.y. turēti po savo valdžia visokias priešo galybēs, kad jos nepakenktų, bet varčiau paklustų.

20Ir dar Jēzus įspēja mokinius, kad visų pirma ir virš visko turi džiaugtis ne jiems suteiktomis antgamtinēmis galiomis, bet verčiau pašaukimo malone, būtent, kad yra išrinkti ir pašaukti tarnauti Kristui ir Dievo karalystei. Mat, ištikimai atlikdami šio pašaukimo pareigas, jie tampa dangaus piliečiais, užsitikrina sau dangišką laimę. Rytų kraštuose miestai turēdavo knygą, kurioje būdavo įrašomi miesto gyventojų vardai. Įkvēptieji rašytojai panašiai vaizduoja ir dangų, būk ir danguje esanti knyga, kurioje yra įrašomi dangaus piliečių vardai /Iz 4,3; Dan 12,1; Ap 20,15/.

21Ne tik mokiniai, bet ir patš Jēzus džiaugiasi apaštalavimo sekme. Jis džiaugiasi antgamtiniu džiaugsmu, šlovindamas dangiškajį Tēvą. kad

[22]Visa man yra mano Tėvo suteikta. Ir niekas nežino, kas yra Sūnus,
tik Tėvas; ir kas yra Tėvas, tik Sūnus; ir kuriam Sūnus panorėtų apreikš-
ti.» [23]Ir, atsisukęs į mokinius, vien jiems, tarė: « Palaimintos akys, kurios
mato, ką jūs regite. [24]Mat, sakau jums, jog daugel pranašų ir karalių
troško išvysti, ką jūs regite, ir nematė; ir išgirsti, ką jus girdite, ir neiš-
girdo.»

5. Didysis įsakymas-Dievo ir artimo meilė

[25]Ir štai vienas Rašto žinovas atsistojo, kad jį gundytų, tardamas:
« Mokytojau, ką darydamas laimėsiu amžinajį gyvenimą?» [26]Jis gi pra-
bilo į jį: « Įstatyme kas parašyta? Kaip skaitai?» [27]O jis, atsakydamas
tarė: Mylėsi Viešpatį savo Dievą iš visos širdies, ir visa savo siela, ir visa
savo jėga, ir visu savo protu; o savo artimą, kaip pats save.» [28]Sakė gi

---

leido išganymo Naujieną išgirsti ir suprasti, antgamtinius ženklus išvysti ir priimti ne išpuikėliams tautos vadams, bet eiliniams žmonėms, kokie buvo jo mokiniai.

[22]Jėzus šlovina Tėvą, bet drauge nurodo, jog jis yra lygus Tėvui, ir turi pilnutinę valdžią ant visatos, kaip ir Tėvas. Jis nėra, kaip kiekvienas kitas ir žmonių. Kas tikrai yra Jėzus, tai žino tik Tėvas. Žmogus nėra pajėgus pažinti Dievą pilnoje jo esmėje. Niekas todėl negali pilnai pažinti nei Tėvo, nei Sūnaus jų dieviškoje pilnybėje. Tik Tėvas pilnai pažįsta Sūnų, ir tik Sūnus pilnai pažįsta Tėvą. Sūnus tačiau, būdamas ant žemės, gali apreikšti ir apreikš, kam jis panorės, ir save ir Tėvą. /Jon 3,55; 6,44-46; 10,15/.

[23-24]Pasimeldęs, Jėzus atsigręžė į mokinius ir, kalbėdamas vien jiems, kvietė dėkoti Dievui už tai, kad jis juos pašaukė būti savo Sūnaus sekėjais ir mokiniais, o tuo pačiu išganymo vyksmo liudininkais ir dalininkais. Būti Jėzaus mokiniais ir jo darbų liudininkais buvo išimtina privilegija, nelygstama malonė, kurios šimtmečiais troško didieji pranašai ir karaliai, bet ji jiems nebuvo suteikta; ją tačiau gavo Galilėjos mažieji: jie, kurie turi laimės būti su Kristumi, būti jo mokiniais. Šito jie neturi užmiršti. Už šią privilegiją jie privalo šlovinti Viešpatį.

[25]Vienas iš Rašto žinovų-žydų teologų-sėdėjo ir klausėsi drauge su kitais, kai Jėzus kalbėjo ir mokė. Staiga jis atsistojo, kad klaustų Jėzų, siekdamas jį gundyti, t.y. pastatyti į keblią padėtį. Jis paklausė, ką turėtų daryti, kad užsitikrintų amžinąjį gyvenimą.

[26]Jėzus, žinodamas Rašto žinovo piktas užmastis, užuot atsakyti į kalusimą, pareiškė savo stebėjimąsi klausimo lėkštumu. Juk jis-Rašto žinovas-turėtų žinoti, kad pats Įstatymas duoda aiškų atsakymą į jo klausimą. O jis juk laikąs save Ištatymo žinovu. Kam tad klausia? !

[27]Rašto žinovas prisipažįsta žinąs Įstatymo įsakymą, kuriuo liepiama visų pirma ir virš visko mylėti Dievą, o antroje eilėje-artimą, kaip pats save /AtĮ 6,5/. Kalbant apie Dievo meilę. Lukas vartoja dvigubą išsireiškimo formą su dviem prielinksniais: ex-iš su kilmininku ir en su įnagininkų. Jis rašo: « iš visos širdies » ir toliau — « visa siela... » Tai ne atsitiktinis įvairumas, o verčiau dviejų skirtingų Dievo meilės aspektų nusakymas, būtent, jos gilumo ir jos platumo, arba, kitaip tariant, jos intensyvumo ir jos vispusiškumo. Mylėsi Dievą iš visos širdies, t.y. giliausiai, intensyviausiai. Mylėsi Dievą visa siela, visa jėga, visu protu, t.y. vispusiškai, visuotinai. Mūsų meilė Dievui taigi turi būti giliausia ir plačiausia: turi išplaukti iš pačių širdies gelmių ir apimti sielą visose jos apreiškose bei reikštis visomis galiomis.

[28]Rašto žinovui teisingai pacitavus Įstatymo įsakymą, Jėzui teliko tik pridurti, jog, žinodamas įsakymą, jį turįs vykdyti ir pasieksiąs išganymą.

jam: « Teisingai atsakei. Tai daryk, ir būsi gyvas.» [29]Jis tačiau, norėdamas pasiteisinti, tarė Jėzui: « O kas yra mano artimas?»

6. Panašybė- Gailestingasis Samarietis

[30]Atsiliepdamas, Jėzus kalbėjo: « Vienas žmogus leidosi žemyn iš Jeruzalės į Jerichą ir pateko plėšikams. Tieji, apiplėšę ir primušę, nuėjo sau, palikdami jį pusgyvį. [31]O tuo keliu atsitiktinai leidosi žemyn vienas kunigas, ir jis, jį išvydęs, praėjo pro šalį. [32]Panašiai ir levitas, eidamas pro tą vietą ir, išvydęs, praėjo pro šalį. [33]O vienas samarietis, keliaudamas, ėjo pro jį ir, išvydęs, pasigailėjo. [34]Ir, priėjęs, aptvarstė jo žaizdas, užpildamas aliejaus ir vyno; o, užkėlęs ant savo gyvulio, nugabeno jį į užeigą ir juo rūpinosi. [35]Antryt, išsiėmęs du denaru, padavė užeigininkui ir tarė: — Pasirūpink juo, ir, jei išleistum daugiau, aš, man sugrįžus, tau atiduosiu. — [36]Kuris iš šių trijų tau atrodo buvo artimas pakliuvu-

---

[29]Rašto žinovas tačiau teisinasi ir nurodo, jog jo klausimas turįs savo problemą, ir ji yra: Kas yra mūsų artimas? Žydų ir Kristaus supratimas apie artimą buvo skirtingas. Žydamas artimas buvo tik žydas, bet nieku būdu ne pagonis ir ne tas, kurį žydai laikē nusidējēliu. Kai tuo tarpu Kristus neatsiūmē nei nusidējēlių, nei pagonių /Lk 15,2; Mt 15,27/. Rašto žinovas norējo, kad Kristus oficialiai pasisakytų, ką jis laikąs artimu, kurį Įstatymas įsako mylēti, kaip save patį. Klausimas buvo vylingas. Rašto žinovas galvojo: Jei Jēzus atsakysiąs, jog tik žydas laikytinas artimu, tai nusistatysiąs prieš save visus ne žydus; jei atsakysiąs, jog kiekvienas žmogus be jokio skirtumo laikytinas artimu, tai galēsiąs būti apkaltintas esąs pagonių ir nusidējēlių draugas ir bendrininkas. Jēzus, žinodamas, ko siekē Rašto žinovas, atsakē panašybe apie Gailestingąjį Samarietį, ir atsakē taip, kad Rašto žinovas ne tik negalējo jį apkaltinti, kaip buvo tikējęsis, bet dargi buvo priverstas pripažinti, kad žydų supratimas apie artimą nebuvo teisingas; nes tikrumoje žydas galējo pasirodyti žydui ne draugas, ir, priešingai, ne žydas galējo pasirodyti artimas ir prietelingas žydui.

[30]Vienas žmogus leidosi žemyn iš Jeruzalēs į Jerichą. Sakoma — « leidosi žemyn » —, nes Jerichas radosi žemiau Jeruzalēs apie 1000 metrų. Jeruzalē yra 750 m. aukštyje virš jūros lygio, o Jerichas — 250 m. žemiau jūros lygio. Kelias iš Jeruzalēs į Jerichą ējo per tyrus ir todēl nebuvo saugus. Kalnų lindynēse slapstydavosi įvairūs nusikaltēliai ir plēšikų gaujos. Jie užpuldinēdavo keleivius: juos apiplēšdavo, primušdavo, o kartais ir užmušdavo. Jēzus panašybēje kalba apie vieną iš tokių plēšikavimo atsitikimų.

[31-32]Pro sužeistąjį praējęs, nesuteikdamas pagelbos, vienas kunigas; po to lygiai taip pat pasielgęs ir praeinąs levitas. Šie abu, saugumo ar ar kitais sumetimais, paskubomis praējo pro sužeistąjį, nesuteikdami jam jokios pagelbos.

[33-35]Ējo tuo keliu dar ir trečias keleivis. Tai buvo svetimtautis, žydų nekenčiamas samarietis. Jis tačiau, pamatęs gulintį pusgyvį plešikų primuštą žmogų, pajuto jam gailestį: sustojo, prisiartino, suteikē jam pirmą pagelbą, užpildamas, kaip tai rytuose daktarai praktikuodavo, ant žaizdų aliejaus, kad sumažintų skausmą, ir vyno, kad dezinfektuotų. Paskui nugabeno jį į užeigą, kur juo toliau rūpinosi. O, kai antryt turējo toliau vykti, paprašē užeigos šeiminką, kad rūpintųsi sužeistuoju, duodamas jam pinigo ir žadēdamas, grįžęs, apmokēti visa, jei išleistų gydymui daugiau.

[36]Atpasakojęs įvykį, Jēzus klausē Rašto žinovą, kurį jis turētų laikyti sužeistojo artimu: kunigą, levitą, ar samarietį? Pagal visa artimiausiu būtų reikēję laikyti kunigą, o paskui levitą. Mat, jie buvo ne tik žydai, kaip ir sužeistasis, bet dar ir dvasiškiai, kurie žinojo Įstatymą ir kitus jo

siojo į plėšikų rankas?» [37]Jis atsakė: «Tasai, kuris parodė jam gailestingumo.» O Jėzus jam tarė: «Eik, panašiai daryk ir tu.»

7. Betanijoje-Marija ir Morta

[38]O jiems bekeliaujant, jis įėjo į vieną kaimą. Viena gi moteris, vardu Morta, priėmė jį savo namuose. [39]Ir ji turėjo seserį, vardu Mariją, kuri, atsisėdusi prie Viešpaties kojų, klausėsi sau jo kalbos. [40]Tuo tarpu Morta buvo užimta įvairiais patarnavimais. Bet, sustojusi, sakė: «Viešpatie, ar tau nerūpi, kad mano sesuo paliko mane vieną tarnauti? Sakyk jai, kad man padėtų.» [41]Atsakydamas gi, Viešpats jai tarė: «Morta, Morta rūpiniesi ir sielojiesi daugeliu dalykų. [42]O reikia tik vieno. Marija juk pasirinko geriausiąją dalį, kuri nebus iš jos atimta.»

2. *JERUZALĖJE IR APYLINKĖSE*

1. Malda- Tėve Mūsų

11. [1]Ir atsitiko, kad jam besimeldžiant vienoje vietoje, kai baigė, vienas iš jo mokinių tarė: «Viešpatie, išmokyk mus melstis, kaip ir Jonas

---

mokė. O vienok anam nelaimingam žydui pagalbą suteikė tik samarietis. Kuris taigi tikrumoje buvo sužeistajam artimas? Rašto žinovas, girdėdamas, kaip visa buvo įvykę, negalėjo nepripažinti, jog artimu yra laikytinas tas, kuris sužeistajam parodė gailestingumo, taigi samarietis.

[37]Jėzus taigi liepia ir Rašto žinovui elgtis taip, kaip pasielgė samarietis, būtent, savo artimo meilę remti ne rasiniais, tautiniais ar religiniais motyvais, o veikiau gailestingumo darbais, laikant savo artimu kiekvieną, kuris yra geras ar, kuris yra reikalingas mūsų gerumo.

[38]Vykdamas iš Galilėjos į Judėją, Jėzus priartėjo prie Jeruzalės. Jis sustojo Betanijos miestelyje, kuris radosi apie 3 km į rytus nuo Jeruzalės. Čia buvo priimtas kaip svečias Lozoriaus šeimoje, kuris turėjo dvi seseris-Mortą ir Mariją. Šioje šeimoje Jėzus buvo dažnas ir laukiamas svečias /Plg Jon 11,1; 12,3/. Marija greičiausiai buvo pirmoji, kuri pažino Jėzų. Ji neabejotinai yra ta pati, apie kurią Lukas kalba 7,36. Pažinusi Jėzų Galilėjoje, Magdaloje, fariziejaus Simono Raupsuotojo namuose, Marija supažindino Mokytoją su savo šeima, kuri jam paskui tapo itin artima. Jėzų, atsilankiusį į svečius, šį kartą priėmė Morta, kuri, matyt, amžiumi buvo vyresnioji. bet buvo ir Marija. Lozoriaus šį kartą nebuvo, kitaip svečią būtų turėjęs jis priimti.

[39-40]Kaip kitais atvejais, taip ir šį kartą dviejų seserų elgesys buvo skirtingas. Kai Morta triūsė ir rūpinosi, kad svečią tinkamai priimtų ir pavaišintų; tai Marija, atsisėdusi prie Jėzaus kojų, ramiai sau klausėsi jo kalbos. Šitai išaukė Mortos nepasitenkinimą, taip kad ji kreipėsi net į patį Jėzų, primindama sesers nerūpastingumą ir prašydama, kad jis jai lieptų pagelbėti jai jos triūse.

[41-42]Jėzus, nors ir nepeikia Mortos, kad ji rūpinasi pavaišinti svečius, vienok jai primena, jog visų pirma reikia rūpintis ne medžiaginais reikalais, bet dvasiniais dalykais, kaip tai jis buvo pakartotinai nurodęs ir pabrėžęs kitais atvejais /Mt 6,25-31; Jon 6,27/. Kadangi Marija bevelija visų pirma domėtis dvasiniais dalykais, kas yra svarbiausia, tai jis negalįs jai įsakyti liautis klausytis jo dvasinių pamokymų, kad imtųsi patarnauti prie stalo.

11. [1]Jėzus radosi ant Alyvų kalno /Mk 11,19-26/. Jis meldėsi. O, baigus melstis, vienas iš apaštalų paprašė Mokytoją, kad jis išmokytų ir juos

Krikštytojas išmokė savo mokinius.»
2O jis jiems sakė: «Kai melstumė-
tės, sakykite: — Tėve, teesie šventas tavo vardas; teateinie tavo karalystė.
3Diena iš dienos duok mums kasdienės duonos,
4ir atleisk mums mūsų kaltes, nes ir mes patys atleidžiame kiek-
vienam, kuris mums yra kaltas; ir nevesk mus į pagundą.» —
5Ir jis jiems sakė: «Kuris nors, iš jūsų turės draugą, nueis pas jį
vidurnaktį ir jam sakytų: — Prieteliau, paskolink man tris kepalėlius
duonos,
6nes atėjo pas mane mano bičiulis, ir aš neturiu, kuo jį pavaišin-
čiau. —
7Ir anas iš vidaus, atsiliepdamas, sakytų: — Nekvaršink manęs!
Durys jau užsklęstos, ir mano vaikai jau yra sugulę su manim. Aš ne-
galiu, atsikėlęs, tau duoti, —
8 Sakau jums, nors ir neduotų, atsikėlęs,

---

melstis. Prašantysis nurodo, kad ir. Jonas Krikštytojas yra išmokęs savo mokinius kai kurių maldų. Kristaus mokiniai nenorėjo būti žemesni už Jono mokinius /Plg Lk 5,33/.

2Jēzus atsako sąlyginiu laiku: «Jei kada melstumētēs, sakykite»: Matas šį įvykį interpia į Kalno Pamokslą /Mt 6,9-13/, kai kalbama apie maldą. Lukas daugiau paiso chronologinio, negu loginio ryšio. Jēzus buvo beeinąs iš Betanijos į Jeruzalę. Jis sustojo ant Alyvų kalno. Čia, turēdamas prieš akis puikų miesto vaizdą, ir žinodamas, kad jo laukē tragiškas likimas, jis ēmē melstis. Krikščioniškas Padavimas nurodo vietą, kur jis meldēsi bei kur išmokē kalbēti «Tēve mūsų» savo apaštalus. Nūdien čia stovi paminklinē bažnyčia, kurios prieangyje yra įrašyta įvairiomis kalbomis ši Viešpaties malda. Yra ir lietuviškai. Įrašas buvo padarytas rašančiojo rūpesčiu, o dr. K. Graužinio, Lietuvos Ministerio tuo metu prie šv. Sosto, pinigais, 1938 m. Lukas paduoda šios maldos sutrumpintą, bet esmēje ta patį pasakantį tekstą.

Turime kreiptis į Dievą kaip Tēvą, nes, būdami atpirkti Kristaus krauju, esame pašaukti ir paskirti būti dangiškojo Tēvo įsūniai bei jo amžinosios karalystēs turtų paveldētojai /Ef 1,5-7/. Lukas išleidžia — «kuris esi danguje.» Mat, tai semitinis išsireiškimas. Elenistams krikščionims nebuvo reikalo priminti, kad Dievas yra danguje. Žydams tai būdavo primenama, įspējant dēl skirtumo tarp Jahve ir pagonių dievų: Jahve buvo danguje, o stabai buvo žemēs žmonių padaras.

Krikščionys išpažįsta Dievo šventumą, bet jie turi prašyti, kad ir kiti įtikētų ir išpažintų Dievo šventumą.

Reikia prašyti, kad Dievas išplēstų savo viešpatavimą ant visų žmonių, ant visos tvarinijos. Jei Dievas viešpataus visiems, tuo pačiu bus visur pildoma jo valia. Todēl Lukas išleidžia prašymą — «teesie tavo valia.»

3Pasitikint Dievo Apvaizda, reikia prašyti, kad Viešpats, nuolat teiktų mums įprasto ir būtino maisto palaikyti mūsų fizinei gyvybei.

4Ne vien fizine gyvybe privalome rūpintis, bet taip pat ir dvasine, kuri yra neabejotinai virš fizinēs gyvybēs /Mt 10,28[3] Lk 9,25/. Todēl reikia melsti Dievą, kad jis atleistų kaltes, kurias esame įvykdę; ir kad saugotų nuo kitų eventualių nusikaltimų, neleisdamas mus gundyti, kad — laisvi nuo nuodēmių — būtume užtikrinti sielos išganymu. — N e v e s k m u s į p a g u n d ą —, reiškia, kad Dievas neleistų mums rastis pagundose, ku rios galētų įvesti į nuodēmę. Pagunda savyje nēra blogis, bet gali tapti blogio priežastimi. Dievas gali leisti būti gundomiems. Žinoma, ne kad duotų progą nusidēti, bet verčiau, kad išbandytų mūsų gerumą, ir kad duotų progą laimēti nuopelnų.

5-8Trumpa panašybe Jēzus moko, kaip reikia melstis, būtent, ištvermingai ir su pasitikējimu. Pas rytiečius svetingumas yra didelis. Atvykus svečiui, šeimininkas tuojau rūpinasi jį pavaišinti. Neturēdamas pas save nieko, eina pas kaimyną skolintis maisto, kad pavaišintų svečią. — Keltis naktį, kai durys yra užsklęstos, kai visi sugulę, nēra nei malonu, nei patogu. Atsakymas todēl pradžioje yra neigiamas: «Nekvaršyk manęs! Negaliu keltis ir duoti tau, ko prašai, nes sutrukdyčiau poilsį visos mano šei-

dėl to, kad yra jo draugas, tai dėl jo įkyrumo, pakilęs, duos jam visa,
ko tik jam reikia. [9]Tad ir aš jums sakau: — Prašykite, ir bus jums duo-
ta; ieškokite, ir rasite; belskite, ir bus jums atidaryta. [10]Mat, kiekvienas,
prašąs, gauna; ieškąs, randa ir-beldžiančiam atidaroma, [11]O kuri iš jūsų-
tėvą-sūnus prašytų duonos, negi jam duos akmenį; ar žuvies, argi vietoj
žuvies paduos žaltį? [12]Ar, jei taip pat paprašytų kiaušinio, negi jam pa-
duos skorpioną? [13]Taigi, jei jūs, būdami nelabi, mokate duoti savo vai-
kams gerų dalykų, kaip tuo labiau Tėvas iš dangaus duos Šventąją Dvasią
tiems, kurie jį prašo.»

2. Jėzus ir velnias

[14]Ir buvo beišvarąs velnią, o tas buvo nebylys. Atsitiko gi, kad vel-
niui išėjus, nebylys prašneko, ir minia stebėjosi. [15]O kai kurie iš jų
sakė: « Jis išvaro piktąsias dvasias per Belzebulį, velnių kunigaikštį.»
[16]Kiti gi, gundydami, reikalavo ženklo iš dangaus. [17]O jis, žinodamas jų
mintijimą, tarė jiems: « Kiekviena, savyje pasidalinusi, karalystė griūva,
ir namas virsta ant namo. [18]Jeigų ir šėtonas yra pasidalinęs savyje, kaip
išsilaikys jo karalystė? Juk sakote, buk aš per Belzebulį išvarau velnius.

---

mos! « Tačiau, jei anas nesiliaus beldęs į duris ir nenustos prašęs, šis neap-sikęs: kartą jau pažadintas, atsikels ir duos, ko prašo, kad anas paliktų jį pagaliau ramybėje. Panašiai ir kiekvienas mūsų turime melstis: privalome ištvermingai prašyti Dievą, o jis pagaliau suteiks mums, ko prašome.

[9-10]Jēzus ragina ištvermingai melstis ir užtikrina, kad Dievas anksčiau ar vēliau išklausys.

[11-13]Užtikrindamas, kad Dievas išklausys mūsų maldų, Jēzus užtikrinimą pagrindžia, nurodydamas, jog Dievas yra Tēvas: geras, geriausias Tēvas. Jei žemiškieji tēvai savo vaikams, kai jie prašo duonos, nepakiša akmens; kai maldauja žuvies, nepaduoda žalčio; kai nori kiaušinio, nepakiša skorpiono,o suteikia, ko prašo, tai tuo labiau Dievas, kuris savo gerumu viršija kiekvieną ir visus drauge paimtus tēvus, neatsako nē vienam, kuris kreipiasi į jį kaip į Tēvą, prašydamas dangiškų malonių.

[14]Jēzus radosi Jeruzalēje, ar jos apylinkēse. Jo klausēsi minia žmonių, kurių tarpe buvo nemaža fariziejų ir žydų vyresniųjų. Minioje radosi vienas velnio apsēstasis. Velnio apsēdimas reiškēsi tuo, kad jis negalējo kalbēti, nei regēti /Mt 12,22/. Jēzus išvarē velnią, ir apsēstasis pradējo kalbēti: žodžiu, pilnai pasveiko. Šis faktas iššaukē minioje susijaudinimą ir stebējimąsi Jēzumi.

[15]Fariziejai, matydami, kad minia stebisi Jēzumi ir rodo jam prielankumą, pradējo aiškinti susirinkusiems, būk įvykdytas stebuklas neįrodo, kad Jēzų reikētų laikyti Dievo siųstuoju. Mat, jis galįs išvaryti velnius nebūtinai Dievo, o veikiau velnių vyriausiojo Belzebulio galia.

[16]Fariziejams pavyko sukelti žmonēse abejojimų dēl velnio apsēstojo pagydymo. Kai kuriems taigi kilo mintis prašyti, kad Jēzus padarytų kitą kokį nors stebuklą, kad taip jį išbandytų, ar tikrai jis veikiąs Dievo galia.

[17-18]Jēzus gerai žinojo, ką jo priešai kalbējo, o taip pat ir ką jie galvojo. Atsiliepdamas taigi, jis sugēdijo savo priešus, parodydamas jų galvojimo nelogiškumą. Teigti, kad Kristus išvarinēja velnius paties velnio galia, reiškia prileisti, lyg velnias veikia pats prieš save; bet tuo atveju jo galią reikētų laikyti nereikšminga, ir jo viešpatavimas neišvengiamai turētų griūti. Mat, kiekviena galia, kuri nēra vientisi bei vieninga, griūva ir subyra. Su velniu tačiau taip nēra. Jis nēra pasidalinęs. Jis veikia vieningai ir galingai.

[19]O jei aš per Belzebulį išvarau velnius, tai per ką išvaro jūsų sūnūs? Todėl jie bus jūsų teisėjai. [20]Bet jei aš išvarau velnius Dievo pirštu, tai Dievo karalystė neabejotinai jau atėjo pas jus. [21]Kai ginkluotas stipruolis saugoja savo rūmus, visa jo nuosavybė ramiai sau stovi. Bet jei stipresnis, atėjęs, jį nuveiktų, tai jis atima visus jo ginklus, kuriais buvo pasitikėjęs, ir išdalija grobį.»

[23]«Kas ne su manim, tas yra prieš mane; ir kas nerenka su manim, tas barsto.»

3. Žmogus ir velnias

[24]«Nešvarioji dvasia, kai yra išėjusi iš žmogaus, ji vaikštinėja po bevandenes vietas, ieškodama poilsio; o, neradusi sako: — Grįšiu į savo namus, iš kur išėjau. — [25]Ir, atėjusi, juos randa iššluotus ir išpuoštus. [26]Tuomet eina, pasiima kitas, už save piktesnes, septynias dvasias, ir įėjusios jos ten apsigyvena; ir taip pastaroji žmogaus padėtis pasidaro blogesnė, negu buvo pirma.»

4. Dievo žodis-tikroji palaima

[27]Ir atsitiko, kad jam tai besakant, iš minios viena moteris, pakeldama balsą, tarė: «Palaimintos įsčios, kurios tave nešiojo, ir krūtys,

---

[19]Jēzus toliau panaudoja asmeninį argumentavimą /argumentum ad hominem/. Žydai-jų kunigai-išvarinēdavo velnius specialių maldų pagelba. Kristus taigi savo priešams primeta, primindamas, jei jie jį kaltina lyg išvarinēją velnius Belzebulio pagelba, tai kodēl jie to paties kaltinimo nemeta prieš savo mokinius, kurie taip pat egzorcizmų pagelba išvarinēja velnius. Kadangi tačiau fariziejai tiki ir prileidžia, kad jų mokiniai turi galią išvaryti piktąsias dvasias, tai kaip tik šieji pasmerkia jų kaltinimus prieš Jēzų, esą jis išvarąs piktąsias dvasias paties velnio galia.

[20]Pagaliau Jēzus įspēja visus, jog, jei jis Dievo galia išvaro velnius, kaip tai tikrai yra, tai jie iš to turi padaryti išvadą, kad jis yra Dievo Siųstasis Išganytojas.

[21-22]Kol Jēzaus nebuvo, velnias ramiai sau viešpatavo. Bet dabar, kai jis yra atējęs, ir yra galingesnis už velnią, jis nuginkluoja piktąjį ir išlaisvina iš jo tuos, ant kurių jis iki šiolei viešpatavo.

[23]Galiausiai Jēzus pabrēžia, kad jis su velniu neturi nieko bendra: jis ir velnias yra dvi priešingybēs; taip kad ir žmonēs yra: arba su juom, arba su velniu: arba su juom kuria, arba su velniu griauna. Kitos išeities nēra.

[24-26]Jēzus įspēja saugotis, kad, kartą išlaisvinti iš velnio, nepatektume iš naujo į jo vergiją, kuri paskui darosi jau sunkesnē. Kristus yra galingesnis už velnią. Jis mus išlaisvina iš jo vergijos. Bet velnias nenustoja veikęs, kad prarastas sielas sau susigrąžintų. O kai velnias sugrįžta atgal į sielą, iš kurios Kristaus galia buvo išvarytas, jis sugrįžta su daug didesne galia ir pasiryžimu anos sielos daugiau iš savo vergijos nepaleisti. Kartą taigi išsilaisvinus iš velnio, reikia budēti ir saugotis, kad neįpultume atgal į nuodēmes, nes atkritimas į nuodēmes kiekvieną kartą daro sunkesnį iš jų pakilimą bei išsilaisvinimą.

[27]Kai fariziejai bandē kaltinti Jēzų, kad jis išvarinējąs velnius paties velnio galia; kai kiti reikalavo iš jo naujo stebuklo, kad taip įrodytų savo dievišką pašaukimą; viena moteris iš minios sušuko ir viešai išreiškē savo susižavējimą Nazareto Mokytoju. Būdama moteris ir veikiausiai motina, ji, žavēdamasi Jēzumi, prisiminē jo motiną ir drąsiai pareiškē, jog tai yra tikrai palaiminta motina. Šiuo ji tik patvirtino Elzbietos ir pačios Marijos ta pačia prasme pasakytus pranašiškus žodžius. /Plg Lk 1,42-45; 1,48/

kurias žindai!» [28]O jis sakė: «Veikiau palaiminti yra tie, kurie klausosi Dievo žodžio ir jo laikosi.»

5. Jonos ženklas

[29]Susirinkus minioms, jis ėmė sakyti: « Ši giminė yra blogoji giminė. Reikalauja ženklo, bet jai nebus duota kito ženklo, kaip Jonos ženklas. [30]Nes kaip Jona buvo ženklas ninevie čiams, taip Žmogaus Sūnus bus ženklas šiai giminei. [31]Pietų karalienė kelsis teisme su šios giminės žmonėmis ir juos pasmerks; kadangi ji atėjo nuo žemės pakraščių pasiklausyti Saliamono išminties; o va čia daugiau, negu Saliamonas. [32]Ninevės vyrai stos teisme su šia gimine ir ją pasmerks, nes jie darė atgailą, Jonai pamokslaujant; o va čia daugiau, negu Jona.»

6. Panašybė-Žiburys

[33]» Nė vienas, uždegęs žiburį, nededa jo slėpykloje ar po saiku, bet ant žibinto, kad įeinantieji matytų šviesą. [34]Tavo kūno žiburys yra tavo

---

[28]Jēzus, neneigdamas moters pareiškimo teisingumo, pabrēžia, jog svarbiau yra dvasinis, negu fizinis ryšys su juo. Jei palaiminta Marija, kadangi ji davē jam fizinę gyvybę, tai dar labiau yra palaiminti visi tie, kurie priima jo mokslą ir jo laikosi, vykdydami Dievo valią, kaip to pavyzdį yra davusi pati Marija /Lk 1,38/.

[29]Atmetęs fariziejų išsigalvojimą, esą jis išvaręs velnius paties velnio pagelba; atsakęs taip pat moteriškei, kuri išreiškē savo susižavējimą, prisimindama jo motiną, pabrēždamas, jog svarbiau yra ne fizinis, bet dvasinis ryšys bei jo palaikymas su juo; dabar atsako tiems, kurie reikalavo iš jo ženklo iš dangaus /Lk 11,16/. Jēzui bekalbant, rinkosi vis didesnē minia žmonių. Jis prabilo į visus, tačiau savo žodžius taikē tiems, kurie netikējo į jį ir reikalavo vis naujų ženklų iš dangaus. Juos Jēzus vadina blogąja, netikusia gimine, ir pabrēžia, jog jie nēra verti gauti naujų ženklų iš dangaus. Jiems teduodamas tik panašybēs ženkals, kurį teikia pranašo Jonos istorija /Jona 2,1/. Jona yra Kristaus simbolis. Kaip jis išbuvo tris dienas žuvies viduriuose ir išējo gyvas, taip Jēzus, miręs, po trijų dienų prisikels gyvas. Kai Jēzus prisikels iš numirusiųjų, tada visi turēs suprasti, kad Jona tikrai yra ženklas įrodąs Jēzaus dieviškumą.

[31]Pietų-Sabos-karalienē atkeliavo iš tolimos Arabijos, kad pasiklausytų karaliaus Saliamono išminties /Plg 3Kar 10.1-13/; kaip tuo labiau taigi žydai turētų eiti ir klausytis Jēzaus, kuris yra nepalyginamai didesnis už Saliamoną; nes Saliamonas vadovavosi žmogiška išmintimi, o jis skelbia dievišką mokslą. Neklausydami Jēzaus, nepasinaudodami šia jiems duodama proga, žydai neturēs pasiteisinimo; jie patys save pasmerkia.

[32]Nineviečiai paklausē Jonos raginimo ir darē atgailą. Jie tad išsigelbējo. Žydai, atsisakydami klausyti Jēzaus, priimti jo mokslą, negalēs pasiteisnti, jog nežinojo, ką reikią daryti, kad pasiektų išganymą. Jei Nineviečiai paklausē paprasto pranašo, koku buvo Jona, tai kaip tuo labiau žydai turētų klausyti Jēzaus, kuris yra Dievo Sūnus.

[33]Jēzus yra išganymo šviesa. Ja reikia pasinaudoti. Nē vienas išmintigas žmogus, užsidegęs žiburį, nepaslepia jo, bet veikiau pastato ant žibintuvo, kad šviestų visame kambaryje. Taip reikia atsinešti ir į Jēzų. Jį reikia iškelti, kaip žiburį, kad visa apšviestų.

[34]Kai žmogaus akis yra sveika, jis visas džiaugiasi ir naudojasi šviesa; jei tačiau akis sugenda, ne tik akis, bet visas žmogus nustoja naudotis šviesos privilegija. Kaip fiziniame, taip yra ir dvasiniame gyvenime. Jei žmogus yra geras, jei jo sielos akys yra sveikos, jis regi Dievo šviesą ir ja naudojasi; bet jei jis yra nedoras, jei yra nusigręžęs nuo Dievo, jis pasilieka tamsybēse ir pražūties kelyje.

akis. Tuomet, kai tavo akis yra gera, ir visas tavo kūnas yra šviesoje; bet jei kada būtų bloga, ir visas kūnas yra tamsoje. [35]Žiūrėk tad, kad šviesa, kuri yra tavyje, nebūtų tamsybė. [36]Taigi, jei visas tavo kūnas šviesus; neturįs jokios tamsios dalelės, jis bus visas šviesus, taip kaip kai tave apšviečia savo šviesa žiburys.»

7. Priekaištai fariziejams ir Įstatymo žinovams

[37]Jam bekalbant, vienas fariziejų pakvietė jį pas save pietum. O jis, įėjęs, užėmė vietą prie stalo. [38]Fariziejus gi, matydamas, kaip jis prieš valgant nenusiplovė rankų, stebėjosi. [39]Viešpats tad sakė jam: « Va, jūs, fariziejai, nuvalote taurės ir dubens paviršių, o jūsų viduje pilna gobšumo ir nelabumo. [40]Paikieji! Argi ne tas pats, kuris padarė išorę, padarė ir vidų? [41]Verčiau iš to, kas yra viduje, duokite išmaldą, ir va visa jums yra nesutepta. [42]Bet vargas jums, fariziejai, kadangi duodate dešimtinę iš mėtų, rūtų ir visokių žalumynų, o nepaisote teisingumo ir Dievo meilės. [43]Vargas jums, fariziejai, kadangi mėgstate pirmąsias kėdes sinago-

---

[35]Kristus įspēja, kad tie, kurie dedasi turį tiesą, einą geru keliu, apsižiūrētų, ar kartais tikrumoje tai, ką laiko tiesa, nēra melas; tai, ką skaito šviesa, nēra tamsybēs. Šis įspējimas skiriamas pirmoje eilēje žydams, kurie dējosi esą Dievo vaikai, ir pretendavo būti išganymo kelio mokytojais, bet tikrumoje buvo «akli vadai» /Mt 15,14/, nepažįstą nei Tēvo, nei jo siųstojo Sūnaus.

[36]Kristus pabrēžia, jog mumyse turi viešpatauti pilnutinē ir vispusiška dvasinē šviesa, nepaliekant nei mažiausios tamsios dēmelēs: mūsų šviesa turi kilti iš pilnutinės antgamtinēs šviesos ir reikštis visuotinai mūsų gyvenime ir darbuose. Vadinasi, turime būti dvasiniai taip apšviesti, kaip kad mūsų kūną apšviečia pilnai ir vispusiškai stiprus žiburys.

[37]Jēzui bemokant ir beatsakinējant į įvairius priekaištus ir klausimus, jam baigus kalbēti, vienas iš fariziejų jį pakvietē pas save vaišēms. Jēzus kvietimą priēmē ir, palikęs minią, atējo pas jį; o, atējęs, tuojau užēmē vietą prie stalo. Kristaus elgesys nustebino šeimininką. Mat, žydams buvo įprasta, atējus iš miesto, prieš sēdant prie stalo, nusiplauti rankas, o, iš toliau atējus, taip pat ir kojas, kaip to reikalavo apsivalymo įsakymas /Kun 16,11/.

[38]Šeimininkas, matydamas, kad Jēzus atsisēdo prie stalo, nenusiplovęs pirma rankų, stebējosi, bet nedrįso tai viešai prikišti Mokytojui.

[39]Jēzus tačiau žinojo, ką šeimininkas mąstē. Todēl jis reagavo ir, reaguodamas, davē pamokymą apie reikalą paisyti ne tiek išorinio, kiek vidinio apsivalymo. Jis prikišo fariziejams jų dviveidiškumą. Mat, jie uoliai rūpinosi išoriniu švarumu savęs ir vartojamų indų, bet savo viduje neretai būdavo pilni nedorumo. O juk pirmoje eilēje turētų apsivalyti iš vidaus, kad būtų tyri ne tik žmonių, bet ir Dievo akyse.

[40]Dievas yra sukūręs viską: išorę ir vidų. Jei Dievas įsakē paisyti išorinio švarumo, kaip tuo labiau jis laukia ir reikalauja vidinio tyrumo.

[41]Fariziejai, užuot lēbavę ir po lēbavimų valę taures ir indus, turētų prisiminti vargšus, ir tai, ką iš lēkščių suvalgo ir iš taurių pokyliaudami išgeria, atiduotų neturtēliams; o gailestingumo darbai papuoš ir praturtins juos iš vidaus.

[42]Įstatymas reikalavo, kad būtų duodama dešimtinē iš metų derliausjavų /Kun 27,30; AtĮ 14,22/. Bet fariziejai iš perdēto uolumo, siekdami pasirodyti žmonēms, duodavo dešimtinę ne tik iš javų, o ir iš daržovių. Iš kitos tačiau pusēs jie nepaisydavo teisingumo ir nusikalsdavo artimo meilei, skriausdami ir niekindami kitus.

[43]Jēzus prikiša fariziejams išdidumą: jų norą bei pastangas pasirodyti pirmaisiais ir būti kitų tokiais pripažinti.

gose ir pasveikinimus aikštėse. [44]Vargas jums, kadangi esate tartum ka-
pai, kurie yra nepastebimi, ir ant kurių vaikščioja žmonės, nežinodami.»
[45]O vienas iš Įstatymo žinovų, atsiliepdamas, jam sako: « Mokytojau,
tai sakydamas, užgauni ir mus.» [46]O jis tarė: « Vargas ir jums, įstaty-
mininkai, nes apsunkinate žmones nepakeliamomis naštomis, o patys
neprisiliečiate nė vienu pirštu prie anų naštų. [47]Vargas jums, nes sta-
tote pranašams paminklus, bet juos jūsų tėvai užmušė, [48]Taigi jūs esate
liudininkai ir pritariate jūsų tėvų darbams; nes jie juos žudė, o jūs pa-
minklus statote. [49]Todėl ir Dievo Išmintis pasakė: — Siųsiu pas juos
pranašus ir apaštalus, ir iš jų vienus užmuš, kitus persekios, [50] kad iš
šios giminės būtų pareikalauta visų pranašų kraujo, pralieto nuo pat
sutvėrimo, [51]pradedant nuo Abelio kraujo iki kraujo Zacharijo, kuris buvo
užmuštas tarp altoriaus ir šventyklos. — Taip, sakau jums, iš šios gi-
minės bus pareikalauta! [52]Vargas jums, įstatymininkai, nes pasigrobėte
žinojimo raktą, bet patys neįėjote ir kitų neįleidote.»
[53]Jam iš ten išėjus, Rašto žinovai ir fariziejai pasidarė labai prie-
šingi ir ėmė jį visaip kamantinėti, [54]tykodami ką nors išgauti iš jo lūpų.

---

[44]Kristus ir dar kaltina fariziejus, prikišdamas jiems jų veidmainingumą. Išorėje jie, tiesa, rodosi tobuli ir dedasi pirmaisiais, bet viduje yra pūną lavonai. Jie yra panašūs į kapus, ir į kapus, kurie yra nepastebimi, o todēl pavojingi. Mat, žydams buvo draudžiama prisiliesti kapo. Prisilietimas prie kapo reikšdavo susitepimą /Sk 19,16/. Lengva išvengti salyčio su kapais, kai jie yra matomi, bet jie kartais jie yra nepastebimi, kiekvienas, nežinodamas, gali prie jų prisiliesti ir tapti suteptas. Jēzus taigi kaltina fariziejus, nurodydams, jog jie savo veidmainiškumu ne tik patys savyje yra smerktini, bet tampa pavojingi kitiems. Juk kiti, manydami juos esant tikrai tobulus, gali dētis su jais, juos sekti, ir tapti peiktini, kaip ir šie.

[45]Lukas daro skirtumą tarp fariziejų ir įstatymininkų. Šie pastarieji buvo žinomi kaip Rašto žinovai ir priklausē sinedriumui: buvo vyriausios žydų Tarybos nariai. Daugelis jų buvo iš fariziejų. Vienas iš įstatymininkų, girdēdamas Jēzaus aštrų pasisakymą prieš fariziejus, kreipēsi į jį, primindamas, jog jis tuo pačiu užgaunąs ne tik fariziejus, bet ir Rašto žinovus.

[46]Jēzus, atsakydamas, nesiteisina. Priešingai, jis ima tiesioginiai priekaištauti ir įstatymininkams. Visų pirma, jis juos peikia, kam jie savo perdētais aiškinimais ir išsigalvojimais, statydami nepagrįstus reikalavimus, apsunkina žmones. juoba, kad jie patys sau to netaiko ir nevykdo.

[47-48]Jēzus prikiša įstatymininkams, kaip ir fariziejams, jų veidmainiškumą. Mat, jie neva pagarbos ženklan statē paminklus pranašams, kuriuos buvo nužudę jų pirmtakai. Taigi jie siekia pasirodyti geresni už savo senolius, bet tikrumoje yra tokie patys. Kaip jų tēvai užmušē pranašus, tardamiesi tarnaują Dievui, taip dabar jie, nors dedasi norį pagerbti nužudytuosius pranašus, bet rengiasi nužudyti patį Dievo Sūnų taip pat po pretekstu lyg tai būtų tarnavimas Dievui.

[49-51]Dievas, tiesa, žinojo, kad jo siųstieji pranašai ir apaštalai žydų bus atmesti ir užmušti. Tai buvo reikalinga. Dievo siųstieji juk turējo apreikšti žmonēms išganymo planą ir nurodyti į išganymą kelią. Tačiau Dievas baudē tautą už išlietą nekaltą pranašų kraują. Jēzus ir Rašto žinovus įspēja, jog jie, kēsindamasi nužudyti Dievo Sūnų, neišvengs Viešpaties bausmēs.

[52]Jēzus ir dar prikiša įstatymininkams, jog jie klaidingai aiškina Įstatymą. Rašto žinovai savinosi teisę aiškinti šv. Raštą, bet, klaidingai jį aiškindami, jie ir patys sau ir kitiems uždaro duris į išganymą.

[53-54]Griežtas Jēzaus pasisakymas prieš fariziejus ir Rašto žinovus iššaukē šiųjų vis didējantį įtūžimą ir priešingumą. Taip kad jie pradējo visu uolumu ieškoti progos, kaip jį galētų sugauti kalboje, apkaltinti ir pasmerkti.

3. ĮVAIRŪS PAMOKYMAI

1. Ne žmonių, o Dievo reikia bijoti

12. [1]Tuo tarpu susirinko daugybė žmonių, taip kad trypė vieni kitus. Jis pirmiausiai prabilo į mokinius: « Saugokitės fariziejų raugo, kas yra veidmainystė! [2]O nieko nėra uždengto, kas nebūtų atidengta; nei paslėpto, kas nebūtų sužinoma. [3]Nes, ką pasakėte patamsyje, girdėsite šviesoje; ir, ką pasakėte kambariuose į ausį, bus skelbiama ant stogų. [4]Jums gi, savo bičiuliams, sakau: — Nebijokite tų, kurie kūną nužudo, ir po to nieko daugiau negali padaryti. [5]Aš jums parodysiu, ko turėtumėte bijoti: bijokite to, kuris, nužudęs, turi galią nugramzdinti į pragarą. Taip, sakau jums, šito bijokite!

[6]Argi neparduodama penki žvirbliai už du asu? Tačiau nė vienas jų nėra užmirštas pas Dievą. [7]Bet net jūsų galvos plaukai yra visi suskaityti. Nebijokite! — Jūs esat vertesni už daugelį žvirblių. [8]O aš sakau jums: — Kiekvienas, kuris išpažintų mane žmonių akivaizdoje, tą išpažins ir Žmogaus Sūnus Dievo angelų akivaizdoje. [9]Bet kuris bus išsigy-

---

[1]Kai Jēzus radosi fariziejaus namuose, lauke susirinko ir jo laukē didelē minia žmonių, taip kad radosi spūstis: vieni kitus stumdē ir vieni kitiems mindžiojo ant kojų. Pirm negu atējo pas minią, Jēzus kreipēsi į mokinius, ir juos įspējo, kad saugotųsi fariziejų veidmainystēs, kurie, nors dējosi tobulais, vienok daugiau paisē žmonių, negu Dievo; kai tuo tarpu virš visko reikia paisyti ir bijoti Dievo. Fariziejų laikysena, jų veidmainystē yra lyginama raugui, kuris gali užkrēsti kitus. Todēl Išganytojas įspēja savo mokinius, kad jie jų saugotųsi.

[2-3]Jēzus nurodo apaštalams, kad fariziejų taktika, siekiant pasirodyti geresniais, negu iš tikrųjų buvo, yra neišmintinga, nes tiesa visada išeina į viršų.

[4]Tiesą reikia išpažinti ir jos laikytis, net jei tai statytų gyvybę į pavojų. Jēzus įspēją savo sekējus, kad, laikydamiesi to mokslo, kurį jis skelbia, jie statys save pavojun būti persekiojami ir net žudomi. Vienok turi šio mokslo laikytis, net jei dēl jo išpažinimo reikētų ir mirti. Mat, prarasti fizinę gyvybę nēra pati didžiausia nelaimē. Didžiausia nelaimē yra pražudyti sielą.

[5]Apaštalai todēl turi bijoti ir saugotis ne žmonių, kurie gali paliesti tik kūną, bet veikiau piktosios dvasios, kuri gali nugramzdinti sielą į pragarą. Virš visko jie turi paisyti ir bijoti Dievo, kuris yra kūno ir sielos Viešpats.

[6]Kristus toliau moko ir drąsina apaštalus. Jie ne tiek turi Dievo bijoti, kiek juo pasitikēti. Jei ir turēs būti persekiojami, tai turi atsiminti, kad Viešpats jų neapleis: jais rūpinsis ir juos gelbēs. Dievas rūpinasi visais tvariniais, net ir mažiausios vertēs, kaip kad žvirbliai, kurie perkami už centus. A s a s — romēniškas asarius, sudarē 16 dalį denaro. Plg Mt 10,24

[7]Jei Dievas rūpinasi visais savo kūriniais, taip tuo labiau jis rūpinasi žmogumi, kuris yra pats tobuliausias iš žemiškų kūrinių. Dievas rūpinasi žmogumi tiek, kad net plaukas nenukrinta jam nuo galvos be dieviškos Apvaizdos žinios. Todēl reikia pasitikēti Dievu, ir nebijoti nieko.

[8-9]Kristus toliau pabrēžia, nurodydamas, jog reikia nebijoti persekiojimų, ir turēti drąsos išpažinti tikējimą į jį, turint prieš akis, kad kartą kiekvienas turēsime stoti Dievo akivaizdoje amžinybēje; o tada Jēzus, kaip dangaus Viešpats, pažins ir priims tik tuos, kurie jį bus išpažinę žmonių akivaizdoje žemēs gyvenimo metu; tuos gi, kurie bus jo išsigynę žemēje, atmes, pareikšdamas, jog jų nepažįstąs, ir su jais neturįs nieko bendra.

nęs manęs žmonių akivaizdoje, to bus išsiginta Dievo angelų akivaiz-
doje. [10]Ir kiekvienas, kuris tars žodį prieš Žmogaus Sūnų, bus jam atlei-
sta; bet piktžodžiavimas Šventajai Dvasiai nebus atleista. [11]O kai jus
atvestų kada į sinagogas, pas viršininkus ir valdžią, nesirūpinkite, nei
kaip gintumėtės, nei ką turėtumėte sakyti, [12]nes Šventoji Dvasia čia
pat jus pamokys, ką reikia sakyti.»

2. Žemiškų gėrybių menkystė

[13]O vienas iš minios tarė jam: «Mokytojau, sakyk mano broliui, kad
pasidalintų su manim paveldėjimu?» Jis gi jiems kalbėjo: «Žiūrėkite ir
saugokitės visokio godumo, nes kuriam, nors ir gausiai turint, vis tiek
iš turimų gėrybių jam nėra užtikrinta gyvybė.»
[16]Pasakė gi jiems panašybe, tardamas: «Vieno turtingo žmogaus
dirva davė gausų derlių. [17]Ir jis galvojo sau, sakydamas: — Ką reikėtų
daryti? Mat, neturiu jau kur derliaus sukrauti. — [18]Ir sakė: — Štai
ką padarysiu. — Nugriausiu savo klėtis ir pasistatysiu didesnes, ir tenai
surinksiu visus savo javus ir gėrybes. [19]Tuomet tarsiu savo sielai: — Siela,

---

[10]Kas Kristui prieštarauja, jo gerai nepažindamas, tam bus atleista jo nusikaltimas, bet, jei kas atmeta Žmogaus Sūnų, gerai žinodamas, kas jis yra; kas jo nepripažįsta, po to kai jį pažino, kai matė jo daromus stebuklus; kas paniekina jo teikiams malones; kas piktžodžiauja Dievui ir Šventajai Dvasiai, kuri teikia išganymo malones, negaus atleidimo: tas nepasieks išganymo, nes išganymas pasiekiamas tik per šventosios Dvasios teikiamas malones.

[11]Jėzus įspėja apaštalus. kad jie dėl savo tikėjimo bus suimami, tempiami į sinagogas, kad tenai būtų skundžiami ir kaltinami; jie bus velkami taip pat pas civilinės valdžios atstovus, kad šiųjų būtų pasmerkiami ir baudžiami. Jėzus nurodo, kad tokiais atvejais jie neturi gązdintis, nei bijoti, ką turės sakyti: kaip reikės gintis, nes pats Dievas bus su jais, ir juos įkvėps, kaip privalės elgtis, ir kaip galės teisintis; Šventoji Dvasia bus su jais ir juos įkvėps kiekvienu paskiru atveju, ką sakyti ir kaip elgtis.

[12]Šiame skyriuje Lukas suglaustai atpasakoja Kristaus įvairiomis progomis ir įvairiu laiku pasakytas kalbas mokiniams ar platesnei miniai, kuriose pabrėžia, kad virš visko reikia rūpintis sielos išganymu.

[13-15]Žydams buvo įprasta kreiptis į Rašto žinovus, kad jie išspręstų kilusius ne tik religinio, bet ir socialinio pobūdžio nesusipratimus. Panašiai juk darydavo kaimiečiai ir Lietuvoje. Jie daugelių atvejų kreipdavosi į kleboną, kad šis išspręstų šeimyninius ar kitokius kilusius nesusipratimus. Vienas žydas kreipėsi į Jėzų, prašydamas, kad jis išspręstų kilusį kivirčą su jo broliu dėl palikimo. Jėzus tačiau atsisako kištis į šį reikalą, pareikšdamas, jog jis neturi kompetencijos spręsti palikimo reikalus, kurie dažniausiai yra susiję su gobšumu. Jis naudojasi verčiau šia proga, kad įspėtų visus neprisirišti prie žemiškų gėrybių, netapti gobšais. Jėzus pabrėžia, kad žemiškos gėrybės nėra aukščiausios vertybės, nes turtais negali būti nei nuperkama, nei išgelbima žmogaus gyvybė.

[16]Teigimą, kad turtai nėra aukščiausia vertybė, Jėzus paryškina panašybe apie turtingą ūkininką, kuris, pripildęs savo klėtis gėrybėmis, tariasi galįs vaišintis ir linksmintis, bet nežino ir nenujaučia, kad mirtis čia pat; o mirties akivaizdoje turtai ne tik nieko nepadeda, bet dargi apsunkina: gailesčiu-visa palikti ir rūpesčiu-kam juos palikti.

[18]Ūkininkas gauna tokį derlių, kad neturi kur jį dėti. Ryžtasi tad pasistati naujus pastatus, kur visa sutalpintų. Čia neturima mintyje pastatus, kurie atatiktų mūsų kluonus, nes Palestinoje ūkininkai neturėjo ir neturi kluonų. Javus, nupiovę, suvelka ant klojimų ir čia pat iškulia. Šiaudus dažniausia sudegina, o grūdus supila į uoloje iškaltus ar išmūrytus aruo-

turi daug sukrautų gėrybių ilgiems metams; ilsėkis, valgyk, gerk, džiaugkis! [20]O Dievas tarė jam: — Neišmanėli, dar šią naktį pareikalaujama iš tavęs tavo sielos! Kam gi atiteks, ką susikrovei? — [21]Taip yra tam, kuris krauna lobį sau, o ne pas Dievą siekia būti turtingas.»

3. Pasitikėjimas Apvaizda

[22]O savo mokiniams kalbėjo: «Sakau tad jums: — Nesisielokite savo gyvybe, ką valgysite; nei kūnu, kuo apsivilksite. [23]Juk gyvybė yra svarbiau už valgį, ir kūnas už drabužį. [24]Stebėkite varnas. — Jos nesėja ir nepiauna, neturi klėčių, nei aruodų, o Dievas jas maitina. Kaip daug daugiau esate verti jūs už paukščius! [25]O kas iš jūsų savo pastangomis gali prailginiti savo gyvenimą vienu masteliu? [26]Taigi, jei nepajėgiate, kas yra mažmožis, kam sielojatės dėl kitų dalykų? [27]Atkreipkite dėmesį į lelijas, kaip jos auga. — Jos neverpia ir neaudžia, o, sakau jums, nei Saliamonas visoje savo garbėje nebuvo taip pasipuošęs, kaip viena iš jų. [28]O, jei Dievas taip aprengia laukuose žolę, kuri šiandien yra, rytoj gi metama į krosnį, kaip tuo labiau jus, mažatikiai! [29]Neklausinėkite ir jūs, ką valgysite ar ką gersite, ir nesirūpinkite. [30]Mat, viso to siekia

---

dus. Mes verčiame lietuviškai klėtimis, turint mintyje pastatus, kuriuose ūkininkai specialiuose aruoduose supildavo ir laikydavo grūdus, bei kitus žemės vaisius, kaip aliejų, vyną ir k.

[20]Panašybę baigia Kristus įspėjimu, jog kaip anam ūkininkui taip bus ir kiekvienam žmogui, kuris siekia žemiškų turtų, o nesirūpina veikiau krauti nuopelnų lobį pas Dievą.

[22]Kalbėjęs miniai apie tuštumą žemiškų lobių, ir reikalą rūpintis dangiškais turtais, Jėzus kreipiasi vėl į mokinius ir juos moko, jog, rūpindamiesi dangiškomis gėrybėmis, jie neturi bijotis, kad galės stokoti to, kas reikalinga žemiškam gyvenimui; ir nurodo, jog Dievas rūpinasi visais ir kiekvienu ir suteikia viso, kas yra reikalinga ir būtina žemės gyvenimui. Ne tiek reikia rūpintis gyvybės išlaikymu ir kūno aptarnavimu, kiek kreipti dėmesį į pačią gyvybę ir jos Davėją: į patį kūną ir jo Kūrėją. Tas, kuris davė gyvybę ir sukūrė kūną, juk savaime rūpinasi ir gyvybės palaikymu, bei kūno aprūpinimu. Reikia tad pasitikėti Apvaizda.

[24]Dievas-Kūrėjas rūpinasi ir aprūpina visus gyvius. Taip, pavyzdžiui, varnos ar kiti paukščiai yra Apvaizdos aprūpinami: jie gyvena ir išsimaitina, nors neturi ir negali turėti jokių turtų. Jei Dievas rūpinasi žemesniais gyviais, kaip tuo labiau jis rūpinasi žmogumi.

[25]Dievas rūpinasi žmogumi. Be Dievo žmogus, ir norėdamas, nepajėgtų apsirūpinti. Jis auga. Kas jam augimą duoda? Jis gyvena! Kas gyvenimą laiduoja? Ar jis gali savo gyvenimą nors truputį prailiginti? Ne. Tai yra Dievo rankose. Jei Dievas rūpinasi net žmogaus minutėmis, tai kaip tuo labiau jis rūpinasi visais kitais, svarbesniais, žmogaus gyvenimo reikalais. — Mastas paprastai naudojamas ilgiui arba ūgiui nurodyti, bet čia jis imamas perkelta prasme — amžiaus prailginimui nurodyti. Plg Ps 39,6. Ebraiškas mastas — cubitus yra tolygus 46 c.m

[27]Dievas rūpinasi maistu, kuris yra reikalingas gyvybės palaikymi; bet jis taip pat rūpinasi ir apsirengimu, bei visu tuo, kas reikalinga žmogaus išoriniam pasirodymui ir gyvenimui. Jis papuošia laukų žoles ir darželių gėles, kad jos žavi visus savo grožiu. Kaip tuo labiau Dievas rūpinasi ir žmogaus reikalais, kurie liečia jo apsirengimą ir kita. Juk tai savaime aišku, ir tik mažo tikėjimo žmonės visais šiais reikalais seilojasi.

[29-30]Pragyvenimu — duona ir apsirengimu — rūpinasi pasaulio žmonės. Nes jie pasitiki savimi, o ne Dievu. Ne taip turi elgtis Kristaus sekėjai. Jie juk žino, kad yra dangiškojo Tėvo vaikai. O dangiškasis Tėvas rūpinasi ir aprūpina visus tuo, kas yra būtina žemės gyvenime.

pasaulio žmonės. O jūsų Tėvas žino, kad visų tų dalykų esate reikalingi.
[31]Verčiau ieškokite jo karalystės, o visa tai bus jums pridėta.»
[32]« Nebijok, mažoji kaimene, nes jūsų Tėvas panoro jums duoti ka-
ralystę. [33]Parduokite, ką turite, ir duokite išmaldą. Pasidarykite sau
krepšių, kurie nesusidėvi; lobio, kuris neišnyksta, danguje; kur vagis ne-
prieina, nei kandis nesuėda. [34]Nes, kur yra jūsų lobis, ten bus ir jūsų
širdis.»

4. Paraginimas budėti ir būti pasirengus

[35]« Tebūnie apjuostos jūsų strėnos ir žiburiai uždegti; [36]o jūs panašūs
žmonėms, kurie laukia savo šeimininko, kada grįš iš vestuvių, kad, kai tik
pareis ir pasibels, tuojau jam atidarytų. [37]Palaiminti tie tarnai, kuriuos
šeimininkas, parėjęs, ras budinčius. Iš tikrųjų, sakau jums, jog susijuos,
susodins juos prie stalo ir, eidamas aplinkui, tarnaus jiems. [38]Ir, jei an-

---

[31]Kristaus sekėjai visų pirma ir virš visko privalo rūpintis ne žemės, bet dangaus gyvenimu; ne kūno, bet sielos reikalais, pasitikėdami Dievu. O Dievas suteiks jiems visų pirma to, kas reikalinga dangui laimėti, ir dar pridės tai, kas reikalinga ir būtina kūnui ir žemiškam gyvenimui.

[32]Kreipdamasis į apaštalus, Jėzus juos vadina « mažąja savo kaimene.» Jis juk yra Ganytojas — gerasis Ganytojas —, kuris pažįsta savo aveles, jomis rūpinasi, jas saugo, dėl jų aukojasi /Jon 10,11-12/. Apaštalai todėl turi juom pasitikėti ir jam pilnai atsiduoti. Jėzus užtikrina apaštalus, kad dangiškasis Tėvas duos jiems karalystę-savo Bažnyčią, kuri nėra iš šios žemės /Jon 18,36/.

[33]Kristus ragina apaštalus, kad jie, panaudodami žemiškas gėrybes, darytų gailestingumo darbus, ir taip įsigytų nenykstantį lobį danguje. Žemiškų turtų galime nustoti ir dažnai nustojame, kai tuo tarpu dvasinių vertybių, kurias laimime danguje, niekas negali iš mūsų nei pavogti, nei sunaikinti.

[34]Jėzus nurodo dar kitą priežastį, kodėl neturime siekti turtų žemėje, bet veikiau privalome rūpintis jų įsigyti danguje, būtent, yra pavojus prisirišti prie turtų. O, kas prisiriša prie turtų, tas visas atsigręžia į žemę, ir nusigręžia nuo dangaus, rizikuodamas tuo būdu prarasti amžinąjį gyvenimą. Turime žvelgti ne į žemę, kuri praeina ir nepatenkina, bet verčiau į dangų, kur mums yra parengta amžina buveinė su Dievu tobulojo meilėje ir neįsivaizduojamoje laimėje /1Kor 2,9/.

[35]Kristus ragina ne tik siekti dangaus ir gyventi jam, bet taip pat būti visada pasirengus palikti žemę ir stoti dangiškojo Tėvo akivaizdoje. — Žydai tuniką — palaidinę susijuosdavo ir ją reikiamai pakeldavo aukštyn, kad netrukdytų darbe ar kelionėje, painiodamosi tarp kojų ar siekdama žemę.

[36]Šeimininkui išvykus ir vėluojant grįžti, geri tarnai neidavo poilsio, bet, užsidegę žiburius, budėdavo ir laukdavo, kada sugrįš, kad, sugrįžus, jam nereikėtų ilgai laukti už durų; bet, vos tik pasibels, tuojau atidarytų ir įleistų.

[37]Kaip kiekvienas šeimininkas paprastai įvertina tarnų gerumą ir ištikimumą, taip ir Dievas įvertins žmonių budrumą ir ištikimumą. Tuos, kurie budi ir laukia Viešpaties, dangiškasis Tėvas, atėjęs, pakvies į dangaus karalystę ir, pakvietęs, gausiai apdovanos.

[38]Kaip ištikimi tarnai budi ir laukia, kada grįš jų šeimininkas, net jei jis atsirastų tik prieš vidunaktį, t.y. antros nakties sargybos metu /tarp 21 ir 24 val./, ar visai vėlai naktį, t.y. trečioje nakties sargyboje /tarp 24 ir 3 ryto/, taip ir Kristaus sekėjai žemės gyvenime ir jo sunku-

troje ar trečioje nakties sargyboje pareitų, ir taip rastų, palaiminti yra
jie. [39]Šitai tačiau žinokite, jog jei šeimininkas žinotų, kurią valandą turi
ateiti vagis, jis juk neleistų įsilaužti į savo namus. [40]Ir jūs būkite pasi-
rengę, nes Žmogaus Sūnus ateina valandą, kurią jūs negalvojate.»
[41]Petras tarė: «Viešpatie, šią panašybę sakai mums, ar visiems?»
[42]O Viešpats sakė: «Kas gi toks yra anas ištikimas ir gudrus užvaizdas,
kurį šeimininkas paskirs vadovauti savo samdiniams, kad savo metu
išdalintų maisto davinį? [43]Palaimintas tas tarnas, kurį jo šeimininkas,
parėjęs, ras taip darantį. [44]Iš tikrųjų, sakau jums, jog jis paves jam val-
dyti visą savo nuosavybę. [45]Bet jei anas tarnas sakytų savo širdyje: —
Mano šeimininkas užtrunka pareiti! — Ir imtų mušti tarnus ir tarnai-
tes, valgyti, gerti ir girtauti, [46]tai vieną dieną, kada nelaukia, ir valandą,
kurios nežino, šeimininkas pareis ir jį perskros, ir netikinčių tarpe duos
jam dalį. [47]O tas tarnas, kuris žino savo šeimininko valią, bet nėra nieko
paruošęs, nei padaręs, gaus daug plakti. [48]Gi tas, kuris nežino šeimininko
valios, padaręs, už ką vertas plakimo, bus mažai plakamas. Mat, iš kiek-
vieno, kuriam daug duota, bus daug pareikalauta; ir kuriam daug su-
teikta, iš to bus daug išieškota.»

---

muose turi turėti kantrybės ir tesėti ištikimume Dievui, žinodami, kad už visa tai Viešpats gausiai atlygins.

[39-40]Kaip visada turime būti apdairūs ir budėti saugodami savo turtą, nes nežinome kada vagis gali ateiti ir apvogti, taip visada turime būti pasirengę išgirsti Viešpaties kvietimą amžinybėn, nes nežinome, kada jis gali mus pakviesti /Ap 16,15/.

[41]Petrui nebuvo aišku, ar Jėzus šį pamokymą sakė visiems ar tik Dvylikai, todėl jis prašė Mokytoją, kad aiškiai pasakytų.

[42]Jėzus tęsia toliau savo kalbą ir tik netiesioginiai atsako į Petro klausimą. Jis nurodo, jog žemės gyvenime nė vienas nėra savininkas, o kiekvienas — tik patikėtinis, kad tvarkytų Dievo jam pavestas gėrybes. Kai kuriuos Viešpats pastato viršininkais ant kitų ir paveda, kad jie išdalintų Dievo kiekvienam skirtą gėrybių dalį. Neabejotina, jog čia Jėzus turi mintyje apaštalus ir jų įpėdinius.

[43]Jėzus tačiau įspėja mokinius, jog Viešpats pareikalaus apyskaitos iš savo patikėtinių, kaip jie bus išdalinę jiems pavestas, bet žmonėms skirtas, dvasines gėrybes. Laimingi tie, kurie pilnai įvykdo Dievo pavedimą.

[44]Tuos, kurie yra ištikimi Viešpačiui, jis atlygins, suteikdamas jiems didesnių galių bei valdžios ant visos jo nuosavybės. Neišmintingi taigi yra tie, kuri sielojasi karjiera. Tuo juk Dievas rūpinasi, o mes privalome žiūrėti tik, kad būtume jam galimai tobuliau ištikimi.

[45-46]Ištikimus užveizdus Dievas gausiai atlygina, bet neištikimus skaudžiai nubaudžia: su jais jis pasielgia kaip su vergais, nubausdamas ir atmesdamas nuo savęs. — Perskros — padalins į du, t.y. nužudys žiauriu būdu, kaip tai neretai darydavo su neištikimais vergais Rytų valdovai. Neištikimus savo patikėtinius Viešpats atstums nuo savęs ir jie jau nebus jam jo karalystės vaikai bei tėvoniai, o atsiras pagonių padėtyje, kurie yra be Kristaus, be išganymo malonių ir be Dievo šiame pasaulyje /Ef 2,12-13/.

[47-48]Jėzus pagaliau nurodo, jog atsakomybė prieš Dievą didėja ar mažėja pagal tai kiek kuris pažįsta Viešpaties valią. Kas geriau pažįsta, bet nevykdo, yra daugiau atsakingas; o kas mažiau pažįsta, ir nevykdo, tas yra mažiau atsakingas. Iš čia seka, kad apaštalai ir teologai bei visi, kuriems pavesta kitus mokyti, kitiems skelbti Dievo valią, bus daugiau tasakingi prieš Dievą, negu eiliniai tikintieji, jei vieni ir antri būtų neištikimi.

5. Evangelijos ugnis

49« Atėjau žerti ugnį ant žemės. Ir ko noriu, jei ne kad ji jau lieps-
notų. 50O aš krikštu turiu būti pakrikštytas. Ir kiek išgyvenu, kol tai įvyks?
51Manote, kad esu atėjęs taiką duoti ant žemės? Ne, sakau jums, bet
veikiau susiskaldymą. 52Mat, nuo dabar tuose pačiuose namuose penki
bus pasidalinę: trys prieš du ir du prieš tris. 53Bus pasidalinę-tėvas prieš
sūnų ir sūnus prieš tėvą; motina prieš dukrą ir duktė prieš motiną; anyta
prieš marčią ir marti prieš anytą.»
54O minioms kalbėjo: « Kai išvystate vakaruose bekylantį debesį,
tuojau sakote: — Ateina lietus, — ir taip įvyksta; 55ir kai pastebite
pučiant pietų vėją, sakote: — Bus karšta —, ir taip pasidaro. 56Veid-
mainiai, jūs mokate vertinti dangaus ir žemės apraiškas, kaip tad neiš-
siaiškinate šio laiko? 57Kodėl gi patys nenusprendžiate, kas teisu?».
58Mat, kai eini su savo varžovu pas vyresnybę, stenkis pakelyje
atsipalaiduoti nuo jo, kad kartais jis nenutemptų tavęs pas teisėją, o
teisėjas neatiduotų vykdytojui, o vykdytojas neįmestų į kalėjimą. 59
59Sakau jums, neišeisi iš ten, kol neatiduosi iki paskutinio pinigėlio.»

49Kristus atėjo nešti bei žerti išganymo malonių ugnį ant žemės. Ugnis degina, bet ir valo. Ugnis išlydina, bet ir išgrynina metalą. Lygiai taip veikia ir Kristaus atneštoji ugnis. Ji degina sielas, jas apvalydama nuo nuodėmių. Ji kaitina ir veiklina sielas daryti gera, laimint dangiškus turtus. Jėzus tik vieno tetrokšta, kad jo atneštoji ir žertoji ugnis įsiliepsnotų, apimdama visa ir visus, ir apvalydama kiekvieną nuo nuodėmių, grąžinant sieloms grynumą ir puoselėjant jų šventumą.

50Jėzus žinojo, kad jis turės būti pakrikštytas kančios krikštu: kad turės kentėti ir mirti ant kryžiaus. Šis žinojimas jį nuolat slėgė. Jis tai pasako apaštalams, kad jie žinotų, jog jo žemiškas gyvenimas — nuo Betlėjaus grotos iki Kalvarijos kalno — buvo nuolatinė kančia, kokios joks žmogus niekada nėra iškentėjęs.

51Jėzus įspėja mokinius, kad jie neklystų manydami, esą jis atėjęs duoti išorinį ramumą bei darną tarp žmonių. Tiesa, jis duoda kiekvienam sielos ramybę, kokios pasaulis negali duoti /Jon 14,27/, bet jis nelaiduoja išorinės taikos. Priešingai, jis yra ženklas, kuriam bus prieštaraujama, kaip tai pranašavo senelis Simeonas /Lk 2,34/.

52-53Jėzus tampa pasidalinimo ženklu. Tuose pačiuose namuose vieni bus už jį, kiti prieš jį. Vieni su meile jį seka, kiti su neapykanta prieš jį kovoja.

54-55Kalbėjęs mokiniams, dabar prabyla į minią, o joje buvo sinedristų, fariziejų ir sadukiejų. Šiuosius Jėzus kaltina nenuoširdumu, o taip pat aklumu. Jie regi Jėzų: mato jo darbus, girdi jo pamokymus. Iš to viso juk turėtų padaryti teisingą sprendimą, suprasdami, jog jis esąs Kristus-Mesijas.

57Galėdami pažinti ir pripažinti Jėzų Mesiju, jei jie to nedaro, gali patys spręsti, jog nusikalsta, ir turės būti nubausti.

58Nors ir priekaištaudamas, vienok Jėzus kviečia savo priešus apsigalvoti, susiprasti ir, kol dar turi laiko, pakeisti savo nusistatymą, kad išvengtų Dievo bausmės. Išmintingas yra tas, kuris, prieš stodamas į teismą, stengiasi privačiai kivirčą su savo varžovu išspręsti.

59Kviesdamas žydus apsisvarstyti ir pakeisti savo nusistatymą jo atžvilgiu, Jėzus juos įspėja, kad neturėtų iliuzijų dėl Dievo bausmių: jų nėra galima nei apeiti, nei sumažinti; Dievo teisingumas reikalauja pilno ir vispusiško atsiteisimo.

6. Atgaila

13. [1]O tuo pačiu metu atėjo kai kurie, pranešdami apie galilėjiečius,
kurių kraują Pilotas buvo sumaišęs su jų aukomis. [2]Ir, atsiliepdamas,
jiems pasakė: « Ar manote, kad anie galilėjiečiai buvo didesni nusidėjė-
liai už visus kitus galilėjiečius, kad taip nukentėjo? Ne, sakau jums!
Bet, jei nedarysite atgailos, visi taip pražūsite. [4]Arba anie aštuoniolika,
ant kurių Siloje užgriuvo bokštas ir juos užmušė, — ar manote, kad jie
buvo kaltesni už visus kitus Jeruzalės gyventojus? Ne, sakau jums!
Bet, jei nedarysite atgailes, visi panašiai pražūsite.»

7. Nevaisingas figos medis

[6]O jis pasakė šią panašybę: « Vienas toksai turėjo savo vynuogyne
pasodintą figmedį. Jis atėjo ieškodamas jame vaisiaus, bet nerado. [7]Tarė
tad vynuogynininkui: — Štai jau trys metai, kaip ateinu ieškodamas
vaisiaus šiame figmedyje, ir nerandu! Iškirsk jį, kam dar žemę eikvoja. —
[8]Bet jis, atsiliepdamas, jam sako: — Pone, palik dar šiais metais, kol
aš jį apkasiu ir patręšiu, [9]o gal duos vaisių; jei ne, tai paskui jį iškirs-
dinsi.»

---

13. [1]Jēzus radosi Perējoje ar Judējoje. Atėję žmonēs pas jį, papasakojo apie romėnų, Piloto įsakymu, įvykdytas žudynes. Žudynių aukos buvo galilējiečiai, kurie, kaip liudija Juozapas Fl. /.Ant. XVII, 9,3; Vital 17/, pasižymējo maištingumu. Iš kitų istorinių šaltinių nieko nežinome apie čia minimas žudynes. Žinome tačiau, kad Pilotas ne kartą, ne vienas tokias žudynes buvo įvykdęs /Joseph Fl.: Ant. XVIII, 3,2/. Žudynės bus įvykusios Jeruzalėje, kur galilejiečiai bus sukēlę kokį nors triukšmą ar maištą. Pilotas, pasiuntęs karius, maištautojus be pasigailējimo išžudęs, nors jie radosi šventykloje, ir tenai buvo beaukoją aukas. Taip kad jų kraujas buvo sumaišytas su aukų krauju ir su pačiomis jų atnašaujamomis aukomis.

[2]Žydai tikējo, kad visų žemiškų nelaimių priežastis yra nuodēmē, ir kad nelaimēs ištikdavusios nusidējēlius /Jon 9,2/. Jēzus pakartotinai nurodē, jog toks žydų galvojimas nēra teisingas, jog žemiškos nelaimēs gali; ištikti nebūtinai nusidējēlius; jog žemiškos nelaimēs nevisada paliečia mus kaip bausmē, bet kartais kaip ypatinga Dievo malonē, kad tame pasirodytų Dievo garbē, o mums būtų išganymą laiduojąs nuopelnas /Jon 9,3/. Jēzus ir šia proga įspēja mokinius, kad jie negalvotų lyg anie, žuvę, galilējiečiai bus buvę didesni nusidējēliai už kitus; ir lyg žmonių nuodēmingumas pasirodąs tik pagal juos ištikusias nelaimes. Yra nusidējēlių, kurių žemiškos nelaimēs neištinka, ir neduoda jiems progos atkentēti ir atsilyginti už nuodēmes.

[3]Todēl visi neturi vien laukti ir priimti žemiškas bausmes, bet veikiau patys savo valia ir iniciatyva imtis daryti atgailą, nes tai vienintelis tikras kelias išvengti pražūties ir laimēti amžiną išganymą.

[4-5]Evangelistas sumini dar kitą faktą, apie kurį neturime daugiau istorinių žinių. — Prie Siloēs šaltinio ir tvenkinio Jeruzalēje stovējęs bokštas. Archeologinēs iškasenos surado šio bokšto pamatus. Bokštas vienu metu griuvęs ir begriūdamas užmušęs aštuoniolikq žmonių. Apie Siloę plg. Jon 9,7.

[6-9]Jēzus tęsia pamokymą apie atgailą, panaudodamas panašybę. Iš jos seka, kad Dievas yra geras ir kantrus, bet taip pat teisingas ir reikalaująs atsilyginimo už nusikaltimus. Dievas kantriai laukia nusidējēlio atgailos ir daro visa, kad kiekvienas nusidējēlis taisytųsi ir duotų gerų atgailos vaisių. Tačiau Dievo kantrumas ir gailestingumas turi savo ribas. Kaip nevaisingo figos medžio laukia iškirtimas, taip atgailos nedarančio nusidējēlio laukia bausmē ir pasmerkimas.

8. Moters išgydymas subatoje

[10]Buvo gi bemokąs vienoje iš sinagogų subatoje. [11]Ir va moteris turinti ligos dvasią aštuoniolika metų. Ji buvo susikuprinusi ir visai negalėjo pažvelgti aukštyn. [12]O pamatęs ją, Jėzus pasišaukė ir jai tarė: «Moteriške, esi išlaisvinta iš savo negalios.» [13]Ir uždėjo ant jos rankas. Ji staiga atsitiesė ir šlovino Dievą. [14]O sinagogos vyresnysis, reaguodamas, supykęs, kad Jėzus išgydė subatoje, sakė miniai: « Šešios yra dienos, kuriose yra dirbama; atėję, taigi gydykite jose, o ne subatos dieną.» [15]Viešpats gi jam atsakė ir tarė: « Veidmainiai! Ar neatrišate visi jūs subatoje savo jautį ir asilą nuo ėdžių ir, atvedę, ne pagirdote? [16]Šią gi Abraomo dukrą, kuria šėtonas jau aštuoniolika metų laikė surišęs, nejau nereikėjo išlaivinti iš šių pančių subatos dieną?» [17]Ir tai jam sakant, visi jo priešai susigėdo, o visa minia džiaugėsi visais garbingais jo padarytais dalykais.

9. Garstyčios ir raugo panašybės

[18]Taigi sakė: « Kam yra panaši Dievo karalystė? Kam aš ją palyginsiu? [19]Panaši į garstyčios grūdą, kurį, paėmęs, žmogus pasėjo savo darže. Jis užaugo ir pasidarė didelis medis; ir dangaus paukščiai tupėjo ant jo šakų.»

[20]Ir dar sakė: « Kam palyginsiu Dievo karalystę? [21]Ji panaši į raugą kurį moteris, paėmusi, įmaišė į tris saikus miltų, iki visa įrūgo.»

[10-11]Jēzus radosi provincijoje. Jis mokē subatomis sinagogose. Kartą jis pamatē sinagogoje moterį, kuri, piktosios dvasios paslaptingu veikimu, kentējo savos rūšies paralyžių: buvo susikuprinusi ir negalējo atsitiesti, nei galvą pakelti į viršų. Ji kentējo, šios ligos kamuojama, jau 18 metų.

[12-13]Jēzui pagailo anos moters. Jis ją pasišaukē pas save, uždējo ant jos savo rankas ir ją pagydē. O ji, pasijutusi sveika, atsitiesē ir pradējo garbinti Dievą, nes žinojo, kad yra stebuklingai pagijusi.

[14]Sinagogos vyresnysis, kuris ne tik vadovaudavo pamaldoms, bet drauge buvo ir vyriausias autoritetas Įstatymo aiškinime ir vykdyme, matydamas, kaip Jēzus pagydē moterį subatoje, supyko ir viešai visiems pareiškē, jog yra šešios dienos, kuriomis galima pasirūpinti chroniškų ligonių gydymu, bet tai yra neleistina subatoje, kuri turi būti pašvęsta vien Dievui. Aišku, kad sinagogos vyresnysis savo pastabą taikē Jēzui.

[15-16]Jēzus, atsiliepdamas, atmetē priekaištą ir nurodē rabinų mokymo nelogiškumą. Mat, žydai subatos dieną atlikdavo būtinus veiksmus gyvulių aprūpinimui: juos pašerdavo, juos nuvesdavo pagirdyti. Bet, jei šitai Įstatymas leido padaryti gyvuliams, kaip tuo labiau turējo leisti suteikti reikiamą patarnavimą negaluojančiam žmogui.

[17]Kristaus atsakymas įtikino žmones, jog jis teisingai pasielgē išgydydamas moteriškę, ir jie džiaugēsi dēl įvykdyto stebuklo.

[18-19]Jēzaus apaštalavimas ējo į pabaigą. O rezultatai nebuvo dideli. Priešų įtūžimas augo, mokinių gi skaičius nebuvo tiek gausus, kiek galējo būti laukiama. Daug kam galējo kilti klausimas, kas bus su Kristaus mokslu, kokia jo laukia ateitis? Jēzus rado reikalinga duoti aiškų atsakymą į anuos galimus klausimus. Atsakymą jis davē naudodamasis panašybe apie garstyčios grūdą. Kaip iš mažo garstyčios grūdo šiltame Genezareto ežero pakraščių klimate išauga augalas, siekiąs iki trijų-keturių metrų aukščio, taip ir Kristaus mokslas bei Dievo karalystēs bendruomenē, kurios įsteigti jis atējo, iš mažo apaštalų ir mokinių būrelio išaugs į didelę, visą žemę apimančią, Bažnyčią.

[20-21]Krikščioniškos bendruomenēs augimą Jēzus pavaizduoja dar antra panašybe apie raugą. Kaip mažas mielių kiekis įraugina didelę tešlą,

4. *PASKUTINĖ KELIONĖ Į JERUZALĘ*

1. Kelias į išganymą

[22]Ir jis ėjo po miestus ir kaimus, mokydamas ir keliaudamas į Jeru-
zalę. [23]O vienas toksai tarė jam: « Viešpatie, ar yra maža išgelbimųjų?»
[24]Jis gi sakė jam: « Stenkitės įeiti pro ankštas duris, nes sakau jums,
daugelis bandys įeiti, bet nepajėgs.»
[25]« Po to kai šeimininkas atsikeltų ir užsklęstų duris, o jūs imtu-
mėte stovyniauti lauke ir belsti į duris, sakydami: — Viešpatie, ati-
daryk mums! — Jis, atsakydamas, jums tars: — Nepažįstu jūsų! Iš
kur esate? — [26]Tuomet imsite sakyti: — Tavo akivaizdoje valgėme ir
gėrėme, ir mūsų aikštėse tu mokei. — [27]O jis tars: — Sakau jums, neži-
nau, iš kur esate. Atstokite nuo manęs jūs visi, piktadariai! — [28]Ten
bus verksmas ir dantų griežimas, kai išvysite Dievo karalystėje Abraomą,
Izaoką, Jokūbą ir visus pranašus, o save išmetamus laukan. [29]Ateis iš

---

taip mažas mokinių būrelis išplės ir išaugins didžiulę, pasaulio kraštus siekiančią, Bažnyčią.

[22]Jēzus buvo beeinąs į Jeruzalę. Tai buvo paskutinē jo kelionē į tautos sostinę. Ten jo laukē kančia ir mirtis, bet taip pat ir prisikēlimas. Pakeliui jis lankē miestus ir kaimus, skelbdamas Evangeliją.

[23]Kartą vienas vyras, išgirdęs Jēzaus mokymą apie Dievo karalystę; apie visus jo statomus reikalavimus išganymui pasiekti; apie siaurą kelią, kuris veda į išganymą, ir kuriuo mažai kas eina /Mt 7,14/, teiravosi ir klausē jį: « Nejau tik mažai kas išsigelbēs? » Klausējas greičiausiai buvo vienas iš Rašto žinovų. Mat, šieji gyvai diskutuodavo, kas ir kiek išsigelbēs. Plg J-M. Lagrange, Messianisme, 165-167.

[24]Jēzus, atsiliepdamas, atkreipia dēmesį klausējo ir klausytojų, jog išmintingiau yra klausti, ne kiek išsigelbēs, bet kaip kiekvienas galētų išsigelbēti. O čia privalu žinoti, jog norintieji išsigelbēti turi dēti didelių pastangų, nes durys vedančios į išganymą yra ankštos ir prie jų yra spūstis, taip kad galēs įeiti tik tie, kurie veržte veršis. Jēzus kita proga šitai buvo pabrēžęs, sakydamas: « Dangaus karalystē patiria prievartą, ir smarkieji ją pasigrobia » /Mt 11,12/. Tie, kurie rūpinasi pirmoje eilēje žemiškais dalykais, kurie nebudi ir nelaukia, kurie vēluojasi ir nesiveržia, randa duris uždarytas, ir nors ir prašosi, nēra įleidžiami, kaip anos paikosios mergaitēs /Mt 25,11/.

[25-26]Jēzus lygindamas save vestuvių šeimininkui, įspēja žydus, kad jie, kol dar turi laiko, įtikētų į jį, pripažindami savo Viešpačiu-Mesiju; kitaip pasiliks už išganymo durų, ir, nors vēliau ir belstųsi į jas, prašydami atidaryti, nebus įleisti. Įvyks, kad, kaip jie jo nepripažino ir nepriēmē, kai jis buvo pas juos: su jais gērē ir valgē; kai jų aikštēse kalbējo ir mokē, taip ir jis nepažins jų dangaus karalystēje. Jis juk iš anksto įspējo, tardamas: « O aš, sakau jums: — Kiekvienas, kuris išpažintų mane žmonių akivaizdoje, tą išpažins ir Žmogaus Sūnus Dievo angelų akivaizdoje. Bet, kuris bus išsigynęs manęs žmonių akivaizdoje, to bus išsiginta Dievo angelų akivaizdoje » /Lk 12,8-9/.

[27-29]Žydai mokē, kad kartą būdami Abraomo ainiai, o tuo pačiu išganymo pažadų paveldētojai, jie savaime turį išganymo užtikrinimą. Kristus atmeta tokį jų galvojimą ir įspēja, kad išganymą užtikrina tik ištikimybē Dievui, tik geri darbai, o ne kilmē ar rasē. Atmesdami jį — Mesiją — žydai įvykdo piktadarystę ir tuo pačiu patys save pasmerkia likti už išganymo durų /Plg Jon 8,30-58; Mt 3,9/. O būti už išganymo durų, reiškia atsidurti pragare, kur yra amžinas, desperatiškas kentējimas.

rytų ir vakarų, iš šiaurės ir pietų ir susės Dievo karalystėje. [30]Ir va, paskutinieji yra, kurie bus pirmieji; ir pirmieji, kurie bus paskutinieji.»

2. Atsakymas Erodui

[31]Tuo pačiu metu kai kurie fariziejai prisiartino, jam sakydami: «Iškeliauk, pasišalink iš čia, nes Erodas nori tave nužudyti.» [32]O jis jiems tarė: «Nuėję, pasakykite tam lapei: — Štai išvarinėju velnius ir gydau šiandien ir rytoj, o trečią dieną baigiu. [33]Tačiau šiandien, rytoj ir poryt turiu keliauti, nes negalima, kad pranašas žūtų ne Jeruzalėje.»

3. Įspėjimas Jeruzalei

[34]«Jeruzale, Jeruzale! Tu, kuri žudai pranašus ir akmenimis užmuši pas tave siųstuosius! Kiek kartų norėjau surinkti tavo vaikus, it višta viščiukus po savo sparnais, ir jūs nenorėjot! [35]Štai jūsų namai lieka jums. Tačiau, sakau jums, manęs jūs nebematysite, kol ateis metas, kada turėtumėte sakyti: — Palaimintas, kuris ateina Viešpaties vardu —».

---

[30]Jēzus pagaliau grąsydamas įspēja, kad žydai, kurie yra pirmieji kvietimo į išganymą atžvilgiu, liks paskutinieji; o pagonys, kurie yra paskutinieji, įeis pirmieji į išganymą.

[31]Keliaudamas į Jeruzalę, Jēzus pasiekē Perēją. Ši sritis radosi tarp Galilējos ir Judējos ir priklausē Erodo Antipo valdžiai. Erodas buvo žiaurus, bet bailus; žingeidus, bet klastingas. Girdēdamas apie Jēzaus darbus, jis pradējo jo bijoti, kad kartais nesukeltų kokio nors neramumo masēse, ir neduotų progos įsikišti romēnams. Taigi, pasišaukęs kai kuriuos iš fariziejų, įkalbējo, kad, nuēję, įspētų Nazareto Mokytoją pasišalinti iš Erodo valdomos srities, nes šis galįs jį suimti ir nužudyti, kaip tai buvo padaręs su Jonu Krikštytoju. Erodas galvojo, kad Jēzus, įspētas, pasitrauksiąs į Judēją, ir taip jis išvengs kokių nors galimų susikirtimų su žmonēmis ir su romēnais.

[32-33]Jēzus siunčia įspējējus atgal pas Erodą, kurį dēl jo klastingumo ir gudrumo vadina lape. Jis liepia jį nuraminti, nes nēra pagrindo baimintis dēl galimų riaušių ar eventualių neramumų. Jis liepia taip pat pasakyti Valdovui, kad jis daro tik gera, o be to, jau yra bebaigiąs savo veiklą: netrukus visa bus baigta. Minēdamas tris dienas, Jēzus daro aiškią aliuziją į savo mirtį ir prisikēlimą. Veltui taigi Erodas bandytų jį nužudyti, kai jis turi galią daryti stebuklus ir prisikelti iš numirusiųjų. Jēzus liepia taip pat pasakyti Erodui, jog jis pats savo noru ir iniciatyva padarys, ko gudrusis valdovas nori. Mat, jis duos privilegiją žydų vyresniesiems jį nužudyti. Juk pranašų yra dalia žūti Jeruzalēje. Taigi ir jis eina į ten, ir ten savo laisva valia leisis būti nužudomas. Jēzus čia duoda suprasti, jog jis yra Dievas, ir todēl prisiima mirtį pats, kada ir kaip nori.

[34]Jēzus, žvelgdamas į miestą ir juo grožēdamasis, prisimena, jog čia žuvo pranašai, jog čia ir jis pats netrukus bus nužudytas. Šis prisiminimas jį sujaudina iki ašarų. Jis prabyla į Jeruzalę, joje matydamas visą tautą, primindamas ir įspēdamas, jog jie patys yra kalti dēl jų laukiančios ir ištiksiančios katastrofos. Dievas siekē juos tēviškai globoti, bet, jie nesidavē globojami: jie atmetē ir užmušē Dievo siųstuosius pranašus, jie dabar atmeta ir rengiasi užmušti ir Viengimį jo Sūnų.

[35]Jēzus įspēja ir nurodo, jog nužudydami Išganytoją, žydai praranda išrinktosios tautos privilegijas. Jie pasilieka be išganymo malonių ir be Dievo. Jeruzalēje lieka šventykla ir miesto pastatai, bet nepasilieka Dievas. Jeruzalē likusi be Dievo yra pasmerkta virsti griuvēsiais. Kartą atmetę Išganytoją, žydai negalēs susigrąžinti Dievo palaimos, kol neįtikēs į Kristų ir jo nesveikins, kaip lauktojo ir atsiųstojo Mesijo.

4. Įspėjimai fariziejams

14. [1]Ir atsitiko, kad subatos dieną jis atėjo valgyti pas vieną fariziejų vyresnyjį ir jie atydžiai jį stebėjo. [2]Ir štai prieš jį radosi vandenlige sergąs žmogus. [3]Atsiliepdamas, Jėzus sakė įstatymininkams ir fariziejams, tardamas: « Leistina subatoje gydyti ar ne?» [4]O jie tylėjo. Jis gi, paėmęs jį už rankos, pagydė ir paleido. [5]Ir jiems sakė. « Kurio jūsų sūnus ar galvijas įkris į šulinį, ir jo tuojau neištrauks subatoje? » [6]Ir jie neįstengė į tai atsakyti.

[7]O pakviestiesiems, matydamas kaip jie rinkosi pirmąsias vietas, pasakė panašybę, prabildamas į juos: « [8]Kai būtum pakviestas kieno nors į vestuves, neatsisėsk į pirmą vietą, kad kartais nebūtų garbingesnis už tave pakviestas, [9]ir tas, kuris tave ir jį pakvietė, atėjęs, netartų tau: — Užleisk jam vietą! — O tada, sugėdintas, turėtum užimti paskutinę vietą. [10]Bet, kai būtum pakviestas, atėjęs atsisėsk paskutinėje vietoje, kad, kai ateis tavo kvietėjas, tartų tau: — Prieteliau, slinkis aukščiau! — Tuomet tau bus garbė prieš visus svečius [11]Mat, kiekvienas, kuris save aukština, bus pažemintas, ir kuris save žemina, bus išaukštintas.»

[12]O ir tam, kuris jį buvo pakvietęs, sakė: « Kai keltum pietus ar vakarienę, nekviesk savo draugų, nei savo brolių, nei savo giminaičių, nei turtingų kaimynų, kad kartais jie savo ruožtu nepakviestų tavęs, ir taip

---

14. [1]Jēzus jau radosi Judējoje, o gal pačioje Jeruzalēje ar jos apylinkēse. Vienas iš fariziejų jį pakvietē vaišēms. Vaišese dalyvavo nemaža fariziejų ir Rašto žinovų, kurie atydžiai stebējo Jēzų, ar jis nepadarys ko nors, už ką jie jį galētų apkaltinti.

[2]Esant vaišių salēje, staiga čia atsirado ir atsistojo Jēzaus akivaizdoje vadens liga sergąs žmogus. Jis atējo tikēdamasis, kad Jēzus jį pagydysiąs. O buvo subata.

[3]Fariziejai mokē, kad subatos dieną esą neleistina gydyti chroniškus ligonius. Taigi Jēzus, prieš pagydydamas atējusį ligonį, kreipēsi į vaišių dalyvius ir klausē, ką jie maną, — leistina ar ne pagydyti ligonį subatoje? Kadangi Jēzus jau kitais atvejais buvo sugēdinęs fariziejus dēl neteisingo jų subatos šventimo supratimo /Lk 13,10-17/, tai šiuo atveju jie nedrįsta pareikšti savo nuomonę.

[4]Fariziejams tylint, Jēzus paima ligonį už rankos, ir jis čia pat pasveiksta.

[5]Pagydęs ligonį, Jēzus pateisina savo pasielgimą, nurodydamas, jog jei leidžiama subatoje ištraukti į šulinį įkritusį gyvulį ar žmogų, tai kaip tuo labiau turi būti leista iš ligos išlaisvinti žmogų, kai tam nereikia beveik jokių fizinių pastangų.

[6]Fariziejai tylējo. Jie nedrįso nei jo poelgį smerkti, nei jo argumentavimui prieštarauti.

[7]Tuo tarpu svečiai pradējo užiminēti vietas prie stalo. Jēzus, pastebējęs, kaip fariziejai ir Rašto žinovai buvo beužimą pirmąsias vietas, prabilo, kad duotų pamokymą apie deramą elgesį, esant pakviestam į svečius. Jis kalba abstrakčiai, naudodamas sąlyginį laiką, kad nesudarytų įspūdžio, būk darąs priekaištą čia pat buvusiems svečiams, kurie rinkosi pirmąsias vietas.

[8-11]Jēzus nurodo, jog svečiuose nereikētų rinktis pirmųjų vietų. Viena, kad nepadarytum nemalonumo nei šeimininkui, nei sau; jei anas būtų priverstas paprašyti užleisti vietą atējusiam garbingesniam svečiui. Antra, kad bevelytum būti kuklūs ir nuolankūs, žinodami, jog Dievo akyse tie, kurie save laiko pirmaisiais, gali būti paskutinieji, ir priešingai. Mat, Dievui artimi yra nuolankieji. Juk ir pats Dievo Sūnus yra « romus ir nuolankios širdies » /Mt 11,29/.

[12-14]Pagaliau Jēzus kreipēsi į patį šeimininką ir jam davē pamokymą, kaip turētų rôdyti ir vykdyti savo vaišingumą bei geraširdiškumą. Matyt, svečių tarpe buvo daug šeimininko draugų, giminių ir kitų, kurie kokiu

būtų tau atsilyginta. 13 Bet, kai rengtum vaišes, pakviesk beturčius,
luošus, raišus, aklus, 14o būsi palaimintas, nes jie neturi kuo tau atsily-
ginti; bus tau atlyginta teisiųjų prisikėlime.»
15O vienas iš vaišių dalyvių, tai išgirdęs, jam sakė: « Palaimintas, ku-
ris vaišinsis Dievo karalystėje!» 16Jis jam tarė: «Vienas žmogus rengė
didelę puotą ir pakvietė daug svečių. 17Vaišių laiku siuntė savo tarną
sakyti kviestiesiems: — Ateikite, nes jau paruošta!» — 18Ir ėmė visi
kaip vienas atsikalbinėdami teisintis. Pirmasis jam sakė: — Nusipirkau
dirvą, ir turiu būtinai, nuėjęs, ją apžiūrėti. Prašau tave, laikyk mane pa-
teisintu. — 19O kitas tarė: — Pirkau penkis jungus jaučių, ir einu jų
išmėginti. Prašau, laikyk mane pateisintu. — 20 Ir kitas sakė: — Ved-
žiau žmoną, ir todėl negaliu ateiti. — 21Tarnas, sugrįžęs, papasakojo
šitai savo ponui. Tuomet šeiminkas, supykęs tarė savo tarnui: — Sku-
biai eik į miesto aikštes bei gatveles ir atvesk čia elgetas, luošus, aklus
ir raišus. — 22Ir tarnas sakė: — Pone, padaryta, kaip pasakei, bet dar
yra vietos. — 23Tai šeiminkas sakė tarnui: — Išeik į kelius bei patvorius

---

nors būdu buvo jam artimi ar naudingi. Greičiausiai ir Mokytoją jis buvo pakvietęs, turėdamas kokių nors išskaičiavimų. Jēzus nurodo, jog gerašir-diškumą reikia vykdyti be išskaičiavimų, siekiant vien gera daryti artimui, ir laukiant atlyginimo tik iš Dievo amžinybēje.

15Kai Kristus priminē, jog reikia siekti atpildo ne pas žmones, bet pas Dievą, vienas iš vaišių dalyvių, norēdamas parodyti, jog ir fariziejams buvo artima dangiškų vaišių idēja, prabilo ir pareiškē, jog laimingas yra tas, kuris taps dangiškos puotos dalyviu.

16Jēzus į šį fariziejaus pareiškimą atsakē panašybe apie vaišes ir pakviestuosius į jas. Panašybe Jēzus siekē įspēti fariziejus, kad nemanytų, jog jie užtikrintai bus anų dangiškų vaišių dalyviai. Dievas, tiesa, kviečia visus į savo dangiškas vaišes, bet, deja, nevisi jo kvietimą priima. Daug kas daugiau rūpinasi žemiškais dalykais, negu dangiškomis vaišēmis.

17Dievas nuo amžių parengē žmonēms dangaus džiaugsmą. Jis kvietē per savo siųstuosius pranašus pirmoje eilēje išrinktąją savo tautą, kad būtų pirmieji ano dangiško džiaugsmo dalyviai. Laikui atējus, kai vaišēs turējo prasidēti, Dievas siuntē Viengimį savo Sūnų /Iz 42,1; 52,13/, kad praneštų kviestiesiems, jog atējo metas ateiti ir sēstis prie išganymo stalo.

18-20Jēzus — Dievo siųstasis kvieslys — atējo. Jis skelbia, jog išganymo vaišių stalas jau parengtas. Jis kviečia ateiti ir vaišintis išganymo malonēmis, tikint į jį ir priimant jo skelbiamą išganymo Naujieną. Bet va, staigmena. Kviečiamieji vienas po kito, it būtų susitarę, kvietimą atmeta dēl įvairių žemiškų motyvų. Šiuo Jēzus daro aiškų priekaištą fariziejams ir žydų vyresniesiems.

21-23Mozēs Įstatymas reikalavo, kad visa, kas buvo skiriama Dievui, neturētų jokio trūkumo. O taip pat ir žmogus, kuris turēdavo atlikti Dievui tarnybą, privalējo apsivalyti, kad būtų laisvas nuo betkokio susitepimo /Kun 21,17.23; 22,20/. Esenai, kaip tai matyti iš Khumra dokumentų, į mesijaninę bendruomenę nepriimdavo tų, kurie turējo kokius nors fizinius trūkumus, kaip luošieji, raišieji, aklieji ir p. Kristus panašybe nurodo, jog į mesijaninę karalystę bus pakviesti ne tik sveikieji, bet ir tie, kurie yra su trūkumais. Aišku, turima mintyje dvasiniai trūkumai. Į mesijaninę taigi karalystę bus pakviesti ir užims joje vietas ne tik vadinamieji teisieji, bet ir nusidējēliai: tikri ar tariamieji, t.y. kurie tokiais buvo laikomi, kaip muitininkai, pagonys ir su jais bendraujantieji. Tiesa, visų pirma Dievas kviečia į mesijaninį džiaugsmą rinktinius svečius, būtent, išrinktosios tautos vaikus; bet šiems, kvietimo nepriimant, į jų vietą jis sukvies tuos, kurie buvo pasaulyje be išganymo pažadų ir be Dievo; kurie skendējo nuodēmēse ir netikējimo tamsybēse /Ef 2, 11ss/

ir priversk ateiti, kad mano namas būtų pripildytas. — [24]Mat, sakau jums, jog nė vienas iš anų pakviestųjų žmonių neragaus mano vaišių.»

5. Ištikimybė Jėzui, atsižadant visko

[25]O su juo ėjo gausios minios. Ir, atsigręžęs, jis kalbėjo jiems: [26]« Jei kas ateina pas mane ir neatsisako mylėti savo tėvą, motiną, žmoną, vaikus, brolius, seseris ir net savo gyvybę, negali būti mano mokinys. [27]Kas neneša savo kryžiaus ir neseka manimi, negali būti mano mokinys. [28]Juk kas nors iš jūsų, norėdamas statyti bokštą, argi, atsisėdęs, pirma neapskaičiuoja išlaidų, ar turi iš ko užbaigti? [29]Kad kartais, padėjus pamatą ir negalint užbaigti, visi matantieji nepradėtų jį pajuokti, [30]sakydami: — Šitas žmogus pradėjo statyti ir negali užbaigti! — [31]Arba kuris karalius einąs į mūšį prieš kitą karalių, negi, atsisėdęs, pirmiau nesvarsto, ar yra pajėgus su dešimčia tūkstančių stoti prieš tą, kuris ateina prieš jį su dvidešimčia tūkstančių? [32]Jei ne, tai, anam dar toli esant, pasiuntęs pasiuntinius, teiraujasi apie taiką. [33]Panašiai taigi kiekvienas

---

[24]Prie panašybēs Jēzus priduria, įspēdamas, kad niekas neturētų iliuzijų išsigelbēti, jei atmeta Dievo kvietimą: jei atmeta jį-Dievo Siųstąjį ir jo skelbiamą išganymo Evangeliją, nors jis būtų žydas, fariziejus ar sinedristas.

[25-26]Jēzus keliavo toliau Jeruzalēs link. Jį sekē gausi minia. Ko jie laukē ir tikējosi iš jo ? — Stebuklų! Pasiskelbimo karaliumi ir išlaisvinimo iš romēnų! Mesijaninēs, bet žemiškos, karalystēs įsteigimo bei paskelbimo! — Jēzus jautē pareigą įspēti visus ir kiekvieną, ko jie turējo ir ko neprivalējo iš jo laukti ir tikētis. Taigi jis prabilo į minią ir įspējo, jog nē vienas nelauktų iš jo kokių nors žemiškų privilegijų bei gērybių. Priešingai, sekti jį reiškia atsižadēti žemiškų vertybių; reiškia atsisakyti net ir švenčiausių meilēs jausmų artimiausiems asmenims. Jēzus, tiesa, nepaneigia ir neatmeta žemiškos meilēs jausmų, bet jis pabrēžia, kad šie jausmai turi būti palenkti ir paaukoti Dievui ir jam, kaip Dievo Sūnui. Jei kas statytų žmogišką meilę virš Dievo ir jo, tas nebūtų jo vertas. — Gr. žodis misteo — čia yra imtinas prasme: « atsisakyti meilēs », o ne, kaip kiti verčia, « neapkęsti.» Aišku, kur nēra meilēs, ten kur yra neapykanta. Atsisakyti tačiau meilēs žmonēms, kad ją paaukotume Dievui, dar nereiškia neapkęsti žmonių. Jokios abejonēs nēra, kad Kristus jokiu būdu nereikalauja, kad jo sekējai turētų neapykantą saviesiems, bet verčiau reikalauja, kad aukščiausia meilē turi būti skirta jam, net jei tai reikštų atimti dalį ar visą meilę nuo artimųjų; vadinasi, dēl Kristaus, kad jį galētume sekti, reikia atsižadēti savųjų.

[27]Jēzus toliau įspēja, jog dēl jo reikia noriai prisimti ir pakęsti visokius sunkumus. Ištikimybē Kristui kiekvienam turi būti virš visko, nors tai pareikalautų ne tik kančių, bet net ir mirties.

[28-32]Jēzus įspēja, kad kiekvienas iš anksto žinotų, kas jo laukia, jei jis ryžtųsi jį sekti. Kiekvienas tad turi apsispręsti ir pasiryžti, o, pasiryžęs, ištesēti; nes būtų tikra nelaimē, kartą pasiryžus, paskui neištesēti, atkristi. Kaip žmogus, pasiryžęs statyti pastatą, gerai apsigalvoja, ar turēs iš ko jį pastatyti; taip ir tas, kuris ryžtasi sekti Jēzų, turi gerai apsigalvoti, ar pajēgs j sekti, žinant, kad sekimas pareikalaus didelių pastangų, dideles aukos. Kaip kiekvienas karo vadas, prieš leisdamasis į kovos žygį, pirma apskaičiuoja, ar bus pajēgus laimēti mūšį; taip ir kiekvienas tas, kuris ryžtasi sekti Jēzų, turi iš anksto apsisvarstyti, ar pajēgs pernešti visus sunkumus, kurių reikalauja Kristaus sekimas.

[33]Jēzus dar kartą pabrēžia, jog, kas nori būti jo mokiniu, turi atsižadēti ne tik kai kurių žemiškų gērybių, bet visko, ką tik turētų. Sekti Kristų reiškia palikti visa; reiškia žvelgti vien į dangų ir dēl jo atsižadēti viso kito.

iš jūsų, kuris neatsižada viso, ką turi, negali būti mano mokinys. [34]Druska juk yra geras daiktas! Bet jei išdvoktų ir druska, kuo bus įsūdijama? [35]Nei į dirvą, nei į mėšlą ji tinka. Ji išmetama laukan. Kas turi ausis klausytis, teklauso.

6. Panašybės apie Dievo gailestingumą

15. [1]O jo pasiklausyti artindavosi visi muitininkai ir nusidėjėliai.
[2]Ir murmėjo fariziejai bei Rašto žinovai, sakydami: « Šitas priima nusidėjėlius ir su jais vaišinasi.» [3]O jis pasakė jiems šitą panašybę, tardamas:

«Kas iš jūsų, turįs šimtą avių ir praradęs jų vieną, nepalieka dykumoje devyniasdešimt devynių ir neina paskui dingusiąją, kol ją suranda? O, suradęs, džiaugdamasis užsideda ant savo pečių [6]ir, parėjęs namo, sukviečia prietelius bei kaimynus, jiems sakydamas: — Džiaukitės su manim, nes suradau savo avį, kuri buvo dingusi! — [7]Sakau jums, taip ir danguje bus daugiau džiaugsmo dėl vieno atgailojančio nusidėjėlio, negu dėl devyniasdešimt devynių teisiųjų, kurie nėra reikalingi atgailos».

[8]Arba kuri moteris, turinti dešimt drachmų, jei prarastų vieną, negi neužsidega žiburio, neišgriozdžia namų ir neieško kruopščiai, kol suranda?
[9]Ir, radusi sušaukia drauges bei kaimynes, sakydama: — Džiaukitės su manim, nes atradau drachmą, kurią buvau pametus. — [10]Taip, sakau

---

[34-35]Jēzus taip pat pakartotinai įspēja dēl eventualaus atkritimo tragiškų pasekmių. Savo sekējus Jēzus palygina druskai. Jei druska nustoja savo sūrumo, ji tampa nepataisomai sugedusi, ir negali būti niekur panaudojama, nustoja visos savo vertēs, ir telieka ją tik išmesti laukan. Panašiai yra ir su neištikimais jo sekējais. Jei kuris iš jo sekējų atkrinta, neištesa, jis pasidaro niekam tikęs, ir drauge tiek atsakingas, kad negali tikētis būti priimtas į dangaus karalystę; nes jis paniekina gautą pašaukimo malonę, ir taip nusikalsta prieš Šv. Dvasią. /Plg Lk 12,10/

15. [1]Žydai į Jēzų atsinešē dvejopai. Muitininkai ir nusidējēliai beveik visi noriai ējo prie jo, jo klausēsi ir jį gerbē. O fariziejai ir tautos vyresnieji jį kritikavo, jam priešinosi, jį smerkē ir planavo nužudyti.

[2]Fariziejai ir Rašto žinovai priekaištavo Jēzui, kam jis palaikąs ryšius su nusidējēliais, kas jų manymu buvo neleistina, ypač kad jis dējosi mokytoju.

[3]Atsakydamas į fariziejų priekaištus, Jēzus teisina savo elgesį, nurodydamas, jog reikia būti gailestingiems, kaip yra gailestingas dangiškasis Tēvas. Jēzus iškelia Dievo gailestingumą panašybēmis.

[4-7]Pakelyie matēsi avių kaimenēs. Jēzus pasinaudoja proga, kad, imdamas vaizdą iš kasdienio gyvenimo, parodytų Dievo gailestingumą. Piemuo juk, apsižiūrējęs, kad trūksta kaimenēje vienos avies, palieka kaimenę ir eina ieškoti paklydusios, kol ją suranda, o suradęs ją grąžina į kaimenę džiaugdamasis ir savo džiaugsmu dalinasi su savo prieteliais. Panašiai yra su Dievu. Dievas ir dangus džiaugiasi, kai paklydęs nusidējēlis daro atgailą ir grįžta prie ištikimųjų jo vaikų, prie gerųjų avelių. Jēzus kitomis progomis pats save pristatē kaip Gerąjį Ganytoją, kuris saugoja savo aveles, jomis rūpinasi ir eina ieškoti paklydusiųjų /Jon 10,1-16/

[8-10]Dievo gailestingumą Jēzus pavaizduoja kita panašybe apie pamestąją drachmą. Moteris, turinti dešimt drachmų, jei pameta vieną, jos ieško išgriozdama visus namus. Ir, kai randa, džiaugiasi ir savo džiaugsmu dalinasi su savo draugēmis. Panašiai yra su Dievu. Kaip ana moteris, atradusi drachmą, taip ir Dievas džiaugiasi, kai prie jo per atgailą grįžta nusidējēlis. Dievas ne tik džiaugiasi, kai prie jo grįžta prarastasis sūnus; jis

jums, kyla džiaugsmas pas Dievo angelus dėl vieno nusidėjėlio darančio
atgailą.»
11Jis dar sakė: «Vienas žmogus turėjo du sūnu. 12Jaunesnysis jų
tarė tėvui: — Tėve, atiduok man mano dalį. — Ir jis padalino jiems
turtą. 13Kelioms dienoms praslinkus, jaunesnysis sūnus, susirinkęs visa,
iškeliavo į tolimą, šalį. Tenai, nesaikingai gyvendamas, išleido visa, ką
turėjo. 14O, kai jis buvo visa išleidęs, aname krašte kilo didelis badas,
ir jis pradėjo stokoti. 15Nuėjęs, tad pristojo pas vieną ano krašto gyven-
toją, kuris jį pasiuntė į savo laukus kiaulių ganyti. 16Jis geidė pripildyti
savo pilvą bent žiogmedžio ankštimis, kurias kiaulės ėdė, bet niekas jam

---

dar daro visa, kad ieškotų ir susirastų paklydėlį bei jį sau gražintų. Ne tik Dievas, bet ir visas dangus džiaugiasi dēl nusidējėlių grįžimo. Taigi ir fariziejai, jei jie būtų tikri Dievo vaikai, turētų, užuot priekaištavę, džiaugtis, kad Jēzus stengiasi grąžinti dangiškajam Tēvui paklydusius jo vaikus. — D r a c h m a graikų piniginis vienetas atatinkąs lotyniškam-romēniškam denarui /Mt 20,2/. Tai piniginis vienetas, kurio vertē buvo tolygi darbininko dienos užmokesčiui.

11Dar ir trečia panašybe Jēzus iškelia bei išryškina Dievo gailestingumą. Dievo gerumas bei jo gailestingumas yra tiek didelis, kad jo nepajēgia suprasti nei palaidūnas, nei gerasis sūnus. Palaidūnas-nesitiki galēsiąs būti priimamas kaip sūnus, todēl prašosi būti priimamas kaip tarnas. Gerasis-tēvo gerumą laiko viršijančiu ribas, prasilenkenčiu su teisingumu. Taip, dangiškojo Tēvo gerumas ir atlaidumas yra nesuvokiamai didelis. O vis dēl to reikia, kad palaidūnas grįžtų ir prašytųsi priimamas. Žmogaus išganymas taigi priklauso ne vien nuo Dievo, bet taip pat ir nuo žmogaus. Dievas atleidžia ir dovanoja nusidējēliui, bet tik tada ir tik su ta sąlyga, jei jis gailisi, ryžtasi taisytis ir grįžta pas dangiškąjį savo Tēvą.

12Pagal Įstatymą /AtĮ 21,17/ pirmgimis sūnus paveldēdavo du trečdalius tēvo palikimo. Vyresnysis sūnus paprastai pasilkdavo gyventi tēviškēje, ir tēvui mirus, perimdavo valdyti tēviškę. Jaunesnysis sūnus, jei jis būdavo tik vienas, paveldēdavo trečdalį tēvo turto, bet paprastai apleisdavo tēviškę ir įsikurdavo kur nors kitur. Kartais tēvas, jei rasdavo reikalinga, atiduodavo jaunesniajam savo sūnui jam skirtą palikimą išanksto, t.y. dar gyvas būdamas.

13Sūnus palaidūnas, gavęs savo dalį, palieka tēvo namus ir vyksta į svetimą, pagonišką šalį. Tai tipiškas nusidējelio paveikalas. Kiekvienas nusidējēlis apleidžia Dievą, atsitolina nuo jo ir atsiduria velnio karalystēje.

14-15Kai žmogus nusigręžia nuo Dievo ir skendēja nuodēmēse, Dievui nelieka kitos priemonēs jį susigrąžinti ir išgelbēti, kaip tik siųsti nelaimes, prislēgti skausmais. Kaip fizinis skausmas yra tikra apsauga mūsų kūnui, nes įspēja dēl gręsiančios negalios ir verčia gydytis bei saugotis; taip visokeriopa žemēs gyvenimo nedalia yra tikra apsauga sielai, nes verčia nusigręžti nuo nuodēmēs, kuri visada neša žalą; ir atsigręžti į Dievą, iš kurio užtikrintai galima gauti visokeriopą pagelbą. Palaidūnas tai išgyvena ir patiria. Bado ir pažeminimo prislēgtas, jis atsimena tēvą ir laimingas tēviškēje praleistas dienas. — K i a u l ē žydams yra suteptas gyvulys. Ganyti kiaules žydui buvo aukščiausias pažēminimas /Mt 8,30/.

16Palestinoje auga erškietinių šeimai priklausąs augalas, vadinamas-ebraiškai charub, graikiškai keratia, vokiškai šv. Jono duonos medis, mūsiškai žiogmedis. Jis veda ankštinius vaisius. Jie, kai žali, yra kartūs, bet, sudžiovinti, yra valgomi. Vargingi žmonēs, neturēdami geresnio maisto, juos kramto ir jais maitinasi. Manoma, kad šv. Jonas, gyvendamas tyruose, maitinosi šio augalo vaisiais. Todēl pas vokiečius pats augalas ir gavo šv. Jono duonos vardą. Žalios ankštys duodamos gyvuliams. Jas ēda ir kiaulēs. Palaidūnas būtų noriai jas valgęs, bet niekas jam nei jų nedavē.

nedavė. [17]O, apsimąstęs, pasakė: — Kiek mano tėvo samdinių yra pertekę duona, o aš čia mirštu iš bado! [18]Pakilęs, eisiu pas savo tėvą ir jam sakysiu: — Tėve, nusikaltau dangui ir tau. [19]Neesu vertas vadintis tavo sūnumi. Padaryk mane vienu iš savo samdinių. [20]Ir, pakilęs, nuėjo pas savo tėvą. Ir jam dar toli esant, tėvas jį pamatė ir susigraudino; pribėgęs, jis puolė jam ant kaklo ir jį pabučiavo. [21]Sūnus gi jam tarė: — Tėve, nusidėjau dangui ir tau! Nebesu vertas vadintis tavo sūnumi. — [22]O tėvas sakė savo tarnams: — Greitai atneškit gražiausią drabužį ir apvilkite jį. Duokite jam žiedą ant rankos ir kurpes ant kojų. [23]Atveskite nupenėtą veršį, papiaukite jį ir, vaišindamiesi, linksminkimės. [24]Mat, šis mano sūnus buvo miręs ir atgijo, buvo prapuolęs ir atsirado. — Ir jie ėmė pokyliauti.

[25]« O jo vyresnysis sūnus buvo laukuose, ir, kai, grįždamas, prisiartino prie namų, išgirdo muziką ir dainavimą. [26]Pasišaukęs vieną iš tarnų, jis teiravosi, kas tai būtų. [27]O jis jam sakė: — Sugrįžo tavo brolis, ir tavo tėvas, kadangi jo sveiko salaukė, papiovė nupenėtą veršį. — [28]Jis gi supyko ir nenorėjo įeiti. O tėvas, išėjęs jį prašė. [29]Bet jis, atsakydamas, tarė tėvui: — Štai tiek metų tau tarnauju ir niekad neperžengiau tavo įsakymo, ir man niekados nedavei nė ožiuko, kad pasilinksminčiau su savo draugais. [30]O, kai parėjo šitas tavo sūnus, kuris su kekšėmis pra-

---

[17-19]Bado prislėgtas palaidūnas pradeda galvoti: prisimena tėvą ir gėrybių pilnus jo namus; ryžtasi grįžti. Žino esąs nusikaltęs, bet tikisi, kad tėvas pasigailės ir priims, jei ne kaip sūnų, tai bent kaip darbininką.

[20]Mylinti širdis nujaučia mylimojo mintis ir veiksmus. Mylįs tėvas nujaučia sūnaus grįžimą. Tėvas laukia grįžtančio sūnaus palaidūno. Jis žiūri, dairosi, nerimauja, ar nepamatys grįžtančio, nors ir nusikaltusio, bet mylimo vaiko. Kaip anas tėvas ilgisi ir laukia grįžtančio sūnaus palaidūno, taip ir Dievas ilgisi ir laukia kiekvieno nusidėjėlio, kad jis atgailaudamas grįžtų pas jį.

[21]Palaidūnas prisipažįsta nusidėjęs ne tik tėvui, bet ir Dievui. Jis įžeidė tėvą, jį apleisdamas; jis įžeidė Dievą, nelaikydamas įsakymo mylėti tėvą ir motiną /AtĮ 5,16/. Nuodėmė taigi nėra vien subjektyvus reiškinys, liečiąs tik nusidedantį. O ne! Nuodėmė liečia kitus žmones ir patį Dievą. Nuodėmė savo pasėkomis neigiamai veikia į žmones ir žemės gyvenimą. Nuodėmė įžeidžia Dievą ir kenkia išganymo vyksmui. Juk visi esame vieno Mistinio Kristaus Kūno nariai. Vienas netinkantis sąnarys kenkia visam Kūnui. Todėl nė vienas tėra tik sau, ir neturi teisės sakyti, galįs elgtis, kaip jam patinka.

[22-23]Nors sūnus palaidūnas prašosi priimamas kaip samdinys, bet tėvas jį priima kaip sūnų. Jis įsako tarnams, kad jam tarnautų: kad jį aprengtų ir papuoštų, kaip dera jo rangui. Tėvas taip pat liepia surengti vaišes, kad visi džiaugtųsi ir linksmintųsi, sulaukus dingusio sūnaus.

[24]Kaip tėvas džiaugiasi sulaukęs dingusio sūnaus palaidūno, taip ir Dievas džiaugiasi, sulaukęs grįžtančio nusidėjėlio. Mat, nusidėjėlio grįžimas yra tikras žuvusiojo atradimas, paklydusiojo sugrįžimas, mirusiojo prisikėlimas dangui.

[25-27]Vyresnysis, ištikimasis, sūnus, baigęs darbą laukuose, grįžo namo; o, prisiartinęs, išgirdo muzikos ir dainų bei šokių aidus. Nustebęs, teiravosi, kas čia dedasi. Vienas iš tarnų pasakė, kad jo brolis sugrįžo.

[28-30]Sužinojęs, jog yra sugrįžęs jo brolis, ištikimasis sūnus, užuot džiaugęsis, užuot skubėjęs jį pasveikinti, supykęs, priekaištauja tėvui, kam jis pasirodė pernelyg atlaidus palaidūnui. Jis atsisako vaišintis ir džiaugtis su pokyliaujančiais. Tėvas, išėjęs, jį prašo eiti į vidų ir linksmintis su kitais. Iš čia seka, kad Dievas yra atlaidesnis nusidėjėliams, negu žmonės; kad Dievas kviečia ir ragina žmones būti atlaidiems vieni kitiems.

lėbavo visą tavąjį turtą, papiovei jam peniukšlį. — [31]Jis gi jam sakė: — Sūnau, tu visuomet esi su manim, ir visa, kas mano, yra tavo. [32]Bet reikėjo linksmintis ir džiaugtis, nes šis tavo brolis buvo miręs ir atgijo, buvo prapuolęs ir atsirado.»

7. Panašybės apie amžinybę

16. [1]O kalbėjo jis ir mokiniams: «Buvo vienas turtingas žmogus, kuris turėjo prievaizdą, ir šitas buvo jam apskųstas, kad eikvojąs jo turtą. [2]Pasišaukęs tad jį, jis tarė jam: — Kas yra tai, ką girdžiu apie tave? Duok apyskaitą iš savo prievaizdavimo, nes jau nebegalėsi prievaizdauti. — [3]O prievaizdas sakė pats sau: — Ką darysiu, kad mano ponas atima iš manęs prievaizdavimą? Kasti neįstengiu, elgetauti gėdijuosi. [4]Žinau, ką darysiu, kad, kai būsiu atleistas iš prievaizdystės, priimtų mane į savo namus. [5]Ir, pasišaukęs vieną po kito savo pono skolininkus, sakė: — Pirmajam: — Kiek privalai mano ponui? — [6]O jis tarė: — Šimtą statinių aliejaus. — Jis gi jam sakė: — Imk savo raštą ir, atsisėdęs, greitai rašyk — penkiasdešimt. — [7]Paskui sakė kitam: — O tu

---

[31]Kiek kartų žmonės priekaištauja Dievui, lyg jis žemės gyvenime permažai esąs duosnus geriesiems savo vaikams; lyg nusidėjėliams šiame gyvenime būtų lengviau ir jie patirtų daugiau sekmės, negu teisieji. Į šiuos priekaištus Dievas visada ir kiekvienam atsako ano tėvo žodžiais: «Sūnau, tu visada esi su manim, ir visa, kas mano, yra tavo.»

16. [1]Pakalbėjęs visiems, Jėzus kreipiasi į mokinius ir juos moko panašybėmis apie amžinybę. Pirmoje iš panašybių kalbama apie apsukrųjį prievaizdą. Šia panašybe, kurią vien Lukas paduoda, Jėzus moko, kaip reikia naudotis žemiškomis gėrybėmis: jos neturi pasidaryti mums tikslas, bet privalo būti tik priemonė laimėti dvasinėms vertybėms danguje.

[2]Kiekvienas žmogus žemės gyvenime nėra savininkas turimų gėrybių, o tik prievaizdas. Visa, ką turime, gauname juk iš Dievo. Tesingai Paulius klausia Korintiečius: «O ką turi, ko nebūtum gavęs? O, jei esi gavęs, kam giriesi, lyg kad nebūtumei gavęs» /1Kor 4,7/. Kadangi visa esame gavę iš Dievo, tai Dievui kartą privalėsime duoti payskaitą, kaip būsime panaudoję jo mums duotas gėrybes.

[3-4]Prievaizdas, sužinojęs, kad būsiąs iš pareigų atleistas, susirūpina dėl savo ateities. Dirbti sunkų fizinį darbą nesijaučia esąs pajėgus, o elgetauti gėdijasi. Taigi, apsimąstęs, ryžtasi griebtis gudrumo, kad galėtų užsitikrinti pragyvenimą, kai neteks tarnybos. Kol dar yra prievaizdas, imasi daryti gera kitiems, kad kai bus reikalingas pagelbos, galėtų gauti paramos iš tų, kuriems bus padaręs gero.

[5-6]Pradeda tad šaukti pas save pono kumečius ir kiekvienam jų sumažina duoklę, kurią privalėjo suteikti savininkui. Palestinos kalnuose auginama alyvmedžiai. Alyvos derlius tenai buvo visada palyginamai geras. Išspaustą alyvą supildavo ir laikydavo mediniuose induose-statinėse, kurių kiekviena talpindavo apie 38 litrus. Ebraiškas bath-graikiškas batos tai skysčių saikas atatinkąs romėniškoms 72 sektarijoms /Plg Jos. Fl., Ant. VIII, 2.9/.

[7]Javų saikas pas žydus buvo kor — graikiškas koros. Kor buvo taip pat saikas skysčiams matuoti. Jis atatiko mūsų 450 litrų — 90 angliškų galionų. Nuomininkai ar pusininkai paprastai turėdavo duoti didelę duoklę savininkui. Kiek tokios duoklės galėjo būti teisingos, sunku spręsti. Prievaizdai visada galėjo daryti «savo teisybę», — kaip savo, taip ir nuomininkų naudai. Taip pasielgė ir Evangelijos prievaizdas. Sumažindamas duoklę, jis galvojo nepadarysiąs skriaudos savininkui, nes jis ir taip turėjo gauti didelę duoklę. Iš kitos pusės, darydamas gera pavaldiniams, jis tikėjosi užsitikrinti jų prieteliškumą ir eventualią pagelbą, jei jos būtų reikalingas.

kiek esi skolingas? — Tas gi tarė: — Šimtą saikų kviečių. — Jam sako:
— Imk savo raštą ir rašyk-aštuoniasdešimt. — [8]Ir pagyrė ponas suktąjį
prievaizdą, kad jis gudriai pasielgęs. Mat, šio pasaulio vaikai santykyje
su savaisiais yra gudresni už šviesos vaikus. Ir aš jums sakau: — Dary-
kite sau prietelių suktybės pinigu, kad, kai jis išsibaigs, priimtų jus į amži-
nąsias padangtes. [10]Kas yra ištikimas mažmožiuose, yra ištikimas ir
dideliuose dalykuose; ir, kas yra nesąžiningas mažmožiuose, yra nesąži-
ningas ir dideliuose dalykuose. [11]Jei tad nebuvote ištikimi suktybės
pinige, kas jums patikės tikrąjį turtą? [12]Ir jei nebuvote ištikimi sveti-
mame, kas jums duos jūsąjį?»

[13]« Nė vienas tarnas negali tarnauti dviem ponams, nes arba vieno
nekęs ir kitą mylės; arba prie vieno laikysis ir kito nepaisys. Negalite
tarnauti Dievui ir pinigui.»

[14]O fariziejai girdėjo visa tai ir, būdami gobšūs, šaipėsi iš jo. [15]Ir

---

[8]Ponas, sužinojęs, kaip buvo pasielgęs jo prievaizdas, pripažino jo gudrumą ir jį dėl to pagyrė. Pasakęs panašybę. Jėzus nurodo ir pabrėžia jos pamokomąją prasmę. Mat, jei žmonės, rūpindamiesi žemiškomis gėrybėmis, parodo tiek daug apsukrumo ir gudrumo, tai kaip juo labiau apsukrumo ir gudrumo turėtų būti rodoma ir naudojama, siekiant dvasinių vertybių, kurios yra nepalyginamai didesnės, nes užtikrina amžinąjį gyvenimą /Mt 6,25.33; 16,26/. Deja, Jėzus turi pripažinti, jog tie, kurie siekia žemiškų gėrybių, neretai yra gudresni už tuos, kurie gyvena dvasiniais siekiais. Pasaulio vaikai yra gudresni, siekdami užsitikrinti žemišką gyvenimą, negu Dievo vaikai, rūpindamiesi laimėti amžinąjį gyvenimą. O dangaus gyvenimui laimėti daug gali praversti žemiškos gėrybės, jei jas naudojame artimo meilės darbams vykdyti /Mt 6,19-21; 25,34-40/.

[9]Jėzus todėl skatina visus neatmesti ir neniekinti žemiškų gėrybių, bet jomis išmintingai naudotis, darant gera kitiems, vykdant artimo meilės darbus, kad taip laimėtume dangų: kad, kai žemė mums jau netarnaus, kai būsime pakviesti į amžinybę, būtume priimti gyventi dangiškose padangtėse.

[10-12]Jėzus paaiškina pastebėdamas, jog panašybės šeimininko pagyrimas sukto prievaizdo gudraus elgesio neturi būti suprastas, tarsi būtų galima neteisingai elgtis žemiškų turtų tvarkyme. Tiesa, žemiškos gėrybės, lyginant jas su dvasinėmis vertybėmis, yra tik mažmožiai, tačiau ir mažmožiuose privalu būti teisingiems ir garbingiems; nes, kas pradeda būti nesąžiningas mažmožiuose, neišvengiamai tampa neteisingu ir dideliuose dalykuose. Jei tad žmogus rodosi nesąžiningas žemiškuose dalykuose, kaip Dievas galės jam patikėti dvasines vertybes? Kad Dievas suteiktų mums dvasinių vertybių, kurios veikia mumyse ir yra tikra mūsų nuosavybė, reikia, kad mes pasirodytume sąžiningi žemiškų gėrybių naudojime, kurios nėra mūsų suosavybė, kurių mes esame tik prievaizdai, ir kurios mums tarnauja tik kaip priemonė amžinoms vertybėms laimėti.

[13]Kristus, atkreipęs dėmesį, jog yra dvejopos vertybės: medžiaginės ir dvasinės, pastebi ir įsako rinktis tarp šių vertybių vieną ar antrą. Reikia rinktis arba Dievą, arba pasaulį; dangų arba žemę. Mat, abiem tarnauti, abiejų laikytis neįmanoma.

[14-15]Fariziejai, girdėdami šiuos Kristaus žodžius, tyčiojosi iš jo, prikišdami, kad jis nežinąs Įstatymo. Mat, Įstatymas /AtĮ 28,1-14/ žadėjo bei užtikrino žemiškas gėrybes tiems, kurie laikėsi Dievo ir pildė jo valią. Fariziejams taigi žemiškų gėrybių turėjimas buvo įrodymas, kad jie yra Dievo palaiminti, ir todėl teisūs Dievo ir žmonių akyse. Kristus šį jų galvojimą atmeta. Žmonės, tiesa, vertina pagal išorę, bet Dievas sprendžia pagal žmogaus vidinį nusiteikimą, taip kad neretai, kas išorėje žmonėms atrodo kilnu, Dievo akyse yra biauru, nes jis mato ne tik darbus, bet ir intencijas, nusiteikimus bei siekimus.

jis jiems tarė: « Jūs laikote save teisiais žmonių akivaizdoje, bet Dievas
mato jūsų širdis; nes, kas žmonėms prakilnu, Dievo akivaizdoje biauru.»
16« Įstatymas ir pranašai-iki Jono. Nuo to skelbiama Dievo karalystė,
ir kiekvienas jėga veržiasi į ją. 17Tačiau lengviau dangui ir žemei praeiti,
negu vienam brūkšneliui iškristi iš Įstatymo.»
18« O kiekvienas, kuris paleidžia žmoną ir veda kitą, svetimoteriauja;
ir, kuris vyro paleistąją veda, svetimoteriauja.»
19O buvo vienas turtingas žmogus; jis vilkėjo purpura bei ploniausia
drobe ir kasdien ištaigingai lėbaudavo. 20Vienas gi elgeta, vardu Lozo-
rius, tysojo prie jo vartų, aptekęs žaizdomis 21ir trokštąs pasisotinti vien
trupiniais krintančiais nuo turtuolio stalo, o net ir šunes, atbėgę, laižy-
davo jo žaizdas. 22Atsitiko gi, kad elgeta mirė ir buvo angelų nuneštas
į Abraomo prieglobstį. Mirė taipogi turtuolis ir buvo palaidotas. 23Ir

---

16-17Įstatymas, tiesa, žadējo žemišką palaimą ištikimiesiems Dievo vaikams. Bet tai buvo tik iki Jono Krikštytojo. Nuo Jono prasideda naujas Įstatymas. Jį skelbia bei duoda Kristus. O naujas Įstatymas ištikimiesiems žada ne žemiškas gērybes, o verčiau reikalauja jų atsižadēti; žada ne malonumus, bet kryžių ir per jį išganymą. Jēzus tačiau priduria, jog niekas neturi galvoti, kad S. Testamentas esąs panaikintas. Ne. Kristus atējo ne panaikinti, o įvykdyti Įstatymą visoje jo pilnybēje /Mt 6,18/.

18S. Įstatymas turi būti įvykdytas visam savo pirmykščiame tobulume. Šitai liečia ir moterystę. Moterystē savo prigimtini ir Dievo valia yra nesuardoma. Įstatyme tačiau, dēl žydų širdies kietumo, Mozē leido kai kuriais atvejais atstumti žmoną. Jēzus tačiau Naujame savo Įstatyme grąžina pirmykštį griežtumą, skelbdamas moterystes nesurdomumą.

19Panašybe apie turtuolį ir Lozorių Jēzus moko, jog reikia žemiškomis gērybēmis dalintis su tais, kurie jų stokoja. Jis taip pat siekia nurodyti, kad nereikia nusiminti, nei priekaištauti, jei kas žemēje turi mažiau gērybių ar neturi jų pakankamai. Mat, galutinį teisingumą Dievas įvykdys amžinybēje. Žemēje nuskriaustiesiems Dievas atlygins danguje, o tuos, kurie žemēje lēbauja, gyvendami pertekliuje, ir nepadeda pagelbos reikalingiems, nubaus laikinomis ar amžinomis bausmēmis. Ir galiausiai panašybe Jēzus moko, kad Dievas, siekdamas išganyti žmones, paprastai neisigriebia stebuklų, bet naudojasi pačiais žmonēmis, juos siųsdamas skelbti jo valią bei nurodyti kelius į išganymą. Dievas išganymui vykdyti naudojasi Bažnyčia bei jos Hierarchija. — Purpura — brangus ir puošnus raudonos spalvos išorinis rūbas. — Plona drobē — švelnus lininis audeklas apatiniam rūbui, marškiniams.

20Prie lēbaujančio turtuolio rūmų durų tysojo vienas elgeta. Jis ne tik buvo suvargęs ir išalkęs, bet dar ir ligonis, pilnas žaizdų. Turtuolis į šį nelaimingąjį nekreipē dēmesio. Nesiteikē duoti nuo savo pertekusio stalo nē trupinių, nors matē jį alkstantį. Jis buvęs tiek apleistas, kad net šunes, pribēgę, laižē jo žaizdas, tartum būtų jau lavonas. Žydams šuo buvo nešvarus gyvulys. Būti tokioje padētyje, kad šunes galētų, pribēgę, laižyti, reiškē būti labiausiai apleistam, paniekintam bei pasigailējimo vertam.

22-23Žydai tikējo ir mokē, kad mirusieji radosi buveinēje vadinamoje Šeol. Ši, pagal juos, buvusi padalinta į dvi tarp savęs nesusisiekiančias vietoves, kurių vienoje atsidurdavo teisieji, o kitoje pasmerktieji. Teisieji Šeole buvo laimingi. Jie gyveno viltimi ir laukē, kol prisikēlęs Kristus atvers dangų ir leis regēti Dievą veidu į veidą. O pasmerktieji kentējo ir amžinai kentēs pragare, kamuojami nēvilties, ilgesio ir neapykantos. Teisiųjų buveinēje radosi Abraomas ir pranašai. Abraomas buvo laikomas visų tikinčiųjų tēvu, todēl jis pristatomas tartum būtų šeimininkas Šeole /Rom 4,11/. Lozorius, miręs, Viešpaties valia atsiranda teisiųjų Šeole, Abraomo prieglobstyje. O turtuolis, miręs, iškilmingai ir puošniai palaidotas, atsiduria pasmerktųjų Šeole. Tenai jis kenčia baisias kančias.

pragare, kentėdamas, pakėlęs savo akis, jis pamatė iš tolo Abraomą ir Lozorių jo prieglobstyje. [24]Ir, šaukdamas, jis sakė: — Tėve Abraome, pasigailėk manęs ir atsiųsk Lozorių, kad pavilgytų savo piršto galą vandenyje ir atgaivintų man liežuvį, nes kankinuosi šioje liepsnoje. — [25]O Abraomas sakė: — Atsimink, sūnau, kad tu savo gyvenime atsiėmei savo gėrybes, ir Lozorius lygiai taip pat-blogybes; dabar jis čia džiaugiasi, tu kenti. [26]Be to, tarp mūsų yra įtvirtinta neperžengiama kiaurymė kad norintieji negalėtų iš čia pas jus nueiti, nei iš ten pas mus persikelti. — [27]Jis gi tarė: — Tai meldžiu tave, tėve, kad pasiųstum jį į mano tėvo namus. [28]Mat, aš turiu penkis brolius. Teįspėja juos, kad ir jie neatsidurtų šioje kančios vietoje. — [29]O Abraomas sako: — Turi Mozę ir pranašus, — jų teklauso. — [30]Jis gi jam tarė: — Ne, tėve Abraomai! Bet, jei kas iš mirusiųjų pas juos nueitų, jie darytų atgailą. — [31]O jis jam sakė: — Jei Mozės ir pranašų neklauso, netikės, net jei kas iš numirusiųjų prisikeltų.»

8. Įvairūs pamokymai

17. [1]O jis kalbėjo savo mokiniams: «Neįmanoma, kad neatsirastų papiktinimų, bet vargas tam, per kurį jie ateina. [2]Jam būtų geriau, jei girnakmenis būtų užnertas jam ant kaklo ir jis įmestas į jūrą, negu papiktintų vieną iš šitų mažutėlių. [3]Sergėkitės! Jei tavo brolis nusidėtų, pabark jį; ir jei jis gailėtųsi, atleisk jam. [4]Ir jei jis septynis kartus į

---

[24]Turtuolis kreipiasi į Abraomą ir prašo, kad jis iš savo Šeolo pasiųstų pas jį Lozorių, ir kad šis sumažintų o kančias, numalšindamas troškulį. Aišku, turima mintyje dvasinės kančios ir dvasinis troškulys.

[25-26]Abraomas atsako ir nurodo, jog yra teisinga, kad Lozorius džiaugtųsi, o jis kentėtų. Mat, anas žemėje kentējo, o šis džiaugēsi. Turtuolis atsiēmē savo žemėje, o Lozorius yra atlyginamas amžinybėje. Be to, jis ir norēdamas negalētų jam padēti, nes tarp teisiųjų ir pasmerktųjų amžinybėje nēra ryšio; betkoks santykiavimas tarp jų yra neįmanomas.

[27-31]Toliau Kristus Abraomui priskiriamais žodžiais moko, jog Dievas, siekdamas žmonių išganymo, veikia per savo pasirinktuosius ir siųstuosius žmones: per pranašus, per savo Viengimį Sūnų, per jo pasirinktuosius ir siųstuosius apaštalus. Dievas tiesioginiai veikia tik labai išimtinais atvejais Jei kas nepaiso Apreiškimo, nesilaiko Įstatymo, neklauso Mokančios Bažnyčios Autoriteto, to nei stebuklai neįtikina, nei vidiniai įkvēpimai bei apreiškimai nepalenkia rinktis Dievą, o ne žemēs stabus. Juk taip įvyko su Kristumi. Jis darē stebuklus, prisikēlē iš numirusiųjų, bet visa tai žydų neįtikino. Kaip jie nepaisē Mozēs, nei pranašų, taip jie atmetē ir Kristų. Ne ženklų taigi reikia siekti, bet nuolankiai priimti Bažnyčios Autoritetą ir jam paklusti.

17. [1-2]Lukas patiekia eilę pamokymų, kuriuos Jēzus buvo davęs įvairiais atvejais. Jēzus nurodo, jog, turint nuodēmingą prigimtį, papiktinimai praktiškai yra neišvengiami: jų buvo ir bus. Tačiau jis pabrēžia, jog tie, kurie duoda papiktinimą, yra atsakingi ir užsitraukia Dievo bausmę. Ypatingai didelę atsakomybę prieš Dievą turi tie, kurie papiktina nekaltuosius. Šiųjų atsakomybē yra tiek didelē, jog yra geriau mirti, negu papiktinti nekaltąjį. — Girnakmenis — viršutinis girnų akmuo, kuris turi viduryje skylę, taip kad toks akmuo galēdavo būti užmautas ant kaklo žmogui, kuris buvo pasmerktas mirti, nuskandinant. Tokiam pasmerktajam paparastai užnerdavo ank kaklo didelį svorį, kad jis greitai ir neišvengiamai paskęstų.

[3-4]Įspējęs, jog sunkiai nusikalsta, kas papiktina nekaltuosius, Jēzus kviečia sergētis, kad išvengtų papiktinimų. Neužtenka vien saugotis nepastumēti nekaltųjų į nuodēmę, reikia taip pat atleisti tiems, kurie

dieną tau nusikalstų ir septynis kartus kreiptųsi į tave, sakydamas: — Gailiuosi, — atleisk jam.»
[5]Ir sakė apaštalai Viešpačiui: «Padidink mūsų tikėjimą! » [6]O Viešpats tarė jiems: «Jei turėtumėte tikėjimą kaip garstyčios grūdelis, sakytumėte šiam šilkmedžiui: — Išsirauk ir pasisodink jūroje, — tai jis jūsų paklausytų.»
[7]«O kas iš jūsų, turįs tarną artoją ar piemenį, jam grįžus iš lauko, sakys: — Tuojau, atėjęs, sėsk prie stalo? — [8]Argi ne veikiau sakys jam: — Prirenk man vakarienę ir, susijuosęs, patarnauk man, kol aš valgau ir geriu, o paskui valgysi ir gersi tu — ? Nejaugi privalo tarnui dėkingumą, kai jis įvykdė, kas įsakyta? [10]Taip ir jūs, atlikę visa, kas jums paliepta, sakykite: — Esame nenaudingi tarnai; atlikome, ką privalėjome padaryti.»

9. Dešimt raupsuotojų

[11]O atsitiko: jam vykstant į Jeruzalę, jis ėjo tarp Samarijos ir Galilėjos, [12]Ir, įeinant jam į vieną kaimą, jį pasitiko dešimt raupsuotų vyrų, kurie sustojo atstu [13]ir balsiai šaukė, sakydami: «Jėzau, Mokytojau,

mums nusikalsta. Jēzus kviečia būti atlaidiems, bet jis taip pat nurodo, kad nusikaltimo atveju nusikaltēlis turi būti įspētas, pabartas, ir, jei gailisi, jam turi būti atleidžiama, net jei jis ir pakartotinai nusikalstų. Jēzaus reikalavimas atleisti tiems, kurie gailisi ir prašo atleidimo, net jei jie pakartotinai nusikalstų, žydams buvo staigmena. Mat, S.T. galiojo atsikeršijimo dvasia ir praktika. Žydai laikēsi įsakymo «akis už akį ir dantis už dantį» /Iš 21,24/. Rašto žinovai, klaidingai aiškindami Amos /1,3/ pranašystēs žodžius, mokē, kad reikią atleisti tik iki ketvirto karto. Kai tuo tarpu Jēzus liepē atleisti net iki septynių kartų, kas tikrumoje pagal žydų išsreiškimo būdą reiškē be skaičiaus /Mt 18,22/.

[5]Apaštalams buvo sunku suvokti visa, ką Jēzus mokē. Jie tad prašē jį, kad suteiktų jiems daugiau tikējimo, įgalindamas juos priimti visa, ką jis mokē, nors pilnai ir nesuprastų jo mokymo.

[6]Apaštalai tariasi turį tikējimą. Jie prašo Jēzų tik, kad jis padintų jų tikējimą. Jēzus jiems atsako, nurodydamas, kad, jei jie tikrai turi, nors ir labai mažą tikējimą, tikējimas įgalins juos daryti net didžiausius stebuklus. Turēdami tikējimą, jie galēs vienu žodžiu padaryti, kas fiziškai yra neįmanoma. Pavyzdžiui, jie galēs tarti šilkmedžiui, kad jis, išsirovęs iš sausžemio, persikeltų ir įsisodintų jūroje, ir ten tvirtai stovētų, nežiūrint bangų šēlimo ir vandens griovimo. Prigimties plotmēje tai yra neįmanoma, bet tai yra galima Dievui ir tiems, kurie remiasi Dievo galia.

[7-10]Kristus-Dievas suteikē apaštalams antgamtinę galią. Jie gali daryti stebuklus. Tai tačiau neduoda jiems teisēs didžiuotis Dievo ir žmonių akivaizdoje. Panašybe apie tarną ir šeiminką Jēzus moko apaštalus nuolankumo. Jis juos kviečia jaustis vien Dievo tarnais, vien atliekančiais jiems uždētas pareigas. Tarnai, grįžę iš darbo, paprastai pirma patarnaudavo šeimininkui prie stalo, ir tik po to patys sēsdavo valgyti. Niekas neprivalo dēkoti tam, kuris atlieka tik savo pareigą. Taip ir apaštalai, vykdydami Kristaus jiems pavestą misiją, neturi reikalauti pripažinimo iš Dievo ir padēkos iš žmonių; bet verčiau privalo prisipažinti esą tik menki tarnai, atlieką savo pareigas.

[11]Jēzus keliavo į Jeruzalę. Jis ējo ir radosi tarp Galilējos ir Samarijos. Sritis buvo kalnuota. Kalnuose, kurie nebuvo apgyvendinti, būdavo galima sutikti raupsuotuojų. Mat, jie turēdavo gyventi atskirti nuo kitų žmonių, būti izoliuoti, kad neužkrēstų sveikųjų.

[12-13]Jēzus buvo beeinąs į vieną miestelį. Iš tolo jis pamatē dešimt vyrų. Tai buvo raupsuotieji. Jie stovēdami atokiai, kaip jiems buvo privaloma, pakeltu balsu šaukē prašydami, kad Jēzus juos pagydytų.

pasigailėk mūsų!» [14]Ir, pažvelgęs tarė jiems: «Nuėję, pasirodykite kunigams.» Atsitiko, kad, beeinant, jie pasveiko. [15]O vienas jų, pastebėjęs, jog yra pasveikęs, grįžo balsiai garbindamas Dievą; [16]ir puolė veidu į žemę prie jo kojų, reikšdamas jam padėką. Ir jis buvo samarietis. [17]Jėzus gi, atsiliepdamas, tarė: «Argi ne dešimtis pasveiko? O kur devyni? [18]Neatsirado, kad, sugrįžę, duotų Dievui garbę, kaip tik šis svetimtautis!» [19]Ir tarė jam: «Kelkis, eik! Tavo tikėjimas išgelbėjo tave.»

10. Dievo karalystės ir Žmogaus Sūnaus pasirodymas

[20]O fariziejų paklaustas, kada ateina Dievo karalystė, jiems atsakė ir tarė: «Dievo karalystė neateina matomai; [21]nei sakys: — Štai ji čia ar ten! — Nes štai Dievo karalystė yra pas jus.»

[22]O mokiniams jis sakė: «Ateis dienos, kada jūs norėsite išvysti bent vieną iš Žmogaus Sūnaus dienų, bet neregėsite. [23]Ir sakys jums: — Štai ten! — ar — Štai čia! — Nei eikite, nei sekite. Mat, kaip žaibas, blykstelėjęs iš po dangaus, nuspindi iki kito dangaus pakraščio, taip bus

---

[14]Jēzus, girdēdamas anų nelaimingųjų šauksmą, pakēlē savo akis, pažvelgē į juos ir pasakē, kad jie gali eiti pasirodyti kunigams, kurie viešai paliudys jų pagijimą ir leis jiems grįžti į savo namus. Mat, Įstatymas reikalavo, kad pagijusieji iš raupsų pasirodytų kunigams, kurie turējo paliudyti jų pasveikimą /Kun 13,2; 14,12; Mt 8,3/.

[15]Raupsuotieji tiki ir vykdo, ką Jēzus liepē daryti. Jie vyksta pasirodyti kunigams, o, beeinant, pastebi, jog yra pasveikę. Vienas jų pasijutęs sveikas, apsisuka ir grįžta pas Jēzų, kad jam padēkotų. Kiti gi skuba į Jeruzalę, kad prisistatytų kunigams ir gautų oficialų pripažinimą pagijimo.

[16-18]Pasveikusysis, sugrįžęs pas Jēzų, puolē veidu į žemę prie jo kojų ir reiškē jam pagarbą ir padēką. O Jēzus stebējosi, kad sugrįžo jam padēkoti tik vienas. Juoba, kad sugrįžusysis buvo samarietis, vadinasi, svetimtautis. Šiuo Jēzus siekē pabrēžti — ši vienos pusēs reikalą dēkingumo Dievui už patirtas malones, iš kitos pusēs faktą, kad tikējime ir dvasios kilnume svetimtautis gali viršyti žydą, pagonis — krikščionį. Plg Lk 10,33.

[20-21]Žydai laukē Mesijo ir tikējo, kad jis, atējęs, įsteigs mesijaninę karalystę. Žydai tikējo ir laukē, kad Mesijo atējimas ir jo karalystē reikšis matomais ženklais ir regimais įvykiais. Kada tai įvyks? Buvo mįslē. Pranašai nedavē aiškių nurodymų dēl Mesijo atējimo laiko. Fariziejai suprato, kad Jēzus save laiko Mesiju, nors jie tuo netikējo, klausē jį, kada turētų pasirodyti jo skelbiama Dievo karalystē? Atsakydamas, Jēzus visų pirma nurodē, kad Dievo karalystē nesireiškia išoriniais ženklais, nei yra surišta su vieta. Mat, ji vyksta sielose, o ne pasaulyje; ir ji jau yra atējusi, jau veikianti, nors išoriniai nēra pastebima. Ji yra ir veikia tuose, kurie tiki į jį kaip Mesiją.

[22]Jēzus toliau kalba mokiniams .Jis juos moko, kaip jie privalo laikytis Dievo karalystēs atžvilgiu. Ši karalystē jau yra juose. Bet ji jiems neša žemēje ne viešpatavimą, kaip to laukē žydai, o verčiau žada išbandymą ir kančias. Kristus įspēja apaštalus, jog ateis bandymų dienos, kada jie, prislēgti ir persekiojami, trokš matyti Mokytoją, ateinantį dieviškoje savo garbēje teisti nusikaltēlių ir atlyginti teisiesiems. Deja, šios malonēs jis jiems nežada.

[23]Toliau Jēzus įspēja mokinius saugotis klaidingų pranašų, kurie dēsis esą Išganytojai ir skelbs, tarsi pasaulio pabaiga jau čia pat. Jis liepia nesekti jų ir jiems netikēti.

ir Žmogaus Sūnus savo dieną. [25]Tačiau pirma jis turi daug kentėti ir
būti šios kartos atmestas. [26]Ir, kaip įvyko Noės dienomis, taip bus ir
Žmogaus Sūnaus dienose. [27]Valgė, gėrė, vedė, tekėjo iki dienai, kai Noė
įėjo į arką, o kilo tvanas ir pražudė visus. [28]Panašiai kaip atsitiko Loto
dienomis: valgė, gėrė, pirko, pardavinėjo, sodino, statė. [29]O tą dieną,
kai Lotas išėjo iš Sodomos, lydino ugnį ir sierą iš dangaus ir pražudė
visus. [30]Taip bus tą dieną, kai Žmogaus Sūnus apsireikš.»
[31]« Aną dieną kas bus ant stogo, o jo reikmenys name, tenenusileidžia
jų pasiimti; ir kas — laukuose, panašiai tenegrįžta atgal. [32]Prisiminkite
Loto žmoną. [33]Jei kas siektų išgelbėti savo gyvybę, ją pražudys; ir, jei
kas pražudys, ją išgelbės. [34]Sakau jums: tą naktį dviese miegos vienoje
lovoje; vienas jų bus paimtas, o kitas paliktas. [35]Dvi mals drauge; viena
bus paimta, o kita palikta.» [36]Ir jie, atsiliepdami, jam taria: [37]« Kur, Viešpatie? » O jis jiems sakė: « Kur lavonas, ten susirinks ir maitvanagiai.»

[24-25]Jēzus pripažįsta, kad jis, tiesa, ateis savo garbėje ir galybėje gyvųjų ir mirusiųjų teisti, bet įspėja, jog tai įvyks staiga ir netikėtai, ir niekas nežino, neturi ir negali žinoti orei dienos, nei valandos, nei kaip, nei kada visa tai įvyks /Plg Mt 24,27; 1Tes 2,19/. Prieš tai tačiau jis turēs kentēti ir mirti už žmones, kad savo kančia ir mirtimi juos atpirktkt̨ų, ir tik po to kada nors jis pasirodys kaip Teisējas.

[26-30]Jēzus kviečia savo mokinius budēti ir būti visada pasirengus sutikti jį kaip Teisēją anoje paskutinēje dienoje, kad būtų pakviesti į teisiųjų tarpą, o ne atstumti tarp pasmerktųjų. Jie neturi sulaukti Noēs ir Loto laikų gyventojų likimo, kurie nieko nepaisē: lēbavo ir ištvirkavo, linksminosi ir nuodēmēse skendējo, kol Dievo bausmē juos palietē, kol tvanas ir iš dangaus krintanti ugnis jų visų nesunaikino /Prad 7,23; 19,24; 1Petr 3,20; Mt 5,45/. — A r k a — arkos formos laivas. — L y d i n o — Dievas leido, kad kristų iš dangaus ugnis ir deganti siera ir sunaikintų ištvirkusią Sodomą bei jos gyventojus. — Kaip tvanas ištiko staigiai ir kaip Sodoma buvo sunaikinta nelauktai ir neįsivaizduojamai, taip ir Kristaus paskutinysis atējimas bus netikētas ir lemiantis. Jis ženklins vieniems išganymą ir dangų, kitiems pasmerkimą ir pragarą.

[31]Jēzus primygtinai įspēja, jog reikia visų pirma ir virš visko rūpintis sielos išgelbējimu, atsižadant visų žemiškų dalykų bei paaukojant, jei reiktų, net ir fizinę gyvybę.

[32]Kartą pasiryžus sekti Išganytoją, nereikia žvalgytis atgal bei gailētis žemiškų gērybių, nes tai gali būti pražūtinga, kaip tai atsitiko su Loto žmona, kuri neatsispyrē pagundai žvelgti į Sodomą, ilgētis jos, ir taip buvo Dievo nubausta /Prad 19,17/.

[33]Persekiojimų metu apaštalai neturi bijoti prarasti savo gyvybę, nes paaukodami fizinę gyvybę, jie užsitikrins sau amžiną gyvenimą, kas juk yra žymiai svarbiau.

[34-35]Kristaus antras atējimas įvyks nelauktai ir netikētai, kai vieni sau miegos, o kiti kruopščiai darbuosis. O pats atējimas ženklins ir įvykdys atskyrimą teisiųjų nuo pasmerktųjų Žmonēs išoriniai atrodą lygūs, vidiniai neretai yra tiek skirtingi ir tolimi, kiek tolimas yra dangus nuo pragaro. Jēzus — Teisējas atskirs net artimiausius asmenis: vienus pakvies į amžiną džiaugsmą, o kitus pasiųs į amžiną pasmerkimą pragare. — D v i m a l s — Palestinoje moterys maldavo rankinēmis girnomis.

[36]Vulgatoje interpiama sekantys žodžiai: « Du-laukuose, vienas paimamas, o kitas paliekamas ». Tai intarpas paimtas iš Mt 24,40.

[37]Mokiniai, girdēdami, jog vieni bus paimti, o kiti palikti, klausia, į kur bus vieni paimti, ir kur kiti bus palikti? Jēzus atsako gana miglotai. Jis sako, jog teismas vyks ten, kur rasis, kas teistina. Visa tai vyks savaime. Kaip savaime bei instinktyviai maitvanagiai atsiranda ten, kur randasi lavonas, taip ir Žmogaus Sūnus pasirodys ten, kur bus, kas pasmerktina bei kas išgelbētina.

11. Pamokymai apie maldą

18. [1]O pasakė jiems panašybę, kaip reikia nuolat melstis ir nepaliauti,
tardamas: « [2]Tokiame tai mieste buvo vienas teisėjas, kuris nebijojo Dievo
ir nesidrovėjo žmonių. [3]O aname mieste buvo našlė, ir ji ateidavo pas
jį, sakydama: — Apgink mane nuo mano priešininko. — [4]Ir jis ilgai
nesiteikė, bet pagaliau tarė sau: — Nors ir Dievo nebijau, nei žmonių
droviuosi, [5]tačiau, kadangi ši našlė mane kvaršina, apginsiu ją, kad galų
gale, atėjusi, nepraskeltų man galvos. — » [6]Viešpats gi tarė: « Klausykite,
ką sako nesąžiningas teisėjas! [7]O Dievas, nejaugi jis nelaiduotų teisybės
savo ištinktiesiems, kurie jo šaukiasi per dienas ir naktis, ir atsineštų į
juos, delsdamas?! [8]Sakau jums, jog tuojau įvykdys jiems teisingumą.
Bet Žmogaus Sūnus, atėjęs, ar beras tikėjimą ant žemės?
[9]Jis sakė taipgi kai kuriems, kurie dėjosi esą teisūs ir niekino kitus,
šią panašybę. — [10]«Du žmonės užėjo į šventyklą melstis. Vienas jų buvo

---

18. [1]Turint prieš akis, jog reikės kiekvienam kartą rastis Kristaus — Teisėjo akivaizdoje, privalu nuolat palaikyti malda ryšį su Dievu, kad teisme nebūtume atstumti bei pasmerkti. Jėzus todėl moko, kaip reikia melstis.

[2]Jėzus savo raginimą ištvermingai melstis pavaizduoja bei paaiškina panašybe apie teisėją ir našlę. Nedoras teisėjas, moteriškei įkyriai prašant, neapsikęsdamas, ryžtasi apginti jos pažeistas teises. Jei tad nedoras žmogus iš neapsikentimo išklauso nuskriaustosios prašymo, kaip tuo labiau gerasis Dievas išklauso maldų to, kuris jį ištvermingai prašo.

Teisėjas buvęs toks, kad nevykdė teisingumo, nebodamas nei Dievo, nei žmonių: jis laužė teises, nepaisydamas nei Dievo bausmės, nei žmonių smerkimo.

[3-5]Pas tokį nedorą teisėją pakartotinai kreipėsi viena našlė, prašydama apginti jos teises, kurias pažeidė vienas jos neprietelis. Teisėjas, matyt, laukė iš moters kyšio, ir ilgai delsė išspręsti jos bylą, apginant bei užtikrinant jos teises, kurias laužė jos neprietelis. Našlė tačiau nesiliovė prašiusi, — ir gražumu ir grąsindama. Galų gale teisėjas, neapsikęsdamas, o taip pat bijodamas, kad moteris, netekusi kantrybės bei įpuoluosi į desperaciją, užpuolusi, neapkultų jo, pasiryžo išspręsti jos bylą, priverčiant skriaudėją respektuoti našlės teises.

[6-7]Pasakęs panašybę, Jėzus kviečia klausytojus pasidaryti logišką, išvadą. — Būtent, jei nedoras teisėjas iš neapsikentimo išklauso našlės prašymo, tai ar galėtų gerasis Dievas neišklausyti ištvermingo žmonių maldavimo? Ar galėtų jis ilgai delsti patenkinti maldaujančio teisingą prašymą?

[8]Pastatęs klausimą, Jėzus pats į jį atsako. Jis nurodo, jog Dievas tikrai išgirs maldavimą ir įvykdys teisingumą. Tačiau jis stato čia pat kitą klausimą. — Ar žmonės kreipsis į Dievą, prašydami bei laukdami iš jo teisingumo? Ar jie tikės į Dievą? Ar Žmogaus Sūnus, atėjęss amžių pabaigoje įvykdyti teisingumą, beras tikėjimą ant žemės? Dievas išklauso. Jis įvykdo teisingumą. Tačiau reikia, kad žmonės į jį tikėtų, į jį kreiptųsi, jį prašytų. Pabrėžtina, kad Jėzus šiuo klausimu neteigia, neva tikėjimas visai išnyksiąs, bet tik įspėja, kad jis esąs būtinas Dievo teisingumui užsitikrinti, būti išklausytiems, pasiekti išganymą.

[9]Pamokęs, jog reikia melstis su ištverme ir su tikėjimu, Jėzus kita panašybe moko, kad reikia melstis su nuolankumu ir tikru nuoširdumu.

[10]Panašybėje kalbama apie du vyrus. Abu žydai. Abu, pakilę į Siono kalną, kur radosi šventykla, įėję į šventyklos vidų ir, atsistoję Izraelio prieangyje, žydams įprastu būdu meldėsi. Vienas jų buvo fariziejus, o kitas muitininkas. Fariziejai save laikė tobulais. O muitininkai buvo laikomi viešais nusidėjėliais, kadangi bendradarbiaudavo su romėnais, o neretai, rinkdami mokesčius, skriausdavo žmones.

fariziejus, o kitas muitininkas. [11]Fariziejus, atsistojęs, pats sau vienas šitaip meldėsi: — Dieve, dėkoju tau, kad nesu kaip kiti žmonės: plėšikai, sukčiai, sventimoteriai, arba kaip ir šitas muitininkas. [12]Aš pasninkauju du kartu savaitėje, duodu dešimtinę iš visko, ką tik pelnau. [13] O muitininkas, stovėdamas atstu, nedrįso nė akių pakelti į dangų, bet tik mušėsi į krūtinę, tardamas: — Dieve, būk gailestingas man nusidėjėliui! — [14]Sakau jums: šitas, ne anas, nuėjo žemyn į savo namus nuteisintas. Mat, kiekvienas, kuris save aukština, bus pažemintas, ir kuris pasižemina, bus išaukštintas.»

12. Pamokymai apie dangaus karalystės paveldėjimą

[15]O atnešdavo pas jį ir kūdikių, kad juos paliestų. Bet mokiniai, tai matydami, juos barė. [16]Jėzus gi pasišaukė juos, tardamas: «Leiskite vaikučiams eiti pas mane ir nekliudykite jiems, nes tokių yra Dievo karalystė. [17]Iš tikrųjų, sakau jums, kas nepriimtų Dievo karalystės kaip kūdikis, neįeis į ją.»

[11-12]Fariziejus, atsistojęs, dėkoja Dievui, kad jis nesąs nusidėjėlis, kaip kiti, ypač kaip čia šalia jo stovįs muitininkas. Jis dėkoja Dievui, kad esąs vienas iš ištikimųjų: užlaikąs Įstatymą, kruopščiai atliekąs savo pareigas šventyklai ir Viešpačiui. Pamaldūs žydai pasninkaudavo du kartu savaitėje, dažniausiai pirmadienį ir ketvirtadienį. Įstatymas reikalavo /AtĮ 14,25,28/, kad kiekvienas mokėtų dešimtinę nuo metinio javų derliaus ir gyvulių prieauglio. Fariziejus didžiuojasi, kad jis darąs žymiai daugiau, būtent, mokąs dešimtinę iš viso to, ką įsigyja. Fariziejai tai darydavo, bijodamiesi, kad tas, kuris parduodavo, nebūtų kartais atidavęs savo dešimtinės.

[13]Fariziejus meldėsi, stovėdamas visai prie šventovės. O muitininkas stovėjo atstu nuo šventovės. Mat, jis jautėsi esąs nevertas priartėti prie jos. Fariziejus stovėjo išdidžiai pakėlęs galvą, keldamas akis ir rankas į dangų. O muitininkas meldėsi galvą nuleidęs žemyn. Jausdamas savo kaltes, jis nedrįso žvelgti aukštyn. Jis mušėsi į krūtinę, prašydamas, kad Dievas būtų jam gailestingas. Plg Lk 23,48.

[14]Pasakęs panašybę, Jėzus nurodo ir pabrėžia, jog ne fariziejaus, bet muitininko malda buvo išklausyta; ne fariziejus, bet muitininkas grįžo iš šventyklos gavęs savo kalčių atleidimą, o tuo pačiu būdamas teisus Dievo akyse. Šitai pabrėžęs, Jėzus paaiškina, kodėl ne fariziejus, o muitininkas grįžo nuteisintas. Mat, Dievas nusigręžia nuo tų ,kurie save aukština, ir vertina tuos, kurie yra nuolankūs /Plg Lk 14,11; Mt 23,12; Jok 4,6; 1Petr 5,5/.

[15]Prie Jėzaus rinkdavosi minios žmonių: vyrų ir moterų, senų ir jaunų. Vieni ateidavo jo pasiklausyti. Kiti prie jo gabendavo ligonius, kad juos pagydytų. Moters nešė savo vaikus, kad juos palaimintų, uždėdamas ant jų rankas. Šitai Jėzų vargino. Be to, apaštalams, turint prieš akis rytiečių papročius, atrodė, kad moterų veržimąsis prie Mokytojo vargu ar esąs derantis dalykas. Todėl jie ėmė barti moteris, reikalaudami, kad jos nesiveržtų prie Jėzaus.

[16]Jėzus tačiau davė ženklą, kad motinos, nežiūrint apaštalų draudimo, artėtų prie jo su vaikučiais; o apaštalams įsakė joms netrukdyti, nurodydamas, jog jis nori turėti vaikučius prie savęs, kadangi jie yra nekalti, ir todėl artimi Dievui ir dangui.

[17]Jėzus iškilmingai pabrėžia, jog visi turi mokintis iš kūdikių nekaltumo ir paprastumo, nes tik tokiu būdu galės įeiti į dangų. Dievo karalystę reikia priimti su kūdikišku nuoširdumu, pasitikėjimu ir nekaltumu. Tai tikrasis ir vienintelis kelias į išganymą.

[18]Ir klausė jį vienas iš didikų, tardamas: «Gerasis Mokytojau, ką
darydamas laimėsiu amžinąjį gyvenimą? [19]O Jėzus jam sakė: «Kam va-
dini mane geru? Niekas kitas, tik Dievas yra geras. [20]Įsakymus žinai. —
Nesvetimoteriausi, neužmuši, nevogsi, neliudysi neteisingai, gerbk savo
tėvą ir motiną! — » [21]Jis gi tarė: «Visa tai užlaikiau nuo pat savo
jaunystės.» [22]O Jėzus, išgirdęs, sakė jam: «Vieno tau dar trūksta. Par-
duok visa, ką turi, ir išdalink beturčiams, tai turėsi turtą danguje, ir
ateik, sek mane.» [23]Jis gi, tai išgirdęs, giliai nuliūdo, nes buvo labai
turtingas. [24]O, matydamas jį, Jėzus sakė: «Kaip sunkiai pasiturintieji
įeina į dangaus karalystę! [25]Mat, lengviau yra kupranugariui pralįsti pro
adatos ausį, negu turtuoliui įeiti į Dievo karalystę!» [26] Girdintieji gi sakė:
«Ir kas gali būti išgelbėtas?» [27]O jis tarė: «Kas žmonėms neįmanoma,
Dievui yra galima.»

---

[18]Įeiti į Dievo karalystę reikia kūdikiško pasitikėjimo ir nekaltumo, bet reikia dar ir atsižadėjimo žemiškų gėrybių. Šitai Jėzus nurodo savo pokalbyje su vienu aukštos kilmės turtingu jaunuoliu. Plg Mt 19,20.

[19]Jėzus savo pastaba dėl jam teikiamo titulo «gerasis» jokiu būdu neneigia esąs Dievas, bet verčiau įspėja jaunuolį, kad jis būtų nuoširdus ir teisus sau ir kitiems: kad nelaikytų savęs geru, nei kitiems šį titulą teiktų. Mat, tikrai geras yra tik Dievas. Jaunuolis, tiesa, buvo geras. Jis laikė įsakymus. Bet jis nebuvo pilnai, t.y. tobulai geras. Jam trūko atsižadėjimo žemiškų gėrybių, trūko tobulo atsidavimo Dievui. Jis Jėzų vadina — «gerasis Mokytojau», bet tai sako greičiau pataikaudamas, negu būdamas nuoširdus. Jis juk tikriausiai netikėjo, kad Jėzus esąs Dievas. Taigi Jėzaus pastaba yra priekaištas: «Kam mane vadini geruoju, kai netiki, jog aš esu Dievas. Juk žinai, kad tik Dievas yra vertas būti vadinamas geruoju? !» O iš kitos pusės ta pati pastaba yra ir savos rūšies bandymas bei išaukimas jaunuoliui. Juk jaunuolis į Jėzaus pastabą lengvai galėjo atsakyti, išpažindamas jo dievystę: «Viešpatie, juk tu esi Dievas!»

[20]Jėzus laisvai cituoja kelis Įstatymo įsakymus, būtent, keturis draudžiamuosius ir vieną įsakomąjį /Iš 22,13; AtĮ 5,17/.

[21]Januolis su pasitenkinimu pastebi, jog jis visus Dievo įsakymus visada ištikimai laikė ir laiko.

[22]Jėzus žino, kad jaunuolis teisybę pasakė. Jis taip pat žino, kad to užtenka pasiekti išganymui. Tačiau nurodo, jog gera yra rūpintis ne vien tik išgelbėti sielą, bet dar ją ir praturtinti, pasiekiant amžinybėje didesnę laimę, aukštesnį šventumo laipsnį. Jis kviečia todėl jaunuolį atsižadėti žemiškų gėrybių ir, visa palikus, ateiti ir sekti jį, gyventi vien Evangelija.

[23]Jaunuolis turėjo daug turtų. Priimti Jėzaus kvietimą, kai jis reikalavo viso atsižadėti, jam pasirodė neįmanoma. Kitomis sąlygomis jis gal būtų mielai tapęs Jėzaus sekėju; bet atsižadėti visų tų gėrybių, kurias turėjo, ir kurios buvo jo gyvenimo dalis, buvo perdidelis reikalavimas. Jis nuliūdo, bet paliko Mokytoją ir nuėjo sau.

[24-25]Jėzus, matydamas, kaip jaunuolis, nors ir nuliūdęs, bet vis tiek atsitolino nuo jo, pastebi, apgailestaudamas, jog turintiems turtų sunku įeiti į Dievo karalystę; ir ne tik sunku, bet tiesiog neįmanoma. Kaip neįmanoma kupranugariui pralįsti pro adatos ausį, taip neįmanoma įeiti į Dievo karalystę tam, kuris yra prisirišęs prie turtų; kuris yra visas atsigręžęs į žemę ir jos gėrybes. Jėzus čia greičiausiai cituoja, ką žydai kaip patarlę kartodavo: «Lengviau kupranugariui pralįsti pro adatos ausį, negu turtuoliui įeiti į Dievo karalystę!»

[26-27]Tie, kurie girdėjo anuos Jėzaus žodžius, stebėjosi ir sakė, jog, jei taip yra, tai vargu ar kas galės įeiti į Dievo karalystę. Jėzus tačiau, atsiliepdamas, paaiškino, jog jis kalbąs žmogiško kalbėjimo būdu ir žmogiškų galimybių ribose, bet virš žmogiškų galimybių ir virš žmogaus yra Dievas, o Dievui yra galima ir tai, kas žmonėms yra neįmanoma. Todėl, siekiant

[28]O Petras sakė: « Štai mes, palikę savastį, sekėme tave.» [29]Jis gi
tarė jiems: «Iš tikrųjų, sakau jums, nėra nė vieno, kuris dėl Dievo karalys-
tės paliko namus, ar žmoną, ar brolius, ar gimdytojus, ar vaikus, [30]kad
jis negautų daugiau šiame laike ir amžino gyvenimo būsimame amžiuje.»

13. Trečias priminimas apie artėjančią kančią

[31]O pasiėmęs Dvylika, prabilo į juos: « Štai kylame aukštyn į Jeru-
zalę, ir išsipildys visa, kas pranašų parašyta apie Žmogaus Sūnų. [32]Būtent,
jis bus išduotas pagonims: bus išjuoktas, paniekintas, apspiaudytas, [33]ir,
nuplakę, jie jį nužudys; bet jis trečią dieną prisikels. [34]Tačiau jie iš to
nieko nesuvokė; ši kalba buvo paslėpta nuo jų, ir jie nesuprato, kas
buvo pasakyta.

14. Aklojo pagydymas Jeriche

[35]O atsitiko, kad jiems prisiartinus prie Jericho, prie kelio sėdėjo,
elgetaudamas, vienas neregys. [36]Išgirdęs gi praeinančią minią, jis teira-

dangaus karalystės reikia atsiremti ne į save ir ne į žemiškas priemones, bet į antgamtinę Dievo malonę. Dievo padedami, ne tik beturčiai, bet ir turtuoliai galės pasiekti išganymą, panaudodami pačias žemiškas gėrybes dangaus vertybėms įsigyti.

[28]Įsiterpia Petras. Jis primena Mokytojui, jog, ko nepadarė anas jaunuolis, jie yra padarę, būtent, palikę visa, jį ištikimai seka. Norėtų tad žinoti, ką už tai jie gausią?

[29-30]Jėzus atsako, užtikrindamas Petrą ir kitus apaštalus, jog jie neabejotinai bus atlyginti, kaip šiome gyvenime, taip ir amžinybėje. Šioje žemėje gaus specialią palaimą; o amžinybėje paveldės dangiškos tėvonystės turtus bei laimę, kuri viršija ir mūsų lūkesčius ir įsivaizdavimą. /Plg Ef, 1,3-5; 1Kor 2,9./

[31-33]Jėzus, artėdamas į Jeruzalę, jau trečią kartą pranašiškai įspėja apaštalus, jog jam teks kentėti, būti paniekintam ir nužudytam, bet prisikels iš numirusiųjų /Lk 13,34; 17,25/. Šiuo jis siekė parengti savo mokinius aniems tragiškiems įvykiams, kad jie pajėgtų visa tai pernešti su pasitikėjimu.

[34]Evangelistas pastebi, jog, nors ir pakartotinai Jėzus kalbėjo apie reikalą, kad jis kentėtų ir mirtų, apaštalai tačiau šios Mokytojo kalbos nesuvokė ir nesuprato, kaip ir kodėl jis, kuris daro stebuklus, turėtų būti žydų suimtas ir nukankintas? Kenčiančio Mesijo jie nelaukė. Jie galvojo apie nugalintį ir viešpataujantį Išganytoją. Kenčiančio Mesijo idėja jiems buvo svetima. Jie atsisakė apie tai ir galvoti. Tai jie suprato tik vėliau, kai visa buvo įvykę.

[35]Jėzus, žinodamas sinedristų nusistatymą rasti progą, kad jį suimtų ir nužudytų, iš Betanijos buvo pasitraukęs į Efremo sritį /Jon 11,54/. Artėjant Velykoms, vėl vyko į Jeruzalę. Iš Efremo apylinkių, eidamas greičiausiai pro Ain Dok, jis pasiekė Jericho. Istorinis Jerichas tuo metu rioksojo tik griuvėsiuose. Nuo senojo Jericho griuvėsių apie 2 km į pietvakarius radosi naujasis Jerichas, pastatytas Erodo Didžiojo ir jo sūnaus Archelajaus rūpesčiu bei pastangomis. Senasis Jerichas žydams buvo itin brangus. Todėl nėra negalima, kad evangelistai Matas ir Morkus, kai mini aklojo išgydymą ir nurodo, kad tai įvykę išeinant iš miesto, turi mintyje istorinį Jerichą; kai tuo tarpu Lukas, nurodydamas, kad aklasis buvo pagydytas įeinant į miestą, kalba apie naująjį Jerichą. Nesutarimas tačiau tarp evangelistų gali būti ir kitaip išspręstas. Greičiausiai bus įvykę taip:

vosi, kas tai būtų. [37]O jam pasakė, jog Jėzus Nazaretietis eina. [38]Ir jis
ėmė šaukti, sakydamas: « Jėzau, Dovido Sūnau, pasigailėk manęs!» [40]O
Jėzus, sustojęs, liepė jį atvesti pas save. Jam gi prisiartinus, jį klausė:
« Ko nori, kad tau padaryčiau?» [41]O jis tarė: « Viešpatie, kad regėčiau!»
[42]Jėzus tarė: « Regėk! Tavo tikėjimas išgelbėjo tave.» [43]Ir jis čia pat
praregėjo ir sekė jį, garbindamas Dievą.

15. Zachiejus

19. [1]Ir, įėjęs, ėjo per Jerichą. [2]Ir va vyras, vadinamas Zachiejaus
vardu: jis buvo muitininkų viršininkas ir turtuolis. [3]Jis stengėsi pama-
tyti Jėzų, koks esąs, bet pro minią negalėjo, nes buvo žemas ūgiu. [4]Užbėgęs
tad priekin, įlipo į šilkmedį, kad jį pamatytų, nes pro ten jis turėjo
praeiti. [5]Ir, kai į tą vietą atėjo, Jėzus, pažvelgęs, jam tarė: « Zachiejau,
skubiai lipk žemyn, nes šiandien man reikia būti tavo namuose.» [6]Ir jis,
skubėdamas, nulipo žemyn ir priėmė jį džiaugdamasis. [7]Ir, pamatę, visi

---

Jėzus, aplankęs senąjį Jerichą, ėjo į naująjį. Pakeliui sėdėję du akli elgetos. Vienas jų, sužinojęs, jog yra praeinąs Nazareto Mokytojas, pradėjo šaukti ir prašyti, kad pagydytų. Be to, yra galima, kad Jėzus bus pagydęs atskirai vieną ir antrą akląjį, kurių pirmąjį mini Lukas, įeinant į miestą, o antrąjį Morkus, išeinant iš miesto; kai tuo tarpu Matas abu pagydymus jungia į vieną. Gandas apie aklojo pagydymą, aišku, greitai bus pasklidęs mieste. Todėl kiti ligoniai galėjo, išėję iš miesto, sėdėti pakelėje ir laukti, kol Jėzus, vykdamas į Jeruzalę, praeis, ir gal ir juos pagydys.

[38-39]Neregys tiki, kad Jėzus esąs Mesijas. Jis jį vadina Dovido Sūnumi. Mesijas juk turėjo kilti iš Dovido ainijos. Aklasis ėmė šaukti, pirma negu Jėzus prisiartino. Todėl tie, kurie ėjo priekyje, ėmė jį drausti, kad nešauktų. Jis tačiau nesiliovė šaukęs, taip kad atkreipė Mokytojo dėmesį.

[40-42]Išgirdęs aklojo dramatišką šauksmą, Jėzus sustojo ir pasiteiravo, kas tai būtų. Paskui liepė atvestį neregį pas save; o, atvedus, klausė, ko jis noris. Šisai prašė būti pagydytas. Jėzus, matydamas jo gilų tikėjimą, jį čia pat pagydė. Aklasis praregėjo, o, praregėjęs, dėkojo Dievui, ir pasiryžo sekti Jėzų.

19. [1-2]Jerichas radosi prie pagrindinio kelio, kuris vedė į Jeruzalę ir jungė sostinę su Užjordane, Damasku ir Mezopotamija. Kaip Kafarnaumas, taip ir Jerichas buvo didelis prekybos ir susisiekimo centras. Nenuostabu todėl, kad čia buvo gausu ir muitininkų. Evangelistas kalba apie muitininkų viršininką Zachiejų. Iš vardo matyti, kad jis buvo žydas. Aramaiškai Zachai reiškia « tyrasis.»

[3-4]Zachiejus buvo girdėjęs apie Nazareto Mokytoją. Jis norėjo jį pamatyti. Būdamas žemo ūgio, o Jėzui esant apsuptam gausios minios, buvo maža vilties jį išvysti. Jis paėjo todėl kiek į priekį ir, įsilipęs į pakelyje esantį šilkmedį, laukė, kol jis prisiartins, tikėdamas jį pamatyti. Šilkmedis-sichomoras, tai šiltų kraštų medis. Jis veda vaisius panašius į figas. Jo lapais maitinasi šilkvabaliai. Iš čia ir vardas šilkmedis.

[5]Jėzus žinojo, kas yra Zachiejus ir kokie yra jo sielos troškimai. Todėl, atėjęs, sustojo, prabilo į jį vardu, lyg jau nuo seno jį būtų pažinęs, ir kvietė nedelsiant nulipti nuo medžio, nes jis noris pas jį ateiti ir paviešėti.

[6]Zachiejus nudžiugo; greitai nulipo žemyn ir nusivedė Mokytoją pas save bei jį priėmė su malonumu.

[7]Žydai, matydami, kad Jėzus apsilankė pas muitininką, pasipiktino ir priekaištavo. Pagal juos ne tik Mokytojui, bet nė vienam padoriam žydui nederėjo viešėti pas muitininką — viešą nusidėjėlį.

murmėjo, sakydami, jog atėjo viešėtis pas žmogų nusidėjėlį. [8]O Zachiejus,
atsistojęs, tarė Viešpačiui: « Štai, Viešpatie, aš pusę savo turto duodu
neturtėliams; ir, jei ką nors nuskriaudžiau, grąžinu keturgubai.» [9]Jėzus
gi sakė jam: « Šiandien šiems namams suteikta išganymas, nes ir jis yra
Abraomo ainis. [10]Juk Žmogaus Sūnus atėjo ieškoti ir gelbėti, kas pražuvę.»

16. Panašybė apie minas

[11]O jiems to besiklausant, pridurdamas, jis pasakė dar vieną panašy-
bę. Mat, jis buvo netoli Jeruzalės, ir jie manė, kad tuojau turinti pasi-
rodyti Dievo karalystė. [12]Taigi sakė: « Vienas aukštos kilmės žmogus
iškeliavo į tolimą šalį užimti sau karalystę ir grįžti atgal. [13]Pasišaukęs
gi dešimt savo tarnų, davė jiems dešimt minų ir pasakė: — Vers-
kitės, kol sugrįšiu! — [14]O bendrapiliečiai nekentė jo, ir pasiuntė jam
įkandin paslus, sakydindami: — Nenorime, kad šitas mums viešpatautų! —
[15]Ir atsitiko, kad, gavęs karalystę, jis sugrįžo ir liepe pašaukti anuos

[8]Zachiejus žinojo, kad žydai piktinsis ir priekaištaus, kam Jēzus apsilankē pas jį. Jis todēl tuo labiau vertino šį Mokytojo apsilankymą, o tuo pačiu jo jam parodytą prieteliškumą. Sveikindamas taigi Jēzų, Zachiejus pareiškia, jog jis nēra toks, kokiu žydai jį laikē. Jis yra pasiryžęs pusę savo turto išdalinti vargšams. O, jei kada ką būtų nuskriaudęs, yra pasirengęs atsilyginti keturgubai, t.y. daugiausiai, ko Įstatymas reikalavo. Atiduoti dvigubai ar keturgubai Įstatymas reikalavo tik išimtinais atvejais /Iš 21,37; 22,6/.

[9-10]Žydai muitinkus laikē lygiais pagonims. Jēzus atmeta šį fariziejų galvojimą. Jis pabrēžia, jog Zachiejus, nežiūrint kad yra muitinkas, vis dēlto yra Abraomo ainis, ir todēl išganymo pažadų dalininkas. Anie pažadai dabar Zachiejui ir jo šeimai yra jau realybē. Jēzus taip pat atmeta priekaištą, kam pas nusidējēlį vaišinasi. Jis nurodo, jog, būdamas Mesijas, atējo ieškoti ir gelbēti nusidējēlių.

[11]Jēzus jau radosi arti Jeruzalēs. Nuo Jericho iki Jeruzalēs yra vos trisdešimt km. Po to, kai Mokytojas daug kartų kalbējo apie artējančią ir jau čia pat esančią Dievo karalystę; ir po to, kai jis net trečią kartą įspējo ir nurodē, jog eina į Jeruzalę, kad tenai kentētų ir mirtų, o taip pat prisikeltų iš numirusių, nenuostabu, kad mokiniai galvojo ir laukē, jog dangaus karalystē netrukus turēs pasirodyti. Tačiau apaštalai vis dar neturējo tikrojo mesijaninēs karalystēs supratimo /ApD 1,6/, todēl Jēzus ryžtasi dar juos pamokyti, pasakydamas naują panašybę.

[12]Kai kurie aiškintojai šią panašybę tapatina su panašybe apie talentus, kurią paduoda Mt 25,14-30. Atrodo tačiau, kad Lukas čia paduoda kitą, kita proga pasakytą, panašybę, o ne tos pačios panašybēs skirtingą versiją. Šiai panašybei Jēzus duoda istorinius rēmus. Pasitaikydavo, kad vienas ar antras kunigaikštis vykdavo į Romą gauti investiturą valdyti kurią nors provinciją. Konkrečiai žinome, kad Erodui Didžiajam mirus, jo sūnus Archelajus vyko į Romą gauti iš imperatoriaus paskyrimą valdyti Judējos ir Iturējos sritis. Tuo pačiu metu žydai — sinedriumas — siuntē į Romą savo atstovus prašyti ciesorių, kad Archelajus nebūtų paskirtas Judējos ir Iturējos valdovu. Plg Juozapas Fl. Ant. Iud. XVII, 11,1-4; Bell. Iud. 11,2,1-3.

[13]Kiekvienas išmintingas šeimininkas, prieš išvykdamas, aprūpina savo tarnus bei vietininkus pinigais, kad galētų verstis, kol jis sugrįšiąs. Panašybēs šeimininkas išdalina savo tarnams 10 minų, duodamas kiekvienam po vieną. Mina atatinka 100 drachmų arba denarų; o denaras atatiko darbininko dienos užmokesčiui /Mt 22,19/.

[14-15]Panašybēs piliečiai, išgirdę, kad vienas jų didžiūnų vyksta gauti paskyrimą būti jų valdovu, savo ruožtu siunčia pasiuntinius, kad imperatoriui pareikštų, jog nenori jį turēti savo valdovu. Deja, piliečių

tarnus, kuriems buvo davęs pinigų, idant sužinotų, kiek kuris pelnė. [16]O prisistatė pirmasis, tardamas: — Viešpatie, tavo mina pelnė dešimt minų. — [17]Ir jis sakė jam: — Puiku, gerasis tarne! Kadangi buvai ištikimas mažame, būk turįs galią ant dešimt miestų! — [18]Atėjo ir antrasis, tardamas: — Tavo mina, viešpatie, atnešė penkias minas. — [19]O ir šitam jis pasakė: — Ir tu būk ant penkių miestų! — [20]Ir kitas atėjo, tardamas: — Viešpatie, štai tavo mina, kurią laikau įvyniotą skepetoje. [21]Mat, bijojau tavęs, nes esi griežtas žmogus: imi, ko nesi padėjęs, ir piauni, ko nepasėjai. — [22]Jam taria: — Iš tavo lūpų teisiu tave, netikęs tarne! Žinojai, jog aš esu griežtas žmogus: imąs, ko nepadėjau, ir piaunąs, ko nepasėjau. [23]Tai kodėl neleidai mano pinigo apyvarton? Ir aš, sugrįžęs, atsiimčiau su palūkanomis. [24]Ir tenai stovėjusiems tarė: — Atimkite iš jo miną ir atiduokite tam, kuris turi dešimt minų. — [26]Sakau jums, jog, kuris turi, tam bus dar duota, o iš to, kuris neturi, bus atimta ir tai, ką turi. [27]O mano priešus, kurie nenorėjo, kad jiems viešpataučiau, atveskite čia ir užmuškite mano akivaizdoje. —»

5. *JERUZALĖJE*

1. Iškilmingas įėjimas į miestą

[28]Ir, tai pasakęs, ėjo priekyje, kildamas į Jeruzalę. [29]Ir atsitiko, kad, kai jis prisiartino prie Betfagės ir Betanijos, prie vadinamojo Alyvų kalno,

---

prašymas nebuvo išklausytas. Didžiūnas gavo paskyrimą ir grįžo kaip valdovas. O, grįžęs, tuojau pareikalavo iš tarnų apyskaitos.

[16-26]Nusakant apyskaitą ribojamasi tik trimis tarnais, nors pinigus buvo gavę dešimtis. Du iš tarnų pasirodē apsukrūs. Gautus pinigus jie leido į apyvartą ir padarē pelno. Vienas uždirbo dešimteriopai, o kitas penkeriopai. Juos abu valdovas atlygino proporcingai pagal jų apsukrumą, panaudojant gautą pinigą, suteikdamas jiems valdžią ant atatinkamo skaičiaus miestų. Vienas tačiau iš tarnų, žinodamas, kad šeimininkas yra griežtas, nedrįso leisti gauto pinigo į apyvartą, kad kartais jo visai neprarastų. Taigi gautą pinigą jis, suvyniojęs į skepetą, laikē saugioje vietoje. Kai šeimininkas grįžo, jis atnešē ir atidavē, ką buvo gavęs. Valdovas papeikē ir nubaudē neapsukrų tarną. Jis atēmē iš jo pinigą ir jį atidavē tam, kuris buvo daugiausia pelnęs. Visiems stebintis, valdovas paaiškino, jog reikia duoti tam, kuris moka naudotis ir pelnyti; ir būtų neišmintinga palikti tam, kuris nesugeba naudotis pinigu.

[27]Suvedęs apyskaitą su tarnais, valdovas imasi atsiskaityti su savo priešais. Su jais jis pasielgia visu griežtumu ir rytiečiams įprastu žiaurumu. Panašybe Jēzus siekē įspēti mokinius ir priešus. Mokiniai neturējo laukti, kad jis jiems suteiktų žemišką viešpatavimą. Mokiniams jis suteiks dvasinių gērybių, bet jie turēs būti apsukrūs, kad gautas malones gerai panaudotų, laimēdami nuopelnų danguje. Sugrįžęs paskutinę dieną kaip Teisējas, jis atlygins kiekvienam pagal pasiektus laimējimus; bet atmes ir nubaus tuos, kurie nuopelnų nebus pasiekę. Priešus gi įspēja, jog jų laukia pražuvimas.

[28]Iš Jericho, kopdamas aukštyn, Jēzus vyko į Jeruzalę. Einant iš Jericho į Jeruzalę, reikia pakilti virš kilometro aukštyn. Mat, Jeruzalē yra arti 700 metrų virš jūros lygio, o Jerichas-arti 400 žemiau jūros lygio. Jēzus ējo priekyje. Nurodydamas šią aplinkybę, evangelistas greičiausiai norējo pabrēžti, jog Mokytojas, gerojo Ganytojo pavyzdžiu, drąsiai ējo savųjų priekyje, kad guldytų savo gyvybę už savąsias aveles.

[29]Eidamas senuoju — istoriniu — keliu, Jēzus prisiartino prie Betfagēs, nūdienis el Tor, palikdamas Betaniją kairēje pusēje. Atvykęs į čia,

pasiuntė du mokinius, [30]tardamas: « Eikite į priešais esantį kaimą. Įeinant, rasite pririštą asilaitį, ant kurio dar nebuvo užsisėdęs nė vienas žmogus, ir, jį atrišę, atveskite. [31]Ir jei kas klaustų jus: — Kam atrišate? — Šitaip atsakysite: — Viešpats jo yra reikalingas.» [32]O pasiųstieji, nuėję, rado, kaip jis jiems buvo sakęs. [33]Beatrišant gi asilaitį, jo savininkai sakė jiems: « Kam atrišate asilaitį? » [34]O jie tarė: « Mokytojui jo reikia.» [35]Ir jie atvedė jį pas Jėzų. Ir, užtiesę savo apsiaustus ant asilaičio, užsodino Jėzų. [36]O jam bejojant, klojo ant kelio savo drabužius; [37]prisiartinus gi prie Alyvų kalno pašlaitės, visa daugybė mokinių, džiūgaudami, ėmė skardžiai garbinti Dievą dėl visų stebuklų, kuriuos buvo regėję, [38]tardami:

« Palaimintas, kuris ateina,
— Karalius-Viešpaties vardu!
Ramybė danguje ir
Garbė aukštybėse!»

[39]Kai kurie fariziejai iš minios sakė jam: « Mokytojau, sudrausk savo mokinius! » [40]Ir jis, atsakydamas, tarė: « Sakau jums, jei šitie tylės, akmenys šauks!»

---

sustojo ir iš čia pasiuntē du mokinius į priešais stovintį Betfagēs miestelį, kad iš ten atvestų asilaitį, ant kurio, jodamas, buvo pasiryžęs iškilmingai įžengti į Jeruzalę, kaip tai derējo ir reikējo Mesijui.

[32]Nuēję į Betfagę, mokiniai visa rado, kaip Jēzus buvo jiems sakęs. Kai jie, atsirišę asilaitį, norējo jį vestis, savininkai, nustebę, klausē, ką jie darą. Jie atsakē, jog jo reikia Mokytojui. Jēzus Betanijoje ir apylinkēse, ypač po to kai prikēlē Lozorių iš numirusių, buvo gerai žinomas ir labai gerbiamas. Todēl savininkai, išgirdę, kad asilaitis yra reikalingas Mokytojui, nesipriešino ir leido mokiniams jį nusivesti.

[35]Asilaitis buvo jaunas, dar niekeno nenaudotas darbui ar jojimui. Derējo, kad Jēzus-Mesijas-Dievo Sūnus-ant tokio asilaičio įjotų į Jeruzalę. Juk S.T. buvo reikalaujama, kad, kas skirta Dievui, negali būti kitų naudota /Sk 19,2; AtĮ 21,3; 3Kar 6,7/. Atvedus asilaitį, mokiniai jį parengē jojimui, užtiesdami ant jo vieną kitą apsiaustą. Po to Jēzus užsisēdo ant asilēlio ir prasidējo iškilminga procesija į miestą.

[36-37]Beeinant, mokiniai klojo ant kelio prieš Mokytoją drabužius, bērē gēles, mojavo palmių šakomis. Dalyvių skaičius didējo. Pasiekus Alyvų kalno pašlaitę, jau buvo susirinkus visa minia, kuri entuziastingai šaukē, reikšdami džiaugsmą ir garbindami Dievą už visa, ką Jēzus savo apaštalavimo metu buvo padaręs, darydamas stebuklus.

[38]Entuziastinga minia viešai išpažino Jēzų esant Mesiją-Karalių, kurio atējimas nešē ramybę, sutaikinant dangų su žeme, kad nuo žemēs kiltų į aukštybes žmonių teikiama garbē Dievui. Minioje, aišku, vieni vienaip, kiti kitaip reiškē savo džiaugsmą ir išpažino savo tikējimą į Mesiją. Todēl evangelistai kiek skirtingai cituoja šaukiančios minios žodžius /Plg Mt 21,8; Mk 11,10/.

[39]Fariziejus erzino ir piktino šis minios entuziazmas, šis viešas Kristaus Mesiju išpažinimas. Jie tad kreipēsi į patį Jēzų, reikalaudami, kad jis sudraustų mokinius ir įsakytų miniai nešaukti ir nesveikinti jo Mesijo titulu.

[40]Atsakydamas, Jēzus pareiškia, jog atējo metas, kad jis būtų viešai išpažįstamas ir sveikinamas kaip Mesijas. Tokia yra Tēvo valia. Todēl, jei mokiniai nešauktų ir neišpažintų jo Mesiju, tai šitai padarytų akmens, t.y. visa negyvoji Dievo kūrinija.

2. Jėzus verkia Jeruzalės

41 Ir, kai priartėjo, matydamas miestą, jis verkė jo, tardamas: « O,
jei ir tu būtum pažinus šią dieną, kas laiduoja ramybę! Bet dabar tai
yra paslėpta nuo tavo akių. 43 Nes užeis ant tavęs dienos, ir neprieteliai
apsups tave apkasais, ir apguls tave, ir suspaus tave iš visų pusių; 44 ir
parblokš tave bei tavo vaikus esančius tavyje, ir nepaliks akmens ant
akmens, nes tu nepažinai tavo aplankymo meto.»

3. Šventykloje

45 Ir, įėjęs į šventyklą, ėmė varyti laukan prekiautojus, 46 jiems sakydamas: « Parašyta: — Ir bus mano namai maldos namai —, o jūs padarėte juos plėšikų lindyne.»
47 Ir jis buvo bemokąs kasdien šventovėje. O vyriausieji kunigai ir
Rašto žinovai, taip pat ir tautos seniūnai, siekė jį nužudyti, bet nerado, kaip tai padarytų, nes visi žmonės, klausydamiesi, laikėsi jo.

---

41 Leidžiantis nuo Alyvų kalno žemyn, Kristus žvelgė į priešais stovintį miestą. Jis didingas. Jis širdžiai artimas. Bet jis nėra jam prietelingas. jis eina į jį, kad ten būtų suimtas ir nužudytas. Jēzus šitai žino. Jis žino taip pat, kokia bausmē laukia Jeruzalēs, dēl to kad atmeta ir paniekina Dievo Siųstąjį. Jis žino, kad miestas bus sugriautas ir visiškai sunaikintas. Širdį jam skauda. Ašaros byra iš akių.

42-44 Pro ašaras jis priekaištauja ir priekaištaudamas pranašauja, jog didinga Jeruzalē virs griuvēsių krūva, ir akmens neliks joje ant akmens. Kaip jis būtų laimingas, jei visa Jeruzalē, kaip ši mokinių minia, jį iškilmingai sutiktų ir kaip Mesiją sveikintų bei priimtų! Juk jis jai ramybę neša, nes ateina kaip taikos kunigaikštis, pagal pranašų nusakymą /Iz 9,1/. Deja, Jeruzalē yra akla. Ji nenorējo matyti jo daromų stebuklų, nei girdēti jo sakomų pamokymų. Jis ateina į Jeruzalę kaip Išgelbētojas, bet Jeruzalē jo nepriima, jį atmeta ir pasmerkia. Todēl jos laukia baisi bausmē: miestas bus sunaikintas, o gyventojai išžudyti ar išsklaidyti. Tai įvyko 70 metais, Titui užēmus miestą. Plg. Jos Fl., Bell. Iud. V, 11,4; V. 12,2

45 Sekančią dieną, po iškilmingo įējimo į Jeruzalę, t.y. pirmadienį /Mk 11,12/ Jēzus atējo į šventyklą. Įējęs, prieangiuose rado visą prekyvietę. Vieni pardavinējo gyvulius ir paukščius aukoms. Kiti keitē pinigus. Dar kiti vaikštinējo siūlydami įvairius patarnavimus. Visa tai nesiderino su vietos šventumu. Todēl Jēzus su visu griežtumu ēmēsi išvaryti iš šventyklos prekiautojus. Tai jis vykdē lyg būtų šventyklos viešpats.

46 Savo elgesį Jēzus pateisino, cituodamas pranašo Izaijo žodžius, kuriais Dievas pabrēžē, jog šventykla yra maldos namai /Iz 56.7/, taigi turi tarnauti Dievo garbinimui, o ne būti paversta prekyviete, kur vykdomi visokie sukčiavimai bei plēšikavimai, kas juk nesiderina su vietos šventumu /Jer 7,11/.

47 Paskutinēmis savo gyvenimo dienomis Jēzus kasdien ateidavo į šventyklą ir mokydavo žmones. Sinedristai buvo apsisprendę jį suimti ir nužudyti /Jon 12,19/. Buvo tačiau atsargūs, nes bijojo žmonių pasipriešinimo. Ieškojo tad palankios progos, kad jį suimtų, galimai niekam nepastebint.

48 Žydų vyresnieji gerai žinojo, kad minia noriai klausēsi Jēzaus ir tiesiog juo žavējosi, tartum būtų apkerēti. Todēl bijojo jį liesti. Jie darē tačiau visa, kad kaip nors jį sukompromituotų tautos akyse ir rastų pretekstą apkaltinti remiantis Įstatymu.

2. Ginčai su žydais

20. [1]Ir atsitiko vieną dieną, jam bemokant ir beskelbiant Evangeliją
šventykloje, prisiartino vyriausieji kunigai bei Rašto žinovai su seniūnais
[2]ir tarė, sakydami jam: « Sakyk mums, kokia galia tai darai, arba, kas
yra tas, kuris tau šią galią suteikė?» [3]O jis, atsakydamas, tarė jiems:
« Paklausiu ir aš jus žodžio, ir pasakykite man: [4]Jono krikštas buvo iš
dangaus ar iš žmonių? [5]Jie svarstė tarpe savęs, tardami: « Jei sakytume
— Iš dangaus! — Jis sakys: — Kodėl netikėjote jam? — [6]O jei sakytume:
— Iš žmonių! — Visa tauta užmuš mus akmenimis, nes yra įsitikinę,
kad Jonas esąs pranašas. — »[7]Taigi atsakė, jog nežiną iš kur. [8]Tuomet
ir Jėzus jiems tarė: « Nė aš jums nesakysiu, kokia galia tai darau.»
[9]O ėmė sakyti žmonėms šitą panašybę: « Vienas žmogus pasisodino
vynuogyną. Ir jį išnuomavo vynininkams. Paskui išvyko svetur ilgam lai-
kui. [10]Savu laiku pasiuntė pas vynininkus tarną, kad jis duotų vynuogyno
derliaus dalį. Vynininkai gi, apmušę, grąžino jį tuščiomis. [11]Ir jis užsis-

---

20. [1]Paskutinēmis dienomis naktį Jēzus paprastai praleisdavo Alyvų kalno papēdēje /Lk 21,37/, o dienos metu mokē šventykloje. Vieną iš anų paskutinių dienų prisiartino prie jo sinedristai, reikalaudami, kad jis pasiaiškintų, kokia bei kieno suteikta galia jis elgiasi šventykloje lyg būtų jos viešpats.

[2]Savo klausimu bei priekaištu sinedristai siekē priversti Jēzų, kad jis pasisakytų, kas esąs, kuo save laikąs. Jie tikējosi, kad Jēzus duosiąs tokį atsakymą, prie kurio jie galēsią prikibti, kad jį apkaltintų. Jie tikriausiai laukē, kad Jēzus pasisakysiąs esąs Mesijas ir Dievo Sūnus, o tai jiems būtų davę argumentą apkaltinti jį piktžodžiavimu, kadangi jis, būdamas žmogus, dējosi Dievu, kas yra Dievo įžeidimas, smerktinas pagal Įstatymą.

[3-4]Jēzus skaitē sinedristų mintis. Jis žinojo jų klastą. Todēl savo ruožtu juos paklausē apie Joną Krikštytoją ir apie jo skelbtą ir teiktą krikštą. Ką jie maną, ar tai buvo iš Dievo, ar grynai žmogiškos prigimties?

[5-7]Apdairūs ir gudrūs žydų vyresnieji suprato, kad Jēzus savo klausimu nori juos pastatyti į keblią padētį. Jie, tiesa, turējo savo nuomonę apie Joną ir jo veiklą, kuri buvo neigiama; bet žinojo, kad žmonēs jį gerbē ir laikē pranašu. Jei tad jie sakytų Kristui, kad Jonas nebuvęs Dievo siustas, suerzintų minią ir užsitrauktų jos priešingą nusistatymą; o, jei pripažintų, jog buvęs Dievo siųstas, tai Jēzus jiems prikištų, kodēl netikējo ir nepriēmē jo kaip pranašo. Pagalvoję taigi, jie apsisprendē, jog būsią išmintingiausia pareikšti, jog nežiną, koks buvęs Jono krikštas: iš Dievo ar iš žmonių?

[8]Kadangi sinedristai nedavē Jēzui tiēsioginio atsakymo į jo klausimą, tai nē jis nesiryžo atsakyti į jų klausimą apie tai, kokias galias turįs.

[9]Jēzus susirinkusiai miniai sako panašybę apie niekšingus vynininkus. Šia panašybe jis siekia atskleisti tautos vadų piktas užmąstis prieš jį. Šeimininkas — Dievas. Vynuogynas — Izraelis /Iz 5,7/. Nuomininkai — tautos vadai. Tarnai — pranašai. Sūnus — pats Jēzus Kristus. Panašybe Jēzus norējo įspēti tautos vadus, ką jie darą ir koks juos laukia likimas bei bausmē.

[10]S a v u l a i k u, t.y., kai atējo metas atiduoti dalį derliaus, kaip tai buvo sutarta. Žydams būdavo leidžiama naudotis pasodintų medžių vaisiais tik penktuose metuose nuo pasodinimo /Kun 19,23-27/. Anuomet pas žydus, kaip tai būdavo ir kitur, o dar ir šiandien yra, nuomininkai atsilygindavo savininkui duodami tam tikrą dalį derliaus. Panašybēs nuomininkai atsisakē atiduoti duoklę. Jie atsiųstą savininko tarną išjuokē ir tuščiomis paleido.

[11]Savininkas, sužinojęs kaip jo nuomininkai pasielgē su tarnu, nepakeitē savo nusistatymo išreikalauti priklausančios derliaus dalies. Jis užsispyrē išreikalauti to, kas jam priklausē. Siuntē todēl kitą savo tarną

pyrė siųsti dar kitą tarną. O anie ir tą, apmušę ir iškoneveikę, išsiuntė
tuščiomis. 12 Ir jis velijo siųsti dar trečią. Bet jie ir šitą, sužeidę, išmetė.
13 Sakė gi vynuogyno savininkas: — Ką darysiu? Siųsiu mylimąjį savo
sūnų. Rasi jo drovėsis? 14 Tačiau vynininkai, jį išvydę, tarėsi tarp savęs,
sakydami: — Šitas yra įpėdinis! Užmuškime jį, kad mums liktų paliki-
mas. 15 Ir, išmetę iš vynuogyno, jį užmušė. Ką tad padarys jiems vynuo-
gyno savininkas? 16 Ateis ir nugalabins tuos vynininkus, o vynuogyną
atiduos kitiems.» O, tai išgirdę, sakė: «Neduok, Dieve!» 17 Jis gi, žvelg-
damas į juos, tarė: «Kas taigi yra, kas parašyta:

— Akmuo, kurį statytojai atmetė,
šisai tapo kertiniu akmeniu?

18 Kiekvienas krintąs ant ano akmens suduš, o, ant kurio jis kristų
tą sutriuškins.»

19 Ir norėjo Rašto žinovai bei vyriausieji kunigai jį čia pat suimti,
bet bijojo žmonių. Mat, jie suprato, kad šią panašybę jis jiems pasakė.

---

pas vynininkus. Bet, jei savininkas užsispyrē išreikalauti jam priklausančią derliaus dalį, tai nuomininkai užsikirto neduoti, darydamiesi vis labiau įžulūs. Pirmąjį tarną jie paniekino ir pasiuntē tuščiomis atgal. Antrąjį-ne tik apmuša ir paniekina, bet net sužaloja ir pagaliau išvaro tuščiomis.

12 Savininkas, užuot griebęsis griežtumo, bevelija gerumu gauti, kas jam priklauso. Jis siunčia dar trečią tarną. Bet vynininkai ir šį, apmušę ir sužaloję, grąžina be nieko atgal.

13 Savininko kaitrumas ir gerumas dar nesibaigia. Matydamas, kad tarnai nieko nelaimējo, apsisprendžia pasiųsti savo sūnų, kuris buvo myliausias, nes viengimis. Jis tikējosi, kad nuomininkai nedrįsią pasielgti su sūnumi, kaip buvo pasielgę su tarnais; kad jie drovēsis ir bus jam paklusnūs.

14 Tačiau nuomininkų niekšingumas viršijo savininko gerumą. Išvydę sūnų, jie ne tik nesidrovējo, bet čia pat apsisprendē jį nužudyti. Jie tikējosi tuo būdu ne tik būti laisvi nuo duoklēs, bet dargi paveldēti visą savininko turtą, nes sūnus buvo vienturtis, ir todēl vienintelis nuosavybēs paveldētojas.

15 Nuomininkai, nugriebę atējusį sūnų, jį išmetē iš vynuogyno, lyg tai nebūtų jo nuosavybē, ir užmušē. Niekšybē įvykdyta. Kyla klausimas: Ką dabar savininkas darys? Kaip jis pasielgs su žmogžudžiais ir uzurpatoriais?

16 Atsakymas į anuos klausimus peršasi savaime. Savininkas šį kartą reaguos su visu griežtumu. Jis sunaikins niekšingus nuomininkus, o vynuogyną išnuomuos kitiems. Minia, girdēdama visa tai, išreiškia savo pasibaisējimą, sušukdami: «Neduok, Dieve!» — Klausytojai lengvai galējo suprasti, ką reiškē panašybē ir kam Jēzus ją taikē. Pranašai Izraelį lygino vynuogynui /Iz 5,2; Jer 2,21; Ps 79,9/. Suprantamas taigi yra minios pasibaisējimas. Minia tuo išreiškia ne tik savo baimę, bet taip pat prašymą, kad Dievas apsaugotų savo tautą nuo panašybe nusakyto skaudaus likimo.

17-18 Bet Jēzus, žvelgdamas į susirinkusiuosius, kaip jis žvelgē į Jeruzalę /Lk 19,41-42/, su gailesčiu patvirtina savo pranašiškus žodžius apie tragišką Izraelio likimą. Jis nurodo, jog ne Dievas atmeta savo tautą, bet veikiau tauta niekina Dievą, jo neklausydama, jam priešindamasi ir nužudydama jo atsiųstąjį Viengimi Sūnų. Jis cituoja Ps 118,22 žodžius, kurie kalba apie jį-Mesiją. Jis yra kertinis akmuo išganymo pastate. Todēl kiekvienas, kuris kris ir atsimuš į jį, suduš, užsimuš; o ant kurio jis kris su visu savo svoriu, su visa savo dieviška galia, tą sutriuškins, sunaikins. Vargas taigi yra tiems, kurie bandys priešintis jam; kurie jo nepriims, jį atmes, kaip tai daro Izraelis; juos palies skaudžiai baudžianti Dievo ranka.

19 Sinedristai suprato, kad Jēzus savo panašybę jiems taikē. Taigi būtų norēję jį čia pat suimti, bet bijojo minios bei jos eventualaus pasipriešinimo.

3. Apie mokesčius valdžiai

[20]Ir, stebėdami, siuntė seklius, kurie dėjosi esą geri, kad, prisikabinę prie kokio nors jo žodžio, taip galėtų jį įduoti vyresnybei ir valdytojui. [21]Klausė tad jį, sakydami: « Mokytojau, žinome, kad teisingai kalbi bei mokai, ir nežiūri asmens, bet, paisydamas teisybės, mokai Dievo kelio. — [22]Leista mums mokėti ciesoriui mokesčius, ar ne?» [23]O jis, žinodamas jų klastą, tarė jiems: [24]« Parodykite man denarą! Kieno atvaizdą ir įrašą jis turi?» Jie gi sakė: « Ciesoriaus.» [25]O jis jiems tarė: « Taigi, atiduokite ciesoriui, kas ciesoriaus, ir Dievui, kas Dievo.» [26]Ir jie negalėjo prikibti prie jo kalbos žmonių akivaizdoje; ir, stebėdamiesi jo atsakymu, tylėjo.

4. Apie prisikėlimą

[27]Kai kurie iš sadukiejų, kurie neigia prisikėlimą, priėję, klausė jį, [28]sakydami: « Mokytojau, Mozė mums parašė, jog, jei mirtų kurio nors brolis, turįs žmoną, ir jis būtų bevaikis, kad jo brolis vestų našlę ir pažadintų savo broliui ainiją. [29]Taigi buvo septyni broliai. Pirmasis, vedęs žmoną, mirė bevaikis. [30]Ir antrasis, [31]ir trečiasis ją vedė, o lygiai taip ir visi septyni nepaliko vaikų ir mirė. [32]Galiausiai mirė ir moteris. [33]Taigi

[20]Žydų vyresnieji toliau puoselėjo mintį Jėzų suimti ir pasmerkti. Tačiau jie žnojo, kad žmonės jį gerbė ir sekė. Todėl darė visa, kad kaip nors jį sukompromituotų žmonių akyse ir, prikibę prie kokio nors jo pasakymo, jį apkaltintų bei pasmerktų kaip maištininką prieš Įstatymą. Šiuo tikslu jie ėmė jį sekti ir stebėti specialių žvalgų pagelba. Šieji dėjosi esą pamaldūs ir ištikimi Dievui. Jie turėjo uždavinį, įsimaišę minioje, klausytis Jėzaus, o taip pat jį klausinėti, kad, jei kartais pastebėtų, jog jis kame nors prasižengia Įstatymui, tuojau jiems praneštų; o jie savo ruožtu jį apkaltintų prieš sinedriumą ir eventualiai taip pat prieš valdytoją.

[21-22]Vylingi sekliai, nuduodami šventuolius, pastatė Jėzui klausimą, į kurį atsakymas galėjo pastatyti jį į pavojingą padėtį. Jie klausė, ar žydas turėtų mokėti ciesoriui mokestį, ar ne? Tautos vadai mokė, kad izraelitai neturi mokėti romėnams, pagonims ir pavergėjams, jokių mokesčių, nes duoklės mokėjimas reikštų bendradarbiavimą su pagonimis ir rėmimą priešų. Jei Jėzus būtų atsakęs, jog nereikia mokėti, sinedristai jį būtų apskundę Pilotui, kaip maištininką prieš imperatorių; o, jei jis būtų pasakęs, jog yra privalu, tai jie jį būtų apkaltinę minios akivaizdoje kaip išdaviką, kaip parsidavėlį romėnams.

[23-26]Žinodamas klausėjų klastą, Jėzus davė tokį atsakymą, prie kurio sinedristai negalėjo nė vienaip, nė kitaip prisikabinti. Pinigas juk, kaip tai rodė atvaizdas ir įrašas, buvo imperatoriaus nuosavybė. Todėl buvo logiška atiduoti pinigą tam, kieno jis buvo, būtent, ciesoriui. Jėzus tačiau, liepdamas atiduoti ciesoriui, kas yra cieosriaus, pridūrė, jog, jei reikia atiduoti žemiškai valdžiai, kas jai priklauso, tai nemažiau yra privalu atiduoti Dievui, kas jam priklauso. Vadinasi, yra dvejopos pareigos, kurias kiekvienas privalo atlikti: Dievui ir žemiškai valdžiai. Jėzas atsakymas ne tik neleido žydamas prie jo prikibti, bet privertė juos tylėti.

[27]Nepasisekus fariziejų sekliams Jėzų sugauti kalboje, bando jį sukompromituoti sadukiejai. Šieji priklausė aukštesniajai tautos klasei ir buvo liberališkų pažiūrų jie netikėjo į amžinąjį gyvenimą, o tuo pačiu neigė prisikėlimą iš numirusiųjų. Plg ApD 23,8; Jos Fl.: Ant XVIII, 1.4.

[28-33]Sadukiejai stato Jėzui klausimą, remdamiesi Levirato įsakymu, pagal kurį — jei mirtų kuris nors, nepalikdamas vaikų, tai mirusiojo brolis buvo įpareigotas vesti našlę, ir, sulaukus iš šios vaikų, pirmasis sūnus turėjo atstovauti tautoje mirusiojo brolio šeimą bei giminę /AtĮ 25,5/. Sa-

ši moteris prisikėlime kurio bus žmona? Juk septyni turėjo ją žmona!»
[34]Jėzus jiems tarė: «Šio pasaulio vaikai veda ir teka, [35]tie tačiau, kurie
bus verti rastis aname pasaulyje ir prisikėlime iš numirusiųjų, nei ves,
nei tekės, [36]juk jie negalės nei mirti, nes yra lygūs angelams, ir, būda-
mi prisikėlimo vaikai, yra Dievo sūnūs, [37]O kad mirusieji keliasi, tai
ir Mozė suminėjo prie krūmo, kaip jis sako Viešpatį esant Abraomo Dievą,
Izaoko Dievą ir Jokūbo Dievą. [38]O Dievas nėra mirusiųjų, bet gyvųjų,
juk visi jam gyvena.» [39]O kai kurie iš Rašto žinovų, atsiliepdami, tarė:
«Mokytojau, gerai pasakei!» [40]Daugiau jau jie nedrįso jį ko nors klausti.

5. Dovido sūnus ir Viešpats

[41]O jiems kalbėjo: «Kaipgi yra sakoma, kad Kristus esąs Dovido
sūnus? [42]Juk pats Dovidas Psalmių knygoje kalba: —

— Viešpats sakė mano Viešpačiui:
Sėskis mano dešinėje,
[43]kol aš paklosiu tavo neprietelius
tavo kojų padėklu. —

[44]Taigi Dovidas vadina jį Viešpačiu, — tai kaip jis yra jo sūnus?»

---

dukiejai nurodo atvejį, neva buvę septyni broliai, ir visi septyni, einant Levirato įstatymu, buvo vedę pirmojo brolio žmoną, nesulaukdami vaikų. Klausia tad Jēzų, kad jis pasakytų, jei yra amžinas gyvenimas, tai amžinybėje kurio iš septynių brolių žmona bus ana moteris, kuri žemēs gyvenime priklausē visiems septyniems? Šiuo klausimu sadukiejai siekē pasityčioti iš Jēzaus žmonių akivaizdoje, o taip pat parodyti, jog esą nelogiška tikēti į amžiną gyvenimą, ką mokē ne tik fariziejai, bet ir pats Jēzus.

34-36Atsakydamas, Jēzus nurodo, jog yra skirtumas tarp žemiško ir amžino gyvenimo. Amžinybēje nebus vedybinio gyvenimo. Mat, tenai nēra mirties, todēl nēra ir dauginimosi, o tuo pačiu ir moterystēs gyvenimo. Amžinybēje visi gyvens it angelai vienoje dvasinēje Dievo vaikų šeimoje.

37-38Jēzus argumentuoja prieš sadukiejus iš S.T. Jis nurodo, jog amžinojo gyvenimo realų buvimą prileido pats Mozē. Tai galima išvesti iš tos vietos, kur pasakojama apie Dievo apsireiškimą prie degančio krūmo Sinai dykumoje /Iš 3,2-6/. Tenai Dievas save pristato, nurodydamas, jog jis esąs Abraomo, Izaoko ir Jokūbo Dievas. Bet, kai Dievas šitai sakē, anie patriarchai jau senai buvo mirę. Pristatydamas taigi save kaip Abraomo, Izaoko ir, Jokūbo Dievą, Jahve tuo pačiu duoda suprasti, jog šieji patriarchai yra gyvi amžinybēje. Juk Dievas negalētų save pristatyti Viešpačiu tų, kurie būtų mirę ir išnykę. Dievas juk savyje yra gyvybē, ir visi gyvena iš jo ir jam.

39-40Tarp fariziejų ir sadukiejų buvo nesutarimų daugeliu klausimų. Girdēdami Jēzaus atsakymą dēl amžino gyvenimo, kai kurie iš Rašto žinovų, kurie nebuvo iš sadukiejų ir jiems nepritarē, viešai pagyrē Jēzų dēl jo atsakymo. Išmintingi Jēzaus atsakymai į klastingus klausimus ne tik neleido sinedristams apkaltinti jį, bet privertē juos neklausinēti jo daugiau bei neiti į diskusijas su juo, nes jis savo išmintimi juos viršijo, o savo atsakymais juos sugēdydavo ir priversdavo tylēti.

41-44Rašto žinovai pagyrē Jēzų, kad jis gerai atsakęs sadukiejams apie amžinąjį gyvenimą, bet nē jie netikējo į jį kaip Mesiją. Jēzus todēl pasinaudoja proga, kad primintų Rašto žinovams, kas yra apie Mesiją parašyta Rašte. Būtent, jis laikomas Dovido sūnumi. Bet pats Dovidas, pranašaudamas apie Mesiją, jį nurodo kaip savo Viešpatį /Ps 109,1/. O juk iš to seka, kad Mesijas nebus tik fizinis Dovido palikuonis, bet verčiau Dievo

45Visiems gi žmonėms girdint, sakė savo mokiniams: 46« Saugokitės Rašto žinovų, kurie mėgsta vaikščioti su ilgais drabužiais ir nori būti sveikinami aikštėse, užimti garbės suolus sinagogose bei pirmąsias vietas pokyliuose; 47kurie suryja našlių namus ir nuduoda kalbą ilgas maldas. Šitie susilauks griežtesnio pasmerkimo.»

6. Našlės auka

21. 1O pažvelgęs aukštyn, pamatė turtinguosius metančius savo dovanas lobynan. 2Pamatė taipgi vieną vargingą našlę įmetančią tenai du pinigėlius. 3Ir tarė: « Iš tikrųjų, sakau jums, jog ši vargšė našlė įmetė daugiau už visus. 4Mat, anie visi įmetė dovaną Dievui iš savo apstumo, o ši įmetė iš savo neturto visa, ką turėjo pragyvenimui.»

7. Eschataloginė pranašystė-Jeruzalės sunaikinimas

5Ir, kai kuriems kalbant apie šventyklą, kad ji esanti puošni akmenimis ir dovanomis, jis tarė: « Ateis dienos, kada iš to, ką regite, akmuo neliks ant akmens, kuris nebūtų išverstas.» 7Klausė gi jį, sakydami: « Mokytojau, o kada visa tai įvyks? Ir koks ženklas rodys, jog tai yra

---

Sūnus, kuris, įvykdęs atpirkimą kaip siųstasis Mesijas, sėdi Tėvo dešinėje, viešpataudamas dangui ir žemei. Šitai juk Rašto žinovai turėtų suprasti, o, suprasdami, tikėti į jį ir jį priimti kaip Mesiją ir Dievo Sūnų.

45-47Iš gynimosi Jėzus pereina pagaliau į puolimą. Atsakęs į visus klastingus sinedristų klausimus, dabar jis kreipiasi į savo mokinius, bet taip, kad visi girdėtų, ir juos ragina nesekti Rašto žinovų, o verčiau jų vengti ir saugotis. Mat, jie yra veidmainiai: dedasi pamaldžiais, o vykdo neteisingumą, skriausdami silpnuosius; iš kitų reikalauja pirmenybės ir pagarbos, o nesistengia būti to tikrai verti. Dievas, kuris teisingai teis visus ir kiekvieną, šiesiems., t.y. Rašto žinovams, bus daug griežtesnis, nes jie daugiau žinojo ir geresnes sąlygas turėjo pažinti ir vykdyti Dievo valią, negu kiti.

21. 1Jėzus radosi viename šventyklos prieangių, kur buvo lobynas. Čia sienose buvo skylės, pro kurias žmonės mesdavo aukas į lobyną. Jėzus stebėjo, kaip žmonės metė savo aukas į lobyno vidų. Jų tarpe buvo visokių: turtingų ir vargšų.

2-4Metęs žvilgsnį į aukojančius, Jėzus atkreipė mokinių dėmesį į moralinę aukos vertę, o tuo pačiu į aukojančių pasiekiamus nuopelnus. Jėzus pastebėjo, kaip tarp turtingų aukotojų radosi ir viena vargšė našlė. Turtingieji aukojo stambias aukas. Našlė įmetė tik du pinigėlius-du asos ketvirčius. Ketvirtis buvo pats mažiausias pinigo vienetas. Jis atatiko 16 daliai denaro. Jėzus pabrėžė, jog, nors našlė ir visai mažą auką įmetė į lobyną, tikrumoje jos auka turi didžiausią vertę Dievo akyse. Mat, kai turtingieji davė iš savo išteklių, tai ši moteris atidavė tai, kas buvo reikalinga jos pačios pragyvenimui.

5-7Jėzus girdėjo, kaip kai kurie reiškė savo susižavėjimą šventyklos didingumu ir puošnumu. Ji buvo didinga savo mūrais. Ji buvo puošni savo dovanomis. Jis žinojo tačiau, kas laukė šventyklos ir miesto. Taigi, kreipdamasis į susirinkusiuosius, jis kalbėjo, pranašaudamas šventyklos ir miesto sunaikinimą. O mokiniai, išgirdę, kas laukė Jeruzalės su baime ir susirūpinimu teiraujasi, kad Mokytojas jiems pasakytų, kada tai įvyks, ir iš ko jie galės spręsti, jog tai yra beįvykstą. Mokiniai norėjo šitai žinoti, kad galėtų laiku pasišalinti iš miesto.

beįvykstą?» [8]O jis tarė: « Žiūrėkite, kad nebūtumėte suklaidinti! Nes daugelis ateis mano vardu, sakydami: — Aš esu! — ir — Jau priartėjo metas! — Neikite paskui juos.» [9]O kai išgirsite apie karus bei maištus, nebūkštaukite! Mat, tai turi įvykti pirma, bet dar negreit galas.»

[10]Tuomet jis sakė jiems: « Sukils tauta prieš tautą ir karalystė prieš karalystę. [11]Bus dideli žemės drebėjimai ir šen bei ten badai ir marai; bus baisenybių ir ženklų iš dangaus. [12]O pirma viso to pakels prieš jus savo rankas ir persekios, atiduodami į sinagogas ir kalėjimus, vesdami pas karalius ir valdytojus, dėl mano vardo. [13]Duos gi jums progą liudyti. [14]Taigi įsidėkite savo širdyse negalvoti iš anksto, kaip gintis, [15]nes aš duosiu jums iškalbą ir išmintį, prieš kurią negalės atsispirti ar pasipriešinti nė vienas jūsų priešininkas. [16]Jūs gi būsite išdavinėjami ir tėvų, ir brolių, ir giminių, ir prietelių; ir nužudys kai kurious iš jūsų. [17]Jūs būsite nekenčiami visų dėl mano vardo. [18]Ir vis dėlto nė plaukas nepražus nuo jūsų galvos. [19]Savo ištverme jūs išgelbėsite savo sielas.»

[20]« Kai išvysite Jeruzalę supamą kariuomenės, tuomet žinokite, jog jos sunaikinimas yra prisiartinęs. [21]Tuomet, kurie Judėjoje, tebėga į kalnus; kurie joje, tepasišalina; ir, kurie laukuose, tenegrįžta į ją. [22]Ka-

---

[8]Mokiniai rūpinosi fiziniu savo saugumu, bet Jēzus atkreipē jų dēmesi pirmoje eilēje į gręsiančius dvasinius pavojus, kurių labiausiai reikia bijoti ir saugotis. Jis įspējo, kad saugotųsi klaidingų pranašų, kurie pasirodys prieš miesto sunaikinimą. Atsiras, kurie skelbsis esą Dievo siųstieji ir kvies tautą sukilti prieš romēnus. Šitai tikrumoje ir įvyko, valdant Palestiną prokuratoriams Feliksui ir Festui. Plg Jos. Fl.: Ant. II, 13.5; XX, 8.6.

[9]Be to, Jēzus ragina mokinius, kad jie nesibaimintų ir negalvotų, kai kils karai ir maištai, jag pasaulio pabaiga jau yra atējusi, kaip tai kai kurie, klaidingai aiškindami pranašystes /Iz 24,1; Eg 2,7.23/, buvo beskelbią. Jis nurodo, jog, tiesa, visa tai turēs pranokti paskutiniuosius įvykius, bet pasaulio pabaiga dar negreitai ateis.

[10-12]Apart fizinių nelaimių, kurios bus baisios, apaštalai dar turi žinoti, kad jų laukia žiaurūs persekiojimai. Dēl Kristaus, dēl tikējimo į jį, jie bus nekenčiami, tąsomi į teismus, įvairiaip kankinami.

[13-19]Įspējęs dēl laukiančių persekiojimų, Jēzus drąsina mokinius. Visų pirma pabrēžia, jog persekiojimai duos jiems progą parodyti savo ištikimybę Evangelijai. Be to, jis pabrēžia, kad jie neliks be pagelbos. Jis pats dvasiniu būdu bus su jais: juos stiprins ir įkvēps. Kaltinami jie mokēs gintis, taip kad niekas negalēs atsispirti jų argumentams. Nors persekiojimai bus tikrai dideli, nes jie bus išduodami net artimiausių žmonių, ir kankinami net iki gyvybēs paaukojimo, bet vis dēlto jų kančios ir pasiaukojimai nebus veltui: visa jiems bus užskaityta amžinam atlyginimui; ištverdami persekiojimuose ir juos pernešdami, jie užsitikrins sielų išganymą bei amžiną gyvenimą danguje.

[20]Mokiniai buvo klausę, kada tai visa įvyks /7e/, Jēzus dabar atsako į apaštalų klausimą. Kai išvys romēnų karius, atžygiuojančius iš šiaurēs ir artējančius prie Jeruzalēs, siekiant ją apsupti, tada jie turi žinoti, kad miesto sunaikinimas, apie kurį jau pranašas Danielius kalbējo /Dan 9,27/, yra prisiartinęs.

[21]Žinodami, kad Jeruzalēs sugriovimas jau čia pat, mokiniai, įspēja Jēzus, turi stengtis išsigelbēti. Kuris rasis provincijoje, tepasitraukia į kalnus; tie gi, kurie bus pačioje Jeruzalēje, tepasišalina iš jos; o tie, kurie būtų prie darbo laukuose, tenegrįžta į miestą, ko nors pasiimti, bet teieško saugios vietos, kur pasislēptų.

[22]Kristus ragina savuosius pasišalinti iš miesto ir pasislēpti kur nors laukuose ar kalnuose, kadangi romenai nesitenkins vien nugalēti pasipriešinimą ir užimti miestą, bet išlies visą savo neapykantą ir keršt ą ant miesto ir jo gyventojų, kaip tai pranašai buvo įspēję ir nusakę /Dan 9,26; Zach 11,1-3/.

dangi šitos yra tai keršto dienos, kad išsipildytų visa, kas parašyta.
[23]Vargas nėščioms ir žindančioms tomis dienomis! Mat, bus krašte didelis
suspaudimas ir rūstybė prieš šią tautą. [24]Ir kris nuo kalavijo ašmenų, ir
bus tremiami nelaisvėn į visas tautas, ir Jeruzalė pagonių bus mindžioja-
ma, kol baigsis pagonių laikai.»

8. Pasaulio pabaiga

[25]« Ir bus ženklų saulėje, mėnulyje ir žvaigždėse, o ant žemės tautų
blaškymasis jūros ir bangų šniokštimo įgandyje, [26]žmonėms alpstant iš
baimės ir nuo laukimo to, kas dėsis ant žemės, nes dangaus galybės bus
sukrėstos. [27]Ir tuomet išvys Žmogaus Sūnų, ateinantį debesyje su didele
galybe ir garbe. [28]O šiems dalykams pradedant reikštis, atsitieskite ir pa-
kelkite savo galvas, nes jūsų išgelbėjimas artinasi.»

9. Reikalas būti pasirengusiems

[29]Ir pasakė jiems panašybę. — « Žiūrėkite į figmedį ir į visus kitus
medžius! [30]Kai jie jau sprogsta, matydami, jūs savaime žinote, kad va-

---

[23]Ypatingai bus sunku tomis dienomis motinoms laukiančioms kūdikių at turinčioms mažus vaikus. Apleisti namus, bėgti į kalnus, slapstytis, gyventi kalnų landynėse su mažais kūdikiais ar esant nėščioms, aišku, buvo didelis vargas. Tačiau reikėjo pakelti šiuos sunkumus, nes nebuvo kitos išeities. Mat, romėnų žiaurumas paprastai paliesdavo ne vien karius, o ir civilius, ir jis nežinojo jokių gailestingumo ribų.

[24]Iš tikrųjų, kaip liudija istoriniai dokumentai, įtūžę romėnai žudė žmonės be atodairos ir be pasigailėjimo; o išlikusius suėmė ir ištrėmė vergų likimui į įvairius imperjos kraštus. Visa tai vaizdžiai ir smulkiai aprašo Juozapas Flavijus savo veikale De Bello Iudaico III, 20-10. Šis Kristaus įspėjimas krikščionims buvo išganingas. Jie iš anksto apleido miestą ir, slapstydamiesi tyruose ar kalnuose, išsigelbėjo. Tai liudija, kaip Euzebijus /H.E. III, 5/, taip ir Juozapas Fl. /Bell. Iud. II, 20.1/. Jėzus nurodė, jog Jeruzalė bus sunaikinta ir joje viešpataus pagonys, kol Dievas leis jiems viešpatauti. Jėzus nenurodo tikslaus laiko, kol pagonys viešpataus, bet aiškiai prileidžia, jog jų viešpatavimas nebus tik laikinis, t.y. trumpas.

[25-26]Jeruzalės sugriovimas turėjo ženklinti senosios Sinagogos — Dievo ir Izraelio sandoros pabaigą, o tuo pačiu naujosios mesijaninės karalystės pradžią. Mesijaninė gi karalystė savo ruožtu turėjo baigtis su antruoju Jėzaus atėjimu. Tragiškai baigsis senoji Sinagoga. Dramatiškai baigsis naujoji Dievo karalystė žemėje. Nusakęs Jeruzalės ir senosios Sinagogos galą, Jėzus kalba ir apie naujosios mesijaninės karalystės pabaigą. Kada ir kaip tai įvyks? Tikslaus laiko Jėzus nepasako, nes nebūtų pravartu. Nurodo tačiau bendrais bruožais kai kuriuos ženklus, iš kurių bus galima spėti, jog pasaulio pabaiga jau artėja. Bus kosminių sukrėtimų, kurie palies ir žemę, išaukdami siaubą žmonėse, taip kad jie alps iš baimės, matydami, kas dedasi, ir laukdami, kas bus toliau, visai gamtai esant sukrėstai.

[27]Pasaulio pabaigą užantspauduos Kristus, atėjęs bei pasirodęs visoje savo garbėje ir galybėje, kad teistų gyvuosius ir mirusius.

[28]Jėzus pakartotinai drąsina savuosius. Kai visas kosmosas bus sukrėstas, kai žemė drebės ir jūros šėls, kai daug kas alps iš baimės, Kristaus sekėjai neturi baimintis, bet verčiau privalo pakelti galvas ir drąsiai sutikti įvykius, žinodami, kad jie eina ne į pražūtį, bet į išganymą ir džiaugsmą danguje.

[29-31]Kaip iš medžių, kai jie pradeda sprogti ir lapoti, kiekvienas pažįsta, jog ateina vasara, taip iš anų nurodytų ženklų bei įvykių Kristaus

sara yra jau arti. [31]Taip ir jūs, kai išvysite visa tai dedantis, žinokite, kad Dievo karalystė yra arti. [32]Iš tikrųjų, sakau jums, jog ši karta nepraeis, kol visa tai įvyks. [33]Dangus ir žemė praeis, mano gi žodžiai nepraeis. [34]O patys savęs žiūrėkite, kad kartais jūsų širdys nebūtų apsunkintos apsvaigimu, girtumu ir pragyvenimo rūpesčiais, ir kad ana diena neužkluptų jūsų netikėtai; [35]mat, it žabangas užgrius ji ant visų visos žemės gyventojų. [36]Budėkite gi visą laiką, melsdamiesi, kad pajėgtumėte išvengti viso to, kas turi įvykti, ir stotis Žmogaus Sunaus akivaizdoje».

10. Paskutinės dienos prieš kančią

[37]O dienomis buvo jis šventykloje, mokydamas, naktis gi, atėjęs, praleisdavo vadinamame Alyvų kalne. [38]Ir visi žmonės nuo ankstyvo ryto ateidavo pas jį šventykloje jo pasiklausyti.

V. KANČIA, MIRTIS IR PRISIKĖLIMAS

1. *KRISTUS KENČIA IR MIRŠTA*

1. Sąmokslas

2. [1]O artinosi Neraugintos Duonos šventė, vadinama Velykos. [2]Ir ieškojo vyriausieji kunigai ir Rašto žinovai, kaip jį nužudytų. Mat, jie

---

sekėjai galės spręsti, jog Jeruzalės, o su ja ir senosios Sandoros, sunaikinimas jau yra atėjęs, o tuo pačiu prasideda naujosios-mesijaninės karalystės įsiviešpatavimas.

[32]Norėdamas būti dar aiškesnis, Jėzus pareiškia, jog visa tai įvyks dar prie šios žydų kartos.

[33]Ir dar jis pabrėžia, jog visa, ką yra nusakęs, tikrai įvyks. Visa praeina: dangus ir žemė, bet ateina naujas dangus ir nauja žemė /Petr. 3,13; 1Kor 7,31/. Dievas yra visada tas pats, o ir Kristus yra kaip vakar, taip ir šiandien, taip ir per amžius /Žyd 13,8/. Jis nesikeičia ir nepraeina. Jis visada pasilieka. Pasilieka išsipildo taip pat ir jo žodžiai.

[34]Savo gerume Jėzus dar įspėja savuosius, kad būtų pasirengę sutikti ne tik pasaulio pabaigą, bet ir savo mirtį, o ji ateis nelauktai ir netikėtai. Jis ragina apsižiūrėti, kad pasaulis neapsvaigintų jų savo gėrybėmis, nenugirdytų malonumais ir nepavergtų žemiškais rūpesčiais, apsunkinant kelią į dangų, ar visai nukreipiant nuo jo.

[35]Mokytojas primygtinai įspėja neatsitraukti ir nenusigręžti nuo Dievo, nes kiekvienas nusigręžimas nuo Viešpaties gali kainuoti amžinybę. Visi visada turi būti pasirengę, nes paskutinė diena gali ateiti staiga, it žabangas, kada nelaukiama ir nesitikima.

[36]Jėzus dar ragina budėti ir melstis, kad kiekvienas įstengtų išvengti ne tik fizinių pavojų, bet taip pat dvasinių bandymų, ir taip paskutinę dieną su pasitikėjimu galėtų atsistoti Žmogaus Sūnaus akivaizdoje.

[37]Paskutinę savaitę Jėzus dienomis mokė šventykloje, o naktis praleisdavo Alyvų kalne, ten esančiuose alyvmedžių soduose.

[38]Žmonės nuo pat ankstaus ryto rinkdavosi šventykloje, kad tenai pasiklausytų Jėzaus mokymo.

22. [1]Artėjo Velykos. Ši šventė buvo žinoma bei vadinama dvejopu vardu: Neraugintos Duonos ir Pasqua. Buvo vadinama Neraugintos Duonos šventė, kadangi jos eigoje nuo 14 iki 21 Nisan žydams yra įsakyta val-

bijojo tautos. [3]O šėtonas įėjo į Judą, vadinamąjį Iskariotą, kuris buvo vienas iš Dvylikos. [4]Ir jis, nuėjęs, kalbėjosi su vyriausiais kunigais ir sargybos viršininkais, kaip jį jiems išduotų. [5]Jie apsidžiaugė ir sutarė duoti jam pinigų. [6]Jis pasižadėjo ir ieškojo progos jį išduoti jiems, išvengiant minios.

2. Pasirengimas Paskutinei Vakarienei

[7]Atėjo gi Neraugintos Duonos diena, kuria, reikėjo piauti Velykų avinėlį. [8]Ir jis pasiuntė Petrą ir Joną, sakydamas: « Nuėję, paruoškite mums velykų avinėlį, kad jį valgytume.» [9]O jie tarė jam: « Kur nori, kad prirengtume?» [10]Jis gi jiems sakė: « Štai, jums įeinant į miestą, jus sutiks vienas žmogus nešinas ąsočiu vandens. Sekite jį iki namų, kur jis įeis, [11]ir

---

gyti tik neraugintą duoną. Buvo vadinama taip pat Pasqua, kadangi ši šventē priminē žydams išlaisvinimą iš Egipto. Vardas pasqua — ebraiškai pasah reiškia — perējimas, praējimas. Mat, žydų išējimas iš Egipto įvyko specialiu Dievo įsikišimu. Viešpats įsakē per Mozę, kad žydai pasirengtų išējimui. O tai turējo įvykti sekančiu būdu. — Kiekviena žydų šeima turējo pasipiauti avinēlį, jo krauju apšlakstyti namo duris, o patį avinēlį atatinkamai paruoštą greitomis suvalgyti. Krauju apšlakstymas durų turējo apsaugoti nuo mirties šeimos pirmgimį. Mat, visų egiptiečių pirmgimiai tą vakarą specialaus Dievo įsikišimo dēka mirē, ir ši nelaimē privertē pagaliau faraoną išleisti žydus. Atminti šiam istoriniam įvykiui, kaip Dievas privertē faraoną išleisti tautą, ir kaip išgelbējo žydų primgimius, tautai buvo įsakyta švęsti Pasqua — Velykas, valgant avinēlį, kaip jį aną dramatišką vakarą valgē Egipte jų protēviai ir patyrē Dievo stebuklingai globojančią ranką. Velykų avinēlio valgymas žydams buvo iškilminga Velykų vakarienē. Graikiškame ir lotyniškuose evangelijų vertimuose ši vakarienē vadinama Pascha. Lietuviškai mes verčiame « Velykų avinēlio valgymas », kiti verčia « Velykų vakarienē » /Plg Iš 12,18; 21,11.21/.

[2]Šventei artējant maldininkų skaičius Jeruzalēje didējo. Sinedristai buvo nusprendę Jēzų nužudyti. Tai norējo įvykdyti dar prieš šventes. Bijojo tačiau minios, kad ji nepasipriešintų. Ieškojo taigi progos, kaip jį suimtų, užklupus kur nors vieną, išvengiant minios.

[3]Judas apsisprendē išduoti Jēzų velnio veikiamas /Jon 13,2.27/. Jau apaštalavimo pradžioje velnias išdrįso gundyti patį Kristų. Buvo atstumtas. Bet atstojo nuo jo tik laikinai, kaip nurodo evangelistas Lukas /4,13/. Velnias sugrįžo, kad pražudytų Jēzų. Šį kartą jis veikē ne į Kristų tiesioginiai, bet bevelijo pasinaudoti sinedristais ir eventualiai paties Jēzaus mokiniais. Jis nuteikē sinedristus stoti prieš Mokytoją ir jį pasmerkti mirčiai. Jis paveikē vieną iš Dvylikos, būtent, Judą Iskarijotą, kad jis išduotų Mokytoją. Judas nurodomas ir pravarde Iskariotas, kad atskirtų nuo kito apaštalo, kuris turējo tą patį vardą, būtent, Judo Tadiejaus, vieno iš Viešpaties pusbrolių.

[4-6]Judas, kartą apsisprendęs išduoti Jēzų, tuojau prisistatē pas vyriausią kunigą, ir čia su sinedristais ir šventyklos sargybos vadais aptarē išdavimo ir suēmimo aplinkybes. Kadangi žydai bijojo minios, tai Judas pažadējo jį išduoti ten ir tada, kur ir kada žinojo jį galēsiąs rasti vieną. Už šį pasitarnavimą sinedriumas paskyrē jam atlyginimą — 30 sidabrinių /Mt 26,15/.

[7]Atējus dienai, kada turējo būti valgomas Velykų avinēlis ritualinēs vakarienēs metu, Jēzus pavedē Petrui ir Jonui pasirūpinti vakarienēs parengimu. Tai galējo būti 13 arba 14 Nisan. Atrodo, kad Jēzus tam tikrais sumetimais anticipavo Velykų vakarienę. Apie šitai plačiau komentare į šv. Jono 13,1.

[8-11]Jēzus nurodo Petrui ir Jonui, kaip jie galēs surasti vietą, kur yra apsisprendęs valgyti paskutinę — Velykų — vakarienę.

sakykite namų šeimininkui: — Mokytojas tau sako: Kur yra menė, kurioje galėčiau valgyti Velykų avinėlį su savo mokiniais? — [12]Ir jisai parodys jums didelį, išklotą, viršutinį kambarį. Tenai paruoškite.» [13]O, nuėję, rado, kaip jis buvo jiems pasakęs, ir prirengė Velykų avinėlį.

3. Vakarienė

[14]Ir kai atėjo valanda, užėmė vietą prie stalo jis ir apaštalai su juo. [15]Ir jis prabilo į juos: «Geiste geidžiau valgyti šį Velykų avinėlį drauge su jumis prieš kentėdamas. [16]Nes, sakau jums, jog nuo šiol daugiau jo nebevalgysiu, kol jis išsipildys Dievo karalystėje.» [17]Ir, paėmęs taurę, padėkojęs, tarė: «Imkite šitą ir dalykitės tarp savęs! [18]Nes, sakau jums, nuo šiol aš nebegersiu vynmedžio vaisiaus, kol ateis Dievo karalystė.»

4. Eucharistijos įsteigimas ir išdavimo atskleidimas

[19]Ir, paėmęs duonos, ją palaimino, laužė ir jiems davė, sakydamas: «Tai yra mano kūnas, kuris atiduodamas už jus. Tai darykite mano

---

[12]Namų šeimininkas, apaštalams nurodžius, jog Mokytojas nori pas jį valgyti Velykų avinėlį, parodo jiems kambarį, kur galės prirengti vakarienę. Tai buvo didelis, kilimais išklotas, viršutiniame aukšte kambarys. Tikriausiai kambarys turėjo visa, kas buvo reikalinga parengti stalui, būtent, ne tik kilimus, bet ir pagalvius, ant kurių kiekvienas, išsitiesęs prie stalo, galėjo pasiremti, kaip tai žydams buvo įprasta rastis prie stalo.

[13]Apaštalai, nuėję, rado visa, kaip Mokytojas buvo jiems nurodęs, ir įvykdė, kaip jis jiems buvo įsakęs, kad galėtų valgyti Velykų avinėlį.

[14-18]Atėjus vakarienės metui, Jėzus su mokiniais užėmė vietas prie stalo. O, esant prie stalo, prieš pradedant vakarienę, Jėzus prabilo į mokinius, nurodydamas, jog jis labai laukė, kada galės valgyti šią vakarienę su jais, nes tai paskutinė jo vakarienė. Jis žino, jog turės kentėti ir mirti, bet jis taip pat prisikels ir susitiks su mokiniais vėl jau dangiškame džiaugsme, dangiškose vaišėse. Jėzus laukė šios Velykų vakarienės, kadangi jį turėjo ženklinti pabaigą senosios sandoros ir pradėti naująją. Jis laukė šios vakarienės, nes jos metu turėjo duoti pradžią naujo dieviško Avinėlio aukojimui bei eucharistinei vakarienei. Jis troško šio momento, nes Eucharistijos įsteigimu, duodamas saviesiems valgyti savo kūną ir gerti savo kraują, siekė parodyti visą savo meilę. Mokiniai paskutinį kartą dalinasi su Jėzumi ritualine vyno taure Velykų vakarienėje. Nuo šiol jie gers jau Dievo karalystės taurę eucharistinėje vakarienėje, o ta taurė bus jo kraujas.

[19]Ritualinė Velykų avinėlio vakarienė jau ėjo į pabaigą. Ją baigiant, Jėzus pradeda naują sandorą, kurioje Velykų avinėlis yra jis pats, aukojąs save, kad, duodamas valgyti savo kūną ir gerti savo kraują, suteiktų išlaisvinimą iš nuodėmės vergijos ir įvestų į išganymo karalystę. Atėjus momentui, jis paima duonos paplotį laimina, sukalbėdamas padėkos maldą, laužo ir dalina mokiniams, sakydamas, jog tai nėra tik paprasta duona, o tikras jo kūnas, kuris yra aukojamas mirtimi ant kryžiaus nuodėmėms atleisti. Ne tik jis pats šitai dabar vykdo, bet duoda taip pat galią mokiniams, kad kaip jis, taip ir jie atnašautų jo auką ne kruvinu būdu Eucharistijoje ant altorių, duodami tikintiesiems duonos pavidale valgyti tikrąjį jo kūną — amžiną atnašą — nuodėmėms atleisti. Šiuo taigi Jėzus įsteigė Eucharistiją ir Kunigystę.

atminimui.» [20]Lygiai taip pat ir taurę, pavakarieniavus, tardamas: « Ši
taurė yra naujoji sandora mano kraujuje, kuris praliejamas už jus.»
[21]Bet va su manim ant stalo ranka to, kuris mane išduoda. [22]Nes
Žmogaus Sūnus, tiesa, eina sau, kaip yra nustatyta, tačiau vargas tam
žmogui, per kurį jis išduodamas.» [23]Ir jie ėmė teirautis tarp savęs, kas
gi iš jų būtų, kuris tai padarysiąs.

5. Paraginimai ir įspėjimas apaštalams

[24]O kilo ir ginčas tarp jų, kuris iš jų atrodytų esąs didžiausias. [25]Jis
gi tarė jiems: « Tautų karaliai viešpatauja joms, ir turintieji ant jų vald-
žią siekia būti vadinami geradariais. [26]Netaip tačiau jūs, bet verčiau,
kuris jūsų tarpe vyriausias, tepasidaro it būtų jauniausias; ir, kuris vir-
šininkas, it-tarnas. [27]Juk kas didesnis: kuris sėdi prie stalo, ar kuris pa-

---

[20]Ritualinės Velykų vakarienės metu būdavo geriama keturios taurės vyno. Evangelistas jau minėjo, kad Jėzus buvo davęs mokiniams gerti taurę /17e/. Tai buvo pirmoji ar antroji taurė, po kurios sekė avinėlio valgymas. Šį kartą Lukas pabrėžia, jog taurę jis paėmė pabaigus vakarienę, t.y. suvalgius avinėlį. Dabar Jėzus ima taurę ir ją vadina naujosios sandoros taure. Kodėl? Todėl, kad, suvalgius avinėlį, o tuo pačiu baigiant ritualinę vakarienę, baigėsi senoji sandora, kurią Dievas buvo padaręs su Abraomu ir atnaujinęs per Mozę prie Sinai kalno. Keldamas šią taurę Jėzus pradeda naują sandorą su savo Bažnyčia. Šioje taurėje jis duoda apaštalams jau ne paprastą vyną, kuris yra iš vynmedžio vaisių, bet savo kraują, kuris yra išliejamas, jam aukojantis už žmones ir mirštant ant kryžiaus. Su taure Jėzus elgiasi lygiai kaip ir su duona, būtent, ją laimina, duoda mokiniams, nurodydamas, jog tai yra jo kraujas.

[21-22]Pagal Luko pasakojimo eilę atrodytų, kad Kristus Judo išdavimą bus atskleidęs po Eucharistijos įsteigimo, ir kad Judas bus apleidęs vakarienbutį priėmęs Komuniją. Matas tačiau ir Morkus Eucharistijos įsteigimą paduoda po Judo išėjimo. Atrodo, kad Lukas, kaip kitais atvejais, taip ir šį kartą nesilaiko chronologinės įvykių eilės. Jis pirmoje eilėje paiso dėstomos minties išryškinimo, o ne chronologinės eigos. Jis paduoda kai kuriuos Jėzaus pamokymus, sugretindamas, kadangi jie siejasi minties artumu, nors buvę pasakyti skirtingu laiku ir kitose aplinkybėse. Jėzus atskleidė išdavimą ir išdaviką ne tiek priekaištaudamas, kiek įspėdamas Judą Iskarijotą, kad gerai apsigalvotų, ką darąs.

[23]Įspėjimas apie išdavimą išaukė apaštaluose susijaudinimą ir susidomėjimą, kas esąs išdavikas /Jon 13,21-30/.

[24]Nuo vieno ginčo Lukas pereina prie atpasakojimo kito ginčo, ir šį kartą sekdamas ne chronologinę, bet verčiau loginę įvykių atpasakojimo eilę. Mat, apaštalų ginčas apie pirmenybę kilo greičiausiai prieš vakarienę, kai jie užėmė vietas prie stalo /Jon 13,1-20/. Matas ir Morkus kalba apie apaštalų ginčą dėl pirmenybės sąryšyje su apaštalų Jono ir Jokūbo prašymu pirmųjų vietų mesijaninėje karalystėje /Mt 20,25-28; Mk 10,42-45/. Visai galimas daiktas, kad apaštalai pakartotinai buvo ginčiję si dėl pirmenybės, ir kad Mokytojas pakartotinai bus juos įspėjęs, kokia tvarka bus jo karalystėje; jog joje ne valdžia, bet nuolankumas turės primatą.

[25-27]Reaguodamas į apaštalų pretenzijas į pirmenybę, Jėzus nurodo, jog jo Bažnyčioje vadovavimas nebus, kaip kad yra valdymas pasaulyje. Pasaulio-pagonių valdovai viešpatauja ant savo pavaldinių, ir žemės viešpačiai reikalauja ne tik klusnumo, bet ir pagarbos. Bažnyčioje tačiau vadovaujantys turės ne viešpatauti, bet tarnauti tarsi būtų mažiausieji; ir kurie bus pastatyti aukščiausia, turės jaustis ir veikti lyg būtų žemiausi. Šito pavyzdį apaštalams duoda pats Mokytojas. Jis juk yra Viešpats /Jon 13,13/! Bet kaip jis elgiasi? Argi jis netarnauja apaštalams, plaudamas jiems kojas?

tarnauja? Argi ne tas, kuris sėdi prie stalo? Aš gi esu jūsų tarpe kaip tas, kuris tarnauja.
28O jūs esate, kurie visą laiką pasilikote su manimi mano išbandymuose.
29Ir aš pavedu jums, kaip man pavedė mano Tėvas, karalystę,
30kad valgytumėte ir gertumėte mano karalystėje prie mano stalo bei sėdėtumėte sostuose, teisdami dvyliką Izraelio giminių».
31« Simonai, Simonai, štai šėtonas prašėsi išsijoti jus it kviečius.
32Aš gi meldžiausi už tave, kad tavo tikėjimas neišblėstų. Ir tu, kartą, atsigręžęs, stiprink savo brolius.»
33O jis sakė jam: « Viešpatie, esu pasirengęs eiti su tavim ir į kalėjimą ir į mirtį!»
34Jis tačiau tarė: « Sakau tau, Petrai, gaidys šiandien nepragys, kol tu tris kartus išsginsi mane pažįstąs.»
35Ir sakė jis jiems: « Kai išsiunčiau jus be piniginės, ir be krepšio, ir be avalinės, argi jums ko trūko?» Jie gi tarė: « Nieko.»
36O jis sakė jiems:

28-30Evangelistas čia paduoda kita proga Kristaus pasakytus žodžius /Mt 19,28; Mk 10,29/, siekdamas atversti antrąjį lapą, kokia tvarka bus Kristaus Bažnyčioje. Tie, kurie yra pirmieji, tarnaus lyg būtų paskutinieji; tie tačiau, kurie yra paskutinieji, bus tarnaujami ir išaukštinami, lyg būtų pirmieji. Apaštalai sekē Kristų, nežiūrint kad turējo pakelti daugelį sunkumų jį sekdami. Jie yra mažieji-paprasti žmoneliai. O va Mokytojas jiems tarnauja. Ir tai ne viskas. Amžinybēje jie bus atlyginti ir išaukštinti. Jie bus pakviesti prie Viešpaties stalo it garbēs svečiai, ir gaus valdžią ant viso Izraelio bei ant dvylikos jo giminių.

31Jēzus įspēja Petrą, jog velnias bandys juos gundyti, kad nukreiptų nuo išganymo kelio. Kaip Jobą gundyti siekē šētonas, neva kad tuo parodytų Dievui tikrą jo vertę, taip jis prašosi leidžiamas išbandyti ir apaštalus /Job 1,1-12/. Dievas neatsakē velniui leidimo gundyti apaštalus, kaip jis neišklausē šv. Pauliaus prašymo būti išlaisvintas iš pagundų, kadangi dorybēs stiprēja sunkumuose ir nuopelnai auga bandymuose /2Kor 12,9/. — Vētyti — lietuviškai paprastai verčiama sijoti. Kristus ir evangelistai tačiau tikriausiai turējo mintyje vaizdą iš anų laikų gyvenimo, kaip tada Palestinoje būdavo valomi kviečiai. O tuomet jie būdavo vētomi, ne sijojami. Grūdai būdavo atskiriami nuo pelų vētant, t.y. žeriant iškultus javus prieš vēją.

32Įspējęs dēl velnio kēsinimosi, Jēzus drąsina Petrą, užtikrindamas, jog jis jį yra užtaręs pas Tēvą, kad pagundų bei bandymų atveju nesusilpnētų jo tikējimas; o tikējimas juk nugali pasaulį /1Jon 5,4-5/. Jēzus pasitiki Petro ištikimybe ir ištvermingumu, ir jam paveda rūpintis kitais apaštalais, kad, atējus metui bei atsiradus reikalui, jis savo ruožtu, sekdamas Mokytoją, stiprintų brolius. Kaip Jēzus prašo Tēvą stiprybēs Petrui, taip Petras turēs melstis stiprindamas Dievo malonēs pagelba kitus apaštalus.

33-34Petras, išgirdęs Jēzaus susirūpinimą dēl gręsiamų apaštalams pavojų pasimesti persekiojimų akivaizdoje, nori užtikrinti Mokytoją, kad jis liksiąs jam ištikimas, nežiūrint kiek tai turētų kainuoti, net iki gyvybēs paaukojimo. Bet Jēzus įspēja Petrą, jog jis perdaug yra savimi pasitikįs, nes dar šią naktį, pirma negu gaidys pragys, jis, įtariamas esąs Kristaus sekējas, tris kartus išsiginsiąs, teigdamas, jog jo nepažįstąs.

35-36Kai laikai dar buvo ramūs ir nebuvo persekiojimų, Jēzus, siųsdamas mokinius apaštalauti, įsakē jiems nepasiimti nieko su savim: nei piinigo, nei maisto atsargų, nes buvo tikras, kad žmonēs juos priims ir visa kuo aprūpins. Taip ir įvyko /Lk 10,1-20/. Laikai tačiau pasikeitē. Įtūžimas prieš Mokytoją ir jo sekējus yra didelis. Štai kodēl apaštalai dabar turi būti apdairesni: turi patys visa kuo pasirūpinti, nes pas žmones neras prielankumo. Jie turēs pasirūpinti, kad savomis jēgomis išsilaikytų. Jēzus kalba apie reikalą turēti kalaviją, t.y. būti pasirengusiems kovai. Turi tačiau mintyje ne fizinę kovą ir ne fizinius ginklus, bet dvasinį apsišarvavimą bei dvasinę kovą /Mt 26,52/.

« Bet dabar, kas turi piniginę, tepasiima ją; panašiai ir krepšį; o kas
neturi, teparduoda savo apsiaustą ir tenusiperka kalaviją. [37]Nes, sakau
jums, jog tai, kas parašyta — Su piktadariais paskaitytas —, turi išsi-
pildyti manyje. Mat, tai, kas mane liečia, eina prie išsipildymo.» [38]Jie gi
sakė. « Štai čia du kalavijai!» O jis tarė jiems: « Gana!».

6. Alyvų darže

[39]Ir, išėjęs, kaip paprastai, ėjo į Alyvų kalną. O paskui jį ėjo ir mo-
kiniai. [40]Atėjus gi į vietą, tarė jiems: « Melskitės, kad nepatektumėte į
pagundą.»
[41]Ir jis atsitolino nuo jų tiek, kiek galima numesti akmenį, ir, atsi-
klaupęs, meldėsi, [42]tardamas: « Tėve, jei nori, atimk šią taurę nuo manęs;

---

[37]Jēzus primena, jog tai, ką Izaijas yra parašęs apie Jahvēs Tarną, sakydamas: « Jis su piktadariais paskaitytas » /Iz 53,12/ — , liečia jį ir jame turi išsipildyti. Žydų pyktis yra tokia, kad jie bevelys reikalauti pasigailējimo žmogžudžiui Barabui, o jam — pasmerkimo; ir jis bus nukryžiuotas tarp dviejų galvažudžių /Mk 15,7-15; Mt 27,38/. Visa, kas Rašte parašyta apie Mesiją, pildosi ir jau baigia pildytis jame. Taigi ir apaštalai turi būti pasirengę, kad įstengtų sutikti ir pernešti visus bandymus, kurie jų neišvengiamai laukia.

[38]Mokiniai supranta Jēzaus žodžius raidine prasme: jie galvoja, kad reikēsią kovoti, griebiantis kalavijo. Taigi nedelsdami sako Mokytojui, jog turi du kalavijus. Jēzus tačiau nutraukia kalbą ir išeina.

[39]Palikęs vakarienbutį, Jēzus eina iš miesto Alyvų kalno link. Jį sekē mokiniai. Nisileidęs žemyn ir perējęs Kedrono tarpeklį, Jēzus pasiekē Alyvų kalną, kad jo papēdēje viename iš ten esančių alyvų sodų praleistų naktį, kaip tai jam buvo įprasta. Judas Iskarijotas gerai žinojo šią vietą ir buvo tikras kad čia jis jį rasiąs atējęs išduoti. Nuējęs taigi pas sinedristus, jis žinodamas, kad šie bijojo minios, pasiūlē išduoti Mokytoją naktį ten, kur žinojo jį rasiant vieną.

[40]Atējus į pernakvojimo vietą, Jēzus ragino mokinius ne sumigti, bet budēti ir melstis, laukiant, kas turēs įvykti. Ragino melstis, kad malda suteiktų stiprybēs neišsigąsti ir nepasimesti, išvydus jo suēmimą, kas netrukus turējo įvykti.

[41-42]Jēzus ,pasiēmęs Petrą, Jokūbą ir Joną, atsitolina nuo kitų apaštalų. Savo agonijos liudininkais jis norējo tureti tik tris rinktinius iš Dvylikos. Paējęs kiek, paliko ir šiuos tris, ragindamas budēti ir melstis drauge su juo. Nuo šių trijų Jēzus atsitolino keliasdešimt metrų. Evangelistas specifikuoja nuotolį-kiek gali būti numestas akmuo. Kodēl šis nurodymas? Greičiausiai, kad duotų suprasti, jog trys apaštalai mēnesienoje lengvai galējo matyti Kristų, kaip jis meldēsi. Yra tiespanašu, kad Lukas šitai bus sužinojęs iš Jono, iš mylimojo Jēzaus mokinio, kuris tikriausiai atydžiau už kitus bus budējęs ir stebējęs Mokytoją besimeldžiantį ir kenčiantį, net iki prakaitavimo krauju. Atsitolinęs nuo trijų apaštalų, Jēzus sukniubo ant uolos ir pradējo melstis. Būdamas Dievas ir žinodamas visą jį laukiamos kančios baisumą, Jēzus savo fizinēje prigimtyje išgyveno neišpasakytą suspaudimą, tikrą agoniją. Šio suspaudimo pasēkoje spontaniškai išsiveržē iš jo lūpų prašymas: « Tēve, jei nori, atimk šią taurę nuo manęs! » Tačiau Jēzuje žmogišką silpnumą kontroliavo dieviška jēga. Todēl jis pajēgē prie ano prašymo pridurti: « Tačiau ne mano, bet tavo tebūnie valia! » Jēzus laisvai ir pilnai sutiko įvykdyti Tēvo valią, nors ji turējo reikšti kryžių bei aukščiausio kartumo taurę. Aname atstume Jonas ir kiti du apaštalai lengvai galējo ne tik matyti Jēzų, bet ir girdēti jo tariamus žodžius; juoba, kad aplinkui viešpatavo nakties tyla.

tačiau tebūnie ne mano, bet tavo valia!» [43]O pasirodė jam angelas iš dangaus, stiprindamas jį. [44]Ir apimtas mirtino sielvarto, jis karščiau meldėsi; ir jo prakaitas pasidarė kaip kraujo lašai varvą ant žemės. [45]Po maldos, atsikėlęs ir atėjęs pas mokinius, rado juos susnūdusius iš liūdesio; [46]ir tarė jiems: « Kodėl miegate? Atsikėlę, melskitės, kad neįpultumėte į pagundą.»

7. Suėmimas

[47]Dar jam tebekalbant, štai minia, ir vadinamasis Judas, vienas iš Dvylikos, ėjo pirma jų. Jis prisiartino prie Jėzaus, kad jį pabučiuotų. [48]O Jėzus sakė jam: « Judai, pabučiavimu išduodi Žmogaus Sūnų?!» [49]Buvusieji gi su juo, matydami, kas buvo beįvykstą, tarė: « Viešpatie, gal smogtume kalaviju?!» [50]Ir užgavo vienas iš jų kalaviju vyriausiojo kunigo tarną, nukirsdamas jam dešinę ausį. [51]Bet Jėzus, atsiliepdamas, tarė: « Liaukitės! Gana!» Ir, palietęs jo ausį, pagydė jį. [52]O į atžygiavusius prieš jį: vyriausius kunigus, šventyklos sargybos karininkus ir seniūnus Jėzus prabilo: « Kaip prieš plėšiką išėjote su kalavijais ir vėzdais. [53]Man beesant su jumis kasdien šventykloje, jūs nepakėlėte prieš mane rankų. Bet ši yra jūsų valanda ir tamsybių viešpatavimas.»

[43-44]Jēzus išgyveno mirtiną suspaudimą, kokį žmogiška prigimtis vargu ar yra pajēgi pakelti. Dangiškas Tēvas todēl jam atsiuntē pagelbą iš dangaus. Angelas, nužengęs, stiprino jį. Jēzaus kančia pasiekē tokį laipsnį, kad jis išgyveno, ką gydytojai vadina « ematidrosis », būtent, stambūs kraujo lašai susimaišę su prakaitu išpylē jo veidą ir riedējo žemyn, krisdami ant žemēs, esant jam sukniubus ant uolos. Tik Lukas šitai paduoda ir nusako tipiškai mediciniška forma.

[45-46]Pasimeldęs, Jēzus grįžo prie apaštalų. Juos rado susnūdusius. Pažadino ir kvietē budēti ir melstis. Tai jis darē tris kartus: tris kartus atsitolino, tris kartus, pasimeldęs, sugrįžo ir kiekvieną kartą rado miegančius. Evangelistas apaštalų pateisinimui pastebi, jog jie iš liūdesio buvo susnūdę, tartum bejēgiai. Mat, sielvartas nedaro žmogų gajų, bet veikiau susnūdusį.

[47]Kai trečią kartą Jēzus žadino apaštalus, Judo vedini sinedristai ir šventyklos sargybinių būrys jau buvo čia pat. Judas, pagal sutartą ženklą, prisiartino prie Mokytojo ir jį pabučiavo.

[48]Jau pats išdavimas, mokiniui išduodant Mokytoją, buvo niekšybē, bet ši niekšybē įgavo nelygstamai didesnį laipsnį, kadangi buvo įvykdyta pabučiavimu, kas paprastai yra meilēs bei prieteliškumo ženklas. Jēzus todēl prikišamai klausia Judą: « Nejaugi pabučiavimu tu ryžaisi išduoti savo Mokytoją ir Dievo Sūnų? »

[49]Buvusieji su Jēzumi mokiniai, prisiminę kalbą apie reikalą kalavijo /36e/, spontaniškai klausia Mokytoją, gal jau dabar yra metas griebtis kardo ir kovoti.

[50]Petras, nelaukdamas Jēzaus atsakymo į klausimą, ar griebtis kalavijo, tuojau jo griebēsi, smogdamas vienam iš vyriausiojo kunigo tarnų, nukirsdamas jam dešinę ausį /Plg Jon 18,10/.

[51]Jēzus griežtai sudraudē Petrą ir čia pat pagydē sužeistąjį. Po to pridūrē, jog jis turi būti suimtas ir gerti kentējimų taurę. Norēdamas, juk jis pats galētų apsiginti: dangiškas Tēvas jo apsaugai legijonus angelų galētų atsiųsti. Plg Mt 26,52; Jon 18,11.

[52-53]Sudraudęs apaštalus, kad nesipriešintų ginklais, Jēzus kreipiasi į atējusius jį suimti žydų vyresniuosius, prikišdamas jiems, jog nebuvo jokio reikalo išeiti prieš jį su ginklais, lyg jis būtų koks piktadaris. Jie juk gerai žino, kad jis toks nēra. Jis nesislapstē, bet kasdien viešai mokē šven-

8. Pas vyriausią kunigą: Petro išsigynimas ir pirmieji niekinimai

[54]Suėmę gi jį, nusivedė ir įvedė į vyriausiojo kunigo rūmus. O Pe-
tras sekė iš tolo. [55]Susikūrus gi jiems ugnį kiemo viduryje ir susėdus aplin-
kui, Petras atsisėdo jų tarpe. [56]O viena tarnaitė, pamačiusi jį sėdintį
prie liepsnojančios ugnies ir įsižiūrėjusi į jį, tarė: « Ir šitas buvo su juo.»
[57]Jis tačiau neigė, sakydamas: « Moteriške, aš jo nepažįstu!» [58]Ir tuojau
po to kitas, žiūrėdamas į jį, tarė: « Ir tu esi iš jų!» O Petras sakė: « Žmo-
gau, nesu!» [59]Ir, maždaug valandai praslinkus, kitas toksai teigė, saky-
damas: « Tikrai ir šitas buvo su juo! Juk ir galilėjietis yra.» [60]Bet Petras
sakė: « Žmogau, nežinau, ką tu sakai.» Ir čia pat, dar jam tebesakant,
pragydo gaidys. [61]Ir, atsigręžęs, Viešpats pažvelgė į Petrą. Ir atsiminė
Petras Viešpaties pasakymą, kai jis jam kalbėjo: « Šiandien, pirma negu
gaidys pragys, tu tris kartus išsiginsi manęs.» [62]Ir, išėjęs laukan, graud-
žiai verkė.

---

tykloje. Kodēl tad jo pačioje šventykloje nesuēmē visų akivaizdoje? Bet atējo naktį, ginkluoti, tartum jis būtų koks pavojingas ir visam pasiryžęs nusikaltēlis. Jis toks nēra. Jis laisvai pasiduoda, nes tokia yra dangiškojo Tēvo valia. Jis turi kentēti. Ir jo kančios valanda jau atējo. Atējo metas, kada pragaras drauge su savo tarnais — žydų tautos vadais — gali siausti.

[54]Suimtą Jēzų nuvedē pas vyriausią kunigą ir, atvedę, įvedē į vidų. Tuo metu vyriausias kunigas buvo Kaifas. Evangelistas Jonas tačiau mini, kad Jēzus visų pirma buvo pristatytas buvusiam vyriausiam kunigui Anui, Kaifo uošviui /Jon 18,13/. Galimas daiktas, kad Anas gyveno tuose pačiuose rūmuose kaip ir Kaifas. Juk šis buvo jo žentas. Jēzų vedant, Jonas ir Petras sekē iš tolo, norēdami pamatyti, kas dēsis. Atējus prie vyriausio kunigo rūmų, Jonas įējo į vidų, o Petras pasiliko lauke. Mat, prie įējimo buvo sargyba, ir nepažįstami nebuvo įleidžiami. Jonas tačiau turējo vyriausio kunigo rūmuose pažinčių. Pasinaudodamas jomis, jis įvedē į vidų ir Petrą /Jon 18,15-16/.

[55]Naktis buvo vēsoka, todēl sargybiniai ir tarnai susikūrē kieme ugnį ir, susēdę aplinkui, šildēsi bei šnekučiavo. Jų tarpe radosi ir Petras.

[56-57]Viena iš tarnaičių, gerai įsižiūrējusi į Petrą apšviestą liepsnojančios ugnies, atpažino, kad jis esąs vienas iš suimtojo Jēzaus mokinių, ir čia pat sēdintiems ji tai pareiškē. O Petras, visiems sužiūrus į jį, išsigando ir griežtai paneigē tarnaitēs įtarimą, pabrēždamas, jog jis Suimtojo visai nepažįstąs.

[58]Kartą mestas įtarimas iššaukia visų susidomējimą Petru. Vienas iš sēdējusiųjų, gerai įsižiūrējęs į jį, įsitikina, kad jis tikrai būsiąs vienas iš Nazariečio mokinių. Taigi kreipiasi į Petrą ir teigia, jog jis neabejotinai esąs Jēzaus mokinys. Petras tačiau ir šį kartą kategoriškai ginasi ir neigia.

[59-60]Pasiliko taigi sēdēti toliau, kalbēdamiesi tarp savęs. Praējus maždaug valandai, po to, kai į kalbą buvo įtrauktas ir Petras, vienas iš jų vēl atkreipē dēmesį į Petrą. Mat, iš kalbos jis atpažino, jog Petras buvo galilējietis. Šitai sustiprino jo įtarimą, kad Petras bus Suimtojo, kuris taip pat buvo iš Galilējos, mokinys. Bet Petras ir į šiojo įtarimą atsakē, neigdamas ir pabrēždamas, jog tai esanti tikra nesąmonē. Ir va, dar jam besiginant, pragydo gaidys. Tuo pačiu metu pasirodē tarpduryje ir Jēzus. Jis, atsisukęs, pažvelgē į Petrą. Gaidžio pragydimas ir Kristaus žvilgsnis priminē Petrui, jog įvyko, dēl ko Jēzus, pranašaudamas, jį buvo įspējęs. Jis, kuris buvo tikrinęs esąs pasiryžęs net mirti už Mokytoją, jo pakartotinai išsigynē.

[62]Petras pajunta kaltę, o ją pajutęs, greitai apleidžia vyriausio kunigo kiemą, eina į nuošalę ir graudžiai pravirksta.

[63]O vyrai, kurie jį laikė, tyčiojosi iš jo, mušdami, [64]ir, apdengę jį, klausinėjo, sakydami: « Pranašauk, kas yra tas, kuris tave užgavo!» [65]Ir daug ką kita, burnodami, sakė prieš jį.

9. Teisme prieš sinedriumą

[66]Ir kai išaušo diena, susirinko tautos seniūnai, vyriausieji kunigai, ir Rašto žinovai, ir jį nuvesdino į savo sinedriumą, [67]sakydmai: « Jei tu esi Kristus, pasakyk mums! » Jis gi jiems tarė: « Jei jums pasakyčiau, netikėsite; [68]o jei jus paklausčiau, neatsakysite. [69]O nuo dabar Žmogaus Sūnus sėdės Dievo galybės dešinėje.» [70]Visi gi sakė: « Vadinasi, tu esi Dievo Sūnus? « O jis jiems pasakė: « Jūs sakote: — Aš esu! — » [71]Jie gi sakė: « Kam dar mums bereikia liudijimo? Juk patys girdėjome iš jo burnos!».

[63-65]Vyriausiojo kunigo tarnai ir sargybiniai, kurie laikē Jēzų suimtą, baigus pirmą apklausinējimą pas vyriausią kunigą ,ēmē išjuokti ir niekinti jį. Uždengę galvą, jie užgaudinējo jį per veidą ir klausē, kad pasakytų, kas jį užgavo. Tai buvo tik pradžia pasityčiojimų, kuriuos Mokytojas turējo pakelti. Jie jį mušē ir stumdē, užgaudinējo žodžiais ir kumsčiais, tyčiojosi ir juokēsi.

[66]Paskutinę savo gyvenimo naktį Jēzus praleido improvizuotame kalējime, kur nors prie vyriausio kunigo rūmų. Vos tik išaušus, tuojau susirinko sinedriumas, t.y. vyriausioji žydų Taryba, kuri izraelitams buvo aukščiausias religinis, politinis bei teisinis autoritetas. Romēnai sinedriumui pripažino kai kurias teises bei galias krašto gyvenimo tvarkyme. Sinedriumą sudarē žymiausios asmenybēs priklausančios trims klasēms: vyriausieji kunigai, Rašto žinovai ir tautos seniūnai. Jų skaičius greičiausiai buvo 70-71 /Iš 24,1.9; Sk 11,6/. Sinedriumas susirinkdavo posēdžiams specialiai skirtoje salēje, kuri radosi šventykloje pietvakarinēje vidinēs priemenēs pusēje. Sinedriumas neposēdžiaudavo naktį. Todēl apklausinējimas pas Kaifą neturējo teisinēs galios. Taigi vos tik išaušus rytui, sinedriumas susirinko oficialiam posēdžiui, kad teistų ir pasmerktų Jēzų.

[67]Lukas iš teismo sinedriume paduoda tik pačią esmę. Kiti evangelistai plačiai kalba apie įvairius liudininkus ir liudijimus, apie Jēzaus paklausinējimą ir jam taikomus kaltinimus. Lukas tuojau eina prie to, kas nulēmē sinedriumo sprendimą, būtent, prie vyriausio kunigo klausimo Jēzui, ar jis save laikąs Mesijumi.

[68-69]Jēzus atsisako tiesioginiai atsakyti į klausimą. Jis nurodo, jog nēra prasmēs su sinedristais aiškintis ar prieš juos teisintis, kadangi jie nēra objektyvūs, kadangi yra apsisprendę jį pasmerkti, ir ieško ne tiesos, bet verčiau argumentų, kaip jį apkaltintų ir pasmerktų. Vienok, kad sinedristai neturētų pasiteisinimo prieš Dievą, kad nežinoję, Jēzus iškilmingai pareiškia, jog jis, tiesa, kentēs ir mirs, bet tai ženklins ne jo pralaimējimą, o verčiau laimējimą ir viešpatavimo pradžią, sēdint Tēvo dešinēje, nes jis tikrai yra anas « Žmogaus Sūnus », apie kurį kalba pranašas Danielius /Dan 7,13/; nes jis yra Dievo Sūnus, kuris sēdi Tēvo dešinēje, apie kurį Psalmistas pranašavo /Ps 109,2/.

[70]Į tiesioginį sinedristų klausimą, ar jis tikrai laikąs save Dievo Sūnumi, Jēzus atsako netiesioginiai. Jis neneigia, bet verčiau pabrēžia, jog jie tai sako; o jie juk turētų žinoti, ką sako, nes dedasi Rašto žinovais. Kiti mano, kad Jēzus semitine forma duoda teigiamą atsakymą, jog tikrai esąs Dievo Sūnus. Šitaip supranta ir sinedristai.

10. Pas Pilotą

23. [1]Ir pakilę, visa jų gausybė, nuvedė jį pas Pilotą. [2]O ėmė jį skųsti, sakydami: « Radome šitą keliantį sąmyšį mūsų tautoje ir draudžiant mokėti ciesoriui mokesčius, ir sakantį save esant Kristų-karalių. [3]Pilotas gi klausė jį, sakydamas: « Esi tu žydų karalius?» O jis, atsakydamas, tarė jam: « Tu sakai.» Pilotas tad sakė vyriausiems kunigams ir minioms. « Jokios kaltės nerandu šiame žmoguje.» [5]Bet jie spyrėsi, sakydami, jog jis kiršina tautą, mokydamas visoje Judėjoje, pradėjęs nuo Galilėjos iki čia.

11. Pas Erodą

[6]O, tai išgirdęs, Pilotas pasiteiravo, ar tas žmogus esąs galilėjietis, [7]ir, sužinojęs, jog jis yra iš Erodo valdinybės, nusiuntė jį pas Erodą, kuris

---

23. [1]Sinedriumas iš savo pusės Jėzų jau buvo pasmerkęs mirti. Reikėjo tačiau, kad mirties sprendimą patvirtintų Romos valdžios vyriausias atstovas-prokuratorius. Mat, mirtin pasmerkimo teisę Roma buvo rezervavusi sau. Be abejo, žydai galėjo apeiti šią teisinę klauzulę: galėjo Jėzų užmušti akmenimis, kaip tai padarė su šv. Steponu /ApD7,5 7-59/, teisinantis, neva minia spontaniškai ir nenumalšinamai tai įvykdžiusi. Šitai tačiau sinedristams nebuvo paranku. Mat, jie bijojo minios, kad ši gali jų nepaklausyti, nes daugelis gerbė Jėzų. Bevelijo tad, kad atsakomybę už jo nužudymą pasiimtų Pilotas. Štai kodėl, išnešę mirties sprendimą, sinedristai, visoje jų daugumoje, atsivedė Jėzų pas Pilotą, kad jį apkaltintų valdytojo akyvaizdoje ir išgautų iš jo mirties sprendimo oficialų patvirtinimą.

[2]Prieš Pilotą sinedristai, aišku, turėjo kaltinti Jėzų, prikišdami jam politinius nusikaltimus. Evangelistas sintetizuoja kaltinimus į tris pagrindinius tariamus nusikaltimus: esą Jėzus keliąs neramumų žydų tarpe, kiršindamas žmones vienus prieš kitus; esą jis kurstąs žydus nemokėti ciesoriui mokesčių ir kad jis skelbiąs save Mesiju, ir tuo pačiu laikąs save karaliumi. Žodžiu, sinedristai kaltino Jėzų lyg jis būtų viešosios tvarkos ardytojas, politinis romėnų priešas ir revoliucionierius, siekiąs nusikratyti romėnų valdžia ir pasisklebti žydų karaliumi. Kaltinimai taigi sunkūs: pilnai pakankami, kad Jėzus būtų pasmerktas mirčiai.

[3]Pilotas tikriausiai buvo gerai informuotas apie Nazareto Mokytoją. Romėnai Palestinoje turėjo gerą savo žvalgybą. Jėzus ir jo veikla Romos saugumo organams neabejotinai buvo žinoma. Štai kodėl Pilotas sinedristų kaltinimų nepriėmė už gryną pinigą. Ryžosi pats jį apklausinėti. Visų pirma jis klausia, ar tikrai jis laikąs save žydų karaliumi. Jėzus atsako, bet jo atsakymas yra sibiliškas: « Tu sakai »! Galima suprasti ir taip ir ne. Pilotui toliau klausiant, Jėzus paaiškina, kokia prasme jis laiko save karaliumi. Jis pabrėžia, jog esąs dvasinis valdovas, kuris neturi jokių politinių ambicijų, ir todėl nėra ciesoriui nei pavojingas, nei jam priešininkas /Jon 18,34-38/.

[4]Išgirdęs Jėzaus pasiaiškinimą, Pilotas įsitikina, jog jis yra nekaltas. Todėl, išėjęs ir atsistojęs prieš žydus, jiems viešai pareiškia, jog kaltinimai prieš Jėzų esą nepagrįsti, ir jis neranda jį kokiu nors būdu nusikaltus.

[5]Piloto pareiškimas sinedristų ir jų sukurstytos minios ne tik nenuramina, bet dar išaukia juose didesnį įniršimą ir užsispyrimą kaltinti Jėzų ir reikalauti jam mirties bausmės. Jie ima piktai šaukti, tvirtindami, kad Jėzus, pradėjęs nuo Galilėjos, apkeliavo visą kraštą, sakydamas kalbas ir skelbdamas jose revoliucines mintis, kurios kelia nerimą tautoje ir kiršina žmones, kas politiškai esą aiškiai pavojinga.

[6-7]Pilotas išgirdęs, jog Jėzus yra atėjęs iš Galilėjos, ir gavęs patvirtinimą, kad jis tikrai yra galilėjietis, ir todėl Erodo pavaldinys, nedelsdamas pasiuntė jį pas Erodą, kad šis spręstų jo bylą. Mat, Erodas šventėms buvo atvykęs į Jeruzalę, ir todėl Pilotui atrodė esanti gera proga nusikratyti nemalonia pareiga teisti ir smerkti Jėzų, kurį žinojo esant nekaltą.

ir pats tomis dienomis buvo Jeruzalėje. [8]Erodas gi, išvydęs Jėzų, labai
apsidžiaugė. Mat, jis jau senai buvo noręs jį pamatyti, dėl to, ką apie
jį buvo girdėjęs; be to, tikėjosi įšvysti kokį nors jo daromą ženklą.
[9]Visaip tad jį klausinėjo, bet jis nieko jam neatsakė. [10]O vyriausieji ku-
nigai ir Rašto žinovai stovėjo tenai, smarkiai jį skųsdami. [11]O Erodas su
savo kariais, paniekinęs jį ir pasityčiojęs iš jo, užmesdamas ant jo bliz-
gantį rūbą, pasiuntė jį atgal pas Pilotą. [12]Tapo tad tą dieną Erodas ir
Pilotas vienas antram prieteliai. Mat, prieš tai juodu tarp savęs buvo ne-
prieteliškume.

12. Pasmerkiamas mirti

[13]O Pilotas, sušaukęs vyriausius kunigus, seniūnus ir žmones, [14]pra-
bilo į juos: «Atvedėte man šį žmogų, neva jis kurstąs žmones maištui. Ir
štai, jūsų akivaizdoje jį apklausinėjęs, aš neradau šiame žmoguje nė
jokios kaltės iš to, kuo jį kaltinate. [15]Bet nei Erodas —, juk jis atsiuntė
jį atgal pas mus. Ir va nėra nieko iš to, ką yra padaręs, kas būtų verta
mirties. [16]Taigi, jį pabaudęs, paleisiu.» [17]O privalėjo švenčių proga jiems

---

[8]Erodas nudžiugo, išvydęs pas save Jēzų. Jo džiaugsmas turējo dvejopą pagrindą. Visų pirma, jis džiaugēsi, kad Pilotas pripažino jo karališką valdžią ant galilējiečių net Jeruzalēje. Antra, jis džiaugēsi, galēdamas asmeniškai pažinti Kristų, apie kurį buvo tiek daug girdējęs. Visa juk Galilēja kalbējo apie Nazareto Mokytoją ir jo daromus stebuklus. Jis tikējosi, kad Jēzus padarysiąs kokį nors stebuklą ir jo akivaizdoje, kad taip eventualiai palenktų valdovą jį paleisti.

[9]Erodas bandē prakalbinti Jēzų, pakartotinai statydamas jam klausimus, bet Jēzus tylējo. O ši Mokytojo tyla reiškē, kad jis nepripažino Erodui galios jį teisti, nei laikē jį vertu kokio nors pokalbio.

[10]Kai Pilotas pasiuntē Jēzų pas Erodą, jį į čia atlydējo ir sinedristai, kad jį kaltintų bei reikalautų jam mirties bausmēs ir prieš Erodą.

[11]Negavęs iš Jēzaus jokio atsakymo, Erodas supyko ir su panieka pavedē savo kariams, kad jį išjuoktų ir nuvestų atgal pas Pilotą. Erodas buvo perdaug gudrus, kad imtųsi pasmerkti Jēzų. Jis gerai žinojo, kiek Nazaretietis buvo žinomas ir mylimas Galilējoje bei kiek daug gero jis ten buvo padaręs žmonēms. Taigi, pasmerkdamas jį, būtų galējęs sukelti visuomenę prieš save. Bevelijo todēl, kad Pilotas nuspręstų pasmerkti ar išteisinti Jēzų. Erodas pasiuntē Jēzų atgal pas Pilotą apsiaustą baltu, blizgančiu ploščiumi, pasityčiojimui, norēdamas parodyti, kad jis jį laikąs karaliumi, bet tik žiopliams.

[12]Evangelistas pastebi, jog Piloto žestas pasiųsti Jēzų pas Erodą pasiekē tik tai, kad pagerino santykius tarp abiejų valdovų, nes iki to laiko Erodo santykiai su Pilotu nebuvo prieteliški.

[13-15]Kai Jēzus buvo atvestas atgal pas Pilotą, šis įsakē sušaukti tautos vyresniuosius ir eilinius žmones. O, jiems susirinkus, prabilo į juos, pareikšdamas, jog kaltinimai prieš Jēzų yra nepagrįsti, ir todēl nēra jokio pagrindo jį pasmerkti mirti. Pilotas greičiausiai tikējo ir laukē, kad kas nors iš minios stos Jēzaus pusēje, imsis jį ginti. Pilotas be to, priduria, pastebēdamas, kad nē Erodas nerado Jēzaus kaltu: jo nepasmerkē, bet grąžino atgal, respektuodamas romēnų valdžią.

[16-17]Pilotas, pareiškęs, jog, nerasdamas Jēzuje jokios kaltēs, yra apsisprendęs jį paleisti; daro tačiau mažą nuolaidą sinedristams, žadēdamas, prieš paleidžiant Jēzų, jį pabausti, kas reiškē skaudžiai nuplakti. Dar ir antrą nuolaidą Pilotas žada tautos vyresniesiems. Jis siūlo, kad nesugēdintų sinedristų dēl neteisingo apkaltinimo, paleisti Jēzų einant velykiniu papročiu. Mat, buvo įprasta, kad valdytojas kasmet Velykų proga žydams,

vieną paleisti. [18]Jie gi visi kartu pradėjo šaukti: « Šalin šita, o paleisk
mums Barabą!» [19]Tasai buvo įmestas į kalėjimą dėl kokio tai maišto
įvykusio mieste ir dėl žmogžudystės. [20]Pilotas gi, norėdamas paleisti Jėzų,
vėl prabilo į juos. [21]Bet jie šaukė, sakydami: « Nukryžiuok, nukryžiuok
jį!» [22]O jis trečią kartą prabilo į juos: « Ką gi bloga jis padarė? Neradau
jam nieko, už ką reikėtų bausti mirtimi. Taigi, pabaudęs, jį paleisiu.»
[23]Jie tačiau spyrėsi dideliu šauksmu, reikalaudami jį nukryžiuoti, ir jų
šaukimas vis didėjo.
[24]Tada Pilotas nusprendė, kad jų reikalavimas būtų įvykdytas.
[25]Paleido gi už maištą ir žmogžudystę kalinamąjį, kurio jie reikalavo, o
Jėzų atidavė jų valiai.

13. Kryžiaus keliu

[26]Ir, kai jį vedė, nutvėrę tokį tai Simoną kirenietį, grįžtantį iš laukų,

---

jų prašymu, paleisdavo vieną iš kalinamųjų nusikaltėlių. Pilotas tad siūlo paleisti šia proga Jēzų. Juk taip, iš vienos pusēs žydai turēs satisfakciją, kad Pilotas Jēzų pripažįsta nusikaltēliu, o iš kitos pusēs pats Pilotas bus patenkintas paleisdamas žmogų, kurį jis žinojo esant nekaltą. Pilotas tikriausiai tikējosi, kad jo siūlymas žydams bus priimtinas. Deja, suklydo. Žydų neapykanta Jēzui bus daug didesnē, negu jis galvojo. Pastebētina, kad 17e kai kuriuose kodeksuose nēra. Yra todēl egzegetų, kurie šią eilutę laiko vēlesniu intarpu. Net ir Neo Vulgatoje ši eilutē yra išleidžiama.

[18]Sinedristai pažinojo Pilotą. Jie žinojo jo silpnybes. Jomis remdamiesi jie buvo tikri, jog galēsią priversti valdytoją patvirtinti Jēzui mirties sprendimą. Štai kodēl jie atējo pas Pilotą ne vieni, bet su minia. O minią buvo iš anksto gerai paruošę ir nuteikę, kad paremtų jų reikalavimus. Todēl, kai Pilotas pareiškē, jog norįs Jēzų paleisti, jie drauge su visa minia pradējo šaukti, reikalaudami, kad Jēzus būtų nukryžiuotas. O, kai Pilotas pasiūlē jiems paleisti Jēzų, einant Velykų papročiu, jie visi choru pasipriešino, reikalaudami, kad jis verčiau jiems paleistų žmogžudį Barabą. Pasirinkimas Barabo — žmogžudžio — ir atmetimas Jēzaus — teisiojo —, reikalaujant jam mirties, buvo ir yra didžioji niekšybē, kokią žmogus gali įvykdyti.

[20-23]Pilotas antrą ir trečią kartą dar kreipēsi į minią, pabrēždamas, jog Jēzus esąs nekaltas ir todēl nenusipelnęs mirties bausmēs. Tačiau sinedristai ir jų sukurstyta minia nenorējo girdēti apie Jēzaus paleidimą; šaukdami ir grūmodami jie reikalavo pasmerkti Jēzų mirčiai ant kryžiaus; o jei to nepadarytų, grąsē kreiptis į Romos ciesorių, kaltinant valdytoją būk jis atsisakąs bausti maištininką ir imperatoriaus politinį priešą. /Jon 19,12/.

[24-25]Ambicingas, bet bailus, Pilotas išsigando žydų grąsymų skųstis ciesoriui. Šitai nulēmē, kodēl jis pagaliau sutiko leisti sinedristams nužudyti Jēzų, nukryžiuojant. Jis, tiesa, viešai pareiškē, nusiplaudamas rankas /Mt 27,24/, jog esąs nekaltas dēl Jēzaus mirties. Tačiau tai buvo pasiteisinimas vien žmonių, o ne Dievo akyse. Aišku, žydai buvo kaltesni už jį /Jon 19,11/, bet kaltē krito ir ant jo, kad jis paleido žmogžudį, o atidavē nukryžiuoti Teisųjį.

[26]Jēzus buvo fiziniai kankinamas: plakamas, erškēčiais vainikuotas. Lukas šio viso nemini. Jis tačiau mini, kad kareiviai privertē tokį tai Simoną kirenietį, kad padētų Jēzui nunešti kryžių į nukryžiavimo vietą. Šitai rodo, kad Jēzus fiziniai buvo labai nusilpnintas, dēl patirtų kankinimų pretoriume /Mt 27,27/. Simonas buvo begrįžtąs iš laukų nuo darbo. Kareiviai, matydami, kad Jēzus nepajēgia nešti sunkaus kryžiaus, sustabdē Simoną ir privertē nešti nuo Jēzaus pačių nuimtą kryžių į Kalvarijos kalvą. Lukas, matyt, neturējo tikslių žinių, kas buvo Simonas. Jis buvo tik girdējęs, kad tai buvęs toksai vyras, vardu Simonas, kilęs iš Cirenaikos

uždėjo jam kryžių, kad neštų paskui Jėzų. [27]Jį gi sekė gausi minia žmonių ir moterų, kurios gailėjosi jo ir verkė. [28]O, atsigręžęs į jas, Jėzus tarė: « Jeruzalės dukros, neverkite manęs, bet verčiau verkite savęs ir savo vaikų! Nes štai ateina dienos, kada sakys: — Palaimintos nevaisingosios, ir įsčios, kurios negimdė, ir krūtys, kurios nežindė! — [30]Tuomet ims sakyti kalnams: — Griūkite ant mūsų! — ir kalvoms — Pridenkite mus! — [31]Mat, jei žaliame medyje šitaip veikia, kas turėtų įvykti sausame?!» [32]Buvo gi vedami su juo nužudyti ir kiti du-piktadariai.

14. Ant kryžiaus

[33]Ir, kai atėjo į vietą, kuri vadinama Kaukuolė, nukryžiavo tenai jį ir piktadarius: vieną iš dešinės, o kitą iš kairės. [34]Jėzus gi tarė: « Tėve,

provincijos, Š. Afrikoje. Morkus nurodo, jog Simonas buvęs tēvas dviejų pirminēje Bažnyčioje žinomų vyrų Aleksandro ir Rufo /Mk 15,21/.

[27-28]Velykų šventēs proga mieste buvo daug maldininkų. Nenuostabu todēl, kad, Jēzui einant kryžiaus keliu, daug kas jį sekē iš paskos, daug kas pakeliui į jį žvelgē, jį stebējo, žiūrēdami iš tolo. Kai kurios moters, matydamos jį pasmerktą ir paniekintą, iškankintą ir vos paeinantį, jo gailējosi, jaudinosi ir verkē. Jēzus atkreipē į jas savo dēmesį. Prabilo į jas, įspēdamas. Nebuvo reikalo jo verkti, nes jis laisvai ir noriai prisiēmē kančią. Privalējo apgailēti verčiau save ir savuosius, Jeruzalę ir visą tautą, dēl juos laukiančios bausmēs. Mat, nors jis laisvai prisiima kančią ir mirtį, tačiau jo pasmerkimas ir nužudymas yra baisus nusikaltimas ,už kurį laukia baisios ir bausmēs. Kadangi Jēzų atmetē tautos vadai, kaip jie pats viešai pareiškē prisimą jo kraują ant savęs ir ant savo vaikų /Mt 27,27/, tai bausmēs palies ne tik juos, bet visą tautą, kurią juk sinedristai oficialiai atstovavo.

[29-30]Jeruzalēs ir tautos sunaikinimas bus toks baisus, toks tragiškas, kad, nors motinystē pas žydus buvo laikoma specialia Dievo palaima, sunaikinimo tačiau metu bevaikēs moters bus laimingesnēs, nes jų išgyvenimai bus mažiau skaudūs. Mat, jos kentēs tik dēl savęs; kai tuo tarpu vaikus turinčiosios turēs kentēti ir dēl savo vaikų, kai matys juos žudomus ir kankinamus.

[31]Jei Jeruzalēs moteris jaudina jo kančia, kuri, tiesa, fiziniai yra didelē, bet dvasiniai jis yra ramus, nes nekaltas; tai kaip daug daugiau bus jaudinanti kančia tų, kurie kentēs dēl įvykdytų niekšybių, pasmerkiant ir nužudant Dievo Sūnų. Jų fizines kančias lydēs ir viršys dvasinēs kančios, vidinis susikrimtimas siekiąs beviltiškumą, kaip to pavyzdį duoda Judo Iskarijoto savižudybē /Mt 27,4; ApD 1,15-17/.

[32]Evangelistas pastebi, jog su Jēzumi buvo vedami nukryžiuoti ir du nusikaltēliai. Taip išsipildē Izaijo pranašystē, pagal kurią Mesijas turējo būti paskaitytas piktadariu ir priskirtas prie jų /Iz 53,12/.

[33]Vieta, kur paprastai nukryžiuodavo pasmerktuosius, radosi kelių šimtų metrų atstume nuo miesto sienų, šiaurinēje pusēje. Tai buvo nedidelē, kaukuolēs padivalo, kalva. Iš čia ir pavadinimas — Kaukuolēs kalva: lot. calvarium, grk. golgota, ebr. — arm. gulgutha. Atvykę į vietą, prikalē Jēzų ant kryžiaus ir, pakēlę kryžių, įtvirtino uoloje. Šalia Jēzaus iš dešinēs ir iš kairēs kybojo nukryžiuoti anie du piktadariai. Kryžiaus mirtis buvo pati žiauriausia, kurią romēnai praktikavo savo imperijoje /Cicero, Ver. 5,64. 165/.

[34]Jēzus, kybodamas ant kryžiaus, žvelgē į tuos, kurie stovējo aplinkui: pirmoje — eilēje į kareivius, kurie jį nukryžiavo, ir į visus kitus, kurie kokiu nors būdu buvo prisidēję prie jo pasmerkimo, būdami suvedžioti. Jis prašē Tēvą atleisti jiems, nes jie nežino, ką darą; nes jie nesuvokia pilnai viso gylio bei viso baisumo tos niekšybēs, kurią jie įvykdē, pasmerkdami ir nužudydami Dievo Sūnų — Mesiją — Išganytoją. Jēzaus rūbas — tunika buvo numegsta iš vieno gabalo. Ją pasidalinti taigi nebuvo galima.

atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą!» O dalindamiesi jo drabužius, jie metė burtą.
[35]Žmonės stovinėjo, stebėdami. O ir seniūnai tyčiojosi iš jo, sakydami: « Išgelbėjo kitus, pats save teišgelbi, jei yra Dievo Pateptasis, Išrinktasis!» [36]O ir kareiviai pajuokė jį, prisiartindami, paduodami jam acto
[37]ir sakydami: « Jei tu esi žydų karalius, išgelbėk save!» [38]Viršum gi jo užrašas, buvo ir graikų lotynų ir ebrajų kalba: « Šitas-žydų karalius.»
[39]O vienas iš pakabintųjų piktadarių piktžodžiavo jam, sakydamas: «Argi nesi tu Kristus? Išgelbėk save ir mus!» [40]Atsiliepęs gi antrasis, sudrausdamas jį, pasakė: « Net ir tu nebijai Dievo, nors esi tame pačiame, kaip ir jis, pasmerkime! Mudu-užtarnautai, nes gauname, ko esame verti; o šitas nieko pikta nėra padaręs. [42]Ir jis tarė: « Jėzau, atsimink mane, kai ateisi į savo karalystę! » [43]O jis tarė jam: » Iš tikrųjų, sakau tau, šiandien būsi su manim rojuje.»

15. Mirtis ir palaidojimas

[44]Ir buvo jau maždaug šešta valanda. Ir pasidarė tamsu visame

---

Todēl kareiviai, kuriems paprastai tekdavo nužudytųjų rūbai, metē burtą, kam turējo tekti Jēzaus tunika. Plg Jon 19,23
[35]Ant Kalvarijos kalvos stoviniavo nemaža žmonių. Buvo smalsuolių, kurie stebējo, kas vyko, bei laukē, kas įvyks. Buvo sinedristų, kurie tyčiojosi ir niekino ant kryžiaus kenčianį Dievo Sūnų. Jie šaipēsi, sakydami: « Jei yra Mesijas, teišsigelbi! Kitus gelbējo, darydamas, stebuklus, dabar teišgelbsti stebuklingai pats save. Tenužengia nuo kryžiaus! »
[36]Pajuokē Jēzų taip pat ir kareiviai. Jie saugojo nukryžiuotuosius ir jiems reikale patarnaudavo, kiek ir kaip tai buvo leista. Buvo leista, pavyzdžiui, duoti nukryžiuotiems gerti specialiai paruošto gērimo, kad sumažintų troškulį, o taip pat ir skausmą. Priēję prie Jēzaus, kad duotų jam atsigerti, kareiviai tyčiojosi, sakydami: « Jei esi karalius, kodēl nesišauki savųjų, kad išgelbētų tave? ! »
[38]Be to, Jēzaus pajuokai viršuje ant kryžiaus buvo prikaltas užrašas trimis kalbomis — graikų, lotynų ir ebrajų —: « Šitas yra žydų karalius.»
[39]Kai kiti tyčiojosi iš Jēzaus, ragindami jį parodyti savo dievišką galią ir gelbēti save, prie jų prisidējo ir vienas iš drauge nukryžiuotų piktadarių. Jis, kreipdamasis į jį, sakē: « Dedięsi juk Kristumi, Dievo Sūnumi, gelbēk tad savo dieviška galia save ir mus! « Piktadaris nelaukē ir netikējo, kad Jēzus išgelbētų save ir juos. Jis verčiau laukē ir tikējosi, kad gal sinedristai ir romēnai už šį jo solidarumą su jais prieš Jēzų suteiks jam kokią nors malonę.
[40-42]Dieviška žmogaus siela yra nuostabi, kaip piktume, taip ir gerume. Kai vienas piktadaris įžeidinēja Kristų, tai antrasis nedorēlis, mirties akivaizdoje ir didžiame fiziniame skausme atgimsta, pajunta kaltę, subaria savo nelaimēs draugą, įžeidinējantį Jēzų; ir, kreipdamasis į Nazareto, Mokytoją, išpažįsta jį Mesijumi, o taip pat prašo jo pasigailējimo, kai grįš pas Tēvą ir paskui pasidorys savo garbēje kaip Teisējas paskutiniąją dieną.
[43]Į didelį gerojo piktadario tikējimą Jēzus atsako nuostabiu savo geraširdiškumu. Latras prašē jį atsiminti, kai iš dangaus valdys ir teis gyvuosius ir mirusius, o Jēzus jį čia pat užtikrina, jog šiandien pat jo siela bus paimta į rojų. Rojus — grk paradeisos, lot. paradisum — yra persiškos kilmēs žodis, kuriuo pažymima sodas, graži ir saugi, pilna vegetacijos vieta. Šiuo vardu vadinama vieta, kur radosi pirmieji tēvai, prieš nusikalstant /Prad 2,8/. Šiuo vardu paprastai vadinama šv. knygose vieta, kur randasi po mirties teisieji /Ap 2,7; ApD 2,24-31; 1Pter 3,18-20/.
[44]Lukas precyzuoja Kristaus mirties laiką ir kitas aplinkybes. Kai buvo maždaug šešta, mūsiškai trečia, valanda po pietų, staiga pasidarē tamsu visame krašte ir tai tęsēsi iki devintai, mūsiškai šeštai, valandai p.p.

krašte iki devintos valandos, [45]saulei užtemus. O perplyšo pusiau šventyklos uždanga. [46]Ir, sušukęs dideliu balsu, Jėzus pasakė: «Tėve, į tavo rankas atiduodu savo dvasią!» Ir, tai sakydamas, numirė.

[47]O, matydamas, kas įvyko, šimtininkas garbino Dievą, tardamas: «Tikrai šitas žmogus buvo teisus!» [48]Ir visos reginio pasižiūrėti susirinkusios minios, pamačiusios, kas įvyko, grįžo, mušdamiesi į krūtinę. [49]O visi jo pažįstamieji ir moterys, jį atlydėjusios iš Galilėjos, stovėjo iš tolo, matydamos šitai.

[50]Ir va vyras, vardu Juozapas, sinedriumo narys: vyras geras ir teisus. [51]— Jis nebuvo pritaręs anų sprendimui ir poelgiui. — Buvo kilęs iš žydų miesto Arimatėjos. Jis laukė Dievo karalystės. [52]Šisai, atėjęs pas Pilotą, paprašė Jėzaus kūno. [53]Ir, nuėmęs, įvyniojo jį drobulėn ir paguldė

---

[45]Lukas pabrėžia, jog pasidarė tamsu, kadangi saulė užtemo. Tai nebuvo, aišku, naturalus saulės užtemimas, bet verčiau atsitiktinis, paslaptingas, kuris turėjo simbolizuoti gamtos liudesį, mirštant Išganytojui. Lukas mini dar ir kitą su Kristaus mirtimi susijusią aplinkybę, būtent, kad šventyklos uždanga plyšo pusiau. Ši aplinkybė simbolizavo senosios sandoros pabaigą ir naujosios pradžią. Šventyklos uždanga, Kristui mirštant plyšusi pusiau ženklino, jog vietoj. S. Įstatymo pradeda veikti Nautasis, Kristaus Įstatymas. Matas dar mini, kad Jėzui mirštant ne tik saulė aptemo, bet drebėjo žemė, uolos skilo, mirusieji kėlėsi ir pasirodė gyvi /Mt 27,51-53/.

[46]Atėjus šestai valandai, t.y. šeštosios dienos sargybos eigoje /Mk 15,33/, mūsiškai apie trečią valandą p.p., Jėzus staiga pakeltu balsu sušuko, ištardamas Psalmės žodžius /Ps 31,6/, kuriais išreiškė savo sūnišką atsidavimą Tėvui, ir, tardamas tuos žodžius, numirė.

[47]Šimtininkas, Romos karininkas, šimto kareivių dalinio vadas, kuriam buvo pavesta įvykdyti pasmerktiesiems kryžiaus mirties bausmę, atydžiai stebėjęs, kaip Jėzus kentėjo, kaip jis mirė, ir, kas dėjosi jam mirštant, įsitikino ir viešai išpažino jį buvus teisų, t.y. buvus tikrai tą, kuo jis save laikė, ir dėl ko buvo pasmerktas mirti, būtent, Mesiją, Dievo Siųstąjį. Ir todėl jis grįžo, garbindamas Dievą /Mk 15,39/.

[48]Daugelis iš ten stovėjusios minios, kurie stebėjo visa, kas vyko, pamatę ir išgyvenę visa, kas dėjosi, buvo apimti baimės ir skirstėsi, mušdamiesi į krūtinę, tuo viešai išpažindami, jog klydo, smerkdami Jėzų.

[49]Evangelistas pažymi, jog nukryžiavimo liudininkais buvo kai kurie ir iš Jėzaus pažįstamų bei sekėjų, o taip pat ir keletas moterų, kurios jį atlydėjo į Jeruzalę iš Galilėjos. Šieji visi stovėjo atokiau, matyt, bijodami būti atpažinti sinedristų. Iš Dvylikos buvo tenai tik Jonas /Jon 19,25/.

[50-51]Laidojimo scenoje pasirodo naujas asmuo: Juozapas iš Arimatėjos. Arimatėja — ebr Haramtah, nūdienis Rentis, — miestelis 14 km į šiaurės rytus nuo Liddos. Juozapas buvo sinedriumo narys, bet buvo geras ir dievobaimingas vyras. Jis nepritarė sinedriumo sprendimui ir pasielgimui su Kristumi, jį nužudant. Priešingai, jis tikėjo į Kristų: laikė jį esant Mesiją ir buvo slaptas jo mokinys /Mk 15,43/.

[52]Jėzaus suėmimas ir jo pasmerkimas daugelį mokinių išgąsdino. Net apaštalai ėmė slapstytis. Priešingai atsitiko su Juozapu iš Arimatėjos. Anksčiau jis nedrįso viešai prisipažinti esąs Jėzaus mokinys. Bet dabar, Mokytojui mirus, jis drąsiai eina pas Pilotą ir prašo leidimo atlikti paskutinį patarnavimą Jėzui, suteikiant jam garbingą palaidojimą. Pas žydus mirusiojo palaidojimas buvo laikomas vienu iš gerųjų darbų /Tob. 12,12/. Pilotas, patikrinęs, ar Jėzus tikrai esąs jau miręs /Mk 15,44/, ir gavęs teigiamą atsakymą, leido Juozapui palaidoti Nukankintąjį.

[53]Gavęs leidimą, Juozapas, pasirūpinęs visu tuo, kas buvo reikalinga palaidojimui, atvyko į nukryžiavimo vietą; nuėmė Jėzaus kūną nuo kryžiaus; įvyniojo jį, žydams įprastu būdu, į drobules, galvą pridengdamas

iškaltame kape, kuriame niekas nebuvo dar laidotas. [54]Buvo tai Prisi-
rengimo diena, ir subata buvo beprasidedanti. [55]O moterys, atėjuosis su
juo iš Galilėjos, atlydėję, stebėjo kapą ir kaip buvo paguldytas jo kūnas.
[56]Sugrįžusios gi prirengė kvepalų ir tepalo. Betgi subatą užlaikė poilsį,
kaip buvo įsakyta.

2. *PRISIKĖLIMAS*

1. Moterys prie kapo

24. [1]O pirmą savaitės dieną, labai anksti rytą, jos atėjo prie kapo
nešinos kvepalais, kuriuos buvo paruošusios. [2]Rado gi akmenį nuritintą

---

bei aprišdamas skepeta ir, tai atlikęs, nugabeno kūną į netoliese uoloje iškaltą kapą; jame ant akmens suolo padėjo kūną ir ant kapo angos užritino didelį akmenį. Pažymėtina, kad pas žydus buvo įprasta, įvyniojant mirusiojo kūną, patepti jį kvapiais tepalais. Šitai buvo pasiryžusios padaryti moterys, kurios buvo artimos Jėzui, kurios, jį sekė jo kelionėse ir jam tarnavo. Deja, laiko buvo maža. Mat, tai vyko šventės išvakarėse. Nusileidus saulei prasidėjo subata. Reikėjo taigi prieš prasidedant šventei kūną palaidoti. Juozapas palaidojo Jėzų kape, kurį sau buvo išsikaldinęs. Jis buvo visai naujas. Niekas dar jame nebuvo laidotas. Evangelistas šitai pastebi ir pabrėžia, kad nurodytų, jog Jėzus gavo palaidojimą, koks tinka Dievui, būtent, jis buvo palaidotas kape, kuris buvo naujas, kuris niekam kitam, tik išimtinai jam, buvo panaudotas.

[54]Evangelistas pastebi, jog laidojimas įvyko Pasirengimo dieną, t.y. dieną prieš šventę, prieš subatą. Buvo vėlyvas popietis. Todėl visa buvo atlikta paskubomis, prieš nusileidžiant saulei, t.y. prieš prasidedant šventei, kada nebuvo galima nei laidoti, nei išvis atlikti kokį nors darbą, dėl įsakyto šventės poilsio. Šitai paaiškina, kodėl moters, nesuskubę patepti Jėzaus kūno laidojimo proga, norėjo tai padaryti Velykų rytą, t.y. šventei pasibaigus. Diena prieš subatą — šventę buvo vadinama Prisirengimo diena, kadangi joje reikėjo prisirengti visa, kas buvo reikalinga subatoje, apsirūpinant maistu ir kitais būtinais dalykais. Pasirengimo diena siekia Mozės laikus ir žydų buvimą Sinai dykumoje. Tuomet Dievas žydus maitino mana. Mozė žydams įsakė penktadienį prisirinkti dvigubą porciją manos, kad užtektų ir subatai, kada nebuvo leidžiama rinktis manos, dėl šventės poilsio /.Iš 19,28-29/. — B e p r a s i d e d a n t i — grk epefosken — žodinai reikėtų versti — « beauštanti », « beprašvintanti ». Žinome, kad žydai dieną pradėdavo iš vakaro, todėl Lukas, vartodamas žodį « epefosken » — « beprašvintanti », turėjo mintyje arba žiburius, kurie būdavo uždegami, pradedant šventę; arba, kadangi rašė ne žydams, bet elenistams dienos pradžią nusako šiems pastariesiems įprastu būdu, būtent, «švintant.»

[55]Jėzų laidojant, visa atydžiai stebėjo moterys, kurios lydėjo Mokytoja jo kelionėse. Jos atėjo iki kapo ir gerai įsižiūrėjo, kur ir kaip Jėzaus kūnas buvo laidojamas. Kodėl tai darė? Mat, jos buvo pasiryžusios, subatai pasibaigus, sugrįžti į čia, kad pateptų Mokytojo kūną kvapiais tepalais, ko laidojimo metu dėl laiko stokos nebuvo suskubusios padaryti.

[56]Po palaidojimo moterys tuojau grįžo į miestą ir pasiskubino įsigyti kvepalų, kad sekmadienio rytą anksti galėtų, nuėjusios, patepti Jėzaus kūną kape. Subatos dieną, kaip įsakymas reikalavo, užlaikė griežtą poilsį namuose.

24. [1]Auštant sekmadienio rytui, o tuo pačiu pasibaigus subatai, moterys skubėjo prie kapo su kvepalais, kuriuos buvo įsigiję ir paruošę penktadienio vakare.

[2]Beeidamos, atsiminė, kad kapas buvo uždarytas, užritinant ant anangos didelį akmenį; todėl rūpinosi ir svarstė tarp savęs, kas joms padės

nuo kapo angos. 3 O, įėjusios, Višpaties Jėzaus kūno nerado. 4 Ir atsitiko,
kad, joms nesuvokiant šito, štai atsistojo šalia jų du vyrai spindinčiais
rūbais. 5 O, joms esant apimtoms baimės ir laikant galvas nulenktas žemyn,
juodu prabilo į jas: « Kam ieškote gyvojo tarp mirusiųjų? 6 Jo čia nėra,
bet prisikėlė. Atsiminkite, kaip jis jums kalbėjo, kai dar buvo Galilėjoje,
7 tardamas: « Reikia, kad Žmogaus Sūnus būtų atiduotas į žmonių-nusi-
dėjėlių rankas, kad jis būtų nukryžiuotas ir trečią dieną prisikeltų iš
numirusiųjų!» — 8 Ir atsiminė jo žodžius, 9 ir, sugrįžusios nuo kapo, pra-
nešė visa tai Vienuolikai bei visiems kitiems. 10 Buvo gi Marija Magda-
lena, ir Joana, ir Marija Jokūbo motina ir kitos su jomis; jos papasakojo
visa tai apaštalams. 11 Tačiau jiems atrodė tai tuščios šnekos, ir jie netikėjo
joms. 12 Petras gi, pakilęs, nuskubėjo prie kapo ir, pasilenkęs, išvysta
vien vystyklus. Ir nuėjo pas savuosius, stebėdamasis tuo, kas buvo at-
sitikę.

---

nuristi aną akmenį nuo kapo angos /. Mk 16,3/. Kai prisiartino tačiau, pamatē, jog akmuo buvo nuristas, ir kapas — atviras. Šitai jas labai nustebino.

3 Išdrįso tačiau prisiartinti ir pažvelgti į vidų, kad įsitikintų, kas yra įvykę. Bet, pažvelgę, pamatē, kad kapas buvo tuščias. Neradusios Jēzaus kūno, moterys taip išsigando ir sumišo, kad nežinojo, nei ką manyti, nei ką daryti.

4 Išsigandusios, jos pasiliko stovēti kurį laiką nuleidę galvas žemyn, liūdesio bei skausmo prislēgtos. Kiek atsigavusios ir pakēlusios akis aukštyn, išvydo du vyrus, kurių rūbai buvo tiek šviesūs, jog spindēte spindējo, stovinčius šalia jų. Jos suprato, kad tai buvo Dievo angelai /Mt 28,3/.

5 Išvydusios angelus, moterys apmirē iš baimēs, ir iš pagarbos, kaip rytuose buvo įprasta, liko stovēti nuleidę galvas žemyn.

6-7 Angelai, prabilę, pareiškē moterims, kad jos neturi Jēzaus ieškoti kape, kur randasi mirusieji, nes jis nēra miręs, bet gyvas, t.y. prisikēlęs. Jie joms primena, jog Mokytojas, būdamas dar Galilējoje, iš anksto buvo įspējęs kad, nors turēs kentēti ir mirti, bet trečią dieną prisikels.

8 Angelams priminus, moters atsiminē, jog Jēzus tikrai buvo išpranašavęs savo prisikēlimą. Jos taigi įtikējo, kad Mokytojas yra prisikēlęs.

9 Sugrįžusios papasakojo visa apaštalams ir visiems tiems, kurie buvo su jais. Šia proga Lukas apaštalus tituluoja « Vienuolika », kadangi Judas-išdavikas jau nebuvo apaštalų tarpe. Tuo metu jis greičiausiai jau buvo pasikoręs /ApD1,16-18/.

11 Iki šiolei Lukas kalbējo bendrai apie moteris, kurios Jēzų lydējo jo kelionēse nuo pat Galilējos. Dabar jis specifikuoja kai kurias iš jų, būtent, Mariją Magdaleną, Joaną ir Mariją, Jokūbo motiną. Magdalena tikriausia yra ta pati, apie kurią Evangelistas kalba 7 skyriuje. Ji gyveno ir buvo pagarsējusi Magdalos miestelyje, todēl gavo ir prievardį Magdalena arba Magdalietē. Tačiau ji buvo kilusi iš Betanijos, ir buvo Lozoriaus bei Mortos sesuo /Jon 11,1; 12,3/. Šiuo klausimu plačiau rašiau L.E. vol XVII, 331. Joana. — Ji buvo Erodo rūmų dvariškio Chuzos žmona /Lk 8,3/. Marija, Jokūbo motina. — Tai vadinamų Vieštaties brolių motina. Ji yra ta pati ką Marija Kleopienē /Jon 19,25l. Pagal Padavimo liudijimus Kleopas bus buvęs Juozapo brolis. Kleopo ir Marijos vaikai Jokūbas, Judas, Simonas ir Jozē buvo žinomi Bažnyčioje kaip Viešpaties broliai, t.y. pusbroliai /.Mt 13,53/. Evangelistas Morkus be minimųjų trijų nurodo, jog buvusi taip pat ir Salomē, apaštalų Jono ir Jokūbo motina, Zebediejaus žmona /.Mk 16,1/.

11 Apaštalai moterų pasakojimą priima kaip tuščius plepalus. Jie netiki jų pasakojimui: netiki, kad Kristus būtų prisikēlęs.

12 Nors moterų pasakojimas apaštalams atrodē tik tušti plepalai, vis dēlto Petras, o su juo ir Jonas, ryžtasi eiti prie kapo, kad patys pamatytų

2. Pasirodymai-Mokiniams pakeliui į Emaus

[13]Ir štai du iš jų tą pačią dieną buvo beeiną į kaimą, vadinamą Emaus, kuris buvo šimtą šešiasdešimt stadijų atstu nuo Jeruzalės. [14]Jie kalbėjosi tarp savęs apie visus tuos įvykius. [15]Ir atsitiko, kad jiems bekalbant ir besiaiškinant, pats Jėzus, prisiartinęs, ėjo su jais kartu. [16]Tačiau jų akys buvo aptemdytos, kad jo nepažintų. [17]O jis prabilo į juos: «Kas tai per kalbos, kurias, beeidami, tarp savęs šnekate?» Ir jie sustojo nuliūdę. [18]O, atsakydamas, vienas, Kleopas, jam tarė: «Esi turbūt Jeruza-

---

ir patikrintų, kas yra įvykę. Plačiau apie šitai kalba ir daug smulkmenų nurodo evangelistas Jonas /Jon 20,2-10/. Atējęs, Petras pamatē, kad kapas tikrai buvo atviras ir tuščias, kaip moterys buvo sakiusios. Įējęs į vidų, jis kape rado tik drobules — vystyklus, kuriais Kristaus kūnas buvo apvyniotas. Nustebęs ir sujaudintas, Petras grįžo pas apšatalus ir jiems papasakojo, ką buvo matęs.

[13]Du iš mokinių tą pačią, t.y. Velykų sekmadienio, dieną, nežiūrint gandų apie Mokytojo prisikēlimą, paliko Jeruzalę ir keliavo į Emaus kaimelį. Evangelistas nurodo atstumą tarp Emaus ir Jeruzalēs. Tačiau įvairiuose kodeksuose atstumas skirtingai nurodoma: vienur skaitoma 60 stadijų, kitur 160. Romēniška stadija atsako mūsišku skaičiavimu maždaug 185 mt. Vaidinas atsumas buvęs apie 11 arba apie 30 km. Tekste, perašinējant, įsibrovē klaida. Kas nors iš perrašinētojų, per neapsižiūrējimą, bus pridējęs arba išleidęs vienetą, taip kad vietoj 60 atsirado 160 ,ar, priešingai, vietoj 160 parašyta 60. Kuris skaitymas yra tikras, sunku pasakyti. Senasis Padavimas, kuris remiasi Origeno, Euzebijaus ir Jieronimo autoritetu, yra už 160 stadijų atstumą, ir Edomą tapatina su istoriniu Amwas /1Mak 3,40/, kuris vēliau turējo Nikopolio vardą. Ši vietovē randasi 30 km prie kelio tarp Jeruzalēs ir Jaffos-dabartinio Tell Aviv. Modernieji tačiau egzegetai daugumoje yra linkę skaityti 60 stadijų, ir Edomą identifikuoja su nūdieniu el — Qubeibeh, apie 11 km į šiaurę nuo Jeruzalēs. Jei Emaus radosi 30 km atstume, tai mokiniai jį galējo pasiekti maždaug per šešias valandas; o, jei buvo vienuoliktam km, tai lengvai galējo nueiti per dvi valandas. Kada mokiniai paliko Jeruzalę, nesakoma. Tikriausiai po to, kai moters, sugrįžę nuo kapo ,pranešē, kad kapas esąs tuščias ir Kristus prisikēlęs /Lk 24,23-24/. Moters tačiau buvo nuējusios labai anksti rytą o taip pat ir Petras nedelsdamas nuskubējo pas kapą ir po to tuojau grįžo atgal. Visa tai leidžia manyti, kad du mokiniai bus leidęsi į kelionę apie pietus. O, kai pasiekē Emaus, buvo jau pavakarē. Šitai leistų manyti, kad tikresniu reikētų laikyti 160 stadijų atstumą. Sunkumą tačiau sudaro kita aplinkybē, būtent, mokiniai, kartą atpažinę Kristų, tuojau grįžo atgal į Jeruzalę, ir, atvykę, rado apaštalus susirinkusius, vadinasi, nemiegančius; taigi nebuvo vēlyva naktis. Ar būtų galēję du mokiniai, padarę 30 km kelią, tuojau grįžti ir pasiekti Jeruzalę vēl maždaug per 5-6 valandas, atsirandant pas apaštalus apie vidunaktį? Dēl šios priežasties daugelis linksta manyti, jog Emaus bus buvęs ne 30, o 11 km atstume, nes tokiam atstume nebuvo sunku tuojau sugrįžti į Jeruzalę. Asmeniškai tačiau esu linkęs laikyti 160 stadijų atstumą originaliu, t.y. autentišku.

[14-16]Eidami mokiniai dalinosi įspūdžiais apie paskutiniuosius įvykius Jeruzalēje, sąryšyje su Jēzaus mirtimi. Pakeliui prie jų prisiartino Jēzus, bet jie jo nepažino. Jis ējo su jais, kalbējosi su jais, bet vis tiek jie nesuprato ir nepažino, kol pats Jēzus jiems apsireiškē vakarienēs metu.

[17]Prisiartinęs prie mokinių ir, girdēdamas, kaip jie karštai tarp savęs kalbējosi, Jēzus užklausē juos, apie ką jie šnekējosi. Evangelistas priduria, jog mokiniai buvo labai nuliūdę ir prislēgti. Gal ši buvo priežastis, kodēl Jēzus juos klausē, kas yra atsitikę; apie ką jie, taip susirūpinę, kalbējęsi.

[18]Atsakē Kleopas. Greičiausiai tai buvo sutrumpinta forma graikiško vardo Kleopatros. Kas buvo šis Kleopas ir kas buvo anas kitas mokinys?

lėje tik vienas atėjūnas ir nežinąs, kas šiomis dienomis yra įvykę? [19]Jis gi sakė: « O kas?» O jie tarė jam: « Apie Jėzų Nazarėną, kuris buvo vyras-pranašas, galingas darbu ir žodžiu Dievo ir žmonių akyse; [20]bei kaip vyriausieji kunigai ir mūsų vyresnieji įdavė jį pasmerkti mirčiai, ir jį nukryžiavo. [21]Mes gi tikėjomės, kad jis yra tas, kuris turįs atpirkti Izraelį. Bet, su visu tuo, va jau trečia diena eina nuo to, kai šitai įvyko. [22]Kai kurios tačiau moterys, iš mūsiškių, nustebino mus. — Nuėjusios anksti rytą prie kapo [23] ir neradusios jo kūno, atėjo, sakydamos, kad mačiusios angelų pasirodymą, kurie sako jį esant gyvą. [24]Taip pat kai kurie iš mūsų nuėjo pas kapą ir rado taip, kaip moterys sakė, bet jo nematė.»

[25]Ir jis tarė jiems: « O neišmanėliai ir atbukaširdžiai tikėti visam, ką pranašai kalbėjo! [26]Argi nereikėjo, kad Kristus visa tai kentėtų ir įeitų į savo garbę?» [27]Ir, pradėjęs nuo Mozės bei visų pranašų, aiškino

---

Nēra beveik jokios abejonēs, jog Kleopas bus buvęs Marijos Kleopienēs, Dievo Motinos giminaitēs vyras /Jon 19,25/. Iš Padavimo žinome, kad Juozapas bus turējęs brolį Kleopą. Kleopas ir Marija buvo gimdytojai Jokūbo Mažojo ir kitų vadinamų Viešpaties brolių. Kas buvo antrasis mokinys? Galima spēti, kad tai bus buvęs vienas iš Kleopo sūnų, būtent, Viešpaties brolių. Šį spējimą Padavimas patvirtina dviem autoritetingais liudijimais, būtent, Origeno ir Cirilijaus Aleksandriečio. Jie abu teigia, kad su Kleopu į Emaus ējęs jo sūnus Simonas. Jis buvęs jauniausias iš Viešpaties brolių. Jis yra tapatintinas su apaštalu Simonu Uoliuoju arba Kananiečiu, ir tikriausiai bus buvęs antrasis Jeruzalēs vyskupas, po jo brolio apaštalo Jokūbo nužudymo. /Apie šitai plačiai yra rašyta mano dizertacijoje: De Fratribus Domini, Romae 1949-rankraštis/.

[19-21]Jēzaus klausimas, apie ką mokiniai taip karštai yra kalbą, Kleopui atrodē esąs bergždžias. Apie ką kitą, jie, grįždami iš Jerusalēs, galējo kalbēti, jei ne apie tai, kas šiomis dienomis įvyko Izraelio sostinēje. Todēl, atsakydamas, Kleopas pastebi, klausdamas, ar tik šis Nepažįstamasis nebus vienintelis iš maldininkų, kuris nežino, kas Jeruzalēje šventēs išvakarēse įvyko. Jēzus toliau nuduoda, lyg nieko nežinotų, ir klausia: « O kas tokio bus atsitikę? » Atsako, jog kalba eina apie Jēzų. Jie, girdēdami jo pamokymus ir matydami jo daromus stebuklus, įtikējo, kad jis esąs Mesijas: Dievo žadētas ir pranašų išpranašautas Atpirkējas. Bet sinedristai pasmerkē jį mirčiai ir įdavē romēnams, kad nukryžiuotų; kas ir buvo įvykdyta. Ir štai jau trečia diena, kai tai buvo įvykdyta.

[22-24]Mokiniai tačiau priduria, kad, tiesa, kai kurios moterys šį rytą buvusios nuēję pas kapą ir parējusios pasakojo, esą kapą radusios atvirą ir tuščią, ir kad joms pasirodę angelai, kurie sakę jį esant gyvą, t.y. prisikēlusi. Po to nuēję pas kapą pažiūrēti ir kai kurie iš apaštalų. Jie, tiesa radę kapą atvirą ir tuščią, bet nieko nematę: nei angelai, nei Jēzus jiems nepasirodęs. Grįžus nuo kapo Petrui ir Jonui ir pranešus, kad kapas tikrai tuščias, aišku, apaštalai susijaudino. Jie tačiau atsisakē tikēti, kad Jēzus bus prisikēlęs. Žmogiškai galvojant, tai atrodē neįtikētina. Greičiausiai jie buvo linkę manyti, kad kas nors Jēzaus kūną iš kapo bus išvogęs. Štai kodēl anie du mokiniai, nežiūrint visko, leidosi kelionēn namų link, lyg jų mesijaniniai lūkesčiai ir viltys būtų galutinai palaidotos. Jie keliavo liūdni.

[25-27]Išgirdęs mokinių prisipažinimą, Jēzus jiems prikiša jų neišmanymą bei dvasinį nerangumą pažinti ir tikēti, suprasti ir priimti tai, ką pranašai apie Mesiją buvo nusakę, bei kas apie jį yra parašyta šv. Knygose. Juk Mozē ir pranašai, o ir pats Jēzus kalbējo, kad Žmogaus Sūnus turēs kentēti ir mirti, ir taip įeiti į savo garbę. Visas S.T. — nuo istorinių iki pranašų knygų — kalba apie Mesiją ne kaip apie politinį, bet kaip apie dvasinį Išlaisvintoją: ne kaip apie triumfuojanti Vadą, bet kaip apie kenčiantį Jahvēs Tarną /Iz 49-53/. Visus šiuos tekstus Jēzus, beeinant, citavo ir aiškino. Plg. Lk 9,22; 13,33; 17,25/

jiems, kas buvo apie jį visuose Raštuose. [28]Ir prisiartino prie kaimo,
į kurį jie keliavo. Jis dėjosi einąs toliau. [29]Jie tačiau vertė jį, sakydami:
« Pasilik su mumis, nes yra pavakarys ir diena jau baigiasi!» Ir jis įėjo,
kad pasiliktų su jais. [30]Ir atsitiko, kad, jam beesant su jais prie stalo,
paėmęs duoną, ją palaimino ir, sulaužęs, davė jiems. [31]O atsivėrė jų akys,
ir jie pažino jį. Jis tačiau pranyko nuo jų. [32]Ir sakė vienas antram: « Argi
nedegė mumyse mūsų širdis, kai jis kelyje mums kalbėjo, kaip jis atskleidė
mums Raštus?!» [33]Ir tuoj pat, pakilę, grįžo į Jeruzalę. Ir atrado susirin-
kusius Vienuolika ir kitus su jais buvusius, [34]kurie sakė, jog Viešpats
tikrai prisikėlė ir pasirodė Simonui. — [35]O jie papasakojo, kas atsitiko
kelyje ir kaip jis buvo jų atpažintas duonos laužyme.

3. Pasirodymas visiems apaštalams ir paskutinieji nurodymai

[36]O jiems tai bekalbant, jis pats atsistojo jų tarpe ir jiems taria:
«Ramybė jums!» [37]Apstulbinti ir išgąsdinti, jie tarėsi matą dvasią. [38]Jis

---

[28-29]Besikalbant, prisiartino pagaliau prie Emaus. Kai mokiniai pasuko į miestelį, Jēzus nudavē einąs toliau. Rytiečiams įprastu svetingumu Kleopas ir antrasis mokinys kvietē ir primygtinai ragino nepažįstamą Bendrakeleivį būti jų svečiu ir pasilikti nakvynei su jais Emaus. Mat, artējo vakaras ir diena buvo jau besibaigianti.

[30-31]Jēzus, raginamas, pagaliau priēmē kvietimą pasilikti su jais. Mokiniai džiaugēsi. Svečią mielai priēmē ir pavaišino. Vakarienēs metu Nepažįstamasis ēmē duoną, ją laimino, laužē ir davē drauge sēdintiems prie stalo, kaip tai buvo padaręs Paskutinēs vakarienēs metu, įsteigdamas Eucharistiją. Šitai matydami, jie staiga atpažino, jog tai buvo Mokytojas. Ši aplinkybē leidžia manyti, kad bent vienas iš dviejų mokinių buvo Paskutinēs vakarienēs dalyvis ir Eucharistijos įsteigimo liudininkas. Bet va, vos tik jie atpažino, jog tai buvo Jēzus, jis išnyko iš jų akių. Leidęs save atpažinti, Jēzus išnyko, tapo fiziškai nematomas, pasislēpdamas Eucharistijoje. Ne tik aniems, bet ir mums Jēzus yra pasislēpęs po konsekruotos duonos ir vyno pavidalais, kai einame su juo gyvenimo keliu, kai vaišinamēs su juo prie Eucharistijos stalo.

[32-33]Atsikvošēję po susijaudinimo ir išgąsčio, atpažinus Mokytoją, du mokiniai kalbējosi, stebēdamiesi, kaip jie jo neatpažino, kai jis ējo su jais, kai jiems kalbējo ir aiškino pranašystes apie Mesiją. Atsigavę nuo susijaudinimo, kurį išaukē Kristaus atpažinimas ir jo staigus pranykimas, mokiniai tuojau leidosi į kelionę, kad grįžtų atgal į Jeruzalę ir painformuotų kitus apaštalus apie regējimą.

[34-35]Sugrįžę į Jeruzalę, jie rado apaštalus, kuriuos Lukas vadina bendriniu vardu Vienuolika /išdaviko jau nebuvo/, ir kitus su jais buvusius mokinius susirinkusius drauge. Pirma negu iš Emaus sugrįžusieji papasakojo savo išgyvenimus, susirinkusieji jiems pasakē, kad Kristus tikrai yra prisikēlęs, ir kad jis pasirodē ne vien moterims, bet ir Petrui. Po to jie papsakojo apie Jēzaus pasirodymą jiems kelyje į Emaus.

[36]Apaštalams besikalbant ir besidalinant įspūdžiais apie Kristaus prisikēlimą bei jo pasirodymus, staiga tarp jų atsirado pats Mokytojas. Tai buvo pirmas jo pasirodymas visiems apaštalams drauge susirinkusiems. Šia proga tačiau trūko Tomo /Jon 20,20-24/. Pasirodęs, Jēzus pasveikino mokinius žydams įprasta forma, linkēdamas ramybēs.

[37]Staigus Jēzaus atsiradimas, esant durims uždarytoms /Jon 20,19/, apaštalus sujaudino ir išgązdino iki apstulbimo. Pradžioje jie galvojo, jog tai šmēkla, vaiduoklē, kurią jie buvo beregį.

[38]Jēzus sumišusius apaštalus ramina, bet drauge ir peikia dēl stokos tikējimo. Juk jie buvo iš anksto įspēti, kad jis turēsiąs kentēti, bet prisikelsiąs. Juk jau pakartotinai jiems pasirodo, o jie vis dar dvejoja.

tad tarė jiems: « Ko esate sumišę, ir dėl ko dvejonės kyla jūsų širdyse?
[39]Pamatykite mano rankas ir mano kojas, kad aš pats esu; palieskite
mane ir matykite, kad dvasia neturi kūno ir kaulų, kaip matote mane
turint!» [40]Ir tai sakydamas, parodė jiems rankas ir kojas. [41]Jiems gi vis
dar netikint iš džiaugsmo ir besistebint, jis tarė jiems: « Ar turite čia ko
valgyti?» [42]O jie padavė jam gabalą keptos žuvies, [43]ir jis, paėmęs, valgė
jų akivaizdoje.
[44]Kalbėjo gi į juos: « Šie yra mano žodžiai, kuriuos aš jums sakiau,
būdamas su jumis, jog reikia, kad išsildytų visa, kas yra apie mane pa-
rašyta Mozės Įstatyme, Pranašuose ir Psalmėse.» [45]Tuomet atvėrė jų
protą, kad suprastų Raštus, [46]ir tarė jiems: « Taip yra parašyta, jog
reikia, kad Kristus kentėtų ir trečią dieną prisikeltų iš numirusiųjų,
[47]ir kad jo vardu būtų skelbiama atgaila nuodėmių atleidimui visoms
tautoms, pradedant nuo Jeruzalės. [48]Jūs esate šių dalykų liudytojai. [49]Ir
štai aš siunčiu ant jūsų mano Tėvo pažadą; jūs gi pasiliksite mieste,
kol būsite apgaubti galybe iš aukštybės.»

4. Įžengimas į dangų

[50]O išsivedė juos ligi šalia Betanijos ir, pakėlęs savo rankas, juos

[39-40]Jēzus rodo apaštalams savo vinimis perdurtas rankas, kviečia prisiliesti, kad pagaliau įsitikintų, jog tai jis, miręs nukryžiuotas, bet prisikēlęs ir gyvas.

[41]Apaštalai džiaugēsi Jēzaus pasirodymu, bet jų džiaugsmas buvo toks didelis, kad jie jautēsi lyg būtų apsvaigę ir buvo visai pasimetę: nežinojo nei ką manyti, nei ką sakyti. Jēzus todēl, norēdamas galutinai įtikinti pasimetusius mokinius, jog tai jis, prašo, kad duotų jam ko nors valgyti.

[42-43]Mokiniai padavē Jēzui gabalą žuvies ir jis valgē jų akivaizdoje. Tai juos galutinai įtikino, jog Jēzus tikrai yra prisikēlęs, jog tai ne šmēkla, bet Mokytojas.

[44-49]Evangelistas sutrauktai paduoda Jēzaus paskutinius pamokymus, kuriuos jis davē ne tik šia proga, bet įvairių pasirodymų metu keturiasdešimt dienų eigoje, t.y. nuo prisikēlimo iki įžengimo į dangų /ApD 1,3/. Visų pirma Jēzus pabrēžia, jog jis turējo kentēti, mirti ir prisikelti, kaip tai savo apaštalavimo eigoje pakartotinai buvo priminęs ir įspējęs, kadangi tai buvo pranašų išpranašauta ir Rašte parašyta, pradedant nuo Mozēs, einant per Pranašus ir baigiant Psalmēmis. Anksčiau nei Rašto žinovai, nei apaštalai nesuprato, visoje pilnumoje pranašysčių apie Mesiją; bet dabar, visam tam išsipildžius, jie gali ir turi suprasti, kas S.T. yra parašyta apie Kristų. Jēzus nurodo, kad šv. Raštas aiškiai nusako, jog Mesijas atneš išganymą, dvasinį, ne politinį, ir jį atneš per atgailą ne vien Izraeliui, bet visoms tautoms. Tiesa, Evangelija turēs būti skelbiama, pradedant nuo Jeruzalēs, bet ji turēs pasiekti visus kraštus ir visas tautas /Prad 3,15; 12,3; 49,10; Ps 21,28; Iz 11,10; 42,6; 49,6; 53,2; Zach 12,10 ir k./. Viso šito liudininkais turēs būti apaštalai. Jie privalēs eiti į visą pasaulį ir skelbti bei liudyti visiems, kad Nazareto Mokytojas yra Mesijas, yra Dievo Siųstasis Išgelbētojas; kad jis savo kančia ir mirtimi bei prisikēlimu yra pelnęs visiems išganymui pasiekti reikalingas malones. Jēzus toliau nurodo, jog Evangelijos skelbimą ir išganymo malonių teikimą jis paveda apaštalams. O jiems įsako pasilikti Jeruzalēje, kol nužengs ant jų šv. Dvasia, kurią Tēvas yra pažadējęs, ir jis pats yra pasirengęs ją jiems atsiųsti. Šv. Dvasia, nužengusi ant jų, juos apdengs tartum šešēliu savo dangiška galia, o , perimti šv. Dvasia, jie visa supras, visa pajēgs, ir taps išganymo malonių versme visiems. Plg Lk 1,35.

[50-52]Lukas savo evangeliją baigia trumpu Kristaus dangun žengimo aprašymu. Plačiau apie šitai jis kalba ApD knygoje /1,1-14/. Jis mini,

palaimino. Ir atsitiko, kad jam juos laiminant, jis atsiskyrė nuo jų ir
pakilo į dangų. 52 Jie gi, pagarbinę jį kniūpsčiomis, grįžo su dideliu džiaug-
smu į Jeruzalę; 53 ir nuolatos buvo šventykloje, garbindami ir šlovindami
Dievą.

---

kad dangun įžengimas įvyko ant Alyvų kalno, netolies Betanijos. Prieš atsiskirdamas nuo apaštalų, Jēzus juos palaimino ir, laiminant, staiga pakilo aukštyn ir išnyko iš jų akių /Mk 16,19/. Regēdami Jēzų kylantį aukštyn, apgaubtą dieviško spindesio, apaštalai puolē kniūpsti ant žemēs, garbindami jį kaip Dievą. Šitą pagarbą Mokytojui jie pareiškē pirmą kartą nes tik dabar pilnai ir tobulai jį pažino kaip viengimį iš Tēvo gimusį Sūnų; ir šitai pripildē juos džiaugsmu. Štai kodēl, kai normaliai atsiskiriant liūdima, apaštalai, priešingai ,džiaugēsi. Mat, jie žinojo, kad būdamas Dievas, Jēzus ir toliau bus su jais, nors ir nematomas.

53 Sugrįžę į miestą, apaštalai pasiliko čia, laukdami šv. Dvasios, kaip Mokytojas buvo įsakęs. O tam tarpe jie nuolatos meldēsi šventykloje, dēkodami Dievui, kad jis įvykdē Izraelio ir žmonijos atpirkimą.

ŠV. EVANGELIJA PAGAL JONĄ

1. A u t o r i u s. — Ketvirtąją evangeliją parašė Jonas, Zebediejaus sūnus, vienas iš Dvylikos /Mt 10,3/, « mokinys, kurį Jėzus mylėjo » /Jon 13,23/. Šitai liudija Padavimas. Šitai seka iš pačios evangelijos pasakojimo.

1/Krikščioniškas Padavimas vieningai liudija, kad ketvirtąją evangeliją parašė Jonas apaštalas. Pacituosime tik kelis, pačius svarbiausius Bažnyčios Tėvų liudijimus.

P a p i j a s. — Gyveno tarp 70-125 metų po Kristaus. Parašė penkias Dievo Žodžio aiškinimų knygas. Jose teigia, jog apie Dievo Žodį jis teiravęsis ir patyręs iš presbyterų, kurie pažino apaštalus; o taip pat « iš Aristijono ir Jono presbytero » /cit. Eus., H.E. III, 39,3.4: MG 20,300/. Jonas Presbyteras Bažnyčios Tėvų ir daugumos naujųjų egzegetų yra laikomas tas pats ką Jonas apaštalas. Žinome, kad Jonas apaštalas sulaukė ilgo amžiaus ir mirė pirmo šm. pabaigoje. Todėl Papijas lengvai galėjo jį pažinti ir iš jo gauti tikrų žinių apie evangelijas. Tuo labiau, kad pats Jonas /2Jon 1,1/ save pristato presbytero titulu; o ir Petras jam šį titulą teikia /1Petr 5,1/.

I r e n i e j u s. Jis mirė 202 Lijone. Savo veikale Contra Haereses III, 1.1: MG 7,845.854 aiškiai teigia, jog ketvirtą evangeliją yra parašęs « Jonas, Viešpaties mokinys, kuris ir prie Viešpaties krūtinės buvo prisišliejęs.»

M u r a t o r i j a u s F r a g m e n t a s, paeinąs iš antros pusės antro šm. /maždaug apie 180 metus/, liudija, jog ketvirtoji evangelija tuo metu jau buvo visuotinai žinoma ir priskiriama apaštalui Jonui. Fragmente taip pat nurodoma aplinkybės, kodėl Jonas ėmėsi rašyti ir parašė ketvirtą evangeliją /Enchiridion Bibl. n2/.

T e o f i l i u s A n t i j o c h i e t i s. Gyveno antrame šm. Mirė apie 181 metus. Apologijoje Ad Autolicum II, 22: MG 6,1088, kalbėdamas apie įkvėptuosius N.T. rašytojus, mini ir Joną, cituodamas jo evangelijos pradžią: « Pradžioje buvo Žodis...»

K l e m e n s a s A l e k s a n d r i e t i s. Jis gyveno 150-225. Jo liudijimas yra ypatingai svarbus, nes atremtas į presbyterų, t.y. betarpių apaštalų mokinių padavimą. « Jonas, — rašo Klemensas Alk., — pats paskutinis, matydamas, kad kitose evangelijose yra paduota tai, kas liečia Kristaus žemišką prigimtį, artimųjų paskatintas ir šv. Dvasios įkvėptas, parašė dvasinę /t.y. dievišką Jėzaus prigimtį liečiančią L.T./ evangeliją /Eus. H.E. VI, 14,5.7: PG. 20, /Plg. Prael. I,6.38; Strom. V, 12,81: PG 8,296; 8,121A — Klemensas cituoja ketvirtą evangeliją ir ją priskiria Jonui apaštalui.

2/Kad ketvirtą evangeliją parašė Jonas apaštalas liudija ne tik vienbalsiai krikščioniškas Padavimas, bet ir pati evangelija. Atydžiai skaitant evangelijos tekstą, nesunku įsitikinti, kad ją bus parašęs žydas, betarpis įvykių liudininkas, apaštalas, būtent, Jonas, Zebediejaus sūnus.

Jis buvo ž y d a s. Jam buvo gerai žinomi žydų papročiai; religinė ir politinė ano meto Palestinos žydų gyvenimo santvarka; Palestinos ir Jeruzalės geografija ir topografija. Jis tiksliai nurodo vietas, smulkiai nusako aplinkybes, mini ir paaiškina žydų papročius /Jon 3,1.23; 4,5.9; 5,2; 18,28; 19,3 ir k./. Evangeliją, tiesa, parašė graikiškai, bet mokėjo ebrajų kalbą ir, kaip iš įvairių išsireiškimų bei stiliaus seka, ji buvo jo gimtoji kalba /Jon 1,38.41.42; 6,3-6.15; 10,36; 12,36; 17,12; 19,13; 20,10 ir k./.

Jis buvo b e t a r p i s į v y k i ų l i u d i n i n k a s. Tai seka iš eilės aplinkybių, kurias galėjo paduoti tik tas, kuris pats buvo matęs, stebėjęs bei išgyvenęs /Jon 1,35-39; 3,24; 4,2.6; 6,19; 8,1; 10,22; 11,29s; 18,16; 20,4; 21,7 ir k./o ir pats evangelistas pakartotinai teigia, jog yra parašęs, ką buvo matęs ir išgyvenęs. Jau evangelijos pradžioje apie Žodžio įsikūnijimą jis rašo: « Mes matėme jo garbę, viengimio dangiškojo Tėvo Sūnaus garbę, pilno malonės ir tiesos » /Jon 1,14/. O Kristaus nukryžiavimo aprašymą jis baigia šia pastaba: « Apie šitai liudija tas, kuris visa tai matė, ir jo liudijimas yra tikras. Jis žino, jog sako tiesą, kad jūs tikėtumėte» /Jon 19,35/.

Jis b u v o vienas iš Dvylikos a p a š t a l ų. Evangelijos pradžioje, aprašant Jono Krikštytojo veiklą, nurodoma, kaip du iš jo mokinių, kurių vienas buvo Andriejus, o antras nutylimas, susipažino su Kristumi ir su juo supažindino kitus savo draugus./Jon 1,15-42/. Kodėl nutylima vardas antro mokinio, kai minima Andriejaus, o paskui ir kitų jų draugų, vėliau apaštalų, vardai? Tikriausiai todėl, kad tai buvo pats evangelijos autorius, ir iš kuklumo nenorėjo save įvardinti, kaip ir kitose vietose, rašydamas pirmuoju asmeniu, niekad neįvardina savęs. Ketvirtoje evangelijoje plačiai kalbama apie apaštalus, nurodant eilę smulkmenų, kurias galėjo žinoti ir parašyti tik tas, kuris pats buvo iš apaštalų tarpo. Įvardinami visi kiti apaštalai, tik neminima Zebediejaus sūnūs Jonas ir Jokūbas, kurie, kaip žinome iš pirmųjų trijų evangelijų, buvo vieni iš pirmutinių ir Jėzui itin artimų apaštalų.

Ketvirtoje evangelijoje smulkiai aprašoma Andriejaus, Petro, Pilypo ir Natanaielio pašaukimas /Jon 1,40-51/. Pilypas ir Andriejus minimi ir stebuklingo duonos padauginimo proga /Jon 6,5-8/. Petras kalba apaštalų vardu eucharistinės kalbos proga /Jon 6,68-69/. Kalbama apie Viešpaties brolius, kurių du ar trys, būtent, Jokūbas Mažasis, Judas Tadiejus ir Simonas Kananietis greičiausiai buvo iš Dvylikos apaštalų tarpo /Jon 7,3-5/. Judą mini dar atskirai, ir jis, kaip ir kiti Viešpaties broliai, stebisi, kodėl Jėzus bevelija apsireikšti vien tik mokiniams, o ne verčiau plačiam pasauliui /Jon 14,22/. Pakartotinai cituoja Tomą apaštalą, ir jį pristato kaip lėtą tikėti, bet nuoširdų ir ištikimą Mokytojui /Jon 11,16; 20,24-27/. Minimas taip pat ir Judas Iskarijotas. Bet apie jį evangelistas atsiliepia labai neigiamai: jį laiko gobšu ir pristato kaip vagį /Jon 12,4-6/. Pirmoje eilėje iš apaštalų yra minimas Petras, ir jis reiškiasi kaip pirmasis /Jon 13,6-10.24.36; 18,15-27; 20,2-8; 21,2.7.11.15-22/. Šalia Petro aktyviai reiškiasi neįvardintas apaštalas: jis nurodomas kaip « mokinys, kurį Jėzus mylėjo » /Jon 13,23; 18,15-17; 19,26-27; 20,2-10; 21,7. 20-23/. Kodėl šis apaštalas neįvardinamas, kai kiti yra nurodomi jų vardais? Atsakymas savaime peršasi. Todėl, kad autorius pats apie save kalba ir

iš drovumo nenori save įvardyti. Tai patvirtina ir visos tos smulkmenos, visos asmeniškos pastabos, kurios evangelijoje paduodamos, ir siejasi su « mokiniu, kurį Jėzus mylėjo ». Visa tai galėjo tik pats autorius žinoti ir nurodyti. Kas yra šis apaštalas?

Jis buvo J o n a s apaštalas. Tai seka iš aprašomų faktų: ar juos imtume iš neigiamos ar iš teigiamos pusės.

Ketvirtojoje evangelijoje minimi ir įvardinami aštuoni iš dvylikos apaštalų. Neįvardinant minimi kartą Viešpaties broliai ir Zebediejaus sūnūs /Jon 7,3 ir 21,2/. Iš sinoptinių evangelijų žinome, kad Zebediejaus sūnūs-Jokūbas ir Jonas-buvo du iš pirmųjų apaštalų /Mt 10,3/. Iš Viešpaties brolių įvardinamas yra tik Judas, vadinamas Tadiejus /Jon 14,22/. Lieka neįvardinti Jokūbas, vadinamas Mažasis /Mk 15,40/, kuris beveik neabejotinai yra tas pats ką apaštalas Jokūbas, Alfiejaus sūnus; ir Simonas, kuris greičiausiai yra tas pats ką Simonas Uolusis /Lk 6,15/. Neįvardinami taip pat Zebediejaus sūnūs. O šitai ypatingu būdu stebina, žinant, kad jie apaštalų tarpe užėmė po Petro pirmines vietas. Vadinasi, ketvirtosios evangelijos autorius, kuris save slepia po titulu — « mokinys, kurį Jėzus mylėjo » —, turėtų būti vienas iš keturių neįvardintų apaštalų, būtent, Jokūbas ar Jonas iš Zebediejaus sūnų, arba Jokūbas ar Simonas iš Viešpaties brolių.

Negali būti kalbos apie Simoną, nes jis apaštalų tarpe buvo vienas iš nežymiausių, ir todėl negalėjo savęs nurodyti bei vadinti mokiniu, kurį Jėzus ypatingai mylėjo. Vaidmuo, kuris skiriamas evangelijoje Jėzaus numylėtam mokiniui, negali būti duotas tam, kuris apaštalų sąrašuose minimas priešpaskutinėje vietoje /Mt 10,4/.

Negali būti Jokūbas, Alfiejaus sūnus, vadinamas Mažasis, nes jis Kristaus laikais nevaidino apaštalų tarpe žymesnio vaidmens. Apaštalų sąrašuose jam skiriama tik devinta vieta. Nė vienas evangelistas neteikia Jokūbui Mažajam žymesnio vaidmes apaštalų tarpe jo santykiuose su Kristumi. Tikriausiai pats Išganytojas neskyrė ypatingo dėmesio tiems apaštalams, kurie buvo jo giminaičiai, kad neparodytų tarsi teikiąs kokią nors ypatingą reikšmę giminystės ryšiams. Taigi Jokūbas, Alfiejaus sūnus, kuris apaštalų tarpe užėmė devintą vietą, vargu ar būtų drįsęs save pristatyti kaip mokinį, kurį Jėzus mylėjo. Tuo labiau, jei jis yra tas pats ką Jokūbas Mažasis, Viešpaties brolis, kas mums atrodo beveik tikra. Mat, Jokūbas Viešpaties brolis, pirmasis Jeruzalės vyskupas, buvo artimas žydams, ir buvo laikomas krikščionių iš žydų vadu /ApD 21,18; Gal 1,19; 2,9/. O ketvirtosios evangelijos autorius itin aštriai pasisako prieš žydus, juos peikia ir smerkia dėl netikėjimo į Kristų. Be to, Jokūbas Mažasis buvo nužudytas 62 m./Hieronymus, De vir. III. 2: PL 23,643; Eus. Chronikon 2: PG 19,544/. O ketvirtos evangelijos autorius pragyveno Petrą ir taip ilgai gyveno, jog buvo besklindąs gandas, kad jis išvis nemirsiąs /Jon 21,19.23/. Kaip žinome Petras mirė 67/8 m. Vadinasi, ketvirtos evangelijos autorius mirė žymiai vėliau, ir todėl negali būti jokios kalbos, kad ją būtų parašęs Jokūbas Mažasis, nes jis mirė dar prieš Petrą.

Ketvirtosios evangelijos autoriumi negali būti laikomas nei Jokūbas, Zebediejaus sūnus, nes jis, nors ir buvo vienas iš artimų Jėzui apaštalų, bet pats pirmasis iš apaštalų buvo nužudytas Erodo Agripos įsakymu 43 mt./ApD 12,2/.

Taigi « mokinys, kurį Jėzus mylėjo », ir kuris parašė ketvirtą evangelija, yra Jonas apaštalas. Iš sinoptinių evangelijų liudymo aiškai seka, kad Jonas drauge su savo broliu Jokūbu ir Petru buvo trys Kristaus ypa-

tingai vertinami apaštalai. Tik jiems trims Jėzus leido būti liudininkais jo atsimainymo ant Taboro kalno /Mt 17,1-8; Mk 9,2-13; Lk 9, 22-36/. Tik juos tris Išganytojas pasiėmė su savim, kai prikėlė Jairo dukrą iš numirusių /Mt 9,18-26; Mk 5,41; Lk 8,51/. Tik jiems trims leido būti liudininkais jo agonijos Getsemani/Mt 26,30-56; Lk 22,39-53; Mk 14, 26-42; Jon 18,1-11/. Apaštalų sąrašuose Jonas visada minimas antroje, trečioje ar ketvirtoje vietoje /Mk 4,14-17; Mt 10,3; Lk 6,14; ApD 1,13/. Zebediejaus sūnūs Jokūbas ir Jonas buvo tiek artimi Jėzui, jog jų motina Salomė išdrįso prašyti jiems pirmųjų vietų mesijaninėje karalystėje /Mt «2,20-24; Mk 10,38/. Jono ir Jokūbo uolumas ir meilė Jėzui buvo taip karšta, kad jie buvo vadinami griausmo vaikais /Mk 3,16; Lk 9,54/. Turint šitai visa prieš akis, nėra sunku prileisti bei įsitikinti, kad «mokinys, kurį Jėzus mylėjo», galėjo būti ne kuris kitas, o tik Jonas apaštalas.

Iš ketvirtosios evangelijos pasakojimo matyti, kad «mokinys, kurį Jėzus mylėjo», buvo itin artimas Petrui /Jon 13,24; 18,15-16; 20,1-10; 21,7. 20/. O iš kitų N.T. knygų žinome, kad Petrui artimas buvo kaip tik Jonas apaštalas /Lk 5,5; Mk 14,13; Lk 22,8; ApD 3,1;8,14/. Vadinas, Jonas save nurodė mokinio, kurį Jėzus mylėjo, titulu.

Iš ketvirtosios evangelijos aiškiai seka, kad jos autorius buvo Jėzui ypatingai artimas; kad jis jį visa širdimi mylėjo; kad jis visu karštumu buvo prieš visus ir visa, kas buvo prieš Mokytoją /Jon 5,16-18; 6,41; 6,72; 8,48; 11,50-53; 12,4-5; 13,1-2.25; 18,15; 19,25-27; 20,3-8; 21,7/. O toks, tokio būdo, tokio nusiteikimo buvo Jonas, kaip tai seka iš sinoptinių evangelijų liudijimo /Lk 9,54/. Juk jis buvo pravardžiuojamas drauge su savo brolių Jokūbu «griausmo vaikai» pravarde /Mk 3,17/.

Ketvirtosios evangelijos autorius yra Jonas apaštalas. Jis yra tas pats, kuris parašė tris kanoniškus laiškus ir Apreiškimų knygą. Tai liudija ir įrodo ne tik visuotinas krikščioniškas Padavimas, bet taip pat stiliaus, kalbos, išsireiškimų, ir turinio artumas. Laiškuose ir evangelijoje ištisi sakiniai pažodžiui yra tie patys /Jon 1,13; 19,35 ir 1Jon 1,1:3; Jon 1,9; 8,12 ir 1Jon 1,5-7/. Evangelijoje aprašoma Kristaus dieviškos garbės apsireiškimas savo tautoje; Apreiškimų knygoje vaizduojama Kristaus dieviškos garbės apsireiškimas Bažnyčioje. Jei laiškuose autorius save pristato presbytero vardu, tai Apreiškimų knygoje aiškiai pasisako esąs Jonas apaštalas, kentėjęs Patmos saloje ir pašauktas liudyti apie Dievo Žodį, t.y. Jėzų Kristų /Ap 1,2.9 ir Jon 1,1/.

Iš to viso aiškai seka, kad ketvirtą evangeliją parašė Jonas apaštalas, numylėtas Jėzaus mokinys; kuriam buvo suteikta privilegija prisiglausti prie Jėzaus krūtinės paskutinės vakarienės metų /Jon 13,23/; kuriam buvo suteikta ilgo amžiaus malonė, taip kad jis pragyveno visus kitus apaštalus, ir taip ilgai gyveno, jog ėmė sklisti gandas, kad jis išvis nemirsiąs.

3/Jonas-Zebediejaus sūnus. Galilėjietis /Mt 5,10/. Jo motina Salomė buvo viena iš tų moterų, kurios sekė Jėzų jo apaštališkose kelionėse ir buvo jo kančios ir prisikėlimo liudininkė /Mt 20,22; 27,56; Mk 15,40; 16,1;/. Zebediejaus šeima buvo pasiturinti. Tėvas užsiėmė žvejyba ir turėjo samdinių /Mk 1,20/. Pats Jonas turėjo pažinčių net vyriausio kunigo aplinkoje /Jon 18,17/. Atrodo, kad nuo pat vaikystės Joną daugiau viliojo dvasiniai, negu žemiškieji dalykai. Išgirdus apie Jono Krikštytojo apaštalavimą, jis juo susidomi, atvyksta jo pasiklausyti ir tampa jo mokiniu /Jon 1,35/. Bebūdamas prie Jono, jis turi progą pažinti ir Jėzų

/Jon 1,29/. Su juo artimiau susipažįsta /Jon 1,39/, tampa jo sekėju, o vėliau pakviečiamas būti vienu iš dvylikos apaštalų /Mt 10,3/. Apaštalų tarpe tampa numylėtu Jėzaus mokiniu. Paskutinėje vakarienėje užima po Jėzaus pirmutinę vietą, taip kad galėjo padėti savo galvą ant Mokytojo krūtinės. Prieš mirdamas ant kryžiaus, Jėzus paveda savo švenčiausią Motiną jo globai. Mat, tik jis vienas iš Dvylikos išdrįso sekti Mokytoją į Kalvarijos kalną ir stovėti prie kryžiaus. Jėzui įžengus į dangų, ir šv. Dvasiai nužengus ant apaštalų, Jonas artimai bendradarbiauja su Petru Bažnyčios organizavime ir valdyme /ApD 3,1-11; 4,3.13.19; 8,14/. Petrui dėl persekiojimų apleidus Jeruzalę ir Palestiną, greičiausiai ir Jonas iškeliavo į M. Aziją. Kurį laiką bus praleidęs Antijochijoje. Tai liudija Efremas savo komentare į Diatesaron. Tai patvirtina Jeronimas, teigdamas, kad Jono mokinių tarpe buvę Papijas, Polikarpas ir Ignatius Antijochietis /Chron, cit. J-M. Lagrange, St. Jean, Pari 1947, LXVI/. Vėliau jis gyveno Efeze /Eus. H.E. III, 39,3.4: MG 20,296 Plg. Simon-Dorado, Prael. Bibl. N.T.I., 142s/. Paskui buvo ištremtas į Patmos salą, kur parašė Apreiškimų knygą /Ap 1,9/. Imperatoriui Domicijonui mirus, iš Patmos salos grįžo atgal į Efezą /Klem. Al., Quis dives 42: MG 9,467/. Efeze gyveno iki imperatoriaus Traiano laikų /98-117/ Plg. Irenaeus, Haer. III, 3.4: MG 7,845. Kaip teigiama Muratoriaus fragmente /Ench. Bibl., 1/, Efeze gyvendamas, M. Azijos vyskupų prašomas, parašė evangeliją. Mirė ir buvo palaidotas Efeze I šm. pabaigoje ar II pradžioje /Irenaeus III, 3.4: MG 7,845./ Kad Jonas bus miręs ir palaidotas Efeze liudija Efezo vyskupas Polikrates savo laiške Pop. Viktorui, rašytam apie 190 mt./Eus. H.E.V., 24: MG 20,493/.

2. Laikas. — Krikščioniškas Padavimas aiškiai teigia, kad Jonas parašė ketvirtą evangeliją pats paskutinis /Klem. Al: Eus. H.E. VI, 14,7: MG 20,55ls; Irenaeus, Adv. Haer. III, 1.1: MG 7,852s/. Iš pačios evangelijos matyti, kad ji buvo parašyta, kai krikščioniškas tikėjimas jau buvo paplitęs, ir pradėjo atsirasti klaidų, kurios lietė Kristų: jo dieviškumą. Jeronimas aiškiai sako, kad «Jonas pats paskutinis parašė evangeliją, prašomas Azijos vyskupų, prieš Kerintą ir kitus eretikus» /De vir. ill. 9: ML 23,655/. Iš viso to galima spręsti ir teigti, kad Jonas savo evangeliją bus parašęs senatvėje apie I šm. pabaigą. 1935 mt. Egipte rasti papyrusai, žinomi «Egerton» vardu, kurie paeina iš II šm. pradžios /rašyti tikriausiai prieš 130 metus/, paduoda ištraukas iš ketvirtos evangelijos pagal nūdien turimą tekstą. Taigi, jei prieš 130 metus ketvirtoji evangelija jau buvo žinoma ir vartojama Egipte, tai ji turėjo būti parašyta bent 20-30 metų anksčiau. Atsimintina, kad anais laikais susisiekimas buvo sunkus ir lėtas. Racionalistų ir modernistų teigimai, esą ketvirtoji evangelija bus buvusi parašyta į pabaigą II šm., neturi jokio rimto pagrindo. Neturi pagrindo nei naujųjų modernistų teigimai, neva ketvirtoji evangelija bus buvusi suredaguota iš įvairių apaštališkos ir poapaštališkos kilmės šaltinių apie pirmojo šm. pagaigą ar antrojo pradžią. Mus stebina Kun. A. Rubšio teigimas, esą evangelijų tiesioginiai autoriai nebuvę patys apaštalai, nežiūrint, kad Padavimas pirmąją ir ketvirtąją evangeliją priskiria apaštalams, būtent, Matui ir Jonui. Stebina, kad teigiama, bet neįrodoma. Stebina, kad teigiama, atsistojant prieš Bažnyčios oficialų mokymą, kaip jis yra formuluotas Tridento Santarybos, Biblinės Komisijos ir Vatikano II Susirinkimo. Mat, Tridento Santaryba iškilmingai tvirtina visų keturių evangelijų autentiškumą ir istoriškumą (Ench. Bibl. 59). Biblinė Komisija pakartotinai patvirtina ketvirtosios

evangelijos autentiškumą ir istoriškumą /Ench. Bib. 188/. Vatikano II Susirinkimo dekrete De Revelatione, štai ką skaitome: « Keturias evangelijas Bažnyčia visada ir visur laikė ir tebelaiko apaštalų kilmės dokumentu. Tai, ką Kristaus įsakomi apaštalai skelbė, paskui jie p a t y s ir kiti jų meto apaštališkos dvasios vyrai, šv. Dvasios įkvepiami, mums perdavė raštu kaip tikėjimo pamatą-ketveriopą Mato, Morkaus, Luko ir Jono evangeliją /Irenaeus, Adv. Haer. III, 11.8: PG 7,885/. Šventoji Motina Bažnyčia nesvyruodama skelbia minėtų evangelijų istoriškumą.» /Vaticanum II, De Revelatione 18.19/Ypač mus stebina, kad kun. A. Rubšys, prileisdamas, jog evangelijos buvusios parašytos pirmo šm. pabaigoje, neigia, kad ketvirtąją evangeliją bus parašęs apaštalas Jonas, kai žinome, kad Jonas gyveno iki I šm. pabaigos /Raktas į N.T., Putnam 1978, 113-114/. Mums atrodo, kad ypač ketvirtos evangelijos autentiškumu negalima abejoti. Mat, pats evangelistas, kuris tikrai yra Jonas apaštalas, primygtinai ir pakartotinai sako, kad yra parašęs, ką buvo matęs, girdėjęs ir patyręs, ir kad visa tai yra tikra, taip kad visi galime ir privalome tikėti /Jon 1,13; 20,30-31; 21,24/. Jei užtinkama evangelijoje kai kurių trūkumų, pasigendama aprašyme pilnumo ir pasakojime tobulumo, tai visa tai gali būti išaiškinama ir pateisinama tuo, kad evangelistas nebuvo universiteto profesorius, o Galilėjos žvejys; kad jis nesiekė duoti išsamų Kristaus gyvenimo aprašymą, o stengėsi paduoti tik tai, kas jam atrodė būsią naudinga ir reikalinga ano meto tikintiesiems žinoti apie Išganytojo apaštališką veiklą. Užtinkamieji stiliaus, kalbos ir pasakojimo netobulumai nepaneigia, bet veikiau patvirtina evangelijos autentiškumą. Jei evangelija būtų buvusi suredaguota vėlesniais laikais, panaudojant įvairius šaltinius, patyręs redaktorius būtų tikrai tobuliau parašęs.

3. P o b ū d i s. — Klemensas Alks. Jono evangeliją, kaip jau esame citavę, šitaip apibūdina: « Jonas paskutinysis, pastebėjęs, kad kitų evangelijose paduodama tai, kas liečia Kristaus kūną, jisai, šv. Dvasios įkvėpimu, parašė dvasinę evangeliją » /Eus. H.E. VI, 14,5.7: PG 20,551s/. O Epifanius apie Jono evangeliją šitaip rašo: « Pagaliau ketvirtasis-Jonas, tartum apvainikuodamas, pasirodė gilesnis Kristaus padėties, jo prigimties ir jo dieviškumo aiškintojas » /Haer. 69,23 cit. Simon-Dorado, Prael. N.T.I, 126/.

Pirmieji evangelistai kalba apie Jėzų-Mesiją, aprašydami jo žemišką veiklą. Todėl Klemensas Alks. teisingai nurodo, jog pirmieji evangelistai aprašė Kristaus žmogišką gyvenimą ir veiklą, vykdant žemės žmonių išganymą. Jonas papildo ir tartum apvainikuoja kitas evangelijas. Jis ant žmogiškos Kristaus figūros uždeda dievišką viengimio Tėvo Sūnaus vainiką. Jis ne kronistas. Jis teologas. Jis ne faktus registruoja, o verčiau idėjas iškelia. Jis siekia parodyti, ne kaip Dievo Sūnus gyveno žemiškuoju gyvenimu, o veikiau kaip žmogišką prigimtį priėmusiame Jėzuje reiškėsi dieviškoji garbė ir malonė /Jon 1,14/. Jonas nesiekė iš eilės ir nuosekliai aprašyti Jėzaus gyvenimą. Jis pasirinko tuos įvykius ir atpasakojo tuos faktus bei tas kalbas, kurios jam atrodė būdingos ir naudingos jo turimam tikslui siekti. Jis pats pastebi, jog jo evangelijoje toli gražu ne viskas yra užrašyta, nes visa užrašyti nebūtų buvę įmanoma. Savo evangeliją jis baigia šia pastaba: « Yra dar daug ir kitų dalykų, kuriuos Jėzus padarė. Jei kiekvienas jų būtų atskirai aprašytas, tai manau, visas pasaulis nesutalpintų tų knygų, kurias reikėtų parašyti » /Jon 21,25/.

Stilius gyvas, bet paprastas. Mėgsta atkartojimus pabrėžimo bei paaiškinimo tikslu. Tai rodo autoriaus semitinę kilmę bei kultūrą. Mat,

semitinė poezija pasižymi sintetiniais ar antitetiniais paralelizmais. Neturtingas ir neįvairus žodžiais, bet aiškus ir vaizdingas. Keliais žodžiais nusako išsamiai faktus bei išreiškia gilias mintis. Jautrus ir iškilmingas, ypač, kai atpasakoja Kristaus kalbas. Ne tik stilius, bet ir kalba išduoda jo semitinę kilmę. Tiesa, graikų kalba yra tiksli, bet toli gražu nėra klasikinė. Nuolat kartojasi tie patys žodžiai, tos pačios formos. Semitiški žodžiai paduodami aramaiška forma, kaip-rabbi /Jon 1,38/, rabbouni /Jon 20,16/, messias /Jon 1,41; 4,25/, gabbata /Jon 19,13/ ir k. Netrūksta semitiškų išsireiškimo formų, kaip-šviesos vaikai /Jon 12,36/, pražūties sūnūs /Jon 17,12/, įtikėjo į jo vardą/Jon 2,23/ ir k.

Evangelistas rašo, ką jis pats buvo matęs, girdėjęs ir išgyvenęs. Mat, rašo vaizdžiai ir smulkmeniškai. Tačiau jis rašė ilgam laikui po įvykių praslinkus. Mat, rašo kaip tas, kuris visa buvo giliai išmąstęs ir pilnai išgyvenęs. Rašo su įsijautimu: su giliai išgyventa meile Mokytojui, bet ir su karčiu bei griežtu pasisakymu prieš jo priešus. Pasisakydmas prieš Jėzaus priešus, jis nevadina jų fariziejais, sadukiejais ar Rašto žinovais, bet tiesiog žydais. Tai rodo, kad jis rašė vėliau, po 70 metų, kai jau nebuvo nei fariziejų, nei sadukiejų, nei Rašto žinovų, o buvo tik po pasaulį išsklaidyti žydai.

4. T i k s l a s. — Evangelistas pats nurodo evangelijos tikslą, kai baigdamas rašo: « Jėzus padarė dar daug ir kitų stebuklų savo mokinių akivaizdoje, kurie nėra užrašyti šioje knygoje, Visa tačiau yra parašyta, kad tikėtumėte, jog Jėzus yra Kristus, Dievo Sūnus, ir kad, tikėdami, turėtumėte jo vardu amžinąjį gyvenimą » /Jon 20,30s/. Jonas taigi rašė evangeliją: padavė Jėzaus gyvenimo kai kuriuos faktus; atpasakojo jo pasakytas kalbas; nusakė jo padarytus stebuklus, siekdamas iškelti bei įrodyti, kad jis tikrai yra žadėtasis Kristus, viengimis Tėvo Sūnus, lygus Tėvui; kad jis tapo žmogumi, idant žmonės tikėdami į jį pasiektų amžiną gyvenimą.

Teisingai rašo Origenas: « Nė vienas evangelistas taip aiškiai neatskleidė Kristaus dievystės, kaip Jonas » /In Jon 1,6: MG 14,29/.

Į pabaigą I šm. M. Azijoje ėmė reikštis įvairios klaidos, kurios grąsė tikėjimo grynumui. Pats Jonas Apreiškimų knygoje, laiškuose M. Azijos Bažnyčioms, šias klaidas mini ir prieš jas pasisako /Ap 2,1-3,22/. Klaidos lietė Kristaus dieviškumą. Gnostikų įtakoje kai kurie pradėjo teigti, esą Jėzus buvęs, tiesa, Dievo Siųstasis, bet ne tikras Dievo Sūnus. Šių idėjų skelbėjas buvęs toksai Kerintas /Irenaeus, Adv. Haer. III, 11.1: PG 7,845/, o taip pat vadinamieji Nikolaitai /Ap 2,6.15/ ir Ebionitai (Hieronimus, De vir. ill., 9: ML 23,655/. Prieš šias klaidas, ypač prieš Kerintą, kaip nurodo Jeronimas /De vir. ill., 9: ML 23,655/, Jonas « pats paskutinis, prašomas M. Azijos vyskupų, parašė evangeliją.» Jis teigia, kad Jėzus tikrai yra Mesijas, bet taip pat tvirtina, kad jis yra tikras Dievo Sūnus, nuo amžių buvęs pas Tėvą, tapęs žmogumi, bet lygus Tėvui: viena su Tėvu /Jon 1,1;10,30/. Kristaus mesijaniškumą Jonas įrodo, cituodamas S.T. pranašystes ir pabrėždamas, kad jos išsipildė Jėzuje /Jon 2,17; 19,24.36; 20,9 ir k./. Be to, jis mini ir paties Jėzaus prisipažinimą, jog esąs Mesijas /Jon 4,26/. Kristaus dieviškumą Jonas įrodo aprašydamas jo padarytus stebuklus ir atpasakodamas jo pasakytas kalbas.

Ketvirtoje evangelijoje skaitome eilę plačiai aprašytų Jėzaus kalbų; užtinkame dialogų su žydų vadais Jeruzalėje. Įdomus Kristaus pokalbis su Nikodemu. Jaudinantis jo pasikalbėjimas su moteriške samaritone

/Jon 4/. Nuostabi jo eucharistinė kalba /Jon 6/. Dažni ir įdomūs jo ginčai su fariziejais ir Rašto žinovais /Jon 5,16-46; 8,12-59; 10,22-41/. Visose savo kalbose Jėzus siekė atskleisti save, parodyti savo dieviškumą. Jo kalbos darė įspūdžio. Daugelis stebėjosi ir stebėdamiesi sakė: « Niekados joks žmogus nėra taip kalbėjęs, kaip jis » /Jon 7,46/. Tačiau užkietėjusių tautos vadų savo kalbomis ir savo argumentais Jėzus neįtikino. Jie reikalavo ženklų, stebuklų, kad tikėtų /Jon 4,48/. Taigi Jėzus nesišykštėjo daryti ir ženklų, kad patvirtintų, ką teigė savo kalbose, būtent, kad jis esąs tikras Dievo Sūnus. Žydams netikint, Jėzus jiem priekaištavo ir juos įspėjo, tardamas: « Jei aš nedarau savo Tėvo darbų, netikėkite man; bet, jei darau, ir jūs nenorite man tikėti, tai tikėkite darbams, kad pažintumėte ir įsitikintumėte, jog Tėvas yra manyje ir aš Tėvuje » /Jon 10,37s/. Žydai matė Jėzaus stebuklus, bet jų piktumas buvo toks didelis, kad jie ne tik neįtikėjo, bet kaip tik dėl daromų gausių jo stebuklų, bijodami, kad jis įtikins minias, pasiryžo jį nužudyti. Jie tarėsi ir sakė: « Ką darome? Šis žmogus daro daug stebuklų; jei mes jį paleisime, visi į jį įtikės » /Jon 11,47s/. Ir jie nusprendė jį paaukoti, neva, kad išgelbėtų visą tautą. Aprašęs visą eilę Kristaus padarytų stebuklų, Jonas baigia savo evangeliją, pabrėždamas: « Taigi dar daug kitų ženklų Jėzus padarė mokinių akivaizdoje. Jie nėra užrašyti šioje knygoje. Bet šitie yra užrašyti, kad tikėtumėte, jog Jėzus yra Kristus, Dievo Sūnus, ir kad tikėdami jo vardu turėtumėte gyvenimą » /Jon 20,30s/.

5. Jonas ir sinoptikai. — Kas atydžiai skaito keturias evangelijas, krinta į akį, kad pirmos trys evangelijos tarpe savęs yra labai panašios, o ketvirtoji yra skirtinga nuo pirmųjų. Matas, Morkus ir Lukas paduoda paralelius Kristaus gyvenimo ir veiklos epizodus. Todėl ir vadinamos sinoptinėmis evangelijomis. Jose plačiai aprašoma Kristaus veikla Galilėjoje, lankant miestelius ir kaimus ir skelbiant mesijaninės karalystės atėjimą. Ketvirtoje evangelijoje beveik išimtinai aprašoma Jėzaus apaštalavimas Judėjoje ir Jeruzalėje, turint klausytojais ne paprastus Galilėjos kaimiečius, bet Rašto žinovus, kunigus, tautos vadus, žodžiu rinktinę publiką. Sinoptinėse evangelijose Jėzus pristatomas pirmoje eilėje, kaip Dovido ainis, kaip pranašų išpranašautas Mesijas, atėjęs išlaisvinti Izraelį ir pasaulį iš nuodėmės vergijos. Ketvirtoje evangelijoje Jėzus pristatomas pirmoje eilėje, kaip Dievas: dieviškas Žodis, viengimis Tėvo Sūnus, kuris, tiesa, priėmė žmogaus prigimtį, bet yra viena su Tėvu; kas jį mato bei pažįsta, tas mato ir Tėvą. Jis tapo žmogumi, kad mus žmones, išlaisvinęs iš nuodėmės, atgimdytų per malonę, sudievintų ir padarytų Dievo vaikais ir jo dangiškų turtų paveldėtojais. Niekas taigi neabejoja, kad ketvirtoji evangelija yra skirtinga nuo pirmųjų trijų. Sinoptikai piešia daugiau žmogišką, Jėzaus veidą, o Jonas daugiau pabrėžia jo dieviškus bruožus. O vis dėl to, nors skirtingos spalvos, skirtingas fonas, skirtingi rėmai, ir vienur ir kitur paduodama tas pats paveikslas: tas pats Kristus, Mesijas ir viengimis Tėvo Sūnus. Kaip pas sinoptikus šalia Jėzaus žmogiškumo pabrėžiama ir jo dieviškumas /Mt 11,27/, taip pas Joną šalia dieviškumo ryškus yra ir jo žmogiškumas /Jon 1,13s; 4,6/. Kaip sinoptikai Jėzų pristato ne tik kaip Mesiją, bet ir kaip Dievo Sūnų /Lk 1,32; Mk 15,39/, taip pas Joną jis nurodomas ne tik kaip Dievo Sūnus, bet ir kaip Mesijas /Jon 19,24; 20,30/. Vadinasi, sinoptikai neprieštarauja Jonui, o Jonas nepaneigia, bet papildo sinoptikus. Jonas rašė paskutinis. Jis tikrai turėjo prieš akis sinoptines evangelijas. Nebuvo reikalo kartoti, kas sinoptikų buvo plačiai aprašyta. Tačiau sinoptikai tik

prabėgomis aprašė Jėzaus veiklą Jeruzalėje, todėl Jonas, papildydamas sinoptikus, plačiau palietė Mokytojo veiklą Jeruzalėje ir Judėjoje. Tuo labiau, kad tai pilnai atatiko jo užsibrėžtą tikslą, būtent, iškelti Kristaus dievystę, kad atremtų klaidas, kurios pirmo šm. pabaigoje jau plačiai buvo pasklidusios M. Azijoje. Mat, Jėzus savo dievystę ryškiausiai atskleidė savo kalbose ir savo ginčuose su Rašto žinovais ir fariziejais Jeruzalėje. Visas anas ilgas kalbas, kurias skaitome ketvirtoje evangelijoje, galėjo surašyti tik tas, kuris asmeniškai jas girdėjo, jas atydžiai išklausė, giliai į širdį įsidėjo ir laiko eigoje išmąstė. Taigi visai suprantama, kodėl nei Lukas, nei Morkus anų Kristaus kalbų neatpasakoja, nes nebuvo betarpiai įvykių liudininkai, ir savo evangelijose surašė tik tai, ką iš kitų buvo girdėję. Būtų galėjęs gal kai kurias jų parašyti Matas. Jis buvo vienas iš Dvylikos. Bet jis savo evangeliją skyrė žydams, o anos Mokytojo kalbos, iššauktos daugumoje ginčų su Rašto žinovais ir fariziejais bei sadukiejais, žydams nebuvo palankios. Todėl Matas galėjo sąmoningai jų necituoti. Visas tas kalbas geriausiai galėjo atsiminti ir vėliau evangelijoje atpasakoti Jonas, mokinys, kurį Jėzus mylėjo, ir kuris Jėzų tiek mylėjo, kad kiekvieną jo žodį gerte gėrė, jautriai išgyveno ir visam atsiminė. Todėl teisingai Origenas apie ketvirtą evangeliją ir jos autorių yra išsireiškęs, rašydamas: « Drįstame teigti, kad evangelijos yra pirmuonės viso šv. Rašto. O evangelijų pirmuonė yra Jono evangelija. Jos prasmę pilnai galėjo suprasti tik tas, kuris buvo prisiglaudęs prie Jėzaus širdies, ir kuriam Jėzus patikėjo Mariją, kad ji būtų ir jo motina » /JIn Joh. I, 6: MG 14,31/.

6. T u r i n y s. — Ketvirtoje evangelijoje galima skirti sekantį padalinimą: įvadas, pirmoji ir antroji dalis, dvi užbaigos.

Į v a d a s /Jon 1,1-8/. — Tai tartum giesmė Išganytojui. Jis — amžinasis ir dieviškasis Žodis. Jis — visatos Kūrėjas. Jis — šviesa žmonėms. Jis tapo žmogumi, bet žmonės nenorėjo jo priimti. O tie, kurie jį priėmė, gavo teisę būti Dievo vaikais ir dangaus paveldėtojais. Jis gyveno žemėje su žmonėmis, bet spindėjo dieviška garbe ir buvo kupinas malonės ir tiesos.

P i r m o j i d a l i s /Jon 1,19-12,50/. — Jėzus apsireiškia savo viešojo gyvenimo eigoje esąs Mesijas ir viengimis Dievo Sūnus. Pirmąjį liudjimą apie Jėzų Mesiją ir Dievo Sūnų teikia Jonas Krikštytojas /Jon 1,19-34/. Jėzus apsireiškia esąs Mesijas ir viengimis Tėvo Sūnus apaštalams ir išganymo laukiantiems geros valios žmonėms /Jon 1,35-4,54/. Vėliau jis iškelia ir pabrėžia savo dieviškumą, o tuo pačiu ir mesijaniškumą, savo ginčuose bei savo pokalbiuose su Rašto žinovais ir fariziejais /Jon 5,1-12,50/. Pagaliau Jėzaus dieviškumą paliudija bei patvirtina pats dangiškasis Tėvas, prabildamas iš dangaus /Jon 12,28-31/.

An t r o j i d a l i s /Jon 13,1-20,29/. — Jėzus apsireiškia esąs Dievo Sūnus ir žmonijos Išgelbėtojas per savo kančią, mirtį ir prisikėlimą. Plačiai aprašoma paskutinė Velykų vakarienė. Jos eigoje Jėzus apsireiškia kaip vyriausias Kunigas. Jis parengia apaštalus eucharistinei Vakarienei, bet pačios Eucharistijos įsteigimo evangelistas neaprašo /Jon 13,1-20/. Jėzus primena, jog būsiąs išduotas vieno iš Dvylikos, ir įspėja išdaviką. Jis taip pat įspėja Petrą ir kitus apaštalus, jog jie pabūgsią ir išsibėgiosią, o Petras jo išsiginsiąs /Jon 13,21-38/. Po paskutinės vakarienės ar jos eigoje Jėzus dar ilgai kalbėjo su apaštalais, įspėdamas juos ir nurodydamas jiems, kas jų laukia bei kaip jie turėtų elgtis, kad išliktų jam ištikimi /Jon 14-16/. Baigiama nuostabiai graži Kristaus-vyriausio

Kunigo malda už apaštalus ir tikinčiuosius. Jėzus kreipiasi į dangišką Tėvą ir prašo, kad apaštalai būtų apsaugoti nuo pikto, pašvęsti tiesoje, išlaikyti pilnutinėje vienybėje; jis taip pat prašo, kad dangiškas Tėvas išlaikytų meilėje ir vienybėje visus tikinčiuosius /Jon 17/. Seka smulkus aprašymas Jėzaus suėmimo, teismo ir pasmerkimo, pabrėžiant didelę žydų atsakomybę /Jon 18,1-19,16/. Mirtis ant kryžiaus aprašoma trumpai, bet aiškiai. Nurodoma kai kurios sinoptikų nesuminėtos aplinybės, būtent, kad prie kryžiaus stovėjo kai kurie Jėzui artimi asmens, ir kad nuo kryžiaus Jėzus savo Motiną pavedė Jono apaštalo globai /Jon 19,17-37/. Baigiant, evangelistas pastebi, kad visa įvyko, kaip pranašų buvo pranašauta apie Mesiją; ir kad aprašytieji įvykiai yra tikri, nes jis visa aprašė, ką savo akimis matė /Jon 19,35/. Seka Jėzaus palaidojimo ir jo prisikėlimo iš numirusiųjų smulkus aprašymas, suminint prisikėlusiojo Mokytojo pasirodymus moterims ir apaštalams /19,38-20,29/.

Pirmoji užbaiga /Jon 20,30-31/. — Baigdamas, evangelistas pabrėžia, jog ne viską yra surašęs, ką būtų galėjęs parašyti; bet tai, ką parašė, visa patiekė, kad duotų pagrindą tikėti į Kristų, ir taip pasiekti išganymą.

Antroji užbaiga /Jon 21/. — Kai evangelija buvo jau parašyta, evangelistas, savo nuožiūra ar kitų paskatintas, dar pridėjo Jėzaus pasirodymo prie Galilėjos ežero aprašymą, kurio metu Petrui buvo suteiktas primatas, o mokiniui, kurį Jėzus mylėjo, t.y. Jonui ir evangelijos autoriui buvo pažadėtas ilgas gyvenimas. Šį pastarąjį faktą evangelistas norėjo paminėti, kad paneigtų besklindantį gandą, tarsi anas mokinys nemirsiąs. Evangeliją autorius baigia pakartotinu užtikrinimu, kad jis yra parašęs, ką pats buvo matęs ir girdėjęs, ir kad jo liudijimas yra tikras. Dar kartą priduria, jog ne viską yra parašęs, nes viską parašyti, ką Jėzus buvo padaręs ir pasakęs, nebūtų praktiškai įmanoma: reikėtų parašyti tiek knygų, kad jų nebūtų kur sutalpinti /Jon 21,24-25/.

7. Bbiliografija. — Literatūros apie Jono evangeliją yra tiek gausu, jog duoti išsamią apie ją apžvalgą būtų beveik neįmanoma. Prieš keletą metų Edw. Malatesta yra išleidęs specialią studiją apie ketvirtosios evangelijos bibliografiją. Jis mini visus svarbesnius bei stambesnius veikalus apie Jono evangeliją, kurie pasirodė spaudoje nuo 1920 iki 1966 metų /Edw. Malatesta, Analecta Biblica 28, Roma 1967/. Mes čia paminėsime tik paskutiniaisiais metais išleistus veikalus bei studijas.

Agouridis E, Petros, kai Joanes en to tetarto Evanggelio, Thesalonicae 1966.

Brown R.E., The Gospel of St. John, New York 1966

Blinsler J., Johannes und Synoptiker, Stuttgart 1965

Bouyer L. The Fourth Gospel, Athlane-Irland 1964

S. Garofalo, La Sacra Bibbia: S. Giovanni, Marietti 1963

Hillmer M.R., The Gospel of St John in the II Century, Harward 1965

Hunter A.M., The Gospel according to John: Cambridge Bible, London 1965

Knox R., A.N.T. Commentary, London 1958

Lagrange J.M., St. Jean, Paris 1964

Paul G.J., St. John's Gospel, Madras 1965

Prete B., Vangelo S. Giovanni, Milano

RE G.B., Vangelo S. Giovanni: La Sacra Bibbia, Firenze 1958

Rossano P, La S. Bibbia N.T., Milano 1968

Schiwy G. Das Evangelium nach Johannes, Würzburg 1966

Schneckenburg R, Das Johannes Evangelium: Herders Bibel, Freiburg i.B. 1965

Schult A, Das Johannesevangelium als Offenbarung des kosmischen Christus, Remagen 1965

Vann G., Wort des Adlers, Insbruck 1965

Vanetti P., Vangeli: ed Civiltà Cattolica, Roma 1974

Wikenhauser A, Het Evangelium volgens Johannes, Antwerpen 1964

Rubšys A., Raktas į N.T. II: Krikščionis Gyvenime, Putnam, Conn. 1979. 227-295

ŠV. EVANGELIJA PAGAL JONĄ

ĮVADAS

JĖZUS-ŽODIS

1. Žodis-Dievas

1. [1]Pradžioje buvo Žodis, ir Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas. [2]Jisai buvo pradžioje pas Dievą.

2. Žodis Kūrėjas

[3]Visa per jį sukurta, ir be jo neatsirado nieko, kas yra atsiradę. [4]Jame buvo gyvybė, ir gyvybė buvo žmonių šviesa. [5]Ir šviesa spindi tamsybėse, ir tamsybės jos nepriėmė.

3. Žodis-Atpirkėjas

[6]Atėjo Dievo siųstas žmogus, jo vardas Jonas. [7]Jisai atėjo liudijimui: liudyti apie šviesą, kad visi per jį tikėtų. [8]Jis nebuvo šviesa, bet

---

Įvade evangelistas pristato Kristų kaip Dievą, visatos Kūrėją ir žmonių Atpirkėją, ir jį vadina Žodžio vardu.

[1]Visų pirma evangelistas pabrėžia dieviškojo Žodžio amžiną buvimą. Pradžioje — mūsiškai turėtume sakyti pačioje pradžioje, t.y. nuo amžių /Prad 1,1/. Jėzus taigi nuo amžių buvo pas Tėvą. Jis pats yra Dievas, lygus Tėvui. Žodis-gr. Logos. Šis terminas buvo žinomas elenistiniame pasaulyje, bet įvairiai suprantamas. Platonas Logos vartojo ideologinės abstrakcijos prasme. Filonas, žinomas filosofas iš Aleksandrijos, Egipte, Logos vardu nurodo asmenį, kuris, jo įsivaizdavimu, buvęs aukštesnis už žmogų, bet žemesnis už Dievą, ir atlikęs tarpininko vaidmenį tarp Dievo ir žmonių. Gnostikai Logos titulu nurodydavo Dievo sukūrtą dvasinę esybę. Evangelistas panaudojo šį žinomą terminą, duodamas jam naują-krikščionišką prasmę: jis jį priskyrė Jėzui Kristui. Jonas, pažymėdamas, kad Žodis buvo «pas Dievą», tuo nurodo, jog Jėzus yra skirtingas nuo Tėvo, nors drauge yra jam lygus.

[2]Atkartojama, kad Jėzus nuo amžių buvo pas Dievą ir tuo pačiu įvedama į tolesnį pasakojimą, kur kalbama apie kūrinijos atsiradimą.

[3]Visa, kas yra šalia Dievo, yra Žodžio sukūrta, yra jo padarinys.

[4]Žodis yra ne tik viso regimo bei medžiaginio pasaulio Kūrėjas, bet taip pat visokios gyvybės versmė bei davėjas, ir tai ne vien fizinės, o ir dvasinės, kuri žemės žmogui yra it šviesa šviečianti kelią į amžinybę, į Dievą.

[5]Jėzus šviečia pasaulyje dieviškais spinduliais, bet pasaulis bevelija tamsybes: atmeta jo šviesą ir skendi tamsoje.

[6-9]Atėjo Jonas Krikštytojas. Jis, tiesa, nebuvo šviesa iš savęs. Jis atėjo tik liudyti apie tikrąją Šviesą, kuri yra Kristus, kuriam jis turėjo parengti kelią.

tik kad liudytų apie šviesą. 9Buvo tikroji šviesa, kuri apšviečia kiekvie-
ną žmogų, ji buvo beateinanti į pasaulį. 10Jis buvo pasaulyje, ir pasau-
lis per jį atsirado, ir pasaulis jo nepažino. 11Į sava jis atėjo, ir saviškiai
jo nepriėmė. 12O, kurie jį priėmė, tiems jis davė galią tapti Dievo vai-
kais; tiems, kurie tiki į jo vardą, 13kurie ne iš kraujo, nei iš kūno noro,
nei iš vyro valios, bet iš Dievo gimė. 14Ir Žodis tapo kūnu ir gyveno
tarp mūsų, ir mes regėjome jo garbę-garbę kaip viengimio iš Tėvo, pil-
no malonės ir tiesos.

4. Žodis-tiesos ir malonės versmė

15Apie jį liudija Jonas ir šaukia, tardamas: «Tai jis, apie kurį aš
sakiau: — Po manęs Ateinantysis mane pranoksta, nes jis buvo pirmiau,
negu aš. — » 16Kadangi iš jo pilnybės mes visi esame gavę, ir tai malonę
po malonės. 17Nes Įstatymas buvo duotas per Mozę, malonė ir tiesa
atėjo per Jėzų Kristų. 18Dievo niekas niekada nėra matęs, Viengimis-
Dievas, esąs Tėvo prieglobstyje, jis mums jį apreiškė.

10-11Žodis, t.y. Kristus visada buvo pasaulyje, kaip jo Kūrėjas ir Palaikytojas. Bet pasaulis nenorėjo jo nei pažinti, nei pripažinti savo Viešpačiu. Kai Žodis įsikūnijo, jis atsirado pasaulyje ne it būtų svetimas, bet kaip tikras savininkas ir Viešpats. O vis dėl to žmonės, ir pirmoje eilėje saviškiai, t.y. izraelitai, atisakė jį priimti.

12-13Tačiau buvo ir tokių, kurie įtikėjo į jį. Šiuos Kristus įgalino tapti Dievo vaikais, t.y. įsūniais ir tėvainiais /Ef 1,5-11/. T i k i į j o v a r d ą /semitizmas/ — į jo asmenį. Tikėjimas į Kristų leidžia žmogui atgimti Dievuje: tapti nauja, dvasine asmenybe, skirta dangui ir pašaukta šventumui /Jon 3,1-16; Ef 2,7-10; Kol 3,10/.

14Žodis, kuris nuo amžių buvo Dievo vienybėje, laikui atėjus, įsikūnijo: priėmė žmogaus prigimtį ir pasiliko buvoti žemėje su žmonėmis /Iš 40,34; Sk 12,5; Ap 21,3/. Evangelistas pristato save kaip liudininką, kuris buvojo su Jėzumi-žmogumi, bet kuris matė ir įsitikino, kad jis, nors ir priėmęs žmogišką prigimtį, buvo Dievas, viengimis Tėvo Sūnus, pilnas malonės ir tiesos. Jėzus liudijo apie tiesą, rodydamas kelią į išganymą ir kviesdamas visus juo eiti. Be to, jis pelnė ir teikia malones, įgalindamas eiti išganymo keliu ir, einant, ištesėti iki galo.

15Evangelistas nesiriboja savo liudijimu apie Kristų. Jis cituoja, ką Jonas Krikštytojas apie jį liudijo /Mt 3,11; Jon 1,27-30/. Jonas, kalbėdamas gausiai miniai, šaukė ir sakė, jog po jo yra ateinąs Mesijas, ir jis esąs už jį visais atžvilgiais didesnis, nes yra nuo amžių egzistuojąs viengimis Dievo Sūnus. Jis, tiesa, savo įsikūnijimu žemėje, yra už jį jaunesnis, bet savo dievišku buvumi yra aiškiai pirmesnis.

16Žodis turi dievystės pilnybę. Jis yra Dievas. Todėl iš jo visi galime semtis dieviškumo, gauti malonių be skaičiaus, be ribos: malonę po malonės /Jon 10,10/.

17Evangelistas pabrėžia, jog Kristus pradėjo naują išganymo erą. Mozė, Dievo pavestas ir įsakytas, davė išrinktajai tautai S.T. sandoros Įstatymą. Tai buvo gairės Izraeliui į mesijaninę karalystę, į atpirkimą ir išganymą. Tačiau tai buvo tik nurodymai, ką daryti ir ko nedaryti, kad nenuklystų nuo išganymo kelio, bet nelaidavo vidinės pagelbos, vykdant Įstatymą /Iš 34,11-27; Rom 7,7-10/. Kristus gi ne tik davė Įstatymą, bet taip pat suteikė ir malones, taip kad kiekvienas, jei bendradarbiauja su iš vidaus veikiančia malone, yra pilnai įgalinamas įvykdyti įsakymus ir pasiekti išganymą /Rom 7,25/.

18Ir dar Kristus ne tik teikia išganymo malones, bet leidžia ir įgalina mus pažinti Dievą. Mat, jame mes galime regėti Tėvą. Juk jis yra jo vien-

I. JĖZUS APSIREIŠKIA ESĄS MESIJAS IR DIEVO SŪNUS

1. *PASIRENGIMAS VIEŠAJAM GYVENIMUI*

1. Jono Krikštytojo liudijimas

[19]Ir toks yra Jono liudijimas, kai žydai atsiuntė iš Jeruzalės kunigų
ir levitų, kad jį paklaustų: « Kas esi?» [20]Ir jis prisipažino ir neužsigynė,
ir prisipažino: « Aš nesu Kristus.» [21]Tada jį klausė: « Taigi kas tu? Gal
tu esi Elijas?» Ir taria: « Nesu.» « Esi tu pranašas?» Ir atsakė: « Ne.»
[22]Taigi jie jam sakė: « Kas esi? Sakyk, kad galėtume duoti atsakymą
tiems, kurie mus siuntė. Ką sakai apie save?» [23]Jis pasakė:

« Aš tyruose šaukiančiojo balsas. —
— Taisykite Viešpačiui kelią! —
Kaip yra pasakęs pranašas Izaijas.»

[24]Atsiųstieji buvo iš fariziejų. [25]Ir jie jį klausė bei jam tarė: « Kam
tad krikštiji, jei nesi Kristus, nė Elijas, nė pranašas?» [26]Jonas jiems

---

gimis Sūnus /Jon 14,8/. Pilną Dievo pažinimą savomis jēgomis žmogus negali pasiekti. Jį pažįstame tik iš apreiškimo, kurį mums paliko Kristus /Iš 33,20; 1 Jon 3,2; Tim 6,17/.

[19]Pristatęs Kristų-Žodį: kaip Dievą, kaip Kūrėją ir kaip Atpirkėją, evangelistas ėmėsi aprašyti jo viešą gyvenimą žemėje. Jis pradeda nuo Jono Krikštytojo veiklos /Mt 3,1-12; Mk 1,9; Lk 3,21/. Jonas apaštalavo Užjordanėje. Jis sakė pamokslus, kviesdamas prie atgailos ir ragindamas krikštydintis Jordane atgailos krikštu. Gausios minios žmonių plaukė prie jo. Tai atkreipė dėmesį tautos vadų, kuriuos evangelistas paprastai nurodo vienu žodžiu — žydai /Jon 2,18; 5,10; 7,13; 18,12; 19,38/. Taigi jie pasiuntė pas Joną savo atstovų iš kunigų ir levitų. Šieji, nuvykę, turėjo visa ištirti ir, grįžus, pranešti sinedriumui.

[20-22]Tautos vadų pasiūstieji kunigai ir levitai, prisistatę pas Joną, jį klausė, kas esąs, kuo save laikąs. Žmonių tarpe plito įvairūs gandai bei spėliojimai apie Joną. Vieni spėliojo, ar jis tik nebūsiąs Mesijas? Kiti galvojo: o gal jis esąs pranašas Elijas, kuris pagal žydų įsitikinimą būtų turėjęs sugrįžti ant žemės ir parengti ateinančiam Mesijui kelią? Dar kiti teigė, kad jis tikrai esąs Dievo siųstas pranašas. Jonas visų pirma nuramino sinedristų pasiuntinius, kad nesąs Mesijas. O jiems toliau klausiant, užtikrino, jog nesąs nei Elijas, nei pranašas. Pastebėtina, kad žydai galvojo ir laukė, jog prieš Kristų ateisiąs didis pranašas, apie kurį buvo kalbėjęs Mozė /AtĮ 18,15-18 Plg. Dan 3,37s; 1 Mak 9,27/. Tikrumoje gi Mozės nurodytas pranašas buvo ne kas kitas, o pats Jēzus Kristus /ApD 3,22; 7,37/. Jonui atsakius, jog nesąs nei Kristus, nei Elijas, nei pranašas, pasiuntiniai prisispyrę klausė, kad jiems pasakytų, kas iš tikrųjų esąs, nes jie turį duoti atsakymą tautos vyresniesiems.

[23]Jonas, atsakydamas, pritaikė sau Izaijo pranašystės žodžius /Iz 40,3/, o tuo pačiu netiesioginiai davė suprasti, jog jis esąs Kristaus primtakas. Rašto žinovai turėjo sinedristams šitaip išaiškinti Jono atsakymą.

[24-25]Nors kunigai daugumoje priklausė sadukiejams, bet atsiųstieji pas Joną buvo iš fariziejų. Jie nesuvokė Jono atsakymo prasmės, ir ėmė jam priekaištauti: kam jis drįsta krikštyti žmones, nebūdamas specialiai Dievo pašauktas.

[26-27]Atsakydamas, Jonas aiškiai duoda suprasti, jog Mesijas jau yra atėjęs, ir jis yra anas šauklys, kuris kviečia žmones parengti kelią ateinančiam Atpirkėjui priimti. Jie, tiesa, jo nepažįsta, bet jis tikrai jau yra atėjęs, ir jis prieš jį jaučiasi toks mažas, toks menkas, jog nesąs vertas atlikti jam net vergo patarnavimo, būtent, atrišti apavo dirželį.

atsakė, tardamas: « Aš krikštiju vandeniu. Jūsų tarpe stovi tas, kurio jūs nepažįstate, kuris yra beateinąs, po manęs, kuriam aš nesu vertas atrišti kurpių dirželio.» 28Tai įvyko Betanijoje, anapus Jordano, kur Jonas krikštijo.

29Sekančią dieną pamato pas jį ateinantį Jėzų ir taria: « Štai Dievo Avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmę! 30Šisai yra, apie kurį aš sakiau: — Po manęs ateina vyras, kuris mane pranoko, nes buvo pirmiau, negu aš esu. — 31Ir aš jo nepažinojau, bet, kad jis būtų apreikštas Izraeliui, tam aš atėjau krikštydamas vandeniu.» 32Ir liudijo Jonas, tardamas: « Mačiau iš dangaus nusileidžiančią Dvasią it balandį, ir jį pasiliko ant jo. 33Ir aš jo nepažinojau, bet tasai, kuris mane siuntė krikštyti vandeniu, man pasakė: — Ant kurio išvysi nusileidžiančią ir pasiliekančią Dvasią, šisai yra, kuris krikštija šv. Dvasia. — 34Ir aš tai mačiau ir liudiju, kad šitas yra Dievo Sūnus.»

2. Pirmieji mokiniai

35Rytojaus dieną vėl stovėjo Jonas ir du iš jo mokinių, 36ir, pažvelgęs į vaikčiojantį Jėzų, taria: « Štai Dievo Avinėlis!» 37Ir du jo mokiniai girdėjo jį sakantį, ir sekė paskui Jėzų. 38O Jėzus, atsigręžęs ir pamatęs juos einančius paskui, jiems taria: « Ko ieškote? » O jie sakė jam: « Rabi, — išvertus reiškia Mokytojau », — « kur esi apsistojęs?» 39Jis

---

28Vieta, kur Jonas krikštijo buvo žinoma Betanijos vardu. Ji radosi kairinėje Jordano pusėje, beveik priešais Jerichą. Nūdien ši vieta turi Tell Mesh vardą.

29-30Po to, kai sinedristai atsiuntē pas Joną pasiuntinius, kad pasiteirautų, kuo jis save laikąs, sekančią dieną pas jį atējo ir Jēzus. Jonas, jį iš vydęs, ēmē liudyti apie jį, pristatydamas kaip Dievo Avinēlį, t.y. kaip Mesiją. Mat, pranašai ateisiantį Mesiją lygino avinēliui, kuris tyliai ir ramiai eina būti paaukotas /Iz 53,7/. Jēzus ateina it avinēlis, kad mirtų paaukotas ant kryžiaus už pasaulio nuodēmes. Jis ateina, it Velykų avinēlis, kurio krauju buvo išgelbēti žydų pirmgimiai Egipte /Iš 12,3.28 1 Kor 5,7/. Jēzus atējo pas Joną krikštydintis. Apie šitai plačiai kalba trys pirmieji evangelistai /Mt 3,13; Mk 1,9; Lk 3,21/. Jonas ēmē liudyti apie Kristų greičiausiai jau po krikšto.

31-34Pristatydamas Jēzų kaip Mesiją, Jonas prisipažįsta, jog nežinojęs, kad jis tikrai yra Mesijas ir Dievo Sūnus, ir sužinojęs bei pažinęs tik iš antgamtinių ženklų, kurie įvyko krikšto metu, būtent, kai išvydo Dvasią, kuri it balandis nusileido ir pasiliko ant jo plesdenti. Mat, jam buvo duotas antgamtinis apreiškimas, kad ant kurio išvysiąs nusileidžiančią iš dangaus Dvasią balandžio pavidale, tai tas esąs Mesijas. Ir pabrēžia, jog jis tikrai matē ant Jēzaus nusileidžiančią Dvasią, ir todēl yra tikras, kad jis yra Dievo Sūnus. Jonas dar priduria, kad jis krikštija tik vandeniu, kuris simbolizuoja apsivalymą nuo nuodēmių, o Jēzus krikštija šv. Dvasia, ir vidiniai nuvalo kiekvieną nuo nuodēmių, taip kad šv. Dvasia gali ateiti ir pasilikti jame. — Nepažinojau — Jonas tikriausiai žinojo apie Jēzų nuo pat mažens. Juk buvo giminaičiai. Bet jis jo nepažinojo visoje jo Dievo — žmogaus prigimties gilumoje, kol negavo ženklo iš dangaus. Toks ženklas jam buvo duotas, kadangi jis turējo Jēzų pristatyti Izraeliui kaip Mesiją ir Dievo Sūnų.

35-36Sekančią dieną Jonas stovējo su dviem iš savo mokinių. Vaikštinējo tenai ir Jēzus. Jį išvydęs, Jonas atkreipē mokinių dēmesį, tardamas: « Štai Dievo Avinēlis! »

37-39Mokiniai suprato, ką Jonas norējo jiems pasakyti, būtent, kad Jēzus esąs Mesijas. Todēl ēmē jį sekti iš paskos, tikēdamiesi su juo asmeniškai susipažinti. Jēzus žinojo, ko jie nori, todēl, atsigręžęs, juos užkalbino ir

jiems taria: « Ateikite ir pamatysite ». Taigi jie atėjo ir pamatė, kur jis
gyvena, ir tą dieną pasiliko pas jį. Buvo apie dešimta valanda. 40Vienas
iš anų dviejų, girdėjusių iš Jono ir sekusių paskui jį, buvo Simono Pe-
tro brolis Andriejus. 41Šisai pirmiausia susiranda savo brolį Simoną ir
jam sako: « Radome Mesiją,» — kas verčiant reiškia Kristų-Pateptajį.
42Jis atvedė jį pas Jėzų. Jėzus, pažvelgės į jį, tarė: « Tu esi Simonas,
Jono sūnus; tu vadinsies Kefas », — tai reiškia Petras-Uola.
43Sekančią dieną jis norėjo išvykti į Galilėją. Ir sutinka Pilypą. Jė-
zus jam sako: «Sek mane.» 44Pilypas gi buvo iš Betsaidos: Andriejaus ir
Petro miesto. 45Sutinka Pilypas Natanaelį ir jam sako: « Radome tą,
apie kurį rašė Mozė Įstatyme ir pranašai. Jėzų, Juozapo sūnų, iš Naza-
reto.» 46Ir sakė jam Natanaelis: « Ar gali būti kas gero iš Nazareto?» Pily-

---

paskui pakvietē pas save. Evangelistas pabrēžia, jog jie pasiliko pas Jēzų visą likusią dienos dalį, būtent, nuo dešimtos, mūsiškai 16 val., iki pat vakaro, o gal net iki sekančio ryto. Pastebētina, kad šis susitikimas aprašoma taip spontaniškai ir taip smulkmeniškai, jog taip galējo rašyti tik tas, kuris tai pats išgyveno. Vadinasi, vienas iš mokinių buvo pats evangelijos autorius, kuris save slepia po slapyvardžiu: « mokinys, kurį Jēzus mylējo », ir jis yra, kaip nurodēme įvade, Jonas, Zebediejaus sūnus ir apaštalo Jokūbo brolis. O antras mokinys, kaip pats evangelistas nurodo, buvo Petro brolis Andriejus. Dar pastebētina, kad evangelistas buvo žydas, bet rašē nemokantiems ebrajų kalbos, nes ebraiškus žodžius išverčia į graikų kalbą.

40-41Andriejus, sugrįžęs, tuojau susiranda savo brolį Simoną ir jam pranešа, jog yra sutikę Mesiją. Čia pirmą kartą N.T. užtinkamas šis ebraiškas vardas Mesiah, kurį evangelistas verčia į graikų kalbą Christos, kas mūsiškai reiškia Pateptasis.

42Andriejus atsivedē Simoną pas Jēzų. O Mokytojas, jį išvydęs, pareiškē, jog jį pažįstąs. Jis jį pasveikino vardu, primindamas ir tēvo vardą, kaip tai pas žydus buvo įprasta identifikuoti asmenį. Pasveikinęs, Jēzus pabrēžē, jog nuo dabar jis vadinsis taip pat Kefa, graikiškai Petros, mūsiškai-Uola vardu. Pas rytiečius vardo davimas ženklino, kad duodantysis laikē save viešpačiu to, kuriam teikē naują vardą. Ponai, įsigiję vergus, duodavo jiems naujus vardus, ir tai ženklino jų priklausomybę ponui. Kristus davē Simonui naują vardą ne vien priklausomybēs ženklan, bet taip pat, kad nurodytų, kokią dalį jis turēs mesijaninēje karalystēje-Bažnyčioje. Simonui duoda Petro-Uolos vardą, nes jis turējo tapti bei būti uola, ant kuriuos turējo būti pastatyta Bažnyčia, kad būtų tvirta ir nenugalima /Mt 16,17/.

43-44Jēzus nuo pajordanēs, kur Jonas krikštijo, buvo besileidžiąs kelionēn, kad grįžtų į Galilēją. Su juo greičiausiai buvo Andriejus, jo brolis Simonas ir kiti vyrai iš Galilējos. Tarp jų buvo ir Pilypas. Jis buvo iš Betsaidos, iš kur buvo kilę Andriejus ir Simonas. Betsaida radosi rytiniame Genezareto ežero pakraštyje, apie 2 km nuo Jordano žiočių /Mt 11,20/. Pilypą Jēzui greičiausiai bus pristatę Andriejus ar Simonas, kurie tikriausiai jį pažinojo, nes buvo iš to paties miestelio.

45-46Pilypas, susipažinęs su Jēzumi, tuojau įtikējo, kad jis esąs Mesijas. Paskui, sutikęs savo pažįstamą Natanaelį, kuris buvo iš Galilējos Kanos /Jon 2,1; 21,2/, jam papasakojo apie Jēzų, Mokytoją iš Nazareto, ir kvietē susipažinti su juo bei tapti jo mokiniu, nes esąs Mesijas. Natanaelis, išgirdęs, kad Jēzus esąs iš Nazareto, nustebo ir nenorējo tikēti, kad iš Nazareto galētų atsirasti koks nors mokytojas ar tuo labiau kilti Mesijas. Mat, būdamas iš Galilējos Kanos, o tai buvo artimas bei kaimyninis su Nazaretu miestelis, jis žinojo, kad Nazaretas neturējo gero vardo; todēl ir statē klausimą: « Ar gali kas nors gero atsirasti iš Nazareto?» Bet Pilypas buvo tikras, kad Jēzus tikrai yra Mesijas, apie kurį kalbējo Mozē Įstatyme /Atį 18,18/, ir pranašavo pranašai. Todēl jis primygtinai kvietē Natanaelį, kad susipažintų su Jēzumi ir taptų jo mokiniu.

pas sako jam: « Ateik ir pamatyk.» [47]Pamatė Jėzus pas jį ateinantį Na-
tanaelį ir sako apie jį: « Štai tikras izraelitas, kuriame nėra klastos.» [48]Na-
tanaelis jam taria: «Iš kur mane pažįsti?» Jėzus atsakė ir jam tarė: «Pirma
negu Pilypas pašaukė tave, tau esant po figmedžiu, aš tave mačiau.»
[49]Atsakė jam Natanaelis: « Rabi, tu esi Dievo Sūnus. Tu esi Izraelio
Karalius.» [50]Atsiliepė Jėzus ir jam tarė: « Ar, kad pasakiau, jog mačiau
tave po figmedžiu, tu tiki? Daug didesnių už šiuos išvysi dalykų.» [51]Pa-
skui jam sako: « Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, regėsite atvirą dangų ir
Dievo angelus pakylančius ir nusileidžiančius ant Žmogaus Sūnaus.»

3. Vestuvės Galilėjos Kanoje

2. [1]Ir trečią dieną buvo vestuvės Galilėjos Kanoje, ir tenai buvo
Jėzaus motina. [2]O ir Jėzus su savo mokiniais buvo pakviestas į vestuves.
[3]Ir, stokojant vyno, Jėzaus motina jam taria: « Nebeturi vyno.» [4]Jėzus jai
sako: « Kas tau ir man, moteriške! Mano valanda dar neatėjo.» [5]Jo mo-

---

[47-49]Pilypo skatinamas, Natanaelis ateina pagaliau pas Jēzų. Jēzus, jį išvydęs, sveikina ir apie jį liudija, pabrēždamas, jog tai esąs kilnus ir įstatymui ištikimas vyras /Rom 2,28; Oz 12,1/. Natanaelis, girdēdamas, ką Jēzus apie jį sakē, stebējosi ir paklausē: iš kur Jēzus jį pažįstąs? Mokytojas atsako ir, atsakydamas, duoda suprasti, jog jis turįs dievišką žinojimą, ir tam patvirtinti nurodo, jog žinąs, kur jis buvo ir ką darē, prieš tai kai Pilypas atējo kalbētis su juo. Natanaelis buvo tikras, kad Jēzus fiziškai tikrai negalējo jo matyti po figmedžiu; o tai reiškē, kad jis turįs antgamtinį žinojimą. Todēl čia pat įtiki į Jēzų ir tampa jo mokiniu bei apaštalu. Apaštalų tarpe jis buvo žinomas dar Baltramiejaus vardu /Mt 10,3; Mk 3,18; Lk 6,14/. Pas žydus turēti du ar daugiau vardų nebuvo naujiena.

[50-51]Jēzus užtikrina Natanaelį, kad jis ir kiti jo mokiniai išvysią daug didesnių antgamtinių ženklų, kurie patvirtinsią, jog jis esąs Mesijas ir Dievo Sūnus. Virš jo dangus bus atviras, ir angelai iš dangaus jam nuolat tarnaus. Aiški aliuzija į Jokūbo regējimą /Prad 28,12; Mt 4,6.11/.

2. [1-2]Trims dienoms praslinkus po to kai Jēzus, grįždamas iš Judējos į Galilēją, kalbējosi su Pilypu ir Natanaeliu, Galilējos Kanoje vyko vestuvēs, į kurias buvo pakviesta dalyvauti Jēzaus motina ir pats Jēzus su savo mokiniais. Galilējos Kana, nūdien Kefer Kana, — miestelis 10 km į šiaurēs rytus nuo Nazareto. Vestuvių vaišēse dalyvavo Jēzaus motina. Atvyko ir Jēzus, ir jis atvyko ne vienas, bet su mokiniais.

[3]Pas žydus anuomet vestuvių vaišēs tęsdavosi keletą dienų. Atsitiko, kad ēmē stigti vyno. Gal svečių skaičius buvo nenumatytai didelis. Visai galima, kad Jēzaus mokiniai buvo anie nepramatyti svečiai. Šeimininkai pateko į nemalonią padētį. Šitai pastebējo jautri Dievo Motina. Apie šitai ji tuojau painformavo Jēzų, tikēdama, kad jis rasiąs galymybę padēti šeimininkams išsigelbēti iš nemalonios padēties.

[4-5]Jēzus atsako iš pažiūros neigiamai. Jis pabrēžia, kad daryti stebuklus jam dar nēra atējęs laikas. O vis dēlto dieviškoji Motina yra tikra, kad jis išgelbēs padētį. Todēl liepia tarnams padaryti visa, ką jis tik pasakysiąs. Jēzaus žodžiai: « Kas man ir tau, moteriške! » — yra semitizmas. Tokių išsireiškimų užtinkama kaip S.T. /Teis 11,120 2 Kar 16,10; 3 Kar 17,18 ir k./, taip ir N.T. knygose /Mt 8,29; 27,19; Mk 1,24; 5,7; Lk 4,34 ir k./. Tai išsireiškimas, kuriuo nurodoma neigiamas nusistatymas: « Kas mums darbo » — « Kas mums apeina » — « Ne mūsų reikalas ». — Moteriške — Ar tai yra oficialus titulavimas ar verčiau paprastas pagarbus kreipimasis? Galējo būti oficialus titulavimas, jei Jēzus siekē nurodyti, jog jo Motina yra ana moteris, kuri turējo sutrinti žalčiui galvą /Prad 3,15/.

tina taria tarnams: « Darykite, ką tik jis jums pasakytų.» [6]O buvo ten padėti šeši akmeniniai žydų apsiplovimams indai, talpiną du ar tris saikus. [7]Jėzus jiems taria: « Pripildykite indus vandens.» Ir jie pripildė juos sklidinus. [8]Tada sako jiems: « Dabar semkite ir neškite vaišių vadovui. » Jie gi nunešė. [9]O kai vaišių vadovas paragavo vandens virtusio vynu, — ir nežinojo, iš kur jis yra, bet tarnai, kurie sėmė vandenį, žinojo, tada pasišaukia prievaizdas jaunikį [10]ir jam sako: « Kiekvienas žmogus pirma padeda gerą vyną ir, kai įkaušta, tada-menkesnį; tu gerąjį vyną palaikei iki šiolei.» [11]Tokią stebuklų pradžią Jėzus padarė Galilėjos Kanoje bei apreiškė savo garbę. Ir jo mokiniai įtikėjo į jį.

4. Kafarnaume

[12]Po to nusileido žemyn į Kafarnaumą: jis, ir jo motina, ir jo broliai, ir jo mokiniai ir tenai pasiliko keletą dienų.

Bet galėjo būti ir pagarbus kreipimasis, kaip nūdien pas italus vartojama Donna, angliškai Lady, vokiškai Frau-Frau Doktor. Plg. Jon 20,13; Mt 15,28; Lk 13,12. Pastebėtina, kad Jēzus ir nuo kryžiaus lygiai taip kreipēsi į švč. Motiną /Jon 19,26/. Marijos pasakymas — « ką tik jis pasakytų » —, leidžia manyti, kad Marija turējo mintyje stebuklo eventualumą. — Tarnai turējo vykdyti visa, nors tai jiems būtų atrodę keista ir nesuprantama.

[6]Žydai praktikuodavo įvairius ritualinius apsiplovimus. Todēl namų priemenēje paprastai stovēdavo akmeniniai indai pilni vandens, kad kiekvienas, atējęs, galētų atlikti reikalaujamus apsiplovimus. Evangelistas nurodo, kad tenai buvo 6 indai, talpiną 2 ar 3 saikus vandens. Saikas atatiko 38-40 litrų.

[7]Nors motinai buvo pasakęs, jog jo laikas daryti stebuklus dar neatējęs, bet, kaip motina nujautē, jis vis dēl to ryžosi gelbēti padētį, griebdamasis savo dieviškų galių. Jis liepē tarnams pripildyti indus vandens. Tarnai pripildē juos sklidinus. Evangelistas šiuo nurodo, kad Jēzus padarē didelį kiekį vyno, būtent, apie 500 litrų.

[8-10]Stebuklas įvyko visai nepastebimai. Nei svečiai, nei vaišių vadovas nieko nežinojo. Tačiau žinojo tarnai, kurie pripylē indus vandens, ir kuriems Jēzus paliepē tuojau semti ir nešti prie stalo. Jēzaus stebukingai iš vandens padarytas vynas buvo geros rūšies. Taip kad vaišių vadovas, paragavęs ir pastebējęs, jog šis vynas yra geresnis už anksčiau duotąjį, padarē jaunikiui pastabą, kad reikējo tokį puikų vyną duoti pradžioje, o paskui menkesnį. Mat, kai svečiai jau įkaušia, tada nebeatskiria vyno rūšies: tada betkoks yra geras. Vaišių vadovas- gr. architriklinos-buvo kažkas panašaus į mūsų svotą: jis vadovaudavo vestuvių iškilmēms ir prižiūrēdavo bei tvarkydavo vaišes.

[11]Nusakęs stebuklą, evangelistas pabrēžia, jog tai buvo pats pirmasis antgamtinis ženklas, kurį Jēzus padarē, paversdamas vandenį į vyną Galilējos Kanoje. Vēliau Jēzus padarē daugybę kitų stebuklų. Evangelistas priduria, jog stebuklas galutinai įtikino mokinius, kad Jēzus esąs Mesijas ir Dievo Sūnus.

[12]Iš Kanos Jēzus su saviškiais ir mokiniais nusileido žemyn į Genezareto ežerą, pasiekē Kafarnaumą ir tenai pasiliko keletą dienų. Einant iš Kanos į Kafarnaumą, reikējo nusileisti žemyn apie 500 metrų, padarant 36 km kelią. Kafarnaumas radosi šiauriniame Genezareto ežero pakraštyje /Mt 4,13/. Tai buvo žymus prekybos ir susisiekimo centras.

2. *PIRMOSIOS VELYKOS JERUZALĖJE*

1. Išvaro pirkliautojus iš šventyklos

[13]Buvo arti žydų Velykos, ir Jėzus užkopė į Jeruzalę. [14]Jis rado šventykloje pardavinėjančių jaučius, ir avis, ir balandžius ir besėdinčių pinigų keitėjų. [15]Tuomet, pasidaręs iš virvučių rimbą, jis išvarė iš šventyklos visus, taipogi ir avis ir jaučius, ir išbarstė keitėjų pinigus bei išvartė stalus; [16]ir balandžių pardavinėtojams pasakė: « Išneškite šitai iš čia. Nedarykite mano Tėvo namų prekybos namais.» [17]Jo mokiniai atsiminė, kad yra parašyta. « Uolumas dėl tavo namų suris mane.»
[18]Taigi žydai atsiliepė ir jam tarė: « Kokį ženklą mums parodai, kad tai darai?» [19]Jėzus atsakė ir jiems tarė: « Sugriaukite šitą šventyklą, ir

---

[13]Buvo arti Velykos. Evangelistas, rašydamas ne žydams, pastebi, jog tai buvo žydų šventē. Žydai Velykoms vykdavo į Jeruzalę iš visų Palestinos kraštų. Jēzus, pradējęs savo apaštalavimą, pirmą kartą atvyksta Velykoms į Jeruzalę. Tai buvo greičiausiai 28 metai mūsų eros /Lk 3,1/. Pastebētina, kad ir šį kartą Jonas vartoja geografinę padētį pažymintį veiksmažodį, būtent, vietoj nuvyko rašo « užkopē » į Jeruzalę. Mat, einant iš Kafarnaumo į Jeruzalę, reikējo pakilti apie kilometrą aukštyn, nes Kafarnaumas radosi 200 m. žemiau jūros lygio, o Jeruzalē 750 m virš jūros lygio.

[14-16]Atējęs į Jeruzalę, Jēzus, kaip ir kiti maldininkai, aplankē šventyklą. Čia rado prieangiuose tikrą turgų. Tai nesiderino su vietos šventumu. Bet kunigai tai leido, nes iš to gaudavo pelno. Jēzus to nepakentē. Ir, panaudodamas net fizinę jēgą, išvarē prekiautojus iš šventyklos. Šį įvykį aprašo visi keturi evangelistai. Yra tačiau skirtumas tarp sinoptikų ir Jono laiko nurodyme. Jonas rašo, kad tai įvyko pirmaisiais apaštalavimo metais, o trys pirmieji evangelistai nurodo, kad tai įvykę prieš kančią, t.y. paskutinio Jēzaus atsilankymo Jeruzalēje metu. Šį nesutaimą egzegetai bando dvejopai aiškinti: vieni mano, kad Jēzus du kartus bus išvaręs prekiautojus iš šventyklos, būtent, savo apaštalavimo pradžioje ir pabaigoje; kiti tačiau teigia, kad įvykis esąs vienas ir tas pats, ir kad Jonas paduodąs tikrą laiką. Mat, pirmieji evangelistai aprašo tik vieną Jēzaus atsilankymą Jeruzalēje, kuris siejasi su jo kančia. Todēl ir prekiautojų išvarymo faktą, nors jis įvykęs anksčiau, mini šia proga, kadangi nekalba apie kitus Jēzaus atsilankymus Velykų proga Jeruzalēje. Ir vienas ir antras aiškinimas yra galimas.

[17]Tai kad Kristus išdrįso daryti tvarką šventykloje: išvaryti iš jos prekiautojus, išaukē tautos vadų pyktį, jų neprietelystę, jų nusistatymą suimti ir pasmerkti Jēzų. Ir po to, kai visa tai įvyko, apaštalai prisiminē Psalmēs žodžius: « Uolumas dēl tavo namų suris mane » /Ps 69,10/' Jie prisiminē, kad Jēzus buvo pasmerktas ir mirē dēl savo uolumo Dievo namams. Ir tai buvo jiems įrodymas, kad jis yra Mesijas, nes jame išsipildē pranašystē.

[18]Tvarkos palaikymas šventykloje priklausē kunigams. Todēl, kai vyriausiam kunigui buvo pranešta, kad Jēzus išvaręs iš šventyklos prekiautojus, jis tuojau pasiuntē savo atstovus patikrinti, kas ir kaip yra įvykę. Šieji, atēję, klausē Jēzų, kokia teise bei kokia galia jis tai padaręs. Tokią galią jam galējo tik Dievas duoti. Todēl, jei dedasi turįs tokią galią, tai šitai privalo įrodyti kokiu nors antgamtiniu ženklu /Iš 4,1-9; Mt 16,1; 1 Kor 1,22/.

[19]Jēzus atsako perkelta prasme. Sinedristai jos nesuvokē. Bet tikrumoje jis davē suprasti, jog esąs Mesijas. Žydai, siekdami jį nužudyti ir nužudydami, .sugriaus šventyklą dvasine prasme: sugriaus Sinagogą, sunaikins S.T. sandorą. Bet jis, prisikeldamas po trijų dienų iš numirusiųjų, ant sinagogos griuvēsių iškildins savo N.T. Bažnyčią.

aš per tris dienas ją atstatysiu.» [20]Žydai taigi sakė: « Keturiasdešimt
šešerius metus ši šventykla buvo statoma, ir tu per tris dienas ją at-
statysi?!» [21]Jis gi kalbėjo apie savo kūno šventyklą. [22]Taigi, kai jis pri-
sikėlė iš numirusiųjų, jo mokiniai atsiminė, kad tai jis buvo pasakęs;
ir jie įtikėjo Raštui ir žodžiui, kurį Jėzus buvo kalbėjęs.
[23]O kai per Velykas jis buvo Jeruzalėje, šventės eigoje daugelis įtikėjo
į jį, matydami ženklus, kuriuos jis darė. [24]Pats gi Jėzus, pažinodamas
juos visus, nepasitikėjo jais; [25]ir nebuvo reikalingas, kad kas paliudytų
apie žmogų, kadangi pats žinojo, kas yra žmoguje.

2. Pokalbis su Nikodemu

3. [1]O buvo žmogus iš fariziejų, vardu Nikodemas, vienas iš žydų
vyresniųjų. [2]Šisai atėjo pas jį nakčia ir jam tarė: « Rabi, žinome, kad
esi mokytojas, atėjęs nuo Dievo, nes niekas negali daryti tokių ženklų,
kokius tu darai, jei Dievas nebūtų su juo.» [3]Jėzus atsakė ir jam tarė:
« Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau tau, jei kas negimtų iš naujo, negali regėti
Dievo karalystės.» [4]Nikodemas jam sako: « Kaip gali gimti žmogus, bū-
damas senas? Nejau gali antrą kartą įeiti į motinos įsčias ir būti pagim-
dytas?» [5]Atsakė Jėzus: « Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau tau, jei kas nebūtų
gimęs iš vandens ir Dvasios, negali įeiti į Dievo karalystę. [6]Kas gimė iš

---

[20]Šventyklą ēmēsi atstatyti Erodas Didysis 19/20 prieš mūsų erą, ir statyba buvo baigta 27/28 m. po Kristaus /J. Flavius, Ant. Iud. XV, 11.1/. Statybos darbas buvo milžiniškas. Buvo panaudota tūkstančiai darbininkų /J. Flavius, Ant. Iud. XX, 9,7[7]/. Štai kodēl, kai Jēzus pasakē, jog atstatysiąs trijų dienų laike, sinedristai tai palaikē pasityčiojimu iš jų ir iš šventyklos. Iš čia kilo jų neapykanta prieš Jēzų, kuri baigēsi tragedija.

[21-22]Evangelistas pastebi, kad Jēzus turējo mintyje savo iš numirusių prisikēlimą, bet priduria, jog apaštalai šito nesuprato, kol Kristus neprisikēlē. Tik jam prisikēlus, jie suprato, kad visa išsipildē, kaip pranašų buvo išpranašauta, ir kaip pats Jēzus iš anksto buvo pasakęs; o tai reiškē, kad Jēzus tikrai yra Mesijas.

[23]Velykų šventēs eigoje, o ji tęsēsi visą savatę, Jēzus mokē Jeruzalēje ir savo mokymą tvirtino gausiais stebuklais. Matydami stebuklus, daugelis įtikējo į Jēzų, jį priēmē kaip mokytoją.

[24-25]Bet Jēzus, būdamas Dievas, pažino kiekvieną žmogų kiaurai /1 Kar 16,7/. Jis žuojo, kad minios entuziazmas, kurį jis matē, ir kuris buvo iššauktas jo daromų stebuklų, buvo tik šiaudų ugnis, kuri greitai galējo išblēsti. Štai kodēl Jēzus nepasitikējo jeruzaliečių greitu įtikējimu bei jų jam rodomu entuziazmu; ir jis nesiteikē jiems apreikšti savęs plačiau ir aiškiau.

3. [1-2]Tarp tų, kurie klausēsi Jēzaus, buvo ne tik eilinē minia, bet ir sinedristų bei aukštųjų tautos vadų. Vienas iš tautos vyresniųjų, kuris klausēsi Jēzaus kalbų ir buvo liudininkas jo daromų nuostabių ženklų, buvo Nikodemas. Jis buvo sinedriumo narys /Jon 7,45-50/, žymus ir garbingas vyras, bet bailus. Jēzus jį sudomino. Jis norējo su juo pasikalbēti, bet nedrįso viešai su juo susitikti, kadangi žinojo, kad sinedristai buvo įtūžę prieš jį dēl pirkliautojų išvarymo iš šventyklos /Jon 2,18/. Atējo tad pas jį nakčia.

[3]Pokalbio eigoje Jēzus pabrēžia Nikodemui, jog išganymui pasiekti t.y. įeiti į dangaus karalystę, yra būtinas dvasinis atgimimas, kuris vyksta per malonę gautą iš dangaus.

[4]Nikodemas nesupranta, ką Jēzus nori pasakyti. Nejau kas galētų fiziniai iš naujo gimti? Juk tai absurdiška.

[5-6]Jēzus paaiškina, jog jis turi mintyje dvasinį atgimimą, būtent, gimimą dieviškam gyvenimui, kas vyksta per krikštą, per naująjį krikštą,

kūno, yra kūnas; ir, kas gimė iš Dvasios yra dvasia. [7]Nesistebėk, kad tau
pasakiau: — Reikia jums iš naujo užgimti! — [8]Vėjas dvelkia, kur nori,
ir girdi jo ošimą, bet nežinai, iš kur ateina ir kur nueina. Taip yra su
kiekvienu, kuris yra užgimęs iš Dvasios.» [9]Nikodemas atsakė ir jam
tarė: « Kaip tai gali įvykti?» [10]Jėzus atsakė ir jam tarė.: « Tu esi Izraelio
mokytojas, ir šito neišmanai?! [11]Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau tau, jog kal-
bame, ką žinome ir liudijame, ką esame matę, ir mūsų liudijimo jūs
nepriimate. [12]Jei, kai apie žemiškus dalykus kalbėjau, ir jūs netikite, tai
kaip tikėsite, jei jums kalbėčiau apie dangiškuosius? [13]Ir niekas nėra
užengęs į dangų kaip tik tas, kuris nužengė iš dangaus, Žmogaus Sūnus.»
[14]Ir, kaip Mozė iškėlė tyruose žaltį, taip turi būti iškeltas Žmogaus
Sūnus, [15]kad kievienas, kuris tiki į jį, turėtų amžiną gyvenimą. [16]Mat,
Dievas taip numylėjo pasaulį, jog davė savo viengimį sūnų, kad kiekvien-
as, kuris tiki į jį, nepražūtų, bet turėtų amžiną gyvenimą. [17]Nes Dievas ne-

---

kuris ne vien simbolizuoja apsivalymą nuo nuodēmių, nusiplaujant vandeniu, bet tikrai suteikia nuodēmių atleidimą šv. Dvasios veikimu. Dievo karalystēje gyvenama dieviśku gyvenimu, todēl į ten negali patekti tas, kuris gyvena kūniśku, o ne dvasiniu gyvenimu; yra būtina, kad kūniškas žmogus gimtų dar ir dvasiniai, t.y. gimtų ne tik iš kūno valios, bet ir iš Dievo malonēs, nes tik tokiu būdu gali būti Dievui priimtinas ir gyventi su juo.

[7-8]Jēzus žino, kad Nikodemui sunku suprasti, kaip gali įvykti antrasis, dvasinis žmogaus gimimas. Jis todēl jam aiškina, panaudodamas palyginimą iš gamtos reiškinio: iš vējo. Vējas dvelkia iš vienos ir iš antros pusēs. Girdisi jo ošimas. Tačiau nežinia, iš kur jis ateina ir kur nueina. Taip yra ir su Dvasios veikimu. Būtent, jos veikimas yra realus, aiškiai jaučiamas, bet paslaptingas ir nesuvokiamas.

[9-10]Ir vis dēl to Nikodemui sunku visa tai suvokti, sunku suprasti, kaip tai galētų įvykti. Jēzus švelniai jam prikiša jo neišmanymą. Juk jis yra Rašto žinovas ir mokytojas. Juk pranašai yra aiškiai ir pakartotinai kalbēję apie Dvasios plūdimą mesijaninēje karalystēje /Ir 32,15; 44,3; Ez 36,25; Joel 3,1/.

[11-12]Jēzus užtikrina Nikodemą, kad taip tikrai yra; ir, ar jis supranta ar nesupranta, turi tikēti. Tikējimas juk nēra žinojimas. Tikējime juk reikia priimti tai, ką Dievas apreiškia, pasitikint Apreiškējo autoritetu. Jēzus kviečia Nikodemą tikēti, nes jis yra tas, kuris žino Dievo paslaptis, ir kuris šias paslaptis apreiškia. Jēzus taigi kviečia Nikodemą tikēti ne tik į tai, ką jis moko, bet ir į jį patį, nes jis yra Dievo Sūnus ir Apreiškimo Davējas. Kviesdamas Nikodemą tikēti, Jēzus apgailestauja, kad Izraelio vadai, deja, netiki į jį, nei į jo mokymą. Žydų netikējimas tuo labiau yra smerktinas, kadangi iki šiolei Jēzus kalbējo apie tai, kas liečia daugiau žmogaus dvasinio gyvenimo klausimus, o ne apie pačias giliausias Dievo paslaptis. Ir žydų netikējimas neleidžia jam gilinti savo mokymą, atskleidžiant Dievo vidinį gyvenimą bei dangaus garbēs ir laimēs neįsivaizduojamą didybę.

[13]Jēzus primygtinai užtikrina Nikodemą, kad jis žino dangaus paslaptis, nes yra iš dangaus ant žemēs nužengęs ir žmogumi tapęs Dievas.

[14-15]Jēzus apsireiškia ne tik kaip Mokytojas, bet taip pat kaip Atpirkējas ir amžino gyvenimo Teikējas. Visa tai jis įvykdys per kančią ir mirtį ant kryžiaus. Mozē tyruose, kai tauta radosi mirtiname pavojuje nuo nuodingų žalčių, Dievo įsakymu pakabino ant stulpo varinį žaltį, ir kas tik į jį pažvelgdavo, būdamas įkąstas ir apnuodytas, pasveikdavo /Sk 21,8/. Anas varinis žaltys yra simbolis Kristaus Nukryžiuotojo. Kas į Nukryžiuotąjį žvelgia, tikēdamas į jį, tas gauna nuodēmių atleidimą ir užsitikrina amžinąjį gyvenimą.

[16-21]Evangelistas atpasakoja ir paaiškina Jēzaus pareikštas mintis, kaip jis buvo girdējęs iš Mokytojo kalbų. Jēzaus kančia ir mirtis ant kry-

siuntė savo Sūnaus į pasaulį, kad jis teistų pasaulį, bet kad pasaulis per
jį būtų išgelbėtas. [18]Kas tiki į jį, tas neteisiamas, o kas netiki, tas jau
nuteistas, nes neįtikėjo į vardą viengimio Dievo Sūnaus. [19]O teismas yra
šitas: šviesa atėjo į pasaulį, ir žmonės labiau mylėjo tamsą, negu šviesą,
nes jų darbai buvo pikti. [20]Mat, kiekvienas darąs bloga nekenčia šviesą,
kad jo darbai neišaiškėtų. [21]O, kas vykdo tiesą, tas eina į šviesą, kad
pasirodytų, jog jo darbai yra įvykdyti Dievuje.

3. *APAŠTALAUJA JUDĖJOJE IR GALILĖJOJE*

1. Naujas Jono liudijimas

[22]Po to Jėzus ir jo mokiniai nuėjo į Judėjos žemę, ir ten su jais
buvojo ir krikštijo. [23]O ir Jonas buvo bekrikštijąs Ainone, prie Salimo,
nes ten buvo daug vandens; ir rinkdavosi, ir krikštydinosi. [24]Mat, Jonas
dar nebuvo įmestas į kalėjimą.

žiaus yra begalinės Dievo meilės žmogui liudijimas /Jon 15,13; 1 Jon 4,9/. Kad išgelbėtų žmones iš nuodėmių ir dvasinės mirties, Dievas paaukojo savo numylėtąjį Sūnų. Vadinasi, pats Dievas įvykdė tai, ko buvo reikalavęs iš Abraomo, kad išbandytų jo ištikimybę /Prad 22,2-6/. Dievas atsiuntė į pasaulį savo viengimį Sūnų, ne kad teistų ir pasmerktų nusikaltusią žmoniją, bet kad žmonija, įtikėdama į jį, užsitikrintų sau išgelbėjimą nuo velnio ir pragaro. Iš žmonių tad pusės reikia tikėjimo, o tikintiems išganymą Dievas laiduoja. Kas tiki į Jėzų, nebus pasmerktas /1Jon 5,9s/; o kas netiki į jį, tas tuo pačiu randasi šalia išganymo, ir yra pasmerktas, nes atmeta Dievą, kuris yra išganymo teikėjas. Iš čia seka, kad Jėzus yra ne tik Dievo Siųstasis, bet amžinasis Žodis, viengimis Dievo Sūnus, tikras Dievas, taigi ir išganymo davėjas. « Dievas davė mums amžinąjį gyvenimą, — skaitome pirmame Jono laiške, — ir tas gyvenimas yra jo Sūnuje. Kuris turi Sūnų, turi gyvenimą, kuris neturi Dievo Sūnaus, neturi gyvenimo » /1Jon 5,11.12/. Jėzus yra dangiškoji šviesa, kuri rodo kelią į išganymą. Deja, šviesą ne visi mėgsta. Ir ši yra tikroji priežastis, kodėl ne visi tiki į Kristų. Šviesos nemėgsta, kurie nenori būti matomi, nes pilni pikto. Jie bijo Kristaus, nes jis yra šviesa, ir mato kiaurai kiekvieną; mato, ko kas yra vertas, kokie kieno yra darbai. Jie atmeta Kristų, bet tuo pačiu save pasmerkia, nes neturi pasiteisinimo. Juk negali teisintis, kad nežinoję, nes Kristus yra šviesa, ir jame kiekvienas gali matyti, ko reikia, kad pasiektų išganymą. « Jei aš nebūčiau atėjęs ir jiems kalbėjęs, jie naturėtų nuodėmės, — įspėjo Jėzus, — dabar jie neturi kuo pateisinti savo nuodėmę » /Jon 15,22/. Jei blogieji vengia Kristaus, tai gerieji noriai jį priima ir mielai seka, nes jame randa užtikrinimą, kad eina teisingu keliu, kuris, nors ir sunkus, bet veda į išganymą.

22-24Palikęs Jeruzalę, Jėzus ėmė apaštalauti Judėjos apylinkėse. Jėzus mokė, o mokiniai, sekdami Jono pavyzdžiu, krikštijo žmones /Jon 4,2/. Tai buvo tikriausiai tik apiplovimo bei atgailos, ne sakramentinis, krikštas. Tuo pačiu metu apaštalavo ir Jonas. Jis buvo nuo Betanijos, kur anksčiau krikštijo, nuvykęs į šiaurę ir radosi Ainone, prie Salimo. Ainon-nūdien Ain ed-Deir, 12 km. į pietus nuo Beisan; o Salim-nūdien Tell-Sarem-, 7 km. pietus nuo Beisan ir 5 km. į šiaurę nuo Ainon. Pats vardas Ainon-šaltiniai-sako, kad ten buvo daug vandens. Ir šiandien čia yra šaltinių. Buvo patogi vieta apaštalavimui: patogi žmonėms, o taip pat ir Jonui, nes jis lengvai

[25]Taigi kilo ginčas dėl apsivalymo tarp Jono mokinių ir vieno žydo.
[26]Tada atėjo pas Joną ir jam tarė: « Rabi, kuris buvo su tavim anapus
Jordano, apie kurį tu liudijai, žiūrėk, jis krikštija, ir visi eina pas jį.»
[27]Jonas atsakė ir tarė: « Žmogus nieko negali pasiimti, jei jam nebūtų
duota iš dangaus. [28]Jūs patys galite man paliudyti, jog esu pasakęs: —
Aš nesu Kristus, bet esu pasiųstas pirma jo. — [29]Kas turi jaunąją, yra
jaunikis; jaunikio gi draugas, stovėdamas ir besiklausydamas, džiaugte
džiaugiasi jaunikio balsu. Taigi šitas-manasis-džiaugsmas yra pilnutinis.
[30]Reikia, kad anasai augtų, o aš mažėčiau.»
[31]Kas ateina iš aukštybių, yra virš visų; kas kilęs iš žemės, yra iš
žemės ir kalba, kas yra iš žemės. Kas ateina iš dangaus, yra virš visų.
[32]Jis liudija, ką yra matęs ir girdėjęs, ir jo liudijimo niekas nepriima.
[33]Kas jo liudijimą priima, tas pripažino, kad Dievas yra tiesakalbis. [34]Mat,
ką Dievas atsiuntė, tas kalba Dievo žodžius, juk nesaikuodamas jis teikia
Dvasią. [35]Tėvas myli Sūnų, ir į jo rankas yra visa atidavęs. [36]Kas tiki
į Sūnų, turi amžiną gyvenimą; o kas yra netikįs Sūnui, neregės gyvenimo,
bet Dievo rūstybė kybo ant jo.

---

galējo norinčiuosius krikštyti. Evangelistas pastebi, kad daugelis ējo klausytis Jono ir krikštydinosi. Minētina, kad trys pirmieji evangelistai /Mt 4, 12; Mk 1,14; Lk 3,20/ rašo, tartum Jēzus būtų pradējęs savo apaštališką veiklą po Jono suēmimo, ketvirtasis gi evangelistas patikslina, pabrēždamas, kad Mokytojas pradējo apaštalauti Jonui dar esant laisvēje. Suprantama, kodēl sinoptikai pradeda atpasakoti Kristaus viešąjį gyvenimą po Jono suēmimo. Mat, jie aprašo Jēzaus veiklą Galilējoje; kai tikrumoje savo apaštalavimą Kristus pradējo Judējoje, ir tai įvyko, kai Jonas dar buvo laisvas.

[25]Tarp Jono mokinių ir kokio tai žydo kilo ginčas dēl krikšto. Matyt, anas žydas teigē, kad Jēzaus mokinių krikštas turįs ne mažesnę, o gal net didesnę apvalomąją galią; o Jono mokiniai tikriausiai bus tvirtinę, kad jų mokytojo kirkštas esąs tikrasis.

[26]Ginčas paskatina Jono mokinius kreiptis į jų mokytoją. Jie ateina ir protestuodami primena, kad Jēzus yra bemokąs ir bekrikštijąs drauge su savo mokiniais, ir kad daugelis net iš jo sekējų eina pas jį. Suprantamas, nors ir nepateisinamas, Jono mokinių pavydas, kai jie matē, kad Jēzus turi didesnę sekmę nei jų mokytojas.

[27-29]Jonas atsako, nurodydamas, jog jei Kristui sekasi, tai todēl, kad tokia yra Dievo valia. Taigi nereikia liūdēti, bet verčiau džiaugtis, matant kaip jam sekasi. Jonas dar primena, ką anksčiau buvo sakęs, jog jis nesąs Mesijas, bet tik jo primtakas /Jon 1,19-28/. Todēl reikia, kad jis užleistų Jēzui kelią, ir kad Jēzus kiltų, o jis mažētų. Jonas lygina Jēzų jaunikiui, o save svotui /Mt 9,15/. Kaip svotas nepavydi jaunikiui ir neliūdi, rengdamas jam vestuvių iškilmes, taip ir Jonas neliūdi, o džiaugiasi, matydamas Jēzų sekmingai apaštalaujant.

[31-36]Evangelistas liudija apie Jēzų: kaip jis jį matē, girdējo ir į jį įtikējo. Jēzus yra virš visų, nes yra atējęs iš dangaus, nuo Dievo, pas kurį, su kuriuo nuo amžių yra kaip viengimis iš Tēvo /Jon 1,1.14/. Jēzus kalba Dievo žodžius, nes yra Dievas. Jis sako tiesą, bet ne visi į jį tiki /Jon 1,11/. Tie tačiau, kurie į jį tiki, savo tikējimu patvirtina, kad visa, ką Jēzus moko, yra tiesa. Jēzus yra daugiau, negu pranašai. Mat, pranašai gaudavo tik dalinį, ribotą apreiškimą, pagal kiekvienam skirtą pašaukimą; o Jēzus teikia Dvasią be saiko: jis juk yra pilnas malonēs ir tiesos /Jon 1,14/. Jēzus yra numylētasis Tēvo Sūnus, turįs visas galias ir aukščiausią autoritetą. Todēl, kurie tiki į jį, užsitikrina sau dangų; o kurie netiki, tie ne tik dangaus neregēs, bet užsitraukia sau amžiną pasmerkimą pragare.

2. Samarijoje-pokalbis su samaritone

4. [1]Taigi kai Jėzus sužinojo, kad fariziejai nugirdo: « Jėzus laimi sau daugiau mokinių, negu Jonas, ir jis krikštija », — [2]nors Jėzus pats nekrikštijo, tik jo mokiniai, — [3]jis paliko Judėją ir išvyko į Galilėją. [4]Turėjo gi eiti per Samariją.

[5]Ateina tad į Samarijos miestą, vadinamą Sicharu, netoli nuo lauko, kurį Jokūbas buvo davęs savo sūnui Juozapui. [6]Ten gi buvo Jokūbo šulinys. Taigi Jėzus, pavargęs iš kelionės, taip ir sėdėjo sau prie šulinio. Buvo maždaug šešta valanda. [7]Ateina iš Samarijos moteris pasisemti vandens. Jėzus jai taria: « Duok man gerti.» [8]Mat, jo mokiniai buvo nuėję į miestą nusipirkti maisto. [9]Taigi moteris samaritonė jam sako: « Kaip tu, žydas, prašai iš manęs, moters samaritonės, gerti?» — Mat, žydai

---

4. [1-3]Jēzui buvo pranešta, kad fariziejai Jeruzalēje yra gerai painformuoti apie jo apaštališką veiklą ir jo vis didējantį populiarumą, taip kad ēmē nustelbti net Joną Krikštytoją. Žinodamas, kad fariziejai nesidžiaugē jo didējančiu populiarumu, bet verčiau tai jiems kēlē susirūpinimo bei žadino juose priešingą nusistatymą jam, jis apsisprendē palikti Judēją ir vykti į Galilēją. Keliaudamas iš Judējos į Galilēją, jis vyko per Samariją. Evangelistas pabrēžia, kad pats Jēzus nekrikštijo, kad krikštijo tik jo mokiniai.

[4]Iš Judējos į Galilēją buvo du keliai. Vienas ējo krašto viduriu, per Samariją, ir buvo trumpesnis. Antras-ējo pajordane. Jēzus pasirinko trumpesnyjį.

[5]Keliaudami jie pasiekē Samarijos miestą Sichar, kuris senovēje buvo žinomas Sichem vardu. Netoli šio miestelio radosi laukas, kurį Jokūbas buvo atidavęs savo sūnui Juozapui /Prad 33,18; 48,22/. Nūdien čia yra miestelis, vardu Askar. Senojo Sichem griuvēsiai randasi $1^1/_2$ km. į pietvakarius nuo Askar ir vadinasi Tell-Balata. 72 mt. Titas vietoje istorinio Sichem pastatē naują miestą ir jį pavadino Vespasiano garbei Flavia Neapolis, nūdien arabai jį vadina Nablus.

[6]Jokūbas savo lauke, kurį paskui atidavē Juozapui, buvo išsikasdinęs šulinį. Jis tarnavo jam, jo šeimai bei jų turimoms gyvulių kaimenēms. Jis buvo Kristaus laikais. Jis yra dar ir šiandien, ir randasi apie 1 km. į pietryčius nuo Tell Balata. Jēzus, atkeliavęs iki Sichar, jautēsi pavargęs. Todēl, atējęs prie šulinio, jie sustojo. Jēzus, atsisēdęs pavēsyje prie šulinio, sēdējo, kad kiek atsigaivintų nuo kaitros ir nuovargio. O mokiniai, palikę jį vieną, nuējo į miestelį nuspirkti maisto atsargų. Evangelistas pažymi, jog buvo šešta valanda, žydišku skaičiavimu, o mūsišku skaičiavimu vidudienis. Suprantama, kodēl Jēzus jautēsi pavargęs ir prašē vandens atsigerti, mat vidudienį povelykiniame laike Palestinoje jau yra didelē kaitra. Visas šitas smulkmeniškas aprašymas rodo, kad evangelistas buvo asmeniškas įvykių liudininkas. Kas kitas galējo minēti, kad Jēzus jautēsi pavargęs, kad buvo šešta valanda, jei ne tas, kuris pats tai matē ir išgyveno.

[7]Jēzui besēdint prie šulinio, atējo pasisemti vandens moteris samaritonē. Tai buvo netvarkingo bei nuodēmingo gyvenimo moteris. Jēzus, būdamas Dievas, tai žinojo, nes Dievas žino ir slapčiausias sielos paslaptis. Jis pradējo kalbą su moteriške, siekdamas laimēti jos sielą.

[8-9]Jēzus kreipēsi į ją, prašydamas vandens atsigerti. Moteris labai nustebo. Mat, pas žydus ir bendrai Rytų kraštuose nebuvo, o dar ir šiandien nēra įprasta, kad vyras užkalbintų nepažįstamą moterį. Tuo labiau nebuvo įprasta nei įsivaizduojama, kad žydas užkalbintų moterį samaritonę. Mat, tarp žydų ir samaritonų nebuvo prieteliškų santykių nuo pat Izraelio karalystēs pabaigos /4 Kar 17,24-41/, ir jie ējo net iki tarpsavēs neapykantos /Jon 8,48; Lk 10,33; 17,16/. Savo nusistebējimą moteris atvirai pareiškia Jēzui.

nebendrauja su samaritonais. — [10]Jėzus atsakė ir jai tarė: « Jei tu pažin-
tum Dievo dovaną ir kas yra tas, kuris tau sako- — Duok man gerti —,
tu būtumei prašiusi jį, ir jis tau būtų davęs gyvojo vandens.» [11]Moteris
jam taria: « Viešpatie, neturi nei semtuvo, o šulinys gilus; iš kur tad
turi gyvojo vandens? [12]Nejaugi tu esi didesnis už mūsų tėvą Jokūbą,
kuris mums davė šulinį, ir jis pats iš jo gėrė, ir jo vaikai, ir jo gyvuliai?»
[13]Jėzus atsakė ir jai tarė: « Kiekvienas, kuris geria šio vandens, vėl trokš.
[14]O kas gertų vandens, kurio aš duosiu, nebetrokš per amžius; bet vanduo,
kurio aš duosiu, taps jame į amžiną gyvenimą trykštančio vandens vers-
me.» [15]Moteris jam sako: « Viešpatie, duok man šito vandens, kad nebe-
trokščiau, nei ateidinėčiau čionai pasisemti.» [16]Jai sako: « Eik, pašauk
savo vyrą ir ateik čionai.» [17]Moteris atsakė ir jam tarė: « Neturiu vyro.»
Jėzus jai sako: « Gerai pasakei: — Neturiu vyro —, [18]nes turėjai penkis
vyrus, ir, kurį turi dabar, nėra tavo vyras. Čia pasakei tiesą.» [19]Moteris
jam sako: « Viešpatie, matau, kad tu esi pranašas. [20]Mūsų tėvai garbino
ant šio kalno, o jūs sakote, kad Jeruzalėje esanti vieta, kur reikią gar-

---

[10]Atsakydamas, Jēzus primena moteriškei, jog ji nežinanti, kas jis esąs. Jei ji tai žinotų suprastų, kokia didelē jai yra laimē jį sutikti: tai tikra jai Dievo dovana, kuri gali tapti antgamtinių Dievo malonių nuolat trykštančia versme, kad gaivintų ne kūną, bet sielą.

[11-12]Moteris nesuvokia tikrosios Jēzaus žodžių prasmēs. Ji vis galvoja apie tikrą vandenį; ir pareiškia savo abejojimą, kaip jis galētų duoti vandens, neturēdamas priemonių pasisemti iš šulinio, kurio gylis siekia 39 mt. Ji supranta, kad, ką Jēzus žada, žmogiškai yra neįmanoma, bet ima galvoti, o gal jis esąs kažkas daugiau, negu paprastas žmogus? Klausia tad, nejaugi jis esąs kažkas didesnio, negu patriarchas Jokūbas?

[13-14]Atsakydamas, Jēzus pabrēžia, jog vanduo, kurio jis duosiąs, nēra žemiškas gērimas, bet dangiškas. Žemiškas vanduo savo veikime į organizmą yra ribotas laiku ir pasēkomis, o jo žadamasis vanduo nēra ribotas nei laiku, nei veikimo galia. Mat, jis trykšta iš dangiškų malonių versmių, ir gaivina sielą, įgalindamas ją pasiekti dangų bei amžinąjį gyvenimą danguje. Kristaus vartojama gyvojo vandens simbolika žydams nebuvo naujenybē. Mat, S.T. gyvasis, t.y. šaltinio vanduo pakartotinai naudojamas kaip simbolis, kuriuo pažymima Dievo dovana ar net pats Dievas /Ps 36,10; 40,5; Iz 8,16; Jer 2,13; 17,13; Ez 47,1/, o kartais ir Įstatymas /Ekli 15,1-3; 24,23-29/. Taigi Jēzus gali ir yra pasirengęs duoti tiems, kurie tiki į jį antgamtinių malonių tokią gausybę, kad tai bus tartum šaltinis, iš kurio tekēs išganymo malonēs, ir jos gaivins žemēs žmogų, keldamos jį nuo žemēs į dangų: iš varganos kasdienybēs į laimingą amžinybę.

[15-18]Samaritonē nesupranta Jēzaus minties. Ji vis dar galvoja apie žemišką vandenį. Todēl Jēzus duoda jai aiškiai suprasti, kad jis rūpinasi ne kūno, o sielos reikalais. Todēl primena jai pačiai jos netvarkingą gyvenimą, o tuo pačiu pasirodo, jog esąs tas, kuris įžvelgia į žmogaus vidų, permato kiekvieno sielą.

[19-20]Dabar moteris supranta, kad Jēzus nēra paprastas žmogus, bet veikiau pranašas, kuris turi antgamtinį pažinimą. Taigi spontaniškai ji nukreipia kalbą į Dievo garbinimą, dēl ko samaritonai skyrēsi nuo žydų. Mat, žydai turējo centralizuotą kultą su vienintele šventykla Jeruzalēje /3 Kar 9,3/, o samaritonai, remdamiesi AtĮ 27,4, teigē, kad Dievą reikią garbinti ant Garizim kalno, kadangi čia, pagal jų padavimą, žydai, užēmę Palestiną, pradēję aukoti Dievui primąsias aukas. 5 šm. prieš Kristų samaritonai ant Garizim kalno buvo pasistatę šventyklą, kurią žydai sunaikino 129 mt. pr. Kr. Moteris siekia sužinoti iš Jēzaus, kas teisingai garbina Dievą-žydai ar samaritonai.

binti.» 21 Jėzus jai taria: «Tikėk man, moteriške, jog ateina valanda, kada
nei ant šio kalno, nei Jeruzalėje garbinsite Tėvą. 22 Jūs garbinate, ko
nepažįstate; mes garbiname, ką pažįstame, kadangi išganymas yra iš
žydų. 23 Bet ateina valanda, ir jau dabar ji yra, kada tikrieji garbintojai
garbins Tėvą dvasioje ir tiesoje. Juk ir Tėvas ieško tokių garbintojų!
24 Dievas yra dvasia, tad ir kurie jį garbina, privalo garbinti dvasioje
ir tiesoje.» 25 Moteris jam sako: «Žinau, kad ateina Mesijas, vadinamas
Kristus. Kai jis ateis, visa mums apreikš.» 26 Jėzus jai taria: «Tasai esu
aš, kuris kalba su tavim.»
27 Ir kaip tik tuo metu atėjo jo mokiniai, ir jie stebėjosi, kad jis
šnekėjo su moterim. Tačiau nė vienas neprašneko: «Ko sieki?» — ar —
«Kam su ja kalbiesi?».
28 Taigi moteris paliko savo ąsotį ir nuėjo į miestą. Ir ji sako žmo-
nėms: 29 «Eikšete, pamatykite žmogų, kuris man pasakė visa, ką esu
padariusi! Ar tik jis nebūsiąs Kristus?» 30 Jie išėjo iš miesto ir atėjo pas jį.
31 Tuo tarpu mokiniai prašė jį, sakydami: «Rabi, valgyk.» 32 Jis gi
jiems tarė: «Aš turiu valgyti maisto, kurio jūs nežinote.» 33 Taigi moki-
niai tarpe savęs kalbėjo: «Nejaugi kas atnešė jam valgyti?» 34 Jėzus jiems
sako: «Mano valgis yra vykdyti valią to, kuris mane siuntė, ir atbaigti
jo darbą. 35 Argi jūs nesakote: — Dar keturi mėnesiai, ir ateina piūtis —?
Štai, sakau jums, pakelkite savo akis ir pažvelkite į laukus — jie bal-
tuoja piūčiai. 36 Piovėjas ima atlyginimą ir krauna derlių amžinam gy-
venimui, kad kartu džiaugtųsi ir sėjėjas ir piovėjas. 37 Šiame, būtent,
teisingas yra posakis. — Vienas yra sėjėjas, ir kitas — piovėjas. — 38 Aš
pasiunčiau jus piauti, ko jūs neįdirbote. Kiti dirbo, ir jūs įėjote į jų triūsą.»

21-24 Jēzus atsako ir nurodo, kad žydai turi tikrąjį Dievo apreiškimą, ir kad iš žydų ateis žmonijai išganymas, nes iš jų turi kilti Mesijas. Bet čia pat jis pabrēžia, kad Mesijas pradēs naują erą Dievo garbinime. Mesijo karalystēje, t.y. Bažnyčioje Dievo garbinimas nebus susijęs su vieta. Savo esme jis bus dvasinis, o savo pasireiškimu išorēje atatiks vidinį žmonių nusiteikimą. Kristaus Bažnyčioje Dievas bus garbinamas ne medžiaginēmis aukomis ir ne vien lūpomis, bet širdimi ir pilnu atsidavimu Dievui per malonę. Tokio garbinimo Dievas nori ir reikalauja, nes jis juk yra Dvasia, todēl turi būti ir garbinamas dvasiniai. Jēzus dar pabrēžia, kad era naujo kulto jau yra atējusi. Tuo duoda suprasti, jog jis yra ne paprastas pranašas, bet žadētasis Mesijas, kurio laukē ne tik žydai, bet ir samaritonai.

25-26 Moteriškē atsiliepdama pastebi, jog jie laukia Mesijo, ir, kai jis ateis, nurodys kaip reikia Dievą garbinti. Dabar Jēzus jai aiškiai pasako, jog Mesijas, kurio jie laukia, yra jis pats, kuris šiuo metu jai kalba.

27 Sugrįžę mokiniai, pastebēję, kad Jēzus kalbasi su moteriške, labai nustebo. Mat, žydams buvo neįprasta užkalbinti nepažįstamą moterį. Dar ir nūdien Rytų kraštuose yra nepriimta užkalbinti nepažįstamą moterį.

28-30 Samaritonē taip išgyveno pokalbį su Jēzumi, buvo tiek sujaudinta, kad, visa palikusi, bēgte nubēgo į miestą, kad praneštų visiems apie Mokytoją. Ji buvo tikra, kad Jēzus esąs Mesijas, todēl kvietē visus eiti pasikalbēti su juo. Daugelis paklausē ir atējo pas jį.

31-34 Atsinešę iš miesto maisto, mokiniai siūlo Jēzui valgyti. O jis naudojasi proga, kad primintų apaštalams, jog ne vien duona yra gyvas žmogus, bet ir kiekvienu žodžiu išeinančiu iš Dievo burnos /Mt 4,4/. Jam ir jo mokiniams bei sekējams virš visko turi būti ne valgis, o Dievo valios vykdymas. Dēl Dievo, jei ir kai yra reikalas, privalu atsisakyti ne tik duonos bei žemiškų gērybių, bet net ir gyvybēs /Mk 8,35/. Tai, ko visų pirma Jēzus trokšta, yra įvykdyti išganymo darbą, kuriam Tēvas jį yra siuntęs.

35-38 Palestinoje tarp sējos ir piūties praeina paprastai keturi mēnesiai. Sējējas, pasējęs dirvoje sēklą, guodžiasi, sakydamas: «Dar keturi mēnesiai,

39O iš ano miesto daug samaritonų įtikėjo į jį dėl moters pasaky-
mo, kuri liudijo: « Jis man pasakė visa, ką esu padariusi.» 40Taigi, kai
samaritonai atėjo pas jį, prašė pasilikti pas juos. Ir jis pasiliko tenai
dvi dienas. 41Ir daug daugiau įtikėjo dėl jo kalbos. 42Ir jie sakė mote-
riškei: Jau ne dėl tavo šnekos tikime, nes patys išgirdome ir žinome,
kad šitas tikrai yra pasaulio Išganytojas.»

3. Galilėjoje-Valdininko sūnaus pagydymas

43O po dviejų dienų, išvyko iš tenai į Galilėją. 44Mat, pats Jėzus
liudijo, kad pranašas nėra gerbiamas savo tėviškėje. 45Taigi, kai jis atėjo
į Galilėją, galilėjiečiai jį priėmė, nes buvo matę visa, ką šventės eigoje
jis buvo padaręs Jeruzalėje. Mat, ir jie buvo nuvykę į šventę.
46Taigi vėl atėjo į Galilėjos Kaną, kur vandenį buvo pavertęs vynu.
Ir buvo vienas toksai karaliaus valdininkas, kurio sūnus sirgo Kafarnau-
me. 47Šitas, išgirdęs, kad Jėzus yra atėjęs iš Judėjos į Galilėją, atvyko
pas jį ir prašė, kad nusileistų žemyn ir pagydytų jo sūnų. Mat jis buvo
bemirštąs. 48Taigi Jėzus jam sakė: « Jei nematytumėte ženklų ir stebuklų,

---

ir turėsiu derlių! » Laikas bėga greitai. Ūkininkas nė nepastebi, kaip jo lūkesčiai išsipildo. Kaip tik tuo metu El-Manah lygumoje javų laukai jau baltavo. Piūtis jau buvo arti. Vadinasi, Jėzus su mokiniais ten radosi į pabaigą gegužės. Jėzus tačiau tikrumoje turi mintyje dvasinę piūtį, kuri jau yra pribrendusi. Ir jis įspėja, kad, kaip javų auginime, taip ir sielų išganymo darbe, reikia turėti kantrybės, nes vaisiai negreitai gaunami. Atsitinka, kad derlių piauna jau ne tas, kuris dirvą buvo įdirbęs ir sėklą pasėjęs. Va ir apaštalai siunčiami į išganymo piūtį, nors dirvą įdirbo ir sėklą pasėjo kiti, būtent, pranašai, Jonas Krikštytojas ir pats Jėzus. Todėl nereikia liūdėti, jei kas negali sulaukti savo darbo vaisių, nes kiekvienu atveju kiekvienas gaus savo užmokestį.

39-41Samaritonai, atėję iš miesto pas Jėzų, pakvietė jį pasilikti kuriam laikui pas juos, kad jie galėtų arčiau jį pažinti ir iš jo pasimokyti amžinųjų tiesų. Daugelis jų įtikėjo į jį, kad jis yra pasaulio, t.y. visų žmonių, ne vien žydų, Išganytojas.

43-45Jėzus pasiliko Samarijoje dvi dienas. Paskui nuvyko į Galilėją ir, nors paprastai pranašas nėra gerbiamas savo tėviškėje, šį kartą galilėjiečiai priėmė Jėzų palankiai. Mat, daugelis iš Galilėjos buvo nuvykę šventėms į Jeruzalę ir matė tenai Jėzų ir jo padarytus stebuklus, todėl buvo įtikėję į jį. Evangelistas šiuo siekia pabrėžti, kad tik Jeruzalėje ir Judėjoje Jėzus nerado palankumo. Taigi ne galilėjiečiams, bet judėjiečiams jis taiko patarlę, kad pranašas tik tėviškėje nėra gerbiamas. Juk, nors augęs Galilėjoje, bet savo kilme Jėzus buvo judėjietis: Dovido ainis, gimęs Betliejuje.

46Atvykęs į Galilėją, Jėzus apsistojo Kanoje, kur buvo padaręs pirmą stebuklą, paversdamas vandenį vynu. Čia Jėzus padarė ir antrą stebuklą, kurį evangelistas trumpai aprašo, pagydydamas vieno valdininko sūnų.

47Gandas, kad Jėzus yra sugrįžęs į Galilėją, greitai sklido po Galilėją ir pasiekė Kafarnaumą. Čia vieno aukšto karaliaus Erodo Antipo valdininko sūnus sunkiai sirgo. Valdininkas, išgirdęs, kad Jėzus randasi Galilėjos Kanoje, tuojau atvyko pas jį ir maldavo, kad nusileistų žemyn į Kafarnaumą ir pagydytų jo sūnų, kuris buvo mirties pavojuje. Erodas Antipa Valdė Galilėją tetrarcho titulu, bet žmonių buvo laikomas karaliumi /Mk 6,14; Lk 8,3/. Vėliau imperatorius Caligula jam suteikė karaliaus titulą. Pažymėtina, kad evangelistas puikiai pažinojo Palestinos geografiją. Mat, kai kalba apie vykimą iš Kanos į Kafarnaumą vartoja veiksmažodį « nusileisti »; o kai mini vykimą į Jeruzalę, naudoja veiksmažodį « pakilti ».

48Valdininkas maldauja, kad Jėzus vyktų į Kafarnaumą ir, nuvykęs, pagydytų jo sūnų. Jo tikėjimas nebuvo tiek gilus, kad jis prileistų, jog

jūs netikėsite.» [49]Jam taria karaliaus valdininkas: «Viešpatie, nusileisk
žemyn pirma, negu mano vaikas numirs.» [50]«Eik, — sako jam Jėzus, —
tavo sūnus gyvas». Žmogus patikėjo žodžiu, kurį Jėzus jam pasakė, ir
nuėjo. [51]Jam gi besileidžiant žemyn, jį pasitiko jo tarnai, sakydami, kad
jo vaikas gyvas. [52]Taigi jis teiravosi iš jų apie valandą, kada jam pasi-
darė geriau. Jie gi jam pasakė: «Vakar septintą valandą paliko jį karš-
tis.» [53]Taigi tėvas suprato, jog tai buvo ta valnda, kada Jėzus jam tarė:
«Tavo sūnus gyvas». Ir įtikėjo jis bei visi jo namai. [54]O šitą, jau antrą,
ženklą padarė Jėzus, parvykęs iš Judėjos į Galilėją.

4. *ANTRĄ KARTĄ JERUZALĖJE*

1. Ligonio pagydymas subatoje

5. [1]Po viso to buvo žydų šventė, ir Jėzus pakilo į Jeruzalę. [2]O Jeru-
zalėje, prie avių vartų, yra tvenkinys, ebraiškai vadinamas Betsaeta, turįs

---

Jēzus galįs pagydyti ir iš tolo. Todēl Jēzus atkreipia dēmesį, kaip valdininko, taip ir ten stovējusių žydų, prikišdamas jiems tikējimo silpnumą. Žydai tiki tik todēl, kad mato jo daromus stebuklus. Jei jis nedarytų stabuklų, jie netikētų. O juk visų pirma jie turētų tikēti Raštui, kuris kalba apie ateisimą Mesiją. Be to, jie girdi dar ir jo mokymą, kuriuo jis apsireiškia esąs Mesijas. Todēl turētų tikēti į jį ir be stebuklų, ir toks jų tikējimas būtų nuopelningesnis.

[49-53]Atsiliepdamas į valdininko prašymą, Jēzus pastebi, jog nēra reikalo, kad jis vyktų į Kafarnaumą, nes galįs pagydyti ligonį ir iš tolo. Taigi jis liepia tēvui grįžti į namus, užtikrindamas, kad jo sūnus yra gyvas ir sveikas. Valdininkas priēmē Jēzaus užtikrinimą su tikējimu, ir nedelsdamas leidosi kelionēn atgal. Pakelyje jį pasitiko kai kurie iš jo tarnų ir pranešē, kad sūnus yra pasveikęs. Tada jis pasiteiravo, kada vaikas pasijutęs sveikas. Tarnai atsakē, jog tai įvyko dieną prieš tai apie septintą, mūsiškai tryliktą, valandą. Dabar tēvui buvo aišku, kad vaikas liovēsi karščiavęs, t.y. pakilusi temperatūra tapo normali, o tuo pačiu jis pasijuto sveikas, kaip tik tą pačią valandą, kai Jēzus ištarē žodžius: «Tavo sūnus gyvas». Stebuklingas vaiko pagydymas įtikino tēvą ir visą jo šeimą, kad Jēzus yra Dievo Siųstasis, ir jie visi įtikējo į jį.

[54]Atpasakojęs stebuklą, evangelistas primena, jog tai buvo antrasis Jēzaus padarytas stebuklas Galilējoje. Pirmasis, įvykęs taip pat Kanoje, buvo vandens pavertinas į vyną /Jon 2,1/.

5. [1]Iš Galilējos Jēzus vēl sugrįžo į Jeruzalę, nes buvo žydų šventē. Evangelistas nemini, kokia tai buvo šventē. Greičiausiai tai buvo arba Sekminēs arba Padangčių šventē. Sekminēs buvo švenčiamos gegužēs-birželio mēnesyje. Šiuo atveju Jēzus Galilējoje galējo pabūti tik trumpą laiką. Esame linkę manyti, kad tai buvo Padangčių šventē, kuri vyko spalių mēnesį. Kai kurie egzegetai linkę manyti, kad ketvirtoje evangelijoje esą sukeisti penktas ir šeštas skyrius, būtent, vietoje penkto reikētų dēti šeštą, o po jo sektų penktas. Padarius šį sukeitimą chronologija būtų labai aiški, būtent, Jēzus savo viešojo gyvenimo eigoje bus praleidęs tris Velykų šventes Jeruzalēje /Jon 2,13; 6,4; 11,55/, o tuo pačiu jo viešasis gyvenimas turējo tęstis nepilnai tris metus, t.y. nuo 28 iki 30 metų mūsų eros. Jei čia minima šventē būtų Velykos, reikētų prileisti, kad Jēzaus viešoji veikla bus užtrukusi virš trijų metų, ir kad jis bus miręs ketvirtose Velykų šventēse. Šitai neatrodo tiespanašu. Esame taigi linkę manyti, kad čia kalba eina apie Padangčių šventę.

[2]Avių vartai Jeruzalēje radosi šiaurēs rytų kampe /Neh 3,1/. Pro šiuos vartus būdavo vedamos avys į šventyklą aukoms. Iš čia ir vardas-avių

penkis prieangius. 3Juose gulėdavo daugybė ligonių: aklų, raišų, paralizuotų,
— kurie laukdavo vandens pajudėjimo. 4Mat, katkartėmis nusileisdavo
į tvenkinį angelas ir sujudindavo vandenį. Taigi kas pirmasis, vandeniui
sujudėjus, įžengdavo, pasveikdavo, kad ir kokia liga jis besirgtų. 5Buvo
gi ten vienas žmogus, sergąs trisdešimt aštuoneri metai. 6Jėzus, pamatęs
jį gulintį ir žinodamas, kad jau daug laiko yra ligonis, jam taria: « Ar nori
pasveikti?» 7Ligonis jam atsakė: « Viešpatie, neturiu žmogaus, kuris,
vandeniui sujudėjus, įneštų mane į tvenkinį; o kol aš pats nueinu, kitas
pirma manęs įžengia.» 8« Kelkis, — taria jam Jėzus, — imk savo guoli
ir vaikščiok!» 9Ir čia pat žmogus tapo sveikas, ir jis pasiėmė savo guolį
ir vaikščiojo.
Tą gi dieną buvo subata. 10Taigi žydai pagydytajam tarė: « Yra su-
bata, ir tau nevalia nešti guolio.» 11O jis atsakė jiems: « Kuris mane
pagydė, tas man tarė: — Imk savo gultą ir vaikščiok.» 12Klausė jį: « Kas
yra anas žmogus, kuris tau tarė: — Imk ir vaikščiok —?» 13Išgydytasis

---

vartai. Minimas tvenkinys nurodomas įvairiais vardais: Betesda, Betsaida, Betsaeta. Buvo vadinamas Betesda, kas reiškia — « gailestingumo namai », kadangi ten reiškėsi Dievo gailestingumas-stebuklingi pagijimai. Buvo vadinama Betsaida, kas reiškia « žvejybos namai », kadangi ten, prie vandens, vykdavęs greičiausia žuvų turgus. Buvo vadinama Betsaeta, kas reiškia — « daubų vieta », kadangi radosi naujoje miesto dalyje, kurią nuo sanamiesčio skyrė griovys. Likučiai šio tvenkinio yra atkasti, ir randasi prie šv. Onos bažnyčios. Pats tvenkinys buvęs keturkampis. Per vidurį ėjusi siena, kuri tvenkinį dalino į dvi dalis. Iš visų keturių šonų ir per vidurį stovėjo dviem eilėmis kolonos. Viršuje jos buvo apdengtos. Todėl ligoniai patogiai galėjo gulėti šiuose kolonadų prieangiuose, pridengti nuo saulės kaitros.

3-4Kartas nuo karto tvenkinio vanduo sujudėdavo, ir kas, vandeniui sujudėjus, pirmas įžengdavo į baseiną, pasveikdavo, kad ir kokia liga būtų sirgęs. Evangelistas paaiškina, kodėl anie stebuklingi pasveikimai. Mat, angelas nužengdavęs iš dangaus ir sujudindavęs vandenį. Kai kuriuose kodeksuose 4 eilutė išleidžiama.

5-7Tarp daugelio kitų ligonių prie tvenkinio gulėjo ir vienas paralitikas. Jis buvo ligonis jau 38 metai. Jėzus, žinodamas, kiek šis žmogus yra iškentėjęs, panoro jį pagydyti. Priėjęs tad prie jo, jį paklausė, ar norėtų pasveikti. Ligonis atsakė, jog guli čia, kaip tik kad nori pasveikti; bet, neturėdamas kas jam padėtų, vandeniui sujudėjus, greitai įžengti į baseiną, taip kad visada kas nors kitas pirma jo įžengia, ir jis taip ir lieka čia gulėti ir laukti kitos progos.

8-9Tuomet Jėzus liepia jam atsistoti ir, pasiėmus savo guolį, eiti sau. Ir jis čia pat atsikėlė, pasiėmė savo guolį ir pradėjo vaikščioti.

9-10Jėzus išgydė aną nelaimingąjį paralitiką subatos dieną. Taigi, kai žydai išvydo jį vaikščiojantį ir nešantį savo guolį, ėmė jį barti, kad laužąs subatą. Mat, subatoje žydams buvo draudžiama nešti kokį nors svorį /Jer 17,21/.

11Pagydytasis teisinasi, nurodydamas, kad tasai, kuris jį pagydė, jam liepė keltis ir, psiėmus gultą, eiti sau.

12Tuomet sinedristai klausė, kas yra tasai, kuris jį pagydęs. Aišku, jie norėjo jį pažinti, kad apkaltintų dėl subatos nelaikymo. Mat, jų manymu, jis padaręs dvigubą prasižengimą; pagydęs subatoje ir liepęs pagydytajam imti ir neštis savo guolį. Pagal juos nė vienas, nė antras dalykas nebuvo leistina daryti subatoje.

13Išgydytasis negalėjo žydams nurodyti, kas jį pagydė, kadangi Jėzus tuojau pasišalino, ir jis negalėjo sužinoti, kas jis esąs. O Jėzus pasišalino, nes pradėjo rinktis didelė minia, kuri, pagauta entuziazmo, galėjo sukelti triukšmo, ir taip iššaukti dar didesnį tautos vyresniųjų nusistatymą prieš jį.

gi nežinojo, kas jis yra. Mat, Jėzus pasišalino, kadangi toje vietoje buvo
susirinkusi didelė minia. [14]Paskui jį randa Jėzus šventykloje ir jam pa-
sakė: « Žiūrėk, tapai sveikas! Nebenusidėk daugiau, kad neatsitiktų tau
kas blogesnio.» [15]Žmogus, nuėjo ir pasakė žydams, kad tai yra Jėzus,
kuris jį išgydė. [16]Ir dėl to žydai ėmė persekioti Jėzų, kad jis tai darė
subatoje. [17]O Jėzus jiems atsakė: « Mano Tėvas visą laiką veikia, ir aš
veikiu.» [18]Užtat žydai dar labiau kėsinosi jį nužudyti, nes jis ne tik neuž-
laikė subatos, bet ir Dievą vadino savo Tėvu, darydamas save lygų
Dievui.

2. Jėzus ir Tėvas

[19]Taigi Jėzus atsakė ir jiems tarė: « Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau
jums, Sūnus negali nieko daryti iš savęs, o vien tai, ką mato darant
Tėvą. Mat, ką tik anasai bedarytų, lygiai daro ir Sūnus. [20]Juk Tėvas
myli Sūnų ir jam parodo visa, ką jis daro, ir dar didesnių už šiuos darbų
jam parodys, kad jūs stebėsitės. [21]Nes kaip Tėvas prikelia mirusiuosius ir
gyvybina, taip ir Sūnus daro gyvus, kuriuos jis nori. [22]Nė vieno juk neteisia
Tėvas, bet visą teisimą yra pavedęs Sūnui, [23]Kad visi gerbtų Sūnų, kaip
gerbia Tėvą. Kas negerbia Sūnaus, tas negerbia Tėvo, kuris jį siuntė.
[24]Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums: kas klauso mano žodžio ir tiki mane

---

[14]Kiek vėliau Jėzus sutinka pagydytąjį šventykloje ir pradeda su juom kalbėtis. Jis jį įspėja, kad, patyręs iš Dievo tokią malonę, stengtųsi būti Dievui ištikimas, būtent, vengtų nuodėmingo gyvenimo, nes tai galėtų įstumti jį į dar didesnes nelaimes. Žydai mokė, kad ligos ir visokios kitos nelaimės kyla iš nuodėmių: asmeninių ar paveldėtų /Jon 9,2/. Tačiau Kristus šia proga nesako, kad jis buvęs ligos ištiktas dėl savo nuodėmių; o kita proga aiškiai nurodo, kad Dievas gali leisti įvykti nedaliai ne bausdamas, o verčiau teikdamas galimybę pasiekti dvasinių laimėjimų, ar kad turėtų progą parodyti savo gerumą bei dievišką galią /Jon 9,2/. Dabar paralitikas pažino, kas jį pagydė: tai buvo Jėzus.

[15-16]Sužinojęs, kad Nazareto Mokytojas jį pagydė, buvęs paralitikas nuėjo pas žydų vyresniuosius ir jiems pasakė, kad jį pagydė Jėzus. Tai darydamas tikriausiai jis negalvojo ir nepramatė, kad tuo padarys savo Geradariui blogą patarnavimą. Žydų aklumas ir piktumas buvo toks didelis, kad jie, užuot stebėtis įvykusiu stebuklingu pagydymu, piktinasi dėl subatos šventimo pažeidimo, kaltina dėl to Jėzų ir ima jį persekioti.

[17-18]Atsakydamas į žydų priekaištus, Jėzus nurodo, jog Dievas nuolat veikia ir niekad nepaliauja. Jis veikia ir subatoje, palaikydamas ir gaivindamas visa, kitaip visa vienam akimirksnyje į dulkes pavirstų. Kaip Tėvas nuolat veikia, taip veikia ir Jėzus, Tėvo viengimis Sūnus. Vadinasi, jis veikia ir subatoje, darydamas gera, grąžindamas sveikatą. Jis juk yra ir subatos Viešpats. Plg Mt 12,18. Jėzus čia aiškiai stato save lygiomis su Tėvu. Šitai žydus dar labiau suerzina. Jie pradeda jį pulti ne tik, kad subatą laužąs, bet ir kad save laikąs lygiu Dievui.

[19-20]Nežiūrint žydų puolimų ir priekaištų Jėzus pakartotinai pabrėžia, jog jis yra lygus Tėvui ne tik savo buvime, bet ir savo veikime. Meilė riša Tėvą ir Sūnų tiek, kad jie veikia išvien. Juk jie visi mato, kad jis daro antgamtinius ženklus, kuriuos vien Dievas gali daryti. O ateityje jie išvys iš jo dar didesnių ženklų, kad bus priversti stebėtis.

[21-24]Jėzus toliau nurodo, jog jis, būdamas viena su Tėvu, yra ne tik fizinės tvarinijos Viešpats, bet taip pat ir gyvybės davėjas. Jis gali duoti gyvybę kam ir kada nori. Jis gali prikelti mirusius. Jis teikia ir dvasinę gyvybę. Jam Tėvas pavedė įvykdyti žmonijos išganymą. Kurie tiki į jį, tiems jis užtikrina išganymą; tie nebus pasmerkti, bet iš mirties pereis į amžiną gyvenimą danguje.

Atsiuntusiuoju, tas turi amžiną gyvenimą ir neiną į teismą, bet yra pe-
rėjęs iš mirties į gyvenimą. [25]Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums: ateina
valanda, ir dabar yra, kada mirusieji išgirs Dievo Sūnaus balsą, ir išgir-
dusieji bus gyvi. [26]Mat, kaip Tėvas turi gyvybę savyje, taip jis davė ir
Sūnui turėti gyvybę savyje. [27]Ir jam davė galią teisti, nes jis yra Žmogaus
Sūnus. [28]Nesistebėkite tuo! Nes ateina valanda, kada visi kapuose gulin-
tieji, išgirs jo balsą, [29]ir išeis: kurie darė gera, į prisikėlimą gyvenimui;
kurie vykdė pikta, į prisikėlimą teismui.»
[30]« Iš savęs aš negaliu nieko daryti. Teisiu, kaip girdžiu, ir mano
teismas yra teisingas, nes aš neieškau savo valios, bet valios to, kuris
mane yra siuntęs. [31]Jei aš pats apie save liudyčiau, mano liudijimas
nėra tikras. [32]Yra kitas, kuris liudija apie mane, ir aš žinau, kad liudiji-
mas, kuri jis apie mane liudija, yra tikras. [33]Jūs esate siuntę pas Joną,
ir jis paliudijio tiesą. [34]O aš ne iš žmogaus imu liudijimą, bet šitai sakau,
kad jūs būtumėte išgelbėti. [35]Anas buvo degąs ir šviečiąs žiburys, o jūs
panorėjote trumpam džiaugtis jo šviesoje. [36]Aš gi turiu didesnį liudiji-
mą, negu Jonas. Juk darbai, kuriuos Tėvas yra pavedęs, kad juos įvyk-
dyčiau: patys darbai, kuriuos aš vykdau, liudijia apie mane, kad Tėvas
yra mane siuntęs. [37]Ir mane siuntęs Tėvas, — jisai liudijo apie mane.
Jūs nei jo balsą esate kada girdėję, nei jo veidą regėję, [38]ir jo žodžio ne-
turite jumyse pasiliekančio, nes jūs netikite šiajam, kurį anasai siuntė
[39]Jūs tyrinėjate Raštus, kadangi manote juose turį amžiną gyvenimą, ir
kaip tik jie yra, kurie liudija apie mane, [40]ir jūs nenorite ateiti pas mane,

---

[25-29]Jēzus primygtinai pabrēžia, kad jis, kaip ir Tēvas, yra gyvybēs davējas bei šaltinis, ir tai kaip fizinēs, taip ir dvasinēs. Jis gali prikelti mirusius. Jis gali suteikti kiekvienam, kuris tiki į jį, amžiną gyvenimą. Jis gali prikelti iš kūno mirties ir iš dvasios mirties. Amžių pabaigoje jis prikels visus: geruosius amžinam gyvenimui danguje, o piktuosius pasmerkimui pragare. Plg Jon 11,25; Mt 8,22; Lk 15,24. Pastebētina, jog atkartojama jau aukščiau paduoti teigimai. Tai įprasta ketvirtosios evangelijos autoriui. Jis tai daro, kad teigimą pabrēžtų ir daugiau išryškintų.

[30]Tēvas pavedē Sūnui teisti atpirktą žmoniją. Bet Jēzus teis ne vien savo vardu ir autoritetu, o taip pat ir Tēvo. Juk jis yra viena su Tēvu, kaip siekime, taip ir veikime.

[31-32]Jēzus žinojo, kad žydai nedavē įrodomos vertēs jo liudijimui apie save. Mat, pagal žydų teisinius nuostatus, liudijimas apie save nebuvo laikomas galiojančiu /Jon 8,13/. Teisiniai galiojančiu buvo laikomas kitų liudijimas, bet jis turēdavo įrodančią vertę, jei du liudininkai sutartinai jį patvirtindavo /Jon 8,18/. Todēl Jēzus primena žydams, jog jis nesiremia savo liudijimu, ir pabrēžia, jog apie jį liudija kiti, būtent, dangiškas Tēvas, kurio juk liudijimas patiems žydams turētų turēti absoliučią įrodomą vertę ir tikrumą.

[33-40]Jēzus primena, jog apie jį liudijo dar ir Jonas /Jon 1,19-27/. Nors Jonas nebuvo tikroji šviesa, bet jis buvo Dievo siųstas, todēl švietē dangiška šviesa. Žydai jo klausēsi ir jį gerbē, nors ir tik trumpą laiką, bet vis dēl to jie pasinaudojo jo šviečiama šviesa, jo autoritetingu liudijimu. Jono liudijimą Jēzus tik primena, bet juo nesiremia, nē yra jo reikalingas. Mat, jis turi daug didesnį liudijimą. Juk jo darbai liudija apie jį. Kaip Nikodemas, taip ir visi žydai turētų suprasti, kad Jēzus negalētų daryti stebuklų, jei nebūtų iš Dievo /Jon 3,2/. Su pagrindu tad kita proga Jēzus priminē žydams, sakydamas: « Jei netikite žodžiams, tikēkite darbams, kad galētumēte žinoti ir tikēti, jog Tēvas yra manyje ir aš Tēvuje » /Jon 10,38/. Patį didžiausią liudijimą teikia pats Tēvas. Jis liudijo apie savo Sūnų girdimu balsu iš dangaus krikšto metu ir atsimainymo eigoje ant Taboro

kad turėtumėte gyvenimą. [41]Garbės iš žmonių aš neimu, [42]bet pažinau jus, kad neturite savyje Dievo meilės. [43]Aš atėjau savo Tėvo vardu, ir jūs manęs nepriimate. Jei kas ateitų savo paties vardu, tą jūs priimsite. [44]Kaipgi jūs galite tikėti, kurie vieni iš kitų priimate garbę, ir neieškote tos garbės, kuri iš vieno Dievo ateina.? [45]Nemanykite, kad aš jus kaltinsiu pas Tėvą. Yra, kas jus kaltina: Mozė, į kurį jūs esate sudėję viltį. [46]Mat, jei tikėtumėte Mozei, tikėtumėte ir man, nes jis rašė apie mane. [47]O jei netikite jo Raštams, kaip tikėsite mano žodžiams?»

5. *GALILĖJOJE PRIEŠ ANTRAS VELYKAS*

1. Stebuklingas duonos padauginimas

6. [1]Paskui nuėjo Jėzus į anapus Galilėjos-Tiberiados jūros. [2]Jį gi nusekė didelė minia, nes jie matė ženklus, kuriuos jis darė ligoniams.

---

kalno /Mt 3,17; 17,5/. Tautos vadai, tiesa, anų Tēvo žodžių negirdējo, bet pats Jēzus kalba ir liudija, it būtų pats Tēvas, juk jie yra viena; tačiau žydai į jį netiki, todēl nei Tēvo, nei jo liudijimas jų neveikia, pro juos tusčiomis praaidi. Tēvas liudija apie Sūnų dar ir per pranašus bei įkvēptuosius rašytojus. Keista ir tragiška! Žydai studijuoja Raštą. Jie tiki, kad Raštas yra iš Dievo, ir kad jis yra laidas išganymui pasiekti /AtĮ 4,1; 8,1-3/. O juk Raštas kalba apie Mesiją, ir Mesijas, apie kurį kalba Raštas, yra jis. Ir vis dēl to jie netiki į jį, neina prie jo, nesiryžta per jį laimēti išganymą.

41-43Žydai laikē Jēzų veikiau suvedžiotoju, negu Dievo Siųstuoju Išgelbētoju. Jie tačiau klysta ir rodosi esą akli. Juk jis nesiekia garbēs iš žmonių, nesivaiko asmeniškų ambicijų. Jis siekia vien Tēvo garbēs ir ištikimai vykdo jo valią. O tuo tarpu žydai niekina jį ir nē Tēvui neturi tikros meilēs. Mat, kaip tik jie yra tie, kurie ieško garbēs iš žmonių; paiso virš visko žmonių, o ne Dievo. Jēzus ateina. Jis ateina Tēvo vardu ir galia. Jis yra Išgelbētojas. O jie jo nepriima. Tačiau jie priims, kai pasirodys klaidingi mesijai, tikrieji suvedžiotojai. Ir šieji juos nuves į tikrą pražūtį. Istoriniai faktai paliudija, jog šis Kristaus įspējimas išsipildē.

44Žydai ieško ne Dievo, bet žmonių įvertinimo. Jie siekia ne dangiškų gērybių, kurias vien Dievas gali duoti, o verčiau pasitenkina tuo, ką žemē ir žmonēs gali suteikti.

45-47Nēra reikalo, kad Jēzus kaltintų ir pasmerktų žydus dangiškojo Tēvo akivaizdoje dēl jų priešingo atsinešimo į jį, kadangi jau dabar juos kaltina ir smerkia Mozē, kurį jie pripažįsta savo tēvu ir vadu. Mozē, kaip tautos vadas ir Įstatymo davējas, yra žydams išganymo viltis per padarytą sandorą su Dievu prie Sinai. Bet kokia tragedija?! — Tasai, per kurį žydai tikējosi pasiekti išgelbējimą, dabar būdamas pas Dievą ir matydamas, kaip tauta atmeta Išganytoją, tampa jų kaltintojas ir smerkējas prieš Dievą. Žydai didžiavosi Moze, bet ne visa teisingai suprato, ką jis buvo parašęs apie atsiųsimą Mesiją /Prad 3,15; AtĮ 18,15-18/, ir nevisada bei ne visa pildē, ko jis buvo reikalavęs. Jei žydai neklauso Mozēs, tai kaip jie klausys Jēzaus?

6. 1Evangelistas aprašo tik kai kuriuos paskirus įvykius iš Jēzaus apaštalavimo Galilējoje. Jis nesiima išsamiai parašyti Mokytojo veiklą Galilējoje, nes apie tai smulkiai kalba trys pirmieji evangelistai. Jonas pasitenkina paduodamas tik vieną antrą įvykį iš anos Jēzaus veiklos. Tai daro, kad papildytų pirmųjų evangelistų pasakojimą, o taip pat kad išryškintų tą ar kitą tikējimo tiesą. Nors Jonas paduoda tik kai kuriuos įvykius iš Jēzaus veiklos Galilējoje, bet juos aprašo smulkmeniškai, kaip galējo ra-

[3]Nuėjo į kalną ir tenai sėdėjo su mokiniais. [4]Buvo gi arti Velykos,
žydų šventė. [5]Pakėlęs tad akis ir pamatęs, kad eina pas jį didelė minia,
Jėzus tarė Pilypui: « Iš kur galėtume pirkti duonos, kad šie pasimaitintų?»
[6]O tai sakė, bandydamas jį ,nes pats žinojo, ką darysiąs. [7]Pilypas jam
atsakė: « Už du šimtu denarų neužteks jiems duonos, kad kiekvienas
gautų nors truputį.» [8]Vienas iš jo mokinių, Andriejus, Simono Petro bro-
lis, jam taria?» Yra čia berniukas, kuris turi penkias miežines duonas ir
dvi žuvi. Bet kas tai yra tokiai daugybei?» [10]O Jėzus tarė: « Susodin-
kite žmones. « Toje gi vietoje buvo daug žolės. Taigi susėdo vyrai, — jų
skaičius apie penki tūkstančiai. [11]Tada paėmė Jėzus duonas ir, padėkojęs,

---

šyti tik tas, kuris visa matė ir išgyveno. Šį kartą evangelistas vaizdžia aprašo duonos padauginimo stebuklą, siedamas šį įvykį su eucharistine Jėzaus kalba Kafarnaumo sinagogoje. Jėzus su mokiniais radosi anapus Genezareto ežero, kuris dar buvo vadinamas Galilėjos ar Tiberiados jūra. Vieta, kur jie buvo sustoję, radosi ežero šiaurės-rytų pakraštyje. Tai buvo Galilėjos kalnų papėdėje besitiesianti lyguma, nūdien žinoma El-Batihah vardu.

[2]Iš Kafarnaumo Jėzus atvyko į čia laiveliu, o minia atsekė sausžemiu. Plg. Mt 14,13-21; Mk 6,31-44; Lk 9,11-17. Minia sekė Jėzų, kur jis tik beeitų, dėl jo daromų stebuklų.

[3]Jėzus atvykęs į El-Batihah, užkopė ant neaukšto kalno ir ten sėdėjo su mokiniais.

[4]Buvo pavasario metas. Mat, kaip pastebi evangelistas, buvo arti Velykų šventė, kuri būdavo švenčiama mūsų skaičiavimu balandžio mėn. Vadinasi, aprašomas įvykis vyko kovo mėn. Pastebėtina, kad evangelistas randa reikalo paaiškinti, jog Velykos buvo žydų šventė. Šitai rodo, kad savo evangeliją jis rašė bei skyrė ne žydams. Čia minimos Velykos buvo antrosios /Jon 2,13/ ir priešpaskutinės Jėzaus viešo gyvenimo eigoje. Iš to galima spręsti, kad Kristus bus apaštalavęs apie du su puse metų: nuo 28 iki 30 metų pavasario.

[5]Pažvelgęs nuo kalno į lygumą, Jėzus pamatė, kad ten buvo susirinkusi ir rinkosi didelė minia žmonių. Jie į čia iš visur suplaukė, kad pasiklausytų Jėzaus. Daugelis atsigabeno ir ligonių, tikėdamiesi, kad Mokytojas juos išgydysiąs. Jėzus žinojo, kad žmonės yra išvargę ir išalkę. Juk daugelis buvo iš toli atkeliavę. Radosi dykumoje. Kilo maisto problema. Iš kur dykumoje gausi maisto? Jėzus kreipiasi į Pilypą, kuriam ana vietovė buvo gerai žinoma, nes buvo kilęs iš Betsaidos /Jon 1,44/, ir klausia, kur čia būtų galima pirktis maisto? Pilypas nustemba, kodėl Jėzus stato tokį klausimą. Juk ne tik kad nėra apylinkėje jokių maisto krautuvių, bet, jei ir būtų, jie neturi tiek pinigų, kad galėtų nupirkti duonos ir pamaitinti tokią daugybę žmonių! Evangelistas įterpia pastabą, kad Jėzus tik bandė Pilypą, o tikrumoje žinojo, ką darysiąs, nes buvo jau apsisprendęs padaryti duonos padauginimo stebuklą.

[8-9]Apaštalas Andriejus, girdėdamas Jėzaus pokalbį su Pilypu apie minios pamaitinimą, įsiterpė, nurodydamas, kad čia esąs vienas berniukas, turįs penkis papločius duonos ir dvi žuvi. Bet ir jis nenuslepia savo skeptiškumo. — Ką tai reiškia tokiai daugybei! Evangelistas mini, jog berniuko turima duona buvo miežinė. Miežinė gi duona buvo eilinių žmonių maistas. Turtingesnieji valgydavo kvietinę duoną.

[10-11]Jėzus liepia mokiniams kviesti žmones, kad jie susėstų eilėmis valgymui. Evangelistas pastebi, jog toje vietoje buvo daug žolės. Taigi buvo patogu susėsti. Evangelistas priduria, jog susėdo apie penki tūkstančiai vyrų, neskaitant, žinoma, moterų ir vaikų. Vadinasi, didžiulis skaičius. Šiuo evangelistas iškelia ir pabrėžia stebuklo didumą. Kai žmonės susėdo, tuomet Jėzus paprašė atnešti, iš berniuko paimtus, duonos papločius ir

išdalino susėdusiems, panašiai ir žuvų, kiek kas norėjo. [12]O kai pasiso-
tino, Jėzus sako mokiniams: « Surinkite likusias nuotrupas, kad niekas
nežūtų.» [13]Taigi iš penkių miežinių duonų surinko ir pripildė dvylika
pintinių nuotrupų, kurios buvo likę nuo valgiusiųjų. [14]Pamatę tad Jėzaus
padarytą stebuklą, žmonės kalbėjo: « Šitas tikrai yra anas pranašas, ku-
ris turi ateiti į pasaulį.» [15]Taigi Jėzus, žinodamas, jog jie rengiasi ateiti ir
pagrobti jį, kad paskelbtų karaliumi, vėl pasišalino į kalną, pats vienas.

2. Eina virš vandens

[16]O atėjus vakarui, jo mokiniai nusileido į pajūrį [17]ir, įkopę į valtį,
vyko į kitapus jūros, į Kafarnaumą. Buvo jau tamsu, ir Jėzus dar ne-
buvo sugrįžęs pas juos. [18]Jūra gi, pučiant smarkiam vėjui, bangavo.
[19]Taigi, kai buvo nusiyrę apie dvidešimt penkias ar trisdešimt stadijų,
išvydo Jėzų, einantį viršum jūros ir artėjantį prie laivelio. Ir jie labai
išsigando. [20]Jis gi taria jiems: « Aš esu. Nebijokite!» [21]Taigi jie norėjo jį
paimti į valtį. Ir laivelis tuojau atsirado prie kranto, į kurį jie yrėsi.

žuvis. Paėmęs duoną, Jėzus sukalbėjo įprastą padėkos bei palaiminimo maldą. Po to ėmė laužyti duoną ir duoti mokiniams, kad neštų ir dalintų žmonėms. Tą pat padarė ir su žuvimis. Apaštalai nešė, dalino, o žmonės valgė ir pasisotino visi.

[12-13]Visiems pavalgius ir pasisotinus, Jėzus liepė surinkti nuotrupas, kad tuo visiems parodytų visoje ryškumoje įvykusį stebuklą. Apaštalai surinko ir pripildė dvylika pintinių likusių nuotrupų. Niekam neliko abejonės, jog Jėzus pamaitino minią stebuklingai padaugintu maistu.

[14-15]Stebuklo akivaizdoje minia džiūgauja. Jie ima tikėti, kad Jėzus esąs žadėtasis pranašas-Mesijas, apie kurį Mozė rašė /Atį 18,15/. Entuziazmo pagauti, jie galvoja ir apsisprendžia apšaukti Jėzų karaliumi. Kas nenorėtų karaliumi turėti tą, kuris stebuklu gali duoti duonos! Kodėl neapšaukti karaliumi to, kuris visakuo gali aprūpinti be vargo ir triūso! Jėzus, kuris savo dievišku visažinojimu skaito žmonių mintis bei regi jų širdis, suprato, ką galvojo entuziastinga minia. Jis nesiekė tapti žemės valdovu. Jam rūpėjo sielos. Joms jis siekė viešpatauti /Jon 18,36/. Jų jis yra karalius. Taigi, žinodamas minios užmąstis, jis nepastebimai pasišalino, ir pats vienas užkopė ant kalno. Evangelistas pabrėžia, kad Jėzus šį kartą pats vienas pasišalino į kalną. Mat, anksčiau jis buvo pasišalinęs į kalną su mokiniais /Lk 9,10/. Prieš pasišalindamas, Jėzus įsakė mokiniams eiti, sėsti į laivelį ir plaukti vieniems į Kafarnaumą.

[16-17]Vykdydami Jėzaus įsakymą, atėjus vakarui, mokiniai nusileido žemyn prie ežero ir, sėdę į valtį, plaukė į anapus. Evangelistas pabrėžia, kad jie išplaukė jau sutemus, ir kad Jėzus nevyko su jais.

[18-20]Irtis buvo sunku, nes pūtė smarkus ir priešingas vėjas /Mk 6,45-52/. Buvo jau kur kas po vidurnakčio, kai jie išvydo viršum vandens einantį Mokytoją. Buvo nuplaukę dar tik apie 5 km. Mat, stadija yra tolygi 185 metrams. Taip lėtai yrėsi, kadangi plaukimas buvo sunkus dėl banguotos jūros ir smarkaus, priešingo, vėjo. Pamatę Jėzų einantį virš vandens, pradžioje pamanė, kad tai esanti šmėkla, ir tiek išsigando, kad ėmė balsu šaukti /Mk 6,49/. Bet Jėzus tuojau prabilo į juos ir nuramino.

[21]Įsitikinę, kad tikrai esąs Jėzus, jie nudžiugo ir primygtinai prašė jį sėsti į laivelį. Jėzus jų kvietimą priėmė /Mk 6,51/. Jam gi įsėdus į laivelį, vėjas staiga nutilo /Mk 6,51/ ir jie bematant atsirado prie kranto. Evangelistas netiesioginiai, bet neabejotinai, duoda suprasti, kad visa tai įvyko nuostabiai bei stebuklingai.

3. Eucharistinė kalba Kafarnaumo sinagogoje

[22]Sekančią dieną minia, kuri buvo anapus jūros, pastebėjo, kad nebuvo buvę kito laivelio, kaip tik vienas, ir kad Jėzus nebuvo įsėdęs valtį su mokiniais, bet jo mokiniai išplaukė vieni. [23]Bet kitos valtys atvyko iš Tiberiados netoli tos vietos, kur buvo valgę Viešpaties palaimintos duonos. [24]Taigi kai minia pamatė, kad ten nebėra Jėzaus nė jo mokinių, jie sėdo į valtis ir atvyko į Kafarnaumą, ieškodami Jėzaus. [25]Ir jį suradę kitapus ežero, jam sakė: « Rabi, kada atvykai į čia?» [26]Jėzus atsakė jiems ir tarė: « Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums: jūs ieškote manęs, ne kad matėte ženklų, bet kad valgėte duonos ir pasisotinote. [27]Darbuokitės ne dėl nykstančio valgio, bet dėl amžinam gyvenimui pasiliekančio maisto, kurio jums duos Žmogaus Sūnus, nes šitą Tėvas, Dievas, yra patvirtinęs antspaudu.» [28]Taigi jie sakė jam: « Ką turėtume daryti, kad vykdytume Dievo darbus?» [29]Jėzus atsakė ir jiems tarė: « Šitas yra Dievo darbas, — kad tikėtumėte į tą, kurį Anasai siuntė.» [30]Tada jie jam sakė: « Kokį tad ženklą tu darai, kad mes matytume ir tau tikėtume? Ką darai? [31]Mūsų tėvai tyruose valgė maną, kaip yra parašyta: — Jis davė jiems

---

[22-24]Rytui išaušus, minia pastebējo, kad tenai nebuvo nei Jēzaus, nei apaštalų. Tiesa, jie matē, kaip išplaukē apaštalai, bet jie taip pat matē, kad Jēzaus nebuvo su jais; be to, jie matē, kad ten nebuvo kitos valties, kuria Jēzus būtų galējęs vēliau išplaukti. Kilo tad klausimas, kur yra Jēzus? Ieškojo tenai, bet nerado. Todēl, kadangi paryčiu į ten buvo atvykę keletas valčių, pasinaudojo jomis ir grįžo kai kurie jų į Kafarnaumą, kad čia ieškotų Mokytojo.

[25]Jį čia rado, o, radę, stebēdamiesi klausē, kaip ir kada jis atvyko čionai? Jiems tai buvo tikra mįslē. Bet vargu ar pagalvojo, kad tas, kuris gali stebuklu padauginti duoną, gali stebuklu ir iš vienos vietos į kitą persikelti.

[26-27]Eile stebuklų Jēzus įvedē apaštalus ir minią į vieną iš pagrindinių savo kalbų, į vieną iš didžiausių savo pažadų, kuris turējo išsipildyti per paskutinę vakarienę, įsteigiant Eucharistiją. Minia stebējosi stebuklais, bet jie nesuprato gilios jų dvasinēs prasmēs. Jie žavējosi Jēzumi ne dēl to, kad jis parodē savo antgamtinę galią, bet ypač dēl to, kad jis juos pavalgydino. Jēzus šitai prikiša žydams ir kviečia juos atkreipti dēmesį į gilią jo skelbiamo mokslo ir daromų stebuklų prasmę. Jis siekia ne kūną pasotinti, bet verčiau sielą išganyti. Jis ragina rūpintis virš visko ne kasdieniu, nykstančiu, maistu, bet amžinąjį gyvenimą laiduojančia Duona, kurios jis yra pasirengęs jiems duoti. Ir jie neturētų abejoti, kad jis galįs tokios Duonos jiems duoti. Juk tai laiduoja jo daromi stebuklai. O jie yra tartum antspaudas, kuriuo Tēvas patvirtina, kad jis tikrai yra jo Viengimis Sūnus, kuris, kaip ir Tēvas, viską gali.

[28-29]Žydai mielai velytų gauti amžiną gyvenimą laiduojančio maisto. Todēl klausia Jēzų, kaip jie galētų tokios duonos gauti? Ką turētų daryti? Kaip turētų tarnauti Dievui? Jie tikriausiai turi mintyje išorinius darbus. Jēzus gi atsako, nurodydamas, jog anai dangiškai Duonai gauti reikia ne išorinių veiksmų, bet visų pirma tikējimo, būtent, tikēti, kad jis yra Kristus. Pastebētina tačiau, kad tikēti į Kristų, reiškia jį priimti pilna ir absoliutine prasme, būtent, priimti ne tik kaip istorinį asmenį, ne vien kaip Dievą ontologine prasme, bet kaip Dievą-Žmogų, apsireiškusį pasauliui ir veikiantį Bažnyčioje neregimu būdu; reiškia jį priimti su jo Evangelija ir su jo įsteigta Bažnyčia; reiškia gyventi jam, veikti su juo, pasilikti jame.

[30-31]Žydai neatsisako tikēti į Jēzų. Jie juk laukia Mesijo. Bet jie reikalauja, kad Jēzus konkrečiais ženklais įrodytų esąs vertas tikējimo. Jie laukia iš jo kokio nors stebuklo, kuris įtikintų, kad jis tikrai galįs duoti antgamtinio maisto. Tiesa, Jēzus juos pamaitino stebuklingai padauginta duona, bet jie to nelaiko pakankamu įrodymu, kadangi ir Mozē maitino tautą Sinai dykumoje mana, kuri krito iš dangaus /Is 16,4.20 plg Ps 78,24/.

valgyti duonos iš dangaus.» — [32]Tuomet Jėzus sakė jiems: « Iš tikrųjų,
iš tikrųjų, sakau jums: ne Mozė davė jums duonos iš dangaus, bet mano
Tėvas duoda jums duoną, tikrąją, iš dangaus. [33]Mat, Dievo duona yra ta,
kuri nužengia iš dangaus ir teikia gyvybę pasauliui.» [34]Taigi jie jam tarė:
« Viešpatie, duok mums visuomet šios duonos!» [35]— « Aš esu gyvenimo
duona, — sakė jiems Jėzus. — Kas ateina pas mane, nealks, ir, kas tiki
į mane, netrokš niekados. [36]Bet aš sakiau jums: ir matėte mane, ir neti-
kite. [37]Visa, ką Tėvas man duoda, ateis pas mane, ir, kas ateina pas
mane, aš nepavarysiu šalin, [38]nes nužengiau iš dangaus, ne kad savo valią
vykdyčiau, bet valią to, kuris mane siuntė. [39]O valia to, kuris mane
siuntė, yra šita, — kad neprarasčiau nieko iš to, ką jis man davė, bet
tai prikelčiau paskutiniąją dieną. [40]Mat, šita yra mano Tėvo valia, kad
kiekvienas, kuris regi Sūnų ir tiki į jį, turėtų amžinąjį gyvenimą, ir aš
jį prikelsiu paskutiniąją dieną.»
[41]Taigi žydai murmėjo prieš jį, nes jis pasakė: « Aš esu iš dangaus
nužengusi duona.» [42]Ir jie kalbėjo: « Argi šitas nėra Jėzus, Juozapo
sūnus, kurio tėvą ir motiną mes pažįstame? Kaip dabar jis sako: — Iš
dangaus esu nužengęs?» [43]Jėzus atsakė ir jiems tarė: « Nemurmėkite tarp
savęs! [44]Niekas negali pas mane ateiti, jei mane pasiuntęs Tėvas jo nepa-

---

[32-33]Atsiliepdamas, Jēzus visų pirma primena, jog ne Mozē, o Dievas lydino maną iš dangaus, kad tauta galētų maitintis. Be to, jis nurodo, jog mana nebuvo dangiškas, bet žemiškas maistas, būtent, maitino kūną, o ne sielą, ir nelaidavo kūnui nemirtingumo. O jis duos tikrai dangiškos Duonos, kuri laiduoja amžiną gyvybę, ir tai ne vien žydams, bet visai žmonijai.

[34]Kaip moteris samaritonē prašē Jēzų duoti jai gyvojo vandens, kad neturētų ateidinēti prie šulinio ir semtis vandens /Jon 4,15/, taip dabar ir žydai prašo jį, kad duotų jiems iš dangaus nužengiančios gyvosios duonos, kad be triūso galētų pasisotinti ir dar užsitikrinti amžinąjį gyvenimą.

[35-36]Jēzus dabar jau aiškiai pasako, jog jis pats yra ana gyvoji, iš dangaus nužengusi, Duona, kuri maitina sielas ir laiduoja amžinąjį gyvenimą. Reikia tačiau į jį tikēti bei jį sekti. Kas jį seka ir į jį tiki, gaus tiek išganymo malonių, kad jo siela nealks ir netrokš. Šitai Jēzus žydams primena, o tuo pačiu juos įspēja, kad jie rizikuoja negauti anos dangiškos Duonos, nes, nors jį mato, netiki į jį.

[37-40]Tēvas atsiuntē Jēzų, kad jis įvykdytų visos žmonijos išganymą. Jēzus klusniai vykdo Tēvo valią. Jis stengiasi išganyti visus, ir neatstumia nē vieno, kurį Tēvas šaukia į išganymą, ir kuris ateina pas jį. Tačiau išganymo vyksmas yra abipusis. Iš vienos pusēs-Tēvas šaukia ir stumia savo antgamtinēmis malonēmis žmogų į išganymą; iš kitos pusēs-žmogus yra laisvas priimti ar atmesti Dievo kvietimą; tikēti ar netikēti į Kristų-Išganytoją. Tie, kurie tiki į Kristų, užsitikrina išganymą danguje, o taip pat kūnų prisikēlimą amžių pabaigoje. Dangiškoji Duona pašvenčia ne tik sielą, bet ir kūną, ir todēl laiduoja prisikēlimą ir amžiną gyvenimą ne tik sielai, bet ir kūnui.

[41-42]Evangelistas priduria, jog kai kurie žydai piktinosi ir priekaištavo, kaip Jēzus galįs sakyti, jog yra nužengęs iš dangaus, kai jie žino, kad jis yra kilęs iš Nazareto, ir jo tēvai jiems yra pažįstami.

[43-44]Jēzus iš savo pusēs, reaguodamas į anuos žydų priekaištus, jiems prikiša, jog jie laiko save Dievo vaikais, bet tokie nēra; nes, jei tikrai būtų Dievo vaikai, tai Tēvas juos patrauktų ir palenktų tikēti į jį, kadangi jis tikrai yra viengimis Tēvo Sūnus. Žydai netiki į jį, murma prieš jį, nes nēra Dievo vaikai, ir rizikuoja būti ne išganyti, bet pasmerkti.

trauktų; ir aš jį prikelsiu paskutiniąją dieną. [45]Pas pranašus yra parašy-
ta: — Ir bus visi Dievo mokomi. — Kiekvienas, girdėjęs iš Tėvo ir pa-
simokęs, ateina pas mane. [46]Ne kad kas Tėvą būtų matęs, išskyrus tą,
kuris yra iš Dievo, — šisai regėjo Tėvą. [47]Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau
jums: kas tiki, turi amžiną gyvenimą. [48]Aš esu gyvenimo Duona. [49]Jūsų
tėvai valgė manną tyruose, ir jie mirė. [50]Ši yra Duona, nužengianti iš dan-
gaus, kad kas jos valgytų ir taip nemirtų. [51]Aš esu gyvoji Duona, nu-
žengusi iš dangaus. Jei kas valgytų šios duonos, gyvens per amžius. Ir
duona gi, kurios aš duosiu, yra mano kūnas dėl pasaulio gyvybės.»
[52]Taigi žydai ginčijosi tarp savęs, sakydami: « Kaip šitas gali duoti
mums savo kūną valgyti?» [53]Tada Jėzus jiems tarė: « Iš tikrųjų, iš ti-
krųjų, sakau jums: jei nevalgytumėte Žmogaus Sūnaus kūno ir negertu-
mėte jo kraujo, jūs neturite savyje gyvybės. [54]Kas valgo mano kūną ir
geria mano kraują, tas turi amžiną gyvenimą, ir aš jį prikelsiu pasku-
tiniąją Dieną. [55]Nes mano kūnas tikrai yra valgis ir mano kraujas tikrai
yra gėrimas. [56]Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, pasilieka ma-
nyje, ir aš jame. [57]Kaip mane siuntė gyvybę turįs Tėvas, ir aš gyvenu

---

45-47Rašto žinovai ir fariziejai laikē save Įstatymo mokytojais. Tikrumoje tačiau, kaip tai aiškiai moko pranašai, tikrasis Mokytojas yra Dievas. Jis kalba ir moko arba pats tiesioginiai per kiekvieno sąžinę, arba netiesioginiai per savo duotą Apreiškimą. Kiekvienas, kuris klauso Dievo balso, supranta ir tiki, kad Jēzus yra Išganytojas. Žydai netiki į Jēzų, kadangi jie neklauso Dievo ir nesupranta ar nenori suprasti Rašto. Jēzus priduria, jog, tiesa, niekas nēra fiziškai regējęs ir pažinęs Dievą, išskyrus tik jį patį. Jis gi regi ir pažįsta Dievą, nes nuo amžių yra pas Dievą ir nuo jo yra atējęs į žemę, kad atpirktų žmoniją ir laiduotų išganymą. Taigi jis tikrai teikia amžiną išganymą tiems, kurie į jį tiki.

48-51Davęs suprasti, kad esąs Dievo Sūnus, Jēzus pagaliau aiškiai pasako ir kas yra anoji gyvoji Duona, kurios jis žada duoti. Būtent, ji yra jis pats. Jēzus nužengē iš dangaus, kad taptų mums dvasiniu maistu. Šis dvasinis maistas yra gaunamas iš jo mokslo, iš jo pelnytų išganymo malonių, bet ypatingu būdu jį teikia Eucharistija, kuri yra neregimam pavidale jo kūnas ir kraujas. Kaip ant Kalvarijos kalno jis paaukojo ant kryžiaus savo kūną ir išliejo savo kraują, kaip atnašą žmonių nuodēmēms atpirkti, taip Eucharistijos aukoje, kuri pranoksta, bet taip pat seka ir atbaigia kryžiaus auką, jis aukoja savo kūną ir kraują, kad pašvęstų žmogų su siela ir kūnu, ir duotų jam dievišką gyvenimą, o tuo pačiu laiduotų amžiną gyvenimą.

52-54Žydai Kristaus žodžius suprato raidiškai. Jie galvojo ir piktinosi, murmējo ir sakē: « Jis kalba nesąmones. Kas ir kaip galētų tikēti bei prileisti, jog reikēsią valgyti jo kūną?! » Jēzus lengvai būtų galējęs atsakyti žydams, kad jo žodžiai suprastini perkelta, dvasine, prasme. Tačiau jis ne tik nesiteisino šia prasme, o, priešingai, pakartotinai pabrēžē jog gyvoji Duona, kurios jis duos, tikrai yra jo kūnas ir kraujas: yra jis pats-Dievas Žmogus. Štai kodēl, susijungdamas su juo Eucharistijoje, žmogus užsitikrina galimybę pasiekti dangų ir gyventi su Dievu. Be to, Eucharistija, sujungdama mus fiziškai su Kristumi, pašvenčia ir mūs kūną, ir todēl laiduoja prisikēlimą amžių pabaigoje.

55-56Jēzus, pakartotinai pabrēždamas, jog jo kūnas tikrai yra valgis ir jo kraujas tikrai yra gērimas, dar priduria, kad, priimdami jį Eucharistijoje, mes įsijungiame į jį, ir jis pasilieka mumyse, o mes jame /Jon 14,19/.

57Gyventi Jēzuje? Ką tai reiškia? Jēzus paaiškina, nurodydamas, kad Tēvas turi gyvybę iš savęs, o jis, būdamas viena su Tēvu, gyvena Tēvuje ir Tēvui. Taigi, kiekvienas, kuris Eucharistijoje įsijungia į jį, gauna dievišką gyvybę iš jo bei tampa dvasiškai gyvas per jį.

per Tėvą, taip ir tas, kuris valgo mane, gyvens per mane. [58]Tokia yra iš dangaus nužengusi Duona! Ne kaip ana, kurios tėvai valgė ir mirė. Kas valgo šitą Duoną, gyvens per amžius.»

4. Neigiamas žydų ir mokinių atsinešimas

[59]Visa tai jis pasakė, mokydamas sinagogoje, Kafarnaume. [60]Taigi daugelis iš mokinių, išgirdę, sakė: « Kieta šita kalba. Kas gali jos klausytis?» [61]O Jėzus, perprasdamas savyje, kad jo mokiniai murma dėl to, jiems sakė: « Jus tai piktina? [62]O jei išvystumėte Žmogaus Sūnų užengiantį ten, kur jis buvo pirmiau?! [63]Juk tai, kas gyvybina, yra dvasia; kūnas nieko nepadeda. Žodžiai, kuriuos jums kalbėjau, yra dvasia, ir yra gyvenimas. [64]Bet yra jūsų tarpe kai kurie, kurie netiki. » Mat, Jėzus iš pat pradžių žinojo ir kurie yra netikį, ir kas yra tas, kuris jį išduosiąs. [65]Ir jis kalbėjo: « Dėl to esu jums pasakęs, kad nė vienas negali ateiti pas mane, jei tai nebūtų mano Tėvo duota.»

[66]Taigi nuo tada daugelis jo mokinių pasišalino ir nebevaikščiojo

---

[58]Užbaigdamas kalbą, Jēzus dar pabrēžia, kad Eucharistija bei eucharistinē Duona yra daug daugiau, negu mana, nes ji laiduoja amžiną gyvenimą.

[59]Evangelistas iš savo pusēs pastebi, kad Jēzus šią savo kalbą pasakē Kafarnaumo sinagogoje, tikriausiai subatos dieną.

[60]Ne tik žydai puolē Kristų, bet ir dalis jo mokinių jo kalbą laikē kieta, t.y. atstumančia. Jie Negalējo susiderinti su mintimi, kad reikētų valgyti Kristaus kūną.

[61]Jēzus įžvelgē mokinių mintis. Tai, ką jie mintijo, jam nebuvo paslaptis. Pastebētina, kad evangelistas dažnai primena, kad Jēzus buvo visažinąs, kad jis skaitē žmonių mintis ir širdis. Plg Jon 1,42; 2,44; 4,18; 5,14.42 ir k.

[62-63]Jēzus įspēja ir kviečia mokinius nesipiktinti, bet verčiau pasitikēti juo ir laukti, kol visa įvyks, kas turi įvykti. Kai jie išvys jį prisikēlusį iš numirusių, ir matys įžengiantį į dangų, tai, kas dabar atrodo neįtikētina ir nepriimtina, tada pasirodys ir tikētina, ir priimtina. Jis primena, jog visa, ką jis sako nereikia imti medžiagine ir kūnine prasme, bet dvasine. Juk medžiaginē duona, ar fizinis kūnas negali laiduoti amžino gyvenimo, kurį laiduoja Duona, apie kurią jis kalba, kurią jis žada duoti. Eucharistinis Jēzaus kūnas yra dieviškas kūnas, ir todēl yra laidas amžinam gyvenimui. Net ir patys jo žodžiai turi gilią dvasinę prasmę, o taip pat ir dievišką galią, kuri pačius žodžius padaro realybe. Tiesa, žemēs žmogui sunku ją suprasti, nes ji yra dieviška.

[64-65]Jēzus prikiša žydams ir mokiniams jų nepaslankumą tikēti. Jēzui nebuvo paslaptis, kad kai kurie iš jo sekējų bei mokinių neturējo pilno tikējimo į jį. Jis, kuris kiaurai mato žmogaus sielos vidų, nuo pat pradžios žinojo, kiek ir kas iš jo sekējų buvo nuoširdūs; kiek ir kas jį sekē ne iš įsitikinimo, bet verčiau iš žingeidumo ar žemiškų išskaičiavimų. Taipogi jis žinojo, kad vienas iš Dvylikos jį išduos. Čia Jēzus priduria ir įspēja, kad, jei kas netiki, tai tik jo kaltē. Mat, Tēvas visiems davē pašaukimo malonę. Jei jie kartą tapo jo mokiniais, tai tik pašaukimo malonēs dēka, kurią Tēvas davē kiekvienam. Vadinasi, kurie netiki, yra patys kalti, ir todēl bus atsakingi.

[66]Jēzus turējo pagrindo prikišti žydams jų netikējimą. Mat, ne tik žydai, bet daugelis ir mokinių, kaip pastebi evangelistas, po šios kalbos nusigręžē nuo Mokytojo; jo daugiau nesekē, nes Eucharistinē jo kalba jiems atrodē nepriimtina.

daugiau su juo. [67]Tuomet Jėzus tarė Dvylikai: « Gal ir jūs norite pasiša-
linti?» [68]Simonas Petras atsakė jam: « Viešpatie, pas ką mes eisime? Tu
turi amžinojo gyvenimo žodžius. [69]Ir mes įtikėjome, ir žinome, kad tu
esi Dievo Šventasis». [70]Jėzus jiems atsakė: « Argi ne aš jus-Dvylika-pa-
sirinkau? Ir vienas iš jūsų yra velnias.» [71]Jis gi kalbėjo apie Judą, Si-
mono Iskarijoto sūnų. Mat, šitas, vienas iš Dvylikos, turėjo jį išduoti.

6. *JERUZALĖJE PADANGČIŲ ŠVENTĖ*

1. Jėzus paslapčia atvyksta šventėn į Jeruzalę

7. [1]Ir po to Jėzus vaikščiojo Galilėjoje. Mat, jis nenorėjo vaikščioti
Judėjoje, kadangi žydai ieškojo jo užmušti. [2]O buvo arti žydų šventė,
Palapinės. [3]Taigi jo broliai jam sakė: « Persikelk iš čia ir vyk į Judėją,
kad ir tavo mokiniai matytų tavo darbus, kuriuos tu darai. [4]Juk niekas
neveikia slapčia, kai siekia būti žinomas viešai. Jei tai darai, pasirodyk

---

[67]Rinktiniai tačiau jo mokiniai, t.y. dvylika apštalų pasiliko su Jē-zumi ir toliau. Pastebētina, kad Jonas čia pirmą kartą apaštalams taiko titulą Dvylika. Tada Jēzus kreipēsi ir į apaštalus, klausdamas, gal ir jie yra apsisprendę jį palikti.

[68-69]Visų vardu atsakē Petras. Jis pareiškē, jog jie tiki jį esant Mesiją, Dievo Šventąjį, kaip jį buvo pavadinęs angelas, apreikšdamas jo gimimą Marijai /Lk 1,35/. O, kadangi šitai tiki, pas ką kitą jie galētų eiti; kurį kitą jie galētų sekti?!.

[70-71]Nežiūrint Petro užtikrinimo, Jēzus žinojo, kad vienas ir iš jų, t.y. vienas iš Dvylikos, nusigręš nuo jo; dar daugiau, jį išduos. Išdavimas savaime yra biaurus veiksmas. Bet juo biauresnis ir baisesnis buvo Judo išdavimas, kadangi jis buvo vienas iš rinktinių mokinių, ir kadangi jis turējo išduoti ne paprastą mokytoją, o Dievo Sūnų. Todēl šio išdavimo piktumas buvo taip didelis, kad jis yra laikytinas velnišku. Aišku, pats velnias veikē per Judą, ir Judas turējo veikti, it būtų pats velnias. Evangelistas, jam įprastu būdu, paaiškina, jog tai buvo turima mintyje Judas, Simono Iskarijoto sūnus, vienas iš Dvylikos.

7. [1]Po antrųjų Kristaus viešojo gyvenimo Velykų; po jo kalbų ir stebuklų; po jo ginčų ir priekaištų sinedristams, tautos vadų neapykanta prieš Jēzų pasiekē tokį laipsnį, kad jie rimtai galvojo jį nužudyti. Tai vertē Jēzų pasišalinti iš Judējos ir buvoti Galilējoje.

[2]Palapinių ar Padangčių šventē yra viena iš trijų didžiųjų žydų švenčių. Ji švenčiama nuo 15 iki 21 Tishri mēnesio, kas atatinka mūsų rugsējo pabaigą ir spalių pradžią. Ši šventē primena žydams tautos buvimą 40 metų tyruose. Šiam prisiminti žydai šios šventēs metu, kur ir kiek yra galima, gyvena improvizuotose palapinēse, padarytose iš šakų bei žalumynų balkonuose ar gatvēse prie namų /Kun 23,42/. Be to, ši šventē švenčiama dar ir kaip padēkos šventē už nuimtą derlių /Iš 23,16; AtĮ 16,13-16/. Tai yra viena iš džiugių švenčių, kurios metu šventykla būdavo gausiai apšviečiama.

[3-4]Jēzus neturējo brolių griežtąja prasme. Ebrajų kalboje tačiau broliu vadinama artimas ar tolimas giminaitis, o kartais net ir draugas. Čia ir kitose evangelijose bei apaštalų laiškuose minimi Jēzaus broliai tikrumoje buvo jo pusbroliai, būtent, Juozapo brolio Kleopo sūnūs /Plg Mk 6,3/. Giminēs rūpinosi Jēzumi. Jie norējo, kad jis pagarsētų, ir būtų ne vien Galilējos kaimiečių gerbiamas, bet ir tautos vadų Jeruzalēje pripažintas. Taigi, kai Jēzus delsē vykti į Jeruzalę, jo pusbroliai ēmē jį raginti, kad vyktų į Judēją ir reikštųsi savo darbais Jeruzalēje, nes ten vyko visas viešasis tautos gyvenimas, ir ten jis galējo pasiekti pilną pripažinimą.

pasauliui.» [5]Mat, nė jo broliai netikėjo į jį. [6]Taigi Jėzus jims sako: «Mano metas dar neatėjo, o jūsų laikas visada yra tinkamas. [7]Pasaulis negali jūsų nekęsti, manęs gi jis neapkenčia, nes aš liudiju apie jį, kad jo darbai yra pikti. [8]Jūs kopkite į šventę. Aš į šią šventę dar nevyksiu, nes mano laikas dar nėra išsipildęs.» [9]O tai jiems pasakęs, jis pasiliko Galilėjoje.

[10]O kai jo broliai pakilo aukštyn į šventę, tuomet užkopė ir jis, ne viešai, bet paslapčia. [11]Taigi žydai ieškojo jo šventėje ir sakė: «Kur yra anasai?» [12]Ir minioje buvo daug šnibždama apie jį. Vieni kalbėjo: «Jis geras». Kiti sakė: «Ne, jis suvedžioja žmones.» [13]Tačiau niekas apie jį nekalbėjo viešai, nes bijojo žydų.

2. Jėzus moko šventykloje

[14]O šventei jau įpusėjus, Jėzus užkopė į šventyklą ir mokė. [15]Taigi žydai stebėjosi, sakydami: «Kaip šitas, nesimokęs, pažįsta Raštą?»

---

[5]Evangelistas pastebi, jog net Jēzaus artimieji, neturējo pilno tikējimo į jį. Kaip dauguma žydų, o net ir apaštalai, taip ir Jēzaus giminaičiai turējo žemišką Mesijo supratimą: laukē, kad jis sukurtų žemišką karalystę /ApD 1,6/. O šiam juk buvo būtina laimēti tautos vadų pritarimą. Pastebētina, kad N.T. knygose žodis tikēti-pisteuein-vartojama trejopa forma ir turi trejopą skirtingą prasmę. — Pisteuein eis ton Xriston — tikēti į Kristų, tai reiškia jį priimti vidiniame jo esime, būtent, kaip viengimį Dievo Sūnų. Pisteuein en toi-tikēti jam ar juo, kas reiškia prileisti, kad jis savo kalboje ar savo veikime yra be vyliaus: yra toks, kaip rodosi; yra sakąs tiesą. Pisteuein ton Theon-tikēti Dievą, tai reiškia pripažinti jo istorinį buvimą, jo egzistavimą. Taigi tikiu į Dievą ir tikiu Dievą yra skirtinga prasmē. Pirmu atveju išpažįstame ir priimame Dievo esmę: priimame jį kaip mūsų Viešpatį. Antru atveju prileidžiame jo buvimą, bet nebūtinai jį priimame. Sakome-tikiu velnią, bet būtų netikslu sakyti-tikiu į velnią.

[6-9]Jēzus, atsakydamas savo giminaičiams, primena, kad, kai jie kiekvienu metu gali rodytis Jeruzalēje, tai jam šitai yra negalima. Šiuo metu viešai rodytis Jeruzalēje jam būtų pavojinga. Tiesa, jis turēsiąs mirti Jeruzalēje, bet šiam dar nēra atējęs metas. Štai kodēl tuo tarpu jis bevelija pasilikti Galilējoje.

[10]Pusbroliams Jēzus buvo pasakęs, kad tuo tarpu nesiryžtąs vykti į Jeruzalę. Mat, jis nenorējo, kad apie jo atvykimą sinedristai iš anksto būtų painformuoti. Tačiau, jo giminaičiams išvykus, vēliau ir jis, kopdamas aukštyn į Judējos kalnus, pasiekē Jeruzalę, bet ne viešai, o paslapčia, kadangi žinojo, kad sinedristai tykojo jį užmušti.

[11]Žydų vyresnieji tikējosi, kad Jēzus pasirodysiąs šventēje. O jo nematydami, ēmē teirautis ir klausinēti, kur jis galētų būti.

[12]Evangelistas daro aiškų skirtumą tarp žydų vyresniųjų ir minios. Pirmieji buvo priešingi Jēzui, ir norējo jį nužudyti. O minia, kuri domējosi Jēzumi, buvo pasidalinusi į dvi grupes: vieni aiškiai pasisakē už jį, kiti gi netikējo į jį, ir laikē apsimetēliu bei suvedžiotoju /Mt 27,63/.

[13]Evangelistas dar pastebi, kad minios žmonēs nedrįso viešai kalbēti apie Jēzų, bijodami, kad sinedristai neišmestų jų iš sinagogos /Jon 9,22/, ar nesiimtų kitų priemonių prieš juos, įtardami juos esant Kristaus sekējais.

[14]Jēzus pasirodē šventykloje tik šventei jau įpusējus.

[15]Atējęs į šventyklą, Jēzus ēmē mokyti, kaip tai jam buvo įprasta. Jis skaitē ir aiškino Raštą. Žydų vyresnieji tuojau atkreipē dēmesį į jį. Iš vienos pusēs jie stebējosi, kaip jis, nesimokęs, t.y. nebaigęs rabinų mokyklos, galējo skaityti ir aiškinti Raštą. Iš kitos pusēs jie pyko, kam jis drįso mokyti Raštą, neturedamas tam teisēs, Mat, tokią teisę turējo tik tie, kurie buvo baigę mokslą ir gavę Rašto mokytojo titulą.

[16]Jėzus tad atsakė jiems ir tarė: « Mano mokslas nėra mano, bet to, kuris
mane siuntė. [17]Jei kas norėtų vykdyti jo valią, jis suprastų, ar tas mokslas
yra iš Dievo, ar aš iš savęs kalbu. [18]Kas kalba iš savęs, ieško savo gar-
bės; o kas ieško garbės to, kuris jį siuntė, tas yra tiesiakalbis, ir jame
nėra neteisybės. [19]Argi ne Mozė jums davė Įstatymą? Ir niekas iš jūsų
nevykdo Įstatymo. Kodėl ieškote mane nužudyti?» [20]Minia atsakė: « Esi
velnio apsėstas! Kas tyko tave nužudyti?» [21]Jėzus atsakė ir jiems tarė:
« Tik vieną padariau darbą, ir visi stebitės. [22]Kadangi Mozė jums davė
apipiaustymą, — ne kad yra iš Mozės, bet iš tėvų, — tai ir subatoje
apipiaustote žmogų. [23]Jei žmogus yra apipiaustomas subatoje, kad nebūtų
pažeistas Mozės Įstatymas, tai kam pykstate ant manęs, kad aš visą
žmogų pagydžiau subatoje? [24]Neteiskite pagal išorę, bet teisingą darykite
sprendimą.»

[16-19]Kaip kitais atvejais /Jon 5,19.36.43/, taip ir šį kartą, Jėzus pabrėžia savo dievišką kilmę ir pasiuntinybę. Jis ne iš savęs kalba: ne savo mokslą skelbia, bet Tėvo, kuris jį yra siuntęs. Jis nesiekia savo, bet Tėvo garbės. Jis vykdo ne savo, bet Tėvo valią. Taigi kiekvienas, kuris nuoširdžiai siekia vykdyti Tėvo valią, gali suprasti, kad jo mokslas yra tikras, nes yra iš Dievo. Todėl jis nėra suvedžiotojas bei apgaudinėtojas. Apgaudinėtojai paprastai yra tie, kurie ieško ne Dievo, bet savo garbės. Jis jos nesiekia. Šis Jėzaus įspėjimas ir nūdien yra aktualus. Teologai ir pamokslininkai visada turėtų prisiminti ir, sekdami dieviškojo Mokytojo pavyzdžiu, skelbti bei mokyti ne savo nuomones, bet oficialų Bažnyčios mokslą. Jėzus prikiša žydams, Rašto žinovams, kad kaip tik jie yra klaidingi mokytojai, nes moko ne tai, ką Mozė yra įsakęs, bet tai, kas jiems yra patogu ir priimtina. Jis jiems dar prikiša, kad jie savo aklume siekia jį nužudyti, ir taip laužo Mozės Įstatymą. — Pirma, siekdami nužudyti nekaltą žmogų, ką draudžia Dekalogas. Antra, atmesdami ir pasmerkdami tą, kurį Mozė nurodė ir pristatė kaip Mesiją /AtĮ 18,15; 5,17/.

[20]Žydai su pasipiktinimu atmetė Jėzaus kaltinimą, esą jie siekią jį nužudyti. Jie jį vadina velnio apsėstu, t.y. bepročiu. Mat, pas žydus pasakymas — « Esi velnio apsėstas! » — reiškė — esi pamišęs, nežinąs, ką sakai /Jon 8,48; 10,21/.

[21]Jėzus primena savo padarytą stebuklą, kuris iššaukė visų didelį nusistebėjimą. Tikriausiai čia turima mintyje paralitiko pagydymas, apie kurį kalbama Jon 5,1s.

[22-23]Paralitiką Jėzus pagydė subatoje. Tai davė progą žydams pulti Jėzų, kaltinant subatos laužymu. Mat, Jėzus ne tik pagydė paralitiką, bet liepė jam imti savo gultą ir eiti namo, kas pagal Rašto žinovų aiškinimą nebuvo leistina subatoje. Jėzus primena šį įvykį, kad savo ruožtu prikištų žydams, jog jie patys laužo subatos įstatymą, ir tai daro neva kad neprasižengtų šiam įsakymui. Mozė buvo įsakęs žydams apipiaustymą /Iš 12,44; Kun 12,3/. Evangelistas priduria ir pastebi, jog tikrumoje ne Mozė, o patriarchai: pats Abraomas buvo įsakęs praktikuoti apipiaustymą /Prad 17,9-14/. Mozės Įstatymas įsakė kūdikį apipiaustyti aštuntoje dienoje nuo gimimo. Jei aštuntoji diena išpuldavo subatoje, tai žydai, nežiūrint šventės poilsio, kad išlaikytų Mozės įsakymą, atlikdavo apipiaustymo apeigas ir šventės dieną /Prad 17,12; Lk 1,59; 2,21/. Šitai priminęs, Jėzus pabrėžia, kad Rašto žinovų mokymas dėl Įstatymo užlaikymo nebuvo visada nuoseklus; o ir jų jam daromi priekaištai dėl tariamo subatos laužymo yra nelogiški. Jei jie sau leido subatoje apipiaustyti kūdikį, tai kodėl Jėzui nebūtų leista išgydyti paralitiką? Jei žydai apipiaustymą statė virš subatos, tai kodėl Jėzui turėtų būti draudžiama virš subatos statyti gailestingumo darbą, išgydant tiek iškentėjusį paralitiką?

[24]Jėzus įspėja žydus, jog reikia paisyti ne tiek išorinio legalumo, kiek vidinės Įstatymo dvasios bei siekiamo tikslo, nes tik tokiu būdu jų sprendimas bei vertinimas bus teisingas.

[25]Taigi kai kurie iš jeruzaliečių šnekėjo: « Argi ne šitas yra tas, kurio
ieško užmušti? [26]Ir, žiūrėk, jis viešai kalba, ir nieko jam nesako! Ar tik
neįsitikino vyresnieji, kad jis iš tikrųjų yra Kristus? [27]Mes žinome šitą,
iš kur jis yra; o, kai Kristus ateis, niekas nežinos, iš kur jis yra.» [28]Jėzus
tad sušuko šventykloje, mokydamas ir tardamas: « Tiesa, jūs mane ir
pažįstate, ir žinote, iš kur aš esu. Ir vis dėl to ne iš savęs aš atėjau,
bet yra Tikrasis, kuris mane atsiuntė, kurio jūs nepažįstate. [29]Aš jį pa-
žįstu, nes iš jo esu, ir jis mane atsiuntė.» [30]Tada jie ieškojo jį suimti.
Ir niekas nepakėlė prieš jį rankos, nes jo valanda dar nebuvo atėjusi.
[31]O iš minios daugelis į jį įtikėjo ir kalbėjo: « Argi atėjęs Kristus daugiau
padarytų ženklų, kaip kad šitas yra padaręs?» [32]Fariziejai girdėjo, kaip
minia šitai apie jį patylomis kalbėjo; ir vyriausieji kunigai bei fariziejai
pasiuntė sargybinius, kad jį suimtų.
[33]Tuomet Jėzus sakė: « Dar trumpą laiką esu su jumis, ir einu pas
Tėvą, kuris mane siuntė. [34]Ieškosite manęs ir nerasite, ir kur aš esu, jūs

---

[25-26]Kai kurie iš vietinių gyventojų, žinodami vyresniųjų nusistatymą prieš Jēzų, ir matydami jį sēdintį ir bemokantį šventykloje, stebējosi, kodēl vyresnieji leidžia jam tai daryti; kodēl jie nesiima jokių priemonių prieš jį? Jiems kilo įtarimas, o gal jie pagaliau įsitikino, kad jis tikrai esąs Mesijas?

[27]Buvo pagrindo spēti, kad Jēzus galējo būti Mesijas. Bet va kliūtis. Žydai, apokrifinēs literatūros įtakoje, /plg Enocho knygą Lk 17,20/ mokē, kad Mesijas gimsiąs, tiesa, Betliejuje, bet paskui pranyksiąs ir vēliau staiga pasirodysiąs kaip tautos vadas ir išlaisvintojas. Kaip tad būtų galima laikyti Mesiju Jēzų, kai visi žino, iš kur jis esąs? O juk Mesijas turētų pasirodyti netikētai ir niekam nežinant, iš kur jis esąs!

[28-29]Jēzus, atsliepdamas į jeruzaliečių reiškiamus abejojimus dēl jo mesijaniškumo, pakeltu balsu, t.y. iškilmingai pareiškia, jog, nors jie ir žino, iš kur jis esąs, vis dēl to jis tikrai yra Mesijas. Jie jį pažįsta, bet pažįsta tik kaip žmogų, o jis yra ne tik žmogus, bet ir Dievas, atējęs nuo Tēvo. Kaip Tēvo, taip ir jo jie pilnai nepažįsta ir negali pažinti. Mat, Dievo niekas negali pilnai pažinti, kadangi dieviška prigimtis viršija žmogiško pažinimo galią. Į Dievą reikia tikēti, nors jo pilnai ir nepažįstame, nes jis yra Tikrasis. Žydai taigi privalo tikēti į jį, Kristų, nes jis yra iš Tēvo, yra kaip Tēvas, todēl Tikrasis, t.y. Tikētinasis.

[30-31]Jēzaus teigimas, jog jis esąs Mesijas, ir statymas savęs lygiomis su Tēvu, žydus dar labiau suerzino ir įpykino. Jie buvo pasiryžę jį suimti, bet tuo tarpu nedrįso prieš jį pakelti rankų, nes bijojo minios. Mat, jie žinojo, kad Jēzus turi nemaža pasekējų. Evangelistas pabrēžia, jog tai buvo Dievo ranka, kadangi kančios metas dar nebuvo atējęs /Jon 8,20; 12,23-28/.

[32]Nors tuo tarpu delsē kēsintis prieš Jēzų, tačiau savo nusistatymo jį nužudyti sinedristai nepakeitē. Jie laukē patogios progos, kad be rizikos galētų jį suimti. Bet, girdēdami, kad žmonēs vis labiau juo stebisi ir žavisi, dēl jo daromų stebuklų; o kai kurie ēmē patylomis šnekēti, ar jis tik nebūsiąs Mesijas, farizējai tad nusprendē ilgiau nelaukti. Taigi, susitarę su vyriausiais kunigais, pasiuntē sargybinius, kad suimtų Jēzų.

[33-34]Jēzus žinojo, kas jo laukia. Kančia ir mirtis, prisikēlimas ir į dangų įžengimas buvo jau čia pat. Šitai jis primena žydams ir netiesioginiai kviečia susiprasti ir priimti jį, kol dar yra laikas, kad užsitikrintų išganymą. Jēzus kalba esamuoju laiku. Tuo leidžia suprasti, kad esąs Dievas, kuris yra virš laiko ir yra visada dabartyje. Keturiasdešimt metų vēliau įvyko, ką šia proga Jēzus buvo pasakęs. Kai romēnai apgulē Jeruzalę, žydai šaukēsi Mesijo, kad išgelbētų tautą. Tačiau jie jo ieškojo ne iš meilēs, o iš baimēs ir beviltiškumo. Bet visa buvo veltui, nes jie nepažino išganymo meto ir atmetē tą, kuris jiems ramybę nešē /Lk 19,42/. Jēzus įspējo tautos

negalite nueiti.» [35]Taigi žydai sakė vienas kitam: « Kur jis turėtų eiti, kad mes jo nerasime? Nejaugi jis rengtųsi vykti pas išsisklaidžiusiuosius tarp graikų, ir mokyti graikus? [36]Ką reiškia šitas, jo ištartas, posakis: — Ieškosite manęs ir nerasite; ir, kur aš esu, jūs negalite nueiti? —»

3. Žydų įtūžimas didėja

[37]O paskutiniąją, didžiąją šventės dieną stovėjo ir šaukė Jėzus, sakydamas: « Jei kas trokštų, teateinie pas mane ir tegeria! [38]Kas tiki į mane, iš jo vidaus, kaip sako Raštas, plūs gyvojo vandens srovės». [39]O šitai jis pasakė, turėdamas mintyje Dvasią, kurią tikintieji į jį turėjo gauti. Mat, Dvasia dar nebuvo nužengusi, nes Jėzus dar nebuvo pašlovintas.

[40]Taigi, išgirdę šiuos žodžius, kai kurie iš minios sakė: « Šitas tikrai yra pranašas.» [41]Kiti šnekėjo: « Šitas yra Kristus.» O dar kiti kalbėjo: « Nejaugi Kristus ateina iš Galilėjos? [42]Argi Raštas nesako, kad Kristus ateina iš Dovido giminės ir iš Betliejaus kaimo, kur Dovidas buvo?» [43]Taigi kilo minioje nesutarimas dėl jo. [44]Kai kurie gi iš jų norėjo jį suimti, bet nė vienas nepakėlė prieš jį rankų.

---

vadus, jog nusikaltimas, kurį jie rengēsi įvykdyti, neliks nenubaustas. Juos ir tautą palies ta pati bausmē, ta pati beviltiškumo tragedija, kuria Viešpats buvo grąsęs tautai per pranašus /Iz 55,6; Oz 5,6; AtĮ 4,29/.

[35-36]Žydai nesuprato, ką Jēzus anais žodžiais norējo pasakyti. Kai kurie jų galvojo, gal jis ketinąs palikti Palestiną ir vykti pas žydus, išeivius, gyvenančius plačiame graikiškos kultūros pasaulyje? Žydų, gyvenančių išeivijoje — Mažojoje Azijoje, Egipte ir Romoje — buvo daug /Jok 1,1; 1 Petr 1,1/. Dar kiti manē, gal jis grąsąs nusigręžti nuo žydų ir eiti apaštalauti tarp pagonių?

[37-38]Palapinių šventē buvo švenčiama aštuonias dienas. Paskutinē diena buvo pati iškilmingiausia. Kiekvieną šios šventēs dieną vykdavo procesija Šitai buvo daroma atminimui įvykio, kai Mozē iš uolos išgavo vandens tyruose /Iš 17,3-7; Skt 20,7-11/. Jēzus naudojasi proga, kad primintų, jog anas, iš uolos ištryškęs vanduo, kaip tik jį simbolizavo. Mat, jis pats yra gyvojo vandens šaltinis /Jon 4,14/. Kas tiki į jį, tas jame randa malonių šaltinį. Iš jo trykšta gyvojo vandens srovēs, t.y. dangiškos malonēs, kurios kelia žemēs žmogų prie dangaus; o savo ruožtu ir jį patį daro malonių versme kitiems. Cituojamas tekstas yra paimtas iš Pat. 13,14; 18,4.

[39]Evangelistas pastebi, jog visa, ką Jēzus čia kalbējo, turējo įvykti ir įvyko po jo prisikēlimo iš numirusių ir įžengimo į dangų. Šv. Dvasia nužengē ant įtikējusių į Kristų upių srovēmis, t.y. nepaprastai gausiai, Sekminių dieną /ApD 2,23/. Tiesa, ir anksčiau, net ir S.T., šv. Dvasia veikē tam tikru būdu teisiųjų sielose; bet visoje gausumoje, visame pilnume ji pradējo veikti tik, kai matomu būdu nužengē ant apaštalų iš dangaus, kad taptų dievišką gyvybę palaikantis bei gaivinantis kraujas Mistiniame Kristaus Kūne.

[40-44]Minioje viešpatavo skirtingos nuomonēs apie Jēzų. Vieni buvo už jį, kiti aiškiai prieš jį. Vieni teigē, kad jis esąs Mesijas, pranašas, Dievo Siųstasis, apie kurį kalbējo Mozē /AtĮ 18,15/. Tačiau kiti neigē, kad jis galįs būti Mesijas. Mat, visi žinojo, kad Jēzus yra iš Galilējos, o Mesijas, pagal pranašystes, turējo būti Dovido ainis, todēl privalējo kilti iš Judējos. Tiesa, Jēzus buvo gimęs Judējoje ir kilęs iš Dovido, kaip tai buvo pranašų nusakyta /Mich 5,2: Jer 23,5; Iz 11,1/; bet eiliniai minios žmonēs šito nežinojo. Jie tik žinojo, kad buvo gyvenęs Nazarete ir apaštalavo daugiausia Galilējoje. Evangelistas pastebi, kad, nors minioje buvo aršių Jēzaus priešų, kurie norējô jį suimti, tačiau šieji, žinodami, kad daugelis pasisako už Nazaretietį, nedrįso pakelti rankų prieš jį.

[45]Taigi sargybiniai sugrįžo pas vyriausius kunigus bei fariziejus, ir
anie jiems tarė: « Kodėl neatvedėte jo? »[46]Sargybiniai atsakė: « Niekada
niekas nėra kalbėjęs, kaip kalba šitas žmogus.» [47]Taigi fariziejai jiems
atsakė: «Nejaugi ir jūs leidotės suvedžiojami? [48]Argi kas iš vyresniųjų
ir iš fariziejų įtikėjo į jį? [49]Bet ši minia, kuri neišmano Įstatymo, — jie
yra prakeikti.» [50]Nikodemas, vienas iš jų, kuris anksčiau buvo atėjęs pas
jį, taria jiems: [51]« Argi mūsų Įstatymas nuteisia žmogų, pirma negu jis
yra išklausomas, ir sužinoma, ką jis daro?» [52]Jie atsakė ir jam tarė:
Gal ir tu esi iš Galilėjos? Patyrinėk, ir pamatyk, kad iš Galilėjos nekyla
pranašas.» [53]Ir kiekvienas nuėjo sau į savo namus.

4. Moteris nusidėjėlė

8. [1]Tuomet Jėzus nuėjo į Alyvų kalną. [2]O auštant jis vėl radosi
šventykloje; ir visi žmonės ėjo pas jį; ir jis, atsisėdęs, mokė juos. [3]Rašto
gi žinovai ir fariziejai atveda moterį, sugautą svetimoteriaujant, ir, pastatę ją viduryje, sako jam: « Mokytojau, ši moteris yra nutverta akivaizdžiai svetimoteriaujant. [5]Mozė Įstatyme mums įsakė tokias užmušti

---

[45-49]Kai sargybiniai sugrįžo, bet neatvedē Jēzaus, kaip tai jiems buvo įsakyta /Jon 7,32s/, vyriausieji kunigai ir fariziejai, nustebę ir supykę, teiravosi, kodēl jie jo nesuēmē ir neatvedē. Sargybiniai teisinosi, nurodydami, kad Jēzus esąs kažkas nepaprasto; darąs žmonēms didelį įspūdį; randąs minioje pritarimo; todēl jie nedrįsę prieš jį pakelti rankų. Fariziejai prikiša sargybiniams jų lēkštumą ir pabrēžia, kad jie privalą paisyti ne neišmanančios minios, bet tautos vadų, kurie žino šv. Raštą, ir todēl tik jie vieni gali spręsti, kas yra iš Dievo, o kas ne. Rašto neišmananti minia nēra po Įstatymo palaima, o tuo pačiu yra prakeikta, t.y. be palaimos.

[50-52]Nikodemas, vienas iš sinedristų, kuris slapčia buvo atējęs pas Jēzų pasikalbēti /Jon 3,1s/, bando prieštarauti fariziejams. Jis nurodo, jog jie neturētų pasmerkti Jēzų, nē tuo labiau kēsintis prieš jį, nes Įstatymas reikalauja, kad nē vienas nebūtų pasmerkiamas, pirma jo neišklausius ir nepatyrus, ką jis tikrai yra padaręs. Fariziejai atkerta Nikodemui, primindami, kad jis, būdamas Rašto žinovas, turētų juk žinoti, jog iš Galilējos nekyla pranašai. Jēzus gi yra iš Galilējos, todēl negalįs būti laikomas pranašu. Čia fariziejai dvigubai klydo. Viena, Jēzus savo kilme buvo daugiau judējietis, negu galilējietis; antra, iš Galilējos buvo kilę eilē pranašų, kaip Jona, Ozējas ir Nahumas /4 Kar 14,26/. Iš kitos tačiau pusēs galima manyti, kad fariziejai turējo mintyje pranašą — Mesiją, kuris turējo kilti iš Judējos.

8. [1-11]Pasakojimas apie moteriškę nusidējēlę kai kuriuose kodeksuose yra išleidžiamas; kai kuriuose pridedamas evangelijos pabaigoje; o kai kuriuose prikergiamas prie Luko evangelijos. Šitai atsitiko greičiausiai dēl to, kad pirmieji kirkščionys, žinant ano meto papročių griežtumą, bevelydavo šį pasakojimą viešai neskaityti. Mat, bijojo, kad tikintieji neperdētų Dievo gailestingumo ir nenuvertintų nuodēmēs baisumo. Tokiu būdu ilgainiui kodeksuose ir įsibrovē minētieji išleidimai ar teksto perkēlimai.

[1-2]Naktį Jēzus, kaip jam buvo įprasta, praleido ant Alyvų kalno. Tačiau anksti rytą jis vēl grįžo į miestą, įējo į šventyklą ir čia, atsisēdęs, mokē.

[3-5]Žydai vis dar ieškojo progos, kaip galētų Jēzų apkaltinti ir nužudyti. Proga atsirado. Jie nutvērē vieną moterį, nusikalstant svetimoteryste. Už tokį nusikaltimą Įstatymas reikalavo mirties bausmēs /Kun 20,10; AtĮ 22,22/. Taigi jie atsitempē nusikaltēlę į šventyklą, atvedē pas Jēzų ir pastatē visų akivaizdoje. Tada klausē Jēzų, ką jis manąs, kaip reikētų pasielgti su šia moterimi? Klausimas buvo vylingas. Jei atsakytų, jog reikia elgtis, kaip Įstatymas įsako, jį kaltintų žiaurumu; o jei lieptų paleisti, jį apkaltintų nusižengimu Įstatymui.

akmenimis. Ką gi tu sakai?» [6]O jie tai sakė, spęsdami jam pinkles, kad
turėtų kuo apkaltinti jį. Jėzus gi, pasilenkęs, rašė pirštu žemėje. [7]O
jiems nesiliaujant jį klausti, jis atsitiesė ir prabilo į juos: « Kas iš jūsų
be nuodėmės, tesviedžia pirmas į ją akmenį.» [8]Ir vėl ,pasilenkęs, rašė
žemėje. [9]O jie, išgirdę, pasišalino vienas po kito, pradedant nuo vyres-
niųjų iki pačiam paskutiniam, ir pasiliko vien Jėzus ir moteriškė be-
stovinti viduryje. [10]Jėzus gi, atsitiesęs, tarė jai: « Moteriške, kur yra jie?
Niekas tavęs nepasmerkė? [11]O ji tarė: « Niekas, Viešpatie ». Jėzus gi jai
pasakė: « Nė aš nepasmerkiu tavęs. Eik ir nuo dabar daugiau jau ne-
benusidėk.»

5. Toliau moko šventykloje

[12]Taigi Jėzus vėl kalbėjo jiems, sakydamas: « Aš esu pasaulio šviesa.
Kas seka mane, nevaikščios tamsybėse, bet turės gyvenimo šviesą.»
[13]Tuomet fariziejai jam tarė: « Tu apie save patį liudiji, — tavo liudiji-
mas nėra tikras.» [14]Jėzus atsakė ir jiems tarė: «Net jei ir apie save patį
liudyčiau, mano liudijimas yra tikras, nes aš žinau, iš kur atėjau ir
kur einu; o jūs nežinote, nei iš kur aš ateinu, nei kur einu. [15]Jūs teisiate
pagal kūną, aš neteisiu nė vieno. [16]O jei ir teisiu, mano sprendimas yra
tikras, nes nesu vienas, bet esu aš ir mane siuntęs Tėvas. [17]O juk ir jūsų
Įstatyme yra parašyra, kad dviejų žmonių liudijimas yra tikras. [18]Esu

[6-8]Jēzus žinojo žydų klastą. Todēl delsē atsiliepti. Tik kai žydai primygtinai klausē, atsitiesęs ir žvelgdamas į kaltintojus, jis tarē: « Kas iš jūsų be nuodēmēs, tas pirmas tesviedžia į šią moterį akmenį! » Po to, pasilenkęs, vēl ēmē rašyti kažką pirštu žemēje. Ką Jēzus rašē? Daug kas spēja, kad jis rašē kaltintojų nuodēmes. Tai būtų priežastis, kodēl kaltintojai netikētai vienas po kito pasišalino, palikdami moterį vieną su Kristumi. Mat, jie bijojo, kad Jēzus nepradētų viešai jiems prikišti jų nuodēmes, kurių neabejotinai turējo

[10-11]Visiems išsiskirsčius, Jēzus prabilo į moteriškę, pabrēždamas, jog, jei žydai jos nepasmerkē, tai nē jis nepasmerkia; tačiau ją įspēja, kad toliau nebenusidētų. Vadinasi, Jēzus smerkia nuodēmę, bet pasigaili nusidējēlēs, su viltimi, kad ji daugiau nebenusidēsianti.

[12]Palapinių šventēs eigoje šventykloje, moterų prieangyje, būdavo uždegami stiprūs žiburiai, taip kad šviesa visame mieste buvo matoma. Jēzus, kalbēdamas į minią ir rodydamas į šviesoje skendinčią šventyklą, pareiškē, jog jis yra tikroji pasaulio šviesa: jis šviečia dieviškos tiesos spinduliais kelią į išganymą /Iz 9,1; 42,6; 49,6:, Mt 4,16; Lk 2,32; Jon 1,4-9; 3,19; 12,46/. Lygindamas save pasaulio šviesai, Jēzus tuo pačiu prisistatē esąs Mesijas. Juk pranašai ateisimą Mesiją pristatē bei nurodē kaip šviesą.

[13]Žydai suprato, kad Jēzus save pristato kaip Mesiją. Tačiau jie atmeta, kad jis galįs būti Mesijas. Mat, jis liudija apie save, o pagal Įstatymą toks liudijimas nebuvo laikomas galiojančiu. Nes Įstatymas galiojančiu laikydavo tik dviejų liudininkų patvirtintą teigimą /Plg Jon 5,31/.

[14-18]Jēzus atsako žydams ir pabrēžia, jog, net jei jis vienas apie save liudytų, jo liudijimas būtų tikras, nes jis yra atējęs iš dangaus: yra Dievo Siųstasis, o tuo pačiu Tikrasis /Jon 7,28/; yra pati tiesa /Jon 14,6/; todēl kiekvienas jo liudijimas yra tikras. Žmonių sprendimo tikrumui patvirtinti reikalingi du liudininkai, kadangi jie sprendžia pagal kūną, t.y. pagal išorę, o jis yra tas, kuris mato žmogaus vidų, kuris skaito kiekvieno mintis ir regi kiekvieno pačias giliausias sielos gelmes. Jēzus toliau pabrēžia, jog jis neatējo teisti ar smerkti, bet veikiau gelbēti ir pasigailēti. Bet jei jis ir teistų ką nors, tai jo sprendimas visada yra tikras, nes jis nēra vienas, o visada yra su Tēvu, kuris patvirtina kiekvieną jo sprendimą. O juk dviejų liudininkų sutartinas paliudijimas Įstatymo yra laikomas galiojančiu bei tikru /AtĮ 17,6; Sk 35,30/.

aš, kuris liudiju apie save, ir apie mane liudija Tėvas, kuris mane siuntė.»
19Taigi jam sakė: « Kur yra tavo Tėvas?» Jėzus atsakė: « Jūs nepažįstate nei manęs, nei mano Tėvo. Jei pažintumėte mane, pažintumėte ir mano Tėvą.» 20Šiuos žodžius jis pasakė, mokydamas šventykloje, iždo kambaryje. Ir niekas jo nesuėmė, nes jo valanda dar nebuvo atėjusi.
21Taigi vėl jis jiems kalbėjo: « Aš ateinu, ir jūs ieškosite manęs, ir mirsite savo nuodėmėje. Kur aš einu, jūs negalite nueiti.» 22Tuomet žydai kalbėjo: « Nejaugi jis nusižudytų, kad sako: — Kur aš einu, jūs negalite nueiti? —» 23Ir jis jiems sakė: « Jūs esate iš čia-žemai, aš esu iš ten aukštai. Jūs esate iš šio pasaulio, aš nesu iš šio pasaulio. 24Sakau tad jums, jog mirsite savo nuodėmėse. Mat, jei neįtikėsite, kad Aš Esu, jūs mirsite savo nuodėmėse.» 25Taigi jie jam sakė «Kas tu esi? » Jėzus jiems tarė: « Kaip tik tas, ką jums ir sakau!» 26Turiu daug apie jus kalbėti ir smerkti. Bet, kuris mane siuntė, yra tiesakalbis, ir aš kalbu į pasaulį ką iš jo girdėjau.» 27Jie nesuprato, kad jis Tėvą jiems nusakė. 28Taigi Jėzus tarė: « Kai būsite pakėlę Žmogaus Sūnų aukštyn, tada suprasite, kad Aš Esu, ir kad nieko nedarau iš savęs, bet, kaip Tėvas mane išmokė, taip aš kalbu. 29Ir, kuris mane siuntė, yra su manim. Jis nepaliko

---

19Žydai netiki, kad Jēzus būtų dieviškos kilmēs, būtų tikrai Dievo Sūnus. Jie ironizuoja ir klausia, kas būtų, ir kur rastųsi tas jo tēvas?

20Evangelistas pastebi, kad Jēzus viešai kalbējo šventykloje, būtent, iždo kambaryje, kuris radosi į kairę nuo moterų kiemo /Mk 12,41/, ir priduria, kad tuo tarpu niekas nedrįso prieš jį pakelti rankų, kadangi jo kančios metas dar nebuvo atējęs.

21Kalbēdamas kita proga, Jēzus pakartotinai priminē ir įspējo, jog, tiesa, turēsiąs mirti, bet, miręs, sugrįš pas Tēvą į dangų /Jon 7,31-36/. O ateis laikas, kai žydai šauksis Išgelbētojo, bet jo neras. Ir jie mirs, bet, mirę, nenueis į ten, kur jis yra beeinąs, būtent, į dangų. Jie mirs savo nuodēmēse, ir atsidurs ten, kur bus verksmo ir dantų griežimo.

22Į Jēzaus įspējimą žydai atsako dar su brutalesne ironija ir panieka. Jie puoselēja mintį: o gal jis ketinąs nusižudyti? Jie jam šio mielai linki, nors tai buvo laikoma labiausiai pasibiaurētinu nusikaltimu.

23-24Ir vis dēl to Jēzus primygtinai teigia, jog jis nēra iš šios žemēs, bet iš dangaus: jis tikrai yra Dievas, ir todēl, jei žydai neįtikēs ir jo nepriims kaip Išganytojo, jie neturēs išganymo; jie mirs savo nuodēmēse ir užsitrauks amžiną pasmerkimą. Pabrēždamas žodžius: « Aš Esu » —, Jēzus pristato save kaip Dievą, kuris apsireiškē Mozei, tardamas: « Aš esu, kurs esu» /Iš 3,14; AgĮ 32,39; Iz 43,10; Jon 4,26/. Kaip Tēvas žodžiais — Aš esu, kurs esu pristatē save Mozei, taip ir Jēzus pristato save žydams: « Aš Esu ». Vadinasi, Jēzus stato save lygiomis su Tēvu.

25Šios eilutēs tekstas dvejopai aiškinamas. Vieni verčia: « Kam aš dar ir kalbu jums? » Išeitų, jog Jēzus laiko, kad kalba su žydais yra bergždžias dalykas. Tačiau esame linkę manyti, kad teisingiau yra versti: « Aš esu kaip tik tas, ką jums sakau ». Mat, žydai klausē, kas jis esąs, o Jēzus į klausimą atsakē, kad esąs tikrai tas, kaip jis save kitais atvejais ir šį kartą jiems pristatē, būtent, Mesijas, Dievo Sūnus, Išganytojas /Jon 5,17; 7,16; 8,16s/.

26Jēzus randa neprasminga ginčytis su žydais, nors dar daug ką turētų jiems prikišti. Tēvas nori, kad jis skelbtų išganymo Naujieną ne tik žydams, bet visam pasauliui. Todēl jis kalba į visus. O jo skelbiamas mokslas yra tikras, nes dieviškas, ir kaip toks neša išganymą jį priimantiems, o pasmerkimą atmetantiems /Jon 12,48s; 16,8-11/.

27-29Jēzus supranta, kad žydai nesuvokia jo kalbos, kad jie nesupranta, jog jis turi mintyje dangiškąjį Tēvą, ir pristato save kaip dieviškąjį Sūnų. Todēl toliau aiškina ir nurodo bei įspēja, jog jie, tiesa, vēliau tai suprasią, bet bus jau pervēlu, jog jis tikrai esąs amžnojo Tēvo Sūnus ir veikia vi-

manęs vieno, nes aš visuomet darau, kas jam patinka.» 30 Jam tai kalbant,
daugelis įtikėjo į jį.
31 Taigi Jėzus sakė žydams, kurie į jį buvo įtikėję: «Jei jūs pasilie-
kate mano žodyje, jūs tikrai esate mano mokiniai; 32 ir jūs pažinsite
tiesą, ir tiesa jus išlaisvins.» 33 Jie jam atsakė: «Abraomo palikuonys
esame, ir niekada niekam nevergavome! Kaipgi tu sakai: — Jūs tapsite
laisvi?» 34 Atsakė jiems Jėzus: «Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, jog
kiekvienas, kuris daro nuodėmę, yra nuodėmės vergas. 35 O vergas nepa-
silieka namuose amžinai; sūnus pasilieka amžinai. 36 Taigi, jei Sūnus
jus išlaisvins, būsite tikrai laisvi. 37 Žinau, kad esate Abraomo palikuo-
nys. Bet jūs ieškote mane užmušti, nes mano žodis neprigyja jumyse.
38 Aš kalbu, ką mačiau pas Tėvą, tad ir jūs darote, ką iš tėvo girdėjote.»
39 Jie atsakė ir jam tarė: «Mūsų tėvas yra Abraomas.» Jėzus jiems taria:
«Jei Abraomo vaikai esate, turėtumėte daryti Abraomo darbus.» 40 O
dabar ieškote užmušti mane, kuris jums kalbėjau tiesą, girdėtą iš Tėvo.

---

sada vienybėje su Tėvu. Daro aliuziją į mirtį ant kryžiaus /Jon 3,14; 12,32/. Jo mirtis ant kryžiaus daug kam atvers akis, daug ką įtikins, kad jis tikrai yra Dievo Sūnus /Mk 15,39/; bet tų, kurie jį atmes ir pasmerks šiai mirčiai, laukia pražuvimas /Jon 19,37; Mt 27,45/. Senam Testamente žodžiais — «Suprasite, jog Aš Esu» — Dievas per pranašus nurodydavo, jog tauta patirs jo baudžiančią ranką, nes jis jiems pasirodys kaip Teisėjas, kad pasmerktų ir nubaustų nusikaltusią bei neištikimą savo tautą /Iš 10,2; Ez 6,7/.

30 Nors žydų vyresnieji priešinosi Jėzui, bet iš minios daugelis įtikėjo į jį.

31 Taigi Jėzus kreipiasi į tuos, kurie buvo įtikėję į jį, ir juos įspėja, kad jie taps tikrais jo mokiniais tik, jei jų tikėjimas bus gilus ir pastovus; ir jei Evangelija taps jų būties dalis /Jon 6,56; 15,4, Jon 2,6.24/.

32 Savo sekėjams Jėzus žada išlaisvinimą. Kadangi jis yra tiesa, tai kiekvienas, kuris tiki į jį, yra išlaisvinamas nuo pavojaus suklysti, nuo galimybės atsidurti netiesoje; o tuo pačiu yra išlaisvinamas iš velnio vergijos, kuris yra melo tėvas bei autorius. Kartą gi išlaisvintas iš velnio, tuo pačiu išlaisvinamas ir iš nuodėmės, nes velnias yra ne tik melo, bet kiekvienos nuodėmės tėvas bei priežastis. Kas yra laisvas nuo nuodėmės, nepriklauso nuo velnio ir vykdo tiesą, tas, ir tik tas, yra pilnai laisvas nuo dvasinės vergystės ir gali laisvai atsiduoti Dievui, kad su juo viešpatautų.

33 Nors Jėzus kalbėjo į tikinčiuosius, bet jo klausėsi ir tie, kurie jam buvo priešingi. Šieji tuojau pareiškė, jog jie nesą reikalingi jokio išlaisvinimo, nes būdami Abraomo ainiai, visada priklausė Dievui ir niekada niekam nevergavo.

34 Jiems atsako Jėzus, pabrėždamas, jog vien priklausymas prie Abraomo palikuonių dar neišlaisvina žmogaus, būtent, nepadaro jo laisvo nuo nuodėmės. O kas iš jų drįstų teigti, jog yra be nuodėmės? Nuodėmė gi bei pasilikimas joje yra tikroji vergystė. Nusidėjėlis yra ir savęs ir velnio vergas /Prad 21,10; Jer 2,14; Gal 5,30/.

35-36 Abraomas neišlaisvino pilnai nė vieno. Mat, patriarchai ir visi S.T. Dievo vyrai buvo tik tarnai, o tarnai pono namuose nėra amžini: yra laikini. Kas kita su Jėzumi. Jis yra ne tarnas, o Sūnus Tėvo namuose, todėl šeimininkas, turįs visas galias. Taigi jis gali pilnai ir visam išlaisvinti kiekvieną.

37-40 Jėzus pripažįsta, jog kūnu, tiesa, jie yra Abraomo ainiai, bet ne dvasia. Jie nesielgia, kaip Abraomo vaikai turėtų elgtis. Todėl dvasiniai jie yra ne Abraomo, o veikiau velnio vaikai. Mat, jie siekia jį nužudyti, o juk tai yra velnio darbas. Juoba, kad jie kėsinasi ne prieš paprastą žmogų, o prieš Dievo Sūnų.

To Abraomas nedarė. [41]Jūs darote jūsų tėvo darbus!» Jie sakė jam: « Mes
nesame gimę iš paleistuvystės! Mes vieną teturime Tėvą-Dievą.» [42]Tarė
jiems Jėzus: « Jei Dievas būtų jūsų Tėvas, juk mylėtumėte mane, nes aš
iš Dievo išėjau ir čionai atsiradau. Juk aš ne iš savęs atėjau, bet jis
mane atsiuntė. [43]Kodėl gi nesuprantate mano kalbos? Todėl, kad nepajė-
giate klausytis mano žodžių. [44]Jūs esate iš velnio, jūsų tėvo, ir bevelijate
daryti tai, ko nori jūsų tėvas. Anasai nuo pradžios buvo žmogžudys
ir nepasiliko tiesoje, nes jame nėra tiesos. Kai sako melą, jis šneka sava
kalba, nes yra melagis ir melo tėvas. [45]O kadangi aš sakau tiesą, jūs
man netikite. [46]Kas iš jūsų gali kaltinti mane nuodėme? Jei sakau tiesą,
kodėl man netikite? [47]Kas yra iš Dievo, klauso Dievo žodžių. Jūs todėl
neklausote, kad nesate iš Dievo.

[48]Žydai atsakė ir jam tarė: « Argi mes ne gerai sakome, kad tu esi
samaritonas ir velnio apsėstas?» [49]Jėzus atsakė: « Aš nesu velnio apsė-
stas, bet teikiu garbę savo Tėvui, ir jūs niekinate mane. [50]O aš neieškau
savo garbės: yra, kas ieško ir teisia. [51]Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums,

---

[41]Žydai su pasipiktinimu atmeta Kristaus tvirtinimą, kad jie esą velnio vaikai. Jie su pasididžiavimu teigia, jog yra Dievo vaikai, nes yra išrinktosios tautos nariai, kurī, jų tvirtinimu, buvo ir yra ištikima Dievui. Žodis paleistuvystē S.T. knygose vartojama pažymēti ištikimybei ar neištikimybei tautos santykiuose su Dievu /Oz 1,2; Mt 12,39 ir k./.

[42]Jēzus atmeta žydų užtikrinimą, kad jie yra Dievo vaikai, pastebēdamas, jog, jei jie tikrai būtų Dievo vaikai, tai neabejotinai jį priimtų ir mylētų, nes jis yra Dievo Sūnus.

[43]Jēzus prikiša žydams, jog jie nesupranta jo kalbos, kadangi, dēl piktos valios ir įvairių prietarų, nenori priimti jo mokslo.

[44-46]Jēzus pakartotinai prikiša žydams, kad jie yra velnio vaikai, nes daro tai, kas patinka velniui. Jis moko tiesą, o jie jį atmeta. Jis neša išganymą, o jie jo nekenčia ir rengiasi nužudyti. O juk visa tai yra velnio darbas. Velnias nuo pat pradžios neša mirtį. Jis atnešē į pasaulį nuodēmę, o su nuodēme — mirtį /Prad 3,1-20; Išm 1,13; 2,24; Rom 5,12; 1 Jon 3,8-12/. Velnias yra taip pat melagis ir suvedžiotojas. Jame nēra nē kiek tiesos. Jei Dievas yra tiesos versmē, tai velnias yra melo šaltinis /Prad 3,1-5/. Iš čia darosi aišku, kodēl žydai atmeta Kristų. Mat, jis skelbia tiesą, o jie bevelija rinktis melą, kadangi laikosi ne Dievo, o velnio. Kaip gi kitaip būtų galima paaiškinti žydų nusistatymą prieš Kristų Juk jis skelbia tiesą, daro gera, ir niekas negali jam nieko prikišti ar kuo nors jį kaltinti! Iš kur tad ana neapykanta? Aišku, iš velnio. Velnias visada veikia prieš Dievą. Jis veikia ir prieš Kristų, suvedžiodamas ir nustatydamas prieš jį žydus.

[48]Nepajēgdami rimtais argumentais priešintis Jēzui bei atmesti jo mokymą, sinedristai ēmē pulti ir niekinti jį asmeniškais užgauliojimais, vadindami samaritonu ir velnio apsēstu. Pavadinti žydą samaritonu, reiškē jį įžeisti, kaip tik galima; reiškē jį laikyti niekšu /Jon 18,37/. O laikyti ką nors velnio apsēstu, reiškē jį lyginti pamišēliui /Jon 4,9; 7,20/. Kristus prikišo žydams, kad jie yra velnio vaikai, tai žydai savo ruožtu jį laiko velnio apsēstu.

[49]Jēzus atmeta žydų užgaulingą teigimą, neva esąs velnio apsēstas, nurodydamas tokio teigimo nelogiškumą. Mat, jis visada ir visur vykdo Tēvo valią. Taigi kaip ir kur sinedristai galētų matyti jame velnio apraišką? Nei jo mokymas, nei jo darbai rodo, kad jis ką nors bendra turētų su velniu. Todēl žydai be jokio pagrindo jį įžeidinēja ir šmeižia.

[50-51]Jēzus dar pastebi, kad dēl puolimų ir užgauliojimų jis nesijaudina, nes nesiekia žemiškos garbēs bei įvertinimo. Bet įspēja, kad žydai neturētų užmiršti, jog jo garbe rūpinasi dangiškasis Tēvas, ir jis nepaliks nenubaudęs tų, kurie jo Sūnų šmeižia ir niekina. Iš kitos pusēs Tēvas neužmirš atlyginti tų, kurie į jį tiki ir jo laikosi.

kas tik laikytų mano žodį, neregės mirties per amžius.» [52]Tuomet žydai jam sakė: « Dabar mes žinome, kad esi velnio apsėstas. Abraomas mirė ir pranašai, tu gi sakai: — Kas tik laikytų mano žodį, nepatirs mirties per amžius. — [53]Argi tu esi didesnis už mūsų tėvą Abraomą, kuris mirė? Mirė ir pranašai. Kuo tu dediesi?» [54]Jėzus atsakė: « Jei aš pats save garbinčiau, mano garbė yra niekai. Yra mano Tėvas, kuris mane šlovina, apie kurį jūs sakote: — Jis yra mūsų Dievas! — [55]Ir jūs jo nepažįstate, aš gi jį pažįstu. Ir jei sakyčiau, kad jo nepažįstu, būčiau melagis, — jums panašus. Bet aš jį pažįstu ir laikau jo žodį. [56]Jūsų tėvas Abraomas džiūgavo, kad išvysiąs manąją dieną; ir išvydo ir džiaugėsi.» [57]Tuomet žydai jam tarė: « Dar neturi penkiasdešimt metų, ir esi matęs Abraomą?» [58]Jėzus jiems sakė: « Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, pirma, negu Abraomas gimė, Aš Esu.» [59]Taigi griebė akmenis, kad sviestų į jį O Jėzus pasislėpė ir išėjo iš šventyklos.

6. Aklojo pagydymas

9. [1]Ir praeidamas pamatė žmogų, aklą nuo gimimo. [2]Ir jo mokiniai jį klausė, sakydami: « Rabi, kas nusidėjo, kad šitas gimė aklas? — Jis

---

[52-53]Žydai užsispyrę teigia, kad Jēzus tikrai yra pamišęs, nes kalbąs nesąmones. Būtent jis žada nemirtingumą savo sekėjams. Bet juk tai nesąmonē! Mirē patriarcha· ir pranašai, o jis dedasi galįs laiduoti nemirtingumą! Vadinasi, jis stato save virš pranašų ir net virš Abraomo, kuris mirē! Kuo tad jis save laiko? Statyti save aukščiau pranašų ir Abraomo, jų manymu, galējo tik pamišēlis. Tokiu taigi jie laikē Jēzų.

[54-56]Jēzus turējo mintyje dvasinį, o ne fizinį nemirtingumą. Savo sekējams jis žadējo amžiną gyvenimą danguje. Jis teigē, kad tikintieji į jį neregēs mirties, kas reiškia nepatirs pasmerkimo pragaran, o tai juk yra antroji ir tikroji mirtis. Taigi, atsakydamas žydams, Jēzus galējo duoti šitą paaiškinimą ir taip juos nutildyti. Bet jis bevelijo pozityviai atsakyti, nurodydamas, jog jis tikrai yra didesnis už Abraomą. Todēl ne jis, o verčiau žydai yra paiki. Jie juk nepajēgia suprasti, kad jis yra Dievo Sūnus. Mat, tas, kurį žydai laiko savo Dievu, yra jo Tēvas. Ir kaip tik Tēvas jį šlovina, rodydamas jo dieviškumą ženklais ir stebuklais. Žydai yra ne tik paiki, bet ir akli. Mat, jie jį vertina pagal save. Būdami veidmainiai ir melagiai, garbētroškos ir apgavikai, jie ir jį laiko suvedžiotoju. Bet jis toks nēra. Jis nesiekia garbēs, ir yra tiesus kalboje ir veiksmuose, nors tai jį stato pavojun. Jis teigia esąs Dievo Sūnus, nes toks tikrai yra. Pats Abraomas jį tokiu pripažįsta. Abraomas džiaugēsi, kai Dievas pažadējo iš jo palikuonių iškildinti Mesiją; o dabar, matydamas jį jau atējusį, netveria iš džiaugsmo.

[57-58]Žydai tačiau atsisako tikēti. Jie ironizuoja Jēzaus pasakymą apie Abraomą. Jie su pasityčiojimu jam prikiša, kaip jis, neturēdamas dar nē penkiasdešimt metų, sakosi regējęs Abraomą, kuris gyveno maždaug prieš porą tūkstančių metų! Juk tai absurdiška. Taip, žydams atrodē absurdiška, kadangi jie netikējo Jēzų esant Dievą. Bet tikrumoje tai buvo ne absurdas, o tiesa, nes jis yra Dievas, kuris visada yra; kuris save vadina: « Esu, kurs Esu ».

[59]Supratę pagaliau, kad Jēzus save laiko Dievu, žydai tai palaikē piktžodžiavimu, o toks nusikaltimas galējo būti baudžiamas mirtimi: užmušant akmenimis /Kun 24,16/. Todēl nieko nelaukdami jie griebēsi akmenų, kad jį užmuštų. Bet kolei jie susirado akmenų. Jēzus pasislēpē ir pasišalino iš šventyklos.

9. [1] Evangelistas nuostabiai gražiai aprašo neregio išgydymą. Pasakojimas yra ·paprastas ir naturalus, smulkmeniškas ir gyvas, spalvingas ir vaizdus. Iš jo trykšta Jēzaus gerumas, o žydų paikumas; išgydytojo tie-

ar jo gimdytojai?» [3]Jėzus atsakė: «Nei šitas nusidėjo, nei jo gimdytojai,
bet, kad jame pasirodytų Dievo darbai. [4]Mes turime daryti darbus to,
kuris mane siuntė, kol yra diena. Ateina naktis, kada niekas negalės
veikti. [5]Kol esu pasaulyje, esu pasaulio šviesa.» [6]Tai pasakes, spiovė
žemėn, iš seilių padarė purvo, ir purvą užtepė jam ant akių [7]ir jam tarė:
«Eik, nusiplauk Siloės, išvertus — Siųstasis, tvenkinyje.» Taigi nuėjo

---

sumas ir fariziejų aklumas. Prie šventyklos sēdēdavo elgetų. Jų tarpe buvo visokias negalias turinčių nelaimingųjų /ApD 3,2/. Praeidamas, Jēzus pametē vieną neregį: aklą nuo pat gimimo. Šią aplinkybę evangelistas pabrēžia, kad iškeltų išgydymo stebuklingumą. Mat, medicina yra pajēgi daugeliu atvejų grąžinti regējimą, kurie dēl vienos ar kitos priežasties buvo apakę; bet vargiai pagydo, kai kas yra gimęs aklas.

[2]Apaštalai atkreipē Jēzaus dēmesį į neregį. Jie klausē, kas turi kaltę, kad šisai gimē neregis: jis pats ar jo tēvai? Žydai tikējo, kad kiekviena negalia turi savo priežastį kokioje nors kaltēje. Nēra abejonēs, kad pasaulyje esančio blogio šaknys siekia nuodēmę: iš jos kyla. Pats Jēzus buvo įspējęs paralitiką, kai jį pagydē, kad saugotųsi nuodēmių, nes jos galinčios užtraukti jam dar didesnių nelaimių /Jon 5,14/. S.T. dažnai teigiama, kad vaikai neretai kenčia dēl tēvų nusikaltimų /Iš 20,5; Jer 31,29; Ez 18,2-4/.

[3]Atsakydamas apaštalams, Jēzus nurodo, jog ligų ir kitokių nelaimių bei kančių priežastis nēra asmeninē ar paveldēta kaltē. Jis pabrēžia, jog ir šiuo atveju, kad šis yra gimęs aklas, nēra kaltas nei jis, nei jo gimdytojai. Ir priduria, jog žemiškos nelaimēs kartais įeina į bendrą Dievo Apvaizdos planą, siekiant žmonēms išganymo. O šiuo atveju aklojo liga davē Jēzui progą parodyti savo dieviška galią, kad tuo palenktų žmones įtikēti į jį.

[4]Jēzus pabrēžia, jog žemēs gyvenimo eigoje visi privalome daryti gera, vykdant dangiškojo Tēvo valią, kaip ją jis apreiškia ir skelbia savo Evangelijoje. Gyvenimas ir mirtis yra tartum diena ir naktis. Kol yra diena, t.y. kol gyvename žemēje, turime veikti ir užsipelnyti dangaus gyvenimą. O, mirę, jau negalēsime veikti, laimēdami amžinos vertēs nuopelnų, kad gautume amžiną atlyginimą.

[5]Ką ir kaip turime veikti, kad pelnytume dangų? Šitai turime mokytis iš Jēzaus, nes jis yra išganymo šviesa; jis šviečia kelią į išganymą nuodēmingo pasaulio tamsybēse /Jon 1,6; 8,12/. Jei mūsų gyvenimas yra diena, tai todēl, kad Jēzus yra pasaulio šviesa.

[6]Kad Jēzus tikrai yra pasaulio šviesa, tai jis simboliškai įrodo, grąžindamas aklajam regējimą. Tiesa, fizinis regējimas yra tik antraeilē Dievo dovana. Daug didesnē malonē, kai kas regi dvasiniai, nes dvasinē šviesa laiduoja Dievo regējimą. Jēzus yra pasaulio šviesa pačia tobuliausia prasme: jis teikia ir fizinę ir dvasinę šviesą. Jēzus galējo vien savo ištartu žodžiu grąžinti aklajam regējimą. Bet šia proga jis panaudoja žemiško gydymo būdą. Iš seilių padarytu purvu patepa neregio akis ir liepia, nuējus, nusiplauti Siloēs tvenkinyje. Šiuo Jēzus norējo parodyti, kad dieviškos malonēs paprastai yra teikiamos žemiškais kanalais, išorinēmis Sakramentų teikimo apeigomis. Pastebētina, kad anais laikais seilēs ir purvas būdavo naudojama akių gydymui. Tai nereiškia, kad Jēzus būtų norējęs nuslēpti antgamtinį pagydymo faktą. Pagydymo antgamtiškumą pabrēžia ir evangelistas, nurodydamas, jog pagydytasis buvo aklas iš prigimties, ir pats pagydytasis, ir net pats žydai.

[7]Siloēs tvenkinys radosi šalia miesto, kur susilieja Teropeono ir Kedrono slēniai. Šis tvenkinys gaudavo vandenį iš Gihono šaltinio /4 Kar 20,20/. Vardas Siloah-ebr. salah-siųsti-Siųstasis. Evangelistas, paaiškindamas tvenkinio vardą, duoda suprasti, jog Siloēs tvenkinys simbolizavo Jēzų. Juk jis yra Dievo Siųstasis, kad teiktų žmonēms «gyvojo vandens» /Jon 3,17.34/.

ir nusiplovė, ir parėjo regįs. [8]Tuomet kaimynai ir tie, kurie anksčiau jį buvo matę elgetaujant, sakė: « Ar tai jis yra, kuris sėdėdavęs ir elgetaudavęs?» [9]Vieni sakė: « Tai jis. » Kiti kalbėjo: « Ne. Tai tik į jį panašus. » Anas tarė: « Aš esu.» [10]Tada jam sakė: « Kaipgi atsivėrė tau akys?» [11]Anas atsakė: « Žmogus, vadinamas Jėzus, padarė purvo, patepė mano akis ir man pasakė: — Eik į Siloę ir nusiplauk! — Nuėjęs tad ir nusiplovęs, praregėjau" — [12]Ir jie sakė jam: « Kur jis? » — « Nežinau », atsako jis.

[13]Jį, buvusį aklą, jie nuveda pas fariziejus. [14]O buvo subatos diena, kai Jėzus padarė purvo ir atvėrė jo akis. [15]Vėl tad klausė jį ir fariziejai, kaip praregėjęs. Jis gi jiems sakė: « Uždėjo man ant akių purvo, ir aš nusiploviau, ir regiu.» [16]Taigi kai kurie iš fariziejų sakė: « Šitas žmogus nėra iš Dievo, nes nelaiko subatos. » O kiti kalbėjo: « Kaip gali žmogus nusidėjėlis daryti tokius ženklus?» Ir buvo tarp jų nesutarimas. [17]Tada vėl taria aklajam: « Ką tu sakai apie jį? Juk jis atvėrė tavo akis!» O jis tarė: « Jis yra pranašas.»

[18]Taigi žydai netikėjo, kad jis būtų buvęs aklas ir praregėjęs, kol pasišaukė jo, praregėjusiojo, tėvus [19]ir juos paklausė, tardami: « Ar šitas yra jūsų sūnus, kurį sakote gimus aklą? Kaip tad jis dabar regi?» [20]Tada jo tėvai atsakė ir tarė: « Žinome, kad jis yra mūsų sūnus, ir kad gimęs aklas. [21]O kaip dabar regi, mes nežinome, nei kas atvėrė jo akis, mes

---

[8] Aklasis buvo žinomas. Daug kas jį buvo matę ir pažinę, kai sēdēdavo elgetaudamas prie šventyklos. Taigi,, kai jis, sugrįžęs nuo Siloēs, vaikštinējo ir buvo pasveikęs, atkreipē į save dēmesį. Minioje atsirado kalbos ir net ginčai, ar tai tikrai jis yra anas aklasis elgeta? Kaip tad jis dabar vaikščioja sveikas?

[9-12]Sinedristai tuojau praveda pirmąjį apklausinējimą. Jie pasišaukia pagydytąjį. O šitas patvirtina, kad tikrai jis yra anas buvęs aklas elgeta, ir papasakoja, kaip jis pagijo, ir kad jį pagydē Jēzus. Į klausimą, kur esąs Jēzus, jis atsakē, nežinąs.

[13-17]Įvykiu susidomējo ir fariziejai. Jie tuojau atkreipia dēmesį, kad pagydymas įvykęs subatoje, ir kad Jēzus patepęs aklojo akis iš seilių padarytu purvu, o taip pat liepęs jam nueiti į Siloēs tvenkinį ir nusiplauti. Šiame jie įžiūrējo subatos laužymą. Pasišaukę tad pagydytąjį, vēl ēmē jį tardyti. Kai kurie jų teigē, kad Jēzus negalįs būti iš Dievo, o verčiau yra nusidējēlis, nes laužo subatos šventimo įsakymą. Kiti tačiau reiškē abejojimą. Juk Jēzus padarē stebuklą. Argi nusidējēlis galētų daryti tokius ženklus? Taigi jie nesutarē tarpe savęs. Tuomet klausē pagydytajį, ką jis manąs apie Jēzų? Jis nedvejodamas pareiškē, jog Jēzus tikrai yra pranašas.

[18-19]Žydų vyresnieji nenorējo tikēti, kad tariamasis pagydytasis tikrai esąs anas buvęs aklas elgeta. Todēl pasišaukē jo tēvus, kad šie paliudytų, jog jis tikrai esąs jų sūnus ir tikrai nuo gimimo buvęs aklas. Jie taip pat teiravosi, gavę teigiamą atsakymą, kokiu būdu dabar jis regi?

[20-21]Aklojo tēvai, paprasti žmonēs, bet apdairūs, atsargiai kalba su fariziejais. Jie žinojo, kad yra pavojinga prisipažinti esą sekējai Jēzaus. Mat, sinedristai buvo nutarę išmesti iš sinagogos tuos, kurie viešai išpažintų Jēzų esant Mesiją. Taigi jie patvirtina, kad pagydytasis yra jų sūnus, ir kad jis gimē aklas, bet atsisako ką nors sakyti, kaip jis yra pagijęs. Šiuo reikalu galįs duoti paaiškinimų pats pagydytasis, nes jis yra subrendęs ir galįs kalbēti pats už save. Žydai naudojo savos rūšies ekskomuniką. Ją įvairiai taikydavo. Už mažesnius nusikaltimus būdavo ekskomunikuojama savaitei; o už didesnius prasižengimus ekskomunika galēdavo tęstis keletą mēnesių; kai kada ekskomunika galējo būti neribota ir dar palydima kitų bausmių, jei nusikaltimas būdavo labai didelis /Lk 6,22; Jon 12,42; 16,2; Mt 11,25/.

nežinome. Klauskite jį. Jis yra metuose. Tekalba pats apie save.» [22]Šitai sakė jo tėvai, nes bijojo žydų. Mat, žydai jau buvo susitarę, kad, jei kas išpažintų jį esant Kristų, būtų išskirtas iš sinagogos. [23]Todėl jo gimdytojai pasakė: « Jis yra metuose. Klauskite jį patį.»

[24]Pasišaukė tad antrą kartą buvusį akląjį ir jam tarė: « Duok Dievui garbę! Mes žinome, kad šitas žmogus yra nusidėjėlis.» [25]Taigi anasai atsakė: « Ar jis nusidėjėlis, aš nežinau. Žinau viena: buvau aklas, dabar regiu.» [26]Tada vėl jam sakė: « Ką tau padarė? Kaip jis atvėrė tavo akis?» [27]Jis jiems atsakė: « Jau jums sakiau, ir neklausėte. Ką dar norite išgirsti? Gal ir jūs norite tapti jo mokiniais?» [28]Ir iškoliojo jį bei sakė: « Tu esi jo mokinys, mes gi esame Mozės mokiniai. [29]Žinome, kad Mozei Dievas kalbėjo, o iš kur šitas, mes nežinome.» [30]Žmogus atsakė ir jems tarė: « Šiame juk ir glūdi nuostabumas, kad jūs nežinote, iš kur jis, ir vis dėl to jis atvėrė mano akis! [31]Žinome, kad Dievas nusidėjėlių neišklauso, bet vien, jei tik kas yra dievobaimingas ir vykdo jo valią, to jis išklauso. [32]Nuo amžių negirdėta, kad kas būtų atvėręs aklo gimusio akis. [33]Jei šitas nebūtų iš Dievo, nebūtų galėjęs nieko padaryti.» [34]Jie atsakė ir jam tarė: « Tu visas nuodėmėse gimęs, ir tu mus mokai?!» Ir išmetė jį laukan.

[35]Jėzus išgirdo, kad jie išmetė jį laukan, ir sutikęs jį, tarė: « Tiki tu į Žmogaus Sūnų?» [36]Anas atsakė ir tarė: « Ir kas jis yra, Viešpatie, kad tikėčiau į jį?» [37]Jėzus jam sakė: « Esi jį ir matęs, ir, kuris su tavim kalba, tasai yra.» [38]Jis gi sušuko: « Tikiu, Viešpatie! » Ir sukniubo prieš jį. [39]Ir Jėzus kalbėjo: « Atėjau į šį pasaulį teismui, kad aklieji regėtų ir regintieji apaktų.» [40]Kai kurie iš fariziejų, kurie buvo su juo, tai girdėjo ir jam sakė: « Argi ir mes esame akli?» [41]Jėzus jiems tarė: « Jei būtumėte akli, neturėtumėte nuodėmės. O dabar sakote: « — Mes regime — », tai jūsų nuodėmė pasilieka.»

---

[24]Antrą kartą pasišaukę pagydytąjį, sinedristai jį apklausinējo po priesaika. Žodžiai — « Duok garbę Dievui » — buvo priesaikos formulē: ja buvo reikalaujama po priesaika pasakyti tiesą /Joz 7,19; 1 Kar 6,5/.

[25-34]Gyvas ir gražus dialogas tarp sinedristų ir pagydyto aklo. Neturēdami rimtų argumentų, žydai griebiasi koliojimo ir sankcijų. Jie primena, kad pagydytasis nesąs vertas su jais kalbētis, nes yra gimęs visas nuodēmēse. Jis juk gimē aklas, o tai, jų manymu, esąs įrodymas, jad jau gimē nubaustas už savo tēvų nuodēmes. — Išmetē laukan. — Neaišku, ar čia turima mintyje fizinis pašalinimas iš sinagogos, ar kalba eina apie oficialų išskyrimą iš žydų bendrijos, iš Sinagogos.

[35-38]Jēzus buvo painformuotas, kad pagydytasis yra nuo žydų nukentējęs. Todēl, jį sutikęs, panoro jam apsireikšti kaip Mesijas. Taigi paklausē jį: ar tikįs į Žmogaus Sūnų? Užklaustasis savo ruožtu klausē: o kas jis būtų? Nežinodamas, kas jis, kaip galētų tikēti į jį?! Tada Jēzus jam sako, jog jis jį ir yra matęs, ir pažįsta, nes jis yra, kuris dabar su juo kalba. Tai išgirdęs, pagydytasis išpažino savo tikējimą žodžiais ir išreiškē veiksmu, būtent, parpuolē kniūpsčias prieš Jēzų ir jį pagarbino.

[39]Jēzus pareiškia, jog jis atējo į pasaulį teismui, t.y. kad pačiu savo atējimu nulemtų žmonių likimą. Mat, žmonēs dvejopai į jį atsineša: tie, kurie dedasi žiną ir išmaną tikējimo dalykuose, būtent, fariziejai, tikrumoje atsineša į jį lyg būtų akli; o tie, kurie laikomi neišmanančiais, kaip ir šis pagydytasis neregis, regi ir tiki į jį.

[40-41]Fariziejai supranta, kad Jēzus juos skiria prie aklųjų. Taigi jį klausia: ar jis tikrai juos laikąs aklais? Jēzus neatsako tiesioginiai į klausimą, bet duoda suprasti, jog tikrai taip yra, ir įspēja, kad jų aklumas neturi pateisinimo, nes jie turi galimybę pažinti Mesiją, bet atsisako, nenori jį pažinti; todēl yra kalti ir neturi pateisinimo.

7. Gerasis Ganytojas

10. [1]Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums: kas neina į avių kiemą pro
vartus, bet įkopia pro kur kitur, tas yra vagis ir plėšikas. [2]O kas įeina
pro vartus, tas yra avių ganytojas. [3]Šiam durininkas atidaro, ir avys klau-
so jo balso. Ir savo avis jis šaukia kiekvieną vardu ir jas išsiveda. [4]Kai
visas saviškes išsiveda, jis eina pirma jų, ir avys jį seka, nes pažįsta
jo balsą. [5]O paskui pašalietį jos neseks, bet nuo jo bėgs, nes nepažįsta
svetimųjų balso.» Jėzus pasakė jiems šį palyginimą, bet jie nesuvokė, apie
ką jis jiems kalbėjo.
[7]Taigi Jėzus vėl jiems sakė: « Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums: aš
esu avių durys. [8]Visi, kurie pirma manęs atėjo, yra vagys ir plėšikai, bet
avys jų neklausė. [9]Aš esu durys. Jei kas įeitų per mane, bus išgelbėtas:
jis ir įeis, ir išeis, ir ganiavos ras. [10]Vagis neateina —, nebent tik kad
vogtų, užmuštų ir sunaikintų. Aš atėjau, kad turėtų gyvenimą, ir apsčiai
turėtų. [11]Aš esu gerasis Ganytojas. Gerasis Ganytojas guldo savo gyvybę
už avis. [12]Samdinys, ne ganytojas, kuriam avys nėra savos, išvysta artė-
jantį vilką, apleidžia kaimenę ir pabėga; ir vilkas jas užpuola ir išvaiko.
[13]Mat, jis yra samdinys, ir avys jam nerūpi. [14]Aš esu gerasis Ganytojas,
ir pažįstu savąsias, ir manosios pažįsta mane; [15]kaip mane pažįsta Tėvas

---

10. [1-5]Jēzus pristato save kaip geiąjį Ganytoją. Tai logiškai seka iš ankstesnių Jēzaus kalbų, besiginčijant su žydais . Žydai yra akli vadai bei savanaudžiai samdiniai, o Jēzus yra tikrasis vadas. Jis yra šviesa. Todēl veda tiesos keliu. Jis — savininkas, ne samdinys. Todēl — tikrasis Ganytojas. Jis gerai pažįsta savo avis, ir jo avys pažįsta jį. Jis jomis rūpinasi, joms vadovauja, dēl jų pasiaukoja. — Palestinoje avidēs nebuvo ir nēra mūsiški tvartai, bet veikiau akmenų tvora aptverti kiemai, taip kad į tokias avides galima įeiti ne tik pro vartus, bet taipogi įkopti per užtvaros sieną. Avys prisiriša prie piemens; jos pažįsta jo balsą, ir ateina, kai jis šaukia; seka, kai jis veda. Priešingai, jei nepažįstamas bei svetimas bando jas vesti, jos jo neseka, bet verčiau nuo jo bēga.

[6]Jēzus šiuo idilišku gerojo Ganytojo paveikslu pristatē save kaip Mesiją. Evangelistas pastebi, kad žydai nesuvokē palyginimo tikrosios prasmēs: jie nesuprato, kad Jēzus, prisistatydamas save kaip gerasis Ganytojas, tikrumoje prisistatē kaip Mesijas. Šitai neturējo būti sunku suprasti. Mat, S.T. išrinktoji tauta dažnai yra lyginama kaimenei /Ps 74,1; 77,21; Jer 23, 1 ir k./. Taigi, kaip Izraelis — senoji Sinagoga — Dievui buvo kaimenē, taip N.T. krikščioniškoji bendrija — naujoji Sinagoga — Jēzui yra jo kaimenē, o jis gerasis jos Ganytojas.

[7-10]Pristatęs save kaip Mesiją gerojo Ganytojo figura, Jēzus toliau išryškina savo — Mesijo — paveikslą. Jis yra ne tik Ganytojas, bet ir išganymo avidēs durys Į avidę — Bažnyčią tegalima įeiti tik per jį Vadinasi, išganymą tegalima pasiekti tik per jį. Kurie laikysis jo, bus saugūs, ramūs ir malonēmis aprūpinti. Priešingai, tautos vadai, kurie dedasi esą Izraelio ganytojai, tikrumoje yra savanaudžiai ir plēšikai. Jiems rūpi ne avys, ne tautos dvasiniai reikalai, bet verčiau asmeniški išskaičiavimai bei žemiški interesai. Kai žydų vadai rodosi ir veikia kaip plēšikai, tai Jēzus atējo, kad teiktų gyvenimą, ir tai pilnutinį, būtent, amžinąjį.

[11-15]Pagrindinē gerojo ganytojo žymē yra pilnas jo atsidavimas ir pasiaukojimas kaimenei. Jēzus yra gerasis Ganytojas, nes jis yra pasiryžęs mirti už savo avis. Tai jis ir įvykdē, mirdamas ant kryžiaus. Jēzus nēra kaip anas samdinys, kuriam rūpi ne avys, bet jo paties reikalai. Šis taigi pavojaus atveju gelbsti save, o ne avis: jis palieka kaimenę ir pabēga. Jēzus savųjų neapleidžia, nes jie jam yra tiek artimi, tiek savi, jog yra tikra jo paties dalis. Kaip jis yra viena su Tēvu, taip yra viena ir su savo kaimene,

ir aš pažįstu Tėvą; ir aš guldau savo gyvybę už kaimenę. [16]Turiu ir kitų
avių, kurios nėra iš šios avidės. Jas taip pat privalau atvesti, ir jos
klausys mano balso, ir pasidarys viena kaimenė, vienas ganytojas. [17]Dėl
to Tėvas mane myli, kad aš guldau gyvybę, idant ją vėl atsiimčiau. [18]Nie-
kas jos neatima iš manęs, bet aš pats iš savęs ją duodu. Turiu galią
ją duoti, ir turiu galią ją vėl atsiimti. Tokį potvarkį gavau iš Tėvo.»
[19]Tarp žydų kilo vėl nesutarimas dėl šių žodžių. [20]Daugelis gi jų
sakė: « Jis turi velnią ir kliedėja. Kam jo klausotės?» [21]Kiti šnekėjo: « To-
kie žodžiai nėra velnio apsėstojo! Argi velnias galėtų atverti aklųjų
akis?»

7. ŠVENTYKLOS ŠVENTINIMO ŠVENTĖJE

1. Jėzus pasisako esąs Dievo Sūnus

[22]Tuomet Jeruzalėje vyko šventyklos pašventinimo šventė. Buvo
žiema. [23]Ir Jėzus vaikščiojo šventykloje, Saliamono prieangyje. [24]Žydai
tad jį apspito ir jam tarė: « Iki kolei laikysi mus nežinioje? Jei tu esi
Kristus, pasakyk mums atvirai.» [25]Jėzus jiems atsakė: « Sakiau jums, ir

---

[16]Jēzus primena ir pabrēžia, jog jo avys nēra vien iš Izraelio kaimenēs. Jis turi ir kitų avių. Jis privalo surinkti ir iš pagonių jam priklausančias avis ir jas atvesti į išganymo avidę, kad pagaliau būtų viena kaimenē vieno Ganytojo vadovybēje. Vadinasi, žydai ir pagonys, iki šiolei buvę toli vieni nuo kitų, Jēzaus yra šaukiami į vieną išganymo Bažnyčią, po viena paties Kristaus ir jo vietininkų vadovybe. Plg Ef 2,11-20.

[17-18]Tēvas myli Sūnų, kadangi jis vykdo Tēvo valią iki pasiaukojimo mirčiai. Jēzus pabrēžia, jog jis prisima mirtį laisvai, ir turi galią savo gyvybę vēl atsiimti, t.y. prisikelti iš numirusių. Visa tai jis laisvai prisiima, paklusdamas Tēvui, nes taip Tēvas yra patvarkęs.

[19-21]Kristaus žodžiai, jo prisipažinimas, kad esąs savo gyvybēs viešpats: pasiryžęs mirti, nes tokia yra Tēvo valia, bet paskui prisikelsiąs iš numirusių, iššaukē tarp žydų ginčus ir nesutarimus. Vieni piktinosi, teigē ji esant velnio apsēstą, nesąmones kalbantį ir skatino jo neklausyti. Kiti tačiau buvo skirtingos nuomonēs. Jo kalbos ir jo veiksmai toli gražu nerodē, kad jis būtų pamišęs ar veiktų velnio įtakoje bei jo galia. Juk argi jis galētų daryti stebuklus velnio galia? Velnias neatveria akliesiems akių!

[22-23]Jēzus greičiausiai pasiliko Jeruzalēje nuo Palapinių šventēs iki Šventyklos Šventinimo šventēs. Ši pastaroji šventē buvo įsteigta Judo Makabiejaus 164 m. prieš Kristų. Po to, kai Epifanijus Antijochas buvo išniekinęs šventyklą, Judas Makabiejus įsakē ją iš naujo pašventinti. Ir šiam įvykiui atminti nuo to laiko kasmet būdavo švenčiama specialios iškilminēs. Jos prasidēdavo 25 d. kislev mēnesio ir tęsdavosi per 8 dienas, mūsų laiko skaičiavimu tai vykdavo lapkričio mēnesio pabaigoje ir gruodžio pradžioje /1 Mak 4,36-59; 2 Mak 1,1-2.19/. Evangelistas pastebi, jog buvo žiema. Jēzus radosi šventykloje: vaikščiojo Saliamono prieangyje, kuris buvo apvestas kolonomis ir radosi į rytus nuo pagonių kiemo.

[24]Esant nesutarimų, kas tikrumoje esąs Nazareto Mokytojas, žydai, pamatę Jēzų šventykloje, prisiartino prie jo, jį apsupo ir pradējo reikalauti, kad jis pagaliau aiškiai pasisakytų, kas esąs: ar tikrai esąs Kristus?

[25]Jēzus atsako ir su priekaištu primena, jog jis pakartotinai jau yra pasisakęs, kad esąs Mesijas /Jon 2,20; 5,17-39; 8,25-28/, bet jie vis netiki. Ir ne tik žodžiais yra pasisakęs, kas esąs, bet ir darbais yra parodęs, jog yra iš Dievo, nes turi dieviškas galias /Jon 5,36; 14,10/.

netikite. Darbai, kuriuos aš vykdau savo Tėvo vardu, tie liudija apie
mane. [26]Bet jūs netikite, nes nesate iš mano avių. [27]Manosios avys klauso
mano balso; ir aš jas pažįstu; ir jos seka mane; [28]ir aš joms duodu am-
žiną gyvenimą; ir jos niekada nepražus; ir jų niekas neišplėš iš mano
rankos. [29]Mano Tėvas, kuris jas man davė, yra už visus didžiausias, ir
niekas iš Tėvo rankos negalės jų išplėšti. [30]Aš ir Tėvas esame viena.»
[31]Ir vėl žydai atsinešė akmenų, kad jais jį užmuštų. [32]Jėzus jiems
atsakė: «Daug gerų darbų jums parodžiau iš savo Tėvo. Už kurį jų
imatės mane užmušti akmenimis?» [33]Žydai jam atsakė: «Neužmušame
tave už gerą darbą, bet už piktžodžiavimą, kad, būdamas žmogus, de-
diesi Dievu.» [34]Jėzus jiems atsakė: «Argi nėra parašyta jūsų Įstatyme:
— Aš tariau: jūs esate dievai? — [35]Jei anuos, kuriems buvo tartas Dievo
žodis, pavadino dievais, ir Raštas negali būti panaikintas, [36]tai kaip jūs
sakote tam, kurį Tėvas pašventė ir atsiuntė į pasaulį — Tu piktžod-
žiauji —, kadangi pasakiau: Aš esu Dievo Sūnus? [37]Jei nedaryčiau
Tėvo darbų, netikėkite man; [38]o, jei darau, tai, jei man netikėtumėte,
tikėkite darbams, kad suprastumėte ir žinotumėte, jog Tėvas manyje
ir aš Tėvuje.» [39]Taigi jie vėl bandė jį suimti, ir jis išsprūdo iš jų
rankos.

[26-28]Žydai netiki į Jēzų, ir jų netikējimas neturi pateisinimo, o tuo pačiu jie yra kalti bei atsakingi. Netikēdami, jie užsitraukia ne tik Dievo bausmę, bet ir patys save nubaudžia, nustodami visų tų malonių, kurias Tēvas teikia tiems, kurie į jį tiki. Tiems, kurie tiki į Sūnų, Tēvas užtikrina amžinąjį gyvenimą danguje ir apsaugą žemēje. Mat, Tēvas saugo kiekvieną, kuris tiki į Sūnų.

[29-30]Tēvas saugoja, kas yra Kristaus, kadangi Jēzus ir Tēvas yra viena. Taigi, kas yra Jēzaus, yra ir Tēvo; o, kas atmeta Jēzų, atmeta ir Tēvą, ir tuo pačiu nustoja dangiškos globos bei palaimos.

[31-33]Jēzaus teigimo, kad esąs viena su Tēvu, fariziejai negalējo pakęsti. Jie prisipildē pykčiu. Tuojau atsinešē akmenų, kad sviestų į jį ir užmuštų kaip piktžodžiautoją. Tai antras atvejis, kai žydai griebiasi akmenų, kad užmuštų Jēzų /Jon 8,59/. Pirmuoju atveju Jēzus pasislēpē, o šį kartą drįsta kalbētis ir įrodyti, jog žydai neturi jokio pagrindo kēsintis prieš jį. Jis kreipiasi į savo priešus ir klausia: ką jis blogo padaręs, dēl ko jie turētų jį užmušti? Juk, priešingai, jis tik gera daręs. Už kurį tad gerą darbą jie jį kēsinasi nužudyti? Žydai atsako, jog jie jį smerkia ne už padarytus darbus, bet už piktžodžiavimą, kadangi, būdamas žmogus, dedasi esąs Dievas.

[34-37]Jēzus atmeta žydų kaltinimą, kad jis piktžodžiaująs. Mat, vadintis Dievo vaiku ar Dievo sūnumi nēra joks piktžodžiavimas. Juk Ps 82,1 teisējai yra vadinami dievais. O jei Raštas, kuris yra įkvēptas, dievais vadina teisējus, vien dēl to, kad jie atstovavo tautai Dievo autoritetą, tai kodēl jis negalētų save vadinti Dievo Sūnumi, kai turi ne tik dievišką autoritetą, bet ir dievišką galią? Juk jis daro stebuklus.

[37-38]Jēzaus daromi gausūs stebuklai juk yra aiškus įrodymas, kad jis yra iš Dievo, kad turi dieviškas galias, kad yra pilnoje vienybēje su Tēvu. Taigi, jei jo mokymas jų neįtikina, darbai turētų įtikinti, jog jis tikrai yra Dievo Sūnus.

[39]Jēzaus pakartotinas prisipažinimas, jog esąs Dievo Sūnus, anaiptol neįtikina sinedristų. Priešingai vēl iššaukia juose tokį pasipiktinimą, tokį įtūžimą, kad čia pat jie ryžtasi jį suimti. Tačiau Jēzaus valanda dar nēra atējusi. Todēl žydams nē šį kartą nepavyksta jį suimti. Jis išsprūsta jiems uš rankų. Evangelisto priminimas, kad ir šį kartą Jēzus išvengē suēmimo, yra naujas įrodymas, jog žydai galējo jį suimti tik tada, kai jis pats laisvai pasidavē /Jon 8,39; 11,54; 12,36/.

2. Jėzus pasišalina į Užjordanę

[40]Ir jis vėl nuėjo į anapus Jordano, į tą vietą, kur Jonas pradžioje
buvo krikštijęs, ir tenai pasiliko. [41]Daugelis ėjo pas jį ir sakė: « Jonas,
tiesa, nepadarė jokio stebuklo, bet visa, ką Jonas apie šįjį pasakė, yra
tiesa.» [42]Ir daugelis įtikėjo į jį tenai.

3. Lozoriaus prikėlimas iš numirusių

11. [1]O buvo toksai ligonis, Lozorius iš Betanijos, iš Marijos ir jos se-
sers Mortos kaimo. [2]Marija gi buvo ta, kuri buvo patepusi Viešpatį kve-
palais ir nušluosčiusi jo kojas plaukais. Jos brolis Lozorius sirgo. [3]Taigi
sesers pasiuntė pas jį, sakydamos: « Viešpatie, žiūrėk, tas, kuri tu myli,
serga!» [4]O, išgirdęs, Jėzus tarė: « Šita liga nėra mirčiai, bet Dievo garbei,
kad per ją būtų pašlovintas Dievo Sūnus.»
[5]Jėzus gi mylėjo Mortą bei jos seserį ir Lozorių. [6]Taigi, kai išgirdo,

---

[40-42]Sinedristų įtūžimas buvo toks, kad ilgiau pasilikti Jeruzalėje Jėzui buvo pavojinga, todėl jis su mokiniais pasitraukė į Perėją, į sritį anapus Jordano, kur anksčiau Jonas Krikštytojas buvo apaštalavęs /Jon 1,28/. Tenai vietos gyventojai dar gerai prisiminė Krikštytoją. Dabar klausydamiesi Jėzaus ir matydami jo daromus stebuklus, jie prisiminė Joną ir kalbėjosi, sakydami, kad Jonas, tiesa, nedarė stebuklų, kaip mato Jėzų darant, bet, ką jis apie Jėzų buvo sakęs, visa tai yra tiesa: Jėzus tikrai yra toksai, kaip Jonas jį buvo nusakęs. Todėl daugelis į jį įtikėjo, ir dėl jo daromų stebuklų, ir dėl Jono liudijimo.

11. 1-[4]Betanija, nūdienis El Azariej miestelis, apie 3 km į rytus nuo Jeruzalės. Čia gyveno Jėzui artima šeima: Lozorius ir jo dvi seserys Morta ir Marija. Nors daugelis egzegetų Betanijos Mariją skiria nuo Marijos Magdalenos /Lk 7,36/, tačiau mums atrodo, kad tai yra viena ir ta pati moteris. Mat, evangelistas pastebi, kad Lozoriaus sesuo Marija yra ta pati moteris, kuri buvo patepusi Jėzų kvepalais. Tiesa, vėliau, prieš pat kančią, ši Marija patepė Jėzų vakarienės metu. Evangelistas šitai aprašo sekančiame skyriuje /Jon 12,3/. Bet tikriausiai ne šį patepimą šioje vietoje evangelistas turi mintyje, o aną, kuris įvyko Magdaloje /Lk 7,36/. Kitaip būtų turėjęs vartoti ne būtąjį o būsimąjį laiką, ar būtų sekančiai išsireiškęs [3]« kuri jį vėliau patepė ». Yra visa eilė kitų argumentų kurie ne tik leidžia, bet, sakyčiau, verčia manyti, kad Betanijos Marija yra ta pati ką Marija Magdalena. Apie šitai plačiau esame rašę Liet. Enc. vol. 17, 331-332. Lozorius sunkiai sirgo. Sesers todėl pasiuntė ką nors iš pažįstamų pas Jėzų, kad jam praneštų, jog brolis pavojingai serga. Marija ir Morta tikėjo, kad Jėzus galįs jų brolį pagydyti. Juk jos buvo mačiusios, o dar daugiau girdėjusios apie Jėzaus daromus stebuklus. Taigi pranešimas apie ligą buvo tuo pačiu ir kvietimas atvykti ir pagydyti. Jėzus, painformuotas apie Lozoriaus ligą, ramina pranešėją, nurodydamas, kad Lozorius nemirsiąs ir pabrėžia, jog jo liga suteiks jam progą parodyti savo dievišką galią, o tuo pačiu suteikti garbę Tėvui ir sau, pasirodant savo dieviškume. Nors Jėzaus žodžiai buvo aiškūs, bet jų tikrosios prasmės nesuprato nei pranešėjas, nei apaštalai. Jie nesuprato, kad jis turėjo mintyje Lozoriaus prikėlimą iš numirusiųjų. Tai jie suprato tik vėliau, kai visa įvyko.

[5-6]Jėzus mylėjo Lozoriaus šeimą. Bet, apsisprendęs prikelti Lozorių iš numirusių, jis delsė vykti į Betaniją: laukė dvi dienas, o tam tarpe Lozorius numirė, ir, kol atvyko, jis jau buvo palaidotas. Prikėlimas iš numirusių turėjo visiems padaryti daug didesnį įspūdį, negu ligonio pagydymas. Prikeldamas Lozorių iš numirusių, Jėzus siekė galutinai visiems pasirodyti bei visus įtikinti, jog tikrai esąs Dievo Sūnus.

jog jis serga, tuomet dar pasiliko toje vietoje dvi dienas. 7Tik po to ta-
ria mokiniams: « Eikime vėl į Judėją» 8Mokiniai jam sako: « Rabi, ką
tik kėsinosi žydai užmušti tave akmenimis, ir tu vėl ten eini?!» 9Jėzus
atsakė: «Argi ne dvylika yra dienos valandų? Jei kas dieną vaikščioja,
neužkliūva, nes regi šio pasaulio šviesą; 10o, jei kas vaikščioja naktį,
parklumpa, nes jam trūksta šviesos.» 11Tai pasakė ir paskui jiems taria:
«Mūsų prietelius Lozorius užmigo, bet einu, kad jį pažadinčiau.» 12Taigi
mokiniai jam sakė: « Viešpatie, jei yra užmigęs, pasveiks.» 13Jėzus gi
kalbėjo apie jo mirtį, o jie suprato, kad jis kalba apie miego poilsį.
14Taigi tada Jėzus aiškai jiems pasakė: « Lozorius mirė. 15Ir dėl jūsų aš
džiaugiuosi, kad nebuvau tenai, kad jūs įtikėtumėte. Bet eikime pas jį.»
16Taigi Tomas, vadinamas Didymas, sakė kitiems mokiniams: « Eikime
ir mes mirti su juo.»
17Atėjęs tad, Jėzus rado jį jau keturias dienas išbuvusį kape. 18O
Betanija buvo arti Jeruzalės: apie penkiolika stadijų atstu nuo jos.
19Daugelis gi žydų buvo atėję pas Mortą ir Mariją, kad jas paguostų

7-8Kai po poros dienų Jēzus pareiškē apaštalams, jog yra apsisprendęs vykti į Betaniją, šieji priminē jam, kad tai yra pavojinga. Juk sinedristai laukia progos jį suimti ir nužudyti.

9-10Dienos ilgumą žydai skaičiuodavo nuo aušros iki saulēleidžio, o tai apēmē 12 valandų laiką. Žemēs gyvenimą Jēzus lygina su dienos kelione. Kolei dar neišmušē Tēvo skirta paskutinē jo gyvenimo valanda, kolei jo gyvenimo dienos šviesa dar šviečia, jis gali eiti ramus, niekas jam gyvybēs neatims. Todēl nēra pagrindo bijoti.

11Nuraminęs ir padrąsinęs apaštalus, Jēzus nurodo, kodēl jis ryžtasi vykti į Betaniją. Jis pastebi, jog Lozorius yra užmigęs, ir jis eina, kad jį prikeltų. Mirtis Jēzui yra vien miegas, nes jis turi galią ir iš mirties pažadinti vēl gyvenimui.

12Mokiniai Jēzaus žodžius supranta raidiškai. Jēzus pasakē, kad Lozorius užmigo. Vadinasi, jis sveiksta. Juk užmigimas paprastai pas ligonius yra gerējimo ženklas. Todēl su pasitenkinimu jie pastebi Mokytojui, jog, jei Lozorius miega, tai pasveiks. Taigi nēra reikalo pas jį vykti.

13-14Matydamas, kad apaštalai jo nesuprato Jēzus pagaliau aiškiai pasako, jog Lozorius yra užmigęs ne fizinio poilsio, bet mirties miegu, kitaip sakant, yra miręs.

15Jēzus neliūdi, bet verčiau džiaugiasi, nors Lozorius ir yra miręs. Jis neliūdi, kad Lozorius mirē, nes jį prikels iš numirusių. Jis džiaugiasi dēl apaštalų, nes Lozoriaus prikēlimas iš numirusiųjų sustiprins jų tikējimą. Dabar aišku, kodēl Jēzus delsē vykti pas mirtinai sergantį Lozorių. Mat, jis laukē, kad jis numirtų, ir kad paskui ji prikeltų, parodydamas tuo apaštalams ir žydams, jog tikrai esąs Dievas.

16Jēzus kvietē apaštalus vykti su juo į Betaniją. Apaštalai tačiau bijojo eiti, nes žinojo, kad žydai gali Jēzų užmušti, o taip pat ir prieš juos pasikēsinti. Tada atsiliepē apaštalas Tomas ir kvietē kitus eiti su Jēzumi, kad eventualiai pasiaukotų su Mokytoju. Tomas buvo žinomas Didymo pravarde. Matyt, jis buvo gimęs dvynukas.

17Kai Jēzus prisiartino prie Betanijos, Lozorius jau buvo miręs ir palaidotas. Evangelistas pažymi, jog mirusysis jau keturios dienos radosi kape. Žydai paprastai laidodavo tą pačią dieną, kai numirdavo. Plg ApD 5,6.

18-19Evangelistas pastebi, kad Betanija radosi arti Jeruzalēs, būtent, 15 stadijų atstu. Stadija atatinka mūsų skaičiavimu 185 metrams. Todēl Betanija radosi 2 km. 725 metrų atstume nuo Jeruzalēs. Šitai leidžia suprasti, kodēl daugelis žydų iš Jeruzalēs buvo atēję paguosti dvi seseris dēl brolio mirties. Gedulas pas žydus tęsdavosi 7 dienas. Tris pirmas dienas būdavo raudojama, o keturias sekančias-gedima.

dėl brolio mirties. [20]Taigi Morta, kai tik išgirdo, kad ateina Jėzus, išsku-
bėjo jo pasitikti; o Marija tebesėdėjo namuose. [21]Tuomet Morta tarė
Jėzui: « Viešpatie, jei tu čia būtum buvęs, mano brolis nebūtų miręs.
[22]Bet ir dabar žinau, kad ko tik beprašytum Dievą ,Dievas tau duos.»
[23]Jėzus jai taria: « Tavo brolis prisikels.» [24]Sako jam Morta: « Žinau, kad
kelsis prisikėlime, paskutiniąją dieną.» [25]Jėzus jai tarė: « Aš esu prisikė-
limas ir gyvenimas. Kas tiki į mane, jei ir numirtų, bus gyvas. [26]Ir kiek-
vienas, kuris yra gyvas ir tiki į mane, nemirs per amžius. Ar tai tiki?»
[27]Ji jam sako: « Taip, Viešpatie! Aš įtikėjau, kad tu esi Kristus, Dievo
Sūnus, kuris turi ateiti į šį pasaulį.»
[28]Tai pasakiusi, nuėjo ir pašaukė savo seserį Mariją, tylomis tardama:
« Mokytojas yra čia ir šaukia tave.» [29]O ji, kai tik išgirdo, greitai atsi-
kėlė ir nuėjo pas jį. [30]Jėzus gi dar nebuvo atėjęs į kaimą, bet tebebuvo
toje vietoje, kur Morta ji pasitiko. [31]Taigi žydai, kurie su ja buvo na-
muose ir ją guodė, matydami, kad Marija skubiai pakilo ir išėjo, ją sekė,
galvodami, jog ji eina pas kapą, kad ten raudotų. [32]Taigi Marija, kai
atėjo, kur buvo Jėzus, jį pamačiusi, sukniubo prie jo kojų, jam saky-
dama: « Viešpatie, jei būtum čia buvęs, mano brolis nebūtų miręs.» [33]Taigi
Jėzus, kai pamatė ją verkiančią ir su ja atėjusius žydus verkiančius, su-

---

[20-22]Morta, dinamiška moteris /*Lk* 10,38/, vos išgirdusi, kad Jēzus yra beateinąs, išbēgo jo pasitikti. Atskubējusi pas jį, atvērē Jēzui savo širdį, kupiną skausmo, ir savo sielą, pilną gilaus tikējimo. Ji yra tikra, kad Jēzus, jei būtų laiku atējęs, būtų išgelbējęs Lozorių nuo mirties, bet, net jam ir mirus, ji vis dēl to tiki, kad jis galįs išprašyti iš Tēvo prikēlimo iš numirusiųjų malonēs.

[23-24]Jēzus guodžia Mortą ir užtikrina, kad Lozorius tikrai prisikels. Morta, atsiliepdama, pastebi, jog ji žino, kad visi kelsis iš numirusiųjų paskutiniąją dieną, t.y. pasaulio pabaigoje. Bet tai nēra pilna paguoda. Ji norētų dabar brolį matyti prisikēlusį.

[25-26]Dabar Jēzus aiškiai pasako, jog jis yra gyvenimo ir mirties Viešpats. Jis laiduoja žmonēms gyvenimą ir žemēje ir amžinybēje. Reikia tačiau tikēti į jį. Jį pripažinti ir priimti kaip gyvenimo ir mirties Viešpatį.

[27]Paklausta, ar turinti tokį tikējimą, Morta nedvejodama atsako, jog ji tiki, kad jis yra Mesijas, kuris turi ateiti į pasaulį kaip Išgelbētojas; ji tiki, kad jis yra ne tik Mesijas, bet ir Dievo Sūnus. Vadinasi, ji turējo pilną tikējimą, kokio tuo metu gal ir apaštalai ne visi turējo.

[28]Jēzus tikriausiai pasiteiravo, kur yra Marija. Tada Morta skubiai grįžo namo ir patylomis pasakē Marijai, kad Jēzus jos laukiąs.

[29-30]Taigi Marija čia pat atsistojo ir, niekam nieko nepasakius, skubēdama išējo ir atējo į ten kur Jēzus buvo sustojęs. Mat, jis dar nebuvo įējęs į kaimelį, o laukē ten, kur Morta jį buvo pasitikusi.

[31]Žydai galvojo, kad Marija nuskubējo prie kapo. Todēl išējo ir sekē paskui ją.

[32]Marija, atējusi, suklupo prie Mokytojo kojų, verkē ir kartojo Mortos pasakytus žodžius: « Viešpatie, jei būtum buvęs mūsų brolis nebūtų numiręs!»

[33]Skausmo, bet žavi scena. Jēzus pasirodo pilname savo žmogiškume, bet drauge ir nelygstamoje savo dieviškoje didybēje. Evangelistas, pats buvęs įvykio liudininkas, pastebi, kad Jēzus, matydamas Mariją ir kitus ten buvusius verkiančius, susigraudino ir jis iki sielos gelmių ir šį vidinį savo susigraudinimą parodē išoriniai pastebimu susijaudinimu. Būdamas Dievas, Jēzus sielojasi ir stoja dvasioje prieš skausmą bei mirtį, o tuo pačiu ir prieš nuodēmę, kuri yra viso to priežastis. Šia prasme suprastinas evangelisto vartojamas veiksmažodis embrimaomai-susierzinu.

sisielojo dvasioje bei susijaudino ir tarė: [34]« Kur jį padėjote?» Jie jam sako: « Viešpatie, ateik ir pažiūrėk.» [35]Jėzus apsiašarojo. [36]Taigi žydai kalbėjo: « Žiūrėk, kaip jis jį mylėjo!» [37]O kai kurie jų sakė: « Argi šitas, kuris atvėrė aklajam akis, negalėjo padaryti, kad ir tas nebūtų numiręs?»

[38]Taigi Jėzus, vėl susisielojęs, ateina prie kapo. O tai buvo ola ir akmuo užristas ant jos. [39]Jėzus sako: « Nuriskite akmenį! « Mirusiojo sesuo Morta jam taria: « Viešpatie, jau atsiduoda. Juk yra jau ketvirta diena.» [40]Jėzus jai sako: « Argi nesakiau tau, kad, jei tikėsi, išvysi Dievo garbę?» [41]Taigi nurito akmenį. O Jėzus pakėlė aukštyn akis ir pasakė: « Dėkoju tau, Tėve, kad išklausei mane. [42]Aš gi žinojau, kad visuomet mane išklausai; bet tai pasakiau, dėl aplink stovinčios minios, kad įtikėtų, jog tu mane atsiuntei.» [43]Ir, tai pasakęs, balsiai sušuko: « Išeik laukan!» [44]Numirėlis išėjo. Jo kojos ir rankos buvo apvyniotos tvarsčiais, ir jo veidas apdengtas prakaito skepeta. Jėzus jiems sako: « Atraišiokite jį ir leiskite jam eiti.»

[45]Taigi daugelis iš žydų, kurie buvo atėję pas Mariją ir matė, ką jis padarė, įtikėjo į jį. [46]O kai kurie iš jų nuėjo pas fariziejus ir jiems pa-

---

[34]Kaip žmogus Jēzus išgyvena skausmą, bet kaip Dievas jis atsistoja prieš jį ir ryžtasi jį pašalinti. Todēl tuojau paklausia, kur mirusysis yra palaidotas, kad, nuējęs, jį prikeltų, kaip tai ir padarē. Ten buvusieji pasiūlē jį nuvesti prie kapo.

[35-37]Evangelistas priduria, jog Jēzaus susijaudinimas buvo toks didelis, kad ašaros jam riedējo iš akių. Matydami Jēzų pravirkusį, ten buvusieji žydai vieni stebējosi, kad jis tiek Lozorių mylējo; kiti priekaištavo, kodēl jis, kuris stebuklingai pagydē akląjį, neišgelbējo Lozoriaus nuo mirties.

[38]Evangelistas pastebi, kad Jēzus, atējęs prie kapo, vēl susigraudino. O kapas, žydamas įprastu būdu, buvo ola, naturali ar iškalta, ant kurios angos buvo užristas akmuo.

[39]Jēzus liepē nuritinti akmenį. Bet Morta, kuri su Marija ir ją lydējusiais žydais buvo atējusi prie kapo, įspējo, kad velionis, išbuvęs 4 dienas kape, prie karšto Palestinos klimato, turējo atsiduoti, todēl nebūtų patogu atidaryti kapą.

[40-42]Tada Jēzus priminē Mortai, ką buvo anksčiau pasakęs, jog jis yra gyvenimo ir mirties Viešpats, todēl turįs galią ir mirusį prikelti. Taigi nuritino akmenį nuo kapo angos; o, atsistojęs prie atviro kapo, Jēzus pakēlē akis į dangų ir meldēsi, dēkodamas Tēvui už suteiktą galią padaryti šį stebuklą. Jis meldēsi ne dēl to, kad būtų buvęs reikalingas galios padaryti stebuklą. Ją jis turējo. Juk yra Dievas. Jis meldēsi, kaip pastebi evangelistas, dēl ten buvusių žmonių, būtent, kad jie tikētų, jog jis daro stebuklus ne velnio galia, kaip fariziejai įtikinējo žmones /Lk 11,15/, bet Dievo, į kurį dabar kreipēsi savo malda.

[43-44]Pasimeldęs, Jēzus sušuko pakeltu balsu, įsakydamas Lozoriui išeiti iš kapo. Taigi Jēzus iškilmingai prabilo kaip tas, kuris turi galią ir mirusiems įsakinēti. Žydai mirusiųjų kūnus, nuplovę ir patepę kvepalais, aprišdavo rankas ir kojas tvarsčiais, ir paskui kūną įvyniodavo į drobulę, o galvą apdengdavo skepetēle, vadinama sudarium, kuri paprastai būdavo naudojama prakaitui šluostyti. Kristui įsakius, Lozorius, būvęs paguldytas ant akmens suolo, atsistojo, bet negalējo eiti, nes buvo įvyniotas ir turējo rankas ir kojas apraišiotas. Jēzus todēl liepē nuimti skepetą jam nuo galvos, ir atpalaiduoti nuo tvarsčių rankas bei kojas, kad galētų pagaliau vaikščioti. Galima įsivaizduoti, koks džiaugsmas pripildē Mortos ir Marijos sielas, ir koks nustebimas bei siaubas bus apēmęs visus, kurie buvo šio stebuklo liudininkai.

[45-46]Daugelis iš ten buvusių žydų, išvydę stebuklą, įtikējo į Jēzų ir ryžosi jį sekti. Kai kurie tačiau nuskubējo pas fariziejus ir jiems pranešē, kas buvo įvykę.

pasakojo, ką Jėzus padarė. [47]Tada vyriausieji kunigai ir fariziejai sušaukė
sinedriumą ir sakė: « Ką turime daryti, kad šitas žmogus daro tiek ste-
buklų? [48]Jei jį taip paliktume, visi įtikės į jį, ir ateis romėnai ir paglemš
tą mūsų vietą ir mūsų tautą.» [49]O vienas iš jų, Kaifas, kuris tais metais
buvo vyriausias kunigas, jiems pasakė: « Jūs nieko neišmanote, [50]nei pa-
galvojate, jog jums yra pravartu, kad vienas žmogus mirtų už visuo-
menę, negu kad visa tauta žūtų.» [51]Jis gi tai ne iš savęs pasakė, bet,
būdamas anų metų vyriausias kunigas, pranašavo, jog reikėjo, kad Jėzus
mirtų už tautą; [52]ir ne vien už tautą, bet ir, kad išsklaidytus Dievo vaikus
surinktų į viena. [53]Taigi nuo tos dienos jie buvo apsisprendę jį nužudyti.
[54]Jėzus tad nevaikščiojo viešai tarp žydų, bet iš ten nuėjo į netoli
dykumos esančią vietovę: į miestą, vadinamą Efraimu, ir tenai su mo-
kiniais buvojo.

[47-48]Žinia apie Lozoriaus prikėlimą iš numirusių sujaudino tautos vadus, bet toli gražu jų neįtikino, kad Jēzus tikrai esąs Mesijas. Jie ir toliau jį laikē suvedžiotoju. Įvykio nebuvo galima nuslēpti. Visas miestas jau apie tai kalbējo. Reikējo ką nors daryti. Taigi buvo sušauktas sinedriumas, t.y. vyriausia tautos taryba. Greičiausiai tai nebuvo oficialus sinedriumo susirinkimas, o tik privatus pagrindinių tarybos narių pasitarimas. Susirinkusieji statē sau klausimą: « Ką turētume daryti? Juk šitas daro vis naujus ir vis didesnius stebuklus! Vis daugiau ir daugiau žmonių patraukia prie savęs! » Sinedristai logiškai galvojo, — jei jie nieko nedarys; jei leis jam ir toliau laisvai veikti, jis patrauks žmones prie savęs; sužavēs minią ir iššauks sukilimą prieš romēnus; o šie, atsiuntę kariuomenę, paglemš bei sunaikins visa: ir šventyklą ir tautą.

[49]Pasitarime dalyvavo ir pats vyriausias kunigas Kaifas. Pagal Įstatymą vyriausias kunigas savo pareigas eidavo iki mirties. Bet romēnai, politiniais sumetimais, kišdavosi į vyriausių kunigų skyrimą ir kontroliuodavo jų veiklą. Kartais jie atsisakydavo patvirtinti naujai išrinktą vyriausią kunigą, o kai kuriais atvejais nušalindavo einantį pareigas vyriausią kunigą. Kristaus mirties metu vyriausio kunigo pareigas ējo Kaifas, buvusio vyriausio kunigo Ano žentas.

[50]Kaifas, išklausęs kitų nuomonēs, pagaliau prabilo ir nurodē, jog neužtenka Jēzų atmesti, reikia jį pašalinti, t.y. nužudyti. Šią savo nuomonę Kaifas remia politiniais motyvais. Mat, Jēzus galįs sukelti tautą prieš romēnus, o tai būtų pražūtis visiems. Taigi, kad būtų galima išgelbēti tautą, reikia paaukoti Jēzų. Juk logiška, kad vienas būtų paaukotas, ir taip visi būtų išgelbēti.

[51]Evangelistas pastebi, kad Kaifas anuos žodžius pasakē Dievo įkvēpimu. Mat, jis buvo vyriausias kunigas, ir vadovavo tautai Dievo valia ir autoritetu. Taip, Jēzus turējo mirti už tautą, ir ne vien už Izraelį, o ir visą žmoniją, tačiau ne kad politiniai, o verčiau dvasiniai išgelbētų visus, laiduodamas amžinojo gyvenimo paveldējimą. Kristus turējo mirti, kad išgelbētų visus nuo amžino pražuvimo pragare, suteikdamas galimybę išsilaisvinti iš nuodēmēs.

[52]Evangelistas pabrēžia, jog Kristus turējo mirti ir mirē, kad laiduotų išganymą ne vien Izraelio vaikams, bet visiems, nes visi yra pašaukti per malonę tapti Dievo įsūniais ir dangiškų gērybių paveldētojais /Ef 1,3s/.

[53]Sinedristai, gal ne vienbalsiai, bet tikrai dauguma jų, pritarē Kaifui, ir nusprendē Jēzų nužudyti. Todēl nuo tos dienos laukē ir ieškojo progos, kad jį suimtų ir pasmerktų.

[54]Taigi Jēzus, žinodamas, kad žydai tyko jį suimti ir nužudyti, viešai Jeruzalēje nesirodē, ir nepastebimai apleido su mokiniais miestą. Atvyko ir pasiliko kuriam laikui gyventi Efraimo miestelyje, kuris radosi prie Judējos dykumos, apie 25 km. į šiaurēs rytus nuo Jeruzalēs. Nūdien šis miestelis yra vadinamas et-Taijbeh vardu.

8. *PASKUTINĖS VELYKOS JERUZALĖJE*

1. Velykoms grįžta į Jeruzalę

[55]O buvo arti žydų Velykos, ir prieš Velykas daugelis iš krašto
kopė į Jeruzalę, kad apsivalytų. [56]Taigi jie ieškojo Jėzaus ir, stovėdami
šventykloje, tarpe savęs kalbėjo: « Kaip jums atrodo? Nejaugi jis nea-
teitų į šventę?» [57]O vyriausieji kunigai ir fariziejai buvo davę įsakymą
pranešti jiems, jei kas sužinotų, kur jis yra, kad jį suimtų.

2. Vakarienė Betanijoje

12. [1]Taigi Jėzus, šešioms dienoms prieš Velykas, atėjo į Betaniją,
kur buvo Lozorius. Jį Jėzus buvo prikėlęs iš numirusių. [2]Ten tad su-
rengė jam vaišes. Ir Morta patarnavo, o Lozorius buvo vienas iš tų, kurie
su juo vaišinosi prie stalo. [3]O tuo tarpu Marija, paėmusi svarą brangios
vertės tikrojo nardo kvepalų, patepė Jėzaus kojas, ir savo plaukais nuš-

---

[55]Artējo trečiosios Jēzaus viešojo gyvenimo Velykos. Šventēms į Jeruzalę vyko, kaip tai buvo įprasta, daugelis maldininkų iš viso krašto. Atvykę į miestą, maldininkai visų pirma atlikdavo apsivalymo apeigas, kaip to reikalavo Įstatymas /Jon 18,28/. Mat, tik apsivalę, galēdavo dalyvauti šventēs iškilmēse. Taigi daugelis maldininkų vykdavo iš anksto į Jeruzalę, kad galētų suskubti atlikti apsivalymo apeigas, prieš prasidedant šventei.

[56]Dauguma maldininkų, atvykusių prieš Velykas į Jeruzalę, buvo girdēję apie Jēzų. Jie tikējosi jį čia sutikti. Bet, nematydami jo šventykloje, kalbējosi ir klausē vienas kitą: « Nejaugi Jēzus neatvyktų šventēms?»

[57]Jei paprasti, geri, žmonēs laukē ir norējo pamatyti Jēzų, kad galētų jį pažinti bei jo pasiklausyti; tai jo laukē ir sinedristai, bet kad jį suimtų ir pasmerktų. Šieji buvo išsiuntę į miestą ir šventyklą savo žvalgų, kad, jei pamatytų Jēzų, tuojaus jiems praneštų, o jie, žinoma, buvo pasirengę jį tuojau suimti.

12. [1]Apie vakarienę Betanijoje, Simono namuose, kalba ir kiti evangelistai /Mt 26,6-13; Mk 14,3-9/. Šios evangelijos autorius nurodo, jog vakarienē vyko 6 dieną prieš Velykas, vadinasi, penktadienį ar šeštadienį prieš Verbų sekmadienį. Penktadienį, — jei skaitome pilnas 6 dienas; šeštadienį, — jei turima mintyie ne pilnos 6 dienos, kas pagal žydų skaitymą buvo visai galima. Atrodo /plg 12 e./, kad tai buvo šeštadienis.

[2]Kaip jau pastebējote, vaišēs vyko ne Lozoriaus, bet Simono, vadinamo Raupsuotojo, namuose /Mk 14,1/. Matyt, Lozorius ir jo sesers buvo Simono Raupsuotojo giminēs arba labai artimi bičiuliai. Pas žydus moters nesēsdavo drauge su vyrais prie vaišių stalo, bet patarnaudavo. Šį kartą patarnavo Morta. Buvo tačiau ir Marija.

[3]Marija pasinaudojo proga, kai svečiai vaišinosi, įējusi į kambarį, prisiartino prie Jēzaus ir išpylē ant jo kojų didelį kiekį brangių kvepalų, o paskui kojas nušluostē savo plaukais. Romēniškas svaras atatiko mūsų skaičiavimu 327, 25 gramus. Kvepalai buvo iš nardo. Nardas buvo kvapi gēlē. Ją panaudodavo gaminti kvepalams. Matas mini, kad kvepalus Marija išpylē visų pirma ant Jēzaus galvos, o paskui, kas buvo likę, ant jo kojų /Mt 26,7/. Panašiai buvo pasielgta ir Simono fariziejaus namuose, Magdaloje /Lk 7,38/. Marija savo žestu išreiškē Jēzui savo meilę, bet taip pat savo nusižeminimą ir atgailą. Ją juk matome sukniubusią prie Jēzaus kojų, nes nesijautē verta stovēti prieš jį ir žvelgti jam tiesiai į akis. Evangelistas pastebi, kad kvepalai buvo tokie stiprūs, jog visas namas kvepējo.

luostė jo kojas. O namas prisipildė tepalo kvapu. [4]Vienas gi iš jo mo-
kinių, Judas Iskarijotas, kuris turėjo jį išduoti, taria. [5]« Kodėl šito kve-
palo neparduota už tris šimtus denarų ir neatiduota pavargėliams?» [6]O
jis tai pasakė, ne kad jam vargšai būtų rūpėję, bet kad buvo vagis ir,
turėdamas kasą, pasisavindavo, kas į ją būdavo įdedama. [7]Tuomet Jė-
zus tarė: « Palik ją! Kad tai palaikytų mano laidotuvių dienai. [8]Juk vargšų
pas save turite visada, o mane ne visuomet turite.»
[9]Taigi didelė daugybė žydų patyrė, kad jis ten yra, ir atėjo ne vien
dėl Jėzaus, bet kad pamatytų ir Lozorių, kurį jis buvo prikėlęs iš numi-
rusiųjų. [10]O vyriausieji kunigai nusprendė nužudyti ir Lozorių. [11]Mat,
daugelis žydų dėl jo nuėjo ir tikėjo į Jėzų.

3. Iškilmingas įėjimas į Jeruzalę

[12]Rytojaus dieną didelė minia, kuri buvo atėjusi į šventę, išgirdusi,
kad Jėzus ateina į Jeruzalę, [13]pasiėmė palmių šakų ir išėjo jo pasitikti.

[4-6]Į Marijos poelgį neigiamai reagavo būsimas išdavikas, Judas Iska-rijotas. Jis piktinosi ir sakė: « Kam šis bereikalingas pinigų eikvojimas? » Judo apskaičiavimu kvepalų vertė siekė apie 300 denarų. Taigi milžiniška suma, žinant, kad darbininkas į dieną uždirbdavo vieną denarą. Tokia suma juk galėjo būti panaudota vargšams sušelpti! Evangelistas tačiau čia pat pastebi, kad Judas buvo veidmainys. Vargšai jam mažiausiai rūpėjo. Jis visų pirma žiūrėjo savęs. Buvo gobšas ir net vagis. Pasisavindavo iš bendros kasos pinigų. Mat, buvo iždininkas. Vadinasi, Kristus su apaštalais turėjo bendrą kasą.

[7-8]Jēzus subaria Judą ir liepia palikti Mariją ramybēje, jos nekvaršinti. Matyt, jis jai priekaištavo. Jēzus pabrēžia, jog Marija atliko gerą darbą. Vargšus remti, artimą mylēti, tiesa, yra privalu; bet pirmoje eilēje yra privalu mylēti Dievą ir jam tarnauti. Juk taip Įstatymas įsako /AtĮ 6,5; Mt 22,36/. Be to, Įstatymas įsako suteikti paskutinį patarnavimą mirusiems, pasirūpinant paruošti mirusiojo kūną laidojimui ir jį palaidoti /Tob 1,20; Ekli 38,16/. Prieš laidojant mirusiojo kūnas paprastai būdavo patepamas kvapiais aliejais. Taigi Marija, išpildama Jēzui ant galvos ir ant kojų brangius kvepalus, iš anksto patepē jo kūną mirčiai bei laidotuvēms, o tuo pačiu atliko gerą darbą, ir todēl neturi būti peikiama. Tuo labiau, kad tai padarē jam — Dievo Sūnui. O juk pareiga Dievui yra statytina virš pareigų artimui. Vargšų visada buvo ir visada bus. Taigi progų jiems padēti niekada netrūko ir netruks. O Jēzus, kaip žmogus, yra tik šį kartą ant žemēs. Šis tekstas yra amžina pamoka ir nuolatinis įspējimas visiems. Mat, veidmainiškų priekaištų, kurie kartojami Judo Iskarijoto žodžiais: « Kam šitas eikvojimas? Buvo galima tai panaudoti vargšams šelpti! » — girdima visada ir visur.

[9]Daugelis į Jeruzalę atvykusių maldininkų, išgirdę, kad Jēzus yra Betanijoje, ējo į čia, kad pamatytų ir jį ir Lozorių, kurį jis buvo prikēlęs iš numirusiųjų. Visiems buvo žingeidu savo akimis išvysti ir tą, kuris padarē šį nepaprastą stebuklą, ir tą, kuris stebuklingai buvo prikeltas iš numirusiųjų.

[10-11]Bet minios didelis susidomējimas Jēzumi ir Lozoriumi dēl įvykusio stebuklo iššaukē žydų vadų vis didējantį susirūpinimą. Jie matē, kad minios žmonių plaukē į Betaniją ir dēl Lozoriaus prikēlimo iš numirusių įtikējo į Jēzų. Bijodami, kad Jēzus nepatraukų visų prie savęs, jie pasiryžo nužudyti ne tik Jēzų, bet ir Lozorių, nes dēl jo daugelis įtikējo į Nazareto Mokytoją.

[12-13]Velykos buvo jau čia pat. Jēzus, po vaišių, naktį praleido Betanijoje. Sekmadienio rytą jis buvo beateinąs iškilmingai į miestą. Mieste buvusieji maldininkai, išgirdę, kad Jēzus ateina į miestą, išējo jo pasitikti ir

Jie šaukė: « Osana! Palaimintas, kuris ateina Viešpaties vardu!» Ir: « Izraelio karalius!» [14]O Jėzus, radęs asilaitį, užsisėdo ant jo, kaip parašyta:

«— Nebijok, Siono dukra!
Štai tavo karalius atvyksta,
užsisėdęs ant asilaičio! —»

[16]Jo mokiniai pradžioje šito nesuprato, bet, kai Jėzus buvo pašlovintas, tuomet jie atsiminė, kad tai buvo apie jį parašyta ir tai buvo jam padarę. [17]Taigi buvusieji su juo, kai jis pašaukė iš kapo Lozorių ir jį prikėlė iš numirusiųjų, liudijo apie tai. [18]Todėl ir išėjo minia jo pasitikti, kad buvo girdėję jį padarius aną stebuklą. [19]Taigi fariziejai kalbėjo vieni kitiems: « Matote, jog nieko nepasiekiate! Va visas pasaulis nuėjo paskui jį!»

4. Jėzus kalba apie savo mirtį

[20]O atėjusių į šventę melstis tarpe buvo kai kurie graikai. [21]Taigi šie prisiartino prie Pilypo, kuris buvo iš Galilėjos Betsaidos, ir prašė jį, sakydami: « Pone, norime pamatyti Jėzų. »[22]Pilypas eina ir pasako An-

---

jam sukėlė dideles ovacijas. Jie klojo ant kelio žalumynus, mojavo palmių šakomis, šaukė ir sveikino jį kaip Mesiją. — O s a n a — entuziasmo šūkis. Mūsiškai — « valio ». Minia jam šaukė « valio », nes tikėjo, kad jis ateina kaip Dievo Siųstasis, kaip Izraelio Karalius ir Išgelbėtojas, t.y. lauktasis Mesijas /Jon 1,42; Mk 15,32/.

[14-15]Pranašas Zacharijas /9,9/ regėjo Mesiją ateinantį į Jeruzalę, ne kaip turtingą ir galingą žemės valdovą, bet kaip paprastą, ant jauno asiliuko atjojantį Dievo Siųstąjį. Kaip pranašas buvo regėjęs, taip dabar ir įvyksta, būtent, Jėzus įžengia į Jeruzalę ne ant puošnaus žirgo, ne karališkame vežime, bet ant jauno asilėlio; o vis dėl to minia jį sveikina kaip Valdovą, tačiau ateinantį ne su karine galia, o su Dievo autoritetu.

[16]Iškilmingas Jėzaus įėjimas į miestą turėjo mesijaninę prasmę. Bet apaštalai anuomet to nesuprato. Tikrąją šio įvykio prasmę jie suvokė tik vėliau, kai ant jų nužengė šv. Dvasia, kuri, pagal Jėzaus nurodymą, juos turėjo įvesti į visą tiesą /Jon 16,13/.

[17-18]Evangelistas paaiškina, kodėl didelė minia išėjo su entuziazmu sutikti į miestą ateinančio Kristaus, ir kodėl iškėlė jam dideles ovacijas, sveikindami jį kaip Mesiją. Visa tai siejosi su Lozoriaus prikėlimu iš numirusiųjų. Mat, tie, kurie buvo asmeniniai liudininkai šio stebuklo, plačiai visiems apie tai pasakojo ir daugelį įtikino, kad Jėzus tikrai esąs Mesijas. Štai kodėl minia išėjo jo pasitikti; jį entuziastiškai sveikino ir išpažino esant Mesiją.

[19]Minios entuziastingas atsinešimas į Jėzų piktino ir gąsdino fariziejus. Jie ginčijosi ir priekaištavo vieni kitiems, kad jų veikla prieš Nazareto Mokytoją yra visiškai nesekminga. Žmonės jį seka, ir jų skaičius kasdien didėja. Gaunasi įspūdis, kad visas pasaulis jau eina paskui jį; tiki į jį.

[20-22]Šventėms, ypač Velykoms, į Jeruzalę atvykdavo maldininkų ir iš diasporos, t.y. iš pagoniškų kraštų, kur gyveno žydų, o taip pat žydų tikėjimą priėmusių svetimšalių, vadinamų prozelitų. Šieji paprastai buvo vadinami graikais. Kas kilme buvo ne žydas, žydams jis buvo graikas, nes gyveno graikiškos kultūros pasaulyje ir kalbėjo graikiškai. Prozelitams ir net pagonims būdavo leidžiama įeiti į šventyklą, į vadinamą Pagonių kiemą /ApD 2,5-11/. Kai kurie iš šių svetimšalių, vadinamų graikų, panorėjo pažinti Jėzų ir su juo pasikalbėti. Visai galima, kad čia minimieji graikai buvo iš Galilėjos, nes šiaurinėje Galilėjoje gyveno nemaža svetimšalių. Kai kurie iš šventykloje buvusių graikų greičiausiai pažino Pilypą, kuris juk buvo iš Galilėjos Betsaidos, todėl kreipėsi į jį, kad jis juos pristatytų Jėzui. Pilypas pasakė apie tai Andriejui ir jie abu, nuėję, pranešė Jėzui.

driejui, ir paskui Andriejus ir Pilypas eina ir pasako Jėzui. 23O Jėzus
jiems atsako, tardamas: «Atėjo valanda, kad Žmogaus Sūnus būtų pašlo-
vintas. 24Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, jei kviečio grūdas, kritęs į
dirvą, nenumiršta, jis pasilieka vienas, o jei miršta, atneša daug vaisių.
25Kas myli savo gyvybę, ją praranda; o kas nepaiso savo gyvybės šiame
pasaulyje, ją išsaugos amžinam gyvenimui. 26Jei kas ryžtasi man tar-
nauti, teseka mane; ir, kur aš esu, ten bus ir mano tarnas. Jei kas man
tarnaus, tą išaukštins mano Tėvas.»
27« Dabar mano siela yra sukrėsta. Ką turėčiau sakyti: — Tėve,
gelbėk mane iš šios valandos! — Bet juk kaip tik tam aš atėjau į šią
valandą. 28Tėve, pašlovink savo vardą! » Tuomet ataidėjo balsas iš dan-
gaus: « Aš jį pašlovinau ir dar pašlovinsiu.» 29Taigi minia, kuri stovėjo
ir girdėjo, sakė griaustinį sugriaudus. Kiti sakė: « Angelas jam kalbėjo.»
30Jėzus atsiliepė ir tarė: « Šitas balsas ataidėjo ne dėl manęs, bet dėl
jūsų. 31Dabar yra teismas šio pasaulio. Dabar šio pasaulio kunigaikštis

---

23-26Žinia, kad ir graikai nori jį pažinti, Jēzui buvo maloni. Vadinasi, Evangelijai jau atsiveria durys ir į pagonių pasaulį. Tačiau jis įspēja mokinius, kad nepasiduotų tuščiam entuziazmui. Tiesa, jo pergalēs valanda yra jau atējus, bet jie turi žinoti, kad ši pergalē laimima tik per kančią ir mirtį. Visa tai turi įvykti, nes tokia yra Tēvo valia, kaip tai ir pranašai yra nusakę /Jon 3,14; Mt 8,31; Lk 17,25/. Kančia ir žuvimas žmogiškoje plotmēje yra pralaimējimas, bet Kristui yra laimējimas. Jēzaus mirtis yra lygintina kviečio grūdui pasētam dirvoje. Grūdas išnyksta dirvoje, bet nemiršta, o naujai išdygsta ir išaugina varpą pilną naujų grūdų. Panašiai Kristaus mirtis nēra išnykimas, o veikiau prisikēlimas naujam dvasiniam gyvenimui, tampant šaltiniu dvasinēs gyvybēs visai gausybei žemēs žmonių. Bet ir žmonēs turi sekti Jēzaus pavyzdžiu. Jie privalo nebijoti fizinēs mirties, ir rūpintis visų pirma išgelbēti sielą amžinam gyvenimui. Jei būtų reikalas, kad išgelbētų sielą, jie privalo paaukoti fizinę gyvybę. O, žinant, kad sielos gyvybę užtikrina Kristus, todēl privalu į jį tikēti, jo laikytis, jam visa paaukoti, kad tik išgelbētum sielą.

27Apaštalai neturi manyti, kad Kristui yra lengva prisiimti kančią. Ne, nēra legva. Visa jo žmogiška prigimtis yra sukrēsta kančios akivaizdoje. Bet jis privalo tai priimti, nes šiam yra atējęs į pasaulį. Jis juk Tēvo buvo siųstas ant žemēs, kad kančia ir mirtimi atpirktų nusidējusią žmoniją.

28Todēl Jēzus neprašo, kad Tēvas jį išgelbētų nuo kančios. Jis ją noriai ir laisvai prisiima, bet prašo, kad jo pasiaukojimas atneštų Tēvui garbę, o tuo pačiu ir jam. Pastebētina, kad vardas žydams reiškē asmenį. Vadinasi, Jēzus žodžiais: « Pašlovink savo vardą » — prašē, kad Tēvas per jo kančią save pašlovintų. Tam pačiame momente iš dangaus ataidējo balsas. Kalbējo Tēvas, ir jis užtikrino Sūnų, jog jis save pašlovino, kai jį siuntē į žemę, ir dar daugiau save pašlovins, kai jis atbaigs savo misiją žemēje. Tēvas pašlovino save, kai Jēzus apsireiškē esąs Diēvo Sūnus. Jis pašlovino save, kai jis, miręs, prisikēlē iš numirusiųjų ir įžengē į dangų.

29Balsą nuostabų iš dangaus girdējo visi ten buvusieji. Bet nepagavo aiškiai žodžių ir nesuvokē prasmēs. Vieni teigē, kad griaustinis sugriaudē. Kiti sakē, kad angelas prabilo į Jēzų iš dangaus.

30-31Visiems besistebint, kas čia nutiko, Jēzus pabrēžia, jog balsas, kurį jie išgirdo, yra dangiškojo Tēvo; o jis prabilo ne į jį, bet į juos, kad paliudytų, jog jis tikrai yra Mesijas, ir jie tikētų į jį. Kurie netikēs, bus pasmerkti. Teisingai Marijai Simeonas buvo pasakęs, jog Jēzus bus vieniems prisikēlimui, bet kitiems puolimui bei pasmerkimui /Lk 2,34/. Kurie įtikēs, tiems Jēzus laiduos išgelbējimą, o kurie neįtikēs, užsitrauks pasmerkimą. Jēzus taip pat pabrēžia, jog nuo dabar jis viešpataus pasaulyje, o velnias bus išmestas laukan.

bus išmestas laukan. [32]Ir aš, kartą pakeltas nuo žemės, visus patrauksiu prie savęs.» [33]O tai pasakė, nurodydamas, kokia mirtimi jis turėjo mirti. [34]Taigi minia jam atsakė: «Mes girdėjome iš Įstatymo, kad Kristus pasilieka per amžius. Ir kaip tu sakai, kad Žmogaus Sūnus turi būti iškeltas aukštyn? Kas yra tas Žmogaus Sūnus?» [35]Tada Jėzus jiems pasakė: «Dar tik trumpą laiką šviesa yra pas jus. Vaikščiokite, kol turite šviesą, kad neužkluptų jūsų tamsa; ir kas vaikščioja tamsoje, nežino, kur eina. [36]Kai turite šviesą, tikėkite į šviesą, kad taptumėte šviesos vaikai. «Tai pasakė Jėzus ir, nuėjęs, pasislėpė nuo jų.

5. Žydai netiki į Jėzų

[37]O nors buvo padaręs jų akivaizdoje tiek daug ženklų, jie neįtikėjo į jį, kad įvyktų pranašo Izaijo žodis, kurį jis pasakė:

«— Viešpatie, kas tikėjo mūsų kalbai
ir kam buvo apreikšta Viešpaties ranka? —»

[39]Dėl to jie negalėjo tikėti, kad Izaijas dar yra pasakęs:

«— Apakino jų akis ir užkietino jų širdį,
kad akimis neregėtų ir širdimi nesuvoktų, —
ir neatsiverstų, ir aš jų nepagydyčiau! —»

[41]Šitai pasakė Izaijas, nes išvydo Dievo garbę ir kalbėjo apie jį. [42]Vis dėl to daugelis ir iš vyresniųjų įtikėjo į jį, bet dėl fariziejų, kad nebūtų išmesti iš sinagogos, jie viešai jo neišpažino. Mat, jie labiau brangino žmonių garbę, negu Dievo šlovę.

---

[32]Mirtis ant kryžiaus Jēzui nebus nei pažeminimas, nei pralaimējimas, bet verčiau garbē ir pergalē. Prikaltas ant kryžiaus ir pakeltas aukštyn nuo žemēs, kaip meilēs auka už nusidējēlį žmogų, jis žavi visus geros valios žmones ir patraukia prie savęs.

[33]Evangelistas, jam įprastu būdu, paaiškina, kad žodžiais «pakeltas nuo žemēs» Jēzus nurodē, kokia mirtimi mirsiąs, būtent, nukryžiuotas.

[34]Žydai suprato, jog Kristus kalbējo apie savo mirtį ant kryžiaus. Taigi čia pat bandē jam prikišti, jog nesąs Mesijas. Nes pranašystēs kalba, kad Mesijas pasiliksiąs per amžius /Iz 9,6; Ps 110,4; Dan 7,13/. Jei jis prisipažįsta, jog mirsiąs, tai yra aiškus įrodymas, kad nēra Mesijas.

[35-36]Jēzus nesileidžia į ginčus su žydais. Nesiima aiškinti pranašyščių. Bet primygtinai pabrēžia, jog jis yra Mesijas ir kviečia, kol dar nevēlu, tikēti į jį bei jį priimti. Jis yra išganymo šviesa. Šią šviesą jie dabar mato. Turētų tad ja pasinaudoti, kad galētų eiti tikruoju keliu į išganymą; kad nesuklystų bei neatsidurtų klaidos tamsumoje.

[37-38]Nežiūrint Jēzaus įspējimų bei raginimų, nežiūrint jo padarytų gausių stebuklų, vis dēl to daugelis žydų netikējo į jį. Šitai įvyko, pabrēžia evangelistas, kad išsipildytų Izaijo pranašystē /Iz 53,1/. Pranašas kalba apie Mesiją kaip Jahvēs Tarną, kuris skundžiasi, kad niekas netiki jo mokymui, niekas neatpažįsta, jog jame reiškiasi Dievo ranka bei galia.

[39-41]Evangelistas dar priduria, jog visa vyksta, kaip pranašas pramatē ir nusakē, kad žydai dēl savo aklumo ir dēl savo širdžių kietumo nepažins Mesijo, jį atmes bei pasmerks /Iz 6,9s/. O pranašas visa tai parašē, nes buvo išvydęs Dievo garbę, ir todēl yra autoritetingas liudytojas /Iz 6,1s/.

[42-43]Objektyvumo dēliai evangelistas pastebi, kad, nors daugelis žydų ir netikējo į Kristų, vis dēl to buvo ir tokių, kurie įtikējo; ir tarp šiųjų buvo net ir ne-eilinių asmenų /Jon 7,26; ApD 3,17/. Šieji tačiau buvo tik slapti jo sekējai: jie bijojo viešai prisipažinti esą Jēzaus mokiniai, nes galējo būti išmesti iš sinagogos. Pas žydus buvo praktikuojama savos

[44]Jėzus gi sušuko ir tarė: « Kas tiki į mane, tiki ne į mane, bet į tą, kuris mane siuntė. [45]Ir kas regi mane, regi tą, kuris mane siuntė. [46]Aš kaip šviesa atėjau į pasaulį, kad kiekvienas, kuris tiki į mane, nepasiliktų tamsybėje. [47]Ir, jei kas klausytųsi mano žodžių, bet jų nesilaikytų, aš jo neteisiu; juk neatėjau, kad teisčiau pasaulį, bet kad pasaulį išgelbėčiau. [48]Kas mane paniekina ir mano žodžių nepriima, tas turi, kas jį teisia: žodis, kurį aš kalbėjau, tas jį teis paskutiniąją dieną. [49]Aš juk nekalbėjau iš savęs, bet Tėvas, kuris mane siuntė, jis man įsakė, ką turiu sakyti bei ką privalau kalbėti. [50]Ir aš žinau, kad jo įsakymas yra amžinasis gyvenimas. Taigi, ką aš sakau, kalbu taip, kaip Tėvas man yra įsakęs.»

II. JĖZUS PAŠLOVINAMAS PER KANČIĄ, MIRTĮ IR PRISIKĖLIMĄ

1. *PASKUTINĖ VAKARIENĖ*

1. Kojų plovimas

13. [1]O prieš Velykų šventę Jėzus, žinodamas, kad atėjo jo valanda pereiti iš šio pasaulio pas Tėvą, mylėjęs pasaulyje esančius savuosius, juos numylėjo iki galo. [2]Ir vakarienės metu, kai velnias jau buvo įdėjęs

rūšies ekskomunika /Jon 9,22; 16,2/. Evangelistas priduria, jog tie, kurie iš baimės neišsidavė esą Jėzaus mokiniai, tai darė, nes aukščiau statė žmonių garbę, negu Dievo, t.y. daugiau paisė, ką žmonės sakys, negu, kaip Dievas vertins. Tai įspėjimas visiems. Juk visada buvo ir yra, kurie daugiau paiso žmonių, negu Dievo.

[44-45]Jėzus pakartotinai ir primygtinai pabrėžia savo tapatumą su Tėvu /Jon 3,19-21; 8,12; 9,5 ir k./

[46]Pabrėžęs savo tapatumą su Tėvu, Jėzus pristato save kaip pasaulio šviesą. Jis nužengė iš dangaus, kad šviestų žemės tamsybėse dangiška šviesa, būtent, tikėjimo ir malonės spinduliais, ir taip rodytų kelią į išganymą žemės žmonėms, kurie iki šiolei radosi pasaulio tamsybėse ir mirties siluetuose /Job 3,5/.

[47-48]Jėzus toliau pabrėžia, jog, jei kas jį pažįsta ir jo Evangelijos klausosi, bet jos nesilaiko, tas yra atsakingas, tačiau ne jis teisia ir smerkia tokius, bet pati Evangelija. Jis atėjo, kad gelbėtų, o ne smerktų; bet, kas nesilaiko Evangelijos, tas pačios Evangelijos yra pasmerkiamas. Mat, Evangelija yra tiesos ir išganymo žodis. Taigi, kas Evangelijos nesilaiko, negali pasiekti išganymo, ir tuo pačiu tampa pasmerktas: pats save pasmerkia. Štai kokia prasme Kristaus žodis bus teisėjas ir pasmerkėjas paskutinę dieną.

[49-50]Ir dar Jėzus primena, kad jo žodis yra drauge ir Tėvo žodis, nes jis kalbėjo ne iš savęs, o kalbėjo ir mokė taį ir taip, ką ir kaip jam liepė bei pavedė skelbti Tėvas. O Tėvo įsakymas, pabrėžia toliau Kristus, yra amžinasis gyvenimas, kitaip tariant, yra sąlyga bei laidas amžinam gyvenimui pasiekti.

13. [1]Ritualinę Velykų vakarienę žydai paprastai valgydavo 14 Nisan, t.y. šventės išvakarėse. Būdavo tačiau išimčių. Kartais kai kurie iš žydų šią vakarienę valgydavo 13 Nisan. Pagal IV evangeliją Kristus Velykų vakarienę bus valgęs 13 Nisan, t.y. ketvirtadienį vakare. Skirtumai atsirasdavo dėl galimų netikslumų laiko skaičiavime. Mat, žydai mėnesių

į širdį, kad jį išduotų Judas Iskarijotas, Simono sūnus, [3]žinodamas, kad
Tėvas visa atidavė jam į rankas, ir kad jis nuo Dievo išėjo ir pas Dievą
grįžta, [4]pakyla nuo stalo, padeda apsiaustą ir, paėmęs rankšluostį, su-
sijuosė. [5]Paskui įpila į dubenį vandens ir ėmė plauti mokinių kojas bei
jas šluostyti rankšluosčiu, kuriuo buvo apsijuosęs.
[6]Tada jis prieina prie Simono Petro. Tas jam taria: « Viešpatie, tu
man plausi kojas?!» [7]Jėzus atsakė ir jam tarė: « Ką aš darau, tu dabar
nesuvoki, suprasi gi vėliau.» [8]Petras jam sako: « Niekados tu neplausi
man kojų! « Jėzus jam atsakė: « Jei aš tavęs neplausiu, tu neturėsi dalies
su manimi.» [9]Simonas Petras jam taria: « Viešpatie, ne tik mano kojas,

---

dienas skaitydavo pagal mēnulio apraiškas. Velykos buvo nustatomos pagal jaunojo mēnulio pasirodymą. Čia lengvai atsirasdavo nesutarimų. Vieni galējo teigti, kad jaunasis mēnulis tais metais pasirodē penktadienį, kiti šeštadienį, iš čia ir pasirengimo dienos skirtingas nurodymas: ketvirtadienį ar penktadienį Buvo be to, nesutarimų tarp fariziejų ir sadukiejų dēl Velykų avinēlio aukojimo, kai Velykos išpuldavo šeštadienį, o tai kaip tik įvyko Kristaus mirties metu. Fariziejai Velykų avinēlio aukojimą laikē viešąją auka, kuri buvo galima atnašauti ir subatoje. O Sadukiejai tvirtino, kad Velykų avinēlio aukojimas esanti privati auka, todēl neleistina subatoje. Taigi, kai Velykos išpuldavo subatos dieną, sadukiejai leisdavo, dēl daugybēs aukojančių, kad nepažeistų subatos, avinēlio aukojimą pradēti jau ketvirtadienį vakare, kadangi, pagal žydų skaičiavimą, ketvirtadienio vakarą jau prasidēdavo 14 Nisan, t.y. pasirengimo diena. Mat, žydai dieną pradēdavo ne iš ryto, bet iš vakaro. O tie, kurie ketvirtadienio vakare aukodavo avinēlį, tą patį vakarą valgydavo ir ritualinę Velykų vakarienę. Taigi ir Kristus su apaštalais anticipavo Velykų vakarienę, t.y. ją valgē ketvirtadienį vakare. Kitaip juk jis nebūtų galējęs valgyti paskutinę Velykų vakarienę, nes penktadienį vakare jau buvo miręs ir palaidotas. Plačiau šiuo klausimu esame rašę Liet. Enc. XXII, 100 s. Evangelistas pabrēžia, kad Jēzus — Dievo Sūnus nužengęs ant žemēs — visą savo žemiško buvimo metą davē nuolatinį liudijimą savo nelygstamos meilēs žmonēms. Ir šitą savo meilēs liudijimą jis atbaigē bei apvainikavo savo kančia ir mirtimi už žmones. Taigi savo meilę jis parodē iki galo, iki paskutiniųjų: ne vien laiko, bet ypač intensyvumo atžvilgiu. Juk jis pats pasakē: « Niekas neturi didesnēs meilēs, kaip ta, kad kas guldo savo gyvybę už savo draugus » /Jon 15,13/. Kojų plovimas buvo vienas iš jautriausių Jēzaus meilēs savo mokiniams liudijimų.

[2-3]Evangelistas nurodo kai kurias su kojų plovimu susijusias aplinkybes. — Laikas. — Vakarienēs eigoje: kai jie jau buvo užēmę vietas prie stalo. — Apaštalų nusiteikimas. — Judas Iskarijotas jau buvo pasidavęs velnio įtakai, ir apsisprendęs Mokytoją išduoti. Kiti apaštalai, užimdami vietas prie stalo, ginčijosi dēl pirmenybēs /Lk 22,24-27/. — Tikslas. — Jēzus žino, kad jau atējo metas atsiskirti nuo mokinių. Todēl duoda paskutinius pamokymus. Visų pirma jis moko juos nuolankumo ir duoda konkretų pavyzdį, imdamasis plauti jiems kojas. Jie turēs tarnauti, o ne viešpatauti, nei primauti. Atroje eilēje jis atkreipē apaštalų dēmesį, jog jie privalo dvasiniai būti švarūs, būti be kaltēs, į kurią Judas buvo beįkrintąs.

[4-5]Jēzus staiga pakilo nuo stalo, susijuosē tuniką rankšluosčiu, paēmē dubenį ir, įsipylęs vandens, prisiartino pirmiausia prie Petro, kad plautų jam kojas. Paskui ējo iš eilēs prie kitų. Kojas šeimininkui paprastai plaudavo vergai. O va Jēzus, Mokytojas, imasi plauti kojas mokinių. Apaštalus šitai nustebino. Jie nesuvokē, ką tai reiškē, bei kaip reikējo reaguoti į šitai.

[6-9]Kojų plovimą Jēzus pradeda nuo Petro, nes jam skyrē vyriausią valdžią Bažnyčioje /Mt 16,18; Jon 21,15-19/. Petras tačiau visu savo būdo

bet ir rankas bei galvą.» [10]Jėzus jam sako: « Kas yra išsimaudęs, nėra reikalingas, nebent tik kojas, nusiplauti, bet visas yra švarus. Ir jūs esate švarūs, bet ne visi.» [11]Mat, jis žinojo, kas jį išduos, todėl pasakė: « Ne visi esate švarūs.»

[12]Taigi, kai nuplovė jų kojas, pasiėmė apsiaustą ir vėl atsisėdo prie stalo, jiems kalbėjo: « Ar suprantate, ką aš jums padariau? [13]Jūs vadinate mane: — Mokytojas-bei-Viešpats —, ir gerai sakote, nes Aš esu. [14]Taigi, jei aš — Viešpats ir Mokytojas-nuploviau jums kojas, tai ir jūs privalote plauti vienas kitam kojas. [15]Juk aš daviau jums pavyzdį, kad, kaip aš jums padariau, ir jūs taip darytumėte. [16]Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, tarnas nėra didesnis už savo poną, nei pasiųstasis yra virš savo siuntėjo. [17]Jei šita žinote, palaiminti esate, jei tai vykdysite. [18]Ne apie visus jus kalbu. Aš žinau, kuriuos išsirinkau. Bet, kad Raštas išsipildytų: — Tasai, kuris valgo mano duoną, pakėlė prieš mane savo kulnį. —

---

karštumu priešinasi, nesutinka, kad Mokytojas plautų jam kojas. Bet, kai Jēzus pareiškia, jog tai yra būtina sąlyga priklausyti jam, t.y. turēti dalį su juo, Petras ne tik sutinka, bet prašo nuplauti ne vien kojas, o taip pat rankas ir galvą.

[10-11]Jēzus atsako Petrui, pastebēdamas, kad, jei kas, prieš eidamas į svečius, nusiprausia bei nusimaudo, tas yra švarus ir, atējęs, neprivalo iš naujo praustis. Užtenka nusiplauti vien kojas, nes, beeinant, kojos vēl apdulkēja. Atsimintina, kad gatvēs ir keliai anuomet Palestinoje nebuvo asfaltuoti, o žmonēs avēdavo ne batus, bet sandalus. Pastebētina, kad kai kurie kodeksai žodžius — « nebent kojas » — išleidžia. Jēzus primena Petrui ir kitiems apaštalams, jog jis turi mintyje pirmoje eilēje dvasinį švarumą. Jis pabrēžia, jog dauguma jų dvasiniai yra švarūs, bet, deja, ne visi. Prie šio evangelistas priduria savo pastabą, nurodydamas, jog Jēzus žinojo, kad vienas jų jį išduos, ir todēl žodžiais — « ne visi » — jis nurodē išdaviką, kuris tikrai nebuvo dvasiniai švarus, nes velnias jau buvo įējęs į jo sielą /Jon 13,2/.

[12-16]Baigęs plauti apaštalų kojas, Jēzus vēl užsidējo apsiaustą, kurį prieš imdamas plauti buvo nusiēmęs, ir užēmē savo vietą prie stalo. Paskui prabilo ir aiškino, kodēl jis nuplovē jiems kojas. Mat, jis norējo jiems duoti nuolankumo bei nusižeminimo pavyzdį. Apaštalai tik nesenai buvo ginčijęsi, kas iš jų būsiąs pirmasis. Jēzus primena, jog jie jį vadina Mokytoju ir Viešpačiu, ir su pagrindu tai daro, nes jis tikrai toks yra; bet va jis jiems nuplovē kojas, atlikdamas tarno bei vergo pareigas. Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad apaštalai neturi siekti viešpatauti, o verčiau tarnauti, nežiūrint kokias pareigas eitų. Tarnaujančio Kristaus pavyzdys visiems yra įpareigojantis. Nē vienas neturi drįsti reikalauti sau to, kas jį pastatytų virš Kristaus. Kristus atējo tarnauti, turēs tarnauti ir apaštalai. Privilegijos ir atlyginimas jų laukia ne žemēje, bet danguje.

[17]Atsimintina taip pat, jog neužtenka vien žinoti apie reikalą nuolankumo, privalu jį vykdyti. Palaiminti yra tie, kurie praktikuoja nuolankumo dorybę, siekdami tapti visiems visa, kad visus išgelbētų /1 Kor 9,22/.

[18]Su liūdesiu Kristus primena, jog ne visi iš apaštalų bus anų palaimintųjų tarpe, kurie supranta ir vykdo nuolankumą. Tiesa, jis pats pasirinko ir pašaukē apaštalus; ir jis žinojo, ko kuris jų buvo vertas. Jis pašaukē ir išdaviką, žinodamas, kad jis bus išdavikas, kadangi tokia Tēvo buvo valia, ir jis per pranašus tai buvo paskelbęs. Taigi jis pasirinko ir pašaukē Judą Iskarijotą, kad išsipildytų pranašystē. Laisvai cituojama Ps 41,10/ Tai, ką Dovidas išgyveno, kai jo sūnus Absalomas sukilo prieš jį /2 Kar 15,12/, simbolizavo, ką Jēzus turējo išgyventi, kai vienas iš jo mokinių jį išdavē. Vienas iš tų, kuris buvojo su juo, su juo drauge valgē, tykojo, kad pakēlęs koją, jam spirtų.

[19]Dabar, prieš įvykstant, sakau jums, kad, kai įvyks, tikėtumėte, jog
Aš esu. [20]Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums kas priima tą, kurį aš siųsiu,
mane priima; o, kas mane priima, priima tą, kuris mane siuntė.»

2. Jėzus įspėja apie išdavystę ir nurodo išdaviką

[21]Tai pasakęs, Jėzus giliai susijaudino ir liudijo bei tarė: « Iš tik-
tųjų, iš tikrųjų, sakau jums, jog vienas iš jūsų išduos mane. [22]Mokiniai,
nežinodami, apie kurį jis kalba, žvalgėsi vienas į kitą. [23]Vienas iš jo mo-
kinių buvo prisišliejęs prie Jėzaus krūtinės, tas, būtent, kurį Jėzus my-
lėjo. [24]Taigi Simonas Petras jam pamoja, kad paklaustų: « Kas būtų
tasai, apie kurį kalbi?» [25]Tada anas, taip kaip buvo pasilenkęs ant Jė-
zaus krūtinės, jam taria: « Viešpatie, kas jis?» [26]Jėzus atsako: « Tasai
yra, kuriam aš padažysiu kąsnį ir jam paduosiu. « Taigi, padažęs kąsnį,
paima ir paduoda Judui, Simono Iskarijoto sūnui. [27]Ir tuomet, po to
kąsnio, įėjo į jį šėtonas. Taigi Jėzus jam taria: « Ką darai, daryk grei-

---

[19]Jēzus visa iš anksto pasako, įspēja, kad, įvykus, mokiniai įsitikintų, jog jis visa iš kalno žinojo, ir laisvai prisiēmē, nes yra Mesijas, Dievo Sūnus.

[20]O vis dēl to Jēzus drąsina apštalus ir užtikrina, kad Judo išdavimas jokiu būdu nesumažina jų autoriteto ir neapriboja jiems suteiktų galių. Jis pabrēžia, jog jie veiks pilnu jo ir Tēvo autoritetu.

[21]Nors išdavimas turējo įvykti, vis dēlto Jēzų tai jaudino, ypač kad išdavikas buvo vienas iš apaštalų. Giliai susijaudinęs, Jēzus pagaliau aiškiai pasako apaštalams, kad vienas iš jų jį išduosiąs.

[22]Jēzaus pasakymas sukrētē apaštalus. Vienas iš jų yra išdavikas! Kuris? Jie žvalgēsi vienas į kitą, tikēdamiesi iš reagavimo, iš veido išraiškos galēsią atspēti bei atpažinti išdaviką.

[23]Prie stalo pirmąją vietą prie Mokytojo buvo užēmęs Jēzaus mylimiausias mokinys. Evangelistas jo neįvardina, kadangi tai buvo jis pats, būtent, Jonas apaštalas. Jis buvo prisišliejęs prie Jēzaus iš dešinēs, taip kad galējo savo galvą priglausti prie Mokytojo krūtinēs. Pastebētina, kad žydai anuomet prie stalo ne sēdēdavo, bet gulēdavo antsirēmę kaire ranka ant specialių pagalvēlių.

[24]Simonas Petras sēdējo kitoje pusēje. Jis pamojo Jonui, kad šis patylomis paklaustų Mokytoją, kas esąs išdavikas, ir paskui jam pasakytų.

[25]Jonas, būdamas pasilenkęs prie Jēzaus krūtinēs, lengvai galējo paklausti Jēzų, ką ir padarē.

[26-27]Jēzus, atsakydamas, nurodo, kad yra tasai, kuriam tuo metu, padažęs, padavē duonos kąsnį. O tai buvo Judas Iskarijotas. Kąsnio padažymas specialiai parengtame padaže ir jo padavimas vienam iš valgančiųjų pas žydus buvo prieteliškumo ženklas. Taigi Jēzus iki pat galo Judui buvo prieteliškas. Kai kas mano, kad kąsnis, kurį Jēzus padavē Judui, bus buvusi Eucharistinē Duona. Nevertas bei šventvagiškas Komunijos priēmimas galutinai bus atvēręs velniui duris į Judo sielą. Kiti tačiau mano, kad Eucharistija buvo įsteigta pradžioje vakarienēs, o Judas buvo identifikuotas pabaigoje, todēl paduotasis Judui kąsnis vargu ar galējo būti Eucharistinē Duona. Dar kiti teigia, kad Eucharstija bus buvusi įsteigta, kai Judas jau buvo išējęs. Ne tik Petras ir Jonas, bet ir kiti apaštalai norējo sužinoti, kas esąs išdavikas. Vienas po kito kreipēsi į Mokytoją, klausdami: « Nejaugi tai aš? » Ir pats Judas statē tokį klausimą /Mk 14,19/. Jēzus, atsakydamas, jam tarē: « Ką darai, daryk greičiau.» Jēzus pakartotinai įspējo Judą, kad jis rengiasi jį išduoti, o tai bus didelis nusikaltimas, bet, kadangi joks įspējimas jau negelbējo, ragina, kad galimai greičiau visa įvykdytų, ir taip sutrumpinti jo kančią.

čiau!» [28]O iš sėdinčiųjų prie stalo nė vienas nesuprato, kodėl jam tai
pasakė. [29]Mat, kai kurie, kadangi Judas turėjo kasą, pamanė jog Jėzus
jam sako: « Nupirk, ko mums reikia šventei », ar, kad ką duotų vargšams.
[30]Paėmęs tad kąsnį, anas tuojau išėjo. O buvo naktis.

2. *ĮVAIRŪS PAMOKYMAI*

1. Meilės įsakymas

[31]Jam tad išėjus, Jėzus sako: « Dabar Žmogaus Sūnus yra pašlovintas,
ir Dievas pašlovins savyje, ir veikiai jį pašlovins. [33]Vaikeliai, jau tik trum-
pam esu su jumis. Ieškosite manęs, ir, kaip esu sakęs žydams, taip da-
bar ir jums sakau: — Kur aš einu, jūs negalite eiti. — [34]Jums duodu

---

[28-29]Apaštalai nesuprato, ką Jēzus turējo mintyje, sakydamas: « Ką darai, daryk greičiau.» Jie nemanē, kad Jēzus ragintų Judą galimai greičiau jį išduoti. Jie galvojo, kad Mokytojas pavedē Judui atlikti kokį nors uždavinį: parūpinti maisto šventei, ar sušelpti iš bendros kasos vargšus. Mat, Judas buvo iždininkas: valdē bendrą kasą.

[30]Evangelistas pastebi, kad Judas, paēmęs kąsnį, tuojau išējo, ir priduria, jog buvo naktis. Taip, tai buvo naktis, tamsi naktis, kuri gaubē Jeruzalę; kurioje skendējo Judo siela. Kiekvieno nusidējēlio sieloje yra naktis. Bet ana naktis buvo nelygstama. Tauta rengēsi suimti ir pasmerkti savo Išgelbētoją! Mokinys buvo pasiryžęs išduoti savo Mokytoją! Žmogus rengēsi nužudyti Dievą!

[31]Judui išējus, visų nuotaika kiek pragiedrējo. Jēzus jau nebuvo oficialus, bet verčiau rodēsi tēviškas. Jis prabilo į apaštalus: atvērē jiems savo širdį, davē paskutinius nurodymus, juos guodē ir drąsino. Išdavikas jau buvo beeinąs pas tuos, kurie jį turējo suimti ir pasmerkti. Taigi atpirkimo darbas, kuris turējo būti įvykdytas per kančią, jau pildosi. O visa tai, jei žmonēms laiduoja išganymą, tai Dievui teikia garbę. Tēvas yra pašlovinamas Sūnuje, kuris eina mirti už žmones, bet, miręs, prisikels, pasirodydamas tikrai esąs Dievas, Viengimis iš Tēvo.

[32]Jei Kristus savo pasiaukojimu už žmones teikia garbę Tēvui, laimēdamas žemę ir žmogų dangui, tai Tēvas savo ruožtu pašlovina Sūnų, prikeldamas jį iš numirusiųjų ir pavesdamas jam visą valdžią danguje ir ant žemēs /Ef 1,10; Pilyp 2,8-10/.

[33]Kristus tēviškai įspēja apaštalus, jog turi juos palikti, nuo jų atsiskirti, kad grįžtų pas Tēvą. Bet drauge duoda suprasti, jog tai tik laikinas atsiskyrimas. Jie tik dabar negali eiti ten, kur jis yra beeinąs. Tačiau ateis metas, kada ir jie bus pakviesti ateiti į ten, kur jis eina, ir kur pasiliks.

[34]Prieš atsiskirdamas, Jēzus primena apaštalams, koks yra svarbiausias įsakymas, kurio jie visų pirma privalo laikytis, ir kurio laikydamiesi jie išsiskirs iš kitų, nes tai yra naujas įsakymas, būdingas Kristui ir krikščionims. Šis įsakymas yra meilēs įsakymas. Tiesa, meilēs įsakymas buvo žinomas ir S.T. Bet Jēzaus duodamas meilēs įsakymas yra tikrai naujas, būtent, skirtingas nuo to, kuris buvo žinomas ir praktikuojamas iki tolei. Jēzaus reikalaujamas meilēs įsakymas yra naujas — apimties, tobulumo ir intensyvumo prasme. — Jēzus įsako mylēti visus: prietelius ir priešus /Mt 5,43-47/. Jēzus reikalauja mylēti visus ir kiekvieną be išskaičiavimo: mylēti vien dēl Dievo. Jēzus liepia mylēti, kaip jis mylējo ir myli, būtent, iki galo, iki paskutiniųjų, paaukojant ir atiduodant visa, net ir gyvybę /Mt 12,28; Jon 13,1; 15,13/.

naują įsakymą, kad mylėtumėte vienas kitą; kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs vienas kitą mylėtumėte. [35]Iš to visi pažins, kad esate mano mokiniai, jei turėsite meilę tarpe savęs.»

2. Įspėja Petrą

[36]Simonas Petras jam sako: « Viešpatie, kur eini?» Jėzus jam atsakė: « Kur aš einu, tu dabar negali manęs sekti, vėliau gi paseksi.» [37]Petras jam taria: « Viešpatie, kodėl negaliu dabar tavęs pasekti? Aš atiduosiu savo gyvybę už tave!» [38]« Tu, — atsako Jėzus, — atiduosi savo gyvybę už mane? Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau tau, gaidys nepragys, pirma negu tu tris kartus manęs išsiginsi.»

3. Drąsina apaštalus

14. [1]« — Teneišsigąsta jūsų širdis. Tikite į Dievą, tikėkite ir į mane. [2]Mano Tėvo namuose yra daug buveinių. O jei ne, argi būčiau jums sakęs:

---

[35]Meilė, kokios Kristus reikalauja iš savųjų, kartą vykdoma bei praktikuojama, bus pagrindinė žymė, — visi pažins, kad tai yra krikščionys. Kiek kur vyrauja tarpsavė meilė, tiek ten yra krikščioniškumo, ir kur nėra meilės, ten nėra kirkščioniškumo, ten nėra Kristaus.

[36]Petras, kaip ir kiti apaštalai, nesuvokia tikrosios Jėzaus žodžių prasmės. Todėl klausia, kur Mokytojas rengiasi eiti? Jėzus neatsako tiesioginiai į klausimą. Jis tik pastebi, jog ten, kur jis rengiasi eiti, Petras negali dabar jį sekti. Galės tačiau vėliau. Jėzus turi mintyje savo mirtį /Jon 21, 18/, bet Petras to nesuprato.

[37]Petras bando prieštarauti. Kodėl jis negalėtų Mokytoją dabar sekti? Juk jis yra pasiryžęs, jei reikėtų, su juo bei už jį aukoti net ir gyvybę. Petras buvo nuoširdus. Jis tikrai tiek mylėjo Mokytoją, kad dėl jo buvo pasiryžęs visa paaukoti. Tačiau jis pervertino savo jėgas. Dvasia buvo stipri, bet kūnas silpnas /Mt 26,41/.

[38]Jėzus įspėja Petrą, kad nepervertintų savo jėgų. Petras užtikrina, esąs pasiryžęs mirti už Mokytoją. Bet Jėzus savo visažinojimu regi ir pranašauja visai kitą realybę. Būtent, Petras dar šią naktį, pirma negu gaidžiai prieš aušrą pragys, pakartotinai išsiginsiąs Mokytojo. Taip iš tikrųjų ir įvyko /Lk 22,56-62l.

14. [1]Keturiuose sekančiuose skyriuose evangelistas atpasakoja Jėzaus pamokymus, kuriuos jis greičiausiai davė, o taip pat kalbas, kurias jis pasakė, arba vakarienbutyje, arba pakeliui į Getsemani. Šios kalbos bei šie pamokymai yra tikrai įspūdingi. Juos Jonas giliai buvo paėmęs į savo širdį, ir sutrauktai, bet ištikimai, atpasakojo savo evangelijoje.

Kojų plovimas, išdavimo ir išdaviko nurodymas, Petro išsigynimo pranašiškas nusakymas, — visa tai giliai palietė bei sukrėtė apaštalus: juos nuliūdino ir išgązdino. Štai kodėl Jėzus juos ima guosti ir drąsinti. Jis nurodo, kad apaštalai neturi nei jaudintis, nei bijoti, nes jie juk tiki į jį ir į Tėvą. Jis yra Mokytojas. Jis nurodė jiems kelią į išsigelbėjimą. Tėvas yra jų Dievas, ir jis yra visagalis; jam priklauso dangus ir žemė.

[2]Apaštalai neturi nusiminti, kad jis juos palieka. Mat, jis juos palieka, kad, sugrįžęs į dangų, ten jiems paruoštų buveines. Danguje yra daug vietų bei daug galimybių būti vienybėje ir laimėje su Dievu /Lk 16,9; 2 Kor 5,1/. Apaštalai turi tikėti, kad jiems yra skirtos vietos danguje, kitaip juk Jėzus nebūtų sakęs, kad eina jiems vietų parengti.

— Einu jums vietos parengti? — [3]Ir kartą nuėjęs ir paruošęs jums vietą, vėl ateinu ir pasiimsiu jus pas save, kad, kur aš esu, būtumėte ir jūs. [4]Ir, kur aš einu, jūs žinote kelią.» [5]Tomas jam sako: «Viešpatie, nežinome, kur tu eini; kaip galime žinoti kelią?» [6]Jėzus jam taria: «Aš esu kelias, ir tiesa, ir gyvenimas. Nė vienas neateina pas Tėvą, kaip tik per mane. [7]Jei būtumėte pažinę mane, pažintumėte ir mano Tėvą. Ir va jau jį pažįstate ir esate matę.» [8]Pilypas jam sako: «Viešpatie, parodyk mums Tėvą, ir mums užteks.» [9]Jėzus jam sako: «Tiek laiko esu su jumis, ir tu, Pilypai, nepažinai manęs? Kas mane matė, regėjo Tėvą. Kaip tad tu sakai: — Parodyk mums Tėvą? — [10]Netiki, kad aš esu Tėvuje ir Tėvas manyje? Žodžius, kuriuos jums šneku, ne iš savęs kalbu; o Tėvas, kuris yra manyje, jis vykdo savo darbus. [11]Tikėkite man, kad aš esu Tėvuje ir Tėvas manyje. O jei ne, tai dėl pačių darbų tikėkite. [12]Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, kas tiki į mane, darbus, kuriuos aš vykdau, darys ir jis; ir dar didesnius už šiuosius jis darys, nes aš einu pas Tėvą. [13]Ir ko tik beprašytumėte mano vardu, tai padarysiu, kad Tėvas būtų pašlovintas Sūnuje. [14]Jei ko prašytumėte mane mano vardu, aš padarysiu.»

---

[3]Ir dar dėl antros priežasties apaštalai neturi liūdėti, kad dabar turi atsiskirti nuo Mokytojo, nes šis atsiskyrimas bus tik laikinas. Jėzus vėl sugrįš iš dangaus ir pasiims juos pas save dangaus džiaugsme paskutinę kiekvieno bei visų gyvenimo dieną.

[4]Apaštalai turėtų žinoti, kad jis grįžta pas Tėvą, o kelią, kuris veda į dangų, jie juk žino. Apie tai jis jiems pakartotinai yra kalbėjęs /Mt 16, 24-27; 7,14/.

[5]Apaštalas Tomas stebisi ir atvirai pareiškia, kad anaiptol jie nežino, kur jis rengiasi eiti. Kaip tad galėtų žinoti kelią, kuriuo jie turėtų jį sekti?

[6]Jėzus atsako ir pabrėžia, kad jis pats — Kristus ir Dievo Sūnus — yra ir kelias, ir tiesa, ir gyvenimas. Jis yra kelias į dangų, nes yra nužengęs iš dangaus. Jis yra tiesa, nes yra Dievas, o tuo pačiu šviesa, kuri šviečia kelią į dangų. Jis yra gyvenimas, nes Dievas yra gyvas iš savęs, ir yra versmė visokios gyvybės: fizinės ir dvasinės, laikinosios ir amžinosios.

[7]Jėzus toliau paaiškina, kad, kartą jį pažinus, tuo pačiu pažįstama ir Tėvas. Vadinasi, apaštalai, matydami jį, tuo pačiu regi ir Tėvą: jį regi jame.

[8]Deja, apaštalai vis dar nesuvokia Jėzaus minties. Pilypas prašo, kad Jėzus leistų jiems išvysti Tėvą, o, jį kartą pamatę, jie bus pilnai patenkinti.

[9]Atsakydamas, Jėzus stebisi, kad jie vis dar nesuvokia, jog jis pats yra Dievas, yra viena su Tėvu, ir todėl, kas jį mato, mato ir Tėvą.

[10]Taigi dabar Jėzus aiškiai pasako, kad jis yra pilnoje vienybėje su Tėvu, kaip savo buvime, taip ir savo veikime. Pilypas ir kiti apaštalai turi šitai tikėti.

[11]Jėzus dar kartą ragina mokinius tikėti į jį. Jei jo mokslas jų neįtikina, tai turėtų tikėti į jį dėl jo daromų darbų dėl anų gausių stebuklų, kuriuos jis daro ir kurių jie yra liudininkai. Juk stebuklus tik Dievas gali daryti.

[12]O jis turi galią ne tik pats daryti stebuklus bet šią galią gali suteikti ir kitiems. Jis ją suteiks ir apaštalams jei jie tikės į jį. Jis gali suteikti stebuklų darymo galią, nes yra Dievo Sūnus, kuris nužengė iš dangaus ir dabar yra jau begrįžtąs pas Tėvą.

[13-14]Savo sekėjams Jėzus, būdamas Dievas, suteiks viso, ko tik jie beprašytų, kreipdamiesi į jį bei tikėdami į jį. Jėzus visa suteiks, kurie su tikėjimu į jį kreipsis, kad jie savo gyvenimu ir darbais teiktų garbę Tėvui.

4. Pažada šv. Dvasią

[15]« Jei mane mylite, laikysite mano įsakymus. [16]Ir aš prašysiu Tėvą,
ir jis duos jums kitą Globėją, kad jis būtų su jumis per amžius: [17]Tiesos
Dvasią, kurios pasaulis negali priimti, nes jos nemato, nei ją pažįsta.
Jūs ją pažįstate, nes ji būna pas jus ir yra jumyse. [18]Nepaliksiu jūsų
našlaičiais; ateinu pas jus. [19]Dar valandėlė ir pasaulis nebematys manęs,
jūs gi mane matysite, nes aš gyvenu ir jūs gyvensite. [20]Aną dieną jūs
suprasite, jog aš esu Tėvuje, ir jūs manyje, ir aš jumyse. [21]Kas turi mano
įsakymus ir juos pildo, jis yra tasai, kuris mane myli; o kas mane myli,
bus mylimas mano Tėvo, ir aš jį mylėsiu ir jam apsireikšiu.» [22]Judas,
ne Iskarijotas, jam taria: « Viešpatie, kas atsitiko, kad beveliji mums
apsireikšti, o ne pasauliui?» [23]Jėzus atsakė ir jam tarė: « Jei kas mane

---

[15]Tikėti į Dievą ir į Kristų, reiškia jį priimti, jam pasivesti, jį mylėti, bet ne vien žodžiais ir jausmais, o gyvenimu ir darbais. Mylėti Dievą, reiškia priimti ir pildyti jo valią, laikyti jo įsakymus.

[16-17]Mylėti Kristų ir laikyti jo įsakymus yra pravartu, nes tiems, kurie jį myli, jis pasirūpins, kad Tėvas atsiųstų jo vietoje kitą Globėją, būtent, šv. Dvasią; o ji su jais pasiliks per amžius. — Graikiškas žodis p a r a k l e t o s — pažymi gynėją, užtarėją, globėją, guodėją. Atrodo, kad mūsų kontekste geriausiai tinka globėjo titulas. Kristus, turėdamas grįžti pas Tėvą, užtikrina apaštalus, jog jis nepaliks jų be globos. Jis pasirūpins, kad Tėvas atsiųstų šv. Dvasią, kuri bus jiems nuolatinis Globėjas. Jėzus nurodo, jog atsiųsimoji šv. Dvasia yra Tieos Dvasia. Mat, ji apšvies kiekvieną ir leis pažinti bei suprasti Evangelijos tiesą, kurią jis skelbė, apie kurią jis liudijo, bet kurios apaštalai iki šiolei nepajėgė pilnai suprasti /Jon 19,37; 16,13; 1 Jon 5,6/. Pasaulis nemato ir nepažįsta šv. Davsios, nes yra velnio įtakoje, ir vadovaujasi melu, o ne tiesa /Jon 8,44/. Kristus tik laikinai buvo su apaštalais, o šv. Dvasia bus ir pasiliks su jais visada; ir ji bus ne tik su jais bei pas juos, bet bus juose: juose turės savo buveinę, taip kad jie taps šv. Dvasios šventove /1 Kor 6,19/.

[18-19]Nors Tėvas atsiųs apaštalams šv. Dvasią, bet ir Jėzus jų nepalieka galutinai. Jų atsiskyrimas yra tik valandėlės. Jis vėl sugrįš pas juos, ir sugrįš taip greitai, kad gali sakyti: « Aš ateinu pas jus ». Jėzus pasišalina tikrumoje tik nuo pasaulio, bet ne nuo savo mokinių. Pasaulis jo neregės, nes neturi tikėjimo, nes pasauliui jis bus miręs; bet mokiniai jį regės, nes jie tiki, kad jis yra Dievas, todėl amžinai gyvas ir visur esąs, o taip pat laiduojąs amžiną gyvybę visiems, kurie į jį tiki.

[20]Dabar apaštalai dar pilnai nesuvokia išganymo paslapčių, bet aną dieną, būtent, kai Jėzus prisikels iš numirusiųjų, ir kai šv. Dvasia regimu būdu nužengs ant jų, jie įsitikins, kad jis yra Kristus, ir yra viena su Tėvu, o drauge yra viena ir su jais. Juk Dievui visa yra galima.

[21]Meilė yra įrodoma darbais. Tik tas tikrai myli Dievą, kas vykdo jo valią. Bet meilė yra atlyginama meile. Kas myli Dievą, tą Dievas myli. Taigi Jėzaus sekėjai privalo vykdyti įsakymus, o Dievas ir Kristus iš savo pusės juos mylės, ir jie pajus savyje Dievo artumą bei jo begalinę meilę.

[22]Apaštalų tarpe buvo du, kurie turėjo Judo vardą. — Iskarijotas, išdavikas, ir Tadiejus /Mt 10,4/. Šis pastarasis buvo vienas iš Viešpaties pusbrolių, katalikiško laiško autorius /Jud 1/ ir Jokūbo Mažojo brolis. Jėzaus pusbroliai rūpinosi, kad Mokytojas viešai rodytųsi, ir taip pasiektų viešą pripažinimą /Jon 7,4/. Nenuostabu todėl, kad ir šia proga Judas stebisi ir klausia: kaip čia yra, kad Jėzus stengiasi apaštalams apsireikšti, o ne verčiau pasauliui?

[23]Jėzus, atsakydamas Judui, pabrėžia, jog jis bevelija apsireikšti apaštalams, o ne pasauliui, kadangi pasaulis jam yra priešingas, o apaštalai jį myli ir seka.

myli, laikys mano žodį ir mano Tėvas jį mylės; ir pas jį ateisime ir pasidarysime pas jį buveinę. [24]Kas manęs nemyli, nelaiko mano žodžio. Ir žodis, kurį girdite, nėra mano, bet Tėvo, kuris mane siuntė.»

[25]« Tai jums kalbėjau, būdamas pas jus. [26]O Globėjas, šventoji Dvasia, kurią Tėvas atsiųs mano vardu, jis jus visko išmokys ir visa jums primins, ką aš esu jums pasakęs. [27]Ramybę jums palieku, savo ramybę jums duodu. Ne kaip pasaulis duoda, aš jums duodu. Tenesijaudina jūsų širdis ir tenesibijo. [28]Girdėjote, kad aš jums sakiau: — Iškeliauju ir atkeliauju pas jus. — Jei jūs būtumėte mylėję mane, būtumėte džiaugęsi, kad aš einu pas Tėvą, nes Tėvas yra didesnis už mane. [29]Ir dabar, prieš įvykstant, jums pasakiau, kad tikėtumėte, kai tai įvyks. [30]Nebedaug kalbėsiu su jumis, nes ateina pasaulio kunigaikštis, ir jis manyje nieko neturi, [31]bet, kad pasaulis žinotų, jog aš myliu Tėvą ir, kaip Tėvas man įsakė, taip aš darau. Kelkitės, eikime iš čia.»

---

[24]Jēzus pakartotinai pabrēžia, jog meilē nēra vien tuščias jausmas, bet yra gyvenimas ir veikimas. Tikrai myli vien tas, kuris savo valią tapatina su mylimojo valia. Todēl jį tikrai myli tik tas, kuris priima ir vykdo jo skelbiamą Evangeliją. O Evangeliją reikia priimti, nes jo skelbiamas mokslas yra Dievo mokslas.

[25-26]Jēzus per ištisus tris metus kalbējo apaštalams, juos mokē. Deja, ne visa jie suprato. Todēl Tēvas atsiųs šv. Dvasią, kai jis jau bus įžengęs į dangų, ir ji nužengs ant jų kaip Globējas, ir ji apšvies juos dangiška šviesa, taip kad jie visa atsimins ir pilnai supras, ką Jēzus jiems buvo kalbējęs bei mokęs. Tēvas atsiųs šv. Dvasią ne kaip naują Atpirkēją, bet kaip Kristaus darbo tesēją. Mat, ją atsiųs Kristaus vardu.

[27]Sveikindamiesi žydai linkēdavo vienas kitam ramybēs. Jēzus atsisveikina apaštalus, linkēdamas jiems ramybēs. Ir ne tik linki, bet ir teikia jiems ramybę. Jis jiems teikia savo ramybę, kuri yra skirtinga nuo pasaulio ramybēs. Jis jiems teikia ramybę, kokios pasaulis neturi ir negali duoti, būtent, vidinę, sąžinēs ramybę, kurią gali duoti tik tas, kuris atleidžia nuodēmes, ir kurią turi tik tas, kuris jaučiasi neesąs kaltas nei Dievui, nei žmonēms. Ramybē tai mesijaninē Jēzaus dovana, kurią skelbē angelai Kalēdų naktį /Lk 2,14/. Turēdami ramią sąžinę, mokiniai neprivalo nuogąstauti, nei baimintis.

[28]Kadangi Jēzaus atsiskyrimas yra tik laikinis, ir kadangi jis grįžta į dangų pas Tēvą, o tai jis juk jiems jau yra pasakęs /Jon 14,18/, tai apaštalai turētų džiaugtis, o ne liūdēti. O jei jie liūdi, tai todēl, kad neturi tobulos meilēs jam, ir nesupranta, jog jo grįžimas pas Tēvą, reiškia išganymo atbaigimą, nes išganymo vykdyme Tēvas yra aukščiausias veiksnys. Jēzus, įvykdęs Tēvo jam pavestą išganymo misiją, grįžta pas Tēvą, kad Tēvas pagaliau tartų: « Atlikta! ».

[29]Jēzus pranašiškai nusako, kas įvyks. Tai yra naujas įrodymas, kad jis yra Dievas, kad apaštalai, bent kai visa įvyks, tikētų į jį ir juo pasitikētų.

[30-31]Jēzus pastebi, kad tame, kas liečia jo kančią ir mirtį, savo dalį turi velnias. Nors jis savyje neturi nieko, kas velniui duotų teisę ar galią į jį, tačiau laisva valia prisiima būti velnio intrigų auka: sutinka kentēti ir mirti, kad parodytų savo klusnumą Tēvui ir meilę žmonēms. Velnias turi galią tik į tai, kas yra pikta bei nuodēminga. Jēzus buvo be nuodēmēs, todēl šia prasme velnias neturējo jokios galios į jį; priešingai, Jēzus turējo galią sudrausti velnią, nes jis yra Dievas. K e l k i t ē s ! — Vadinasi iki tolei Jēzus dar buvo vakarienbutyje. Dabar jis kviečia apaštalus keltis ir eiti su juo į Getsemani.

5. Vynmedis ir šakelės

15. [1]« Aš esu tikrasis vynmedis, ir mano Tėvas yra sodininkas.
[2]Kiekvieną manyje esančią šakelę, kuri neneša vaisiaus, jis ją nupiauna,
ir kiekvieną, kuri neša vaisių, jis ją apvalo, kad neštų daugiau vaisiaus.
[3]Jūs esate jau švarūs dėka žodžio, kurį jums kalbėjau. [4]Pasilikite ma-
nyje, ir aš — jumyse. Kaip šakelė negali nešti vaisiaus iš savęs, jei ne-
pasilieka manyje, taip nė jūs, jei nepasiliekate manyje. [5]Aš esu vynme-
dis, jūs-šakelės. Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas duoda daug vaisių.
Mat, be manęs jūs negalite nieko padaryti. [6]Jei kas nepasiliktų manyje,
yra metamas šalin, kaip šakelė, ir sudžiūsta; paskui jas surenka, meta
į ugnį ir sudega. [7]Jei jūs pasiliktumėte manyje ir mano žodžiai jumyse,
prašykite, ko tik norėtumėte, ir jums tai įvyks. [8]Tuo yra pašlovinamas
mano Tėvas, kad jūs neštumėte gausių vaisių ir taptumėte mano moki-
niai. [9]Kaip Tėvas mylėjo mane, taip ir aš jus mylėjau. Pasilikite mano
meilėje! [10]Jei laikysite mano įsakymus, jūs pasiliksite mano meilėje, kaip

---

15. [1]Išėjus iš vakarienbučio, Jēzus su mokiniais ējo į Getsemani. Išējęs iš miesto, ējo palei sieną viršutine Kedrono atkrante. Čia buvo daržų ir vynuogynų. Šitai greičiausia davē Jēzui paskatinimą lyginti save su vynmedžiu, o mokinius su vynmedžio šakelēmis. Šiuo palyginimu Jēzus pavaizdavo bei nusakē mistinę vienybę, kuri yra tarp jo ir mokinių.

[2]Kristus jungiasi su savo sekējais organiškoje vienybēje ir sudaro vieną mistinį Kūną /Ef 4,15-16/. Iš Jēzaus tikint eji gauna dvasinę gyvybę, kuri laiduoja amžinąjį gyvenimą. Tačiau būti kirkščioniu neužtenka vien būti pakrikštytam, vien nešioti krikščionio vardą, o privalu gyventi pagal Evangeliją; privalu darbais rodyti savo krikščioniškumą. Jēzus aiškiai įspēja, jog bus tok·ų jo sekējų, kurie neneš vaisių, t.y. negyvens krikščioniškai. Tokie neturi būti pakenčiami, nes yra nenaudingi ir net žalingi Mistiniam Kristui. Tokie, kartą atskirti nuo gyvojo mistinio Kristaus Kūno, t.y. nuo gyvojo Bažnyčios kamieno, neišvengiamai džiūsta ir miršta: miršta dangui, ir lieka skirti pragaro ugniai. O tie, kurie, nors silpni ir netobuli, vis dēl to stengiasi gyventi pagal Evangeliją, privalo būti globojami ir atgamtinēmis malonēmis gaivinami, kad taptų vis geresni bei šventesni. Taigi, jei iš vienos pusēs Kristaus Bažnyčioje neturi būti pakenčiama blogis, tai iš kitos pusēs privalo būti rūpestingai saugojamas ir puoselējamas gēris.

[3]Apaštalai yra jau švarios ir gaivaingos Kristaus — vynmedžio — šakelēs. Jēzus pats juos apvalē ir padarē švarius, skelbdamas jiems išganymo Evangeliją, kurią jie priēmē. O juk ji yra išganymo žodis ir šventumo versmē /Jon 5,24; 8,31; 12,48; 13,10/.

[4-5]Tačiau, kartą priēmę Evangeliją, apaštalai privalo ja gyventi, siekiant vis tobulēsnēs vienybēs su Mokytoju, nes tik taip jų gyvenimas taps dieviškas, o jų darbai įgys amžiną vertę. Be Kristaus, neturint vienybēs su juo, krikščionys negali įvykdyti amžinos vertēs darbų, o tuo pačiu negali laimēti išganymo.

[6-7]Atsiskyrimas nuo Jēzaus reiškia dvasinę mirtį ir amžiną pasmerkimą, o vienybē su juo užtikrina visokeriopą antgamtinę pagelbą, ko tik kas beprašytų.

[8]Tikējimas į Kristų ir gyvenimas pagal Evangeliją teikia garbę Tēvui, nes atskleidžia dangiškų malonių veikimą žmoguje ir parodo krikščioniško gyvenimo kilnumą.

[9-10]Tēvo meilē Kristui yra akstinas Kristaus meilēs mokiniams. Jēzus nieko labiau netrokšta, kaip tik kad mokiniai pajustų jo meilę ir ją pasisavintų, jungdamiesi su juo pastovios meilēs ryšiais. Bet meilē yra pasiekiama ir palaikoma klusnumu bei atsidavimu tam, kurį mylima. Kaip Jēzus savo meilę Tēvui įrodo savo klusnumu, taip ir tikintieji savo meilę Išganytojui gali ir turi įrodyti klusnumu Evangelijai.

aš laikiau Tėvo įsakymus ir pasilieku jo meilėje. [11]Tai jums kalbėjau,
kad manasis džiaugsmas būtų jumyse, ir kad jūsų džiaugsmas būtų pil-
nutinis.»
[12]« Šitas yra mano įsakymas, kad jūs vienas kitą mylėtumėte, kaip
aš jus mylėjau. [13]Niekas neturi didesnės meilės, kaip ta, kad kas duotų
savo gyvybė už savo prietelius. [14]Jūs esate mano prieteliai, jei darote,
ką jums įsakau. [15]Tarnais jūsų jau nebevadinu, nes tarnas nežino, ką
daro jo ponas. Jus gi pavadinau prieteliais, nes visa, ką iš Tėvo girdėjau,
jums pasakiau. [16]Ne jūs pasirinkote mane, bet aš išsrinkau ir jus pasky-
riau, kad jūs eitumėte ir neštumėte vaisių, ir jūsų vaisius tesėtų; kad
ko tik beprašytumėte Tėvą mano vardu, jis jums duotų. [17]Tai įsakau
jums, kad mylėtumėte vienas kitą.»

6. Kristus ir pasaulis

[18]« Jei pasaulis jūsų neapkęstų, žinokite, kad manęs neapkentė pir-
ma jūsų. [19]Jei jūs būtumėte iš pasaulio, pasaulis mylėtų, kas yra jo.
O kadangi jūs nesate iš pasaulio, bet aš jus išsirinkau iš pasaulio, todėl
pasaulis jūsų nekenčia. [20]Atsiminkite žodį, kurį jums esu pasakęs: —
Tarnas nėra didesnis už savo poną. — Jei mane persekiojo, persekios
ir jus; jei mano žodį laikė, laikys ir jūsų. [21]Bet visa tai jie jums darys

---

[11]Meilė gimdo džiaugsmą. Kur nėra meilės, ten nėra tikro džiaugsmo. Jėzus įsako mylėti Dievą ir turėti tarpsavę meilę, kadangi jis nori, kad jie pasiektų ir turėtų pilnutinį džiaugsmą.

[12]Jėzus reikalauja iš savo sekėjų tobulos, pilnutinės meilės, kokią jis jiems turi ir rodo, būtent, pasiaukojančios už mylimuosius iki mirties. Ši meilė turi būti kiekvieno kirkščionio išskirtinoji žymė bei savybė. Ši meilė išskirs ir parodys visada ir visiems, kas yra Kristaus sekėjas, o kas ne /Jon 13,55/.

[13]Meilė yra įrodoma auka. Aukščiausią meilę parodo tas, kuris aukoja už mylimuosius ar mylimąjį tai, ką brangiausio turi, būtent, savo gyvybę. Šio pavyzdį duoda Gerasis Ganytojas /Jon 10,11/. Šio pavyzdį rodo kryžius. Juk ant jo Jėzus pasiaukojo už nusidėjėlius žmones.

[14-15]Į Jėzaus meilę tikintieji turi atsakyti savo meile. O savo meilę Mokytojui galima ir reikia rodyti ir įrodyti tik vykdant jo valią, t.y. priimant Evangeliją ir gyvenant pagal ją. Abipusė meilė gimdo prieteliškumą. Štai kodėl Jėzus savo mokinius laiko ne tarnais, bet prieteliais. Jis juk elgiasi su jais kaip tikrais prieteliais, nes jiems yra pilnai atviras; nuo jų nieko neslepia; su jais pilnai dalinasi savo mintimis.

[17]Pamokymą apie meilę Jėzus baigia pabrėždamas, jog tai nėra tik patarimas, tik paskatinimas, o tikras įsakymas. Krikščionims yra privalu turėti ir puoselėti tarpsavę meilę.

[18-19]Jėzus pakartotinai įspėja apaštalus, kas jų laukia, būtent, neapykanta ir persekiojimai. Pasaulis neapkęs jų, kadangi, kaip jie mato, neapkenčia jo-jų Mokytojo. Pasaulis neapkenčia Kristaus, kadangi jis jam nesilenkia; kadangi jis žvelgia ne į žemę, o į dangų. Dėl šios priežasties ir jo sekėjai bus pasaulio galiūnų nekenčiami ir persekiojami. Mat, jie yra pašaukti atsigręžti į dangų, ir nusigręžti nuo pasaulio.

[20]Jėzus primena apaštalams, ką ankčiau buvo sakęs /Jon 13,16/, kad mokinys nėra didesnis už mokytoją, nei tarnas yra didesnis už poną. Pasaulio vaikai persekioja Jėzų, jie persekios ir jo mokinius bei sekėjus. Tačiau bus ir tokių, kurie jų klausys ir juos seks, kaip jie ir kiti dabar klauso ir laikosi jo-jų Mokytojo. Šitai juos turi drąsinti ir guosti.

[21-24]Neapykantos prieš Jėzų, prieš jo mokinius ir prieš patį dangiškąjį Tėvą priežastis bei versmė yra sąmoningas, o tuo pačiu nuodėmingas, atsisakymas tikėti į Kristų bei jį priimti kaip Kristų. Jėzus tiek savo skelbiamu

dėl mano vardo, nes jie nepažįsta to, kuris mane siuntė. [22]Jei nebūčiau
atėjęs ir jiems kalbėjęs, neturėtų nuodėmės; o dabar neturi pateisinimo
savo nuodėmei. [23]Kas manęs nekenčia, nekenčia ir mano Tėvo. [24]Jei
nebūčiau daręs darbų jų tarpe, kokių niekas kitas nėra daręs, jie ne-
turėtų nuodėmės; o dabar jie ir matė, ir nekenčia ir manęs, ir mano
Tėvo. [25]Bet visa tai, kad išsipildytų žodis, užrašytas jų Įstatyme: — Jie
neapkentė manęs be pagrindo. — [26]O kai ateis Globėjas, kurį aš atsiųsiu
jums nuo Tėvo, Tiesos Dvasia, kuri išeina iš Tėvo, ji liudys apie mane.
[27]O ir jūs liudijate, nes nuo pradžios esate su manim.»
16. [1]« Tai jums pasakiau, kad nepasipiktintumėte. [2]Jie pašalins jus
iš sinagogų. Bet ateina valanda, kad kiekvienas, kuris jus užmuš, tarsis
teikiąs garbę Dievui. [3]Ir tai jums darys, kadangi nepažino Tėvo, nė
manęs. [4]Bet šitai jums pasakiau, kad, atėjus jų valandai, atsimintumėte,
jog aš tai jums esu pasakęs. Nesakiau gi šito jums iš pradžios, nes
buvau su jumis.»

7. Šv. Dvasios atsiuntimas

[5]« O dabar einu pas tą, kuris mane atsiuntė, ir nė vienas iš jūsų
neklausia manęs: — Kur eini? — [6]Bet, kadangi aš tai jums pasakiau,
liūdesys pripildė jūsų širdį. [7]Tačiau aš sakau jums tiesą: — Jums pra-

---

mokslu, tiek savo daromais gausiais stebuklais įrodė, jog tikrai yra Dievo Sūnus, žadėtasis Mesijas. O vis dėl to žydų vyresnieji atsisakė į jį tikėti bei jį priimti. Šis jų netikėjimas neturi jokio pateisinimo, todėl jie yra kalti ir atsakingi.

[25]Visa tai ir taip vyksta, kad išsipildytų, ką pranašai buvo pasakę, ir kas yra parašyta Rašte, būtent, kad ateisiantis Mesijas būsiąs neapkekn-čiamas, ir neapkenčiamas be jokio pagrindo. Cituojama Ps 69,5.

[26]Jėzus drąsina apaštalus. Nors jų laukė sunkios dienos, bet jie nebus palikti vieni. Juos globos atsiųsimoji šv. Dvasia. Jėzus pats ją atsiųs. Jis ją atsiųs nuo Tėvo. Mat, švč. Trejybės buvime šv. Dvasia eina iš Tėvo ir Sūnaus tarpsavės meilės nuo amžių.

[27]Apie Kristų liudys šv. Dvasia, bet apie jį liudys ir apaštalai, nes jie su juo buvojo, visa matė ir girdėjo, jį pažino, ir į jį įtikėjo.

16. [1]Jėzus iš anksto įspėja apaštalus, kas jų laukė, kad, persekiojimams užklupus, jie neišsigąstų ir neatkristų nuo tikėjimo.

[2]Dėl tikėjimo į Kristų apaštalai rizikavo būti išmesti iš sinagogos, t. y. būti išskirti iš Izraelio bendruomenės /Jon 9,22; 12,42/. Sinedristai persekios Kristaus sekėjus neva dėl Dievo, neva kad gintų Dievo garbę /Sk 15,13; ApD 23,3/. Ar nėra nūdien tokių, kurie neva dėl tikėjimo grynumo arba dėl apaštalavimo pažangumo kritikuoja Bažnyčią, atsisako klausyti Bažnyčios Autoriteto? Taip elgėsi sinedristai ir taip elgiasi mūsų laikų « uolieji ir išmintingieji », kadangi nepažįsta Evangelijos ir jos nesilaiko.

[4]Jėzus tik dabar įspėja apaštalus, nes anksčiau jis buvo su jais, todėl nebuvo pavojaus, kad jie išsigąstų ir prarastų tikėjimą. O kai visa tai įvyks, jo jau nebus su jais, bet tada jie atsimins, jog jis buvo tai iš anksto nusakęs, ir todėl turi visa tai įvykti. Taigi, kai įvyks, jie neturi gąsdintis. Visa buvo Jėzaus pramatyta. Visa turi įvykti. Visa veda į išganymą.

[5]Atsiskyrimas buvo skaudus ne tik apaštalams, bet ir Kristui. Paskutinės Jėzaus kalbos apaštalus buvo tiek prislėgę, kad jie skendėjo liūdesyje ir buvo apatiški. Jėzus jiems prikiša, kad jie nesidomi jo likimu. Tai buvo ir priekaištas, bet drauge ir drąsinimas, kaip tai seka iš toliau paduodamų žodžių.

[6-7]Jėzus pabrėžia, jog atsiskyrimas apaštalams atneš naudą, o ne nuostolį. Mat, jis grįžta pas Tėvą, o, kartą sugrįžęs, jiems atsius nuo Tėvo šv. Dvasią, kuri jiems visa apreikš, viso išmokys, visame padės, visada juos globos.

vartu, kad aš eičiau! — Nes jei nenueičiau, Globėjas neateitų pas jus; o kartą nuėjęs, jį jums atsiųsiu. [8]Ir, atėjęs, jisai sugėdys pasaulį dėl nuodėmės, dėl teisybės ir dėl teismo. [9]Dėl nuodėmės, — kad netiki į mane [10]O dėl teisybės, — kad einu pas Tėvą ir manęs jau neberegėsite. [11]Dėl teismo gi, — kad šio pasaulio kunigaikštis yra nuteistas.»

[12]«Dar daug jums turiu pasakyti, bet tuo tarpu jūs negalite pakelti. [13]O kai ji ateis, Tiesos Dvasia, ji ves jus į visą tiesą. Nes ji kalbės ne iš savęs, bet pasakys, ką girdi; ir, kas turi įvykti, jums praneš. [14]Ji pašlovins mane, nes ims, kas yra mano, ir jums paskelbs. [15]Visa, ką Tėvas turi, yra mano. Todėl pasakiau, kad ji ima iš to, kas mano, ir tai jums paskelbs.»

8. Liūdesys pavirs džiaugsmu

[16]«Valandėlė, ir nematysite manęs; ir vėl valandėlė, ir išvysite mane.»

---

[8]Tautos vadai ir visas nuodėmingas pasaulis atmeta Jėzų — Išganytoją —, jį rengiasi nužudyti. Šv. Dvasia parodys, kad Kristaus neprieteliai yra kalti, neteisūs ir neteisingi.

[9]Kurie netiki į Kristų, yra kalti, nes jis tikrai yra Dievas, kaip tai įrodo ir pats šv. Dvasios atsiuntimas, ir nematomas, bet realus, jos veikimas Bažnyčioje ir sielose.

[10]Jėzus, pristatydamas save Mesiju, yra teisus, nes jis tikrai yra Dievo Siųstasis, kaip tai įrodo jo daromi stebuklai. O neteisūs yra tie, kurie Jėzų laikė apgaviku /Jon 9,24; 18,30; 10,20/. Šiųjų neteisumą atidengs ir parodys šv. Dvasia, atskleisdama Jėzaus prisikėlimo ir į dangų įžengimo paslaptį, o taip pat ir faktą.

[11]Kristų teisė ir pasmerkė žydų teismas, kurį patvirtino romėnų valdžios atstovas. Bet šv. Dvasia atskleidė ir parodė, kad anas nuteisimas tikrumoje reiškė pasmerkimą velniui bei jo tarnamas, o ne Kristui. Kristaus mirtis ant kryžiaus faktiškai dangui atnešė laimėjimą, o pragarui ir velnio įtakoje esančiam pasauliui pasmerkimą /Jon 12,31; 14,30; 1 Jon 2,12/.

[12]Jėzus viešai skelbė Evangeliją minioms, privačiai kalbėjo apaštalamas; visa tai beveik per ištisus tris metus. O vis dėlto jis dar ne viską yra pasakęs, ką norėjo ir turėjo pasakyti. Nors jau buvo bebaigiąs savo apaštalavimą, bet dar daug tikėjimo paslapčių nebuvo paskelbta bei atskleista. Visa tai, kadangi apaštalai tuo tarpu dar nebuvo pajėgūs kai kurias paslaptis suprasti.

[13]Jėzaus darbą papildys ir atbaigs šv. Dvasia. Ji įves apaštalus į pilnutinę Evangelijos tiesą, įgalindama juos suvokti pačias giliausias išganymo paslaptis, kurių iki šiolei jie nepajėgė suprasti. Šv. Dvasia įves į išganymo pilnutinę tiesą, kuri yra visos švč. Trejybės turtas. Mat, išganymą vykdo visa švč. Trejybė. Šv. Dvasia ne tik apreikš išganymo paslaptis, bet apskelbs ir būsimus dalykus.

[14]Kaip Sūnus teikia garbę Tėvui, vykdydamas jo valią bei skelbdamas Evangeliją /Jon 7,16; 14,10/, taip šv. Dvasia šlovins Kristų, imdama iš jo ir apreikšdama pasauliui išganymo paslaptis.

[15]Jėzus pastebi, šv. Dvasia ims iš jo paslaptis ir jas apskelbs pasauliui, ne kad jos būtų vien jo nuosavybė, bet ir Tėvo kadangi jis ir Tėvas yra viena. Taigi išganymą vykdo visa švč. Trejybė. Tiesa, kiekvienas švč. Trejybės asmuo turi savo specifinę išganymo vyksme dalį, bet veikia vieningai ir vienas nuo antro priklausomai.

[16]Jėzus įspėja mokinius, jog netrukus jie jo nebematys, nes jo laukianti kančia ir mirtis jau yra čia pat. Bet netrukus jie jį vėl pamatys, nes jis trečią dieną prisikels iš numirusiųjų ir jiems pasirodys.

[17]Taigi kai kurie iš jo mokinių sakė vienas kitam: « Ką reiškia tai, ką
jis mums sako: — Valandėlė, ir nematysite manęs; ir vėl valandėlė, ir
išvysite mane! — Ir-Einu pas Tėvą? » [18]Kalbėjo tad: « Ką tai reiškia,
ką jis sako: — Valandėlė? — Nesuprantame, ką jis sako.» [19]Jėzus ži-
nojo, kad jie norėjo jį klausti, ir jiems tarė: « Teiraujatės tarpe savęs
apie tai, kad pasakiau: — Valandėlė ir nematysite manęs, ir vėl va-
landėlė, ir išvysite mane? — [20]Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums, — jūs
verksite ir raudosite, o pasaulis džiaugsis; jūs liūdėsite, bet jūsų liūdesys
pavirs į džiaugsmą. [21]Moteris, kai gimdo, yra prislėgta, nes atėjo jos
valanda; bet, kai pagimdo kūdikį, suspaudimo jau nebeatsimena iš
džiaugsmo, kad gimė pasauliui žmogus. [22]Taigi ir jūs dabar, tiesa, esate
nuliūdę, o aš jus vėl pamatysiu, ir džiaugsis jūsų širdis, ir jūsų džiaugsmo
niekas neatims iš jūsų. [23]Ir tą dieną jūs neklausite manęs nieko. Iš ti-
krųjų, iš tikrųjų, sakau jums, ko tik beprašytumėte Tėvą mano vardu,
jis jums duos. [24]Iki šiol jūs nieko neprašėte mano vardu. Prašykite ir
gausite, kad jūsų džiaugsmas būtų pilnutinis.»
[25]« Tai jums pasakiau vaizdais. Ateina valanda, kai nebe vaizdais
jums kalbėsiu, bet tiesiai jums pranešiu apie Tėvą. [26]Tą dieną jūs prašy-
site mano vardu. Ir nesakau jums, kad aš melsiu Tėvą už jus. [27]Juk

---

[17-18]Apaštalai nesuvokē, ką jis norējo pasakyti, tardamas: « Valandēlē ir nematysite manęs, ir vēl valandēlē ir išvysite mane ». Jie klausē vienas kitą: ką reikštų, kaip reikētų suprasti Mokytojo žodžius — « dar tik valandēlē »?

[19-22]Jēzus žinojo, kad apaštalai nesupranta, ką jis siekē jiems pasakyti. Jie teiravosi vienas pas kitą, ką reikštų anas Mokytojo pasakymas, bet nedrįso kreiptis į patį Mokytoją, kad jis jiems paaiškintų. Taigi Jēzus pats paaiškina, ką jis norējo jiems anais žodžiais pasakyti. Jis nurodo, kad jie, matydami jį suimamą, teisiamą ir mirštantį ant kyržiaus, bus paliesti skausmo ir liūdesio. Tačiau jų skausmas ir liūdesys bus tik trumpam, nes jis prisikels iš numirusių ir jiems pasirodys; o, išvydę jį prisikēlusį, jie džiaugsis ir džiaugsmas nustelbs išgyventą liūdesį, taip kad jie jo jau nebeprisimins. Jie išgyvens taigi tai, ką išgyvena kiekviena motina, būtent, kai ji gimdo, jaučia skausmą ir yra prislēgta, bet, kai pagimdo, džiaugiasi, ir šis jos džiaugsmas nustelbia bei išdildo turētą skausmą.

[23]T ą d i e n ą, būtent, kai visa įvyks, t.y., kai Mokytojas prisikels, įžengs į dangų ir atsiųs šv. Dvasią, o ši įgalins apaštalus visa pilnai suprasti, taip kad nebus reikalo daugiau klausinēti bei prašyti paaiškinimų, tada jie galēs melsti Tēvą Jēzaus vardu, ko tik norēs, ir bus jiems suteikta.

[24]Iki šiolei apaštalai kreipdavosi su prašymais tik į Tēvą, bet, kai jis sugrįš pas Tēvą, tada jie galēs melstis ir į jį, kaip į Tēvą, ir bus išklausyti. Jie bus išklausyti, Jēzus jiems visa suteiks, kad galētų džiaugtis ir būti pilnai laimingi. Pasaulis teikia skausmą, bet Dievas atlygina džiaugsmu, ir jo teikiamas džiaugsmas nustelbia pasaulyje patirtą skausmą. Jau žinojimas bei turējimas užtikrinimo, kad Dievas yra pasirengęs mus išklausyti ir kiekviename reikale padēti, duoda pagrindo džiaugtis.

[25]Skelbdamas Evangeliją, Jēzus dažnai naudojosi stilistinēmis figūromis bei vaizdais ar panašybēmis. — Geras Ganytojas /Jon 10,1-16/; vynmedis /Jon 15,1-7/; gimdanti moteris /Jon 16,21/ ir k. Jēzus save ir Tēvą palaipsniui apreiškē. Bet, kai jau apaštalai buvo pakankamai parengti, baigiant apaštalavimą, jis ēmē kalbēti aiškiai bei tiesioginiai, pasisakydamas, kas esąs.

[26-27]T ą d i e n ą, būtent, kai šv. Dvasia nužengs ant apaštalų, juos apšvies ir pripildys dangiškomis malonēmis, jie turēs drąsos kreiptis į Tēvą su sūnišku pasitikējimu /Rom 8,15; Ef 2,18/, ir Tēvas juos išklausys, dēl jų tikējimo į Sūnų, į Kristų, ir dēl jų ištikimumo jam.

patsai Tėvas jus myli, nes pamilote mane ir įtikėjote, jog aš iš Dievo
išėjau. [28]Išėjau iš Tėvo ir atėjau į pasaulį; vėl palieku pasaulį ir einu
pas Tėvą.» :
[29]Jo mokiniai taria: « Štai dabar kalbi atvirai ir nesakai jokio paly-
ginimo. [30]Dabar žinome, jog viską žinai ir nereikia, kad kas tave klaustų.
Todėl tikime, kad nuo Dievo išėjai.» [31]Jėzus jiems atsakė: « Jau tikite?
[32]Štai ateina, ir jau atėjo, valanda, kad jūs išsisklaidysite kas sau, ir
mane vieną paliksite. Nors aš nesu vienas, nes Tėvas yra su manimi.
[33]Tai jums pasakau, kad jūs turėtumėte manyje ramybę. Pasaulyje
turite suspaudimą, bet būkite drasūs! — Aš nugalėjau pasaulį.»

9. Jėzaus-Vyriausio Kunigo-malda

17. [1]Tai pasakė Jėzus. Ir, pakėlęs akis į dangų, tarė: « Tėve, atėjo
valanda. — Pašlovink savo Sūnų, kad Sūnus tave pašlovintų. [2]Juk jam
suteikei galią ant kiekvieno kūno, kad jis suteiktų amžiną gyvenimą

---

[28]Pagaliau Jēzus atsako ir į anksčiau apaštalų statytą klausimą, ką turētų reikšti pasakymas: « Tik valandēlē ». Mat, jis iš dangaus atējo į pasaulį, čia kiek pabuvo, atlikdamas Tēvo jam pavestą išganymo darbą, ir va vēl grįžta pas Tēvą. Ši yra prasmē anų, jo pasakytų žodžių: « Tik valandēlē ».

[29-30]Apaštalai džiaugiasi, kad Jēzus pagaliau aiškiai kalba. Dabar jie visa supranta, ir be jokių abejojimų į jį tiki.

[31-32]Nors apaštalai tvirtino, jog yra tikį į jį, bet Jēzus žino, kad jų tikējimas nēra tvirtas. Todēl pranašiškai juos įspēja, kad, kai žydai jį suims, jie išsisklaidys kas sau, palikdami jį vieną. Bet čia pat priduria, jog jis, būdamas Dievas, niekada nēra vienas, nes su juo visada yra Tēvas.

[33]Jēzus iš anksto pasako, kas įvyks, kad, įvykus, jie, visa tai atsimindami, neprarastų lygsvaros ir pasitikētų juo, nes jis nugalējo pasaulį, nes visa yra jo valdžioje: ir tai, kas yra danguje, ir tai, kas yra pasaulyje /Jon 12,31; 14,30/.

17. [1] Evangelistas paduoda Kristaus maldą. Ši malda paprastai vadinama-Kristaus Vyriausio Kunigo malda. Jei visa Jono evangelija yra itin žavi, tai ši malda galima laikyti visos evangelijos vainiku. Evangelistas cituoja Kristaus žodžius, kaip jis juos po daugelio metų atsiminē. O jis visa tai gyvai atsiminē, kadangi ši širdį pagaunanti malda, tikrai buvo palietusi jo širdį.

Užbaigęs savo pokalbį su apaštalais, Jēzus pakēlē akis į dangų ir kreipēsi su malda į Tēvą. Šią savo maldą Jēzus greičiausiai bus pasakęs, kai jie jau buvo atēję į Getsemani, bet dar buvo visi drauge. Jēzus visų pirma meldžiasi už save. Jis primena, kad kančios ir jo žemiškos misijos metas jau atējo, kad jis atliko darbą, kurį Tēvas jam buvo pavedęs; todēl prašo, kad Tēvas už tai jį pašlovintų, o, kartą pašlovintas, tuo pačiu jis pašlovins Tēvą, kadangi jis ir Tēvas yra viena /Jon 10,30/.

[2]Per kančią ir prisikēlimą įeidamas į garbę /Lk 24,26/, jei iš vienos pusēs teikia šlovę Tēvui, tai iš kitos pusēs laiduoja išganymą žmonēms. Tēvas, siųsdamas Sūnų įvykdyti atpirkimo darbą, jam suteikē valdžią ant kūrinijos bendrai ir ant žmonių specialiai /Ef 1,10.22/, kad jis suteiktų amžiną gyvenimą tiems, kuriems Tēvas suteiks tikējimo malonę, kad jie tikētų į jį. — A n t k i e k v i e n o k ū n o — ant kiekvieno žemiško kūrinio, ant kiekvieno žmogaus. Ebraiškas išsireiškimas /Jon 1,14/. Kristus turi galią į visa ir į visus, bet išganymą jis laiduoja tik tiems, kuriuos Tēvas jam davē: kuriuos Tēvas iš anksto paskyrē, kad būtų jam įsūniai /Ef 1,5.25/, t.y. kuriems Tēvas davē malonę įtikēti į Sūnų.

tiems, kuriuos jam esi davęs. 3O amžinasis gyvenimas yra tas, kad pažintų
tave, vienintelį tikrąjį Dievą ir tą, kurį siuntei, Jėzų Kristų. 4Aš pašlo-
vinau tave ant žemės, atlikdamas darbą, kurį man pavedei įvykdyti.
5Ir dabar tu, Tėve, pašlovink mane pas save ta garbe, kurią turėjau
pas tave, pirma negu pasaulis atsirado.»
6« Tavo vardą apreiškiau žmonėms, kuriuos man davei iš pasaulio.
Jie buvo tavo, ir juos man atidavei, ir jie laikė tavo žodį. 7Dabar jie
sužinojo, kad visa tai, ką man esi davęs, yra iš tavęs. 8Kadangi žodžius,
kuriuos man patikėjai, aš jiems perdaviau; o jie juos priėmė ir tikrai
pažino, kad nuo tavęs išėjau, ir įtikėjo, kad tu mane siuntei.»
9« Aš meldžiu už juos. Ne už pasaulį, bet už tuos, kuriuos man esi
davęs, meldžiu, nes jie yra tavo. 10Ir, kas mano, visa yra tavo, ir, kas tavo,
— mano, ir aš esu pašlovintas juose. 11Jau nebesu pasaulyje, tačiau jie yra
pasaulyje, aš gi ateinu pas tave. Šventasis Tėve, išlaikyk juos savo vardan,
kurį man davei, kad jie būtų viena, kaip mes. 12Būdamas su jais, aš
juos laikiau tavo vardan, kurį man esi davęs, ir išsaugojau, ir nė vie-

---

3Amžinasis gyvenimas yra pasiekiamas per tikėjimą į vieną Dievą ir į jo siųstąjį Jėzų Kristų, kuriame « turime atpirkimą jo krauju, nuodėmių atleidimą pagal jo malonės gausumą » /Ef 1,7/.

4-5Jėzus primena, jog jis Tėvą pašlovino, atlikdamas jam pavestą žmonijos išganymo darbą; todėl dabar jaučiasi turįs teisę prašyti, kad Tėvas jį pašlovintų, prikeldamas iš numirusiųjų ir paimdamas atgal į dangų toje garbėje, kurią jis turėjo nuo amžių /1 Jon 5,20/, ir tai dabar jau ne vien dieviškoje, bet ir žmogiškoje savo prigimtyje /Jon 1,14/.

6-8Jėzus primena Tėvui, kad jis apreiškė jį, padarė žinomą jo vardą tiems, kuriuos jis pašaukė ir paskyrė, kad jie taptų jo mokiniais, ir dangiškos jo tėvonystės paveldėtojais /Ef 1,4-5/. Mokiniai, kuriuos Tėvas jam davė, įtikėjo ir ištikimai laiko Evangeliją. Jie įtikėjo, kad jis yra Tėvo Siųstasis Kristus, ir kad jo skelbiamas mokslas yra išganymo Evangelija.

9-10Jėzus meldžiasi už apaštalus, nes jie yra jo, o tuo pačiu ir Tėvo, nes, kas yra jo, yra ir Tėvo. Todėl Jėzus prašo, kad Tėvas globotų apaštalus, nes jie yra jo. Jėzus primena ir pabrėžia, jog jis nesimeldžia už pasaulį: tą pasaulį, kuris yra tamsybių kunigaikščio valdžioje /Jon 14,30/. Ar tai nėra įspėjimas tiems, kurie iš kailio neriasi, kad Bažnyčia atvertų langus ir duris pasauliui? Jėzus meldžiasi už savo mokinius, juos paveda Tėvo globai, nes jie, « būdami šventi ir nesutepti meilėje » /Ef 1,4/, teikia jam garbę. Juk jie yra jo apaštalavimo vaisius. Juk jie, tikėdami į jį, Dievo Sūnų, atskleidžia jo dievišką garbę žemės žmonėms.

11-12Jėzus prašo Tėvą globoti apaštalus, nes jis turi juos palikti vienus nuodėmingame pasaulyje. Būdamas su jais, jis juos globojo ir išsaugojo nuo pikto. Išsaugojo visus, išskyrus tik vieną, kuris jį turėjo išduoti. Mat, išdavimas turėjo įvykti, nes tokia buvo Tėvo valia, ir taip buvo pranašų išpranašauta, kad vienas iš saviškių jį išduosiąs /Ps 41,10/. Jėzus taigi išgelbėjo tuos, kurie leidosi išgelbimi, o prarado tą, kuris pats pasirinko pražūtį. Jėzus prašo Tėvą globoti apaštalus to vardo dėliai, kuris yra jo, ir kurį jis jam davė, kai siuntė į pasaulį, būtent, Jėzaus. Mat, išvertus Jėzus-ebr. Jeho-šuaj-reiškia « Dievas gelbsti » /Lk 1,31/. Tėvas, duodamas Sūnui Jėzaus vardą, pristatė save kaip Gelbėtoją, Išganytoją. Taigi Sūnus dabar ir prašo Tėvą, kad globotų jo mokinius šiam savo varde, pasirodydamas, jog jis tikrai yra Dievas, kuris gelbsti. Pastebėtina, jog kai kurie tekstą supranta ir verčia skirtingai, būtent, — « išlaikyk savo vardui, kuriuos man esi pavedęs ». Mums tačiau atrodo, kad toks vertimas neatatinka originalinį tekstą, ir yra laisva, bet nepagrįsta, teksto interpretacija. — Jėzus prašo Tėvą, kad globotų apaštalus bei juos išlaikytų tarpsavėje vienybėje ir ištikimybėje Evangelijai.

nas jų nepražuvo, išskyrus prapulties sūnų, kad išsipildytų Raštas. [13]O
dabar einu pas tave, ir tai kalbu pasaulyje, kad jie turėtų savyje ma-
nąjį, pilnutinį, džiaugsmą. [14]Aš perdaviau jiems tavo žodį, ir pasaulis
jų neapkentė, nes jie nėra iš pasaulio, kaip aš nesu iš pasaulio. [15]Ne-
prašau, kad paimtum juos iš pasaulio, bet kad apsaugotum juos nuo
pikto. [16]Jie nėra iš pasaulio, kaip aš nesu iš pasaulio. [17]Pašventink juos
tiesoje. Tavasis žodis yra tiesa. [18]Kaip tu mane pasiuntei į pasaulį, taip
ir aš juos pasiunčiau į pasaulį; [19]ir dėl jų aš pašvenčiu save, kad ir jie
būtų pašventinti tiesoje.»

[20]« O ne vien už šiuos meldžiu, bet ir už tuos, kurie per jų žodį įti-
kės į mane, [21]kad visi būtų viena. Kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyje,
kad ir jie būtų viena mumyse, idant pasaulis tikėtų, jog tu mane siun-
tei. [22]Ir aš garbę, kurią man davei, daviau jiems, kad jie būtų viena,
kaip mes esame viena. [23]Aš juose ir tu manyje, kad jie būtų pilnai viena,

---

[13]Jēzus myli savo mokinius. Jais rūpinasi. Taigi prašo Tēvą juos globoti, kad jie, jam sugrįžus į dangų, nesijaustų esą našlaičiai, bet būtų saugūs bei aprūpinti, ir galētų jaustis laimingi bei būti kupini džiaugsmo.

[14]Piktojo įtakoje esąs pasaulis yra priešingas Kristui, jis bus priešingas ir jo mokiniams, nes jie nesieks, kas yra pasaulio, bet verčiau, kas yra Dievo.

[15]O vis dēl to Jēzus atējo ne pražudyti, bet išgelbēti pasaulį /Jon 3, 17/. Todēl jo mokiniai turi pasilikti pasaulyje ir siekti jį išgelbēti. Štai kodēl Jēzus neprašo Tēvą, kad paimtų mokinius iš pasaulio, bet meldžia, kad juos apsaugotų pasaulyje nuo pikto. Žodis p i k t a gali būti suprasta subjekto ir objekto prasme. Pirmuoju atveju pikta būtų velnias; antruoju-blogis, nuodēmē. Kuria prasme suprastinas šis žodis šioje vietoje? Atrodo, kad Kristus čia turi mintyje blogį bei nuodēmę. Jis meldžia Tēvą, kad saugotų apaštalus nuo paklydimo ir nuo nuodēmēs. Mat, pasaulyje lengva paklysti ir nupulti net ir išrinktiesiems /Mt 24,22/. Tačiau saugoti nuo pikto, blogio prasme, reiškia taip pat saugoti nuo piktojo. Juk piktasis yra blogio šaltinis ir veiksnys.

[17]Jēzus nesitenkina prašęs Tēvą saugoti mokinius nuo pikto. Jis meldžia, kad pašvęstų juos gerame, idant jie laikytųsi tiesos, o tuo pačiu Evangelijos, nes Evangelija yra Dievo žodis, o Dievas yra tiesa.

[18-19]Jēzus siunčia apaštalus, kad jie tęstų Evangelijos skelbimo darbą, kuriam jis pats pasišventē, ir kad Evangelija bei jos tiesa pašvęstų juos. Jēzus dēl Evangelijos pasišventē prisiimdamas kryžiaus auką. Todēl prašo Tēvą, kad jis pašvęstų apaštalus, jei ne dēl jo maldos, tai dēl jo aukos. Kad jie, Tēvo pašvęsti, pasišvęstų savo ruožtu Evangelijai, liudydami pasauliui jos tiesą ir skleisdami jos šviesą.

[20-21]Jēzus daro skirtumą tarp apaštalų ir kitų tikinčiųjų. Visų pirma meldēsi už apaštalus, o paskui už visus kitus tikinčiuosius, t.y. už visą Bažnyčią. Jis meldžia savo Bažnyčiai vienybēs malonēs, kad jo sekējai gyventų tobuloje vienybēje. O krikščionių tobula vienybē bus aiškus įrodymas, kad jie yra jo, Dievo Sūnaus, sekējai /Jon 13,35/. Nes tobula vienybē yra galima tik ten, kur yra tobula meilē, o tobula meilē yra dangaus dovana, yra gaunama tik iš Dievo. Štai kodēl tikinčiųjų tobula meilē yra įrodymas, kad jie yra vienybēje su Dievu, o tuo pačiu, kad Kristus yra Dievas.

[22-23]Jēzus, apsireikšdamas esąs Mesijas, apreiškē tikintiesiems savo dievišką garbę, kaip « iš Tēvo gimusio Viengimio Sūnaus » /Jon 1,14/; ir ne tik apreiškē, bet ir padarē dalininkais šios savo garbēs, įjungdamas kiekvieną įtikējusyjį į savo Mistinį Kūną /Ef 1,3-5; 4,9-15/. Dieviškos meilēs ryšys tarp Tēvo ir Sūnaus, tarp Sūnaus ir jo sekējų yra laidas tobulos vienybēs tarp Dievo ir žmonių, ir žmonių tarpe savęs. Tobula vienybē tarp Dievo ir žmogaus ir tarp žmogaus ir žmogaus realizuojasi dieviškoje meilēje.

idant pasaulis pažintų, kad tu mane siuntei ir juos mylėjai, kaip kad
mane mylėjai. [24]Tėve, ką man esi davęs, aš noriu, kad ir jie būtų su
manim, kur aš esu, idant jie regėtų manąją garbę, kurią esi man sutei-
kęs, nes mane numylėjai prieš pasaulio sukūrimą. [25]Teisusis Tėve, pasau-
lis tavęs nepažinojo, o aš pažinau tave, ir šitie pažino, kad tu mane
siuntei. [26]Ir padariau jiems žinomą tavo vardą, ir padarysiu jį žinomą,
kad meilė, kuria tu mane numylėjai, būtų juose ir aš juose.»

3. *KANČIA*

1. Jėzaus suėmimas

18. [1]Tai pasakęs, Jėzus išėjo su savo mokiniais į anapus Kedrono
srauto, kur buvo sodas, į kurį įėjo jis ir jo mokiniai. [2]O tą vietą žinojo
ir Judas, kuris jį išdavė, nes Jėzus ten dažnai susieidavo su savo moki-
niais. [3]Taigi Judas, pasiėmęs kareivių dalinį ir vyriausių kunigų bei fa-
riziejų sargybinių, ateina ten su žibintais, deglais ir ginklais. [4]Jėzus taigi,
žinodamas, kas turi jam atsitikti, išėjo priekin ir jiems tarė: « Ko ieško-
te? » [5]Jam atsakė: « Jėzaus Nazariečio.» Jėzus jiems taria: « Aš esu.»

---

[24]Jēzus toliau meldžia Tēvą, kad visus tuos, kuriuos Tēvas jam yra davęs, kaip jo Mistinio Kūno narius, žemēs kelionę užbaigus, paimtų į dangų, kur jie galētų džiaugtis drauge su juo garbe ir laime, kokios nei nujausti, nei įsivaizduoti negalima /1 Kor 2,9/.

[25]Jēzus yra tikras, kad Tēvas išklausys jo maldą, nes jis yra teisus; o būdamas teisus, jei iš vienos pusēs nubaus pasaulį dēl netikējimo /Jon 16,8/, tai iš kitos pusēs atlygins tuos, kurie įtikējo į jį.

[26]Jēzus yra tikras, kad Tēvas paims jo mokinius į dangaus garbę, kadangi jie, įtikēję į jį, jungiasi su juo meilēs ryšiais ir yra viena su juo Mistiniame jo Kūne.

18. [1]Kaip esame minēję, Jēzus savo kalbas, kurios paduodamos 15-17 skyriuose, greičiausiai bus pasakęs, beinant iš vakarienbučio į Alyvų kalną. Dabar evangelistas pradeda atpasakoti, kaip Mokytojas buvo suimtas. Išēję iš miesto, jie ējo vakarine Kedrono atkrante, nusileido žemyn, perējo Kedrono srautą ir įējo į Alyvų kalno papēdēje esantį sodą, vadinamą Getsemani. S r a u t a s — arbiškai wadi, graikiškai heimaros-žiemos upelis. Tikrumoje Kedrono srautas buvo kalnų upelio vaga, kuri riedējo tarp Alyvų ir Siono kalno.

[2]Jēzus buvo pratęs susieiti su mokiniais Alyvų sode, kad ten ramiai pasikalbētų, o vasaros metu praleistų ir naktį /Mt 21,17; Mk 11,12; Lk 22,39/. Taigi Judui ši vieta buvo gerai žinoma. Jis žinojo, kad Jēzus ir tą naktį praleisiąs Getsemani.

[3]Žinodamas, kur Mokytojas praleisiąs naktį, Judas apie šitai pranešē sinedristams, o šieji, gavę iš romēnų kareivių dalinį ir pasiēmę savo sargybinių, su Judu priešakyje, atējo Jēzų suimti. Buvo naktis, todēl atējo su žibintais ir deglais. O, bijodami galimo pasipriešinimo, atējo taip pat ginkluoti. Romēnų kareiviai greičiausiai dalyvavo kaip stebētojai, ir buvo pasiųsti atsargos dēliai. Jēzų suēmē tikriausiai sinedriumo žinioje esą sargybiniai, kurie paprastai palaikydavo tvarką šventykloje.

[4-5]Evangelistas pabrēžia, kad Jēzus žinojo, kas jo laukē. Tuo jis norējo parodyti, kad Jēzus buvo visažinąs, bet taip pat, kad jis laisvai pri-

Su jais gi stovėjo ir Judas, kuris buvo jį beišduodąs. [6]Taigi, kai tik
jis jiems tarė: « Aš esu », jie atsitraukė ir krito ant žemės. [7]Tada vėl juos
klausė: « Ko ieškote? » O jie sakė: « Jėzaus Nazaretiečio.» [8]Jėzus atsakė:
« Sakau jums, jog aš esu. Taigi, jei manęs ieškote, leiskite šitiems pasiša-
linti.» [9]Taip, kad išsipildytų žodis, kurį jis buvo pasakęs: « Ką man davei,
nepraradau jų nė vieno.» [10]Tuomet Simonas Petras, turėdamas kalaviją,
išsitraukė jį ir smogė vyriausio kunigo tarnui, ir nukirto jam ausį. O
tarnas buvo vardu Malkus. [11]Taigi Jėzus tarė Petrui: « Kišk kalaviją į
makštį. Nejaugi negerčiau taurės, kurią Tėvas man yra davęs?! »

2. Pas Aną ir Kaifą

[12]Taigi karių dalinys ir tribūnas bei žydų sargybiniai suėmė Jėzų,
jį surišo [13]ir nuvedė pirma pas Aną. Mat, jis buvo anų metų vyriausio

---

siēmē kančią ir mirtį. Jis žinojo, kad Judas rengiasi jį išduoti. Jis žinojo, kad jis atves sinedristus jį suimti ten, kur jie radosi. Todēl lengvai būtų galējęs išvengti suēmimo, pakeičiant nakvynēs vietą. Tačiau to jis nedarē, kadangi buvo apsisprendęs ir pasiryžęs prisiimti kančią ir mirtį. Todēl jis pats čia pat prisistato išdavikui ir sargybiniams.

[6]Įvyksta nuostabus reiškinys. Jēzui išējus į priekį, sargybiniai, užuot jį griebę, atsitraukia atgal ir sukniumba ant žemēs. Matyt, Jēzus, atsistojęs prieš sargybinius, pasirodē toks didingas, kad savo žvilgsniu ir savo žodžiu iššaukē tikrą siaubą sargybiniuose, taip kad iš baimēs jie sukniubo ant žemēs.

[7-8]Jēzus laisvai ledžiasi suimamas, bet prašo, kad sargybiniai neliestų apaštalų: kad leistų jiems saugiai išsiskirstyti.

[9]Evangelistas pastebi, jog Jēzus tikrai pasirūpino, kad nepražūtų nē vienas iš apaštalų ne vien dvasine, bet ir fizine prasme, kaip tai buvo pareiškęs savo maldoje į Tēvą /Jon 17,12/.

[10]Simonas Petras turējo su savim kalaviją. Jis griebēsi jo, kad gintų Mokytoją ir neleistų jį suimti. Jis smogē kalaviju vienam iš vyriausio kunigo tarnų bei pareigūnų ir nukirto jam ausį. Jēzus sužeistąjį čia pat pagydē. Stebuklingas pagydymas greičiausiai pāveikē šį pareigūną, ir jis bus tapęs kirkščionimi, žinomu pirminēje Bažnyčioje. Gal dēl šio evangelistas mini bei nurodo jo vardą. Tačiau nēra negalima, kad evangelistas jį asmeniškai pažinojo. Mat, jis buvo pažįstamas vyriausiajam kunigui /Jon 18,15/, todēl galējo pažinoti ir kai kuriuos iš jo pareigūnų bei tarnų.

[11]Jēzus griežtai sudraudē Petrą, kad nevartotų jēgos jį ginti, nes jis nēra reikalingas, kad kas jį gintų. Būdamas Dievas, jis pats galētų apsiginti /Mt 26,52; Lk 22,51/, bet to nedaro, nes yra laisvai apsisprendęs ir pasiryžęs išgerti kančios taurę iki dugno, vykdydamas Tēvo valią.

[12]Romos karių daliniui vadovavo pats tribūnas, kohortos vadas. Graikiškai jis buvo vadinamas hiliarchos-tūkstantininkas. Mat, kohorta buvo tūkstanties kareivių dalinys. Aišku, kad Kristaus suēmime nedalyvavo visa kohorta, o tik mažas jos dalinys. Tačiau ir šiam mažam daliniui vadovavo pat tribūnas, greičiausiai dēl to, kad Romos valdžios atstovai bijojo riaušių, kurios galējo kilti Jēzaus suēmimo proga. Kaip minējome, romēnai, suimant Kristų, tikriausiai tebuvo tik pasyvūs stebētojai, o aktyvūs veikējai buvo sinedristai ir jų tarnai bei sargybiniai.

[13]Sargybiniai, nutvērę ir surišę Jēzų, nuvedē jį visų pirma pas buvusį vyriausią kunigą Aną. Jis ējo vyriausio kunigo pareigas nuo 6 iki 15 mt. po Kr. Iš pareigų jį atleido Palestinos valdytojas Valerius Gratus. Anas buvo gudrus politikas ir didelio autoriteto vyras. Po jo vyriausių kunigų pareigas ējo penki jo sūnūs ir žentas Kaifas. Šis ējo vyriausio kunigo pareigas kaip tik kai Jēzus buvo suimtas ir pasmerktas /J. Flavius, Ant. I. 18,2.2 — 35/. Kristus pirmoje eilēje buvo atvestas pas Aną greičiausiai

kunigo Kaifo uošvis. [14]O buvo Kaifas, kuris patarė žydams, jog yra geriau, kad vienas mirtų už tautą.
[15]Jėzų gi sekė Petras ir kitas mokinys. O anas mokinys buvo pažįstamas vyriausiam kunigui, ir jis įėjo kartu su Jėzumi į vyriausiojo kunigo kiemą. [16]Petras gi stovėjo lauke prie durų. Išėjo tad tas kitas mokinys, kuris buvo pažįstamas vyriausiam kunigui, pasikalbėjo su durininke ir įsivedė Petrą į vidų. [17]Tuomet tarnaitė durininkė taria Petrui: «Ar tik ir tu nesi iš šito žmogaus mokinių?» Jisai sako: «Nesu!» [18]O tarnai ir sargybiniai, susikūrę židinį, nes buvo šalta, stoviniamo ir šildėsi. O ir Petras buvo bestovįs ir besišildąs su jais.
[19]Taigi vyriausias kunigas klausinėjo Jėzų apie jo mokinius ir apie

---

paties Kaifo įsakymu. Mat, Kaifas gerai žinojo, kokią atsakomybę imasi suimdamas ir teisdamas Jēzų. Todēl šia atsakomybe norējo dalintis su Anu, žinodamas, kad jis turi didžiausią autoritetą ir įtaką tautoje. Anas greičiausiai gyveno ten pat, kur ir Kaifas; jei ne tuose pačiuose rūmuose, tai tam pačiame vyriausio kunigo residencijos kieme.

[14]Evangelistas primena, kad Kaifas patarē ir įtikino sinedriumą, jog reikia suimti ir paaukoti Jēzų, kad išgelbētų visą tautą nuo galimo sunaikinimo /Jon 11,50/. Taigi Kaifas pirmoje eilēje yra atsakingas už Kristaus suēmimą ir pasmerkimą.

[15]Paminējęs, kad Kristus primiausiai buvo nuvestas tardymui pas Aną, evangelistas grįžta atgal prie paties suēmimo fakto, kad paaiškintų, kas atsitiko su apaštalais, kai Mokytojas buvo suimtas. Jis nemini kitų apaštalų, kurie, išsigandę, išsisklaidē kas sau. Jis pasakoja, kad Petras ir kitas mokinys, būtent, jis pats sekē vedamą Jēzų iš paskos. Jie norējo pamatyti, kas dēsis. Tikriausiai Jonas padrąsino ir paskatino Petrą sekti Mokytoją iki vyriausio kunigo rūmų. Mat, jis, t.y. anas kitas mokinys, kaip pats evangelistas primena, turējo pažinčių pas vyriausią kunigą, buvo pažįstamas net ir pačiam Kaifui.

[16]Vyriausio kunigo rezidencija buvo saugojama. Į vidų ne kiekvienas galējo įeiti. Bet Jonas ten buvo pažįstamas, taigi įējo jis, o paskui, paprašęs durininkēs, įsivedē į kiemą ir Petrą.

[17]Tarnaitē, durininkē, pamačiusi Petrą stovintį prie vartų, pradējo įtarti ar tik jis nebūsiąs iš Jēzaus mokinių. Todēl, kai Jonas jį vedēsi į vidų, ji neiškentē nepaklausius, ar tik jis nebūsiąs Nazaretiečio mokinys. Petras instinktyviai atsakē, paneigdamas.

[18]Naktis buvo šalta. Todēl sargybiniai ir tarnai susikūrē kieme ugnį ir, susēdę, šildēsi. Prie jų prisijungē ir Petras. O Jēzus buvo įvestas į rūmų vidų, kad būtų apklausinētas.

[19]Klausimas: ar evangelistas čia kalba apie Jēzaus apklausinējimą pas Kaifą, ar pas Aną? Egzegetai yra skirtingų nuomonių. Vieni mano, jog evangelistas čia aprašo Jēzaus apklausinējimą pas Kaifą. Pagal juos ketvirtosios evangelijos autorius čia daro digresiją: pradeda kalbēti apie oficialų Jēzaus apklausinējimą, kurį atliko Kaifas. Bet, prisimindamas, kad buvo pasakęs, jog pradžioje Jēzus buvo nuvestas pas Aną, jis 24 e. primena, jog Anas buvo atsiuntęs Jēzų, po to kai jį apklausinējo, pas Kaifą. Kiti tačiau yra linkę manyti, kad Jonas paduoda Kristaus apklausinējimą pas Aną. Mat, jis žinojo, kad kiti evangelistai plačiai aprašē Mokytojo tardymą pas Kaifą, todēl savo evangelijoje sąmoningai apleido apklausinējimą pas Kaifą, o, papildydamas pirmųjų trijų evangelistų pasakojimą, trumpai nusakē, kas įvyko pas Aną. Šitai pilnai derinasi, jei prileidžiame, kaip esame jau minēję, kad Kaifas ir Anas gyveno, jei ne tuose pačiuose namuose, tai artimoje kaimynystēje, taip kad abi rezidencijos radosi tame pačiame kieme. Juk buvo artimi giminēs. Vyriausias kunigas /Anas ar Kaifas/ klausia Jēzų, kad pasisakytų apie savo apaštališką veiklą, ypač kas liečia jo skelbiamą mokslą ir turimus mokinius. Visa tai, kad galētų

jo mokslą. [20]Jėzus jam atsakė: « Aš viešai kalbėjau pasauliui. Aš visuo-
met mokiau sinagogoje ir šventykloje, kur susirenka visi žydai, ir nieko
nekalbėjau slapčia. [21]Kam klausi mane? Klausk tuos, kurie girdėjo, ką
jiems kalbėjau. Mat, šieji žino, ką aš esu sakęs.» [22]O, kai jis tai pasakė,
vienas iš ten stovėjusių sargybinių kirto Jėzui per veidą, tardamas:
« Šitaip atsakai vyriausiam kunigui?! » [23]Jėzus jam atsakė: « Jei blogai
pasakiau, įrodyk blogį; o jei gerai, — kam mane muši?» [24]Tuomet Anas
pasiuntė jį surištą pas vyriausią kunigą Kaifą.
[25]O Simonas Petras buvo bestovįs ir besišildąs. Taigi jam sakė:
« Ar tik ir tu nebūsi iš mokinių?» Jis neigė ir sakė: « Nesu.» [26]Vienas
iš vyriausio kunigo tarnų, giminaitis to, kuriam Petras nukirto ausį,
taria: « Argi aš nemačiau tavęs sode su juo?» [27]Taigi vėl Petras paneigė,
ir tuojau pragydo gaidys.

3. Pas Pilotą

[28]Tada atveda Jėzų nuo Kaifo į pretoriumą. O tai buvo anksti
rytą. Patys nėjo į pretoriumą, kad nesusiteptų ir galėtų valgyti Velykų

---

eventualiai apkaltinti Jēzų ar dēl neteisingo mokslo, ar dēl jo socialinēs-politinēs laikysenos pavojingumo. Vadinasi, tikējosi galēsiąs apkaltinti Jēzų arba kaip maištininką prieš Įstatymą, arba kaip revoliucijonierių prieš imperatorių.

[20-21]Jēzus atsako, nurodydamas, jog jis nieko nedarē ir nesakē slaptai, bet kalbējo ir veikē viešai. Todēl, jei vyriausias kunigas nori apie jį ką nors sužinoti, jis galįs rasti tiek ir tiek žmonių, kurie paliudys, ką jis yra kalbējęs bei veikęs, ir galēs įsitikinti, jog jis nēra nusikaltęs nei prieš Įstatymą, nei prieš ciesorių.

[22]Jēzaus atsakymas vienam iš sargybinių atrodē įžeidžiantis arba bent stokojąs pagarbos vyriausiam kunigui, todēl jis kirto Jēzui per veidą, įspēdamas, kad į vyriausią kunigą turi pagarbiai atsinešti.

[23]Reaguodamas, Jēzus klausia užgavēją: kame jis matęs prasižengimą korektiškumui ar teisingumui? Tai turētų įrodyti; o, jei negali įrodyti, tai neturi teisēs jį mušti. Žydų teisē laidavo kaltinamajam privilegiją neatsakyti į klausimus, kurie galējo jį inkriminuoti /Jon 5,31; 8,13/. Todēl Jēzus elgēsi pagal teisę, neatsakydamas tiesioginiai į vyriausiojo kunigo pastatytą klausimą.

[24]Anas, paskubomis apklausinējęs Jēzų, jį tuojau pasiuntē pas Kaifą, kur buvo susirinkęs visas sinedriumas, kad oficialiai teistų suimtąjį.

[25]Po šios trumpos digresijos evangelistas vēl grįžta prie Petro išsigynimų. Petras drauge su vyriausiojo kunigo tarnais šildēsi prie ugnies. Jau beįeinant į kiemą tarnaitē-durininkē įtarē ir klausē, ar tik nebūsiąs iš Nazaretiečio mokinių. Bestovint prie ugnies, kiti, stebēdami jį, vēl įtarē ir teiravosi, ar jis nebūsiąs iš Jēzaus sekējų. Bet jis gynēsi ir tvirtino, jog nesąs.

[26-27]Nors neigē esąs iš Nazaretiečio mokinių, bet vienas iš sargybinių, kuris dalyvavo Jēzaus suēmime, būtent, Malkaus, kuriam Petras nukirto ausį, giminaitis jį atpažino ir teigē, jog jį matęs Getsemani su Nazaretiečiu. Bet Petras gynēsi prisiekinēdamas, jog jis nieko bendra su Jēzumi neturįs ir jo visai nepažįstąs. Ir, kai jau trečią kartą išsigynē, pragydo gaidžiai. Šitai priminē Petrui, ką Jēzus jam vakarienbutyje buvo pranašiškai pasakęs, jog, pirma negu pragys gaidžiai, jis tris kartus jo išsiginsiąs /Jon 13,38/.

[28]Evangelistas tik prabēgomis sumini Jēzaus teismą bei pasmerkimą žydų teisme, bet plačiai aprašo jo tardymą pas Romos valdžios atstovą Pilotą. Rytui išaušus, sinedriumas vēl susirinko pas Kaifą, kad oficialiai pasmerktų Jēzų. Nors mirties sprendimą jie jau buvo išnešę naktį, bet žydų teisē neleido sinedriumui naktį daryti oficialius sprendimus. Todēl

avinėlį. 29 Taigi išėjo laukan pas juos Pilotas ir tarė: «Kokį kaltinimą
atnešate prieš šį žmogų» 30 Jie atsakė ir jam tarė: «Jei jis nebūtų pikta-
darys, nebūtume tau jo įdavę.» 31 Tuomet Pilotas jiems sakė: «Pasiimkite
jį jūs, ir pagal savo Įstatymą jį teiskite». Tada žydai jam tarė: «Mums
nėra leista ką nors nužudyti.» 32 Tai, kad išsipildytų Jėzaus žodis, kurį
jis pasakė, nurodydamas, kokia mirtimi turėjo mirti.
33 Taigi Pilotas vėl įėjo į pretoriumą, pasišaukė Jėzų ir jam tarė:

---

vēl visi susirinko anksti rytą pas Kaifą ir oficialiai pasmerkē Jēzų mirčiai /Lk 22,66/. Reikējo tačiau, kad mirties sprendimą patvirtintų Romos valdytojas, nes Roma buvo rezervavusi sau teisę bausti imperijos gyventojus mirties bausme. Jie atvedē taigi Jēzų į pretoriumą, teismo būstinę, kuri radosi Antonijos pilyje, kad valdytojas Pilotas, kuris šventei buvo atvykęs į Jeruzalę, patvirtintų ir įsakytų įvykdyti mirties sprendimą, nukryžiuojant Jēzų. Buvo penktadienio rytas, Velykų šventēs išvakarēs. Žydams nebuvo leista įeiti į pagonio butą. Kas įeidavo, buvo laikomas suteptu /Jon 11,55: ApD 11,2/. Dēl šios priežasties sinedristai, atvedę Jēzų pas Pilotą, atsisakē eiti į vidų, į pretoriumą, t.y. teismo salę. Mat, vakare turējo valgyti Velykų vakarienę, ir privalējo būti nesusitepę. Pastaba, kad žydai, sinedristai, rengēsi valgyti ritualinę Velykų vakarienę penktadienį vakare, kai Jēzus valgē ketvirtadienį vakare, kelia klausimą, kodēl šitas skirtumas. Apie tai jau kalbējome Jon 13,1 komentare. Skirtumų Velykų avinēlio valgymo laike buvo pas žydus, ir jie priklausē nuo įvairių priežasčių. Dēl daugybēs žmonių avinēlių aukojimas buvo leidžiamas iš vakaro, ir tie, kurie iš vakaro paaukodavo, tą patį vakarą ir valgydavo. Be to, Velykų šventēs laiko nustatyme buvo skirtumų tarp sadukiejų ir fariziejų. Sadukiejai, kai Velykos /15 nisan/ išpuldavo penktadienį, šventę nukeldavo į šeštadienį, o fariziejai griežtai laikēsi išpuolimo datos. Iš čia atsirasdavo ir skirtumų Velykų vakarienēs laiko nustatyme.

29 Kadangi sinedristai atsisakē įeiti į pretoriumą, tai Pilotas išējo laukan į Antonijos pilies kiemą, kur jo laukē susirinkę žydai. Pilotas atsistojęs prieš tautos vyresniuosius, paklausē: kuo jie kaltina Jēzų?

30 Žydai nenori leistis į kalbą su Pilotu dēl Jēzaus. Jie reikalauja, kad valdytojas be niekur nieko patvirtintų jų sprendimą. Jie primena Pilotui, kad jam, romēnui, juk turētų būti žinoma ir suprantama, jog žydai savo tautietį be tikro reikalo, be didelio nusikaltimo, niekada neišduotų romēnams. Jei tad dabar jie tai daro, tai valdytojas turētų suprasti, jog Nazareto Mokytojas tikrai esąs nusikaltēlis ir nusipelnęs mirties bausmēs.

31 Pilotas tuojau supranta, kad žydai Jēzų pasmerkē ne dēl politinių, bet dēl religinių motyvų, todēl bevelija nesikišti į šį reikalą. Liepia tad, kad žydai patys teistų Jēzų pagal jų turimą Įstatymą.

32 Tuomet sinedristai pareiškia, kad reikalauja Jēzui mirties bausmēs, o šitai įvykdyti jie neturi teisēs, nes valdytojas ją yra sau rezervavęs. Tiesa, žydai galējo užmušti Jēzų akmenimis, bet tai vykdavo spontaniškai, o jie norējo, kad Jēzus būtų oficialiai pačių romēnų pasmerktas ir nukryžiuotas. Sinedristai reikalavo oficialaus pasmerkimo ir mirties ant kryžiaus, siekdami paniekinti Jēzų, nes mirtis ant kryžiaus buvo paniekos mirtis. Tačiau šiuo jie prisidējo, kad išsipildytų Jēzaus pranašavimas, jog turēsiąs mirti ant kryžiaus /Jon 3,14:12,32/. Bet gal buvo dar ir kitas motyvas, kodēl žydai siekē, kad romēnai pasmerktų ir nukryžiuotų Jēzų, būtent, kad tautos akyse romēnai, o ne sinedriumas, pasirodytų kalti dēl Jēzaus nužudymo. Mat, jie bijojo galimų neigiamų reakcijų tautoje dēl Jēzaus nužudymo.

33 Žydai gerai žinojo, kad Pilotas sutiks teisti ir bausti Jēzų tik už politinius nusižengimus. Todēl jie ir kaltino jį kaip maištininką, kaip politinį veikēją, siekiantį pasiskelbti žydų karaliumi /Lk 23,2/. Išgirdęs tokius kaltinimus, Pilotas panoro paklausinēti Jēzų. Taigi sugrįžo į teismo salę, į kur buvo atvestas ir Jēzus. Čia Pilotas jį paklausē, ar tikrai jis save laikąs karaliumi ir siekiąs sukelti žydus prieš ciesorių?

« Ar tu esi žydų karalius? » [34]Jėzus atsakė: « Ar nuo savęs tu tai sakai,
ar kiti apie mane tau pasakė? » [35]Pilotas atsakė: « Ar aš esu žydas?
Tavoji tauta ir vyriausieji kunigai man įdavė tave. Ką esi padaręs? »
[36]Jėzus atsakė: « Mano karalystė nėra iš šio pasaulio. Jei manoji karalystė
būtų iš šio pasaulio, juk mano sargybiniai būtų kovoję, kad nebūčiau
atiduotas žydams. Dabar gi manoji karalystė nėra iš čia.» [37]Taigi
Pilotas jam sakė: « Vadinasi, tu esi karalius? » Jėzus atsakė: « Tu sakai,
jog aš esu karalius. Aš tam esu gimęs ir tam atėjęs į pasaulį, kad liudyčiau
tiesą. Kiekvienas, kuris yra iš tiesos, klauso mano balso.» [38]Pilotas
jam taria: « Kas yra tiesa? » Ir tai pasakęs, vėl išėjo pas žydus, ir
prabyla į juos: « Aš nerandu jame jokios kaltės. [39]O yra jūsų paprotys,
kad Velykose vieną jums paleisčiau. Ar norite tad, kad paleisčiau jums
žydų karalių? » [40]Taigi jie vėl šaukė, sakydami: « Ne šitą, bet Barabą! »
O Barabas buvo galvažudys.

4. Jėzus plakamas bei išjuokiamas

19.. [1]Taigi tada Pilotas paėmė ir nuplakdino Jėzų. [2]Ir kareiviai,

---

[34]Jēzus užuot atsakęs į klausimą, savo ruožtu klausia Pilotą, — ar jis stato jam tokį klausimą, būdamas savo žvalgybos informuotas, ar kad žydai jį taip apkaltino? Jēzus žinojo, kad Pilotas tik iš žydų tokį kaltinimą buvo išgirdęs. Iš savos žvalgybos jis negalējo ką nors panašaus girdēti, nes jis tikrumoje jokios veiklos prieš romēnus nevykdē. Tokiu tad savo klausimu Jēzus praktiškai atsakē Pilotui į jo klausimą, paneigdamas kaltinimą. Jei jis būtų veikęs prieš ciesorių romēnų žvalgyba juk būtų valdytoją painformavusi. O kad žydai jį kaltina, tai tikrai ne dēl to, kad jis kovotų prieš ciesorių. Tokį žydai būtų globoję ir gynę, o ne išdavę bei kaltinę. Jis taigi galējo būti pavojingas tik sinedristams, bet ne ciesoriui.

[35]Pilotas nesuprato tikrosios Jēzaus pastatyto klausimo prasmēs, ir jautēsi esąs įžeistas tokiu Jēzaus elgesiu, kad nesiteikē tiesiai atsakyti į klausimą. Todēl pakeltu tonu priminē, jog neturįs jokio noro maišytis į žydų kivirčus. Bet, kadangi žydų vyresnieji jį jam pristatē ir apkaltino, jis privaląs pravesti tardymą, kad patirtų tiesą. Todēl reikalauja, kad Jēzus pasiaiškintų.

[36]Dabar Jēzus atsako, pabrēždamas, jog neturįs jokių politinių siekių, ir nesiekiąs jokios valdžios žemēje, nes karalystē, apie kurią jis minioms kalbējo, nēra iš šios žemēs, t.y. nēra žemiška, o yra dangiška.

[37]Išgirdęs šitai, Pilotas daugiau ironiškai, negu iš žingeidumo, paklausē: « Vadinasi, tu laikai save karaliumi?! » Jēzus atsako semitams įprastu sibiliniu būdu: « Tu sakai, kad aš esu karalius! » Šitaip atsakydamas, Jēzus nepaneigia, bet ir neteigia esąs karalius. Jis nēra karalius ta prasme, kaip Pilotas supranta, būtent, žemiškas valdovas; bet jis yra karalius dvasine prasme, kadangi yra Dievo Sūnus nužengęs iš dangaus, kad skelbtų išganymo tiesą. Taip kad jo sekējai nesiekia jokio politinio išlaisvinimo, jokio žemiško viešpatavimo, o vien skelbia tiesą ir aukojasi dēl Evangelijos, kad pasiektų amžiną gyvenimą danguje /Jon 8,14; 14,6/.

[38-39]Pilotas įsitikina, kad Jēzus yra nekaltas. Todēl ieško galimybēs jį paleisti. Buvo paprotys, kad Velykų švenčių proga valdytojas, žydams prašant, paleisdavo vieną iš kalinių. Šitai prisiminęs, Pilotas pasiūlo sinedristams paleisti Jēzų šia proga.

[40]Deja, žydų vyresnieji ir jų sukurstyta minia vēl ima šaukti, reikalaudami nukryžiuoti Jēzų, o paleisti Barabą. Evangelistas primena, jog Barabas buvęs žmogžudys. Vadinasi, žydai buvo tiek apakę, tiek pilni piktumo, kad reikalavo nužudyti teisųjį, o paleisti žmogžudį!

19. [1]Pilotas, galvojo, kad žydai pasitenkins išvydę Jēzų nuplaktą. Todēl įsakē kareiviams, kad jį nuplakdintų. Plg Lk 23 m 16-22.

nupynę vainiką iš erškėčių, užspaudė jam ant galvos ir apsiautė jį purpuriniu drabužiu, [3]paskui ėjo prie jo ir sakė: « Sveikas, žydų karaliau! » Ir kirto jam antausių. [4]Ir vėl išėjo Pilotas laukan ir jiems taria: « Va išvedu jį jums laukan, kad žinotumėte, jog nerandu jame jokios kaltės.» [5]Tuomet išėjo laukan Jėzus, dėvįs erškėčių vainiką ir purpurinį rūbą. Ir jis jiems sako: « Štai žmogus! » [6]Taigi vyriausieji kunigai ir sargybiniai, kai tik jį išvydo, ėmė šaukti, sakydami: « Nukryžiuodink, nukryžiuodink! » Pilotas jiems taria: « Imkite jį jūs ir nukryžiuokite, aš gi nerandu jame kaltės.» [7]Žydai jam atsakė: « Mes turime Įstatymą, ir pagal Įstatymą jis turi mirti, nes pasistatė save Dievo Sūnumi.»

5. Pasmerkiamas mirčiai

[8]Taigi Pilotas, kai išgirdo šį žodį, dar labiau išsigando. [9]Paskui sugrįžo atgal į pretoriumą ir taria Jėzui: « Iš kur tu esi? » Jėzus gi nedavė jam atsakymo. [10]Tada Pilotas jam sako: « Nekalbi su manim? Ar nežinai, kad turiu valdžią tave paleisti, ir turiu galią, tave nukryžiuodinti? » [11]Jėzus jam atsakė: « Tu neturėtum į mane jokios valdžios, jei ji tau nebūtų duota iš aukšto. Todėl, kas mane tau įdavė, turi didesnę nuo-

---

[2-3]Kareiviai, kurie buvo girdėję, kad Jēzus dedąsis karaliumi, parodē visą savo uolumą, kad žiauriai kankintų ir negailestingai pasityčiotų iš Jēzaus. Jie ne tik jį nuplakē, bet žiauriai paniekino. Užmovę, ant galvos erškēčių vainiką ir apsiautę raudonu ploščiumi, o į rankas įspraudę nendrę, it būtų karališkas skeptras, jie ējo, lenkēsi prieš jį, ir, tyčiodamiesi, jį sveikino kaip karalių /Mt 27,27/.

[4-5]Nukamuotą, kraujais aptekusį, suniekintą Jēzų Pilotas išveda ir pristato žydams. Jis laukē bei tikējosi, kad minia, išvydusi tokį, — į žmogų nepanašų, Nazaretietį, jo pasigailēs, ir nereikalaus, kad būtų nukryžiuotas. Ta pačia proga Pilotas viešai ir iškilmingai pareiškē, jog jis neranda Jēzuje jokio nusikaltimo, dēl kurio turētų būti baudžiamas mirties bausme.

[6]Įvyko ne taip, ko Pilotas laukē bei tikējosi. Nuplakto Jēzaus pasirodymas iššaukē žyduose ne pasigailējimo, bet nenumaldomos neapykantos jausmus. Minia šaukē ir reikalavo, kad Kristus būtų nukryžiuotas.

[7]Kadangi Pilotas teigē, jog jis neranda Jēzuje jokio kaltēs, tai sinedristai dabar pasako tikrą kaltinimo priežastį, kuri buvo religinē, o ne politinē, kaip Pilotas nuo pat pradžios buvo spējęs. Jie pasako, kad Jēzus dedąsis esąs Dievo Sūnus, o tai pagl žydų Įstatymą esąs mirties vertas nusikaltimas /Kun 24,16/. Tiesa, kad Jēzus prisistatē esąs Dievo Sūnus /Jon 5,18; 10,33/. Bet jis tikrai ir yra Dievo Sūnus. Žydai būtų turēię įrodyti, kad tai netiesa.

[8]Pilotas išgirdęs, kad Jēzus laikąs save Dievu, dar labiau išsigando. Jis tikējo daugiau Jēzui, negu žydams. Todēl ēmē galvoti, o jei Jēzus tikrai esąs koks nors dievaitis, tai jį teisdamas, jis taptų atsakingas ne tik prieš žmones, bet ir prieš dievus. Šią baimę dar sustiprino žmonos turētas paslaptingas sapnas sąryšyje su Jēzumi bei jo teismu /Mt 27,19/. Taigi jis ēmē bijoti, kad, pasmerkdamas Jēzų, neužsitrauktų dievų bausmēs.

[9-10]Išgirdęs tad, kad Jēzus laikąs save Dievo Sūnumi, Pilotas panoro jį dar kartą apklausinēti. Todēl įsivedē atgal į pretoriumą ir klausē, kad pasisakytų, kas tikrai esąs ir iš kur esąs? Bet Jēzus nesiteikē atsakyti į klausimą. Pilotas tada priminē Jēzui, jog savo labui jis turētų atsakinēti į klausimus, nes nuo to priklauso jo likimas, žinant kad valdytojas turi galią jį paleisti ar pasmerkti mirčiai.

[11]Jēzus, atsiliepdamas, pabrēžia, jog Pilotas valdžią į jį turįs ne iš savęs, bet iš Dievo. Mat, visokia valdžia gaunama iš to, kuris yra visatos Viešpats /Rom 13,1/. Jēzus dar priduria, jog Pilotas teisdamas jį nēra tiek atsakingas, kiek yra atsakingi tautos vadai, kurie jį jam įdavē.

dėmę.» [12]Nuo šiol Pilotas ieškojo jį paleisti. Tačiau žydai šaukė, sakydami: « Jei šį paleistum, nesi ciesoriaus draugas. Kiekvienas, kuris dedasi karaliumi, priešinasi ciesoriui.»
[13]Taigi Pilotas, išgirdęs šiuos žodžius, išsivedė Jėzų laukan ir atsisėdo teisėjo kėdėn vietoje, kuri vadinama Litostratos, o ebraiškai Gabata.
[14]O buvo Prisirengimo diena Velykoms, apie šeštą valandą. Ir taria žydams: « Va jūsų karalius! » [15]Taigi jie ėmė šaukti: « Šalin, šalin! Nukryžiuodink jį! » Pilotas jiems taria: « Turiu nukryžiuodinti jūsų karalių? » Vyriausieji kunigai atsakė: « Mes neturime karaliaus, tik ciesorių.» [16]Taigi tuomet jis atidavė jį jiems, kad būtų nukryžiuotas.

6. Jėzus kenčia ant kryžiaus

Taigi jie pasiėmė Jėzų. [17]Ir, nešdamas kryžių, jis išėjo į vadinamą Kaukolės vietą, kuri ebraiškai tariama Golgota, [18]kur jį nukryžiavo ir

---

[12]Jēzaus dalinis pateisinimas Piloto, iššaukē jame dar didesnį norą jį paleisti. Nuo to tad momento Pilotas darē visa, kad Jēzų paleistų. Tačiau žydų užsispyrimas nukryžiuoti Jēzų viršijo Piloto ryžtą jį paleisti. Žydams grąsinant, jei paleistų Jēzų, skųstis ciesoriui, Pilotas, nors ir nepriimdamas sau kaltēs dēl Kristaus mirties, vis dēl to leido, kad jis būtų nukryžiuotas /Mt 27,24/.

[13]Kristaus pasmerkimas mirčiai buvo istorinis įvykis, kokio nēra buvę, nei bus daugiau. Todēl evangelistas stengēsi visa galimai ryškiau ir smulkiau atpasakoti, pažymint vietą, laiką ir kitas aplinkybes. Jis nurodo, kad Pilotas Jēzui mirties ištarmę paskelbē pretoriume, toje vietoje, kuri graikiškai buvo vadinama Litostratos, o ebraiškai buvo žinoma Gabata vardu. Buvo vadinama Litostratos, nes radosi akmeninis išgrįstame Antonijos pilies kieme. Mat, mūsiškai litostratos reikētų versti: « akmeninis grindinys ». Žydai tą vietą vadindavo Gabata, mūsiškai — « aukštuma », nes radosi aukštumoje, ant kalvos, ant kurios buvo pastatyta Antonijos pilis.

[14]Nurodęs vietą, evangelistas nurodo ir laiką, būtent, dieną ir valandą. Diena buvo ta, kurią žydai vadindavo Prisirengimo diena, būtent, penktadienis. Kiekvienas penktadienis buvo Prisirengimo diena subatai. Tačiau ši Prisirengimo diena buvo Velykoms pasiruošimo diena, t.y. penktadienis prieš Velykas. Valanda buvo šešta, mūsų skaitymu vidudienis — 12 val. Vadinasi, Jēzus buvo pasmerktas mirčiai penktadienį prieš Velykas 12 val. dienos.

[15]Išnešus mirties sprendimą, Pilotas vēl pristato žydų vadams ir miniai nukamuotą Jēzų. Šį kartą tačiau jį pristato su panieka, ne Jēzui, bet žydams, tardams: « Va jūsų karalius! » Kai žydai vēl pardējo šaukti: « Nukryžiuodink jį! » — Pilotas toliau ironizuoja, klausdamas žydus « Nejau turēčiau nukryžiuoti jūsų karalių? » Taip Pilotas privertē sinedristus griebtis veidmainystēs. Mat, žydai savo valdovu pripažino tik Dievą. Jokiu būdu geras žydas negalējo savo valdovu pripažinti pagonį. Bet šiuo atveju, kad išgautų pasmerkimą Jēzui, jie veidmainiškai pareiškia, jog neturi kito valdovo, kaip tik Romos imperatorių.

[16]Tuomet Pilotas, viešai pareikšdamas, jog jis nelaikąs Jēzaus kaltu ir nesiimąs sau kaltēs dēl jo pasmerkimo, perduoda jį sinedristams ir leidžia, kad būtų nukryžiuotas, kaip žydų vyresnieji reikalavo.

[17]Kareiviai, kuriems buvo pavesta nukryžiuoti Jēzų, pasiima jį, uždeda jam kryžių ant pečių ir veda į nukryžiavimo vietą, kuri buvo žinoma Kaukolēs vardu, graikiškai Kranion, ebraiškai Golgota, o lotyniškai Calvaria. Iš čia ir liko pavadinimas Kalvarijos kalnas. Tai buvo neaukšta kalva, savo forma kiek panašį į kaukuolę, kuri stovējo prie miesto sienų šiaurinēje pusēje /Mt 27,33/.

[18]Drauge su Jēzumi nukryžiavo du nusikaltēlius. Jie kybojo ant kryžiaus iš vienos ir antros pusēs, o Jēzus virduryje. Teisusis kentējo ir mirē ant kryžiaus tarp dviejų piktadarių; išganymą nešąs Dievas — tarp dviejų nusikaltēlių žmonių! Tai skaudi, bet drauge ir džiugi išganymo scena!

su juo kitus du, vienoje ir antroje pusėje, o Jėzų viduryje. [19]Pilotas gi įrašydino ir įrašą ir jį uždėjo ant kryžiaus. O buvo parašyta: « Jėzus Nazaretietis, žydų karalius.» [20]Taigi šį įrašą skaitė daugelis žydų, nes vieta, kur Jėzų nukryžiavo, buvo arti miesto; ir buvo parašyta ebraiškai, lotyniškai, graikiškai. [21]Tuomet žydų vyriausieji kunigai tarė Pilotui: « Nerašyk: — Žydų karalius —, bet, kad jis tvirtino: — Aš esu žydų karalius! — » [22]Pilotas atsakė: « Ką parašiau, parašiau.»

[23]Taigi kareiviai, kai nukryžiavo Jėzų, pasiėmė jo drabužius ir padalino į keturias dalis: kiekvienam kareiviui po dalį, ir tuniką. O tunika buvo be siūlės: išausta ištisai nuo viršaus iki apačios. [24]Taigi jie kalbėjo tarpe savęs: « Neplėšykime jos, bet meskime burtą, kam ji turėtų tekti ». Tai, kad išsipildytų Raštas, kuris sako: « Jie pasidalino tarpe savęs mano drabužius, ir dėl mano rūbo metė burtą.» Taip tad kareiviai ir padarė.

7. Jėzus ir motina

[25]O prie Jėzaus kryžiaus stovėjo jo motina ir jo motinos sesuo, Marija Kleopienė, ir Marija Magdalena. [26]Taigi Jėzus, matydamas motiną

[19-20]Ant Jēzaus kryžiaus, viršuje, Piloto įsakymu buvo prikabinta ar prikalta lentelē su įrašu, parašytu trimis oficialiomis kalbomis: graikiškai, lotyniškai ir ebraiškai. Įrašas indentifikavo asmenį ir nurodē pasmerkimo priežastį. Įrašas šitaip skambējo: « Jēzus Nazaretietis, žydų karalius ». Evangelistas pastebi, kad įrašą daug kas galējo matyti ir skaityti, kadangi Kalvarijos kalva, kur Jēzus kybojo ant kryžiaus, buvo arti miesto ir prie pat kelio. Graikų kalba kalbējo aukštesnioji klasē. Romēniškai-Lotyniškai-eiliniai žmonēs, liaudis. Ebraiškai-aramaiškai Palestinos žydai.

[21 22]Anas įrašas žydamas nepatiko, todēl vyresnieji reikalavo, kad Pilotas jį pakeistų, ir siūlē, kad parašytų, jog jis dējosi esąs žydų karalius. Tačiaus Pilotas nesutiko žydų reikalavimą patenkinti, pabrēždamas, jog, kaip parašē, taip ir telieka parašyta.

[23-24]Buvo įprasta, kad nukryžiuojamų drabužius pasidalindavo kareiviai, kurie įvykdydavo šią žiaurią mirties bausmę. Mat, nukryžiuodavo išrengtus, kad taip daugiau kentētų dēl kaitros ir vabzdžių. Prie Jēzaus nukryžiavimo dalyvavo keturi kareiviai. Todēl jo drabužius pasidalino į keturias dalis. Bet tunika, t.y. apatinis rūbas: jupa, sutana, kuri dengē kūną nuo galvos iki kojų, kartais būdavo nepasiūta, bet numegsta ar išausta iš vieno gabalo. Tokia kaip tik buvo tunika, kuria Jēzus vilkējo. Taigi ją nebuvo galima gabalais pasidalinti. Todēl metē burtus, kam ji turējo tekti. Evangelistas pastebi, jog visa tai įvyko, kad išsipildytų pranašystē. Mat, psalmistas, turēdamas mintyje ateisimą Mesiją, parašē: « Jie pasidalino mano drabužius, ir dēl mano rūbo metē burtą » /Ps 22,19/.

[25]Jēzų iki Kalvarijos kalvos atlydējo jo švenčiausioji Motina, kelios kitos moters ir mylimasis mokinys, būtent, apaštalas Jonas, evangelijos autorius. Jēzui kybant ant kryžiaus, moters ir Jonas stovējo netoliese. Tarp moterų, be švč. Motinos, evangelistas mini Mariją Kleopienę ir ją vadina Dievo Motinos seserimi; mini taip pat Mariją Magdaleną. Marija Kleopienē tikrumoje buvo Dievo Motinos giminaitē, būtent, brolienē. Kiek žinome iš Padavimo ji bus buvusi Juozapo brolio Kleopo žmona, ir vadinamų Viešpaties brolių motina /Mt 27,55/. Ebrajų kalboje giminaičiai vadinami broliais ir seserimis. Marija Magdalena tikriausiai yra ta pati, ką Betanijos Marija, Lozoriaus sesuo. Kitaip būtų sunku suprasti, kodēl Betanijos Marija, kuri taip mylējo Jēzų, nebūtų jo sekusi iki mirties.

[26-27]Prieš mirdamas, Jēzus pasirūpina savo motinos ateitimi. Jis ją paveda savo mylimiausio mokinio globai; o mylimiausį mokinį savo ruožtu paveda savo motinos rūpesčiui. Visos aplinkybēs leidžia manyti, kad švč. Motinos davimas motina Jonui turi ne išimtinai asmeninę, bet drauge

ir šalia stovintį mokinį, kurį jis mylėjo, taria motinai: «Moteriške, štai tavo sūnus.» [27]Paskui sako mokiniui: «Štai tavo motina.» Ir nuo tos valandos mokinys ją pasiėmė pas save.

8. Mirtis

[28]Paskui, žinodamas, jog visa yra atlikta, kad išsipildytų Raštas,
Jėzus taria: «Trokštu.» [29]Tenai stovėjo indas, pilnas acto. Taigi jie, už
movę ant izopo rykštės acte primirkytą kempinę, pakėlė prie jo burnos.
[30]Taigi, kai tik paėmė acto, Jėzus tarė: «Atlikta!» Ir, palenkęs galvą,
atidavė dvasią.
[31]Tuomet žydai, kadangi tai buvo Prisirengimo diena, kad kūnai
nepasiliktų ant kryžiaus subatoje, o ta buvo didžioji subatos diena,
prašė Pilotą, kad būtų sulaužyti jų blauzdikauliai ir jie nuimti. [32]Taigi

---

ir visuotinę prasmę, būtent, Jėzus savo Motinoje mato ir ją pristato kaip visos žmonijos Motiną; o savo mylimiausiame mokinyje mato ir nurodo visą krikščioniją.

[28-29]Jėzus jautė artėjančią mirtį. Jį guodė žinojimas, jog jam pavestą uždavinį jis pilnai atliko. Nuo skausmo ir karščio išdžiūvusios Jėzaus lūpos ir gomurys šaukte šaukėsi vandens, bet dar labiau troško jo širdis, kad auka, kurią prisiėmė už žmonių nuodėmes, nebūtų veltui. Iš skausmo plyštanti jo širdis troško, kad galimai visus patrauktų prie savęs, visus laimėtų dangui bei savo dangiškajam Tėvui. Sukaupęs tad paskutines savo jėgas sušuko: «Trokštu!» Evangelistas pastebi, kad šis Jėzaus sušukimas davė progą išsipildyti pranašystei, kurioje sakoma, jog bus pagirdytas actu /Ps 69,21-22/. Iš tikrųjų, kareiviai, Jėzui sušukus, tuojau, pamirkę kempinę acte, pakėlė ją ant izopo rykštės prie Jėzaus lūpų. Tai buvo gailestingumo žestas. Kadangi izopas nebuvo tiek didelis augalas, kad galėtų būti naudojamas it nendrė pakelti įmirkytai kempinei, tai daugelis egzegetų mano, kad, perrašinėjant, tekste bus atsiradusi maža klaida, būtent, vietoje issoietis, bus buvę parašyta issopo. Tai lengvai galėjo įvykti, nes izopo šakelės būdavo naudojamos šlakstymui krapylo vietoje /Kun 14,4/. Jėzus tačiau nebuvo apšlakstytas rūgštimi, bet pagirdytas. O sunki, pilna gėrimo, kempinė greičiausia bus buvusi pakelta prie Jėzaus lūpų ant ieties, kurią kiekvienas kareivis turėdavo prie savęs, nes tai buvo tuomet vartojamas ginklas. Kiti evangelistai tik bendrai nurodo, kad kempinę kareivis pakėlė prie Jėzaus lūpų ant nendrės, ant lazdos /Mt 27,48; Mk 15,36/. Tikrumoje ieties kotas būdavo iš medžio ar nendrės.

[30]Priš mirdamas, nurodo evangelistas, Jėzus ištarė dar vieną žodį, būtent, «Atlikta». Jėzus šiuo žodžiu pareiškia, jog visa, ką pranašai kalbėjo ir rašė apie ateisimą Mesiją, dabar jau išsipildė, jau yra įvykdyta. Taigi šis Jėzaus žodis yra ne pralaimėjusio rezignacija, bet laimėjusio pasididžiavimas!

[31-32]Romėnai pasmerktuosius paprastai palikdavo kyboti ant kryžiaus ilgesniam laikui, kad nukryžiuotiems būtų ne tik pilnutinė kančia, bet taip pat ir vieša panieka, o visiems kitiems įspėjimas. Tačiau žydų Įstatymas reikalavo, kad nužudytųjų kūnai būtų palaidoti tą pačią dieną /AtĮ 21,23/. Romėnai, kad neerzintų žydų, respektuodavo jų Įstatymą, leisdami nukryžiuotuosius, jei jie būdavo žydai, palaidoti tą pačią dieną, dar prieš naktį. O, kad galėtų tai įvykdyti, jei nukryžiuotieji greitai nenumirdavo, sulaužydavo jiems blauzdikaulius, ir taip pagreitindavo mirtį. Šios rūšies kankinimą, kad pagreitintų pasmerktųjų mirtį, romėnų įstatymai pramatė ir laidavo /J. Flavius, Bel. Iud. IV, 5.2/. Suprantama tad, kodėl žydai pareikalavo Pilotą, kad Kristaus ir kitų dviejų su juo nukryžiuotųjų kūnai, būtų prieš vakarą nuimti nuo kryžių ir palaidoti; tuo labiau, kad tai buvo Velykų šventės išvakarės, ir žydams būtų buvęs didžiausias papiktinimas

atėjo kareiviai ir sulaužė blauzdas ir vienam ir antram, kurie buvo su juo nukryžiuoti. [33]Priėję gi prie Jėzaus, kai pamatė, jog jis yra miręs, nelaužė jam blauzdų; [34]bet vienas iš kareivių pervėrė ietimi jam šoną, ir tuojau ištekėjo kraujas ir vanduo. [35]Ir paliudijo, kuris matė, ir jo liudijimas yra tikras, ir jis žino sakąs tiesą, kad ir jūs tikėtumėte. [36]O šitai įvyko, kad išspildytų Raštas: «Nebus sulaužytas jo kaulas.» [37]Ir vėl kitas Raštas sako: «Jie žvelgs į tą, kurį pervėrė.»

9. Laidotuvės

[38]O po to Juozapas iš Arimatėjos, kuris buvo slaptas Jėzaus mokinys, dėl žydų baimės, paprašė Pilotą leisti nuimti Jėzaus kūną. Ir Pilotas leido. Tuomet jis atėjo ir nuėmė jo kūną. [39]O atėjo ir Nikodemas, kuris

---

šventės dieną regėti nukryžiuotųjų kūnus kybančius ant kryžių. Pilotas sutiko patenkinti žydų prašymą. Jis davē įsakymą, kad kareiviai, kuriems buvo pavesta įvykdyti nukryžiavimą, jei nukryžiuotieji būtų dar gyvi, juos pribaigtų, sulaužydami blauzdikaulius, ir nuimtų nuo kryžių palaidojimui. Kareiviai tai įvykdē.

[33-37]Bet Jēzų rado jau mirusį. Todēl nelaužē jam blauzdų, kaip kitiems dviem; o vienas iš kareivių ietimi pervērē jam šoną, kad būtų tikri, jog jis jau miręs. Evangelistas pastebi, jog, pervērus Jēzui šoną, iš žaizdos ištryško kraujas ir vanduo. Vadinasi, Jēzus tik prieš trumpą laiką buvo miręs, taip kad kraujas dar nebuvo sustingęs. Ištryško ir vandens, kadangi ietis pervērē prie plaučių esamą diafragmos tuštumą, vadinamą pliaurą, kur paprastai infekcijos atveju užtinkama vandens-skysčio. Šį faktą evangelistas suminējo, nes jame įžiūrējo simbolinę prasmę išganymo vyksme per Krikštą. Mat, per Krikštą nuplaujamos nuodēmēs: regimai vandeniu, o neregimai Kristaus krauju /Jon 1,33; 3,5/. Evangelistas dar priduria, pabrēždamas, jog visa išsipildē Jēzuje, ką pranašai apie jį buvo pranašavę. Būtent, Jēzus yra tikrasis Velykų Avinēlis, kurio kaulai neturi būti sulaužomi /Iš 12,46; Sk 9,12; Jon 6,51; Ap 5,6/. Jis yra nekaltoji Auka. Į jį, nukryžiuotą, žvelgs daugelis su gailesčiu ir ašaromis. Taip ir įvyko. Jēzui kaulai nebuvo sulaužyti. Į jį, nukankintą ir pervertą, žvelgē su gailesčiu ne vien žydai, bet ir romēnai /Lk 23,47/. Evangelistas pagaliau užtikrina, jog visa jis pats matē ir liudija, ir jo liudijimas yra tikras. Jis tai liudija, kad visi tikētų, jog Jēzus yra pranašų išpranašautas Mesijas.

[38]Jēzaus laidotuvēmis pasirūpino Juozapas iš Arimatējos, turtingas ir įtakingas vyras, sinedriumo narys. Jis buvo kilęs iš Arimatējos, nūdien Rentis: miestelis 14 km. į šiaurēs rytus nuo Lidos, bet pastoviai gyveno Jeruzalēje. Nors buvo sinedriumo narys /Mk 15,43/, bet slaptai priklausē prie Jēzaus sekējų. Jis nedrįso viešai prisipažinti esąs Jēzaus sekējas, nes bijojo tautos vyresniųjų, kurių priešingą nusistatymą prieš Nazareto Mokytoją gerai žinojo. Jis bijojo, kad nebūtų išmestas iš sinedriumo, o gal net išskirtas iš sinagogos /Jon 9,22/. Jis bevelijo pasilikti slaptu Jēzaus mokiniu, kad jį galētų eventualiai ginti pačiame sinedriume. Pagal romēnų teisę ir papročius būdavo leidžiama, kad nužudytųjų kūnus pasiimtų ir palaidotų giminēs ar pažįstamieji, jei jie to prašydavo. Juozapas, nors Jēzui gyvam esant nedrįso prisipažinti jo mokiniu, išdrįsta tokiu pasirodyti jam mirus. Jis nueina pas Pilotą ir paprašo, kad leistų nuimti nuo kryžiaus Jēzaus kūną ir jį žydams įprastu būdu palaidoti. Pilotas stebisi ir nenori tikēti, kad Jēzus taip greitai būtų numiręs. Todēl pasiunčia karininką, kad patikrintų, ar tikrai miręs, ir, tik gavęs užtikrinimą dēl mirties, leido Juozapui pasirūpinti laidotuvēmis /Mk 15,43-45/.

[39]Prie Jēzaus palaidojimo prisidējo ir kitas sinedriumo narys, būtent, Nikodemas. Ir šis buvo slaptas Jēzaus mokinys. Jis buvo atsilankęs pas Jēzų slapčia, naktį, ir su juo turējo ilgą pasikalbējimą /Jon 3,1.../. Niko-

pirmiau pas jį buvo atėjęs nakčia, atsinešdamas apie šimtą svarų miros
ir aloės mišinio. [40]Taigi jie paėmė Jėzaus kūną ir jį apvyniojo vynio-
klais su kvepalais, kaip žydams buvo įprasta laidoti. [41]O toje vietoje,
kur jis buvo nukryžiuotas, buvo sodas ir sode naujas kapas, kuriame
dar niekas nebuvo palaidotas. [42]Ten tad, kadangi kapas buvo arti, dėl
žydų Prisirengimo dienos, jie paguldė Jėzų.

4. *PRISIKĖLIMAS*

1. Tusčias kapas

20. [1]O pirmą savaitės dieną, anksti rytą, dar neišaušus, ateina pas
kapą Marija Magdalena ir pamato akmenį atimtą nuo kapo. [2]Taigi nu-
bėga ir ateina pas Petrą ir pas tą kitą mokinį, kurį Jėzus mylėjo, ir
jiems taria: «Viešpatį paėmė iš kapo ir nežinome, kur jį padėjo.» [3]Išėjo
tad Petras ir tas kitas mokinys ir atėjo pas kapą. [4]O bėgo abu kartu,
bet tas kitas mokinys bėgo greičiau už Petrą ir atėjo pirmas pas kapą. [5]Ir,

---

demas, ateidamas laidoti Jēzaus, atsinešē didelį kiekį, apie 32 kg., brangaus kvepalo, kad, prieš laidojant, kaip žydams buvo įprasta, pateptų Jēzaus kūną. Kvapus tepalas, kuriuo Nikodemas patepē Jēzaus kūną, buvo mišinys miros sakų ir aloēs medžio kvapių piuvenų /Jon 12,3/.

[40]Visų pirma žydai nuplaudavo mirusiojo kūną, paskui nuskusdavo ir tada, pildami kvepalus, įvyniodavo į drobules ir aprišdavo vynioklais. Šitaip parengē laidotuvēms Nikodemas ir Juozapas ir Jēzaus Kūną. Tiesa, evangelistai nemini, kad kūnas būtų buvęs nuplautas ir nuskustas. Gal šitai ir buvo apleista dēl laiko stokos, nes artējo šventēs išvakarēs. Bet Jēzaus kūnas buvo pateptas ir įvyniotas į drobules bei aprištas vynioklais.

[42]Laiko buvo maža. Šventēs išvakarēs buvo jau čia pat. Ieškoti laidojimui vietos kur nors toliau vargu ar būtų pakakę laiko. Laimingu sutapimu Juozapas šalimai Kalvarijos kalvos turējo uoloje išsikaldinęs naują kapą. Taigi jis šį savo kapą mielai užleido Mokytojui. Tokiu būdu Jēzus gavo sau deramą palaidojimą. Mat, derējo, kad Dievo Sūnus būtų palaidotas visai naujame kape, kuriame niekas kitas nebuvo palaidotas. Kas skiriama Dievui, išimtinai prilauso tik jam.

20. [1] Pirmoji savaitēs diena pas žydus buvo sekmadienis. Taigi sekmadienio rytą, dar prieš aušrą, Marija Magdalena ir kelios kitos moters skubējo prie kapo, kad pateptų Jēzaus kūną. Mat, penktadienį vakare, laidojant, nebuvo suskubusios tai padaryti /Lk 24,1-11/. Jonas temini tik Mariją Magdaleną, nes jai kiek vēliau Jēzus pasirodē.

[2]Prisiartinusios prie kapo moters pamatē, kad akmuo nuo angos buvo nuristas. Tai jas nustebino ir išgąsdino. Marija Magdalena paskubomis grįžo atgal, kad praneštų apaštalams, jog kapas esąs atviras, ir Jēzaus kūną kažkas bus paēmęs, ir nežinia kur jį bus padējęs. Šitai rodo, kad Marija Magdalena, kai atējo pranešti apaštalams apie atvirą kapą, dar netikējo, kad Jēzus yra prisikēlęs. Vadinasi, dar Jēzaus nebuvo mačiusi. Jį išvydo tik antrą kartą sugrįžus prie kapo.

[3-5]Iš apaštalų tik Petras ir mylimasis Kristaus mokinys Jonas skuba prie kapo, kad pamatytų, kas yra atsitikę. Jie buvo tiek susijaudinę, kad bēgte bēgo; ir Jonas, būdamas jaunesnis, pralenkē Petrą ir pats pirmas atbēgo prie kapo. Jis tikrai buvo atviras, kaip Marija buvo sakiusi. Priējęs, pasilenkē ir pažvelgē į vidų. Pamatē gulinčias drobules. Bet įeiti nedrįso.

pasilenkęs, išvydo gulinčias drobules, tačiau neįėjo. [6]Tuomet ateina,
jį sekdamas, ir Simonas Petras, ir jis įėjo į kapą ir pamatė gulinčias
drobules [7]bei skepetą, buvusią ant jo galvos, ne su drobulėmis gulinčią,
bet, suvyniotą, atskirai kitoje vietoje. [8]Tada taigi įėjo ir kitas mokinys,
kuris pirmas buvo atėjęs pas kapą, ir jis pamatė ir įtikėjo. [9]Mat, jie dar
nebuvo supratę Rašto, kad jis turėjo prisikelti iš numirusių. [10]Tuomet
mokiniai vėl sugrįžo namo.

2. Jėzus pasirodo Marijai Magdalenai

[11]O Marija stovėjo lauke prie kapo beverkianti. Taigi, kai ji verkė,
pasilenkė į kapo vidų [12]ir išvydo du baltais rūbais vilkinčius angelus,
sėdinčius — vieną galvugalyje, kitą, kojugalyje — , kur buvęs pagul-
dytas Jėzaus kūnas, [13]Ir jie taria jai: « Moteriške, ko verki? » Ji jiems
sako: «Todėl, kad paėmė mano Viešpatį, ir aš nežinau, kur jį padėjo.»
[14]Tai pasakiusi, atsigręžė atgal ir pamatė stovintį Jėzų ,bet nežinojo, kad
tai yra Jėzus. [15]Jai taria Jėzus: « Moteriške, ko verki? Ko ieškai? » Ji,

[6-7]Netrukus prie kapo atsirado ir Petras. Jis tuojau įėjo į vidų. Ir jis pamatē gulinčias drobules bei vynioklus, o taip pat skarelę — sudarium — prakaitui nušluostyti skepetēlę —, kuri tačiau buvo gražiai suvyniota ir atskirai padēta. Šia pastaba evangelistas paneigia galimybę, kad Jēzaus kūnas būtų buvęs pavogtas, kaip žydai bandē skleisti tokį gandą /Mt 28,11-13/. Mat, jei kas būtų pavogę Jēzaus kūną, tai jį būtų tikriausiai išnešę taip kaip buvo įvyniotas į drobules. Paliktos drobules ir tvarkingai padēta skepetēlē, kuria buvo pridengta Jēzaus galva, rodo, kad jis prisikēlē ir išējo iš kapo visa ten tvarkingai palikdamas. Pastebētina taip pat, kad aprašymo smulkmeniškumas: apaštalai bēgte bēgo prie kapo; Jonas pralenkē Petrą; primas atbēgo prie kapo, bet nedrįso į jį įeiti; įėję, kape rado drobules ir kitoje vietoje padētą, tvarkingai suvyniotą sudarium, — rodo, jog visa tai galējo parašyti tik tas, kuris pats matē bei išgyveno.

[8-9]Kai Petras įējo į kapo vidų, tik tada išdrįso įeiti ir anas kitas mokinys, t.y. Jonas, evangelijos autorius. O, įējęs ir pamatęs paliktas drobules bei padētą sudarium, mylimasis Jēzaus mokinys įtikējo, kad Mokytojas tikrai yra prisikēlęs iš numirusių. Taigi evangelistas prisipažįsta, jog įtikējęs į Jēzaus prisikēlimą, tik kai pamatē atvirą kapą bei tvarkingai paliktas drobules ir sudarium, nors būtų galējęs ir turējęs įtikēti į Mokytojo prisikēlimą jau ir anksčiau, kadangi pranašystēs apie tai kalbējo, o ir pats Jēzus tai jiems pakartotinai buvo teigęs bei nusakęs /Ps 16,8-11; ApD 2,24-31; 13,32-37; 1 Kor 15,4; Lk 18,33 ir k.l.

[10]Petras ir Jonas, aplankę kapą, tuojau grįžo į namus, kad papasakotų visa kitiems apaštalams.

[11]Marija Magdalena pakartotinai grįžo prie kapo. Atējusi, čia stovējo ir verkē. Paskui, pasilenkusi, pažvelgē į vidų, kad pamatytų bent vietą, kur Jēzaus kūnas buvo paguldytas.

[12-13]Pažvelgusi, Marija išvydo du angelus, sēdinčius ant akmens, ant kurio buvęs paguldytas Mokytojo kūnas. Angelai buvo apsitaisę baltais, spindinčiais, drabužiais ir sēdējo vienas viename suolo gale, o kitas antrame. Kiti evangelistai mini, jog ne tik Marija Magdalena, bet ir kitos moters išvydusios angelus /Mt 28,5; Mk 16,16; Lk 24,5/. Atrodo, kad tai buvę du skirtingi pasirodymai. Mat, Marija Magdalena vos tik išvydusi atvirą kapą, tuojau nubēgo pranešti apaštalams; o kitos moters, kurios buvo atēję su Marija, pasiliko ir, įėję į kapo vidų, išvydo angelus, kurie joms pranešē apie Jēzaus prisikēlimą. Paskui jos, drebēdamos iš baimēs, nuskubējo pranešti žinią apaštalams, kaip angelai tai joms buvo įsakę.

[14-15]Marija paklausta, ko verkianti, atsakē, jog ieškanti Jēzaus, ir čia pat, pagauta baimēs, išbēgo iš kapo. O, išbēgusi išvydo stovintį vyrą. Ji nepažvelgē į jį, kaip tai buvo įprasta ir privalu moterims anuomet Rytų kraš-

manydama, kad tai daržininkas, jam sako: « Pone, jei tu jį išnešei, pasakyk man, kur jį padėjai, ir aš jį nusinešiu.» [16]Jėzus jai taria: « Marija! » Atsigręžusi, ji jam sako: « Rabuni», kas reiškia: « Mokytojau »! [17]Jėzus jai taria: « Nelaikyk manęs, nes aš dar neužengiau pas Tėvą. O eik pas mano brolius ir jiems pasakyk: — Aš užengiu pas mano Tėvą ir jūsų Tėvą, pas mano Dievą ir jūsų Dievą.» [18]Marija Magdalena nueina ir praneša mokiniams: « Aš mačiau Viešpatį » — ir, jog jis jai šitai pasakė.

3. Jėzus pasirodo apaštalams Jeruzalėje

[19]Taigi tos pačios, pirmosios savaitės dienos, vakare, durims esant užsklęstoms, dėl žydų baimės, ten kur mokiniai buvo susirinkę, atėjo Jėzus, atsistojo viduryje ir taria jiems: « Ramybė jums! » [20]Ir, tai taręs, parodė jiems ir rankas ir šoną. Taigi džiaugėsi mokiniai, matydami Viešpatį. [21]Tuomet Jėzus vėl jiems tarė. «Ramybė jums! Kaip Tėvas siuntė

---

tuose. Todėl nepažino, kad tai buvo Jėzus. Pagalvojo, jog esąs koks nors daržininkas, atėjęs į darbą. Taigi kreipėsi į jį ir klausė, gal jis bus paėmęs Jėzaus kūną, ir, jei taip temalonėja pasakyti, kur jį padėjęs. Marija, matyt, buvo tiek susijaudinusi bei sumišusi, kad nežinojo, kas čia iš tikrųjų yra įvykę.

[16]Tuomet Jėzus prabilo į ją, tardamas: « Marija! » Dabar jį atpažino Jėzų iš balso, todėl, sušukusi: « Rabouni », pripuolė prie jo ir apkadino jam kojas. Rabouni-maloninga kreipimosi forma, mūsiškai: « mielasis mano mokytojau! »

[17-18]Jėzus paragino Mariją, kad nelaikytų jo, bet verčiau eitų pranešti apaštalams, jog yra prisikėlęs ir jie galėsią jį išvysti. Pačiu prisikėlimu iš numirusių Jėzus yra jau įėjęs į Tėvo garbę: jau yra begrįžtąs pas Tėvą. Pastebėtina, kad Jėzus daro skirtumą tarp savęs ir mokinių santykiuose su Tėvu. — « Mano Tėvą ir Jūsų Tėvą! » Dievas yra visų Tėvas, bet Jėzui jis yra Tėvas ypatingu būdu. Po šio regėjimo Marija atskubėjo pas apaštalus ir pranešė, jog regėjo Jėzų, ir jog jis jai yra kalbėjęs, ką ji jiems dabar pasakė.

[19]Tą pačią Velykų sekmadienio dieną Jėzus pasirodė, be Marijos Magdalenos, dar Petrui, dviem mokiniams pakeliui į Emaus /Lk 24,28-37/, apaštalams, o visai galimas daiktas švč. Motinai ir Jokūbui, vadinamam Viešpaties broliui /1 Kor 15,7/. Jėzaus suėmimas ir jo pasmerkimas apaštalus tiek išgąsdino, kad jie nedrįso viešai rodytis. Nors gandas, kad Viešpats yra prisikėlęs, jiems jau buvo žinomas, vis dėl to jie pasiliko skeptiški ir pilni baimės. Susirinkę, greičiausia vakarienbutyje, sėdėjo prie užsklęstų durų. Jiems ten besėdint ir besikalbant, staiga atsirado viduje Jėzus, nors durys buvo užsklęstos. Jis taigi atsirado ten stebuklingu būdu. Atsistojo kambario viduryje ir prabilo į apaštalus žydams įprastais pasveikinimo žodžiais: « Ramybė jums! ».

[20]Galime įsivaizduoti apaštalų nustebimą ir išgąstį. Jie tikriausiai nesuvokė, kas čia dedasi. Galvojo, gal tai tik šmėkla, o ne pats Jėzus. Bet Jėzus, kad juos nuramintų ir įtikintų, tuojau parodė jiems savo perdurtas rankas ir savo pervertą šoną, kad jie tikėtų, jog tai jis: buvęs nukryžiuotas, miręs, bet prisikėlęs. Dabar apaštalai jau neturėjo jokių abejonių, kad Mokytojas tikrai yra prisikėlęs, ir tai jiems suteikė didelį džiaugsmą. Taigi išsipildė Jėzaus žodžiai, kuriuos jis iš anksto buvo pasakęs: « Aš vėl jus matysiu, ir jūsų širdis džiaugsis » /Jon 16,22/.

[21]Jėzus pakartotinai pasveikina apaštalus ir iškilmingai paveda jiems bei įpareigoja juos vykdyti apaštalavimo darbą. Jis juos siunčia, kad eitų į visus pasaulio kraštus ir skelbtų išganymo Evangeliją bei laiduotų išganymą tiems, kurie įtikės ir bus pakrikštyti /Mt 28,19; Lk 24,47/.

mane, taip ir aš siunčiu jus.» [22]Ir, tai taręs, kvėpė į juos ir jiems sako:
«Imkite šv. Dvasią! [23]Kam tik atleistumėte nuodėmes, jiems yra atleistos;
kam sulaikytumėte, yra sulaikytos.»
[24]Tomas gi, vienas iš Dvylikos, vadinamas Didimu, kai Jėzus atėjo,
nebuvo su jais. [25]Taigi kiti mokiniai sakė jam: «Mes matėme Viešpatį.»
O jis jiems sakė: «Jei nepamatysiu jo rankose vinių žymės ir neįdėsiu
savo piršto į vinių vietą, ir jei neįdėsiu savo rankos į jo šoną, netikėsiu.»
[26]Ir po aštuonių dienų jo mokiniai vėl buvo viduje, ir Tomas su jais.
Atėjo Jėzus, durims esant užrakintoms, atsistojo viduryje ir tarė: «Ra-
mybė jums!» [27]Paskui sako Tomui: «Dėk čia savo pirštą ir veizėk mano
rankas; pakelk savo ranką ir dėk į mano šoną, ir nebūk netikįs, bet
tikintis.» [28]Atsakė ir jam tarė Tomas: «Mano Viešpats ir mano Dievas!»
[29]Jėzus jam sako: «Kadangi mane išvydai, tu įtikėjai; palaiminti, kurie
nematė, ir yra tikį.»

PABAIGA

[30]Taigi dar daug ir kitų ženklų Jėzus padarė mokinių akivaizdoje,
kurie nėra užrašyti šioje knygoje. [31]O šitie yra užrašyti, kad tikėtumėte,
jog Jėzus yra Kristus, ir kad tikėdami turėtumėte gyvenimą jo vardu.

---

[22]Įpareigodamas apaštalus vykdyti išganymo darbą, Jēzus suteikē jiems dieviškų galių. Jis kvēpē į juos ir kvēpdamas suteikē jiems dievišką gyvenimą, kad juo dalintųsi su kitais: su visais tais, kurie įtikēs per juos į Jēzų Kristų. Kaip Dievas, tverdamas pirmąjį žmogų, į žemišką kūną kvēpē savo Dvasią, ir taip sutvērē dieviškos prigimties žmogų, panašų į save /Prad 1,2; 2,7/, taip dabar Jēzus, kvēpdamas į apaštalus, suteikē jiems savo Dvasią, kuri daro juos jo Mistinio Kūno nariais ir Dievo įsūniais, o tuo pačiu laiduoja jiems dievišką gyvenimą žemēje ir dangaus gērybių paveldējimą amžinybēje. Šią Kristaus Dvasią jie buvo įgalinti perteikti kitiems.

[23]Pirmutinē ir nepamainoma sąlyga gyventi dievišku gyvenimu yra būti be nuodēmēs. Todēl Jēzus suteikia galią apaštalams atleisti nuodēmes. Jis jiems suteikia neribotą galią atleisti nuodēmes. Kam tik jie beatleistų, bus paties Dievo atleista; ir, priešingai, kam tik jie atsisakytų atleisti, tiems ir Dievas neatleis.

[24]Apaštalas Tomas buvo žinomas dar ir kitu vardu, būtent, Didimas, mūsiškai Dvynas. Matyt, buvo gimęs dvynukas. Kai Jēzus pasirodē apaštalams Velykų sekmadienį, Tomo nebuvo.

[27]Sutikę, kiti apaštalai jam papasakojo, jog Jēzus tikrai yra prisikēlęs ir jiems pasirodęs bei su jais kurį laiką buvęs ir net valgęs /Lk 24,41/. Bet Tomas jokiu būdu nenorējo tikēti. Jis kategoriškai pareiškē, jog netikēsiąs, kol pats jo neišvysiąs ir nepamatysiąs bei nepaliesiąs jo turimų nukryžiuotojo žaizdų.

[26-27]Po aštuonių dienų Jēzus vēl pasirodē apaštalams. Šį kartą su jais buvo ir Tomas. Kaip pirmą kartą, taip ir dabar Jēzus atsirado tarp jų, durims esant užsklęstoms. Atsistojęs kambario viduryje, jis juos pasveikino, linkēdamas ramybēs; paskui kreipēsi į Tomą, kviesdamas prisiartinti, paliesti jo žaizdas ir tikēti, jog tai jis, kad neliktų netikįs, bet tikintis, kaip ir kiti.

[28-29]Tomas įtiki ir susijaudinęs sušunka: «Mano Viešpats ir mano Dievas». Jēzus priduria, jog didesnį nuopelną turi tie, kurie tiki ir tikēs į jį jo nematę ir nepalietę.

[30-31]Baigdamas evangelistas pabrēžia, jog ne visa yra užrašęs, ką Jēzus buvo padaręs, ir ką apaštalai buvo matę. O tai, ką surašē, rašydamas

1. Pasirodymas Galilėjoje

21. [1]Po šių Jėzus vėl pasirodė mokiniams prie Tiberiados jūros. Pa-
sirodė gi šitaip. — [2]Buvo drauge Simonas Petras, ir Tomas, vadinamas
Didimas, ir Natanaelis, iš Galilėjos Kanos, ir Zebediejaus sūnūs, ir kiti
du iš jo mokinių. [3]Jiems taria Simonas Petras: « Einu žvejoti.» Jie jam
sako: « Ir mes einame su tavim ». Jie išėjo ir įsėdo į valtį; ir tą naktį
nieko nepagavo. [4]O kai jau praaušo, Jėzus stovėjo pakraštyje; mokiniai
tačiau nežinojo, kad tai yra Jėzus. [5]Tuomet Jėzus jiems taria: « Vaike-
liai, ar neturite kokio užkandžio?» Jam atsakė: « Ne ». [6]O jis jiems tarė:
« Užmeskite tinklą į dešinę valties, ir rasite. Jie tad jį užmetė, ir nebe-
galėjo jo patraukti dėl daugybės žuvų. [7]Tuomet anas mokinys, kurį
Jėzus mylėjo, sako Petrui: « Tai yra Viešpats! » Taigi Simonas Petras,
išgirdęs, jog tai yra Viešpats, susijuosė viršutinį rūbą, nes buvo nuogas,
ir įšoko į jūrą. [8]Kiti gi mokiniai atplaukė laiveliu, traukdami tinklą su
žuvimis. Mat, nebuvo toli nuo sausžemio, bet apie du šimtu kubitų.

---

siekė, kad visi pažintų Kristų ir į jį tikėtų, ir tikėdami pasiektų amžinąjį gyvenimą Jėzuje Kristuje bei jo vardu.

21 [1]Iš Jeruzalės mokiniai, kaip Jėzus buvo liepęs /Mat 28,7.16/, nuvyko į Galilėją. Mat, ten buvo saugiau, ir kaip tik ten prisikėlęs Mokytojas jiems žadėjo pasirodyti ir duoti paskutinių nurodymų. Taip ir įvyko. Evangelistas prie jau parašytos evangelijos knygos panorėjo dar pridurti smulkų vieno Kristaus pasirodymo prie Tiberiados jūros aprašymą. Šis pasirodymas buvo itin reikšmingas, kadangi jo eigoje Jėzus suteikė Petrui primatą, o Jonui pažadėjo ilgą gyvenimą. Evangelistas Jonas, girdėdamas plintantį gandą, tarsi jis nemirsiąs, rado reikalinga paneigti šį gandą, ir todėl prijungė prie jau parašytos evangelijos ano Kristaus pasirodymo aprašymą, paaiškindamas, kaip reikia suprasti Kristaus apie jį pasakytus ano pasirodymo metu žodžius.

[2-3]Grįžę į Galilėją, apaštalai ėmėsi jiems įprasto darbo, būtent, žvejybos. Vieną vakarą Petras radosi drauge su dauguma kitų apaštalų. Pasikalbėjus, Petras pasisakė einąs žvejoti. Visi pasisiūlė eiti žuvauti su juo. Deja, visą naktį triūsę, nieko nepagavo.

[4]Praaušus, jie išvydo ant kranto stovintį žmogų. Iš tolo nepažino, kad tai buvo Mokytojas.

[5]Jėzus šūktelėjo į juos nuo kranto, klausdamas, ar neturį kokio nors užkandžio. Jie atsakė, jog neturį nieko. Aišku, jog Jėzus tik bandė apaštalus, tik norėjo sueiti su jais į kalbą. Jis gerai žinojo, kad jie nebuvo nieko pagavę.

[6]Tuomet jis jiems patarė išmesti tinklą į dešinę valties pusę ir pabandyti, gal šį kartą ką nors sugausią. Jie paklausė, užmetė tinklą ir tuojau pajuto, jog jis pilnas žuvų, taip kad vos ne vos jį galėjo patraukti.

[7]Tai antras kartas kai apaštalai Kristaus nurodymu užmeta tinklą ir pagauna gausybę žuvų /Lk 5,4/. Apaštalas Jonas, mokinys, kurį Jėzus mylėjo, kai tik pastebėjo, jog yra užgriebę gausybę žuvų, tikriausiai prisiminė pirmą atvejį, ir tai jam leido spėti, kad ant kranto stovįs vyras būsiąs Mokytojas, kuris juk ir pirmu atveju buvo liepęs Petrui dar pabandyti užmesti tinklą, ir jie užgriebė daugybę žuvų. Nėra tačiau negalima, kad Jonas bus atpažinęs Mokytoją iš balso ar iš nujautimo. Juk jis buvo numylėtasis mokinys, o meilė turi nuostabią nujautimo galią. Nujausdamas, kad ant kranto yra stovįs Mokytojas, Jonas tuojau šitai pasako Petrui. O Petras, nieko nelaukdasmas, užsimetė viršutinį drabužį, susijuosė, kad diržu kiek pakeltų palaidinę aukštyn ir, įšokęs į vandenį, nuplaukė pas Jėzų. Naktis buvo šilta, todėl apaštalai laivelyje buvo išsirengę.

[8]Kiti apaštalai, traukdami tinklą, atsiyrė laiveliu į krantą. Evangelistas pastebi, kad Jėzų jie išvydo būdami netoli nuo kranto, būtent, apie

[9]Taigi, kai tik išlipo ant sausžemio, pamato sukurtą židinį ir ant
jo uždėtą žuvį, ir duonos. [10]Jėzus jiems taria: « Atneškite ką tik pagau-
tų žuvų.» [11]Tuomet Simonas Petras įkopė ir ištraukė į žemę tinklą, pil-
ną didelių žuvų, iš viso šimtą penkiasdešimt tris. Ir tiekai esant, tinklas
nesuplyšo. [12]Jėzus jiems sako: « Eikšete, papusryčiaukite! » O nė vienas
iš mokinių nedrįso jį klausti: « Kas tu esi? » — , žinodami, kad tai yra
Viešpats. [13]Jėzus prieina paima duoną ir duoda jiems, panašiai ir žuvį.
[14]Šitas buvo jau trečias kartas, kai Jėzus, prisikėlęs iš numirusių, pasi-
rodė mokiniams.

2. Jėzus suteikia Petrui primatą

[15]Taigi, kai jie papusryčiavo, Jėzus taria Simonui Petrui: « Simonai,
Jono sūnau, ar myli mane labiau už šiuos? » Jis jam sako: « Taip, Vieš-
patie, tu žinai, kad tave myliu.» Jėzus jam taria: « Ganyk mano avinė-
lius.» [16]Vėl jam taria, antrą kartą: « Simonai, Jono sūnau, ar myli mane? »
Jis jam sako: « Taip, Viešpatie tu žinai, kad tave myliu. « Jam taria:
« Ganyk mano avis.» [17]Jam taria trečią kartą: « Simonai, Jono sūnau, ar

---

200 kubitų, t y. apie 90 metrų. Mat, žydų kubitas atsako mūsų matavimu 45 cm. Ši pastaba leidžia suprasti, kokiu būdu Petras šoko į vandenį ir plaukdamas pasiekė krantą. Be to, ši pastaba leidžia spręsti, kad evangelijos autorius buvo betarpis įvykio liudininkas. Juk tik tas, kuris matė ir išgyveno, galėjo taip smulkiai ir tiksliai visa aprašyti.

[9]Išlipę ant kranto, apaštalai pamatė, kad Mokytojas jau buvo sukūręs ugnį ir ant židinio kepė žuvį; turėjo taip pat ir duonos.

[10]Apaštalų buvo septyni asmens, todėl vienos žuvies nebūtų užtekę pavalgyti. Štai kodėl Jėzus liepia atnešti daugiau žuvų, kurias buvo ką tik pagavę bei ištraukę į krantą.

[11]Jėzui liepus atnešti daugiau žuvų, Petras, jis visada pirmas, eina, įlipa į valtį ir, tikriausiai padedant kitiems, ištraukia tinklą su žuvimis ant žemės. Tinkle randa 150 didelių žuvų. Evangelistas pabrėžia, jog stebuklas buvęs dvigubas, būtent, kad pagal Jėzaus žodį, išmetę tinklą, užgriebė žuvų, kai tuo tarpu visą naktį nebuvo nieko pagavę; ir kad, užgriebę tokią gausybę žuvų, pajėgė jas ištraukti nesuplėšydami tinklo. Dievui viskas yra galima. Ir kai žmogus veikia Dievo vardu, jis pasiekia, kas žmogiškai kartais atrodo neįmanoma.

[12]Atnešus daugiau žuvų ir paruošus valgį, apaštalai, Jėzaus pakviesti, susėdo ir drauge vaišinosi. Evangelistas pabrėžia, jog jie visi buvo tikri, kad tai Mokytojas; todėl nė vienas neklausė, kas jis yra.

[13]Jėzus eina šeimininko pareigas. Jis vaišina mokinius.

[14]Evangelistas ir vėl pabrėžia, jog tai buvo trečias Jėzaus pasirodymas visiems apaštalams, po to kai jis prisikėlė. Pirmą kartą pasirodė Velykų dieną /Jon 20,19/ Jeruzalėje. Antrą kartą pasirodė po aštuonių dienų taip pat Jeruzalėje, kai su kitais buvo ir Tomas, vadinamas Didimas /Jon 20,26/. Dabar, trečią kartą, pasirodė Galilėjoje, čia prie Genezareto ežero.

[15-17]Kaip Petras tris kartus buvo išsigynęs Jėzaus, taip dabar jam duodama proga tris kartus išpažinti savo meilę bei ištikimybę Mokytojui, kad taip pasirodytų esąs vertas gauti aukščiausią valdžią Bažnyčioje /Jon 13,37; 18,17-27/. Paskutinės vakarienės metu Petras užtikrino Mokytoją, jog, jei ir visi nuo jo nusigręžtų, jis jo neapleisiąs, net jei reikėtų dėl to paaukoti gyvybę /Mt 26,33; -k 14,29/. Taigi dabar Jėzus klausia Petrą, ar jis tikrai jį myli labiau negu kiti mokiniai. Petras šį kartą atsako su dideliu nuolankumu. Jis netvirtina mylįs Mokytoją daugiau už kitus apaštalus; jis tik teigia, kad tikrai jį mylįs, ir Jėzus tai žinąs, nes jam nieko nėra paslėpto: jis skaito slapčiausias kiekvieno mintis; jis žino kiekvieno giliausius jaus-

myli mane?» Petras nuliūdo, kad jis trečią kartą jam tarė: «Ar myli
mane?» — Ir sako jam: «Viešpatie, tu viską žinai: tu žinai, kad aš tave
myliu». Jėzus jam taria: «Ganyk mano avis. 18Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau
tau, kai buvai jaunesnis, pats susijuosdavai ir vaikščiojai, kur norėjai; o
kai pasensi, ištiesi savo rankas, ir kitas apjuos ir ves tave, kur nenori.»
19O tai pasakė, nurodydamas, kokia mirtimi pašlovinsiąs Dievą. Ir tai
pasakęs, taria jam. «Sek mane!»
20Atsigręžęs, Petras išvysta iš paskos einantį mokinį, kurį Jėzus
mylėjo, ir kuris vakarienės metu buvo prisiglaudęs prie jo krūtinės ir
pasakė: «Viešpatie, kas yra tasai, kuris tave išduos?» 21Taigi Petras,
šitą pamatęs, taria Jėzui: «Viešpatie, o šis! Kas su juo» 22Jėzus jam sako:

---

mus. Pastebėtina, jog tekste meilei, ganymui ir ganomiesiems nurodyti vartojama po du žodžius. Meilei — agapein ir filein; ganymui — boskein ir poimainein; ganomiesiems — arnia ir probata. Tai sinonimai, bet vartojami su skirtingu niuansu, skirtingu atspalviu, o kartais net ir kiek skirtinga prasme. Žodžiu agapein pažymima daugiau dvasinė meilė; o — filein daugiau jausminė. Žodžiu boskein — ganyti — vartojama paprastai prasme: vesti į ganyklą, aprūpinti ganiava bei pašaru; o — poimainein — ganyti — vartojama daugiau prasme — saugoti, prižiūrėti, tvarkyti ganykloje. Žodžiu arnion pažymima avinėlis, avinas; o — probata — kaimenė, avys. Pakaitomis vartojimas minimų žodžių išreiškia ir pabrėžia veiksmo intensyvumą, pilnumą, visuotinumą. Vartojant pakaitomis agapein ir filein čia pažymima, kad Jėzus reikalauja pilnos, besąlyginės meilės; ir Petras tokią meilę išpažįsta. Pakaitomis naudojant boskein ir poimainein čia pabrėžiama, jog Jėzus paveda Petrui rūpintis ir aprūpinti ganomuosius, t.y. tikinčiuosius pilnai ir vispusiškai. Pakaitomis minint arnia ir probata čia duodama suprasti, jog Mokytojas paveda Petro valdžiai Bažnyčioje visus, be jokios išimties, kitaip tariant, jam suteikia visuotinę valdžią.

18Kiekvienas, kol jaunas yra eiklus ir savarankus, bet, kai pasensta, paprastai yra reikalingas kitų pagelbos: kiti turi padėti ir apsirengti, ir atsikelti, ir eilę kitų veiksmų atlikti; taip kad tampa nesavarankus, o veikiau priklausomas. Jėzus tačiau, kalbėdamas apie Petrą, turėjo mintyje kitos rūšies priklausomybę, būtent, kad Petras patirs prievartavimų, išgyvens persekiojimų ir mirs ant kryžiaus dėl tikėjimo į Kristų. Petras išties rankas, ne kad būtų apvilktas rūbu, bet kad būtų surišamas ir tempiamas į kalėjimą bei į teismus. Jis išties rankas, kad būtų prikaltas ar pririštas ant kryžiaus, ant kurio turės numirti dėl tikėjimo į Kristų.

19Evangelistas, jam įprastu būdu, priduria savo pastabą, jog Kristus anais žodžiais pranašiškai nusakė, kokia mirtimi Petras turėsiąs mirti. Iš kitos pusės ši evangelisto pastaba yra aiškus įrodymas, kad Jonas ketvirtą evangeliją bus parašęs, kai Petras jau buvo miręs, t.y. kai jis žinojo, kokia mirtimi Petras buvo miręs, ir suprato, kad anais žodžiais Jėzus pranašiškai nusakė apaštalų kunigaikščio mirtį. Žinome, kad Petras buvo nukryžiuotas Nerono įsakymu 67 ar 68 metais, Romoje. Vadinasi, ketvirtoji evangelija bus buvusi parašyta kuriam laikui praslinkus po 68 metų.

20-22Petras, žvilgtelėjęs atgal ir pamatęs, kad numylėtasis Jėzaus mokinys juos seka iš paskos, pasiteiravo Mokytoją, koks likimas laukiąs šįjį. Žinodamas, kokią dalį Jėzus jam skiria, Petras panoro žinoti, kokią dalį jis skiriąs mylimajam savo mokiniui Jonui. Atsiliepdamas Jėzus pastebi, jog šiojo mokinio likimu jis neturi rūpintis; jis turįs žiūrėti tik to, kas jį liečia; Jonas nebūsiąs jam konkurentas, nei kliuvinys Bažnyčios valdyme. Jėzus tačiau neslepia, jog ir mylimajam savo mokiniui jis suteiksiąs didelę malonę, būtent, ilgą amžių; taip kad jis, vienintelis iš Dvylikos, sulauksiąs pirmojo eschatologinio Kristaus atėjimo, t.y. ženklinio jo pasirodymo, kas įvyko 70 metais, kai romėnai sugriovė Jeruzalę ir galutinai sunaikino Izraelį, o žydų likučius išsklaidė po pasaulį. Žodžiais — «kol ateisiu» —

« Jei aš noriu, kad jis pasiliktų, kol ateisiu, kas tau? Tu sek mane! »
[23]Taigi pasklido tarp brolių šita kalba, kad anas mokinys nemirsiąs. Jėzus gi nesakė: « Jis nemirs » —, bet — « Jei noriu, kad jis pasiliktų, kol ateisiu, kas tau.»

3. Užbaiga

[24]Šitas yra mokinys, kuris apie visa tai liudija, ir kuris šitai parašė; ir žinome, kad jo liudijimas yra tikras.
[25]O yra dar daug ir kitų dalykų, kuriuos Jėzus padarė. Jei jie vienas po kito būtų aprašyti, manau, nė pats pasaulis nesutalpintų knygų, kurios turėtų būti parašytos.

Jēzus nurodo pirmąjį savo pasirodymą, jau ne Išganytojo, o Teisējo pareigose, kad nubaustų išrinktąją tautą dēl jo atmetimo bei nužudymo. Antras Jēzaus — Teisējo atējimas įvyks pasaulio pabaigoje. Jis ateis bei pasirodys, kad teistų gyvuosius ir mirusius /Lk 21,9-29; Mt 24,29-31/. Evangelisto užrašyti Jēzaus žodžiai — « kol ateisiu » — yra taip pat įrodymas, kad evangelija buvo parašyta po 70 metų, t.y. po to, kai Kristaus pirmasis eschatologinis pasirodymas jau buvo įvykęs.

[23]Evangelistas pastebi, kad kai kurie iš tikinčiųjų Kristaus žodžius — « kol aš ateisiu » — suprato apie paskutinį jo pasirodymą pasaulio pabaigoje, todēl ēmē skleisti gandą, esą mylimasis Jēzaus mokinys nemirsiąs. Evangelitas šį gandą paneigia, pabrēždamas, kad Mokytojas nesakē, jog jis nemirsiąs, o tik nurodē, jog išliksiąs, kol jis ateis, kaip buvo įspējęs savo eschatologinēje kalboje Mk 13,1-23; Pk 21, 5-24/, savo tautos teisti, o tas juk jau įvyko 70 mt. Vadinasi, dabar, po žydų valstybēs sunaikinimo, jis galįs kiekvienu momentu mirti ir mirsiąs.

[24-25]Kai kurie autoriai mano, kad šios dvi paskutinēs eilutēs bus buvusios parašytos ne paties evangelisto, o vieno iš jo mokinių. Tačiau stiliaus vienodumas ir aiškus lygiagretumas su tuo, kas parašyta aukščiau /Jon 20,30/, leidžia manyti, kad ir šias eilutes bus parašęs pats evangelistas, butent, apaštalas Jonas. Baigdamas, evangelistas pabrēžia, jog Kristaus gyvenimas ir veikla, stebuklai ir mokymas teikia tiek medžiagos, kad praktiškai nēra įmanoma visa aprašyti, atpasakojant, įvykį po įvykio, stebuklą po stebuklo, kalbą po kalbos. Norint visa aprašyti, reikētų parašyti tiek knygų, kad vargu ar būtų galima jas kur nors sutalpinti. Prisipažįsta parašęs tik mažą dalį; bet pabrēžia, jog, ką parašē, yra absoliučiai tikra; taip kad visi turētų tikēti tam, kas parašyta; o tikint tam, kas parašyta, tikēti į Jēzų Kristų ir jame bei per jį užsitikrinti išganymą.

APAŠTALŲ DARBAI

1. Nėra aišku, ar pats šv. Autorius davė šiai savo knygai šį pavadinimą ar jis buvo jai duotas kitų vėliau. Tačiau jau antro šm. pabaigoje knyga yra žinoma ir minima šiuo pavadinimu. Vėliau visuose oficialiuose šv. knygų sąrašuose /Enchiridion Biblicum nn 17.19.47.59/ minima šiuo vardu ir talpinama tuojau po keturių evangelijų. Apaštalų Darbų knyga buvo plačiai žinoma antrame šm. Kai kurie išsireiškimai bei citatos užtinkamos pas Klemensą Romietį, Ignacijų Antijochietį /Ep. ad Smirn.3/ ir Polikarpą /Ep. ad Philipp.1/leidžia manyti, kad Apaštalų Darbų knyga buvo žinoma ir vartojama jau I šm. pabaigoje ir II pradžioje.

2. Pats pavadinimas nurodo knygos pobūdį. Būtent, šv. Autorius norėjo perduoti ateities kartoms, kaip apaštalai, vykdydami Kristaus pavedimą, skelbė Evangeliją ir kūrė Dievo karalystę ant žemės. Kristus, atsisveikindamas, pasakė apaštalams: « Šv. Dvasia nužengs ant jūsų ir jūs gausite galią būti man liudininkais Jeruzalėje, Judėjoje ir Samarijoje, ir iki žemės pakraščių » /ApD 1,8/. Šv. Autorius aprašo, kaip apaštalai, gavę šv. Dvasią, pradėjo skelbti Evangeliją Jeruzalėje, suorganizuodami pirmą krikščionišką bendruomenę; kaip vėliau jie ėmė apaštalauti Judėjoje ir visoje Palestinoje; ir pagaliau kaip jie perėjo į pagonišką pasaulį ir liudijo apie Kristų visoje Romos imperijoje iki pačios Romos.

Iš čia Apaštalų Darbų knygą galima skirstyti į tris dalis:

P i r m o j e d a l y j e /2,1-8,3/ aprašoma apaštalavimas ir Bažnyčios kūrimas Jeruzalėje. Čia ypatingu būdu reiškiasi apaštalas Petras ir šalia jo Jonas.

A n t r o j e d a l y j e /8,4-12,25/ nusakoma apaštalavimas visoje Palestinoje iki Antijochijos ir Damasko, Sirijoje. Čia vis pirmauja Petras, bet minima taip pat Pilypo diakono veikla, nurodoma apaštalo Jokūbo mirtis ir aprašoma Pauliaus atsivertimas. Petras, gavęs specialų apreiškimą, pradeda apaštalavimą ir tarp pagonių, priimdamas juos į krikščionių tarpą.

T r e č i o j e d a l y j e /13,1-28,31/ plačiai kalbama apie apaštalavimą tarp pagonių. Čia aiškiai pirmauja Paulius, kuriam talkina Barnabas ir visa eilė kitų bendradarbių, kurių tarpe ir knygos Autorius. Tačiau minima taip pat Jokūbas Mažasis, Viešpaties pusbrolis ir pirmasis Jeruzalės Bažnyčios galva.

Vadinasi, knygoje aprašoma ne visų, bet tik kai kurių, pačių žymiausių bei įtakingiausių, apaštalų veikla. Knyga apima laikotarpį nuo Jėzaus įžengimo į dangų iki Pauliaus atvykimo į Romą, būtent, nuo 30 iki 62/3 metų.

3. Nėra jokio pagrindo abejoti, kad knygą bus parašęs Lukas, trečiosios evangelijos autorius. Tai liudija vienbalsis Bažnyčios Padavimas,

nuo Ireniejaus iki Euzebijaus /žiūr. Simon-Prado, Praelect. vol II, Romae 1948, 6-7/. Tai seka iš pačioje knygoje užtinkamų nurodymų, o taip pat iš palyginimo su trečiąją evangelija. Knygos pradžioje Autorius pastebi, jog yra parašęs kitą knygą, kurią buvo skyręs, kaip ir šią skiria, tam pačiam Teofiliui. Žinome, kad trečioji evangelija šv. Autoriaus yra skiriama Teofiliui. Vadinasi, Apaštalų Darbų autorius yra tas pats Lukas, kuris parašė trečią evangeliją. Tai patvirtina visa eilė kitų dalykų kurie matomi, lyginant trečiąją evangeliją ir Apaštalų Darbus. Kalba, stilius bei rašymo būdas yra tiek artimas abiem knygom, kad jų autorius ne tik galėjo, bet turėjo būti tas pats. Kaip trečiojoje evangelijoje, taip ir Apaštalų Darbuose Kristaus ir apaštalų veikla siejama su pasaulio įvykiais: įimama į pasaulio istorijos rėmus. Kaip trečiojoje evangelijoje, taip ir Apaštalų Darbų knygoje pabrėžiama Evangelijos universalumas. Kaip trečiosios evangelijos, taip ir Apaštalų Darbų autorius pasirodo turįs medicinišką kultūrą ir esąs artimas apaštalui Pauliui. Iš Apaštalų Darbų knygos seka, kad jos autorius bus buvęs Pauliaus bendradarbis ir kelionėse palydovas. Kai kur jis rašo pirmajame asmenyje «mes» /ApD 16,10-17; 20,5-13; 21,1-18; 27,1-28,16/. Vadinasi, jis buvo asmeninis įvykių liūdininkas. Tiesa, Paulius turėjo keletą palydovų, bet iš jų tik vienas Lukas tegali būti laikomas autoriumi, nes tik jis, kaip tai seka iš Pauliaus laiškų /Kol 4,14; 2Tim 4,11; Fil 24/, buvo su Pauliumi tada ir ten, kur rašoma pirmuoju asmeniu. Lukas lydėjo Paulių į Pilypus /ApD 16,10/. Lukas buvo su Pauliumi Jeruzalėje, Cezarėjoje ir Romoje /Kol 4,14; Fil 24/.

4. Kaip trečiąją evangeliją, taip ir Apaštalų Darbus Lukas parašė, visa atydžiai išstudijavęs ir ištyręs /Lk 1,1-2/. Kai kuriuos įvykius pats matė, keliaudamas su Apaštalu. Juos aprašė, kaip buvo matęs ir išgyvenęs, naudodamas pirmąjį asmenį. Visa kita parašė, naudodamasis turimais dokumentais, ar surinkęs žinias iš tų, kurie buvo buvę asmeniški liudininkai. Cituojama Jeruzalės Susirinkimo nutarimas /ApD 15,23-29/. Paduodama tribūno Lisijaus raštas valdytojui Feliksui /ApD 23,26/. Apie Paulių, ko pats nebuvo matęs ir išgyvenęs, patyrė iš paties Apaštalo pasakojimų. Apie Jeruzalės Bažnyčios gyvenimą tikriausiai gavo žinių iš Jokūbo, pirmojo Jeruzalės vyskupo. Apie Petro veiklą sužinojo iš apaštalo Jono, Morkaus ir paties Petro. Šiuos pastaruosius tikriausiai buvo sutikęs Romoje. Apie diakoną Pilypą sužinojo iš paties Pilypo Cezarėjoje, kur šisai gyveno /ApD 21,8/.

Apaštalų Darbų pasakojimo istoriškumą patvirtina istoriniai dokumentai ir archeologiniai duomenys. Knygoje nurodomi asmens, vietovės, gyvenimo sąlygos ir istoriniai įvykiai pilnai atitinka, ką apie visa tai žinome iš profaninių šaltinių: iš turimų istorinių liudijimų ir rastų archeologinių davinių. Visa tai nuostabiai sutinka nusakant asmenų, laiko, vietos ir kitas aplinkybes. Taip kad W.F. Ramsay /The Bearing of the Recent Discovery on the Trustworthness of the N.T., London 1915, 89/ galėjo drąsiai šitaip rašyti: «Galite kedenti Luko žodžius daugiau, negu kad daroma su kiekvienu kitu istoriku, ir vis dėl to jie atsilaikys, žinoma, jei kritikas neperžengs mokslo ir teisingumo ribų.» Kitaip tariant, kiekvienas objektyvus kritikas turi pripažinti, kad Luko pasakojimas Apaštalų Darbuose pilnai atitinka istorinę tiesą.

5. Rašydamas Apaštalų Darbus, Lukas siekė parodyti, kaip Evangelija buvo skelbiama ir tikėjimas į Kristų plito: visų pirma žydų tarpe, o paskui ir tarp pagonių; kaip apaštalai nešė ir skleidė Evangelijos

šviesą iš Jeruzalės į visą Palestiną ir pagaliau į visą Romos imperiją; kaip organizavosi pirmosios krikščionių Bendruomenės: kaip gausiai ir galingai reiškėsi šv. Dvasios jėga per apaštalus organizuojamoje Bažnyčioje; kiek daug apaštalai turėjo pasiaukoti ir kentėti, eidami ir liudydami apie Kristų nuo Jeruzalės iki žemės pakraščių. Lukas taigi visų pirma siekė religinio tikslo. Teofiliui ir visiems įtikėjusiems į Kristų jis norėjo parodyti, kaip apaštalai vykdė ir įvykdė Kristaus pavedimą liudyti apie jį visiems ir visur, kad, įtikėję, pasiektų išganymą. Be to, Lukas siekė parodyti, kad, kaip Kristus, taip ir jo Bažnyčia, turėjo ir turi eiti kryžiaus keliu. Ir dar jis norėjo paliudyti, jog Bažnyčia, tiesa, greitai augo ir plito, bet tai vyko per šv. Dvasios galingą veikimą ir per apaštalų didelį pasiaukojimą ir skaudžias kančias. Pagaliau Lukas dar siekė parodyti ir įrodyti, kad žydai neteisingai kaltino ir persekiojo Paulių.

6. Kaip trečiąją evangeliją, taip ir Apaštalų Darbus Lukas parašė paprasta, kasdien žmonių kalbama graikų kalba, vadinama koine. Jis stengėsi nupasakoti įvykius, perduoti istorinę tiesą visiems prienama ir lengvai suprantama kalba. Jis neieškojo stilistinio puošnumo, nei žodinio turtingumo bei skambumo, bet visą dėmesį kreipė, kad aiškiai ir teisingai pavaizduotų apaštalų veiklą, kuriant Bažnyčią, liudijant apie Kristų, ir tuo būdu įtikėjusius paskatintų labiau mylėti Jėzų ir jo Bažnyčią, o kitiems leistų jį pažinti, į jį įtikėti ir per jį pasiekti išganymą. Bendrai tačiau paėmus Luko graikų kalba yra gryna ir sklandi. Pasitaiko, kaip trečiojoje evangelijoje, taip ir Apaštalų Darbuose, ypač knygos pradžioje, šiek tiek ebraizmų. Tai tačiau patvirtina jo norą visą kiek galima ištikimiau perduoti. Kaip girdėjo iš pasakotojų, kurie buvo žydai, kaip skaitė turimuose dokumentuose, ypač graikiškame LXX šv. Rašto vertime, taip ir parašė, nesistengdamas išlyginti graikų kalbos gramatines bei stilistines formas.

7. Kada Apaštalų Darbų knyga buvo parašyta? Tikriausiai prieš 67 metus, t.y. prieš Pauliaus pasmerkimą ir nužudymą, nes tai Lukas savo knygoje būtų turėjęs suminėti. Beveik tikra yra taip pat, kad Apaštalų Darbus Lukas bus parašęs dar prieš 64 metus, kai Neronas pradėjo žiauriai persekioti krikščionis. Mat, Lukas knygoje pabrėžia, kad Romoje Paulius buvo gana palankiai traktuojamas ir buvęs gana laisvas. Šitaip tikrai jis nebūtų rašęs, jei knygą būtų parašęs Nerono persekiojimų metu ar betarpai po to. Reikia manyti, kad Lukas Apaštalų Darbų knygą nutraukė rašyti prieš 63 metų pabaigą, kada Paulius buvo išteisintas ir paleistas. Kitaip juk knygoje apie šitai būtų parašęs; o tuo tarpu knygą baigia bei nutraukia rašyti, Pauliui dar esant kaliniui Romoje.

Kur Lukas bus parašęs Apaštalų Darbus, tikslių žinių neturime. Bet galima pagrįstai spėti, kad knygą bus rašęs ir nutraukęs rašyti Romoje, jam esant čia su Pauliumi pirmos nelaisvės metu. Greičiausia staiga turėjo išvykti iš Romos, taip kad knygos rašymą nutraukė ir vėliau jau neturėjo progos ar galimybės ją tęsti.

8. Nėra lengva tiksliai nustatyti Apaštalų Darbų knygoje aprašomų įvykių laiką. Apytikriai tačiau galima paduoti sekančią laiko lentelę:

30—metai po Kristaus-Jėzaus įžengimas į dangų, šv. Dvasios atsiuntimas ir apaštalavimo pradžia Jeruzalėje ApD 1.

30-35—Krikščionių Bendruomenė auga ir organizuojasi Jeruzalėje ApD 2-6.
36—Krikščionių persekiojimas. Šv. Stepono nužudymas ApD 7.
36—Pauliaus atsivertimas ApD 9,9-25.
36-39—Paulius Damaske, Arabijoje, vėl Damaske ApD 9; Gal 1,17
39—Paulius aplanko Petrą Jeruzalėje ApD 9,26-28; Gal 1,18-20.
40—Paulius Antijochijoje ApD 11,25.
42—Jokūbo, Zebediejaus sūnaus, mirtis, siaučiant Erodo Agripos persekiojimui. Petro suėmimas ir stebuklingas jo išlaisvinimas ApD 12.
43-44—Paulius antrą kartą Jeruzalėje; vyksta su Barnabu nešdami aukas; vėl grįžta į Antijochiją ApD 11-12,
45-48—Pirmoji Pauliaus apaštališkoji kelionė ApD 13-14; 2Tim 3,11.
49-50—Jeruzalės Susirinkimas ApD 15,1-35; Gal 2,1-10.
50-52—Antroji Pauliaus apaštališka kelionė ApD 15,56-18,22: 50/51 — Pilypuose, 51 — Tesalonikuose, 51/2 — Korinte. Iš čia parašo du laiškus Tesalonikiečiams.
53-58—Trečioji Pauliaus apaštališka kelionė ApD 18,23-20,2: 53—Galatijoje ApD 18,23. 54 — Efeze ApD 19. Iš čia parašo laiškus: Galatams ir pirmą Korintiečiams. 57—Makedonijoje ApD 20,2. Iš čia parašo antrą laišką Korintiečiams. 57/8—Korinte. Iš čia parašo laišką Romėnams.
58- Iš Korinto keliauja į Jeruzalę, kur yra suimamas ApD 21-23
58-60—Nelaisvis Cezarėjoje ApD 24-26.
60-61—Kelionė į Romą ApD 27-28,16.
61-63—Pirmoji Pauliaus nelaisvė Romoje ApD 28,30-31. Šios nelaisvės metu parašo laiškus Kolosiečiams, Efeziečiams, Pilypiečiams ir Filemonui.

Bibliografija: Lemaire-Baldi, Atlante Storico della Bibbia, Marietti 1954; Pirot-Clamer, La St. Bible, vol XI, Paris 1949; T. Patti, Atti degli Apostoli: La S. Bibbia, ed. Salani 1958; Ricciotti, Gli Atti degli Apostoli, Roma 1958; C. Zedda, Gli Atti degli Apostoli: Sacra Bibbia, N.T., ed Marietti 1963; Cerfaux-Dupont, Les Actes des Apotres: Bible de Jerusalem, Paris 1964; Munck, The Acts of the Apostels: Anchor Bible, Garden City, N.J. 1967; G. Shivy, Die Apostelgeschichte: Weg ins Neue Testament, Würzburg 1968; C. Martini, Atti degli Apostoli, ed Paoline 1974.

APAŠTALŲ DARBAI

ĮVADAS

1. [1]Pirmąjį pasakojimą, Teofiliau, paruošiau apie visa tai, ką Jėzus pradėjo daryti ir mokyti [2]iki tos dienos, kurią jis, davęs savo išrinktiems apaštalams per šv. Dvasią nurodymų, buvo paimtas į dangų. [3]Jiems taipgi jis prisistatė gyvas po savo kančios daugeliu įrodymų, per keturiasdešimt dienų pasirodydamas ir kalbėdamas jiems apie tai, kas liečia Dievo karalystę.

1. Jeruzalėje su apaštalais

[4]Ir, drauge bevalgant, liepė jiems nepasišalinti iš Jeruzalės, bet laukti Tėvo pažado, «— apie kurį girdėjote iš manęs: [5]mat, Jonas krikštijo vandeniu, o jūs už nedaugelio dienų būsite pakrikštyti šv. Dvasia.»

---

1. [1]Apaštalų Darbų autorius pirmaisiais žodžiais, kreipdamasis į Teofilių, duoda suprasti, kad jis esąs tas pats, kuris pirmiau parašė evangeliją, atpasakodamas Kristaus apaštališką veiklą nuo pradžios iki jo įžengimo į dangų, būtent, Lukas. Mat, jis ir savoe vangeliją, dedikavo tam pačiam Teofiliui /Lk 1,1-3/. — Pasakojimą — gr logon reikia suprasti — «apsakymą, knygą.» Iš čia seka, kad Lukas evangeliją parašė pirmiau, o Apaštalų Darbų knygą paruošė vėliau kaip papildymą evangelijai. Aprašęs Kristaus veiklą bei mokymą, steigiant mesijaninę /Dievo/ karalystę, Lukas imasi aprašyti, kaip, Jėzui įžengus į dangų, apaštalai, vykdydami Mokytojo įsakymus, ugdė aną išganymo karalystę — Bažnyčią bei jai vadovavo.

[2-3]Lukas pabrėžia, kad Jėzus davė apaštalams aiškių įrodymų, jog esąs prisikėlęs iš numirusių. Po prisikėlimo jis pasirodydavęs mokiniams daug kartų keturiasdešimt dienų laikotarpyje. Pasirodymų metu jis kalbėjo apaštalams apie tai, kas liečia jo įsteigtą Bažnyčią, duodamas nurodymų, ką ir kaip jie privalėjo daryti, kad, jam juos palikus, jie gebėtų ugdyti ir plėsti Bažnyčią, skelbiant Evangeliją visur ir visiems.

[4]Prieš paliekant pasaulį, Jėzus dalyvavo su mokiniais atsisveikinimo vaišėse. Greičiausia tai buvo eucharistinė Vakarienė. Šia proga Jėzus davė apaštalams paskutinius nurodymus. Tarp šiųjų buvo įsakymas pasilikti Jeruzalėje, kol ant jųjų nužengs šv. Dvasia, kaip tai buvo Tėvo žadėta, ir kaip apie tai jis jiems buvo kalbėjęs /Lk 24,49; Jon 14,16/. Čia Lukas iš netiesioginio atpasakojimo pereina į tiesioginį Kristaus žodžių citavimą.

[5]Kristus primena, ką Krikštytojas jau buvo sakęs, jog jis krikštijąs tik vandeniu, kai tuo tarpu po jo ateinąs Mesijas krikštysiąs ugnimi ir šv. Dvasia /Mt 3,11/. Jei Jono krikštas, įmerkiant kūną į vandenį, tik simbolizavo vidinį apsivalymą, kuris buvo pasiekiamas per atgailą, tai šv. Dvasios

[6]Taigi susirinkusieji klausė jį, sakydami: « Viešpatie, ar šiuo metu atstatysi Izraelio karalystę? » [7]O jis jiems tarė: « Ne jums žinoti laikus ar metus, kuriuos Tėvas nustatė savo nuožiūra. [8]Bet gausite ant jūsų nužengiančios šv. Dvasios galią ir būsite man liudytojai Jeruzalėje, ir visoje Judėjoje, ir Samarijoje, ir iki žemės pakraščių.»

2. Įžengimas į dangų

[9]Ir, tai pasakęs, jiems bežiūrint, buvo pakeltas aukštyn, ir debesis jį paslėpė nuo jų akių. [10]Ir, kai jie, jam atsitolinant, buvo įtemptai bežiūrį į dangų, štai du vyrai baltais drabužiais atsistojo šalia jų. [11]Jie taipogi sakė jiems: « Vyrai galilėjiečiai, ko stovite, žiūrėdami į dangų? Šitas — Jėzus —, kuris paimtas nuo jūsų į dangų, ateis tuo pačiu būdu kaip jį regėjote žengiantį į dangų.»

---

nužengimas, kuris savo antgamtiniu veikimu bus toks turtingas, kad tartum panardins žmogų antgamtinėse malonėse, kurių dėka kiekvienas ne tik simboliškai, bet realiai bus apvalytas nuo nuodėmių, ir taps taip tyras lyg būtų ugnimi ištyrintas metalas. Šv. Dvasios nužengimas apaštalams bus lyg antrasis krikštas. Mat, jie jau buvo gavę Kristaus krikštą. Jie jau buvo gavę antgamtines malones /Jon 20,22/ ir galią atleisti kitiems nuodėmes /Jon 20,23/.

[6]Apaštalai, kaip mokė Rašto žinovai, klaidingai suprasdami bei aiškindami S.T. pranašystes /Ps 2,8; 110,2-5; Iz 11,12; 14,2; Ez 11,17; Oz 3,5; Am 9,11-15/, nors Jėzus ir buvo jiems nurodęs, kaip reikia jas suprasti /Lk 17,20-21/, vis dėl to nebuvo dar atsikratę minties, kad Mesijas atstatys Izraelio karalystę, išplečiant ją ant visų tautų, kad taip visi gautų iš Izraelio ir per Izraelį žadėtą, ir Kristaus jau atneštą, išganymą. Kai dabar Jėzus rengiasi grįžti pas Tėvą, bet žada atsiųsti šv. Dvasią, mokiniams kyla klausimas, o gal kaip tik šv. Dvasios nužengimas duos pradžią Izraelio karalystės atstatymui, kuri turėtų vesti ir parengti žmoniją anam galutiniam išganymo atbaigimui, kuris turės įvykti amžių pabaigoje /ApD 3,21/ Jėzus nesiteikia atsakyti į apaštalų klausimą. Proga buvo nepalanki. Juk, atsakydamas, būtų turėjęs juos papeikti dėl mažo tikėjimo. Bet, atsisveikindamas, to nenorėjo daryti. Todėl Jėzus tenkinasi-primindamas jiems, jog privalo rūpintis atlikti, kas jiems yra liepta, nesirūpinant ateitimi bei, kas kada įvyks; nes tai yra Dievo valioje ir jo galioje.

[8]Dievo karalystė, apie kurią Jėzus apaštalams kalba yra dvasinė o ne politinė, kurios žydai laukė. Šią karalystę jie kurs, ugdys ir išplės, remdamiesi antgamtinėmis galiomis, kurias gaus iš nužengiančios šv. Dvasios. Jėzus nurodo, kad savo apaštalavimą, kuriant Bažnyčią bei ją platinant, jie turi pradėti nuo Jeruzalės, paskui eiti į visą Judėją, Samariją, pasiekiant elenistinius kraštus, t.y. M. Aziją ir pačius žemės pakraščius, t.y. Romą, tuometinio politinio pasaulio centrą. Šitai apaštalai, kaip iš tolesnio knygos aprašymo seka, punktualiai ir vykdė.

[9]Davęs paskutinius nurodymus, Jėzus staiga pakilo aukštyn, debesis apgaubė jį ir jis išnyko iš jų akių. S.T. Dievo pasirodymas visada būdavo susijęs su debesiu — ebr ahekinah ženklindavo Dievo garbingą atėjimą bei jo toje vietoje buvimą. /Plg. Dan 7,14; Iš 14,24; Kun 16,2; Iz 19,1 ir k.l

[10]Apaštalai sekė Jėzų kylantį aukštyn atydžiai stebėdami, ir, kai jis jau buvo išnykęs debesyje, jie vis dar įsmeigę akis žiūrėjo į dangų, tikėdamiesi bei laukdami gal vėl jį išvysią. Jų dėmesį tačiau atitraukė staiga šalia jų atsiradę du angelai.

[11]Angelai prabilo į apaštalus ir jiems pasakė, kad jie ramiai sau grįžtų namo. Jėzus juos paliko, bet jis vėl grįš, ir grįš tokiu pačiu būdu, kaip įžengė į dangų, būtent, pasirodys dangaus debesyse su savo garbe ir galybe, kai amžių pabaigoje ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti /Mt 24,30/.

I. BAŽNYČIA JERUZALĖJE

1. *PASIRENGIMAS APAŠTALINEI VEIKLAI*

1. Apaštalai laukia ir meldžiasi

12Tuomet jie grįžo į Jeruzalę nuo vadinamo Alyvų kalno, kuris yra tiek
arti Jeruzalės, kiek subatos kelias. 13Ir, parėję, užkopė į viršutinį kam-
barį, kur buvo apsistoję. — Petras, ir Jonas, ir Jokūbas, ir Andriejus;
Pilypas ir Tomas. Baltramiejus ir Matas; Jokūbas Alfiejaus, ir Simonas
Uolusis, ir Judas Jokūbo. 14Jie visi buvo ištvermingai ir vieningai besi-
meldžią drauge su moterimis bei su Jėzaus motina Marija ir su jo broliais.

2. Petras imasi vadovauti

15Anose dienose Petras, atsistojęs brolių tarpe, sakė: — o buvo su-

---

12Jēzui įžengus į dangų, apaštalai, pagal Mokytojo įsakymą /4e/, grįžta į miestą ir pasilieka Jeruzalėje laukdami nužengiančios šv. Dvasios. Šv. Autorius nurodo vietą, kur įvyko įžengimas į dangų. Jis, būtent, pabrēžia, jog tai įvyko ant Alyvų kalno, ir tai vietoje, kuri buvo maždaug kilometro atstume nuo miesto. Žydams subatoje buvo leista nueiti nedaugiau 2000 kubitų arba 5 stadijų kelio, kas mūsiškai atitinka maždaug vienam km. Nuo Alyvų kalno viršūnēs iki miesto sienų yra apie 1100 metrų atstumas. Vadinasi, Kristus užengē į dangų beveik nuo pačios Alyvų kalno viršūnēs. Nuo 4 šm. toje vietoje radosi bažnyčia, kuri 11 šm. buvo paversta mečete.

13Jeruzalėje apaštalai pastoviai susirinkdavo greičiausiai ten, kur Kristus drauge su jais bus valgęs paskutinę Vakarienę /Mt 26,18; Mk 14,12; Lk 22,12/. Tai buvo viršutinis kambarys: viršutinio aukšto visą pastatą apimąs kambarys /Plg Jer 22,13-14/. Šv. Autorius, kaip ir trys pirmieji evangelistai, išvardija apaštalus, išleisdamas išdaviką Judą, nes jo jau nebuvo. Jokūbas Alfiejaus, suprastina sūnus /Mt 10,3/. Simonas Uolusis-Zelotes, kiti jam duoda Kananiečio prievardį /Mt 10,4/. Judas Jokūbo, suprastina brolis /Jud 1,1/, kitų vadinamas Tadas-Tadeus.

14Apaštalai, laukdami šv. Dvasios, laikēsi vieningai ir karštai meldēsi. Su jais maldai susirinkdavo kai kurios Kristų lydējusios moterys /Lk 8,2/ o taip pat švenčiausioji Motina ir vadinamieji Jēzaus broliai-giminaičiai /Mt 12,46/. Lukas mini Viešpaties brolius drauge su apaštalais, kadangi po Jēzaus įžengimo į dangų Viešpaties broliai turējo ypatingą rolę pirminēje Bažnyčioje. Mat, Viešpaties brolis Jokūbas buvo pirmasis Jeruzalēs vyskupas, ir buvo laikomas drauge su Petru ir Jonu vienas iš pagrindinių asmenybių Bažnyčioje /ApD 15,13; 21,18; Gal 1,19; 2,9/. Kaip jau aukščiau esame minēję, komentuodami evangelijas, Jokūbas ir Judas, o greičiausiai ir Simonas, iš Viešpaties brolių, priklausē prie 12 apaštalų.

15Lukas aiškai pabrēžia, jog nuo pat pradžios krikščionių Bendrijai bei besikuriančiai Bažnyčiai vadovavo Petras, kaip Kristus iš anksto buvo žadējęs ir vēliau paskyręs vadovauti jo Bažnyčiai bei vykdyti joje aukščiausią valdžią /Mt 16,13-19; Lk 22,32; Jon 21,15-17/. Petras prabilo į susirinkusius Kristaus sekējus, kurių buvo 120 asmenų. Lukas įrodo šiomis ir kitomis smulkmenomis, nurodant laiką, pažymint skaičių ir kitas atpasakojamų įvykių aplinkybes, kad jis tikrai tesa savo pažadą, kurį užrašē evangelijos pradžioje, jog yra pasiryžęs visa iš eilēs ir išsamiai parašyti, kad taip įrodytų savo pasakojimo tikrumą bei tikētinumą. Krikščionys, vadinasi, greitai pradējo burtis į Bendriją, kuri stojosi šalia sinagogos, ir jų skaičius greitai augo. Dar prieš Kristui įžengiant į dangų jų skaičius jau siekē 500 /1Kor 15,6/.

sirinkusiųjų būrys apie šimtas dvidešimt asmenų — [16]« Vyrai — broliai, turėjo išsipildyti Raštas, kurį šv. Dvasia buvo nusakiusi per Dovido burną apie Judą, tapusį Jėzaus suėmėjų vadovu. [17]Mat, jis buvo priskirtas prie mūsų ir buvo gavęs dalį šios tarnystės. [18]Nagi šitas įsigijo žemės sklypą iš atlyginimo už niekšybę, ir, išputęs, sprogo pusiau, ir visi jo viduriai ištryško. [19]Tai tapo žinoma visiems Jeruzalės gyventojams, taip kad anas sklypas buvo pramintas jų kalba Hakeldamah, tai yra, Kraujo Sklypas. [20]Mat, Psalmių knygoje parašyta:

— Tepasidaro tuščia jo sodyba,
ir tenebūnie nė vieno, kuris gyventų joje —

ir:

— Teperima jo tarnystę kitas! — »

[21]Reikia tad, kad vienas iš tų vyrų, kuris su mumis visą laiką vaikščiojo, kai Viešpats Jėzus pas mus ateidavo ir išeidavo, [22]pradedant nuo Jono

---

[16]Petras, kreipdamasis į tikinčiuosius, juos vadina broliais. Ir apaštalas Paulius visuose savo laiškuose tikinčiuosius vadina broliais. Mat, tikintieji į Kristų, yra Dievo vaikai, taigi broliai tarpe savęs; yra organiškai įjungti į Kristaus Mistinį Kūną, taigi yra organiškai tarpe savęs sujungti, ir yra viena Kristuje /Ef 4,3-5/. Petras nurodo, jog Judo išdavystė buvo išpranašauta Dovido /Ps 55,12/. Pranašystė turėjo įvykti, nes Dovidas rašė šv. Dvasios įkvėpimu. Čia šv. Petras patvirtina žydų ir krikščionių tikėjimą apie šv. Rašto įkvėpimą.

[17]Judas tapo Kristaus išdaviku, kaip buvo pranašų nusakyta, bet jis buvo pašauktas būti apaštalu ir priklausė Dvylikai, kurie turėjo būti pagrindas naujai Kristaus Bažnyčiai, kaip S.T. sinagoga rėmėsi ant dvylikos Izraelio giminių /Plg Mt 19,38/. Dvylika apaštalų turėjo ypatingą tarnystę, kuriant ir ugdant Kristaus Bažnyčią. Reikėjo tad į Judo vietą išrinkti kitą, kad Bažnyčios kūrimą vykdytų 12 apaštalų kolegija. Vadinasi, į Judo išdaviko vietą, turėjo būti išrinktas kitas ne dėlto, kad Judas mirė bet dėlto, kad jis, išduodamas Mokytoją, tapo nevertas būti apaštalu, kad jis automatiškai atkrito nuo Kristaus ir nuo apaštališkos tarnystės.

[18]Žemės sklypą, kur Judas pasikorė, nupirko sinedristai. Bet nupirko už Judo pinigus, kuriuos jis buvo gavęs už Mokytojo išdavimą /Mt 27,7/. Todėl tikrumoje sklypas buvo Judo nuosavybė. Šios eilutės tekstą kai kurie verčia kiek kitaip. — « Stačia galva krisdamas žemyn, plyšo pusiau, ir. . . » Mums atrodo, kad teksto prasmė yra sekanti: Judas, pasikoręs, kurį laiką pasiliko kyboti, taip kad kūnas pradėjo gesti, o viduriai, gedimui vykstant, išputo. Todėl, kai pagaliau virvė nutrūko ir pakaruoklis nukrito žemyn, nukritęs sprogo ir viduriai ištryško.

[19]Judo tragiška mirtis visiems, bet ypač Kristaus sekėjams, padarė įspūdį ir liko žinoma. O pati nusižudymo vieta, kadangi buvo nupirkta už išdavimo pinigus, buvo pavadinta aramajų kalba, kuria tuomet žydai kalbėjo, Hakeldamah. Lukas savo skaitytojams paaiškina, ką anas pavadinimas reiškė, būtent, Kraujo Sklypas.

[20]Padaręs trumpą įvadą, paaiškindamas Judo tragišką pabaigą, Petras pagaliau pereina prie esminio klausimo, būtent, kodėl reikalinga papildyti apaštalų kolegiją, išrenkant Judo vietoje kitą. Reikalą Judo vietoje išrinkti kitą Petras remia dviem Psalmių tekstais /Ps 69,26 ir Ps 109,8/. Judo išdaviko dalis apaštalų kolegijoje yra išdildyta. Jo vietą apaštalų tarnystėje turi užimti kitas. Petras taigi ir pirmieji krikščionys nuo pradžios tikėjo, ką Mokytojas buvo sakęs ir pabrėžęs /Mt 5,1/, jog S.T. išsipildo N.T.

[21-22]Petras nurodo: kodėl reikia išrinkti kitą Judo vietoje ir kokie gali būti parenkami kandidatais. Reikia prie vienuolikos likusių apaštalų priskirti dvyliktąjį, kadangi tokia yra Dievo valia, nes šv. Dvasios įkvėptose šv. knygose yra pasakyta, jog išdaviko vietą turi užimti kitas /20e/. Kandidatais turi būti parenkami tie, kurie sekė Kristų ir yra jo gyvenimo, darbų

krikšto iki tos dienos, kurią jis buvo paimtas nuo mūsų aukštyn, — kad vienas iš šiųjų taptų Kristaus prisikėlimo liudytoju drauge su mumis.»

3. Motiejus išrenkamas apaštalu

[23]Ir pastatė du: Juozapą, vadinamą Barsabu, kuris buvo pravardžiuojamas Justu, ir Motiejų. [24]Ir, melsdamiesi, sakė: « Tu, Viešpatie, kuris pažįsti visų širdis, parodyk, katrą iš šių dviejų pasirinkai [25]užimti vietą šitos tarnystės ir apaštalystės, nuo kurios atstojo Judas, kad eitų sau į savąją vietą.
[26]Ir panaudojo jiems burtus, o burtas krito ant Motiejaus, ir jis buvo priskaitytas prie vienuolikos apaštalų.

4. Sekminės-šv. Dvasios atsiuntimas

2. [1]Ir, kai atėjo Sekminių diena, visi buvo kartu vienoje vietoje,

---

ir prisikėlimo liudytojai, t.y. kurie buvo su Kristumi nuo jo krikšto, kada pradėjo savo apaštalavimą, iki įžengimo į dangų, kada galutinai užbaigė savo žemišką pasiuntinybę.

[23]Buvo nurodyti du kandidatai: Juozapas ir Motiejus. Pirmasis dar buvo žinomas kaip Šebos sūnus /Barsabas-Bar Šeba-Šebos sūnus/ ir turėjo dar antrą lotynišką vardą Justus. Anuomet pas žydus buvo priimta turėti šalia žydiško graikišką arba lotynišką vardą. Motiejus yra sutraukta aramaiško vardo forma /Mat-Jehu-Dievo dovana/. Pagal Eusebijaus liudijimą šie du vyrai bus buvę iš 72 mokinių. kuriuos Kristus buvo siuntęs apaštalauti /Lk 10,1-24/.

[24-26]Ne apaštalai ir ne tikintieji, bet Dievas — Kristus pasirenka, kas turi atlikti apaštališką tarnystę, kuriant ir ugdant Bažnyčią. Taigi, pastačius du kandidatus, apaštalai drauge su tikinčiaisiais kreipiasi į Viešpatį ir meldžia, kad jis nurodytų, kuris iš dviejų turi užimti Judo išdaviko vietą. Mat, šis, išduodamas Mokytoją, pats save pražudė ir atsidūrė ten, kur dera Išganytojo išdavėjui. /Plg. Joz 7,1-26/ Žydams buvo įprasta mesti burtus, kad patirtų Dievo valią /Kun 16,8; 1Kar 16,20/. Apaštalai taigi meta burtą, kad patirtų, kurį Dievas yra pasirinkęs užimti Judo išdaviko vietą dvylikos apaštalų tarpe. Burtas krito ant Motiejaus, ir jis tapo dvyliktuoju apaštalu. Lukas neduoda jokių biografinių žinių apie Motiejų. Jis tenkinasi tik pabrėžti, kad Kristaus Bažnyčia kūrėsi ant dvylikos apaštalų pamato, kurio kertiniu akmeniu buvo pats Jėzus /Ef 2,20/. Kaip žydų Sinagoga stovėjo ant dvylikos Izraelio giminių pagrindo, taip Kristaus Bažnyčia atsistojo ant dvylikos apaštalų pamato.

2. [1]Sekminių šventė buvo švenčiama septynioms savaitėms praslinkus po Velykų, t.y. penkiasdešimtą dieną po Velykų. Iš čia ir vardas *Pentecostes* — penkiasdešimtoji diena. Mūsiškai *Sekminės* pažymi septynių savaičių laiką /Kun 23,15-16/. Pažymėtina, kad žydų sekta Esenai Sekmines švęsdavo, septynias savaites skaičiuodami ne nuo pirmosios, bet nuo paskutinės Velykų šventės dienos. Žinoma, kad Velykų šventė pas žydus tęsdavosi septynias dienas. Šitai atitiko laiką nuo žydų išėjimo iš Egipto iki iškilmingo Dievo pasirodymo ant Sinai kalno, kai buvo patvirtinta sandora ir duotas Mozei Dekalogas. Lukas greičiausiai turi mintyje Sekmines pagal oficialų žydų skaičiavimo laiką. Kristus buvo įsakęs apaštalams pasilikti Jeruzalėje drauge ir laukti, kol nužengs ant jų šv. Dvasia /. ApD 1,4/. Apaštalai ištikimai vykdė, ką Mokytojas buvo įsakęs. Sekminių dieną jie kaip tik ir buvo visi kartu.

[2]o atsitiko, kad staiga pasigirdo ūžesys iš dangaus, it smarkaus vėjo pūtimas, ir pripildė visą namą, kur jie radosi. [3]Be to, jiems pasirodė pasisklaidę tarsi ugnies liežuviai ir nužengė ant kiekvieno jų. [4]Visi tapo pilni šv. Dvasios, ir ėmė kalbėti kitomis kalbomis, pagal tai kaip Dvasia jiems davė prabilti.

[5]O Jeruzalėje gyveno žydai: dievoti vyrai iš visų po dangumi esančių tautų. [6]Pasigirdus gi anam ūžesiui, susirinko gausybė ir buvo apstulbinti, nes kiekvienas girdėjo juos kalbant jojo kalba. [7]Sumišo gi ir stebėjosi, sakydami: « Argi štai šitie visi kalbantys nėra galiliejiečiai?! [8]Kaip tad mes kiekvienas girdime savo gimtąją kalbą? — [9]Partai, medai, elamiečiai ir Mezopotamijos, Judėjos ir Kapodokijos, Ponto ir Azijos, [10]Frigijos ir Pamfilijos, Egipto ir Libijos sričių prie Kirenės gyventojai, o taip pat ateiviai romėnai; [11]žydai ir prozelitai, kretiečiai ir arabai-girdime juos kalbant mūsų kalbomis apie Dievo įstabumus? » [12]O apstulbo visi ir sumišo, vienas kitam sakydami: « Ką tai reiškia?! » [13]Kiti tačiau tyčiodamiesi sakė, kad yra prisigėrę saldaus vynelio.

[2-3]Šv. Dvasios nužgengimas pasireiškė maždaug tais pačiais išoriniais ženklais, kaip kad vykdavo Dievo pasirodymas S. Testamente, būtent, vėjo smarkiu ūžimu ir akinančiu šviesos suspindėjimu /Prad 1,2; 2,7; Iš 19,16; 3 Kar 19,11/. Šį kartą vėjo ūžesys buvo ne tik girdimas, bet ir jaučiamas, nes jis pripildė visą namą, kur apaštalai buvo susirinkę. Buvo regimi taip pat šviesos liežuviai, kurie suspindo ant kiekvieno apaštalo. Taip išsipildė, ką Jonas skelbė apie ateinantį Kristų, sakydamas, jog jis krikštysiąs šv. Dvasia ir ugnimi /Mt 3,11/.

[4]Šv. Dvasiai nužengus, apaštalai tuojau prisipildo antgamtinėmis galiomis, kaip Kristus iš anksto buvo nusakęs /Lk 24,49; ApD 1,6/. Antgamtinių galių gavimas įgalina ir pastumia apaštalus pradėti liudyti apie Kristų, kuriant ir ugdant Bažnyčią. Šv. Dvasios nužengimas tad ženklina Bažnyčios pradžią. Pirmas antgamtinių galių pasireiškimas apaštaluose buvo tas, kad jie ėmė kalbėti įvairiomis, nežinomomis, kalbomis. Šv. Dvasios pagauti apaštalai kalbėjo ir garbino Dievą svetimomis kalbomis, taip kad ten buvusieji svetimšaliai girdėjo ir suprato, ką jie sakė jų kalbomis.

[5]Sekminių, kaip ir Velykų, šventės proga žydai iš kraštų vykdavo į Jeruzalę čia melstis bei garbinti Dievą. Lukas tačiau čia turi mintyje veikiausia tuos žydus, kurie, grįžę iš diasporos, pastoviai gyveno Jeruzalėje. Tokių čia buvo nemaža, ir jie buvo iš visų tuometinio pasaulio kraštų. Jie gyveno Jeruzalėje, bet kalbėjo to krašto kalba, iš kur buvo atvykę.

[6-12]Nuostabius ženklus, nužengiant šv. Dvasiai, girdėjo ir regėjo ne tik apaštalai, bet ir miesto žmonės. Gandas apie šį nuostabų įvykį tuojau pasklido mieste. Netrukus tad prie apaštalų susirinko gausus būrys smalsuolių. Ar apaštalai dar radosi toje pačioje vietoje, kur ant jų nužengė šv. Dvasia, ar, kaip kiti mano, jau buvo atėję į šventyklą, nėžinia. Viena yra tikra, kad susirinkusieji, girdėjo juos kalbant įvairiomis kalbomis. Šitai visus stebino. Jie negalėjo suvokti, kaip šie paprasti galiliejiečiai staiga rodosi kalbą įvairiomis svetimomis kalbomis. Lukas nurodo, kad susirinkusiųjų ir klausančiųjų tarpe buvę žmonių iš įvairių kraštų, kuriuos išvardija eile iš rytų į vakarus: nuo nūdieno Pakistano iki Libijos. Libija apėmė dvi provincijas: Kirėnę ir Tripolitaniją. Lukas taip pat pažymi, kad buvusiųjų tarpe radosi ne tik žydai, bet kai kurie ir iš prozelitų. Prozelitais buvo vadinami žydų tikėjimą priėmusieji pagonys.

[13]Nors daugelis stebėjosi, girdėdami apaštalus kalbant svetimomis kalbomis, atsirado tačiau ir tokių, kurie tyčiojosi ir teigė, kad jie esą girti ir plepą patys nežinodami ką.

2. *APAŠTALAI VIEŠAI SKELBIA KRISTŲ*

1. Petras prabyla į minią

[14]O Petras, atsistojęs, kartu su Vienuolika, pakėlė savo balsą ir kalbėjo jiems: « Vyrai-žydai, ir visi Jeruzalės gyventojai, tebūnie jums žinoma ir įsiklausykite mano žodžius. [15]Mat, jie nėra prisigėrę, kaip jūs manote. Juk tėra tik trečioji dienos valanda. [16]Bet šitai yra, kas pasakyta per pranašą Joelį. —

— [17]Ir įvyks paskutiniomis dienomis, sako Dievas,
išliesiu savo Dvasios ant kiekvieno kūno,
ir pranašaus jūsų sūnūs ir dukros,
ir jūsų jaunuoliai išvys regėjimų;
ir jūsų seniai sapnus sapnuos.
[18]Taipgi ant savo tarnų ir ant savo tarnaičių
anomis dienomis išliesiu savo Dvasios, ir jie pranašaus.
[19]Ir duosiu nuostabumų aukštai danguje
ir ženklų žemai ant žemės:
kraują ir ugnį ir dūmų smilkimą.
[20]Saulė pavirs į tamsybę
ir mėnulis į kraują,
prieš ateisiant Viešpaties dienai: didžiajai ir skaisčiajai.
[21]Ir atsitiks, kad kiekvienas, kuris tik šauktųsi Viešpaties vardo, bus išgelbėtas. —

---

[14]Petras, esant drauge visiems apaštalams, pakyla iš jų tarpo ir prabyla į susirinkusią minią kviesdamas visus pasiklausyti ir įsidėmėti, ką jis jiems pasakys apie paskutinius nuostabius įvykius, kuriuos jie matė ir apie Jėzų Kristų, kuris buvo žydų vyresniųjų pasmerktas ir nužudytas, bet prisikėlė iš numirusiųjų ir yra pranašų išpranašautas ir dangiškojo Tėvo atsiųstas Mesijas.

[15]Visų pirma Petras atmeta kai kurių teigimus, kad apaštalai esą prisigėrę vyno, ir todėl kalbą niekus, patys nesuprasdami ką sako. Jis nurodo, kad jau pats laikas — trečia dienos valanda, mūsiškai 9 valanda ryto — duoda įrodymą, kad apaštalai negali būti tokią valandą pasigėrę.

[16]Toliau Petras paaiškina, kad tai, kas vyksta su apaštalais, girdint juos kalbant įvairiomis kalbomis, rodo, jog pildosi pranašo Joelio pranašystė /Joel 3,1-5/. Cituojama tekstas pagal graikišką Septuagintos vertimą.

[17]Pranašas kalba ne savo, bet Dievo vardu. Jis sako ne savo, bet Dievo įkvėptus žodžius. Pranašystė liečia išganymo laiką, kuris yra eschataloginis: atveria žemės žmogui naują, dievišką gyvenimą. Plg Mk 1,15. Atėjus Mesijui ir prasidėjus krikščioniškai erai Dievas gausiai teiks, it liete išlies, Dvasios malonių ant kiekvieno kūno, t.y. ant visų žmonių. Dvasios malonių pripildyti Kristaus sekėjai nusakys ateitį, turės antgamtinių regėjimų ir dieviškų apreiškimų per sapnus /Mt 1,20/.

[18]Dievas išlies savo Dvasios malonių ne tik ant vyresniųjų, ne tik ant Izraelio sūnų ir dukrų, bet ir tarnų bei vergų, t.y. ant eilinių asmenų ir net ne žydų. Ir šieji gaus pranašysčių dovanų. Visa šitai pildosi jau ant apaštalų, kurie kalba ir pranašauja ne vyno prisigėrę, bet pripildyti Dievo Dvasios.

[19-20]Mesiją ir jo karalystę lydės antgamtiniai ženklai bei stebuklai danguje ir ant žemės, o taip pat persekiojimai ir skaudžiausi bandymai. Visa tai jau reiškėsi Jėzaus gyvenime ir jo veikloje. Visa tai reikšis iki Teismo dienai, kai Jėzus antrą kartą pasirodys visoje savo garbėje ir galybėje.

[21]Krikščionys turės suspaudimų, skaudžių išgyvenimų, bet jie yra užtikrinti, jog, tikėdami į Kristų bei šaukdamiesi jo vardo, bus išgelbėti ir laimės amžinąjį gyvenimą /ApD 9,14.21; 1Kor 1,22;2 2 Tim 2,22/.

[22]« Vyrai izraelitai, pasiklausykite šitų žodžių: Jėzų Nazaretietį, Vyrą Dievo jums patvirtintą galybėmis, nuostabumais ir ženklais, kuriuos Viešpats per jį padarė jūsų tarpe, kaip jūs patys žinote; [23]šitą, Dievo nusprendimu ir pramatymu niekadėjų rankomis išduotą, jūs nužudėte, prikaldami prie kryžiaus. [24]Dievas jį prikėlė, išlaisvindamas iš mirties varžtų, kaip juk nebuvo galima, kad ji ant jo viešpatautų. [25]Mat, Dovidas sako apie jį:

— Viešpatį visuomet regėjau prieš save,
nes jis yra mano dešinėje, kad nesvyruočiau.
[26]Todėl linksminosi mano širdis ir džiūgavo mano liežuvis,
be to, ir mano kūnas ilsėsis su viltimi.
[27]Kadangi tu neapleisi mano sielos mirusiųjų buveinėje,
nė leisi, kad tavo Šventasis patirtų supuvimą.
[28]Tu man leidai pažinti gyvenimo kelius,
pripildysi mane džiaugsmu savo akivaizda. — »

[29]« Vyrai broliai, leista jums atvirai pasakyti apie patriarchą Dovidą, kadangi jis numirė ir buvo palaidotas, ir jo kapas yra pas mus iki šiai dienai. [30]Taigi, būdamas pranašas ir žinodamas, kad Dievas prisiekdamas jam prisiekė, jog jo soste atsisės vienas iš palikuonių, [31]pramatydamas, jis kalbėjo apie Kristaus prisikėlimą, kad nei bus apleistas mirusiųjų bu-

---

[22]Petras kreipiasi į susirinkusius žydus, kviesdamas juos pasiklausyti jo kalbos. — Vyrai izraelitai — Izraelio vyrai arba tiesiog-o izraelitai. Petras yra pasiryžęs susirinkusiems kalbēti apie Jēzų. Visi jį pažinojo kaip Mokytoją iš Nazareto, Juozapo ir Marijos sūnų. Bet jie taip pat žinojo, kad Dievas jį buvo apdovanojęs antgamtinēmis galiomis, kad jis darē nuostabius dalykus, kad jis vykdē antgamtinius ženklus-stebuklus. Šiuo jis įrodē, jog yra Dievo siųstas ir veikē Dievo galia ir autoritetu.

[23]Petras toliau drįsta prikišti, kad nors, tiesa, Jēzaus išdavimas, kančia ir mirtis buvo Dievo pramatyti ir nuspręsti, vienok Izraelio sūnūs yra kalti dēl jo nužudymo, prikalant jį prie kryžiaus.

[24]Žydai Kristų nužudē, bet jis prisikēlē. Dievas jį atpalaidavo nuo kiekvienam žmogui neišvengiamų mirties varžtų, kadangi jis nebuvo vien žmogus, jis buvo Dievo Sūnus, ir mirtis ant jo neturējo viešpatauti.

[25-28]Kristaus prisikēlimą Dovidas buvo išpranašavęs Ps 16,8-11. Dovidas, atsidūręs dideliam pavojuje, guodēsi, pasitikēdamas Dievu bei jo pagelba ir vildamasis, kad, jei ir žūtų, Viešpats ir iš mirties jį išgelbēs, leisdamas regēti savo veidą danguje.

[29-31]Pacitavęs psalmēs žodžius, Petras primena klausytojams, jog Dovidas, būdamas pranašas, Dievo įkvēpimu ne apie save rašē, bet apie Kristų pranašavo, kadangi žinojo, kad iš jo palikuonių kils Mesijas, nes pranašas Natanas tai buvo jam užtikrinęs; o Kristus, būdamas Dievo Sūnus, negalējo būti mirties auka net ir savo kūne, nes yra mirties Viešpats ir gyvybēs šaltinis. Todēl, rašydamas anuos žodžius: « Neapleisi mano sielos mirusiųjų buveinēje, nē leisi savo Šventajam patirti supuvimą » —, turējo mintyje Kristų ir jo prisikēlimą. — Prisiekdamas prisiekē — semitizmas: iškilmigai užtikrino /2Kar 7,12; 22,51; Iz 9,6; 11,1/ Kad psalmēs žodžiai tikrai taikytini Mesijui, nurodo Petras, seka ir iš to, jog visiems yra žinoma, kad Dovidas mirē ir neprisikēlē, nes jo kapas yra išlikęs iki jų laikų. Dovido kapas, kaip rodo archeologiniai duomenys, radosi Jeruzalēje, netoli šventyklos, pietiniame Siono kalno pakraštyje. Nūdien ši vieta yra lankoma ir gerbiama krikščionių, žydų ir muzulmonų. Pagal Juozapo Fl. pasakojimą Dovido kapas buvęs išplēštas grobio tikslu Ircano /Ant. iud. VII, 15,3/

veinėje, nei jo kūnas patirs supuvimą. [32]Šitą Jėzų Dievas prikėlė iš numirusiųjų. To mes visi esame liudytojai. [33]Taigi, Dievo dešinės išaukštintas bei gavęs iš Tėvo šventosios Dvasios pažadą, jis išliejo šitai, ką jūs regite ir girdite. [34]Juk Dovidas neįžengė į dangų, o jis sako: —
« — Viešpats tarė mano Viešpačiui: Sėskis mano dešinėje,
[35]kol aš patiesiu tavo priešus pakoja po tavo kojomis. —
[36]Taigi težino visi Izraelio namai, jog Dievas šį Jėzų, kurį jūs nukryžiavote, padarė ir Viešpačiu ir Kristumi.»
[37]O tai išgirdę, jie pajuto širdgėlą ir sakė Petrui ir kitiems apaštalams: « Ką turėtume daryti, broliai? » [38]O Petras jiems tarė: — « Atgailaukite ir kiekvienas jūsų tesikrikštydina Jėzaus Kristaus vardu, kad gautumėte jūsų nuodėmių atleidimą, ir gausite šv. Dvasios dovaną. [39]Juk pažadas yra jums, ir jūsų vaikams, ir visiems toli esantiems, kuriuos tik Viešpats mūsų Dievas pasišauktų.»
[40]Dar daugeliu kitų žodžių jis liudijo ir skatino juos, sakydamas:

---

[32]Dovido pranašystē išsipildē Kristuje, nes jis tikrai prisikēlē iš numirusiųjų, ir šio fakto liudytojai yra visi apaštalai, kadangi prisikēlęs Jēzus jiems pakartotinai pasirodē per keturiasdešimt dienų /ApD 1,2-3.22/.

[33]Dieviška galia prisikēlęs iš numirusiųjų Jēzus neabejotinai pasirodē esąs Dievas ir taip įējo į savo dievišką garbę /Lk 24,26/. Jēzus taip pat Tēvo nusprendimu ir pavedimu buvo žadējęs apaštalams atsiųsti šv. Dvasią /Jon 16,7; 14,16.26/, ir dabar šitai įvykdē. Nuostabus apaštalų elgesys, kurį šį rytą visi pastebējo ir įvairiai aiškino, yra šv. Dvasios nužengimo pasēka.

[34]Kristaus dievišką išaukštinimą Petras dar remia bei įrodo, cituodamas kitą mesijaninę pranašystę, kurią Dovidas paduoda 110,1 pasalmēje.

[35]Petras cituoja Psalmę 110,1, kurią pats Jēzus sau pritaikē, ginčydamasis su žydais /Mt 22,43/. Dovidas Kristų vadina savo Viešpačiu, kadangi jis turējo kilti iš jo giminēs ir ateiti kaip žadētasis Išgelbētojas, Dievo Siųstasis. Dangiškasis Tēvas ateisimam Mesijui pažadējo pergalę prieš priešus žemēje ir viešpatavimą danguje. Anais laikais, pralaimējęs kovą valdovas, turējo atsigulti ant žemēs prieš laimētoją, o šis uždēdavo savo koją ant jo ,tuo pabrēždamas savo viešpatavimą ir priešo į nieką pavertimą. Dievas žada Mesijui, jog jis pats pasirūpins, kad Mesijo priešai būtų paguldyti prieš jį ir jis galētų padēti ant jų savo kojas, tartum jie būtų jam pakoja, t.y. suolelis jo kojoms padēti.

[36]Petras pabrēžia, jog Dovido pranašystē išsipildē Jēzuje, kurį žydai nukryžiavo, bet jis yra dangiškojo Tēvo atsiųstas Mesijas ir Viešpats.

[37]Klausytojai įtikējo, kad Jēzus esąs Mesijas. Jie susigraudino, kad tautos vadai jį nužudē, ir klausē apaštalus, ką turētų daryti, kad taptų mesijaninēs karalystēs nariais.

[38]Petras, atsakydamas, nurodo, ką privalu daryti, kad paveldētų mesijaninę karalystę. Visų pirma, privalo daryti atgailą, t.y. pakeisti savo gyvenimą, atsisakant pikto ir pasirenkant bei pasiryžtant daryti gera. Antra, reikia, kad kiekvienas būtų pakrikštytas Kristaus krikštu ir taip gautų nuodēmių atleidimą. Šitai įvykdžius, kiekvienas gaus šv. Dvasios dovaną, t.y. antgamtines malones, kurios įgalins gyventi dievišku gyvenimu, ir taip laiduos išganymą danguje.

[39]Petras pabrēžia, jog šv. Dvasios dovana bei antgamtinēs malonēs Dievo yra žadētos visiems dabartyje ir ateityje; tiems, kurie iki šiolei buvo arti išganymo pažadų, t.y. žydams, ir tiems, kurie buvo toli, t.y. pagonims /Ef 2,13.17; ApD 22,21/. Išganymas taigi yra Dievo-šv. Dvasios dovana, o ne teisē ar privilegija, kaip fariziejai galvojo /Jon 8,33/. Todēl išganymą pasieks tie, kuriuos Dievas pasikvies.

[40]Lukas pastebi, jog jis ne visą paduoda, ką Petras kalbējo. Jis paduoda tik pačius svarbiausius kalbos nurodymus; ir, baigdamas, pabrēžia Petro įspējimą neturēti bendra su Kristų pasmerkusia žydų karta, kadangi

« Gelbėkitės nuo šios iškrypusios kartos.» [41]Taip tad tie, kurie priėmė jo
žodį, buvo pakrikštyti, ir tą dieną prisidėjo prie jų apie trys tūkstančiai.

2. Pirmoji krikščionių bendruomenė

[42]O jie buvo ištvermingi apaštalų mokymui ir bendravimui, duonos
laužymui ir maldoms. [43] Kiekviena gi siela išgyveno baimę, nes per
apaštalus vyko daug nuostabumų ir ženklų. [44]O visi tikintieji laikėsi drau-
ge ir visa turėjo bendra. [45]Ir nuosavybes ir daiktus parduodavo ir išdalin-
davo tai visiems, kiek kam buvo reikalinga. [46]Be to, kasdien sutartinai
būdavo besirandą šventykloje, o taip pat belaužą duoną vienur kitur
namuose; drauge vaišindavosi su džiaugsmu ir atvira širdimi, [47]garbinda-
mi Dievą ir turėdami visuomenės palankumą. O Viešpats kasdien pri-
dėdavo prie jų išgelbimųjų.

3. Petras pagydo luošąjį

3. [1]O Petras ir Jonas pakildavo į šventyklą devintosios valandos
pamaldoms. [2]Ir būdavo atnešamas kažkoks vyras, luošas nuo pat gimi-

---

jos laukē skaudi Dievo bausmē bei sunaikinimas, kaip tai pats Kristus buvo nusakęs /Lk 19,43/

[41]Petro kalba padarē didelį įspūdį. Daugelis įtikējo, buvo pakrikštyti ir prisidējo prie jau egzistuojančios krikščionių bendruomenēs /ApD 1,15/. Lukas nurodo, kad po pirmosios Petro kalbos apie trys tūkstančiai žmonių pasikrikštijo ir prisidējo prie augančios Kristaus Bažnyčios Jeruzalēje.

[42]Pirmieji krikščionys ne tik gausējo skaičiumi, bet ištikimai ir ištvermingai klausēsi apaštalų pamokymų; laikēsi bendro gyvenimo broliškoje meilēje; uoliai dalyvavo eucharistiniame Duonos laužyme, t.y. eucharistinēse apeigose /Mt 26,26; Mk 14,32; Lk 22,19; 1Kor 11,20; ApD 20,7/, o taip pat bendrose maldose. Pirmųjų krikščionių gyvenimas taigi pasižymējo: ištikimumu apaštalų mokymui, tarpsave meile socialiniame gyvenime; uoliu dalyvavimu Eucharistijoje, giliu pamaldumu.

[43]Pirmieji krikščionys, be to, gyveno didžiame dievobaimingume bei giliame religiniame išgyvenime, nes nuolat matē per apaštalus besireiškiančią antgamtinę galią. Mat, šieji darē stebuklus ir rodē nuostabius ženklus.

[44-45]Socialiniame gyvenime pirmieji krikščionys išsiskyrē iš kitų. Jie sudarē tartum vieną šeimą. Visa, ką turējo, dējo į bendrą lobyną, iš kurio kiekvienas gaudavo, kiek kam ko reikējo. Tai buvo tikras kirkščioniškas komunizmas. Bet jis kilo iš meilēs ir vyko laisvai. Todēl jis yra priešingybē bolševikiniam komunizmui, kuris vyksta iš prievartos ir reiškiasi savimeile, o ne atsižadējimu.

[46]Maldai krikščionys rinkdavosi, kaip ir kiti žydai, šventykloje. Jie dalyvaudavo taigi žydų pamaldose, bet meldēsi jau ne Mozēs, o Kristaus vardu. Be to, jie rinkdavosi eucharistiniam Duonos laužymui privačiuose namuose. Pirmieji krikščionys Eucharistiją celebruodavo prie vaišių stalo, kai vienur-kitur susirinkdavo vaišintis. Pirmųjų krikščionių vaišēs, ypač Eucharistijos, buvo tikro džiaugsmo ir tikro nuoširdumo puota.

[47]Lukas pastebi, jog pirmieji krikščionys savo pamaldumu ir savo broliška meile rado daug prielankumo pas žmones, ir todēl jų skaičius kasdien augo. Jis tačiau priduria, jog krikščionių augimas tikrumoje priklausē ne nuo tikinčiųjų dorybingumo, o verčiau nuo Dievo teikiamos malonēs.

3. [1-2]Pirminēje Bažnyčioje tuojau pradējo vadovauti Petras. Bet šalia jo dažnai minimas ir apaštalas Jonas, mylimasis Kristaus mokinys /Jon 20, 3-10/. Petras, žinodamas Kristaus ypatingą artimumą Jonui, palaikē su juo itin artimą ryšį. Iš kitos pusēs Lukas pabrēžia Jono artimą bendradarbiavimą su Petru gal ir dēl to, kad bus kaip tik iš jo gavęs žinių

mo: jį kasdien pasodindavo prie šventyklos durų, kurios buvo vadinamos
«Gražiosios», kad prašytų išmaldos iš įeinančių šventyklon. [3]Jisai, maty-
damas įeinančius į šventyklą Petrą ir Joną, prašė gauti išmaldos. [4]O
Petras, su Jonu, atidžiai į jį pasižiūrėjęs, tarė.: «Pažvelk į mus! [5]Jis
gi žvelgė į juos, tikėdamasis ką nors iš jų gauti. [6]O Petras tarė: «Sida-
bro ir aukso aš neturiu, bet, ką turiu, tai tau duodu: Jėzaus Kristaus
Nazaretiečio vardu /kelkis/ ir vaikščiok.» [7]Ir, paėmęs už įdešinės rankos,
pakėlė jį. O jo pėdos ir kulnys tučtuojau sustiprėjo, [8]ir jis, pašokęs,
atsistojo ir ėmė vaikščioti; ir su jais įėjo šventyklon, vaikštinėdamas, ir
šokinėdamas, ir garbindamas Dievą. [9]Visi žmonės matė jį vaikščiojantį
ir garbinantį Dievą. [10]Jie gi atpažino, kad tai buvo jis, kuris būdavo
besėdįs, elgetaudamas, prie Gražiųjų šventyklos durų, ir buvo kupini
apstulbimo bei sumišimo dėl to, kas jam buvo atsitikę.

4. Petras kalba ir liudija apie Kristų

[11]Kadangi jis laikėsi prie Petro ir Jono, tai visi žmonės, išgąsties
pagauti, susibėgo pas juos vadinamoje Saliamono kolonados stoginėje.

---

apie visa tai, ką aprašo pirmuose Apaštalų Darbų knygos skyriuose. Lukas tikriausiai Joną buvo sutikęs bei jį pažinęs Efeze, kai lydėjo Paulių jo apaštališkų kelionių eigoje.

Petras ir Jonas eidavo drauge į šventyklą pamaldoms. Vadinasi, tuo metu krikščionys dar nebuvo nutraukę ryšių su sinagoga. Priešingai, pradžioje jie uoliai atlikinėjo žydų pamaldumo praktikas; dalyvaudavo liturginėse apeigose šventykloje. Pamaldos šventykloje vykdavo rytais ir vakarais: būdavo aukojamas avinėlis /Iš 12,6; Sk 9,3/. Įvykis, apie kurį kalba Lukas, greičiausiai bus atsitikęs prieš vakarines pamaldas. Jos prasidėdavo trečią valandą po pietų /žydų skaičiavimu devintą/ ir tęsdavosi iki pat vakaro /J. Flavijus, Ant. 14,4.3; Iš 29,39; Sk 28,4/. Kai Petras ir Jonas kartą ėjo į šventyklą, prie šventyklos sėdėjęs luošas elgeta kreipėsi į juos, prašydamas išmaldos. Lukas pažymi, kad tai įvyko prie vadinamų Gražiųjų šventyklos durų. Šventykla turėjo devynias duris, pro kurias iš vadinamo pagonių kiemo būdavo įeinama į moterų kiemą. Greičiausiai tai buvo tos durys, apie kurias kalba J. Flavijus, vadindamas korintinėmis ar bronzinėmis durimis. Mat, jos buvusios apkaltos bronziniais pagražinimais, todėl ir turėjo Gražiųjų vardą /Bell Iud. 5,5.3/.

[3-5]Kai elgeta, ištiesęs ranką, prašė išmaldos, Petras ir Jonas atidžiai pasižiūrėjo į jį. Jiems jo pagailo. Tada Petras liepė jam žvelgti į juos. Jis žvelgė į juos, tikėdamasis ką nors iš jų gauti.

[6]Bet Petras pareiškė, jog pinigų jie neturį, kad jį sušelptų, galį tačiau jam duoti daug daugiau, negu jis tikisi ir laukia, būtent, galį jį pagydyti. Ir jis įsakė jam Jėzaus Kristaus vardu bei galia keltis ir vaikščioti. K e l- k i s... Kai kuriuose kodeksuose šio žodžio nėra. Ne savo vardu ir autoritetu Petras daro stebuklą. Jis tai daro Jėzaus vardu ir galia. Jėzus, nors ir nematomas, veikia savo Bažnyčioje. Apaštalai veikia, atstovaudami Kristaus asmenį.

[7-8]Petras paėmė elgetą už dešinės rankos, kaip Kristus Jairo dukrą /Lk 8,54/, ir jį pakėlė. Jis atsistojo ir pasijuto esąs sveikas. Ėmė vaikščioti tartum niekad nebūtų buvęs invalidas. Pasijutęs esąs sveikas, jis ėmė šokinėti iš džiaugsmo ir reiškė garbę Dievui.

[9-10]Šventykloje buvusieji neišvengiamai atkreipė dėmesį į tai. Daugelis atpažino jį: žinojo, kad tai elgeta, kuris sėdėdavęs prie Gražiųjų, šventyklos durų; o dabar, matydami jį vaikščiojantį ir šokinėjantį bei garbinantį Dievą, suprato, jog yra įvykęs stebuklas. Šitai visus ne tik nustebino, bet ir išgąsdino tiek, kad atrodė lyg būtų žadą praradę.

[11]Pagydytasis sekė Petrą ir Joną. Taigi prie jų netrukus susirinko visas būrys žmonių. Jie radosi pagonių kieme, kur rytiniu pakraščiu tiesėsi

[12]O Petras, tai matydamas, kreipėsi į minią: « Izraelio vyrai, ko stebitės
šiuo, arba ko žiūrite į mus, tartum mes būtume savo galia ar savo mal-
dingumu padarę, kad jis vaikščiotų? [13]Abraomo, Izaoko ir Jokūbo Die-
vas, mūsų tėvų Dievas, pašlovino savo Vaiką Jėzų, kurį, būtent, jūs išda-
vėte ir išsigynėte Piloto akivaizdoje, kai anas buvo benusprendžiąs jį
paleisti. [14]Jūs tačiau išsigynėte Šventojo ir Teisiojo ir išsiprašėte, kad
jums paleistų žmogžudį, [15]o gyvybės Viešpatį nužudėte, bet kurį Dievas
prikėlė iš numirusiųjų, ko mes esame liudytojai. [16]Ir per tikėjimą į jo
vardą, nes jo vardas padarė tvirtą šįjį, kurį jūs matote ir pažįstate; juk
tikėjimas, kuris yra iš jo, suteikė šiajam pilną sveikatą jūsų akivaizdoje.»
[17]« Ir dabar, broliai, žinau, jog pasielgėte iš nežinojimo, kaip ir jūsų
vadai. [18]O Dievas šitaip įvykdė, ką jis visų pranašų lūpomis iš anksto

---

Saliamono kolonada. Kolonos buvo išrikiuotos dviem eilėmis, kurias jungė viršuje stogas. Buvo patogu tenai sėdėti ar stovėti pastogėje, ypač vasarą, kai smarkiai kaitindavo. Jėzus mėgdavo tenai sėdėti ir mokyti /Jon 10,23/. Vėliau ir krikščionys noriai rinkdavosi toje vietoje, kad pasimelstų ir pasiklausytų pamokymų /ApD 5,12/.

[12]Petras, matydamas, kad susijaudinusi minia rinkosi prie jų, prabilo ir paaiškino, jog nė vienas neturi galvoti, lyg tai jie savo galia yra padarę stebuklą. Jis pabrėžia, jog visa įvyko dėka Kristaus. Todėl naudojasi proga, kad liudytų apie Nazareto Mokytoją, kaip tai buvo daręs jau pirmoje savo kalboje /.ApD 2,14-41/.

[13]Petras primena žydams, kad Jėzus yra tikrojo Dievo, kuris Izraeliui apsireiškė ir į kurį jie visi tiki, Sūnus /Iš 3,6.15/; ir šis tikrasis Dievas jį išaukštino, prikeldamas iš numirusių. O tai rodo, kad Jėzus tikrai yra anas Jahvės Tarnas, kenčiąs ir savo kančia bei mirtimi atperkąs Izraelį ir žmoniją /Iz 42-53/. Dangiškasis Tėvas ir šia proga, šiuo įvykdytu stebuklu, pašlovino savo Sūnų, parodydamas jo dievišką galią. Ir va šį dangiškojo Tėvo pašlovintą Sūnų žydai atmetė, apkaltino, išdavė Pilotui, reikalaudami jam mirties bausmės; kai tuo tarpu pagonis Pilotas, žinodamas jį esant nekaltą, atsisakinėjo jį pasmerkti ir norėjo paleisti /.Jon 19,2-12/.

[14]Petras toliau primena, jog įvyko tikra tragedija: tautos vyresnieji pasmerkė Jėzų, kuris buvo teisus ir šventas, o bevelijo paprašyti Pilotą, kad verčiau jiems paleistų Velykų proga žmogžudį Barabą /Lk 23,16-22/.

[15]Žydai nužudė Kristų, bet jo mirtis ant kryžiaus nebuvo jo sunaikinimas, nes, jis, būdamas Dievas, o tuo pačiu gyvybės šaltinis, nėra sunaikinamas. Taigi Tėvas jį prikėlė iš numirusiųjų. O, kad jis tikrai prisikėlė, tai liudija apaštalai, nes jie jį prisikėlusį matė ir su juo bendravo per 40 dienų /ApD 1,3/.

[16]Petras pakartotinai pabrėžia, jog šį luošąjį jie stebuklingai pagydė Jėzaus galia, kurią jiems užtikrina jų tikėjimas į Jėzų: į jo vardą, į jo asmenį, į jį — Dievą. Vyksta taigi tai ir taip, ką ir kaip Kristus apaštalams buvo žadėjęs, sakydamas: « O įtikėjusius lydės šie ženklai: Mano vardu jie išvarys velnius, kalbės naujomis kalbomis, pakels gyvates ir, jei ką mirtingą gertų, jiems nieko nepakenks; ant ligonių uždės rankas, ir tie pasveiks » /Mk 16,17/. Be to, Petras, nurodo, jog ir pats tikėjimas yra taip pat Kristaus dovana, kurios reikia prašyti, kaip jos meldė anas nelaimingasis tėvas, prašydamas pagydyti jo sergantį sūnų, tardamas: «Tikiu, Viešpatie, padėk man mano tikėjimo menkume » /Mk 9,23/.

[17]Petras kiek švelnina žydų atsakomybę dėl Kristaus išdavimo ir jo nužudymo. Jis pastebi, jog jie visa tai įvykdė, neišmanydami, ką darą. Juk ir pats Kristus, kybodamas ant kryžiaus, prašė atleisti žudikams, nes jie nežiną, ką daro /.Lk 23,34/.

[18]Dievas leido, kad visa tai įvyktų, nes tai priklauso prie išganymo plano, kurį Tėvas nuo amžių buvo nusprendęs; ir tai buvo pranašų iš

buvo paskelbęs, jog Pateptasis turėsiąs kentėti.
19Darykite tad atgailą
ir atsiverskite, kad jūsų nuodėmės būtų išdildytos,
20kad taip ateitų nuo
Viešpaties atsigavimo metas, ir jis atsiųstų jums iš anksto skirtąjį Mesiją, Jėzų;
21kurį, tiesa, dangus turi priimti, kol ateis visų dalykų atnaujinimo metas, apie ką Dievas nuo amžių kalbėjo visų pranašų lūpomis.
22Juk Mozė sakė: — Viešpats Dievas pažadins iš jūsų brolių tarpo jums
Pranašą, kaip mane. Jo jūs klausysite visame, ką tik jis sakytų.
23O atsitiks, kad kiekviena siela, kuri neklausytų ano Pranašo, bus išnaikinta
iš tautos tarpo. —
24Taipgi ir visi pranašai, nuo Samuelio ir toliau,
kurie tik kalbėjo, ir jie nusakė šias dienas.
25Esate sūnūs pranašų ir
sandoros, kurią Dievas padarė su jūsų tėvais, tardamas Abraomui: —
Tavo palikuonyse bus palaimintos visos žemės giminės. —
26Dievas,
pažadindamas savo Sūnų, visų pirma jį siuntė jums, kad jus palaimintų,
atversdamas kiekvieną iš jo piktybių.»

---

anksto paskelbta. Per pranašą, Izaiją Viešpats buvo nurodęs, jog jo Pateptasis Kristus turēsiąs kentēti ir kančia atpirkti žmonių nuodēmes /Iz 53,12/.

19Dalinai pateisinęs bei sušvelninęs žydų atsakomybę dēl Kristaus išdavimo, Petras tačiau pilnai jų nepateisina: priešingai, pabrēžia, jog jie vis dēlto yra kalti, kad išdavē ir pasmerkē šventąjį ir Teisųjį. Todēl kviečia daryti atgailą, taisytis, priimti Jēzų bei įtikēti į jį, kad taip jų kaltēs būtų išdildytos.

20Kalčių išdildymas ir atsivertimas į Kristų yra būtina sąlyga, kad Dievas atkreiptų į Izraelį savo maloningą, veidą ir atgaivintų juos dvasiniai, kaip tai nuo amžių buvo žadējęs įvykdyti per atsiusimąjį Mesiją. Šis dvasinis atsigaivinimas visoje savo pilnybēje įvyks amžių pabaigoje, kai Išganytojas ateis antrą kartą: jau ne kaip Gelbētojas, bet kaip Teisējas /ApD 1,11/. Bet dalinį dvasinį atsigaivinimą /atgimimą/ Dievas teikia asmeniškai kiekvienam jau dabar per savo Sūnų, prisikēlusį iš numirusiųjų su sąlyga tačiau, kad kiekvienas į jį tikētų ir darytų atgailą /Mt 24,50; 25,13; Jon 14,3; Ap 3,3.5/. Deja, viso Izraelio atsivertimas įvyks tik prieš pasaulio pabaigą /Mt 24,14; Rom 11,25-32/. Tragiška! Dievas visų pirma žydamas atsiuntē Išgelbētoją — Mesiją, bet jie dēl savo aklumo mesijaninēje karalystēje atsiras patys paskutinieji.

21Petras primena, jog šiuo metu Jēzus, palikęs pasaulį, kad vēl grįžtų pas Tēvą, randasi danguje ir ten pasiliks, kol ateis metas, kad visa visata bus palenkta Kristui ir atsinaujins jame, kaip tai yra išpranašavęs Izaijas /Iz 45,8/. Plg Ef 1,10; Rom 8,18-23; 2Petr 3,13/.

22Petras dar nurodo, kad Mozēs žodžiai apie atsiųsimą pranašą tikrumoje lietē ne Jozuę, Mozēs įpēdinį, bet Jēzų /AtĮ 18,15-18; Kun 23,29/. Štai kodēl reikia į Jēzų Kristų tikēti ir jo visame klausyti.

23Kaip žydai, vykdydami Mozēs įsakymą, išmesdavo iš tautos tarpo kiekvieną, kuris atsisakydavo klausyti Įstatymo bei tautos vyresniųjų, taip ir dabar visi tie, kurie atsisako tikēti į Kristų ir jo klausyti, lieka išskirti iš mesijaninēs karalystēs, atsiranda šalia jos. — Kiekviena siela — ebraizmas: kiekviena siela — kiekvienas asmuo.

24Ne vien Mozē, bet ir kiti pranašai kalbējo apie ateisimą Mesiją ir nusakē, kas dabar vyksta /Žyd 11,32/.

25Baigdamas, Petras, primena, jog Mesijas, pagal Dievo duotą pažadą Abraomui /Prad 12,3; 18,18; 22,18; 26,4/, tiesa, pirmoje eilēje turi atnešti ir neša išganymą žydams, nes ir jis pats yra Abraomo ainis, bet jo nešamas išganymas yra skirtas visai žmonių giminei.

26Neaišku, ar žodžiu — pažadindamas — nurodoma kilimas, gimimas, ar gal prikēlimas iš numirusiųjų.

3. *PERSEKIOJIMŲ PRADŽIA*

1. Pirmieji areštai

4. [1]O jiems bekalbant į žmones, prisistatė prie jų kunigai, šventyklos viršininkas ir sadukiejai, [2]įtūžę, kam jie mokė žmones ir skelbė Jėzuje mirusiųjų prisikėlimą. [3]Jie pačiupo juos ir padėjo į kalėjimą iki rytojuj, nes jau buvo vakaras. [4]Daugelis tačiau, kurie klausėsi kalbos, įtikėjo, ir jų skaičius pakilo iki maždaug penkių tūkstančių vyrų.

2. Petras ir Jonas prieš sinedriumą

[5]O atsitiko, kad sekančią dieną jų vadai ir seniūnai ir Rašto žinovai susirinko Jeruzalėje, [6]taipogi vyriausias kunigas Anas, Kaifas, Jonas, Aleksandras ir kiti, kurie buvo iš vyriausių kunigų šeimos; [7]ir, pastatę

---

4. [1]Petro ir kitų apaštalų viešos kalbos, liudijant apie Kristų, neliko nepastebētos žydų vyresniųjų. Ilgai nereikējo laukti, kol sinedristai pradēs reaguoti. Reakcija buvo neigiama, kuri ilgainiui perējo į persekiojimą, o tuo pačiu davē pradžią krikščionių galutinam atsiskyrimui nuo Sinagogos. Petras kalbējo šventykloje. Prie jo taigi prisiartina kunigai. Mat, jie buvo atsakingi už visa tai, kas dējosi šventykloje, Kunigai atsiveda su savim šventyklos sargybos viršininką. Šventykla turējo savo sargybą, kurios viršininkas buvo vienas iš kunigų. Sargybos uždavinys buvo palaikyti bei užtikrinti tvarką šventyklos ribose. Plg J. Flav., Ant. XX, 6.2; Bell. VI, 5.3. Prisistatē taip pat ir sadukiejai. Tai buvo tautos elito klasē. Jiems daugiausiai priklausē aukštieji kunigai, bet buvo savos rūšies liberalai, ir radosi opozicijoje fariziejams. Sadukiejai netikējo į kūnų prisikēlimą /ApD 23,8/. Greičiausiai kaip tik sadukiejai, girdēdami, kad Petras skelbia Kristaus prisikēlimą, kuris yra laidas visų prisikēlimui /1Kor 15,20/, paskatino kunigus bei šventyklos sargybą suimti Petrą ir Joną.

[2]Kunigai niršo prieš apaštalus, kam jie mokē žmones. Šią teisę jie savinosi tik sau. O sadukiejai ypač tūžo, kam Petras ir Jonas skelbē Jēzaus ir mirusiųjų prisikēlimą.

[3]Atēję, kunigai ir sadukiejai įsakē sargybiniams suimti Petrą ir Joną. Atrodo, kad su apaštalais buvo suimtas ir pagydytasis /ž 14e/. Kadangi jau buvo vakaras, o sinedriumui nebuvo leista posēdžiauti bei oficialiai teisti naktį /Mt 27,1/, tai juos, suēmę, nakčiai uždarē kalējime.

[4]Lukas pažymi ir pabrēžia, kad, nors prasidējo persekiojimai, krikščionių skaičius nuostabiai greitai augo ir jau siekē penkių tūkstančių apytikriai vien vyrų, neskaitant moterų ir vaikų.

[5-6]Sekančią dieną susirinko sinedriumas, kurį sudarē žymiausieji tautos vadai atstovaują politinį, religinį ir kultūrinį gyvenimą, vadovaujant vyriausiems kunigams. Be vyriausių kunigų taigi Petrą ir Joną teisti į sinedriumą susirinko tautos vadovai, seniūnai ir Rašto aiškintojai. Pirmininkavo tikriausiai vyriausias kunigas Kaifas, bet dalyvavo ir buvęs vyriausias kunigas Anas. Šie abu dalyvavo ir Kristaus pasmerkime /Jon 18,13-24; Mt 26,3.57/. Be to, Lukas mini, jog iš vyriausių kunigų klasēs dalyvavo dar Jonas, Aleksandras, o taip pat ir kiti. Kas buvo šieji Jonas ir Aleksandras, nežinome. Žodžiu, susidomējimas apaštalų veikla buvo didelis sinedristų tarpe.

[7]Kur susirinko sinedriumas: Kaifo rūmuose ar oficialioje būstinēje prie šventyklos? Nēra aišku. Sinedriumo nariai paprastai susēsdavo pusračiu. Apaštalai buvo pastatyti viduryje. Apklausinējimo eigoje apaštalams buvo pastatytas klausimas: kieno vardu jie moko ir kokia galia pagydē luo-

juos viduryje, ėmė klausti: « Kokia galia arba kieno vardu jūs tai padarėte? » [8]Tuomet Petras, pilnas šv. Dvasios, jiems sakė: « Tautos vadai ir seniūnai! [9]Jei mes šiandien esame kvočiami dėl geradarystės nesveikajam, kaip jis tapo pagydytas, [10]tai tebūnie žinoma jums visiems ir visai Izraelio tautai, kad Jėzaus Kristaus Nazaretiečio, kurį jūs nukryžiavote, kurį Dievas prikėlė iš numirusiųjų, vardu: taip, šiuo vardu šitas stovi jūsų akivaizdoje sveikas. [11] — Jis yra jūsų, statytojų, atmestasis akmuo kuris tapo kertiniu akmeniu. [12]Ir nė viename kitame nėra išgelbėjimo; nes nėra po dangumi kito žmonėms duoto vardo, per kurį mes turėtume būti išgelbėti.»

[13]O, matydami atkaklumą Petro ir Jono ir žinodami, kad jie yra beraščiai ir prasčiokai žmonės, labai stebėjosi. taip pat atpažino juos buvus su Jėzumi; [14]be to, matydami su juo stovintį pagydytąjį, jie neturėjo, kaip galėtų prieštarauti. [15]Įsakę tad jiems pasišalinti iš sinedriumo, tarėsi tarp savęs, [16]sakydami: « Ką darysime šiems žmonėms? Juk įstabus ženklas yra įvykęs per juos, visiems Jeruzalės gyventojams žinomas, ir mes negalime paneigti. [17]Bet, kad tai nepasklistų plačiau žmonėse, įgrąsinsime jiems, kad šiuo vardu nekalbėtų daugiau jokiam žmogui.»

šąjį. Šiuo klausimu sinedristai norējo išprovokuoti apaštalus, kad prisipažintų esą Jēzaus sekējai.

[8-10]Atsakē Petras. Lukas pabrēžia, jog jis kalbējo šv. Dvasios įkvēpimu. Taigi išsipildē, ką Kristus buvo kalbējęs ir užtikrinęs, jog teismuose šv. Dvasia įkvēps kiekvieną, ką ir kaip turēs sakyti /Mk 13,11/. Petras kalba drąsiai ir atsako tiesiai, jog jie tiki į Jēzų, nukryžiuotą, bet prisikēlusį, ir Jēzaus vardu bei jo jiems suteikta galia įvykdē stebuklą, pagydydami luošąjį.

[11]Be to, Petras nurodo, jog Jēzuje išsipildē Dovido pranašystē /Ps 117,22/: Jēzus yra anas akmuo, kurį sinedristai — statytojai — atmetē, bet kuris tikrumoje yra tapęs kertiniu akmeniu išganymo Bažnyčioje /Lk 20,17; Ef 2,4; 1Kor 3,11/.

[12]Žydai, remdamiesi Joelio pranašyste, tikējo, jog išganymą kiekvienas galįs pasiekti tik Jahvēs vardu /Joel 3,5/. Petras tačiau teigia, kad Jēzus visame ir pilnai yra atstovaująs Jahve-Tēvą, nes jo yra siųstas įvykdyti atpirkimą ir, kaip pats yra aiškiai pabrēžęs, yra viena su Tēvu /Jon 10,30/. Todēl dabar visi ir kiekvienas išganymą gali pasiekti tik jo, t.y. Kristaus vardu.

[13]Sinedristai, matydami, kaip Petras ir Jonas drąsiai ir atkakliai liudijo apie Kristų, išpažino savo tvirtą tikējimą į jį ir, žinodami, kad tai buvo paprasti žmonēs, kurie nebuvo mokęsi Rašto bei išēję rabinų mokyklą, stebējosi jų drąsa ir iškalbingumu. — A t k a k l u m ą — gr paresia — laisvas ir drąsus liudymas apie Kristų, nebojant grąsomų pavojų bei persekiojimų /ApD 4,29: 28,31/.

[14]Jei iš vienos pusēs sinedristai stebējosi apaštalų drąsa, tai iš kitos pusēs jie aiškiai žinojo, kad Petras ir Jonas buvo Kristaus mokiniai ir pavojingi apie Nazaretietį liudytojai. Reikējo kaip nors juos sudrausti, kad nekalbētų apie Jēzų. Bet čia pat stovējo tasai, kurį Petras buvo stebuklingai pagydęs. Įvykusio stebuklo jie negalējo paneigti. Ryžosi todēl, prieš darant sprendimą, tarp savęs pasitarti.

[15-17]Pašalinę iš sinedriumo salēs apaštalus ir pagydytąjį, jie tarēsi ir svarstē, kokį sprendimą galētų išnešti: kaip turētų pasielgti su apaštalais? Stebuklas yra įvykęs. Gandas apie jį jau spējo nuaidēti per miestą. Paneigti įvykusį faktą nebuvo galima. Reikējo pasirūpinti, kad žinia apie stebuklą nebūtų paskleista toliau. Nutarē tad prigrąsinti apaštalus, kad nei apie stebuklą, nei apie Jēzų niekam daugiau nekalbētų.

[18]Ir, pasišaukę juos, įsakė, kad jokiu būdu nekalbėtų ir nemokytų
Jėzaus vardu. [19]O Petras ir Jonas, atsakydami, jiems kalbėjo: « Spręskite
patys, ar yra teisu Dievo akivaizdoje labiau jūsų klausyti, negu Dievo!
[20]Mes juk negalime nekalbėti apie tai, ką matėme ir girdėjome! » [21]O jie,
prigrąsinę paleido juos, nerasdami nieko, kaip juos nubaustų, dėl žmo-
nių, nes visi garbino Dievą dėl to, kas buvo įvykę. [22]Mat, žmogus, kuria-
me įvyko pagijimo stebuklas, buvo virš keturiasdešimt metų.

3. Malda, gręsiant persekiojimams

[23]Paleisti gi nuėjo pas savuosius ir išpasakojo visa, ką jiems vyriau-
sieji kunigai ir seniūnai buvo pasakę. [24]O jie, išgirdę, vieningai pakėlė
balsą į Dievą ir sakė: « Viešpatie, tu, kuris sutvėrei dangų ir žemę, jūrą
ir visa, kas juose; [25]tu, kuris per šv. Dvasią savo tarno Dovido lūpomis
esi pasakęs:

— Kodėl nerimavo gentys
ir niekus mintijo tautos?
[26]Žemės karaliai susirikiavo
ir valdovai susibūrė
prieš Viešpatį bei prieš jo Pateptąjį! —

[18-20]Kai sinedristai, gražinę atgal į teismo salę apaštalus, jiems įsakē nekalbēti ir nemokyti Jēzaus vardu, šieji pastatē jiems klausimą: Ko reikia daugiau klausyti-Dievo ar sinedriumo? Visa žydų tradicija pasisakē už tai, kad visų pirma ir virš visko reikia klausyti Dievo. Juozapo Fl. liudijimu, kai karalius Saulius įsakē nužudyti vyriausią kunigą Abimelechą, jo kariai labiau bijojo įžeisti Dievą, negu nepaklusti karaliui. Todēl Saulius buvo privertas pasinaudoti svetimšaliu, kad nužudytų Abimeleką /Ant. 1.6,12.6/. Sinedristai neatsakē į apaštalų klausimą. Jie nežinojo, ką atsakyti. Todēl apaštalai atsisakē paklusti sinedriumo reikalavimui. Jie pabrēžē, jog negalį nekalbēti apie tai, ką savo akimis buvo matę ir ausimis girdēję.

[21-22]Sinedriumas kartoja draudimą ir oficialiai įsako, kad apaštalai nedrįstų mokyti Jēzaus vardu. Įspējęs, pagaliau juos paleidžia. Sinedristai šį kartą pasitenkino vien įspēti. Baųsti nedrįso, nes žinojo, kad luošojo stebuklingas pagydymas sukēlē žmonēse susijaudinimą ir laimējo Petrui ir Jonui minios palankumą. Jų tad nubaudimas galējo iššaukti žmonēse nepasitenkinimą ir sukelti neramumų. Luošojo stebuklingas pagijimas tuo didesnį įspūdį padarē žmonēms, kadangi visi jį nuo seno pažinojo. Mat, jis buvo jau virš keturiasdešimt metų, ir visą laiką, nuo pat gimimo, buvo luošas.

[23]Kartą paleisti, Petras, ir Jonas tuojau grįžo pas savuosius, t.y. apaštalus bei kitus su jais buvusius mokinius ir jiems papasakojo, kas buvo atsitikę: ką vyriausieji kunigai jiems buvo sakę ir įsakę.

[24-25]Išgirdę Petro ir Jono pasakojimą, visi suprato, kad jų laukia sunkūs bandymai, kaip tai ir pats Jēzus buvo pramatęs ir juos įspējęs /Jon 15,20; Lk 21,12/. Pradeda tad melstis, skųsdamiesi Psalmisto — Dovido žodžiais, kodēl Viešpats, visatos Kūrējas ir Valdovas leidžia savo priešams siausti prieš jo išrinktuosius, prieš jo Bažnyčią.

[25-26]Cituojama Ps 2,1-2 žodžiai. Tiesioginiai Dovidas aną skundą išreiškē Viešpačiui, turēdamas mintyje Izraelio priešus, kurie susitarē, kad kovotų prieš jį: Dievo paskirtąjį bei pateptąjį karalių. Netiesioginiai tačiau Dovidas pranašavo ir nusakē, kas turējo įvykti, ir kas išsipildē Kristuje.

[27]Juk iš tiesų šiame mieste susibūrė prieš tavo šventą tarną Jėzų,
kurį tu patepei, Erodas taip pat ir Poncijus Pilotas su pagonimis ir
Izraelio visuomene, [28]įvykdyti, ką tavo ranka ir valia buvo iš anksto
nulėmusi. [29]Ir dabar, Viešpatie, žvelk į jų grasinimus ir suteik savo tar-
nams skelbti tavo žodį nieko nepaisant, [30]ištiesdamas savo ranką pagy-
dymui ir, kad įvyktų ženklai ir nuostabumai tavo šventojo tarno Jėzaus
vardu.»
[31]Ir jiems besimeldžiant, sudrebėjo vieta, kur jie buvo susirinkę, ir
visi prisipildė šv. Dvasios ir su pasitikėjimu skelbė Dievo žodį.

4. Pilnutinė vienybė

[32]O tikinčiųjų gausybė buvo viena širdis ir viena siela, ir nė vienas
nesakė, kad tai jo nuosavybė, iš to, ką jis turėjo, bet jiems visa buvo
bendra.
[33]Ir su didele galia apaštalai liudijo Viešpaties Jėzus prisikėlimą;
be to, didis maloningumas buvo juose visuose. [34]Taipgi nebuvo jokio
vargšo pas juos, nes turintieji ūkius ar namus, pardavę, atnešdavo paja-
mas už parduotą turtą [35]ir padėdavo prie apaštalų kojų. O kiekvienam
būdavo paskiriama, kiek kam reikėdavo.
[36]O Juozapas, apaštalų pramintas Barnabu, kas, išverčiant, reiškia
« paguodos sūnus », levitas, kilęs iš Kipro, [37]būdamas dirvos savininkas,
ją pardavęs, atnešė pajamas ir padėjo prie apaštalų kojų.

---

[27]Prieš Kristų stojo pagonys-romēnai ir žydų visuomenē; karalius Erodas ir valdytojas Pilotas. Jie susitarē ir nusprendē nužudytį Kristų, kuris buvo Dievo atsiųstas, kad neštų išganymą Izraeliui ir visoms žemēs giminēms.

[28]Pranašystē išsipildē: žydai, susitarę su pagonimis, nužudē Kristų. Tai įvyko ne todēl, kad nebūtų buvę kitos išeities, bet kad toks buvo paties Dievo sprendimas. Kristus mirtį prisiēmē savo laisva valia /Jon 18,11/.

[29]Apaštalai meldžia Viešpatį, kad jiems suteiktų antgamtinę pagalbą, taip kad jie, nebodami persekiojimų, drąsiai skelbtų Evangelijos žodį.

[30]Kas stiprina apaštalus nepabūgti persekiojimų? — Dievo jiems teikiamos antgamtinēs galios daryti stebuklus. Šių tad galių jie ir prašo.

[31]Viešpats išklausē apaštalų maldos ir jiems tai davē pajusti išoriniu ženklu, kaip Sekminių dieną /ApD 2,2/, būtent, sudrebējo žēmē bei vietą, kur jie radosi. Išorinį ženklą lydējo vidinis: apaštalai pasijuto esą pilni šv. Dvasios, taip kad drąsiai ir be baimēs skelbē Dievo žodį.

[32]Lukas nurodo, jog pirmieji krikščionys gyveno pilnutinēje vienybēje. Jie buvo viena širdis ir viena siela, t.y. jų tarpe vyravo meilē ir sutarimas; o ir socialinēje srityje gyveno tartum būtų viena šeima: visa buvo bendra; tarp savęs dalinosi tuo, ką kiekvienas turējo. Plg Ef 4,2-4; Kor 12,38.

[33]Apaštalai savo pamokymus bei savo liudijimą apie Kristų rēmē gausiais stebuklais O tikintieji drauge su apaštalais spindējo gerumu ir didis tarpsavis maloningumas reiškēsi juose visuose.

[34-35]Tarpsavis krikščionių gerumas buvo toks, kad jų tarpe nebuvo nē vieno vargstančio. Mat, jie turimą turtą dējo į krūvą. Pardavę ūkius ar namus, pinigus atnešdavo pas apaštalus, o šie duodavo kiekvienam, kiek kas buvo reikalingas.

[36-37]Lukas mini vieną iš pavyzdžių krikščioniško geraširdiškumo ir broliškos vienybēs. Jis kalba apie Barnabą, plačiai žinomą visoje Bažnyčioje. Jis buvo Pauliaus bendrakeleivis bei bendradarbis /ApD 9,27; 11,24-24/. Jo tikrasis vardas buvo Juozapas, bet dēl jo didelio gerumo apaštalai jį ēmē vadinti Barnabu, t.y. « paguodos sūnus » — guodējas. Jis buvo

5. Ananijo ir Safyros apgaulė

5. [1]Vienas tačiau vyras, vardu Ananijas, su savo žmona Safyra par-
davė ūkį [2]ir pasilaikė, žinant taip pat ir žmonai, dalį iš gautų pinigų,
o kitą dalį, atnešęs, padėjo prie apaštalų kojų. [3]Bet Petras tarė: « Ana-
nijau, kodėl šėtonas pripildė tavo širdį, taip kad tu meluotum šv. Dva-
siai ir pasilaikytum dalį užmokesčio už ūkį? [4]Argi, pasilaikant, nebūtų
tau likęs? Ir, parduotas, argi nebuvo tavo bei neliko ir toliau tavo ži-
nioje? Kodėl tad įsidėjai į savo širdį tokį dalyką? Juk ne žmonėms, bet
Dievui pamelavai.» [5]O, girdėdamas anuos žodžius, Ananijas, pargriuvęs,
mirė. Ir didelė baimė apėmė visus, kurie tai girdėjo. [6]O jaunuoliai, pa-
kilę, įvyniojo ir, išnešę, jį palaidojo. [7]Praslinkus gi maždaug trims valan-
doms, atėjo ir jo žmona, nežinodama, kas buvo atsitikę. [8]O Petras, atsi-
liepdamas, jai tarė: « Sakyk man, ar už tiek pardavėte ūkį?.» Ji gi sakė:
« Taip, už tiek.» [9]O Petras-jai: « Kas yra jums, kad susimokėte gundyti
Viešpaties Dvasią? Štai pėdos tų, kurie palaidojo tavo vyrą, yra prie
durų. Jie ir tave išneš.» [10]Ji gi čia pat krito prie jo kojų ir mirė. O jau-

---

kilęs iš Kipro salos. Tenai vėliau apaštalavo, skelbdamas Evangeliją /ApD 13,5-12; 15,39/. Barnabas buvo vienas iš pirmųjų, kuris pardavė savo turimą nuosavybę, ūkį ir pinigus atidavė apaštalams į bendrą kasą. Kur radosi Barnabo turėtoji nuosavybė: Palestinoje ar Kipro saloje? — Nežinome.

5. [1-2]Be pasigėrėtinų pavyzdžių, kaip Barnabas, Lukas, mylįs tiesą istorikas, sumini, jog pirmųjų krikščionių tarpe buvo ir neigiamų reiškinių. Jis pasakoja, kaip viena šeima — Ananijas ir jo žmona Safyra —, norėjo pasirodyti esą nuoširdūs tikintieji, o tokie nebuvo. Mat, pardavę ūkį, dalį pinigų atidavė apaštalams, kad dėtų į bendrą kasą, o kitą pasilaikė slaptai sau.

[3-4]Petras, Dievo apreiškimu, žinojo, kad Ananijas siekė apgauti jį ir Bažnyčią. Bet tai buvo nusikaltimas prieš šv. Dvasią, kuri per apaštalus valdė Bažnyčią. Taigi, jis melavo bei siekė apgauti ne apaštalus — žmones, bet apaštalus — Dievo atstovus, o tuo pačiu patį Dievą. Jo kaltė buvo tikrai didelė, nes niekas jo nevertė atiduoti visa ar dalį Bažnyčiai. Galėjo pilnai ir laisvai pasilaikyti sau visa ar dalį turimo turto: galėjo ūkio visai neparduoti, o, ir pardavus, gautus pinigus galėjo pasilaikyti savo nuosavybėje.

[5]Kad įspėtų tikinčiuosius būti tikrais krikščionimis ne tik išorėje, bet visa asmenybe, iki sielos gelmių, siekiant rodytis tokiais ne žmonių, bet Dievo akyse, Viešpats nubaudžia Ananiją aukščiausia žmogiška bausme, būtent, mirtimi. Vos tik išgirdęs Petro papeikimą, jis krito negyvas. Šis faktas iššaukė tikinčiuose nustebimą ir baimę.

[6]Ananijo lavoną, atėję jaunuoliai, kurie atlikdavo įvairius apaštalams patarnavimus, įvyniojo žydams įprastu būdu į drobules ir, išnešę, palaidojo.

[7]Safyra, matyt, nesulaukdama vyro grįžtant, atėjo pas apaštalus jo ieškoti.

[8]Petras naudojasi proga, kad patirtų ar ir Safyra buvo pritarusi vyrui apgauti apaštalus. Pasirodė, jog tikrai abu buvo susitarę įvykdyti apgaulę.

[9-10]Petras ir Safyrai prikiša jų didelę kaltę meluojant tame, kas lietė Bažnyčią bei jos atstovus. Tai buvo tolygu Dievo gundymui, tartum jie būtų galėję ką nors nuslėpti nuo Dievo. Už šį nusikaltimą ir Safyrą ištiko ta pati bausmė kaip ir jos vyrą. Vos tik Petras jai pranešė, kad dar tik nesenai Ananijo lavoną išnešė pro šias duris ir palaidojo, ji krito negyva, ir buvo išnešta ir palaidota šalia jos vyro. — Štai pėdos tų... « Štai pėdų ženklai dar matyti ant žemės tų, kurie palaidojo tavo vyrą », tai reiškia, kad dar tik nesenai jos vyro lavonas buvo išneštas palaidoti.

nuoliai, įėję, rado ją negyvą, ir, išnešę, palaidojo šalia jos vyro. [11]Ir didelė išgąstis apėmė visą Bažnyčią bei visus tuos, kurie tai girdėjo.

6. Apaštalai daro stebūklus

[12]O apaštalų rankomis vyko daug ženklų ir stebuklų visuomenėje. Ir jie visi vieningai rinkdavosi Saliamono prieangyje. [13]Kiti gi nė vienas nedrįso dėtis prie jų, bet žmonės juos labai vertino. [14]O tikintieji į Viešpatį vis gausėjo: visa daugybė vyrų ir moterų. [15]Taip kad net į gatves išnešdavo ligonius ir juos guldydavo ant čiužinių bei neštuvų, kad, Petrui praeinant, bent jo šešėlis kurį nors jų pridengtų. [16]Taipogi iš aplinkinių miestelių ateidavo į Jeruzalę daugybė, gabendami sergančius bei netyrų dvasių kamuojamus, kurie būdavo pagydomi.

7. Persekiojimai didėja

[17]O, pakilęs, vyriausias kunigas ir jo šalininkai, būtent, sadukiejų atskala, būdami perpildyti įniršimu, [18]nutvėrė apaštalus ir juos įmetė į viešąjį kalėjimą. [19]Bet naktį Viešpaties angelas, atvėręs kalėjimo duris

---

[11]Žinia apie tai, kas atsitiko su Ananiju ir Safyra, sujaudino ir išgąsdino visus, kurie tai išgirdo, o taip pat visą Bažnyčią. Pirmą kartą čia krikščionių bendruomenė vadinama Bažnyčia. Įvykis su Ananiju ir Safyra sujaudino visus ir buvo įspėjimas kiekvienam, kad nevalia Dievo apgaudinėti, ir kad į Bažnyčią bei jos autoritetą reikia atsinešti su pilnu nuoširdumu, kaip į patį Viešpatį.

[12]Kaip pradžioje Petras, taip ilgainiui visi apaštalai darė antgamtinių ženklų ir stebuklų, gydydami ligonius, išvarinėdami velnius. Apaštalai ir tikintieji rinkdavosi visi vieningai šventykloje melstis. Jie rinkdavosi Saliamono prieangyje, t.y. pagonių kieme po Saliamono kolonada /ApD 4,11/.

[13]Krikščionys melsdavosi vieni. Kiti — žydai ar svetimšaliai — nedrįsdavo prie jų dėtis, nes bijojo sinedristų. Tačiau eiliniai žmonės krikščionis laikė didelėje pagarboje.

[14]Ir vis dėl to tikinčiųjų į Kristų skaičius nuolat gausėjo. Daugybė vyrų ir moterų dėjosi prie Kristaus sekėjų.

[15]Krikščionių gausėjimas daug priklausė nuo apaštalų daromų stebuklų. Žmonės gabendavo ligonius ir juos guldydavo prie kelio, kur praeidavo apaštalai, kad šieji — žodžiu, ar mostu, ar vien tik savo šešėliu palietę — juos pagydytų.

[16]Ligonius prie apaštalų gabendavo ne vien jeruzaliečiai, bet ir iš aplinkinių miestelių, ir jie būdavo pagydomi.

[17]Vyriausias kunigas ir dauguma aukštųjų kunigų priklausė sadukiejų kastai bei partijai. Tai buvo savos rūšies atskala, nes nesilaikė pilnai bei ištikimai Įstatymo. Jie nepripažino kūnų prisikėlimo ir neigė net amžinąjį gyvenimą /ApD 24,15/. Lukas šiuo pabrėžia, jog krikščionis pradėjo persekioti pirmoje eilėje sadukiejai. — Jo šalininkai — pažodžiui verčiant: «tie, kurie buvo su juo», t.y. kurie buvo to paties nusistatymo.

[18]Sadukiejai, vadovaujami vyriausio kunigo, griebėsi smurto prieš apaštalus. Jie pakėlė savo rankas prieš juos ir, nutvėrę, įmetė į viešąjį kalėjimą. Lukas čia pažymi, jog apaštalai nebuvo tik sulaikyti ir patalpinti kurioje nors būstinėje vyriausio kunigo rūmuose, laukiant viešo apklausinėjimo prieš sinedriumą; bet buvo įmesti į tikrą kalėjimą, tartum būtų vieši nusikaltėliai.

[19]Dievo ranka tačiau yra galingesnė už žmogaus valios ir muskulų jėgą. Nakties tamsumoje apaštalams kalėjime pasirodė angelas ir juos

ir juos išvedęs, tarė: [20]«Eikite ir, atsistoję kalbėkite šventykloje žmonėms visus šiuos gyvenimo žodžius.» [21]O, tai išgirdę, jie, rytui auštant, įėjo šventyklon ir mokė.

O vyriausias kunigas, ir jo šalininkai, atėjęs, sušaukė sinedriumą bei visą Izraelio vaikų seniūniją ir pasiuntė į kalėjimą, kad juos atvestų. [22]Tačiau tarnai, nuėję, kalėjime jų nerado. Taigi, sugrįžę, pranešė, [23]sakydami: «Kalėjimą radome saugiai uždarytą ir sargybinius stovinčius prie durų, bet, atvėrę, viduje nieko neradome.» [24]O kaip išgirdo šiuos žodžius, šventyklos viršininkas ir vyriausieji kunigai, nesusivokė, kas tai būtų. [25]Tačiau kažkas, atėjęs, pranešė jiems: «Štai tie vyrai, kuriuos jūs įmetėte į kalėjimą, yra stovį ir moką žmones šventykloje.» [26]Tuomet, nuėjęs, šventyklos viršininkas su tarnais juos atvedė — ne varu, nes bijojo žmonių, kad nebūtų apmėtyti akmenimis.

[27]O, atvedę, juos pastatė sinedriume. Ir vyriausias kunigas klausė juos [28]tardamas: «Argi drauste neuždraudėme jums mokyti šituo vardu? Ir va jūs pripildėte savo mokslu Jeruzalę ir norite mesti ant mūsų šito žmogaus kraują.» [29]Atsakydamas gi Petras ir apaštalai, tarė: «Dievo reikia labiau klausyti, negu žmonių. [30]Mūsų tėvų Dievas prikėlė Jėzų kurį jūs nužudėtė, pakabindami ant medžio. [31]Šįjį Dievas išaukštino savo

---

stebuklingai išvedē iš kalējimo. Tai pirmas stebuklingas išlaisvinimas. Antrą kartą Petras taip pat buvo išlaisvintas, ir taip išvengē mirties bausmēs /ApD 12,3-17/.

[20-21]Angelas, matyt, išvedē apaštalus prieš pat aušrą ir, išvedęs, liepē eiti tiesiai į šventyklą, atsistoti tenai ir viešai skelbti Kristaus mokslą apie amžinąjį gyvenimą, t.y. skelbti patį Kristų, nes jis pats juk yra amžinasis gyvenimas /Jon 1,4; 11,25; 14,6/. Apaštalai taigi, išēję iš kalējimo, atējo į šventyklą ir tenai nuo pat aušros mokē žmones. Tuo tarpu vyriausias kunigas sukvietē Izraelio vadus į sinedriumą, kad teistų suimtuosius apaštalus. — Visą seniūniją /Iš 12,31/. Tikrumoje seniūnija arba senatas niekuo nesiskyrē nuo sinedriumo. Susirinkus sinedriumui, buvo pasiųsti sargybiniai, kad atvestų iš kalējimo apaštalus.

[22-23]Sargybiniai, nuēję, rado kalējimą uždarytą ir sargybinių saugojamą, bet apaštalų nerado. Sugrįžę tad visa pranešē susirinkusiam sinedriumui.

[24]Išgirdę, kad apaštalų kalējime nerasta, vyriausieji kunigai, o taip pat sargybų viršininkas buvo tiek nustebinti, jog nesusivokē, kas čia atsitiko: kaip apaštalai galējo dingti iš kalējimo?

[25]Visiems besistebint dēl apaštalų dingimo iš kalējimo, štai buvo atnešta žinia, kad apaštalai yra laisvi, randasi šventykloje ir moko žmones.

[26]Gavus tokį pranešimą, šventyklos sargybos viršininkas su savo pagelbininkais tuojau nuskubējo į šventyklą. Ir tikrai apaštalus ten rado. Tada juos pakvietē eiti su jais į sinedriumą. Lukas pabrēžia, jog prieš apaštalus nebuvo pavartota jēga, kad juos tempte nutemptų į sinedriumą. Mat, šventyklos sargybos viršininkas žinojo, kad apaštalai turējo gerbējų žmonēse. Todēl bijojo prieš juos vartoti jēgą, kad kartais žmonēs nesigriebtų akmenų ir iš pykčio nemuštų bei neužmuštų jo ir jo pagelbininkų.

[27-28]Kai apaštalai buvo atvesti ir stovējo prieš sinedriumą, vyriausias kunigas metē jiems kaltinimą, kodēl jie neklausē draudimo kalbēti ir mokyti Jēzaus vardu /ApD 4,18/; ir ne tik neklausē, bet suintensyvino mokymą, taip kad visą miestą perpildē savo mokslu, kaltindami tautos vyresniuosius už Jēzaus nužudymą.

[29]Visų apaštalų vardu atsako Petras. Jis nurodo, jog jie nepaklausę sinedriumo draudimo kalbēti apie Jēzų ir mokyti jo vardu, nes Dievas to nori ir tai jiems įsako, o Dievo juk reikia labiau klausyti, negu žmonių /ApD 4,19/.

[30-31]Petras toliau pabrēžia, jog yra neužginčijamas faktas, kad sinedristai Jēzų pasmerkē mirti ant kryžiaus. Bet, kadangi Jēzus yra nuo

dešine, kaip vadą ir išgelbėtoją, kad suteiktų Izraeliui atsivertimą ir nuodėmių atleidimą. [32]Ir mes esame šių dalykų liudytojai, o taip pat ir šventoji Dvasia, kurią Dievas suteikė tiems, kurie jo klauso.»
[33]O tai girdėdami, jie niršo ir norėjo juos nudėti. [34]Bet vienas fariziejus, vardu Gamalielis, Įstatymo mokytojas, visų žmonių gerbiamas, atsistojęs sinedriume, pareikalavo, kad anie vyrai būtų laikinai išvesti laukan, [35]po to jiems sakė: «Vyrai izraelitai, gerai apsimąstykite, kaip pasielgti su šiais vyrais. [36]Mat, prieš tai buvo pasirodęs Teudas. Jis dėjosi esąs kažkas. Prie jo prisidėjo tam tikras skaičius vyrų: apie keturi šimtai. Jis nužudytas. Visi jo sekėjai išsisklaidė ir išnyko. [37]Po jo pasireiškė Judas Galilėjietis, surašinėjimo dienose, ir patraukė žmones paskui save. Jis taip pat žuvo, ir visi, kurie jį sekė, išsiblaškė. [38]Ir šiuo atveju,

amžių žadėtas Mesijas, tai dangiškas Tēvas jį prikēlē iš numirusiųjų, ir tuo pačiu jį išaukštino ir stebuklu įrodē, jog jis tikrai yra naujasis Mozē: atpirktųjų vadas ir išganymo nešējas visiems Izraelio vaikams, laiduojant atsivertimą ir nuodēmių atleidimą /ApD 3,15; 7,35/.

[32]Kad Jēzus tikrai yra Mesijas — vadas ir išgelbētojas —, Tēvo prikeltas iš numirusiųjų, apaštalai šito yra autentiški liudytojai. Be to, tai liudija ir šv. Dvasia, kuri reiškiasi apaštaluose ir tikinčiuosiuose įvairiais antgamtiniais ženklais, kaip pav. ir jų iš kalējimo stebuklingas išlaisvinimas.

[32]Petras pabrēžia, jog Jēzaus prisikēlimą iš numirusiųjų liudija apaštalai, nes jie jį prisikēlusį pakartotinai yra matę; o taip pat šv. Dvasia, kuri veikia apaštaluose, įgalindama juos daryti stebuklus, saugodama juos antgamtiniu būdu. Tai rodo juk ir jų stebuklingas išlaisvinimas iš kalējimo.

[33]Sinedristai, girdēdami, kaip apaštalai drąsiai gynē savo nusistatymą liudyti Kristų ir atsisakē klausyti jųjų draudimo bei grąsymų, tiek įtūžo, kad norējo juos nužudyti. Kartojasi tas pats, kas buvo įvykę su Kristumi /Lk 3,6; Jon 5,18/.

[34]Apaštalus ēmēsi ginti sinedristas Gamalielis. Lukas pabrēžia, jog jis buvo iš fariziejų. Pastebētina, kad Lukas ApD knygoje pakartotinai pabrēžia, jog krikščionių didžiausi priešai buvo žydai iš sadukiejų, ne iš fariziejų. Tai nesunku suprasti, žinant, kad Paulius, kurio Lukas buvo mokinys ir sekējas, buvo buvęs fariziejus ir Gamalielio mokinys /ApD 22,3/.

[35]Gamalielis kviečia sinedristus prie santūrumo ir išmintingumo, teisiant krikščionis.

[36-37]Gamalielis savo nuomonę remia dviem istoriniais įvykiais. Vienas vyras, vardu Teuda, dējosi esąs Dievo pašauktasis gelbēti Israelį. Jis ragino žydus sukilti prieš romēnus. Tokių klaidingų pranašų, kaip nurodo Juozapas Flavius /Ant. 27,10,4-8/, anuo metu buvo visa eilē. Tiesa, Juozapas Fl. mini vieną Teudą, kuris dējosi esąs Dievo pašauktasis. Bet šis veikęs valdytojo Fado laiku, būtent, tarp 44-46 metų, t.y. apie 10 metų po čia minimo fakto /Ant. 20,5.1/. Nēra negalima, kad Juozapas Fl. bus suklydęs, nurodydamas laiką. O klaidų pas jį juk nemaža užtinkama. Gamalielis čia turi mintyje maištininką Teudą, kuris greičiausiai bus pasirodęs po Erodo Did. mirties. Kai tuo tarpu Juozapas Fl. kalba apie Teudą, kuris iškilęs po Erodo Agripos mirties. Gal tai du skirtingi asmens, bet visai galima, kad Juozapas Fl. bus suklydęs, nurodydamas laiką. Gamalielis primena, Teuda žuvo ir su jo mirtimi baigēsi jo sukeltas politinis judējimas. Panašiai atsitiko ir su kitu maištininku, kuris žinomas Judo Galilējiečio vardu. Šisai buvo kilęs iš Gaulan /Golan/ srities, kuri randasi į šiaurēs rytus nuo Genezareto ežero. Savo revoliucinę veiklą jis išvystē, kai Sirijos valdytojas Kvirinas vykdē Palestinos gyventojų surašinējimą, būtent, apie 6 metus po Kristaus. Tai buvo vienas iš didžiųjų sukilimų Palestinoje tarp 6 ir 70 metų po Kristaus. Bet ir Judas, pastebi Gamalielis, žuvo, o, jam žuvus, išsisklaidē ir išnyko ir jo sekējai.

[38-39]Gamalielis kviečia tad sinedriumą nesiimti persekiojimo priemonių prieš apaštalus. Jis siūlo juos paleisti ir palikti Dievo valiai. Mat, jei

sakau jums: — Atstokite nuo šių žmonių ir juos paleiskite. Nes, jei šitas
nusistatymas ar šitas darbas yra iš žmonių, — žlugs; [39]bet jei yra iš
Dievo, jūs nepajėgsite jų sužlugdyti. — Kad kartais nesirastumėte ko-
voją prieš Dievą! » O jie jo paklausė. [40]Ir, pasišaukę apaštalus, juos
nuplakdino; be to, jiems įsakė nekalbėti Jėzaus vardu ir paleido. [41]Taigi
jie išėjo iš sinedriumo, džiaugdamiesi, kad buvo rasti verti patirti pa-
niekinimą dėl to Vardo. [42]O nesiliovė kasdien mokę ir skelbę Kristų
Jėzų šventykloje ir namuose.

4. *ORGANIZUOTOS VEIKLOS PRADŽIA*

1. Diakonų paskyrimas ir pašventimas

6. [1]Anose gi dienose, mokiniams daugėjant, kilo murmėjimas graikų
prieš žydus, kad jų našlės kasdieniame aprūpinime būdavo aplenkiamos.
[2]O Dvylika, sušaukę gausybę mokinių, kalbėjo: « Nedera, kad mes, aplei-
dę Dievo žodį, tarnautume prie stalų. [3]Parinkite tad, broliai, iš savo

jie veikia iš savęs, jų veikla neturės pasisekimo ir galutinai žlugs; bet, jei jų skelbiamas mokslas ir vykdoma veikla yra iš Dievo, nei sinedriumas, nei jokia kita žemiška jėga neįstengs juos sunaikinti. Baigdamas, Gamalielis dramatiškai įspėja sinedristus, kviesdamas apsižiūrėti, kad, stojant prieš apaštalus, jie neatsistotų į kovą prieš Dievą. Tai būtų tikrai tragiška. O tikrumoje taip ir buvo.

[40]Gamalielio kalba visiems padarė įspūdį. Sinedristai jo siūlymui pritarė. Pasikvietę tad apaštalus, juos nuplakė ir, prigrąsinę, kad nekalbėtų apie Jėzų, paleido.

[41]Apaštalai, nors apmušti ir paniekinti, grįžo pas savuosius džiaugdamiesi: ne dėl to, kad buvo laisvi, bet dėl to, kad turėjo progos kentėti dėl Jėzaus vardo. Įvyko, kaip Mokytojas iš anksto jiems buvo sakęs ir raginęs džiaugtis, kai patirs persekiojimų bei kankinimų dėl jo vardo /Lk 6,23/. Lukas rašo — « dėl to Vardo ». Tai rodo, kad knyga buvo parašyta, kai Jėzaus asmuo bei jo atminimas dar buvo tiek gyvas, jog visiems buvo aišku, apie ką yra kalbama. Kito vardo jie nežinojo, dėl kurio galėjo kentėti su džiaugmu, tik Jėzaus.

[42]Nežiūrint, kad buvo prigrąsinti nekalbėti apie Jėzų, jie, nieko nepaisydami, liudijo apie jį ir skelbė jo Evangeliją kasdien-šventykloje, o taip pat privačiuose namuose.

6. [1]Lukas toliau pabrėžia, jog krikščionių skaičius nuolat augo. Įtikėjusių buvo ne tik iš žydų tarpo, bet taip pat iš vadinamų prozelitų, kurie nurodomi elenistų-graikų vardu. Kaip jau anksčiau buvo nurodyta /ApD 4,32-37/, krikščionys visa, ką turėjo, dėdavo į krūvą, o kasdieniniam pragyvenimui kiekvienas gaudavo, kiek kam ko reikėjo. Bedalinant maistą tačiau ilgainiui atsirado nesusipratimų. Elenistai pradėjo skųstis ir būti nepatenkinti, kad teikiamos privilegijos žydams, o jų našlės skriaudžiamos, dalinant maistą. Šitai lengvai galėjo atsitikti, žinant, kad žydai prozelitus, o net ir pačius žydus iš diasporos, laikydavo tartum jie būtų žemesnės klasės žmonės.

[2-3]Apaštalai nurodomi bendriniu vardu Dvylika, kad atskirtų juos nuo kitų krikščionių, kuriuos vadina mokiniais. Apaštalai taigi, išgirdę nusiskundimus, sušaukė gausų tikinčiųjų susirinkimą ir paskelbė savo sprendimą: maisto dalinimą patikėti parinktiems ir pašvęstiems vyrams. Apaštalai nurodo, jog jie negali gaišti laiko, rūpindamiesi maisto dalykais, nes nuo to nukentėtų Dievo žodžio skelbimas. Kviečia tad tikinčiuosius parinkti iš savo tarpo septynis — gerus, išmintingus ir dievobaimingus — vyrus, kuriuos jie pašvęsią ir paskui jiems pavesią maisto dalinimą. Skaičius septyni

tarpo septynis vyrus, turinčius gerą vardą, pilnus Dvasios ir išminties, kuriuos mes paskirsime šiam reikalui. [4]Mes gi pasiliksime atsidėję maldai ir žodžio tarnybai.»
[5]Tas pasiūlymas patiko visiems susirinkusiems ir jie išrinko: Steponą, vyrą pilną tikėjimo ir šv. Dvasios, Pilypą, Prochorą, Nikanorą, Timoną, Parmeną ir Nikalojų, prozelitą iš Antijochijos. [6]Pastatė juos apaštalų akivaizdon, ir jie, melsdamiesi, uždėjo ant jų rankas.

2. Bažnyčia greitai auga ir stiprėja

[7]Ir klestėjo Dievo žodis, ir augo smarkiai mokinių skaičius Jeruzalėje. Be to, didelis būrys kunigų pakluso tikėjimui.

5. *STEPONAS - PIRMASIS KANKINYS*

1. Steponas prieš sinedriumą

[8]O Steponas, pilnas malonės ir galios, darė nuostabius dalykus ir didelius ženklus tautoje. [9]Bet kai kurie iš sinagogos vadinamos libertinų,

---

žydams turėjo ypatingą prasmę: buvo pilnutinis, tobulas ir šventas skaičius /Sk 27,16.20/. Tautos valdyme šis sakičius buvo praktikuojamas. Pavyzdžiui, lokalinėms žydų bendruomenėms vadovaudavo septyni pirmūnai. Net ir romėnų valdyme buvo žinomi septem viri-septynių vyrų kolegija. Pastebėtina, kad apaštalai paveda tikintiesiems parinkti kandidatus, bet jų paskyrimą ir pašventimą rezervuoja sau.

[4]Laisvi nuo medžiaginės tarnystės, apaštalai galės pilnai atsidėti maldos ir Dievo žodžio tarnybai, vadovaudami religinėms apeigoms, ypač Eucharistijai, ir skelbdami Kristaus Evangeliją.

[5]Apaštalų siūlymas parinkti septynis vyrus, kad jie rūpintųsi tikinčiųjų šalpa, teisingai paskirstant dalinamą maistą, visiems susirinkusiems patiko. Todėl nedelsdami jie išrinko ir pristatė apaštalams septynis vyrus, kuriuos Lukas išvardina. Iš jų Bažnyčios istorijoje liko plačiau žinomi tik Steponas ir Pilypas. Apie juos pats Lukas toliau kalba Apaštalų Darbuose /ApD 6,8-9,2 ir 8,5-40; 21,8/. Visi septyni turi graikiškus vardus. Greičiausiai buvo kilę iš diasporos, t.y. vadinamų elenistų-graikų. Kadangi kaip tik graikai skundėsi dėl neteisingo dalinimo /ApD 6,1/, tai buvo parinkti septyni vyrai iš jų pačių tarpo, kad tuo būdu būtų užtikrinta, jog graikų našlės nebus skriaudžiamos. Šeši parinktieji buvo kilme žydai, o vienas — Nikalojus — buvo kilęs iš pagonių, bet priėmęs žydų tikėjimą. Tokie būdavo vadinami prozelitais. Kai kas mano, esą šis Nikalojus davė progą Nikolaitų sektai, apie kurią kalba Jonas Apreiškimų knygoje /Ap 2,6/.

[6]Išrinktieji buvo pristatyti apaštalams, kad šieji juos paskirtų ir pašvęstų numatytoms pareigoms. Apaštalai tai padarė, uždėdami ant jų rankas liturginių apeigų eigoje, būtent, melsdamiesi. Vadinasi, Bažnyčia pamažu įeina į organizacinį gyvenimą bei veiklą. Bet tai vyksta hierarchine tvarka.

[7]Lukas vienu sakiniu nusako Bažnyčios greitą augimą, bet tuo tarpu tik Jeruzalėje. Prie tikinčiųjų į Kristų pradėjo prisidėti ne tik eiliniai žmonės, bet nemažas skaičius ir kunigų. — P a k l u s o t i k ė j i m u i — priėmė tikėjimą.

[8-9]Tikėjimo į Kristų plitimas kėlė žydų vyresniesiems susirūpinimo, kuris netrukus pasireiškė kruvinu persekiojimu. Tarp naujai pašvęstų diakonų visų pirma pasižymėjo Steponas. Jis nesitenkino vien šalpos reikalais. Būdamas pilnas malonės ir antgamtinių galių, jis visur uoliai liudijo apie Kristų, atkreipdamas į save visų dėmesį: tų, kurie juo žavėjosi, ir

ir kireniečių, ir aleksandriniečių, ir iš Kilikiojs, ir iš Azijos stojosi, gin-
čydamiesi su Steponu. 10Tačiau jie neįstengė atsispirti išminčiai ir Dva-
siai, kuria jis kalbėjo. 11Tada jie užsiundė vyrus, kurie sakė: « Girdėjome
jį kalbant įžeidžiančius žodžius prieš Mozę ir prieš Dievą.» 12Jie sukur-
stė taip pat žmones, seniūnus ir Rašto žinovus. Ir, užpuolę, pagriebė jį
ir nuvedė į sinedriumą. 13Be to, pristatė melagingų liudininkų, kurie sakė:
« Šitas žmogus nesiliauja kalbėjęs žodžius prieš šią šventą vietą ir prieš
Įstatymą. 14Juk girdėjome jį sakant, kad Jėzus Nazaretietis išgriausiąs
šią vietą ir pakeisiąs Mozės mums duotus papročius.» 15Ir, įsižiūrėję į jį,
visi, kurie sėdėjo sinedriume, regėjo jo veidą, tartum tai būtų angelo veidas.

2. Stepono kalba

7. 1O vyriausias kunigas tarė: « Ar tai yra taip? » 2Jis gi sakė: « Vyrai

---

tų, kurie jo neapkentė ir niršo prieš jį. Lukas pabrēžia, jog neapykanta prieš Steponą užsidegē pirmoje vietoje žydai iš diasporos. Tarp šių minima pirmoje eilēje vadinamieji libertinai, t.y. žydai iš Romos, kurie 63 m. prieš Kr. Pompējaus buvo atgabenti į Romą kaip belaisviai, o vēliau imperatoriaus malone buvo paskelbti laisvi. Bet buvo taip pat žydų iš Afrikos-Kirenaikos, iš Egipto-Aleksandrijos, iš M. Azijos-Kilikijos ir iš romēnų prokonsulinēs provincijos Azijoje. Kodēl prieš Steponą sukilo diasporos žydai? Todēl, kad jis visų pirma tarpe šiųjų veikē.

10Diasporos žydai bandē gincytis su Steponu. Tačiau nepajēgē atsispirti jo argumentams. Mat, jis kalbējo ne savo išmintimi, o šv. Dvasios įkvēpimu. Įvyko tad, ką Kristus buvo pranašavęs, jog niekas nepajēgsiąs atsispirti jų argumentams /Lk 21,5/.

11-12Negalēdami atsispirti Stepono argumentams, jo kaltintojai griebēsi tų pačių priemonių, kurias buvo panaudoję, sinedristai prieš Kristų, būtent, melo, melagingų liudininkų ir minios sukiršinimo. Taigi ir šiuo atveju pildēsi Jēzaus iš anksto pasakytas įspējimas: « Kaip mane persekiojo, taip persekios ir jus » /Jon 15,20/. Atsirado agitatorių, kurie pradējo skleisti minioje kaltinimų prieš Steponą. Jie teigē, esą girdēję jį piktžodžiaujant prieš Mozę, ir prieš Dievą. Skleisdami šiuos kaltinimus, jie sukēlē prieš Steponą minią, tautos vadus ir Rašto žinovus. O, turēdami tautos vadų ir minios pritarimą, jie išdrįso pakelti rankas prieš Steponą. Patykoję, jie jį nutvērē ir nutempē į sinedriumą, kad būtų teisiamas.

13-14Melagingų liudininkų netrūko. Jų liudijimas ir kaltinimai buvo maždaug tokie patys, kaip ir prieš Kristų /Mt 25,59.61; Mk 14,55-59/. Kristų kaltino, neva jis piktžodžiavęs prieš šventyklą. Beveik tokį kaltinimą meta ir prieš Steponą. Jie teigia, esą girdēję jį piktžodžiaujant prieš šventyklą, o taip pat prieš Įstatymą ir prieš patį Mozę. Iš kur tokie kaltinimai? Mat, Steponas mokē, kad Mozēs Įstatymas tik rengē išganymui, o ne jį teikē; ir pati šventykla dar nesanti tikras bei pilnas laidas išganymui pasiekti. Šitokį Stepono mokymą žydai laikē įžeidimu Įstatymo ir šventyklos, o toks nusikaltimas pagal žydus galējo ir turējo būti baustinas mirties bausme.

15Lukas pastebi, jog Stepono laikysena sinedriume buvo nuostabi. Jo veidas spindējo dieviška šviesa. Visi sinedriume buvusieji tai pastēbējo. Atydžiai įsižiūrēję į Stepono veidą, jie gavo įspūdį, lyg tai būtų angelo veidas.

7. 1Atsakydamas į vyriausio kunigo klausimą, ar yra tiesa, ką kaltintojai jam prikiša, Steponas pasako ilgą kalbą, kurioje, remdamasis istoriniais faktais, stengiasi įrodyti, kad jam daromi priekaištai, neva įžeidęs šventyklą, yra nepagrįsti, nes išganymo vyksmas nēra esminiai susijęs su šventykla; mat, išganymą laiduojąs Dievas buvo ir gali būti garbinamas nebūtinai šventykloje.

2Steponas kreipiasi į susirinkusiuosius su prieteliškumu ir pagarba. Eilinius žydus jis vadina broliais, o vyresniuosius tēvais. Dievas tautai

broliai ir tėvai, klausykite! Garbės Dievas pasirodė mūsų tėvui Abrao-
mui, jam esant Mezopotamijoje, pirma negu jis apsigyveno Charane, 3ir
jam pasakė: — Išeik iš savo žemės ir nuo savo giminių, ir eik į žemę
kurią aš tau parodysiu. — 4Tada jis išėjo iš Chaldėjų žemės ir apsigy-
veno Charane. Iš ten, jo tėvui mirus, jį perkėlė į šią žemę, kur jūs dabar
gyvenate. 5Nedavė tačiau nuosavybėn nė pėdos žemės, o tik pažadėjo
ją duoti paveldėjimui jam ir, po jo, jo palikuoniams, nors jis neturėjo
vaikų. 6Taigi Dievas šitaip kalbėjo: — Jo palikuonys bus ateiviai sve-
timoje žemėje, jie vergaus ir bus spaudžiami per keturis šimtus metų.
7Tačiau tautą, kuriai jie bus vergavę, aš teisiu, — sakė Viešpats, —
ir po to jie išeis ir tarnaus man šioje vietoje. — 8Ir jis davė jam api-
piaustymo sandorą. Ir taip jam gimė Izaokas, ir jį apipiaustė aštuntąją
dieną, ir Izaokui-Jokūbas, ir Jokūbui — dyvlika patriarchų.»

---

paprastai apsireikšdavo, kaip tai skaitome S.T. knygose, su didele garbe /Iz 6,1-4; Iš 19,18/. Žydai todėl Jahve vadindavo Garbės Dievu, kas reiškė — tikrasis Dievas /Ps 29,3/. Steponas taigi, pradėdamas savo kalbą, pabrėžia, jog jis, kaip ir visi Abraomo palikuonys, tiki į tikrąjį Dievą, kuris apsireiškė Abraomui ir patriarchams; kuris globojo ir vedė į išganymą Izraelio vaikus. Steponas suglaustai atpasakoja išganymo istorijos faktus, kaip juos paduoda S.T. knygos ir žydų padavimas. Abraomas gimė pietinėje Mezopotamijoje, Uro srityje: nūdien-Mukayrar, prie Persijos įlankos. Iš čia jis, pagal. Dievo įsakymą, gautą per apreiškimą, persikėlė į Charaną, šiaurinėje Mezopotamijoje, nūdien Turkijos teritorijoje. Nors Prad 12,1 minima, kad Abraomui Dievas apsireiškė Charane ir liepė keliauti į Chanaano žemę, bet iš Prad 15,7 seka, kad pirmą kartą Dievas Abraomui bus apsireiškęs Ure. Šitai patvirtina ir žydų padavimas, kaip tai seka iš Juozapo Fl. ir Filono liudijimų.

3Abraomui įsakoma palikti tėviškę ir gimines, kad eitų į žemę, kurią Dievas jam nurodys. Prad 12,1 pasakymas — palikti tėvą — reikia suprasti palikti gimines. Mat, iš Uro jis keliavo į Charaną, su savo tėvu, kuris, kaip nurodoma sekančiojė eilutėje, mirė Charane.

4Abraomas paklausė Dievo įsakymo. Paliko savo tėviškę, kuri buvo Chaldėjų žemėje, ir persikėlė į Charaną. Iš čia vėliau, nauju Dievo įsakymu, atvyko į Chanaano žemę, dabartinę Palestiną. — *Perkėlė* — Dievas įsakė persikelti. — *Kur jūs dabar gyvenate* — į Palestiną. Šis pabrėžimas duoda suprasti, kad Steponas nebuvo palestinietis: buvo kilęs iš diasporos.

5Steponas pabrėžia, kad, nors Abraomas atsikėlė į Chanaano žemę Dievo įsakymu, tačiau Dievas tuo tarpu šios žemės jam nedavė nuosavybėn, bet tik pažadėjo vėliau ją duoti jo palikuoniams. Steponas taip pat pastebi, kad šitai Dievas pažadėjo, kai Abraomas dar buvo bevaikis. Vadinasi, šiuo pažadu Dievas netiesioginiai užtikrino Abraomą, jog jis susilauksiąs įpėdinių /Prad 15,12; 16,1/.

6-7Steponas nusako Izraelio vaikų vergiją Egipte bei jų išlaisvinimą po 400 metų /Prad 15,13/. Pastebėtina, kad Septuagintos vertėjai /Iš 12,40/ paduoda skirtingą skaičių. Žinome tačiau, kad S.T., paduodant skaičius, kurie nurodomi raidėmis, perašinėjant bei verčiant, atsirado netikslumų. — *Tarnaus šioje vietoje* — Iš 3,12 — turima mintyje Dievo garbinimas prie Sinai. Bet Steponas sujungia prie Sinai pradėtą kultą su tuo kuris turėjo vėliau realizuotis Jeruzalės šventykloje.

8Dievas padarė sandorą su Abraomu. Iš Abraomo jis reikalavo ištikimumo, o Abraomui, jo ainijai ir visoms žemės giminėms pažadėjo globą ir išganymą /Prad 12,1-3; 17,1-14/. Kaip išorinį patirvtinimo ženklą šiai sandorai Dievas įsakė apipiaustymą. Todėl ir pati sandora vadinama apipiaustymo sandora. Pagal tai, kaip Dievas buvo žadėjęs, Abraomas susilaukė įpėdinio Izaoko, Izaokas Jokūbo, o iš Jokūbo kilo 12 patriarchų, t.y. 12 Izraelio giminių vadų.

[9]« O patriarchai, pavydėdami Juozapui, jį pardavė į Egiptą. Bet Dievas buvo su juo [10]ir jį išgelbėjo iš visų jo vargų; davė jam malonę ir išmintį Egipto karaliaus Faraono akivaizdoje, ir šis jį paskyrė Egipto ir visų savo namų valdytoju. [11]Užėjo gi badas ant viso Egipto ir Chanaano bei didelis suspaudimas, ir mūsų tevai nerado maisto. [12]O Jokūbas, išgirdęs, kad Egipte esą javų, išsiuntė pirmą kartą mūsų tėvus. [13]Bet Juozapas leidosi atpažįstamas savo broliams tik antrą kartą, ir Faraonui paaiškėjo Juozapo giminė. [14]Juozapas gi, pasiuntęs, parsikvietė savo tėvą Jokūbą ir visą šeimą-septyniasdešimt penkių sielų. [15]Jokūbas nusileido žemyn į Egiptą, ir mirė — jis pats ir mūsų tėvai. [16]Jie buvo pergabenti į Sichemą ir palaidoti kape, kurį Abraomas buvo už pinigus įsigijęs iš Emoro vaikų Sicheme.»

[17]« O artėjant metui pažado, kurį Dievas buvo užtikrinęs Abraomui, tauta augo ir dauginosi Egipte, [18]iki atsistojo ant Egipto kitas karalius, kuris nepažinojo Juozapo. [19]Šitas, apgaudamas mūsų gentį, prislėgė mūsų tėvus, taip kad jie turėjo išmesti savo kūdikius, idant neišliktų gyvi.

[9-10]Suminēdamas Juozapo istoriją, kaip jį jo broliai iš pavydo pardavē į Egiptą, ir kaip jis Egipte Dievo malone rado prielankumą pas Faraoną, Steponas duoda sinedristams suprasti, jog panašiai yra įvykę su Kristumi, kurį — jo broliai — žydai išdavē, bet kurį Dievas prikēlē iš numirusių ir išaukštino, pastatydamas visų Viešpačiu. Plg Prad 37,11.28; 39,2.21; 40,12-19.

[11-13]Iškilęs badas privertē Jokūbą siųsti savo sūnus į Egiptą, kad ieškotų maisto. Juozapas pažino brolius, bet broliai jo neatpažino, ir jis šį kartą nesileido atpažįstamas. Tik šiems antrą kartą atvykus, jis leidosi atpažįstamas; o tuo pačiu ir Faraonas sužinojo, kas buvo Juozapas, kokia buvo jo kilmē. Mat, Egipte jis buvo atsiradęs kaip vergas.

[14]Kartą atpažintas, Juozapas liepē savo broliams grįžti ir atgabenti į Egiptą tēvą bei visą šeimą, kuri susidējo iš 75 sielų, įimant ir Juozapo šeimą. Vadinasi, Izraelis iš 75 asmenų per keturis šimtus metų, nežiūrint skaudžiausių persekiojimų, išaugo į didelę tautą. Pastebētina, jog yra mažas skirtumas tarp graikiško ir ebraiško teksto, nurodant skaičių. Ebraiškame tekste nurodoma 70, kai tuo tarpu graikiškame vertime 75 asmens. Šitai greičiausia priklauso nuo Juozapo šeimos įjungimo ar neįjungimo į tą skaičių. Plg Prad 46,27; Iš 1,5.

[15-16]Jokūbas mirē Egipte, bet buvo palaidotas Palestinoje. Greičiausiai pats Juozapas pasirūpino, kad tēvo palaikai būtų palaidoti Abraomo įsigytoje nuosavybēje prie Hebrono /Prad. 22,2-33; 49,29-30/. Vēliau, kai žydai išējo iš Egipto, jie bus pasiēmę su savim Juozapo ir kitų jo brolių palaikus ir, užēmę Palestiną, bus palaidoję Jokūbo įsigytoje nuosavybēje prie Sichem /Prad. 33,19/, perkeliant į čia iš Ebrono ir paties Jokūbo palaikus /Plg Joz. 24,32/.

[17]Dievas buvo įspējęs Abraomą, kad jo ainija išaugs į didelę tautą, bet turēs būti išeiviai svetimoje žemēje, pakels priespaudą, tačiau bus išgelbēti /Prd 15,13-14/. Dievo buvo skirta, kad Izraelio vaikai išbūtų Egipte 400 metų /ApD 7,6-7/. Metai bēgo, artējo išējimo iš Egipto laikas, tauta smarkiai augo.

[18]Laikui bēgant, pasikeitē Egipto valdovų dinastija /Iš 1,8/. Naujas valdovas, greičiausiai Ramses II /1292-1225 pr. K/, nežinojo Juozapo nuopelnų kraštui, taigi užuot rodyti palankumą žydams, pradējo juos slēgti.

[19]Naujasis valdovas pradējo bijoti, kad žydai nenustelbtų egiptiečių. Ēmēsi tad priemonių sumažinti žydų prieauglį. Pradžioje juos sunkino darbais ir ekonominiais reikalavimas, kurie turējo fiziniai palaužti izraelitus. Kai šios tačiau priemonēs pasirodē nesekmingos, tada įsakē išmesti visus gimusius berniukus, kad jie žūtų /Iš 1,8-22/.

20Tuo metu gimė Mozė ir jis buvo mielas Dievui. Tris mėnesius buvo
maitinamas tėvo namuose; 21o, kai buvo išmestas, jį pasiėmė Faraono
duktė ir augino kaip savo sūnų. 22Mozė tapo išmokslintas visos egip-
tiečių išminties. Jis buvo galingas žodžiais ir darbais. 23O kai jam su-
kako keturiasdešimt metų, kilo jame noras aplankyti savo brolius, Izraelio
vaikus. 24Ir pamatęs vieną skriaudžiamą, jį užstojo, ir atkeršijo už
nuskriaustąjį, užmušdamas egiptietį. 25O jis manė, kad broliai supras,
jog Dievas per jį jiems duosiąs išgelbėjimą. Bet jie nesuprato. 26Sekan-
čią dieną pasirodė jiems, kai jie kivirčijosi, ir ragino juos taikytis, tar-
damas: — Vyrai, esate broliai! Kam skriaudžiate vieni kitus? — 27Bet
tas, kuris skriaudė artimą, jį atstūmė, sakydamas: — Kas tave pastatė
mums viršininku ir teisėju? 28Gal tu nori ir mane užmušti, kaip vakar
užmušei egiptietį? — 29Mozė gi dėl to pasakymo pabėgo ir tapo išeiviu
Madiane, kur jam gimė du sūnūs.»
30« Ir, praslinkus keturiasdešimčiai metų, jam pasirodė Sinajaus
kalno tyrumoje angelas degančio krūmokšnio liepsnose. 31O, matydamas,
Mozė stebėjosi reginiu. Jam gi prisiartinat, kad pasižiūrėtų, pasigirdo
Viešpaties balsas: — 32Aš — tavo tėvų Dievas; Abraomo, ir Izaoko, ir

20Kadangi žydai kaltino Steponą, kad kalbąs prieš Mozę /ApD 6,11/, tai jis čia ypatingu būdu iškelia Mozės asmenybę. Gimė Mozė ir buvo nepaprasto grožio berniukas, taip kad buvo mielas ne tik žmonėms, bet ir Dievui.

21-22Mozė buvo Dievo planuose, todėl jis jį išgelbėjo nuo mirties, ir dar padarė, kad jis būtų išaugintas Faraono namuose, gaudamas galimai pilną išmokslinimą bei išauklėjimą, kokį galėjo duoti karališkas Egipto dvaras. Jis išaugo ir subrendo, tapdamas didele asmenybe, taip kad vėliau galėjo būti Izraelio vadas.

23Mozė Faraono rūmuose praleido pirmuosius 40 savo amžiaus metus. Žinodamas, kad jo broliai žydai yra skriaudžiami, pajuto savo širdyje neatsispiriamą norą juos aplankyti, paguosti bei padrąsinti.

24-25Pamatęs, kaip vienas egiptietis skriaudė, greičiausiai mušė, žydą, jis stojo šįjį ginti, o , begindamas, užmušė egiptietį. Mozė tikėjosi, kad žydai bus solidarūs su juo ir neišduos, kaip jis pasielgė su egiptiečiu. Deja, turėjo apsivilti. Steponas pabrėžia šitą faktą, kadangi jame mato analogiją su dabartiniu žydų elgesiu. Kaip Mozė veltui vylėsi, kad tauta supras, jog jis ją išgelbėsiąs, taip ir Kristus veltui laukė, kad Izraelio vaikai suprastų, jog jis jiems išganymą nešė.

26-28Kai sekančią dieną Mozė vėl pasirodė tarp žydų, pamatė kai kuriuos jų besivaidijančius ir bandė juos taikinti. Bet buvo su panieka ir grąsymu atstumtas. Artimą skriaudęs žydas nepripažino Mozei teisės kištis į jų reikalus ir pagrąsė, jog žinąs, kad jis dieną prieš tai buvo užmušęs egiptietį, todėl galįs jį tuojau apskųsti valdžiai dėl įvykdytos žmogžudystės.

29Išėjimo knygoje nurodoma, kad Faraonas tikrai sužinojo, jog Mozė buvo užmušęs egiptietį /Iš 2,15/. Nėra negalima, kad anas ar kiti žydai bus apkaltinę Mozę pas Faraoną. Šitai privertė jį bėgti iš Egipto ir ieškoti prieglaudos pas madianitus, Sinajaus pusiasalyje. Madianitai gyveno rytiniame Sinajaus pusiasalio pakraštyje, prie Elat įlankos. Mozė apsigyveno pas Madianitus, apsivedė ir sulaukė dviejų sūnų /Iš 3,1/.

30Išeivijoje Mozė išgyveno kitus 40 metų. Čia pagaliau jis turėjo Dievo apreiškimą, kuriuo buvo pašauktas vykti ir išlaisvinti Izraelį iš Egipto. Apreiškimas įvyko tyrumoje, netoli Sinajaus kalno, Mozė išvydo degantį krūmokšnį ir jo liepsnose angelo figūrą.

31-34Mozė bandė prisiartinti, kad geriau pamatytų, kas čia dedasi, bet staiga išgirdo nežemišką balsą. Tai buvo Dievas, kuris kalbėjo. Dievas įsakė Mozei nusiauti kurpes, kadangi radosi Viešpaties akivaizdoje, ir žemė tenai buvo šventa. Rytų kraštuose priimta šv. vietoje būti be kurpių.

Jokūbo Dievas! — O Mozė, visas drebėdamas, nedrįso toliau stebėti.
[33]Viešpats gi jam sakė: — Nusiauk kurpes nuo savo kojų, nes vieta, kur
tu stovi, yra šventa žemė. [34]Regėte regėjau savo tautos priespaudą Egipte,
ir jos dejavimą girdėjau, ir nužengiau juos išlaisvinti. Ir dabar eikš:
aš siunčiu tave į Egiptą. — »
[35]« Šitą Mozę, kurį jie atmetė, sakydami: — Kas tave pastatė val-
dovu ir teisėju? — šitą Dievas siuntė ir kaip valdovą ir kaip išlaisvin-
toją per angelą, pasirodžiusį jam degančiame krūme. [36]Jis išvedė juos,
darydamas stebuklus ir ženklus Egipto žemėje, ir Raudonojoje jūroje,
ir tyruose per keturiasdešimt metų. [37]Šitas yra Mozė, kuris pasakė Izrae-
lio vaikams: — Dievas pažadins jums iš jūsų brolių tarpo pranašą, kaip
mane. — [38]Šitas yra tasai, kuris suėjime tyruose buvo su angelu, kal-
bėjusiu jam ant Sinai kalno, ir su mūsų tėvais; kuris gavo gyvus žo-
džius perduoti mums. [39]Tačiau mūsų protėviai nenorėjo jam paklusti,
bet jį atstūmė ir savo širdyse atsigręžė į Egiptą, [40]tardami Aaronui: —
Padirbdink mums dievų, kurie eitų priekyje mūsų. Mat, šitas Mozė, kuris
išvedė mus iš Egipto žemės, kas jam yra atsitikę, mes nežinome. — [41]Ir
pasidirbdino anomis dienomis veršį, ir aukojo šiam stabui atnašą, ir
džiaugėsi savo rankų darbais. [42]O Dievas nusigręžė ir leido, kad jie gar-
bintų padangių galias, kaip yra parašyta pranašų knygoje:

— Argi aukojote man aukas ir atnašas per keturiasdešimt metų tyruose, jūs, o Izraelio namai?

Dievas taip pat pristatė save kaip tikrajį Dievą, kuris apsireiškė Abraomui ir su juo padarė išganymo sandorą /Iš 3,3-5/. Be to, Dievas primena Mozei, jog Izraelio vargai Egipte jam žinomi, ir jis dabar jam apsireiškia, kad siųstų jį išvesti tautą iš Egipto, išlaisvinant juos iš vergijos.

[35]Steponas atpasakoja Mozės istoriją, siekdamas savo laiko žydams priminti ir parodyti, jog jų pasielgimas su Kristumi, jį atmetant, turi savo analogiją Mozėje. *Juk ir Mozę tautiečiai atmetė Egipte.* Kai tuo tarpu Dievas jį pašaukė ir siuntė išlaisvinti Izraelio vaikus iš Egipto vergijos. Plg Iš 2,14 3,3-5. Panašiai įvyko ir su Kristumi. Nors žydai jį atmetė ir pasmerkė, bet Dievas jį atsiuntė išgelbėti Izraelį ir visą žmoniją.

[36]Mozė išlaisvino žydus Dievo ranka, darydamas didžius stebuklus. Ir Jėzus darė ženklus ir stebuklus, kad taip įrodytų, jog esąs Mesijas, Plg. ApD 2,22; 5,12: 14,3.

[37]Tas pats Mozė pranašavo, jog po jo ateisiąs, Dievo siųstas, kitas pranašas. Plg AtĮ 18,15. Šis pranašas, apie kurį kalbėjo Mozė, yra Jėzus /ApD 3,22/.

[38]Mozė, žydams susirinkus prie Sinai kalno, užlipęs ant kalno, kalbėjosi su Dievu per angelą ir iš Dievo gavo išganymo žodžius — Dekalogą —, kad juos perduotų tautai. — G y v u s ž o d ž i u s — amžiną gyvenimą laiduojančius žodžius. Plg AtĮ 30,47. Kaip Mozė, taip ir Kristus, pakabintas ant kryžiaus, sujungė dangų su žeme, Dievą su žmonėmis, ir, prisikeldamas iš numirusiųjų, laiduoja tikintiesiems amžiną gyvenimą.

[39]Nežiūrint to, kad Mozė iš Dievo gavo ir tautai perdavė išganymo žodžius, tauta nenorėjo jo klausyti, jį atstūmė ir pradėjo ilgėtis Egipto, t.y. pagoniško gyvenimo. Lygiai taip pat žydai pasielgė ir su Kristumi: jį atmetė, nusigręždami nuo Dievo, o atsigręždami į save pačius.

[40-41]Kai Mozė užtruko ant Sinai kalno, žydai, galvodami, kad gal jis yra žuvęs, panoro garbinti stabus, kaip tai buvo matę Egipte. Pasidirbdino stabą, jį garbino ir buvo patenkinti, nors tai nebuvo joks dievas, tik jų pačių padaras.

[42]Dievas baudė neištikimą tautą, nusigręždamas nuo jos ir palikdamas juos jų stabmeldystėje. — P a d a n g i ų g a l i a s — Galima dvejopai suprasti: arba dangaus kūnus, arba piktąsias dvasias /plg. Ef 6,12/. Mat,

[43]Jūs verčiau nešėtės Molocho padangtę ir dievo Refos žvaigždę,
stabus, kuriuos pasidirbdinote garbinti.
Ir ištremsiu jus anapus Babilono. — »
[44]« Mūsų tėvai tyruose turėjo liudijimo padangtę, taip kaip buvo pat-
varkęs Kalbėjusysis Mozei padaryti ją pagal pavyzdį, kurį jis buvo
matęs. [45]Jąją, perėmę, įsinešė mūsų tėvai su Jozue į kraštą, apgy-
vendintą pagonių, kuriuos Dievas pašalino iš mūsų tėvų akivaizdos —
iki pat Dovido dienų. [46]Šis rado malonę pas Dievą, ir prašė, kad galėtų
rasti Jokūbo Dievui buveinę. [47]Tačiau Saliamonas jam pastatė namus.
[48]Bet Aukščiausiasis negyvena rankų darbo pastatuose, kaip tai sako
pranašas:
[49]—Dangus-man sostas,
o žemė-mano kojoms padėklas.
Kokius man namus pastatysite, — sako Viešpats, —
arba kokia bus mano poilsio vieta?
[50]Argi ne mano ranka tai visa padarė? — »

---

garbinant stabus, nusigręžiama nuo tikro Dievo ir pasivedama Dievo priešui — velniui. Laisvai cituojama ir interpretuojama Am 5,25-27 pranašystē.

[43]Už stabmeldystēs nusikaltimą Dievas grąsē per pranašą tautą ištrēmimo bausme. Kas tikrumoje ir įvyko: tauta atsidurē Babilonijos nelaisvēje bei ištrēmime.

[44]Steponas nuo Mozēs pereina prie trumpo atpasakojimo apie šventyklos kilmę. Tyruose izraelitai, Dievo įsakymu, turējo liudijimo padangtę. Joje buvo laikoma sandoros šētra: skrynia, kurioje buvo laikoma akmeninēs plokštēs su įrašytu dekalogu: dešimt Dievo įsakymų. Šios plokštēs buvo liudijimas Dievo sandoros su Izraeliu /Iš 25,16/. Todēl ir pati padangtē buvo vadinama liudijimo padangte. Šią padangtę Mozē buvo padaręs pagal Dievo įsakymą ir nurodymą /Iš 25.40/. Čia Steponas pabrēžia, kad tyruose padaryta ir nešiota, keliaujant, padangtē buvo paties Dievo kūrinys, o vis dēl to ji buvo pakeista, kaip toliau nurodo, žmonių rankų darbo šventykla, kurią Saliamonas pastatē. Taigi tuo labiau Kristus galējo pakeisti šventyklą, vietoj jos pastatant savo dvasinę Bažnyčią.

[45]Liudijimo padangtē buvo perduota sekančioms kartoms ir jie ją įsinešē taip pat į žadētąją žemę, kai, Jozuei vadovaujant, izraelitai išstūmē pagonis ir užēmē Palestiną. Ją jie išlaikē iki Dovido laikų.

[46]Dovidas buvo Dievo laiminamas. Jis sukūrē stiprią Izraelio sūnų karalystę. Atsidēkodamas Viešpačiui už gautą palaimą, Dovidas norējo liudijimo padangtę patalpinti tinkamoje vietoje, kad Dievo garbinimas vyktų deramoje buveinēje. Žinome, kad Dovidas Liudijimo padangtę iškilmingai atgabeno ir patalpino ant Siono kalno Jeruzalēje /Ps 131,5/, kur jis pasistatē sau rūmus ir šalia rūmų norējo turēti ir Dievui namus, kad tuo būdu Dievo palaima visada būtų ne tik su juo, bet ir su jo namais, t.y. su jo dinastija /2Kar 7,26/.

[47]Steponas tačiau pabrēžia, jog Dievo valia buvo, kad Saliamonas, ne Dovidas, pastatytų Jeruzalēje šventyklą.

[48]Saliamonas pastatē šventyklą. Ji tačiau buvo rankų darbo kūrinys. O Dievas yra tiek didis, kad jis negali pasilikti buvoti žmonių pastatuose. Šią pastabą Steponas daro, kad pabrēžtų, jog šventykla nēra vienintelis ir tikrasis išganymo laidas, kaip tai galvojo ir teigē sinedristai.

[49]Steponas cituoja Izaijo pranašystę /Iz 66,1-2/. Pranašas priekaištauja, kad žydai pervertina šventyklą, tartum ji būtų pats Dievas. Tiesa, j i yra Dievui, bet nēra Dievas. Žydai neturi galvoti, kad, turēdami šventyklą, tuo pačiu jie jau yra ušsitikriną išganymą. Žydai turį atsiminti, kad šventykla nēra jų nuosavybē, bet Dievo kūrinys, ir todēl Dievas su ja gali elgtis, kaip jam patinka: ją gali pasilaikyti, bet taip pat ir atmesti.

[51]« Kietasprandžiai ir neapipiaustytieji širdimi bei ausimis! Visada jūs priešinatės šv. Dvasiai: kaip jūsų tėvai, taip ir jūs. [52]Kurio iš pranašų nepersekiojo jūsų tėvai? Jie užmušė akmenimis pranašavusiuosius Teisiojo atėjimą, kurio išdavikais ir žudikais dabar jūs esate tapę. [53]Jūs, kurie per angelus gavote Įstatymą, ir jo nesilaikėte! »

3. Stepono mirtis

[54]O jie, visa tai girdėdami, niršo prieš jį savo širdimis ir griežė savo dantimis. [55]Jis gi, pilnas šv. Dvasios, žvelgdamas į dangų, išvydo Dievo garbę ir Jėzų, stovintį Dievo dešinėje, [56]ir tarė: « Štai aš regiu atsivėrusį dangų ir Žmogaus Sūnų, stovintį Dievo dešinėje.» [57]O jie, garsiai šaukdami, užsiėmė savo ausis ir visi kaip vienas puolė ant jo [58]ir, ištem-

---

[51]Steponas, priminęs išganymo istorijos pagrindinius faktus, visu griežtumu pasisako prieš tautos vadus. Juos vadina kietasprandžiais, t.y. užsispyrēliais, užkietējēliais, priešinantis Dievo valiai /Iš 33,3, 3.5/. Jis dar juos vadina — « neapipiaustytieji širdimi ir ausimis », t.y. savo nejautrumu ir kurtumu Dievo žodžiui bei jo valiai lygūs pagonims /Kun 26,41; Jer 6,10/. Steponas kaltina dabartinius tautos vadus, prikišdamas, jog jie, kaip ir jų protēviai, atsisako tikēti pranašams, kurie kalbējo ne iš savęs, bet būdami šv. Dvasios įkvēpti.

[52]Steponas dar priduria ir pabrēžia, jog visais laikais pranašai patyrē persekiojimų ir buvo net žudomi /Mt 23,30-37; 2 Kor 3,6-16/. Bet, kai protēviai žudē tuos, kurie pranašavo Teisiojo, t.y. Mesijo atējimą, tai dabartiniai tautos vadai nužudē patį Kristų.

[53]Pagaliau Steponas, atmesdamas jam daromą priekaištą, esą jis laužąs Įstatymą, nurodo, jog tikrumoje patys sinedristai nesilaiko Įstatymo, nors jį yra gavę iš Dievo. Juk, jei jie būtų laikęsi Įstatymo, nebūtų išdavę ir nužudę Jēzų, nes jame išsipildē visa, kas Įstatyme yra kalbama apie ateisimą Mesiją.

[54]Aštrūs Stepono priekaištai iššaukē sinedristų pyktį bei didelę pagiežą, kuri privedē prie smurto ir žmogžudystēs.

[55-56]Bebaigiant kalbą, Steponas prisipildo šv. Dvasia tiek, jog patenka į antgamtinį regējimą. Staiga sušunka ir sako, jog matąs atsivērusį dangų ir regįs Dievą visoje jo garbēje bei šalia jo stovintį Žmogaus Sūnų, t.y. Jēzų. Šitai patvirtina, kad Jēzus tikrai esąs Mesijas ir Dievo Sūnus, kaip jis pats tai teigē, ir dēl ko buvo pasmerktas ir nužudytas.

[57-58]Jei pati Stepono kalba jau buvo iššaukusi sinedristuose įtūžimą, tai antgamtinis regējimas bei pareiškimas, jog matąs dangų ir Kristų drauge su Viešpačiu Dievu, žydams buvo tartum bombos sprogimas. Stepono žodžiuose jie įžvelgē piktžodžiavimą Dievui, todēl, užsiēmę ausis, kaip tai buvo įprasta žydams piktžodžiavimo atveju, puolē ant jo, nutvērę, išvilko iš miesto, kad ten jį užmuštų akmenimis, kaip nusikaltusį piktžodžiavimu. Nors Steponą užmušē, nuduodami, kad tai įvykę minios iniciatyva, kad taip pasiteisintų prieš romēnus; tačiau patys pasirūpino, kad Stepono nužudymas būtų įvykdytas, laikantis Mozēs Įstatymo. O Įstatymas reikalavo, kad užmušimas įvyktų prie liudininkų, kurie turēdavo duoti ženklą pradēti sviesti akmenis į pasmerktąjį /At Į 17,7; Kun 24,14; Jon 8,7/. Tikrumoje patys liudininkai sviesdavę pirmutinį akmenį į užmušamąjį. Šitai duoda suprasti, kodēl Stepono užmušime dalyvavę liudininkai nusiēmē savo apsiaustus ir juos pasidējo prie Sauliaus kojų. Lukas čia pirmą kartą įveda į sceną Saulių. Jis jį vadina jaunuoliu. Šiuo titulu žydai nurodydavo kiekvieną jauną vyrą, kuris dar nebuvo laikomas subrendusiu užimti atsakingas pareigas. O pilnai subrendusiu žydai laikydavo tik tą, kuriam sukakdavo trisdešimt metų. Saulius tuo metu buvo jau arti subrendimo amžiaus, nes netrukus po to jis pradējo reikštis atsakingose pareigose, persekiojant krikščionis /ApD 9,1/.

pę už miesto, mušė akmenimis. Liudytojai savo drabužius pasidėjo prie vieno jaunuolio, vadinamo Sauliaus, kojų. [59]Jie mušė akmenimis Steponą, kuris meldėsi ir sakė: « Viešpatie Jėzau, priimk mano sielą! » [60]O, suklupęs, sušuko didžiu balsu: « Viešpatie, nepaskaityk jiems šios nuodėmės! » « Ir tai, pasakęs, užmigo.

8. [1a] Saulius gi pritarė jo nužudymui.

II. BAŽNYČIA PALESTINOJE IR JOS PAKRAŠČIUOSE

1. *EVANGELIJA SKELBIAMA PALESTINOJE*

1. Persekiojimai. Krikščionys apleidžia Jeruzalę

8. [1b] — Bet aną dieną kilo didelis persekiojimas prieš Bažnyčią, kuri buvo Jeruzalėje. O visi, išskyrus apaštalus, išsisklaidė Judėjos ir Samarijos srityse. [2]Steponą gi dievobaimingi vyrai palaidojo ir surengė jam didelį gedulą. [3]Tuo tarpu Saulius niokiojo Bažnyčią, braudamasis į namus; taip pat vilkdamas vyrus ir moteris, kuriuos atiduodavo į kalėjimą.

[59-60]Mirties akivaizdoje Steponas malda kreipiasi į Kristų ir prašo, kad jis priimtų jo sielą į savo prieglobstį danguje. Kaip Jēzus, mirdamas ant kryžiaus, savo sielą pavedē į Tēvo rankas, taip Steponas atiduoda savo sielą į Jēzaus rankas /Lk 23,34/. Šiuo taigi Steponas išreiškia savo tikējimą į Kristaus dievystę. Po to, sukniubęs ant žemēs, ir šį kartą sekdamas Kristaus pavyzdžiu, jis meldžia atleidimo savo žudikams, ir šio prašo Jēzų. Taigi ir dar kartą jis išpažįsta savo tikējimą į Kristaus dievystę. Kas Jēzui Tēvas, tas Steponui Jēzus.

8. [1a]Baigdamas Lukas pabrēžia, jog, nors Saulius nedalyvavo aktyviai Stepono užmušime, tai vis dēl to jis šiam smurto veiksmui pritarē. Tikriausiai šią aplinkybę Lukas sužinojo iš paties Sauliaus — Pauliaus. O Pauliui tas nusikaltimas liko visam skaudus prisiminimas.

[1a]Stepono mirtį sekē visa banga persekiojimų prieš krikščionis. Šieji, sekdami Mokytojo paliepimą pasišalinti iš ten, kur bus persekiojami /Mt 10,23/, paliko Jeruzalę ir išsisklaidē po Judēją ir Samariją. Apaštalai tačiau liko mieste. Pasisklaidę po Judēją ir Samariją, tikintieji skelbē Evangeliją ir liudijo apie Kristų. Vadinasi, persekiojimai davē progą ir pradžią Evangelijos skelbimui visoje Palestinoje. Nuostabi yra Dievo Apvaizda, kuri moka blogį padaryti priemone gēriui siekti.

[2]Pagal Įstatymą ir žydų padavimą /At Į 21,22-23; Sanh 6,9/ akmenimis užmuštasis turēdavo būti pakabintas ant medžio paniekai ir tą pačią dieną vakare palaidotas nusikaltēliams skirtose kapinēse. Lukas nurodo, kad Steponas buvo, žydams įprastu būdu, apraudotas ir palaidotas dievo-baimingų vyrų. Vadinasi, nebuvo palaidotas kaip nusikaltēlis. Kodēl ši išimtis? Reikia spēti, jog sinedristai sąmoningai tai leido, kad išvengtų konflikto su romēnų valdžia. Mat, žydams nebuvo leidžiama ką nors bausti mirties bausme. Ši teisē buvo rezervuota Romos valdžiai /Jon 18,31/. Sinedristai nudavē, tarsi Steponas buvęs minios nulinčiuotas, bet oficialiai nepasmerktas, todēl galējo turēti teisiojo palaidojimą. Kas buvo anie dievobaimingi vyrai, kurie palaidojo Steponą? Tikrų žinių neturime. Greičiausiai tai buvo geros širdies vyrai iš pačių žydų tarpo.

[3]Saulius, kuris Steponą užmušant buvo tik pasyvus stebētojas, nors širdyje nusikaltimui pritariąs, dabar, vos trumpam laikui praslinkus, ima reikštis kaip atšiaurus persekiotojas. Aišku, jis tai darē su sinedristų pri-

2. Evangelija skelbiama Samarijoje

[4]O išsisklaidžiusieji vaikštinėjo, skelbdami Žodį. [5]Pilypas gi, nuėjęs
į Samarijos miestą, skelbė Kristų. [6]O minios, besiklausant ir ste-
bint ženklus, kuriuos jis darė, vieningai dėmėjosi, kas Pilypo buvo sa-
koma. [7]Mat, piktosios dvasios, didžiu balsu šaukdamos, išėjo iš daugelio
apsėstųjų; daug paralyžuotųjų ir luošų buvo pagydyta. [8]O didelis džiaug-
smas kilo aname mieste.
[9]Mieste gi jau nuo anksčiau buvo vienas toks vyras, vardu Simonas,
užsiimąs žyniavimu ir stebinąs Samarijos gyventojus, dėdamasis esąs
kažkas nepaprastas. [10]Visi-nuo mažo iki didelio — dėjosi prie jo, saky-
dami: « Šitas yra Dievo Galybė, kuri vadinama Didžioji.» [11]O jie dėjosi
prie jo, nes jis jau ilgą laiką juos kvaišino savo žyniavimais. [12]Tačiau,
kai įtikėjo Pilypui, kuris skelbė Evangeliją apie Dievo karalystę ir Jėzaus

---

tarimu ir autorizavimu. O, kadangi krikščionys viešai vengdavo rodytis, tai Saulius brovēsi į namus ir radęs kurį nors iš Kristaus sekējų, tuojau jį areštuodavo ir mesdavo į kalējimą. Taip jis elgēsi kaip su vyrais, taip ir su moterimis.

[4]Nuo persekiojimų iš Jeruzalēs pasišalinę krikščionys ir gyvendami provincijoje, ēmē skelbti Evangeliją ir liudyti apie Kristų ten, kur buvo apsigyvenę, būtent, visoje Judējoje, Samarijoje ir Galilējoje: miestuose, miesteliuose ir kaimuose /Mt 13,19; ApD 4,29; 15,35/. Lukas taigi aprašo, kaip apaštalai ir tikintieji, vykdydami Mokytojo paliepimą /ApD 1,8/, liudiję Kristų Jeruzalēje, ēmē jį liudyti Judējoje, Samarijoje ir visoje Palestinoje.

[5]Lukas plačiau aprašo diakono Pilypo apaštališką veiklą Samarijoje /ApD 6,5; 8,1/. Pilypas, palikęs Jeruzalę, nusileido žemyn į Samarijos sritį. Apsistojo greičiausiai Sicheme, o gal taip pat Sebastijoje. Tai buvo samaritonų apgyventos sritys. Samaritonai pažinojo Kristų ir nemaža jų buvo į jį įtikēję /Jon 4,5-20/. Sebastija buvo pastatyta Erodo Didžiojo ant senosios Samarijos griuvēsių. Sebastijoje, nors buvo ir samaritonų, bet dauguma gyventojų buvo graikai-pagonys.

[6-8]Samarijoje Pilypas turējo didelį pasisekimą. Visi atydžiai jo klausēsi ir daugelis įtikējo, nes jis įtikinančiai kalbējo ir be to, darē stebuklus: išvarinējo velnius, gydē ligonius. Pilypo apaštalavimas turējo tokį pasisekimą, kad visas miestas džiaugēsi. Lukas apie šią Pilypo veiklą greičiausiai sužinojo iš paties Pilypo. Mat, jis jį asmeniškai pažinojo, kai, maždaug 20 metų praslinkus, drauge su Pauliumi lankēsi Cezarējoje /ApD 21,8/.

[9]A n a m e m i e s t e, t.y. Sicheme ar Sebastijoje gyveno ir veikē toksai Simonas, žinomas Simono Žynio vardu, nes užsiēmē žyniavimu. Jis dējosi turįs antgamtinių galių. Jis buvo vienas iš pirmųjų eretikų: davē pradžią gnostikams. Nuo jo paimta žodis simonija, kuriuo pažymima hierarchinių privilegijų įsigijimas už pinigus. Plg. Hieronimus, In Mt 24,5: PL 26,176; Irenaeus, Adv. Haer, 1,22,1: PG 7,671.

[10]Simonas neabejotinai buvo nepaprastas žmogus, turįs ypatingų galių. Žmonēs kreipdavosi į jį, tikēdami jį turint dieviškų galių. Greičiausiai pats Simonas pristatē save žmonēms, it būtų didžioji antgamtinē Galybē. Gnostikai antgamtinę Galybę, personifikuodavo ir laikydavo tikruoju tarpininku tarp Dievo ir žmonių. Plg 2 Petr 2,17; 1 Tim 1,4; 6,20.

[11]Simonas, pastebi Lukas, turējęs pas samaritonus pasisekimo, dar ir todēl, kad jis buvęs vietinis, būtent, kilęs iš Gitta miestelio, kuris radosi 10 km į vakarus nuo Nablus.

[12]O vis dēl to Pilypas nustelbē Simoną, patraukdamas prie savęs daugybę miesto gyventojų. Vyrai ir moterys priēmē jo skelbiamą Evangeliją, įtikējo į Kristų ir krikštydinosi.

vardą, krikštydinosi vyrai, o taip pat ir moterys. [13]Simonas gi-ir jis-
įtikėjo ir, pakrikštytas, nuolat laikėsi prie Pilypo. O, matydamas žen-
klus ir didžius stebuklus, kurie dėjosi, buvo apstulbintas.
[14]O apaštalai, išgirdę Jeruzalėje, kad Samarija priėmusi Dievo žodį,
pasiuntė pas juos Petrą ir Joną, [15]kurie, nusileidę, meldėsi už juos, kad
jie gautų šv. Dvasią. [16]Mat, ji dar nebuvo nė ant vienų iš jų nužengusi, o
buvo tik pakrikštyti Viešpaties Jėzaus vardu. [17]Tuomet uždėjo ant jų
rankas, ir jie gavo šv. Dvasią. [18]O Simonas, matydamas, kad apaštalų
rankų uždėjimu suteikiama Dvasią, pasiūlė jiems pinigų, [19]tardamas:
«Duokite ir man šitą galią, kad, kam uždėsiu rankas, gautų šv. Dvasią.»
[20]Bet Petras jam sakė: « Tavo pinigai drauge su tavim teeina į pražūtį,
nes manei nusipirksiąs Dievo dovaną už pinigus. [21]Šiame moksle nėra
tau nė dalininko, nė paveldėtojo dalies, nes Dievo akivaizdoje tavo širdis
nėra tiesi. [22]Atsiversk tad nuo šio savo nelabumo ir melsk Viešpatį, gal
kartais bus tau atleista tas tavo širdies mintijimas. [23]Mat, matau, kad
esi pilnas kartumo ir nelaisvis neteisybės! » [24]O Simonas, atsiliepdamas,
tarė: « Jūs melskite už mane Viešpatį, kad nekristų ant manęs niekas
iš to, ką esate pasakę.»

---

[13]Įtikėjo ir pasikrikštydino ir pats Simonas, nes jam padarė didelio įspūdžio Pilypo daromi gausūs stebuklai.

[14]Jeruzalėje pasilikę apaštalai palaikė ryšius su krašte pasisklaidžiusiais mokiniais ir jiems vadovavo jų apaštališkoje veikloje. Kai apaštalai sužinojo apie Pilypo sėkmingą veiklą, pasitarę, nusprendė pasiųsti į Samariją patį Petrą drauge su Jonu, kad įtikėjusiems, uždėdami rankas, suteiktų šv. Dvasią, ir taip oficialiai bei pilnai įjungtų pakrikštytuosius į Kristaus Bažnyčią.

[15-17]Greičiausiai pats Pilypas parsikvietė apaštalus, kad suteiktų šv. Dvasią pakrikštytiesiems. Tai rodo, kad nuo pat pradžios apaštalai turėjo ypatingas galias, kokių neturėjo kiti mokiniai. Apaštalai šv. Dvasią suteikė melsdamiesi ir uždėdami ant tikinčiųjų rankas. Šv. Dvasios suteikimas tikriausiai buvo lydimas tam tikrų išorinių ženklų, kaip kalbėjimas nežinomomis kalbomis ir p.

[18-19]Simonas, matydamas šv. Dvasios reiškimąsi tikinčiuose išoriniais ženklais, panoro ne tik pats gauti šv. Dvasią, bet turėti galią ją kitiems suteikti Todėl kreipėsi į apaštalus, norėdamas tokią galią iš jų už pinigus nusipirkti. Šitai rodo, kad jo tikėjimas nebuvo tikras. Jis manė, kad šv. Dvasią galima gauti savos rūšies žyniavimo priemonėmis. Šią tad paslaptį norėjo išgauti iš apaštalų.

[20]Petras griežtai atmeta Simono siūlymą, pabrėždamas, jog jis nusikalsta prieš Dievą, manydamas, lyg Dievo dovaną būtų galima įsigyti ar teikti žmogiškomis priemonėmis. Kas yra Dievo, galima gauti tik iš Dievo.

[21]Petras toliau pabrėžia, jog Simonas, kaip jis mintija, nieko bendra neturi su tikėjimu į Kristų, nes jo troškimai bei siekiai nėra geri, nėra atitinką Dievo valią.

[22]Nors Simono siekiai nėra teisingi, tačiau jie gali būti atleisti. Petras tad kviečia jį taisytis ir prašyti Dievą, kad jam atleistų aną nuodėmingą jo siekimą už pinigus įsigyti dieviškų galių.

[23]Jis privaląs prašyti Dievo atleidimo ne vien, kad trokšta už pinigus gauti dieviškų galių, bet ir dėl to, kad yra kupinas pikto ir vergas neteisybės: žodžiu, kad yra nedoras žmogus.

[24]Petro įspėjimas paveikia Simoną. Jis prašo, kad apaštalai už jį melstųsi, prašydami Viešpatį jam atleidimo, ir taip nekristų ant jo Petro pasakyti pasmerkimo žodžiai.

[25]Taigi, pliudiję ir apsakę Viešpaties žodį, jie grįžo į Jeruzalę. Jie
skelbė Evangeliją taipogi daugeliui samariečių kaimų.

3. Evangelija skelbiama Judėjoje

[26]O Viešpaties angelas prabilo į Pilypą, tardamas: « Kelkis ir eik keliu
pietų link, kuris leidžiasi žemyn nuo Jeruzalės į Gazą. Jisai yra tuščias.»
[27]Ir jis, pakilęs, iškeliavo. Ir štai vyras etijopietis, eunuchas, etijopiečių
karalienės Kandakės pareigūnas, kuris valdė jos iždą. Jis buvo atvy-
kęs kaip maldininkas į Jeruzalę. [28]Buvo gi begrįžtąs ir, sėdėdamas ant
savo vežimo, skaitė pranašą Izaiją. [29]O Dvasia tarė Pilypui: « Prisiartink
ir eik šalimais šio vežimo.» [30]Prisiartinęs gi, Pilypas išgirdo jį skaitant
pranašą Izaiją ir sakė: « Nejaugi supranti, ką skaitai? » [31]Bet jis atsakė:
« Kaipgi galėčiau, jei niekas manęs nepamoko?! » Taip jis pakvietė Pi-
lypą įlipti ir sėdėti su juo. [32]O Rašto skyrius, kurį jie skaitė, buvo ši-
tas:

— « It papiauti vedama avis
ir it avinėlis, nebylys, prieš kirpėją,
taip jis neatveria savo burnos.

---

[25]Lukas pastebi, jog apaštalai, prieš grįždami į Jeruzalę, skelbē Evangeliją ir liudijc Kristų bei teikē šv. Dvasią ne tik Samarijos sostinēje, bet taip pat ir provincijoje, lankydamiesi miesteliuose ir kaimuose. Taigi apaštalai įvykdē pirmąją dalį, ką Mokytojas jiems buvo įsakęs: « Būsite man liudytojai Judējoje, Samarijoje ir iki žemēs pakraščių » /ApD 1,8/.

[26]Su apaštalais į Jeruzalę grįžo ir Pilypas. Iš čia Viešpats jį pašaukē, kad leistųsi į pietus ir apaštalautų Judējoje. Dievas apsireiškē jam per angelą, įsakydamas leistis keliu į pietus, kuris vedē iš Jeruzalēs į Gazą. G a z a — vienas iš seniausių Palestinos miestų. Jis buvo daug kartų šimtmečių eigoje sunaikintas ir vēl atstatytas, ir išlikęs iki mūsų laikų. Randasi prie Viduržemio jūros, prie kelio, kuris jungē Egiptą su Mezopotamija. Iš Jeruzalēs į Gazą anuomet buvo trys keliai. Vienas ējo pro Lydą. Tai buvo pajūrio kelias. Jis buvo pagrindinis. Antras-pro Hebroną. Trečias — pro Betliejų. Mažiausiai buvo naudojamas kelias, kuris ējo pro Hebroną. Pilypui greičiausiai buvo liepta eiti šiuo keliu, nes angelas nurodęs, jog jis esąs tuščias. Pastebētina tačiau, kad kai kurie egzegetai graikiškus žodžius — *kata mesēbrian* — verčia: « *apie vidudienį.*» Kadangi apie vidudienį yra didelē kaitra, todēl mažai kas tuo metu keliauja; taigi kelias paprastai yra tuščias.

[27]Pilypas tuojau vykdo įsakymą. Jis leidžiasi kelionēn .Pakelyje sutinka važiuojantį Etijopijos — Abisinijos karalienēs Kandakēs aukštą pareigūną: finansų ministerį. Lukas pažymi, jog tai buvęs etiopietis, nes tame tikriausiai matē išsipildymą pranašystēs, kurią paduoda psalmistas /Ps 68,32/. Etijopiją dažnai valdē karalienēs /Eus. :H.E. 2,1; Plinius 6,35.7/. Joms buvo teikiama bendrinis vardas Kandakē, kaip Egipto karaliai buvo vadinami bendriniu vardu: Faraonas, o Romos imperatoriai — Cezaris. Artimai bendradarbiaują pareigūnai su valdove — moterimi anuomet paprastai būdavo eunuchai, t.y. iškastruotieji. Luko minimas eunuchas, matyt, buvo žydiškos kilmēs, o gal prozelitas. Mat, buvo atvykęs šventēms į Jeruzalę kaip maldininkas.

[28-32]Dievo įkvēpimu Pilypas prisiartino prie vežimo, o, prisiartinęs, išgirdo eunuchą skaitant Izaijo pranašystę. Tuomet prabilo į jį, klausdamas, ar jis suprantąs, ką skaito. Atsiliepdamas jis tarē ,jog būtų laimingas, jei kas jam paaiškintų, ir pakvietē Pilypą, kad jis, įlipęs į vežimą ir atsisēdęs šalia jo, malonētų jam paaiškinti, ką Izaijas turējo mintyje, kalkalbēdamas apie Jahvēs Tarną.

[33]Jo pažeminimas nuėmė jo teismą.
O jo giminę kas apsakys?
Mat, jo gyvybė pakeliama nuo žemės.»

[34]O eunuchas, atsiliepdamas, tarė Pilypui: «Prašau tave, apie ką pranašas šitai sako? Apie save ar apie kurį kitą?» [35]Pilypas gi, atvėręs burną ir pradėdamas nuo šios Rašto vietos, apskelbė jam Evangelijos Jėzų. [36]O keliaujant, atvyko prie vandens. Eunuchas sakė: «Štai vanduo! Kas neleidžia man krikštydintis?» [37],[38]Liepė tad sustabdyti vežimą, ir nusileido į vandenį abu, būtent, Pilypas ir eunuchas: ir jį pakrikštijo. [39]O, kai išlipo iš vandens, Viešpaties Dvasia pagrobė Pilypą, ir eununchas jo jau nebematė. Taigi jis keliavo sau toliau džiaugdamasis. [40]Pilypas gi atsirado Azote ir, keliaudamas aplinkui, skelbė Evangeliją visiems miestams, kol atvyko į Cezarėją.

4. Sauliaus atsivertimas

9. [1]O Saulius, dar tebekvėpuodamas grasinimu ir žudynėmis prieš Viešpaties mokinius, atėjęs pas vyriausią kunigą, [2]išsiprašė iš jo laiškų

[32-33]Pranašystė cituojama pagal LXX vertimą. Pirmoje dalyje kalbama apie Jahvės Tarną-Mesiją, ir jis lyginamas avinėliui, kuris yra ramus, nors būtų kerpiamas ar net vedamas, piauti. Antroje dalyje pabrėžiama, jog Jahvės Tarno kančia laiduoja atpirkimą, o taip pat pilnutinį laimėjimą visų laikų ir visų tautų tikintiesiems.

[34-35]Eunuchas prašo Pilypą paaiškinti, ką pranašas nurodo anuo Jahvės Tarnu? Ką jis turi mintyje: save ar ką kitą? Pilypas, atsakydamas, teigia, kad Izaijo minimas Jahvės Tarnas esąs Kristus. Jis taip pat naudojasi proga, kad plačiau supažindintų eunuchą su Jėzumi: su jo asmeniu, su jo misija, su jo Evangelija. — A t v ė r ę s b u r n ą — semitizmas: prabilęs.

[36]Pilypas, kalbėdamas apie Jėzų, apie reikalą tikėti į jį, bus tikriausiai priminęs ir krikštą. Eunuchas įtikėjo ir, kai privažiavo prie vandens, paprašė būti čia pat pakrikštytas.

[37]Ši eilutė daugelyje tekstų išleidžiama. Kai kuriuose tačiau mažesnės vertės kodeksuose ir senajame lotyniškame vertime paduodama sekantis tekstas: P i l y p a s t a r ė: «J e i t i k i v i s a š i r d i m i, t a i g a l i m a.» O j i s a t s a k ė: «T i k i u, k a d J ė z u s K r i s t u s y r a D i e v o S ū n u s.»

[38]Gavęs Pilypo sutikimą, eunuchas sustabdė vežimą, abu, išlipę, įkopė į vandens baseiną, ir Pilypas jį pakrikštijo.

[39]Išlipus iš vandens, Pilypas staiga išnyko. Jis buvo stebuklingu būdu perkeltas į Azotą. Eunuchas, pastebėjęs, kad Pilypas yra dingęs stebuklingai, tęsė toliau kelionę, būdamas pilnas džiaugsmo.

[40]Pilypas stebuklingai buvo perkeltas į Azotą. Tai žymus filistiečių miestas, nūdien vadinamas Esdud. Jis randasi maždaug pusiaukelėje tarp Gazos ir Jaffos-Jopės: apie 35 km į šiaurę nuo Gazos ir apie 50 km į pietus nuo Jaffos; o nuo jūros apie 5 km /Joz 11,22; 13,1-10; 1 Kar 5,1-10/. Iš Azoto Pilypas leidosi į šiaurę, pakelyje lankydamas miestus ir kaimus ir visur skelbdamas Evangeliją. Pagaliau pasiekė Cezarėją. Šį miestą pastatė Erodas Didysis. Jis radosi prie jūros tarp Jaffos ir Haifos: apie 50 km į šiaurę nuo Jaffos ir apie 40 km į pietus nuo Haifos. Cezarėja buvo tikrumoje Palestinos provincijos sostinė. Mat, čia pastoviai gyvendavo provincijos valdytojai /Tacitus, Hist. 2,78.10; J. Flavius, Ant. 15,9.6/.

9. [1-2]Lukas čia paduoda pirmąjį Pauliaus atsivertimo aprašymą. Vėliau šį aprašymą jis papildo, cituodamas du kartu paties Pauliaus atpasakojimą /ApD 22,6-16; ApD 26,12-18/. Tai rodo, kiek šiam faktui buvo teikia-

sinagogoms į Damaską, kad, jei rastų to Kelio sekėjų, sukaustytus-vyrus ir moteris-atvestų į Jeruzalę. [3]O keliaujant, prisiartinus jam prie Damasko, atsitiko, kad staiga apgaubė jį šviesa iš dangaus, [4]ir jis, kritęs ant žemės, išgirdo balsą, kuris jam sakė: « Sauliau, Sauliau, kam persekioji mane?! » [5]Jis gi tarė: « Kas esi, Viešpatie? » O jis « Aš esu Jėzus, kurį tu persekioji. [6]Kelkis tačiau ir įeik į miestą. Tau bus pasakyta, ką turi daryti.» [7]O vyrai, kurie keliavo su juo, buvo stovį be žado, girdėdami, tiesa, balsą, bet nieko neregėdami. [8]Saulius gi atsikėlė nuo žemės,

---

ma reikšmės. Atsivertimas įvyko paties Dievo antgamtiniu įsikišimu. Paulius apie šitai plačiai ir pakartotinai kalba ne tik ApD, bet ir savo laiškuose /1 Kor 9,1; 15,8; Gal 1,13-16/. Lukas tik prabėgomis primena Pauliaus užsidegimą persekioti krikščionis. Pats Apaštalas plačiau apie tai kalba tiek ApD 26,10-11, tiek laiškuose /Gal 1,13.23; 1 Kor 15,9; Pilyp 3,6/. Saulius savo užsidegime prieš krikščionis nesitenkino vien jų persekiojimu Jeruzalėje, bet, žinodamas, jog jie yra išsisklaidę visame krašte ir apaštalauja net Damaske, pasiryžo taigi vykti į Damaską, kad iš ten suimtus krikščionis atgabentų į Jeruzalę, kur turėtų būti teisiami. Damaske gyveno nemaža žydų. Čia jie turėjo savo sinagogas. Diasporoje esančios sinagogos palaikė glaudžius ryšius su Jeruzale. Vyriausias kunigas ir sinedriumas kontroliuodavo ir diasporoje esančias sinagogas: joms duodavo įsakymų bei nurodymų. Prieš vykdamas taigi į Damaską, Saulius prisistatė vyriausiam kunigui, kad iš jo gautų įgaliojimus ir rekomendacijas. Tuo metu vyriausias kunigas dar buvo Kaifas. Mat, jis buvo vyriausiu kunigu iki 36 m. Gavęs reikiamus dokumentus, Saulius leidosi kelionėn. Pastebėtina, kad anuomet žydai vengdavo minėti Kristaus vardą. Mat, jie jo tiek nekentė, kad nenorėjo girdėti net jo vardo. Krikščionis todėl nurodo kaip ano Kelio, t.y. ano mokslo-Evangelijos sekėjus.

[3]Saulius vyko į Damaską su palydovais. Reikėjo padaryti 250 km kelią. Kelionė taigi buvo ilga ir sunki. Artėjant prie miesto, staiga nuostabi šviesa suspindo iš dangaus ir apgaubė Saulių. Nuostabios šviesos pasirodymas visada yra siejama su Dievo apsireiškimu /Iš 10,23; Iz 9,2; Hab 3,4/.

[4-6]Apakintas nuostabios šviesos, Saulius krito veidu į žemę, kaip tai paprastai žydai elgdavosi pagarbos ženklan Dievo apsireiškimo atveju /Iš 19,1-12; 20,19/. Sukniubęs ant žemės, Saulius išgirdo paslaptingą balsą, kuris sakė: « Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji? » Pastebėtina, kad Lukas ištikimai cituoja žodžius, kaip juos Saulius buvo girdėjęs, vartodamas aramaišką Saul formą, o ne graikišką Saulos. Aišku, kad Lukas visa tai buvo girdėjęs iš paties Pauliaus pasakojimų. Saulius, nors ir išsigandęs, yra pilnoje sąmonėje. Jis klausia, kas yra tasai, kuris jam kalba. Atsakymas aiškus. Jam kalba pats Jėzus. Jėzus čia tapatina save su krikščionimis bei su Bažnyčia. Persekiodamas krikščionis, Saulius persekioja patį Kristų, o jis yra Mesijas; nužudytas, bet gyvas; nematomas, bet esąs ir veikiąs Bažnyčioje. Šitai tikriausiai davė pagrindą Kristaus Mistinio Kūno doktrinai, kurią Paulius išdėstė savo laiškuose /Ef 4,9-16/. Jėzus šia proga, kaip seka iš papildomų pasakojimų /ApD 22,9; 26,13-14/, pakvietė Saulių iš persekiotojo pasidaryti Evangelijos liudytoju pagonims. Tuo tarpu tačiau jis turėsiąs prisistatyti Bažnyčios vyresniesiems; o šieji jam nurodysią, ką turėsiąs daryti.

[7]Lukas pastebi ir nurodo, kad Sauliaus bendrakeleiviai bei palydovai buvo autentiški liudininkai šio antgamtinio apsireiškimo. Mat, jie, kaip ir Saulius, regėjo ir nuostabią šviesą, o taip pat girdėjo ir slaptingą balsą, bet nematė, kas kalbėjo. Įvyko taigi visai panašiai, kaip Dievo apsireiškimai paprastai vykdavo S.T. patriarchams ar pranašams /Išm 18,1; Dan 10, 7-9; AtĮ 4,12/.

[8]Šviesa iš dangaus buvo tokia stipri, kad Saulius apako ir, atsikėlęs, nebegalėjo pats vienas eiti. Todėl palydovų už rankų buvo nuvestas į Damaską.

o, atvėręs akis, nieko nematė. Taigi, vesdami už rankų, įvedė jį į Da-
maską. [9]Ir tris dienas buvo neregys, taip pat nevalgė ir negėrė.
[10]Damaske gi buvo toksai mokinys, vardu Ananijas. Jam tarė Vieš-
pats regėjime: «Ananijau!» O jis atsakė: «Štai aš, Viešpatie!» Viešpats
gi sakė jam: «Pakilęs, eik į gatvę, vadinamą Tiesiąją, ir ieškok Judo
namuose Sauliaus, vadinamo Tarsiečio. Mat, va jis meldžiasi, [12]ir regėji-
me išvydo vyrą, vadinamą Ananiją, įeinantį ir uždedantį ant jo rankas,
kad jis praregėtų.» [13]Bet Ananijas atsakė: «Viešpatie, apie šį vyrą iš
daugelio esu girdėjęs, kiek pikta jis padarė tavo šventiesiems Jeruzalėje.
[14]Ir čia turi įgaliojimą iš vyriausių kunigų surakinti visus, kurie šaukiasi
tavo vardo.» [15]Bet Viešpats jam sakė: «Eik. Mat, šitas yra rinktinis man
įrankis nešti mano vardui tautų, ir karalių, ir Izraelio sūnų akivaizdoje.
[16]Nes aš parodysiu jam, kiek turės kentėti dėl mano vardo.» [17]Taigi Ana-
nijas nuėjo, įėjo į namus ir, uždėjęs ant jo rankas, pasakė: «Broli Sau-
liau, atsiuntė mane Viešpats: Jėzus, kuris tau pasirodė kelyje, kuriuo
ėjai, kad praregėtum ir taptum pilnas šv. Dvasios.» [18]Ir tuojau tartum

---

[9]Damaske Saulius tris dienas pasiliko neregys. Jis buvo tiek sukrėstas bei sujaudintas, kad per tris dienas nieko nevalgė ir negėrė, o tik meldėsi. Šitaip jis pasirengė krikštui.

[10]Ananijas buvo krikščionis iš žydų, didelio pamaldumo vyras /ApD 22,12/. Sėlstant persekiojimui prieš krikščionis Jeruzalėje, jis, kaip ir daugelis kitų Kristaus sekėjų, apleido Izraelio sostinę ir, atvykęs, apsigyveno Damaske /ApD 8,1/. Pagal kai kuriuos krikščioniško padavimo liudijimus jis bus buvęs Damasko vyskupas ir miręs kankinio mirtimi prie karaliaus Aretos IV. Viešpats apreiškė Ananijui antgamtinio regėjimo eigoje Sauliaus atsivertimą. Ananijas, kaip ir Samuelis, atsiliepė, Viešpačiui šaukiant, tais pačiais žodžiais: «Štai aš, Viešpatie!» /1 Kar 3,4-10/.

[11-13]Viešpats paliepė Ananijui eiti pas Saulių ir nurodė, kur jį galįs rasti, būtent, pas kokį tai Judą, Tiosiojoje gatvėje. Tiesioji gatvė buvo viena iš pagrindinių miesto gatvių. Ji ėjo per visą miestą: nuo rytinių iki vakarinių vartų. Viešpats be to, dar pastebi, jog Saulius, įspėtas per antgamtinį regėjimą, jo laukia, kad atėjęs ir uždėjęs ant jo rankas, gražintų jam regėjimą. Primenama, kad Saulius esąs žinomas Tarsiečio vardu, nes buvo diasporos žydas, kilęs iš Tarso, Kilikijos sostinės. Tarsas radosi 15 km į rytus nuo Viduržemio jūros; nuo 64 m pr Kristų buvo Romos imperijos autonominis miestas, žymus prekybos ir kultūros centras.

[13-14]Ananijas žinojo apie Saulių, kad jis esąs uolus krikščionių persekiotojas. Jis taip pat žinojo, kad jis yra atvykęs į Damaską su įgaliojimais suimti krikščionis ir gabenti juos į Jeruzalę, kad tenai būtų teisiami. Pastebėtina, kad krikščionys nurodomi «šventųjų» vardu. Mat, jie buvo pašvęsti Dievui /Kun 20,26/, o taip pat pašaukti būti Dievo įsūniais ir jo dangiškosios tėvonystės paveldėtojais /Ef 1,3-5/. Šiuo vardu buvo įprasta vadinti krikščionis pirminėje Bažnyčioje /Rom 12,13; 2 Kor 1,1; Ef 1,1; Ap 5,8/.

[15]Viešpats įsako Ananijui, nežiūrint visko bei nepaisant nieko, eiti pas Saulių ir atlikti, kas įsakyta. Tiesa, Saulius iki šiolei buvo įrankis persekiojimui, bet nuo dabar jis taps įrankis Evangelijos skelbimui; ir bus rintinis įrankis liudyti Kristų pagonims ir žydams, minioms-aikštėse ir valdovams-rūmuose.

[16]Jei krikščionys kentėjo kurį laiką nuo Sauliaus, tai nuo dabar Saulius turės visą laiką kentėti dėl Kristaus nuo žydų ir nuo pagonių; ir jis kentės tiek, kiek retai kas kentėjo ir kenčia. Apie šitai pats Paulius liudija laiške Korintiečiams /2 Kor 11,23-29/.

[17-18]Ananijas vykdo Viešpaties įsakymą. Jis eina, suranda Saulių, jam prisistato Jėzaus vardu, uždeda ant jo rankas ir jis stebkulingai atgauna regėjimą. Fizinis apakimas ir vėl praregėjimas neabejotinai turi dvasinę

žvynai nukrito jam nuo akių, taip jis praregėjo ir, atsikėlus, buvo pakrikštytas. [19]Ir, užvalgęs, atsigavo.

5. Saulius apaštalauja Damaske

[19]Pasiliko gi Damaske su mokiniais keletą dienų. [20]Ir tuojau ėmė skelbti Jėzų sinagogose, kad jis esąs Dievo Sūnus. [21]O visi, kurie klausėsi, stebėjosi ir sakė: « Argi tai ne šitas, kuris šėlo prieš šio Vardo išpažinėjus Jeruzalėje? Ir čia yra atėjęs, kad, suėmęs, nuvestų juosius pas vyriausius kunigus? » [22]O Saulius vis stipriau reiškėsi ir nuginčijo Damaske gyvenančius žydus, įrodinėdamas, kad jisai yra Mesijas. [23]O daugeliui dienų praslinkus, žydai susitarė jį nužudyti. [24]Bet Sauliui jų sąmokslas tapo žinomas. Jie tačiau dieną naktį saugojo ir miesto vartus, kad jį užmuštų. [25]Bet jo mokiniai nakčia, paėmę, nuleido jį pintinėje per sieną.

6. Saulius-Paulius Jeruzalėje

[26]O, atvykęs į Jeruzalę, jis bandė dėtis prie mokinių, bet visi jo

---

prasmę. Saulius apako fanatiškam ebraizmui, kad praregētų Kristui ir jo Evangelijai, kurią turējo liudyti pagonims ir žydams, veikiant šv. Dvasiai. Ananijas tikriausiai, regējimą atgavusį Saulių iš Judo namų pasiēmē su savim ir apgyvendino pas krikščionis. Paskui jis buvo pakrikštytas ir oficialiai priimtas į Kristaus Bažnyčią.

[19]Vidiniai išgyvenimai ir pasninkas buvo gana išvarginę bei nusilpninę Saulių. Bet, užvalgęs, greitai atsigavo. Ir čia galima matyti analogiją dvasiniam atsigavimui, kurį gauname iš Eucharistijos.

[20]Atsigavęs ir sustiprējęs, Saulius, dabar jau Paulius, pradējo lankytis žydų susirinkimuose ir skelbti Jēzų, liudydamas jį esant Mesiją ir Dievo Sūnų.

[21]Žydai, girdēdami Saulių kalbant apie Jēzų ir liudijant, kad jis esąs Mesijas ir Dievo Sūnus, stebējosi. Jie negalējo suprasti, kas čia bus įvykę, kad Saulius, žinomas krikščionių persekiotojas, dabar išpažįsta Kristų. Jie taip pat nesiorientavo, ką reikētų daryti, kaip į visa tai reaguoti. Tikriausiai jie pranešē apie visa tai vyresniesiems Jeruzalēje ir laukē iš jų nurodymų, kaip elgtis. Tačiau kol iš Jeruzalēs atējo atsakymas, Saulius jau buvo apleidęs Damaską ir pasišalinęs į Arabijos tyrus, kad vienatvēje ir susikaupime pasirengtų tolesniam apaštalavimui /Gal 1,17/.

[23-25]Maždaug porai metų praslinkus, Paulius grįžo iš tyrų į Damaską. O, kai sugrįžo, Damaske jau rado žydų labai priešingą prieš jį nusistatymą. Jam ēmus skelbti Evangeliją, žydai tuojau nusprendē jį nužudyti. Paulius tačiau apie sąmokslą buvo greitai painformuotas. Todēl pradējo saugotis ir viešai nesirodē. Žydai, bijodami, kad jis slaptai neapleistų miesto, ne tik mieste jo ieškojo, bet ir prie vartų pastatē sargybas. Aišku, šitai padarē su valdovo Aretos IV pritarimu. Tikintieji, žinodami, kad miesto vartai yra saugojami, nakčia Paulių nuleido pintinēje pro sieną. Damaske daugelis namų buvo pristatyti prie miesto sienų. Todēl lengvai buvo galima pro langą nuleisti žemyn palei sieną. Areta IV buvo Nabato Arabijos valdovas nuo 9 m pr Kristų iki 40 m po Kr. Jis buvo Erodo Antipo uošvis. Plg ApD 4,27. Apie savo pabēgimą iš Damasko Paulius kalba laiške Korintiečiams /2 Kor 11,32-33/.

[26]Paulius apie šį savo atsilankymą Jeruzalēje kalba laiške Galatams, nurodydamas, kokiu tikslu jis ten vyko /Gal 1,18/. Būtent, jis atvyko, kad prisistatytų Petrui — Bažnyčios Galvai — ir gautų iš jo oficialų pripažinimą ir įgaliojimą veikti Bažnyčioje Kristaus vardu bei autoritetu. Atvykęs, jis bandē dētis prie tikinčiųjų, bet buvo sutiktas su nepasitikējimu. Matyt, Jeruzalēs tikintieji nebuvo pakankamai painformuoti apie jo nuostabų atsivertimą prie Damasko vartų.

bijojo, netikėdami, kad jis esąs mokinys. [27]Tačiau Barnabas, pasiėmęs,
atvedė jį pas apaštalus ir jiems papasakojo, kaip jis kelyje regėjo Viešpatį ir, kad jis jam kalbėjo, bei kaip Damaske jis atvirai kalbėjo Jėzaus
vardu. [28]Ir buvo su jais Jeruzalėje, ateidinėdamas ir išeidinėdamas, viešai
kalbėdamas Viešpaties vardu. [29]Jis kalbėjo ir ginčijosi ir su elenistais,
o tie galvojo jį nužudyti. [30]Bet broliai, tai sužinoję, nuvedė jį į Cezarėją
ir iš ten išsiuntė į Tarsą.

7. Petras pradeda priimti į Bažnyčią pagonis

[31]Taip tad Bažnyčia turėjo ramybę visoje Judėjoje, ir Galilėjoje, ir
Samarijoje. Ji kūrėsi ir veikė Viešpaties baimėje ir, stiprinama šv. Dvasios, augo.
[32]Atsitiko gi, kad Petras, lankydamas visus, atvyko ir pas Lidoje

---

[27]Pauliui į pagelbą atėjo Barnabas, kuris apaštalams buvo gerai pažįstamas ir aukštai vertinamas /ApD 4,36; 11,22/. Jis jį nuvedė pas apaštalus ir jį jiems pristatė bei rekomendavo. Paulius pastebi laiške Galatams, kad ta proga jis tematė iš apaštalų tik Petrą ir Viešpaties brolį Jokūbą /Gal 1,18/. Barnabas smulkiai papasakojo Petrui ir Jokūbui apie Sauliaus turėtą regėjimą ir atsivertimą, o taip pat apie jo įsijungimą į krikščionių bendruomenę ir apaštalavimą Damaske.

[28]Pristatytas ir priimtas apaštalų, Paulius, kol pasiliko Jeruzalėje, dažnai pas juos lankydavosi, t.y. palaikė su jais glaudžius ryšius. Be to, viešai išpažino Kristų ir skelbė jo Evangeliją.

[29]Būdamas žydas iš diasporos, t.y. elenistas, Paulius lengvai suėjo į santykius su žydais elenistais Jeruzalėje. Juos jis greičiausiai pažinojo bei su jais bendravo jau Stepono laikais /ApD 6,9/. Tuomet jis buvo jų draugas, o dabar atsistoja priešingame fronte. Kaip anuomet Steponas, taip dabar Paulius su elenistais ginčijasi dėl tikėjimo į Kristų. Elenistų nusistatymas nepasikeitęs. Kaip prieš Steponą jie niršo ir jį pagaliau užmušė, taip dabar jie šėlsta ir prieš Saulių ir apsisprendžia jį nužudyti.

[30]Atsakingieji tikinčiųjų vadovai, patyrę, kad žydai elenistai rengiasi Paulių užmušti, patarė jam pasišalinti. Iš Jeruzalės palydėjo jį į Cezarėją, o iš ten pasiuntė į gimtinį Tarsą. Cezarėja radosi prie jūros /ApD 8,40/, ir turėjo uostą, iš kur bei į kur pietų Palestinos gyventojai galėjo keliauti laivais. Pats Paulius ne kartą naudojosi Cezarėjos uostu savo kelionėse /ApD 18,22; 21,8; 27,2/. Ir šį kartą taigi tikriausiai jis iškeliavo laivu, kad pasiektų Tarsą. Tarse /ApD 9,11/ pasiliko apie 4-5 metus /Gal 1,21/.

[31]Pauliui išvykus, Palestinoje kurį laiką tikintieji galėjo ramiai gyventi ir netrukdomi veikti. Taigi Bažnyčia greitai augo ir plėtėsi išorėje o taip pat stiprėjo bei tobulėjo šventume ir ištikimume Evangelijai. Žodžiai — veikė Viešpaties baimėje — pažodžiui reikėtų versti — « vaikščiojo Dievo baimėje ». — Ebraizmas. Lukas priduria, jog Bažnyčia plėtėsi išorėje ir stiprėjo viduje šventumu, todėl kad šv. Dvasia ją gaivino gausiomis malonėmis.

[32]Nuo Pauliaus Lukas grįžta prie Petro. Vaizdžiai aprašo keletą Petro padarytų stebuklų. Po to apsako, kaip Dievas apreiškė Petrui, jog reikia priimti į krikščionių tarpą ir pagonis. Krikščionių skaičiui didėjant, atskiruose miestuose susidarė krikščionių bendruomenės. Petras pradėjo lankyti šias bendruomenes, kad susipažintų su jų gyvenimu bei veikla; kad pakrikštytiems suteiktų šv. Dvasią; kad reikale duotų pamokymų ir nurodymų. Belankydamas krikščioniškas bendruomenes, Petras atvyko į Lidą. Lida-Lod-Lud randasi 18 km į pietvakarius nuo Jopės bei nūdienio Tel-Aviv ir apie 38 km į šiaurės vakarus nuo Jeruzalės.

gyvenančius šventuosius. [33]O rado ten vieną žmogų, vardu Enėją, kuris jau aštuoneri metai gulėjo patale. Mat, buvo paralyžuotas. [34]Petras jam tarė: « Enėjau, Jėzus Kristus pagydo tave! Kelkis ir pasiklok sau patalą. » Ir jis čia pat atsikėlė. [35]Jį pamatė visi Lidos ir Šarono gyventojai, ir jie atsivertė į Viešpatį.

[36]Jopėje gi buvo viena mokinė, vardu Tabita, kas, verčiant, reiškia Stirna. Ji buvo kupina jos daromų gerų darbų ir išmaldų. [37]O atsitiko anose dienose, kad ji susirgo ir mirė. Nuprausė tad ją ir pašarvojo viršutiniame kambaryje. [38]O, kadangi Lida yra arti Jopės, tai mokiniai, išgirdę Petrą esant tenai, pasiuntė pas jį du vyrus su prašymu: « Nedelsk ateiti iki mūsų! » [39]O Petras, pakilęs, nuėjo su jais. Atvykus, jį užvedė į viršutinį kambarį. Ir apspto jį visos našlės, verkdamos ir rodydamos jam tunikas ir apsiaustus, kuriuos Stirna buvo padariusi, kol dar buvo su jomis. [40]O Petras, išvaręs visas ir, atsiklaupęs, pasimeldė. Paskui, atsigręžęs į lavoną, tarė: « Tabita, kelkis! » O ji atvėrė savo akis ir, išvydusi Petrą, atsisėdo. [41]Jis gi, padavęs jai ranką, ją prikėlė. Tuomet, pašaukęs šventuosius ir našles, pristatė ją gyvą. [42]Tai pasidarė žinoma visoje Jopėje, ir daugelis įtikėjo į Viešpatį. [43]O jis pasiliko Jopėje dar daugelį dienų pas tokį tai kailiadirbį Simoną.

10. [1]O Cezarėjoje toksai vyras, vardu Kornelijus, vadinamosios Ita-

---

[33-34]Lidoje Petras stebuklingai pagydē 8 metus sirgusį paralitiką, vardu Enēją. Vardas graikiškas, bet ligonis greičiausiai buvo žydas.

[35]Žinia apie Enējo stebuklingą pagydymą greitai pasklido Lidoje ir visoje Šarono lygumos apylinkēje. Įvykusio stebuklo paveikti daugelis įtikējo į Kristų.

[36-38]Apie Petro buvimą Lidoje tuojau sužinojo Jopēs tikintieji. Tuo metu mirē Jopēs tikinčiųjų tarpe ypatingai pasižymējusi savo geraširdiškumu moteris, vardu Tabita. Lukas šį semitišką vardą išverčia į graikų kalbą Dorka: mūsų kalboje Stirna. Mokiniai, žinodami, kad Petras randasi Lidoje, pasiuntē pas jį du vyrus su prašymu, kad tuojau atvyktų pas juos dalyvauti Tabitos šermenyse.

[39-41]Petras sužinojęs apie Tabitos mirtį, palikęs Lidą, drauge su atvykusiais pasiuntiniais, atvyko į Jopę ir tuojau buvo įvestas į Tabitos namus. Čia jį apsupo moters — našlēs, kurios verkē ir pasakojo, kiek velionē buvo padariusi joms gero. Petras elgiasi, kaip Kristus buvo pasielgęs, prikeldamas Jairo dukrą /Mk 5,40; Lk 8,54/. Jis išvarē iš kambario visus. Pasimeldē. Paskui mirusiąjai įsakē keltis. O ji staiga atvērē akis, atsisēdo ir, Petrui padavus ranką, atsistojo. Tuomet Petras atvērē duris, pašaukē susirinkusiosius ir jiems pristatē Tabitą gyvą.

[42-43]Šis stebuklas tikintiesiems ir visiems Jopēs gyventojams padarē nepaprastą įspūdį. Taip kad daugelis įtikējo į Kristų. Petras kurį laiką pasiliko Jopēje, būdamas svečias kokio tai kailiadirbio Simono.

10. [1]Lukas 10 ir 11 skyriuose plačiai aprašo įvykius, kurie ženklino naują erą besikuriančios Kristaus Bažnyčios gyvenime, būtent, kaip Kristaus sekējai atsipalaidavo galutinai nuo žydų sinagogos ir ēmē augti į visuotinę Bažnyčią, apimančią visus žmones, nežiūrint ar jie būtų iš žydų ar iš pagonių. Lukas pabrēžia, jog tai įvyko specialiu Dievo liepimu, duotu Petrui per antgamtinį regējimą. Petras taigi, Dievui liepiant, pradējo priimti pagonis į krikščionių tarpą.

Cezarēja, kaip esame jau nurodę /ApD 8,40/, buvo Romos Palestinos provincijos sostinē. Čia stovējo didelē kariuomenēs įgula. Iš viso Palestinoje Roma laikē 5 kohortas kariuomenēs: keturios iš jų buvo Cezarējoje, o viena Jeruzalēje /ApD 21,34; 25,23/. Kohorta buvo sudēta iš trijų manipulių, o manipulis iš dviejų centurijų. Centurija buvo mažiausiais karinis vienetas, susidedąs, kaip pats vardas rodo, iš 100 kareivių. Šio dalinio vedas vadinosi centurijonas-šimtininkas. Didžiausias romēnų karinis vienetas buvo

liškosios kohortos centurijonas, [2]pamaldus ir dievobaimingas drauge su
savo šeima, duodąs liaudžiai daug išmaldos ir nuolat besimeldžiąs į Die-
vą, [3]regėjime apie devintą valandą dieną aiškiai matė Dievo angelą,
kuris atėjo pas jį ir jam sakė: « Kornelijau! » [4]O jis, išvydęs jį ir persi-
gandęs, tarė: « Kas yra, Viešpatie?! » Šitas gi sakė: « Tavo maldos ir tavo
išmaldos atmintinos pakilo Dievo akivaizdon. [5]Siųsk tad dabar vyrus į
Jopę ir pasikviesdink tokį Simoną, vadinamą Petrą. [6]Jis vieši pas vie-
ną kailiadirbį Simoną, kuris turi namus prie jūros.» [7]Jis gi, angelui, kuris
jam kalbėjo, pasišalinus, pasivadinęs du iš namiškių ir vieną iš jam
ištikimų kareivių, [8]visa jiems apsakęs, pasiuntė juos į Jopę.
[9]O sekančią dieną, kai jie keliavo ir buvo beprisiartiną prie miesto,
Petras, apie šeštą valandą, užlipo ant namo viršaus melstis. [10]Pasijuto
išalkęs ir norėjo valgyti. O, jiems rengiant stalą, jį ištiko dvasios paga-
vimas. [11]Ir jis regėjo atvirą dangų ir nusileidžiantį padėklą, it didelė
staltiesė nuleidžiama žemėn už keturių kampų, [12]kuriame buvo visokių

---

legijonas. Jis susidējo iš 10 kohortų su 6000 kareivių. Kornelijus buvo centurijos vadas, ir priklausē kohortai, kuri buvo žinoma kaip cohors italicus-itališkoji kohorta. Vadinasi, Kornelijus buvo atvykęs iš Italijos ir priklausē kariniam daliniui, kuris buvo sudētas ne iš vietoje mobilizuotų vyrų, bet buvo grynai itališkas, atsiųstas iš Romos. Žinome, kad nuo 41 iki 44 metų Cezarējoje stovējo ne Romos, bet karaliaus Agripos I įgula /ApD 12,11, todēl šitai leidžia spręsti, kad Kornelijus bus priēmęs krikščionybę prieš 41 metus

[2]Lukas pastebi, kad Kornelijus ir visa jo šeima buvo dievobaimingi ir geraširdžiai. Šeima čia suprastina greičiausiai plačia prasme, būtent, visi jo namiškiai. Atrodo, kad Kornelijus tikējo į vieną Dievą, bet jis nebuvo prozelitas, t.y. pagonis priēmęs žydų tikējimą. Būdamas giliai pamaldus, Kornelijus buvo ir labai gailestingas bei duosnus.

[3]Sekdamas žydų pavyzdžiu, Kornelijus devintą valandą dieną, t.y. mūsų laiku 3 val. po pietų, meldēsi. Tuo metu Jeruzalēje — šventykloje vykdavo vakarinēs pamaldos, todēl provincijoje esą žydai jungdavosi su besimeldžiančiais šventykloje, melsdamiesi savo namuose. Besimeldžiant, staiga Kornelijui pasirodē angelas ir prabilo į jį, kreipdamasis vardu.

[4]Kornelijus, išvydęs angelą ir būdamas tikras, jog tai ne kokia iliuzija, bet tikras antgamtinis apsireiškimas, labai išsigando. Atsiliepdamas į angelo užkalbinimą, jis klausē[3] « Kas čia dedasi? Ką tai reiškia? Ko jis nori? » Angelas atsakē, jog jo maldos ir jo gerumas pasiekē Dievą ir niekas iš to nēra nei paslēpta, nei užmiršta. Štai kodēl Dievas nori jį atlyginti, suteikdamas jam tikrojo tikējimo malonę, kuris laiduoja amžiną išganymą.

[5-6]Angelas liepia Kornelijui parsikviesdinti iš Jopēs apaštalą Petrą, kuris tuo metu buvo apsistojęs pas tokį tai kailiadirbį Simoną. Nēra abejonēs, kad angelas Kornelijui paaiškino, kodēl turįs parsikviesdinti pas save Petrą.

[7-8]Kornelijus nedelsdamas vykdo angelo nurodymą. Jis pasiunčia į Jopę du iš savo namiškių, duodamas jiems palydovu vieną iš ištikimų ir pamaldžių kareivių. Jis jiems nurodo, kur privalo eiti, ir ką turi daryti.

[9]Nuo Cezarējos iki Jopēs buvo apie 50 km. Prie ano meto susisiekimo priemonių tai buvo dviejų dienų kelias. Turējo kur nors pernakvoti. O sekančią dieną, kai Petras, apie vidudienį, meldēsi, jie jau radosi netoli miesto.

[10-12]Petras meldēsi ant namo viršaus, t.y. ant plokščio stogo. Besimelsdamas pajuto alkį. Nusileidęs taigi žemyn, po to kai jau buvo pasimeldęs, paprašē šeimininkę paruošti ką nors užkąsti. Kol buvo parengtas stalas, Petras greičiausiai dar grįžo į viršų ir čia staiga įpuolē į dvasios pagavimą. Jis regējo, kaip iš dangaus, tartum ant staltiesēs laikomos už keturių kampų, leidosi žemyn toksai padēklas pilnas nevalgomų gyvių /Kun 11,46-47/.

keturkojų, ir žemės ropikų, ir dangaus paukščių. [13]Ir pasigirdo jam bal-
sas: « Petrai, atsikėlęs, papiauk ir valgyk! » [14]Bet Petras tarė: « Niekados,
Viešpatie! Nes aš niekuomet nevalgiau nieko netyro ir sutepto.» [15]Ir
vėl antrą kartą balsas jam: — « Ką Dievas padarė tyrą, tu nelaikyk
suteptu.» [16]O tai pasikartojo tris kartus, ir staiga padėklas buvo pakeltas
į dangų.
[17]O Petrui bedvejojant, ką turėtų reikšti turėtasis regėjimas, štai
Kornelijaus atsiųstieji vyrai, besiteiraudami Simono namų, atsirado prie
vartų ir, pakeltu balsu klausė, ar Simonas, vadinamas Petras, viešėjo
tenai. [19]O Petrui tebemąstant apie regėjimą, Dvasia tarė: [20]« Štai tavęs
ieško trys vyrai. Atsikėlęs tad, lipk žemyn ir eik su jais nė kiek neabe-
jodamas, nes aš esu juos atsiuntęs.» [21]Petras gi, nusileidęs žemyn pas
tuos vyrus, sakė: « Štai aš esu, kurio jūs ieškote. Kas per reikalas, dėl
kurio čia esate? » [22]O jie atsakė: « Kornelijus, centurijonas, teisus ir dievo-
baimingas vyras, turįs taipogi gerą vardą visoje žydų tautoje, yra ga-
vęs iš švento angelo nurodymą parsikviesti tave į savo namus ir išgirsti
iš tavęs pamokymų.» [23]Taigi, pasikvietęs į vidų, jis sventigai juos prie-

---

[13-14]Regēdamas visa tai, Petras išgirdo balsą, kuris jam sakē: « Imk, papiauk ir valgyk! » Petras tačiau pasipriešina, nurodydamas, kad jis niekada nevalgē ir nevalgys gyvių, kuriuos Įstatymas draudē valgyti, nes buvo laikomi nešvariais.

[15-16]Bet nuostabus balsas primygtinai įsako valgyti ir pabrēžia, jog Dievo sutverti gyviai yra švarūs. Juk tai ,ką Dievas padarē, yra gera ir švaru /Prad 1,20-24/. Pats Kristus buvo nurodęs, kad visoks maistas yra tyras /Mk 7,19/. Paslaptingas balsas tris kartus įspējo Petrą, kad nelaikytų suteptu to, kas Dievo akyse buvo tyra. Šiuo regējimu Dievas ne tik siekē parengti Petrą, kad nesilaikytų žydų ritualinio įsakymo nevalgyti nešvarių gyvių, bet taip pat ir tuo labiau duoti jam suprasti, kad neatmestų žmonių, kuriuos žydai laikē nepriimtinais, būtent, pagonių.

[17]Petras nuvokē, bet pilnai nesuvokē, ką turējo reikšti anas regējimas. Jis galvojo ir abejojo, — nejau Dievas atšauktų draudimą valgyti nešvarius valgius; nejau jis leistų bendrauti su svetimtaučiais, t.y. vadinamais goim! Jam tai besvarstant, Kornelijaus pasiuntiniai, beklausinēdami, pagaliau surado kailiadirbio Simono namus ir jau stovējo prie vartų. Matyt, minimas kailiadirbis Simonas buvo gana turtingas. Mat, tik turtingieji paprastai turēdavo namus su kiemu bei sodu ir aplinkui apsupta mūro siena. Pro sienoje esančius vartus būdavo įeinama į kiemą, o iš čia į namo vidų. Panašiai juk ir nūdien miestuose gyvena turtingieji.

[18]Kornelijaus pasiuntiniai, suradę kailiadirbio Simono namus, stovējo prie vartų ir ēmē šaukti, klausdami, ar Simonas Petras esąs čia.

[19-20]Tuo pačiu metu, kai Kornelijaus pasiuntiniai jau stovējo ir teiravosi apie jį prie vartų, Petras antgamtiniu šv. Dvasios veikimu buvo įspētas, jog jo ieško trys vyrai iš Cezarējos, kad jį kviestų vykti pas centurijoną Kornelijų. Šv. Dvasia liepia, kad jis ,nusileidęs žemyn, priimtų anuos vyrus, ir kad neabejodamas vyktų su jais į Cezarēją.

[21-22]Taigi Petras, pildydamas, kas jam buvo įsakyta, nusileido žemyn, sutiko anuos vyrus prie vartų ir klausē, kokiu reikalu jie yra atvykę. O jie atsakē, nurodydami, jog yra atsiųsti šimtininko Kornelijaus. Jie pabrēžia, kad Kornelijus esąs teisus ir dievobaimingas vyras, turįs gerą vardą ne tik pas romēnus, bet taip pat ir pas žydus. Kornelijus kviečiąs Petrą atvykti pas jį, nes turējęs antgamtinį regējimą: jam apsireiškęs Dievo angelas ir liepęs parsikviesdinti pas save jį, kad jis jam duotų reikiamų pamokymų ir privalomų nurodymų.

[23]Petras, išklausęs, pakvietē anuos vyrus į vidų; juos pavaišino, apnakvydino ir sekančią dieną su jais, lydimas kelių brolių, išvyko į Ceza-

mė. O antryt, pakilęs, išėjo su jais, vyko kartu su juo ir kai kurie broliai iš Jopės. [24]Sekančią gi dieną pasiekė Cezarėją. O Kornelijus, susivadinęs giminaičius ir artimuosius bičiulius, buvo jų belaukiąs. [25]Petrui gi įeinant, Kornelijus jį pasitiko ir, puolęs į kojas, jį pagarbino. [26]Bet Petras jį pakėlė, tardamas: « Kelkis! Ir aš esu toks pat žmogus.» [27]Besikalbėdamas su juo, jis įėjo į vidų ir rado daug susirinkusiųjų. [28]Ir prabilo į juos: « Jūs žinote, kad žydui neleidžiama bendrauti ar užeiti pas svetimtautį. Man tačiau Dievas nurodė nevadinti nė vieno žmogaus niekingu ar nešvariu. [29]Todėl, pakviestas, aš be jokio abejojimo ir atėjau. Klausiu tad: — Kokiu reikalu mane pakvietėte? » [30]Tuomet Kornelijus pasakė: « Prieš keturias dienas šiuo pačiu metu, man bekalbant savo namuose devintos valandos maldas, štai atsistojo prieš mane vyras spindinčias drabužiais ir man sako: — Kornelijau, tavo malda yra išklausyta ir tavo išmaldos yra atsimintos Dievo akivaizdoje. [32]Siųsk tad į Jopę ir parsikviesk Simoną, vadinamą Petru; šisai vieši Simono, kailiadirbio, namuose, prie jūros. — [33]Taigi nedelsdamas pasiunčiau pas tave, ir tu gerai padarei čia atvykdamas. Todėl dabar mes visi čia esame Dievo akivaizdoje, kad išgirstume visa, kas yra Viešpaties tau nurodyta.»

[34]O Petras, prabilęs, kalbėjo: « Iš tikrųjų, suprantu, kad Dievas ne-

---

rėją. Lukas mini, kad Petrą palydėjo keletas brolių, nes šie vėliau buvo liudininkai, kai Apaštalas turėjo teisintis prieš žydus dėl savo elgesio su pagonimis Cezarėjoje /ApD 11,12/.

[24]Kelionė iš Jopės į Cezarėją truko dvi dienas. Kornelijus nekantriai laukė Petro. Jis jo laukė, susikvietęs į savo namus būrį giminių ir bičiulių.

[25]Kai buvo pranešta, kad Petras jau yra beateinąs, Kornelijus išėjo jo pasitikti; o, sutikęs, puolė kniūpsčias prieš jį ant žemės, ir taip išreiškė jam pagarbą, kokia paprastai teikiama ciesoriui ir Dievui.

[26]Petras, padavęs ranką, pakėlė Kornelijų ir pastebėjo, jog jis neturįs tokios pagarbos jam teikti, nes jis esąs žmogus, kaip ir visi kiti.

[27-29]Kornelijus ir Petras, prieteliškai besikalbėdami, įėjo į namo vidų. Petras prabilo į susirinkusiuosius, nurodydamas, jog žydams neleidžiama lankytis pas svetimtaučius bei bendrauti su jais. Jis tačiau elgiasi kitaip, nes Dievas jam yra apreiškęs bei įsakęs nedaryti skirtumo tarp žmonių, lyg vieni būtų niekingi, o kiti kilnūs; Dievas jam nurodęs ,jog visi žmonės yra Dievo kūriniai, todėl savo kilme bei prigimtimi yra kilnūs. Štai kodėl Petras, pakviestas, atvyko pas Kornelijų ir dabar nori žinoti, kokiu reikalu jį parsikvietė.

[30-32]Atsakydamas, Kornelijus papasakoja apie savo regėjimą. — P r i e š k e t u r i a s d i e n a s... Kai kuriuose kodeksuose skaitoma: « prieš tris dienas.» Tikrumoje tai buvo ketvirta diena. Bet pagal žydų skaičiavimą galėjo būti sakoma — « prieš tris dienas.» Mat, ketvirtoji diena galėjo būti neskaitoma, kadangi dar nebuvo pilnai praėjusi. Kornelijus mini, jog išvydęs vyrą spindinčiais drabužiais ir supratęs, kad tai buvo Dievo angelas, kuris jam kalbėjo ir priminė, jog Dievas atsiminė jo gerus darbus ir išgirdo jo maldą, todėl yra nusprendęs suteikti jam išganymo malonę. Angelas taigi, visa tai priminęs, liepė parsikviesdinti Petrą, kad jis nurodytų, ką turįs daryti. Todėl dabar jis džiaugiasi, kad Petras teikėsi pas jį atvykti, ir laukia, kad jis čia visiems susirinkusiems Dievo akivaizdoje, pasakytų ir įvykdytų, ką Dievas jam buvo nurodęs bei įsakęs.

[34]Lukas trumpai atpasakoja Petro kalbą, pasakytą Kornelijaus namuose. Petras visų pirma pastebi, jog turėtas regėjimas jį įtikinęs, kad Dievas nėra šališkas: visi žmonės jam yra lygūs. Šitai pakartotinai tvirtina ir šv. Paulius /Rom 2,11; Ef 6,9/.

daro skirtumo asmenims, [35]bet kiekvienoje tautoje jam yra priimtinas
tas, kuris jo bijosi ir vykdo teisybę. [36]Žodį, kurį atsiuntė Izraelio vai-
kams, skelbdamas taiką per Jėzų Kristų. — Šitas yra visų Viešpats. —
[37]Jūs žinote, kas įvyko visoje Judėjoje, pradedant nuo Galilėjos, po krikš-
to, kurį skelbė Jonas: [38]apie Jėzų iš Nazareto, kaip jį Dievas patepė šv.
Dvasia ir galybe; kuris vaikščiojo, gera darydamas bei gydydamas visus
velnio kamuojamuosius, nes Dievas buvo su juo. [39]Ir mes esame liudy-
tojai viso, ką jis darė žydų šalyje bei Jeruzalėje. Kurį ir nužudė, paka-
bindami ant medžio. [40]Šitą Dievas prikėlė trečią dieną ir padarė, kad jis
pasirodytų [41]ne visai tautai, bet Dievo parinktiems liudytojams: mums,
kurie, jam prisikėlus, drauge valgėme ir gėrėme. [42]Ir jis mums liepė
skelbti tautai ir liudyti, kad šitas yra Dievo paskirtasis gyvųjų ir miru-
siųjų Teisėjas. [43]Apie jį liudija visi pranašai, kad tikį į jį jo vardu gauna
nuodėmių atleidimą.»

---

[35]Dievas žmones vertina ne pagal jų kilmę, rasę ar tautybę, bet pagal jų elgesį. Dievui yra mielas ir priimtinas kiekvienas, nežiūrint ar jis būtų žydas ar pagonis, kuris jį pripažįsta savo Viešpačiu ir pildo jo valią: šventai gyvena.

[36]Tiesa, apreiškimo žodį, išganymo pažadus Dievas davė Izraelio vaikams, bet Dievo duotas apreiškimas buvo skirtas, kad per Izraelį laiduotų išganymą visoms tautoms: suvestų visus į vieną Kristaus šeimą, po vieno to paties Dievo valdžia. Mat, Jėzus Kristus atėjo, kaip rašo šv. Paulius, kad išgriautų skiriančią sieną ir sujungtų į vieną šeimą ir tuos, kurie buvo toli, t.y. pagonys, ir tuos kurie stovėjo arti išganymo, t.y. žydai; ir sutaikintų su Dievu ir vienus ir kitus viename kūne kryžiumi, užmušęs savyje priešiškumą /Ef 2,11-16/.

[37-38]Kornelijui ir visiems ten buvusiems Petras primena, kad jie tikriausiai yra girdėję pasakojimus apie Jėzų Kristų, kuris po Jono Krikštytojo apaštalavo visoje Palestinoje, pradedant nuo Galilėjos, nes buvo kilęs iš Nazareto. Jis primena, kad Jėzus, apaštalaudamas, darė daug gero: jis darė stebuklus, gydydamas ligonius ir išvarinėdamas piktąsias dvasias. Jis darė stebuklus, nes buvo apdovanotas dieviškomis galiomis. Dangiškasis Tėvas jį patepė šv. Dvasia, ir jis veikė, pasirodė ir įrodė esąs pranašų išpranašautas Mesijas-Išganytojas.

[39-41]Petras ir kiti apaštalai buvo su Jėzumi, matė jo daromus stebuklus, girdėjo jo skelbiamą išganymo Evangeliją, todėl yra patikimi liudytojai, kad jis tikrai yra Dievo siųstasis žmonijos Išgelbėtojas. Be to, apaštalai matė jo mirtį ant kryžiaus, o taip pat regėjo jį prisikėlusį iš numirusiųjų. Jie yra tikri šių visų skaudžių ir nuostabių įvykių liudininkai, nes matė Kristų nužudytą, o taip pat ir prisikėlusį. Jį — prisikėlusį — jie matė, su juo buvo, su juo gėrė ir valgė, taip kad yra visai tikri ir pilnai patikimi liudininkai. Petras tačiau pabrėžia, kad prisikėlęs Kristus ne visiems pasirodė, bet tik tiems, kurie turėjo būti rinktiniai šio fakto liudytojai, būtent, apaštalams ir rinktiniams tikintiesiems.

[42]Prisikėlęs Kristus įgaliojo ir įpareigojo Petrą ir kitus apaštalus liudyti, kad jis tikrai esąs žadėtasis Mesijas; kad, nužudytas, prisikėlė, įžengė į dangų ir sėdi dešinėje, kaip visų Viešpats ir Teisėjas; kad amžių pabaigoje ateisiąs ir pasirodysiąs visoje savo dieviškoje garbėje gyvųjų ir mirusiųjų teisti /Lk 24,46; ApD 1,18; Rom 14,9; 2 Kor 5,10; 1 Petr 4,5; 2 Tim 4,1; 1 Tes 4,16/.

[43]Petras, nežiūrint kad kalba pagonims, primena, jog apie Kristaus atėjimą žydų pranašai yra daug kalbėję /Iz 33,24; 53,11; Jer 31,34; Dan 9,26; Mich 7, 18; Ez 34,16/. Per pranašus Dievas nusakė, kad Mesijas ateisiąs ir kodėl jis ateisiąs. Jis ateisiąs, kad žmones išlaisvintų iš nuodėmių ir juos grąžintų Dievui, t.y. kad juos išganytų. Šitai visa išsipildė Jėzuje. Jis atėjo, kad visi, kurie įtikės į jį, jį priims kaip Dievo Sūnų, jo

[44]Petrui apie šitai dar tebekalbant, ant visų, kurie jo žodžio klau-
sėsi, nusileido šv. Dvasia. [45]O tikintieji iš apipiaustymo, kurie buvo atėję
su Petru, stebėjosi, kad šv. Dvasios dovana išsiliejo ir ant pagonių.
[46]Mat, girdėjo, kad jie kalbėjo kalbomis ir šlovino Dievą. Tuomet Petras
atsiliepė: « Argi galėtų kas uždrausti vandenį, kad šieji, kurie gavo šv.
Dvasią, kaip ir mes, būtų pakrikštyti? » [48]Jis liepė tad, kad jie būtų
pakrikštyti Jėzaus Kristaus vardu. Tada jie prašė jį pasilikti keletą
dienų.

8. Petras teisinasi priėmęs pagonis

11. [1]O apaštalai ir broliai, kurie radosi Judėjoje, išgirdo, jog ir pa-
gonys priėmė Dievo žodį. [2]Taigi, kai Petras atvyko į Jeruzalę, jam prie-
kaištavo tie, kurie buvo iš apipiaustymo, [3]tardami: « Apsilankei pas nea-
pipiaustytuosius ir valgei su jais! »
[4]O Petras, pradėjęs, paeiliui jiems išdėstė, sakydamas: « Aš buvau
besimeldžiąs Jopės mieste ir pagavime išvydau regėjimą: nusileidžiantį
kažkokį padėklą, tartum didelę staltiesę už keturių kampų nuleidžiamą
iš dangaus, ir priėjo iki manęs. [6]Į ją, įbedęs akis, žiūrėjau ir pamačiau že-
mės keturkojų, žvėrių, roplių ir dangaus paukščių. [7]O išgirdau ir balsą,
kuris man sakė: — Kelkis, Petrai, papiauk ir valgyk! — [8]Bet aš pasa-

---

vardu gautų nuodėmių atleidimą ir Dievo vaikams skirtą dangiškos tėvonystės paveldėjimą, t.y. amžiną išganymą danguje. Šitai pats Jėzus pakartotinai teigė /Lk 24,47; Jon 3,18/. Šitai patvirtina ir šv. Paulius /Rom 10,4/.

[44-46]Petrui dar tebekalbant, ant visų tenai buvusiųjų, taigi ir ant Kornelijaus, nužengė šv. Dvasia. Šv. Dvasios nužengimas buvo galima pastebėti iš išorinių ženklų. Mat, jie pradėjo kalbėti įvariomis kalbomis ir, patekę į dvasinį pagavimą, ėmė šlovinti Dievą. Taigi visa vyko, kaip ir Sekminių dieną, šv. Dvasiai nužengus ant apaštalų /ApD 2,4.11/. Šis įvykis labai nustebino tikinčiuosius, kurie buvo atvykę su Petru. Jie stebėjosi, kad šv. Dvasia nužengė ir ant pagonių, nors jie nebuvo priėmę žydų tikėjimo ir oficialiai neturėjo dalies išganymo sandoroje, kurią Viešpats buvo padaręs su išrinktąja tauta, su Izraeliu. Jie stebėjosi, nes tai buvo tikrai didelis išganymo istorijoje įvykis, ženklinąs naują erą Kristaus Bažnyčioje.

[47-48]Petras, matydamas, kad šv. Dvasia nužengė ir ant pagonių, sušuko, jog, jei šitaip yra, tai nėra jokio pagrindo neleisti, kad jie būtų čia pat pakrikštyti ir oficialiai priimti į Kristaus Bažnyčią. Todėl liepė juos visus pakrikštyti. Greičiausiai tai atliko vienas iš diakonų. Gal Pilypas, kuris tikrai radosi Petrą atlydėjusiųjų tarpe. Visa atlikus, Kornelijus ir jo namiškiai prašė Petrą, kad pasiliktų kurį laiką pas juos ir plačiau supažindintų su Kristaus mokslu ir su krikščionių veikla.

11. [1]Žinia apie Petro apsilankymą pas Kornelijų ir apie pagonių priėmimą į Kristaus Bažnyčią tuojau pasiekė Jeruzalę ir buvo sutikta su aiškiu nepasitenkinimu ne tik žydų, bet ir krikščionių tarpe. Mat, šieji dar visi buvo iš žydų.

[2-3]Taigi, kai Petras grįžo į Jeruzalę, išgirdo priekaištų, kam jis atsilankė pas pagonis ir su jais bendravo, kas žydams nebuvo leista .Nėra jokios abejonės, kad Mozės Įstatymui ištikimi krikščionys reiškė savo nustebimą ir net pasipiktinimą ne vien, kad Petras apsilankė pas pagonis, bet ir dėl to, kad jis be niekur nieko priėmė pagonis į krikščionių tarpą, juos pakrikštydamas.

[4-17]Petras, teisindamasis, atpasakoja, kaip visa buvo įvykę, pabrėždamas, jog visa tai padarė ne savo valia, o Dievo įsakymu, kurį gavo per antgamtinį regėjimą. Jis taip pat pastebi, jog Dievas ir Kornelijui apsi-

kiau: — Niekados, Viešpatie, nes niekinga ir netyra niekuomet nejėjo
į mano burną. — [9]O balsas iš dangaus antrą kartą atsiliepė: — Ką Die-
vas padarė tyra, tu nevadink niekingu! — [10]Šitai gi pasikartojo tris
kartus, ir vėl viskas buvo pakelta į dangų. [11]Ir štai tuojau prisistatė
prie namų, kuriuose mes buvome, trys vyrai, atsiųsti pas mane iš Ceza-
rėjos. [12]O Dvasia man pasakė eiti su jais be jokio abejojimo. Nuėjo gi
su manim ir šitie šeši broliai, ir mes įėjome į to vyro namus. [13]O jis
papasakojo mums, kaip įšvydo savo namuose angelą, stovintį ir sakantį:
— Siųsk į Jopę ir parsikviesdink Simoną, vadinamą Petru; [14]jis kalbės
tau žodžius, kuriais būsi išgelbėtas tu ir visi tavo namai. — [15]Man gi
pradėjus kalbėti, šv. Dvasia nužengė ant jų, kaip kad pradžioje ant mū-
sų. [16]O atsiminiau Viešpaties žodžius, kaip jis buvo pasakęs: — Jonas,
tiesa, krikštijo vandeniu, bet jūs būsite pakrikštyti šv. Dvasia. — [17]Tai-
gi, jei Dievas jiems suteikė tą pačią dovaną, kaip ir mums, įtikėjusiems
į Viešpatį Jėzų Kristų, tai kas aš būčiau, kad galėčiau kliudyti Dievui?!»
[18]O tai visa išgirdę, jie nusiramino ir garbino Dievą, sakydami: « Reiškia,
ir pagonims Dievas suteikė atgailą, kad turėtų gyvenimą.»

2. *EVANGELIJA SKELBIAMA PALESTINOS PAKRAŠČIUOSE*

1. Bažnyčia Antijochijoje

[19]O išsisklaidžiusieji dėl persekiojimų, įvykusių prieš Steponą, nu-
keliavo iki Fenikijos, ir Kipro, ir Antijochijos, niekam kitam tačiau nes-

---

reiškė ir įsakė parsikviesdinti Petrą iš Jopės į Cezarėją, kad būtų pakrikštytas jis, jo šeima ir namiškiai. Petras dar nurodo, jog jį į Cezarėją palydėjo šeši broliai iš tikinčiųjų, kurie visa matė ir gali paliudyti. Jie yra čia Jeruzalėje, ir kiekvienas gali pasiteirauti, o jie paliudys, kad tikrai taip yra buvę. Petras pagaliau pabrėžia, jog, kai pastebėjo, kad, jam bekalbant, ant Kornelijaus ir visų kitų ten buvusiųjų nužengė šv. Dvasia, jis prisiminė, jog Kristus buvo sakęs, kad tikintieji bus pakrikštyti šv. Dvasia /ApD 1,5/. Šitai išvydęs, jis padarė išvadą, kad, jei Dievas jiems suteikė šv. Dvasios krikštą, tai kokiu pagrindu jis galėtų jiems atsakyti vandens krikštą. Juk tai būtų buvęs aiškus pasipriešinimas Dievui. Jei Dievas pagonims suteikė išganymo malonę, argi galėtų Petras ją iš jų atimti?

[18]Petrui visa papasakojus ir paaiškinus, priekaištautojai nusiramino ir pripažino, jog Dievas pašaukė į atgailą, t.y. į atsivertimą prie tikrojo Dievo ir pagonis, kad taip jie pasiektų išganymą. Visiems dabar buvo aišku, jog į išganymą yra pašaukti ir pagonys; ir jiems Dievas yra suteikęs atgailos ir tikėjimo į tikrą Dievą malonę.

[19]Lukas primena ir pabrėžia, kad kilusieji persekiojimai prieš krikščionis, kurių metu buvo nužudytas šv. Steponas, ne tik nepakenkė, bet patarnavo Evangelijos plitimui. Mat, nuo persekiojimų pasišalinę iš Jeruzalės ir Judėjos tikintieji tapo Evangelijos nešėjais už Palestinos ribų. Plg ApD 8,4; 8,1. F e n i k i j a buvo pagonių apgyventas kraštas. Jis tiesėsi jūros pakraščiu nuo Karmelo, pietuose, iki Eleutero upės, šiaurėje, maždaug 120 km ilgiu. Ši sritis nūdien didžioje dalyje priklauso Libanui, o anuomet buvo Sirijos provincijos dalis. N.T. knygose minimi trys žymiausi Fenikijos miestai: Tiras, Sidonas ir Tolemaide. — K i p r a s — sala, ir nūdien plačiai žinoma. Kaip šiandien, taip ir anuomet Kipro saloje gyveno įvairių tautybių žmonės, tarp jų buvo nemaža ir žydų. Iš Kipro salos buvo kilęs ir Barnabas, apie kurį plačiai kalbama Apaštalų

kelbdami žodžio, kaip tiktai vien žydams. [20]Buvo gi kai kurie iš kipriečių ir kireniečių, kurie, atėję į Antijochiją, kalbėjo ir graikams, skelbdami Viešpatį Jėzų. [21]Ir Viešpaties ranka buvo su jais, taip kad didelis skaičius įtikėjusiųjų atsivertė į Viešpatį. [22]O žinia apie juos nuaidėjo į Jeruzalėje esančios Bažnyčios ausis, ir jie pasiuntė į Antijochiją Barnabą, [23]kuris, atvykęs ir pamatęs Dievo malonę, džiaugėsi ir ragino visus širdies ryžtu likti Viešpatyje. [24]Mat, jis buvo geras vyras, pilnas šv. Dvasios ir tikėjimo. Ir prisidėjo Viešpačiui didoka minia. [25]Išvyko gi į Tarsą ieškoti Sauliaus [26]ir, jį radęs, atsivedė į Antijochiją. O įvyko, kad per ištisus metus jie susieidavo Bažnyčioje ir išmokė didoką minią; be to, pirmą kartą pradėta Antijochijoje mokinius vadinti krikščionimis.

Darbų knygoje /ApD 4,36/. Evangeliją šioje saloje skelbē Paulius ir Barnabas /ApD 13,4/. Bet ir prieš Pauliaus atvykimą tenai jau buvo krikščionių, tik jie dar nebuvo susiorganizavę. — Antijochija savo dydžiu buvo trečias Romos imperijos miestas. Apaštalų laikais Antijochijoje gyveno apie pusē milijono žmonių. Miestas radosi prie Oronto upēs, apie 35 km į rytus nuo jūros. Šiandien ši sritis priklauso Turkijai, o tuomet buvo Sirijos provincijoje. Antijochijoje gyveno nemaža žydų. Lukas pabrēžia, kad iš Jeruzalēs dēl persekiojimų pasišalinę krikščionys laikēsi su žydais ir tik jiems skelbē Evangeliją.

[20]Jei tikintieji iš Jeruzalēs nebendravo su pagonimis, tai krikščionimis tapę žydai iš diasporos nevengē pagonių, priešingai, palaikē su jais santykius. Antijochijoje radosi ateivių iš Kipro ir iš Kirenaikos, dabartinēs Libijos. Tarp šiųjų buvo įtikējusių į Kristų. Aišku, jie buvo kilę iš žydų ir gal asmeniškai buvo matę ir pažinę Kristų ir apaštalus, besilankydami Jeruzalēje /Jon 12,20; Mk 15,21; ApD 2,5/. Taigi šieji, būtent, žydai iš diasporos, tapę krikščionimis, išdrįso skelbti Kristų ir graikams, t.y. pagonims. Kai kurie tačiau egzegetai mano, kad Lukas čia žodžiu «graikams» nurodē bendrai tuos, kurie kalbējo graikiškai, be skirtumo ar jie būtų buvę iš žydų ar iš pagonių. Kaip beaiškintume tekstą, Lukas aiškai siekē pabrēžti, kad Evangelijos skelbime buvo padaryta pažanga.

[21]Viešpaties ranka — ebraizmas: Dievo malonē veikē per tuos, kurie skelbē Evangeliją ir elenistams. Todēl jų apaštalavimas buvo sēkmingas, ir laimējo Kristui nemažą skaičių sekējų.

[22]Lukas pastebi, jog Evangelijos skelbimas elenistams ir jų skaitlingas atsivertimas bei įtikējimas į Kristų buvo įvykis, kuris turējo plačių atgarsių pirminēje Bažnyčioje. Atsirado nepasitenkinimo bei trynimosi tikinčiųjų tarpe. Juos iššaukē tie broliai, kurie buvo iš žydų ir ištikimai laikēsi Mozēs ritualinio Įstatymo. Žinia apie nepasitenkinimus iš Antijochijos pasiekē Jeruzalę bei Bažnyčios vyresniuosius. Apaštalai todēl, vadovaujant Petrui, pasiuntē į Antijochiją Barnabą, kad jis patirtų, kas ten dedasi, ir pasirūpintų kivirčus išspręsti, o, jei būtų reikalo, nedelsiant painformuoti vyresniuosius Jeruzalēje.

[23-24]Barnabas, pilnas šv. Dvasios, gilaus tikējimo ir švento gyvenimo vyras, be to pats kilęs iš diasporos, turējo visas savybēs, kad taptų sekmingu tarpininku tarp brolių iš žydų ir iš elenistų. Atvykęs į Antijochiją ir susipažinęs su padētimi, jis pilnai pritarē apaštalavimui tarp elenistų ir labai džiaugēsi jau pasiektais laimējimais. Taigi ragino visus-žydus ir elenistus-nuoširdžiai laikytis Kristaus, kad jų tikējimas nesiremtų vien išorinēmis formomis, bet siektų pačias sielos gelmes.

[25-26]Barnabas, matydamas, kad apaštalavimas vyksta labai sēkmingai, kad tikinčiųjų eilēs didēja, kad darbo dirva vis platēja, apsisprendē vykti į Tarsą, kad iš ten atsivestų į Antijochią Saulių-Paulių. O, sugrįžę, abu čia sutartinai ištisus metus uoliai apaštalavo tikinčiųjų bendrijoje, laimēdami Kristui gausius būrius naujų tikinčiųjų. Lukas priduria, pastebēdamas, kad čia tikintieji į Kristų pradēta vadinti krikščionimis.

[27]Anomis gi dienomis į Antijochiją atvyko iš Jeruzalės pranašų. [28]O
vienas jų, vardu Agabas, atsistojęs, Dvasios įkvėpimu nurodė, jog didelis
badas kilsiąs ant visos žemės, kuris tikrumoje įvyko Klaudijui viešpa-
taujant. [29]O iš mokinių ryžosi kiekvienas, pagal turimas išgales, pasiųsti
ką nors sušelpti Judėjoje gyvenantiems broliams. [30]Tai ir įvykdė, pa-
siųsdami vyresniesiems per Barnabo ir Sauliaus rankas.
12. [1]O tuo pačiu metu karalius Erodas griebėsi persekioti kai kuriuos

---

[27-28]Krikščioniškos bendrijos periferijoje palaikē tamprius ryšius su Jeruzale ir ten esančiais vyresniaisiais. Lukas mini, kad iš Jeruzalēs į Antiiochiją atvykę brolių, kurie turēję pranašystēs charizmą. Vienas jų, vardu Agabas, buvo išpranašavęs badą, kuris tikrai įvyko Palestinoje imperatoriaus Klaudijaus viešpatavimo metu. Klaudijus viešpatavo nuo 41 iki 54 metų J. Flavijus patvirtina, kad Palestinoje siautē didelis badas tarp 46-48 metų /Ant. 8,13.4/.

[29-30]Kai pagal Agabo pranašystę Palestinoje pradējo siausti badas, Antijochijos tikintieji atējo į pagelbą kenčiantiems broliams Palestinoje. Kiekvienas jų pagal išgales, sunešē savo aukas, kurias pasiuntē į Jeruzalę per Paulių ir Barnabą. Pastebētina, kad Barnabas ir Paulius, atvykę į Jeruzalę, atgabentas aukas įteikē ne apaštalams, bet vyresniesiems- seniūnams-presbyterams. Reikia manyti, jog tuo metu Petras ir dauguma kitų apaštalų jau buvo palikę Jeruzalę, kad apaštalautų kitur. Jeruzalēje tikrai buvo likęs Jokūbas, vadinamas Mažasis /Mk 16,1/, žinomas taip pat Viešpaties Brolio vardu /Gal 1,18; 2,9/. Kitiems apaštalams išvykus, Jeruzalēs Bažnyčiai ēmēsi vadovauti Jokūbas, o jam talkino vadinamieji seniūnai-presbyterai. Mat, pirminē Bažnyčia tvarkēsi, sekant Dievo Mozei įsakytą bei nurodytą valdymosi bei valdymo būdą. O Mozei Dievas buvo liepęs tautos valdymui pasitelkti 70 vyresniųjų — seniūnų /Sk 11,16/. Vēliau seniūnai sudarē sinedriumą — vyriausią tarybą, kuri padējo vyriausiam kunigui valdyti tautą /ApD 4,5/. Diasporoje sinagogems vadovaudavo seniūnai. Taigi ir krikščioniškoms bendruomenēms pradžioje vadovaudavo seniūnai, žinoma, jie priklausē nuo apaštalų. Ilgainiui seniūnai iš savo tarpo išsirinkdavo vieną, kuris būdavo siunčiamas į kitas krikščioniškas bendruomenes, kad palaikytų su jomis ryšį, ar atliktų kokį nors pavedimą savos bendruomenēs vardu. Tokie pasiuntiniai graikiškai buvo vadinami episkopai, lietuviškai-vyskupai. Dar vēliau seniūnai iš savo tarpo išsirinkdavo vieną, kuris pirmininkaudavo jiems vietinēs bendruomenēs valdyme, o taip pat atstovaudavo bendruomenę santykuiose su kitomis Bažnyčiomis. Ir šieji buvo vadinami episkopai. Taip atsirado vyskupai, kurie po apaštalų ēmē valdyti Bažnyčias, kaip jų įpēdiniai. Plg L. Tulaba, Apaštalų ir vyskupų Kolegija: Suvažiavimo Darbai VII, Roma, 1972, 135-140. Laiške Galatams Paulius mini, jog du kartu vykęs į Jeruzalę, kad prisistatytų apaštalams. Jie aprašomi ApD 9,26; 15,3. Šio apsilankymo Paulius, matyt, nelaikē minētinu, kadangi jis atvyko Antijochijos vyresniųjų siunčiamas: taigi ne savo valia ir ne kaip apaštalas; o be to, prisistatē ne apaštalams, bet perdavē atgabentas aukas seniūnams.

12. [1]Maždaug tuo pačiu metu, kai Evangelija pradējo būti skelbiama už Palestinos ribų ir organizavosi krikščionių bendruomenēs artimoje Sirijoje, Fenikijoje ir net Kipro saloje, Jeruzalēje kilo antroji banga persekiojimų. Persekiojimų vykdytojas buvo karalius Erodas Julius Agripa I. Jis buvo Erodo Did. anūkas: sūnus Aristobulio ir broliavaikis Erodo Antipo /Mk 6,14-29/. Erodas Agripa I visos Palestinos karaliumi buvo paskirtas imperatoriaus Klaudijaus 41 m, ir viešpatavo iki 44. Nekaltc kraujo praliejime taigi Agripa I pasirodē vertas Erodų dinastijos įpēdinis. Jis griebēsi smurto priemonių ne prieš eilinius tikinčiuosius, bet prieš vadus: prieš apaštalus.

Bažnyčios narius. 2Kalaviju jis nukirsdino Jokūbą, Jono brolį. 3O maty-
damas, kad tai patinka žydams, įsakė suimti ir Petrą. Buvo gi Nerau-
gintos Duonos dienos. 4Jį tad, suėmęs, įmesdino į kalėjimą, pavesdamas
saugoti keturioms kareivių ketveriukėms, vildamasis po Velykų prista-
tyti jį žmonėms. 5O, kai Petras buvo laikomas kalėjime, tai visa Bažny-
čia meldėsi už jį be paliovos. 6O, kai Erodas turėjo jį išvesti, tą naktį
Petras buvo bemiegąs, surakintas dviem grandinėmis tarp dviejų karei-
vių. Be to, prie durų stovėjo sargybiniai. 7Ir štai Viešpaties angelas atsis-
tojo, ir šviesa nutvieskė kamerą. Sudavęs gi Petrui į šoną, jis jį paža-
dino, tardamas: «Skubiai kelkis!» Ir nukrito jam grandinės nuo rankų.
8O angelas tarė jam: «Susijuosk ir apsiauk savo kurpėmis.» Jis taip pa-
darė. Tada jam sako: «Apsisiausk savo apsiaustu ir sek mane!» 9Ir,
išėjęs, sekė jį. Nesuvokė tačiau, kad tai, kas įvyko per angelą, yra ti-
krenybė, greičiau, jam atrodė, kad matąs regėjimą. 10Praėję gi pro pir-
mą ir antrą sargybą, atsirado prie geležinių vartų, pro kuriuos išeina-
ma į miestą. Tie savaime jiems atsivėrė. Ir, išėję, nuėjo viena gatve.
Staiga angelas dingo nuo jo. 11Ir Petras, atsipeikėjęs, tarė: «Dabar žinau
tikrai, kad Viešpats atsiuntė savo angelą ir išvadavo mane iš Erodo
rankų ir iš visų žydų tautos kėslų.

2Pirmąja Erodo Agripos I auka buvo apaštalas Jokūbas, Zebediejaus sūnus, apaštalo Jono brolis. Jis buvo nukirsdintas kalaviju 42-43 metais.

3Erodas Agripa I buvo ambicingas, siekē populiarumo tautoje. Matydams tad, kad žydai buvo labai patenkinti jo įsakymu suimti krikščionių vadus ir juos bausti mirtimi, jis nusprendē suimti ir teisti tautos akivaizdoje krikščionių vyriausyjį, būtent, Petrą. Atrodo, kad pradējimas priimti į krikščionių tarpą ir įtikējusius pagonis iššaukē griežtą žydų nusistatymą prieš krikščionis. Jei anksčiau prieš Kristaus sekējus buvo nusistatę tik tautos vadai /ApD 4,11/, tai dabar jau ir liaudis buvo pertekusi neapykanta prieš juos. Lukas pastebi, kad Petras buvo suimtas Neraugintos Duonos dienose, kas reiškia Velykų švenčių metu. Kadangi švenčių eigoje negalējo būti teisiamas, tai Erodas Agripa I įmetē Petrą į kalējimą, kad, šventēms pasibaigus, būtų tautos akivaizdoje teisiamas ir eventualiai pasmerkiamas mirčiai.

4Kalējime Petras buvo ypatingai stipriai saugojamas. Jį saugojo keturios kareivių ketveriukēs, kurios dieną naktį, keisdamosi kas trys valandos. Vadinasi, kiekvienai ketveriukei tekdavo eiti sargybą du kartus per parą.

5Petro suēmimas buvo didelis smūgis Jeruzalēs Bažnyčiai ir visiems krikščionims. Todēl tikintieji pradējo šauktis Dievo: jie meldēsi be paliovos, prašydami, kad Viešpats išgelbētų Petrą.

6-10Dievas išklausē tikinčiųjų maldų, ir stebuklu išgelbējo Petrą iš kalējimo ir nuo mirties. Naktį, po kurios Petras turējo būti teisiams, angelas atsirado kalējime, pažadino Petrą iš miego, o tuo pačiu metu nukrito jam nuo rankų pančiai, kuriais buvo prirakintas prie dviejų kareivių. Paskui, angelui įsakant, greitai apsirengē ir, angelo vedamas, praējo pro sargybas, priējo prie geležinių išcrinių vartų, kurie čia pat savaime atsivērē: o išējus ir kiek paējus gatve, angelas staiga pranyko. Reikia spēti, kad Petras buvo kalinamas Antonijos pilyje, kur vēliau buvo uždarytas ir Paulius /ApD 21,34-23,31/.

11Lukas pastebi, kad visa vyko taip nuostabiai, jog Petras nesusivokē, kas čia darosi. Jam atrodē tartum būtų buvęs dvasios pagavime bei turējęs regējimą. Tik kai jau radosi mieste, ir kai angelas staiga pranyko, jis suprato, jog Viešpats buvo tikrai atsiuntęs savo angelą, kad jį išlaisvintų iš Erodo rankų ir išgelbētų nuo mirties, kurios laukē ir tikējosi žydai.

[12]Ir taip atsikvošėjęs, jis nuėjo į Morkaus, vadinamo Jono, motinos
Marijos namus, kur buvo susirinkę ir besimeldžią daugelis. [13]O, jam pa-
sibeldus į išorinių vartų duris, tarnaitė, vardu Rodė, nuėjo pasiteirauti;
[13]ir, atpažinus Petro balsą, džiaugsmo pagauta, neatidarė durų, bet, nu-
bėgusi, pranešė, jog Petras stovįs prie vartų. [15]Jie tačiau jai sakė: « Eini
iš proto! » Bet ji primygtinai tvirtino, kad taip esą. [15]« Tai jo angelas », —
sakė jie. [16]Petras gi nesiliovė beldęs. O jie, atvėrę, išvydo jį ir apstulbo-
[17]Jis gi, davęs ranka ženklą, kad nutiltų, papasakojo jiems, kaip Viešpats
jį išvedė iš kalėjimo. Be to, pasakė: « Praneškite šitai Jokūbui ir bro-
liams. » Ir, išėjęs. nuvyko į kitą vietą.
[18]O išaušus dienai, kareivių tarpe buvo nemažas sumišimas. — Pe-
tras! Kas čia atsitiko? [19]Erodas gi, išieškojęs jo ir nesuradęs, ištardęs

---

[12]Atsipeikējęs ir supratęs, kas yra su juo įvykę, Petras nuskubējo į Morkaus Motinos Marijos namus, kur paprastai krikščionys susirinkdavo pasitarimams ir maldai /ApD 1,13; 2,46/.

[13]Buvo nakties metas. Mokiniai buvo dar besimeldžią. Jų buvo nemažas būrys. Petras, atvykęs, pradējo belsti į išorines, t.y. kiemo duris. Marija, matyt, buvo pasiturinti moteris, kad turējo namą su kiemu, kurį supo mūro siena. Durys buvo užsklęstos: saugumo sumetimais /Jon 20,26/. Išgirdus, kad kažkas beldžiasi į išorines duris, tarnaitē išējo teirautis, kas ten esąs. Lukas mini tarnaitės vardą: ji vadinosi Rodē-mūsų kalboje Rožē. Kaip pas žydus, taip ir pas graikus buvo įprasta mergaitēms duoti gēlių vardus. Pavyzdžiui — Suzana — Lelija /Dan 13,2/; Tamara-Palmē /2Kar 13,4/; Rodē-Rožē. Būdinga, kad pas žydus anuomet buvo įprasta durininkēs pareigas pavesti tarnaitēms /Lk 22,56; Jon 18,16/.

[14]Tarnaitē iš balso tuojau atpažino, kad Petras esąs už durų. Bet buvo tiek susijaudinusi, kad, užuot atidaryti duris ir tuojau įleisti Petrą į vidų, ji nubēgo pranešti susirinkusiems, jog Petras stovįs už durų.

[15]Susirinkusieji nenorējo tikēti. Jie sakē, jog ji kliedinti. O tarnaitē prisispyrusi teigē, jog tikrai taip esą. Bet susirinkusieji vis dar nenorējo tikēti. Jie sakē, jog gal tai ne Petras, bet jo dvasia, jo angelas sargas /Mt 18,10/.

[16]Petras nesiliovē beldęs į duris. Mat, buvo pavojinga. Galējo kas pamatyti. Galējo kareiviai atskubēti, jo ieškodami. Atvērē pagaliau duris, o, atvērę ir išvydę Petrą, visi tiek susijaudino, jog buvo tartum žadą praradę.

[17]Kiek atsigavę, jie pradējo kalbētis, dalytis šiuo išgyvenimu. Petras todēl rankos pakēlimu kvietē visus prie tylos ir prabilo į juos, papasakodamas, kaip stebuklingai jis buvo išvestas iš kalējimo. Baigęs pasakoti, Petras įspējo, jog turįs pasišalinti iš miesto, bet liepē apie visa pranešti Jokūbui ir kitiems tikintiesiems. Kadangi liepē pranešti tik Jokūbui ir broliams, reikia manyti, kad kiti apaštalai jau buvo išvykę iš Jeruzalēs. Jokūbas visą laiką pasiliko Jeruzalēje. Jis yra žinomas kaip Viešpaties Brolis, pirmasis Jeruzalēs vyskupas ir krikščionių iš žydų užtarējas /ApD 15,13-21; 21,18; 1Kor 15,7; Gal 1,19; 2,9; Jok 1,1/. Nors yra nuomonių skirtumo, mano giliu įsitikinimu, Jokūbas — Viešpaties Brolis — yra vienas iš dvylikos apaštalų: yra vadinamasis Jokūbas Mažasis, kuris apaštalų sąrašuose nurodomas kaip Jokūbas, Alfiejaus sūnus. Plg. L. Tulaba, De Fratribus Domini, Romae 1949, 346-366 /manuscriptum/. Painformavęs brolius, Petras, greičiausiai tą pačią naktį, pasišalino iš Jeruzalēs. Lukas nemini, į kur Petras nuvyko bei kur apsistojo. Krikščioniškas padavimas liudija, kad Petras paliko Jeruzalę 42 m. ir atvyko į Romą. Plg S. Garofalo, La prima venuta di S. Pietro a Roma, Roma 1942, 6-9. Kiti tačiau abejoja, ar Petras jau 42 m. būtų atvykęs į Romą. Plg Carlo Martini, Atti degli Apostoli, ed Paoline 1974, 190. Šiųjų tačiau argumentai nēra įrodantys. Todēl visai galima, kad jau 42 m. Petras galējo atsirasti Romoje.

[18-19]Išaušus, dienos šviesoje, sargybiniai apsižiūrējo, kad Petras buvo dingęs iš kalējimo. Jie negalējo suprasti, kaip visa tai įvyko. Mat, angelas

sargybinius, įsakė juos nubausti mirtimi. Paskui, iš Judėjos nuvykęs į Cezarėją, pasiliko tenai.

2. Erodo mirtis

[20]Buvo gi jis įtūžęs ant tiriečių ir sidoniečių. Bet jie, susitarę tarp
savęs ir pasitelkę karaliaus rūmų prievaizdą Blastą, prisistatė pas jį ir
prašė taikos, nes jų kraštas maitinosi iš karalystės. [21]O paskirtą dieną
Erodas, apsivilkęs karališkais rūbais ir atsisėdęs į sostą, pasakė jiems
kalbą. [22]Liaudis gi šaukė: « Tai Dievo, ne žmogaus, balsas! » [23]Bet čia
pat ištiko jį Viešpaties angelas, kadangi nedavė garbės Dievui. Ir jis
mirė kirminų suėstas.
[24]O Viešpaties žodis augo ir klestėjo.
[25]Barnabas ir Saulius, atlikę savo tarnystę, grįžo iš Jeruzalės, pasiėmę su savim Joną, vadinamą Morkų.

---

išvedē Petrą nepastebimai. Petro dingimas ne tik nustebino, bet ir išgąsdino sargybinius. Jie juk buvo atsakingi už Petro saugojimą. Kai Erodui buvo pranešta, kad Petras yra dingęs iš kalējimo, jis įsakē ieškoti ir jį surasti. O surasti nepasisekus, pravedęs tardymą, apkaltino sargybinius ir įsakē juos bausti mirtimi. Po šio įvykio Erodas paliko Jeruzalę ir nuvyko į Cezarēją, kur pasiliko iki mirčiai. Cezarēja, tiesa, priklausē Judējos provincijai, bet etniniai ir religiniai buvo skirtingas miestas, lyginant su Jeruzale. Tai buvo daugumoje romēnų karinēs bei civilinēs valdžios sostinē, o tuo pačiu pagonių apgyvendintas miestas.

[20-21]Lukas toliau mini, kad Erodas, greičiausiai dēl prekybinių santykių, buvo supykęs ant dviejų laisvų Fenikijos miestų: Tiro ir Sidono. Visais laikais šie miestai ekonomiškai priklausē nuo Palestinos /3Kar 5,9; Ez 27,17; Esd 3,7/. Erodas lengvai privertē sidoniečius, ir tiriečius nusilenkti jo valiai; kitaip galējo nustoti maisto tiekinių, kuriuos pirkdavosi iš Palestinos, iš Erodo karalystēs žemių. Šiųjų miestų atstovai, atvykę į Cezarēją, kreipēsi į karališkų rūmų prievaizdą, vardu Blastą, prašydami jo užtarimo pas karalių. Šiajam tarpininkaujant, jiems buvo paskirta audiencija, kurios metu karalius, prisistatęs visoje savo karališkoje didybēje, pasakē kalbą, kuri klausytojų tarpe iššaukē didelį entuziazmą.

[22-23]Audiencija buvo vieša. Pagal Juozapą Flavijų ji vyko amfiteatre /Ant. 19,8.2/. Minia, susižavējusi karaliumi bei jo kalba, pradējo šaukti, jog Erodas nesąs žmogus, bet dievas. Erodas priēmē jam teikiamą dievišką garbę, bet tuo pačiu nusikalto Dievui, nes niekam nevalia save laikyti lygiomis su Dievu. Todēl Dievas, nurodo Lukas, jį nubaudē skaudžia ir pažeminančia liga, kuri jį nuvedē į kapus. Panašia liga Dievas buvo ištikęs karalių Antijochą VI /2 Mak 9,5-28/ ir Erodą Did. /Josephus Fl.: Ant 17, 6.5/. Pagal Juozapą Flavijų Erodas mirē 6 rugpiūčio 44 m.

[24]Krikščionių persekiotojas Erodas Agripa I mirē kirminų suēstas, o Evangelijos sēkla, pasēta Palestinoje ir jai artimose srityse, augo ir bujojo.

[25]Barnabas ir Paulius, atlikę savo misiją /ApD 11,29/, iš Jeruzalēs grįžo atgal į Antijochiją. Su savim jie pasiēmē ir Joną, vadinamą Morkų, būsimą evangelistą. Šisai paskui juos lydējo pirmoje Pauliaus apaštališkoje kelionēje.

III. BAŽNYČIA PAGONIŠKAME PASAULYJE

1. *PIRMOJI PAULIAUS APAŠTALIŠKOJI KELIONĖ*

1. Paulius ir Barnabas Antijochijoje

13. [1]O Antijochijoje, tenai esančioje Bažnyčioje, buvo pranašai ir mokytojai, kaip Barnabas, Simonas, vadinamas Juodasis, ir Lucijus Kirenietis, be to, Manaenas, augęs kartu su tetrarchu Erodu, ir Saulius. [2]Jiems gi atliekant apeigas ir pasninkaujant, šv. Dvasia sakė: «Išskirkite man Barnabą ir Saulių darbui, kuriam juos pašaukiau.» [3]Tuomet atlikę pasninką ir maldas, uždėję ant jų rankas, juos išleido.

2. Kipro saloje

[4]Taip tad, siunčiami šv. Dvasios, jie nukeliavo į Seleukiją ir iš ten nuplaukė į Kiprą; [5]o, atvykę į Salaminą, skelbė Dievo žodį žydų sinago-

---

13. [1]Krikščionių bendrija Antijochijoje greitai augo. Čia radosi visa eilė žymių Bažnyčios vyrų, kurie buvo apdovanati pranašų ir mokytojų charizmomis /1Kor 12,28; Ef 4,11/. Šalia apaštalų pirminėje Bažnyčioje pasižymėjo pranašai ir mokytojai. Pranašai turėjo Dievo dovaną atskleisti paslaptis ir nusakyti ateitį /1Kor 14,3/. Mokytojai, pilni šv. Dvasios, autentiškai aiškino tikėjimo paslaptis ir ištikimai perdavė Kristaus mokslą /ApD 11,26; 15,35; 18,11 ir k./. Mokytojų ir pranašų buvo ir Antijochijoje. Lukas tarp šiųjų, be Barnabo ir Pauliaus, mini dar kitus tris: Simoną, kuris turėjo antrą-lotynišką vardą: Niger-Juodasis; Lucijų, kuris buvo kilęs iš Kirenaikos /ApD 11,20/; Manaeną, kuris turėjo būti aukštos kilmės nes augo drauge su Erodu Antipu, Galilėjos tetrarchu. Iš šiojo Lukas greičiausiai buvo gavęs žinių apie Erodą Antipą, apie kurį plačiai kalba trečiojoje evangelijoje /Lk 3,1; 8,3; 9,7-9; 13,31; 23,7-15/

[2]Antijochijos tikintieji tuo metu jau praktikavo religines apeigas ir pasninkus, kaip tai buvo įprasta žydams /ApD 14,23/. Kartą pasninko metu ir religinių apeigų eigoje šv. Dvasia per apreiškimą įsakė Antijochijos Bažnyčios vyresniesiems skirti Barnabą ir Paulių apaštališkai tarnystei, kuriai Viešpats juos šaukia bei jiems paveda įvykdyti.

[3]Baigus apeigas ir pasninką, vyresnieji įvykdė, ką šv. Dvasia jiems buvo įsakiusi. Uždėję ant Barnabo ir Sauliaus rankas, juos pašventė ir siuntė įvykdyti tarnystę, kuriai Viešpats juos pašaukė. Jie išėjo ir vyko ten, kur šv. Dvasia liepė jiems eiti.

[4]Lukas pakartotinai pabrėžia, kad Barnabas ir Saulius leidosi į apaštališką kelionę ne savo apsisprendimu, bet šv. Dvasios veikimu. Iš Antijochijos jie keliavo jūros link ir pasiekė Seleukijos miestą bei uostą, iš kur laivu išplaukė į Kipro salą. Jau nuo 58 m prieš Kristų Kipro sala buvo Romos imperijos provincija. Čia gyveno nemaža žydų. Tai neabejotinai suteikė platesnių galimybių apaštalavimui.

[5]Barnabas ir Saulius, įsėdę į laivą Seleukijoje, atplaukė ir išlipo Salaminos uoste, Famagostos įlankoje, rytiniame Kipro salos pakraštyje. Istorikai liudija, jog čia nuo seno gyveno nemaža žydų. Išlipę, suėjo tuojau į santykį su žydais ir pradėjo skelbti Evangeliją subatomis sinagogose. Šios taktikos Paulius visur laikėsi. Juk pats Jėzus buvo įsakęs apaštalam visų pirma skelbti Izraelio vaikams Evangeliją /Mt 10,6; Rom 1,16/. Pastebėtina, kad diasporoje žydų sinagogose būdavo paprastai ir prozelitų. Šieji gi buvo tiltas sueiti į santykius ir su pagonimis. Vykdami į Kipro salą Barnabas ir Saulius pasiėmė su savim ir Joną Morkų, kuris jiems talkino jų apaštalavime.

gose. Turėjo gi pagelbininku ir Joną. [6]O, perėję visą salą iki Pafo, rado vieną vyrą, kažin kokį žynį, netikrą pranašą, žydą, vardu Barjėzus. [7]Jis buvo su prokonsulu Sergijum Pauliumi, išmintingu vyru. Šitas, pasikvietęs Barnabą ir Saulių, geidė pasiklausyti Dievo žodžio. [8]Jiems tačiau priešinosi Elimas — žynys: taip verstinas jo vardas, — stengdamasis nukreipti prokonsulą nuo tikėjimo. [9]O Saulius, kuris yra ir Paulius, pilnas šv. Dvasios, pasižiūrėjęs į jį, [10]tarė: «Ak tu, visokios klastos ir visokios apgaulės kupinas velnio vaike, visokios teisybės prieše, ar nesiliausi iškreipdinėjęs tiesių Viešpaties kelių?! [11]Ir dabar va Viešpaties ranka ant tavęs: ir tu būsi aklas, neregįs kurį laiką saulės.» Ir čia pat krito ant jo neregystė bei tamsa, ir, sukdamasis, ieškojo, kad kas jį vestų už rankos. [12]Tuomet, matydamas, kas atsitiko, prokonsulas įtikėjo, apstulbintas Viešpaties mokslo.

[13]O išplaukę iš Pafo, atvyko visi su Pauliumi buvusieji į Pamfilijos

---

6-11Palikę Salaminą, Barnabas ir Saulius keliavo toliau, lankydami įvairias vietoves ir visur skelbdami Evangeliją. Pagaliau atsilankė ir salos sostinėje, Pafos mieste. Čia gyveno salos valdytojas prokonsulas Sergius Paulus. Jis buvo religingas ir išmintingas vyras. Prie jo tačiau laikėsi ir veikė toksai žydas Barjēzus, kuris dėjosi pranašu ir užsiėmė žyniavimu. Kai prokonsulas, išgirdęs, kad Barnabas ir Saulius skelbė kokį tai naują mokslą, panorėjo jų pasiklausyti ir pasikvietė pas save, žynys ėmė prieštarauti apaštalams ir bandė įtikinti Sergijų Paulių, kad jų nesiklausytų, Paulius smarkiai reagavo prieš žynį. Lukas pažymi, jog žynys vadinosi Elimas — Išmintingasis — Žymusis. Mat, ebr ir arab. elim — žymus — išmintingas. Reiškia, jis vadinosi ar buvo vadinamas Elim vardu, kadangi dėjosi pranašu ir užsiėmė žyniavimu. Kadangi žynys norėjo nukreipti prokonsulą nuo tikėjimo ir nuo išganymo, tai apaštalas Saulius-Paulius griežtai reagavo prieš jį ir, panaudodamas antgamtinę galią, jį nubaudė laikinu apakinimu. Lukas čia pabrėžia, jog Saulius vadinosi ir graikišku vardu Paulos-Paulius; ir nuo dabar knygoje vartoja tik Pauliaus vardą. Lukas taip pat pažymi, kad Paulius prabilo ir veikė šv. Dvasios įkvėpimu ir galia. Žynys buvo klaidingas pranašas ir veikė panaudodamas apgaulę. Todėl Paulius jam prikiša, kad esąs pilnas klastos ir visokeriopos apgaulės. Jis nebuvo Dievo pašauktas, ir tarnavo ne Dievui, o velniui. Todėl Apaštalas jį teisingai vadina velnio vaiku. Jis skleidė melą ir nuo tiesos stengėsi nukreipti tuos, kurie jo klausėsi. O, kadangi tiesa yra iš Dievo ir veda į Dievą, tai tuo pačiu, nukreipdamas žmones nuo tiesos, jis nukreipė juos ir nuo Dievo, o taip pat nuo išganymo /Os 14,10/. Štai kodėl Dievas, veikiant šv. Dvasiai, įkvėpė ir įgalino Paulių stebuklingu apakinimu nubausti Elimą. Tikrumoje tačiau tai buvo verčiau malonė prokonsului ir pačiam žyniui, nes tuo būdu jie galėjo įsitikinti, kad Paulius ir Barnabas skelbia tikrą mokslą ir atstovauja tikrą Dievą.

12Iš tikrųjų, prokonsulas, pamatęs, kad su Pauliaus ištartais žodžiais žynys tikrai apako ir nebegalėjo vienas eiti, bet sukdamasis ieškojo, kad kas jį paimtų už rankos ir vestų, įtikėjo į Kristų. O, arčiau pažinęs Evangeliją, jis ja gėrėjosi ir stebėjosi iki aukščiausio susijaudinimo. Kas buvo prokonsulas Sergius Paulus, tikslių žinių, deja, neturime. Tačiau 1877 m rastas prie Soli, šiaurinėje Kipro salos pusėje, įrašas mini prokonsulą Paulių. Gal tai bus tas pats, apie kurį čia kalba Lukas. Iš kitų istorinių dokumentų žinome, kad prokonsulas Sergius Paulus buvęs Galatijos valdytojas 72/4 m. Be to, žinome, kad imperatoriaus Klaudijaus laikais 41-47 m Sergius Paulus bevęs aukštas Romos valdininkas, kuris vėliau tapęs prokonsulu. Greičiausia ir vienur ir kitur kalbama apie tą patį asmenį.

13Iš Pafo Paulius ir jo palydovai atvyko laivu į Pergę, Pamfilijoje. Pastebėtina, kad leidžiantis į pirmą apaštališką kelionę, pirmavo Barnabas, o, grįžtant iš Kipro salos, pirmuoju minima Paulius. Pasiekę M. Azijos

Pergę. Bet Jonas, atsiskyręs nuo jų, grįžo į Jeruzalę. 14Jie gi, perėję Pergę, atvyko į Pisidijos Antijochiją; ir subatos dieną, įėję sinagogon, atsisėdo. 15O po Įstatymo ir Pranašų skaitymo sinagogos vyresnieji pasiuntė pas juos, sakydami: «Vyrai broliai, jei turite kiokį paskatinimo žodį, kalbėkite.»

16O Paulius, atsistojęs ir pamojęs ranka, tarė: «Vyrai izraelitai ir jūs, kurie bijotės Dievo, pasiklausykite! 17Šios — Izraelio — tautos Dievas išsirinko mūsų tėvus ir išaukštino, Egipto žemėje begyvenant, tautą; ir iš jos išvedė galinga ranka. 18Maždaug per keturiasdešimt metų juos pakentė tyruose. 19Ir, išnaikinęs Kanaano krašte septynias tautas, jų žemę atidavė jiems paveldėti, 20beveik po keturių šimtų penkiasde-

---

pakraštį Pamfilijos provincijoje, jie išlipo tikriausiai Atalos uoste. Iš ten paskui pasiekē Pergę, kuri radosi 18 km atstu nuo jūros. Iš Pergēs Paulius ryžosi keliauti į krašto vidų, persikeliant per Tauro kalnyną. Kelionē turējo būti sunki ir pavojinga. Jonas-Morkus pabūgo šios kelionēs. Palikęs Paulių ir Barnabą, jis grįžo į Jeruzalę. Šitai Paulius giliai atjautē ir vēliau nesutiko jį pasiimti su savim, leidžiantis į antrą apaštališką kelionę /ApD 15,37-40/.

14Pergēje Paulius nepasiliko ilgiau. Matyt, čia nerado tinkamų apaštalavimui sąlygų. Perēję tad Pergę, Paulius ir Barnabas leidosi keliu aukštyn, sekdami Cestro upēs daubą. Pakeliavę keletą dienų, jie pasiekē Pisidijos Antijochiją. Šis miestas radosi Frigijos ir Pisidijos provincijų pakraštyje. Lukas pabrēžia, jog tai buvo Pisidijos Antijochija, kad atskirtų nuo Sirijos Antijochijos, iš kur buvo pradēję apaštališką kelionę. Romos imperijos santvarkoje Pisidijos Antijochija priklausē Galatijos provincijai. O pats miestas buvo svarbus susisiekimo taškas tarp Azijos ir Efezo. Tai buvo romēnų kolonija, bet netrūko čia ir žydų, kurie turējo net savo sinagogą. Subatos dieną Paulius ir Barnabas atsilankē sinagogoje.

15Buvo įprasta, kad, po Įstatymo ir Pranašų skaitymo, sinagogos vyresnieji pakviesdavo kurį nors iš atsilankiusiųjų tarti žodį. Šia proga buvo pakviesti prabilti į susirinkusius Paulius ir Barnabas.

16Paulius mielai priēmē siūlymą bei kvietimą prabilti. Jis tuojau atsistojo ir ranka davęs ženklą klausytis, prabilo, pasakydamas gana ilgą kalbą. Trumpai atpasakojo išganymo istoriją: kaip Dievas išsirinko Izraelį; kaip tauta išaugo Egipte; kaip Dievas stebukilingu būdu išlaisvino juos iš Egipto; kaip per keturiasdešimt metų Dievas juos kantriai globojo, gyvenant ir klaidžiojant tyruose; kaip juos įvedē ir jiems atidavē Kanaano žemę; kaip Palestinoje gyvendami pasiekē monarchinį valdymą ir kaip pagaliau iš Dovido giminēs Dievas iškildino žadētą Išganytoją Jēzų, kurį skelbti bei apie kurį liudyti jie čia yra atēję.

17Paulius pabrēžia, kad Dievas savo nuostabia ranka globojo ir išaugino Izraelį Egipte; ir savo pakelta ranka, t.y. savo dieviška galia išvedē iš Egipto.

18Toliau Apaštalas primena, kad Dievas kantriai pakentē per keturiasdešimt metų tyrų sunkumuose besirandančią, nuolat murmančią ir nusikalstančią tautą, globodamas ir aprūpindamas ją savo visagalinčia ranka.

19Pagaliau pabrēžia, kad Dievas įvedē Izraelio vaikus į žadētą Kanaano žemę ir ją jiems atidavē, sunaikindamas tenai anksčiau gyvenusias tautas.

20Paulius primena, jog visa tai vyko maždaug 450 metų laikotarpyje: 400 metų jie išbuvo Egipte, 40-klaidžiojo tyruose ir apie 10 metu praējo, kol užēmē ir įsikūrē Palestinoje. Kai kurie tačiau egzegetai aiškina, kad čia Paulius nurodąs laikotarpį, kuris ējo nuo įējimo į Palestiną iki monarchinēs santvarkos įvedimo, t.y. apimąs visą Teisējų laikotarpį: nuo Jozuēs iki pranašo Samuelio. Bet ši nuomonē sunkiai derinasi su tekstu. Mat, tekste aiškiai sakoma: «Po to davē Teisējus.» Vadinasi, Teisējų era prasidējo po ano laikotarpio, kuris tęsēsi 450 metų.

šimt metų. Ir po to davė teisėjus iki pranašo Samuelio. [21]Nuo tada jie
ėmė reikalauti karaliaus, ir Dievas jiems davė Saulių, Kiso sūnų, vyrą
iš Benjamino giminės, keturiasdešimčiai metų. [22]Paskui, jį pašalinęs,
iškildino jiems karaliumi Dovidą, apie kurį liudydamas sakė: — Radau
Dovidą, Jesės sūnų, vyrą pagal mano širdį. Jis vykdys visokeriopą mano
valią. — [23]Iš jo palikuonių Dievas, pagal pažadą, iškildino Izraeliui Gel-
bėtoją Jėzų; [24]Jonui skelbiant atgailos krikštą, prieš jam ateinant, visai
Izraelio tautai. [25]O kai Jonas buvo bebaigiąs savo gyvenimo kelionę,
pasakė: — Aš nesu, kuo jūs manote mane esant. Bet štai po manęs
ateina, kuriam nesu vertas kojų apavo atrišti. — [26]Vyrai broliai, Abrao-
mo giminės sūnūs, ir tie, kurie jūsų tarpe yra dievobaimingi, mums
buvo atsiųstas šio išganymo žodis. [27]Mat, Jeruzalės gyventojai ir jų
vyresnieji, nepažindami jo, įvykdė, jį pasmerkdami mirčiai, pranašų
žodžius, kurie yra skaitomi kiekvieną subatą.»
[28]«Nors ir nerasdami jame jokios mirtimi baustinos kaltės, vis dėl
to jie reikalavo iš Piloto jį nužudyti. [29]O kai įvykdė visa, kas apie jį
buvo parašyta, nuėmę nuo kryžiaus, paguldė į kapą. [30]Dievas tačiau
prikėlė jį iš numirusiųjų. [31]Jis per daugelį dienų pasirodė tiems, kurie

[21]Žydai norėjo būti valdomi karaliaus. Dievas patenkino tautos pageidavimą turėti karalių, nors tam nebuvo palankus. Jis įsakė pranašui Samueliui patepti Izraelio karaliumi Kiso sūnų Saulių, iš Benjamino giminės, iš kurios buvo kilęs ir pats Paulius /1Kar 3,20; 8,4; Pilyp 3,5/. Saulius viešpatavo 40 metų .

[22]Saulius, deja, nebuvo ištikimas Dievui /1Kar 13,14/. Todėl Viešpats jį atmetė ir, jam žuvus, valdžia atiteko Dovidui, kuris buvo pateptas antruoju Izraelio karaliumi.

[23]Iš Dovido giminės, pagal pranašų nusakymą /Iz 11,1.10/, kilo Kristus, Išganytojas /Mt 1,5; Lk 1,32; 3,32; ApD 2,30; Rom 1,3/.

[24-25]Šį Kristų skelbė ir, jam ateinant, kelią ruošė Jonas Krikštytojas. O juk žydai jį gerbė ir pranašu laikė. Jie turėtų žinoti, kad Jonas Jėzų, kuris buvo ateinąs po jo, laikė už save didesniu: laikė tiek dideliu, kad nesijautė esąs vertas atlikti jam patarnavimą, kurį paprastai vergai atlikdavo, būtent, nuauti kurpes, atrišant apavo dirželius /Jon 1,27/.

[26]Priminęs Jėzų, Paulius iškilmingai kreipiasi į susirinkusiuosius. Jis kreipiasi į juos-Izraelio vaikus ir išganymo pažadų paveldėtojus; kreipiasi pirmoje eilėje į tuos, kurie yra dievobaimingi bei ištikimi Viešpačiui; kreipiasi ir nurodo, kad apaštalams, o šiuo atveju jam ir Barnabui, yra patikėtas išganymo žodis, ir jie yra autoritetingi išganymo mokytojai.

[27]Kodėl jie, o ne sinedristai Jeruzalėje, yra tikri išganymo liudytojai bei vadovai? Todėl, pabrėžia Apaštalas, kad žydų vyresnieji nepažino Kristaus, kad jie jį atmetė ir pasmerkė; tuo pačiu, nors ir nesuvokdami, jie tapo įrankiai, kad Jėzuje išsipildė pranašystės, kurios skelbė, jog Mesijas turėsiąs kentėti ir mirti paniekintas; šios pranašystės juk yra skaitomos sinagogose subatomis; taigi, nors sinedristai jų nesuprato, jie tačiau turi suprasti ir tikėti, kad Jėzus yra tikrai Dievo siųstasis Mesijas.

[28]Paulius pabrėžia, jog žydai įdavė Jėzų Pilotui ir reikalaute išreikalavo, kad jį pasmerktų mirčiai, neturėdami jokio pagrindo /Lk 23,4-22.24; ApD 3,13-14/.

[29-31]Toliau Apaštalas nurodo, kad, Jėzui mirus ant kryžiaus, kaip tai buvo pranašų išpranašauta, jo kūnas buvo nuimtas nuo kryžiaus medžio ir padėtas į kapą /Jon 19,38-42/. Šiuo teigimu Paulius pabrėžia, kad Jėzus tikrai buvo miręs, o tuo pačiu iškelia jo prisikėlimo iš numirusiųjų faktą. Jėzus, miręs ir palaidotas, dieviška galia prisikėlė iš numirusių. O, kad jis tikrai prisikėlė, šitai paliudija tie, kurie jį — prisikėlusį — matėr būtent, apaštalai, kurie, jam apaštalaujant, su juo buvo; jį visur lydėjo, su juo iš Galilėjos buvo atvykę į Jeruzalę; jį matė numirusį, palaidotą i; prisikėlusį /1Kor 15,5; ApD 1,3.8; 2,32; 3,15; 5,32; Lk 24,48/.

su juo buvo pakilę, iš Galilėjos į Jeruzalę; kurie dabar yra jo liudytojai
žmonėms. 32 Ir mes skelbiame jums gerą naujieną apie pažadą duotą tė-
vams, 33 jog Dievas įvykdė jį mums, jų vaikams, prikeldamas Jėzų, kaip
tai parašyta antroje psalmėje:
— Mano sūnus tu esi,
šiandien pagimdžiau aš tave! —
34 O kad jį prikėlė iš numirusųjų, taip kad neturėtų daugiau patekti
į supuvimą, šitaip buvo pasakęs:
— Duosiu jums, Dovidui žadėtas, šventąsias malones. —
35 Todėl ir kitoje vietoje sako:
— Tu neduosi savo Šventajam supūti! —
36 O juk Dovidas, tarnavęs savo kartoje Dievo valiai, užmigo ir buvo
palaidotas šalia savo tėvų, ir patyrė supuvimą. 37 Bet tasai, kurį Dievas
prikėlė, nepatyrė supuvimo. 38 Taigi, broliai, tebūnie jums žinoma, kad
per jį jums yra skelbiamas nuodėmių atleidimas; ir nuo viso to, nuo ko
Mozės Įstatymu negalėjote pasiekti išteisinimą, 39 nuo šio viso yra ištei-
sinamas kiekvienas, kuris tiki. 40 Žiūrėkite tad, kad nekristų ant jūsų, kas
pas pranašus pasakyta:
— Matykite, niekintojai, stebėkitės ir pranykite!
Mat, aš darau darbą jūsų dienose,
darbą, kuriuo netikėsite, jei kas jums papasakotų. —»

32-33 Kaip kiti apaštalai, taip ir Paulius su Barnabu liudija ir skelbia gerą naujieną, kad Dievo duotas pažadas Dovidui, jog iš jo giminės kils Išgelbētojas, yra išsipildęs dabartinėje izraelitų kartoje. Juk Dievas yra tikrai prikēlęs iš numirusių Jēzų, savo viengimį Sūnų. Cituojama Ps 2,7.

34-35 Kodēl Jēzus prisikēlē iš numirusių? Todēl. kad jis, nors gimęs žmogumi iš Dovido ainijos, bet yra Dievo Sūnus: tikras Dievas, o kaip toks negalējo būti mirties sunaikintas net ir savo žmogiškame kūne, nes mirtis negali viešpatauti ant Dievo. Todēl ir pranašai pranašavo, kad iš Dovido gimęs Mesijas viešpataus per amžius /2Kar 7,13-16/; kad tasai, kuris yra Dievo Šventasis, neregēs mirties nešamo bei mirtį sekančio sunaikinimo /Iz 55,3; Ps 16,10/. Dievas žadējo Dovidui amžiną viešpatavimą ne politine, bet dvasiae prasme. Šitai išpildē per Jēzų Kristų, kuris viešpatauja ir viešpataus per amžius savo Bažnyčioje.

36-37 Paulius pabrēžia, kad Dievo pažadas apie amžiną viešpatavimą lietē ne Dovido asmenį, bet iš jo giminēs kilsiantį Kristų. Mat, Dovidas, pastebi Paulius, atlikęs Viešpaties jam skirtas pareigas, mirē ir buvo palaidotas, kaip ir kiti patriarchai bei žymieji tautos vyrai. O Jēzus prisikēlē iš numirusiųjų, yra gyvas ir liks amžinai gyvas, nes yra Dievo Sūnus. Jame taigi bei per jį užtikrinama Dovidui viešpatavimas į amžius.

38-39 Taigi Kristus lieka viešpatauti į amžius. Bet jo viešpatavimas yra dvasinis. Jis išlaisvina kiekvieną ir visus ne iš politinēs priespaudos, ne iš socialinēs vergijos, bet iš nuodēmių, iš pikto viešpatavimo. Mozēs duotas Įstatymas rodē kelią į išganymą, bet neturējo galios įvykdyti išganymą; Mozēs Įstatymas neturējo galios padaryti žmogų teisų, atleidžiant jam nuodēmes. O Kristus turi galią atleisti nuodēmes, ir taip laiduoti amžiną gyvenimą danguje. Reikia tačiau tikēti į jį. Kiekvienas, kuris tiki į Kristų, jį priima, jį seka, vykdo jo valią, užsitikrina sau nuodēmių atleidimą bei išganymą. Paulius taigi duoda trumpą paaiškinimą, kaip vyksta išganymas. Ne Įstatymas, bet Dievo teikiama malonē laiduoja išganymą. Vadinasi, norint pasiekti išganymą, reikia ne tik būti žydu, ne tik laikytis Mozēs Įstatymo, bet privalu būti su Dievu, būti su Kristumi, tikint į jį, išpažįstant jį, gyvenant su juo /Gal 2,16; 3,2-4, 7; Rom 3,21-31; 8,2-4/.

41 Baigdamas, Apaštalas įspēja susirinkusiuosius žydus, cituodamas Ha bakuko pranašystę /Hab 1,5/. Kristus neša išganymą, jį neša nuostabiu,

[42]O kai buvo beišeiną, jie prašė, kad dar jiems pakalbėtų apie tuos
dalykus sekančią subatą. [43]Susirinkimui gi pasibaigus, daugelis žydų ir
prozelitų sekė Paulių ir Barnabą, kurie, kalbėdamiesi su jais, juos įtiki-
nėjo pasilikti Dievo malonėje.
[44]O sekančią subatą Dievo žodžio pasiklausyti susirinko beveik visas
miestas. [45]Bet žydai, matydami minias, prisipildė pavydu ir, piktžodžiau-
dami, prieštaravo tam, ką Paulius sakė. [46]O Paulius ir Barnabas ryžtin-
gai sakė: « Reikėjo visų pirma jums pasakyti Dievo žodį, bet kadangi
jūs jį atmetate ir patys savęs nelaikote vertais amžinojo gyvenimo, tai
va mes kreipiamės į pagonis. [47]Taip juk mums liepė Viešpats.

— Pastačiau tave šviesa pagonims,
kad tu būtumei išgelbėjimui iki žemės pakraščių. — »

[48]O pagonys, girdėdami, džiaugėsi ir garbino Viešpaties žodį bei

---

daug kam sunkiai įtikėtinu būdu, o vis dēl to reikia į jį tikēti, nes netikēji-mas, niekinantis atmetimas Dievo, užtraukia skaudžias bausmes. Kaip Habakukas įspējo tautą anuomet, kai grēsē babiloniečių užpuolimas /588-586 m prieš Kr./, taip dabar Paulius įspēja savo laiko žydus, kad nesektų Jeruzalēs vyresniųjų pavyzdžiu, atmesdami bei paniekindami Jēzų, nes jis tikrai neša išganymą jiems ir visiems, nors tai jiems ir sunku suprasti. Žydams buvo sunku suprasti ir priimti, kad į išganymą galētų būti lygiomis kviečiami žydai ir pagonys.

[42-43]Lukas pastebi, kad Pauliaus kalba padarē visiems gerą įspūdį. Todēl sinagogos vyresnieji pakvietē apaštalus kalbēti sinagogoje ir sekančią subatą. Išējus iš sinagogos, daug kas iš žydų ir prozelitų bei žydams simpatizuojačių pamaldžių pagonių nusekē paskui Paulių ir Barnabą. Šieji kalbējosi su jais, juos mokē, o tikriausiai ir krikštijo, taip pat ragino ištesēti gautoje tikējimo malonēje.

[44]Savaitēs eigoje Paulius ir Barnabas tikriausiai lankē žmones, kalbējosi su jais, jiems skelbē Kristų. Gandas tad apie juos plačiai paskildo po miestą. Todēl atējus subatai, sinagogon susirinko kone visas miestas, kad jų pasiklausytų.

[45]Žydų vyresnieji, matydami didelį apaštalų pasisekimą, iš pavydo ir iš baimēs, kad nebūtų nustelbti, ir kad Paulius ir Barnabas nepatrauktų prie naujo mokslo visų, pradējo prieštarauti apštalams, kritikuodami jų argumentus, atmesdami jų teigimus kad Kristuje yra išsipildžiusios S. Testamento pranašystēs. Ginčai pasiekē tokį įkarštį, kad žydai, nepajēgdami argumentuoti, ēmē apaštalus plūsti ir niekinti.

[46]Vis dēl to žydų puolimai neišgąsdino Pauliaus ir Barnabo. Jie drąsiai kalbējo ir mokē, nurodydami bei prikišdami žydams, kad ne Jēzus ir jo mokiniai nusigręžē nuo sinagogos, bet verčiau patys žydai atmetē Kristų, o tuo pačiu pasirodē esą neverti išganymo, kurį Jēzus laiduoja tiems, kurie tiki į jį. Jēzus liepē savo mokiniams eiti visų pirma gelbēti Izraelio paklydusių avelių /Mt 10,5-6/. Šitai Paulius daugeliu atvejų primena ir pabrēžia /ApD 14,1; 16,13; 17,1.10; Rom 1,6; 2,9/. Apaštalai, pildydami Jēzaus įsakymą, ēmē skelbti Evangeliją visų pirma žydams. Ir pats Paulius visur pirmiausia kreipēsi į žydus, kalbēdamas sinagogose. Bet kadangi žydai nepriima Kristaus mokslo, tai jie yra priversti atsigręžti į pagonis, nes ir jiems Jēzus laiduoja išganymą.

[47]Kad Kristus laiduoja išganymą ir pagonims, Paulius argumentuoja, cituodamas Izaijo pranašystę /Iz 49,6/, kurią senelis Simeonas pripažino išsipildžiusią Jēzuje /Lk 2,32/. Jēzus atējo, kad būtų pasididžiavimas Izraeliui, bet drauge, kad taptų šviesa ir pagonims; kad neštų išganymą visiems iki pat žemēs pakraščių.

[48]Pagonys, girdēdami iš Pauliaus lūpų, kad ir jie yra pašaukti į Jēzaus laiduojamą išganymą, džiaugēsi ir garbino Viešpatį, išpažindami jį Dievu.

įtikėjo visi, kurie buvo skirti amžinam gyvenimui. [49]Viešpaties gi žodis plito po visą kraštą. [50]O tuo tarpu žydai sukurstė kilmingas pamaldžias moteris bei miesto pirmūnus, ir sukėlė prieš Paulių ir Barnabą maištą ir išvarė juos iš savo teritorijios. [51]Jie gi, nupurtę prieš juos nuo savo kojų dulkes, atvyko į Ikoniją. [52]Mokiniai buvo pilni džiaugsmo ir šv. Dvasios.

3. Ikonijoje

14. [1]O Ikonijoje atsitiko, kad, jiems panašiai įėjus į žydų sinagogą ir kalbant taip, jog didelė daugybė žydų, taip pat ir graikų įtikėjo. [2]Bet neįtikėjusieji žydai sukėlė ir įniršino pagonis prieš brolius. [3]O vis dėl to jie pasiliko tenai ilgoką laiką, drąsiasi kalbėdami apie Viešpatį, kuris paliudijo savo malonės žodį, leisdamas, kad jų rankomis įvyktų ženklų ir stebuklų. [4]Suskilo gi miesto dauguomenė: vieni buvo su žydais, o kiti su apaštalais. [5]Bet kai pagonys ir žydai su savo vyresniaisiais apsisprendė juos iškoneveikti ir akmenimis užmušti, [6]tai nuvokę, jie pabėgo į Likaonijos miestus-Listrą, Derbę bei jų apylinkes; [7]ir tenai pasiliko, skelbdami Evangeliją.

Daugelis jų įtikėjo. Tie, būtent, kurie nuo amžių buvo Viešpaties pašaukti būti jam įsūniais ir dangiškosios tėvonystės paveldētojas /Ef 1,3-5/. Šiuo Paulius pabrēžia, kad pašaukimas į kirkščionybę yra Dievo malonē, o ne kieno nors teisē ar privilegija. O Viešpats savo malones teikia kada ir kam jis nori. Jis nori tačiau, kad šia malone naudotųsi ir pagonys. Aišku, pašaukimo į išganymą malonę kiekvienas yra laisvas priimti ar nepriimti. Kad Dievas pasirenka ir pašaukia į išganymą pagal savo nuožiūrą, tai aiškiai nurodoma kaip Naujame, taip ir Sename Testamente /Lk 10,20; Pilyp 4,3; Ap 13,8; 20,1; Iš 32,32; Ps 69,29; Iz 4,3; Dan 12,1/.

[49-50]Tikinčiųjų skaičius augo. Bet tuo pačiu augo ir žydų įniršimas prieš krikščionis. Pasinaudodami žydams palankiomis ir įtakingomis moterimis, jie paveikē miesto pirmūnus, o, šiems pritariant, sukēlē riaušes ir privertē apaštalus apleisti miestą ir visą Pisidijos Antijochijos sritį.

[51]Paulius ir Barnabas pasielgē, kaip Kristus apaštalams buvo nurodęs ir įsakęs, tardamas: « O jei kur jūsų nepriimtų, išeidami, nusikratykite nuo jūsų kojų jų akivaizdoje dulkes » /Lk 9,5; 10,11/. Taigi Paulius ir Barnabas, prieš apleidžiant miestą, nusiēmę kurpes, nupurtē nuo jų visų susirinkusiųjų akivaizdoje dulkes, parodydami, kad jie, o taip pat ir Dievas, neturi su jais daugiau nieko bendra, nes atmesdami juos, jie atmeta ir Dievą /Neh 5,13/. Išvaryti iš Pisidijos Antijochijos, jie leidosi į pietus ir atvyko į Ikoniją, nūdien Koniją. Tai buvo svarbus susisiekimo mazgas. Radosi apie 140 km į pietus nuo Pisidijos Antijochijos, ant ribos tarp Frigijos ir Likaonijos, bet anuomet priklausē Galatijos Romos provincijai.

[52]Pauliaus ir Barnabo ištrēmimas neišgąsdino Pisidijos tikinčiųjų. Priešingai, būdami pilni šv. Dvasios, jie buvo drąsūs ir kupini džiaugsmo.

14. [1]Kaip kitur, taip ir Ikonijoje Paulius ir Barnabas visų pirma kreipiasi į žydus. Skelbia Evangeliją sinagogoje. Pradžioje turi pasisekimo. Laimi Kristui nemaža žydų, o taip pat ir graikų. Šieji greičiausiai buvo prozelitai /ApD 10,2/.

[2]Ilgainiui tačiau ir čia atsiranda sunkumų. Neįtikējusieji žydai pradējo veikti prieš apaštalus. Jie sukurstē prieš krikščionis vietinius pagonis.

[3-4]Nežiūrint sutiktų sunkumų, Paulius ir Barnabas pasiliko Ikonijoje ilgesnį laiką. Jie skelbē Evangeliją ir savo mokymą patvirtino gausiais stebuklais. Miesto gyventojai pasidalino į dvi priešingas grupes: vieni už apaštalus, kiti prieš juos. Pastebētina, kad Lukas čia Paulių ir Barnabą vadina apaštalais, nors jie nebuvo iš Dvylikos.

[5-7]Kaip kitur, taip ir čia žydai, talkinami ir pagonių, griebiasi smurto prieš apaštalus ir ieško progos juos užmušti. Nuvokdami šį pavojų Pau-

4. Listroje

[8]Ir Listroje sėdėjo vienas vyras, negalįs valdyti kojų, luošas nuo motinos įsčių. Jis niekad nebuvo vaikščiojęs. [9]Šisai klausėsi Pauliaus, kai jis kalbėjo. Pastarasis gi, pasižiūrėjęs į jį ir, matydamas, jog jis turi tikėjimą būti pagydytas, [10]prabilo pakeltu balsu: « Atsistok stačias ant savo kojų! » Ir jis pašoko ir vaikščiojo. [11]O minios, matydamos, ką Paulius padarė, ėmė šaukti, likaoniškai sakydami: « Dievai žmonių pavidale nužengė pas mus! » [12]Ir vadino Barnabą Dzeusu, o Paulių Hermesu, nes pastarasis pirmavo kalboje. [13]Be to, priešais miestą esančios Dzeuso šventyklos kunigas, atgabenęs prie vartų jaučių ir vainikų, norėjo su minia atnašauti auką. [14]Tačiau, tai išgirdę, apaštalai Barnabas ir Pau-

---

lius ir Barnabas paskubomis pasitraukia iš Ikaonijos ir atvyksta į Likaoniją, kur Derbēs ir Listros miestuose bei apylinkēse kurį laiką apaštalauja. Likaonija buvo mažai apgyvendintas kraštas. Listra, nūdien Zoldera, radosi apie 45 km į pietus nuo Ikaonijos. Čia stovējo romēnų karinis dalinys. Miestą jungē strateginis kelias su Pisidijos Antijochija. Derbē, nūdien Güdelisin, buvo nedidelis miestelis. Radosi prie kelio, kuris jungē Efezą su Sirijos Antijochija, apie 50 km į pietryčius nuo Listros. Likaonija siekēsi su Galatija-šiaurēje, Kilikija-pietuose, Kapadochija-šiaurēje ir Frigija-vakaruose.

[8]Paulius Listroje stebuklingai pagydē vieną paralitiką. Lukas pabrēžia, jog suparaližuotasis buvo nepagydomas ligonis: jis gimē paraližuotas, ir niekada nebuvo atsistojęs ant savo kojų, niekada nebuvo vaikščiojęs. Vadinasi, jo pagijimas buvo tikras stebuklas, kokį ir Petras buvo padaręs Jeruzalēje /ApD 3,2/.

[9]Pauliui bekalbant, paraližuotasis radosi klausytojų tarpe. Apaštalas atkreipē į jį savo dēmesį. Jis matē, su kokiu tikējimu anas sekē jo kalbą; ir buvo tikras, kad jo tikējimas yra toks didis, jog daro galimą Dievo malonēs stebuklingą veikimą jame /ApD 3,6; Lk 8,48/.

[10]Paulius, atydžiai pasižiūrējęs į jį, sušuko ir, kreipdamasis į jį liepē keltis ir atsistoti stačias ant kojų. O jis čia pat atsistojo ir ēmē vaikščioti.

[11]Minia, kuri visa tai matē, suprato, kad yra įvykęs stebuklas. Todēl visi labai susijaudino ir ēmē šaukti, teigdami, kad Paulius ir Barnabas esą iš dangaus nužengę dievai žmonių pavidale, o ne paprasti žmonēs. Lukas pastebi, kad žmonēs kalbējo ne graikiškai, bet vietine-likaoniška kalba. Iš čia seka, kad pagydytasis ir minia buvo vietiniai žmonēs, t.y. pagonys, ne žydai. Mat, žydai gyveną diasporoje paprastai kalbēdavo graikiškai. Kad tai buvo pagonys rodo ir tas faktas, jog jie Paulių ir Barnabą palaikē dievaičiais.

[12]Barnabą, kuris buvo senesnis ir, matyt, fiziškai stipresnis, jie palaikē Dzeusu-dievų vyriausiuoju. Graikų Dzeusas atatiko romēnų Iupiterį. Paulių, kuris reiškēsi savo iškalbingumu, jie palaikē Hermesu. Tai buvo dievaitis, kuris neva pranešinēdavęs žmonēms dievų sprendimus. Graikų Hermes atatiko romēnų Merkurijų.

[13]Listroje buvo didinga Dzeuso garbei šventykla. Ji stovējo priešais miestą, prie vartų. Vienas šventyklos kunigas pasirūpino atvesti jaučių, kad aukotų, juos kaip atnašą Pauliaus ir Barnabo garbei. Pastebētina, jog aukai skiriami jaučiai būdavo papuošiami vainikais. Todēl anas kunigas su jaučiais drauge atsigabeno ir vainikų.

[14]Paulius ir Barnabas nesuprato likaoniškos kalbos. Todēl pradžioje nesuvokē, kas čia dējosi. Bet, pasiteiravę ir sužinoję, kad žmonēs juos laiko dievaičiais ir rengiasi jų garbei atnašauti aukas, žydams įprastu būdu, pasipiktinimo ženklan, perplēšę savo drabužius /Mt 26,76; Joz 7,6/, atbēgo prie minios ir ēmē žmones įtikinēti, kad neaukotų atnašų, nes jie nesą dievaičiai, bet žmonēs, kaip ir visi kiti.

lius, perplėšę, savo rūbus, įpuolė į minią, šaukdami [15]ir sakydami: « Vyrai, kam šitai darote? ! Ir mes esame tokie pat žmonės, kaip jūs, skelbią jums, kad nuo šių tuštybių grężtumėtės į Gyvąjį Dievą, kuris sukūrė dangų ir žemę, vandenynus ir visa, kas juose; [16]kuris praeities laike visoms tautoms leido eiti savais keliais. [17]Nors jis nepaliko nepaliudijęs savęs, gera darydamas: duodamas jums lietų iš dangaus ir vaisingus metų laikus, pripildydamas jus maistu ir jūsų širdis linksmybe.» [18]Ir tai kalbėdami, jie vos nevos sutramdė minias, kad neatnašautų jiems aukų.

[19]Bet atvyko iš Antijochijos ir Ikonijos žydai, ir jie, sukurstę minias ir primušę akmenimis Paulių, ištempė jį už miesto, manydami, jog esąs miręs. [20]Tačiau mokiniams susirinkus aplink jį, pakilęs jis įėjo į miestą. Ir rytojaus dieną iškeliavo su Barnabu į Derbę.

5. Derbėje

[21]O, paskelbę aname mieste Evangeliją ir laimėję daugelį mokinių, jie grįžo atgal į Listrą, ir Ikaoniją, ir į Antijochiją, [22]stiprindami mokinių dvasią, ragindami tesėti tikėjime ir sakydami, jog į Dievo karalystę reikia eiti per daugelį suspaudimų. [23]Paskyrę gi kiekvienoje Bažnyčioje

---

[15-17]Paulius ir Barnabas, pabrėžę, jog nesą dievaičiai, pastebi, kad jie kaip tik ragina visus atsisakyti stabų ir garbinti tikrąjį Dievą, kuris yra visa sukūręs. Tiesa, Dievas praeityje leido žmonėms nuklysti nuo savęs garbinti netikrus dievus, klaidžioti savo pasirinktuose klaidų keliuose. Tačiau Dievas visada leido klystantiems save pažinti iš kūrinių ir iš savo darbų. Jis juk vienas ir vienintelis visatos Kurėjas ir Palaikytojas. Jis ir paklydėlius maitino, išlaikė ir visokeriopai laimino: davė lietų iš dangaus ir derlių iš žemės; aprūpino kūną maistu ir širdį džiaugsmu. Kiekvienas Dievą gali atpažinti iš kūrinių. Todėl atsitolinimas nuo Dievo, jo nepažinimas visada yra susijęs su asmeniška kiekvieno atsakomybe.

[18]Tik su dideliais sunkumais Paulius ir Barnabas sudraudė ir sulaikė žmones nuo atnašavimo jiems aukų.

[19]Ir va nuo vieno kraštutinumo pereinama prie kito. Čia žmonės apaštalus dievaičiais palaikė ir jiem aukas norėjo atnašauti; čia jie sukyla prieš juos, muša Paulių akmenimis ir pusgyvį ištempia už miesto, manydami, jog esąs miręs. Pasikeitimas įvyko, veikiant žydams. Mat, iš Pisidijos Antijochijos ir Ikonijos atskubėjo į Listrą žydai ir sukurstė vietinius žmones prieš Paulių. Pats Paulius savo laiškuose kalba apie savo kančias patirtas Listroje /2Kor 11,25; 2 Tim 3,11/.

[20]Ištempę už miesto primuštą Paulių jo mušėjai jį paliko tenai, tikėdami, jog esąs negyvas. Tikintieji, persekiotojams išsiskirsčius, susirinko prie Pauliaus, kad jį, jei miręs, palaidotų, o, jei gyvas, jam pagelbėtų. Jam atgavus sąmonę, visi grįžo į miestą, pernakvojo ir antryt Paulius su Barnabu paskubomis pasišalino iš miesto, vykdami į Derbę-miestą, kuris radosi 31 km į pietryčius nuo Listros. Lukas apie šiuos įvykius bus girdėjęs iš Pauliaus, o gal taip pat iš Timotiejaus pasakojimų /ApD 16,1/.

[21]Sekmingai apaštalavę Derbėje, Paulius ir Barnabas leidosi kelionėn atgal į Sirijos Antijochiją, iš kur buvo pasiųsti į apaštališką kelionę. Grįždami aplankė tikinčiuosius Listroje, Ikaonijoje ir Pisidijos Antijochijoje, kur anksčiau buvo skelbę Evangeliją.

[22-23]Lankydami jų pačių anksčiau suorganizuotas krikščionių bendruomenes, Paulius ir Barbanas kalbėjo tikintiesiems: stiprino jų dvasią, kaip Mokytojas buvo liepęs Petrui /Lk 22,23/; ragino ištesėti tikėjime, nežiūrint kiek tai kainuotų. Juk amžiną išganymą galima pasiekti, kaip tai buvo nurodęs ir įspėjęs dieviškasis Mokytojas /Lk 13,24/, tik per kančias ir sunkumus. Prieš išvykdami, jie paskyrė ir pašventė paskiroms krikščio-

vyresniuosius, jie, melsdamiesi ir pasninkaudami, juos pavedė Viešpačiui, į kurį buvo įtikėję. [24]Perėję Pisidiją, jie atvyko į Pamfiliją [25]ir, paskelbę žodį Pergėje, nusileido į Ataliją. [26]Iš ten išplaukė į Antijochiją, kur buvo pavesti Dievo malonei, kad atliktų darbą, kurį išpildė. [27]O parvykę ir sukvietę Bažnyčią, pranešė, ką Dievas per juos buvo įvykdęs, ir kad atvėrė pagonims duris į tikėjimą. [28]Išbuvo gi su mokiniais netrumpą laiką.

2. *VISUOTINIS SUSIRINKIMAS JERUZALĖJE*

1. Nesutarimai dėl Mozės Įstatymo laikymosi

15. [1]O kai kurie, atvykę iš Jeruzalės, ėmė mokyti brolius, kad: « Jei neapsipiaustote pagal Mozės paprotį, negalite būti išganyti! » [2]Bet Pau-

---

nių bendrijoms vyresniuosius-presbyterus, kurie turėjo vadovauti vietinei bažnytinei bendruomenei Dievo vardu. Vadinasi, jau nuo pat pradžios Bažnyčia tvarkėsi hierarchine, o ne demokratine tvarka. Būtent, vadovai buvo skiriami, o ne renkami; buvo ne tik skiriami, bet ir pašvenčiami, meldžiantis, pasninkaujant bei uždedant ant skiriamųjų rankas. Šitai atlikdavo tie, kurie savo ruožtu buvo apaštalų pašvęsti. Prieš išvykdami, Paulius ir Barnabas ne tik už paskirtus bei pašvęstus vyresniusius meldėsi, bet pavedė Viešpačiui visus tikinčiuosius.

[24-26]Keliaudami, apaštalai perėjo visą Pisidiją, paskui, leisdamiesi žemyn, pasiekė Pamfiliją. Kurį laiką buvo apsistoję Pergėje ir čia skelbė Evangeliją. Mat, anksčiau pro Pergę buvo tik praėję /ApD 13,14/. Iš Pergės atvyko į Atalą, nūdien-Adaliją. Tai buvo žymus uostas prie Kataraktės, nūdien-Düden Su upės žiočių. Iš Atalos laivu išplaukė, kad pasiektų Sirijos Antijochiją. Išlipo Seleukijos uoste, o iš čia pasiekė Sirijos Antijochiją, iš kur maždaug prieš tris metus buvo išvykę, leisdamiesi į šią pirmąją apaštališką kelionę. Ją pradėjo greičiausiai 45 m, ir baigė apie 48 pabaigą ar 49 pradžią.

[27]Kai Paulius ir Baranbas sugrįžo, susirinko jų pamatyti visa tikinčiųjų bendruomenė. O jie susirinkusiems papasakojo, ką buvo nuveikę, pabrėždami ypač skaitlingą pagonių atsivertimą į Kristų. Pastebėtina, kad apaštalai pasiektų laimėjimų neskiria sau, bet verčiau Dievui. Su visu nuolankumu jie pripažino, kad Dievas buvo juose ir veikė per juos, o jie tebuvo tik įrankiai Dievo rankose. Žodžiu, vyko lygiai taip, kaip Jėzus, kalbėdamas apaštalams, pranašiškai buvo nusakęs /Mt 10,19; 28,20; Mk 16,20/.

[28]Sugrįžę į Antijochiją, Paulius ir Barnabas čia pasiliko, pastebi Lukas, « netrumpą laiką »: tikriausiai keleta mėnesių.

15. [1]Žinia apie gausų pagonių atsivertimą ir dėjimąsi prie krikščionių pasiekė Jeruzalę. Krikščionys iš žydų, ypač tie, kurie buvo iš fariziejų, nerodė didelio entuziazmo dėl skaitlingo pagonių dėjimosi prie krikščionių. Jie buvo įsitikinę, jog krikščionys turį išlaikyti žydišką charakterį, ir reikalavo, kad visi tikintieji vykdytų Mozės Įstatymą. Kai kurie iš jų iš Jeruzalės atvyko į Antijochiją, ir čia ėmė viešai skelbti, jog iš pagonių atsivertę krikščionys privalą laikytis Mozės Įstatymo, kitaip negalėsią būti išganyti.

[2]Prieš anuos žyduojančius krikščionis stojo Paulius ir Barnabas. Jie nesutiko su teigimu, esą, jei krikščionys iš pagonių neapsipiaustysią, negalėsią pasiekti išganymo. Kilo dideli ginčai ir nesutarimai. Reikėjo klau-

liui ir Barnabui stojus prieš juos ir kilus nemažam ginčiui, nusprendė, kad Paulius ir Barnabas bei kai kurie kiti iš jų pakiltų į Jeruzalę pas apaštalus bei vyresniuosius dėl šio ginčo. [3]Taip tad, Bažnyčios pasiųsti, jie perėjo Fenikiją ir Samariją, papasakodami apie pagonių atsivertimą, ir padarė didelį džiaugsmą visiems broliams. [4]O, atėję į Jeruzalę, buvo priimti Bažnyčios, apaštalų bei vyresniųjų ir papasakojo, ką Dievas per juos buvo įvykdęs. [5]Kai kurie tačiau įtikėjusieji iš fariziejų sektos atsistojo, sakydami: « Reikia juos apipiaustyti ir reikalauti, kad laikytųsi Mozės Įstatymo.»

2. Petro kalba

[6]O apaštalai ir vyresnieji susirinko spręsti šio klausimo. [7]Kilus gi dideliam ginčui, Petras, atsistojęs, prabilo į juos: « Vyrai broliai, jūs žinote, jog Dievas jau nuo senų dienų pasirinko mane, kad per mano

---

simą autoritetingai išspręsti. Taigi vyresnieji, veikiant šv. Dvasiai, nusprendė klausimą pavesti spręsti apaštalams. Todėl pasiuntė į Jeruzalę Paulių, Barnabą ir dar vieną kitą, kad pasikalbėtų su apaštalais ir Jeruzalės Bažnyčios vyresniaisiais ir iš jų gautų autoritetingą nurodymą bei sprendimą, kaip reikia elgtis: ar yra privalu ar ne krikščionims iš pagonių laikytis Mozės Įstatymo? Laiške Galatams Paulius nurodo, jog Dievas per apreiškimą įsakė, kad anas klausimas būtų pavesta spręsti Jeruzalėje apaštalams ir vyresniesiems /Gal 2,2/. Ir kitais atvejais Antijochijos vyresnieji buvo gavę iš Dievo nurodymų per apreiškimą /ApD 13,2-3/.

[3]Lukas pakartotinai pabrėžia, jog Paulius ir jo kelionės draugai vyko į Jeruzalę ne savo apsisprendimu, bet vyresniųjų siunčiami. Jie keliavo sausžemiu, pereidami Fenikiją ir Samariją. Pakeliui jie lankė tikinčiųjų bendruomenes. Visur Paulius ir Barnabas pasakojo apie savo apaštališką kelionę ir gausų pagonių atsivertimą į Kristų. Lukas pabrėžia, jog visi tuo džiaugėsi. Vadinasi, tikintieji daugumoje pritarė Pauliaus ir Barnabo taktikai pagonių atžvilgiu.

[4]Jeruzalėie jie buvo širdingai priimti apaštalų ir vyresniųjų; ir jie jiems papasakojo apie savo apaštališką veiklą bei pasiektus per Dievo malonę laimėjimus.

[5]Tačiau kai kurie tikintieji iš žydų, ypač iš fariziejų, skelbė ir reikalavo, kad visi krikščionys privalą laikytis Mozės Įstatymo ir būti apipiaustyti. Laiške Galatams Paulius mini, kad ta proga tikintieji iš fariziejų Jeruzalėje reikalavo apipiaustyti Titą, kuris buvo atvykęs su Pauliumi ir Barnabu iš Antijochijos /Gal 2,3-5/.

[6]Kai Paulius ir Barnabas bei kiti su jais atvykusieji iš Antijochijos perdavė apaštalams ir Bažnyčios vyresniesiems Jeruzalėje prašymą, kad jie išspręstų klausimą, ar krikščionys iš pagonių yra verstini ar ne laikytis Mozės Įstatymo, jie susirinko, kad viešai tartųsi ir spręstų iškeltą klausimą.

[7]Kilo dideli ginčai. Vieni buvo griežtai už, kiti atkakliai prieš. Tuomet prabilo Petras. Jo žodis buvo trumpas, bet aiškus. Jis priminė, kad pagonys yra pašaukti į išganymą, kaip ir žydai; ir pabrėžė, jog ne Petras ir ne Paulius ar Barnabas, bet pats Dievas nusprendė ir pašaukė pagonis į išganymą; o išganymą gali pasiekti, kaip žydai, taip ir pagonys, ne per Mozės Įstatymą, bet per Evangeliją ir per tikėjimą į Kristų. Petras pastebi, jog visi žino, kad Dievas jau nuo pradžios, t.y. nuo Kornelijaus atsivertimo /ApD 10,1-11,18/, kaip tik jam buvo apreiškęs ir nurodęs priimti į Kristaus sekėjų tarpą ir pagonis. Taigi Dievas yra paliepęs skelbti Evangeliją ir pagonims, kad, įtikėdami, ir jie būtų išganyti.

lūpas pagonys išgirstų Evangelijos žodį ir įtikėtų. [8]Ir Dievas, pažįstąs širdį, paliudijo jų naudai, suteikdamas šv. Dvasią jiems, kaip ir mums; [9]ir nedarė jokio skirtumo tarp mūsų ir jų, tikėjimu apvalydamas jų širdis. [10]Taigi kam dabar gundote Dievą, siekdami uždėti ant mokinių sprando jungą, kurio nei mūsų tėvai, nei mes neįstengėme nešti? [11]Bet per Viešpaties Jėzaus malonę tikimės būti išgelbėti mes, kaip ir jie.»

[12]O tylėjo ir klausėsi visa daugybė Barnabo ir Pauliaus, pasakojančių, kokius ženklus Dievas per juos padarė pagonims.

3. Jokūbo kalba

[13]O kai nutilo, atsiliepė Jokūbas, tardamas: «Vyrai broliai, pasiklausykite manęs! [14]Simonas išdėstė, kaip Dievas pradžioje teikėsi pasiim-

---

[8]Petras toliau pabrēžia, jog Dievas savo valią, kad ir pagonys būtų priimti į Bažnyčią, patvirtino, suteikdamas šv. Dvasią visiems įtikējusiems į Kristų, be skirtumo ar jie būtų iš žydų ar iš pagonių, kaip tai yra įvykę Samarijoje /ApD 8,5-16/, Cezarējoje ApD 10,3-48/, Antijochijoje /ApD 13,1-4/ ir kitur. Mat, Dievas renkasi sau žmones, žiūrēdamas jų širdies, o ne išorinių kokių nors ženklų, kaip žydų apipiaustymas.

[9]Jei pradžioje ir buvo skirtumas tarp žydų ir pagonių, būtent, kai žydai turējo sandorą ir buvo arti išganymo, o pagonys buvo be išganymo pažadų ir skendējo nuodēmēs tamsybēje /Ef 2,11-12/, tai Kristuje visi lygiai gali gauti nuodēmių atleidimą ir pasiekti išganymą. Kristui nēra nei graiko, nei barbaro; nei žydo, nei pagonies /Kol 3,11/. Kristaus sekējams išganymą lemia ne tautybē, ne klasē, o tikējimas į Kristų ir gyvenimas pagal Evangeliją /Rom 3,24; 1Petr 1,18-21/.

[10]Petras todēl įspēja, kad nevalia gundyti Dievą, reikalaujant, ko jis nereikalauja, būtent, kad pagonys, priimdami Kristų, priimtų ir Mozēs Įstatymą. Juoba, kad ir patys žydai vargiai pajēgia nešti Mozēs Įstatymo naštą, kurią rabinai ir Rašto mokytojai padarē beveik nepakeliamą /Mt 11,30; Lk 11,46/. Apsunkinti krikščionis beveik nepakeliama Mozēs Įstatymo našta būtų tikrai neišmintinga; juoba, kad Dievas to nereikalauja.

[11]Baigdamas, Petras dar pabrēžia, kad krikščionims išganymo laidas yra Jēzaus malonē, o ne apipiaustymas, o ne ritualinis Mozēs Įstatymas bei jo laikymasis.

[12]Po Petro kalbējo Barnabas ir Paulius. Jie abu patvirtino Petro teigimą, kad pagonys šaukiami ir priimami į Kristaus Bažnyčią ne žmonių sprendimu, bet Dievo valia ir malone. Šiam patvirtinti jie papasakojo, kad Dievas jų apaštalavimą lydējo gausiais stebuklais. Taip kad žydai ir pagonys įtikējo į Kristų ne dēl jų mokymo ir iškalbingų kalbų, bet dēl gausių antgamtinių ženklų ir stebuklų, kuriuos Dievas per juos darē, kad patvirtintų jų mokymą.

[13]Pakalbējus Pauliui ir Barnabui, prabilo Jokūbas, vadinamasis Viešpaties Brolis, ir pirmasis Jeruzalēs vyskupas. Jis buvo laikomas vienas iš Bažnyčios šulų, ir statomas šalia Petro ir Jono /Gal 2,9/. Jam, kaip ir Petrui, Velykų rytą atskirai pasirodē Kristus /1Kor 15,7/. Pagal krikščioniško padavimo liudijimus Kristus, pasirodęs Jokūbui Velykų rytą, jį bus paskyręs bei jam pavedęs globoti ir valdyti Bažnyčią Jeruzalēje /L. Tulaba, De Fratribus Domini /manuscriptum/, Romae 1949, 351/. Jokūbą gerbē ne tik krikščionys, bet ir žydai, nes jis visą laiką buvo artimas žydams ir apaštalavo išimtinai tik tarp žydų. Todēl Lukas cituoja ir pabrēžia, kad ir Jokūbas pritarē Petro ir Pauliaus nuomonei, jog nereikia sunkinti krikščionių, reikalaujant laikytis Mozēs Įstatymo.

[14-15]Jokūbas patvirtina Petro teigimą, jog Dievas pasirinko ir pagonis, kad jie būtų jam jo tauta ir naudotųsi išganymo malonēmis. Jis nurodo,

ti žmones iš pagonių savo vardui. [15]Ir su šiuo derinasi pranašų žodžiai, kaip parašyta:

— Po to aš sugrįšiu
ir atstatysiu sugriuvusią Dovido palapinę;
jos griuvėsius vėl pastatysiu
ir ją pakelsiu,
[17]kad ieškotų Viešpaties likusieji žmonės
ir visos tautos, ant kurių buvo šauktas mano vardas.
— Sako Viešpats, kuris daro šiuos dalykus,
[18]žinomus nuo amžių. —

[19]Todėl aš sprendžiu, jog nereikia sunkinti tų, kurie iš pagonių
atsivertė į Dievą, [20]bet tik parašyti jiems, kad susilaikytų nuo susitepi-
mo stabais, ir nuo paleistuvystės, ir nuo to, kas pasmaugta, ir nuo krau-
jo. [21]Mat, nuo senų kartų Mozė turi kiekviename mieste jį skelbiančiųjų,
jį skaitančiųjų kas subatą sinagogose.

---

jog šitai seka iš pranašysčių. Tiesa, Dievas pasirinko Izraelį, kad būtų išganymo nešėjas, bet išganymą Dievas skyrė ne vien žydams, o ir visems kitiems žmonėms, t.y. ir pagonims. Visos tautos turės būti pašvęstos ir priklausyti Dievui. Pasiimti savo vardui — ebraizmas: reiškia pasiimti sau, laikyti savu /2Kron 6,34; 7,14/. Ir pats Kristus buvo aiškai pasakęs, jog jis turi ir kitų avių, kurios nėra iš šios avidės, bet kurias turi atvesti, kad būtų viena avidė ir vienas ganytojas /Jon 10,16; plg. Ef 2,19; Tit 2,14/.

[16-18]Jokūbas cituoja Amos pranašystę /Am 9,11-12/. Lukas ją paduoda pagal graikišką LXX vertimą. Pranašo lūpomis Dievas užtikrina izraelitus, jog jis atstatysiąs sugriuvusią Dovido karalystę: jis ją pakels iš griuvėsių ir pastatys; bet į atstatytą Dovido karalystę, kuri yra Mesijo karalystė, turės teisę ne vien žydai, bet ir visos kitos tautos: visi, kurie tik šauksis Dievo vardo bei pasives Dievui. Pagonių pašaukimas į išganymą buvo nuo pradžios, t.y. nuo amžių pramatytas ir nuspręstas, bet pradeda įvykti, paties Dievo valia, tik dabar.

[19]Pacitavęs pranašystę, iš kurios seka, kad Dievas nuo amžių pramatė ir nusprendė pašaukti ir pagonis į mesijaninę karalystę, Jokūbas daro išvadą, jog negalima sunkinti pagonių, verčiant juos laikytis Mozės Įstatymo.

[20]Iš kitos tačiau pusės, pabrėžia Jokūbas, reikia atsižvelgti ir į žydus, kurie visų pirma yra pašaukti į mesijaninį išganymą, kad jiems nebūtų kokiu nors būdu kenkiama pasiekti išganymą, tampant krikščionimis. Žinant, kad žydai yra jautrūs, ir jų galima rasti visur, Jokūbas siūlo parašyti tikintiesiems raštą, raginant, kad nepiktintų vieni kitų, ir taip nedarytų kliūties Bažnyčios augimui. Jis siūlo kviesti krikščionis iš pagonių susilaikyt: nuo valgymo stabams paaukoto gyvulio mėsos, nes tai galėjo būti laikoma dalyvavimu stabmeldystėje /1Kor 8,1-13/; vengti paleistuvystės, t.y. neleistinų moterysčių /Kun 18,6-18/; atsisakyti nuo valgymo pasmaugto gyvulio mėsos, o taip pat nuo gyvulių kraujo, nes tai galėjo piktinti žydus. Mat, Mozės Įstatymas visa tai draudė /Kun 17,10-14/.

[21]Jokūbas šitai siūlo laikytis visur, t.y. ir pagoniškuose kraštuose, kadangi žydų buvo visur; jie turėjo net savo sinagogų diasporoje, kur subatomis būdavo skaitomas Mozės Įstatymas. Nepaisymas minimalinių Mozės Įstatymo reikalavimų iš Kristaus sekėjų pusės galėjo sudaryti kliūtį apaštalavimui tarp žydų. Taigi, jei iš vienos pusės neturėjo būti reikalaujama laikytis visoje pilnumoje Mozės Įstatymo, kad tai nesudarytų kliūties pagonims atsiversti į Kristų, tai iš kitos pusės buvo pravartu reikalauti susilaikyti nuo to, kas galėjo sudaryti kliūtį žydams priimti krikščionybę.

4. Apaštališkas laiškas

[22]Tuomet apaštalams ir vyresniesiems drauge su visa Bažnyčia atrodė
būsią pravartu pasiųsti iš savo tarpo rinktinius vyrus į Antijochiją su
Pauliumi ir Barnabu, būtent, Judą, vadinamą Barsabą, ir Silą: vyrus
pirmaujančius brolių tarpe, [23]rašydami per jų rankas šitai: « Apaštalai
ir vyresnieji broliai broliams iš pagonių Antijochijoje, Sirijoje ir Kiliki-
joje, pasveikinimas. [24]Kadangi išgirdome, jog kai kurie iš mūsų, ku-
riems mes nebuvome davę įgaliojimo, išėję, suerzino jus kalbomis, sukel-
dami jūsų sielose nerimą, [25]tai mums, esant vieningiems, atrodė pravartu,
parinkus vyrus, pasiųsti juos pas jus su mūsų mylimaisiais Barnabu ir
Pauliumi, — vyrais, kurie yra dėję savo sielas dėl mūsų Viešpaties Jė-
zaus Kristaus vardo. [27]Taigi pasiuntėmė Judą ir Silą, kurie tą pat praneš
žodžiu. [28]Mat, šv. Dvasiai ir mums atrodė pravartu neužkrauti jums
daugiau naštos, kaip tik šiuos būtinus reikalavimus: [29]susilaikyti nuo to,
kas paaukota stabams, ir nuo kraujo, ir nuo to, kas pasmaugta, ir nuo
paleistuvystės. Nuo šių dalykų saugodamiesi, jūs gerai pasielgsite. Būkite
sveiki! »

---

[22]Jokūbo siūlymas buvo vieningai priimtas. Padarę sprendimą, apaštalai ir vyresnieji nutarė pasiųsti į Antijochiją Paulių, Barnabą ir kitus du vyrus iš savo tarpo, būtent, Judą ir Silą, duodami į jų rankas raštą ir juos įpareigodami, nuvykus į Antijochiją, perskaityti ir paaiškinti, kokia turi būti krikščionių laikysena Mozės Įstatymo atžvilgiu. Kas buvo Judas ir Silas? Lukas pažymi tik, kad jie buvo pirmaujantys asmens Jeruzalės Bažnyčioje. Judas buvo žinomas dar Barsabo vardu. Greičiausiai jis buvo šeimos narys Juozapo Barsabo, kuris buvo pastatytas kandidatu užimti apaštalų kolegijoje Judo Iskarijoto vietą /ApD 1,23/. Silas vėliau tapo Pauliaus kelionių draugas /ApD 15,40; 1Tes 1,1; 2Kor 1,19/.

[23]Apaštalai savo sprendimą pranešė raštu, kurį perdavė į Antijochiją per rankas. Lukas jį ištisai cituoja. — R a š y d a m i p e r j ų r a n k a s — semitizmas: perduodami raštą per jų rankas. Kaip buvo įprasta anuomet rašyti, pradžioje nurodoma, kam laiškas skiriamas, po to seka pasveikinimas. Laiškas skiriamas Antijochijos ir apylinkių, t.y. Sirijos ir Kilikijos provincijų tikintiesiems. Antijochija buvo Sirijos ir Kilikijos sostinė. Antijochijos tikintieji kreipėsi į apaštalus, kad išspręstų klausimą dėl Mozės Įstatymo laikymosi. Jiems apaštalai ir vyresnieji atsako. Laiškas, aišku, skiriamas tikintiesiems iš pagonių, nes į juos kreipiamasi, jiems teikiama nurodymų, kaip turi laikytis.

[24]Savo rašte apaštalai visų pirma primena, jog tie, kurie, nuvykę į Antijochiją, sukėlė tenai ginčų, reikalaudami, kad visi laikytųsi Mozės Įstatymo, tai darė savo iniciatyva, ir nebuvo jokiu būdu įgalioti visa tai daryti.

[25-27]Apaštalai, padarę sprendimą, nutarė pasiųsti į Antijochiją drauge su Pauliumi ir Barnabu du žymius bei pilnai atsidavusius Kristui vyrus, būtent, Silą ir Judą, kad jie atneštų ir įteiktų Antijochijos vyresniesiems oficialų raštą, o taip pat žodžiu paaiškintų, kokia turi būti tikinčiųjų laikysena Mozės Įstatymo atžvilgiu.

[28-29]Apaštalai pabrėžia, jog sprendimą padarė ne vien savo autoritetu, bet taip pat šv. Dvasios įkvėpimu. Todėl antijochiečiai jų raštą ir sprendimą turi priimti su tikėjimu ir iš klusnumo pačiam Dievui. Apaštalų sprendimas pilnai atatinką Jokūbo siulymą /ApD 15,9-20/. Visų pirma pareiškiama, jog krikščionims nėra privalu laikytis Mozės Įstatymo. Tačiau yra pravartu susilaikyti nuo kai kurių dalykų, kas galėtų sukelti nesusipratimų ir papiktinimų brolių tarpe, o taip pat sudaryti kliūtį apaštalavimui tarp žydų. Todėl reikalaujama, kad visi krikščionys susilaikytų nuo stabams paaukotos mėsos valgymo, nes tai galėjo būti laikoma netiesio-

[30]Jie tad, atsisveikinę, nuvyko į Antijochiją ir, sušaukę Bendriją, perdavė laišką. [31]O perskaitę, džiaugėsi patirta paguoda. [32]Judas, o taip pat ir Silas, būdami ir jie pranašai, guodė ir stiprino brolius daugeliu žodžių. [33]O kurį laiką praleidę, buvo brolių išleisti su ramybe pas tuos, kurie juos buvo atsiuntę. [34],[35]Bet Paulius ir Barnabas pasiliko Antijochijoje, mokydami ir skelbdami Viešpaties žodį su daugeliu kitų.

3. *ANTROJI APAŠTALIŠKOJI KELIONĖ*

1. Paulius išsiskiria su Barnabu

[36]O eilei dienų praslinkus, Paulius tarė Barnabui: « O kad taip, grįždami, aplankytume brolius kiekviename mieste, kur skelbėme Viešpaties žodį. Kaip jiems ten einasi? ! » [36]Barnabas tačiau norėjo pasiimti ir Joną, vadinamą Morkų. [38]Paulius gi laikė, kad nereikią imti tokį, kuris Pamfilijoje atsiskyrė ir nėjo darbuotis su jais. [39]Kilo nesutarimas,

---

giniu dalyvavimu stabmeldystėje. Reikalaujama taip pat susilaikyti nuo valgymo kraujo ir pasmaugtų gyvių. Mat, kraujas buvo laikomas gyvybės simboliu ir laidu, o gyvybė juk priklauso tik Dievui. Tuo pačiu motyvu reikalaujama nevalgyti ir pasmaugto gyvio, nes jame yra likęs kraujas, kuriuo žmogui nevalia naudotis, nes jis priklauso tik Dievui. Pagaliau reikalaujama susilaikyti nuo paleistuvingo gyvenimo, gyvenant neleistinose moterystėse, kaip tai, deja, pas pagonis reikšdavosi.

[30]Judas ir Silas drauge su Pauliumi ir Barnabu, atsisveikinę vyresniuosius, išvyko ir pasiekė Antijochiją. O čia, sušaukę tikinčiuosius, perskaitė apaštališką laišką, duodami platesnių paaiškinimų.

[31]Laišką perskaičius, visi džiaugėsi, nes apaštalų sprendimas atnešė visiems paguodą. Mat, klausimas buvo išspręstas, patenkinant ir vienus ir kitus: broliai iš pagonių džiaugėsi, kad buvo laisvi nuo Mozės Įstatymo laikymosi; o tikintieji iš žydų buvo patenkinti, kad atsižvelgiama į jų religinius jausmus.

[32]Judas ir Silas turėjo pranašysčių dovaną /ApD 11,27/. Šv. Dvasiai veikiant juose bei per juos, jie sekmingai apaštalavo Antijochijoje, stiprindami brolius.

[33]Pabuvę kurį laiką, atsiųstieji iš Jeruzalės vietinių brolių palydėti su gražiais linkėjimais, grįžo atgal, kad painformuotų apie atliktą misiją apaštalus.

[34]Ši eilutė daugelyje kodeksų išleidžiama. Tekstas yra sekantis: « *Silas apsisprendė pasilikti tenai. Išvyko tik Judas.*» Greičiausiai ši pastaba buvo įjungta į tekstą, kad paaiškintų Silo buvimą su Pauliumi antros apaštališkos kelionės eigoje /ApD 15,40/.

[35]Lukas pabrėžia, kad Paulius ir Barnabas pasiliko Antijochijoje, kai kiti su jais atsiųstieji grįžo atgal į Jeruzalę.

[36]Kuriam laikui praslinkus, Paulius puoselėja mintį leistis naujon apaštališkon kelionėn. Šią mintį pareiškia Barnabui ir kviečia jį keliauti drauge, kad aplankytų tas vietas, kur anksčiau buvo keliavę, ir pamatytų, kaip laikosi tenai tikintieji, kuriuos jie buvo laimėję Kristui.

[37-40]Barnabas sutinka vykti, bet reikalauja, kad su jais vyktų ir Morkus. Paulius tačiau atmeta Barnabo reikalavimą, kadangi Morkus neištesėjo pirmos kelionės eigoje, sudarydamas jiems sunkumų ir nemalonumų /ApD 12,12/. Ši buvo priežastis, kodėl Barnabas ir Paulius išsiskyrė. Barnabas su Morkumi išvyko į Kipro salą. O Paulius, pasiėmęs Silą, iškeliavo į M. Aziją. Tikintieji Paulių ir Silą išlydėjo bei atsisveikino su malda, pavesdami juos Viešpaties malonei. Tai įvyko 50 metais rudeniop.

taip kad jie atsiskyrė vienas nuo antro. Barnabas, pasiėmęs Morkų, išplaukė į Kiprą. [40]O Paulius, pasirinkęs Silą, brolių pavestas Viešpaties malonei, leidosi kelionėn. [41]Perėjo gi Siriją ir Kilikiją, stiprindamas Bažnyčias.

2. Timotiejus

16. [1]O atvyko į Derbę ir į Listrą. Ir va buvo tenai mokinys, vardu Timotiejus, sūnus moters, tikinčios žydės, o tėvo graiko. [2]Apie jį gerai liudijo broliai Listroje ir Ikonijoje. [3]Paulius norėjo, kad jis keliautų su juo, ir, paėmęs, jį apipiaustydino, dėl anose vietose esančių žydų. Mat, visi žinojo, kad jo tėvas esąs graikas. [4]O, bekeliaujant per miestus, jie perdavė jiems laikyti apaštalų ir vyresniųjų Jeruzalėje nuspręstus nuostatus. [5]Taip tad Bažnyčios stiprėjo tikėjimu ir kasdien gausėjo skaičiumi.

3. Makedonijos link

[6]O šv. Dvasiai draudžiant skelbti žodį Azijoje, jie perėjo Frigijos ir

---

[41]Šį kartą Paulius keliavo sausžemiu. Visų pirma leidosi aukštyn į šiaurę, lankydamas Sirijoje ir Kilikijoje esančias krikščionių bendruomenes. Visur jis kalbējo, mokē ir stiprino tikinčiuosius.

16. [1]Iš Kilikijos, leisdamasis žemyn Tauro kalnyno tarpekliu, vadinamu « Kilikijos Vartai », Paulius su savo palydovais pasiekē Likaonijos sritį. Čia aplankē Derbēs ir Listros miestus, kur sekmingai buvo apaštalavęs pirmosios kelionēs eigoje /.ApD 14,6.20.21/. Listroje atkreipē dēmesį į Timotiejų. Jį buvo pakrikštijęs pirmosios kelionēs metu. Timotiejus buvo kilęs iš mišrios šeimos: tēvas buvo graikas ir pagonis, o motina tikinti žydē, vardu Eunikē /2Tim 1,5/. Pagal ano meto papročius, šeimoje pirmavo tēvas. Todēl ir Timotiejus buvo auklējamas pagoniškoje dvasioje. Jam buvo duotas graikiškas vardas: Timoteos-Dievobaimingasis.

[2-3]Paulius, išgirdęs visur gerų atsiliepimų apie Timotiejų, ryžosi jį padaryti savo kelionių draugu ir artimu bendradarbiu. Bet kadangi jis buvo neapipiaustytas, nors žydēs sūnus, o visur, apaštalaujant, teko visų pirma susidurti su žydais, tai Apaštalas taktiniais sumetimais jį apipiaustydino. Mat, kitaip Timotiejaus buvimas su Pauliumi, būtų sudaręs kliūtį apaštalavimui tarp žydų. Tuo labiau, kad jis iš motinos pusēs buvo žydiškos kilmēs. Todēl, kaip pats stengēsi būti visiems visa, kad visus išgelbētų taip ir iš Timotiejaus pareikalavo aukos dēl Kristaus, jį apipiaustydindamas, nors tai nebuvo privalu išganymui /Gal 2,3; 55,1.12/.

[4-5]Paulius keliavo ir lankē įvairiuose miestuose krikščionių Bažnyčias. Visur jis mokē, drąsino, stiprino tikinčiųjų dvasią; skelbē ir aiškino apaštalų nutarimą dēl Mozēs Įstatymo laikymosi. Apšatalavimas buvo sekmingas. Tikintieji augo skaičiumi ir stiprējo tikējimu.

[6]Iš Ikonijos Paulius buvo norįs leistis žemyn Efezo, Smirnos bei Mileto link, kad skelbtų Dievo žodį vadinamoje Prokonsulinēje Azijoje. Dievas tačiau neleido šitai įvykdyti. Kokiu būdu Dievas bus apreiškęs savo valią Pauliui, kad nevyktų į Prokonsulinę Aziją, nēra žinoma. Galējo nuo šios kelionēs sulaikyti staigi liga /Gal 4,13-15/. Tačiau greičiausiai Paulius tapo įspētas per specialų regējimą. Pakeitęs tad kelionēs planą, Apaštalas leidosi į šiaurę. O perējęs Frigiją ir Galatiją, prisiartino prie Mizijos. Frigija radosi vakarinēje Anatolijos aukštumoje, kur nūdien yra Ankara ir jos apylinkēs. Aišku, jog čia turima mintyje ne romēniškoji Galatijos provincija, kuri apēmē daug platesnes sritis, bet veikiau tik tikroji galatų apgyvendinta žemē.

Galatijos kraštą. [7]Atėję gi prie Mizijos, buvo gundomi eiti į Bitiniją, bet
Jėzaus Dvasia jiems neleido. [8]Perėję tad Miziją, nusileido į Troadą. [9]Ir
naktį Pauliui pasirodė regėjimas. — Kažkoks makedonietis buvo besto-
vįs ir maldaująs, tardamas: «Atėjęs į Makedoniją, padėk mums!» [10]O kai jis
išvydo tą regėjimą, mes tuojau stengėmės vykti į Makedoniją, būdami
įsitikinę, kad Dievas mus pašaukė skelbti jiems Evangeliją.

4. Pilypuose

[11]O išplaukę iš Troados, leidomės tiesiai į Samokratiją, sekančią gi
dieną į Neapolį [12]ir iš tenai į Pilypus: tai yra pirmasis anos Makedonijos
dalies miestas, kolonija. Šiame gi mieste mes pabuvome keletą dienų.
[13]Subatos dieną išėjome laukan: už vartų, prie upės, kur manėme
bus meldžiamasi, ir, atsisėdę, kalbėjome susirinkusioms moterims. [14]Ir

---

[7-8]Pasiekus Mizijos pakraštį, Paulius buvo beeinąs į Bitiniją, bet ir vėl Dievo buvo sulaikytas. Paklusdamas Dievo apreiškimui, nusigręžęs nuo Bitinijos, jis pasuko į vakarus ir per Miziją keliavo pajūrio link. Mizija radosi į šiaurę nuo Prokonsulinės Azijos, į pietus nuo Marmoros ežero, į rytus nuo Frigijos ir į šiaurės rytus nuo Bitinijos. Nusileidę žemyn, pasiekė Troadą. Tai buvo žymus uosto miestas, romėnų kolonija, apie 40 km į pietus nuo garsiosios Trojos. Tikrasis Troados vardas buvo Aleksandrija Troade /2Kor 2,12/.

[9-10]Troadoje Paulius turėjo regėjimą, kuriuo Dievas apreiškė, jog jie turį vykti į Makedoniją. Nedelsdami, sėdę į laivą, išplaukė į Makedoniją. Troadoje prie Pauliaus palydovų prisijungė ir Lukas, knygos autorius. Mat, nuo čia jis pradeda rašyti pirmuoju asmeniu.

[11]Iš Troados, prie Pauliaus palydovų prisidėjus ir knygos autoriui Lukui, jie išplaukė laivu tiesiai į Samotrakijos salą, Egėjos jūroje. Čia pernakvoję, išplaukė toliau ir tą pačią dieną pasiekė Neapolio uostą, nūdien Kevalla, rytinės Makedonijos pakraštyje.

[12]Iš Neapolio atvyko į Pilypus. Tai buvo didžiausias rytinės Makedonijos miestas. Šiuo vardu buvo pavadintas Makedonijos karaliaus Pilypo II atminimui. Nuo 31 m prieš Kristų vadinosi Colonia Augusta Julia, atminimui mūšio, kurį imperatorius Augustus buvo laimėjęs 42 m pr. Kr. prieš Oktavijaną. Pro Pilypus ėjo garsus Romos imperijos kelias, vadinamas — Via Egnatia. Tai buvo žinomosios Via Appia tęsinys: nuo Adrijatikos, nuo nūdienio Durazzo, pro Pilypus ir Neapolį, vedė į Bizantiją — Konstantinopolį — Istanbulą, prie Dardanelio sąsiaurio. Lukas pabrėžia, kad Pilypuose jie pabuvo tik keletą dienų, nes, kaip aiškėja iš sekančių eilučių, buvo priversti pasišalinti iš miesto.

[13]Paulius visų pirma, kaip jam buvo įprasta, stengiasi sueiti į sąlytį su žydais. Pilypuose žydų, matyt, buvo nedaug. Todėl jie čia neturėjo savo sinagogos. O, kur žydai neturėdavo savo sinagogos, subatomis paprastai susirinkdavo melstis atvirame lauke, kur nors prie vandens, dėl ritualinių apsiplovimų. Atėjus taigi subatai, Paulius ir jo palydovai išėjo iš miesto ir atėję prie netoli esančios upės, atsisėdo ir laukė. Minima upė tikriausiai buvo Gangitė, nūdien Burbanaki. Tikėjosi, kad čia susirinks žydai melstis. Bet tuo tarpu tenai terado tik būrį moterų. Su jomis pradėjo kalbėtis bei joms skelbti Evangeliją

[14]Moterys klausėsi ir viena kita iš jų įtikėjo Tarp įtikėjusiųjų minima Lidija. Ji buvo kilusi iš Tiatyros miesto, Mažojoje Azijoje. Tiatyra buvo Lidijos provincijos sostinė, ir radosi tarp žinomų Sardo ir Pergamo miestų /Ap 2,18/. Gal ir vadinosi Lidija, kadangi buvo kilusi iš Lidijos provincijos. Ji vertėsi prekyba: pardavinėjo purpurą. Lidijos provincija buvo garsi purpuro bei dažytų medžiagų gamyba. Romėnų laikais ši provincija priklausė prie Prokonsulinės Azijos. Lidija buvo pamaldi ir turtinga moteris.

viena moteris, vardu Lidija, Tiatyros miesto prekiautoja purpuru, dievobaiminga, klausėsi. Viešpats atvėrė jos širdį, kad priimtų, ką Paulius sakė. [15]O kai ji ir jos namiškiai buvo pakrikštyti, ji kvietė, tardama: « Jei esate įsitikinę mane esant ištikimą Viešpačiui, tai ,įėję į mano namus, pasilikite.» Ir ji mus privertė.

[16]O atsitiko, kad mums beeinant į pamaldas, pasitiko mus viena tarnaitė, turinti spėjimo dvasią, kuri spėliojimu savo ponams laimėdavo didelį pelną. [17]Ši, sekiodama paskui Paulių ir mus, šaukė, sakydama: « Šie vyrai yra Aukščiausiojo Dievo tarnai. Jieji skelbia jums išganymo kelią.» [18]Tai gi ji darė per daugelį dienų. O Paulius, nepakęsdamas, atsigręžęs, dvasiai tarė: « Jėzaus Kristaus vardu įsakau tau iš jos išeiti! » Ir čia pat ji išėjo.

[19]Bet jos šeimininkai, matydami, kad jų pasipelnymo viltis žlugo, nutvėrę Paulių ir Silą, juos nutempė į turgavietę pas vyresniuosius. [20]Ir, atvedę juos pas teisėjus, tarė: « Šitie žmonės kelia mūsų mieste sąmyšį. Mat, yra žydai, [21]ir skelbia papročius, kurių mums nevalia nei priimti, nei laikytis, nes esame romėnai. [22]Ir minia susirinko prieš juos. Tuomet teisėjai, nuplėšdinę nuo jų rūbus, įsakė nuplakti. [23]O įkirtę dau-

---

[15]Ji įtikējo ir priēmē krikštą su visa savo šeima. Tapusi krikščione, pakvietē Paulių ir jo palydovus apsistoti pas ją. Paulius, matyt, nenorējo priimti kvietimo, kad jos neapsunkintų; bet ji spyrēsi ir tiesiog verste privertē apsistoti pas ją.

[16-18]Lukas kalba apie reiškinį, kuris davē progą persekiojimams prieš Paulių. Mat, mieste buvo viena tarnaitē-vergē, kuri turējo regējimų dovaną. Pas graikus buvo taip vadinamos pitonisēs. Jos spēliodavo bei pranašaudavo, kas turējo įvykti. Žinomas yra Delfių orakulas, kur pitonisēs, patekusios į ekstazę, nusakydavo būsimus įvykius. Lukas pabrēžia, kad tarnaitē turējo Pitono dvasią. Graikų legenda kalba, būk dievaitis Apolas nužudęs žaltį. Štai kodēl pitonisēs, užsidējusios žalčio odą, tikējo tuo galinčios gauti Apolo dvasią, o tuo pačiu antgamtinę pranašysčių dovaną. Paulius tačiau ją laikē velnio apsēsta. Anoji tarnaitē, kai tik išvydo Paulių ir jo palydovus, ēmē sekioti paskui jį, šaukdama, kad šie vyrai esą Dievo siųstieji ir išganymo nešējai. Panašiai juk piktosios dvasios atsinešē į Kristų, kai jis sutikdavo apsēstuosius /Lk 4,35; Mk 5,8; 1,25/. Velnias teisybę sakē apie Paulių, bet jis siekē jam pakenkti, kas ir įvyko. Subatoje, jiems beeinant melstis, ana mergaitē sekē juos ir nesiliovē šaukusi. Paulius nustojo kantrybēs ir, atsigręžęs į ją, Jēzaus Kristaus vardu įsakē piktajai dvasiai išeiti iš mergaitēs, kas čia pat ir įvyko.

[19]Tarnaitei nustojus regējimų bei pranašystēs galios, nukentējo jos šeimininkai. Mat, jie gerai pasipelnydavo, imdami pinigus iš tų, kurie ateidavo pas regētoją klaustis įvairiais atvejais. Taigi jie įtūžo ant Pauliaus. Nutvērę jį ir Silą, nutempē juos į turgavietę, kur paprastai vykdavo teismai. Turgavietē buvo romēniškas Forumas, kur būdavo prekiaujama, vykdavo susirinkimai, o taip pat sprendžiamos bylos.

[20-21]Atitempę į aikštę, jie pristatē Paulių ir Silą teisējams, kuriuos romēnai vadindavo pretoriais. Tai būdavo paprastai du pareigūnai, vadinami lotyniškai duumviri. Jie būdavo kasmet parenkami ir paskiriami, kad atliktų miesto teisējų pareigas. Pastatę Paulių ir Silą prieš teisējus, juos kaltino, neva kelią riaušes ir ragina žmones laikytis prožydiškų, o tuo pačiu antiromēniškų papročių ir religinių praktikų.

[22-23]Kai teisēiai apklausinējo Paulių ir Silą, tarnaitēs šeiminkai pasistengē sukelti ir minią prieš juos, kuri ēmē rinktis aplinkui, murmēdami bei grąsindami. Teisējai todēl, kad patenkintų kaltintojus ir minią, įsakē Paulių ir Silą nuplakti; o nuplakus, įmesdino į kalējimą ir įspējo sargybinį, kad juos atidžiai saugotų, tartum būtų buvę didžiausi nusikaltēliai.

gelį kirčių, įmetė į kalėjimą, įsakydami sargybiniui atidžiai juos saugoti.
[24]Pastarasis, gavęs tokį įsakymą, įmetė juos į vidujinį kalėjimą ir jų ko-
jas įtvirtino į kelmus.
[25]O apie vidurnaktį Paulius ir Silas, melsdamiesi, giedojo Dievui
giesmes; kiti gi kaliniai jų klausėsi. [26]Bet staiga kilo didelis žemės dre-
bėjimas, taip kad virpėjo kalėjimo pamatai, o akimirksnyje atsivėrė
visos durys ir atsipalaidavo visų pančiai. [27]Kalėjimo gi sargybinis, atsi-
budęs ir išvydęs kalėjimo duris atviras, išsitraukęs kalaviją, norėjo nu-
sižudyti, galvodamas, kad kaliniai esą pabėgę. [28]Bet Paulius garsiai
šūktelėjo, sakydamas: « Nedaryk sau pikto, nes mes visi čia esame! »
[29]O paprašęs žiburio, įbėgo į vidų ir, visas virpėdamas, sukniubo prie
Pauliaus ir Silo. [30]Ir, išvedęs juos laukan, tarė: « Ponai, ką turiu daryti,
kad būčiau išgelbėtas? » [31]O jie sakė: « Tikėk į Viešpatį Jėzų ,ir būsi
išgelbėtas tu ir tavo namai.» [32]Ir jie skelbė Viešpaties žodį jam bei vi-
siems jo namams. [33]Ir, pasiėmęs juos tą pačią nakties valandą, jis nuplovė

---

[24]Kalėjimo viršininkas, gavęs tokį įsakymą, parodė visą savo uolumą. Jis juos uždarė vidinėje, t.y. izoliuotoje kameroje, o jų kojas prirakino prie medžio kulbių-kelmų.

[25]Kalėjime Paulius ir Silas, skaudžiai nuplakti, nesiskundė, bet meldėsi ir giedojo, garbindami Dievą, kad buvo rasti verti kentėti dėl Jėzaus vardo. Tikriausiai jie prisiminė Išganytojo žodžius: « Palaiminti, jei jus niekina, persekioja ir visaip šmeižia dėl mano vardo » /Mt 5,11/.

[26]Žemės drebėjimas rytinėje Makedonijoje nebuvo naujiena. Tačiau Lukas šį faktą pristato antgamtinėje šviesoje. Mat, Dievas gamtinį reiškinį gali panaudoti taip, kad jis taptų antgamtinis veiksnys. Žemės drebėjimo sutapimas su Pauliaus įkalinimu ir išlaisvinimu, ypač kad kalėjimo durys atsivėrė ir pančiai atsipalaidavo nuo kalinių kojų, leido visiems suprasti, kad čia pasireiškė Dievo antgamtinė ranka; o šitai turėjo būti įrodymas, kad Paulius nesąs paprastas žmogus, bet Dievo siųstasis.

[27-28]Sargybinis buvo atsakingas už kalinius. Jei kaliniai pabėgdavo, sargybinis paprastai būdavo baudžiamas tokia bausme, kokia buvo pasmerkti bei nubausti pabėgusieji /ApD 12,9; 27,42/. Drebant žemei, sargybinis, atsibudęs ir pamatęs, jog durys atviros, išsigando. Mat, jis buvo tikras, kad kaliniai yra pabėgę. Žinodamas, kas jo laukia dėl kalinių pabėgimo, išsitraukė kalaviją ir norėjo nusižudyti. Bet Paulius sušuko ir sudraudė, kad neatimtų sau gyvybės, nes kaliniai visi yra čia pat. Greičiausiai iš baimės jie nedrįso pajudėti bei pasišalinti. O Paulius neturėjo visai noro bėgti. Kitaip juk būtų nedraudęs sargybiniui nusižudyti. Mat, šiam nusižudžius, jie laivai būtų galėję pabėgti.

[29]Sargybinis suprato, kad Paulius esąs nepaprastas žmogus. Todėl, išreiškęs Pauliui ir Silui savo pagarbą ir padėką, kad išgelbėjo jo gyvybę, jis juos paprašė, kad supažindintų jį su jų skelbiamu nauju tikėjimu.

[30]Išsivedęs Paulių ir Silą iš kalėjimo, sargybinis prašė juos, kad jam nurodytų, ką turįs daryti, kad pasiektų išganymą. Vadinasi, sargybinis buvo tikras, kad Paulius ir Silas yra Dievo siųstieji, žiną kelią į išganymą.

[31-32]Paulius, atsakydamas, nurodo, kad, norint laimėti išganymą, reikia tikėti į Kristų. Žemės drebėjimas sukėlė visus ant kojų. Prie sargybinio atsirado ir jo namiškiai. Jie atskubėjo, kad pamatytų, ar nėra jam kas atsitikę. Paulius ir Silas supažindino taigi su Kristumi ir jo Evangelija ne tik sargybinį, bet ir jo namiškius.

[33]Bekalbant, sagybinis pasirūpino suteikti Pauliui ir Silui pirmą pagelbą: nuplovė ir aprišo jų žaizdas. Buvo juk nuplakti ir sumušti. Kai sargybinis ir jo namiškai suteikė Pauliui ir Silui pirmą fizinę pagelbą, tai tuo pačiu Paulius ir Silas jiems suteikė pirmą dvasinę pagelbą: juos, įtikėjusius į Kristų, pakrikštijo.

jų žaizdas, ir tuojau buvo pakrikštytas jis bei visi jo namiškiai. [34]Be to, užsivedęs į savo namus, prirengė jiems stalą ir džiaugėsi su visais namiškiais, kad įtikėjo į Dievą.

[35]O išaušus dienai, teisėjai pasiuntė policininkus, sakydami. « Paleisk tuos žmones.» [36]Kalėjimo gi sargybinis pranešė tuos žodžius Pauliui.: « Teisėjai atsiuntė, — kad jūs būtumėte paleisti. Taigi dabar, išėję, keliaukite ramybėje.» [37]Bet Paulius tarė: « Mus, Romos piliečius, nenuteistus, viešai nuplakę, įmetė į kalėjimą, ir dabar slapčia išvaro! ? Nieku būdu! Bet, atėję, tegul išveda mus jie patys.» [38]O policininkai pranešė šiuos žodžius teisėjams. Jie gi, išgirdę, kad tai romėnai, išsigando; [39]ir, atėję, atsiprašę bei išvedę, kvietė apleisti miestą. [40]O išėję iš kalėjimo, atėjo pas Lidiją, ir, pasimatę su broliais, juos padrąsino. Po to iškeliavo.

5. Tesalonikoje

17. [1]O perėję Amfipolį ir Apoloniją, atėjo į Tesaloniką, kur buvo žydų

---

[34]Po to sargybinis pakvietė Apaštalą ir jo palydovą pas save; juos pavaišino, ir, vaišindamiesi džiaugėsi įtikėję į Kristų. Džiaugsmas yra pirmoji Kristaus dovana, kurią jis suteikia įtikėjusiems į jį /Jon 15,11/.

[35]Burtai ir prietarai pagonims visada yra savi. Žemės drebėjimas, matyt, sukėlė teisėjams baimę, kad jų pasielgimas su Pauliumi ir Silu bus iššaukęs dievų rūstybę, pasireiškusią žemės drebėjimu. Todėl, išaušus, pasiuntė du policininkus-liktorius pasakyti sargybiniui, kad tuojau paleistų Paulių ir Silą. Pastebėtina, kad kiekvienas pretorius paprastai turėdavo savo dispozicijoje du liktorius, kurie įvykdydavo jo sprendimus. Tai buvo savos rūšies teismo policija.

[36-37]Sargybinis su džiaugsmu pranešė Pauliui, jog gavęs įsakymą juos paleisti. Paulius tačiau atsisako slapčia apleisti miestą. Jis reikalauja, kad visų pirma teisėjai atitaisytų jiems padarytą skriaudą bei įvykdytą neteisybę, kuri buvo dvejopa. — Visų pirma jie buvo nubausti be reguliaraus teisminio proceso. Antra, su jais buvo pasielgta, kaip su Romos piliečiais neturėjo būti elgiamasi, o jie yra Romos piliečiai. 195 prieš Kr. Porcijus Katonas buvo uždraudęs Romos piliečius bausti pažeminančia bausme, kaip viešai plakti, nukryžiuoti ir panašiai.

[38-39]Kai liktoriai pranešė pretoriams, kad Paulius ir Silas esą Romos piliečiai ir todėl protestuoją dėl pasielgimo su jais bei reikalaują viešos satisfakcijos, teisėjai išsigando, nes buvo pasielgę neteisėtai. Atėję tad, jie atsiprašė ir kvietė, kad malonėtų apleisti miestą, idant būtų išvengta kitų nesusipratimų.

[40]Gavę satisfakciją Paulius ir Silas sutiko išvykti, bet prieš tai aplankė Lidiją, kur pasimatė su vietiniais tikinčiaisiais ir juos padrąsinę, išvyko iš Pilypų, kad keliautų toliau į Makedonijos centrinę sritį.

17. [1]Paulius su savo palydovais, palikę Pilypus, leidosi žinomu Via Egnatia keliu į vakarus. Perėję Amfipolio ir Apolonijos miestus, atyko į Tesaloniką, kur ryžosi sustoti ir skelbti Evangeliją. Amfipolis radosi 44 km į vakarus nuo Pilypų, prie Strimono, nūdien Neochori, upės. Tai buvo atėniečių kolonijos miestas, svarbus prekybos ir strateginis centras. Apolonijos, nūdien Polina, miestas buvo 50 km į vakarus nuo Amfipolio. Paėję dar 60 km į vakarus nuo Apolonijos, Paulius su savo palydovais pasiekė pagaliau Tesaloniką, nūdien Salonika. Vadinasi, eidamas iš Pilypų į Tesaloniką, Apaštalas padarė apie 150 km kelią. Tesalonika buvo vienas iš senųjų Graikijos miestų. Tai senasis Therma, kurį, 315 m. prieš Kr. atstatė Kasandras ir pavadino savo žmonos vardu Tesalonike. Pauliaus laikais Tesalonika Makedonijos-antrosios romėniškos provincijos sostinė, o nuo

sinagoga. [2]Pauliui gi įprastu būdu jie įėjo pas juos ir per tris subatas
dėstė jiems iš Raštų, [3]aiškindamas ir įrodinėdamas, jog reikėjo, kad
Kristus kentėtų ir prisikeltų iš numirusiųjų, ir kad: « Kristus yra šitas,
kurį aš jums skelbiu, būtent, Jėzus.» Kai kurie iš jų įtikėjo ir prisidėjo
prie Pauliaus ir Silo, taip pat daugelis dievotų graikų ir nemaža kil-
mingų moterų. [5]Žydai tačiau pavydėdami, ir pasitelkę iš turgavietės
kai kuriuos žmones niekadėjus bei surinkę minią, sukėlė mieste riaušes;
užpuolė Jasono namus, ieškojo jų, kad pastatytų, prieš liaudį. [6]Bet jų
neradę, Jasoną ir kai kuriuos brolius nutempė pas miesto valdovus,
šaukdami: « Sukursčiusieji suirutę visame pasaulyje dabar atsirado pas
mus. [7]Juos apgyvendino pas save Jasonas. Ir šitie visi veikia prieš cie-
soriaus įsakymus, sakydami, jog esąs kitas karalius, būtent, Jėzus.» [8]Pa-
vyko gi jiems subruzdinti minią, ir miesto valdovus, kurie to klausėsi.
[9]Ir juos paleido, paėmę iš Jasono bei kitų užstatą.

---

42 m pr. Kr. laisvas uostas ir miestas. Čia gyveno nemaža žydų, ir jie turējo savo sinagogą.

[2-3]Atvykęs į Tesaloniką, Paulius, jam įprastu būdu, visų pirma kreipēsi į žydus, bandydamas apaštalauti tarp jų. Per tris subatas jis kalbējo sinagogoje. Cituodamas pranašystes įtikinējo, kad jos išsipildžiusios Jēzuje. Mat, jis, kaip pranašystēs buvo nusakiusios, kentējo ,mirē, bet prisikēlē iš numirusiųjų. Šį Jēzų jis skelbia, apie jį — Dievo siustąjį Mesiją — jis liudija.

[4]Pirmieji įspūdžiai buvo geri. Atrodē, kad Evangelija čia ras gerą dirvą. Įtikējo kai kurie iš žydų, bet taip pat daugelis ir pamaldžių graikų. Šieji, būdami pamaldūs, bendravo su žydais, ir tokiu būdu Paulius suējo į santykius su jais, nežiūrint kad buvo pagonys. Tarp įtikējusių graikų buvo ypač moterų, o kai kurios jų buvo aukštos kilmēs. Pažymētina, kad Lukas noriai pabrēžia moterų dalyvavimą Kristaus sekējų tarpe /Lk 8,1; ApD 16,13-14/.

[5-7]Pavydas stūmē žydus persekioti Kristaus mokslo skelbējus bei sekējus. Žydai nekentē kirkščionių. Matydami tad, kad jų skaičius diena iš dienos auga, jie prisipildē pavydu ir griebēsi priemonių, kad užkirstų kelią krikščionybei plisti. Iš čia žiaurūs persekiojimai, intrygos, kaltinimai /ApD 5,17;13, 45; 14,2/. Įtūžę, ir pasitelkę kai kuriuos iš valkatų, žydai ēmē kurstyti minią prieš Paulių, ir sukēle neramumų mieste. Pasinaudodami gi neramumais, jie įsibrovē į Jasono namus, kur Apaštalas ir jo palydovai buvo apsistoję. Laiške Romēnams Paulius mini Jasoną ir jį pristato kaip savo giminaitį /Rom 16,21/. Gal tai tas pats asmuo, apie kurį čia kalbama, nors tikslių žinių neturime. Neradę Pauliaus, žydai atitempē pas miesto valdovus patį Jasoną, o taip pat kaikuriuos pas jį rastus krikščionis. Jie šaukē, kaltindami, kad Jasonas priglaudęs pas save politinius nusikaltēlius. Jie teigē, kad Paulius, keliaudamas po pasaulį, kelia nerimą visur, o dabar, atvykęs į čia, kurstąs žmones prieš ciesorių, skelbdamas, jog esąs kitas karalius, būtent, Jēzus.

[8-9]Vadinasi, kaip sinedristai prieš Kristų, taip Tesalonikos žydai prieš Paulių panaudojo politinius kaltinimus /Lk 23,2/, kurie paveikē minią ir politarchus, t.y. miesto valdovus. Augusto laikais Tesaloniką, valdē penki politarchai, o Antonino-šeši. Jie buvo vietiniai, ne romēnai. Kaltinimai lietē abu: Paulių ir Jasoną. Paulių, kad esąs revoliucionierius prieš ciesorių; o Jasoną, kadangi laikąs pas save ir remiąs jo sekējus. Politarchai, girdēdami kaltinimus, ēmē bijoti, kad, kadangi kaltinimai buvo politiniai, tai nereaguojant prieš Paulių, galējo būti apskųsti romēnams, o Roma galējo atimti Tesalonikams laisvo miesto teises. Todēl jie pareiškia, jog imsis priemonių prieš Paulių; o Jasoną čia pat sulaiko, bet, paēmę užstatą, paleidžia.

6. Berėjoje

[10]O broliai čia pat naktį išsiuntė Paulių ir Silą į Berėją. Atvykę, jie nuėjo į žydų sinagogą. [11]Šieji gi buvo kilnesni už Tesalonikoje esančius. Jie priėmė žodį su visu palankumu, kasdien nagrinėdami Raštus, ar tai taip būtų. [12]Taip tad daugelis jų įtikėjo, o ir nemaža graikų: kilmingų moterų ir vyrų. [13]Bet kai Tesalonikos žydai patyrė, kad Dievo žodis yra Pauliaus skelbiamas ir Berėjoje, jie atvyko ir čionai, kurstydami bei kiršindami minias. [14]Bet tuomet broliai išsiuntė Paulių tuojau eiti link jūros, o Silas ir Timotiejus pasiliko tenai. [15]Palydovai gi nuvedė Paulių iki Atėnų ir, gavę paliepimą Silui ir Timotiejui, kad kiek galima greičiau atvyktų pas jį, grįžo atgal.

7. Atėnuose

[16]O Pauliui belaukiant jų Atėnuose, užsiliepsnojo jam apmaudu jo

[10]Paului pasilikti toliau Tesalonikoje buvo pavojinga. Todēl broliai jį ragino tuojau, apleisti miestą. Todēl čia pat naktį Apaštalas, lydimas Silo ir Timotiejaus, išvyko į Berēją, nūdien Verija, apie 65 km. į vakarus nuo Tesalonikos, Olimpo kalno papēdēje. Berēja priklausē trečiajai romēniškai Makedonijos provincijai. Matyt, ir čia gyveno nemaža žydų, kad jie turējo savo sinagogą.

[11]Paulius tuojau sueina į ryšį su žydais ir kalba jiems sinagogoje. Pradžioje buvo palankasi sutiktas. Žydai atidžiai klausēsi Pauliaus mokymo. O pasiklausę, studijavo pranašystes, ar tikrai jos išsipildžiusios Jēzuje, kaip tai teigē Apaštalas.

[12]Apaštalavimas darosi sēkmingas. Įtiki didelis skaičius žydų, bet taip pat ir graikų, kurių tarpe nemaža kilmingų moterų. Pastebētina, kaip Lukas pakartotinai pabrēžia, jog pirmoje eilēje moters atverdavo savo širdį išganymo malonei.

[13]Deja, Tesalonikos žydai, sužinoję, kad Paulius sēkmingai apaštalauja Berējoje, pasiuntē į čia savo žmonių, kad jie, atvykę, sukeltų riaušes prieš Apaštalą ir tikinčiuosius ir tenai. Tai ir įvyko.

[14]Berējos tikintieji, gręsiančio pavojaus akivaizdoje, palydējo Paulių į pajūrį, iš kur laivu, lydimas kai kurių Berējos tikinčiųjų, atvyko į Atēnus. Berējoje tačiau pasiliko Pauliaus palydovai Silas ir Timotiejus. Pastebētina, kad Paulius, išvykdamas, paprastai palikdavo vieną iš savo bendradarbių, kad vadovautų naujai susiformavusiai krikščionių bendruomenei. Luką greičiausiai paliko Pilypuose. Mat, nuo Pilypų vēl rašoma trečiuoju asmeniu. O Berējoje paliko Silą ir Timotieją.

[15]Atvykus į Atēnus, Paulius pasigedo savo bendradarbių. Todēl, grįžtant tiems, kurie jį buvo atlydēję iš Berējos į Atēnus, perdavē paliepimą, kad Silas ir Timotiejus tuojau atvyktų pas jį.

[16]Pauliaus laikais Atēnai priklausē romēniškai Achajos provincijai, bet turējo laisvo misesto teises. Graikijos imperijos laikų senoji Atēnų garbē ir didybē jau neblizgējo visoje savo grožybēje. Bet vis dēl to Atēnai ir Pauliaus laikais dar buvo nelygstamas mokslo ir meno kultūros židinys. Miestą puošē daugybē paminklų ypač religinių. Galima sakyti, kad kiekvienoje gatvēje ir aikštēje stovējo vieno ar antro dievaičio garbei statulos. Plg. Pausanias 1,17.1; Josephus Flavijus, Contr. Apion II,II.130; Titus Livius 45,27. Belaukiant kol atvyks Silas ir Timotiejus, Paulius turējo progos lankyti ir pažinti miestą. Matydamas daugybę paminklų stabams, jis prisipildē apmaudu. Jam buvo liūdna matyti šį kultūros ir žmogiškos išminties kupiną miestą skendint religiniuose prietaruose ir klaidų tamsumoje.

dvasia, matant miestą esant pilną stabų. [17]Taip tad sakė pamokslus žydams ir dievobiamingiesiems sinagogoje ir turgavieteje kasdien-tiems, kurie ten rasdavosi. [18]O kai kurie filosofai, kaip epikūrininkai, taip ir stoikai, kalbėjosi su juo ir vienas kitas sakė: « Ką šis plepys nori pasakyti? » Kiti gi: « Atrodo, kad esąs svetimų dievų skelbėjas.»Mat, jis skelbė Jėzų ir prisikėlimą.

[19]Ir, pasiėmę, nusivedė jį į Areopagą, sakydami: « Ar galime žinoti, kas yra tas naujas mokslas, kurį tu skelbi? [20]Juk kažką negirdėto įneši tu į mūsų ausis! Norime tad žinoti, kas tai būtų.» [21]O visi atėniečiai ir tenai gyvenantys ateiviai laiką praleisdavo niekam kitam, kaip tik kad ką nors nauja pasakytų ar išgirstų.

[22]Paulius gi, atsistojęs Areopago viduryje, kalbėjo: « Vyrai atėniečiai, iš visko matau, kad esate pernelyg religingi. [23]Mat, vaikščiodamas ir ap-

---

[17]Turimą, laisvą laiką Paulius panaudojo ne vien miesto lankymui, bet ir apaštalavimui. Jis kalbējo žydams sinagogoje; o aikštēse visiems, kurie tenai rasdavosi ir jo klausydavo.

[18]Paulius savo kalbomis atkreipē dēmesį kai kurių filosofų. Šieji priklausē dviem mokyklom: epikūrininkai ir stoikai. Epikūrininkai buvo anų laikų materialistai. Jie mokē, kad visa baigiasi šiame gyvenime. Todēl kvietē naudotis ir džiaugtis žemēs gyvenimu, kiek kas galējo bei pajēgē. Šią pažiūrą pirmas pradējo skelbti Epikūras, gyvenęs nuo 341 iki 270 m. pr. Kr. Iš čia šios pažiūros šalininkai bei skelbējai gavo vardą epikūrininkai. Stoikai, priešingai, žiūrējo į žmogų, kaip į visatos kibirkštį, kaip į visuotinēs ugnies liepsnelę. Pagal juos žmogus talpino savyje kažką, kas jį iškēlē virš pasaulio, ir jis buvo tartum visatos sintezē. Todēl pagal juos žmogus turējo gyventi bei elgtis ne kaip žemiškos prigimties vergas, bet veikiau kaip viešpats. Šios filosofinēs krypties autorius buvo Zenonas iš Ciziko, gyvenęs nuo 340 iki 265 m. pr. Kr. Stoikai, tiesa, buvo artimesni krikščioniškai žmogaus sampratai, bet vis tiek jie buvo dar labai toli nuo jos. Jie tikējo į savos rūšies panteizmą, bet neturējo supratimo apie antgamtinį gyvenimą.

[19-20]Atēnų filosofai, klausydamiesi Pauliaus, kai kurie rodēsi abejingi ir net su panieka į jį atsinešē, kiti tačiau susidomējo jo mokslu. Jiems atrodē, lyg jis norįs supažindinti juos su naujomis dievybēmis. Todēl, kad geriau jį suprastų, pakvietē eiti su jais į Areopagą ir ten ,toli nuo minios ir nuo miesto triukšmo, plačiau jiems pakalbēti bei paaiškinti savo mokslą, kuris jiems atrodē esąs naujas. Areopagas radosi priešais Akropolį, pietvakarinēje miesto pusēje. Tai buvo Atēnų forumas, kur rinkdavosi valdžios žmonēs, o taip pat meno ir mokslo elitas.

[21]Lukas pabrēžia, kad atēniečiai buvo pasižymēję naujienų ieškotojai bei skleidējai. Jau Demostenas apie atēniečius šitaip atsiliepē, « Jūs bevelijate vaikštinēti ir vienas antrą klausinēti, ar nēra kas naujo » /1 Pilica, 10/.

[22]Atējus į Areopagą, Paulius, atsistojęs viduryje, prabilo į susirinkusius ir pasakē kalbą, kuri savo forma ir turiniu buvo verta Areopago. Jis pasirodē nesąs koks tai plepys, bet aukšto lygio kalbētojas, mokąs su graikais būti graikas, su filosofais filosofas /1Kor 9,21/. Visų pirma jis pabrēžia savo nusistebējimą atēniečių religingumu.

[23]Jau nuo Pausanijaus ir Diogeno laikų Atēnuose buvo įprasta atnašauti aukas įvairiems dievaičiams ant jiems skirtų aukurų. Tarp daugybēs kitų buvo vienas aukuras skirtas nežinomam Dievui /Pausania I, 1.4; Diogenes, Laertio 1,1.110/. Lankydamas miestą, Apaštalas atkreipē dēmesį į šį nežinomam Dievui skirtą aukurą. Savo kalboje tad priminęs, kad atēniečiai garbina nežinomą Dievą, pabrēžia, jog jis galįs supažindinti juos, kas yra anas jų garbinams nežinomas Dievas. Būtent, jis yra Jēzus Kristus, apie kurį jis liudija.

žiūrinėdamas jūsų šventenybes, užtikau taip pat aukrą, ant kurio įrašy-
ta: — Nežinomam Dievui —. Taigi ką jūs nepažindami garbinate, tą,
aš jums skelbiu. [24]Dievas, kuris sukūrė pasaulį ir visa, kas jame; jisai,
būdamas dangaus ir žemės Viešpats, gyvena ne rankų darbo šventy-
klose, [25]nei žmonių rankomis yra patarnaujamas, tarsi būtų ko nors rei-
kalingas, kai tuo tarpu jis pats yra duodąs visiems gyvybę, alsavimą
ir visa. [26]Jis taipogi padarė, kad visos žmonių giminės, kilusios iš vieno,
gynentų ant viso žemės paviršiaus, nustatydamas kiekvienam skirtą
laiką ir ribas jų apsigyvenimui, kad [27]jie ieškotų Dievo, bene sueis su
juo į sąlytį ir jį atras, ir iš tikrųjų yra netoli nuo kiekvieno mūsų.
[28]Nes jame gyvename, ir judame, ir esame, kaip yra pasakę ir kai kurie
jūsų poetai: — Nes ir gentis jo esame! — [29]Būdami tad Dievo gentis,
neturime laikyti, kad Dievybė esanti panaši aukso, ar sidabro, ar ak-
mens meno bei žmogaus minties išdirbiniui. [30]Taip tad, nežiūrėdamas
nežinojimo laikų, Dievas dabar skelbia žmonėms, kad visi visur darytų
atgailą.

[24-25]Paulius, laisvai cituodamas Izaijo pranašystę /Iz 12,5/, nurodo, kad atėniečių filosofų dievybės supratimas yra klaidingas. Mat, Dievas yra virš medžiaginio pasaulio, kadangi jis yra jo Kūrėjas ir Viešpats. Jis yra taip pat virš žmogaus, kadangi žmogus yra jo kūrinys ir visame nuo jo priklausąs. Taigi Dievas nėra jokiu būdu žmogaus reikalingas: nei kad jam statytų šventyklas, nei kad jį kokiu nors būdu aptarnautų. Dievas nėra reikalingas šventyklų, nes jo buveinė yra dangus, ne žmogaus rankų pastatyta šventykla. Jis nėra reikalingas, kad žmonės jam tarnautų, atnašaudami aukas, nes jis verčiau pats visus aptarnauja, duodamas visiems fizinę ir dvasinę gyvybę. — A l s a v i m ą — kvapą — ebraizmas. Ebraiškai kvapas ruah — Dievo kvėpimas į žmogų, suteikiant jam dvasinę sielą. Paulius taigi čia pasisako prieš išorinį kultą. Ne išorinės apeigos išgano žmogų, bet veikiau tikėjimas į Dievą bei pilnas atsidavimas jam.

[26-27]Paulius toliau pabrėžia, kad, jei Dievas yra visatos Kūrėjas, tai tuo pačiu jis yra žmogaus bei žmonijos Viešpats. Jis pabrėžia, kad visi žmonės yra kilę iš vienos šaknies, iš vieno protėvio, butent, Adomo /Prad 1-3/. Todėl visi, nežiūrint rasės, tautybės ar luomo, tarp savęs yra broliai. Dievas išugdė žmoniją laiko bėgyje. Jis ją apgyvendino visoje žemėje, kada, ką ir kur panorėjo. Būdami Dievo vaikai, žmonės visų pirma ir virš visko privalo siekti ir laikytis Dievo-Kūrėjo ir Tėvo. O Dievas nėra sunkiai atrandamas. Juk jis yra pasaulio Kūrejas ir Tvarkytojas, todėl stebėdami save ir pasaulį, visi ir kiekvienas gali apčiuopti, pajusti Dievą. Juk kūriniai kalba apie kūrėją. Todėl iš kūrinių galima suvokti Dievą, nors ir ne visai pilnai bei aiškiai /Rom 1, 19; 1Kor 13,12; 2 Kor 5,7/.

[28]Paulius remia savo mintis, cituodamas graikų filosofus ir poetus. Jau 6 šm. pr. Kr. Epimenide rašė: « Dzeus gyvena, kad mes gyventume.» O 3 šm. pr. Kr. filosofas Arato teigė: « Žmonės yra Dzeuso gentis.» Šias citatas Apaštalas paduoda, kad parodytų. jog Dievas yra arti žmonių. Jis tačiau jokiu būdu neaprobuoja stoikų panteizmo, kaip kas bando jam tai primesti.

[29]Išvadoje Paulius daro logišką sprendimą: jei mes esame dieviškos kilmės, tai privalome ne Dievą sužmoginti, lyg jis būtų tai, kaip jį vaizduoja paminklai, bet verčiau žmogus turi savyje išryškinti Dievo paveikslą.

[30]Buvo laikas, kada žmonija Dievo nepažino ir skendėjo nežinojime, bet dabar atėjo metas, kad Dievas, nekreipdamas dėmesio į aną žmogaus skendėjimą nepažinime, nors būtų galejęs ir turėjęs pažinti savo Kūrėją, kviečia visus daryti atgailą, kad taip grįžtų pas Dievą ir pasiektų išganymą.

[31]« Mat, jis nustatė dieną, kada teisingai teis visą pasaulį per Vyrą, kurį jis paskyrė, užtikrindamas visiems tikimumą per jo iš numirusių prikėlimą.»
[32]O jie, išgirdę apie mirusių prikėlimą, vieni tyčiojosi, kiti gi sakė: « Apie šitai girdėsime iš tavęs ir kitą kartą.» [33]Taip Paulius pasitraukė
iš jų tarpo. [34]Tačiau kai kurie vyrai įtikėjo, dėdamiesi prie jo. Jų tarpe buvo ir Dionyzas Areopagietis bei moteris, vardu Damaris, ir dar kiti su jais.

8. Korinte

18. [1]Po viso šito Paulius, palikęs Atėnus, atvyko į Korintą. [2]Ir radęs
vieną žydą, vardu Akilą, kilusį iš Ponto, ir jo žmoną Priskilą, nesenai atvykusius iš Italijos, dėl Klaudijaus išleisto įsakymo, kad visi žydai

---

[31]Paulius paaiškina, kodēl visi turi daryti atgailą, kad pasiektų išganymą. Mat ,visi yra atsakingi prieš Dievą; visi turēs stoti į Dievo teismą. O Dievas įvykdys pilną teisingumą, kokio žemėje nēra; ir kiekvienas gaus atlyginimą arba bausmę pagal savo darbus /2Kor 11,15; 2Tim 1,9; Ap 2,22/. Viešpats teis pasaulį per Jēzų Kristų. Šio viso tikimumą laiduoja Jēzaus prisikēlimas iš numirusių. Faktas, kad Jēzus prisikēlē iš numirusių, yra aiškus įrodymas, jog jis yra Viešpats ir Teisējas.

[32-33]Graikų filosofai arba neprileido pomirtinio gyvenimo, arba mirtį laikē išlaisvintoja nuo žemēs gyvenimo blogybių. Todēl prisikēlimas iš numirusių jiems buvo visai svetima idēja: buvo netikētinas ir neprileistinas dalykas .Taigi, kai Paulius paminējo, jog Jēzus prisikēlē iš numirusių, Atēnų išminčiai, kurie klausēsi Apaštalo Areopage, palaikē tai kvailybe. Vieni jų tyčiojosi, o kiti liepē Pauliui eiti sau, nes tokių niekų jie dar išgirsią ir kitomis progomis. Taigi Paulius įsitikino, kad Atēnuose tuo tarpu apaštalavimui nebuvo dirvos. Todēl apsisprendē keliauti toliau.

[34]Šv. Autorius tačiau pastebi, kad Pauliaus apaštalavimas Atēnuose nebuvo be pasekmių. Vienas kitas įtikējo ir pasikrikštydino. Tarp šių minima Dionyzas, vadinamas Areopagietis, t.y. buvęs Atēnų miesto tarybos narys. Padavimas liudija, kad jis bus buvęs pirmasis Atēnų vyskupas, miręs kankinio mirtimi /Eus.: H. E. III,4/. Kai kas jam priskyrē keletą neoplatoninēje dvasioje parašytų teologijos-mistikos veikalų. Tačiau šie veikalai buvo parašyri apie keturis šimtus metų vēliau. Tarp įtikējusiųjų minima dar ir moteris Damaris. Kas ji buvo, nēra žinių.

18. [1]Išvykęs iš Atēnų, Paulius atvyko į Korintą. Tai buvo žymus miestas. prekybos ir administracijos centras; Achajos provincijos sostinē. Radosi tarp dviejų uostų: Kenkrē-prie Egējos jūros ir Lecheo-prie Adriatikos marių /ApD 18,18/. Gyventojai buvo mišinys įvairių tautybių. Daug buvo vergų. Netrūko prabangos, o šalia to ir ištvirkimo.

[2]Korinte Paulius prisiglaudē pas nesenai iš Romos atsikēlusius Akilą ir jo žmoną Priskilą. Akila-lotyniškas vardas Aquila. Jis buvo kilęs iš Ponto srities, kuri priklausē prie Bitinijos provincijos ir radosi į pietryčius nuo Juodosios jūros. Pats vardas Akila greičiausiai buvo duotas nuo vietos, iš kur buvo kilęs, būtent, Akilia. Priskila yra malonybinē forma vardo Priska. Savo laiškuose Paulius šią moterį mini kaip tik Priskos vardu /Rom 16,3; 1Kor 16,19; 2Tim 4,19/. Lukas pastebi, kad Akila ir Priskila buvo priversti apleisti Romą, kadangi visi žydai imperatoriaus Klaudijaus įsakymu turējo išvykti iš Romos. Šį faktą patvirtina Svetonius savo veikale « Vita Claudii », 25. Tai įvyko 9 Klaudijaus viešpatavimo metais, t.y. 49/50 m. pc Kr. Priežastis, kodēl imperatorius įsakē visiems žydams išsikelti iš Romos, buvo riaušēs, kurias žydai sukēlē prieš krikščionis. Vadinasi, apie 50 metus krikščionys Romoje jau buvo išvystę savo apaštalavimą.

pasišalintų iš Romos, atėjo pas juos 3ir, kadangi buvo to paties
amato, pasiliko su jais ir dirbo. Mat, jie buvo palapinių dirbėjai. 4O kiek-
vieną subatą kalbėjo sinagogoje ir įtikinėjo, - kaip žydus, taip ir graikus.
5O kai Silas ir Timotiejus atėjo iš Makedonijos, Paulius atsidėjo
tik žodžiui, liudydamas žydams, kad Jėzus yra Kristus. 6Jiems gi prieš-
taraujant ir piktžodžiaujant, jis, nupurtęs drabužius, prabilo į juos:
« Jūsų kraujas-ant jūsų galvų! Aš nekaltas. Nuo dabar eisiu pas pago-
nis.» 7Ir, pasišalinęs iš ten, nuėjo į namus vieno dievobaimingo vyro,
vardu Titijaus Justo, kurio gyvenvietė radosi šalia sinagogos. 8O sinago-
gos viršininkas Krispas su visais savo namais įtikėjo į Viešpatį, ir dau-
gelis korintiečių, besiklausydami, įtikėjo ir krikštydinosi. 9Sakė gi Vieš-
pats naktį regėjime Pauliui: « Nebijok, bet kalbėk ir netylėk! 10Nes aš
esu su tavim, ir niekas nesikėsins tau pikta daryti, dėl to kad šiame
mieste daugel žmonių yra man savieji.» 11O pasiliko jis ten metus ir šešis
mėnesius, skelbdamas pas juos Dievo žodį.

3Kodēl Paulius apsistojo pas Akilą ir Priskilą? Juos rišo bendras amatas. Buvo palapinių audējai. Gal šitai suvedē į bičiulystę. Nēra tačiau negalima, kad Akila ir Priska galējo būti jau krikščionys, pirma negu atvyko į Korintą. Juk Romoje buvo krikščionių, o jie atvyko iš Romos.

4Šiokiomis dienomis Paulius dirbo, užsidirbdamas sau pragyvenimą, o subatomis ateidavo į sinagogą ir susirinkusiems liudijo apie Kristų, itikinēdamas žydus, kad Jēzus esąs Mesijas. Jis apaštalavo tačiau ne vien tarp žydų, bet ir tarp graikų, t.y. pagonių.

5Silas ir Timotiejus, kuriuos Paulius buvo kvietęs atvykti į Atēnus, pasiekē jį tik Korinte /ApD 17,15/. Jiems į čia atvykus /2Kor 1,19; 1Tes 3,6/, Paulius galējo atsidēti vien tik apaštalavimui. Mat, pragyvenimu pasirūpino Silas ir Timotiejus, Jie greičiausiai buvo pasiturintys.

6Kaip kitur, taip ir Korinte apaštalavimas tarp žydų buvo sunkus ir pavojingas. Žydai prieštaravo Pauliui ir piktžodžiavo prieš jį ir prieš jo skelbiamą Kristų. Paulius tad reagavo prieš žydus visu griežtumu. Jis jiems priminē, jog, atmesdami Kristų, jie nusikalsta ir užsitraukia bausmę ant savęs. « Jūsų kraujas-ant jūsų » — ebraiškas išsireiškimas. Juo pabrēžiama, jog jiems gręsia pražuvimas, bet dēl to jie patys yra kalti. Plg 2 Kar 1,16; Ez 33,6. Paulius čia tikriausiai daro aliuziją į pranašo Ezechelio grąsymą Izraelio vaikams /Ez 33,6/. Apaštalas jaučiasi padaręs visa, kad žydai pažintų ir išpažintų Jēzų Mesiju, bet šieji jį atmeta ir niekina, todēl jis nenori su jais nieko bendra turēti ir šito ženklan nupurto dulkes nuo savo drabužių /ApD 13,51/. Paulius toliau pareiškia, jog nuo dabar jis kreipsis į pagonis ir jiems skelbs Evangeliją bei neš išganymą. O žydai neturēs jokios teisēs jam dēl to daryti kokių nors priekaištų, nes jis visų pirma juk kreipēsi į juos, bet buvo atmestas.

7Nusigręžęs nuo žydų, Paulius pradējo mokyti privačiuose namuose. Šalia sinagogos gyveno vienas krikščionis, vardu Titijus Justas. Jis mielai pakvietē Apaštalą pas save ir leido jam mokyti savo namuose. Greičiausiai tai tas pats asmuo, kurį Paulius mini savo laiškuose tik Kaijaus vardu /Rm 16,23; 1Kor 1,14/. Jis tikriausiai buvo romēnas. Tai rodo jo vardai.

8Nežiūrint visko Pauliaus apaštalavimas turējo pasisekimo ir tarp žydų. Atsivertē ir pasikrikštydino net sinagogos viršininkas, vardu Krispas: jis ir visa jo šeima. Atsivertē nemaža ir iš pagonių. Žymesnieji iš jų buvo Erastas /Rom 16,23/, ir Kloē /1Kor 1,11/.

9-10Sinagogos viršininko atsivertimas tikriausiai suerzino žydus. Galējo kilti riaušēs. Paulius greičiausiai buvo begalvojęs išvykti iš Korinto. Dievas tačiau suteikē jam regējimą ir jo metu padrąsino bei įsakē toliau apaštalauti čionai, nes mieste esą daug savųjų, t.y. daug į išganymą pašauktųjų.

11Korinte Paulius pasiliko pusantrų metų: apytikriai nuo 50 metų rudens iki 52 metų ankstyvo pavasario. Iš čia jis parašē du laiškus Tesalonikiečiams.

[12]Esant gi Achajos prokonsulu Galijonui, žydai visi kaip vienas stojo prieš Paulių ir atvedė jį į teismą, [13]sakydami: « Šitas įkalbinėja žmones garbinti Dievą prieš Įstatymą.» [14]Pauliui tačiau beatveriant burną, prabilo Galijonas į žydus: « Jei tai būtų koks nusikaltimas ar piktadarybė, o žydai, tai aš, kaip yra teisinga, kantriai jus išklausyčiau, [15]bet jei kivirčai eina apie mokslą ir vardus bei įstatymą, kurio jūs laikotės, tai patys sau žiūrėkite; aš nenoriu būti šių dalykų teisėjas.» [16]Ir pašalino juos iš teismovietės. [17]O visi graikai, nutvėrę sinagogos viršininką Sosteną, sumušė jį teismo akivaizdoje. Ir Galijonas visai nekreipė į tai dėmesio.

9. Kelionė atgal

[18]Paulius gi, pabuvęs dar daugel dienų, po to, atsisveikinęs brolius, išplaukė į Siriją, o su juo Priskila ir Akila. Kenkrėje nusikirpdino galvą, nes buvo padaręs įžadą. [19]O atvyko į Efezą, ir tenai jis juos paliko.

---

[12]Achajos provincija nuo 44 m. po Kr. buvo valdoma prokonsulo, su sostine Korinte. Pauliaus atsilankymo metu prokonsulu buvo Lucijus Julius Galijonas, garsaus filosofo Senekos vyresnysis brolis. Prokonsulas paprastai būdavo skiriamas vieniems metams. Pagal turimus istorinius liudijimus Galijonas bus valdęs Achajos provinciją nuo 51 m. pavasario iki 52 m. pavasario. Achajos provincija Romos imperijoje apėmė Peloponeso pusiasalį, centrinę Graikiją ir artimąsias salas. Žydai, sukilę, prieš Paulių, jį nutvėrė ir atitempė į teismą. Teismai romėnų laikais vykdavo ne rūmuose, bet viešose aikštėse-forume. Teisėjas atsisėsdavo į specialią teismo krėslą-katedrą. Žodiniai tekstą reikėtų versti: « Atvedė jį prie teisėjo katedros.»

[13]Pats prokonsulas Galijonas išklausė žydų kaltinimų prieš Paulių. Apaštalas buvo kaltinamas, kad skelbiąs naują mokslą ir įkalbinėjąs žmones garbinti Dievą ne taip, kaip Mozės Įstatymas reikalavo. Romėnai respektavo žydų religines praktikas.

[14-16]Prokonsulas, išklausęs žydų skundą, suprato, jog reikalas eina apie žydų vidaus kivirčus. Žydai kaltino Paulių, ne kad jis būtų koks nusikaltėlis prieš Romos įstatymus, bet kad laužąs Mozės Įstatymą. Paulius norėjo pasiteisinti. Bet Galijonas, gerai supratęs apie ką eina reikalas, neleido jam kalbėti, o pats prabilo ir pareiškė, jog jis nenorįs kištis į žydų vidaus ginčus: tai jų reikalas, ir jie savo kivirčus tesprendžia patys. Tai pareiškęs, Galijonas įsakė visiems išsiskirstyti.

[17]Teisme buvo ir ne žydų. Šieji, girdėdami neteisingus kaltinimus prieš Paulių, nutvėrę sinagogos viršininką Sosteną, kuris tikriausiai buvo pagrindinis kaltintojas, jį čia pat Galijono akivaizdoje apdaužė. Lukas pabrėžia, kad Galijonas į tai visai nereagavo: nesiėmė Sosteno ginti.

[18]Po ano įvykio teisme pas Galijoną Paulius jautėsi gana saugus. Todėl kurį laiką dar pasiliko Korinte. Tik vėliau, artėjant 52 m. pavasariui, apsisprendė leistis kelionėn atgal, kad grįžtų į Sirijos Antijochiją. Su juo keliavo ir Priskila su Akila. Išplaukė laivu iš Kenkrės uosto. Lukas primena, jog Kenkrėje, prieš sėdant į laivą, neaišku, kuris iš dviejų: Paulius ar Akila nusikirpdino plaukus, dėl anksčiau padaryto įžado. Reikia manyti, kad tai buvo įžadas, kurį paprastai darydavo nazirų sektos žydai. Nazirai paprastai darydavo įžadą, vienu ar kitu tikslu, per mėnesį laiko nevalgyti mėsos, nevartoti alkoholio, nesikirpti plaukų, susilaikyti nuo santykių su moterimi ir pabaigoje aukoti auką Jeruzalėje /Sk 6,1-21/.

[19]Atplaukė į Efezą. Čia Paulius atsiskyrė nuo Priskilos ir Akilo. Šieji nusprendė pasilikti Efeze, o Paulius buvo pasiryžęs keliauti toliau ir grįžti į Antijochiją. Pas Priskilą ir Akilą vėliau susirinkdavo Efezo tikintieji /1 Kor 16,19/. Paulius, laukdamas laivo, išnaudojo turimą laiką, skelbdamas Evangeliją sinagogoje žydams.

Bet pats, įėjęs į sinagogą, kalbėjo žydams. [20]Jiems gi prašant pasilikti ilgesnį laiką, jis nesutiko. [21]Bet, atsisveikinęs ir taręs: « Vėl atvyksiu pas jus, Dievui norint » — , išvyko iš Efezo. [22]Ir atvykęs į Cezarėją, pakilęs ir pasveikinęs Bažnyčią, nusileido žemyn į Antijochiją.

3. *TREČIOJI APAŠTALIŠKOJI KELIONĖ*

1. Galatijoje ir Frigijoje

[23]Praleidęs tenai kurį laiką, išvyko, keliaudamas iš vietos į vietą po Galatijos kraštą ir Frigiją, stiprindamas visus brolius.

2. Apolas

[24]O toksai žydas, vardu Apolas, kilme aleksandrietis, iškalbingas vyras, pajėgus Raštuose, atvyko į Efezą. [25]Jis buvo pamokytas Viešpaties kelio ir, užsidegęs dvasia, teisingai kalbėjo bei mokė tai, kas lietė Jėzų, nors težinojo tik Jono krikštą. [26]Šisai drąsiai kalbėjo ir sinagogoje. Priskila gi ir Akila, jo pasiklausę, pasikvietė pas save ir tiksliau jam išaiškino Viešpaties kelią.

[27]Norint gi jam vykti į Achają, broliai, paprašyti, parašė mokiniams, kad jį priimtų. Atvykęs, jis daug padėjo tiems, kurie buvo įtikėję per malonę. [28]Mat, jis viešai smarkiai sukirasdavo žydus, įrodydamas iš Raštų Jėzų esant Kristų.

[20-21]Žydai susidomėjo Pauliaus mokymu ir prašė jį pasilikti ilgiau pas juos. Jis tačiau nesutiko, bet pastebėjo, jog, jei Dievas panorės, galės pas juos atvykti kitą kartą.

[22]Atvyko į Cezarėją. Išlipę, pakilo aukštyn į Jeruzalę, kad aplankytų Bažnyčios vyresniuosius ir tikinčiuosius, papasakojant jiems apie savo apaštališką kelionę bei veiklą. Paskui iš Jeruzalės, leisdamiesi žemyn, sausžemiu pasiekė Antijochiją. Tai buvo 52 m. vėlyvas pavasaris.

[23]Pabuvęs kurį laiką Antijochijoje, Paulius vėl leidžiasi kelionėn. Tai įvyko 52 metais rudeniop. Eidamas iš vietos į vietą, jis aplankė Galatijoje ir Frigijoje esančias krikščionių bendruomenes, stiprindamas tikinčiųjų dvasią. Iš Frigijos jis buvo pasiryžęs vykti į Efezą.

[24-26]Lukas mini, kad prieš Paulių į Efezą atvyko toksai Apolas. Žydas iš Aleksandrijos, mokytas ir iškalbingas vyras. Jis buvo turėjęs ryšių su Jono Krikštytojo mokiniais ir buvo pasikrikštydinęs Jono krikštu. Buvo girdėjęs taip pat ir apie Jėzų. Tikėjo į jį. Bet neturėjo pilno Evangelijos pažinimo. Atvykęs į Efezą, jis kalbėjo žydų sinagogoje ir karštai pasisakė už Jėzų. Priskila ir Akila, pasiklausę jo kalbų sinagogoje, pakvietė jį pas save, ir plačiau bei pilniau supažindino su Kristumi bei jo mokslu. Vėliau Apolo keliavo ir lankė krikščionių bendruomenes įvairiose vietose, liudydamas apie Jėzų /1Kor 1,12; 3,6; 16,12; Tit 3,13/.

[27]Apolo, pabuvęs kurį laiką Efeze, panoro vykti į Achają-Graikiją. Efezo tikintieji, Apolo prašomi, parašė ir įdavė jam raštą, kuriuo jį rekomendavo Achajos tikintiesiems. Iš Pauliaus laiškų žinome, kad jis lankėsi Korinte ir čia davė progą kai kuriems nesutarimams ir pasidalinimams tarp brolių /1Kor 1,12; 3,22; 4,6/.

[28]Lukas mini, kad Apolo drąsiai ir sekmingai apaštalavo. Jis pasižymėjo savo ginčais su žydais. Šie pastarieji nepajėgė atsispirti Apolo iškalbingumui ir jo argumentams. Remdamasis šv. Raštu, jis įrodinėjo, kad Jėzus esąs Mesijas, nes jame yra išsipildžiusios pranašystės.

3. Efeze

19. [1]O atsitiko, kad Apolui esant Korinte, Paulius, apkeliavęs aukštumas, atvyko į Efezą ir rado kai kuriuos mokinius. [2]Jis kalbėjo į juos: « Ar gavote šv. Dvasią, kai įtikėjote? » O jie jam: « Bet mes negirdėjome nė, kad yra šv. Dvasia.» [3]Jis gi tarė: « Tad į ką esate pakrikštyti? » O jie sakė: « Į Jono krikštą.» [4]Tuomet Paulius pasakė: « Jonas krikštijo atgailos krikštu, tardamas žmonėms, kad tikėtų į tą, kuris yra ateinąs po jo, būtent, į Jėzų.» [5]O tai išgirdę, jie buvo pakrikštyti Viešpaties Jėzaus vardu. [6]Ir Pauliui uždėjus ant jų rankas, šv. Dvasia nužengė ant jų, ir jie kalbėjo kalbomis bei pranašavo. [7]O iš viso buvo jų bene dvylika vyrų.

[8]Įėjęs gi į sinagogą, drąsiai kalbėjo per tris mėnesius, aiškindamas ir įtikinėdams apie Dievo karalystę. [9]O kaip kai kurie užsikirto ir prieštaravo, piktžodžiaudami Keliui daugybės akivaizdoje, jis, atsitraukęs

---

19. [1]Apkeliavęs Galatiją ir Frigiją, kurios randasi Anatolijos aukštumose, Paulius nusileido žemyn į pajūrį ir atvyko į Efezą. Efezas radosi prie Kaistro upės žiočių. Uosto miestas. Prokonsulinės Azijos sostinė. Žymus prekybos centras. Vienas iš didžiausių ano meto Romos imperijos miestų. Atvykęs į Efezą, Paulius čia rado keletą Apolo mokinių. Jie dėjosi prie krikščionių. Bet Apaštalas pastebėjo, kad jų tikėjimas nebuvo pilnas.

[2]Paulius tad pradėjo juos klausinėti. Visų pirma pasiteiravo, ar jie yra gavę šv. Dvasią, kurią apaštalai bei Bažnyčios vyresnieji suteikdavo rankų uždėjimu /ApD 1,8; 2,4; 8,17/. Šieji atsakė, nurodydami, jog ne tik nėra gavę šv. Dvasios, bet neturį jokio supratimo apie šv. Dvasią.

[3]Tuomet Apaštalas klausė juos apie krikštą, būtent, kokį krikštą, jie yra gavę? Mat, buvo dar Jono Krikštytojo mokinių, kurie tebuvo gavę tik Jono krikštą. Šieji kaip tik atsakė Pauliui, kad yra pakrikštyti Jono krikštu.

[4]Sužinojęs, kad anie vyrai tebuvo pakrikštyti tik Jono krikštu, Paulius jiems paaiškino, kad Jono krikštas nesąs pakankamas, nes jis yra tik atgailos bei išorinio apsivalymo ženklas. Būtina yra priimti Kristaus krikštą, nes šis laiduoja vidinį apsivalymą, suteikdamas nuodėmių atleidimą ir pripildydamas išganymo malonėmis. Juk pats Jonas nurodė, kad jis krikštija tik vandeniu, o po jo ateina Kristus, kuris krikštys šv. Dvasia ir ugnimi /Lk 3,16/.

[5]Išgirdę Pauliaus pamokymus, anie vyrai buvo pakrikštyti Kristaus krikštu. Išsireiškimas: « Į ką esate pakrikštyti? » — Reikia suprasti: « Kokiu krikštu esate pakrikštyti? »

[6]O kai jie buvo pakrikštyti, Paulius įprastu būdu uždėjo ant jų rankas ir jie gavo šv. Dvasią, kuri ir juose pasireiškė kalbų ir pranašavimo dovanomis.

[7]Lukas pastebi, kad nežinąs kiek tiksliai buvo anų Apolo mokinių, bet apytikriai buvę apie dvylika vyrų.

[8]-[9]Tris mėnesius Paulius mokė subatomis sinagogoje. Deja, kaip kitur, taip ir Efeze, Paulius iš žydų sulaukė pasipriešinimo. Jie, užuot įtikėję į Viešpaties Kelią, t.y. į Kristaus Evangeliją, fanatiškai priešinosi ir piktžodžiavo prieš Kristų ir prieš Evangeliją, kuri buvo ir yra Kristaus nurodytas Kelias, vedąs į išganymą. Žydų priešinga laikysena privertė Paulių nusigręžti nuo jų, ir kreiptis į pagonis. Paulius tad apleido sinagogą ir prisiglaudė pas tokį tai pagonį, vardu Tiraną. Šisai buvo mokytojas, greičiausiai retorikas, ir turėjo savo mokyklą. Kai kuriuose kodeksuose nurodoma, kad Paulius mokydavęs kasdien nuo 11 val. ryto iki 4 val. po pietų. Matyt, Tiranas karštomis dienos valandomis nutraukdavęs mokymą, ir leisdavęs šiomis valandomis jo patalpomis naudotis Pauliui. Aišku, kad, Pauliui pasitraukiant iš sinagogos, su juo pasitraukė ir jo mokiniai, o jų tarpe buvę ir žydų /Rom 16.5/.

nuo jų, atskyrė mokinius, mokindamas kasdien Tirano mokykloje. [10]O tai vyko per dvejus metus, taip kad visi Azijos gyventojai,- kaip žydai, taip ir graikai,- išgirdo Viešpaties žodį.
[11]Pauliaus rankomis Dievas darė nepaprastus stebuklus, [12] taip kad net skepetas ir prijuostes dėdavo ant ligonių, kurios buvo palietusios jo kūną, ir nuo jų atstodavo ligos bei pasišalindavo piktosios dvasios.
[13]O kai kurie ir iš vaikštinėjančių žydų egzorcistai bandė šauktis Jėzaus vardo ant piktųjų dvasių apsėstųjų, tardami: « Saikdinu jus per Jėzų, kurį skelbia Paulius.» [14]Buvo gi tokio tai Skėvos, žydų vyriausio kunigo, septyni sūnūs, kurie tai darė. [15]Bet piktoji dvasia, atsiliepdama, jiems sakė: « Žinau Jėzų ir pažystu Paulių, o jūs kas esate? » [16]Ir žmogus, kuriame buvo piktoji dvasia, šokęs ant jų, vienus ir kitus jų įveikęs, šėlo prieš juos kad nuogi ir sužaloti turėjo pabėgti iš anų namų. [17]O tai pasidarė žinoma visiems žydams, taip pat ir graikams, gyvenantiems Efeze. [18]Taipogi daugelis įtikėjusiųjų ateidavo, išpažindami ir pranešdami savo darbus. [19]O nemaža tų, kurie vertėsi žyniavimu, sunešę knygas, viešai sudegino. Jų vertė buvo apskaičiuota ir rasta, jog siekė penkiasdešimt tūkstančių sidabrinių. [20]Taip Viešpaties galia Žodis augo ir stiprėjo.

---

[10]Pas Tiraną Paulius mokē ištisus du metus, t.y. nuo 53 m. pavasario iki 55 m. pavasario. Jo klausydavosi ne vien Efezo gyventojai, bet ir iš provincijos atvykstantieji žmonēs. Taip kad Viešpaties žodis pasidarē žinomas visoje M. Azijoje. Iš Efezo Paulius parašē du laiškus: 53 m. Galatams ir 55 m. pradžioje pirmąjį Korintiečiams.

[11-12]Savo mokymą Paulius tvirtino gausiais stebuklais: gydē ligonius, išvarinējo piktąsias dvasias. Žmonēs prisiliesdavo prie jo skepetomis, kurias paskui uždēdavo ant ligonių, ir šie pasveikdavo.

[13]Dar Kristaus laikais kai kurie žydai praktikuodavo egzorcizmus, bandydami išvaryti piktąsias dvasias Jēzaus vardu /Lk 9,49; 11,19/. Šitai vyko ir Pauliaus laikais. Atsirasdavo žydų, kurie, šaukdamiesi Jēzaus vardo, stengdavosi išvarinēti piktąsias dvasias. — Saikdinu per Jēzų, t.y. Jēzaus galia bei autoritetu po priesaika reikalauju, kad išeitum.

[14]Prie tokių egzorcistų, kurie keliaudavo iš vietos į vietą ir Jēzaus vardu bandydavo išvarinēti velnius, priklausē ir vieno žydų vyriausio kunigo, Skēvos, septyni sūnūs.

[15-16]Lukas mini Skēvos sūnus, kadangi jie buvo apmušti vieno velnio apsēstojo, kai bandē iš jo išvaryti piktąją dvasią. Velnias pareiškē pažįstąs Kristų ir žinąs, kas yra Paulius, bet nepažįstąs jų ir nepripažįstas, kad jie turētų teisę jį išvaryti Kristaus vardu. Ir čia pat velnio apsēstasis puolē ant jų su tokia jēga, kad jie, nors buvo septyni, nepajēgē gintis ir tapo apkulti tiek, kad turējo pabēgti iš anų namų be drabužių ir sužaloti.

[17]Įvykis su Skēvos sūnumis greitai pasidarē žinomas,- kaip žydų, taip ir graikų tarpe. Visi labai stebējosi ir suprato, kad Jēzaus vardu nevisi gali veikti, gaudami antgamtinę galią.

[18-19]Žinodami, kas atsitiko Skēvos sūnums, tie, kurie užsiimdinēdavo egzorcizmais, o taip pat burtais bei žyniavimu, ateidavo pas Paulių ir, gailēdamiesi išpažindavo, ką buvo drįsę daryti. Be to, žyniai, atsižadēdami savo praktikų, sunešē visas jų turimas apie žyniavimą knygas ir jas viešai sudegino. Jų skaičius buvęs toks didelis, kad, apskaičiavus jų komercinę vertę, galējo siekti milžinišką sumą, būtent, apie penkiasdešimt tūkstančių sidabrinių. Vienas sidabrinis denaras ar drachma buvo tolygus darbininko dienos užmokesčiui /Lk 15,8/. Istoriniai bei archeologiniai daviniai patvirtina, kad žynių skaičius Efeze buvęs nepaprastai didelis, o taip pat žyniavimo literatūra labai gausi ir plačiai žinoma kaip « Efezo Raštai.»

[20]Pauliaus apaštalavimas Efeze buvo tiek sēkmingas, kad nyko burtai, liovēsi žyniavimas, o reiškēsi tik Jēzaus galia ir į šią galią atremtas Evangelijos žodis plito bei vis giliau leido šaknis tikinčiųjų širdyse.

[21]O kai tatai buvo įvykdyta, Paulius įsidėjo į mintį, apkeliavus Makedoniją ir Achają, vykti į Jeruzalę, tardamas: « Kai būsiu ten buvęs, turiu pamatyti ir Romą.» [22]Pasiuntęs gi į Makedoniją du iš jam patarnavusiųjų — Timotiejų ir Erastą, pats kurį laiką pasiliko Azijoje.
[23]O maždaug tuo metu kilo didelis sąmyšis dėl Kelio. [24]Mat, toksai tai sidabrakalys, vardu Demetrijus, kuris dirbdindavo Artemidės sidabrines šventyklėles ir duodavo amatinkams gerai uždirbti, [25]suvadinęs juos ir tuos, kurie užsiimdavo šiuo darbu, tarė: « Vyrai, jūs žinote, kad iš šio verslo plaukia mūsų gerovė. [26]Ir jūs matote bei girdite, kad ne tik Efeze, bet visoje Azijoje šitas Paulius patraukė nemaža žmonių, juos įtikinęs, sakydamas, jog nesą dievai, kurie yra pagaminami žmonių rankomis. [27]Gręsia gi pavojus, kad ne tik mūsų amatas nusmuks, bet kad ir didžiosios deivės Artemidės šventykla gali būti paniekinta, ir kad gali netekti visos savo didybės ta, kurią garbina visa Azija ir visas pasaulis.»
[28]O tai išgirdę ir prisipildę pykčiu, jie šaukė, sakydami: « Didi efeziečių Artemidė! » [29]Ir miestas tapo pilnas sąmyšio. Taip visi kaip vienas

---

[21]Lukas trumpai sumini, ką Paulius plačiau aprašo savo laiškuose. Būtent, pabuvęs Efeze, Apaštalas galvojo vykti į Makedoniją, ir, aplankius Achaiją, vykti į Jeruzalę, o iš ten eventualiai pasiekti net Romą. — Į s i d ė j o į m i n t į — žodiniai reikētų versti: « įsidējo į dvasią », t.y. galvojo, mintijo. Kiti tačiau verčia: « Dvasios įkvēpimu ryžosi vykti. . .» Paulius ketino leistis iš Efezo į tolesnę kelionę 55 m. po Sekminių /1Kor 16,3-9/, bet kelionę turējo atidēti « dēl skaudžių įvykių » /2Kor 1,8-10/, dēl sukeltų riaušių ir jas sekusio persekiojimo. Prieš išvykdamas iš Efezo Paulius į Makedoniją pasiuntē du iš savo pagelbininkų, būtent, Timotiejų ir Erastą. Apie Timotiejaus pasiuntimą Paulius kalba 1 Kor 4,17; 16,10; o apie Erastą kalbama Rom 16,23 ir 2Tim 4,20.
[23]Timotiejui ir Erastui išvykus, o Pauliui dar kuriam laikui pasilikus, Efeze kilo maištas prieš krikščionis.
[24]Sąmyšį sukēlē toksai Demetrijus. Jis buvo sidabrakalys ir užsiēmē deivēs Artemidēs šventyklos miniatiūrų gaminimu. Šitai davē jam ir jo bendradarbiams gerą uždarbį. Bet krikščionių gausējimas ir jų išpažinimas vieno Dievo, atmetant stabus, gręsē pakenkti Demetrijaus ir kitų amatininkų uždarbiui. Ši buvo priežastis, kodēl Demetrijus sukēlē maištą prieš krikščionis, prieš Evangelijos Kelio skelbējus ir sekējus /ApD 9,2; 18,25/.
[25-27]Demetrijus, sušaukęs savo bendradarbius ir kitus miesto sidabrakalius, jiem kalbējo, nurodydamas, kad Pauliaus skelbiams mokslas, kad jų dirbamos stabų stovylēlēs ir deivēs šventyklos miniatūros nieko nereiškiančios, grąso atimti iš jų darbą ir pelną, o taip pat nuvertinti didžiosios deivēs Artemidēs šventyklos reikšmę ir pažeisti pačios deivēs didybę, kuri esanti garsi visoje Azijoje ir žinoma visame ano meto pasaulyje.
[28]Išklausę Demetrijaus kalbą, efeziečiai prisipildē pykčiu prieš tuos, kurie neva kēsinosi nuvertinti deivę Artemidę. O ši juk buvo ne vien Efezo, bet visos prokonsulinēs Azijos pasididžiavimas. Protesto ženklan jie ēmē šaukti, sakydami: « Didi efeziečių Artemidē! » Artemidē arba Diana buvo derlingumo deivē. Efeze jos garbei buvo pastatyta didinga šventykla. Jos griuvēsių liekanos dar ir šiandien yra užsilikusios bei matomos.
[29]Demetrijaus sukurstyta minia sukēlē samyšį visame mieste. Žmonēs, nežinodami kas čia dedasi, galvotrūkčiais bēgo į teatrą, kur paprastai vykdavo susirinkimai, ir kur buvo galima sužinoti visas naujienas. Efezo teatras buvo didingas. Jis talpindavo apie dvidešimt penkis tūkstančius žmonių. Jo griuvēsių liekanos yra išlikusios iki mūsų dienų. Kai kurie iš maištininkų, nutvērę du Pauliaus bendradarbius, Gajų ir Aristarchą, nusitempē

pasileido bėgti į teatrą, tempdami su savim Pauliaus bendradarbius,
makedoniečiaus, Gajų ir Aristarchą. [30]O Pauliui norint įsimaišyti į mi-
nią, mokiniai jo neleido. [31]Kai kurie gi ir iš aziarchų, būdami jam prie-
telingi, atsiuntę pas jį, prašė, kad nebandytų eiti į teatrą. [32]Taip tad
vieni šaukė šį, kiti tą. Mat, susirinkimas buvo sumišęs, ir daugumas
nežinojo dėl ko buvo susiėję. [33]O kai kurie iš minios įkalbėjo Aleksan-
drą, kurį žydai stūmė į priekį: šis gi Aleksandras, pamojęs ranką, norėjo
pasiaiškinti prieš minią. [34]Bet, pažinus jį esant žydą, iš jų visų pakilo
vienas balsas, jiems šaukiant beveik dvi valandas: « Didi yra efeziečių
Artemidė! » [35]Miesto gi raštininkas, nuraminęs minią ,kalbėjo: « Vyrai
efeziečiai, kas yra iš žmonių, kuris nežinotų, kad efeziečių miestas yra
didžiosios Artemidės bei jos iš dangaus nukritusio atvaizdo saugotojas?
[36]Taigi, kadangi šitai yra neužginčytina, tai jūs turite būti ramūs ir ne-
daryti nieko galvotrūkčiais. [37]Mat, jūs atitempėte šiuos vyrus, kurie
nėra nei šventvagiai, nei piktžodžiautojai mūsų deivei. [38]Taip tad, jei
Demetrijus ir su juo esą amatininkai turi prieš ką nors skundą, tesis-

---

į teatrą, kad apkaltintų, o eventualiai ir nulinčiuotų. Jie abu buvo kilę iš Makedonijos. Aristarchas buvo iš Tesalonikų. Jis buvo su Pauliumi jo nelaisvės metu Romoje /ApD 27,2; Col. 4,10; Fil 24/.

[30-31]Paulius, išgirdęs apie įvykius mieste ir sužinojęs, kad Gajus ir Aristarchas buvo minios rankose, norėjo eiti į minią, kad galėtų pasiaiškinti ir apginti savo bendradarbius. Broliai tačiau draudė ,kad to nedarytų, nes įšėlusi minia galėjo jį čia pat užmušti. Jį įspėjo taip pat jam palankūs miesto valdininkai, vadinamieji aziarchai, kurie vadovaudavo imperatoriaus garbinimo apeigoms, ragindami per atsiųstus pasiuntinius nesirodyti miniai. Aziarchai būdavo renkami vieniems metams, bet, kartą išrinkti, titulą pasilaikydavo, nors ir neidavo pareigų.

[32]Lukas pabrėžia, jog teatre vyko tikras sąmyšis. Vienas šaukė šį, kitas tą. Negalima buvo nugirsti, kas ką sakė; nei suvokti, kas ką norėjo pasakyti. Dauguma nesuprato, kas čia dėjosi, nei kam jie čia susirinko.

[33]Žydai, bijodami, kad minia nepalaikytų jų krikščionių bendrininkais, stūmė į priekį kokį tai Aleksandrą, kad jis prabiltų į minią ir paaiškintų, jog jie yra priešingi krikščionims ir pritaria Demetrijaus kaltinimams prieš Paulių. Paulius savo laiškuose mini Aleksandrą apostatą /1 Tim 1,20; 2 Tim 4,14/. Gal tai tas pats asmuo, kurį čia mini Lukas.

[34]Aleksandras, atsistojęs prieš minią, pamojo ranka, duodamas ženklą, jog nori kalbėti. Bet žmonės, atpažinę, kad jis esąs žydas, neleido jam kalbėti. Jie visi kaip vienas ėmė šaukti. « Didi efeziečių Artemidė.» Taip jie šaukė apie dvi valandas.

[35-36]Triukšmaujančią minią nuramino miesto valdininkas, vadinamas raštininkas, kadangi rašydavo teisėtų susirinkimų protokolus, o taip pat skelbdavo bei saugodavo valdžios nutarimus. Taipogi jis buvo atsakingas už tvarką viešuose susirinkimuose. Raštininkas, nuraminęs minią, priminė, jog nė vienas neturi abejoti, kad miestas rūpinasi ir laiduoja, - kaip šventyklos, taip ir deivės stovylos saugumą. Pagonys tikėjo, kad dievaičių stovylos bei atvaizdai esą atsiradę ant žemės iš dangaus. Taigi ir efeziečiai tikėjo, kad deivės Artemidės atvaizdas esąs iš dangaus. Baigdamas savo kalbą, raštininkas ragino žmones būti ramūs ir nedaryti nieko neapgalvotai, nes nei šventyklai, nei deivei negręsia joks pavojus.

[37]Apklausinėjęs Gajų ir Aristarchą, raštininkas įsitikino, jog jie nėra nusikaltėliai; todėl subarė minią, kad neteisėtai su jais pasielgė.

[38]Pagaliau raštininkas, kreipdamasis į Demetrijų ir tuos, kurie suagitavo minią, įspėjo, kad jei jie turi kokių kitų kaltinimų, tai juos tepatiekia oficialiam teismui, kuris susirenka nustatytomis dienomis. Be to, jie gali kreiptis į prokonsulą, kuris vykdo imperatoriaus valdžią.

kundžia: juk susirenka teismai ir yra prokonsulai! [39]O jei dar daugiau ko reikalaujate, turės būti nuspręsta teisėtame susirinkime. [40]Mat, esame pavojuje būti net apkaltinti dėl šiandieninio maišto, nes nėra jokio pagrindo, kuriuo galėtume pateisinti šį triukšmingą susibūrimą.» Ir tai pasakęs, jis paleido susirinkimą.

4. Makedonijoje ir Graikijoje

20. [1]O sąmyšiui praėjus, Paulius, susikvietęs mokinius ir paskatinęs, atsisveikinęs, išvyko keliaudamas į Makedoniją. [2]Eidamas gi per anuos kraštus ir paskatinęs juos daugeliu kalbų, atvyko į Graikiją. [3]Praleidus ten tris mėnesius, rengiantis vykti į Siriją, kadangi žydai rengė prieš jį pasikėsinimą, nusprendė grįžti per Makedoniją. [4]Jį lydėjo iki Azijos

---

[39-40]Raštininkas dar primena, kad jei kas turi kokių klausimų ar skundų, tai šitai gali ir turi būti svarstoma ir sprendžiama teisētai sušauktame susirinkime, o ne šiame sąmyšio iššauktame susiējime, kuris yra neteisētas. Jis dar priduria, kad jie visi rizikuoja, būti apkaltinti ir nubausti dēl šio maištingo susibūrimo. Tai pasakęs, raštininkas įsakē miniai išsiskirstyti.

20. [1]Demetrijaus sukeltas maištas buvo pirmas skambutis gręsiančio pavojaus Pauliui ir visiems krikščionims. Apaštalas todēl apsisprendē nedelsiant palikti miestą ir leistis kelionēn į Makedoniją, kaip jau anksčiau buvo galvojęs /ApD 19,21/. Taigi susišaukē mokinius, juos padrąsino, davē reikiamų nurodymų ir, atsisveikinęs, išvyko.

[2]Atvykęs į Makedoniją, aplankē esamas krikščionių bendruomenes, pradedant nuo Pilypų ir pasiekiant Berēją. Visur mokē, drąsino bei skatino tikinčiuosius ištikimai laikytis Kristaus. Iš Tesalonikų pasiuntē antrą laišką Korintiečiams /2Kor 1,15/. Iš Makedonijos, leisdamasis į pietus, atvyko į Graikiją-Eladą. Autorius čia pirmą kartą Graikiją vadina Elada, visur kitur N. T. knygose Graikija paprastai vadinama Achaija. Romēnai šiuo vardu vadino politinę provinciją, kuri apēmē Peloponesą, centrinę Graikiją ir artimąsias Egējos jūros salas.

[3]Bebūdamas Graikijoje, Paulius tikriausiai aplankē Atēnus ir ilgiau užtruko Korinte. Čia jis apsigyveno Gajaus namuose /Rom 16,23/, išbūdamas apie du mēnesius. Iš Korinto parašē laišką Romēnams /.Rom 16,1-23/, o greičiausia taip pat ir Galatams. Iš viso Graikijoje išbuvo tris mēnesius. Surinkęs aukų Jeruzalēs tikintiesiems, buvo pasiryžęs leistis kelionēn laivu, kad Velykoms pasiektų Jeruzalę. Tai buvo 57/8 m. kovo mēn. Sužinojo tačiau, kad žydai rengēsi jį užpulti ir nužudyti Kenkrēje, prieš sēdant į laivą. Dēl šios priežasties buvo priverstas atsisakyti kelionēs laivu ir vykti sausžemiu atgal per Makedoniją.

[4]Paulių kelionēje iki Azijos turējo palydēti keletas vyrų, kurie atstovavo įvairias krikščioniškas bendruomenes. Mat, Apaštalas gabeno aukas Jeruzalēs tikintiesiems. Šios aukos tikriausiai buvo surinktos iš įvairių krikščioniškų bendruomenių, kurios bus delegavusios savo atstovus palydēti Paulių kelionēje. Pirmoje eilēje minimas Sopatras iš Berējos. Greičiausiai tai tas pats ką Sosipatras, kurį Paulius mini laiške Romēnams 16,21. Du buvo iš Tesalonikų: Sekundas ir Aristarchas. Šį pastarąjį Paulius buvo pasiuntęs į Makedoniją iš Efezo /ApD 19,29/. Jis visą laiką buvo artimas Apaštalo bendradarbis /ApD 27,2; Col 4,10; Fil 24/. Gajus nurodomas kaip derbietis. Derbē buvo M. Azijos miestas /ApD 14,6/, Likaonijoje. Kitur tačiau jis minimas kaip makedonietis /ApD 19,29/. Galimas daiktas, kad jis buvo kilęs iš Derbēs, bet gyveno Makedonijoje. Kai kurie mano, kad tekste vietoj Derbē reikia skaityti Dobera, Makedonijos miestas. Esame linkę laikytis pirmo aiškinimo. Mat, Gajus sugretinamas su Timotiejumi, kuris taip pat buvo iš Mažosios Azijos, būtent, iš Listros, kaimyninio miesto su Derbe. Timotiejus buvo Pauliaus palydovas jau nuo antros jo apaštališkos kelionēs /ApD 16,1-3/. Iš M. Azijos buvo kilę ir kiti du Pau-

Sopatras, Piro sūnus, iš Berėjos, o iš tesalonikiečų Aristarchas ir Se-
kundas, ir derbietis Gajus ir Timotiejus, o azijiečiai Tichikas ir Trofimas.
5Šieji gi, išvykę pirmiau, laukė mūsų Troadoje. 6Mes gi išplaukėme iš
Pilypų po Neraugintos Duonos dienų ir atvykome pas juos į Troadą per
penkias dienas kur praleidome septynias dienas.

5. Troadoje

7O pirmą savaitės dieną, mums susirinkus laužyti duonos, Paulius,
kuris buvo beišvykstąs sekančią dieną, kalbėjosi su jais ir kalbą nutęsė
iki vidurnakčio. 8Viršutiniame gi kambaryje, kur buvome susirinkę, buvo
daug lempų. 9O toksai jaunuolis, vardu Eutichas, sėdėdamas ant lango,
Pauliui ilgiau tęsiant kalbą, giliai užsnūdo: miego įveiktas, nukrito žemyn
iš trečio aukšto ir buvo pakeltas nebegyvas. 10Bet Povilas, nulipęs žemyn,
pripuolė prie jo ir, apkabinęs, tarė: « Nesijaudinkite, nes jo dvasia tebėra
jame.» 11O užlipęs į viršų, po to kai laužė duoną ir valgė, taip pat dar
daug jiems kalbėjo iki pat aušros, jis išvyko. 12Jaunuolį gi atvedė gyvą,
ir buvo labai paguosti.

---

liaus palydovai: Tichikas ir Trofimas. Pirmasis buvo artimas Pauliui. Jis jam tarnavo kaip pasiuntinys. Jis nunešē Apaštalo laiškus Efeziečiams /Ef 6,21/ ir Kolosiečiams /Kol 4,7/. Antrasis buvo efezietis /ApD 21,29; 2 Tim 4,20/.

5Pauliui, saugumo sumetimais, leidžiantis kelionēn sausžemiu, jo palydovai išvyko laivu. Buvo sutarta, kad jie lauks Pauliaus Troadoje. Apaštalas, perējęs Makedoniją, pasiekē Pilypus. Čia prie jo prisijungē Lukas. Nuo čia pasakojimas vēl paduodamas primuoju asmeniu.

6Velykas Apaštalas praleido Pilypuose. Po švenčių išplaukē drauge su Luku į Troadą. Kelionē užtruko penkias dienas. Troadoje rado iš Korinto atvykusius savo palydovus. Čia jis užtruko septynias dienas.

7Belaukiant laivo, Paulius ir Troadoje ēmēsi apaštalavimo darbo /2Kor 2,12/. Lukas smulkiai aprašo vieną įvykį iš Pauliaus apaštalavimo Troadoje. Sekmadienį /pirma savaitēs dieną/ jie buvo susirinkę laužyti duonos, t.y. švęsti Eucharistiją. Pastebētina, kad jau tuo metu krikščionys šventē ne subatą, bet sekmadienį, būtent, Viešpaties prisikēlimo dieną /1Kor 16,2; ApD 2,42; 20,11; 27,35; Lk 24,35/. Sekančią dieną Paulius turējo išvykti, todēl paskutinį vakarą norējo ilgiau su tikinčiaisiais pabūti, daugiau jiems pakalbēti .Taip jis užtruko iki vidurnakčio.

8-9Buvo susirinkę namo viršutiniame kambaryje, trečiame aukšte. Didelis kambarys buvo gerai apšviestas daugeliu žiburių. Tai pakēlē kambario temperatūrą. Susirinkusiųjų tarpe buvo vienas jaunuolis. Kadangi buvo karšta, tai jis atsisēdo ant lango. Vēlus laikas ir aukšta kambario temperatūra iššaukē jaunuolyje nenugalimą snaudulį: jis užmigo, o, užmigęs, pasviro ir nukrito žemyn per langą. Nuskubēję prie jo, rado nebegyvą.

10-12Paulius pasilenkē prie jo, jį apkabino, priglaudē prie savęs ir susirinkusiems liepē nesijaudinti, pabrēždamas, kad vaikinas esąs gyvas. Įvyko stebuklas. Jaunuolis tikrai atgijo. Kaip pranašai Elijas /3Kar 17,21/ ir Eliziejus /4Kar 4,34/, taip ir Paulius prikēlē jaunuolį iš numirusiųjų. Užtikrinęs brolius, kad jaunuolis gyvas, Paulius ramiai grįžo į aukštutinį kambarį, užbaigē Eucharistinę Vakarienę, iki pat aušros kalbējo susirinkusiems, ir po to išvyko. Jaunuolį parvedē į namus gyvą. Visi tuo stebējosi ir džiaugēsi.

13Paulius buvo liepęs palydovams anksčiau vykti iš Troados į Asą laivu; o pats buvo pasiryžęs keliauti iki Asos sausžemiu. Asa, nūdien Behram, radosi 40 km į pietus nuo Troados, einant sausžemiu. Tai buvo uosto miestas, priešais kurį į pietus tiesēsi Lesbos sala.

14Susitikę Asoje, visi plaukē toliau laivu. Vienai dienai sustojo Metilenēje, Lesbos salos sostinēje, kuri buvo garsi gamtos grožiu.

6. Milete

[15]O mes, jau anksčiau įsėdę į laivą, išplaukėme į Asą, kur turėjome
paimti Paulių, nes taip jis buvo patvarkęs, pats norėdamas nueiti pės-
čias. [16]O kai jis pasiekė mus Ase, jį paėmę, atplaukėme į Metilenę. [15]Ir
iš ten išplaukę, sekančią dieną atsidūrėme priešais Chiją, o kitą dieną
pasiekėme Samą ir dar po vienos dienos atvykome į Miletą. [16]Mat, Pau-
lius buvo nusprendęs aplenkti Efezą, kad neužtruktų Azijoje, nes sku-
bėjo, norėdamas, jei tai būtų įmanoma, Sekminių dieną būti Jeru-
zalėje.
[17]O iš Mileto, pasiuntęs į Efezą, pasikvietė Bažnyčios vyresniuosius.
[18]Kai jie pas jį atvyko, jis jiems kalbėjo: « Jūs žinote, kaip aš nuo
pat pirmos dienos, kurią įžengiau į Aziją, visą laiką buvojau su jumis,
[19]tarnaudamas Viešpačiui su visu nuolankumu, ir ašaromis, ir bandy-
mais, kuriuos man teko patirti dėl žydų sąmokslo; [20]kaip aš nenutylėjau
nieko iš to, kas pravartu jums paskelbti bei jus pamokyti, viešai ir po
namus; [21]liudydamas žydams, o taip pat ir graikams atsiversti į Dievą
ir tikėti į Viešpatį mūsų Jėzų Kristų. [22]Ir va dabar aš, Dvasios nelais-
vis, einu į Jeruzalę, nežinodamas, kas joje man nutiks; [23]nebent tik tai,
ką šv. Dvasia iš miesto į miestą man liudija, sakydama, jog retežiai ir
suspaudimai laukia manęs. [24]Bet aš nedarau nieko vertinti savo gyvybę,
kad tik baigčiau savo bėgimą ir savo tarnystę, kurią gavau iš Viešpaties
Jėzaus: paliudyti Dievo malonės Evangeliją.»
[25]« Ir štai dabar aš žinau, kad jūs visi jau nebematysite mano veido,

---

[15]Iš Metilenės, praplaukdami Chio ir Samos salas, jie atvyko į Miletą, aplenkdami Efezą. Mat, Paulius nenorėjo ilgiau užtrukti, nes skubėjo į Jeruzalę, tikėdamasis ją pasiekti Sekminėms. Miletas-uosto miestas, prie Neandros upės žiočių, apie 60 km į pietus nuo Efezo.

[16-17]Nenorėdamas ilgiau užtrukti, kad Sekminėms galėtų būti jau Jeruzalėje, Paulius nesustojo Efeze. Pasiekęs tačiau Miletą, pasikvietė į čia Efezo Bažnyčios vyresniuosius, kad su jais pasimatytų; juos atsisveikintų; jiems duotų kai kurių nurodymų.

[18]Atvykusiems Efezo Bažnyčios vyresniesiems Apaštalas pasakė jaudinančią kalbą.

[19-21]Visų pirma jis primena, kad, atvykęs į prokonsulinę Aziją, nuolat ir drąsiai liudijo apie Kristų, skelbė jo Evangeliją, nežiūrint kad dėl to turėjo patirti persekiojimų ir kentėjimų ypač dėl žydų surengtų sąmokslų prieš jį. Kiek Paulius turėjo iškentėti nuo žydų, tai jis pats plačiau aprašo savo laiškuose /2Kor 1,8-9; 1Kor 15,32; 2Tim 4,2/.

[22-23]Tęsdamas savo kalbą, Apaštalas primena, jog vyksta į Jeruzalę, nors tikrai nežinodamas, bet aiškai nujausdamas, jog tenai jo laukia kalėjimas, kankinimai ir gal mirtis. Jis vyksta tačiau, kadangi tokia yra Dievo valia; kadangi tokį turi įsakymą iš šv. Dvasios. Jis vyksta taigi kaip šv. Dvasios nelaisvis.

[24]Tai pasakęs, Paulius pabrėžia, kad kentėjimai ir mirtis jo negąsdina, nes jis nebrangina savo gyvybės ir nesistengia ją visomis išgalėmis saugoti. Jis tik trokšta, kad užbaigtų žemės bėgimą, įvykdydamas savo pašaukimo pareigas, skelbiant bei liudijant išganymo Evangeliją /ApD 21,13; Fil 1,21-23; 2Tim 4,7; Gal 2,2/.

[25]Paulius atsisveikina Efezo Bažnyčios atstovus, pareikšdamas savo nujautimą, kad jie daugiau jo jau nematysią. Per juos jis atsisveikina visus, kuriems skelbė Dievo karalystę. Atrodo tačiau, kad Paulius dar bus aplankęs Efezą, kai buvo paleistas iš pirmosios savo nelaisvės Romoje /1Tim 1,3/.

kurių tarpe aš vaikščiojau, skelbdamas karalystę. [26]Todėl šiandien jums
liudiju, jog esu tyras nuo visų kraujo. [27]Mat, aš nevengiau paskelbti
jums visą Dievo valią. [28]Žiūrėkite patys savęs ir visos kaimenės ,ku-
rioje šv. Dvasia paskyrė jus vyskupais ganyti Dievo Bažnyčią, kurią
įsigijo savo paties krauju. [29]Aš žinau, kad, man išvykus, įsibraus į jūsų
tarpą plėšrių vilkų, kurie nepagailės kaimenės; [30]ir iš jūsų pačių tarpo
kils vyrų, kurie kalbės iškreiptus dalykus, kad patrauktų paskui save
mokinius. [31]Todėl budėkite, atsimindami, kad aš per trejis metus nesi-
lioviau įspėjinėti jūsų kiekvieną su ašaromis. [32]Ir dabar aš pavedu jus
Dievui ir jo malonės žodžiui, kuris gali jus statyti ir duoti paveldėjimą
tarp visų pašvęstųjų. [33]Negeidžiau iš nė vieno sidabro, ar aukso, ar
drabužio. [34]Jūs patys žinote, kad mano ir tų, kurie buvo su manim,
reikalams tarnavo šios rankos. [35]Visame jums parodžiau, kad, šitaip
triūsiant, reikia globoti silpnuosius ir atsiminti Viešpaties Jėzaus žod-

---

[26-27]Apaštalas jaučiasi pilnai atlikęs savo misiją. Jis jaučiasi neturįs jokios kaltės, jei kas nors iš jų, kada nors turētų nukentēti ar net žūti dēl Kristaus. Mat, jis jiems visa yra pasakęs, juos įspējęs ir jie žino, kokia yra Dievo valia. Kiekvienas taigi yra atsakingas už save.

[28]Baigdamas, Apaštalas ragina Efezo Bažnyčios vadovus, kad jie uoliai ir ištikimai rūpintųsi savo ir jiems pavestų tikinčiųjų išganymu. Jie juk yra pašaukti ir paties Pauliaus rankų uždējimu pašvęsti vadovauti Efezo tikintiesiems, o tuo pačiu ganyti Dievo Bažnyčią, kurią Kristus įsigijo savo krauju. Pastebētina, kad Kristus čia tapatinamas su Dievu. Paprastai N.T. knygose Dievu vadinamas Tēvas-pirmasis švč. Trejybēs Asmuo. Pabrēžtina taip pat, kad čia pirmą kartą vartojama ir žodis « vyskupas-episkopos ». Šio graikiško termino žodinē prasmē yra: « pasiųstasis,» « įgaliotinis,» « kontrolierius.» Čia šis terminas turi bendrinę prasmę, o ne specifinę, kurią įgavo vēliau, t.y. pažymi vyresnyjį, o ne vyskupą nūdiene prasme.

[29-31]Kaip Kristus įspējo apaštalus, juos atsisveikindamas /Mk 13,35-37/, taip Paulius įspēja Efezo vyresniuosius, jog atsiras klaidingų pranašų, o taip pat iš jų pačių tarpo bus, kurie iškreips Jēzaus mokslą, suklaidins žmones ir laimēs sau sekējų. Todēl skatina budēti, saugotis ir ištikimai laikytis to, ką jis jiems per ištisus trejerius metus skelbē, kartais net su ašaromis akyse mokē, ragino bei įspējo.

[32]Atsisveikindamas, Paulius paveda Efezo Bažnyčią ir jos vadovus Dievui bei jo malonei. Ši Dievo malonē yra susijusi su Kristumi ir su jo Evangelija; ji iš jo plaukia bei trykšta it vanduo iš ano gyvojo vandens šaltinio, apie kurį Jēzus kalbējo samarietei /Jon 4,13-14/. Mat, Evangelijos žodis turi antgamtinę galią, kurios dēka Bažnyčia-Kristaus Mistinis Kūnas auga ir bujoja, « kol visi pasieksime tikējimo ir Dievo Sūnaus pažinimo vienybę, pilną vyriškumą, Kristaus subrendimo pilnybę » /Ef 4,13/. Taigi ne vyresnieji bei jų sugebējimas, bet iš Evangelijos trykštanti Dievo malonē laiduos efeziečiams ir visai Bažnyčiai augimą ir užtikrins visiems amžinos tēvonystēs turtų paveldējimą dangaus šventųjų tarpe /Ef 1,5/.

[34-35]Galiausiai Apaštalas ragina vyresniuosius, kad jie, sekdami jo pavyzdžiu, nesunkintų tikinčiųjų, reikalaudami iš jų kokio nors atlyginimo. Verčiau patys iš savo uždarbio bei sutaupų turi šelpti vargšus, atsimindami Kristaus pasakymą: « Laimingesnis tas, kuris duoda, negu tas, kuris ima.» Šių žodžių nerandame nē vienoje iš keturių evangelijų. Tai neturi mūsų stebinti. Juk Jonas aiškiai rašo, pabrēždamas, kad daugelis dalykų, ką Jēzus pasakē ar padrē, nēra užrašyta /Jon 21,25/. Pirminēje Bažnyčioje daugelis Kristaus pasakymų buvo žinomi, cituojami ir perduodami iš lūpų į lūpas, nors nebuvo užrašyti.

žius, nes jis pasakė: — Laimingesnis yra tas, kuris duoda, negu tas ,ku-
ris ima.»
[36]Ir tai sakydamas, atsiklaupęs, meldėsi su jais visais. [37]O graudus
verksmas pagavo visus ir, puldami Pauliui ant kaklo, jį išbučiavo, [38]grau-
dindamiesi labiausia dėl žodžių, kuriuos pasakė, jog jie neregėsią dau-
giau jo veido. Po to gi palydėjo jį į laivą.

7. Tire

21. [1]O kai, atsiskyrus nuo jų, pavyko išplaukti, tiesia kryptimi plauk-
dami, atvykome į Kosą, sekančią gi dieną į Rodą ir iš tenai į Patarą.
[2]Ir, radę laivą, vykstantį į Fenikiją, įsėdę, išplaukėme. [3]Kiprą išvydę
iš tolo ir palikę kairėje, plaukėme į Siriją ir atvykome į Tirą. Mat ten
laivas turėjo iškrauti krovinį. [4]O suradę mokinių, pasilikome tenai septy-
nias dienas. Dvasios įkvėpimu, jie kalbėjo Pauliui, kad neitų į Jeruzalę.
[5]Bet anoms mūsų dienoms praslinkus, išėję, leidomės kelionėn, jiems vi-
siems drauge su žmonomis ir vaikais mus palydint iki užmiesčio; ir pajū-
ryje, suklaupę ir pasimeldę, [6]atsisveikinome vieni kitus: mes įlipome į
laivą, o jie grįžo į namus.

---

[36]Baigdamas savo kalbą, Paulius atsiklaupē, o su juo ir visi kiti, ir kurį laiką meldēsi. Pastebētina, kad krikščionys nuo pat pradžios maldai klaupdavosi. K l a u p t i s — žodiniai reikētų versti sulenkti kelius. Rytiečiai anuomet, o ir dabar meldžiasi, sēdēdami, sulenkę ir sukryžiavę kelius; o taip pat klūpsti, sukniubę ir pasilenkę prie žemēs, kad tuo išreikštų savo menkystę Dievo akivaizdoje.

[37-38]Pauliaus kalba sujaudino visus. Atsisveikindami Apaštalą, jie jį apsikabino, bučiavo ir graudžiai verkē. Kai kuriuos reikējo tiesiog plēšti atplēšti nuo jo. Ši graudi scena dējosi ypač, kadangi Paulius pareiškē, jog jie jo daugiau nebematysią. Visi palydējo Apaštalą iki laivo ir greičiausia tenai pasiliko, kol laivas pajudējo iš uosto.

[39]Kai, atsiplēšus nuo verkiančių Efezo Bažnyčios vyresniųjų, Apaštalas ir jo palydovai įsēdo į laivą, jie išplaukē ir plaukē tiesiai į Siriją. Laivas sustojo prie Kasos salos. Tai buvo viena iš Dodekaneso salų ir priklausē Azijos prokonsulinei provincijai. Sekančią dieną iš Kasos salos atplaukē į Rodos salą. Ši buvo pati svarbiausia iš Dodekaneso salų. Sustojo Rodos uoste. Rodos miestas buvo salos sostinē, laisvas Romos imperijos miestas. Išplaukę iš Rodos, atplaukē į Patarą, kuri radosi pietiniame M. Azijos pakraštyje ir buvo Likijos provincijos sostinē, anuomet garsi Apolo orakulu.

[2]Pataroje Paulius su savo palydovais persikēlē į kitą laivą, kuris plaukē į Siriją. Iš Pataros į Tirą, esant palankiam vējui, buvo galima atvykti per penkias dienas.

[3]Laivas praplaukē pro Kipro salą, bet nesustojo, palikdamas ją kairēje, ir įplaukē į Tiro uostą, kur turējo iškrauti krovinį.

[4]Kol iškrovē ir vēl pakrovē laivą, užtruko visą savaitę. Paulius pasinaudojo proga, kad susitiktų su Tiro tikinčiaisiais. Jų čia buvo. Paulius pats juk buvo juos aplankęs, kai vyko į Jeruzalēs Susirinkimą /ApD 15,3/. Vietiniai tikintieji, patyrę, kad Apaštalas vyksta į Jeruzalę, bandē jį atkalbēti. Jie žinojo apie nuotaikas Jeruzalēje, be to, šv. Dvasios įkvēpti, nujautē, kad Pauliui buvo tikrai pavojinga vykti ir pasirodyti Jeruzalēje.

[5-6]Paulius tačiau nesileido perkalbamas. Kai po septynių dienų laivas buvo beišvykstąs, jis su savo palydovais, įsisēdę, išvyko. Tiro tikintieji visi: vyrai, moterys ir vaikai-palydējo iki jūros. Čia, suklaupę pasimeldē, o po to, atsisveikinę, vieni įkopē į laivą, o kiti grįžo į namus.

8. Cezarėjoje

[7]O mes, užbaigdami kelionę laivu, iš Tiro atsiradome Ptolemaidoje
ir, pasveikinę brolius, pasilikome pas juos vieną dieną. [8]Antryt gi, išėję,
keliavome į Cezarėją ir, įėję į Pilypo, evangelisto, vieno iš septynių, na-
mus, pasilikome pas jį. [9]O jisai turėjo keturias netekėjusias dukteris,
kurios buvo pranašės. [10]Mums ten bebūnant daugiau dienų, atėjo iš
Judėjos toksai pranašas, vardu Agabas. [11]Atėjęs pas mus, jis paėmęs
Pauliaus diržą ir susirišęs sau kojas bei rankas, tarė: « Tai sako šv.
Dvasia: — Tą vyrą, kurio yra šis diržas, šitaip suriš žydai Jeruzalėje
ir perduos į pagonių rankas! — » [12]O tai išgirdę, mes ir vietiniai mal-
davome, kad jis neitų į Jeruzalę. [13]Tuomet Paulius atsakė: « Ką jūs da-
rote, raudodami ir skaudindami mano širdį?! Juk aš esu pasirengęs dėl
Viešpaties Jėzaus vardo Jeruzalėje ne tik būti retežiuose, bet ir numirti.» [14]O
neįstengdami jį perkalbėti, liovėmės, tardami: « Tebūnie Viešpaties valia.»

9. Jeruzalėje

[15]O po anų dienų, pasiruošę, pakilome į Jeruzalę. [16]Vyko gi drauge

[7]Iš Tiro laivas atplaukė į Ptolemaidą. Čia baigėsi Pauliaus kelionė jūra. Ptolemaida-nūdien Akka, garsi šv. Jono iš Akro tvirtovė kryžiaus karų metu. Vardą Ptolemaida gavo karaliaus Ptolemiejaus II atminimui. Nuo 54 metų pr. Kristų-Romos kolonija ir uostas.

[8]Pernakvoję Ptolemaidoje ir pasveikinę vietinius tikinčiuosius, Paulius su savo palydovais sekančią dieną išvyko sausžemiu į Cezarėją. Nuo Akros iki Cezarėjos buvo apie 60 km. kelio .Taigi netrumpa kelionė. Atvykę į Cezarėją, apsistojo pas Pilypą, vieną iš pirmųjų septynių diakonų /ApD 6,5/. Lukas čia jį tituluoja evangelisto vardu. Mat, anuomet evangelistu būdavo vadinami tie, kurie žodžiu skelbė visa tai, ką skaitome raštu perduotose keturiose evangelijose. Nūdiene prasme evangelisto titulas buvo pradėtas vartoti tik trečiam šimtmetyje. Paulius savo laiškuose mini, jog pirminėje Bažnyčioje buvo tų, kurie atlikdavo evangelisto darbą /Ef 4,11/. Jis pats ragina Timotiejų imtis šio darbo /2Tim 4,5/. Apie diakono Pilypo buvimą Cezarėjoje Lukas jau anksčiau buvo minėjęs /.ApD 8,40/.

[9]Pilypas turėjo keturias dukras. Jos gyveno mergystėje ir turėjo pranašysčių dovaną. Vadinasi, pranašysčių dovanas turėjo ir moters, kaip tai seka ir iš Pauliaus laiško 1 Kor 11,5.

[10-11]Apaštalas kurį laiką pasiliko Cezarėjoje. Į čia atvyko Lukui nepažįstamas, bet Pauliui jau iš Antijochijos žinomas, pranašas Agabas /ApD 11,27/. Šisai, kaip ir Tiro tikintieji, šv. Dvasios įkvėpimu, įspėjo Paulių, kad Jeruzalėje jo laukią pančiai ir kančia. Agabas, sekdamas S.T. pranašų pavyzdžiu, savo pranašystę perdavė simboliniu veiksmu. Būtent, paėmęs Pauliaus diržą, susirišo savo kojas ir rankas, nurodydamas, jog lygiai taip atsitiks Apaštalui Jeruzalėje /Iz 20,2; Jer 13,1-11/.

[12-14]Išgirdę Agabo pranašišką įspėjimą, visi stengėsi įtikinti Paulių, kad nevyktų į Jeruzalę. Apaštalas tačiau buvo nepajudinamas. Jis buvo tvirtai pasiryžęs vykti į tenai. Todėl prašė nekvaršinti jam galvos ir negraudinti širdies primygtinais maldavimais. Jis pabrėžė, jog gerai žinąs, kaip tai jau anksčiau buvo pareiškęs /ApD 20,24/, kad dėl Jėzaus vardo esąs pasirengęs ne tik kentėti, bet ir mirti. Lukas priduria, jog, matydami, kad neįstengia Paulių perkalbėti, jie liovėsi maldavę, ir visa pavedė Dievo valiai.

[15]Paulius Cezarėjoje pasiliko ilgesnį laiką /ApD 21,10/ — keliolika dienų. Paskui leidosi kelionėn, kopdami aukštyn, į Jeruzalę. Einant iš Cezarėjos į Jeruzalę, reikėjo pakilti aukštyn beveik 800 metrų. Mat, Cezarėja buvo prie jūros, o Jeruzalė yra 760 metrų virš jūros lygio. Iš Cezarėjos iki Jeruzalės buvo apie 100 km kelio.

[16]Lukas pabrėžia, jog juos lydėjo kai kurie mokiniai iš Cezarėjos tikin-

su mumis ir mokinių iš Cezarėjos, kurie nuvedė mus pas tokį tai ki-
prietį Mnasoną, seną mokinį, pas kurį turėjome apsistoti.
[17]O atvykus į Jeruzalę, broliai mus priėmė su džiaugsmu. [18]Sekančią
dieną Paulius su mumis įėjo pas Jokūbą. Susirinko taip pat visi vyres-
nieji. [19]Ir, juos pasveikinęs, jis išdėstė atskirai kiekvieną dalyką, ką
Dievas per jo tarnystę buvo padaręs pagonių tarpe. [20]O jie, tai išklausę,
garbino Dievą; taip pat jam kalbėjo: «Matai, broli, kiek tūkstančių
tikinčiųjų yra tarp žydų, ir jie visi uoliai laikosi Įstatymo. [21]Bet jiems
prikalbėjo apie tave, lyg tu mokąs, kad visi tarp pagonių gyveną žydai
atsimestų nuo Mozės Įstatymo, sakydamas, jog jie neprivalą apipiaus-
tyti savo vaikus, nė laikytis papročių. [22]Taigi kas yra? Kiekvienu atveju
jie sužinos, jog esi atvykęs. [23]Daryk tad, ką tau sakome. Yra pas mus
keturi vyrai, padarę įžadą. [24]Pasiėmęs juos, su jais pasišventink ir su-
mokėk už juos, kad jie nusikirpdintų galvas, — ir visi žinos, jog nėra
nieko, kas yra apie tave prikalbėta, bet, priešingai, net ir pats esi užlai-

---

čiųjų. Šieji turėjo uždavinį ne tik palydėti, bet taip pat parūpinti vietą, kur galėtų apsistoti. Tikrumoje jie atvedė ir apgyvendino juos pas vieną iš pirmųjų krikščionių, kiprietį Mnasoną.

[17]Atvykimas į Jeruzalę ženklino trečiosios Pauliaus apaštališkos kelionės pabaigą. Šią kelionę Apaštalas pradėjo 53 metais /ApD 18,23/ ir baigė 57 ar 58 metų vėlyvą pavasarį. Lukas pastebi, kad Jeruzalės broliai sutiko bei priėmė Paulių ir jo palydovus su džiaugsmu.

[18]Jeruzalėje Paulius pirmoje eilėje prisistatė Jokūbui ir Bažnyčios vyresniems, kurie susirinko pas Jokūbą. Tai įvyko sekančią dieną po atvykimo. Jis prisistatė Jokūbui, Jeruzalės Bažnyčios galvai, kad perduotų surinktas aukas /1Kor 16,1-4/ vargstantiems broliams sušelpti, ir kad painformuotų visus Jeruzalės Bažnyčios vadovus apie savo apaštališką veiklą.

[19-21]Išklausę Apaštalo smulkų pranešimą apie jo veiklą bei laimėjimus, liudijant apie Kristų pagonims, Jeruzalės vyresnieji buvo patenkinti ir džiaugėsi; bet iš savo pusės priminė Pauliui, jog daug krikščionių yra ir žydų tarpe; o šie, nors ir tapo krikščionimis, tačiau ir toliau laikosi ritualinio Mozės Įstatymo. Šitai jie priminė Pauliui, nes norėjo atkreipti jo dėmesį į galimą neigiamą vietinių, t.y. žyduojančių tikinčiųjų atsinešimą į jį. Mat, žydai iš diasporos skleidė Jeruzalėje gandus prieš jį, esą jis skelbiąs, kad nereikią laikytis Mozės Įstatymo.

[22-24]Tokia yra padėtis. Todėl reikia elgtis taip, kad būtų galima išvengti papiktinimo ir eventualių priešingumų bei nemalonumų. Aišku, kad vietiniai tikintieji tuojau sužinos apie jo atvykimą ir buvimą Jeruzalėje. Reikia todėl įrodyti, kad žydų skelbiami gandai prieš jį yra neteisingi, parodant, kad jis ne tik neskelbia, jog nereikią laikytis Mozės Įstatymo, bet, priešingai, pats jo laikąsis. Štai kodėl jie jam pataria dėtis prie keturių kitų vyrų, kurie buvo padarę nazirato įžadą, būtent, su jais atlikti ritualinius apsivalymus ir prisistatyti šventykloje, pranešant, jog įžadas yra atliktas, telieka tik paaukoti už kiekvieną jų nustatytą atnašą. Nazirato įžadą žydai darydavo iš pamaldumo, atgailos ar kokio nors ypatingo prašymo sumetimais. Padarius įžadą, kurį laiką praleisdavo atgailodami: pasninkaudami, melsdamiesi, nesikirpdami plaukų. Užbaigiant įžadą, kiekvienas turėdavo prisistatyti šventykloje ir, pranešus kunigams apie įžado įvykdymą aukoti nustatytą atnašą. Jokūbas kviečia Paulių, kad jis sumokėtų už save ir už anuos keturis vyrus visas su minimomis apeigomis susijusias išlaidas. Matyt, anie vyrai buvo neturtingi, o Paulius juk buvo atgabenęs paramos jeruzaliečiams iš surinktų kitose Bažnyčiose aukų. Prieš aukojant aukas, kiekvienas nazirato įžadą atlikusysis, turėdavo nusikirpti plaukus, ir jie būdavo sudeginami su atnašaujama auka /ApD 18,18/.

kąs Įstatymą. [25]O kas dėl įtikėjusių pagonių, mes juk, nusprendę, parašėmė, jog reikia, kad jie vengtų ir to, kas stabams paaukota, ir kraujo ir pasmaugto, ir paleistuvystės.» [26]Tuomet sekančią dieną Paulius, pasiėmęs anuos vyrus ir su jais apsivalęs, įėjo į šventyklą, pranešdamas, kad apsivalymo dienos baigsis, kol už kiekvieną jų bus atnašauta auka.

4. *PAULIUS NELAISVIS*

1. Riaušės ir suėmimas Jeruzalėje

[27]O, kai septynios dienos buvo jau bepraeinančios, žydai iš Azijos, pamatę jį šventykloje, sukurstė visą minią ir pakėlė prieš jį rankas, [28]šaukdami: « Vyrai, izraelitai, padėkite! Šitas va yra anas vyras, mokąs visur visus prieš tautą, ir Įstatymą, ir šią vietą.» [29]Mat, prieš tai jie buvo matę su juo mieste efezietį Trofimą. Jie galvojo, jog Paulius jį yra

---

[25]Jei iš vienos pusės Jokūbas ir Jeruzalės Bažnyčios vyresnieji ragina Paulių atlikti žydų praktikuojamas pasišventimo apeigas, kad tuo būdu nuramintų žyduojančius brolius, tai iš kitos pusės jie pabrėžia, kad jis teisingai elgėsi ir elgiasi, neversdamas tikinčiuosius iš pagonių laikytis Mozės Įstatymo, nes juk buvo nutarta Jeruzalės Susirinkime ir raštu paskelbta, kad broliai iš pagonių turi susilaikyti tik nuo stabams paaukotos, ar pasmaugto gyvulio mėsos, ar kraujo valgymo, o taip pat nuo neteisėtos moterystės, bei iš to plaukiančios paleistuvystės. Taigi Jeruzalės vyresnieji pripažįsta, kad Paulius teisingai elgėsi, bet prašo taktiniais sumetimais šia proga parodyti žydams palankumo poelgį, kad neduotų progos piktintis, o tuo pačiu netaptų kliūtimi Evangelijai plisti tarp žydų.

[26]Paulius noriai priima Jeruzalės vyresniųjų patarimą bei prašymą. Sekančią dieną, atlikęs ritualines apsivalymo apeigas, jis su kitais keturiais vyrais prisistatė kunigams šventykloje, kad praneštų apie nazirato įžado išpildymą ir užsakytų aukas, kurios turėjo būti atnašaujamos už kiekvieną jų. Pagal Įstatymą, prieš aukojant auką, kiekvienas turėjo atlikti reikalaujamą septynias dienas trunkantį apsivalymą /Sk 6,6-12/.

[27-29]Paulius, atlikdamas septynias apsivalymo dienas, lankėsi šventykloje maldai. Kai septynios dienos buvo jau bepraeinančios, jį pamatė šventykloje kai kurie Azijos žydai. Jie tikriausiai buvo atvykę į Jeruzalę Sekminių šventei. O jį pamatę ir atpažinę, jie užsidegė pykčiu, puolė prieš jį, nutvėrė ir, bijodami, kad jis neištrūktų, šaukė kitus į pagelbą. Jie buvo pasiryžę jį ištempti iš šventyklos ir užmušti. Mat, šventykloje buvo draudžiama pralieti žmogaus kraują. Kviesdami kitus, kad padėtų jiems susidoroti su Pauliumi, jie nurodė, jog jis esąs nusikaltęs prieš Įstatymą ir prieš šventyklą, nes skelbiąs, kad nereikią laikytis Įstatymo; o be to, išniekinęs šventyklą, įvesdamas į ją pagonį. Mat, jie buvo matę jį mieste vaikščiojant su tokiu tai Trofimu; todėl galvojo, kad su juo jis buvo atėjęs ir į šventyklą. Žydai manė, kad pagonio įžengimas į šventyklą reiškė šventyklos išniekinimą. Todėl buvo griežtai įsakyta, kad joks pagonis nedristų įžengti į šventyklą; o, jei kas šiam įsakymui prasižengtų, bus baustinas mirties bausme. Šis įsakymas buvo raštu užrašytas ir pakabintas ant šventyklos angos, pagonių kieme. Toks užrašas, rašytas graikiškai, dar ir šiandien saugojamas Konstantinopolio-Istambulo muziejuje. Kaltinimas tačiau buvo neteisingas, nes Paulius Trofimo nebuvo įvedęs į šventyklą.

atsivedęs į šventyklą. 30Visas miestas sujudo ir įvyko žmonių susibėgimas. Nutvėrę Paulių, jie ištempė jį iš šventyklos laukan ir tuojau buvo uždarytos durys. 31O jiems besikėsinant jį užmušti, atėjo pranešimas kohortos tribūnui, kad visa Jeruzalė yra sukilusi. 32Pasiėmęs kareivių ir centurijonų, jis tuojau nuskubėjo pas juos. Jie, išvydę tribūną ir kareivius, liovėsi mušę Paulių. 33Tuomet tribūnas, prisiartinęs, jį suėmė ir įsakė surišti dviem retežiais. Paskui paklausė, kas jis būtų ir ką yra padaręs. 34O minioje vieni šaukė šį, kiti tą. Negalint gi dėl sambrūzdžio nieko tikro sužinoti, įsakė jį nuvesti į kareivines. 35O kai atėjo prie laiptų, dėl minios smurtingos grūsties, jis turėjo būti kareivių nešamas. 36Mat, sekė daugybė žmonių, šaukdami: « Šalin jį! »

37Beįvedant į kareivines, Paulius taria tribūnui: « Ar leista man šį tą tau pasakyti? » O jis tarė: « Moki tu graikiškai? Taigi nesi anas egiptietis, kuris pirm šitų dienų buvo sukilęs ir išvedęs į tyrus keturis tūkstančius sikarijų? ! » 39Paulius gi pasakė: « Iš tikrųjų, aš esu žydas, tarsietis, iš Kilikijos, ne kokio nežymaus miesto pilietis. O prašau tave, leisk man prabilti į minią.» 40Jam gi leidus, Paulius, stovėdamas ant laiptų, pamojo žmonėms ranka; o atsiradus didelei tylai, prašneko ebrajų kalba, tardamas:

30Azijos žydų sukeltas triukšmas prieš Paulių greitai sujudino visą miestą. Į šventyklą subėgo didelė minia žmonių. Paulius buvo ištemptas iš šventyklos, o šventyklos durys tuojau uždarytos, kad Apaštalas ir jo sekėjai, ištrūkę, neibėgtų atgal į šventyklą, kur nebuvo leista pralieti kraują.

31Šalia šventyklos esančioje Antonijos pilyje buvo Romos karių įgula: visa kohorta, kuri susidėjo iš 200 kareivių. Jai vadovavo tribūnas. Sargybiniai, pastebėję, kad šventykloje ir mieste buvo didelis sujudimas, tuojau pranešė apie tai viršininkams, o šie painformavo tribūną.

32Tribūnas, lydimas centurijonų ir karių dalinio, tuojau atsirado prie šventyklos. Žydai išvydę tribūną su stipria sargyba, liovėsi mušę Paulių, bijodami, kad romėnai nepanaudotų jėgos prieš juos.

33Tribūnas, manydamas, kad Paulius būsiąs koks nors pavojingas maištininkas, įsakė jį suimti ir surakinti dvigubais retežiais, uždedant grandines ant abiejų rankų. Įvyko taigi, kaip Agabas buvo pranašavęs /ApD 21,10/. Suėmus Paulių, tribūnas čia pat jį apklausinėjo: kas esąs ir ką padaręs?

34Minioje buvo toks sumišimas, kad vieni šaukė šį, kiti sakė tą, taip kad nebuvo galima suprasti, kas iš tikrųjų yra įvykę. Todėl tribūnas įsakė Paulių nuvesti į kareivines, kad ten jį ramiai apklausinėtų.

35-36Minia sekė iš paskos. Jie šaukė ir grūmojo. Spūstis pasidarė tokia didelė, kad, priėjus prie laiptų, kurie vedė į Antonijos pilį, kareiviai turėjo pakelti ant rankų Apaštalą ir nešte nunešti.

37-38Esant jau viršuje, prieš įeinant į pilies vidų, Paulius paklausė tribūną, ar galįs čia pat su juo pasikalbėti. Tribūnas nustebo, kad Paulius prabilo į jį gražia graikų kalba. Besikalbant, tribūnui paaiškėjo, kad Paulius nebuvo žinomas revoliucionierius Ben Saba, kuris, atvykęs iš Egipto apie 54 metus, dėjosi pranašu ir sukėlė riaušes prieš romėnus, patraukdamas prie savęs fanatikų nacionalistų, kokie buvo žinomi sikarijų vardu. Juozapas Flavijus kalba apie šį revolucionierių bei jo sukeltas riaušes. Tik jo paduodami skaičiai yra aiškiai perdėti /Ant. Iud. 20,8.10; Bel. Iud. 2,13.5/.

39-40Paulius, pasisakęs ,kas ir iš kur esąs, paprašė leidimo prabilti į minią. O gavęs tribūno sutikimą, ranka pamojęs miniai, kad nutiltų ir, atsiradus tylai, prabilo į juos ebrajų, t.y. aramajų kalba, kuri tuo metu žydų buvo vartojama.

2. Paulius kalba į žydus

22. 1« Vyrai, broliai ir tėvai, pasiklausykite mano apsigynimo kalbos,
kuria dabar į jus kreipiuosi.» 2O išgirdę, jog prabilo į juos ebrajų kalbą,
jie dar labiau nutilo. Ir jis sakė: « Aš esu žmogus — žydas, gimęs Ki-
likijos Tarse, bet išauklėtas šitame mieste; išmokytas pagal griežtą tėvų
Įstatymą prie Gamalielio kojų; pilnas uolumo Dievui, kaip ir jūs nūdien
esate. 4Aš esu, kuris šitą Kelią persekiojau iki mirties, apkaustydamas ir
į kalėjimus atiduodamas vyrus ir moteris, 5kaip tai gali paliudyti ir vy-
riausias kunigas bei visa seniūnija, iš kurių gavęs laišką, nuvykau pas
brolius į Damaską atvesti ir ten esančiuosius suimtus į Jeruzalę, kad
būtų nubausti.»
6« O atsitiko, kad man keliaujant ir artėjant prie Damasko, apie vi-
durdienį, staiga didi šviesa iš dangaus apgaubė mane. 7Aš kritau ant
žemės ir išgirdau balsą, kuris man sakė: — Sauliau, Sauliau, kam mane

---

22. 1Gavęs tribūno sutikimą, Paulius prabilo, pasakydamas jautrią ir įtikinančią kalbą. Visų pirma jis atmetė jam prikišamus kaltinimus, neva esąs maištininkas prieš Mozės Įstatymą, išduodąs savo tautą, išniekinęs šventyklą. Jis pabrėžia, teigdamas, esąs tikras žydas: kilme, auklėjimu ir išmokslinimu. Primena taip pat, jog pradžioje buvęs priešingas krikščionims, kaip ir visi tie, kurie šiandien jį kaltina. Nurodo, jog tapo krikščioniu, nes turėtas antgamtinis regėjimas prie Damasko vartų ir kiti sekusieji viršgamtiniai reiškiniai jį įtikino ir privertė tapti Kristaus Kelio sekėju ir apaštalu. Jis griežtai atmeta kaltinimą, kad esąs tautos išdavikas ar šventyklos išniekintojas. Juk jis ir šia proga atėjo į šventyklą, kaip tikintysis žydas, užlaikydamas Įstatymą. Kuo tad jis nusikalto? Ir susirinkusiuosius jis laiko savo broliais ir tėvais. Šitaip jis, pradėdamas kalbą, į juos kreipiasi. Mat, minioje, be eilinių žmonių, buvo ir sinedristų: eilinius jis vadina broliais, o sinedristus-tėvais, nes jie buvo tautos vadai.

2Apaštalas prabilo į minią ebraiškai-aramaiškai. Šitai susirinkusiuosius nustebino ir sudomino. Dauguma jų tikriausiai galvojo, kad jis kalbąs tik graikiškai. Išgirdę tad, jog kalba ebraiškai, visi nutilo ir, kaip pastebi Lukas, atsirado didelė tyla. Visi tylėjo ir laukė, ką Paulius pasakysiąs.

3Pristatydamas save, Paulius pabrėžia savo žydišką kilmę ir fariziejišką išauklėjimą bei išmokslinimą. Gimęs Kilikijos Tarse, bet iš tėvų žydų. Išauklėtas ir išmokslintas Jeruzalėje, garsaus Rašto žinovo Gamalielio vadovybėje. Sėdėdamas prie Gamalielio kojų, jis išmokęs Įstatymo tradicinėje dvasioje ir įgijęs pamaldumo bei uolumo Dievui nemažiau, negu visi tie, kurie dabar jį kaltina. Pastebėtina, jog anuomet žydų mokytojai mokindavo šventyklos prieangiuose atsisėdę ant žemės ir aplinkui save turėdami taip pat ant žemės sėdinčius studentus.

4-5Paulius primena ir pabrėžia, jog jis buvęs tiek uolus Įstatymui, kad naujo tikėjimo, t.y. krikščionių Kelio sekėjus mirtinai persekiojęs. Jis suimdinėdavo vyrus, o taip pat ir moteris ir, suimtus, atiduodavęs vyresniesiems, kad nubaustų. Jis nesitenkino persekiojęs krikščionis Jeruzalėje. Pasisiūlė vyresniesiems vykti į Damaską, kad suimtų ir atgabentų į Jeruzalę tenai esančius Kristaus Kelio sekėjus. Šitai gerai žino ir gali paliudyti vyriausias kunigas ir sinedriumas, nes iš jų jis buvo gavęs igaliojimus vykti į Damaską, kad suimtų ir atgabentų į Jeruzalę ten gyvenančius krikščionis.

6Jei dabar iš uolaus fariziejaus ir užsidegusio krikščionių persekiotojo jis yra tapęs Kristaus sekėjas ir jo Evangelijos skelbėjas, tai žydai turi žinoti, jog tai įvyko ne jo laisvu apsisprendimu, bet verčiau Dievo antgamtinio įsikišimo dėka. Mat, prie Damasko vartų jam pasirodęs pats Kristus ir jis jį pakvietęs bei jam įsakęs liautis persekioti krikščionis, bet

persekioji? ! — O aš atsakiau: — Kas esi, Viešpatie? — [9]O tie, kurie
buvo su manim, regėjo, tiesa, šviesą, bet negirdėjo balso to, kuris man
kalbėjo. [10]Aš sakiau: — Ką turėčiau daryti, Viešpatie? — O Viešpats
tarė man: — Atsikėlęs, eik į Damaską ir tenai bus visa pasakyta, kas
tau yra skirta daryti. — [11]O kaip dėl anos šviesos spindėsio negalėjau
regėti, atėjau į Damaską vedamas mano bendrakeleivių už rankų.»
[12]« O toksai Ananijas, Įstatymo požiūriu girtinas vyras, visų tenai
gyvenančių žydų vertinamas, [13]atėjęs pas mane ir prisiartinęs, tarė man:
— Sauliau, broli, praregėk! — Ir čia pat aš jį išvydau. [14]Jis gi sakė: —
Mūsų tėvų Dievas išsirinko mane, kad tu pažintumei jo valią ir išvys-
tumei Teisųjį bei išgirstumei iš jo burnos balsą, [15]nes tu būsi jam liudy-
tojas pas visus žmones, ką esi regėjęs ir girdėjęs. [16]Ir ko dar lauki? !
Atsikėlęs, krikštydinkis ir nusiplauk nuodėmes, šaukdamasis jo vardo.»
[17]O atsitiko, kad man sugrįžus į Jeruzalę ir besimeldžiant šventykloje,
patekau į dvasios pagavimą, [18]ir išvydau Jį, kuris man tarė: — Skubėk
ir veikiai išeik, iš Jeruzalės nes jie tavo liudijimo apie mane nepriims.
— [19]O aš pasakiau: — Viešpatie, jie žino, kad aš esu tasai, kuris iš si-
nagogos į sinagogą įkalindinau ir plakdindavau tikinčiuosius į tave. [20]Ir

---

verčiau pats tapti krikščioniu ir pasidaryti krikščionybēs apaštalu, skelbiant Evangeliją visiems pasaulio žmonēms, nedarant skirtumo tarp žydų ir pagonių.

[9]Lukas pastebi, kad Pauliaus palydovai regējo nuostabią šviesą, kuri nužengē iš dangaus ant Pauliaus, bet neregējo Kristaus; nors girdējo Paulių su juo kalbant, tačiau, nesuprato ką Jēzus Pauliui sakē /ApD 9,3-7/.

[10-11]Rēgējimui praējus, Paulius pakilo nuo žemēs ir norējo eiti, bet pasijuto tapęs neregiu. Mat, ana nuostabi šviesa, kuri jį regējimo eigoje apgaubē, buvo akinanti, ir jis tikrai tapo aklas. Paprašē tad palydovų, kad jie, paēmę jį, už rankų nuvestų į Damaską, kur Jezus liepē jam eiti.

[12]Paulius pabrēžia, kad ir Ananijas, kuris jį, Viešpaties liepimu, priēmē, į krikščionių tarpą ir antgamtine galia grąžino jam regējimą, buvęs pamaldus Įstatymo vykdytojas ir visų tenyksčių žydų gerbiamas.

[13-16]Šisai Ananijas, Dievo atsiųstas pas jį, jam grąžino regējimą, ir liepē nedelsiant priimti krikštą. Štai kodēl ir kokiu būdu jis, buvęs krikščionių persekiotojas, tapo krikščioniu ir pasidarē Kristaus Kelio bei jo Evangelijos skelbēju. Pastebētina, kad, kalbēdamas žydams, Paulius vengia minēti Jēzų, jo vardu. Kalba apie jį, vartodamas įvardį: jis, arba tituluoja jį-Teisusis. Mat, vien suminējimas Jēzaus vardo žydams iššaukdavęs pasipiktinimą.

[17-18]Apaštalas primena ir pabrēžia, jog, nors ir tapo krikščionimi, vis dēl to pasiliko ištikimas ir pamaldus žydas. Sugrįžęs iš Damasko į Jeruzalę, jis lankydavosi ir melsdavosi šventykloje. Kartą taip jam besimeldžiant, pateko į ekstazę, t.y. išgyveno dvasios pagavimą, kurio metu regējo Jēzų, ir jis jam liepē išvykti iš Jeruzalēs, nes čia neturēsiąs pasisekimo. Pastebētina, kad Paulius ir šį kartą vengia minēti Jēzų jo vardu: apie jį kalba įvardžiu: jis.

[19-20]Paulius pastebi, jog, nežiūrint Jēzaus paraginimo išvykti, jis norējęs pasilikti ir apaštalauti tarp žydų. Mat, jis tikējosi rasti pas žydus prielankumo, kadangi jie jį pažinojo, ir pažinojo kaip atkaklų krikščionių persekiotoją. Jie visi žinojo, kad jis, eidamas iš sinagogos į sinagogą, suimdinējo krikščionis, žiauriai su jais elgdamasis. Jie taip pat žinojo, kad jis dalyvavo ir Stepono nužudyme. Tiesa, buvo tik pasyvus, nes neturējo reikalaujamo amžiaus, bet Stepono nužudymui pilnai pritarē ir saugojo drabužius tų, kurie mušē šv. Diakoną akmenimis /ApD 7,55-60/. Paulius tikējosi, kad žydai, žinodami jo praeitį, suprasią, jog turi būti rimtas pagrindas tikēti į Kristų, jei dabar jį mato krikščionį.

kai tavo liudytojo Stepono kraujas buvo praliejamas, buvau ir aš pats
stovįs ir pritariąs bei saugojąs drabužius tų, kurie jį žudė. — 21Jis tačiau
sakė man: — Eik, nes aš siųsiu tave toli, pas pagonis. — »
22Jie gi kausėsi jo iki šio žodžio, ir čia pakėlė savo balsą, sakydami:
« Šalin tokį nuo žemės! Juk jis nevertas likti gyvas! » 23Taip jiems be-
rėkaujant ir mojuojant apsiaustais bei keliant dulkes į orą, 24tribūnas
įsakė įvesti jį į kareivines, liepdamas ištardyti, panaudojant plakimą,
kad patirtų, kodėl jie taip šaukė prieš jį. 25O kai jie jau pririšo jį diržais,
Paulius prabilo į stovintį šimtininką: « Ar valia jums plakti Romos pilietį,
ir dar be teismo sprendimo? » 26Tai išgirdęs, šimtininkas, nuėjęs, pra-
nešė tribūnui, sakydamas: « Ką manai daryti? Mat, šitas žmogus yra
Romos pilietis.» 27O tribūnas, prisiartinęs, jam tarė: « Sakyk man, ar tu
esi Romos pilietis? » Jis atsakė: « Taip.» 28Tada tribūnas sakė: « Aš šią
pilietybę įsigijau už didelius pinigus. » O Paulius tarė: « Aš gi turiu ją
nuo gimimo.» 29Taigi tie, kurie turėjo jį tardyti, tuojau atstojo nuo jo.
O tribūnas, sužinojęs, jį esant Romos pilietį, ir dar, kad jį buvo surišdi-
nęs, išsigando.

21Paulius toliau nurodo, kad, nežiūrint visko, Jēzus jam liepęs išvykti iš Jeruzalēs, nes jį yra pašaukęs ir skyręs vykti į tolimus kraštus, kad apaštalautų tarp pagonių.

22Iki šiolei žydai jo klausēsi gana atidžiai, bet, kai jis paminējo pagonis, pareikšdamas, jog Jēzus jį siuntē apaštalauti pagonių tarpe, žydai čia pat nutraukē jo kalbą, ēmē šaukti ir grūmoti, reikalaudami, kad jis išnyktų ne tik iš jų akių, bet iš vis nuo žemēs paviršiaus, nes nesąs vertas likti gyvas. Panašiai žydai šaukē ir prieš Kristų /Lk 23,18; Jon 19,7.15/.

23-24Žydams nesiliaujant šaukti ir grūmoti prieš Paulių, o taip pat keliant dulkes bemojuojant apsiaustais, tribūnas įsakē Apaštalą įvesti į vidų, kad kareivinēse jį ištardytų. Tardymą įsakē pravesti, panaudojant tortūras-plakimą. Tribūnas norējo sužinoti iš Pauliaus, kodēl žydai taip triukšmavo prieš jį: kokį nusikaltimą jie jam prikišo?

25Vykdydami įsakymą, kareiviai pririšo Paulių prie stulpo, kad, taip ištemptą, galētų skaudžiau nuplakti. Bet Paulius, prieš pradedant jiems plakti, kreipēsi į šalia stovintį centurijoną ir, klausdamas jam priminē, ar jie turi teisę plakti Romos pilietį; tuo labiau, kad tai rengiasi daryti be jokio teismo sprendimo. Apaštalas žinojo Romos įstatymus: jis žinojo, kad tribūnas neturējo teisēs jį tardyti, panaudojant plakimą. Lex Portia aiškiai sakē, kad joks Romos pilietis neturējo būti plakamas. Senatorius Ciceronas primena, pareikšdamas, kad yra niekšingas nusikaltimas plakti Romos pilietį /2a Contra Verrum 5,66/.

26Centurijonas, išgirdęs Pauliaus įspējimą, jog esąs Romos pilietis, paskubomis eina pas tribūną ir klausia, kaip jis nuspręsiąs pasielgti, kadangi Apaštalas sakosi esąs Romos pilietis.

27-29Tribūnas, prisiartinęs prie Pauliaus, jį paklausē, ar tikrai jis esąs Romos pilietis. Gavęs teigiamą atsakymą, pasiteiravo, kokiu būdu, būdamas žydas, yra gavęs pilietybę: nusipirkęs už pinigus, ar paveldējęs iš tēvų? Tribūnas pastebi, jog jis pats nusipirkęs Romos pilietybę už didelius pinigus. Iš vardo-Claudius Lisius — /ApD 23,26/ galima spręsti, jog Romos pilietybę jis nusipirko, viešpataujant Klaudijui /41-54 m./ Paulius tačiau pasisako esąs Romos pilietis nuo gimimo. Sužinojęs šitai, tribūnas labai išsigando, nes buvo prasižengęs prieš įstatymą. įsakydamas Paulių pririšti prie stulpo, kad būtų nuplaktas. Mat, Romos pilietis ne tik neturējo būti plakamas, bet net nei pririšamas prie stulpo, nes tai buvo pažeminimas. Plg Titus Livius 10,9; Valerius Maximus 4,1.1

3. Paulius prieš sinedriumą

[30]Sekančią gi dieną, norėdamas ką nors tikra patirti, dėl ko jis buvo žydų kaltinamas, jį paleido ir įsakė, kad susirinktų vyriausieji kunigai bei visas sinedriumas, ir, įšvedęs Paulių, jį pastatė prieš juos.

23 [1]O Paulius, įsmeigęs žvilgsnį į sinedriumą, tarė: «Vyrai, broliai! Iki šiai dienai aš visiškai gryna sąžine elgiausi Dievo akivaizdoje:» [2]Ta-
čiau vyriausias kunigas Ananijas liepė šalia jo stovėjusiems kirsti jam
per burną. [3]Tuomet Paulius jam sakė: «Tekirs tau Dievas, tu, pabaltinta siena! Sėdi, kad pagal Įstatymą mane teistumei, o, laužydamas Įstatymą, liepi mane mušti.» [4]Ten gi stovėjusieji tarė: «Tu užgauni vyriausią Dievo kunigą? !» [5]Paulius pareiškė: «Broliai, nežinojau, kad jis vyriausias kunigas. Juk parašyta: — Nepiktžodžiausi savo tautos vadovui! —»

[6]O žinodamas, kad viena dalis yra sadukiejai, o kita — fariziejai, Paulius sušuko sinedriume: «Vyrai, broliai! Aš — fariziejus, fariziejų

---

[30]Sekančią dieną tribūnas įsakē sušaukti sinedriumą ir prieš jį, atvedęs, pastatē Paulių, kad aiškiai patirtų, ką žydai turējo prieš Apaštalą.

23. [1]Pastatytas prieš sinedriumą, Paulius atidžiai pasižiūri į susirinkusius tautos vadus, gal vildamasis atpažinti kurį nors iš senų savo draugų. Juk jis Jeruzalēje mokēsi, ir čia turējo visą eilę bičiulių, kurių vienasantras galējo būti pakilę iki sinedristų rango, Prabilęs, Apaštalas pareiškia, jog jis visą laiką stengēsi elgtis, tarnaudamas Dievui, kaip jam jo sąžinē diktavo; kaip jis buvo įsitikinęs, jog yra teisinga ir reikalinga.

[2]Vyriausias kunigas Ananijas įsakē nutraukti Pauliaus kalbą, užgaunant jį per burną. Mat, pagal veikiančią praktiką pirmasis turējo prabilti vyriausias kunigas, kad apklausinētų teisiamąjį. Ananijas, sūnus Nebediejaus, priklausē sadukiejams; vyriausio kunigo pareigas ējo nuo 47 iki 59 metų. Jis buvo turtingas ir palaidus, gobšus ir karieristas. Stengēsi pataikauti romēnams. Buvo nužudytas 66 metais žydų nacionalistų. Plg Juozapas Fl.: Bell. 2,17.9; Antiq. 20,9.2.

[3]Užgautas per veidą, Apaštalas kietai reagavo prieš Ananiją, davusį įsakymą jį užgauti per burną. Reaguodamas, linki, kad Dievas su juo pasielgtų, kaip jis liepē pasielgti jo atžvilgiu, panaudojant smurtą. Jis jam prikiša veidmainystę, vadindamas jį pabaltinta siena; panašiai kaip Jēzus fariziejus išvadino pabaltintais kapais /Mt 23,27/. Pabaltinta siena iš tolo gražiai atrodo, bet, pasižiūrējus iš arti, matosi, jog yra pilna plyšių ir sutižusi.

[4]Kai kurie, girdēdami Pauliaus žodžius, pasakytus Ananijui, labai nustebo, kad jis drįstąs taip užgauti vyriausią kunigą.

[5]Įspētas, jog užgaunąs vyriausią kunigą, Paulius pasiteisina. Jo pasiteisinimą egzegetai dvejopai aiškina. Vieni mano, jog Paulius tikrai nežinojo, kad Ananijas esąs vyriausias kunigas. Tiesa, vyriausias kunigas galējo būti atpažintas iš dēvimo balto rūbo. Bet tokį rūbą dēvēdavo ir pareigų neinantys, t.y. buvusieji vyriausieji kunigai, kurie priklausydavo sinedriumui. Kiti tačiau mano, kad Paulius tyčiodamasis atsako, lyg nežinojęs, kad Ananijas esąs vyriausias kunigas. Mat, vyriausias kunigas privalo rūpintis Įstatymo vykdymu, o tikrumoje šia proga Ananijas laužo Įstatymą, įsakydamas mušti, pirma negu patyrē, ar jis tikrai yra nusikaltęs. Pabaigoje Apaštalas priduria, jog jis gerai žino Įstatymą: žino, kad Įstatymas įsako nepiktžodžiauti tam, kuris vadovauja tautai /Iš 22,28/.

[6]Paulius griebiasi gudrumo, kad išvengtų gręsiamo pavojaus būti pasmerktas ir gal net nužudytas. Jis žino, kad tarp sadukiejų ir fariziejų nebuvo sutarimo. Sadukiejai buvo savos rūšies liberalai. Jie neigē dvasių buvimą, sielos nemirtingumą ir kūno prisikēlimą iš numirusiųjų. O fariziejai tikējo ir mokē, kad yra siela ir amžinasis gyvenimas, o taip pat

sūnus, esu teisiamas dėl vilties ir dėl mirusiųjų prisikėlimo.» 7O jam tai pasakius, tarp fariziejų ir sadukiejų kilo nesutarimas, ir susirinkimas pasidalino. 8Mat, sadukiejai sako, jog nesą prisikėlimo, nei angelo ,nei sielos; o fariziejai pripažįsta ir viena ir antra. 9Kilo didelis triukšmas. Kai kurie iš Rašto žinovų, kurie priklausė fariziejų partijai, atsistoję, protestavo, sakydami: «Nieko pikta šiame žmoguje nerandame. O jeigu jam kalbėjo dvasia ar angelas!» 10Atsiradus dideliam susikirtimui, tribūnas, bijodamas, kad Paulius nebūtų sudraskytas, įsakė kareivių daliniui nusileisti žemyn, išplėšti jį iš jų tarpo ir atvesti į kareivines.

11O sekančią naktį, Viešpats, atsistojęs prie jo, jam sakė: «Drąsos! Mat, kaip tu apie mane Jeruzalėje paliudijai, taip tau reikės liudyti ir Romoje.»

4. Sąmokslas prieš Paulių

12O išaušus dienai, žydai susitarę, prasikeikė save, sakydami, jog nevalgysią ir negersią, kol nenužudys Pauliaus. 13Tų gi, kurie buvo padarę tokį sąmokslą, buvo virš keturiasdešimt. 14Jie, nuėję pas vyriausius kunigus ir seniūnus, sakė: «Prasikeikdami įsipareigojome nieko neragauti, kol nenužudysime Pauliaus. 15Taigi jūs, drauge su sinedriumu, prisistatykite dabar tribūnui, kad atvesdintų jį pas jus, lyg jūs norėtumėte atidžiau ištirti jo klausimą; o mes esame pasiruošę jį nudėti, prieš jam ateisiant.»

---

kūnų prisikėlimas. Paulius pasisako esąs fariziejus. Jis pabrėžia, kad sadukiejai šitai žino, ir todėl jį dabar kaltina bei nori pasmerkti ne dėl ko kito, bet dėl tikėjimo į amžinąjį gyvenimą, kitaip tariant, dėl jo turimos vilties į amžinąjį gyvenimą; o taip pat dėl jo mokymo apie prisikėlimą iš numirusiųjų.

7-9Pauliaus bandymas iššaukti kivirčus tarp sadukiejų ir fariziejų buvo sėkmingas. Fariziejai tuojau ėmė ginti Paulių. Kilo dideli ginčai bei barniai.

10Tribūnas, matydamas, kad ginčai tarp sinedristų pradeda išeiti iš ribų ir virsti tikru maištu, įsakė kareiviams, nusileidus iš Antonijos pilies žemyn, jėga išplėšti Paulių iš maištaujančių sinedristų tarpo, kad kartais šieji, įšėlę, jo draskyte nesudraskytų. Kareiviai tai padarė. Jie atvedė Apaštalą į kareivines, kur jis praleido naktį.

11Nakties metu Paulius turėjo regėjimą. Jis išvydo Jėzų, kuris jį padrąsino ir užtikrino, jog jam čia nieko pikta neatsitiksią, nes jis dar turįs skelbti Evangeliją Romoje, į kur turėsiąs vykti.

12Paulius praleido naktį Antonijos pilyje. Sekančią dieną kai kurie fanatiškai nusiteikę žydai, susirinkę, padarė sąmokslą prieš Pualių. Jie po priesaika nutarė Paulių nužudyti, būtent, įsipareigojo, prasikeikdami, nevalgyti ir negerti, kol jo nenužudys. Žydai priesaikas paprastai jungdavo su prasikeikimais: «Teįvyks man tai ar tai, jei aš šito neįvykdyčiau!»

13Lukas pastebi, kad sąmokslininkų skaičius viršijo keturiasdešimt.

14-15Kartą po priesaika apsisprendę Paulių nužudyti, sąmokslininkai prisistatė pas vyriausius kunigus ir tautos vyresniuosius, kad painformuotų apie sąmokslą ir prašytų jų sutikimo, o taip pat paramos. Jie pasiūlė, kad vyresnieji pareikalautų iš tribūno atvesti Paulių dar kartą į sinedriumą, neva kad jį atidžiau apklausinėtų. O ,kai jį ves, jie jį užpulsią pakelyje ir užmušią. Todėl sinedristai negalės būti apkaltinti dėl Pauliaus nužudymo, nes jis žus pakelyje nuo sąmokslininkų rankų, pirma negu galėtų būti pastatytas prieš sinedriumą.

[16]Bet Pauliaus seserėnas, nugirdęs apie sąmokslą, atėjęs bei įėjęs į kareivines, pranešė Pauliui. [17]O Paulius, pasišaukęs vieną iš centurijonų, pasakė: « Nuvesk šį jaunuolį pas tribūną, nes jis turi kai ką jam pranešti.» [18]Taigi tasai, paėmęs, nuvedė jį pas tribūną ir tarė: « Kalinys Paulius, pasišaukęs mane, prašė atvesti šį jaunuoli pas tave; jis turįs tau kai ką pasakyti! » [19]O tribūnas, paėmęs jį už rankos ir pasivadinęs į šalį, klausė: « Kas yra, ką turi man pranešti? » [20]Jis gi atsakė: « Žydai susitarė prašyti tave, kad rytoj nuvesdintum Paulių žemyn į sinedriumą, neva kad turėtų ką tikslesnio apie jį patirti. [21]Netikėk tad jiems, nes daugiau negu keturiasdešimt vyrų iš jų tyko, padarę įžadą, prasikeikdami save, nevalgysią ir negersią, kol jo nenužudys; ir dabar yra pasirengę, laukdami iš tavęs sutikimo.» [22]Taip tad tribūnas paleido jaunuolį, įsakydamas: « Nesakyk niekam, kad man tai pranešei.»

5. Paulius siunčiamas į Cezarėją

[23]Ir, pasišaukęs du iš centurijonų, tarė: « Paruoškite: du šimtus kareivių, kad nuo trečios valandos nakties vyktų į Cezarėją, taip pat septyniasdešimt raitelių ir du šimtus ietininkų; [24]be to, parūpinkite ir arklių, kad, užsodinę, Paulių saugų nugabentų pas valdytoją Feliksą. [25]Taipogi parašė šitokio turinio laišką:

[26]« Klaudijus Lisijus kilniajam valdytojui Feliksui. Pasveikinimas.

---

[16]Pirmą kartą suminima Pauliaus giminaitis, būtent, seserēnas. Jis, patyręs, kad žydai rengia sąmokslą, pasiskubino apie tai pranešti Apaštalui. Kas buvo Pauliaus sesuo, kurios sūnus stengēsi gelbēti Dēdę, nežinome. Gal ji su šeima gyveno Jeruzalēje, o gal seserēnas buvo vienas iš Pauliaus palydovų, atvykęs su juo į Jeruzalę iš M. Azijos.

[18-19]Seserēno įspētas, Paulius paprašē vieną iš centurijonų nuvesti jaunuolį pas tribūną, nes turįs jam kai ką konfidencialiai pranešti. Centurijonas, atvedęs jaunuolį pas tribūną, oficialiai jam pranešē, kad jaunuolis turįs jam ką tai pasakyti.

[20-21]Pauliaus seserēnas painformavo tribūną apie žydų rengiamą sąmokslą ir paprešē, kad jis nesiduotų palenkiamas dar kartą pristatyti Apaštalą sinedriumui, nes būrys priesiekusių žydų tykoja jį užmušti pakelyje.

[22]Tribūnas, išklausęs jaunuolį, jį paleido, įsakydamas niekam nesakyti, kad yra jį painformavęs apie sąmokslą.

[23-24]Tribūnas tikējo, kad jaunuolis sakē teisybę. Ēmēsi tad karinių priemonių, kad apsaugotų Pauliaus gyvybę. Tai buvo jo pareiga. Juk Apaštalas buvo Romos pilietis. Pasišaukęs du centurijonus davē įsakymą parengti, kad Paulius naktį su didele sargyba išvyktų iš Jeruzalēs ir būtų palydētas iki Cezarējos, kur turējo stoti į Romos valdytojo Felikso akivaizdą, kad jis nuspręstų jo likimą. Paulius turējo išvykti po trečios, mūsiškai devintos, valandos vakaro. Jį turējo lydēti nepaprastai didelē sargyba: du šimtai sunkiai ginkluotų kareivių, septyniasdešimt raitelių ir du šimtai lengvai ginkluotų karių, būtent, ietininkų. Matyt, tribūnas turējo pagrindo bijoti, kad žydai nepadarytų tikro sukilimo. Feliksas buvo Palestinos valdytoju nuo 52 iki 59 metų. Buvo iš pareigų atleistas, dēl įvykdytų prieš žydus žiaurumų. Atšauktas į Romą, buvo nužudytas 63 metais Nerono įsakymu.

[25]Tribūnas siųsdamas Paulių, kad būtų pristatytas valdytojui Cezarējoje, jam parašē laišką, paaiškindamas, kodēl nusprendē Apaštalą pasiųsti pas jį.

[26]Laiškas pradedamas įprastine romēnams forma: pažymima kas rašo, kam rašo ir pasveikinama. Tribūnas, kuris rūpinos Pauliumi, buvo Klaudijus Lisijus. Apie jį neturime jokių kitų žinių.

[27]Šitą vyrą, kuris žydų buvo suimtas ir turėjo būti jų nužudytas, aš, pribuvęs su kareivių daliniu, išlaisvinau, sužinojęs jį esant Romos pilietį. [28]Ir, norėdamas patirti priežastį, dėl kurios prikišo jam kaltę, nuvesdinau jį į jų sinedriumą. [29]Radau, kad jis buvo kaltinamas dėl klausimų, kurie lietė jų Įstatymą, bet neturėjo jokio kaltinimo, dėl kurio būtų buvęs vertas mirties ar pančių. [30]O, kadangi man buvo pranešta, jog įvyksiąs prieš šį vyrą pasikėsinimas, todėl tuojau pasiunčiau jį pas tave, pranešdamas ir kaltintojams, kad išdėstytų, ką prieš jį turi, pas tave. Laikykis! »

[31]Taip tad kareiviai, pagal jiems duotą įsakymą, paėmę Paulių, nuvedė jį nakčia į Antipatridą. [32]O rytojaus dieną, išleidę vykti su juo raitelius, grįžo į kareivines [33]Šieji, atvykę į Cezarėją ir įteikę valdytojui raštą, pristatė jam ir Paulių. [34]O, perskaitęs ir pasiteiravęs, iš kokios esąs provincijos, ir sužinojęs, jog iš Kilikijos, [35]tarė: « Išklausysiu tave, kai bus atvykę tavo kaltintojai. » Įsakydamas jį saugoti Erodo pretoriume.

6. Teisme prieš Feliksą

24. [1]O po penkių dienų nusileido vyriausias kunigas su keliais seniūnais ir kažkokiu advokatu Tertulijumi. Šieji prisistatė pas valdytoją kaip kaltintojai prieš Paulių. [2]O jį iškvietus, Tertulijus ėmė kaltinti, sakydamas: « Tavo dėka mes džiaugiamės didele taika ir tavo pastangomis daug pagerinimų padaryta šitai tautai, [3]ir mes, kilnusis Felikse, visuomet ir visur tai priimame su visu dėkingumu. [4]O, kad ilgiau negaišinčiau, prašau tave trumpai pasiklausyti mūsų įprastu savo maloningumu. [5]Mat, mes radome šį vyrą nešantį marą bei kurstantį nesantaiką viso pasaulio

---

[27-30]Laiškas trumpas, bet precyziškas. Klaudijus Lisijus praneša valdytojui, kas buvo atsitikę su Pauliumi Jeruzalėje, ir kodėl pasiryžo jį atsiųsti į Cezarėją ,kad pats Feliksas spręstų jo bylą. Jis pabrėžia taip pat, kad painformavęs žydų vyresniuosius, jog savo kaltinimus prieš Paulių turį patiekti valdytojui, Cezarėjoje.

[31]Paulius, išvykus iš Jeruzalės vakare, lydimas siprios karinės apsaugos, atvyko į Antipatrą, kur praleido naktį. Antipatra buvo karinė stotis tarp Jeruzalės ir Cezarėjos: 63 km nuo Jeruzalės ir 45 nuo Cezarėjos; taigi maždaug vidurkelyje. Nūdien — geležinkelio stotis tarp Haifos ir Tell — Aviv, ir vadinasi Ras el Ain. Antipatros vardas buvo duotas Erodo Didžiojo savo tėvo atminimui, kai jis šią pilį čia atstatė.

[32]Antryt pagrindinis karių dalinys grįžo atgal į Jeruzalę, o Paulių iki Cezarėjos palydėjo tik raiteliai. Mat, iš čia iki Cezarėjos nebuvo reikalinga didesnė apsauga.

[33]Atvykus į Cezarėją, raiteliams vadovavęs karininkas tuojau prisistatė pas valdytoją, įteikė jam tribūno raštą ir pristatė atlydėtą kalinį-Paulių.

[34-35]Feliksas trumpai apklausinėjęs Apaštalą: pasiteiravęs kas ir iš kur esąs, pareiškė jog jo bylą svarstysiąs, kai iš Jeruzalės atvyks kaltintojai. Tuo tarpu paliepė jį laikyti Erodo pretoriume, t.y. karinėje būstinėje, kuri buvo prie valdytojo rūmų. Mat, Erodas Did. buvo pasistatęs sau rūmus Cezarėjoje. Vėliau čia gyvendavo valdytojai.

24. [1]Po penkių dienų iš Jeruzalės nusileido žemyn į Cezarėją pats vyriausias kunigas. Jį atlydėjo keletas seniūnų ir kažkos advokatas, vardu Tertulijus. Iš vardo ir iš kalbos galima spręsti, kad jis bus buvęs romėnas: tikrai ne žydas, nes, kalbėdamas apie žydus, juos nurodo — « šita tauta.» Jei būtų buvęs žydas, juk būtų turėjęs sakyti — « mūsų tauta.»

[2-6]Tertulijaus kalba buvo trumpa, bet aiški ir konkreti. Visų pirma jis pagiria valdytoją, siekdamas laimėti jo palankumą. Paskui prašo maloniai išklausyti jo kalbą, žadėdamas būti trumpas. Kaltindamas Paulių,

žydijoje, taip pat esant vadą nazariečių atskalos; jis bandė ir šventyklą išniekinti; jį tad ir suėmėme. [7].[8]Apklausinėdamas apie visa tai, tu pats galėsi iš jo patirti, kuo mes jį kaltiname.» [9]O ir žydai pritarė, kad taip esą.

[10]Paulius gi, kai valdytojas pamojo, kad kalbėtų, atsakė: «Žinodamas tave esant nuo daugelio metų teisėju šios tautos, imuosi ginti savo bylą su atvira širdimi. [11]Tu gali sužinoti, kad yra praėję ne daugiau dvylika dienų, kai aš kaip maldininkas pakilau į Jeruzalę; [12]ir kad jie nerado manęs nei šventykloje su kuo nors ginčijantis ar kokį nors minios sumišimą keliant, nei sinagogose, nei mieste; [13]nei gali jie įrodyti, dėl ko dabar mane kaltina. [14]Aš gi tau prisipažįstu, kad tarnauju savo tėvų Dievui pagal Kelią, kurį jie vadina atskala, tikėdamas visam, kas yra pagal Įstatymą, ir, kas yra Pranašuose; [15]turėdamas viltį į Dievą, kurios ir jie patys laukia, jog turėsiąs būti teisiųjų, o taip pat ir neteisiųjų prisikėlimas. [16]Todėl ir aš pats stengiuosi visuomet turėti gryną

---

jis jam prikiša trejopą nusikaltimą. Pirmasis — Paulius keliąs neramumus tarp žydų ne tik Palestinoje, bet visame pasaulyje. Antrasis — Paulius esąs nazariečių sektos vadas. Trečiasis — Paulius bandęs išniekinti šventyklą. Kaltindamas neramumų kėlimu, Tertulijus tai lygina marui. Kaip maro epidemija, besiplėsdama, grąso mirtimi ir baugina žmones, taip Paulius savo nauju mokslu užkrečia žydiją, iššaukdamas nerimą, neapykantą ir maištus. Tertulijus nurodo, kad Paulius esąs nazariečių atskalos vadas. Aišku, jog čia turima mintyje krikščionys, t.y. Jėzaus iš Nazareto sekėjai. O Jėzų juk žydai buvo pasmerkę ir Pilotas jų pasmerkimą patvirtinęs. Tertulijus pagaliau teigia, esą Paulius bandęs išniekinti šventyklą, įvesdamas pagonis. O juk patys romėnai laidavo šventyklos neliečiamumą bei šventumą, drausdami mirties bausme pagonims įeiti į vidų /ApD 21-28-31/. Štai kodėl žydai Paulių suėmė ir reikalauja, kad būtų nubaustas.

[7]Kai kuriuose kodeksuose tarp 6 ir 8 eilučių paduodama sekantis tekstas: «*Norėjome jį teisti pagal mūsų Įstatymą; bet, atėjęs tribūnas Lisijus, jėga išplėšė jį iš mūsų rankų, įsakydamas jo kaltintojams atvykti pas tave.*» Dauguma tačiau teksto kritikų mano, kad tai esąs vėlesnis intarpas į originalą. Mat, jo trūksta daugelyje svarbių kodeksų. Be to, jis daro tekstą sklandesnį bei pilnesnį. Tai paprastai yra įrodymas, kad intarpas buvo vėliau pridėtas, kaip tik kad tekstą padarytų sklandesnį.

[8]Tertulijus baigia savo kalbą pareikšdamas įsitikinimą, kad valdytojas, apklausinėdamas Paulių ir liudininkus, pats lengvai įsitikinsiąs, jog jo metami kaltinimai yra pagrįsti.

[9]Lukas priduria, pastebėdamas, kad sinedristai iš savo pusės patvirtino, jog tikrai visa yra įvykę, kaip advokatas yra nusakęs.

[10]Išklausęs, ką pareiškė kaltintojai, valdytojas rankos pamojimu davė ženklą Pauliui, jog galįs jis pradėti savo kalbą. Apaštalas tad prabyla, atmesdamas jam prikišamus kaltinimus. Pradėjęs kalbą, jis pirmiausia pareiškia savo pilną pasitikėjimą valdytojo teisingumu. O žinodamas, kad Feliksas daugel metų teisingai valdo Izraelį, yra tikras, kad valdytojas ir jo bylą teisingai spręs.

[11-13]Kas dėl kaltinimų, Paulius griežtai atmeta pirmą kaltinimą, kad esąs maištininkas. Jis pabrėžia, jog į Jeruzalę atvyko ne kaip maištininkas, o kaip maldininkas ir vargšų šelpėjas. Jeruzalėje jis tebuvo tik dvylika dienų, neskaitant nei atvykimo, nei šios dienos /ApD 21,27; 24,1/; ir niekas jo nerado ir nematė kurstant minią, su kuo nors ginčijantis, ar viešai kalbant žmonėms gatvėje, sinagogose, ar šventykloje. Todėl kaltinimas, kad esąs maištininkas, yra nepagrįstas ir žydai negali to įrodyti.

[14-16]Paulius griežtai atmeta ir antrą jam prikišamą kaltinimą, neva esąs kokios tai atskalos vadas. Tiesa, jis esąs krikščionis bei krikščioniško Kelio sekėjas. Bet yra tik sekėjas, o ne vadas. Tikrasis krikščionių vadas

sąžinę prieš Dievą ir prieš žmones. [17]O daugeliui metų praslinkus atvy-
kau, nešdamas savo tautai aukų ir, kad pasimelsčiau. [18]Ta proga rado
mane šventykloje, apsivaliusį, ne su minia, nei su sąmbrūdžiu. [19]Tačiau
kai kurie žydai iš Azijos, kurie būtų turėję prisistatyti pas tave ir kal-
tinti, jei ką turėtų prieš mane; [20]arba tepasako šieji, ką nusikalstamo
jie rado, man stovint prieš sinedriumą, [21]nebent dėl vieno šito posakio,
kurį aš, stovėdamas jų tarpe, sušukau: — Dėl prisikėlimo iš numirusiųjų
esu šiandien jūsų teisiamas! — »
[22]O Feliksas, gerai žinodamas apie Kelią, atidėjo jų bylą, tardamas:
« Kai atvyks tribūnas Lisijus, tuomet persvarstysiu jūsų klausimą.» [23]Tuo
pačiu jis įsakė centurijonui jį saugoti, bet teikti jam lengvatų ir nekliu-
dyti nė kam iš jo saviškių jam patarnauti. [24]Po keleto gi dienų Feliksas,

---

yra Kristus. O jo mokslas nėra kokia tai atskala, bet ištikimas to paties Dievo, į kurį ir žydai tiki, garbinimas, laikantis Mozės Įstatymo bei Pranašų; tikint į amžinąjį gyvenimą ir laukiant prisikėlimo iš numirusiųjų. Taigi pagal Paulių krikščionybė esminiai nesiskiria nuo judaizmo, bet veikiau yra jo tąsa ir pilnutinis įvykdymas, kaip tai pats Kristus yra pabrėžęs, sakydamas, jog yra atėjęs ne panaikinti, o verčiau įvykdyti Įstatymą /Mt 5,17/. Bet romėnai judaizmą pripažino kaip « religio licita-leistas tikėjimas » /ApD 18,12-13/. Todėl nėra teisinio pagrindo bausti jį ar kurį nors kitą vien dėl to, kad esąs krikščionis. Tuo labiau, kad jis asmeniškai nesijaučia esąs kuo nors nusikaltęs prieš Dievą ar prieš žmones. Mat, būdamas gilaus tikėjimo, stengiasi visada turėti gryną sąžinę.

[17-18]Pagaliau atmeta ir trečią kaltinimą, tarsi išniekinęs šventyklą. Visų pirma nurodo, kad ilgą laiką: maždaug šešis metus /ApD 18,18/ — yra buvęs toli nuo Jeruzalės. Kai pagaliau po ilgų kelionių ryžosi vėl atlankyti savo tautos sostinę, vyko ir atvyko į čia kaip maldininkas ir labdarys, atnešdamas surinktų aukų vargstantiems broliams šelpti. Jis, tiesa, lankėsi šventykloje ir žydai jį tenai užtiko, bet jis įėjo į šventyklą kaip pamaldus žydas, įvykdydamas visus Įstatymo reikalaujamus apsivalymus. Todėl negalįs būti kaltinamas, kad išniekinęs šventyklą.

[19-21]Baigdamas Paulius pastebi, jog jį apskundė sinedriumui Azijos žydai. Šieji jį apskundė ne dėl kokio nors nusikaltimo padaryto Jeruzalėje, bet kad Azijoje matė jį bendraujant su pagonimis. Jei Azijos žydai turėtų konkrečių kaltinimų prieš jį, tai būtų turėję atvykti pas valdytoją ir jam pareikšti, ką turi prieš jį /ApD 21,28/. O atvykusieji jo kaltintojai turėtų įrodyti konkrečiais argumentais jam prikišamus kaltinimus. Bet tokių argumentų jie neturi. Priežastis, dėl kurios jie niršta prieš jį, greičiausiai yra tik ši viena, kad jis sinedriume išdrįso viešai pareikšti savo tikėjimą į amžiną, gyvenimą ir numirusiųjų prisikėlimą, kas sadukiejama nepatiko, nes jie į visa tai netiki.

[22]Valdytojas buvo gerai informuotas apie krikščionis ir žydų nusistatymą prieš juos. Jis juk jau kuris laikas gyveno Palestinoje ir žmoną turėjo žydę /ApD 24,10.24/. Jam buvo aišku, kad tribūnas Lisijus teisingai pranešė, jog Paulius nebuvo nusikaltęs prieš Romos įstatymus, o buvo tik žydų neapykantos auka. Taigi būtų reikėję jį paleisti. Bet Feliksas nesiskubino tai padaryti. Tam jis turėjo savo motyvų, kuriuos Lukas atidengia sekančiose eilutėse. Tuo tarpu jis nutraukė bylą, pastebėdamas, jog ją persvarstysias, kai atvyks tribūnas Lisijus, iš kurio, matyt, laukė daugiau informacijų.

[23]Feliksas įsakė saugoti Paulių, laikant jį kalėjime, bet drauge liepė teikti jam įvairių lengvatų ir leisti, kad saviškiai ir artimieji galėtų jį lankyti ir jam patarnauti. Tarp tų, kurie Paulių čia lankydavo ir jam patarnaudavo, tikriausiai buvo ir pats Lukas.

[24]Feliksas buvo žingeidus vyras. Jis apie Paulių papasakojo savo žmonai Drusilei. Ši buvo žydė: Erodo Agripos I /ApD 12,1/ duktė. Agripos II,

atėjęs su savo žmona Drusile, kuri buvo žydė, pasikviesdino Paulių ir klausėsi jo apie tikėjimą į Jėzų Kristų. [25]O jam dėstant apie teisingumą, susilaikymą ir būsimą teismą, Feliksas, baimės pagautas, atsiliepė: «Tuo tarpu eik sau! O savu laiku pasikviesiu tave.» [26]Jis tikėjosi taipogi gausiąs iš Pauliaus pinigų. Todėl dažnai jį kviesdavosi ir jo klausydavosi. [27]Dviem metams tačiau praslinkus, Feliksas gavo įpėdinį Portijų Festą. Norėdamas įsiteikti žydams, Feliksas paliko Paulių kalinamą.

7. Teisme prieš Festą

25. [1]Taigi Festas, atvykęs į Provinciją, po trijų dienų iš Cezarėjos pakilo į Jeruzalę. [2]Ir prisistatė jam vyriausieji kunigai bei žydų pirmūnai su skundu prieš Paulių. Jie prašė jį, [3]reikalaudami malonės, kad

---

jos brolio, pageidavimu, vos 14 metų mergaitē, ištekējo už Emesos karaliaus Azizo. Po metų tačiau, t.y. 54 m., paliko savo pirmąjį vyrą ir ištekējo už Felikso. Žuvo su sūnumi Agripa Italijoje, Vezuvijui išsiveržus /J. Falvijus, Ant. 20,7.2/. Drusilē susidomējo Pauliumi. Kelioms dienoms praslinkus, ji drauge su Feliksu, panoro pasikalbēti su Apaštalu. Įsakē todēl jį atvesti į rūmus. Paulius, atvestas, noriai kalbējo jiems apie Kristų ir jo Evangeliją.

[25]Paulius, aiškindamas Kristaus Evangeliją, išdēstē krikščionišką mokslą apie teisingumą, susivaldymą nuo kūniškų malonumų, o taip pat apie laukiančią atsakomybę prieš Dievą amžinybēje. Šitai išgirdęs Feliksas išsigando, nes suprato toli esąs nuo krikščioniško tobulumo, ir tuo pačiu pajuto, jog, jei tikrai turēsiąs atsakyti prieš Dievą amžinybēje, neišvengsiąs pasmerkimo ir bausmēs. Todēl nenorējo toliau Pauliaus klausyti. Jį sustabdē, pareikšdamas, jog tuo tarpu pakaks to, ką išgirdo; o, jei rasiąs reikalo, galēs jo pasiklausyti kita proga.

[26]Lukas nurodo tikrą priežastį, kodēl Feliksas delsē paleisti Paulių. Mat, jis laukē, kad krikščionys pasistengsią jį išlaisvinti už pinigus, duodami gerą kyšį. Visa tai pilnai derinasi su tuo, ką apie Feliksą liudija Tacitas ir J. Flavijus /ApD 23,24 komentare/, jog buvęs gobšus ir žiaurus. Lukas dar priduria, kad valdytojas pakartotinai pasikviesdavęs Paulių pas save, bet ne tiek, kad jo pasiklausytų, o kad duotų jam progą konfidencialiai įteikti kyšį, kad paleistų.

[27]Paulius išbuvo nelaisvis Cezarējoje beveik du metus. Tam tarpe Feliksas buvo atšauktas iš pareigų, ir jo įpēdiniu paskirtas Portijus Festus. Jis buvo kilęs iš garsios Portijų šeimos. J. Flavijus jį apibūdina kaip garbingą ir kruopštų valdytoją. Jis valdē Palestiną nuo 59 iki 62 metų. Feliksas, atleistas iš pareigų, išvykdamas, paliko Paulių kalējime. Tuo jis norējo įsiteikti žydams, tikēdamasis, kad šieji neskųsią jo daugiau Romai, dēl įvykdytų žiaurumų, numalšinant riaušes Cezarējoje 58 m. Mat, sugrįžęs į Romą, vylēsi atgauti ciesoriaus pasitikējimą. Taigi, jei anksčiau neišlaisvino Pauliaus, nors žinojo jį esant nekaltą, kadangi tikējosi gauti kyšį iš krikščionių; tai dabar palieka jį kalējime, nes tikisi tuo nuraminti žydus ir išvengti tolesnių skundų imperatoriui.

25. [1]Festas, atvykęs į jam skirtą Palestinos provinciją, apsigyveno, kaip ir kiti valdytojai, Cezarējoje. Kadangi tikrasis Palestinos religinio, o taip pat ir politinio gyvenimo centras buvo Jeruzalēje, tai Festas greitai, vos po trijų dienų, aplankē Jeruzalę.

[2-3]Žydų vyresnieji pasinaudojo proga, kad, prisistatę pas naują valdytoją, iškeltų Pauliaus klausimą. Jie prašē, kad jį atgabentų į Jezuzalę ir leistų čia teisti. Šios malonēs jie prašē su klasta. Mat, buvo pasiryžę įvykdyti, ką seniau buvo nusprendę, būtent, užpulti ir nužudyti pakelyje /ApD 23,14-15/. Festui atvykus vyriausias kunigas buvo Ismaelis, ne Ananijas. Mat, šį Feliksas buvo nušalinęs 59 m. pradžioje.

atvestų jį į Jeruzalę, būdami susimokę jį nužudyti pakelyje. [4]Festas tad atsakė, jog Paulius yra saugojams Cezarėjoje, o jis turįs greitai išvykti. [5]« Taigi tie iš jūsų, — sakė jis, — kurie turi galią, tevyksta kartu ir, jei yra kokia aname žmoguje kaltė, tekaltina jį.»

[6]O pabuvęs pas juos ne daugiau, kaip aštuonias ar dešimt dienų, jis nusileido žemyn į Cezarėją. Sekančią dieną, atsisėdęs teismo soste, paliepė atvesti Paulių. [7]Jam gi pasirodžius, apspito iš Jeruzalės atvykę žydai, prikišdami daug ir sunkių kaltinimų, kurių tačiau neįstengė įrodyti. [8]Pauliui ginantis: « Nesu kuo nors nusikaltęs nei prieš Įstatymą, nei prieš šventyklą, nei prieš ciesorių. — » [9]Festas tad, norėdamas padaryti žydams malonę, prabilęs, tarė Pauliui: « Ar nori, pakilus į Jeruzalę, ten dėl šių dalykų būti mano teisiamas? » [11]Bet Paulius pasakė: « Stoviu prieš ciesoriaus teismą, jo ir turiu būti teisiamas. Žydamas aš nesu kuo nors nusikaltęs, kaip tu pats puikiai žinai. [11]Taigi, jei esu prasižengęs ir įvykdęs ką nors, už ką būčiau baustinas mirtimi, neatsisakau mirti. Bet jei nėra nieko to, kuo šitie mane kaltina, tai niekas neturi manęs jiems išduoti. Aš atsišaukiu į ciesorių! » [12]Tuomet Festas, pasitaręs su tarybos nariais, atsiliepė: « Į ciesorių atsišaukei, pas ciesorių ir vyksi.»

[4-5]Festas tikriausiai pasiteiravo pas savo patarējus apie Pauliaus bylą, prieš duodamas atsakymą žydams. Sužinojęs, kad žydai žūt būt nori Paulių nužudyti, ir tai grynai dēl religinių motyvų, Festas nepatenkino žydų prašymo, bet pažadējo Apaštalo bylą spręsti Cezarējoje ir pakvietē, kad žydai atsiųstų savo įgaliotinius, kurie patiektų bei palaikytų eventualius kaltinimus prieš Paulių.

[6]Festas Jeruzalēje išbuvo tik keletą dienų: nedaugiau dešimt. Po to grįžo, nusileisdamas žemyn iš Jeruzalēs į Cezarēją. Grįžęs, sekančią dieną ēmēsi spręsti Pauliaus bylą. Jam atsisēdus į teisējo kēdę, buvo atvestas Paulius.

[7]Vos tik Apaštalas pasirodē teisme, jį apspito iš Jeruzalēs atvykę sinedristai. Jie kaltino jį, kad esąs nusikaltēlis prieš Įstatymą, išniekinęs šventyklą, kurstąs žmones prieš ciesorių. Pastebētina, kad šį kartą žydai jam prikiša ir politinį kaltinimą, esą jis veikiąs prieš ciesorių. Lukas tačiau pastebi, kad sinedristai nē vieno iš prikišamų kaltinimų nepajēgē įrodyti.

[8]Paulius, gindamasis, griežtai atmetē visus prieš jį metamus kaltinimus, pareikšdamas, jog nēra niekuo nusikaltęs nei prieš žydų Įstatymą, nei prieš šventyklos šventumą, nei prieš ciesorių.

[9-11]Festas išklausęs Paulių ir jo kaltintojus, įsitikino, kad kaltinimai buvo nepagrįsti. Nenorējo tačiau sukelti prieš save žydus. Pasiūlē tad kompromisą, būtent, išspręsti bylą Jeruzalēje sinedriumo akivaizdoje, bet ją išspręsti išteisinant bei paleidžiant Paulių. Todēl kreipēsi į Apaštalą, klausdamas, ar jis nenorētų viešai pasiteisinti Jeruzalēje prieš sinedriumą, taip kad ir žydų vyresnieji įsitikintų, jog jis esąs nekaltas. Paulius tačiau žinojo, kad žydai buvo pasiryžę jį pakeliui užpulti ir nužudyti, todēl bevelijo nerizikuoti. Į valdytojo siūlymą jis atsakē, jog, būdamas Romos pilietis, ne žydų, bet ciesoriaus teisme turi ir nori būti teisiamas, ir čia pat pareiškē, jog apeliuojąs į ciesorių, kaip tai yra kiekvieno Romos piliečio teisē. Pastebētina, kad Paulius apeliavo į ciesorių ne vien, kad išvengtų žydų galimo užpuolimo pakelyje, bet taip pat, kad turētų progą nuvykti į Romą. Mat, Viešpats regējime jį buvo įspējęs, jog turēsiąs apie liudyti dar ir Romoje /.ApD 23,11/.

[12]Festas, išgirdęs Pauliaus apeliavimą į ciesorių, atsikalusē savo patarējų, kurie sēdējo šalia jo teisme, ir gavęs jų pritarimą, iškilmingai pareiškē, tardamas: « Į ciesorių atsišaukei, pas ciesorių ir vyksi.»

8. Prieš Agripą

[13]O kelioms dienoms praslinkus, atvyko į Cezarėją karalius Agripa ir Berenikė Festo pasveikinti. [14]Bet jiems pasiliekant tenai daugelį dienų, Festas supažindino karalių su Pauliaus byla, sakydamas: « Yra toksai vyras, Felikso paliktas kalinys, [15]dėl kurio, man esant Jeruzalėje, prisistatė pas mane vyriausieji kunigai ir žydų seniūnai, reikalaudami jį pasmerkti. [16]Aš jiems atsakiau, kad romėnams nėra įprasta išduoti žmogų pirma, negu kaltinamasis pastatomas prieš savo kaltintojus ir turi galimybę nuo kaltinimų gintis. [17]Jiems tad į čia atvykus, tuojau — sekančią dieną —, atsisėdęs teisme, įsakiau atvesti tą vyrą. [18]Jį apstoję kaltintojai nepatiekė jokio kaltinimo dėl prasižengimų, kokių aš tikėjausi. [19]Bet turėjo prieš jį tik kivirčų bei nesutarimų, liečiančių tikėjimą ir kažkokį Jėzų, mirusį, kurį tačiau Paulius teigė esant gyvą. [20]O aš, dvejodamas dėl tokių kivirčų, pareiškiau, ar jis norėtų vykti į Jeruzalę ir tenai būti dėl šių dalykų teisiamas. [21]Pauliui tačiau reikalaujant pavesti jo bylą Didenybės žiniai, įsakiau jį laikyti, kol išsiųsiu pas ciesorių.» [22]Agripas gi tarė Festui: « Norėčiau išklausyti aną žmogų ir aš pats.» — « Rytoj, — tarė, — pasiklausysi jo.»

---

[13]Naują valdytoją aplankyti bei pasveikinti atvyko karalius Agripa II su savo sesere Berenike. Markus Julius Agripa II buvo Erodo Agripos I sūnus /ApD 12,2/. Jis viešpatavo Palestinoje nuo 49 iki 91 metų. Pataikavo romėnams, todėl imperatoriai laikė jį savo malonėje ir žymiai padidino jo valdomas stritis. Berenikė buvo našlė. Gyveno su broliu. Vedė nuodėmingą gyvenimą.

[14-16]Agripa ir Berenikė užtruko kurį laiką Cezarėjoje. Todėl Festas turėjo progos su jais pasikalbėti ir Pauliaus reikalu. Jis priminė Agripai, kad sinedristai reikalavo pasmerkti šį žmogų. Jis tačiau jiems priminęs, jog Romos įstatymai neleidžia, kad kas nors be teismo būtų pasmerkiamas. Pažadėjo tad jį teisti Cezarėjoje ir pareikalavo, kad sinedriumas atsiųstų savo įgaliotinius, kurie patiektų teisme kaltinimus.

[17-18]Festas toliau primena, kad, kai tik žydų įgaliotiniai atvyko, jis sekančią dieną atsisėdo teisme į teisėjo sostą ir buvo atvestas Paulius. Žydai, išvydę Apaštalą, puolė prieš jį, prikišdami jam įvairius kaltinimus, bet tikrumoje tai buvo tik užsipuolimai, o ne kaltinimai dėl rimtų prasižengimų, ko valdytojas iš jų tikėjosi bei laukė.

[19]Festas laukė, kad žydai patieks prieš Paulių neabejotinų kaltinimų kriminalinio pobūdžio. Bet pasirodė, kad visa ėjo apie religinius ginčus bei nesutarimus dėl Mozės Įstatymo laikymosi; o taip pat apie Kristų, kuris buvęs nužudytas, bet kurį Paulius skelbė esant prisikėlusį iš numirusiųjų.

[20]Tęsdamas savo kalbą, Festas pastebi, jog, nesijausdamas galįs spręsti žydų religinius kivirčus, galvojo, kad būsią išmintinga pasiųsti Paulių į Jeruzalę, kad tenai prieš sinedriumą, visa išsiaiškinus, galutinai išspręstų jo bylą.

[21]Festas paaiškina Agripai, jog negalėjęs atiduoti Paulių žydų teismui, nes jis, būdamas Romos pilietis, apeliavo į ciesorių. Romos piliečiai turėjo tokią teisę. Imperatorius nurodomas Didenybės titulu. Nusprendęs pasiųsti Paulių į Romą, valdytojas jį laikė Cezarėjoje kalėjime, kol atsiras proga išsiųsti į Italiją.

[22]Agripa, žingeidus, kaip ir jo senelis Erodas Antipas /Mt 14,3; Lk 23,8/, pareiškė norą pamatyti Paulių ir pats jį apklausinėti. Neabejotinai jis buvo girdėjęs apie krikščionis, jų naują tikėjimą ir žydų pyktį prieš juos. Bet norėjo iš paties Pauliaus išgirsti daugiau apie Kristų ir jo mokslą. Festas užtikrino Agripą, kad sekančią dieną jis galėsiąs Apaštalą pamatyti ir apklausinėti.

[23]Taigi rytojaus dieną, Agripai ir Berenikei atėjus su didele iškilme ir įėjus į teismo salę su tribūnais ir miesto didžiūnais, buvo atvestas, Festui įsakius, Paulius. [24]Tuomet Festas prabilo: « Karaliau Agripai ir visi su mumis esantieji vyrai, jūs matote šįjį, dėl kurio visa daugybė žydų, ir Jeruzalėje ir čia, kreipėsi į mane, šaukdami, kad jis neturįs likti gyvas. [25]Bet aš suvokiau, kad jis nėra nieko padaręs, dėl ko turėtų būti baustinas mirtimi. O jam šaukiantis Didenybės, nusprendžiau jį pasiųsti. [26]Tačiau neturiu nieko tikro, ką turėčiau Viešpačiui parašyti. Todėl aš jį atvesdinau jūsų akivaizdon, karaliau Agripa, kad, apklausinėjus, žinočiau, ką parašyti. [27]Mat, man regisi, neprotinga siųsti kalinį ir nenurodyti prieš jį keliamų kaltinimų.»

26. [1]O Agripas tarė Pauliui: « Tau leidžiama kalbėti apie save.» Tuomet Paulius, pamojęs ranką, ėmė kalbėti, gindamasis: [2]« Karaliau Agripai, aš laikau save laimingu, kad galiu šiandien prieš tave gintis nuo viso to, kuo esu žydų kaltinamas; [3]ypač, kad tau yra žinomi visi pas žydus esantys papročiai ir ginčijami klausimai. Todėl meldžiu kantrai išklausyti mane. [4]Taip tad mano gyvenimą: kaip jis vyko nuo jaunystės, nuo seno, jei norėtų, jie galėtų paliudyti, kad aš gyvenau kaipo fariziejus,

---

[23]Rytojaus dieną Agripa drauge su Berenike atvyko į teismo salę su didele pompa, lydimi tribūnų ir miesto didžiūnų. Festo įsakymu į čia buvo atvestas ir Paulius.

[24-26]Visų pirma prabilo Festas, pristatydamas Paulių. Kreipdamasis į karalių jis sakė: « Štai šis yra vyras, prieš kurį niršta žydai ir šaukdami reikalauja, kad būtų pasmerktas mirčiai! » Festas tačiau pabrėžia, jog jo įsitikinimu Paulius nėra padaręs jokio nusikaltimo, dėl kurio turėtų būti pasmerktas mirčiai. Štai kodėl, jam apeliavus į ciesorių, jis nedvejodamas nusprendė jį pasiųsti į Romą.

[26-27]Festas džiaugiasi, kad Agripa panoro pamatyti ir išklausyti Paulių. Mat, būdamas žydas, galėsiąs, išklausius Apaštalą, duoti jam patarimų, ką galįs ir turįs parašyti ciesoriui apie siunčiamą kalinį. Juk būtų neišmintinga siųsti kalinį ir nenurodyti, kuo jis kaltinamas. O Pauliaus atveju jis nežinąs, kokius kaltinimus būtų galima jam prikišti, nes nėra susipažinęs su žydų religiniais klausimais. Šį kartą Festas imperatorių tituloja ir Viešpaties titulu. Didenybės titulą imperatoriai Augustas ir Tiberijus buvo panaikinę, bet nuo Kaligulos laikų jis vėl įėjo į madą /Sventonius, Aug. 53; Domitianus 13/. Mūsų atveju kalba ėjo apie Neroną, kuris viešpatavo nuo 54 iki 68 metų.

26. [1]Išklausius Festo kalbą, Agripa kreipiasi į Paulių, pareikšdamas, jog jis galįs pradėti savo apsigynimo kalbą. Gavęs leidimą prabilti, Paulius rankos pakėlimu, kaip tai buvo kalbėtojams anuomet įprasta, kviečia jo pasiklausyti. Jis pasako gana ilgą, apgalvotą ir įtikinančią kalbą, gindamasis nuo jam daromų priekaištų.

[2-3]Visų pirma jis išreiškia savo džiaugsmą, kad turįs galimybę ginti savo bylą karaliaus Agripos akivaizdoje. Ypač, kad valdovas pats yra žydas, todėl žino žydų tikėjimą, jų papročius bei esamus religiniais klausimais ginčus. Jis tikisi, kad karalius teisingai jį supras, ir todėl prašo kantriai jį išklausyti.

[4-5]Visų pirma Paulius primena, kad jo gyvenimas nuo pat jaunystės iki dabar, Jeruzalėje ar diasporoje, visiems žydams yra gerai žinomas. Taigi, norėdami, jie galėtų patvirtinti, jog jis visą laiką elgėsi kaip pamaldus žydas. Dar daugiau, jis priklausė fariziejų klasei, kurie, kaip visiems žinoma, griežčiausiai laikosi Mozės Įstatymo /ApD 23,6/. Vadinasi, žydai neturi jokio pagrindo jį laikyti tautos išdaviku, ar Mozės Įstatymo niekintoju.

laikydamasis griešČiausios mūsų religinio gyvenimo krypties. [6]Ir dabar aš stoviu teisiamas dėl vilties į pažadą, kurį Dievas davė mūsų tėvams; [7]kurio išsipildymo laukia dvylika mūsų giminių, tarnaudamos jam be paliovos dieną naktį. Dėl šios vilties, karaliau, aš esu žydų kaltinamas! [8]Kas čia neįtikėtino atrodo jums, kad Dievas prikelia mirusius?»

[9]« Tiesą sakant, aš pats laikiau privalu daug ką priešinga daryti prieš Jėzaus Nazaretiečio vardą. [10]Tai ir dariau Jeruzalėje. Be to, gavęs iš vyriausių kunigų įgaliojimą, įmečiau į kalėjimą ir daugelį šventųjų, pritardamas taipogi, kai jie buvo žudomi. [11]Taip pat, prievartaudamas visose sinagogose, verčiau juos piktžodžiauti ir, be saiko šėldamas, juos persekiojau net iki svetimų miestų. [12]Šiuo tikslu, vykdamas į Damaską su vyriausių kunigų įgaliojimu ir pavedimu, [13]karaliau, kelyje, vidudienyje, išvydau iš dangaus šviesą skaistesnę už saulę, kuri apsiautė mane ir mano bendrakeleivius. [14]Ir, mums visiems parpuolus ant žemės, išgirdau balsą, kuris ebrajų kalba man sakė: — Sauliau, Sauliau! Kam mane persekioji? Sunku tau spyriotis prieš akstiną! — [15]Aš gi tariau: — Kas

---

[6-8]Paulius, kalbėdamas prieš Agripą, primena ir pabrėžia tą patį, ką anksčiau buvo pareiškęs Jeruzalėje prieš sinedriumą, būtent, kad yra kaltinamas ir teisiamas dėl tikėjimo į Mesiją, kuris žydams buvo ir yra išganymo viltis. Mesijaninių pažadų išsipildymo laukia visas Izraelis. Bet mesijaniniai pažadai bei Mesijo atėjimas laiduoja amžinojo gyvenimo viltį ir mirusiųjų prisikėlimą. Tiesa, kai kurie iš žydų, būtent, sadukiejai /ApD 24,14-15/ atmeta prisikėlimą iš numirusiųjų. Šie tad ir yra prieš jį. Mat, jis tiki ir skelbia, kad Jėzus Kristus yra prisikėlęs iš numirusiųjų; o tai rodo: viena, kad Jėzus yra tikrai Mesijas; ir antra, kad prisikėlimas iš numirusiųjų yra galimas, nes jį laiduoja prisikėlęs Kristus. Paulius pagaliau pareiškia savo stebėjimąsi, kad kai kurie žydai prisikėlimą laiko neįtikėtinu dalyku. Juk, jei tikima į Dievą, kuris yra gyvybės davėjas, tai kodėl Dievas negalėtų prikelti iš numirusiųjų?! Iš kitos pusės, juk yra žinoma, kad pranašai Elijas /3Kar 17,22/ ir Eliziejus /4Kar 4,35/ prikėlė iš numirusių vaikus; taip pat yra žinoma, kad ir Kristus prikėlė iš numirusių Jairo dukrą /Mt 9,24/ ir Lozorių /Jon 11,43-44/. Iš čia seka, kad sadukiejai, patys būdami klaidoje, be pagrindo jį puola ir kaltina, reikalaudami net mirties.

[9-11]Toliau tęsdamas savo kalbą, Apaštalas primena, kad pradžioje ir jis pats buvo priešingas Jėzui. Visomis jėgomis jis kovojo prieš krikščionis ne tik Jeruzalėje, bet ir provincijos sinagogose, pasiekiant net už Palestinos esančius miestus. Šitai jis darė su vyriausių kunigų žinia ir įgaliojimu. Daugelį krikščionių jis yra suėmęs ir įmetęs į kalėjimą; net ir jų žudymui jis pritaręs. Tikriausiai turima mintyje Stepono nužudymas /ApD 8,1. Paulius primygtinai pabrėžia, jog krikščionis jis persekiojęs su vyriausių kunigų pritarimu. Vadinasi, nesąs koks nors revoliucionierius, bet ištikimas ir drausmingas izraelitas. Paulius dar primena, kad jis suimtuosius krikščionis kankinimų pagelba versdavęs atsižadėti Kristaus, t.y. prieš jį piktžodžiauti.

[12]Degdamas neapykanta prieš krikščionis jis vykęs net ir į Damaską, kad vyriausių kunigų įgaliojimu suimtų tenai esančius krikščionis.

[13]Kaip ir kodėl jis, uolus krikščionių persekiotojas, tapo Kristaus sekėju? Į šį klausimą Paulius atsako, papasakodamas Agripai, kaip ir anksčiau sinedristams /ApD 22,6-16/, apie turėtą regėjimą prie Damasko vartų.

[14-15]Paulius pabrėžia, jog apsireiškęs Kristus jį privertęs liautis persekioti krikščionis. Kristus, apsireiškęs spindint akinančiai šviesai, prabilo į jį ir jam kalbėjo ebrajų-aramajų kalba /ApD 21,40; 22,2/. Paklaustas, kas esąs, atsakęs, jog jis yra Jėzus Kristus, kurį jis persekioja, persekiodamas krikščionis. Jis jį įspėjęs, kad liautųsi tai daryti, nes kovoti prieš jį yra tas pats, ką spardytis bei spardyti į akstiną: tuo juk nieko negalima pa-

esi, Viešpatie? — O Viešpats pasakė: — Aš esu Jėzus, kurį tu persekioji. [16]Kelkis tačiau ir atsistok ant savo kojų. Mat, tam aš tau apsireiškiau, kad paskirčiau tave tarnu ir liudytoju-ir to, kad tu mane regėjai, ir to, ką tau dar apreikšiu, [17]išimdamas tave iš tautos ir pagonių, pas kuriuos aš tave siunčiu, [18]atverti jų akis, kad jie gręžtųsi nuo tamsos į šviesą ir nuo velnio galybės į Dievą; kad jie gautų nuodėmių atleidimą ir dalį šventųjų per tikėjimą į mane. — »

[19]« Šio pasėkoje, karaliau Agripai, aš nelikau nepaklusnus dangiškam regėjimui, bet skelbiau: [20]pirmausia tiems, kurie buvo Damaske, paskui ir Jeruzalėje, taip pat po visą Judėjos kraštą ir pagonims, kad atgailautų bei grįžtų pas Dievą, darydami vertingus atgailos darbus. [21]Dėl šių dalykų, suėmę šventykloje, žydai bandė mane nužudyti. [22]Taigi iš Dievo gaunamos pagelbos dėka aš stoviu iki pat šios dienos, liudydamas ir mažam ir dideliam, nieko kito nesakydamas, o tik, ką pranašai ir Mozė yra skelbę įvyksiant, [23]būtent, kad Kristus kentėsiąs; kad jis,

---

siekti, nebent tik save sužeisti. Graikų literatūroje užtinkama patarlinių išsireiškimų, kaip čia cituojamasis: « Sunku tau spyrioti į akstiną.» — Neprasminga spirtis prieš didesnę jėgą, nes neišvengiamai teks pralaimėti. Neprasminga žmogui spirtis prieš Dievą, nes niekada nepajėgs jam atsispirti: visada tik sau pakenks.

[16]Kristus nesitenkino vien sudraudęs Paulių, kad liautųsi persekiojęs krikščionis. Jis jam pasakė, jog yra jį pasirinkęs būti jo apaštalu, liudijant apie visa, ką šio regėjimo eigoje yra patyręs, ir, ką dar patirsiąs kitų jam suteiksimų apreiškimų metu /2Kor 12,2/.

[17]Kristus toliau jam nurodė, jog jį yra pasirinkęs ir išskyręs, kaip iš savo tautos, taip ir iš pagonių, kad nuo dabar priklausytų vien jam, ir apie jį liudytų ne tik žydams, bet ir pagonims, pas kuriuos yra numatęs jį siųsti. Paulius, cituodamas Kristaus žodžius, subtiliai argumentuoja, gindamas save. Mat, žydai jį kaltino, kad, susidėjęs su pagonims ir tuo pačiu esąs savos tautos išdavikas. Paulius tačiau nurodo, jog apaštalaudamas tarp pagonių, jis jokiu būdu nėra išdavęs savo tautos, kadangi Kristus, pašaukdamas į apaštalus, iškėlė jį virš savo tautos, o taip pat ir pagonių, taip kad apaštalaudamas jis priklauso tik Kristui ir tik jam tetarnauja, neišsigindamas tačiau savo tautos ir nieku būdu nepriklausydamas pagonims.

[18]Kristus, pabrėžia Apaštalas, jį pašaukė ir siuntė apaštalauti, kaip Jahve pašaukė ir siuntė S.T. pranašus /Iz 42,7.16; 61,1; Jer 1,8/. Jis jį siuntė skelbti Evangeliją, kad atvertų akis pagonims ir visiems netikintiesiems, ir taip įgalintų juos pakilti iš tamsos į išganymo šviesą; kad jie visi nusigręžtų nuo velnio ir atsigręžtų į Dievą; gautų nuodėmių atleidimą per tikėjimą į jį — Mesiją — ir užsitikrintų amžinos tėvonystės paveldėjimą danguje su visais šventaisiais.

[21]Ir vis dėl to žydai vien dėl šito, nors nieko pikto nebuvo padaręs, nutvėrę šventykloje, norėjo jį užmušti, ir būtų užmušę, jei romėnų kariai nebūtų atskubėję ir jėga jį išplėšę iš jų rankų /ApD 22,22/.

[22-23]Tiesa, jį išgelbėjo romėnų kariai, bet jis tame mato paties Dievo ranką. Dievo valia buvo, kad jis liktų gyvas ir liudytų ir toliau apie Kristų didžiūnams ir paprastiems žmonėms. Dievo saugojamas, jis išliko gyvas iki šios dienos, kad galėtų liudyti apie Kristų šia proga karaliui, valdytojui ir visiems čia esantiems didžiūnams. Jis skelbė ir skelbia, kad, ką Mozė ir pranašai kalbėjo apie ateisimą Mesiją, visa tai išsipildė Jėzuje. Pranašai skelbė, kad Mesijas turėsiąs kentėti, mirti, bet prisikelsiąs. Jėzus kentėjo, mirė ir prisikėlė. Jis yra pirmasis prisikėlęs iš numirusiųjų. Tuo jis pasirodo tikrai esąs Mesijas, laiduojąs visiems mums prisikėlimą ir amžiną gyvenimą; visiems mums-žydams ir pagonims-šviesa, kuri šviečia kelią į išganymą /Rom 1,2; 10,4; 1Kor 15,2s/.

pirmasis prisikėlusysis iš numirusiųjų, paskelbsiąs šviesą-kaip savo tau-
tai, taip ir pagonims.»
[24]O jam taip besiginant, Festas tarė pakeltu balsu: « Kliedi, Pau-
liau! Didelis žinojimas veda tave iš proto.» [25]Bet Paulius pasakė: « Kil-
nusis Festai, aš ne kliedžiu, o sakau tiesos ir išminties žodžius. [26]Juk šiuos
dalykus žino karalius, į kurį aš atvirai ir kalbu. Mat, nemanau, kad
kas nors iš šių dalykų būtų jam nežinoma, kadangi ne kur nors užkam-
pyje šitai yra įvykę. [27]Ar tiki, karaliau Agripai, pranašams? Žinau, kad
tiki.» [28]O Agripas-Pauliui: « Nedaug reikia, kad įtikintum mane tapti
krikščionimi.» [29]O Paulius — : « Duok Dieve, kad-ar per trumpą, ar per
ilgą laiką, -ne tik tu, ir visi, kurie šiandien manęs klausosi, taptų, kaip
ir aš esu, išskyrus tik šiuos retežius.» [30]Pakilo-kaip karalius, taip ir
valdytojas, taip pat ir Berenikė bei visi su jais buvusieji-ir, išeinant,
kalbėjosi tarpe savęs, sakydami: [31]« Šitas žmogus nėra nieko padaręs,
dėl ko būtų vertas mirties ar retežių.» [32]O Agripa sakė Festui: « Šitą
žmogų būtų galima paleisti, jei nebūtų atsišaukęs į ciesorių.»

[19-20]Paulius pabrėžia, jog jis negalėjo priešintis Dievui. Mat, Dievas specialiu apsireiškimu pašaukė jį, buvusį krikščionių persekiotoją, tapti Kristaus liudytoju ir jo Evangelijos skelbėju, ypač tarp pagonių. Dievo liepiamas, jis pradėjo apaštalauti visų pirma Damaske, paskui Jeruzalėje ir visoje Judėjoje, o paskui ir tarp pagonių. Karalius turėtų suprasti, jog kartą esant tikram, kad Dievas šaukia bei įsako, negalima jam priešintis. Nes priešintis Dievui, reiškia ne tik pralaimėti, bet ir pražūti. Be to, Paulius nurodo, kad, skelbdamas Kristaus Evangeliją, jis daręs vien gera, būtent, raginęs visus liautis daryti pikta; grįžti prie tikrojo Dievo su tikru tikėjimu; daryti gera ir gerais darbais atsilyginti Viešpačiui už padarytus nusikaltimus.

[24]Festas, girdėdamas Paulių teigiant, kad Jėzus yra prisikėlęs iš numirusiųjų, kas jam atrodė tikra nesąmonė, pertraukė jo kalbą, sušukdamas, jog jis kliedys; jog jo didelis žinojimas vedąs jį iš proto.

[25-27]Paulius atsako Festui, pabrėždamas, jog tai, ką jis teigia, nėra kliedėjimas, o tiesa ir išganymo išmintis. Šitai jis kalba, kadangi kalba karaliui, kuris būdamas žydas, žino ir supranta šiuos dalykus. Žino pranašystes ir žino taip pat apie Jėzų, kad jis buvo nukryžiuotas ir Velykų rytą prisikėlęs iš numirusiųjų. Juk tai visa įvyko Jeruzalėje ir apie tai žino visa Palestina.

[28]Tai pareiškęs, Paulius kreipiasi tiesiai į karalių, klausdamas, ar tikįs į pranašus, bet drauge ir atsakydamas, jog neabejoja, kad jis tikrai tiki. Agripa atsiliepia ir atsako diplomatiškai: nei neigia, nei prisipažįsta. Mat, neigdamas, galėjo susikompromituoti kaip žydas; o teigdamas, galėjo parodyti palankumą Pauliui ir užsitraukti sinedriumo neapykantą. Atsakė taigi diplomatiškai, ironiškai pareikšdamas, jog Paulius savo iškalbingumu galįs jį įtikinti ir patraukti į krikščionybę. Girtinos, bet bergdžios pastangos!

[29]Nors Agripa daugiau ironiškai pareiškė, jog nedaug trūksta, kad jį atverstų į krikščionybę, bet Paulius reiškia savo širdingą linkėjimą, kad Dievas tikrai duotų karaliui, valdytojui ir visiems esantiems didžiūnams tikėjimo malonę, idant jie visi anksčiau ar vėliau pasektų jo pavyzdžiu: taptų tikintys į Kristų, kaip jis. Tik vieno dalyko jis jiems nelinki, būtent, retežių, kuriais jis yra surakintas dėl Kristaus.

[30-32]Išklausę Pauliaus kalbos, visi pakilo eiti, o, išeidami, kalbėjosi tarpe savęs ir vieningai pripažino, jog Apaštalas nėra niekuo kaltas. Agripa, kreipdamasis į Festą, pareiškė, jog tikrumoje reikėtų Paulių paleisti, bet, kadangi apeliavo į ciesorių, tai pas ciesorių reikia jį ir siųsti.

9. Kelionė į Italiją ir į Romą

27. [1]O kai buvo nuspręsta išplaukdinti mus į Italiją,-kaip Paulių,
taip ir kai kuriuos kitus kalinius, perdavė Augusto kohortos centurijonui,
vardu Julijui. [2]Įlipę į Adramitėnijos laivą, kuris turėjo plaukti Azijos
pakraščiais, išplaukėme, turėdami su mumis Aristarchą, makedonietį iš
Tesalonikos. [3]Sekančią dieną atplaukėme į Sidoną. Julijus, būdamas
Pauliui draugiškas, leido jam , nuėjus pas prietelius, gauti aprūpinimo.
[4]Išplaukę iš ten, būriavome Kipro užuovėją, nes pūtė priešingi vėjai;
[5]ir perplaukę jūrą ties Kilikija ir Pamfilija, atvykome į Mirą, Likijoje.
[6]O tenai centurijonas rado Aleksandrijos laivą, kuris plaukė į Italiją, ir
į jį persodino mus. [7]Plaukdami gi lėtai ir vos ne vos atsiradę priešais
Knidą, vėjui neleidžiant prisiartinti, plaukėme pagal Kretą ties Salmona;
[8]ir vargingai palei ją plaukdami, atvykome į vietovę, vadinamą Puikieji
Uostai; netoli jos radosi Lasėjos miestas.

---

27. [1]Kelionę iš Cezarējos į Italiją šv. Autorius aprašo, vartodamas pirmajį asmenį. Tai reiškia, kad Lukas buvo su Pauliumi Cezarējoje ir jį lydējo į Romą, greičiausiai kaip asmeninis jo gydytojas. Su Pauliumi buvo siunčiami dar ir kai kurie kiti kaliniai. Jie visi buvo patikēti centurijono Julijaus sargybai. Šisai priklausē Augusto kohortai. O Augusto kohorta buvo raitelių vienetas /Tacitus, Ann. 14,15/. Šios kohortos dragūnai būdavo panaudojami garbēs sargybai, o taip pat asmeninei apsaugai žymiųjų pareigūnų ir paties imperatoriaus. Nēra negalima todēl, kad Julius buvo atlydējęs Festą į Palestiną, kaip garbēs sargybos vadas, ir dabar, grįžtant į Romą, gavo pavedimą nugabenti į Romą Paulių ir kitus kalinius.

[2]Tuo tarpu nebuvo Cezarējoje laivo, kuris plauktų tiesiai į Italiją, nebuvo taip pat nē į Egiptą plaukiančio laivo, iš kur per 12 dienų buvo galima pasiekti Italiją. Todēl kaliniai buvo susodinti į Adramitēnijos laivą, kuris plaukē M. Azijos pakraščiais. Adramitēnija-nūdien Edremit-radosi Misijoje /ApD 16,7/, į pietus nuo Trojos. Be Luko Paulių lydējo dar ir Aristarchas. Šisai keliavo su Pauliumi ir kitose jo kelionēse /ApD 19,29; 20,4/. Laiške Kolosiečiams Apaštalas jį vadina «nelaisvēs draugu» /Kol 4,10/.

[3]Išplaukus iš Cezarējos, sekančią dieną laivas pasiekē ir sustojo Sidone, kur buvo susiformavusi pirmutinē krikščionių iš pagonių bendruomenē /ApD 11,10/. Lukas pastebi, kad centurijonas Julijus buvo gana prietelingas Pauliui. Sustojus Sidone, centurijonas leido Pauliui išlipti iš laivo ir aplankyti vietinius tikinčiuosius, kurie aprūpino jį maisto atsargomis ir visu tuo, kas kelionēje galējo būti reikalinga.

[4]Išplaukę iš Sidono, užuot plaukti tiesiai į šiaurę, dēl nepalankaus vējo, jie buvo priversti pasukti į vakarus ir plaukti Kipro salos pakraščiu, šiokioj tokioj užuovējoje nuo smarkiai pučiančio šiaurēs vakarų vējo.

[5-6]Kildami aukštyn Kipro salos pakraščiu, perplaukē jūrą ties Kilikija ir atplaukē į Miros uostą, Likijoje. Miros miestas ir uostas-nūdien Koigik-anuomet buvo vienas iš svarbių susisiekimo mazgų tarp Egipto ir Romos. Iš Egipto pro šį uostą plaukdavo laivai su kviečių kroviniu. Čia centurijonas kaip tik rado vieną iš Aleksandrijos su grūdų kroviniu į Italiją plaukiantį laivą. Taigi pasinaudojo proga, kad persodintų Paulių ir kitus kalinius į šį laivą.

[7]Išplaukus iš Miros, pučiant nepalankiam vējui, sunkiai pakrautas laivas plaukē labai lētai. Vargais negalais pasiekē Knodos salą, kuri randasi į šiaurę nuo Rodos salos, bet nepalankus vējas neleido įplaukti į vietinį uostą. Šiaurēs vējo stumiami, atsidūrē prie Kretos salos, prie Salmonos-nūdien Sideros-iškyšulio, viršutiniame rytų pakraštyje.

[8]Su dideliais sunkumais plaukdami Kretos pakraščiu, pasiekē vietovę, vadinamą Puikieji Uostai, greikiškai Limenes Kali, pavadinimas išlikęs

9O, kadangi jau daug laiko buvo praslinkę ir plaukimas pasidarė
pavojingas, nes ir didysis pasninkas jau buvo praėjęs, Paulius įspėjo,
10sakydamas jiems: « Vyrai, matau, jog plaukimą būtų galima tęsti tik
su pavojų ir didelių nuostolių grėsme ne tik kroviniui ir laivui, bet ir
mūsų gyvybėms.» 11Bet centurijonas verčiau tikėjo vairuotojui ir laivo
savininkui, negu tam, ką Paulius sakė. 12O, kadangi uostas nebuvo tin-
kamas žiemoti, tai dauguma nusprendė plaukti iš ten, tikėdamiesi kaip
nors pasieksią Fenikę, Kretos uostą, atgręžtą į pietvakarius ir šiaurės
vakarus, kad ten galėtų žiemoti.
13Papūtus gi lengvam vėjui, vildamiesi galėsią įvykdyti savo nuspren-
dimą, pakėlę inkarą, leidosi kelionėn, laikydamiesi arti Kretos krantų.
14Netrukus tačiau pakilo nuo jos viesulinis vėjas, vadinamas Šiauriaryčiu.
15Laivui esant blaškomam ir neįstengiant atsispirti prieš vėją, leidomės
nešami. 16O kai, bloškiami, radomės už vienos salelės, vadinamos Klauda,
sunkiai pajėgėme suvaldyti gelbėjimosi valtį. 17Ją užkėlę, griebėmės pa-

---

iki mūsų laikų, kur radosi Lasėjos miestas. Čia žiemoti uostas nebuvo tinkamas. Reikėjo plaukti toliau, kad pasiektų patogesnį žiemojimui uostą, bet buvo rizikinga.

9-12Artėjo žiema, kada plaukimas praktiškai buvo neįmanomas. Paprastai nuo rugsėjo iki lapkričio mėnesio plaukimas jau būdavo pavojingas; o nuo lapkričio iki kovo mėnesio tiesiog neįmanomas. Lukas pastebi, kad didysis žydų pasninkas, vadinamas Kiepur, kuris vyksta rugsėjo pabaigoje ir spalių pradžioje, jau buvo praėjęs. Vadinasi, jau buvo spalių ar lapkričio mėnuo. Paulius turėdamas nemaža patyrimo kelionėse /2Kor 12,25/, įspėjo atsakingus asmenis, jog tęsti toliau kelionę būtų perdaug pavojinga: reikštų išstatyti pavojun prarasti krovinį, laivą, o taip pat žmonių gyvybę. Centurijonas išklausė Paulių, bet dėl kelionės ir galimų pavojų daugiau pasitikėjo laivo savininko ir vairuotojo nuomone; o šieji teigė, kad šiame uoste žiemoti nebuvo galima. Nutarė, kad reikia bandyti kaip nors pasiekti toliau į vakarus esantį Kretos salos uostą Fenikę-nūdien Fineka —, prie Plakos įlankos, pietvakariniame salos pakraštyje. Uostui buvo duotas Fenikės vardas tikriausiai, kad ten bus buvusi fenikiečių kolonija. Uostas buvo pridengtas kalnų iš rytų ir iš šiaurės, ir atviras į pietus ir dalinai į vakarus. Todėl jame buvo galima žiemoti, esant apsaugotiems nuo šiaurės vėjų.

13Apsisprendę peržiemojimui pasiekti Fenikės uostą, kai tik papūtė lengvas pietų vėjas, kuris kelionei buvo palankus, jie tuojau pakėlė inkarą ir išplaukė. Plaukė, laikydamiesi galimai arčiau Kretos krantų, kad tuo būdu būtų pridengti nuo galimo ir pavojingo šiauriaryčio vėjo.

14Deja, ko bijojo, tai įvyko. Staiga nuo salos pakilo smarkus, tiesiog viesulinis, jūrininkams žinomas šiauriarytis, vėjas.

15Vėjas buvo tiek smarkus, kad jūrininkai neįstengė išlaikyti laivą pagal vėją ir, kontroliuojant, spirtis prieš jį; o, praradus kontrolę, laivas atsidūrė vėjo ir bangų galioje, ir buvo nešamas Dievas žino kur.

16-17Bangos blaškė šiauriaryčio vėjo į pietvakarius stumiamą laivą. Jis atsidūrė prie Klaudos-nūdien Kaudos-salelės. Esant už salos, buvo galima tikėtis šiokios tokios užuovėjos. Pasinaudodami proga, jūrininkai bandė įkelti į laivą gelbėjimosi valtį. Ši paprastai būdavo tempiama iš paskos. Bet, šėlstant audrai, nebuvo galima ją suvaldyti, ir atsirado pavojus, kad, bloškiama į laivą, galėjo sudužti ir patį laivą pažeisti. Vargais negalais pakėlę į viršų valtį, jūrininkai griebėsi priemonių gelbėti laivą. Jie jį apjuosė virvėmis, kad, būdamas medinis, bangų blaškomas, nepradėtų įlūžti ir irti. Iš kitos pusės buvo bijoma, kad laivas, stumiamas į pietus, neatsidurtų ant Sirtės seklumos, kuri radosi Kirenaikos pakraštyje. Tai buvo vadinamoji Didžioji Sirtė, apie kurią rašo J, Flavijus: Bell. 1-2, 16,4. Bandė tad daryti visa, kad kreiptų laivą į vakarus. Norėdami suma-

gelbos priemonių, apjuosdami laivą. Ir, bijodami patekti į Sirtę, nuleidę
plūdę, taip leidomės nešami. [18]O sekančią dieną, smarkiai audrai tebe-
blaškant, ėmėmės išmesti krovinį; [19]ir trečią dieną jie savo rankomis
išmetė laivo aprangą. [20]O per daugelį dienų nepasirodant nei saulei, nei
žvaigždėms ir didelei audrai vis tebešėlstant, visa mūsų išsigelbėjimo
viltis buvo jau dingusi.
[21]Ir, esant dideliam nevalgymui, tuomet Paulius, atsistojęs tarp jų,
sakė: «Vyrai, juk reikėjo, paklausant manęs, neplaukti nuo Kretos ir
taip išvengti šito pavojaus ir nuostolių. [22]Bet ir dabar kviečiu jus turėti
drąsos, nes nė vienas iš jūsų nežus, vien tik laivas. [23]Mat, šią naktį pa-
sirodė man Dievo, kurio aš esu, kuriam aš ir tarnauju, angelas, tarda-
mas: — [24]Pauliau, nebijok! Tu turi stotis prieš ciesorių. Ir va Dievas
tau padovanojo visus, kurie su tavim plaukia. — [25]Būkite tad drąsūs,
vyrai. Nes aš tikiu Dievui, kad įvyks, kaip man pasakyta. [26]Bet turime
būti išmesti į kokią tai salą.»
[27]O mums beesant blaškomiems Adrijoje, keturioliktą naktį, apie
vidurnaktį jūrininkai gavo įspūdį, kad artinamasi prie kažkokio sausže-

---

žinti greitį ir padėti, kad laivas galėtų išlaikyti lygsvarą, nuleido specialų šiam įrankį, būtent, medinę plūdę, kuri, būdama gana sunki, ir, plūduriuodama iš paskos bei velkama laivo, stabdė greitį ir neleido laivui smarkiai virsti į vieną ar į antrą šoną. Pastebėtina tačiau, kad kai kurie egzegetai graikiškąjį — skeuos — įrankis, rakandas — verčia perkelta prasme, būtent, būrės. Jie todėl tekstą aiškina, esą jūrininkai nuleidę būres, kad taip sumažintų laivo greitį ir leistų vėjui ir bangoms stumti laivą visai be kontrolės.

[18-19]Esant pavojui atsitrenkti kur nors į uolas ar patekti ant seklumos, reikėjo palengvinti laivą. Jie tai ir padarė. Visų pirma išmetė dalį krovinio, o paskui ir nebūtiną aprangą, t.y. kai kuriuos įrankius ir rakandus.

[20]Audra nesiliovė. Dangus jau daugel dienų nesiblaivė nei dieną, nei naktį. Padėtis pasidarė dramatiška, beviltiška. Šia pastaba Lukas siekia pabrėžti, jog, jei jie galėjo išsigelbėti, tai tik Dievas juos išgelbėjo: ir išgelbėjo dėl Pauliaus, nes jis dar buvo pašauktas apaštalauti Romoje.

[21]Neviltis yra didžiausias žmogaus priešas. Neviltis buvo visus tiek pagavusi, kad jau kuris laikas visi buvo praradę norą net ir valgyti. Žinoma, nevalgymas galėjo priklausyti ir nuo jūros ligos. Juk šėlo audra. Esant tokiai slegiančiai nuotaikai, Paulius ryžosi padrąsinti bendrakeleivius. Visų pirma tačiau jis priminė vadovamas jų kaltę bei klaidą, kad nepaklausė jo, kai buvo įspėjęs neplaukti toliau, bet žiemoti prie Puikiųjų Uostų /ApD 27,10/.

[22-25]Toliau kalbėdamas, Paulius užtikrina, kad, nežiūrint visko, jie visi išsigelbėsią, prarasią tik laivą. Šitai jis teigia, pabrėždamas, jog turėjęs regėjimą, ir Dievas per savo angelą jį užtikrinęs, kad nežūsiąs, nes turįs pasiekti Romą ir stoti prieš ciesorių bei liudyti Romoje apie Kristų, kaip tai jau anksčiau jam buvo apreikšta /ApD 23,11/. Angelas taip pat jam apreiškęs, kad dėl jo Dievas išgelbės ir visus, kurie keliauja su juo. Paulius pabrėžia, jog jis tvirtai tiki, kad visa įvyks taip, kaip Viešpats jam yra apreiškęs ir pažadėjęs. Štai kodėl visi turi neprarasti vilties ir atgauti drąsą.

[26]Baigdamas, Apaštalas primena, jog pagal apreiškimą jie turėsią būti išmesti į kokią tai salą.

[27]Nekontroliuojamas laivas po tryl!kos dienų, bangų bloškiamas, atsidūrė Adrijos-Adriatikos jūroje. Anuomet Adrijos vardu buvo vadinama jūra, kuri radosi tarp Italijos ir Graikijos ir ėjo nuo Dalmatijos šiaurėje iki Viduržemio jūros, tarp Maltos ir Kretos salų /Ovidius, Trist. 1,11.4; Pausania 5,25.3/. Keturioliktą naktį, apie vidurnaktį, jūrinkai, iš skirtingo bangų plakimo ar vėjo pūtimo, susidarė įspūdį, jog buvo besiartiną prie sausžemio. Tuo pačiu ėmė tikėti, kad Paulius buvo sakęs tiesą.

mio. [28]Ir, išmetę svambalą, rado dvidešimt sieksnių; o kiek vėliau ir
vėl nuleidę grimzlę, rado penkiolika sieksnių. [29]Bijodami būti išmesti
kur nors į uolingas vietas, iš užpakalio išmetę keturis inkarus, laukė
išauštant dienos. [30]Bet, jūrininkams bandant iš laivo pabėgti ir, kai jie
nuleido į jūrą galbėjimosi valtį, neva kad išmestų inkarus iš priešakio,
[31]Paulius prabilo į šimtininką ir kareivius: « Jei šitie nepasilieka laive,
jūs negalėsite išsigelbėti.» [32]Tuomet kareiviai nukirto valties virves ir
leido jai nukristi.

[33]O kol pradėjo švisti, Paulius skatino visus imtis valgio, tardamas:
« Šiandien keturiolikta diena, kai, belaukdami, tveriate nevalgę, neimda-
mi nieko. [34]Todėl raginu jus imti valgio. Mat, tai pravers jūsų išsigelbėji-
mui. Nes nė vienam jūsų nė plaukas nežus nuo galvos. [35]Tai gi pasakęs
ir paėmęs duonos, jis visų akivaizdoje padėkojo Dievui ir, laužydamas,
ėmė valgyti. [36]O, atsigavę, ėmėsi valgio ir jie visi. [37]Buvome gi laive iš

---

[28]Prityrę jūrininkai, pajutus, jog yra priartėję prie sausžemio, tuojau griebėsi matiklio, kad patikrintų, kaip gili yra toje vietoje jūra. Matiklis buvo ant virvės prikabintas švininis svoris, vadinamas svambalas. Pirmą kartą nuleidę svambalą, rado, kad jūra toje vietoje turėjo dvidešimt sieksnių gylio Sieksnis atatinka mūsų matavimu 1,85 mt. Vadinasi, jūros gylis tenai siekė 37 mt. Kiek palaukę, vėl nuleido svambalą ir patyrė kad gylis tebuvo jau tik 15 sieksnių, t.y. apie 28 metrus. Taigi buvo aišku, jog laivas tikrai artėjo prie sausžemio.

[29]Būdami tikri, jog artinasi prie sausžemio, jūrininkai, bijodami, kad bangų bloškiamas, laivas neatsitrenktų kur nors į uolas ir nesudužtų, bevelijo, išmetę inkarus, sulaikyti laivą vietoje, kol išauš diena, kad dienos šviesoje galėtų išvysti krantą ir bandyti prie jo saugiai prisiartinti. Išmetė iš laivo užpakalio keturis inkarus, kurie savo svoriu galėjo ne tik sulaikyti laivą, kad nebūtų stumiamas į priekį, bet taip pat, kad nebūtų sukamas aplinkui.

[30-32]Jūrininkai, žinodami, kad randasi arti sausžemio, bet, bijodami, kad, dėl vis dar šėlstančių bangų, vargu ar begalėsią laivą saugiai priartinti prie kranto, nusprendė verčiau patys gelbėtis, apleidžiant laivą. Šiuo tikslu jie bandė nuleisti gelbėjimosi valtį, nuduodami lyg yra beišmetą priekinius inkarus. Paulius, pastebėjęs, ką jūrininkai darė bei ko jie siekė, tuojau įspėjo centurijoną, primindamas, kad, jei šie, prytyrę, jūrininkai apleis laivą, nebus jokios vilties išsigelbėti. Mat, siaučiant tokiai audrai, tik prityrę jūrininkai galėjo saugiai priartinti laivą prie kranto. Centurijonas, sužinojęs, ką jūrininkai buvo bedarą, įsakė kareiviams nukirsti benuleidžiamos valties virves, leidžiant jai nukristi į vandenį ir taip sutrukdyti bei niekais paversti jūrininkų bandymą pabėgti.

[33-36]Artėjant prie sausžemio viltis išsigelbėti padidėjo, bet pavojų sudarė įgulos ir keleivių fizinis nusilpimas ir siaučianti apatija. Paulius todėl ėmė raginti visus pasistiprinti maistu ir nebijoti, nes visi išsigelbėsią ir niekam nieko neatsitiksią. Paraginęs žodžiu, Paulius pats duoda pavyzdį, imdamasis valgyti. Žydams ir krikščionims įprastu būdu jis pasimeldė prieš valgį, po to, paėmęs duonos, ją laužė ir valgė. Ar tai buvo eucharistinės Duonos laužymas, nėra aišku, bet yra visai galima. Nors dauguma egzegetų yra priešingos nuomonės. Pauliaus žodžiai ir pavyzdys pakėlė visų nuotaiką, ir jie ėmė, po keturiolika dienų trukusio pasninkavimo, ragauti maisto ir pasistiprinti.

[37]Lukas pastebi, kad keleivių iš viso buvo du šimtai septyniasdešimt šeši. Tikslų keleivių skaičių buvo lengva įsidėmėti, nes, audrai šėlstant, keleiviai tikriausiai buvo pakartotinamai tikrinami, ar visi gyvi. Tuo labiau toks patikrinimas buvo padarytas, išsigelbėjus, ant žemės.

viso du šimtai septyniasdešimt šeši asmens. [38]O priėmę maisto, palengvino laivą, išmesdami į jūrą kviečius.

[39]O dienai išaušus, jie neatpažino žemės, bet pastebėjo kažkokią įlanką, turinčią paplūdimį, į kurią nusprendė įvairuoti, jei įmanoma, laivą. [40]Atkabinę inkarus, leido jiems nugrimzti į jūrą, tuo pačiu metu, atleidę vairų diržus ir pakėlę prieš vėją vairavimo būrę, leidosi į krantą. [41]Tačiau atsidūrę ant įsiterpusios seklumos, įklampdino ant jos laivą, taip kad įsmigęs priekis liko nejudamas, o užpakalis kežėjo nuo smarkios bangų mūšos. [42]Kareiviai sprendė, jog kaliniai turėtų būti nužudyti, kad kartais kuris nors, išplaukęs nepaspruktų. [43]Bet centurijonas, norėdamas išgelbėti Paulių, neleido jiems įvykdyti jų sumanymo; ir liepė tiems, kurie mokėjo plaukti, kad, nušokę, pirmieji pasiektų žemę; [44]o kitikas ant lentų, kas ant laivo nuolaužų. Ir taip visi, išsigelbėję, atsirado ant žemės.

---

[38]Didelē dalis krovinio jau buvo anksčiau išmesta /ApD 27,18/, bet kita dalis buvo palikta, kad išlaikytų reikiamą laivo svorį, nes tuo būdu lengviau buvo galima spirtis prieš bangas. Tačiau, artējant prie kranto ir esant pavojui atsidaužti į uolas, pravartu visiškai palengvinti laivą, kad galimas atsitrenkimas būtų lengvesnis ir mažiau pavojingas. Jūrininkai tad, pasistiprinę maistu, prieš išauštant, pasirūpino išmesti į jūrą likusį grūdų krovinį.

[39]Kai išaušo, jie išvydo sausžemį, bet nepažino kokia tai buvo žemē. Pastebējo tačiau, jog buvo atsidūrę prie kokios tai įlankos, kuri turējo paplūdimį; taigi buvo be stačių bei uolētų krantų .Todēl tuojau apsisprendē bandyti įvairuoti į šią įlanką. Nūdien ji yra vadinama šv. Pauliaus įlanka. Greičiausiai kaip tik čia Apaštalas drauge su kitais bendrakeleiviais bus iškopęs į krantą.

[40]Kadangi audra dar vis šēlo, tai laivą įvairuoti į įlanką nebuvo lengva. Jūrininkai panaudojo visą turimą patyrimą ir sugebējimą, kad išsaugotų laivą ir išgelbētų keleivius. Visų pirma atkabino iš vieno ir iš antro laivogalio šono nuleistus inkarus ir leido jiems nugrimzti į jūrą. Paskui atrišo diržus, kuriais, pakēlus, buvo pritvirtinę irklus. Juos buvo pakēlę į viršų ir diržais pritvirtinę, kitaip šēlstančios bangos juos būtų sudaužę ir nuplēšę. Minimi irklai būdavo vartojami ne irklavimui, bet verčiau laivo valdymui bei vairavimui. Jūrininkai, atrišę, nuleido irklus į vandenį, kad jų pagelba galētų vairuoti laivą, bandant įplaukti į įlanką. Pagaliau pakēlē pagrindinę-centrinę-būrę, kuri tarnavo laivo plaukimui, bet taip pat jo valdymui. Be šios pagrindinēs būrēs būdavo dar ir kitos, kurios būdavo naudojamos didesniam ar mažesniam greičiui išvystyti ir laivo lygsvarai išlaikyti. Šitai atlikę, bandē leistis kranto link.

[41]Deja, tarp įlankos ir jūros buvo įsikišusi smēlio seklumа. Ant jos užkliuvo ir priešakiu įsmigo laivas. Įsmigusį laivą iš šonų ir ypač iš užpakalio daužē bangos ir jos buvo tokios smarkios, kad laivas pamažu pradējo kežēti bei irti.

[42-44]Neliko kitos išeities kaip tik palikti laivą ir stengtis kaip nors pasiekti krantą. Kilo klausimas dēl kalinių. Kareiviai buvo atsakingi už kalinius. Jei šieji, išplaukę į krantą, paspruktų, kareiviai galējo būti nubausti už jų pabēgimą. Taigi jie galvojo, jog geriausias yra sprendimas juos išžudyti. Aišku, kareiviai savo sprendimą pranešē centurijonui, tikēdamiesi gauti jo pritarimą bei patvirtinimą. Centurijonas tačiau norējo išgelbēti Paulių. Viena, kad jam buvo prielankus /ApD 27,3/; antra, kad jautē pareigą jį gyvą pristatyti ciesoriui. Taigi atmetē kareivių siūlymą ir čia pat įsakē visiems, kurie mokējo plaukti, šokti į jūrą ir plaukti į krantą; o kitiems leido gelbētis, bandant pasiekti krantą užsikabinus ant lentų bei ant laivo nuolaužų. Taip kad visi, kaip Paulius buvo pranašavęs, išsigelbējo, išlipdami ant Maltos salos kranto.

10. Maltoje ir kelyje į Romą

28. [1]Ir, kai išsigelbėjome, tuomet sužinojome, kad sala vadinosi Me-
litė. [2]O barbarai parodė mums nepaprasto prieteliškumo. Būtent, sukūrę
ugnį, dėl užėjusio lietaus ir dėl šalčio, priėmė mus visus. [3]Pauliui gi su-
graibius žabų glėbį ir užmetus ant ugnies, išliaužusi nuo kaitros gyvatė
prikibo jam prie rankos. O kaip barbarai pamatė gyvūną prikibusi prie
jo rankos, kalbėjo vienas kitam: « Šitas žmogus tikriausiai yra galvažu-
dys. Mat, nors ir išsigelbėjo iš jūros, deivė keršytoja neleido jam gy-
venti.» [5]Bet jis, nupurtęs gyvūną į ugnį, nepatyrė nieko blogo. [6]Jie gi
laukė, kad jis ištinsiąs ar staiga krisiąs negyvas. Tačiau kurį laiką palaukę
ir matydami, kad jam nieko blogo neatsitinka, pakeitę nuomonę, sakė,
jog esąs dievaitis.
[7]O aplink aną vietą radosi salos pirmūno, vardu Publijaus, dvarai.
Jis, mus priėmęs, tris dienas bičiuliškai laikė kaip svečius. [8]Atsitiko, kad

---

28. [1]Lukas pastebi, jog tik išlipę ant sausžemio sužinojo, kad randasi ant Melitos-nūdien Maltos-salos. Tuomet sala administratyviniu atžvilgiu priklausē nuo Sicilijos prefektūros.

[2]Salos gyventojai buvo kartaginiečių-pūnų kilmēs. Mat, iki 3 šm. pr. Kristų sala buvo valdoma Kartagenos. Lukas vietinius gyventojus vadina barbarais. Taip anuomet buvo vadinami visi, kurie nebuvo elenistinēs kultūros. Maltiečiai kalbējo kartaginiečių kalbos dialektu. Pauliui, mokančiam ebrajų ir aramajų kalbas, nebuvo sunku juos suprasti, nes kartaginiečių kalba buvo semitinē. Lukas pastebi, kad vietiniai gyventojai juos visus priēmē labai nuoširdžiai bei itin prietelingai. Kadangi lijo ir buvo gana šalta, juk buvo žiemos laikas, tai jie tuojau sukūrē ugnį ir pakvietē visus prie jos, kad, sušlapę ir sušalę, išsigelbējusieji keleiviai galētų pasišildyti ir išsidžiovinti drabužius.

[3]Paulius visada buvo visiems visa. Ir šiuo atveju jis nelaukia, kad kiti jam tarnautų, bet verčiau pats imasi kitiems patarnauti. Čia pat eina rinkti malkų, kad palaikytų liepsnojantį ugnies židinį. Atnešus glēbį sausų kadugių ir įmetus į ugnį, kadugiuose buvusi gyvatē, pajutusi karštį išsliaužē ir įkibo Pauliui į ranką, įkąsdama.

[4]Vietiniai gyventojai žinojo, kad tai buvo nuodinga gyvatē, kurios įkandimas paprastai yra mirtingas. Pastebēję, jog gyvūnas-šliužas įkando Pauliui į ranką, jiems atējo mintis į galvą, kad Apaštalas turįs būti koks nors didelis nisikaltēlis. Jis, tiesa, išsigelbējo iš jūros, bet keršto, geriaus pasakius, teisingumo deivē, kurią Lukas vadina Dikte, užsiuntē ant jo gyvatę, kad neliktų gyvas.

[5-6]Vietiniai gyventojai, žinodami gyvatēs nuodingumą, galvojo, kad Paulius netrukus pradēsiąs tinti ir krisiąs negyvas. Tai tačiau neivyko. Apaštalas, numetęs į ugnį gyvatę, nejuto nieko blogo. Kurį laiką palaukę, jie įsitikino, kad gyvatēs įkandimas neturējo Pauliui jokių pasēkų. Tuomet jie ēmē galvoti, kad jis nesąs paprastas žmogus, o veikiau koks nors dievaitis. Jau ne pirmas atvejys, kad pagonys Paulių palaiko dievaičiu /ApD 14,11/. Pauliui atsitiko, ką Kristus apaštalams buvo žadējęs, sakydamas: «Štai aš suteikiu jums galią mindžioti gyvates ir skorpionus ir visai priešo galybei suvaldyti, ir niekas jums kokiu nors būdu nepakenks» /Lk 10,19/.

[7]Toje srityje, kur jie išlipo į krantą, radosi salos pirmūno, vyriausio valdininko, Publijaus nuosavybēs bei dvarai. Maltą tuo metu valdē Sicilijos preteriaus paskirtas ir nuo jo priklausąs pareigūnas, kuris buvo tituluojams, kaip saloje rasti seni įrašai patvirtina, pirmūno titulu. Publijus išsigelbējusiesiems pasirodē geraširdingas. Jis visus priēmē savo dvaruose ir išlaikē svečiais tris dienas.

[8]Dievas Publijų už jo gerumą čia pat atlygino. Mat, jo tēvas buvo susirgęs: turējo aukštą temperatūrą ir viduriavo. Lukas, gydytojas, tiksliai

Publijaus tėvas gulėjo, kamuojamas karščio ir viduriavimo. Paulius, įėjęs pas jį ir melsdamasis uždėjęs ant jo rankas, jį pagydė. [9]O tai įvykus, ir visi kiti salos gyventojai, turį negalavimų, ėjo pas jį ir buvo pagydomi. [10]Jie irgi reiškė mums didelę pagarbą ir, mums išvykstant, suteikė, ko tik reikėjo.

[11]Praslinkus gi trims mėnesiams išplaukėme Dvynių ženklu atžymėtu Aleksandrijos laivu, kuris buvo peržiemojęs saloje. [12]Ir, atplaukę į Sirakuzus, pasilikome tenai tris dienas. [13]Iš ten, plaukdami palei krantą, atvykome į Regiją. Ir po vienos dienos, pučiant pietų vėjui, per dvi dienas atplaukėmė į Puteolius. [14]Kur, radę brolių, buvome jų priprašyti pasilikti pas juos septynias dienas. Ir taip atvykome į Romą. [15]O tenykščiai broliai, išgirdę apie mus, išėjo mūsų pasitikti iki Apijos Forumo ir Trijų

---

nusako sergančiojo ligą. Tai buvo dizenterija, gal kruvinoji Paulius, patyręs apie ligą, pareiškē norą aplankyti ligonį. Gavęs leidimą, įējo pas jį, uždējęs ant jo rankas pasimeldē, ir ligonis čia pat pasveiko. Pastebētina, kad apaštalai atgamtines malones suteikdavo bei viršgamtines galias panaudodavo paprastai rankų uždējimu /Lk 10,9; ApD 9,12/.

[9-10]Vietiniai gyventojai, sužinoję, kad Paulius stebuklingai gydo, ēmē gabenti pas jį įvairius ligonius, ir jis juos pagydydavo. Šitai paveikē žmones tiek, kad ne tik Publijus juos širdingai globojo, bet visi gyventojai reiškē Pauliui ir jo palydovams didelę pagarbą, o išvykstant, juos apdovanojo visokiomis gērybēmis, kurios galējo būti naudingos ir reikalingos kelionei.

[11]Lukas pabrēžia, kad Maltos saloje jie išbuvo tris mēnesius, t.y. kol praējo žiema. Apie vasario mēnesio pabaigą ar kovo pradžią leidosi kelionēn į Romą Aleksandrijos laivu, kuris čia buvo sustojęs žiemoti. Šis laivas priekyje turējo nupaišytą ar prikabintą Dvynių ženklą. Dvyniai graikų ir lotynų mitologijoje buvo žinomi kaip Kastoras ir Polutijus: Jupiterio ir Ledos sūnūs. Jie buvo laikomi jūrininkų globējais /Ovidijus, Odēs L, 3.2; 12,25-32; Virgilijus, Eneida 10,209-212/.

[12]Išplaukę iš Maltos, atplaukē ir trims dienoms sustojo Sirakuzuose. Tai buvo vienas iš žymiausių graikų imperijos uostų bei miestų Vakaruose. Sirakuzai ypač buvo pagarsēję, viešpataujant Dionizijui I, ketvirtam šm. prieš Kristų. Sirakuzai randasi 83 jūrų mylių atstume nuo Maltos, pietrytiniame Sicilijos pakraštyje.

[13-14]Iš Sirakuzų plaukē, laikydamiesi galimai arčiau rytinio Sicilijos pakraščio, ir pasiekē Regiją-nūdien Reggio Calabria —, pačiame pietiniame Italijos pusiasalio pakraštyje. Sekančią dieną, esant palankiam vējui, leidosi tolyn. Perplaukę Sicilijos kanalą, per dvi dienas pasiekē Puteolijų-nūdien Pozzuoli. Keliavo taigi labai greitai. Mat, nuo Reggio iki Pozzuoli atstumas yra 180 jūros mylių. Pozzuoli buvo žymus uostas, o taip pat didelis prekybos centras /Plinius, Hist. Nat. 36,14; Seneca, Epist. 77/. Nenuostabu tad, kad Pozzuoli gyveno nemaža žydų /J. Flavijus, Ant. 17,12. 1/. Buvo taip pat čia ir krikščionių, kurie Paulių ir jo palydovus nuoširdžiai priēmē ir priprašē, kad pas juos pasiliktų bent keletą dieną. Išbuvo visą savaitę. Po to pēsčiomis išvyko į Romą.

[15]Romos krikščionys, išgirdę, kad Paulius vyksta pas juos, išējo jo pasitikti. Vieni pasitiko Apaštala prie Apijos Forumo, o kiti prie Trijų Tabernų. Apijos Forumas radosi netoli nūdienēs Teracinos, apie 65 km. į pietus nuo Romos. O Trys Tabernos-Trys Smuklēs-nūdien Cisterna-apie 50 km. į pietus nuo Romos. Susitikimas su Romos krikščionimis atgaivino Paulius dvasią: jis atgavo drąsą ir pasitikējimą. Kelionēs vargai bei išgyventi pavojai, matyt, buvo neigiamai paveikę Apaštalą. Tuo labiau, kad jį slēgē nežinia, kas jo laukia Romoje; koks bus ciesoriaus sprendimas.

Tabernų. Juos išvydęs, Paulius, padėkojęs Dievui, įgavo drąsos. [16]O kai įėjome į Romą, Pauliui buvo leista apsistoti savam bute su jį serginčiu kareiviu.

12. Romoje

[17]O atsitiko, kad, trims dienoms praslinkus, jis pasikvietė pas save žydų pirmūnus. Jiems gi susirinkus, į juos prabilo: «Vyrai broliai, aš nieko nepadaręs prieš tautą ar tėvų papročius, iš Jeruzalės esu perduotas kaip kalinys į romėnų rankas. [18]Jie, ištardę, norėjo mane paleisti, nes manyje nebuvo jokios mirtimi baustinos kaltės; [19]bet žydams priešinantis, buvau priverstas šauktis ciesoriaus, tačiau ne tam, kad turėčiau kuo nors kaltinti savo tautą. [20]Taigi dėl šios priežasties aš pakviečiau jus pasimatyti ir pasikalbėti Juk dėl Izraelio vilties esu surakintas šia grandine» [21]O jie sakė jam : «Mes apie tave nesame gavę iš Judėjos nė rašto, nė kuris nors iš brolių, atvykęs, ką nors pikta apie tave yra kalbėjęs. [22]Norėtume tačiau išgirsti iš tavęs, ką galvoji. Mat, mums yra žinoma apie šią atskalą, kad jai visur prieštaraujama.»

[23]O paskyrę jam dieną, daugelis atėjo pas jį į butą. Jiems jis dėstė nuo ryto iki vakaro, liudydamas apie Dievo karalystę bei įtikinėdamas juos apie Jėzų iš Mozės Įstatymo ir pranašų. [24]Vieni, tiesa, leidosi įtikinami tuo, ką jis sakė, o kiti netikėjo. [25]Nesutardami gi tarpe savęs,

---

[16]Lukas pabrėžia, kad Romoje Pauliaus padėtis nebuvo sunki. Mat, jam buvo leista gyventi privačiam bute; nors saugojo vienas kareivis.

[17-19]Romoje, vos trim dienoms praslinkus, Paulius imasi apaštalavimo darbo. Kaip visada, visų pirma kreipiasi į žydus. Romos gyventojų skaičius tuo metu siekė apie pusantro milijono žmonių. Jų tarpe buvo virš keturiasdešimt tūkstančių žydų. Apaštalas pakvietė pas save žydų pirmūnus, t.y. vadus bei sinagogų viršininkus. Jiems susirinkus, Paulius pristatė save, paaiškindamas, jog atsirado čia kaip kalinys, nes nekaltai buvo įskųstas savo tautiečių romėnams. Šieji, ištardę, nerado jame kaltės ir norėjo paleisti, bet žydų vyresnieji priešinosi ir reikalavo, kad būtų pasmerktas mirčiai. Dėl šios priežasties buvo priverstas apeliuoti į ciesorių. Bet čia pat Paulius pabrėžia, jog atsišaukė į ciesorių, ne kad kokiu nors būdu apkaltintų žydus bei savo tautą, o vien kad save išgelbėtų, jausdamasis esąs pilnai teisus prieš tautą ir prieš tėvų papročius.

[20]Būdamas ištikimas žydas, jis nori visų pirma pasimatyti su savo tautos pirmūnais. Su pasididžiavimu jis primena žydų vadams, kad kenčiąs kaip kalinys ne dėl ko kito, o vien dėl to, kas yra visų žydų laukimas ir viltis, būtent, dėl Mesijo /ApD 23,6; 26,6/.

[21-22]Žydų pirmūnai, atsiliepdami, pastebi, kad jie nėra gavę iš Jeruzalės jokio pranešimo, raštu ar žodžiu, prieš Paulių. Todėl sutinka su juo kalbėtis bei aiškintis. Tačiau primena, jog apie krikščionis jie turi žinių, ir žino, kad visur apie juos neigiamai atsiliepiama bei jiems priešinamasi.

[23]Čia pat sutaria dieną, kada ir kur sekantį kartą susitiksią. O atėjus sutartai dienai, visi gausiai susirinko pas Paulių jo bute. Paulius pasinaudojo proga, ir visą dieną kalbėjo susirinkusiems apie Dievo karalystę, įtikinėdamas iš Mozės ir pranašų, kad Jėzus tikrai esąs Mesijas.

[24-25]Lukas pastebi, jog Apaštalas turėjo tik dalinį pasisekimą. Kai kurie, tiesa, įtikėjo, bet kiti ne. Galop kilo ginčai tarp įtikėjusiųjų ir neįtikėjusių. Besiginčydami, ėmė skirstytis. Prieš išsiskirstant, Paulius, cituodamas Izaijo pranašystę /Iz 6,9/, įspėjo užsikirtusius žydus, jog, jiems atsisakant tikėti į Kristų, Dievas į išganymą pašauks pagonis.

ėmė skirstytis, Pauliui pasakius vieną šitą žodį: «Teisingai šv. Dvasia kalbėjo per pranašą Izaiją jūsų tėvams, sakydama:

26— Eik pas šią tautą ir sakyk:
Ausimis klausysite ir nesuprasite,
žiūrėte žiūrėsite ir nematysite.
27Mat, šios tautos širdis aprumbėjo,
ir ausimis ji sunkiai begirdėjo,
ir savo akis ji užmerkė,
kad kartais akimis neišvystų
ir ausimis neišgirstų,
širdimi nesuvoktų ir neatsiverstų,
ir aš jų nepagydyčiau. —

28Tebūnie tad jums žinoma, kad šitas Dievo išgelbėjimas yra pasiųstas pagonims. Jie ir klausysis.»

29.30O pasiliko savo išsinuomuotame bute ištisus dvejus metus ir
priimdinėdavo visus užeinančius pas jį, 31skelbdamas Dievo karalystę ir
mokydamas visa, kas lietė Viešpatį Jėzų Kristų, visai atvirai, nekliudomas.

26-27Izaijo pranašystē cituojama pagal graikišką LXX vetimą. Šią pranašystę buvo citavęs ir Kristus, įspēdamas fariziejus /Mt 13,14; Mk 4,12; Lk 8,10/.

28Paulius ir kitais atvejais buvo nurodęs, jog Jēzaus laiduojamas išganymas yra skirtas ir pagonims /ApD 13,46; 18,6/. Šia proga jis pabrēžia, jog yra tikra tragedija: žydai atsisako priimti Kristų, kuris pirmoje eilēje atējo jiems suteikti išganymą; tenka tad kreiptis į pagonis, ir jie užims žydų vietą mesijaninēje karalystēje. Taip pildosi ir išsipildys Kristaus įspējimas: «Daugelis iš Rytų ir Vakarų ateis ir sēsis dangaus karalystēje, o karalystēs vaikai bus išmesti į tamsybes, kur bus verksmo ir dantų griežimo» /Mt 8,11/.

29Pagrindiniuose kodeksuose ši eilutē išleidžiama. Lotyniškoje Vulgatoje ir kai kuriuose mažesniuose kodeksuose paduodama sekantis tekstas: «Šitai jam pasakius, žydai išējo, smarkai tarpe savęs ginčydamiesi»

30Lukas nurodo, jog Paulius ištisus du metus pasiliko kalinys Romoje, bet gyveno savame, išnuomuotame, bute ir galējo laisvai priimti pas save visus ateinančiuosius. Taigi turējo pilną galimybę apaštalauti.

31Visą tą laiką Paulius ateinantiems pas jį skelbē Dievo karalystę, liudijo Kristų esant Dievo siųstą Mesiją ir mokē jo paskelbtą Evangeliją.

Šiuo Lukas nelauktai baigia knygą. Iš to neabejotinai seka, kad knyga buvo parašyta, kai Paulius dar buvo kalinys Romoje pirmos savo nelaisvēs metu. Kitaip būtų, bent trumpai, nurodęs, kaip pasibaigē Apaštalo nelaisvē. Mat, iš kitų liudijimų žinome, kad Paulius, po ilgo kalinimo, buvo pagaliau išteisintas ir paleistas /Kol 4,7-17; 2Tim 4,6-18; Klemensas Rom., Rom. 5/. Antrą kartą buvo vēl suimtas Nerono persekiojimo metu 67 metais ir nužudytas. Lukas, matyt, belaukiant Pauliaus išlaisvinimo iš pirmos nelaisvēs, turējo išvykti, todēl rašymą nutraukē, ir vēliau jau nesiēmē tęsti. Vadinasi, Apaštalų Darbų knyga buvo parašyta ne vēliau 63 metų pabaigos. Nes Paulius iš pirmosios nelaisvēs buvo paleistas, po maždaug trijų metų kalinimo, 63 metų pabaigoje ar 64 metų pradžioje.

LITURGINĖ RODYKLĖ

Liturginiai metai

	A	B	C
Adventas:			
1. Sekmadienis	Mt 24,37-44	Mk 13,33-37	Lk 21,25-28 34-36
2. Sekmadienis	Mt 3,1-12	Mk 1,1-8	Lk 3,1-6
3. Sekmadienis	Mt 11,2-11	Jon 1,6-8 19-28	Lk 3,10-18
4. Sekmadienis	Mt 1,18-24	Lk 1,26-38	Lk 1,39-45
Kalėdų laikotarpis:			
Kūčių vakaras	Mt 1,2-25	Mt 1,2-25	Mt 1,2-25
Bernelių Mišios	Lk 2,1-14	Lk 2,1-14	Lk 2,1-14
Antrosios Mišios	Lk 2,15-20	Lk 2,15-20	Lk 2,15-20
Trečiosios Mišios	Jon 1,1-18	Jon 1,1-18	Jon 1,1-18
1. Sekmadienis Šv. Šeimos Mišios	Mt 2,13-15 19-23	Lk 2,22-40	Lk 2,41-52
Naujieji Metai Marija-Dievo Motina	Lk 2,16-21	Lk 2,16-21	Lk 2,16-21
2. Sekmadienis	Jon 1,1-18	Jon 1,1-18	Jon 1,1-18
Trys Karaliai	Mt 2,1-12	Mt 2,1-12	Mt 2,1-12
3. Sekmadienis Jėzaus Krikštas	Mt 3,13-17	Mk 1,6-11	Lk 3,15-16 21-22
Gavėnia:			
1. Sekmadienis	Mt 4,1-11	Mk 1,12-15	Lk 4,1-12
2. Sekmadienis	Mt 17,1-9	Mk 9,1-9	Lk 9,28-36
3. Sekmadienis	Jon 4,5-42	Jon 2,13-25	Lk 13,1-9
4. Sekmadienis	Jon 9,1-41	Jon 3,14-21	Lk 15,1-3 11-32
5. Sekmadienis	Jon 11,1-45	Jon 12,20-23	Jon 8,1-11
Verbų Sekmadienis Kristaus Kančia	Mt 26,14-27.66	Mk 14,1-15,47	Lk 22,14-23.56
Did. Ketvirtadienis	Jon 13,1-15	Jon 13,1-15	Jon 13,1-15
Did. Penktadienis	Jon 18,1-19.42	Jon 18,1-19.42	Jon 18,1-19.42
Velyknaktis	Mt 28,1-10	Mk 16,1-8	Lk 24,1-12
Velykų laikotarpis:			
Prisikėlimo sekmadienis	Jon 20,1-9	Jon 20,1-9	Jon 0,1-9
2. Sekmadienis Atvelykis	Jon 20,19-31	Jon 20,19-31	Jon 20,19-31

	A	B	C
3. Sekmadienis	Lk 24,13-35	Lk 24,35-48	Jon 21,1-19
4. Sekmadienis	Jon 10,1-10	Jon 10,11-18	Jon 10,27-30
5. Sekmadienis	Jon 14,1-12	Jon 15,1-8	Jon 13,31-35
6. Sekmadienis	Jon 14,15-21	Jon 15,9-17	Jon 14,23-29
Dangun Įžengimas Šeštinės	Mt 28,16-20	Mk 16,15-20	Lk 24,46-53
7. Sekmadienis	Jon 17,1-11	Jon 17,11-19	Jon 17,20-26
Sekminės-vigilija	Jon 7,37-39	Jon 7,37-39	Jon 7,37-39
Dienos Mišios	Jon 20,19-23	Jon 20,19-23	Jon 20,19-23

Eilinis metų laikotarpis:

Švč. Trejybės šventė	Jon 3,16-18	Mt 28,16-20	Jon 16,12-15
Dievo Kūno šventė	Jon 6,51-59	Mk 14,12-16 22-26	Lk 9,11-17
2. Sekmadienis	Jon 1,29-34	Jon 1,35-42	Jon 2,1-12
3. Sekmadienis	Mt 4,12-33	Mk 1,14-20	Lk 1,1-4 4,14-21
4. Sekmadienis	Mt 5,1-12	Mk 1,21-28	Lk 4,21-30
5. Sekmadienis	Mt 5,13-16	Mk 1,29-39	Lk 5,1-11
6. Sekmadienis	Mt 5,17-37	Mk 1,40-45	Lk 6,17.20-26
7. Sekmadienis	Mt 5,38-48	Mk 2,1-12	Lk 6,27-38
8. Sekmadienis	Mt 6,24-34	Mk 2,18-22	Lk 6,39-45
9. Sekmadienis	Mt 7,21-27	Mk 2,23-3,6	Lk 7,1-10
10. Sekmadienis	Mt 9,9-13	Mk 3,20-35	Lk 7,11-17
11. Sekmadienis	Mt 9,36-10,8	Mk 4,26-34	Lk 7,36-8,3
12. Sekmadienis	Mt 10,26-32	Mk 4,35-40	Lk 9,18-24
13. Sekmadienis	Mt 10,37-42	Mk 5,21-43	Lk 9,51-62
14. Sekmadienis	Mt 11,25-30	Mk 5,21-43	Lk 10,1-12 17-20
15. Sekmadienis	Mt 13,1-23	Mk 6,7-13	Lk 10,25-27
16. Sekmadienis	Mt 13,24-43	Mk 6,30-34	Lk 10,38-42
17. Sekmadienis	Mt 13,44-52	Jon 6,1-15	Lk 11,1-13
18. Sekmadienis	Mt 13,44-52	Jon 6,24-35	Lk 12,13-21
19. Sekmadienis	Mt 14,22-23	Jon 6,41-52	Lk 12,32-48
20. Sekmadienis	Mt 15,21-28	Jon 6,51-59	Lk 12,49-53
21. Sekmadienis	Mt 16,13-20	Jon 6,61-70	Lk 13,22-30
22. Sekmadienis	Mt 16,21-27	Mk 7,1-8.14	Lk 14,1.7-14
23. Sekmadienis	Mt 18,15-20	Mk 7,31-37	Lk 14,25-33
24. Sekmadienis	Mt 18,21-35	Mk 8,27-35	Lk 15,1-23
25. Sekmadienis	Mt 20,1-16	Mk 9,29-36	Lk 16,1-13
26. Sekmadienis	Mt 21,28-32	Mk 9,37-42 44-47	Lk 16,19-31
27. Sekmadienis	Mt 21,33-43	Mk 10,2-16	Lk 17,5-10
28. Sekmadienis	Mt 22,1-14	Mk 10,17-30	Lk 17,11-19
29. Sekmadienis	Mt 22,15-21	Mk 10,35-45	Lk 18,1-8
30. Sekmadienis	Mt 22,34-40	Mk 10,46-52	Lk 18,9-14
31. Sekmadienis	Mt 23,1-12	Mk 12,28-34	Lk 19,1-10
32. Sekmadienis	Mt 25,1-13	Mk 12,38-44	Lk 20,27-38
33. Sekmadienis	Mt 25,14-30	Mk 13,24-32	Lk 21,5-10
Kristaus Karaliaus šventė	Mt 25,31-46	Jon 18,33-37	Lk 23,35-43

1980-C 1981-A 1982-B 1983-C 1984-A 1985-B 1986-C 1987-A
1988-B 1989-C

VARDINĖ IR DALYKINĖ RODYKLĖ

A

B

K

L

M

R

Š